ENCYKLOPÉDIE
PŘÍKLADŮV

z písma svatého,

z dějin Církve a z obecného života.

Pro kazatele a katechety

sebral, upravil a sestavil

Jan Nep. Černohouz,
děkan staro-budečský v Kovárech.

Díl třetí.

V PRAZE.
Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.).
1880.

Pýcha.

1. Kdo jí podroben, jak si počíná.

a) Každý jest jí podroben; bývá ukrutná.

Jeden řeholní bratr a průvodce sv. Jana Kapistrána, *Justin*, pro ustavičné na modlitbách trvání, pro tuhé mrtvení sebe samého, pro čistotu a horlivost v práci jednohlasně svatým zván jest. Sám papež Eugen IV., slyše o něm, chtěje ho poznati pozval ho k sobě. I přišed do Říma velmi vlídně a laskavě od sv. otce přijat jest, kterýž ho i obejmul, políbil a vedle sebe posadil. Když se ale Justin k sv. Janu Kapistránu navrátil, pohleděv tento útrpně naň zvolal: „O bratře Justine, odešel jsi jako anděl, ale navrátil jsi se jako ďábel.“ A tak se vyplnilo. Justin se pýchou víc a více nadýmal, každá maličkost popudila ho k hněvu, že se mu patřičná uctivost neprokazuje, až konečně jednomu bratru nůž do prsou vrazil, že mu úctu vzdáti opominul. Po spáchané vraždě prchl, bloudil, nepravost nepravostí zvýšoval, až konečně polapen do vězení uvržen jest a v nekajicnosti i skonal.

(Macana výb.)

Cato byl hrdý senátor římský, jenž pod jmenem přísné spravedlnosti vše v nenávisti měl, co velkomyslností, mírností, vděčností a šlechetností slouti mohlo. Jeho ukrutností padlo Karthago.

(Jos. Smetany: vš. děj.)

b) Nadýmá se!

Hanno, kníže z Karthaga, takovou pýchou naplněn byl, že chytal ptáky a je naučil vyslovovati „Hanno jest bůh!“

(Erasmus.)

Eunomius, galatský kacíř, tak nadutostí byl naplněn, že ujišťoval, že všemu ve sv. víře rozumí, ano že Boha tak zná, jako sebe. *(Mehlera příkl.)*

V masopustě r. 1851 na dvorním plesu pozoroval císař František Josef, že jedna *panička* z prastarého šlechtického rodu mladému, skvělými řády ozdobenému, ale nešlechtickému důstojníku poněkud hrdě tanec odepřela; důstojník tím uražen odstoupil. Zatím císař pán promluvil několik slov s arcikněžnou Žofií a přišel k němu, řka: „Matka má přála by si s vámi jíti na tanec.“ *(Moravan 1852.)*

Karel IX., král francouzský, volal jednou na honbě za jedním šlechticem, aby zůstal státi a ještě ho neslyšel, zaklepal mu bičíkem na ramena. Nad tím se šlechtic tak rozdurdil, že zvolal: „Jak jsem si toho zasloužil, abych co šlechtic bičíkem byl bit?“ Král si po honbě šlechtice k sobě povolal, omlouval se, že jen žertem bičíkem ho udeřil, nabízel mu milost a ujišťoval o své přízni. Než šlechtic rozloben se navrátil domů a nechtěl nikdy více na dvoře se ukázati. *(Hunolta káz.)*

Na sněmu římském v Ingelheimu r. 832 udělil *Ludvík zbožný* všem zbůjníkům milost, mezi nimiž se i co hlavní původce nalezal opat Wala, jenž k doživotnímu žaláři odsouzen byl. Wala měl opět opatství své nastoupiti, žádalo se od něho jen, aby písemně vinu svou uznal a mocnáře za odpuštění žádal. Než nadutý Wala návrh a milost tu zamítl, nechtě se ani na znamenitého žáka svého Paschasia Radberta prosby podvoliti a raději zůstal ve vězení.

(Herbsta výb. př.)

c) Jest pošetilá.

Když *Alexander vel.*, jenž synem boha Jupitera dlouhý čas jmenovati se dal, šípem byl raněn, zvolal: „Všickni mne jmenují synem Jupiterovým a nesmrtelným, tato rána ale a řinoucí krev mi oznamuje, že jsem také jen smrtelný člověk!“ *(Curtius.)*

Když jednou *Diogenes* v zimní čas napolo nahý a bos na ledu stál a lůza útrpně a s úžasem naň se dívala, pravil Plato, jenž právě se k tomu hodil, k okolo stojícím: „Chcete-li v skutku nad tímto člověkem se ustrnouti a od

jeho trápení ho osvoboditi, rozejděte se všickni.“ (*Laertius.*)

Filip, král macedonský, poslal Archidamovi, králi lacedemonskému, jehož byl přemohl, list, v němž mu velmi hrdě psal. I odepsal mu tento: „Přeměříš-li stín svůj, neshledáš ho nyní větším býti, než byl před vítězstvím.“ (*Frenclova: Postilla.*)

Lékař *Menekrates* tolik na své obratnosti a vědomosti si zakládal, že se domýšlel, že jest Jupiter, nejvyšší ze všech bohů a proto psal jednou ku králi macedonskému Filipu: „Menekrates, nejvyšší bůh, přeje ti všeho blaha.“ Načež Filip odpověděl: „A král Filip přeje ti více rozumu.“ Po nějakém čase držel král velkou hostinu, k níž i Menekrata pozval. Kdežto ostatní hosté u dlouhého stolu sedíce zvláštních pokrmů dostávali: musel se Menekrates na zvláštní trůn posaditi, kdež sluha jeden ho podkuřoval. Když se tomu Menekrates divil a maje již velký hlad, o pokrm žádal, odvětil mu král: „Věz, my jsme obyčejní smrtelníci a máme pro tělo pokrmu zapotřebí, ty však, jak se domníváš, jsi bůh a proto pokrmu nepotřebuješ.“ (*Aelian.*)

Sokrates pozoroval *Alcibiada*, jenž pro bohatství hrdý a pro štěstí pyšný byl. I pokáral ho, že pro malicherné věci pyšný jest a tím i směšný. (*Langius.*)

Sv. *František z Assisi* byl nepřítelem všech zvláštností. Když uslyšel, že jeden bratr, aby mlčení úplně zachoval, jen znameními odpovídal a tak místo ctnosti ďáblu sloužil, domluvil mu, udávaje, že marnou pýchou naplněn jest. A vskutku později se onen mnich co pyšný ukázal. (*Richter.*)

Karel V. rozhodl tuhou při dvou dám, které u jeho dvora o přednost se hádaly, těmito slovy: „Která z vás největší blázen jest, ta ať zvítězí.“ (*Mehlera příkl.*)

2. Škodí.

a) Dochází trestu.

Andělé pyšní do pekla uvrženi jsou.

Eva z pýchy jedla ze stromu zapovězeného. (*1. Mojž. 3.*)

Farao neuznával Boha a zahynul. (*2. Mojž. 5.*)

Obr Goliáš zpupný poražen jest. (*1. Kr. 17, 4.*)

Saul nemoha chvály Davidovy snésti, zuřil. (*1. Kr. 18.*)

Roboam pro pýchu ztratil 10 kmenů. (*3. Kr. 12.*)

Pyšná Jezabel od psů roztrhána jest. (*4. Kr. 9.*)

Aman pyšný na šibenici pověšen jest. (*Esth. 7.*)

Nabuchodonosor pyšný za trest se zbláznil a měl se za zvíře. (*Dan. 5.*)

Antioch pyšný neuzdravitelnou ranou poražen jest. (*2. Mak. 9.*)

Podobně se stalo i pyšnému Herodesu. (*Sk. ap. 12.*)

Abimelech nadutý kamenem od ženy usmrcen jest. (*Soud.*)

Menelaus, touže po knížectví, uvržen byl s věže do žhavého popele a nebyl ani pohřben. (*2. Mak. 13, 6.*)

Baltazar pro pýchu království i života zbaven jest. (*Dan. 5.*)

Lidé, stavěvše věž z pýchy, potrestáni jsou zmatením jazyka. (*1. Mjž. 11.*)

Hagar zpyšněvši, potupila paní svou Sáru. (*1. Mojž. 16.*)

Pro pýchu prvorozenství zbaveni jsou: Kain před Sethem, Esau před Jakubem (*1. Mojž. 15.*); Judas, 4tý syn Jakobův, stal se praotcem Spasitelovým (*1. Mojž. 29.*); Efraim před Manassesem (*1. Mjž. 48.*); bratří před Davidem (*1. Kr. 16.*); Adonias před Šalomounem. (*2. Kr. 3.*)

Kore a přívrženci zabiti jsou. (*Num. 16.*)

David byl pro svou marnost, že dal sčítati lid, morem potrestán. (*2. Kr. 24.*)

Fariseové nadutí od Krista zavrženi jsou. (*Luk. 18.*)

Když císař *Dioklecian* nad Peršany zvítězil, vyhlašoval se za bratra slunce a měsíce a kázal všemu lidu, aby mu božskou čest prokazovali. Však pýcha předchází pád! Dioklecian upadl v ošklivou nemoc, celé tělo jeho nabubřelo, bohaprázdný jazyk jeho sežrali za živa červi a tak bídně zahynul. (*Podstránského výkl.*)

Sv. *Petr Gonzales* uslyšev co mladý muž, že jmenován jest děkanem kapitoly, nemoha ukrotiti ctižádost svou, vychvaloval sám sebe a dal si překrásného koně skvostně osedlati a projížděl na něm celé město, aby všickni o něm mluvili. Octnuv se na jednom místě, kde právě bylo mnoho zevlujícího lidu, dal koni ostruhu, kůň se zpřímil a hodil jezdce v celém parádním oděvu do kalužiny, plné bahna. Lidé

se dali do hlasitého smíchu, pískotu a posměchu, čímž hrdý mladík velmi zahanben byl. Tu přišel Petr k poznání své pýchy a přede všemi nahlas zvolal: „Když mne svět v ten samý den, kdež jsem mu holdoval, tak má v posměchu, tedy i já mu chci záda obrátiti a život svůj spasitelněji vésti“ A jak byl řekl, tak také učinil.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Slečna *Albertina* přebývala v skvostném zámku a zakládala si nemálo na svůj vznešený rod a stav. Jednoho dne přišla k ní Marie, dcera chudého zedníka a pravila: „Otec můj, na smrt nemocný, dá vás prosit, abyste k němu přišla, má vám něco důležitého povědět.“ Uštěpačně odpověděla slečna: „Toť bude asi něco důležitého, co mi má tak chudý člověk povědět! Jdi si, nemám co dělat ve vašem bídném baráku.“ Za chvilku přiběhla Marie zas a sotva dechu popadajíc zvolala: „Ó, milá slečinko, pojďte pak honem k nám! Nebožka matka vaše dala zazdit ve vojnách množství zlata a stříbra a rozkázala otci mému, aby to místo nikomu neprozrazoval než vám, až vám bude dvacet let. Teď ale čekáme ho do hodinky a nemůže tedy s tím již čekat.“ Slečna běžela co mohla, když však do světničky vkročila, byl hodný ten člověk již skonal. Leknutím a zlostí byla skoro bez sebe; dala pak sem tam v zámku kopat a zdi vylamovat, nenašla ale ani nejmenší stopy po pokladě. Ó, jak velice litovala teď, že zarmoutila svou hrdostí toho poctivého muže ještě v poslední hodince jeho a připravila sebe o velké bohatství.

Vystříhej se hrdosti,
přináší jen žalosti.

(*Kr. Šmíd.*)

Bajazet I., strašný sultán, jehož Turci bleskem nebe nazývali, jenž hrůzou byl celé Evropy a Asie a v nadutosti za nepřemožitelného se měl, přemožen jest Tamerlanem, knížetem tatarským. Tento ho čtyry leta zajatého a v kleci zavřeného měl a zbytky pokrmu jako zvířeti mu předhazoval. Manželka jeho musela co otrokyně před ním při stole posluhovati. Ve vzteku sám si hlavu o klec rozrazil. (*Macana výb.*)

Eutropius, ministr císaře Arkadia, vysoko povyšen jest. Byl otrok, lichocením si důvěry císařovy zjednal; prokázal i císařovně Eudoxii důležitou službu a tak se stal konečně i konsulem. Tu ale zpyšněl, chtěl mnohé vznešené do vyhnanství přivésti, ba i císařovnu svrhnouti. Avšak byl sám svržen a ač pohan hledal útočiště v kostele křesťanském, kdež mu sv. Jan zlat. marnost jeho bývalé slávy připomenul a radil, aby k Bohu se obrátil.

(*Mehlerovy příklady.*)

Pyšná císařovna *Irene*, byvši z vladařství odstraněna, dala vlastnímu synu oči vypíchati, že ubohý zemřel. Avšak sama byla s trůnu svržena a zemřela ve vyhnanství. (*Ber. Bercaster.*)

Michal Caerularius, patriarcha cařihradský, nemoha svrchovanosti papeže římského snésti, odtrhl se od východní Církve. ano chtěl tutéž moc míti a vyznamenání a odznaky, jako císař a hleděl tohoto svrhnouti. Avšak císař Isak Commenus svrhl jeho a poslal ho do vyhnanství, kdež bídně zahynul.

Podobně učinili i Focius a Luther.

(*Ber. Bercaster.*)

Císař *Napoleon I.*, nejmocnější mocnář na světě, jenž byl strach králů, hrůza a metla národů, jehož pokynutí nesčíslná vojska poslouchala, v hrdosti posmíval se církevní klatbě, již stařeček Pius VII., papež, nad ním vyřkl. Maje se za nepřemožitelného, v žertu a posměchu říkával: „Aj, tou kletbou papežskou nevypadnou vojínům mým zbraně s rukou!“ A hle, vypadly mu, sám brzy na to přemožen, v zajetí zemřel.

(*Macana výb.*)

Theodora, manželka císaře Justiniana, uměla chotě svého podpalovati k hrdosti. Když r. 532 při vzpouře v Cařihradě nejisto bylo panovati a Justinian chtěl utéci, pravila Theodora: „Byť i útěk naše poslední spása byla, já jí povrhuji; smrt jest podmínka našeho rodu. Kdo jednou vládne, nesmí ztrátu své důstojnosti přežíti. Volám a přísahám nebesům, že mne žádný bez koruny a císařského roucha neuvidí, že světla denního neuzřím, kdybych neměla jako císařovna ctěna býti. Jsi-li, císaři, k útěku odhodlán, dobře, máš poklady, máš lodi; avšak třes se; láska k životu vydá tě ve vyhnanství a

potupnou smrt!“ Já zůstanu věrna zásadě svých otcův: „Trůn slavný hrob!“ Však nešťastný konec vzala.

(*Podstránského výkl.*)

b) Vede k nevěře; kacířství; samovraždě.

Sv. *Dorotheus* vypravuje o jednom velmi nadutém muži. Týž každým pohrdal, každého zásluhy zmenšoval a tak pohrdal nejprv lidmi, pak i svatými, až konečně se z něho stal rouhač a nevěrec. (*Dorotheus.*)

Origines byl muž neobyčejné učenosti a moudrosti. Sám Baronius, muž důvtipný, jemu tu nevšední chválu uděluje, že byl velmi nábožný a v protivenství trpělivý; že byl učitelů, kněží, vyznavačů a mučeníků zrcadlo; že pro Krista všecko, co měl a čím vládl, opustil a velké nátisky pro víru podnikl. A aj, posledně pro svou nesmírnou učenost tak se pýše poddal, že učitele Církve sv. tupil a tepal, kacířství se přidržel a v té zarytosti až do smrti setrval. (*Macana výb.*)

Dva *divochové* z ostrovů kanárských potýkali se před svými krajany, aby svou sílu a obratnost na jevo dali. Oba byli si rovni, tak že druh druha nemohl přemoci. Divaci volali, aby již v zápolení přestali; než ctižádost nedala jim pokoje. Jeden ze zápasníků tuše, že jsa umdlen nezvítězí, aby přece ukázal, že smrti se nebojí, uvrhl se v nedalekou propasť. „I já se smrti nelekám!“ pravil druhý a vrhl se za ním. (*Podstr. výkl.*)

b) Vede k ohavnostem a zahynutí.

Herostrat zapálil světoznámý chrám Diany v Efesu jen proto, aby, nemoha ničím dobrým vyniknouti, alespoň hanebností svou světu známým se stal.

(*Herbsta výb. př.*)

Chosroe, král perský, v pýše tak daleko vynikl, že žádal, aby ho ctili co boha. I dal si vzdělati nebe, vysokou, stříbrem pokrytou a drahokamy okrášlenou věž, uvnitř pak zářilo slunce, měsíc a hvězdy, pod nimi se nalezal drahocenný trůn a pod trůnem stroj, jenž spůsoboval hukot hromu a dešť. Než milý bůh brzo svržen jest Římany s nebe svého. (*Herbsta výb. př.*)

Císař *Kommodus* v nadutosti nazýval se potomkem velkého Herkula. Aby následoval svého praotce, jenž obry a dravá zvířata usmrcoval, shromáždil chromé a choré na nohy, obkládal kolena jejich šupinami a kůží hadů, přidělal jim plátěné ohony draků a dal jim houby, kterými museli naň házeti a tu je vraždil šípy a přijímal za to chválu, jako by byl netvory pobil.

(*Herbsta výb. př.*)

Tarkvinia nešlechetnost posadila na trůn a nepravostí se na něm držel, zavraždiť manželku svou a spojil se s prostopášnou, bezbožnou Tullií, která svého manžela, mírného Arunsa, otrávila. Nelidsky zavraždili oba i otce Tullie. Ohavnostmi všemi zprznil se, zvláště pak pýchou, kterouž pýchu již při vyslovení jmena Tarkvinius Římané, ač pohané, měli u velké ošklivosti.

(*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Ursian, nebyv za papeže vyvolen, nýbrž Damasus, tak ctižádostí se dal zaslepiti, že za vzdoropapeže se dal vyvoliti a i mnoho krve prolil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

3. Prostředek.

a) Mysli na slabost svou!

Za času *Římanů*, když po dobytém vítězství drželi císařové slavný vjezd do města, běžel obyčejně při císařovu vozu ustanovený k tomu muž, aby chvílemi na císaře volal: „Pomni, že jsi člověk!“

(*Okáčova kázaní.*)

Jistý *sluha Boží*, byv často k pýše a marné cti pokoušen, napsal na zeď svou jmena znamenitých ctností, na př. dokonalá láska, nejhlubší pokora, andělská čistota. Pokoušela-li ho pýcha, četl: nejhlubší pokora. „Této nemám,“ pravil k sobě, „nevím ani, jest-li jsem jen prvního stupně dosáhnul“ a doložil: „A kdyby's všech ctností dosáhnul, vzpomeň si na slova Páně: Když jste všecko učinili, co vám přikázáno jest, řeknčte: jsme neužiteční služebníci.“

(*Mehlera příkl.*)

b) Pozoruj ctnostné a Boha!

Sv. *Isidor*, opat, kdykoliv pýchu v sobě pocítil, a myšlenka mu napadla: „Jsi veliký!“ ihned sebe se otázal: „Jsem takový jako Antonín, anebo opat Pambo,

anebo jiní sv. otcové?“ a tak pýchu zahnal. *(Mehlera př.)*

P. *Bernard Colnago* byl velmi učený, řečník na slovo vzatý a svatý vedl život, známost měl se sv. Antonínem z Paduy, se sv. Agatou a jinými svatými; všickni, co ho znali, i vznešení i nízcí, vážili si ho a ctili co anděla. Jednou otázal se ho generál Claudius Aquaviva, co soudí o přízni lidu, co o svých darech; zdaž někdy nenalezá potěšení na chvále?“ „Nikoliv!“ odpověděl Colnago, „vímť, že všecko, co mám, mám od Boha.“

(Hunolta káz.)

Sv. *Petr Damiani*, jsa bohat a maje pochvalu ze všech stran, bál se, aby nezpyšněl. Proto vzal útočiště své k modlitbě a konal přísné skutky kající, zvláště miloval chudé, kteréž k jídlu zval a sám obsluhoval.

(J. Bílého: Legenda.)

Pytláctví.

viz: „krádež 4 c!“

Rada.

I. Dobrá,

viz i: „skutek milosrdný duchovní 3!“

1. Dali; prospívá.

Dobrou radu dávali:

Andělé.

Andělé, radíce Lotovi, aby z města utekl *(1. Mjž. 19.)*.

Josef egyptský Faraonovi, aby obilí pro čas neúrody shromáždění *(1. Mjž. 14.)*.

Sestra Mojžíšova poradila dceři Faraonově, aby si ženu kojnou israelitskou vzala *(Ex. 18.)*; Jethro Mojžíšovi, jak má lid souditi *(Ex. 18.)*; Abner Asaeli, aby za ním nešel *(2. Kr. 2.)*; rádcové staří Roboamovi, aby lidu ulevil *(3. Kr. 12.)*; služebníci Naamanovi, aby Elisea uposlechl *(4. Kr. 5)*; Jojada králi Joasovi *(4. Kr. 12.)*; Nehemiáš, aby lid chrám stavěl *(2. Esdr. 2.)*; anděl Rafael mladému Tobiáši, aby rybu uschoval *(Tob. 6.)*; rodiče Sáře dceři *(Tob. 10.)*; Judita lidu *(Jud. 8, 21.)*; Mardochaeus Estře, aby před krále předstoupila *(Est. 4.)*; Abimelech Sedeciu, aby Jeremiáše z vězení propustil *(Jer. 38, 7.)*; Daniel Nabuchodonosoru, aby almužnu za hříchy své uděloval *(Dan. 4.)*; Mathatiáš umírající synům, aby pro Hospodina horlili *(1. Mak. 2.)*.

Sv. Petr shromážděným posluchačům o svátcích svatodušních, aby činili pokání a dali se pokřtiti *(Sk. ap. 2)*.

Opat *Pambo*, kolikkrátkoli o radu dobrou žádán byl, vždy věc tu nejprv Bohu odporučil, a nikdy dříve neodpověděl, dokuď se úst Hospodinových neotázal. A radu u něho nalezli pochybující vždy dobrou. *(Macana výb.)*

V jistém italském městečku žil mladý, silný muž *Klaudius*, jenž záhy již žebrotou se živil. Denně obtěžoval u kostela okolojdoucí v roztrhaných a nečistých šatech, volaje: „Pro milosrdenství Boží prosím o almužnu.“ I uslyšel jej jednou Anselm, muž ctnostný a bohatý, jda právě okolo. Anselm zastavil se u Klaudia, díval se chvíli naň a pak pravil vážným hlasem: „Vypadáš zdravě, jsi mlád; proč pak nepracuješ? I můj otec byl velmi chudý, avšak přidržoval mne k práci. Jdi i ty a pracuj a pak ti má dobrá rada více prospěje, než almužna. Pilný zasluhuje si chleba, lenoch ho ale ukrádá.“ Klaudius sklopiv oči k zemi zamyslel se a vzdálil, aniž jej bylo více u kostela viděti. Za několik roků byl Anselm v Bergamo na výročním trhu a tu se k němu přihlásil onen Klaudius a děkoval mu za radu dobrou, již mu byl udělil. Pronajal si statek a spolu i hostinec a pilností a přičinlivostí vyzískal si značného jmění.

(Cesare Cantu.)

Jistý *stařec* sedící na trhu u prázdného stolu, odpověděl mladému králi, co by na prodej měl, se tážícímu, takto: „Prodávám moudrost.“ Usmáv se král této odpovědi, kázal si za sto peněz dáti od něho moudrosti. Stařec řekl: „Za tuto cenu něco ti oznámím, čehož, budeš-li věrně šetřiti, sám od jiných

dobře řízen a sám jiné dobře říditi budeš. Slyš tedy: Nemluv a nečiň ničeho, leč by's dříve uvážil, co z toho pojíti může.“ I zalíbila se moudrá rada tato králi tak, že tato slova na všecky dveře, na všecko nádobí a nářadí napsati velel, aby je stále na paměti měl. A prospěla mu rada ta. Stalo se, že mocnější v zemi skrotiti si ustanovil, protože nižších nemilosrdně utiskovali. Což když obmýšlel, oni porušivše pe nězi holiče královského, navedli jej, aby králi břitvou krk podřezal. V ustanovený pak den vidí a čte holič v umývadle ona slova: Nemluv a nečiň ničeho, leč by's dříve uvážil, co z toho pojíti může. I zděsil se náramně a břitva mu vypadla z ruky; král žádal zvěděti příčinu jeho zděšení a zdráhajícího přinutil k vyznání. Tak král uposlechnuv moudré rady, od smrti vysvobozen byl.
(*Kontipratánus.*)

2. Hledej u Boha a hodných lidí!

Král *Cyrus* napomínal syna svého Kambysa, aby nic nepodniknul, pokuď by bohů o radu se neotázal. (*Lyraeus.*)

Scipio afrikánský prvé než se buď domácím neb zemským zaměstnáním oddával, vždy se do chrámu bůžka Kralomoce odebral a jej o radu a moudrost žádal. (*Macana výbor*)

Eliezer maje Isákovi manželku vyhledati, hledal radu u Boha (*1. Mjž. 24, 13.*).

David se modlíval: „Poslechnu, co ve mne Pán Bůh mluví (*Ž. 84, 9.*).

Judita, chtíc Bethulii nepřátel zhostiti, vešla do pokojíka a modlíc se, žádala Boha za radu a odvrátila obležení (*Jud. 9.*).

Že král Ochoziáš v nemoci s Bohem se neradil, zemřel (*4. Kr. 1.*).

Že lidé po potopě světa, chtíce věž stavěti, s Bohem se neporadili, pracovali marně (*1. Mjž. 11.*).

Císař *Nerva* ničeho nepodniknul, pokuď se rádců o radu neotázal.
(*Cuspinianus.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* způsob měl učeníků svých často napomínati, aby ničeho nepočínali a před se nebrali, leč by prvé s Bohem se poradili.
(*Macana výb.*)

Alexandr Severus každou záležitost státní dal rádcům na uváženou, aby dobře se rozhodli. (*Drexelius.*)

Andronikus mladší, císař, rady nikoho nepřijal, řídě se jen dle svého úsudku, v čemž chyboval. (*Gregoras.*)

Antonius Pius ve všem se zkušenými prvé se poradil. (*Julius capitolinus.*)

Císař *Bedřich*, tázaje se rádců svých o radu, vždy jim říkával, aby se varovali tu přetvářky a pochlebnosti.
(*Aen. Silvius.*)

Botuildus, král svenonský, jsa pro lakomství a lenost ode všech nenáviděn a ze dvou stran nepřáteli stísněn, utekl na loď, kamž všecky své poklady snesl a když se jej sluha otázal, zdaž ještě něco nezapomenul, odpověděl: „Ach! zapomenul jsem na radu svých rádců, zač nyní tak velký trest snáším.“
(*Joanius Magn.*)

Císař *Justin II.*, 16 roků stár stav se císařem, že rádců moudrých neposlouchal, záhubně říši spravoval.
(*Cuspinianus.*)

Že *Krésus* dobré rady jednoho poddaného neuposlechl, jenž mu pravil, že má vojsko zženštilé, zbaven jest od Cyra království svého. (*Herodot.*)

Ludvík XI., král francouzský, ku své škodě málo dbal na radu moudrých.
(*Gaguinus.*)

Zikmund I., král polský, nic bez rady sněmu nepodnikl, ba mnohdy se mu proti vlastnímu přesvědčení podrobil.
(*Cromerus.*)

Sv. *Anselm*, napotom biskup, chtě řeholníkem se státi, rozvažoval věc tu všestranně a radil se s Lanfrankem a s arcibiskupem ruenským Maurilem a teprv když mu tito úmysl jeho schválili, vstoupil do kláštera bekského.
(*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Bl. *Česlav*, stav se řeholníkem, oplývaje důvtipem, vědou a zkušeností, v nižádné důležité věci na svůj rozum nespolehal, nýbrž u moudrých mužů pokorně rady hledával. (*Drahé kameny.*)

Sv. *Damas*, papež, živ jsa v časech bludy naplněných, radíval se ve všem důležitějším s muži moudrými a svatostí proslulými. Nejpřednější z jeho rádců byl sv. Jarolím.
(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř*, divotvůrce, byl v mladých letech svých na rozpacích, má li se oddati právnictví či libomudrectví; i obrátil se k slovútnému Origenovi, který mu dal tuto radu: „Oddej se zcela učení

Kristovu!“ Řehoř uposlechl a stal se velkým svatým. (*Živ. svat.*)

Katalonští radili králi *Alfonsu*, jenž byl ještě mladý, aby si ku vládě sedm bohabojných, moudrých a spravedlivých rádců přivzal. Načež Alfons: „Ne sedm, alebrž když mi jen jednoho takového dáte, odevzdám mu řízení a říši.“

(*Panormitanus.*)

3. Řiď se dle ní!

Králi *Archiasovi* v Thebách bylo jednou při veřejné hostině psaní podáno s vyřízením, aby ihned je pro důležitost přečetl. Však nedbalý král psaní odložil, řka: „Zítra chceme zvěděti, což důležitého psaní to obsahuje.“ Však ještě téže noci byl zavražděn, čemu snadno mohl ujíti, neboť v psaní tom poznamenáni byli odbojníci proti jeho královské osobě. (*Plutarch.*)

Římský císař *Julius César*, jenž zákeřnicky zavražděn jest, byl často od věrného přítele varován a napomínán, aby se měl před zrádci na pozoru, ano když již do radního domu vstupoval, radil mu tentýž přítel, aby tam nechodil. Císař ale nedbal na radu upřímnou a bídně zahynul. (*Hunolta káz.*)

Mojžíš nepovrhl dobrou radou tchána svého Jethra, ač tento pohan pravého Boha ani neznal. — Že Jeroboam dobré rady starších neuposlechl, a rady mladých se držel, stala se roztržka v říši. (*3. Kr. 12, 3.*)

Sv. *Pavel* přišed do Jerusaléma, pokorně sv. Evangelium, jemužto v třetím nebi se naučil, s druhými apoštoly srovnával. (*Sv. Ludvík gran.*)

Eugen, princ savojský, povždy volným býval, radu od kohokoliv pocházející vyslechnouti a dle ní i jednati.

(*Čas.: Zlaté klasy, 1855.*)

Radou svých lékařů měl si císař *Konstantin* z krve malých dětí lázeň pro očištění svého malomocenství dáti připraviti. Ale sv. apoštolé Petr a Pavel ve snách se mu ukázali a lepší radu dali, aby Sylvestra papeže, který na hoře Soraktě tajně se skrýval, povolal a od něho pokřtiti se dal. Uposlechl císař, přijal od Sylvestra křest sv. a hned na všem těle zdráv učinčn jest.

(*Macana výb.*)

4. Nepohrdej jí; škodíť.

Bajazet VI., sultán turecký, tak byl lehkomyslný, že žádné dobré rady neuposlechl a ve všem jen dle své hlavy se řídil. (*Chalcocondylas.*)

V jistém *holandském* městě sedělo za zimního večera více osob okolo kamen a právě začínala hostina. Jednomu hostu vzňal se kabát a pozvolna doutnal. Sotva že to soused jeho spatřil, pravil k němu: „Příteli! mám ti co důležitého říci.“ Načež tento: „Je-li to věc nepříjemná, řekni mi ji až po hostině, abych se pokojně najedl.“ Po těch slovech soused mlčel. Po hostině ale pravil host se spáleným kabátem; „Nyní mi řekni, co's mi pověditi chtěl.“ Soused ukázav na spálený kabát, odvětil: „Chtěl jsem ti říci, že ti kabát hoří.“ A když se tento zlobil a mrzel, pravil mu soused: „Nechtěl jsi mne slyšeti, proto se zlob jen sám na sebe!“ (*Jan Zollner.*)

Jindřich II., král francouzský, měl zvláštní zalíbení v rytířských hrách; jmenovitě v turnajích, v nichž sám velmi vycvičen byl. Choť jeho prosila jej snažně, aby se do takových nebezpečných závodění nepouštěl, což jí manžel opět a opět přislíbil. Kdys žádal královnu, aby mu alespoň ještě jednou zápasiti dopřála, ješto se mu nikdy žádná pohroma nestala. Nadarmo jej královna zdržovala; král zápasil, utržil si ránu a na ránu i brzy zemřel.

(*Mehlera příkl.*)

II. Zlá.

1. Dali; dochází trestu.

viz i „devatero cizích hříchů 1!“

Špatnou radu udělovali:

Architofel, radě Absolonu, aby proti otci Davidu se vzbouřil (*2. Kr. 15.*).

Kaiáš, radě židovské radě, aby Kristus zabit byl.

Služebníci Davidovi, aby Saula zabil (*1. Kr. 24, 5.*).

Knížata ammonitská Hanovi, aby Davidu nevěřil (*2. Kr. 11, 3.*).

Jonadab Amonovi, aby nemocným se stavěl a tak s Thamar zhřešil (*2. Kr. 13, 3.*).

Aman Asvérovi, aby lidu svobody nedal (*Esth. 3, 8.*).

Jidáš, žádaje, aby drahocenná mast, jíž Magdalena nohy Pána Ježíše mazala, se prodala a peníze chudým rozdaly, radě tak z lakoty (*Jan 12, 6.*).

Pokuď *Joas*, král, měl za rádce zbožného a hodného nejvyššího kněze Jojadu, činil dobře před Hospodinem; když ale Jojada zemřel, dostal rádce špatné a oddal se prostopášnosti, pro kterouž i zahynul. (*2. Kr. 12.*)

Eutropius, miláček císaře Arkadia, člověk šibal, který úřady a důstojnosti prodával, kázal ty, kteří se v něčem provinili a v chrámu útočiště hledali, násilím ven vyvésti a trestati, ano na radu jeho vydán byl rozkaz, že taková svoboda chrámová žádné platnosti nemá, jak na počátku Církve spůsob býval. Tato zlá rada na hlavu jeho se svalila. Eutropius v nemilost u císaře upadna utekl se do chrámu, chtě u oltáře hrdla svého hájiti, ale byl vedle své rady z chrámu vyveden a hned na to sťat. (*Macanův výb.*)

2. Na ni nedbej!

Kdysi přišel *Themistokles*, pohanský Řek, do rady athénské a vypravoval, že by měl návrh, jenž by byl k velkému užitku zemi, jejž však nechce uveřejniti, nýbrž zprvu jednomu z radních sděliti, jehož by k tomu vyvolili. I vyvolen jest Aristides spravedlivý. Themistokles se s ním vzdálil a vypravoval mu prostředky a cesty, jak by se mohla zničiti válečná moc Spartánských, jenž toho času s Athénskými v pokoji žili. Navrátiv se Aristides do rady, nesdělil shromážděným, co byl slyšel, nýbrž pravil, že rada Themistoklova Athénským velký prospěch slibuje, avšak že není poctivá. „Jak," volali tu všickni, „že není poctivá? Což není poctivého, nemůže býti užitečného." (*J. E. Veith.*)

Byl parný den. V zájezku koupalo se několik starších *hochů*, kteří právě ze školy přišli. Místo, kde se koupali, bylo hluboké, ale hoši uměli již šlapat vodu a dobře plavat, a proto si z hloubky té nic nedělali a vesele sem tam ve vodě se proháněli. Za chvilku přišel k nim na břeh i mlynářův František; byl o něco mladší ostatních hochů a neuměl ani plavat ani šlapat vodu. Proto koupával se vždycky jen na mělčině, aby se mu nic nestalo. — „Jak pak je tam hluboko?" tázal se František, vida, ani hoši jen po pás ve vodě stojí. — „Není," zvolali hoši, „však vidíš, že nám voda sotva jen po pás dosahuje. Jen se neboj a pojď." Lhali, voda jim jen proto po pás dosahovala, že ji dobře šlapali. František nenechal se dlouho pobízet, a jak jen rychle mohl, shodil se sebe šaty, rozběhl se — hop! a už byl ve vodě. Jak tam skočil, tak tam skočil. Voda se za ním zavřela a po něm ani zmínky! Jako by byl kámen do vody hodil. Hoši se ulekli, dali se do křiku a běželi z vody jak jen mohli. Jejich zoufanlivý křik zaslechl pastýř, který na blízké stráni ovce pásl. Ulekl se a napadlo mu hned, že se některý z hochů snad topí. Nerozmýšlel se dlouho a jak jen mohl, k touni pospíchal. — „Co je, co se stalo?" tázal se hochův, kteří ustrašeni na břehu stáli. „Frantík mlynářův se topí!" křičeli hoši jeden více než druhý, a ukazovali na místo, kde František do vody skočil. V tom bylo vidět ruku, jak z vody se zdvihá. „Tam, tam je," křičeli hoši, na místo, kde ruku uviděli, ukazujíce. Sotva že pastýř ruku Františkovu uviděl, poznal ihned, že jest již nejvyšší čas, aby se nešťastnému hochovi pomohlo. A proto, nic se nerozmýšleje, skočil jak byl v šatech do vody a ploval rychle v ta místa, kde nedávno ruku Františkovu byl spatřil. V tom opět ukázala se ruka; pastýř udělal několik silných rázů, a už držel Františka za ruku a ploval s ním ku břehu. Když se šťastně ku břehu dostal, položil naň Františka; hoch byl bez sebe. — „On se utopil," dali se hoši znovu do křiku. „Nekřičte zbytečně," napomínal je opatrný pastýř, „ještě je živ a s pomocí Boží k sobě přijde. Raději mi pomozte a podržte Františkovi hlavu." Vzal hocha po polou a držel ho hlavou dolů, aby z něho voda vyšla, proto že jí měl žaludek přeplněný. Voda se z Františka jen cedila. Pak ho položil na trávu a třel ho mokrým šátkem, který mu hoši zapůjčili. Za chvíli otevřel František oči. „Zaplať Pán Bůh, je živ!" zvolali hoši radostně. František se obrátil a vida hochy kolem sebe, vzpamatoval se a dal se do pláče. „Proč pak pláčeš?"

tázal se útrpný pastýř. „Oni mne navedli, abych se tu koupal," naříkal František na hochy ukazuje. „Já ne, já taky ne!" křičeli hoši jeden přes druhého a počali taky plakati, bojíce se, že budou za své zlé jednání trestáni. „Jen to nesvádějte jeden na druhého, to není hezké," káral je pastýř. „Ať už to byl z vás kdo chtěl, to jste neměli dělat; vždyť vidíte, že je František menší nežli vy a že neumí ani vodu šlapat ani plavat. Jak lehce se mohl utopit a to byste měli jen vy na svědomí. To si pamatujte!" Hoši plakali. Pastýř obléknuv Františka, vedl jej k rodičům. Šel ale napřed k Františkovu otci do mlýnice, aby se matka jeho neulekla. Otec vida pastýře celého mokrého a Františka bledého, ulekl se a tušil hned, co se asi stalo. Pastýř vypravoval, co všecko věděl, a František doplnil, čeho pastýř nevěděl. „Lehkověrný hochu," káral otec Františka, „jak pak si jen mohl věřit, že v touni není hluboko? Víš, že jsem ti povídal, že se smíš koupat jen na mělčině?" František dal se do usedavého pláče a prosil tatínka, aby mu to odpustil. „Už jen mu to, pantáto, odpusťte, on by to byl neudělal, kdyby ho byli ti ostatní hoši nepobízeli," přimlouval se pastýř. „Pravda, pravda, ale nemá hned všemu uvěřit, co mu kdo řekne. Ostatně budiž ti dnešní den výstrahou, pamatuj si to, já ti odpouštím," řekl otec. František políbil otci ruku a otec skloniv se políbil jeho čelo. Po té poděkoval dobrý otec laskavému pastýři za zachránění svého syna a hojně jej odměnil. I František poděkoval svému ochránci. Teprv po chvíli sdělil otec matce, co se bylo přihodilo. A v tom, co ji to vypravoval, přišel pan učitel k mlynářovům. Mělť už tak ve zvyku, že vždycky k večeru do mlýna na návštěvu chodíval. S ustrnutím poslouchala matka, poslouchal i pan učitel, co jim otec vypravoval. Matka se třásla a nemohla ani promluviti. Křečovitě objala syna svého a líbajíc jej, tiskla ho na své dobré mateřské srdce. „Můj Františku," šeptala, „jak brzy bych tě byla ztratila, nesmíš každému věřit! To jen anděl strážce tě zachránil." Pana učitele to velmi mrzelo, že hoši Františka navedli. Druhého dne zeptal se ve škole na všecko. Hoši se přiznali a prosili, aby jim to pan učitel odpustil, vícekrát že nebudou lhát a jiných svádět. Pan učitel jim odpustil a řekl, aby nikdy jiných ku zlému nesváděli, pohoršení nečinili a vždy jen pravdu mluvili. A hoši se dle toho také vždycky řídili.

(J. K. Hraše.)

Když byl *Karok*, král ukrutných Vandálů, celé Německo s vojskem prošel a právě byl na tom, do Franconz vtrhnout, dala mu nelidská matka jeho znamenitou radu. „Synu můj!" dí mu, „ty táhneš do slavné a krásné země; chceš-li však tam slavného jmena dobyti, musíš všecky nádherné budovy a paláce, kteréž tamější králové vystavěli, pobořiti a všecky slovutné a na slovo vzaté muže vyhladiti; nebo těžko se ti podaří, aby's vystavěl pěknější stavení, než ty, co tam nalezneš, aniž budeš moci ony slavné muže zastíniti." I uposlechl Karok této zlopověstné rady, čímž ovšem žádoucí cti nedosáhl.

(J. E. Veith.)

Rada evandělická.

1. Rozuměj jí!

Za času svého proslulý kazatel *Abbé Feuillet*, arcikněz v Saint-Cloudu, kázal jednou v Paříži s velkou horlivostí o povinnosti činné lásky k bližnímu, kázal ale velmi komunisticky, řka, že každý zbožný křesťan, chce-li spasen býti, jen jediné roucho míti musí, nerozsuzuje mezi povinností a radou evandělickou. Jeden hodný kupec, dojat velmi řečí tou, maje tři kabáty, hned druhého dne odebral se k Feuilletovi, aby mu dva kabáty odevzdal. Nebyl ale hned připuštěn, pravilo se mu, že Feuillet, an zmokl, se převléká do jiného oděvu a proto aby chvilku posečkal. „Jak?" zvolal kupec, „že jiný oděv na sebe béře? A přece včera kázal, že hodný křesťan má míti jen jeden oděv. Vyřiďte mu můj pozdrav a že dva kabáty si zase beru nazpět; neboť i já se míním při špatné povětrnosti převléknouti."

(Jos. Em. Veith.)

Sv. *Antonín*, biskup, nespokojil se, jen to činiti, co bylo přikázáno, alebrž vynalezával dokonalosti rad evandělických, že jeho jmeno ohledně rad evandělických se stalo příslovím. *(Brevíř, 10. kv.)*

2. Druhy.

a) Dobrovolná čistota. Ji měli.

viz i: „čistota! manželství 5 d!"

U *Římanů* byla bohyně Vesta předmětem veliké národní úcty a té sloužily panenské kněžky, nazvané Vestálky. Volily se z nejpřednějších římských rodin a dokuď v té službě byly, ne poškvrněnou čistotu zachovávati musely; pakli nezachovaly, hroznou smrtí za živa do země zakopáním trestány bývaly.

O kněžích *egyptských*, zvláště co sloužili bohyni Isis, praví sv. Klément alex., že v panictví živi byli.

Podobná zdrželivost se nalezala u kněží celtských, thráckých, perských, indských, peruanských a jiných.

(Čas. kat. duch 1845.)

Dobrovolně volili si čistotu:

Eliáš, tento velký prorok starozákonní, byl bez ženy a zůstal bez ní po celý život.

Podobně i Eliseus, žák jeho, Isaiáš, Jeremiaš, Daniel a j.

Sv. Jan křt. vedl život panický.

Vzor nám dal i Pán Ježíš, Panna Maria, sv. Josef.

I sv. apoštolé následovali příkladu Páně.

Sv. Jan, miláček Páně a sv. Pavel po celý život byli panicové.

I mnoho z prvních a pozdějších křesťanů následovali příklad ten.

Tak čtyry dcery Filippa, jednoho ze sedmi diakonů.

Sv. *Aleš*, vyznavač, pocházeje z urozeného a bohatého rodu římského, měl se zasnoubiti s jednou osobou. I pojal v den zasnoubení nevěstu do svého pokoje a vysvětlil jí, že čistotu svou Bohu zasvětil a proto že se jí vzdává. I odkvapil a opustil ihned Řím.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Aloisius z Gonzagy* učinil jednou ve vroucí modlitbu pohřížen v synovské důvěrnosti Bohu slib ustavičné čistoty a Bůh mu propůjčil také sílu, že slibu tomu svědomitě dostál, neboť pokuď živ byl, nepohlédl žádné ženské v obličej. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Anatolie* zavázala se slibem čistoty a od tohoto slibu nijakž odvrátiti se nedala ani slovy přítelkyně sv. Viktorie, když tato jí domlouvala, aby se za jednoho mládence provdala. Ba slovy sv. Anatolie povzbuzena i sama čistotu svou Bohu obětovala.

(H. J. Karlíka: Živ. sv.)

Když se k nám jistý mladík na návštěvu odebral, píše sv. *Anna Garcias*, za něhož mne sestry provdati chtěly, zamazala jsem si tvář, vzala jsem na sebe nečisté šaty a tak jsem mezi ně vstoupila. Sestra má se náramně rozzlobila, vynadala mi bláznů a vyhnala. Na muže jsem se dívala škaredě, tak že jich strašidlo více poděsiti nemohlo. Stala jsem se později jeptiškou.

(Anna Garcias.)

Sv. *Anežka* slíbila ještě v útlém věku panenskou čistotu zachovati, vyvolivši si Krista za ženicha, byla tenkráte 13 let stará. Pro sličnost měla mnoho vznešených nápadníků římských, zvláště Prokopa, syna místodržitele, jež všecky odbyla, začež byla soudu co křesťanka udána. Nechtíc modlám obětovati, odvedena jest do veřejného domu hanebnosti, avšak všem násilím odolala a ten, co se k ní přiblížil, ihned náhlou smrtí od Boha trestán jest. Na to byla k smrti odsouzena a umřela co mučenice, zachovavši čistotu.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Barbora* učinila Kristu slib ustavičné čistoty a proto, aby ho zachovala, nesvolila v sňatek, ba dala se i umučiti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když sv. *Benno*, napotom biskup míšenský, dospěl v mládence jarého a nějaký stav nastoupiti měl, nabízel mu otec, aby se s jistou urozenou a bohatou pannou zasnoubil a než by úřadu nějakého dosáhl, vykázal mu znamenité roční důchody. Ale Benno odřekl se manželství a učinil slib panictví, kterýž i vyplnil.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Cyrillu* nabídnul šlechetný Theoktist urozenou a sličnou pannu v sňatek manželský, slibuje mu znamenitých důstojenství; on však hned svému dobrodinci oznámil, že pro království Boží panicem zůstane. *(Drahé kameny.)*

Jak velmi si sv. *Eduard*, král anglický, čistoty vážil, dá se souditi z toho, že se slibem ustavičné čistoty zavázal a k tomu i Edithu, manželku svou, přiměl, aby i ona tak učinila, což se i stalo. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Eufrosina* zaslíbila čistotu svou Ježíši. Když proti své vůli na žádost otce Pafnucia měla býti zasnoubena, utekla tajně z domu a vstoupila v oděvu mužském pod jmenem Smaragdus do kláštera, kdež 38 let nepoznaná až do smrti žila. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Fara*, dcera vysokého úředníka dvorského krále v Austrasii, měla se co dospělá panna s urozeným pánem zasnoubiti. Než Fara nechtěla svoliti, řkouc, že chce v panictví zůstati. An otec ji nutil, upadla v těžkou nemoc. Tu oznámil sv. Eustasius otci, že on příčinou jest nemoce dceřiny. I modlil se za ni, poznamenal ji znamením sv. kříže a hle, uzdravena jest. Tu ji opět otec nutil k sňatku. Fara utekla se do kostela a pravila, že raději smrt podstoupí, než aby k sňatku svolila. Konečně otec povolil a Fara vstoupila r. 614 do kláštera. (*Richter.*)

K třináctileté sv. *Filumeně* zahořel císař Dioklecián, uzřev krásnou a cudnou pannu, chlípným ohněm a nabízel jí ruku a korunu. Avšak čistá panna, zvolivši si již Krista za chotě svého, nesvolila a raději podstoupila smrt mučenickou. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Genovefa* narodivši se ve Francii L. P. 422, zaslíbila se Bohu, že vždy zůstane pannou. A aby slib ten nezrušila, dostala od biskupa Germana měděný peníz s obrazem Ukřižovaného, aby ho na krku nosila a pohlednouc naň na slib se upamatovala, kterýž slib i splnila, tak že co panna i zemřela. (*J. Bílého*: *Živ. svat.*)

Sv. *Gertruda*, dcera Pipína, prvního vévody z Brabantu a majordoma austrasiánských králů, měla se provdati za Dagoberta, krále. Avšak Gertruda odřekla se sňatku tak výhodného z lásky k Pánu Ježíši a vstoupila do kláštera, kdež r. 658 skončila blaženě pouť pozemskou. (*Mätzler.*)

Sv. *Hedvika z Elsaska* zaslíbila se Kristu slibem čistoty. Její rodiče ale chtěli, aby se provdala a přivedli jí ženicha. Dle tamějšího obyčeje měli snoubenci na znamení vespolního slibu palec na ostří meče položiti. Avšak sv. Hedvika tak pevně palec sevřela, že jí ho nemohli otevříti nižádnou mocí. I chtěli na meč ruku její celou dáti, ale ani to se jim nepodařilo. Rozhořčení rodičové a přátelé tloukli jí do obličeje, trhali vlasy s hlavy a bodali trním, až krvácela. Aby tím spíše povolila, trýznil ji napotom její strýc, bičuje ji až krev ústy se jí vyřinula, zavřel do chlívka, až ubohá v těžkou nemoc upadla. Tu teprv ustrnuli se rodiče a když se opět uzdravila, dovolili, aby vstoupila do kláštera. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Julián* narozen byl v Antiochii; v 18. roce zasnouben byl od rodičů, aby rod nevyhynul, s vzácnou pannou Basilissou. Avšak byv s ní zasnouben, pohnul ji, aby jako on panenství zachovala Pánu Bohu. Bohatství rozdali chudým, vystavěli hostinec, v němž křesťany zdarma hostili. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Juliana z Falkonerie*, panna, dorostouc v sličnou, urozenou, zemským zbožím nadanou a ctnostmi nejkrásnějšími ozdobenou pannu, měla se dle vůle matčiny zasnoubiti, avšak ustavičně matce odpovídala, že chce míti za chotě Ježíše Krista, krále nebes i země, Jemuž věčným panenstvím se zavázala a slibu tomu i dostála, přijavši brzy na to posvátnou roušku a řízu bratrstva marianského. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kateřina sen.* již co sedmiletá dívka učinila slib ustavičné čistoty. Když pak dosáhla věku dospělého, chtěli ji rodiče zasnoubiti a když se o slibu dceřině dozvěděli, bojovali rodiče proti ní. I zacházeli s ní hrubě, ukládali těžké práce a žádného času k soukromým modlitbám a k rozjímání nepřáli. Vytrvalost ve slibu ale bohabojné panny zvítězila konečně, tak že rodiče svolili, aby zcela a jen Bohu sloužila a panenství své zachovala. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Lidvina* byla velmi krásné tváře a mravů nejušlechtilejších, proto se mnozí urození a bohatí mládenci o ruku její ucházeli, ba i sám otec měl ji ku sňatku. Ale Lidvina nepřivolila, řkouc,

že čistotu svou obětovala Kristu a prosila Boha, aby ji zohyzdil, což se i stalo. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ludvíka*, napotom biskupa, chtěl otec jeho zasnoubiti a vyhledal mu také nevěstu, přislíbiv též, že bude dědicem koruny neapolské. Avšak Ludvík se již obětoval Pánu a zamítnul korunu i nevěstu. (*J. Bílého*: *Legenda*.)

Sv. *Markéta*, ještě z rodičů pohanských narozena, však od své chůvy po křesťansku byla vychována, hned co děcko slíbila Bohu zůstati pannou. Byla velmi sličná a bohabojná, když dosáhla 15 roků, že nechtěla se státi manželkou vladaře Olibria, byla co křesťanka ukrutně mučena a sťata. (*Živ. svat.*)

Sv. *Maří Magdalena z Pazzis* když ponejprv, připravivši se modlitbou a jinými kajícími skutky, vyznala, že nikdy takové slasti nezakusila, jako když v 11tém roce k stolu Páně přistoupila a z vděčnosti přislíbila, že panenství své Kristu obětuje, což i vykonala, vstoupivši později do kláštera. (*Škola B. Srdce 1867.*)

Sv. *Otilie*, měvši se provdati za jakéhos vévodu, řekla upřímně a s pevnou vůlí, že si již jiného ženicha, Krista, vyvolila. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pulcheria*, dcera císaře Arkadia konstantinopolitanského, toužíc po větší dokonalosti, složila slavný slib ustavičné čistoty, kterýž také až do smrti napotom i co císařovna a manželka zachovala. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Rosa limanská* již v pátém roce zaslíbila se Pánu Ježíši čistotou a proto, když ji napotom dospělou rodiče k sňatku nutili, neustoupila ani prosbám ani slzám, ba ani hrozbám a surovosti rodičů, ani výčitkám a urážkám bratří, nýbrž neustupně na tom stála, že Ježíše si již za chotě zvolila a čistotu panenskou až do smrti zachovala. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Sebald*, pocházeje z královského dánského rodu, žil okolo r. 740. Vzdělával se v Paříži. Rodiče jeho zasnoubili ho s bohatou pannou, kterouž ale dle příkladu sv. Alexia opustil. Hned první večer pravil k ní: „Viz, má milá nevěsto! Čistota jest oděv, který více Bohu nazpět dáti nemůžeme, pakli jsme ho jednou ztratili. Víš, že manželství snadno se státi může stavem žalostí. Učiňme tedy Bohu oběť. Zůstaň u rodičů, já pak půjdu, kam mne Bůh povolá. Sv. Josef bude se za nás přimlouvati.“ Nevěsta svolila a Sebald odebral se do Italie, pak do okolí Naunburku, kdež r. 760 zemřel. (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Silvinus* zasnoubil se s jednou pannou, aby ji vzal za manželku, avšak později si to rozmyslil a odřekl se sňatku toho, aby čistým tělem a duchem Spasiteli sloužiti mohl. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Susanna*, panna a mučenice, zaslíbila se Kristu, že mu ustavičným panenstvím sloužiti bude a že stůj co stůj za muže se nevdá. I chtěl jí císař Dioklecián pro neobyčejnou krásu za manželku dáti Maximinu, jehož za syna přijal. Avšak marné bylo jeho úsilí. Sv. Susanna raději muky a smrt podstoupila, než by panenství porušila. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tharba* zaslíbila se Bohu i byvši co křesťanka před soud postavena, měla se pro krásu státi manželkou soudce, avšak ona rukou jeho pohrdla, řkouc, že Krista má za ženicha a podstoupila raději r. 341 v Persii smrt mučenickou. (*Butler.*)

Sv. *Thekla*, panna a mučenice, stavši se křesťankou, posvětila službě Boží netoliko duši a smysly své, nýbrž i panenskou čistotu a odřekla se také i sňatku s jistým Thamirem, začež mučenickou smrt podstoupiti musela. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Theoderik*, kněz, zasnouben byv s jistou nevěstou, neustál ji tak dlouho žádati, aby od slibu toho ustoupila, by lásku svou zcela a jedině nebeskému ženichu věnovati mohl, až konečně svolila. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Václav* byl panic a zvolil pro sebe na vždycky panickou čistotu; ano umínil své panství složiti, do Říma se odebrati a dáti se od papeže v rouchu mnišském na klerictví postřihnouti. (*Čas. kat. duch. 1847.*)

Sv. *Wenefrida* zasvětila se Kristu co choti ustavičnou čistotou. Než Kadokus, syn králův, žádal ji míti za manželku, ačkoliv mu její slib znám byl. I přepadl jí jednou, když sama byla doma a nutil, by mu byla po vůli. Tu v úzkosti vyskočila dívka s okna a spěchala do

chrámu. Chlípník ji dohonil s vytaseným mečem u kostela a zvolal: „Buď mi buď po vůli, anebo smrtí zemřeš.“ Avšak dívka neuposlechla ho a proto ji utal bezbožník hlavu.

(Frencla: Postilla.)

Sv. *Viktoria*, panna urozeností, slíčností a ctnostmi daleko pověstná, zaslíbila panenství své Kristu Ježíši. Proti vůli své muži zasnoubena a na vzdor snažných proseb ku vdání nucena skočila v den svatební s okna a utekla se do kostela, napotom jata s jinými křesťany života svého zbavena jest.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Andragasina, panna, byvši od otce Ansbertu zasnoubena, prosila Boha vroucně, aby čistotu její zachoval. A Bůh vyslyšel prosbu její, seslav na ni malomocenství, tak že Ansbertus ji od sebe zapudil. Pro čistotu snášela Andragasina dobrovolně nemoc tak ohyzdnou. *(Marulus.)*

Cecilie, Angličanka, stavši se vdovou, učinila před biskupem kanterburským slib ustavičné čistoty až do smrti. Když pak jí v smrtelné nemoci zpovědník navštívil, pozoroval, kterak často na zlatý prsten se dívá a ho ohmatává. I mysle, že snad z marnivosti tak činí, poručil děvečce, aby prsten paní sňala. Tato se ale posadila a vážně pravila: „Nikoliv! ctihodný otče! prstenu toho nedám s prstu, jestiť to druhý snubní prsten, jímž jsem se Kristu zasnoubila a nyní právě jsem rozjímala a poznala, že, Bohu díky, čistotu jsem zachovala.“ Načež s úsměvem klidně zemřela.

(Lohn. bibl.)

V jistém francouzském městě žila šlechtická hodná, avšak zchudlá *rodina*, která zbožně vychovávala dceru jedinou. Když tam vojsko ubytováno bylo, dostal se jeden důstojník obstarožný, avšak poctivý muž, k té rodině do bytu. Zde poznav hodnou dívku, ucházel se o její ruku a také ji dostal. Druhého dne měly býti již oddavky. Že ale nevěsta byla smutná, otázal se jí ženich, co jí schází? I se vyznala, že měla v úmyslu do kláštera vstoupiti a že jen pro rodiče s důstojníkem se zasnubuje. Tu ženich odstoupil a dívka dle žádosti vstoupila do kláštera. *(Mettenleiter.)*

Johanna, dcera Alfonse V., krále portugalského, vyznamenávala se i tělesnou krásou, i mnohými ctnostmi. O její ruku ucházeli se Ludvík XI., král francouzský, pro syna Karla VIII.; Maxmilián, arcivévoda rakouský a napotom císař římský a Richard III., král anglický. I dával jí otec na jevo, jak rád by to viděl, aby si jednoho z nich za manžela vyvolila. Tu odpověděla Johanna otci: „Mocní vladařové ucházejí se o mou ruku a naděje skvělá mi kyne co královně anebo císařovně. Avšak co mi pomůže zlato, stříbro, co čest a vznešený titul? Všecko jest jen klam a mam. Rozjímala jsem dnes o svých ženiších a spozorovala, že mne časem mohou zarmoutiti, jistě pak smrtí mi odňati budou. I zasmušila jsem se a zpomenula na onoho ženicha, jenž mi podává věčně nehynoucí poklady, jenž nikdy neumře a jehož panování trvá na věky. Nuže, milý otče, řekni mi upřímně, kterého si mám vyvoliti?“ I odpověděl ihned otec: „Milá dcero, Johanno, posledního ženicha si jen vyvol, Krále, jenž jest věčný a jehož poklady trvají na věky!“ I zaradovala se dcera Johanna a brzy vstoupila do řádu dominikánek, aby zde na věky svému nebeskému ženichu sloužila.

(P. Reinhardt.)

Mandetus, krále irského syn, aby se nemusel ženiti, vyprosil si od Boha nemoc. *(Jan Eusebius.)*

Císař *Otto* ve stavu manželském s Kunhutou, nábožnou královnou, zachoval panictví až do smrti.

(Jos. Smetany: všeob. děj.)

b) Dobrovolná chudoba. Ji měli.

viz i: „chudoba!“

Pohanský mudrc *Anaxagoras* odřekl se s mnohými jinými učeníky svými zcela jmění a bohatství, aby tím více studovali a mravné ctnosti konali.

(Hunolta káz.)

Krates, chudý mudrc, stav se dědicem značného jmění, postoupil ho ihned jinému, řka: „Krates daruje dnes Kratu svobodu.“ Již dříve byl své poklady do moře vhodil, řka: „Ponořuju vás, abych od vás do prohlubně spolu stržen nebyl.“ *(Hunolta káz.)*

Sokrates povždy byl chudý, chodě bos a maje na sobě ošumělý plášť.

(Laertius.)

Proroci starého zákona pohrdše všemi statky, zákonu Páně vyučovali.

Sv. Jan křt. opustiv vše na poušti učil *(Luk. 2.)*.

Pán Ježíš, jeho apoštolé, kteří vše, co měli, opustili, první křesťané, kteří apoštolům jmění své donášeli, podrobili se dobrovolné chudobě.

Pán Ježíš ji i onomu mladíku, jenž po vyšší dokonalosti toužil, odporučil *(Mat. 19, 16.)*.

Sv. *Alexius* byl syn bohatých a vznešených rodičů. A přece opustil tajně dům rodičů a navrátiv se napotom co žebrák do domu otcovského, vyžádal si od nich, aby pod schody směl zůstávati a tam i co nuzný žebrák zemřel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Anděla*, ač pocházela z rodičů bohatých, nezakládala si na statcích vezdejších, byla až do smrti chudobnou a pokornou. I svým duchovním dcerám řádu sv. Voršily zvláště svatou chudobu uložila. *(Životy svatých.)*

Sv. *Antonín*, poustevník, byl po smrti rodičů asi 20 roků stár. Za 6 měsíců ale prodal vše, zanechal něco sestře, ostatní pak rozdal chudým a žil napotom až do smrti v dobrovolné chudobě. *(Sv. Athanáš.)*

Sv. *Arsenius*, jenž u dvora císaře Theodosia velkého co vychovatel císařoviče u velké byl vážnosti, mnoho měl sluhů k posluze, hedbávím, zlatem a stříbrem se přiodíval a na skvostném loži spával, opustil všecko toto, uprchnuv tajně ode dvora na poušť, kdež v jednom kláštěře v největší chudobě trávil. *(Herbsta výb.)*

Sv. *Audomar*, biskup, po smrti matky své uzavřel, světa se zcela vzdáliti a rozprodav s otcem statky a rozdav chudým, odebral se do opatství luxovienského. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Augustin* dobrovolně se statků pozemských vzdal, aby tím více po nebeských toužil. *(Mehlera příklady.)*

Sv. *Barnabáš*, apoštol, chtě následovati Krista, prodav všecky statky, jež mu rodiče v bohaté míře zachovali, co utržil, odevzdal sv. apoštolům, aby to bylo rozděleno mezi chudé. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Basil vel.* dobrovolné chudobě se oddal, odloučiv se ode všeho, co měl a nepodržev pro sebe ničeho.. *(Richter.)*

Sv. *Benedikt* vroucně miloval chudobu a ji bratřím svým za pravidlo dal, aby s věcmi pozemskými ničeho neměl co činiti. Proto přísně pokáral jednoho bratra, jenž šátek od jedné jeptišky přijal. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Benedikt Labré*, žebrák, dobrovolně se stal žebrákem. Chodíval v bídném, roztrhaném oděvu, kterého nikdy neměnil; zásoby potravy nenosil při sobě žádné. Jest-li mrzlo, nebo sníh padal, nebo vedro sluneční pálilo, bylo mu lhostejné, někdy schválně po nejobtížnějších stezkách chodil, jen aby se Bohem obírati mohl. Obyčejně spával pod širým nebem na holé zemi. Ačkoliv platil za žebráka, bohat byl ctností. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Bernard*, jsa 23 let stár, opustil vše bohatství a slávu světskou, aby vstoupil do řehole. Louče se s domovem otcovským, pravil k nejstaršímu bratru: „Hle, celé dědictví naše patří tobě nyní!“ načež tento: „Tedy vám patří nebe a mně země.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Bernardin sien.*, prodav všecko, vstoupil do řehole sv. Františka a stal se vzorem sv. řeholníka. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Dominik* zachovával největší chudobu a žádal, aby i jeho bratří v chudobě žili a proto nepřijal dar, který jedna zbožná duše klášteru jeho učiniti chtěla. *(Richter.)*

Sv. *Efrém* miloval chudé nad míru, pro ně vynakládal všeliký zisk z práce své, ano na ně i žebral. Chudoba byla ale i jemu ctností nejmilejší. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Eufrasia* psala císaři cařihradskému Theodosiu, s nímž i spřízněna byla, když ji chtěl zasnoubiti se synem jednoho vznešeného starosty: „Nejmilejší pane! radíš mi, abych opovrhnouc Kristem se smrtelným člověkem se zasnoubila, jenž v krátce zemře. Prosím tě pro náklonnost, jakouž jsi k rodičům mým choval, aby's o statcích mých k prospěchu chudých vdov a kostelu pořízení učinil. Propusť všecky otroky mé na svobodu, odpusť nájemníkům vše, co dluhují, abych prosta všech starostí a věcí pozemských, Bohu svému bez překážky sloužiti mohla.“ *(Sv. Eufrasie.)*

Sv. *Felix nolánský* následovav chudobu Kristovu nepřijímal podpory mu

poskytovaně, alebrž prací rukou svých se živil a z výdělku ještě chudým uděloval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František Borgiáš* ve všem dával na jevo, jak velmi mu slib čistoty na srdci leží. Raději zbytky z chleba jedl, než z celého bochníka. Na cestách líhal na slámě, oproti slunci a dešti se nechránil. (*Butler.*)

Sv. *František seraf.* nemoha nikterak od otce svého šlechtice k tomu pohnut býti, aby se světa přidržel, uslyšev slova Písma sv. v kostele (*Mat. 10, 9.*) musel se u přítomnosti biskupa dědictví svého vzdáti, což on milerád učinil a zcela chudobu si vyvolil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když jednou otrhaného žebráka potkal, zvolal ku průvodci: „Chudoba tohoto žebráka velmi nás zahanbuje; jestiť chudší, než my!“ — Byv kdys pozván k obědu, nešel, řka: „Nechci královskou důstojnost mou a bratří dědictví a majetek opustiti, alebrž žebrotou chleba si dobyti.“ Příkladu sv. Františka následovali přemnozí, tak boháč Bernard Quintavalle, jenž veškeré bohatství své chudým rozdal. A povždy vstupovali a vstupují přemnozí do řádu jeho anebo kapucínů, následujíce ho. I údové třetího řádu sv. Františka za hlavní účel mají chudobu.

Jistý *František* z Mino Vincenti rozdělil veskeré jmění své mezi chudé a vedl napotom život opovržlivý a sloužil nemocným. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Ivan* odřeknuv se všeho zboží pozemského, rozloučil se s milými rodiči a přátely a opustil domov a chodil po lesích a jiných místech pustých, brzy tu, brzy zas jinde se zdržuje a v největší chudobě živ jsa.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan damas.* opustil výnosnou službu státní, uspořádal všecky záležitosti, propustil otroky své na svobodu, rozdal zboží své chudým aneb na jiné bohumilé věci obrátil a chud jsa vydal se na cestu do Jerusaléma.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan firmanský* odřekl se vší majetnosti a vyjímaje šat na těle a breviář v ruce nic na světě svým jměním nenazýval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Konstantin*, jsa králem a vším zbožím pozemským oplývaje, vyvolil si dobrovolně chudobu, aby Krista získal a připojil se k sv. Kolumbanu.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jiljí* prodal po smrti rodičů veškeré statky své a co za ně utržil, rozdal chudým a chorým.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Ludvík gran.* tak upřímnou lásku k chudobě choval, že vždy ve vetchém, obnošeném šatu chodil a že všecko, co se mu i v nemoci k přilepšení podalo, sobě ujmul a chudým rozdal; pro ně ve dne v noci pracoval, za ně u vznešených a bohatých mužů prosil.

(*Jan Desolda.*)

Ač sv. *Makarius* tuhý vedl život, býval povždy veselé mysle Tak jednou ploul s přítelem po Nilu, o věcech nábožných rozmlouvaje. I přišli jim znamenití dva důstojníci v ústrety, kteří vidouce, any se na tváři chudých poustevníků těchto čisté veselí a nevinná radost stkví, s podivením pravili: „Jak blaženi jsou tito v chudobě své!“ Načež Makarius: „Opravdu jsme blaženi, opovrhujíce světem, co o vás smýšleti máme, kteří si v okovech světa libujete?“ Na ta slova jeden z důstojníků jmění své chudým rozdal a na poušť se odebral.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Maria z Mallye*, toužíc po evangelické chudobě, odřekla se dobrovolně toho, co měla dědití a darovala vlastní dům svůj klášteru. Stavši se zcela chudou, byla od příbuzných a přátel zhrdána, avšak ona se tomu těšila, že i v chudobě se rovná Spasiteli. Její nuzota byla někdy taková, že u prostých lidí žebrala a pod širým nebem přenocovala, proto že jí nikdo přístřeší přáti nechtěl.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Maximilián* narodil se v Cillě ve Štýrsku ze zbožných a vážených rodičů. Již co pachole, veden jsa zbožným knězem Oraniem, vyznamenal se pokorou, tichostí, čistotou. Když se stal jinochem, zemřeli mu rodiče, zanechavše mu značného jmění. Maximilian rozdal veškeré své jmění chudým a všem otrokům daroval svobodu, aby jen o spasení duše své pečovati mohl. Roku 257 stal se biskupem v Lorchu, že pak mnoho pohanů obrátil, dal ho římský vůdce v Norikum r. 283 stíti. (*Šmida*: *Repert.*)

Sv. *Paškala Baylona*, napotom františkána, chtěl jeden pán, který neměl dítek, za svého syna přijmouti a za

dědice celého svého jmění. Paškal děkoval za to a řekl, že kdyby i sám bohat byl, rozdal by jmění chudým, aby do řádu vstoupiti mohl.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Paulin* opustiv všecko žil v apoštolské chudobě. A když se tomu přátelé jeho divili, pravil: „Což se tomu divíte? Vždyť za statky pozemské obdržím statky nehynoucí, věčné. Bez nich mohu tím spíše Bohu sloužiti a nebe si vydobýti.“
(*Prediger u. Kat. 1850*)

Sv. *Petr alkantarský* velmi miloval chudobu a ještě umíraje odporučoval ji vřele učeníkům svým, nazývaje ji dědictví Kristovo. (*Ott.*)

Sv. *Petr Foligni* narodil se z rodičů velmi zámožných. Po smrti jejich, jsa 33 roků stár, umínil si dle příkladu Kristova tráviti život v chudobě; rozdal tedy jmění své, podělil chudé, pronajal se za nádeníka, i mzdu svou s chudými sdílel. Oděv jeho byla stará houně bez rukávů; v letě v zimě chodíval bos a bez pokryté hlavy. Lid se mu posmíval, domnívaje se, že bláznì. Petr ale vše trpělivě snášel. Později zastával službu kostelnickou ve Foligni, spával na zvonici a jednou za den jídal. V takové chudobě setrval do skonání života r. 1323. Umíraje uchopil se sv. kříže, důvěrně ho k srdci přitiskl a blahoslaveně skonal. (*Životy Svatých.*)

Sv. *Pius V.*, papež. ještě co dominikánský řeholník cestoval jednou do Milána, aby zpověď tamějšího místodržitele slyšel. I připomenuli mu, aby si plášť koupil a před deštěm se ochránil, on však na to odpověděl: „Chudí učeníci musí se uspokojiti jediným šatem.“
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Na rozkaz sv. *Porfyria* vykonal jsem dalekou cestu do jeho rodiště, abych vyzdvihl jeho dědictví; po třech měsících vrátil jsem se s 4500 zlatými. Všecky tyto peníze svatý hned mezi chudé rozdal a nepodržel si z toho ničeho.
(*Ant. Marek.*)

Sv. *Prokop*, vlastenec náš a syn Ladislavův, majitele hradu chotounského, vzdal se svého dědičného práva ku prospěchu jediné sestry a vycvičiv se na vyšší škole v Praze a stav se knězem, opustil i klášter a žil mnoho let na doušti v chudobě. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Když sv. *Reginald* představeným kláštera v Boloni byl, vzal jeden bratr v dar bez svolení kousek sukna, aby hábit si spravil. Proto ho svatý před shromážděním celého kláštera veřejně co zloděje pokáral a tuhé pokání mu uložil a kousek sukna spálil.
(*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Rochus* rozdal všecky peníze mezi chudé, prodal též několik statků a co prodati nemohl, odevzdal strýci ku spravování; odebral se napotom na pouť do Říma a na cestě vyžebrával si chleb a přenocoval v domech chudých nebo v nemocnicích. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Řehoř*, divotvorce, co mladík rozdal statky a jmění své příbuzenstvu a chudým a šel na samotu, aby tam Bohu sloužil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Sampson* po smrti rodičů rozdal zboží své chudým oběma rukama, pokuď stačilo a tak se stal dobrovolně chudým na zboží pozemské, ale přebohatým na lásku k Bohu a bližnímu.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Stanislav*, napotom biskup v Krakově, když mu rodiče zemřeli, rozdal všecko své velké zboží po rodičích chudým a nuzným. A i co biskup hojné almužny udílel, mělť všecky vdovy a a ostatní chudý lid zapsaný a často je i v domě svém stravoval.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Stanislav Kostka* říkával: „Nezrodil jsem se pro časnost, ale pro věčnost!“ proto pohrdl všemi pozemskými statky a v řádu jesuitském hledal své útočiště a spásu. (*Životy svat.*)

Když u přítomnosti sv. *Tomáše akv.* byla řeč o jednom mnichu, jenž sice chudobu miloval, při tom ale netrpělivý a mrzutý byl, podotknul svatý! „Chudoba netrpělivého mnicha mi přichází, jako velký výdej na malý zisk.“
(*Speculum pastor.*)

Sv. *Tomáš z Villanovy* zachovával, stav se biskupem, chudobu, kterouž co mnich přislíbil. Když ho jeden kanovník kdysi překvapil, an si oděv sám spravoval a mu proto domlouval, pravil sv. Tomáš: „Ať si jsem arcibiskup, složil jsem slib chudoby a peníze, které bych dal krejčímu, dám chudým.
(*Mehlera příkl.*)

Sv. *Vendelín* pocházel z rodu královského a měl se státi jednou panovní-

kem Škotův a byl také tak vychován. Avšak mladý královič, následuje příkladu Kristova, odřekl se trůnu a vší slávy světské a o samotě v chudobě sloužil Bohu. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Wolfgang*, biskup, pocházel z rodu hraběcího. Z lásky k Bohu a pro spasení duše své vzdal se veškerého jmění pozemského a sloužil Bohu v kláštеře, pak v samotě, až se stal biskupem. *(Šmída: Repert.)*

Eutychia, matka sv. Lucie, byvši na přímluvu sv. Agaty z nemoce těžké uzdravena, prodala na domluvu dcery své statky, klenoty a skvostné věci a vše plnýma rukama chudým rozdala, toliko co obě k vyživě potřebovaly, ponechaly sobě. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Ctihodný kněz *Jan Avila* vyvolil si největší chudobu a vzdal se všech pozemských statků a říkával, že poklad velký nalezl v zaslíbení Kristovu: „Hledejte nejprvé království Boží a spravedlnost jeho a vše ostatní bude vám přidáno.“ *(Silbert.)*

Karlmann, syn znamenitého Karla Martella, jenž v bitvě u Poitiersu roku 732 Saraceny slavně porazil, mohl jako jeho bratr Pipin panovati, avšak vzdal se všeho světa a vstoupil do kláštera a žil zde v dobrovolné chudobě. *(Mehlera příkl.)*

Karel Odescalchi, ušlechtilá ratolest rodu knížat Odescalchů, stál na stupni slávy, jehož dostihnouti skrovnému toliko popřáno počtu. On však opouští dobrovolně slávu tu a mění purpur se sprostým hábitem, jakýmž se odívají údové tovaryšstva Ježíšova. Chatrné lůžko, hrubé ze dřeva zhotovené umývadlo, hlíněný džbán, několik slaměných sedadel, k psaní stolek a klekátko, to jest všechen nábytek jím obývané chýžky. *(Ant. Řehák.)*

Ku konci VII. století žili ve Francii 3 etnostní mládenci: *Palson*, *Tason* a *Taton*, byli bratranci a náleželi k nejvznešenějšímu rodu, byli i bohatí a stavu a bohatství přiměřeně vychováni. Milostí Boží umínili si všickni, že světa se zřeknou a jen Bohu sloužiti budou. I žádali rodičů, aby směli do Říma putovati a když jim rodiče dovolili a v kočáře skvostném a s hojným služebnictvem vyslali: poslali je mládenci brzy nazpět a vzkázali rodičům, že budou pěšky putovati. Se žebráky si pak změnili oděv a žebrajíce putovali do Říma. Se svolením rodičů pak vstoupili do kláštera ve Farnesu, aby zde v dobrovolné chudobě žili. *(Herbsta př.)*

c) Dobrovolná poslušnost. Ji měli;
viz i: „řehole! poslušnost!“

Jednomu ze *sv. otců* dáno u vidění čtyry řády či kůry v nebesích spatřiti. V nejnižším kůru viděl bývalé nemocné, kteří Bohu ještě za utrpení svá děkovali. V druhém kůru byli takoví, kteříž pohostinství bedliví byli a příchozím s láskou sloužili. V třetím kůru byli poustevníci, kteříž od všelikého s lidmi obcování se zdrželi. V čtvrtém kůru byli posléze takoví, kteříž se pro Boha duchovním otcům a představeným v poslušenství oddali. Tito poslední oslavenci byli zvláště ozdobeni. A když se dotčený sv. otec u vidění po příčině zvláštního vyznamenání tázal, dostal odpověď: „Všickni jiní, kteří sebe více dobrého činili, požívají již částečně pokoje v tom, že svou vlastní vůli plní, poslušenstvím duchovním vrchním oddaní ale vzdávají se vlastní vůle své a lnou dokonale k vůli Boží a duchovních správců svých a proto se zvláštní oslavě těší.“ *(Klinkáče: Legendy.)*

Sv. *Benedikt* považoval poslušnost za základ řádu svého. Praviltě ve sv. pravidlech: první stupeň pokory jest okamžitá poslušnost, kterou Kristus především miluje. I v těžkých a na oko nemožných věcech má se poslechnouti. *(Sv. Řehoř.)*

Blahoslavenému *Egidu z Assisi*, bratru, bylo jednou od sv. Františka seraf. dovoleno, aby si místo dle libosti vyvolil. Než po třech dnech přišel Egid na též místo a prosil co nejsnažněji sv. otce, aby mu místo a zaměstnání předepsal, jinak prý nemůže pokojně žíti. *(H. Haid.)*

Sv. *František seraf.* sedě jednou mezi bratry, poručil jednomu, aby mluvil o Bohu, co Duch sv. do úst mu vloží. Bratr netroufal si z počátku ani úst otevříti, cítě se neschopným, pak ale mluvil jen z poslušnosti. A hle, mluvil tak o tajemstvích víry a bytosti Boží, že všickni se mu divili. V řeči mu ale sv. František uložil, aby umlkl a jinému poručil, aby dále mluvil. A když nějaký čas rozmlouval i jemu uložil, aby

přestal. Podobně i u jiných pokračoval. Takovýmto spůsobem učil sv. František bratry, ihned dle rozkazu mluviti, anebo mlčeti a spolu i jazyk na uzdě držeti. (*Krönes*: *Real. Lex.*)

Sv. *Janu damascenskému* uložil jednou jeho učitel na poušti, aby osm hodin dalekou cestu do Damašku vážil a tam prodával koše, kteréž byli mniši napletli. Při tom mu však poručil, aby ty koše neprodával laciněji, než za ustanovenou cenu, kteráž byla příliš vysoká. Sv. Jan poslechl bez reptání a vzav koše na záda, ubíral se k městu, kde dříve byl úřad místodržitele zastával. I začal prodávati koše, když však řekl, co za jeden? tu se mu lidé dali do smíchu a tupili ho; on pak mlčel a všecko trpěl. Nikdo nechtěl koše odebírati, konečně se nad ním smiloval jeden bývalý sluha domu jeho a za tu určenou cenu ty koše mu odebral. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Jan mlčelivý*, když už deset let v Armenii biskupem byl, opustil biskupství a vstoupil v Lauře do kláštera. Sabas, opat, považuje ho za docela prostého člověka, poručil mu konati nádenickou práci. A sv. Jan z poslušnosti několik let práci tu ochotně a bedlivě vykonával, až se konečně vyznal, když ho Sabas na kněze chtěl vysvětiti, že již knězem jest a v Armenii že byl biskupem. To ale v poslušnosti žádnou změnu na něm neučinilo. (*Valoucha katech.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis* vrhla se jednou v noviciátě k nohoum velebné matky a oznámila jí, že se v ruce její vydává, jako by mrtvá byla a žádá, aby s ní dle libosti nakládala, slibujíc, že rozkazu jejího nikdy nepřestoupí. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Terezie* zavázala se duchovnímu otci svému Graciánu slibem, že ve všem ho bude poslouchati. (*Frencla*; *Postilla.*)

Zbožný opat *Ypericius* považoval poslušnost za nejhlavnější ba celou službu mnicha. Kdo poslušnost má, ten vše od Boha obdrží, oč Boha důvěrně žádá, neboť i Kristus poslušným byl až k smrti kříže. (*H. Haid.*)

Jistý vznešený *pán* prosil v Alexandrii, aby do kláštera byl přijat. Opat, domnívaje se, že muž ten jest hrdý a světu oddán, chtěl ho pokorou k dokonalosti přivésti a řekl mu, že chce-li břímě Kristovo na se vzíti, musí zcela poslouchati. Muž odpověděl, aby s ním jen tak zacházel, jako kovář se železem. I ustanovil ho opat za vrátného a uložil mu, aby každému, kdo by vcházel aneb vycházel z kláštera k nohoum se vrhnul a ho prosil, by se zaň modlil, ježto jest velký hříšník. Muž zastával úřad ten po 7 roků s největší pokorou, kdež mu opat chtěl nižší vysvěcení uděliti a do společnosti ostatních přijmouti, avšak velkými prosbami muž ten si vyžádal, aby až do smrti vrátníkem zůstati směl a zemřel i co pokorný vrátník. (*Sv. Jan Klim.*)

Jistý *bratr* tak byl představenému svému oddán a ho poslušen, že si od něho vyžádal, kterou hodinu má zemříti; neboť ježto vše v životě z poslušnosti konal, chtěl z poslušnosti i zemříti. (*Zollnera*: *katol. káz.*)

Jeden *bratr* otázal se opata: „Co pak mám, ctihodný otče! činiti? Nekonámť žádné zvláštní velké skutky, jen jím, piju, spím, zabývám se myšlenkou za myšlenkou a jsem smuten a utrmácen.“ Opat odvětil: „Sedni si do své cely a čiň, co můžeš, beze vší roztržitosti mysle, důvěřuje v Boha, protože ten, kdo pro Boha z poslušnosti v celi sedí, tam nalezen bude, kde opat Antonín se nalezá.“ (*H. Haid.*)

Jakub, příjmím německý, vstoupil v 34. roce věku svého v Boloni do kláštera kazatelského, kdež neobyčejnou poslušností k představeným se vyznamenal. Tak když opat kdys cizému prelátu klášter ukazoval a Jakub náhodou s nimi se sešel, poručil mu opat, aby jeho poslušnost prelátu ukázal, aby ihned důležité psaní do Paříže donesl. A Jakub nemeškal, jen se otázal, smí-li si ve své cele hůl a klobouk na cestu vzíti. — Jakub zhotovoval i krásné malby na skle. An jednou mu opat, aby poslušnost jeho skoumal, poručil, aby ihned do města se odebral pro almužnu, poslechl ihned, ač obraz dal právě do ohně a věděl, že bude po něm, než přijde, avšak ku podivu, když Jakub domů nazpět přišel, byl obraz neporušen a zvláště se mu podařil. (*Mehlera příkl.*)

Poustevník *Josef* měl v kláštěře krásný fíkový strom a každého rána k němu

posílal novice Poemona, aby ze stromu jedl, což arci Poemenovi bylo podivné, ježto v klášteře přísný půst se držel. Jednou právě z té příčiny Poemen nejedl ničeho, byl' pátek, ježto ho ale svědomí znepokojovalo, vyznal se z toho Josefu. Stařec mu odvětil: „Milý synu! otcové poroučívali novicům jiné věci, které se jim zdály podivné, avšak nezpomenuli, jako i ty, že se jim to poroučí, aby se cvičili v poslušnosti.“

(*Hungari.*)

Karlmann, syn Karla Martella, stav se mnichem, tak poslušnost vykonával, že se na rozkaz opatův do Gallie navrátil a tam ovce pásl. (*Volaterranus.*)

Jistý *mnich* stál u velké vážnosti a proto ho jeden urozený šlechtic navštívil. I šli po zahradě, šlechtic se mnicha na rozličné věci vyptával, mnich ale mlčel; konečně ale padl šlechtici k nohoum, zastřel si rukou oči a pravil: „Milý pane, snad nevíte, že bez dovolení představeného nesmím s vámi mluviti?“ Šlechtic, povzbuzen poslušností jeho, odešel. Jiný mnich v klášteře tom ani s kráiem nemiuvil, aby pravidla svá zachoval.

(*Kronika mnichů sv. Jarolíma.*)

Jeden *novic* otázal se svého představeného, jak by si měl počínati, aby povždy hned uposlechl? Ctihodný kmet mu odpověděl: „Předně rozvaž: kdo poroučí? Představený poroučí ve jmenu Kristově, jenž dí: „Kdo vás slyší, mne slyší.“ Za druhé rozvaž: komu poroučí? kdo jsi? Jsi hříšný člověk. Mohl Kristus, Syn Boží, svého pěstouna poslouchati a poslouchají-li andělé a Svatí, proč by's ty, hříšný člověk. nechtěl poslouchati? Konečně měj na mysli: co se poroučí? Je-li to snadné, nemáš žádného namáhání; je-li těžké, máš větší zásluhu. Čím těžší boj, tím slavnější jest vítězství a tím skvělejší i koruna. Tak čiň a poslušnost nebude ti obtížná.“ Novic řídiv se dle rady té, povždy milerád ve všem poslouchal.

(*Šmída: Rep.*)

Jistý *představený* kláštera poručil jednomu bratru, aby velký kámen tři míle na sobě nesl, ač to nebylo prospěšné, aniž nutné. Osm roků vykonával mnich rozkaz ten co nejsvědomitěji. Ač mnohým dětinské se to býti zdálo, říkával bratr: „Tak lehce a tak rád kámen ten jsem nosil, jako by to byla velmi důležitá věc.“ Což sv. Jarolíma velmi pohnulo, že od té doby počal podle způsobu těch poustevníků žíti.

(*Sv. Jarolím.*)

Býval obyčej v jistém druhdy slavném a pro svou příčinlivost a zásluhy o obec a Církev vůbec ctěném řádu, že nováčkové, přestávše první rok své zkoušky, do velké síně uváděni bývali, kdežto obraz pověšen byl, představující osobu téhož řádu, anať hlavu u nohou položenou měla. Na obraz ten zvláště pozornost přijímaného úda se obracovala, i bylo mu pak praveno: „Ejhle, člověk z řádu téhož, do kterého ty vstoupiti hodláš. Chceš-li jeden z našincův býti, nesmíš hlavu svou, nesmíš vůli svou podržeti. Rozkazům tvých představených bez rozpaku se podrobiti musíš!“

(*Macana výb.*)

Radost.

1 Pravou oplývá jen ctnostný; viz i: „ctnost 5!“

Mudrc *Sokrates*, jevil vždy veselost na obličeji svém co jasnou oblohu.

(*Antonín Marek.*)

Radostí čistou naplněni byli:

Jetro ze skutkův Hospodinových v Egyptě. (*2. Mojž. 18, 9.*)

Anna, obdrževši syna Samuele. (*1. Kr. 2, 2.*)

David, přenášeje archu umluvy do Jerusaléma. (*1. Par. 16.*)

Národ židovský přinášeje dary na chrám šalomounský (*1. Par. 29, 9.*); nad vítězstvím (*3. Par. 20.*); dokonav stavbu chrámu po zajetí. (*1. Esdr. 16.*)

Tobiáš starý po navrácení syna (*Tob. 11.*) a po celý život další. (*Tob. 14, 4.*)

Esther, sloužíc Bohu. (*Esth. 14, 18.*)

Sv. Jan křt. zaplesal v lůně matky své, zasvěcen byv Kristu. (*Luk. 1.*)

Maria, uslyševši, že za matku Boží vyvolena jest. (*Luk 1, 46.*)

Pastýři betlemští (*Luk. 2, 8.*); mudrci, spatřivše hvězdu. (*Mt. 2, 10.*)

Pán Ježíš. (*Luk. 10, 21.*)

Apoštolé, uslyševše, že Kristus z mrtvých vstal. (*Luk. 24, 41.*)

Sv. Pavel radostí oplýval. *(2. Kor. 7, 4.)*

Sv. *Alžběta*, lanthraběnka durynská, při vší své přísnotě byla vždy mysle veselé, a nikoho nezarmoutila, ano brala podílu i při světských veselostech, nemohouc vystáti lidi, kteří vypadali při pobožnosti smutní a zasmušilí, o těch říkávala, že chtějí Boha strašiti.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Antonín*, poustevník, každého času tak veselého byl vzezření, že ze všech poustevníků podle veselé tváře poznán býval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Apollonius*, sám jsa naplněn radostí čistou, říkával ku svým: „Rmuťtež se pohané, židé a jiní nevěrci; spravedliví ale, ani mají naději na radost věčnou, radujte se a veselte se!“

(Lyraeus.)

Sv. *Augustin* radoval se srdečně, že se obrátil a děkoval Bohu.

(Krönes: Real-Lex.)

Sv. *Bernard* takovou radost v sobě pociťoval povždy, že mu za často na mysl připadlo, že snad v samotě příjemněji se žije, než ve světě.

(Lyraeus.)

Sv. *František* netrpěl u bratří žádný smutek a smutnost; říkávaje, že smutek zapuzuje ctnost. — Ba jednou pokáral jednoho bratra, jenž smuten a se sklopenýma očima chodil: „Hříchy máš, bratře, arci oplakávati, ale proč bolest ukazuješ? Pros Boha, aby ti odpustil a radosti čisté duše popřál. Přede mnou a jinými vždy ukazuj veselou tvář, neboť pro sluhu Božího se nesluší, aby smutněl a se zakaboněným obličejem chodil.

(Čas. „Sion“ 1832.)

Sv. *František xav.* začasto nebeskou slastí a radostí naplněn byl, že volával: „Dost, o Pane! dosti.“

(Jeho životopis.)

Sv. *Františka ze Chantalů*, představená jsouc kláštera, velkou zálibu měla v prázdných dobách jiných obveselovati, takže jednou jedna sestra o ní pravila: „Abychom mohly býti hodně vesely, muselo naše ctihodná matka přítomna býti; nebyla-li přítomna, postrádaly jsme velký díl radosti a zábavy příjemné.“

(Škola B. Srdce 1870.)

Sv. *Ignác z Lojoly* povždy byl veselé mysle, a i jiných k veselosti povzbuzoval, říkávaje: „Jako ten, kdo od Boha odpadl, nemůže býti vesel: tak ten, kdo Bohu slouží, bývá zřídka smutný.“

(Krönes: Real-Lex.)

Když *František Koster* do řádu sv. Ignáce vstoupil a začasto se smával, pravil sv. Ignác k němu: „Františku! slyším tě pořád se smáti!“ František sklopil oči, mysle, že ho Ignác bude kárati, ale tento pokračoval: „Pravím ti, můj synu! aby's se jen smál a v Pánu se radoval; neboť mnich, jenž Bohu slouží, nemá příčiny, aby byl smuten, ale více, aby se radoval. *(Lohner.)*

Bl. *Jan Bergmann*, z řádu tovaryšstva Ježíšova, byl vždy tak veselého vzezření, že ho vůbec svatým Hilariem, t. j. veselým nazývali. Říkával, že neví, co jest to melancholie? *(Pred. u. Kat.)*

Sv. *Jan z Fakundo* opovrhoval radostmi světskými a nenalezl čisté radosti jen v modlitbě, rozjímání a čtení zbožných kněh. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Jarolím* v samotě takovou radostí oplýval, že Eustachiu psal: „Bůh jest mi svědkem, že po mnohých slzách, začasto oči své k nebi obrácené mám a se domnívám, že mezi kůry andělskými se nalezám.“ *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Lidvina* takovou útěchou a radostí od Boha naplněna byla, že říkávala, že by ji ani snésti nemohla, kdyby se neponižovala. *(Její životopis.)*

Sv. *Ludvík*, král, býval vždy bodré mysli; přívětivost a láska jeho jímala srdce všech; s každým rád obcoval.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Martina*, biskupa, nikdo neviděl smutného, ale vždy veselého, pokojného a příjemného. *(Macana výbor.)*

Sv. *Paškal Baylon*, františkán, slouže Bohu, pořád byl vesel a blažen a tuto blaženost nemohl utajiti v nitru svém a proto se pořád usmíval, všude po tichoučku písně a žalmy zpíval a jako děcko s radostí něco svatého bratrům do uší pošeptal, ano někdy — co je až k smíchu — posvátnou radostí si poskočil, jako druhdy David radostí tancoval. Tato prostota pocházela u Paškala z nevinnosti a svatosti.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Romuald*, jenž se přísně postil, bděl, tělo své mrtvil, velmi přísný na sebe byl, byl přece vždy tak veselé tváře, že ti, co naň patřili, obveseleni byli. *(Macana výb.)*

Sv. *Školastika* takovou radostí v Bohu naplněna byla, že říkávala: „Kdyby sladkost, kterou Bůh služebníkům svým ukryl, známa byla: nemohl by svět pochopiti ty, kteří Bohu chtí sloužiti, aby této sladké radosti požívali. (*Lohner.*)

Znamenitý poustevník *Apollo* své bratry na poušti, ač vedli osamělý život a tuhý, k ustavičné duchovní radosti povzbuzoval, tak že o nich pravil: „Lze spatřiti je, ani plesají na poušti, tak že není ani viděti podobného veselí mezi lidmi, nebo není mezi nimi nějakého trudu nebo zármutku. (*Frencla: Postilla.*)

Kardinál *Bellarmin* vyznal se sám, že pokud v klášteře žil, ani nevěděl, co zármutek na světě jest. (*Brevíř.*)

Baltazar Alvarez dával bedlivý pozor na podřízené a uviděv je smutné anebo se svislou hlavou, domlouval jim řka: „V domě Božím nesmí nikdo býti smutný!“ A proto trpěl raději jakousi lehkomyslnost než těžkomyslnost. (*In vita.*)

Mezi těmi, co na slovo sv. Bernarda světa se zřekli, byl i *Ganfried*, muž výtečný, napotom převor v Clairveauxu. V klášteře byl Ganfried vždy smutný a se zakaboněným obličejem. I vyznal se jednomu bratru, že nikdy nebude vesel. Bratr to oznámil sv. Bernardu a tento se modlil za Ganfrieda, když na kamenu byl usnul. A hle, když se probudil, nebyl již více smuten, radost mu zářila s obličeje a tu se vyznal, že nikdy více nebude smuten. (*Gabler.*)

Tomáš Morus i ve vězení se radoval a radostně kráčel i na popraviště. (*Sanderus.*)

2. Světská.

a) Jest nebezpečná; sama neblaží.

Sv. *Jindřich II.*, císař, všech světských radostí se vzdal a jen Bohu sloužil.

I svatá *Markéta*, královna škotská, světské radosti považovala za jed, jenž duši jsa sladký, tím nebezpečnější jest. (*Krönes Real-Lex.*)

Sv. *Kateřina janovská* uvrhla se do víru radovánek světských a ačkoliv pilně na pozoru se měla, ani žádného přikázaní Božího ani skutkem ani slovem, ba ani myšlením nepřestoupila: nezjednaly jí radosti ty žádaného pokoje, nepřinesly žádané útěchy, nedodaly potřebné síly, aby nával všelikých strastí trpělivě a zmužile snášela, alebrž ve víru světských rozkoší zůstalo srdce její pusté a prázdné. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

b) Náhlá škodí.

Dionys, tyran, a *Sofokles* umřeli náhle neočekávanou radostí.

Talva sklesl v Korsege náhle mrtev k zemi, když byl radostnou zprávu četl, že jej římský senát velmi vyznamenal. (*Herbsta př.*)

Jedna *Římanka* umřela náhle velkou radostí, že syn její v bitvě kanenské na životě zachován jest. (*Herbsta př.*)

Onehdy přehlížel hrabě *Lažanský*, majitel panství manetínského, své dvory u Najštatu. Při té příležitosti zmínil se velmi pochvalně o svém šafáři, kterýž dojat uznalostí hraběte, klesl náhle mrtvicí raněn k zemi. (*Čas. „Čech“ 1874.*)

Papež *Lev X.*, uslyšev radostnou zvěst, že Milán dobyt jest, dostal zimnici, na kterouž v brzku zemřel. (*Herbsta př.*)

Krejčí *J. M.* na Karlově náměstí slavil křtiny novorozeňátka, k nimž se dostavila i 82letá tchyně. Mezi obřady přišel domů sedmiletý hoch s výborným vysvědčením. Dvojí radostí tou byla stařena tak rozčilena, že náhle sklesla na zem a byla mrtva. Mrtvice ji ranila. (*Časop. „Čech“ 1876.*)

V listopadu 1877 zdála se jistému vojínu *v Terezíně* tři čísla. Probudiv se psal svým rodičům o peníze a obdržel také 10 zl., z kteréžto částky vsadil také 3 zl. Všechna tři čísla vyšla. Dověděv se o tom vojín, ihned spěchal, aby se přesvědčil. Sotva však že uviděl čísla vytažená, radostí omdlel a bez vědomí na zem sklesl. Musel býti donešen do nemocnice, kde po dvou dnech zemřel. (*Čas. „Čech“ 1877.*)

c) Slušná jest dovolená,

viz i: „vyražení 1 a!“

Israelité radovali se, když se ze zajetí nazpět navrátili (*2. Esdr. 8, 17.*); podobně i když se navrátili do Jerusaléma (*2. Paralip. 20, 27.*).

Tobiáš s manželkou se radovali a radostí až plakali, když syn domů šťastně se navrátil (*Tob. 11, 11.*).

Israelité se veselili, když Judita nepřítele odstranila (*Jud. 16, 24.*).

Otec marnotratného syna se veselil, když syn polepšen domů se vrátil (*Luk. 15, 23—25.*).

Kristus a učeníci veselili se na svatbě v Káni galilejské (*Jan 2.*).

3. Zlá škodí; dochází trestu.

Ubohý Jonathas jen jedné kapky medu proti vůli otce svého okusil a měl proto zemříti. (*1. Král. 14, 43.*).

Nešťastný Esau ukojil žádost svou jídlem čočky a ztratil tím právo prvorozenství. (*1. Mojž. 27, 34.*)

Obyvatelé krajin Amonitských, Moabských, Idumejských, Palestinských a města Tyrus radovali se ze zkázy Jerusaléma a sami později ve zkázu uvedeni jsou (*Ezech. 25, 26.*).

Amon napřed se radoval z ohavné smrti Mardochea a sám tou smrtí sešel (*Esth. 7.*).

Absolon napřed se radoval, že bude králem a sám brzy bídně zahynul (*2. Kr. 18.*).

Židé se radovali, že Krista ohavnou smrtí usmrtili; radovali se, když učeníci Jeho kvíleli a naříkali, ale přišel čas, kdež oni museli plakati, když Jerusalém ze základů vyvrácen jest.

Uslyševši *Anna Bolenská*, souložnice Jindřicha VIII., že královna Kateřina, pravá manželka jeho, kterou její návodem od sebe zapudil, zemřela, radovala se velmi nad smrtí její a nedržela ani smutek. Avšak brzy se obrátila radost její v zármutek; byvši z cizoložstva a jiných ohavností obvinčna na popravišti ohavnou smrtí zemřela.

(*Macana výb.*)

Jistý *Florentinus* chtěl sv. Benedikta otráviti a proto mu poslal otrávený chleb, což ale sv. Benedikt poznal a chleba nejedl. Ale Florentina brzy potkal trest Boží. Sesul se jeho dům a on v ssutinách zahynul. Benedikt plakal nad nešťastnou smrtí nepřítele svého, bratr Maurus ale se radoval, že Benedikt pozbyl zlého odpůrce. Sv. Benedikt jej za to přísně pokáral a uložil mu tuhé pokání. (*Ott.*)

Rod,

viz i „stav!“

1. Nepyšni se jím!

Anacharsis předhazoval kdys jistému Attiku, že se narodil v Skythi. I odvětil mu tento: „Ty mi předhazuješ vlast, kdežto vlast tvá za tebe se stydí.“

(*Laertius.*)

Když římský císař *Augustus* jednou dceru svou Julii káral z veliké pýchy a nadutosti, odpověděla otci: „Což zapomenul můj otec, že císařem jest?“

(*Svetonius.*)

Cicero pravil k jistému hříšnému šlechtici Pisonovi: „Pro obrazy začouzené tvých předků slavných dosáhnul jsi mnoho důstojností, nepodobáš se jim ale v ničem leč v barvě.“ (*Krönes: Real-Lex.*)

Když *Hermodius* Ifikratu předhazoval, že otec jeho byl švec, pravil Ifikrates: „Můj rod beře ve mně počátek, tvůj ale v tobě zaniká. (*Plutarch.*)

Sokrates, uslyšev, že jím jistý Athéňan pohrdá, že pochází ze prosté matky, pravil: „Což myslíš, že z rodičů neproslulých nemůže se naroditi muž slavný?“

(*Stobeus.*)

Stařičký *Eleázar makabejský* zakládal si mnoho na starém rodu svém, rodu ctnosti a raději smrt podstoupil, než aby ho hříchem poškvrnil. (*2. Mak. 6, 23.*)

Sv. *Bohumír*, hrabě z Kappenbergu, († 855) pocházel z rodu Karla velkého a dle matky ze švábského domu. Proto ale málo na rod svůj dbal, alebrž ve ctnostech slávu svou hledal. (*Richter.*)

Když sv. *Kanut*, král Vendův, jednou několik loupežníků k šibenici odsoudil: pravil jeden z nich, že jest příbuzný Kanutův. Král mu odvětil, že tedy se mu má vyznamenání dostati a dal jej na nejvyšší šibenici pověsiti. (*Richter.*)

Karel V., král francouzský, uslyšev, že jistý dvořenín neslušně v přítomnosti princův mluví, pokáral jej, řka: „Šlechta se musí ctností tak vyznamenati, jak jest povznešená nad stavy ostatní.“

(*Scherera Exempel-Lex.*)

Sv. *Maria Majdalena z Pazzis* nikdy si nezakládala na rodu svém šlechtickém, alebrž vyznamenala se šlechtictvím duše a ctností. (*Scherer, Exempel.-Lex.*)

Císař *Maximilian* odpověděl jednomu, jenž si za 1000 dukátů šlechtictví chtěl koupiti: „Mohu tě já sice bohatým, ale jen tvá ctnost šlechetným učiniti!“ (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jistého zbožného *mnicha*, jenž hlavu umrlčí pozoroval, otázal se uštěpačně jeden lehkomyslný šlechtic, co by krásného na smrtce té nalezal, že se pohledem nemůže ani nasytiti? I odpověděl vážně mnich: „Skoumám, je-li to hlava šlechtice anebo žebráka a nemohu to nijakž vyzkoumati.“ (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jistý *římský mučeník*, pocházeje ze vznešeného rodu, pravil k prefektu Asklepiádu: „Odstup ode mne, abych se chlubil krví rodičů svých, anebo že pocházím z rodu slavného; jen poslušnost ku Kristu činí nás vznešenými. A proto krvi mé neušetři.“ (*Drexelius.*)

Alfons, král arragonský, byl kdys vychvalován velmi od jistého dvořenína, že sám jest král, že otec jeho byl syn králův a že i bratr jest král. I pravil na to Alfons: „Já však vážím si málo světa i toho, co na mně vychvaluješ. (*Hunoltova kázaní.*)

Důvtipný kníže z rodu *habsburského*, čta na jednom okně zámeckém v Innomostí starý německý rým: „Když Eva předla a Adam kopal, kde byl zeman a kdo mu [illegible] koval?“, napsal pod tím: „Jsemť člověk, jako každý jiný, toť dobře znám, toliko že mně Bůh té cti (že ze slavného rodu pocházím) popřál, za to mu děkovati mám.“ (*J. E. Veith.*)

Janem Huňadem, když byl k Huldriku, rytíři z Cilicie, poslal, aby k němu do ležení přišel, pohrdal tento, řka: „Já rytíř a šlechtic, pocházející ze slavné rodiny, měl bych k tobě, muži ze prostého rodu, přijíti?“ I odpověděl mu Jan: „Neporovnávám se s tvými předky, alebrž s tebou a myslím, že tě ve skutcích zastíním, kterýž v Cilicii bídně živořiš.“ (*Aen. Sylvius.*)

Karel odvážný, vévoda burgundský, na svém rodu málo si zakládal a k tomu více hleděl, aby rodem ctnosti a šlechetnosti se vyznamenal. (*Cominaeus.*)

Císař *Karel V.* byl jednou od šlechty ke kolbám pozván, kdež mu i stříbrnou mísu s dukáty darovali. Jeden z dvorních pánů se opozdil a nenalezl v komnatě nikoho mimo císaře, jenž u okna stál a na kolby se díval. Šlechtic, mysle, že jej císař nepozoruje, ač tento v prstenu vše viděl, co za ním se dálo, ukradl několik dukátů. Po kolbách, ani všickni šlechticové kolem císaře se nalezali, vyvolal císař onoho šlechtice a vyzval jej, aby si několik dukátů vzal, ukazuje mu dar, který šlechta mu věnovala. Šlechtic, zdráhaje se z počátku, vzal několik dukátů. „Nuže,“ pravil nyní císař, „spočítej, kolik máš dukátů i s těmi, co jsi prvé uzmul.“ Šlechtic vida se prozrazena, padl k zemi, prose za odpuštění, avšak musel dukáty spočítati. Císař jej pak vyhnal, řka: „To mějž na cestu; ihned se odtuď kliď a nikdy více v naší společnosti se neukáziž; neboť šlechtic, jenž takovým nectným skutkem šlechtictví své poškvrnil, není hoden, aby mi byl na blízku.“ (*Menochius.*)

Sv. *Marcellina*, jenž z urozeného rodu pocházela a jejíž otec místodržitelem v Gallii byl, nezakládala si pranic na rodu svém, alebrž hleděla ctnostmi se okrášliti. (*Richter.*)

Jistá vznešená *paní* pravila u přítomnosti sluhy k jiné paní: „Jako jest rozdíl mezi porculánem, cínem a hliněným nádobím: tak jest i rozdíl mezi rodem [illegible]dí. My šlechta jsme porculán, měšťané cín a služební jsou sprosté hliněné nádobí.“ Brzy na to chtěla hrdá paní dítě své viděti, které služka chovala a poručila sluhovi, aby ji zavolal. Sluha volal nahlas, že to všickni hosté mohli slyšeti: „Ty sprostá hliněná nádobo, přines sem ten malý kousek porculánu!“ Všickni hosté dali se do smíchu, radujíce se, že hrdá paní takto od sluhy zahanbena byla. (*Am. Schoppe.*)

Jistý *šlechtic* tolik na rodu svém si zakládal, že zapověděl rolníkům, aby se k němu přiblížili a ruku mu podali. „Šlechta,“ říkával, „jsou bohové na zemi a proto nesmí se jí umazaná ruka podati, nýbrž zdaleka jen se má uctivě pozdraviti.“ Rolníci přislíbili mu, že se tak zachovají. Brzy potom vyrážel se šlechtic na lodičce na rybníku, ana povstala straślivá bouře a zvrhla lodičku, tak že šlechtic upadl do vody. Na jeho pokřik sběhli se rolníci, avšak nepřispěli mu, smekajíce jen před ním klobouk, volajíce: „Bohům nesmíme ruky

své podati.“ Šlechtic by byl musel utonouti, kdyby mu byl farář ku pomoci nepřispěl. Touto mokrou lázní vyléčil se šlechtic z pýchy a hrdosti na své šlechtictví. (*Weisse.*)

Mladý *šlechtic*, s kterým jakýs hrabě jednou neslušně nakládal, pravil k tomuto: „Pane hrabě, mám-li já čest vás obsluhovati, nezapomínejte, že vy máte čest, ode mne obsluhován býti!“

Ludovika, francouzská kněžna, zapomněla se jednoho dne v rozhorlení tou měrou, že ku své komorné řekla: „Co pak já nejsem dcera vašeho krále?“ Tato odpověděla: „A já, kněžno, já jsem dcera vašeho Boha!“ „Je pravda,“ odpověděla obdivování hodná kněžna, „prosím za odpuštění!“ (*P. V. Marchal.*)

Papež *Urban VI.* odpověděl králi španělskému Alfonsu, jenž mu předhazoval, že jest syn mydlářův: „Není to žádná čest, pak-li se kdo jako šlechtic narodil, avšak to jest pravé šlechtictví, ušlechtiti duši svou vědomostmi, moudrostí a dobrými mravy.“ (*Wiser.*)

Když jistý *žvavec* jinému předhazoval, že pochází z nízkých rodičů, odpověděl mu tento: „Mnou pohrdáš ty pro rodiče, tebou ale pohrdají tvoji rodiče.“ (*Antonius.*)

2. Za nízký se nestyď!

Sv. *Jan z Kříže* žil nejraději v domácí tichosti, společnosti pak nemiloval. Některým se jeho soukromý život nelíbil; jiní zase pravili, že nezná ani společenských spůsobů, an jest jen potomek selský. Což dověděv se Jan, řekl: „Tuze mnoho cti mi prokazují, vydávajíce mne za syna rolníkova; můj otec byl jen chudým, vesnickým tkalcem.“ (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Quido* pocházel z rodu vesnického a za rod ten a stav se nestyděl, alebrž v něm zůstal.

Sv. *Isidor* i za pluhem Bohu sloužil. (*Krönes: Real-Lex.*)

Agathokles byl syn hrnčířův a prostých, chudobných rodičů a stal se napotom králem. Co král jídával jen z hlíněných nádob. A když se ho kdos otázal, proč tak činí, odpověděl: „Abych pohledem a upomínkou na prostý rod svůj nezpyšněl, ještoby mne lesk královský snadno k pýše přivésti mohl.“ (*Před. u. Kat. 1851.*)

Svobodný pán *Bek*, jenž jsa zrozen z rodičů prostých, vyšinul se až na stupeň hodnosti maršála, odpověděl jednomu, jenž mu v hádce prostý jeho stav předhazoval, řka: „Nezapírám toho, že jsem byl poštovským, ale nacházím mezi námi ten rozdíl, že jsem já teď maršálkem, kdežto by jste vy, kdybyste na mém místě býval, dosavade poštovským zůstal.“ (*Jindy a nyní. 1830.*)

Když *Benedikt XII.* se stal papežem, předvedli mu šlechticové jeho otce, přioděného skvostným hedbávným rouchem. Syn Benedikt se tvářil, jako by ho neznal, ještoprý otec jeho nenosí hedbávné roucho. I odešel zarmoucen otec a předstoupil napotom ve svém rouchu prostém před syna a tu se k němu Benedikt hlásil co vděčný syn. Dal mu i peníze, aby si koupil mlyn a tak se živil. (*Herbsta př.*)

Papež *Kliment IV.* za svůj rod se nestyděl a příbuzným svým rozkázal, aby přiměřeně rodu svému se zaopatřovali. (*Herbsta př.*)

František Josef Lefébvre byl syn jednoho mlynáře v Elsasku a za Napoleona I. vyšinul se ze prostého vojína až na maršálka. Jeho přičiněním vydobylo se vítězství u Jeny, vyznamenal se u Jagru a u Gdanska tak, že vévodou dánským nazván jest. V zámku svém v Comboutu měl zvláštní skříň, od níž klíček měla jeho manželka. I otevřela paní na žádost jiné paní jednou skříňku a co se tu shledalo? Oděvy, které vévoda a manželka v prvnějším postavení nosili, od oděvu prostého vojína až do vévodského pláště. „Sem nahlížíme začasto,“ doložila moudrá paní, abychom nezhrdli.“ (*Šmída: Repert.*)

Přemysl, když od pluhu povolán byl na knížectví, vzal ssebou na památku chudoby své střevíce a mošnu, kteréž se dle nařízení jeho chovaly na Vyšehradě v knížecí komoře, a bývaly potomkům jeho při nastoupení vlády ukazovány, aby se i oni při svém povýšení pamatovali na chudý svůj původ. (*V. Vl. Tomek: děje král. česk.*)

Oldřich, kníže český, pojal Boženu, prostou dívku, spatřiv ji práti, za manželku. A přece to mnohé pány mrzelo, že pojal dívku z rodu nízkého; zakládalit si na vzácnosti rodů svých. Když proto i knížeti domlouvali, měl kníže k nim

takovou řeč: „Páni, chtějtež poslouchati: Z parobův zemané bývají a zemané zas paroby se stávají, stříbro a zboží šlechtu činí a chudoba ji v porobství mění; tak šlechta jest s porobstvem smíšena, a hle Božena tuto jest má žena.“ (*Kosmas.*)

Papež *Sixtus V.*, jeden z nejvýtečnějších papežů, učeností a zásluhami vyšvihnul se z pastuchy až na hodnost papežskou. Často říkával v žertu, že pochází z domu osvíceného; neboť prý byla střecha otcovské chatrče jeho tak děravá, že mohlo slunko pohodlně do vnitř svítiti. (*Kal. Moravan 1863.*)

Willigis, arcibiskup mohučský, velkými písmenami v německé a latinské řeči nad ložem si dal napsati: „Willige, Willige, pamatuj, odkuď jsi?“ Učinilť to proto, aby pýchy se uvaroval; jeho otec byl kolář. Dal si i kola i jiné nástroje řemesla otce svého ve svých pokojích vymalovati. (*Mehlera příkl.*)

3. Bůh naň nehledí, alebrž na ctnost.

Gedeon stal se z mlatce soudcem v Israeli (*Soud. 6, 11.*), Saul, hlídaje oslice otcovy stal se králem (*1. Kr. 9, 3.*), podobně i David, pasák ovcí (*1. Kr. 16.*); Job pocházel z rodu Ezaua zlého. Josef eg. povolán byl ze žaláře k úřadu nejvyššímu ve státu (*I. Mojž. 41, 39.*); Mojžíš z pasáka na vůdce národa israelského (*2. Mojž. 3. 10.*); Eliáš a Amos, rolníci, povoláni byli za proroky (*3. Kr. 9.*; *Am. 1.*).

I sám Kristus narodil se z rodičů chudých. Apoštolé ponejvíce byli prostí rybáři.

Papež *Jan XXII.* pocházel z otce, jenž prodejem se živil; otec papeže *Sixta IV.* byl lodník; matka papeže *Mikuláše V.* prodávala vejce a drůbež; císař *Maximus Papienus* byl syn kováře; *Agathokles*, král syrakusský, měl za otce hrnčíře; *Přemysl*, kníže český, rolníka; Tamberlan, nejmocnější perský král, pocházel z otce pastýře.

(*Langius.*)

Králi *Bedřichu Vilémovi* musíval komorník v čas jeho neduživosti večerní modlitbu neb žehnání se předříkávati. Přijda komorník na slova: „Hospodin tě žehnej a od zlého chraniž!“ přejinačil to a četl: „Hospodin žehnej a chraniž vaši královskou milost.“ „Co to, troupe, pleteš?“ zlobivě se naň obořil král, „čti, jak tam stojí, neb před Bohem všickni rovni jsme.“ (*Matěj Sychra.*)

Rodiče;

viz i: „výchova!“

I. Hodní.

1. Bezdětenství prospívá.

Bůh sám bezdětné rodiče těší. (*Isai 56, 3—5.*)

Jistí bezdětní *rodiče* konali mnoho dobrých skutkův. Po mnoha letech udělil jim Bůh synáčka, čemuž se velmi radovali. Avšak nyní se věnovali jen dítku a o to pečovali, aby mu hodně mnoho zachovali, zapomínajíce zcela na Boha. Tu jim Bůh dítko odňal a rodiče nyní zase konali dobré skutky jako dříve. (*Alb. Štolc.*)

2. Hodní dítky své milují i nezdárné.

a) Láska ta není proti Božské.

Dobří a nábožní rodiče byli:

Adam a Eva děkovali Bohu, když obdrželi syna Kaina. (*1. Mojž. 4, 1.*)

Abraham byl zbožný otec, začež ho Bůh sám chválil. (*1. Mojž. 18, 19.*)

Sára byla pečlivá o syna Isáka (*1. Mjž. 21, 9.*); ještě více Rebeka Jakuba milovala. (*1. Mojž. 27.*)

Elkana a Anna syna Samuele obětovali Bohu. (*1. Kr. 1.*)

David dal syna Šalomouna proroku Nathanu vychovati. (*2. Kr. 12.*; *3. Kr. 2, 1. Par. 28.*)

Rodiče Zuzany dceru dle zákona Mojžíšova vychovali. (*Dan. 13.*)

Tobiáš od dětinství učil syna bázni Boží. (*Tob. 1.*)

Raguel a Anna zbožně vychovali Sáru. (*Tob. 10.*)

Job na každý den za dítky oběť konal. (*Job. 1.*)

Mathatiáš při smrti napomínal syny. (*1. Mak. 2, 50.*)

Matka sedmi synů makabejských povzbuzovala je k stálosti u víře. (*2. Mak. 7.*)

Zachariáš a Alžběta zbožně vychovávali syna Jana křt., podobně Jáchym a Anna dceru Marii, Maria a Josef s 12tiletým Ježíšem putovali na slavnost do Jerusaléma. (*Luk. 2.*)

Maria syna svého milovala až ku kříži vroucně.

Velká byla láska *Agrippiny*, matky Nerona, ukrutného císaře římského, k synu svému, kteráž slyševši od hádačů, že syn její sice bude kralovati, avšak že ji, matku svou vlastní, zavraždí, pravila: „Nechť zavraždí, jen když bude kralovati.“ (*Aelianus.*)

Král *Zeleukus*, aby zachoval zrak synu svému, vlastní oko své vyloupl.

(*Jan Val. Jirsík.*)

Lásku k dětem v zvláštních případnostech jevili:

Agar, bloudíc se synem Ismaelem nechtěla smrt synáčka viděti a plakala hořce. (*1. Mjž. 21.*)

Abraham z poslušnosti syna by byl obětoval. (*1. Mjž. 22.*)

Jakub hořce plakal nad domnělou smrtí Josefovou (*1. Mjž. 37.*); velmi byl i zarmoucen, muse dáti Benjamína do Egypta; velmi se ale radoval, uzřev Josefa živého. (*1. Mjž.*)

David rmoutil se nad nemocí a smrtí syna, jehož mu porodila Uriášová. Péčliv byl i o Absolona, chtě ho na živu zachovati a zarmoucen byl nad smrtí Amnona i Absolona. (*2. Kr. 12, 13.; 18.*)

Starý Tobiáš starostliv byl o syna, an se nevracel a matka při návratu velkou měla radost. (*Tob. 10, 11.*)

Josef a Maria zarmoutili se velmi, ztrativše Ježíše. (*Luk. 2.*)

Královský úředník prosil Krista, aby mu uzdravil syna (*Jn. 4.*); žena kananitská prosila za nemocnou dceru (*Mat. 15.*); taktéž i Jairus za dceru svou.

Otec marnotratného syna při navrácení jeho učinil veselí. (*Luk. 15.*)

Nejsem s to vypověditi, — dí sv. Augustin, — jakou ke mně lásku měla matka má a jak s daleko větší teskností rodila mě duchovně, než mne byla porodila tělesně. (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Alžběta*, královna portugalská, odebrala se do ležení, aby odbojného syna od boje s otcem odvrátila.

(*Kornmann Sib. d. Rel.*)

Paní *Fouguet* byla přítelkyně a pomocnice sv. Vincence z Pauly. Její syn byl vrchním intendantem financí a že se zpronevěřil, byl sesazen a k doživotnímu žaláři odsouzen. Zbožná máti za jeho úřadování mnoho dnem i nocí proň se naplakala a Boha o jeho spasení žádala. Uslyševši o neštěstí synovu, poklekla na kolena a modlila se: „Děkuji Ti, ó Bože! Víš, že jsem Tě povždy o spasení syna svého žádala. Nyní ho může dosáhnouti!“

(*Stolberg: Život. sv. Vinc. paul.*)

Jistý *otec* měl jediného a to nezdárného syna, který v zarputilosti vlastního otce chtěl zavraždit. I hledal vraha a zjednal si i jed. Otec, jenž ani nejmenším synu neublížil, prokazoval nyní, dozvěděv se o záměru synovu, tím větší mu lásku a dobrodiní, avšak marně. Proto uschovav si pod oděv dýku vyšel se synem do tmavého lesa na místo osamělé a tu vytáhnuv dýku, pravil k synu: „Stůj, synu můj!“ I ulekl se nezdárný syn, mysle, že ho zaslouženě otec chce zavraždit. Otec ale, klesnuv na kolena, mluvil dále: „Milý synu! nuže, usmrť mne, an ti v cestě stojím; zde jsou prsa má. Proto jsem tě na místo toto pusté uvedl, aby nikdo o vraždě té se nedozvěděl a tobě čest a život zachoval, an jinak by's se mohl prozradit. Zabij mne jen, an ukrutností svou nejsi více dítětem mým. Já jsem tě zplodil a nezapomenu nikdy, že jsem otec tvůj a to sebou vezmu do hrobu, že nemáš příčiny, aby's mne nenáviděl a pronásledoval!“ I obměkčilo se až dosud zatvrzelé srdce synovo, že otci k nohoum padl, za odpuštění prosil a nikdy více otce ani slovem neurazil.

(*Valerius Maximus.*)

Jistý *otec* psal svému nezdárnému marnotratnému synu, když byl již několikráte dluh zaň zaplatil: „Mám ještě více dítek a bylo by bezpráví, kdybych je tvou lehkomyslností chtěl zkracovati. Od dneška nebudu více dluhy za tebe platiti.“ Proto ale dozvěděv se otec, že syn 60 tolarů dluhuje, poslal mu je přece s lístkem: „Tvým bratřím a sestrám nemohu tolik peněz odejmouti. Nebudu proto sám více víno píti a tabák kouřiti, až tímto spůsobem 60 tolarů uspořím.“ A tak i učinil. Slova tato laskavá účinkovala na syna jako

blesk. I umínil si za pokutu, že nikdy více víno píti nebude a opravdu se polepší, což i učinil.
(*Alb. Stolz, Kalend. 1847.*)

Píše se o zvířeti *tygřici*, že nalezši na cestě mládě své, od myslivce k jejímu pozdržení pohozené, je, jakkoli již dorostlé, na svůj hřbet klade a mnohem rychleji do doupětě s tím břemenem běží než obyčejně bez něho.
(*Sv. František sál.*)

Abrahamu poručil Bůh, aby jedinkého syna svého mu obětoval. (*1. Mjž. 22, 2.*)

Maria stojíc pod křížem umírajícího Krista, pozbyvši syna, stala se matkou mučeníkův.

Sv. Františka z Chantalu vstoupivši do kláštera a loučivši se se synáčkem, jenž ji okolo krku pláče držel a nechtěl pustiti, ba i na práh si lehl: přemohla lásku mateřskou a odebrala se do kláštera. (*Butler.*)

Podobně i sv. Pavla, postaravši se dříve, aby dítky její dobře vychovány byly, opustila je, ač synáček Toxotius po ní ručičkama sahal a odplula do Jerusaléma, aby zde jedině v samotě Bohu sloužila. (*Týž.*)

b) Hodní mívají dobré; mnohdy zlé děti.

Hodní rodiče na př. Abraham, Isák, Tobiáš, Mathatiáš, Zachariáš a jiní měli i hodné dítky.

Otec sv. Řehoře vel. *Gordiánus*, vážený senátor římský, po narození syna stal se duchovním a jako jáhen zemřel; byltť opravdovým otcem chudých a nemocných. Jeho matka Silvia též zemřela co svatá. Jaký div tudíž, že i syn po svatosti toužil a svatým se i stal.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Nonna* položila základ ku zbožnosti věhlasného Řehoře naziánského, svého syna.

Basilius veliký obdržel od své zbožné báby Emilie dobré vychování, která záhy do útlého srdce svěřence svého símě víry a pobožnosti vštípila, postaviv mu za vzor ctihodného Řehoře, divotvůrce. Oba Řehoř naz. i Basilius znali v Athénách jen dvě cesty do kostela a do školy.

Neméně pečovala o své jediné dítě matka *Theodoretova*, jehož po dlouhé neplodnosti porodila a za zvláštní dar Boží považovala.

Také *Chrysostom* své matce Anthuse a *Augustin* sv. Monice děkovali větší část povýšenosti a slávy své v Církvi.
(*K. Šimbera.*)

Sv. Benedikt a svatá Školastika za matku měli sv. *Aboduncii*.

Sv. sestry Ribiana a Demetria sv. Defrosu.

Sv. *Rupert*, ač měl za otce bohaprázdného muže, za matku měl sv. Bertu, která ho zbožně vychovala.
(*Podstránského výk.*)

M. T. *Cicerona*, muže velmi zdrželivého, syn byl velký opilec.

Fabia Maxima, císaře proslulého a mravného velmi, syn byl prostopášný a předků svých nehodný.

Herodes, attický sofista, jenž ostrovtipem a výřečností se vyznamenal, měl syna tak tupého, že se ani prvním počátkům vědy nenaučil. (*Plinius.*)

Adam měl nezdárného syna Kaina; Noe Chámа; Abraham Ismaele; Isák Esaua; Jakub Rubena; Samuel Joela a Abiu; David zbožný smilného Šalomouna; Šalomoun moudrý pošetilého Roboama; Ezechiáš, král velmi zbožný, nešlechetného Manassesa.

Jan Galleacius, vévoda milánský, jenž říši svou rozmnožil a poddaným velmi byl milým, měl za syny dva ukrutníky.
(*Weber.*)

Císař *Rudolf I.*, muž vší chvály hoden, měl zcela nestejné syny.
(*Beyerlinck.*)

František Sforca, vévoda milánský, proslul všemi ctnostmi, kdežto syn jeho Galeacius byl nehodný. (*Fulgos.*)

Konstantin velký měl syny jeho zbožnosti a výtečnosti nehodné.

Císaře *Theodosia velkého* synové byli líní.

Václav IV., král český, byl marnotratnosti oddán, kdežto otec jeho Karel IV. byl zbožný a střídmý. (*Weber.*)

Jedna hodná *matka* měla dva syny, jeden z nich zemřel co všeobecně vážený kněz v Tyrolsku, druhý odpraven jest na šibenici. (*Scherer Exem.-Lex.*)

3. Rodiče,

a) mějte dítky na očích; pečujte o zdraví i duši!

Když se Sara dozvěděla, že synáček její Isák se zkaženým Ismaelem si hrál, neustála, až Hagar s Ismaelem z domu

odešla, by se Isák nezkazil. (*1. Mojž. 21, 10.*)

Jakob, nemaje syny na očích, poslal k nim Josefa, jak se chovají. (*1. Mojž. 37, 14.*)

Isai vždy měl na mysli, v jaké společnosti synové jeho jsou; proto vyslal Davida, aby se podíval co dělají. (*1. Kr. 17, 18.*)

David zbožně vychoval dítky své, avšak neměl je dosti na zřeteli a hle, přihodilo se, že vlastní jeho syn se sestrou hanebného činu se dopustil.

Matka egyptské sv. *Thais* ráda chodila po zábavách a místo co měla dceru střežiti před každým nebezpečím svodu, sama ji na veřejná místa zábav vodila, kde krásná děva chtivé pohledy lehkovážných mladíků na sebe táhla. Nezkušeností padla, stala se veřejnou hříšnicí a jen milostí Boží se napotom obrátila.

(*J. Bílého: Legenda.*)

„Tu stojí *stařec* venku," řekl jeden kníže svému pážeti, „optej se, co u mne chce?" — „On odejde hned zase domů," odpověděl páže; „neboť se jen poptával, zdaž se jeho syn dobře chová, který do kuchyně přijat byl." — „To jest hodný otec," dí na to kníže; „kýž bych mohl všecky otce omladiti, jenž se po chování dítek svých pečlivě poptávají! Ať ten stařec něco jísti dostane."

(*Jindy a nyní. 1830.*)

Cato, urozený Říman, měl z prvního manželství velmi slabého a neduživého syna a proto tím více jakož i choť jeho ho opatroval. Matka ho sama kojila a zavinovala; otec povždy při koupání byl přítomen. Když pak povyrostl, dal ho cvičiti v tělocviku a sám vyučoval a vychoval ho v řádného občana.

(*Filoikos.*)

Z neopatrnosti dostala se osmiletá *holčička* jednoho úředníka západní dráhy na Smíchově k sirkám a zapálila si šatičky, které ihned byly v plném plamenu, tak že dítě bylo již silně popáleno, když matka ku pomoci mu přispívala. Matka též popálila se, rány pak holčičky jsou velmi nebezpečné.

(*Pokrok 1871.*)

Jedna pokrývačka zanechala $^5/_4$ roku staré dítko samo na kolébce a když přišla domů, nalezla je u kolébky za čepec uškrcené.

V Priebusu ve Slezsku zanechali nádeníci tři dítky doma samotné. Dítky našly bolehlav a snědly ho chutě, dvě zemřely otrávivše se a jen jedno, co bylo v kolébce, že málo okusilo, na životě zachováno jest.

(*Šmída: Repertorium.*)

R. 1854 hraly si dítky v Steinbergu v Tyrolsku na věšení. I pověsily jednoho, jenž zločince představoval a když tento zmodral a jazyk vyplázl, rozutíkaly se. Navečer ho našel čeledín ve stodole oběšeného a již studeného.

(*Scherer Exempel-Lex.*)

Ve Vídni žila jedna matka r. 1810, an dvouletý synáček, na nějž matka nedala pozor, po stoličce vylezl na okno, jež si otevřel a pak spadl na dlažbu a za několik hodin zemřel.

Jedna nadenice též ve Vídni zavřela tříleté dítko ve světnici a odešla; dítko přiblížilo se ke kamnům a zde hrnec s vařící polívkou na sebe shodilo a následkem opaření druhého dne zemřelo.

R. 1847 položila rolnice v M. dítko své s kolébkou za vedra velkého do stínu a odešla po práci. Teprv za několik hodin šla se na dítko podívati a tu shledala, že kolébka byla nyní v největším vedru a že mouchy a hmyz dítko pokryly. Dítko dostalo boule a oslepło.

R. 1872 hralo si více dítek v jedné obci v Tyrolsku bez dohlídky. Tu napadlo jednomu, aby se dalo několik do truhly zavříti. I ptaly se je ostatní, jak se jim vede a tyto odpověděly, že dobře. Zatím si hrály dále a na ty, co v truhle byly zapomenuly, tak že se všecky udusily.

(*Tir. Volksbl.*)

b) Veďte je k spasení; zbožnosti!

Egyptský *král* a *žoldán* turecký dlouho vedli spolu krvavé války, konečně ale se usmířili a aby smíření to bylo trvalé, provdali obapolně své děti a každý zasnoubil syna svého s dcerou druhého. Takto se stali otcové nejvroucnější přátelé, ve všem se spolu radili a napomínali. Jednou psal egyptský král tureckému žoldánu: „Štěstí dětí mých velmi leží mi na srdci a proto snažím se, abych jim drahně klenotů nahromadil. Tomu pak se divím, že příkladu mého nenásleduješ." Načež žoldán odpověděl: „Žádný rozumný muž nedůvěřuje v statky tohoto světa, které nerozum promrhati a nehody rozprášiti mohou. Já hledím synu svému poklady nashromážditi, kte-

rých mu nižádná pozemská moc vyrvati nemůže a jimiž rozličné blaženosti dosáhnouti může; ját jsem srdce jeho přivedl ku ctnosti a jeho rozum užitečnými uměními obohatil.“ Tak smýšlel otec nevěřící. (*Čas. „Čechoslovan“ 1830.*)

Matka makabejská povzbuzovala sedm synů svých, aby hrdině podstoupili smrt mučenickou. (*2. Mak. 7, 20.*)

Dítě *Barulas* v Palestině byl za pronásledování za Diokleciána pro víru v jednoho Boha mrskán a pak mu hlava sťata jest. Jeho matka ho k stálosti povzbuzovala a přemohši přirozené city mateřské tiše a radostně na jeho smrt hleděla. (*Butler.*)

Sv. *Františky římské* veškerá péče k tomu byla zřízena, aby dítky bohabojně vychovávala a v nevinnosti zachovala. Každý den ráno a večer s dětmi se modlila, velmi často s nimi rozmlouvala o Pánu Ježíši a Jeho lásce k nám. Žádala od nich též poslušnost na slovo a jakkoli dítky své milovala, nicméně netrpěla jim žádný nemrav a hned je trestala, když po dobrém nic pořídíti nemohla. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Františka z Chantalu* vychovávala své dítky sama zbožně. Když ráno dítky vstaly, učila modliti je k Bohu, vyučovala je a též služebníky pravdám sv. náboženství. Nedovolovala, by se promluvilo slovo, které by mohlo uraziti jejich nevinnost, pečujíc o to, aby za stolem jen dobré věci slyšely. U večer modlila se s nimi litanie k Panně Marii a žalm: „Z hlubokosti volal jsem k tobě,“ atd. za jejich v Pánu zesnulého otce. Napotom kázala jim zpytovati svědomí, poručiti se do ochrany anděla strážného a říkati nahlas společně: „V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého“ atd. Posléze, pokropivši je svěcenou vodou a dadouc jim požehnání své mateřské, položila každé zvlášť do postýlky a nikdy pospolu. Setrvala ještě půl hodiny na modlitbách, dokavad dítky neusnuly. (*Čas.: „Ludmila“ 1878.*)

Za času ariánského pronásledování v Africe od Vandálů byla i *Dionysia* veřejně tak zbičována, až krev se jí z celého těla lila. Když pak pozorovala, že syn její jediný Majorikus se počal chvíti, pravila mu: „Pomni, můj synu, že ve jmenu nejsv. Trojice jsme pokřtěni. A proto roucho křestní podržme, abychom podílu brali na svatbě Beránka nebeského.“ Těmi slovy povzbuzen podstoupil Majorikus strašná muka, ano i smrt mučenickou.“ Mrtvolu objala a pohřbila matka v domě vlastním, aby na jeho hrobě se modlila. (*Butler.*)

Sv. *Felicitas* povzbuzovala sedm svých synův, aby modlám neobětovali a raději smrt mučenickou podstoupili, nedadouc na slova praefekta Publia, aby je, ani jsou mladiství, zachovala. I zemřeli všickni smrtí mučenickou a napotom i hodná matka. Podobně si počínala i sv. Symforosa se svými 7 syny, podstoupivši smrt mučenickou. (*Týž.*)

Ana sv. *Julita* mučena byla, dával jí tříletý synáček Quirinus dojemná znamení dětinské lásky a nedal se lichocením místodržitele svésti. Kdykoliv matka v bolestech zvolala: „Jsem křesťanka!“ volalo i dítko: „Jsem křesťan!“ Soptě soudce zlostí, popadl dítko a mrštil jím tak o zem, že si hlavu rozrazilo a v krvi tonouc ducha vypustilo. Což když Julita viděla, děkovala Bohu, že dítku jejímu korunu mučenictví popřál, ačkoliv tím ještě více soudce na sebe popudila. (*Týž.*)

Mezi japanskými mučeníky zemřel 4. prosince 1603 i *Ludvík*, 7leté dítě spolu s matkou a jinými ženami smrtí mučenickou, byvše odsouzeni ku kříži. Matka sama připravovala dítě na smrt a radila mu, aby na kříži volal poždy: Ježíš a Maria a na ni patřil. Ludvík připověděl a vše i splnil, volaje na kříži Ježíš Maria a pohlížeje na matku. Konečně byli všickni probodeni. (*Galura Sammlung.*)

R. 260 doprovázela v Numidii matka *Maria* syna svého sv. Mariana až k soudci, aby milerád život svůj dal za víru. Mrtvolu synáčkovu obejmula matka, zulíbala odpravenou hlavu a děkovala Bohu, že jí takového syna dal. (*Butler.*)

Sv. *Monika* znamenajíc, že synAugustin nadán jest od Boha nevšedními schopnostmi, vychovala ho co nejsvědomitěji a pečujíc o dokonalé křesťanské zvedení jeho, poslala ho v 16. roce věku jeho do Karthaga v Africe. Tu vynikal Augustin horlivostí, ostrovtipem a prospěchem, avšak lehkovážnou mládeží sveden oddal se prostopášným mravům, chlípnosti, ano upadl i v blud manichejský. A matka,

dověděvši se toho, napomínala syna, modlila se zaň tak dlouho, až se obrátil a stal napotom okrasou Církve sv. *(Fr. Daneš.)*

Rodiče sv. *Quidona*, ač jen ve vesnici žili, vychovávali syna dle sv. evangelia a bázně Boží, pravidlem jim při vychovávání bylo: „Boj se Boha a zachovávej Jeho přikázaní.“ Při tom záhy již vštěpovali synu naučení zbožného Tobiáše: „Mnoho máme, bojíme li se Boha a varujeme-li se hříchu.“ I sami dávali synu příklad pravé bázně Boží. *(Mehlera příkl.)*

Když v *Sebastě* 40 mučeníkův po celou noc nazí na ledě museli dlíti, poručil soudce, aby mrtvoly do ohně se vhodili. Jen nejmladšího, Melitha, an známky života na sobě jevil, ponechali nosiči. Sotva že ho matka Melithova pozorovala, domlouvala nosičům a povzbuzovala syna, aby setrval a sama ho odnesla k ostatním mučeníkům: „Nuže, milý synu!“ pravila, „dokonej vezdejší pouť s ostatními mučeníky, aby's v nebi nebyl posledním!“ Tak pravila a následovala až k hranici, kdežto Melitho s ostatními mučeníky byl upálen. *(Butler.)*

Když sv. *Symforian* na muka veden jest, volala naň matka jeho: „Můj synu, můj miláčku Symforiane! měj na paměti živého Boha a setrvej až do konce! Pozdvihni ducha svého k nebi a pozoruj Toho, jenž zde panuje. Neboj se smrti, která tě k věčnému životu vede.“ *(Tentýž.)*

Jistá *matka* brala účastenství na všech pobožnostech; z počátku však nedbala, by tomu také děti své navykala; jenom když jí bylo možno a přáno, všeho použíti. Avšak chytrá dceruška věděla, proč dobrou matinku nechává s radostí samotnu všecky pobožnosti konati. Neboť sotva že se matka z domu vzdálila, zaváděla dcera zamilované pletky, které čas od času byly víc a více pohoršlivé. Konečně matka nerozumná prohlédla, dceru kárala, na kázaní vodila, do kláštera na vychování dala s tím úmyslem, by tam dcera i co řeholnice zůstala; ale vše marné, srdce dcery bylo z mládí zanedbáno a teď už nemohl jí nikdo zbožného ducha vnutiti. Matka byla konečně ráda, když ji bídně provdala, aby se na ní snad ještě velké hanby nedočkala. *(Čas. „Ludmila.“ 1879.)*

Mudrci v *Indii* měli ten obyčej, že když šli ke stolu, dítek svých aneb jim svěřených na vychování se vyptávali, čemu dobrému a chvalitebnému za den se naučily. Pakli se některé dítě něčím dobrým vykázati nemohlo, nedostalo ničeho k jídlu *(Drexelius.)*

Jedna *kostelnice* čistila pečlivě a okrašlovala kostel a oltáře před svátkem. Čtyry dítky jí při tom pomáhaly. Když vše bylo upraveno, pravila matka k dítkám: „Ukončivše práci, přiklekněme k okrášlenému oltáři a pomodleme se, aby Bůh milostivě na nás zhlédnul. O to jedině prosím Hospodina, milé dítky, abychom se všickni jednou v nebi sešli a proto i vy se za to modlete.“ A věru vznešený to byl pohled na rodinu zbožně se modlící! *(Zollnera: kat. káz.)*

Matka Kristofora lusitánského spatřivši syna svého od nepřátel smrtelně poraněného, ihned přivedla zpovědníka k němu, aby s Bohem se smířil a šťastně skonal. *(Maffaeus.)*

c) Žádnému nenadržujte!

Císař *Augustus* neodporučoval nikdy synů svých národu bez přídavku: „Pakli toho zasluhovati budou.“ Ano i veřejně nespokojenost svou vyjevil, že zástupcové národu před nimi povstali, když oni ještě togu praetextu nosili (když ještě za dospělé uznáni nebyli) a že jejich příchod tleskáním oslavovali. Svá vňoučata vyučoval osobně a zvláště je učil plování. *(Sueton.)*

Heli synům svým nadržoval a je netrestal a za to mu Bůh skrze Samuele trest oznámil *(1. Kr. 3, 14—15.)*.

Jakub nadržoval Josefu *(1. Moj. 37, 3—4.)*.

Matka Zebedeův mnoho za své syny u Krista žádala *(Mat. 20, 20—21.)*.

Císař *Karel vel.* měl 14 dítek a všech miloval stejně. Dcery jeho byly o svátku stejně přioděny a okrášleny. Brály s bratřími podílu na témž vyučování a když se bratří ve zbraní a jiných mužských zaměstnáních cvičili, učily se dcery pod dohlídkou matčinou ženským pracem. Zbožný otec nosil sám také jen ten oděv, jejž mu manželka anebo dcery utkaly. *(Stolberg.)*

Znala jsem zámožnou *rodinu*. Otec byl továrník, muž poněkud již starší, veselý, skromný a také dobročinný.

Matka byla povahy živé, nezkušená, v rozkoši vychovaná, vysokomyslná, marnivá a chotě si nevážila. Bůh jim daroval dvě dcerušky, starší slula Julie, mladší Marie. Julie byla velmi sličná a proto matka jí nadržovala, příliš vyšňořovala a do společností vodila, čímž i Julie zhrdla a na Boha málo pamatovala. Mladší Marie byla usedlá, tichá, skromná, dobrého srdce, ušlechtilé mysle a neštítila se i nejhrubší práce. Že však postrádala krásy, proto s ní matka i sestra Julie velmi nevlídně nakládaly a ohyzdou ji zvaly a nikam nebraly, ano jí i ubližovaly. Jak muselo při tom ubohé Marii okolo srdce býti! Po jistém čase se Julie provdala za obchodníka zcela zadluženého, avšak prohnaného šviháka, tak že o celý podíl svůj přišla. Marie provdala se však za hodného úřadníka, jenž si ji vzal pro její vznešené ctnosti a vlastnosti a žila v šťastném manželství. Co matka Marii prorokovala, potkalo Julii. Julie zůstala rodičům na krku, ano po smrti rodičů, kteří neblahými poměry schudli, přijala Marie sestru svou Julii k sobě, ne však za služku, nýbrž za milovanou sestru, které vše odpustila, nečiníc ji žádných výčitek. *(Gabriela Antonie. Čas.: Ludmila. 1878.)*

d) Kárejte a trestejte!

Brutus, když synové jeho nezdární zradu proti vlasti kuli a zrada ta se vyzradila, synů neušetřil, alebrž bez milosti odsoudil hrdla a dal odpraviti. *(Jos. Smetany: Všeob. děj.)*

Manlius Torquatus, římský pohanský vojevůdce, dal svého vlastního jediného syna usmrtiti, že proti rozkazu jeho bitvu započal, ač v ní skvěle zvítězil. *(Hunolta kázaní.)*

Jistý pohanský otec v Persii *Rhacones* měl sedm synů, z nichž nejmladší Carthomes byl velmi darebný. Otec hleděl ho v dobrotě i v přísnosti přivésti na cestu ctnosti, ale nadarmo. Tu konečně žaloval otec syna u soudu, vypravoval tam ohavnosti, jichž syn se dopustil a žádal, aby odsouzen byl k smrti. Soudcové se ulekli nad takovým jednáním otce k synu a předvedli otce i syna ku králi Artaxerxu, kterýž pravil k otci, že nemůže pochopiti, kterak by na popravu vlastního dítěte dívati se mohl. Načež otec: „Dobře, milý králi! Jako v zahradě suchou větev u stromu řezám, anebo nahnilé listí u salátu, aby ostatním neuškodily, tak i tento úd rodiny mé nám všem zármutek činí a ukracuje život, až ho nebude, budou ostatní údové rodiny mé šťastnější.“ Král se obdivoval lásce otcově ku ctnosti, vzal ho mezi soudce, doufaje že podplatiti se nedá a synu pro tentokráte odpustil. *(Aelian.)*

Sv. *Ondřej Korsini* byl co chlapec povahy velmi živé a k světu podobný. Jako mladík oddal se světským prostopášnostem a bez ostýchání a lítosti smilstvu hověl. To bolelo matku dobrou, v hoři svém modlila se k Panně Marii, aby se nad ním smilovala. Modlitba její nebyla marná. Jednoho dne, když se Ondřej zase neslušně k matce choval, pravila k němu matka Peregrina: „Opravdu, ty's ten vlk, o němž se mi zdálo, že jsem ho porodila.“ Těmi slovy dojat ptal se Ondřej, co mají znamenati. Matka odpověděla: „Když jsem tě ještě pod srdcem nosila, zdálo se mi, že jsem porodila vlka, který zaběhnuv do kostela, proměnil se v beránka. Ten den na to porodila jsem tebe. Jak jsi posud žil, víš dobře, že jako vlk, už je čas, aby's se stal beránkem; neboť nebyl jsi narozen nám, ale Panně nejsvětější.“ Tu padl syn na kolena, odprosil matku, polepšil a stal se beránkem, řeholníkem a později i biskupem. *(J. Bílého: Legenda.)*

Za dávných časů žila v jižním Tyrolsku zbožná vdova *Ehrentraud*. Bylať dosti zámožná a měla jediného syna Jana, jenž byl čilý, ale již od mládí i neposlušný a rozpustilý. Matka ho marně napomínala, ale netrestala. Jan oddal se, když povyrostl, opilství a hře a jiným prostopášnostem a matce, když mu to předhazovala, jen se vysmíval. Brzy oddal se nezdárník i krádeži, až se stal náčelníkem vrahů. Tu teprv plakala hořce matka nad svou zaslepenou láskou k synu ve dne v noci. Konečně si umínila, že syna v horách vyhledá. I hledala ho marně tři dni v lesích, když na jedné hoře usnula a tu ve snu na vrchu spatřila kostelíček sv. Jana křt. a pod ním klátící se hlavy syna a soudruhů. A vskutku syn, poznav ohavnost svou, sám se co vrah se soudruhy soudu udal a činiv pokání a smířiv se s Bohem

i se soudruhy zasloužený trest smrti podstoupil. Zbožná matka ale prodala všecko, co měla a na poděkování, že syn její v kajicnosti zemřel, dala na výšině, kdež sen měla, vystavěti kostelíček ke cti sv. Jana křt., kdež povstalo brzy místo poutnické. (*Staffler.*)

Jistá *matka* uslyševši, že syn její špatně se chová, psala mu: „Buď od strań zlou pověst svou, anebo nežij!“ (*Plutarch.*)

List, v němž píše *otec* svému synu na dalekých cestách mimo jiné toto: „Nahodila se mi, Jene můj milý, příležitost ku psaní. Užil jsem jí, neboť pohřešuji tebe, mládku, obzvláště pak proto, že nám nastávají svátky velkonoční. Myslím na každého z vás, za všecky prosím Boha, aby zachoval i rozmáhal v srdci vašem dobré a počestné smýšlení; aby vás osvěcoval, milostí svou podporoval a chrániti ráčil ode všeho zlého. Bdíť nad námi Prozřetelnost, Jeníku můj! Pamatuj, že Bohu neustálou vděčností jsme povinováni; i služme Mu věrně, služme Mu s láskou a cožkoliv se nám podaří dobrého, nepřipisujme sobě, ale Bohu. Jest to nejjistější prostředek, aby se uchránil nešetrné honosnosti, ku které jest člověk tolik náchylný a která jest žalostným svědectvím chatrnosti naší. Nastává Veliká noc. Posílám ti obvyklý křížek, můj synku, na znamení upřímného přání rodičů tvých: máť v sobě všeliké naše požehnání. Hleď si jej zasloužiti u Boha a dobře ti bude. Nepřipomínám sv. zpovědi, neboť ty na ni nezapomeneš jistě; ale připomínám, aby's u stolu Páně vzdychnul, pomodlil se za nás. My se pomodlíme za tebe!“ Tak píše otec, muž vysokého stavu, výtečný zásluhami o dobro obecné, synu svému, cestujícímu po Anglicku. (*Blahověst 1865.*)

Svatava, matka knížete českého Vladislava, přišla r. 1111 navštívit svého syna na Vyšehrad, aby jej s bratrem Soběslavem smířila. Jsouc od Vladislava milostivě přijata a velkou poctivostí ctěna, lahodila synu a jednou k němu pravila: „Synu můj milý, věz, že proto jsem k tobě přišla, že blízka jsem smrti. Dřív než umru, chtěla jsem ještě spatřiti tvář synův svých a abych manželi Vratislavu tam na věčnosti oznámiti mohla, že jsem vás, Vladislava a Soběslava, synův svých milých, zde na tomto světě v dobrém pokoji a bratrské svornosti zanechajíc odešla. Protož, milý synu, pro mateřskou lásku to učiň, rozpomena se na mne, že jsem tě pod svým srdcem nosila, odpusť vinu synu mému Soběslavovi, prosím, neoslyš mne, staré ženy, své matky!“ Vladislav pohleděv na matku svou, královnu Svatavu, řekl: „Matko milá, aniž by mně to slušné bylo učiniti, abych tě měl oslyšeti; protož začkoli žádáš, chci to všecko, i snad ještě více učiniti.“ Ona to vděčně přijavši přistoupila a políbila syna svého, řkouc: „Pro tento dnešní účinek a tuto povolnost budu já tvou přímluvkyní před Pánem Bohem.“ — I posláno jest hned do Polska pro Soběslava a slíbena mu bezpečnost od bratra a každého jiného. Soběslav přišel a tu Svatava oba bratří spolu smluvila a smířila. (*Zapova: Kronika.*)

Laurentius Surius napomínal zbožně syna svého Filipa, aby Boha nade všecko miloval, hříchu se chránil, často se zpovídal, na mši sv. chodil, dobré skutky konal. (*Laurentius Surius.*)

Malý kralevič, princ *z Walesu*, nejstarší syn Viktorie, královny anglické, maje 8 let stáří stál v jedné komnatě královského sídla u okna, jehož sklo, jak u takových nádherných stavení jest obyčej, až k zemi sáhalo. Měl se na učiti úloze své nazpamět, ale dívaje se oknem ven do zahrady hrál si prsty na skle. Vychovatelkyně jeho, přísně křesťansky smýšlející, slečna Hillyardova, pozorujíc to prosila přívětivě a vlídně kraleviče, aby nechaje hraní učil se úloze své. Mladý kralevič odvětí jí: „Nechci!“ „Pak,“ dí na to slečna, „postavíte se tam do kouta.“ „Nebudu se učiti,“ dí na to vzdorovitě kralevič, „a do kouta se taky nepostavím, vždyť jsem princ z Walesu.“ Sotva to dořekl, vyrazil nohou jeden kotouček skla z okna. Tu slečna Hillyardova vstanouc se sedadla dí: „Sire! Musíte se učiti, sice vás postavím do kouta.“ „Nebudu se učit,“ dí na to hošík a vyrazí druhý kotouček z okna. Tu zazvonila slečna, komorník přijde a po něm dává slečna otci kraleviče princi Albertovi vzkázat, že co nejponíženěji prosí, aby jeho královská Výsost si neobtěžovala na chvílenku sem přijíti, ještě by ráda s ním

něco důležitého stranu syna promluvila. Šlechetný otec byl tu hned, dal si vše vypravovati, co se bylo stalo a obrátě se k synáčkovi svému a ukazuje mu na stoličku dí: „Tu se posaď a počkej až zase přijdu.“ Jde do své komnaty a vezme biblí a dí pak k mladému princi z Walesu: „Slyš, co praví sv. apoštol Pavel tobě a všem dítkám podobným tobě: „Pravímť pak: pokuď jest dědič maličký, nic se nedělí od služebníka, ačkoliv jest budoucím pánem všeho; ale pod poručníky a správci jest až do času od otce uloženého (Gal. 4, 1). Pravda jest,“ mluví otec dále, „ty's princ z Walesu a budeš li se dobře chovati, můžeš býti velkým pánem, můžeš po smrti matky své, již nám ale Pán Bůh dlouhá leta zachovati račiž, býti králem anglickým. Ale nyní jsi ještě malý hošík, kterýž svých představených a pěstounův poslouchati musí. Ostatně ještě jedno důtklivé napomenutí Šalomounovo ti na mysli uvésti musím: „Kdo šetří metly, nenávidí syna svého; kdo ho ale miluje, drží jej v kázni ustavičně (Přísl. 13, 24.).“ Na to vytáhl otec metlu a vyšlehal citelně dědici mocného Anglicka a postaviv jej do koutka dí mu: „Tu zůstaneš státi a budeš se učiti úloze své, až slečna Hillyardova ti dovolí ven vyjíti. A nezapomeň nikdy více, že jsi pod poručníky a správci nyní a někdy že budeš pod zákonem od Boha daným.“

(*Ant. Fridrich.*)

e) Dávejte dobrý příklad; za ně se modlete!

Umírající mudrc *Seneka* pravil k dítkám svým: „Zanechávám vám obraz svého života. (*Lohr.*)

O sv. *Monice* doznává syn sv. Augustin, že mu dala velmi dobrý příklad zbožnosti, modlitby a trpělivosti a slzí.

Jistý rozumný *rolník*, jenž měl 16 dobře zvedených dítek, byl od souseda otázán, jak dítky své vychovává? S úsměvem odpověděl mu rolník: „Učinil jsem si to velmi snadně. Jen první dítko naučil jsem okamžité poslušnosti a ty ostatní je již jen následovaly. Kde pak všickni poslouchají, tam se snadno panuje. Ostatně mám v domě dle příkladu svého otce přísný pořádek.“

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Sv. *Valburga* byla dcera sv. Richarda, krále anglického, a bohabojné Vuny a sestra sv. Vilibalda a Vunibalda. Překrásné ctnosti rodičů vtiskly se hluboko v paměť a srdce dítek. Od nejútlejšího mládí bylyť vedeny k milování Boha.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Terezie* píše o svých rodičích: „Můj otec velmi rád čítal dobré knihy a dával je nám dítkám čísti, v čemž jej matka podporovala, učíc nás k Bohu se modliti a vzbuzujíc v nás úctu k Panně Marii a Svatým. Tyto pocity ozývaly se v srdci mém již v 6. a 7. roce mocně. Mocně působil i příklad rodičův. Otec můj byl velmi laskav k chudým a útrpným k nemocným. Se sluhy zacházel velmi laskavě. Povždy jevil jednoduchost a upřímnost; nikdo jej neslyšel přísahati, anebo někoho pomlouvati. Nikdo se mu v lidskosti a zdvořilosti nevyrovnal. I matka má byla velmi ctnostná. Ačkoliv byla velmi hezká, málo si na tom zakládala a počínala si jako stará paní, když v 33. roce věku svého zemřela. (*Životopis sv. Ter.*)

Zbožný *Job* obětě přinášel za dítky své (*Job. 1, 5.*).

Jistý zbožný *kněz* uviděl stařenu plakati. „Proč pláčeš?“ pravil, „vždyť v minulém životě dostalo se ti od Boha mnoho radosti a milosti. Jsi i matkou zdárných synů, jsi zdráva a nemáš nouzi. Sloužíš Bohu a proto klidně můžeš smrt očekávati.“ Žena slzíc poslouchala, pak ale odvětila: „Máte dobře, velebný pane! mnoho štěstí jsem v životě zakusila, avšak na srdci mi leží dítky mé. Nejsou tak hodné, jak lidé se domnívají; scházíť jim zbožnost a veškeré namáhaní mé, aby víru milovaly, jest marné a přece mi spasení jejich tak velmi leží na srdci.“ „Víš co?“ doložil duchovní, „i ženy tam u hrobu úzkostlivě se otazovaly: „Kdo nám odvalí kámen?“ a hle, kámen byl, když k hrobu přišly, odvalen. Ty jsi arci slaba, ale Bůh jest silný, všemohoucí. Důvěřuj tedy v Něho a pros Ho, aby ti zármutek odstranil.“

(*Hungari.*)

V malé jizbě krásného paláce v městě Cařihradě odpočíval na smrt nemocný senátor čili rada *Xenefon* po mnohých strastných dnech a probdělých nocech opět jednou v tichém spánku. U lože stál krásný stolek a na něm krucifix. Vedle

lůžka seděla zarmoucená paní, ošetřujíc nemocného. Otevřev oči pohlédl nemocný na obraz a vztahoval pravici po něm. Paní uhodla, čeho si přeje. I povstala a podala obraz churavci, jenž ho zulíbal. „Marie!“ mluvil k choti, „Marie, toužím, prahnu viděti ještě jedenkráte naše syny Jana a Arkadia. Rád bych je obejmul, několik slov s nimi promluvil, dříve než mne Pán z tohoto světa povolá k sobě. Pošli pro ně, ať si přijdou pro poslední požehnání. O Pane života a smrti! ponech sluhu svého na živě aspoň tak dlouho, až by požehnal jim!“ — Starostlivá matka hned na počátku nemoce odeslala sluhy do Feniere pro študující tam syny, kteří ihned vydali se na cestu k nemocnému otci. Jakmile zočil tváře vstupujících synů, připadalo mu, jakoby najednou zmizela nemoc jeho. — Přeblažený Xenofon přestáti měl krutou zkoušku. Oběť, kterou Pán od Abrahama a Joba žádal, požádal i od něho. — Přivítav srdečně syny počal otec mluviti takto: „Můj život chvátá ku konci. Chcete-li, milení synové, zavděčiti se otci, zde u lože mého smrtelného svatosvatě mi přislibte, že nikdy nesejdete z cesty Páně. Co nyní mluviti budu, nepovažujte za chválu, ale za důkaz, kterak toužím srdečně, abych se opět shledal s vámi na věčnosti, kam se mám odebrati. Obeřte si, miláčkové moji, život můj za vzor. Znáte život můj; láskou, přívětivostí a úslužností ku každému, nikoliv bohatstvím získal jsem si vůbec lásku i úctu. — Nikoho neurazil jsem zúmyslně, nikomu pomluvou neutrhal na cti; nikdy nerozmnožil statku svého škodou druhého. Nikdy nepustil jsem uzdu hněvu, nikdy nezacházelo slunce nad zlostí a nepřízní proti bližnímu Všimněte sobě, kterak jsem nemocné navštěvoval, utlačených a pronásledovaných se ujímal, náboženství a kněžstva si vážil. Buďte přátelům věrní. Dobročiňte i nepřátelům a nezplácejte nikdy zlého zlým. Pak libě pohlížeti bude na vás Otec v nebesích a nastane čas, kdy shledavše se opět, nikdy nebudeme se loučiti.“ — Oba synové vrhše se před ložem otcovým na kolena, s pláčem modlili se takto: „Otče nebeský! rádi a na vlas chceme všecko to plniti; avšak mocný Bože, jemuž nic není nemožno, daruj nám otce ještě déle za vůdce na cestě Tvých přikázaní.“ — Bůh vyslyšel modlitbu zdárných synů, otec uzdravěl a synové vraceli se opět k studiím svým; ale bouře veliká zastihla je na moři, loď se ztroskotala, bratří sice zachovali život svůj, ale pobouřené moře vyvrhlo je každého na jiný břeh a odloučilo na dlouhý čas od sebe i od rodičů milých. — Procitnuvše bratří z hrozné mdloby, oba věnovali Bohu zachráněný život svůj a vstoupili do klášterů v rozličných krajinách. — Jak muselo krváceti srdce ubohých rodičů, když uslyšeli o neštěstí synů svých. Jak trpký kalich trápení připravil jim Pán, ale jen na čas. — Pro potěchu umluvili se zbožní manželé, že putovati budou do Jerusaléma, kamž podivným řízením Božím právě putovali i synové jejich; a tam po vykonaných pobožnostech poznali a obejmuli se všickni. Po krátké ale nevýslovné radosti opět se rozloučili a oddali se službě Boží všickni. Nyní, po smrti své, radují se a plesají společně mezi blahoslavenými nebešťany, aniž se mají báti, že by od sebe mohli býti odloučeni. Památka svatých těchto slaví se dne 26. ledna. *(Blahověst.)*

f) (V smrti jim žehnejte.)

Umírající patriarcha Isák udělil otcovské požehnání synu svému Jakubovi a ustanovil za dědice statku svého; požehnal i Esauovi.

David umíraje, napomínal a poučoval syna Šalomouna. (*1. Par. 28.*)

Tobiáš znamenaje, že poslední den jeho se blíží, poručil jmění synu svému, požehnav mu, odvezdal matku a chudé jeho péči a mnohá spasitelná napomenutí jemu dal.

Když se matka sv. *Edmunda* nebezpečně roznemohla a smrt na sobě cítila: povolala si syna z Paříže do Anglicka, aby mu bratří a sestry na starost dala a mu požehnala. Když zbožný syn matku navštívil, dala mu požehnání a napomenutí.

Sv. *Helena*, císařovna, cítíc již smrt, modlila se ještě za svého syna císaře Konstantina a po modlitbě té zemřela v jeho rukou r. 327.

(Šmída: Repert.)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, leže na smrtelné posteli, ústně i písemně napomínal ještě svého syna Filipa, aby Boha

miloval, hříchu se varoval, neštěstí trpělivě snášel, často k sv. zpovědi chodil, služeb Božích horliv byl, spravedlnost miloval, chudým pomáhal, kněze ctil, v štěstí nezhrdl, v neštěstí nezmalomyslněl, marnivosti se varoval a vůbec bohumilý život vedl. A požehnav ještě synu svému, zesnul v Pánu. *(Herbsta výb př.)*

Otec sv. *Rocha* umíraje, dal si Rocha zavolati a pravil k němu: „Vidíš, synáčku, že brzy umru. Poslední vůlí svou odkazuji ti veškeré jmění své a mimo to ještě tyto čtyry věci: předně, abys Kristu Ježíši, jako až dosud sloužil. Za druhé, abys pamětliv byl vdov a sirotků. Za třetí, abys jmění, kteréž ti odkazuji, k dobrým účelům obracel. A za čtvrté, abys navštěvoval špitály chudých a nuzných. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Otec náš — píše sv. Terezie — skončil život svůj tak krásně a zemřel tak ochotně, že nám to k velebení Boha příčinou bylo. Pohnutlivá byla ta naučení, jichž nám udílel po sv. pomazání. Mezi jinými kázal nám přísně, abychom se zaň pomodlili; Bohu abychom vždy sloužili a jaktě všecko pomíjející, dobře uvážili. Slze, projádřil se, jak bolestně toho želí, že Bohu nesloužil pilněji a že by sobě přál, kdyby byl jako duchovní v nejtužší řeholi život byl ztrávil. *(Sv. Terezie.)*

Ludvík XIV., král francouzský, umíraje viděl vše v jiném světle, co byl konal a jak mu lichotníci říkávali a dav si syna svého nástupce zavolati, pravil k němu: „Milý synu! Nastoupíš po mně vládu a tu, prosím, nezapomeň na povinnosti své k Bohu a bližnímu. Nenásleduj mne, jenž jsem válku miloval a mnoho i promarnil. Ptej se moudrých o radu, neutiskuj své poddané a čiň, co já činiti jsem opomenul". *(Filoikus.)*

Jistý *otec* umíraje, nezanechal dětem svým žádného jmění. Poslední slova jeho byla: „Pane Bože můj! děkuji ti, žes mne nechal v chudobě žíti; nezanechávámť po sobě žádných statků. Dal's mi i dítky, odevzdávám ti je opět, živ je, zaopatř a opatruj ty Otče sirotků. Jako jsi mně činil, učiň i jim!" *(Filoikus.)*

Jistý umírající *otec* pravil k duchovnímu: „Má manželka a mých osm dítek leží mi velmi na srdci." Načež duchovní: „To jest arci velké břímě, devět osob míti v srdci. Já na vašem místě bych je vzal do rukou a sepjav ruce jako při modlitbě, důvěrně bych řekl: „Já, milý Bože, nemohu choť a dítky své, které mi na srdci leží, udržeti; proto Ty je převezmi, jenž celý svět neseš!"
(Šmída: Repert.)

j) Je pochovejte; nad smrtí příliš se nermuťte!

Když *Homerem* oslavovaný rek Achilles, poraziv v zuřivém souboji největšího hrdinu trojského Hektora, aby se na něm za usmrcení svého přítele Patrokla pomstil, jeho mrtvolu ku svému válečnému vozu za nohu přivázati a třikrát kolem zdí trojských smýkati kázal, přišel podvečer onoho dne do Achillova stanu stříbrovlasý, bezbranný kmet Priamus, otec Hektorův. Pojav vítězného Achilla za ruku a ji políbiv, jal se prositi o vydání mrtvoly synovy, řka mezi jiným: „Považ si, jaká je asi moje bolest, jelikož líbám tu ruku, která mi zabila mého syna." A dostav ji se zármutkem i pochoval. *(Jan Eybl.)*

Jeden *náčelník* divochů v Americe přišel s manželkou a dítětem k španělské lodi, a chtěl vůdci několik ryb darovati. Když mu Španělové hrubým způsobem ryby odňali, zvolal divoch uražen: „Pešci, pešci! to jest špatné, to jest hanebné." Za ta slova ho ukrutní Španělové zastřelili, tak že mrtvola padla do moře, načež manželka a dítě utekly. Brzy na to přišel otec usmrceného a žádal o mrtvolu, která ubohému starci teprv tehdáž vydána byla, až kůže přinesl, které mu sousedé dali a pak teprv směl si mrtvolu z moře vytáhnouti.
(Šmída: Repert.)

Bl. *Angella z Foligni* ztratila jedno nadějné dítko po druhém, též i choť její odebral se do života lepšího. Dítky i muže na blahoslavenou smrt sama připravovala a ztrátu tak těžkou trpělivě snášela. *(J. Bílého: Legenda.)*

Anaxagoras uslyšev, že syn jeho zemřel, pravil: „To mne nepřekvapuje, dávnoť jsem již věděl, že jsem nezplodil syna nesmrtelného.". *(Mehlera příkl.)*

Xenofon, uslyšev, že syn jeho Gryllus v bitvě padl, ptal se, jest-li co hrdina zemřel. A když mu dosvědčili, doložil. „Neprosil jsem nikdy a nemodlil se, aby syn můj se stal nesmrtelným, alebrž

ctnostným mužem. Modlitba má jest vyslyšána a proto jsem upokojen.“

(Mehlera příkl.)

Job ztrativ všecky dítky, zvolal: „Hospodin dal, Hospodin vzal, budiž jmeno Hospodinovo zvelebeno!“ *(Job. 1, 21.)*

Matce makab. byl hlas umírajících synů jako píseň líbezná.

Sv. *Eustachius* ztratil vše své jmění, upadl v největší chudobu. Napotom mu odvedena manželka a i dítky se mu ztratily, tak že zcela osamotněl. Vše to ale snášel Eustach s největší trpělivostí.

(J. Bílého: Legenda.)

Co musela vytrpěti sv. *Felicitas*, když v pronásledování křesťanů za římského císaře Aurelia Antonína jedním dnem ztratila sedm synů a nezůstal jí ani jediný? *(Frencla Postilla.)*

K sv. *Janu*, almužníku, přišel alexandrinský měšťan Filokristus a dal mu 7 lib. raženého zlata, aby je mezi chudé rozdal, řka, že více nemá a sice aby za to na modlitbách pamatoval na jeho syna, jehož na lodi z Afriky očekával, chtě syna spatřiti živého. Za měsíc se dověděl Filokristus, že syn jeho v moři utonul i s lodí se zbožím. Patriarcha těšil velmi zarmouceného otce a modlil se zaň. Filokristus měl sen, v němž ho těšil Jan, že syn spasení došel a proto, ač i o jmění přišel, Bohu děkovati má. A hle měšťan zbaven jest trudnomyslnosti a děkoval Bohu vroucně.

(J. E. Veith.)

Sv. *Melania*, ztrativši jedinkého jí ještě zbylého syna Publikolu; bolest mateřskou sice velkou pocítila, avšak nedala se bolesti přemoci, nýbrž nesla ránu, kterouž prozřetelnost Boží jí zasadila, s myslí statečnou a oddanou.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Hedvika*, vévodkyně, když její prvorozený syn Jindřich v bitvě s Tatary zahynul, jehož velmi milovala: přijala zprávu tu trpělivě řkouc: „Jestiť to vůle Boží. Co Bůh chce a co se mu líbí, s tím se spokojiti musíme. Bůh mi dal syna, Bůh mi ho zase vzal; jmeno Boží budiž velebeno!“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Amos navštívil jednoho dne svého přítele Bildada a hle nalezl ho, an šedou hlavu svou o ruce opíral a plakal hořce. I dí Amos k příteli svému: „Proč pláčeš?“ A Bildadas pokynul k posteli, jež v komůrce stála a na níž leželo mrtvé tělo jinocha, jediného syna Bildadova. „Hle,“ pravil otec „zde spočívá má naděje, zničená pomíjejicností.“ „Tvá naděje,“ odpoví Amos „víra tvá zvítězí nad bolestí.“ Tu odpověděl Bildadas, řka: „Ach víra má jest slabá od té doby, co mne láska a naděje sklamala. Zdali pak jsem nešetřil ušlechtilý vtip pacholete se vší pilností. A teď když jsem měl spatřiti dokonalost, ana se přibližovala denně.“ — Tu slzy udusily slova otcova. — Amos mlčel po nějakou chvíli, pak pravil k příteli svému: „Rmoutí tělo, že jsi nedokonal práci? A hle, Bildade, ona láska, jež jinochovi ducha udělila a odejmula opět, neměla by dokonati, co počala?“

(B. Krummacher.)

Boženka často slýchávala, kterak matka blahoslavila dítky, jež záhy co andělé do nebe odcházejí a proto si přála, aby i ona v mládí zemřela. Když pak za několik dní otec, jenž po celý rok za obchodem jinde se zdržoval, domů se navrátil: radostí nad příchodem otcovým padla k zemi a nenavrátila se více k životu. Náhlá smrt dívčina zarmoutila velmi rodiče, matka ale upamatovavši se brzy, vyprávěla otci, jak často Boženka zemříti si přála. Otec dojat padnul na mrtvolu, řka: „Krásnou zemřela's dcero smrtí, radostí, že jsi se shledala s otcem! Ty jsi opustila tělesného otce a k nebeskému jsi odešla on tě zajisté přijme a naplní zbožné přání tvé. Slušně ji pak pochovati dal a na její hrob postavil kámen, na němž dal vytesati slova:

V květu mladosti sešla's,
jako jsi žádala zbožně,
čista, by hodna byla's,
tvář Boha věčně patřit.

(Podstránského výklady.)

Znamenitý jenerál *Coligni* ztratil nadějného nejstaršího syna v květu života. Ačkoli velkou pociťoval bolest, předce psal manželce list, jímž ji těšil a k odevzdanosti do vůle Boží odkazoval.

(Herbsta příkl.)

Jediná *dceruška*, budoucí útěcha a naděje rodičů, zachvácena nemocí jedovatou skonala. Otec i matka po tři dni pro ni plakali, pak donesena jest k hrobu. Když pak otec z pohřbu se navrátil, nemohl se ukojiti, bol jeho vzrůstal vždy více. I zpamatovavši se matka a

osušíc slze, pravila vlídně k otci: „Netruchli více, opět se s ní shledáme, ona žije.“ Otec pak praví: „Jak to víš, ach, toť se mi jen klam bolesti zdá.“ I povstala tu matka dítěte, řkouc: „Za to mně ručí srdce mé. Hle, láska má materská trvá věčně, měla by nás láska Otce věčného sklamati?“

(*Podstr. výkl.*)

František I., král francouzský, přišel o svého prvorozeného syna, jejž mu číšník otrávil. Král se to dozvěděv, nad smrtí synovou velmi se zarmoutil, avšak odevzdal se do vůle Boží, prose Otce nebeského o trpělivost. (*Hohenauer.*)

Právě když *Joses*, židovský rabbi, v sobotu ve škole vyučoval, dva spanilí, nadějní synové jeho náhle zemřeli. Sára, Bohu oddaná matka, vynesla je do ložnice, položila vedle sebe na lože a rouchem zastřela. S večerem přišed otec domů, tázal se: „Kde jsou synové moji, abych je objal a jim požehnal?“ Sára se zamlčela a podala muži číši vína, kterouž když on požehnal, ptal se opět. „Kde jsou synové moji, by s námi pili vína požehnaného?“ „Nebudou daleko,“ odpověděla žena a jídlo mu předložila. I jedl a byl veselé mysli. Po večeři když díky vzdal Hospodinu na konec soboty, pravila Sára: „Rabbi, dovol, ať mluvím.“ „Mluv jen choti má,“ řekl Joses a Sára počala takto: „Před nějakým časem dal mi kdosi uschovati poklad, kterýž nyní nazpět požaduje. Rci, mám-li mu ho vydati?“ „Tak se žena má táže,“ dí rabbi, „i jakého tu třeba rozmyslu?“ — „Nechci nikoliv podržeti cizích věcí,“ vece Sára, avšak dříve jsem se chtěla otázati.“ Na to vedla muže do ložnice a ukázala mu mrtvé syny. Oba plakali, rabbi ale řekl: „Bůh dal, Bůh vzal, buď jmeno Páně pochváleno!“

(*B. Krummacher.*)

Když *kdosi* smrt syna, kterého vroucně miloval, hořce oplakával, pravil mu jeden přítel: „Nic si zármutkem a slzami nepomůžeš!“ I odvětil otec: „Právě proto pláču, že vím, že mi zármutek nic neprospěje.“ (*Laertius.*)

Malvina, jediná dcera svých rodičů, dívka spanilá na těle i duši, ráda poslouchala moudrá slova otcova a proto ji rodiče velmi milovali. Než rozstonala se náhle a zemřela. Tu hořce plakali rodiče, zvláště otec nebyl k potěšení, čas ale vyhojil poněkuď ránu jeho. I vycházel opět mezi lidi a zvláště s malými dítkami rád se zabýval, spatřuje v nich podobu Malviny a byly-li chudé, přijímal do domu a vychovával a vůbec se změnil, ano jednou se vyznal manželce: „Smrt naší Malviny mne sblížila s lidem i s přírodou seznámila, ano bolest mou radostí naplnila, ona osladila nám život a i smrt, až se s ní sejdeme, učinila příjemnou.“ A zbožná choť mlčky tiskla ruku jeho a okem slzavým k nebi pohledla.

Vypravuje se o jisté *matce*, že se modlila za své dvě dcery k Bohu a prosila, aby Bůh, co nejlepší má, dal dcerám jejím. Bůh vyslyšel prosbu její. Do rána zemřely obě dcery její. Co Bůh nejlepšího měl, poslal jim, smrt. Matka nejprv velice hořekovala pro dcery, ale když pak si zpomněla na svůj život, na všecky starosti, úzkosti a těžkosti, ježto často srdce její tížily, tu přestala pro dcery své hořekovati a zvolala: „Pane, dobře jsi tak učinil, že jsi dcery mé z tohoto bídného světa vytrhl. Ty's dal jim, co nejlepšího máš!“

(*Josef Škopán.*)

Jistá *matka* zbožná ztrativši jedinkého syna, jejž vroucně milovala, zvolala: „O můj Bože! nyní patří můj syn na Tebe a bude Tě milovati na věky.“ (*Quillois.*)

V *Praze* utrpěl jistý soukromník nenahraditelnou ztrátu úmrtím svého jediného synáčka. Bolest jeho však čas vyhojil, ale netak bylo u matky. Ta brala si smrt svého synáčka tak k srdci, že až zšílela a chtěla sekerou zabiti svého muže co domnělého vraha dítěte. Ubohá byla na rozkaz lékařův dopravena do bláznice. (*Čas. „Čech“ 1878.*)

Jistí *rodiče*, kteří málo o sv. víru dbali, ztratili smrtí své jediné dítě. I hořekovali a reptali proti Prozřetelnosti Boží. Otázali se svého duchovního pastýře, je-li Bůh láska, proč jim jediňáčka odňal? Načež zbožný duchovní: „Ani chcete zvěděti ode mne, proč vám Bůh vašeho jediňáčka odňal, odpovídám: On chce z vaší rodiny také někoho míti v nebi a protože se vám starým do nebe nechce, a dítě, kdyby vám ho byl nechal, by jste tam nepustili, proto si ho v pravý čas k sobě vzal; i hledejte je na cestě ctnosti a bohomysl-

nosti a naleznete je opět a více neztratíte.“ *(Čas: Zlat. klasy. 1856.)*

b) Neproklínejte je!

viz: „proklínání 2 b!“

4. Matka.

a) Dítko Bohu obětuje.

Sv. *Alžběta* hraběnka duryňská, kdykoliv po porodu opět ponejprv na úvod šla, oblekla se povždy v oděv prostý a vzavši nemluvňátko na lokty své, nesla je sama a to bosýma nohama do chrámu Paně, aby je Bohu obětovala.

(H. J. Karlíka: Živ. sv.)

Máteř sv. *Bernarda* děti své, hned jak se narodily, na lokty brávala a Pánu Bohu obětovala, od té pak hodiny s takovou uctivostí smíšenou lásku k nim chovala, jako k věci posvátné od Pána Boha sobě k opatrování svěřené.

(Sv. František sál.)

Matka sv. *Eucheria*, biskupa orleánského, obětovala dítě své, když je ještě v životě nosila, každého dne Pánu, prosíc ho co nejsnažněji, aby svých darů na ně vylíti ráčil. — Taktéž činila i Františka Sionas, matka sv. Františka sál.

Podobně učinila matka sv. *Elsearia*, hraběte v Arianu, která vůbec dobrou hraběnkou nazvána byla Nebo hned po porodu vzala ho na lokty své, Pánu ho obětovala, prosíc úsilovně, aby ho ráději hned po křtu sv. k sobě vzal, než aby nevinnosti v té svátosti nabyté ztratiti měl.

Sv. *Paula* měla dobrou dceru Eustachii, ale byla dítě modlitby její.

Sv. *Priscila* měla dva dobré syny, Timothea a Nováta, též dvě dobré dcery Praxedu a Prudenciánu a proč? byly děti její modlitby.

Sv. *Symforosa* i sv. *Felicitas*, každá měla sedm synů a matka sv. Bernarda měla šest synů dobrých a jednu dceru dobrou, proč? byly děti modlitby své matky. *(Macana výb.)*

b) Sama je kojí.

U *Římanů* a *Řeků* byly matky, které samy nekojily, za nectné považovány.

(Gaume.)

Titus, syn císaře Vespasiana, byl proto ustavičně churav a sláb, že kojná jeho trpěla na vnitřní tajnou nemoc.

Tiberius Nero byl nazván pro opilství Neronem opilcem a opilcem se stal, že kojná jeho vínu oddána byla.

Caligula byl ukrutník krvožíznivý a kojná jeho byla ukrutnice.

(Hunolta káz.)

c) Chrání i životem.

Dva *Eskymáci*, muž a žena, chtěli se přeplaviti i s dětmi svými přes rozvodněný proud. Měli však pouze malou z kůže zhotovenou lodičku, do níž se sotva vešli. U prostřed proudu seznali, že se na druhý břeh nedostanou, neb lodička byla přeplněna a počala se již již potápěti. „Utoneme!“ bědovala na smrt polekaná matka. „Nikoliv,“ odvětil muž; „já poplavu vedle lodičky a dopravím ji na druhý břeh.“ Na to svlékl kožich, zavinul do něho nejmladší dítko a chtěl se vrhnouti v proud. Matka uhodla však jeho úmysl, že se totiž chce utopiti, aby lodičce polehčil a rodinu zachránil; položila mu dítko k nohoum a promluvila takto: „Chceš snad děti proto zachrániti z vln, aby zemřely na břehu? Či mohu já, slabá žena, vycházeti na hon zvěře a na lov ryb, abych je uživila? Ruka má nenaučila se vrhati harpunu a napínati luk. Chop se opět vesla! Já jsem tě obdařila dítkami a tvou povinností jest, abys je živil! Žij blaze a od nynějška buď jim otcem i matkou!“ Po tomto napomenutí vrhla se sama v proud, aby zachránila dítky své. *(Čas.: Ludmila 1878.)*

L. P. 1816 kopala v *Aubussonu* ve Francii jedna selka brambory se sedmiletým synáčkem, jenž opodál brambory do pytle dával. Když za chvíli po synu se ohlídla, spatřila, kterak dva vlci krvolačně na pacholíka pohlížejí. Tu se vrhla matka s nebezpečím vlastního života na dravce a hodila kamenem po jednom vlku tak šťastně, že ho zabila. I se zarazil druhý vlk a ana matka o pomoc volala, přikvapil ihned manžel její a udeřil vlka tak nehorázně, že ho omráčil a pak dobil. *(Šmída: Repert.)*

Ve dnech hrůzyplného rozvodnění řeky Dunaje, kterým r. 1838 města *Pešť* a *Budín* nesmírnou škodu utrpěla, oplakávala jedna matka úmrtí milovaného dítěte svého, kteréž byla ještě kojila. Už celou noc přebděla, plačíc u mrtvoly miláčka. V tom je slyšet tisícerá úpěn-

livé hlasy a pronikavé volání o pomoc; nebo rozvzteklené vlny každým okamžením výše vystupovaly a strašným hukotem do stavení vrážejíce, záhubu krutou přinášely.“ Uchraňte drahé klenoty své a vstupte oknem do korábu!“ tak zněl hlas, volající k matce v žalosti pohřížené. Tato, ač velké poklady zlata, stříbra a jiných drahých ozdob hojnost měla, přec jen mrtvé dítě své v náruč uchopivši, do lodě skočila a tak ukázala, že dítě její, ač bezduché, nade všecky klenoty jí bylo milejší.

(*Macana výb.*)

Florentinští dostali r. 1259 lva darem, kterýž jednou utekl z klece a popadl synáčka jediného jedné vdovy v tlamu. Matka, spatřivši to, ihned přiskočila k lvu a vyrvala mu dítko z tlamy neporušené a pohlednuvše přísně na lva, odešla a hle, lev sebou ani nehnul.

(*Spondanus.*)

L. P. 1796 když *francouzské vojsko* odtáhlo z německé říše a na druhé straně po břehu Rýna se bylo rozložilo, zastesklo se jedné matce ve Švýcařích po jejím synu, kterýž byl ve vojště a o kterém už dávno ničeho neslyšela a srdce její nemělo doma pokoje. „On musí na Rýně býti,“ pravila, „a Bůh, kterýž mně ho dal, dovede mne k němu.“ A když na poštovním voze z Basileje vyjížděla a do Sundgavy přijela, vypravovala srdečně spolucestujícím, co ji pohnulo na tuto cestu se vydati. „Nenaleznu-li ho v Kolmaru, půjdu do Strasburku a pak do Mohuče.“ Druzí pravili toto a ono a jeden z nich se tázal: „Čím pak jest syn váš ve vojsku? jest majorem?“ Tu se ona skoro zastyděla uvnitř; neboť si myslela, on by mohl býti majorem, protože byl vždy hodný. „Kdybych ho jen nalezla,“ pravila, „mohl by také méně býti, neboť jest můj syn!“ Dvě hodiny před Kolmarem ale, když se slunce k horám uchylovalo, vojáci v ležení nedaleko od silnice stáli v hromadách, o zbraň na zem spuštěnou se opírajíce, a jenerálové i plukovníci stáli před ležením při sobě, rozmlouvajíce mezi sebou, a mladá osoba v bílých šatech, vzdělání ušlechtilého, stála také při nich s dítětem na rukou. Paní v poštovském voze pravila: „To není prostá osoba, ještě tak blízko u těch pánů stojí. Vsaditi bych se chtěla, že ten, jenž s ní mluví, jest její muž.“ Její mateřské srdce netušilo ještě ničeho, jakkoliv blízko okolo jela. V městě v hospodě, kde už společnost u večeře seděla, a pocestní si také přisedli, tu teprv včelo srdce její mezi úzkostí a nadějí, ještě by se teď mohla o svém synu něčeho dozvěděti, zdali ho kdo zná, je-li posud na živě? ale přece neměla zmužilosti se tázati. Konečně pak, když jí sklepník polívku přinesl, tázala se ho: „Neznáte někoho ve vojště? anebo neslyšel jste o někom tak a tak?“ Sklepník pravil: „To jest jenerál, co v ležení stojí. Dnes u nás obědval.“ Dobrá matka ale málo naň dbala, domnívajíc se, že s ní žertuje. Sklepník zavolal hospodského, jenž dotvrzoval: „Ano, tak se ten jenerál jmenuje!“ Jakýs důstojník také pravil: „Ano tak se náš jenerál jmenuje!“ a na její poptávky odpověděl: „Ano, tolik roků může míti, ano tak vypadá a jest rodem Švýcar.“ Tu se nemohla déle udržeti vnitřním pohnutím a pravila; „To jest můj syn, kterého hledám!“ „Když jest tomu tak, dobrá paní,“ pravil hospodský, „dejte beze všech rozpaků věci své s vozu složiti a dovolte mně, abych zejtra časně ráno do kočáru zapřáhl a vás do ležení odvezl.“ Ráno, když do ležení přišla a jenerála spatřila, hned poznala syna; a ta mladá paní byla její snacha a to dítě bylo její vňouče. A když jenerál svou matku poznal a své manželce řekl: „To jest ona!“ tu se líbali a objímali a láska mateřská i láska synovská, vznešenost i pokora slily se a v slze se rozplývaly. (*Podstr. výkl.*)

V belgické vesnici *d' Haudriany* vypukl oheň, a v jednom domě zachvátil pokojík, v němž 3 malé dítky spaly. Matka nebyla doma. Dozvěděvši se ale, že hoří, úprkem hnala se domů. Než nastojte! dveře jsou zavřené. Láska k dítkám dodala matce síly. Prorazivši dveře násilím, žene se do plamenů, aby zachovala život svých miláčků. Vychvátivši je z pokoje, již již hořícího, šťastně sběhla s nimi na ulici, radujíc se a děkujíc Bohu, že jí je ráčil zachovati.

(*Blahověst. 1851.*)

V městě *Chatineau* ve Francouzsku žila chudá vdova s dvouletým děckem, živíc se nuzně vyšíváním; muž její padl ve válce. Jednoho dne r. 1872 odešla

u večer, aby odvedla svou práci, zanechavši spící dítě v kolíbce. K sedmé hodině vrací se domů: tu slyší po ulicích volání: hoří! hoří! vidí uhánějící stříkačky a lid pádící v stranu, kde ona bydlí. Hrůza a strach ji pojímá, vzpomíná na svůj domek a své dítě; zděšena spěchá k domovu. Již jest v ulici, velké davy lidu se jí staví v cestu, zdaleka vidí — o běda! své bydliště v plamenech. Lidé z hořícího domu již se zachránili, jen její robě jest tam ještě na kolébce, že naň zapomněli. V tom slyšeti rachot, praskot a hřmotný pád — střecha se prolomila. Ubohá matka chce se vrhnouti do domu, i spěchají dusiti v druhém domě vznikající oheň; přítomní lidé obávají se, že ubohá matka i s děckem v ohni zahyne. Po pěti dlouhých a trapných minutách vyběhne toužebně očekávaná, prostovlasá žena, tiskne v náručí své nemluvňátko, padá na prahu k zemi, na smrt zemdlena. Padající kameny a cihly hrozí jí novým nebezpečím. Nikdo však se nechce odvážiti blíže; nebezpečí stává se větším každou minutou, jelikož i část druhého poschodí co nejdříve se sesuje. Tu konečně přiskočí dva stateční mužové a odnesou vdovu i s dítětem na bezpečné místo. Jednoho z mužů kámen lehce poranil ve tváři. Matka, jež tak velkou lásku ku svému dítěti na jevo dala, upadla v těžkou nemoc, ale paní šlechetné v Chatineau se jí ujaly, péčovaly o ni, tak že ze všeho nebezpečí vyvázla.

(Blahověst. 1872.)

Před několika dny vyhořel v *Manhaimu* pivovar, na jehož střeše párek čápů hnízdil. Když plameny obklíčily střechu, vyletěla samice z hnízda, ale když i její hnízdo chytilo, do něho sletěla, křídlama mláďata přikryla a tak i s nimi uhořela. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

Jedna *paní* vracela se z Martinique, ostrova v Americe se synem svým ještě v peřinkách jsoucím. I přepadla je plavící se bouřka v tom okamžení, když se připlavovali k přístavu; všickni na lodi strnuli, ano nebezpečí rostlo; konečně i naděje zmizela; do lodi se tlačí ze všech stran voda; plavící viděli již smrt ve vší hrůze, mocně jí chtějí ujíti, největší jich díl pohltily vlny. Sloužící Negr, věrný sluha své paní, zmocnil se jí i dítěte jejího a vzav je oba v náručí vrhne sebou do moře. Hodný, neobyčejně zmužilý sluha dychtí mdlobu přemoci, která ho začínala přemáhati; i zdvojnásobí horlivost a úsilí; paní pozoruje, že síla šlechetného sluhu opouští; zjeví mu své strachy, on jí chce dodati srdce; ona jest posléz přesvědčena, že mu nelze zachovati obou: tuť se vyjevila mateřská láska. „Můj příteli!“ zvolala ubohá, „nadarmo pracuješ o mé zachování, starej se o mé dítě; řekneš mu, že umírám pro ně!“ A ihned se služebníku, chtějícímu ji udržeti, vyvine a již v nějaké vzdálenosti očím jeho zmizí.

(Macana výb.)

Ana se loď ztroskotala, jen málo osob zachráněno jest a dostaly se na pusté místo. Několik dní ubozí darmo čekali na loď, která by je zachránila a všickni umírali již hlady. Mezi nimi nalezala se i jedna *matka*, která, nemajíc co dáti svému malému děťátku, hřebem se poranila a dítko krví sytila. Loď přišla, avšak matka následkem slabosti již umírala, tisknouc nemluvně k sobě.

(Scherer-a Exempel-Lex.)

Tu dobu, co *Messina* zakoušela strašného zemětřesení, ana se zdála činiti toliko hromadu zřícenin prostřed davu utíkajících obětí k přístavu, hleděl se uchrániti markýz ze Spadári, nejpřednější v městě. Sotva že zemětřesení započalo, pozbyla manželka jeho smyslů, manžel omdlelou nesl v náručí; dopídí se loďky, chce ochrániti sebe i choť od úplné záhuby. Paní otevře opět oči: „Kde jest můj syn? není ho při nás!“ Markýz jí odpoví, že sotva tolik měl času, aby na ni pamatoval, syna musí odevzdati již Prozřetelnosti Boží. „Jeť viděti, že nejsi matka!“ řekla choť podšená, vyrvala se manželi a chtěla se vrátiti. Nadarmo ji chlácholí, prosí, napomíná manžel, ona vysvoboditi chce syna, anebo s ním umříti. Ač manžel sluhům k opatrování ji dal, vymknula se jim, utíká, běží, letí jako by měla křídla, do domu svého, do zřícenin a padne na kolébku svého dítěte. Neviňátko spalo a procitnouc, usmívá se na matinku, podává jí obě ručičky, jako by ji chtělo obejmouti. Matka pojmouc dítko na klín, tiskne je vřele k srdci a líbá. I utíká s drahým klenotem, přišla až ku schodům, avšak již se řítí; tu vstoupí nazpět do pokojů, běhá, an se dům boří, z po-

koje do pokoje; i spousty plamenů sjednocují se k strašlivým mukám, blíží se, dosahují již nešťastné ženy, ona ale ničeho neviděla, pro nic nežila, než pro svého synáčka, již jí nezbývá jiné útočiště než pavlač. I skočí s ní prostovlasá a přebolestně vzlýkajíc a ukazujíc lidu synáčka svého úpěnlivě volala: „Moji milí, moji roztomilí! pro Boha, vysvoboďte mé dítě! pro Boha vás prosím!“ Žádný ji neslyší, žádný ji nevidí! Ach, ubohá matka padne poslcz do prostřed plamenů, své děťátko držíc na klíně, ústa svá kladouc k ústům jeho; to jediné, co ještě vyřkla, bylo: „Můj synáčku!“ *(Čas.: „Čechoslovan“ 1830.)*

Jedna *Negřice* nalezala se r. 1770 v Port-au-Princi sama doma, když se jí zemětřesením domek sesul. Všickni hleděli se zachrániti útěkem, hodná matka ale nedbajíc na život svůj, spěchala ku svému dítěti, kteréž i zachovala, sama pak za několik dní následkem poranění zemřela co oběť lásky mateřské.

(Šmída: Repert.)

Když císař Napoleon I. s Marií Aloisií, dcerou Františka I., císaře rakouského, r. 1810 se zasnuboval, dála se v Paříži velká sláva a hostina. Nejznamenitější hostinu dal kníže Karel ze Schwarzenbergů, rakouský vyslanec. Všecka šlechta a nobilita francouzská a rakouská byla zde shromážděna a mezi nimi i švakrová Karlova *Paulina* s dvěma dcerami. Tu povstal najednou v jídelně oheň, záslony chytily a plamen strašně se rozšiřoval a všickni hledali spásu v útěku. Utekla i kněžna, nevidouc ale nikde dceru svou, vrátila se nazpět a v plamenech zahynula Paulina ze Schwarzenbergů co oběť lásky mateřské. Dcera, pro niž do plamene skočila, zachránila se, jen málo se popálivši. *(Vaterl. Jugendfr.)*

Thekua, matka, pravila ku králi Davidu: „Pane! měla jsem dva syny; k mému neštěstí zabil jeden druhého, jeden z mých synů jest tedy již mrtev, spravedlnost chce mi ale nyní i druhého odejmouti. Ó králi! smiluj se nad ubohou matkou a nedej, abych oba syny ztratila.“ David měl s matkou útrpnost a přislíbil jí, že vrahu odpustí a jí navrátí syna. *(2. Kr. 14. a 22.)*

V parní pile ve *Vědomicích* u Roudnice byl dne 5. října 1876 dopoledne 12letý chlapec, přelezaje parní stroj, od stroje zachycen a usmrcen. Matka jeho, chtíc mu přispěti ku pomoci, přiblížila se příliš blízko ku stroji a byla kolem zachycena a strašně zohavena.

(Čas. „Čech“ 1876.)

R. 1878 vypukl v srpnu oheň v jedné vesnici podšumavské. Lidé pracovali na lukách, sušíce a svážejíce poslední otavy. Den byl jasný a teplý a vítr podporoval sušení. Pojednou začal po střeše jedné plaziti se dým, za ním porůznu vyskakovaly plamínky, až dým zmuhutněl a v okamžiku velký plamen vyšlehl do výšky. Na vsi bylo lidí málo. „Hoří!“ ozval se hlas jeden, pobouřil jiné, lidé vybíhají a ustrnule hledí, jak plamen zachvacuje už stavení druhé, a ve zmatku nevědí, čeho se chopiti. Až na louky doznívá praskot a hluk a děsí pracující. „Naše dítě!“ vykřikla matka jedna, zbledla a oko upírala na své stavení, z něhož už také počínal se kouř valiti. „Naše dítě!“ zakvílí, zalomí rukama a už kvapí, letí k domů. Pot lije se jí po tváři, však nohy umdlévají, klesají; nutí, namáhá se, ale krok ustává, až ubohá klesá slabostí na kámen. „Naše dítě!“ opakuje bolestně, zase zvedá se, sbírá síly a ubírá se k stavení. Už je v plamenech, — a matka nechala tam na kolébce spící dítko, malou Anežku a sestra, sotva osm let stará měla ji opatrovati. Plamen požírá obydlí, nábytek, šatstvo, — než na to nemyslí matka; její dítě, ten statek nejdražší, je v nebezpečí, — i vrazí do světnice, kouř ji zaráží, omamuje, plameny už šlehají do oken, ale matka slyší pláč dítěte svého, uchopí je, ovinuje rukama, přitiskne k srdci — a už zachránila poklad svůj, sedí s ním na vsi a robátko své pozoruje, prohlíží, líbá. Statek jí hoří, avšak matka na to zapomíná v okamžiku, kdy dítě její jest zachráněno.

(Čas.: Ludmila 1878.)

d) Působí i po smrti.

Až do 64 let věku svého — praví *Delauro Dubez* — živ jsem byl v úplné nevěře. Schyloval se ku konci rok 1837, když jsem co dvorní rada v Montpellieru proměnil obydlí své a častěji se procházel. A tu jsem si zpomínal na mládí své nevinné, radostné. Zpomínal jsem i na svou zbožnou matku, která

až do 84. roku věku svého Bohu sloužila. Viděl jsem ji před sebou, kterak všemožně chudé podporuje, kterak slovem i skutkem víru svou vyznává. I porovnal jsem život svůj se životem jejím a zahanbením a lítostí nad svým nevěreckým životem jsem slzel a obrátil jsem se. Zpomínka na matku uvedla mne zbloudilého na cesty pravé — na cestu Boží. *(Delauro — Dubez.)*

II. Špatní.

1. Byli, mívají i hodné, obyčejně špatné dítky.

Špatní rodiče byli:

Adam a Eva, ani vychovali i bratrovraha Kaina.

Heli, netrestaje nezdárných synů *(1. Kr. 4.)*

David vychoval si nezdárného Absolona.

Athalia, matka krále Ochoziáše, přinutila syna, aby bezbožně, činil *(2. Par. 22, 3.)*.

Jeroboam, dav špatný příklad synu králi Nadabu *(3. Kr. 15, 26.)*.

Manasses, totéž učinil synu svému Ammonovi *(4. Kr. 21, 21.)*.

Herodes, zavraždiv dva své syny.

Herodias vychovala si nezdárnou dceru, která její ponuknutím žádala o hlavu sv. Jana Křt. *(Mt. 14, 8.)*.

Boleslav I. ukrutný, král český, měl syna velmi zbožného: Boleslava II. *(Dubravius.)*

Vilém III. zlý, král neapolský a sicilský, byl ukrutný, kdežto syn jeho Vilém, byl král velmi svatý, takže ho poddaní dobrým nazývali. *(Collenutius.)*

Diogenes vida mladíka opilého na ulici se motati, pravil: „Mládenče!“ máš zajisté opilého otce. *(Fuhlrott.)*

Krvežíznivý *Kaligula*, císař, pochyboval nějaký čas, zdaž dcera Drusilla vskutku jeho dítě jest. Když ale jednoho dne komorné tak ztrýznila, až krvacejíce z paláce utíkaly, obejmul ji ukrutník, řka: „Nyní, Drusillo! jsem se přesvědčil, že vskutku jsi dcera má. *(Lohr.)*

2. Dětem škodí.

a) Vedou slovem i příkladem dítky ku zlému.

Císařská dcerka *Julie* vymlouvala prostopášnost svou, řkouc: „Zapomíná-li otec můj Augustus, že císařem jest; mohu také zapomenouti já, že dcera jeho jsem.“ *(Jakub Beer.)*

Klausovy dítky neviděly u rodičův nic dobrého. Matka byla vadivá a nepořádná, otec byl opilec a vedl obchod s kradenými věcmi a jiným zapovězeným zbožím, při čemž pro lest nikdy dopaden nebyl. Lest a podvod dobře pozorovaly dítky. Ustavičně jen proklínal a se zapřísahal a v ústech měl jen špatná přísloví: „Každý jest pro sebe, Bůh pro všecky nás. Peníze vládnou světem. Zadarmo jest jen smrt. Mstíti se, není hřích. Jen hloupí zlodějové se věší. Žij vesele a umři blaženě!“ Jaký div tudíž, že u jeho dítek kněz a učitel málo účinkovali; špatný příklad působil na ně více. Staly se špatnými a jakž u rodičů viděly, kradly, podváděly a z hříšných činů svědomí si nedělaly a proto často ve vězení a v káznici se nalezaly. *(Rochow.)*

Makareus, bohapustlý muž, podřezal z lakoty jednomu putujícímu ve spaní, an u něho přenocoval, hrdlo a sice u přítomnosti dvou svých synáčků. Domnívaje se, že nevinné dítky si toho ve své mladosti nepovšimnou, učinil to zcela klidně a bez bázně. Brzy na to hráli si spolu tito nevinní synáčkové. „Víš co?“ pravil najednou jeden z nich, „učiním ti, co učinil tatínek onomu cizinci na hrdle.“ „Ty budeš onen muž,“ pravil starší, „a já budu tatínek.“ I shodli se a nemysleli na nic zlého. Mladší si lehl na postel a dělal se, jako by spal. Starší ale se uchopil téhož nože, jehož otec používal a zasadil nevědomky mladšímu bratra takovou ránu do krku, že brzy s bolestí a smrtelným chrapotem dokonal. Matka přišedši na křik a spatřivši hrůzné divadlo, ve vzteku a zlosti zavraždila i staršího. Když pak otec domů přišel a ovšem se dozvěděl, zavraždil manželku, načež i on k smrti odsouzen jest. *(Aelianus.)*

Ve *Virceburku* zahájena byla porota. K prvnímu soudu pohnáni jsou co hlavní

obžalovaného osoby čtrnáctiletý pacholík pro loupežnictví a jeho otec co rádce a pomocník. Alois Müller, hoch asi desítiletý poslán byl od rodičů ze Slosan do sousedního městečka Amorbachu, aby tam výhru z loterie vyzdvihnul. Už na cestě do Amorbachu potkal ho 14letý Štěpán Kirchgessner z Kirchcelu a když se spolu bavili, dozvěděl se Kirchgessner od Müllera, že jde pro peníze. Chlapci se rozešli. Na zpáteční cestě namanul se malému pacholíku obžalovaný Kirchgessner a nabízel se mu za průvodčího, dověděv se, že onen 3 zl. 4 kr. v sáčku sebou nese. Když přišli do lesíka, popadl Kirchgessner chlapce za nohy, takže se překotil, načež naň šlápnul, a škrtě ho, odňal mu sáček s penězi a prchl. Müller běže za ním potkal několik dřevoštěpů, jimž nehodu svou hned vyprávěl. Tito vzavše oloupeného sebou do lesa hledali lupiče, domnívajíce se, že dřevoštěpům náležeti bude. A vskutku dal se Kirchgessner spatřiv stihatele na útěk, i bylo pozorovati, že co stranou zahodil, byl to ukradený sáček s penězi. Štěpán Kirchgessner a otec jeho, jenž s ostatními dříví kácel, jsou zatknuti. Teprve ve vězení vyznal se Kirchgessner úplně, že chlapce z pokynutí a rozkazu otcova oloupil. Z prvu prý činu tomu odpíral, když ale otec mu pohrožoval, že v katechismu stojí, že děti musí otce svého poslouchati, šel prý a vykonal, jak mu bylo veleno. Štěpán Kirchgessner odsouzen jest k osmiletému trestu v robotárně; jeho otec pak Michael Kirchgessner na neurčitý čas do káznice. *(Mehlera příkl.)*

(Jeden *právník*, jenž všecku víru ztratil, při tom ale cítil, jak nešťastný člověk bez víry jest, chtěl alespoň dítky své tak vychovati, aby měly víru. Proto dítky své k tomu měl, aby chodily do kostela. Jednoho dne pravil k svému synku: „Dítě, jdi do kostela!“ Synáček ale, chtě raději příklad otcův následovati, odpověděl: „Ale, otče, proč pak ty nejdeš do kostela?“ *(Ott. Marian.)*

Vdova po jistém úředníku, zvyklá pohodlnému a dobrému živobytí, dala se svésti k prodeji své vlastní 14leté dcery, obzvláštní krásou vynikající blondýnky. Skrze kuplířky prodala dne 22. července 1874 ústavu hanebnosti v Praze dceru za 100 zl. Důvtipná domovnice, litujíc dívku pracovitou a šlechetnou, vypátrala smluvený kšeft nešlechetné matky a oznámila telegraficky strýci obětované dívky celou věc. Strýc přijel do Prahy a sledoval povzdálí nebohou dívku až ke dveřím domu, kdež přiskočil k matce a kuplířce z drápů oběť vyrval a domluviv matce dceru na statek svůj vzal. Mimo to zadal šlechetný strýc proti kuplířkám a majiteli hampejzu trestní žalobu.

(Čas: „Čech“ 1874.)

Do jisté *vsi* přišel žebrotou bláznivý židáček. Byl chuďas celý nahý až na kus kalhot, bosonohý, s nepokrytou hlavou; na zádech měl žok s hadry. Kluci skákali kolem něho, vysmívali se mu. Matka dívajíc se na to, přikázala nám, bychom za ním nešli. Když však jeden nezveda konečně i blátem po něm hodil, dala mu políček. Po chvíli přišla k nám sousedka rozkacená jako saň. „Kmotro! kdo vám dal právo mé dítě bíti?“ Matka na ni pohledla a pravila: „Vidíte, já jsem se přenáhlila.“ „To si myslím — a nyní“ — „Počkejte, nechte mne domluviti!“ řekla matka. „Tu ránu váš kluk nezasloužil — ale vy! Uvidíte, za čas bude házeti blátem po vás!“ „Však, kdo ví, jak se vám vaše děcka vydaří.“ „Pak, zkazí-li je svět, bude to neštěstí — já ale viny míti nebudu.“

(V. Kosmák kukátko. 1876.)

b) Nadržují jim a netrestají je.

Jakub nadržoval Josefu, synu svému, z čehož se vyvinula u ostatních dítek zášť a nenávist. *(1. Mojž. 37, 3.)*

Úřednická vdova *Agata Klemmerová* měla jedinkého, 6 roků starého, velmi čilého a nadaného synka. Matka mu nadržovala a s ním se mazlila a všecko, co synáček činil, bylo dobré, všecko mu promiňovala, ve všem ho vymlouvala. Nectnosti u chlapce rostly, tak že poručník často, ač nadarmo, matce domlouval, aby na syna byla přísnější. Ve škole se s každým rval a hádal a když jej učitel náležitě potrestal, prosil matku tak dlouho, až jej vzala ze školy a zvláštního učitele mu držela. Žádný domácí učitel nemohl s ním ale ničeho pořídit, až konečně nikdo jej učiti více nechtěl. Když povyrostl, přinášel synáček rozličné i drahocenné věci a říkal matce, že je našel. Matka mu

ve své zaslepenosti věřila; poručník ale nad tím vrtěl hlavou. Konečně se ale ukázalo, že syn jest zloděj, byl zatčen, v domě se hledalo a nalezla se skrýš, kamž mazlíček kradené věci schovával. Matka leknutím upadla v nebezpečnou nemoc a za 14 dní zemřela. Její smrt byla pro syna štěstím, neboť rozumný poručník z něho vychoval pořádného člověka. *(Schwab.)*

Ludvík, syn a nástupce Karla velkého, k synům byl slabý a příliš shovívající, kteří se mu za to odsloužili hanebnou nevděčností. Ano syn Ludvík vzpourou kmetu život ukrátil. „Rcete synu mému, že mi srdce probodl," pravil císař věrným svým a zemřel bez útěchy na výstrahu všem otcům, kteří příliš shovívají dětem svým. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Ve vsi *Napravilově* bydlel před lety rolník *Nedbal.* Byl na mizině. Celé bohatství byly tři dítky, z nichž nejmladšímu bylo pět let a nejstarší chodilo ještě do školy. Děti dělaly, co chtěly a všecko bylo dobře a v pořádku. Slova a řeči, jež vedly, mohly býti sebe hrubší a ošklivější, ať si po jiných házely anebo do tváře bily aneb sebe rozpustileji se chovaly, žádná hana se neozývala, nic se na nich nekáralo, netrestalo. Když matka v spravedlivém hněvu ruky vztáhla ku potrestání, tu utržila sobě nadávek a hanlivých jmen od otce, ba často byla i bita. Přišly-li žaloby na dítky ze školy, omlouval otec rozpustilost dítek svých a nepřítelem byl toho, kdož na dítky stěžovati si opovážil. A tak bejlí a koukol špatné kázně vzrůstal v domě tom. Najednou se otec Nedbal rozstonal a tu měl vidění. Vidí své dítko pět měsíců staré, které mu před půl rokem zemřelo, ano se v světlém oblaku a v nebeského oslavení podobě jako andělíček k němu snáší podávajíc mu s tváří smutkem zahalenou železnou, žíznivě rozpálenou metlu. „Nejsi-li," táže polekaný otec, „nejsi-li ty v nebi? Komu pak patří ta ohnivá, žhavá metla?" I dí mu na to dítko: „Mně jest blaze; stojím před trůnem velebnosti Božské, kdež se všemi anděly zřím tvář Otce nebeského a požívám blahoslavenství věčného. Metla, co mám v ruce, do té mi nic není. Ta patří tobě a tou budeš jedenkráte šlehán a trestán na věčnosti, jest-li mé bratry a tvé dítky jinak vychovávati nepočneš; neboť zahynou takto a ty s nimi." Vidění zmizelo, nemocnému bylo hůře, pochybovalo se o jeho uzdravení, mluví jako pomatenec, vidí šeredné duchy s hadími vlasy, ani jej železnými žhavými metlami mrskají. Konečně ale palčivost pominula a Nedbal se uzdravil. I chápe se metly a od té chvíle nepřestal u vychovávání svých dítek užívati tohoto léku, až všecky nectnosti vypudil z dítek svých a tak dítky v nevázanosti a rozpustilosti vychované staly se dítkami podlé srdce Božího, byly k radosti a ku potěše všem hodným lidem a prospívaly netoliko věkem, nýbrž i milostí, moudrostí před Bohem a před lidmi. *(Ant. Fridrich.)*

c) Je i vraždí, jim zlořečí;

viz: „proklínání 2 b!"

Artaxerxes Mnemon, král perský, dal syny své pobiti, že proti němu povstali. *(Trogus.)*

Athamas, král z Theb, rozzlobiv se, dal syny své Learcha a Euryklea zavraždíti. *(Ovid.)*

Darius, král perský, zavraždil syna svého Ariobarzana, že Alexandru pomoc proti otci přislíbil.

Agesilaus syna svého zabil, že darů od Peršanů přijal. *(Herodot.)*

Lysimach, král z Pergama, na žádost své druhé manželky syna zavraždil. *(Trogus.)*

Mithridates, ukrutník, matku, manželku a tři syny usmrtil. *(Caelius.)*

Irene, císařovna cařihradská, zanedbavši vychování syna svého, jenž dorůstaje co chlípný a rozmařilý jinoch, hledal samovládu, zmocnila se jej a poslala vrahy na spícího, aby mu vyloupali oči, což oni tak důkladně vykonali, že Konstantin ranami zemřel. *(Jos. Smetany: Všeob. děj.)*

Dne 12. srpna 1877 večer zemřela vysílením v nemocnici v Plzni 18tiletá *Barbora Cubrova* z Račic, s kterou rodiče její způsobem ukrutným nakládali, vězníce ji v chlívku pro husy. Dle lékařského zdání zemřela ubohá následkem nedostatečné výživy a nečistoty. *(Čas. „Čech" 1877.)*

V Klatovech ztrýznil občan *Jak. Volek* svou dvacetiletou dceru pro domácí svár tou měrou, že dívka pod rukou roz-

zuřeného otce vypustila ducha. Volek byl zatčen a dodán okresnímu soudu. (*Čas. „Čech“ 1877.*)

Podobně věznil v Horní Bobrově u Nového města *J. Š.* svého 26letého syna v temné chladné komoře a nechával jej o hladu. Komise nalezla jej tam za řetěz ke kolu přivázaného. Chuďas co šílenec odvezen do Brna do blázince. (*Tamtéž.*)

Josefa Langová, žena zámečníka z Bubenče, mlátila dne 16. listopadu 1879 svou 6tilou nemanželskou dceřušku, ať již udělala cokoliv, tak dlouho železným hákem na uhlí, až dceruška bez vlády na zem se svalila a večer za příčinou utrpěných ran duši vypustila. Nelidská žena, kterou sousedky ukamenovati chtěli, byla vržena do žaláře. (*Čas. Čech.*)

V jistém lese blíže Norimberku nalezena půl osma roku stará *holčička*, jejíž tělo bylo řezy od nože pocházejícími rozedráno. Z rozpáraného břicha vylézala střeva. V ranách hnízdili mravenci a komáři. Ubohé nešťastné dítě ještě žilo a udalo, že ji vlastní otec tak zmrzačil. Večer děvčátko zemřelo. Zhovadilý otec druhého dne zatčen. Vyznal se úplně ze svého hrubého zločinu a udal s bezpříkladnou surovostí, že učinil tak proto, poněvadž žije s manželkou v nesváru a chtěl se za to pomstíti. (*Čas. Čech 1878.*)

V židovském městě *v Praze* týrala žena jistého koželuha, jsouc v opilém stavu své dítky, 7letého hocha a 4letou holčičku; posléze chopila se nože a vyhrožovala ubohým dětem zabitím. Kolemjdoucí přivolali rychle strážníka, kterýž necitelnou matku zatknul. (*Čas. Čech 1879.*)

V *Teplicích* vzal 9tiletý hoch dělníka S. z hladu otci svému dvě housky. Otec rozlítil se nad tím, hochu zacpal ústa šátkem a ruku jeho pak na žhavou plotnu násilně přitlačil. Nebohý hoch měl ruku tak strašně popálenou, že se mu musela odníti. Se surovým otcem zavedeno vyšetřování. (*Čas. Čech 1877.*)

III. Macocha

hodná prospívá; zlá a zlý otčim ubližují.

Za vlády čínského císaře *Sven Vanga* nalezla se v poli mrtvola zavražděného důstojníka. Podezření padlo na dva bratry. Ježto na mrtvole jen jediná rána se shledala, souzeno, že jen jeden vrah jest; avšak ku podivu všech každý z bratrů volal: „Můj bratr jest nevinen, já vraždu spáchal.“ I předneseno vše císaři, jenž usoudil, aby jen jeden odpraven byl a aby matka rozsoudila o vině a nevině dítek. I prosila matka snažně za oba císaře, avšak marně. S krvácejícím srdcem zvolala konečně matka, zulíbajíc mladšího syna, by tento zemřel. Tomu se divil císař a tázal se na příčinu. Načež matka odvětila, že mladší jest její vlastní syn, starší pak pastorek, že mu jest macochou a že se zavázala přísahou manželi umírajícímu, že oba stejně milovati bude a přísahu tu že nezruší. Císař pochváliv jednání tak neobyčejné macochy, daroval i mladšímu život, čemuž zástup shromážděný velmi se těšil. (*Kal. Moravan 1867.*)

Druhá manželka *Benjamina Franklina* byla dobrou macochou, mírnou a pilnou a pobožnou hospodyní. Není divu tudíž, že i dítky nevlastní ji co matku velmi ctily a milovaly. (*T. O. z Hornů.*)

Měl jsem upřímného přítele, jemuž v Pánu zesnulá manželka zanechala hošíčka, asi sedmiletého Toníčka. Maje větší hospodářství, nemohl zůstati vdovcem. Dostávalo se mu mnoho vzkazů, konečně upozorněn jistým známým na hodnou a nábožnou dívku ne právě bohatou. I šel se na ni podívat. Děvče se mu zalíbilo pro svou skromnost a vlídnost a doufal, že hodnou matku přivede svému milému Toníčkovi. Proto ji ale zkoumal. Přivedl Toníčka s sebou, aby nastávající matku poznal a ona jeho. A hle, dívka nejdříve běžela k Toníčkovi a vzavši jej kolem krku zlíbala a pak teprv stydlivě pozdravila ženicha. Výsledek návštěvy byl, že brzy byly oddavky a nová manželka přistěhovala se do nového domova. — Od té doby uplynulo již hezkých roků několik a z Toníčka jest již velký Toník a k tomu student v Praze; ale láska, která byla vštípena mezi synem a macochou políbením na dvoře, ta trvá a nyní tím vroucněji než dříve. A jak by také ne?

Ona uměla svou vlídností a laskavostí získati sobě srdce Toníčkovo. Šla-li na pole, vedla Toníčka za ruku s sebou, šla-li do kostela, šel Toníček s ní, a jela-li navštívit rodiče své, jel Toníček k novému dědečkovi a k nové babičce. A když přiblížil se den dušiček, tu matka-macocha chlapečkovi nakoupila svící a svíčiček, které na hrobě své předchůdkyně mu rozsvítila a tam za spásu duše její s ním se modlila. Bylo to radostné podívání, když Toníček přijda ze školy k matce se tulil a ona jej na vzájem jako tehdy ponejprv na dvoře, jenom že nyní vřeleji líbala. Řízl-li se, tu mu laskavě ovazovala malý prstíček, dýchala naň, Toníčka po vláskách hladila a těšila ho: „Mlč, mlč, Toníčku, však se to co nejdříve zase zahojí.“ I když za několik roků Toníčkovi přibyli bratříčkové a sestřičky, nepřestávala macocha tak jej milovati jako vlastní dítky své, ano často spíše vlastní odstrčila, jenom aby lásku jeho neztratila. Rodičové její také nikdy neuslyšeli nějaké na ni stížnosti a tak nebyli s to vyplniti hrozbu svou, kterou vyřkli, když dceru svou z domu vyvdávali: „Holka,“ pravila jí matka slzíc, „kdybychom měli slyšeti, že tomu chlapečkovi ubližuješ, pak se k nám ani nehlas. Víš, jak nám to je bolestné, když vidíme, jak naše švakrová dítkám nevlastním ubližuje.“ A tak si Rychlíková, tak se totiž Toníčkův otec jmenoval, svou laskavostí a opravdu mateřskou péčí dovedla zachovati lásku sirotka i manžela i svých milých rodičův a od sousedů a sousedek byla často vystavována všem macochám za krásný příklad mateřské lásky a vlídnosti. A tohoto dobrého jmena a krásné pověsti dosáhla svou nelíčenou nábožností, která jí dodávala laskavosti, tichosti, mírnosti a přemáhání se. Když pak vzdor vší opatrnosti přece někdy něco nepříjemného jako nevlastní matku od manžela nebo sirotka ji potkalo, utekla se do tichého pokojíčka svého a tam před obrazem Bohorodičky si posteskla a vroucí modlitbou nabyla opět síly k dalšímu přemáhání se.

(*Čas. Ludmila 1877.*)

Druhá manželka sv. *Sigmunda* vzala si syna své předchůdkyně Sigerika v takovou nenávist, že neustála osočovati jej u manžele Sigmunda, jakoby syn o bezživotí jeho ukládal, až tento uvěře zuřivé macoše, tak se zatvrdil, že vlastního syna usmrtiti kázal. Poznav ale brzy nevinnost zavražděného a svou velikou chybu, činil po celý život svůj tuhé pokání. (*Leon. Goffinea Postilla.*)

V *Rejci* u Záhřebu vzal si jistý vdovec druhou ženu z Jestřábí, kteréž děti po první ženě nebyly milé. V den Božího Těla r. 1876 přišel muž domů a ptal se po 8letém děvčeti, kteréž prý se, jak macocha pravila, venku toulá. Muž hledaje děvče nalezl je v studni. Hned je vytáhl a uviděl, že bylo celé modré od ran a bití. Bylo to udáno úřadu a komise uznala, že děvče bylo zbito a pak do studně vhozeno. Macocha ale v čas z domu utekla. Četníci pátrají po ní. (*Čas. Čech 1876.*)

V *Rokycanech* otrávila se svařeninou ze sirek dvacetiletá krásná dcera jistého tamnějšího úředníka. Příčinou samovraždy té byla macocha dívčina, která s nešťastnou dívkou špatně nakládala.

(*Pokrok 1871.*)

V *Touškově* poslal za tuhých mrazů tamnější občan G., který vlastní vinou do velké nouze se připravil, sedmiletou nevlastní dcerušku pro mléko. Dítko odešlo, ale více se se nevrátilo. Ubčhlo totiž v nejkrutší zimě k přátelům, ve vesnici tři hodiny vzdálené, aby se sprostilo domácí bídy a pronásledování.

(*Čas. Čech 1880.*)

Jakási *vdova*, majíc jediného syna, provdala se za jistého sedláka ve Vilimovicích nedaleko propasti nyní zvané Macochy na Moravě, kterýžto sedlák rovněž též jsa vdovec, syna měl, jenž dle práva svého dědicem býti měl. Žádostiva jsouc selka, aby svému synu statek v celosti připadl, přemýšlela, jak to chytře osnovati, aby se bez povyku a zodpovídání nevlastního synka zprostila. Tou opičí láskou k vlastnímu synkovi zaslepená, strčila nevlastního do té propasti, doufajíc, že se jí uvěří, když roztrousí, že chlapec při pasení dobytka z neopatrnosti do propasti sletěl a se zabil. Bezbožnost ta se však vyzradila a tak všecky k hněvu popudila, že popadnouce macochu bez útrpnosti a práva ji do té propasti po hlavě hodili. Od této doby táž propast jmeno Macochy obdržela. (*Matěj Sychra.*)

Ve *Vlkoslavicích* u Kojetína opustila Františka Polacová tříletou nevlastní dcerušku Marii a odešla k svému bratru do Dřínova. Ubohé dítko dala do opatrování podruhům, kteří nechali dítko v největší bídě, tak že manžel, který za svým povoláním 14 dní na cestách meškal, při svém návratu dítko hladem zcela zmořené nalezl. Manžel ihned poslal pro nelidskou macochu, aby se ze svého činu zodpovídala. Žena se sice dostavila, ale s láním a zlořečením muži svému i dítěti vyhrožovala svými bratry, neodstraní-li dítě po dobrém. Ba nelidská Xantippa v surovosti napolo mrtvé dítě ven vyhodila a za ním pak uzlík šatů. Ubohý muž vzal své dítko, jediný to majetek svůj a odebral se s ním v krutě nepohodě do rodiště svého Drnoholce. *(Čas. Čech 1876.)*

Rodina,

viz i: „rodiče!“

1. Budiž zbožná!

Zbožná byla rodina Abrahamova *(1. Mjž. 18, 19.)*; Elkánova *(1. Kr. 1)*; Jobova *(Job. 1, 5.)*; Tobiášova *(Tob. 4, 10.)*; Mathatiášova *(1. Mk. 2, 49.)*; matky makab. synův *(2. Mk. 7.)*; Maria a Josef *(Luk. 2.)*; Zachariáš a Alžběta *(Luk. 1.)*.

Sestry sv. Bibiana a Demetria měly za matku sv. Dafrosu. *(B. Klerik.)*

Joachim a *Anna*, rodiče Rodičky Boží, byli Bohu velice oddáni, zákona Jeho milovni a k chudým na výsost dobročinni. Příjmy, jež měli, rozdělili do tří dílů; jedné třetiny užili, druhou darovali chudým, a třetí věnovali chrámu a službě Jeho. Byli i velmi svati a vyznamenali se cudností a čistotou, že se zovou přečistým párkem hrdliček.

(Ant. Lenz: Mariologie.)

Otec sv. *Johanny Františky ze Chantalu* shromážďoval své 3 dítky ráno a u večer, dávaje jim naučení co láskyplný otec a křesťan, ukazuje na krásu a vznešenost víry křesťanské a se zvláštním důrazem ukazoval na nutné a úzké spojení s Církví katolickou a viditelným nástupcem Ježíše na zemi, papežem.

(Škola B. Srdce 1870.)

Bl. *Jolenta*, choť polského krále Boleslava Pobožného, když upadl manžel v horečku, s největší péčí, starostí, trpělivostí a láskou ošetřovala choti svého, nevzdalujíc se jeho lůžka ani ve dne, ani v noci; těšila ho a připravovala na hodné přijetí sv. svátostí a mluvila s ním o nebi, až r. 1279 zemřel. *(J. Ježek.)*

Vilém Ferreri a manželka jeho Konstancia Miguel, rodiče sv. *Vincencia fer.*, patřili k starým urozeným rodinám ve Španělsku. Oba byli velmi nábožni a zvláště štědrotou k chudým slavně pověstni, tak že každoročně všecky důchody po zapravení svých potřeb na chudé a jiné dobré skutky obraceli.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Richtrudis* pocházela z nejvznešenějšího domu v Akvitanii a narodila se v Gascogne okolo r. 614. Více než rodem a bohatstvím vyznamenala se svatostí. Provdala se za Adalbalda, prvního na dvoře Klodvíka II. Rodina ta svatě a svorně byla živa, tak že otec, matka a čtyři dítky svatými se stali. Sv. Adalbalda slaví se 2. února, sv. Richtrudy 12. května a čtyř dítek sv. Mauronta, opata v Brueilu ve Flandersku, 5. května; blah. Klotsendis, abatyše v Marchiennesu, 30. června; sv. Ysoyy, abatyše v Hamay, 16. března a blah. Adalsensis, jeptiška v Hamay, 24. prosince. *(Butler.)*

Zbožná byla rodina Slavníkova, otce sv. *Vojtěcha*. Otec byl spravedlivý, zákonů Božích a církevních pilný, k chudým štědrý, ke všem vlídný a proto ode všech ctěn a milován. I matka byla výborná, kteráž pohrdajíc vší zemskou slávou, v modlitbách a postech Bohu sloužila a vůli Jeho pilně zachovávala. Lid nazýval ji matkou sirotků a opuštěných a sestrou vdov a cizinců. Zbožně vychovávali i dítek svých.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Zbožná byla rodina rodičů *Krištofa Šmída*. Každého rána musely dítky klečíce nahlas modlitbu svou odříkávati. Před jídlem a po jídle modlilo se vždy jedno dítko nahlas. Velmi se i milovali Krištof se sestrou Františkou, kteráž láska neutuchla do smrti.

(Šmída: Repert.)

Zbožná byla rodina hraběte *z Ziethenů*. Otec bydlel a žil uprostřed své rodiny;

vychovával své dítky v bázni Boží a v přísné poslušnosti a učil svého syna příkladem svým, jako šlechetná matka své dcery, že žádná poctivá práce žádného člověka a žádný stav nehanobí a takový příklad rodičů byl požehnáním pro celou budoucnost. On zakládal si na domácí pobožnosti, na svěcení neděle a svátku. Takovým spůsobem staly se i dítky zbožnými. Dcery šťastně se provdaly a syn Jan Jáchym z Ziethenů stal se slavným vojevůdcem a ač katolík, pro zbožnost a upřímnost od samého krále pruského Bedřicha velmi ctěn a vážen byl. *(W. O. z Hornů.)*

2. Bratří

a) hodní

aa) se milují.

Hodni bratří byli:

Abel, an se radoval, že naň rozlobený Kain zase mluví a s ním šel i do polí *(1. Mojž.)*.

Josef egyptský, an bratřím za zlé dobrým odplatil *(1. Mojž.)*.

Aron a Mojžíš a Marie, ani se vespolek podporovali *(2. Mojž.)*.

Synové Mathatia makab. podporovali se v boji *(1. Mak.)*.

I sedm synů matky makabejské povzbuzovali se k lásce k Bohu *(2. Mak.)*.

Sv. Ondřej, poznav Spasitele, ihned to oznámil bratru Judasovi *(Jan 1, 42.)*.

Maria, Marta a Lazar svorně spolu žili a sestry lásku k bratru ukázali zvláště při jeho nemoci a smrti.

Artamenes a *Xerxes* dělali si oba, jsouce bratří, po smrti otcově naději na trůn perský. Artamenes byl starší, narodil se ale dříve, než otec Darius Hystaspes se stal králem; Xerxes mladší narodil se otci, an již byl králem. Otec nerozhodl, kdo má býti jeho nástupce. Artamenes nebyl přítomen, když otec zemřel a proto Xerxes ujal se ihned vlády, když ale Artamenes domů přišel, odevzdal mu Xerxes ihned žezlo. Oba pak bratří na tom se usnesli, aby strýc jejich rozhodnul, kdo má býti králem a když strýc ve prospěch Xerxův rozhodnul, uznal Artamenes ihned bratra za svého vládce a dle spůsobu země před ním pokleknul. *(Pison.)*

Cato, moudrý muž, uslyšev, že bratr jeho Caepio v Asii se roznemohl, ihned spěchal k němu, ač moře bylo rozvlněné a nalezl bratra již mrtvého. I objímal s pláčem jeho mrtvolu, dal jej slavně pohřbiti a vybudoval mu skvostný náhrobek. Dle spůsobu tehdejšího uschoval si popel, ana mrtvola byla spálena, a v úctě po celý život svůj ho choval. *(Pison.)*

Sv. *Bernarda z Offidy* co pacholete láska k bratrům byla tak velká, že vida je někdy, ani vůli rodičů vzdorují, k otci a matce říkával: „Já udělám, co bratr můj nechce; a má-li býti trestán, trestejte mne!“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Karel borom.* a sestra *Anna* milovali se něžně a od dětinství zápasili spolu v nábožnosti. *(Gasser.)*

Sv. *Terezie* vyznamenala se zvláštní láskou k bratřím. Milovala je srdečně a byla i od nich vřele milována. Zvláště pak oddána byla jednomu bratru, jenž s ní byl skoro v stejném stáří a s ním zbožná cvičení konala, s ním čítala životopisy svatých. *(Gasser.)*

Císař *Albrecht I.* měl mnoho nepřátel a proto držel si velkého psa, který ho u dvéří hájil a každého, kdo přicházel, štěkotem oznamoval a nikoho nevpustil. Synové Albrechtovi jmenovali se Leopold a Bedřich. Starší Leopold držel jednou dvéře a pes mu neublížil, pak ale uchopil se jeho pláště a nevpustil ho. I rozlobil se Leopold tak, že psa udeřiv zabil a utekl. Císař spatřiv psa mrtvého, vyptával se rozhorlen, kdo psa zabil. Tu mu padl Bedřich k nohoum a prosil za odpuštění, ješto beztoho pes každého pokousal. I chtěl ho Albrecht udeřiti rukou, ale Leopold vida lásku bratrovu, zvolal: „Zadrž otče, ne Bedřich, nýbrž já zasluhuju trest, ješto sem ho zabil já, potrestej mne dle libosti, jen se na mne nehněvej!“ I padl Leopold Bedřichu okolo krku a plakal. Což když otec spatřil, pravil laskavým hlasem: „Ješto se tak velmi milujete, budiž vám odpuštěno. Když dům habsburgský má takové syny, nemusí se žádného nepřítele báti!“ *(První něm. čítánka.)*

Když císař *Arkadius* r. 408 zemřel, zanechal po sobě osmiletého syna a starší dceru Pulcherii. Pulcherie byvši za císařovnu prohlášena, všemožně se

starala o zdarné vychování svého bratra, povolavši mu nejlepší učitele a cvičíc ho ve zbožnosti a ctnosti, tak že jí za vše co děkovati měl. (*Räss u. Weiss.*)

Nedaleko Jerusaléma bydlel v jedné chalupce *Elva* v druhé *Nábod*, bratří. Dle vůle matčiny rozdělili se bratří o zděděnou horu do polovice. Elva ženat byl otcem dvou synků, Nábod svobodný. Za času žně zpozorovav Elva zármutek na obličeji Nábodovu, přenesl ze svého pole tři snopy na pole bratrovo. A hle, Nábod pamatuje, že jest sám a bratr, že má dítky, tajně v noci dal své tři snopy na pole bratrovo. Ráno nemohli se oba bratří dosti vynadiviti, vidouce, že snopů neubylo jim. Přišla noc a tu opět bratří opakovali dílo své, avšak se potkali stejným časem a poznali. Nyní se jim tajemství předešlého dne vysvětlilo. Radostně objali se bratří a slza blaženosti zaskvěla se jim v očích. (*Kal. Moravan 1855.*)

Jakub, vévoda z Armagnaku, dav se k vzpouře proti Ludvíku XI., králi francouzskému svésti, byl, prozradiv se, odpraven. Než i synové jeho Jindřich a František museli nevinně provinění otcovo smrtí zaplatiti a za trest jim usouzeno bylo, aby každému po desíti dnech vždy vytržen byl zub. Úpěnlivě prosili ubozí ve vězení lékaře, aby jich ušetřil a ješto lékař nemilosti královy se obával, dával si Jindřich za svého bratra zub trhati, až konečně ubožák zimnicí zemřel. Před smrtí prosil ještě Jindřich bratra, aby matce, s níž jistě se sejde, vyřídil, jak velmi ji miluje a pak stisknuv bratru naposledy ještě ruku odevzdal mu ochocenou myšku a zesnul. Zlý král zemřel a František dostal se na svobodu. (*Th. Nelk.*)

Čtvero bratří tázalo se moudrého *Kroka*, který by z nich nad ostatními vládnouti měl, sami mezi sebou usnésti se nemohouce. Krok zapomenuv, zeptati se jich, kdo by byli, dle starého zvyku odpověděl: „Ten, který jest nejmoudřejší!“ „Tedy urči, kdo z nás nejmoudřejší jest,“ žádali bratří, „a chceme ho poslušni býti.“ „To je pro mne nesnadná věc,“ řekl Krok, „neboť s vámi dnes ponejprv jednám! Vy však dlouhá snad už leta spolu obcujíce, můžete spíše věděti, kdo z vás jest moudřejším.“ I odpověděl nejstarší: „Uznávám nejmladšího za nejmoudřejšího, neboť má z nás nejvíce zkušeností.“ A když Krok ostatních dvou se tázal, koho by oni za nejmoudřejšího uznávali, pravil jeden z nich: „Toho, jenž posud nemluvil, neboť nám všem nejvíce prokazuje!“ A poslední řekl: „Co domluvil, ten to jest, neboť z nás nejspravedlivěji jedná!“ Divil se Krok odpověděm těmto a dlouho přemýšlel, komu má nejvyšší moudrost přičísti, zdali nejskrovnějšímu, jelikož moudrý i spravedliv i zkušen i skromný býti má. Po nějaké chvíli pravil: „Vystup, kdo koho nejvýš miluješ.“ I vystoupili všickni a objímali se po bratrsku. Krok zaplesal, slze radosti kanuly mu s očí a klada jim ruce na hlavy, pravil: „Šlechetní lidé, vy jsouce bratří, sebe vespolek milujete a bratří se milujíce velitelů mezi sebou nehledají; oniť jsou všickni k sobě povolni.“ (*Melichar.*)

Jistý *otec* měl šest dítek, tři chlapce a tři dívky. Každému chlapci dal jedno jablko, řka: „Rozdělte se se sestrami!“ Karel rozdělil své jablko v stejné půle a dal sestře si voliti. Bedřich udělal dvě nestejné částky a menší dal sestře a větší si ponechal. Augustin udělal dva nestejné díly a spokojil se s menším, větší pak dal sestřičce. (*Kr. Šmíd.*)

Jedna vznešená paní vzala si sirotka za vlastní; dívka byla velmi hodná, zbožná, pracovitá a poslušná a zdvořilá; proto jí dala paní peníze, aby si na vánoce dala ušíti nové šaty, ale dívka žádala paní, aby raději chudou sestru její ošatila, ješto ona má šatů dost. I svolila radostně paní a koupila oběma dívkám stejné šaty. (*Kr. Šmíd.*)

bb) Podporují a pomáhají si i životem.

Sv. *Justin*, mučeník, nejprv bratra svého z otroctví vysvobodil a pak i smrt podstoupil, aby drahého otce a milovaného bratra na živě zachoval. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. *Richard*, napotom biskup, uvedl hospodářství bratra v nejlepší pořádek, tak že mu ho bratr daroval. Stav se přičiněním boháčem, měl se zasnoubiti s bohatou nevěstou. Nad tím se zarmoutil bratr jeho, závidě mu štěstí pozemského. I co učinil Richard? Vrátil mu zase statek, ano postoupil mu i nevěstu. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Bl. *Suso* měl sestru, kteráž, opustivši klášter, oddati se chtěla hýřivému životu; avšak on cestuje za ní, zastal ji v hostinci jednom, kdež uzřev ji, padl před ní na kolena a zvolal: „Milovaná sestro, v jakém to stavu se nacházíš? v jakou strašnou bídu jsi upadla! Ó jak velká jest ztráta Boha, duše i dobrého jmena!“ Uděšená sestra odpověděla: „Proč spatřila jsem světla světa, mám-li Boha svého, panenství i čest svou ztratiti! Odpusť mi, drahý bratře a uveď mne opět na stezku prvotní!“ „Ano,“ pravil tento, „odpouštím tobě zblouzení tvá s touž laskavostí a milosrdenstvím, kteréž Bůh ode mne požáduje v hodinu smrti.“ A sestra jeho navrátila se ve zdi klášterní.

(*Škola Bož. Srdce 1870.*)

Sv. *Viborata* byla mladšímu bratru Hittonovi, když se v kláštěře sv. Havla za příčinou studování zdržoval, nejen sestrou, alebrž matkou, ana se o všecky jeho potřeby starala a sama mu oděv šila. (*Richter.*)

Když r. 1793 Lyon ve Francouzsku po několik měsíců od strašlivých republikánů oblehán a konečně i dobyt jest: vyznamenal se zvláštní láskou bratrskou jistý *Badged*. Jeho bratr, an se při oblehání v městě vyznamenal, proto od vítězů k smrti odsouzen jest. Když nepřátelé proň přišli a tento doma nebyl, jali Badgeda majíce ho za bratra a předvedli před soudce, jenž ho k smrti odsoudil. A Badged moha se slovem na životě zachrániti, mlčel a milerád zemřel za bratra na popravišti.

(*Herbsta výb. př.*)

Bořivoj, bratr knížete českého panujícího Vladislava I., bez příčiny ze svého knížetství byl vyhnán a těžké vězení za šest let pokorně a trpělivě snášel. Na to Vladislav se r. 1117 rozpomenuv povolal Bořivoje i s manželkou a s dětmi do Prahy a dal mu převzácný důkaz své šlechetnosti a bratrské lásky; neboť zajisté pohleděv na Bořivoje a milosrdenstvím hnut jsa, sestoupil s trůnu svého knížecího a Bořivoje naň posadiv, sám sebe jemu podřídil a se poddal, tak aby on Bořivoj II., jenž všecky Přemyslovce věkem předčil, celým knížectvím dle práva vládl. Dobřičký Bořivoj, octnuv se po dlouholeté bídě nenadále zase na vrchu moci a slávy, snažil se o závod, jak by se bratru svému vděčným býti ukázal, a v panování ničeho bez vědomí bratrovu nečinil a radou jeho ve všem se řídil. A tak toho času Čechové v Čechách dvě knížata měli, totiž Bořivoje a Vladislava, i divili se všickni té lásce a svornosti bratrské. (*Kosmas.*)

Povstal oheň, stavení jedno stálo v plamenu. I volala tu žalostně jedna *dívka*. „Ach, můj bratříček Kvido spí v uzamčené světnici, ó pomozte mu!“ A když nikdo na hlas její nedbal, vskočila sama do ohně a s nebezpečím vlastního života zachránila svého bratra, ač dosti se popálila. I chválili ji tu všickni a odměnili, nazývajíce ji andělem strážným malého Kvidona.

(*Šmída: Repert.*)

Znamenitý anglický jenerál *Elliot* přiměl r. 1786 již svým jmenem náčelníka v Alžíru k tomu, že 14 Angličanů před rokem od mořských loupežníků uchvácených z otroctví na svobodu propustil. Jeden z nich studoval v Alžírsku poměr otroků, an obdržel svobodu a tu z nenadání mezi otroky spatřil i staršího bratra, jehož měl již za mrtvého a který desítiletým otroctvím zcela na těle seslaben byl. Svoboda, již nabyl a touha po vlasti, na niž se těšil, ustoupiti musela lásce bratrské. I přiměl bratra, jenž se zdráhal i pána, jenž raději mladého otroka přijal, k tomu, aby bratru dána byla svoboda, on pak se stal za něho otrokem. Přislíbiti mu musel, že všemožně se přičiní, aby ho časem z otroctví vykoupil. A vskutku v krátkém čase vykoupil starší bratr mladšího a s veselím ho přivedl nazpět do vlasti.

(*Příklady hodných.*)

Jaromír, kníže český, uslyšev na Lyse, že bratr jeho Oldřich zemřel, ihned se do Prahy odebral a ačkoliv od Oldřicha mnoho nátisků utrpěl, ba i trůnu zbaven jest, nad ním hořce plakal a jemu i odpustil. (*K. Vl. Zap.: Kronika.*)

Při letošním obvodu (1876) byl jistý mladý hospodář z *Holice* u Olomouce u velkém nebezpečí, že bude odveden a že ženu, matku a celý dům bez hospodáře bude muset zůstaviti. Aby bratra svého pro rodinu zachoval, dal se mladší, dosud nedospělý bratr poslední ještě okamžik dobrovolně na vojnu, načež komise, vidouc, že statek bez hospo-

dáře obstáti nemůže, bratra hospodáře bez rozpaku propustila. Za to, když přijde nyní bratr vojín vycházkou do dědiny, všecka omladina s úctou jej doprovází pro jeho šlechetný skutek.
(Čas. „Čech“ 1876.)

V Stropnici utopila se dne 28. července 1876 *Barbora Křížová* v potoce borovanském. Spěchalať mladšímu svému bratříčku, jenž do vody padl, na pomoc. Chlapec zachráněn, ale dívka zaplatila svou lásku smrtí. *(Čas. „Čech“ 1876.)*

Syn jednoho kupce v *Londýně* v mládí se oddal prostopášnosti, začež ho otec, an se polepšiti nechtěl, aniž napomínání jeho uposlechnouti, při smrti vydědil. Smrt otcova dojala nezdárníka toho tak, že poznal ohavnost života předešlého a toho i velmi želel. Že ho otec vydědil, uznával za zasloužený trest. Když starší bratr se dozvěděl, jak mladší se polepšil, zavolal si ho a pravil k němu: „Milý bratře! otec tě vydědil co prostopášníka a mne učinil jediným dědicem statku svého. Jistě by toho byl neučinil, kdybys byl hodný. An jsi se ale nyní polepšil; postupuji tobě polovici dědictví otcovského. *(Příklady hodných.)*

Ve žních přišli dva silní *mládenci* s hor do kraje, kdež byla nouze o dělníky a pravili k jednomu rolníku, že mu budou za stravu a deset zlatých po celý čas žně pomáhati. Rolník jim chtěl dáti jen osm zl., ale oni řekli, že nemohou sleviti, protože mají 14letého bratra, kterého by hodný kolář za 10 zl. vzal do učení, ať otec tolik peněz sehnati není s to, vyšli si oni peníze ty vydělat. „Pro tu lásku vaši,“ pravil rolník, „dám vám těch deset zlatých, budete-li pilně pracovati“ Bratří pracovali v potu tváři; nejprvnější byli vzhůru a poslední šli spát. Po žních jim pro pilnost rolník dal nejen deset smluvených zlatých, ale každému ještě přidal zlatku. *(Kr. Šmíd.)*

V noci dne 20. dubna 1874 vypukl oheň v hospodě v obci *Šedivci* u Opočna, který celé stavení zničil. Dcera pohořelého, 16letá *J. Häuslerova* vynesla z hořící půdy 12leté děvče K. Baldrichovou, která tam spala a vrátila se ještě, aby též 23letého bratra svého Františka zachránila. Avšak více se nevrátila a byla s bratrem uhořelá nalezena.
(Čas. „Čech“ 1874.)

V Treisu u Rýna byl r. 1824 jeden lamač kamení nešťastnou náhodou zasypán. Nikdo, ještě věc byla velmi nebezpečná, nechtěl mu přispěti, až se dostavili dva jeho *bratří* a s nebezpečím života, šťastně ho na životě zachovali.
(Leop. Chimani.)

Vladislav III., byv zvolen za knížete českého r. 1197, když bratr jeho proti němu táhl, dobrovolně odřekl se vlády v Čechách, kterou Přemysl Otakar I. nyní nastoupil a přijal od bratra svého Moravu jakožto léno koruny české a dal tudy skvělý důkaz šlechetné lásky bratrské. *(Kl. Borový.)*

b) Špatní si ubližují a se vraždí.

Kambyses, aby v Persii sám vládnouti mohl, zavraždil svého bratra Smerdisa. Za to ho ale také zachvátila msta spravedlivá; spadlť s koně, utíkaje z bitvy, již byl proti Aethiopům svedl, a svým vlastním mečem se probodl.
(Jos. Smetany: vš. děj.)

Perseus, syn Filipa, krále macedonského, očernil nevinného bratra svého Demetria u otce co zrádce, začež ho otec dal otrávití. Než brzy se ošemetnost Perseova ukázala a tu ho otec vydědil. Nastoupil sice vládu, ale co zrádce vnitřním červem hlodán byl, nenalezaje nikde pokoje, konečně pak přemožen od Římanů uvržen jest do hnusného vězení, kdež bez potravy ponechán sám se zavraždil. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Nezdární bratři byli:

Kain k Abelovi, záviděmu a zabiv ho. *(1. Mojž.)*

Ismael k Isákovi zpupně si počínal. *(1. Mojž.)*

Esau pronásledoval Jakuba *(1. Mojž.)*

Bratří Josefovi, prodavše ho. *(1. Mjž.)*

Marie, sestra Aronova, a Aron pomlouvavše Mojžíše a reptajíce proti němu. *(4. Mojž.)*

Amnon učiniv násilí. Thámar a Absolon zabiv Amnona. *(2. Kr. 13.)*

V *Lucajsku* v Galicii našla se r. 1862 na obecné louce mrtvola zmrzlého odrostlého již chlapce Alexandra Fedorkiewicze, bratra jednoho tamnějšího rolníka, což v tamní krajině často se stává a proto chlapec byl beze všeho podezření pochován. Po nějakém čase se zdálo soudci a představenému, an zavražděný Alexandr mu oznamuje, že ne-

zmrzl, ale od bratra byl zavražděn. Poděšen snem tím, zavolal si soudce sestru zavražděného, která s pláčem vyznala, že vskutku bratr její, když se 16. ledna z trhu domů vrátil, s bratrem Antonínem se pohádal a od něho zabit na louku vynešen jest. Nelidský bratr, přiznav se, byl na na 18 roků do těžkého žaláře odsouzen. (*Galicia.*)

Za blbou vydávaná *Kateřina Jiroutova* byla již od letošního jara od svého nevlastního bratra, statkáře Jana Jirouta z Rovenic u Pardubic, v malém chlívku nad hnojištěm zavřena. Stav, v jakém od četníka nalezena byla, nedá se ani vypsati. Ubohá ležela na shnilé slámě v samém neřádu, byla přikryta špinavou roztrhanou peřinou, jinak ale chodila celá nahá. V druhém oddělení téhož chlívku, který byl jen prknem přepažen, nalezal se vepř. (*Čas. „Čech“ 1879.*)

V obci *Němčicích* u Litomyšle objeven zvláštní čin nelidskosti. Četníci tam prohledávali byty a tu nalezli ve stáji rolníka Fr. Tomana jeho blbou 34 roků starou sestru Rosalii ležeti v koutku mezi dobytkem na kousku slámy. Nešťastnice byla ještě kromě toho za pravou nohu provazem přivázána. Při výslechu přiznala se manželka Tomanova, že blbá ženština ta byla ve stáji po celou zimu zavřena. Zdá se ale, že nešťastnice trápila se již několik roků na tom místě, aniž by kdo o tom věděl. Šat na ní byl celý shnilý. Ona sama byla úplně vysílena a až na kosti vychrtlá, vůbec se ani lidskému tvoru nepodobala.

(*Čas. „Čech“ 1876.*)

V hostinci u české koruny ve Vršovicích povstala mezi bratry *H.* krvavá pranice. Jeden z bratrů byl značně nožem pobodán; konečně dostavila se policejní hlídka a popíchaného H. zatkla.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1878.*)

V Nevidech okr. rokycanského držel statkář *S.* 25letého bratra svého po více let v stáji v největší nečistotě zavřeného, při čemž jej častěji trýznil, jak dosvědčuje tělo jeho ranami poseté. Proti statkáři zavedeno vyšetřování.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1874.*)

V Podivíně držel jistý *občan* po více než osm měsíců bratra svého v komůrce dusné zavřeného a ani na záchod jej nepustil, tak že nemoha si pro dnu v údech sám pomoci, jako to hovádko v neřádě svém ležeti a chřadnouti musel. Nebohý vězeň před dvěma lety postoupil dům svůj bratrovi; zvláště švakrová se žalářovaným krutě zacházela. Četník, uslyšev o tom, vykonal ihned se dvěma radními prohlídku a vše co a jak nalezl, udal trestnímu soudu.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1877.*)

V Přepeřích okr. soboteckého držel zámožný sedlák *Václav Švasta* v chlívě 16 roků svého vlastního bratra. Nalezen byl úplně nah a nečist, v pazdeři a a hrachovině schoulen; prsty u rukou, jakož i šlapadla a klouby u nohou měl úplně uhnilé. Tělo nešťastného vězně dostalo dlouholetou touto vazbou neobyčejnou tvářnost, neboť bylo zcela hubené, hlava pak a břicho nepoměrně nabubřelé. Chlév určen byl pro vepře. Uvězněný jest 36 roků stár. Vyšetřování úřední zavedeno.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1874.*)

Jan Waibel r. 1866 a 1870 odměněn železným křížem za svou statečnost, zabil 30. prosince 1879 svého bratra, jeho ženu a 4 dítky, že mu nechtěl půjčiti 400 marků. Byv lapen, zapíral svůj čin a zvolal pohlížeje na mrtvoly zavražděných: „Takové věci viděl jsem již často.“ Konečně však se přiznal. (*Čas. „Čech“ 1880.*)

3. Zlá.

Žije v různici; hříchu; ubližuje si; vraždí se.

R. 1589 *Jan Aldweker* ve vsi Erlingen, ležící čtyry míle od města Augšpurku, manželku svou Kristinu a čtvero dítek hanebně zavraždiv a potom tak po zpáchaném skutku se oběsil a také umrtvil, jehož tělo z nařízení práva na prach spáleno jest.

(*M. Dačický*: *Paměti.*)

V Nábřezinech u Kralovic nalezli dne 3. června 1879 časně ráno ve studni mrtvolu zedníka *Balína.* Soudní lékaři při ohledání mrtvoly zjistili, že zedník nějakým ostrým nástrojem do spánku bodán byl, lebka že mu byla roztříštěna, zkrátka, že byl již mrtev do studně zavlečen. I to poznáno, že vražda nejspíše stala se na posteli, ponévadž prkna postele ze spodní strany krví potřísněna byla. Peřiny byly čisté, sláma čerstvá do postele dána rovněž dříve,

než se soudní komise dostavila. Taktéž shledány skvrny krvavé na okně z výstupku vedoucí, které však už hlínou žlutou zalepeny jsou. Z těchto známek padlo podezření na vlastní manželku zavražděného a proto ihned do vazby vyšetřovací vzata a odvedena do Kralovic. Obžalovaná vše upírala, ač se netajila, že se svým mužem v stálém sváru žila, že jí v poslední době ubližoval. V tiché samotě žaláře ozval se zatím jiný soudce, probudilo se zlé svědomí. I hlásí se obžalovaná sama k výslechu a přiznává se k vraždě, kterouž spáchala prý v rozčilenosti mysle na muži svém a sice motykou. Žena ta je sotva dvacetiletá, slušného vzezření, dosti vzdělaná a teprv od listopadu m. r. provdaná.

(*Čas. „Čech“ 1879.*)

Jistá *žena* v Bubnech tloukla své nemanželské dítko a dávala mu málo jísti, jakož i neustále na jeho neposlušnost si stěžovala, aby mohla odůvodniti své tyranství. Tuto šestiletou holčičku železným hákem do smrti ubila, ačkoliv její muž dítko dosti miloval. Podlá žena, která tak dlouho a chytře své dítě pomalu usmrcovala, zasadila mu konečně z neopatrnosti prý takovou ránu, že se jí mohl soud zmocniti a odsouzena jest k 9letému těžkému žaláři.

(*Čas. „Čech“ 1880.*)

Děsný zločin spáchán v *Droždíně* na Moravě. Manželka jednoho chalupníka, žijící s manželem svým v nesváru, polila spícího chotě vitriolem a petrolejem, načež zapálila šat na nešťastníkovi, jenž v strašných mukách vypustil ducha. Dračice byla spoutána a do vězení vržena, aby se zodpovídala z nelidského činu.

(*Čas. „Čech“ 1879.*)

Dne 29. května 1879 přiběhl do strahovské brány bosý kluk, mající na zádech koš a chtěl platiti mýto. Mezi slepicemi byl v koši krocan, kterýž ve strážníku vzbudil podezření, poněvadž věděl o krádeži drůbeže a mezi jiným i krocana, jež přihodila se v Tuchoměřicích. Ptal se proto kluka, jak se jmenuje a kam jde. Tento odpověděl, že se zove Antonín Čermák a že nese koš na malostranský vaječný trh matce. Strážník tudíž šel s ním; když na trhu matky nebylo, přiznal se, že se jmenuje Antonín Javůrek, že je stár 12 let a že společně s bratry Josefem a Václavem na radu strýce Sedláčka slepice ukradl. Při trestním vyšetřování vyšlo na jevo, že celá ta rodina má neobyčejný zlodějský talent. Všichni byli již žalářováni. Mimo to byli obžalováni pro krádež kozy, kterou uzmuli z uzavřené stáje v Kněževsi. Všickni uznáni byli vinnými a odsouzeni. (*Čas. „Čech“ 1879.*)

Cecilie Götzová z Paseky u Unčova, němkyně, 42 roků stará, matka 3 dětí od 9—20 let, žila poslední čas se svým pracovitým, ale padoucnicí trpícím mužem v neustálém sváru. Dne 7. července r. 1879 lopotil se muž celý den, jeho manželka zatím nevěrně a zradně obcovala i hodovala se svým sousedem Veiglem. Večer přišel muž a žádal večeři. „Jdi si k večeři, kde jsi pracoval,“ odbyla ho žena. Muž tedy šel do hostince a když se vrátil domů, vytýkal ženě nevěrnost a nedbalost. Dali se do pranice, při níž žena muže kopla tak, že ho poranila a utekla. Muž se v komoře zavřel a v noci vlezla žena oknem do komory a vzavši tu sekeru u dveří ležící, dala mužovi sekerou ránu do pravého spánku. Muž zasténal, natáhl se a byl mrtev. Žena byla zatknuta a odsouzena v Olomouci k smrti provazem. (*Čas. „Čech“ 1879.*)

Do trestnice sv. Václava v Praze dodán jest z Chrudimi. *Čeněk Horáček*, 21 roků stár, svoboden, dříve zachovalý, do Malé Lukavice příslušný, nádeník, k šestiletému tuhému žaláři proto odsouzený, že z dosti malicherné příčiny svého vlastního otce v lomu, kde pospolu štěrk tloukli, motykou tak dlouho do hlavy tloukl, až ho zabil. Otec však si ho také tak vychoval; neposílal ho nikdy do školy, musel s otcem již jako dítě choditi na výdělek a o nějaké poučení nestaral se nikdo.

(*Čas. „Čech“ 1879.*)

Dne 11. měsíce června 1547, v sobotu po Božím Těle ve vsi Hrušovanech, míli za Žatcem, jedna matka šestero svých vlastních dítek, dvé pacholátek a čtvero děvčátek, sekerou jich hlavičky stínavši, zavraždila, ve sklepě jedno podle druhého položila a zavolavši manžela svého, jemu je ukázala, řkouc: „Pohleď, milý manželi, jak jsem moje i tvoje dítky zaopatřila!“ Pro ten ohavný skutek ta svých dítek vražednice hned v následující pátek ze Žatce vyvedena

byvši za živa zahrabána a kůlem probita byla. (*Jan Beckovský*: *Poselkyně.*)

Vídeňský obchodník s uhlím *Fr. Kubath* má dobře zařízený obchod, jenž mu vynáší tolik příjmů, že se svou rodinou, manželkou a pěti dcerami, zcela pohodlně žíti může. On sám jest pracovitý a spořivý, kdežto manželka a dcera jeho jsou marnivými, tak že nejednou v domácnosti té vypukly tuhé spory o peníze. Hádky byly na denním pořádku, až konečně nenávist matky a dcery k otci dosáhla toho stupně, že obě se umluvily, připraviti jej o život. Dcera se vystěhovala z otcovského domu, když v něm uzmula dosti peněz a žila s milencem svým, kolpoltérem Halmem. Tohoto ve společnosti své matky navedli, aby jejího otce, jenž právě zásobiv se penězi cestoval v obchodní záležitosti do Čech, maje v úmyslu na to i do Haliče jeti, zavraždil buď nožem nebo cyankalim. Vysvětlovala mu, že není se co obávati vyzrazení, ježto v Prateru byl také kdosi nožem zabit, aniž byl pachatel vypátrán. Halm tudíž jel za Kubathem. Cestou však rozvážil si věc a uznal, že s ženštinou takovou, jakou jest jeho milenka, nelze mu žíti a proto její otci vyzradil, že se jedná o jeho bezživotí. Tento řekl mu, že je blázen. Celá ta věc udána policii. Dcera Kubathova, 20leté hezké děvče, přiznala se, že chtěla ve spojení se svou matkou otce zavražditi, by se zmocnily jeho jmění; její matka jest 42 let stará a již 20 let jest provdaná za Fr. Kubatha.

(*Čas. „Čech“ 1879.*)

Nedaleko dědiny Kotordovic u Blánska na Moravě nalezli mrtvolu domkáře tamějšího *Künze.* Manželka vypravovala, že muž její odešel se 3 zl. na trh do Výškova. Soudilo se proto, že spáchána loupežná vražda. Závodčí četnický druhého dne vyslýchal celou rodinu a tu se ukázalo, že manželka sama muže zavraždila se synem.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1879.*)

V Krumlově vznikl jednoho dne měsíce prosince oheň ve výměnku *Fr. Lošťáka*, tak že lehly 4 domky popelem. Syn výměnkářův František jsa kdysi zámožen, životem nepořádným na mizinu přišel, tlačil se na otce, vynucuje na něm peníze. Otec o nepořádného syna starati se nechtěl, jenž prohýřil své a i s otcovým by dovedl toho a syn ze msty pustil mu na střechu červeného kohouta.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1879.*)

Pijan z jedné obce u Opavy žil s manželkou nesvorně, proto že mu často vytýkala zhýralé jeho živobytí. Nesvornost proměnila se v surové týrání, když manželka cítíc blízký konec svůj, nedala svou nemovitost od rodičův zděděnou připsati muži, alebrž dítkám svým. Začátkem května zemřela ubohá manželka náhlou smrtí. Muž přijda domů opilý a vida ji mrtvou, vzal obojek a mlátil mrtvolu její. Též ji nešel ani na pohřeb.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1879.*)

V Petřetíně v pruském Slezsku pohádal se jistý bývalý *hospodář* se svou choti, z hádky vznikla rvačka, manžel chytil ženu za hlavu, praštil jí o zem, na to tloukl ji do prsou, do hlavy, až byla žena bez sebe. Náhle procitl ukrutný muž ze zvířecí zlosti; s hrůzou popatřil na vykonané dílo své. Běžel honem pro babičku, aby šla jeho ženě pomoci. Leč nebylo více pomoci. Ztýraná žena těhotná v brzku zemřela. Muž odveden do vězení. Smrt matčinu oplakává 5 malých dítek.

(*Čas.*: „*Čech*“.)

Kožešník *Tomáš Pospíšil* rozený z Jevišovic na Moravě byl dopraven ve Vídni na policii, poněvadž chtěl svou manželku, jež s ním rozvedena jest, zabíti kusem železa. Surový manžel týral choť svou ukrutným spůsobem. Pospíšilová chtíc se surovce zbaviti, prodala své hospodářství na Moravě a odešla do Vídně, kde vstoupila do služby. Pospíšil hleděl ženu k návratu pohnouti, když se mu to nepodařilo, hrozil jí zabitím. Dne 12. května 1879 večer počkal na svou manželku a zasadil jí několik ran železem do hlavy a těžce ji poranil.

(*Čas.*: „*Čech*“.)

V Praze stal se v 16. století hrozný skutek, že jeden *nešťastník* vyloudiv vlastní matku svou ven za město, ji hanebně zavraždil pro peníze; což když na něj jest vyjeveno, hrozná ohavná smrt mu učiněna podle práva.

(*M. Dačický*: *Paměti.*)

V *České Skalici* přišel na tamnější četnickou stanici domácí obuvník Václav Prokop a sám oznámil, že zavraždil svou ženu. Komise našla jeho ženu na

podlaze mrtvou, na hlavě ránu smrtelnou a mimo to 3 přeražená žebra mající. *(Čas.: Čech 1879.)*

Devatenáctiletá *Anna Rufrová* ze Souvlastního byla v květnu 1879 před porotou v Hradci Králové na 16 roků do těžkého žaláře odsouzena, protože byla muže svého, kterého si z přinucení vzala, utrejchem do jídla a léku daným otrávila. *(Čas.: Čech 1879.)*

V *Tlučně* zabit byl kovář a podezření padlo na jeho manželku, kteráž i do vyšetřování vzata jest. *(Čas.: Čech 1879.)*

V Napajedlech zavraždila dne 24. února 1879 Marie Večeřová manžela svého se sekerou, načež mrtvolu odnesla k řece Moravě a hodila ji do vody. Syn při tom matce pomahal. Vražednice i syn jsou zatčeni. *(Čas.: Čech 1879.)*

Antonín Vitol, vrchnostenský hajný na Moravě, přišel před dvěma roky o službu na osočování vlastní své ženy, že jest oddán bezmírnému pití kořalky. Vitol byv propuštěn bydlel ve své chalupě v Drnovicích, kde provozoval krejčovinu, jíž byl původně vyučen. Přišed jednou v neděli domů z hospody v stavu podnapilém pohádal se s manželkou, z čehož konečně povstala pračka, v níž mu zasadila žena cihličkou těžkou ránu do hlavy. K tomu se dostavil 14letý syn Vitolův a jsa nejspíše matkou naveden dorazil vlastního otce sochorem. Druhého dne poslala Vitolová pro vrchnostenského lékaře a tvrdila, že manžel její v noci se potloukl, následkem čehož zemřel. Představený však udal celou věc u okresního soudu, kamž manželka hajného byla dopravena. Nehodná žena sváděla celou vinu na svého syna, který byl odveden na hejtmanství do Boskovic. *(Čas.: Čech 1880.)*

V červenci r. 1879 vypukl oheň ve *Zlíně* a zničil jedno hospodářské stavení. Všeobecně se říká, že otec synovi zapálil. Otec bydlel jako vyminkář se synem. Syn mu opilství často vytýkal, z čehož povstávaly mezi nimi časté hádky. Rozlobený otec častokráte a též den před ohněm jistým osobám prý prohodil, že synovi musí zapáliti a tento svůj úmysl také uskutečnil. *(Čas.: Čech 1879.)*

Václav *Chrpa*, majitel usedlosti v Bukovanech u Benešova, nepohodl se se svým 27letým synem Františkem. Z hádky povstala pračka, v níž otec syna svého tak nebezpečně stloukl, že tohoto do pražské nemocnice odvésti museli. *(Tamtéž.)*

Palyjský obyvatel *Štěpán Hers Kovacs* byl svárlivý, opilství nad míru, oddaný člověk, který pro časté výtržnosti několikráte byl již potrestán. Po každém přestálém trestu týral jmenovitě manželku a syna svého. Při takových příležitostech, kde šlo to vždy o život, chránil vždycky matku svou spořádaný a v každém ohledu hodný syn Štěpán. Dne 21. července 1879 došlo to k podobnému výstupu a starý opilec, chopiv se v hádce ostrého velkého nože, přísahal s mnohým klením, že syna, nepřestane-li matku brániti, zabije. Měl pak se také již k činu. Tu zachytil mladý Kovacz ostrý nůž, chopil se levicí krku otce svého a rdousil jej tak prudce a tak dlouho, až duši svou ihned vypustil a jeho mrtvola k synovým nohoum se skácela. *(Tamtéž.)*

Rolník,

viz: „stav 1, c)!“

Rouhání.

1. Jest ohavné.

Sv. *Majdalena z Pazzis* omdlela, když jdouc jednou po ulici, v domě jakéms uslyšela strašné rouhání se Bohu. *(Blahověst 1864.)*

Když *Rupert falcký* r. 1400 za protiCísaře proti Václavu, králi českému, v Správě vyvolen jest, přišlo i mnoho vyhnanců, žádajíce o milost. Císař záležitosti vyhnanců dal prozkoumati a tu mezi nimi byl i jeden měšťan správský, který při hře rouhavá slova ve zlosti pronesl. Císař rozhodl takto: „Všem ostatním uděluji milost a odpuštění, ale tento rouhač ať zůstane i na dále ve

vyhnanství; neboť ostatní prohřešili se více proti lidem, tento ale přepadl samého Boha a prohřešil se nejvíce proti Božské majestátnosti. *(Lohn. bibl.)*

2. Proto:

a) Varuj se ho; neposlouchej!

Ananiáš, muž hrdý a nejvyšší kněz, svolal radu židovskou a zajal sv. Matěje, aby apoštol Kristu, co zločinci nejhanebnějšímu, se rouhal. Avšak svat. Matěj, naplněn jsa Duchem sv., s radostí vyznal a hájil, že Ježíš jest Syn Boží, začež byl kamenován a pak mu hlava sťata. *(J. Bílého: Legenda.)*

Stařec *Metra* měl rouhavá a bezbožná slova proti Bohu mluviti; dále žena Kointa, konečně i sv. Apolonie. Avšak všickni toho odepřeli a za to první dva byli po mučení krutém ukamenováni a sv. Apolonie upálena, když jí byly všecky zuby vytlučeny. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Polykarp*, když něco rouhavého slyšel, zacpával sobě hned uši, naříkaje na zlé časy, jakých se dočkal. *(Macanův výb.)*

Když mu hrozili před soudem, že bude za živa upálen, nebude-li se rouhati Kristu, statečně odpověděl: „Je tomu více než 86 let, co mně Kristus mnohá dobrodiní prokazuje a já bych měl nyní tak uraziti svého Pána a Spasitele?“ *(Podstr. výkl.)*

b) Nenáviď!

Sv. *František xav.* píše v jednom listu: „Mnohdy se mi život tento hnusí a raději bych pro víru svou i smrt trpěl než abych žil na světě, kde tak často Bohu se rouhá a Jeho sv. Jmeno zneuctívá.“ *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Ignác z Lojoly* říkával, že kdyby ho Bůh do pekla uvrhl, za největší pokutu by považoval, aby musel rouhání zavržencův slyšeti. *(Lohn. bibl.)*

c) Zamezuj; pokárej.

Za *francouzské revoluce* přepadla rota zámek versaillský a tu jeden vzal si i neúhledný kříž, kterýž pak mezi staré věci pohodil. Když pak r. 1834 bez dědicův zemřel, byly věci ty dražbou prodávány. Na dražbě došlo i na kříž, který zbožný mladý malíř, jemuž špatně se vedlo, za pět franků jen proto koupil, že všickni se mu rouhali. A hle, kříž ten, jak později se ukázalo, byl od věhlasného umělce Benvenuta Celliniho z Florencie a z ryzého zlata a byl ve Versaillu co vzácnost chován. Král sám koupil krucifix ten za 60.000 fr. a malíři zaopatřil i hojnost práce, tak že zbohatnul. *(Hungari.)*

Jinak zbožný král francouzský *Robert* prosil Boha, aby míru a pokoje zemi jeho udělil. A tu mu bylo zjeveno, že dříve pokoje nedosáhne, pokuď rouhání ze země neodstraní. *(Hunolta káz.)*

V jisté *hospodě* rouhavě mluvili o Bohu a když rouhání nechtělo míti konce, vzav hospodský kříž se stěny, chtěl jej vynésti, čemuž když hosté se divili, pravil: „Nesluší se, aby Tento na kříži takové řeči poslouchal.“ Načež hosté bohaprázdní umlkli. *(Šmída: Hist. kat.)*

Jan Hurtado, mnich z řádu sv. Dominika, slyše jistého vojína rouhati se, zvolal rozhorlen: „Ty lžeš padouchu, Bůh není takový, jak Ho tvá nectná huba představuje!“ Voják rozhořčen chtěl ho probodnouti, pakli slova svá neodvolá. Než bojovník pro čest Boží raději smrtelnou ránu podstoupil. *(Lohn. bibl.)*

Jistá vznešená *paní*, k chudým velmi dobrotivá, předčítala v neděli čeládce a vykládala dobré knihy a spasitelné pravdy křesťanské. Tato paní měla asi 6letou dcerušku, která ve vší bázni Boží vychována byla. Jedenkráte přijela s rodičemi do hlavního města, kdež přišla i do společnosti lidí, jenž jen tělu a náruživostem svým hověli, a slyšela, ani rouhavě o Bohu mluví a přece nikdo nepovstal co obrance Boha, boje se mrzutosti a výtržnosti. Tu ale vnuknutím anděla strážce vyvstala nábožná dceruška a přísně pravila k rouhačům: „Tak se nemá o Bohu mluviti, to jest neslušné a ohavné.“ A rouhači, neslyševše již dávno žádného pokárání a napomenutí; zapýřili se a utichli, čemuž ostatní hosté velmi se těšili. *(Mehlera příkl.)*

3. Tresty církevní a světské.

Dle starého spůsobu dostiučinění musel rouhač po 7 neděl při veřejných službách Božích před kostelem bez pláště

a bos maje řemen okolo krku státi. Mimo to musel se 7 neděl po sobě každý pátek při chlebě a vodě postiti, nesměl kostel navštěvovati a musel i tři, dva chudé dle možnosti vyživovati. Jinak neuposlechl-li, nesměl nikdy do kostela vkročiti a nebyl církevně pohřben. (*Marchantius.*)

Na sněmu *lateránském* za papeže Lva X. bylo nařízeno, aby rouhači rozhřešení se neudělilo, leč po dokonaném velkém pokání.

Vedle starodávného práva církevního museli rouhači po sedm nedělních dní přede dveřmi chrámovými v kajicném oděvu státi, aniž do chrámu vejíti směli. (*Macana výb.*)

Obecní úřad města *Argentorat* dal r. 1569 jednomu vojínu jazyk vytrhnouti.

Jinde zase rouhači přibili jazyk a dali mu i kleště, aby si hřeb vytáhnuli. (*Drexelius.*)

Filip, král francouzský, kdykoliv uslyšel v hospodě anebo i ve válce, že někdo se rouhal, ihned ho dal utopiti a zákon ten povždy v říši své prováděl. (*Vincenc.*)

Jindřich II., král francouzský, poručil, aby rouhači jako vrahové trestáni byli smrtí. (*Ber. Bercaster.*)

Císař *Justinian* rouhače na hrdle trestati velel.

Kennet, král škotský, rouhači jazyk vytrhnouti rozkázal. (*Macana výb.*)

Ludvik, král francouzský, vydal přísný rozkaz proti rouhačům, aby jim rty řeřavým železem byly páleny. Když pak pokuta tato ponejprv na několika váž ných měšťanech vykonána byla a lid reptal proti takovéto přísnosti, řekl: „Já sám chtěl bych bolest tu podstoupiti, kdybych tím prostředkem všecko rouhání z zemí svých vypleniti mohl.“ (*Lohn. bibl.*)

Ludvík XIV., král francouzský, vydal r. 1666 velmi přísný zákon na rouhače. Všickni totiž, jimž se dokázalo, že se Bohu, P. Marii aneb některému Svatému rouhali, byli 3 až 4kráte vždy větší peněžitou částkou pokutováni. Po páté ale museli v neděli a ve svátek od 8 hodin ráno až do 1 odpoledne na potupném vyvýšeném místě státi. Po šesté vpálilo se jim znamení na hořejším a po sedmé na dolejším pysku a pakli se kdo nikterak polepšiti nechtěl, měl se mu jazyk vyříznouti. Pokutováni byli i ti, již rouhače u soudu nežalovali. (*Ber. Bercaster.*)

Velká rada v kantoně *vallisském* ve Švýcarsku usnesla se v příčině zločinu rouhání se Bohu, že, kdož by koliv posuňky, slovy a jakýmikoliv skutky zlehčoval náboženství, posvátné předměty bohoslužebné až i 10letým vězením má býti pokutován. Na svatokrádež ustanoven žalář do 20 let; za řeči neb spisy bezbožecké trestá se vězením dvouletým. (*Blahověst 1858.*)

4. Dochází trestu.

a) Proti Bohu.

Sám Bůh na rouhání trest kamenování ustanovil. (*3. Mojž. 23.*)

Rouhali se Bohu a byli potrestáni:

Syn Salumithy, jedné ženy israelské a ukamenován jest. (*3. Mojž. 24.*)

David dal příčinu nepřátelům k rouhání se Bohu a syn, který se mu narodil, za trest zemřel. (*2. Kr. 12, 14.*)

Senaherib, král assyrský, rouhal se za krále Ezechiáše v listu mu zaslaném Bohu a proto ve vojště jeho 185.000 mužů zabito bylo (*4. Kr. 19.*); on pak sám od synů svých byl zavražděn. (*Isai 36, 18.*)

Král Nabuchodonosor za rouhání jako v dobytče přeměněn jest (*Dan. 3, 15. 4, 30.*)

Rabsaces, vůdce krále assyrského. (*Isai 36, 18–20.*)

Král Antiochus pro rouhání ohavnou a bolestnou nemocí od Boha potrestán jest, tak že jeho zápach vojsko vydržeti nemohlo. (*2. Mak. 9, 9.*)

Král Baltazar se rouhal a zavražděn jest. (*Dan. 5.*)

Pyšný a rouhavý Nikanor byl v bitvě náhlou smrtí od Boha potrestán. (*2. Mk. 15, 33.*)

Za rouhání Israelitů přislíbil Bůh zpustošení země. (*Ezech. 35, 13.*)

Židé rouhali se Kristu na kříži, podobně i lotr na levici a zahynul. (*Luk. 23.*)

Herodes pro rouhání trestán jest. (*Sk. 12.*) A proto Židé slyšíce rouhání, roztrhovali roucha svá na př. Pavel a Barnabáš.

Podobně potrestáno bylo 55.000 Bethsamitských, že neslušně popatřili na archu úmluvy; na syny Aronovy oheň

s nebe padal, že nečistý oheň na oltář kladli; Oza náhlou smrtí, Manasses zbavením království; král Joas malomocenstvím raněni jsou; král Jeroboam trůnu zbaven v potomstvu.

Alfons X., král španělský, začasto se rouhal proti Prozřetelnosti Boží. Za to ho neminul trest, zbaven říše a ode všech nenáviděn, bídně skončil život svůj. (*Lipsius.*)

R. 1805 šel jeden *anglický statkář* na pole se podívat, jak mu žito zraje. Ještě právě počalo pršeti, rozzuřil se nešťastník ten tak, že rouhavá tato pro nesl slova: „Věru bylo by již na čase, aby se pitomému Bohu vláda nad světem odňala, an ji tak málo rozumí. Jáť sám bych si troufal lépe ji vésti.“ Domluvil a ihned mrtvicí raněn byv, k zemi sklesl. (*Morálka v příkladech.*)

L. P. 494 rouhal se jeden *Arian* v jistém lázeňském místě strašně proti nejsv. Trojici, že všickni, jenž ho slyšeli, ustrnuli. Najednou ale rouhače přepadla zuřivost, tak že vlastními nehty tělo si rozedral a konečně za strašlivého křiku a řvaní ducha svého vypustil. (*Baronius.*)

Ve vesnici *B.* v Porýnsku byla muzika, při které se rozpustilost provozovala. O půlnoci zvolal jeden drzý *chasník*: „Hoši! Teď bilo dvanáct hodin. Teď máme všickni svobodu a můžeme dělati, co chceme. Pán Bůh již šel spát!“ Dořekl a svalil se mrtev k zemi; mrtvola jeho pak zčernala jako kámen. (*Alban Štolc.*)

V *Beneventu* chtěl se ve společnosti jako svobodomyslný vyznamenati jeden vínem rozehřátý člověk, rouhaje se Bohu, Panně Marii a sv. náboženství. Když pak domácí pán ho napomínal, aby se zastyděl a tak hanebně nemluvil, by ho trest Boží nezastihl, rozdurdil se, řka: „Nuže, vyzývám Boha a Jeho matku a všecky domnělé svaté, aby mne potrestali.“ O půlnoci odebral se domů a druhého dne ráno nalezla ho manželka mrtvého na podlaze pokoje ležeti; byl celý černý, jazyk strašně napuchlý visel mu z úst. Z celého města přibíhali lidé a každý poznal zde trestající ruku Páně na rouhači. („*Südtiroler Volksblatt*“ *1865.*)

Jistý šlechtic v *Burgundsku*, jenž v boj zapleten byl, šel den před bojem na mši sv., kdež zaslechl poslední slova sv. evangelia: „Kdo se ponižuje, bývá povýšen“. I opovážil se nadutý šlechtic v hrdosti slova ta v posměch bráti, řka: „To není pravda. Kdybych se byl kdy snižoval, nebyl bych tak mocný a vznešený.“ Hned pak v noci na to utrhl se jeho kůň bujný a přišed na soudek se solí, velké množství jí ztrávil. Trápen pak žízní, když bitva započala, vytrhl se ze řad vojsk a běžel i s jezdcem svým přímo do rybníka, z něhož nižádnou mocí nemohl býti vyhnán. Tím pak šlechtic sám padl do rukou nepřátelských, kteříž ho rychle obklopili a rozsekali. (*Sv. Petr dam.*)

Za panování Vandálů v Africe chtěl i protibiskup arianský *Cyrilla*, jako pravý biskup Eugenius zázrak učiniti, aby lid si naklonil. K tomu cíli najal si za 50 dukátů muže, jenž se měl za slepého vydávati. I ustanovil Cyrilla za tou příčinou průvod kněží arianských a tu volal onen podvodník: „Sv. Cyrillo, smiluj se nade mnou, uděl mi zraku!“ Cyrilla se zastavil a rouhavě pravil: „Na důkaz, že my pravému Bohu se klaníme, budiž ti dán opět zrak.“ Avšak nešťastník najednou oslepl. Tu počal proklínati Cyrilla, jenž ho k podvodu zakoupil. A jenom sv. Eugeniu měl člověk ten co děkovati, že na jeho přímluvu opčt zraku nabyl. (*Herbsta výb. př.*)

V *D.* na Dunaji v Rakousích hráli mladíci v kuželky. Když velká bouřka přicházela, prosil je hostinský, aby ode hry ustali, šli do světnice a se pomodlili. Než jeden z nich začal se rouhati, řka: „E co! Ti tam nahoře také koulejí kuželky.“ Sotva že to ale pověděl an veliký blesk poděsil všecky a rouhač ležel na zemi bleskem zabitý. Což se stalo na začátku měsíce června 1874. (*Škola Bož. Srdce. 1876.*)

V druhé polovici XVI. století žil ve Weidlingu jistý *Jan Gabler*, jenž oddán jsa opilství víc a více chudnul a že vinice své zanedbával, měl i málo užitku. Tu jda jednou z vinice okolo kříže, rouhal se Kristu, a že svědomí napotom trpké mu činilo výčitky v zoufalství se vrhl do hluboké prohlubně, kdež i bídně zahynul. (*Šmída: Repert.*)

V *Pommatone* ležel v nemocnici jeden benátský rouhač nemocen, kterýž rou-

háním nemocné znepokojoval. Na napomenutí nedbal, ba rozdurdiv se, pravil: „Jsi-li, Bože, trestej mne!“ Domluvil a sklesl k zemi.

(„*Südtiroler Volksblatt*“ *1865.*)

Ve vsi *Krchlebích*, blíž Jeseníka, u jedné vdovy mlátili dva mlatci a když nejvíce hřmělo, jeden z nich hromoval a zlořečil, že se mu dlouho svačina nedává. Druhý mlatec trestal ho a napomínal, aby taková slova nemluvil, ale on tím více lál a řekl: „Přál bych si, aby mne hrom zabil, budu-li více dnes nebo zítra mlátit.“ Sotva to dořekl, když v tom hrom udeřil a dosti daleko ven ze stodoly ho vyhodil; stodola na to shořela a s ní tři dvory. Což se stalo r. 1570.

(*Jan Beckovský*: *Poselkyně.*)

Ve Warnsdorfu v obecním domě bydlel rohožkář *Karel Kunce*, jenžto si na tu „pětikrejcarovou“ potrpěl. V prosinci 1879 přišel s rohožkami do krámu nějakého ve Warnsdorfu, usedl si ke kamnům a pravil po nějaké chvíli: „Včera pomodlil jsem se deset Otčenášů, aby mne už jednou čert vzal, ale on mi to neučinil.“ To dořeknuv, padl a více nevstal. (*Čas. „Čech“.*)

V jedné blízké obci u *Lokte* oral jistý rolník na svátek sv. Jana Nep. dopoledne mezi službami Božími. Když mu bylo domlouváno, proč tak hrubě znesvěcuje veliký svátek, odpověděl chladně: „I co, vždyť Pán Bůh spí.“ Po těchto rouhavých slovech přišly naň mdloby, tak že musel býti domů dovežen, položili jej do postele a on usnul a spí (od 16. května do 27. června) dosaváde a ještě se neprobudil.

(*Čas. „Čech“ 1878.*)

Ve francouzské vsi *Goupilleres-Renfeugeres* zasedlo si několik řemeslníků v hospodě k stolu. Jeden z nich počal více ze zvyku než ze zlé vůle rouhati se Bohu. Hospodský, poctivý muž, laskavě ho napomenul a lehkomyslný rouhač vzal si slovo to k srdci a umlkl. Za to však vytasil se ihned jiný, tovaryš tkalcovský Hurebel, směle se svou moudrostí. Chtěje za obzvláštního ducha jmín býti, jal se tupiti víru jako nějaké bláznovství, rouhati se Bohu, anobrž směle i tvrdil, že Boha není. Čím více mu jiní odpírali, tím spurněji stál na svém. Pokusil se i hospodský laskavým slovem upokojiti ho. Než nešťastník, dav se do smíchu, hrdě se ozval: „S tvým Bohem sobě dnes povečeřím!“ Než sotva že slova ta z úst svých vypustil, an již nešťastník ležel na zemi jako hromem omráčený. Veškeré namáhání přítomných, hospodského i hostů bylo marné. Ubohý rouhač vzal za své.

(*Rouenský Memorial.*)

V *Heiligenstadtu* zuřila r. 1850 cholera, zvláště pak v ulici vendické, kdež obyvatelé jednoho domu zcela vymřeli. Dům ten za levný peníz koupil jeden nožíř. Když pak kdosi mu řekl, že by dům ten nekoupil, ana cholera v něm zvláště zuřila, pravil rouhavě: „Nu, uvidím, jestli choleru přemohu.“ I odstěhoval se do domu toho ještě téhož dne, druhého dne pak i s chotí na choleru zemřel. (*Fuhlrott.*)

V Tlumačově byl znám nádeník Jos. *Hosaja*, jako opilec. Dne 22. února 1876 pustil se v hospodě mezi sobě rovnými do rouhání se Bohu, chlubě se, že o Boha nestojí, že Ho nikdy potřebovat nebude. Sotva čtvrt hodiny na to vyšel z hospody, šel po mostě dobře ohrazeném a ne nebezpečném, když náhle jako nějakou mocí svržen padl do rozvodněné Moravy a ve vlnách utonul. Boha se zříkal, Bůh ho opustil. Celá ves viděla v tom náhlý soud Boží.

(*Škola B. Srdce. 1876.*)

Za času vzpoury francouzské držel jednatel městské rady v Paříži *Chaumette* řeč plnou bezbožného rouhání. Mezi jiným také se opovážil k nebi volati: „Jsi-li nějaký Bůh tamto, proč neházíš blesků svých na hlavu mou, proč neusmrcuješ mne?“ Po nemnoha týdnech veden byl na popravu. A tu bylo slyšeti hlas: „Chaumette, bezbožníče, dnes vypouští svrchovaný Pán své blesky na tebe.“ I zbledl, neb ta slova pronikla všecky kosti jeho. (*Macana výbor.*)

Císař *Julian*, odpadlík, mluvil o Kristu jen s největší opovržeností a posměchem nazývaje Ho obyčejně „Galilejským“, nebo „synem tesaře“. Kdys potkal bezbožník ten osvíceného a nábožného křesťana, jehož věrnost ku Kristu a sv. náboženství mu dobře povědoma byla, i otázal se ho úštěpačně: „Co pak dělá galilejský, syn tesařův?“ A zbožný ctitel Kristův odvětil: „Císaři, on tesá desku na tvou rakev!“ A tak tomu i bylo

v několika dnech ležel císař na márách. Nešťastník ten rouhavě i skonal se slovy: „Galilejský! Tys mne přemohl.“ (*Mehlera příkl.*)

Před několika roky postíženy byly mnohé krajiny vlasti naší náramným suchem. Od Božího jara až dlouho do leta pramálo pršelo. Palčivé vedro velice kormoutilo srdce rolníkovo, který s úzkostí předvídal neúrodu. Smutně vyhlíželo osení, i dobytek řval u žlabu hladem, že píce zelené nebylo. Nehoda ta stihla i obec *Loukov*. Ač jistí nerozumní lidé nehodu pouze přírodě připisovali, naříkajíce na mýtění lesů a rušení rybníků, považovali zbožní obyvatelé Loukova sucho za trest Boží. Aby hněv Boží ukrotili, konány veřejné pobožnosti; mladí a staří vesničané modlitbou a zpěvem dovolávali se milosrdenství Božího, s pláčem a kvílením za potřebnou vlažičku prosíce. Avšak nejbohatší rolník v té obci posmíval se pobožnostem těm, udávaje, že panující sucho nepovstalo řízením Božím, nýbrž od přírody a tudyť prý to věc zbytečná k Bohu o dešť se modliti. Těmi slovy dával pohoršení, že se mu každý z daleka vyhýbal a jím pro rouhání opovrhoval. Než v brzku vyprosili si zbožní obyvatelé dešť žádoucí na Pánu Bohu. Od té doby často pršelo a úroda byla dobrá. I rolník rouhač, měl plnou stodolu mandelů a již napřed vypočítával, mnoho-li peněz za obilí utrží. Avšak Hospodář nebeský zmátl mu jeho plány. V noci vzniklý požár postihl jeho stodolu a strávil veškerou tu uloženou sklízeň. Pln zoufalství stál hospodář ráno na spáleništi a lid z blízka i z daleka si naň ukazoval, dokládaje: „Že Bůh nebývá posmíván!“ (*Antonín Dudek.*)

Císař *Maximian*, neuhasitelnou záští proti křesťanům naplněn, dal knížečky sepsati, v nichž strašlivě se proti Bohu křesťanů rouhal. Tyto knížečky musely se děti ve školách nazpamět učiti a pak nahlas na ulicích přednášeti ku potupě křesťanů, což děti rády činily. Než brzy poslal Bůh na velké množství pohanů mor, že na ulicích mrtvi k zemi padali a mnohé domy zcela vymřely, kdežto z křesťanů nikdo se neroznemohl. Císař sám pozbyl zraku, upadl v šílenost a sám se zavraždil. (*Lohn. bibl.*)

Jistý Karel *M.*, bydlící blíž Říma, rouhal se strašně Pánu Ježíši, sotva ale že rouhavá slova ta vypustil, sklesl mrtev k zemi. (*Das „Echo“.*)

Matce jisté roznemohl se miláček její na smrt. Ubohá vidouc, kterak jí hyne dítě, zoufale si počínala, hořekujíc, jako by Boha již nebylo. Kněz navštíviv ji, hleděl všelijak ukojiti bolest mateřského srdce, slova však tu nic neprospívala. I pozdvihl se a jal se u lůžka modliti nad umírajícím: „Bože, chceš-li, po sv. vůli své, navrať synu služebnice mé život a zdraví.“ Ta žena nešťastná, uslyševši modlitbu, vykřikla divoce: „Co, chceš-li? Bůh musí chtíti. Bůh mi nesmí odníti mého miláčka!“ Kněz vida, že tu slova nic nepomohou, s útrpností odebral se domů. Zatím mimo nadání dítko uzdravilo se. Matka jásala i mazlila se s miláčkem svým, nenadějíc se, že jí odrůstá dítě, k nevyslovnému zármutku. Syn její stal se zlosynem a matka nešťastná dočkala se toho, že rozmazlenec její umřel na popravišti rukou katovou. (*Blahověst 1858.*)

Jeden *muž*, jeda z trhu v L. do G., domova svého a rouhal se u kříže a hrozil, co učiní, pakli nevyhraje terno. Vskutku také vyhrál, avšak upadl v bolestnou nemoc, vše vydal za léky a lékaři a opuštěn žil od milodarů útrpných lidí. (*Zufälle, die nicht Zufälle sind. Bozen 1864.*)

Jistý pohan za času sv. *Olivy*, panny a mučenice, rouhal se Kristu, řka, že pochopiti nemůže, aby ten Kristus, kteréhož židé pro jeho zločinství ukřižovali, měl uzdravovati choré a nemocné. Sotva ale že rouhavá ta vyřknul, oslepnuly oči jeho, že neviděl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Dva *opilci* připíjeli si kdys v hostinci na zdraví. Jeden z nich praví, že připije i Pánu Bohu a vzal letošní víno, řka: Na Tvé zdraví, Pane Bože! pochybuji, že Ti bude chutnati, avšak ještě jsi si lepšího letos neudělal, musíš s ním vzíti zavděk.“ Domluvil rouhač, a hle ochabnul a mrtvicí raněn jest na celém těle. (*Gabr. Patreolus.*)

Lékař *P.* v hrabství essexském v nevěře Božství Krista upíral a Ho i všemožně snižoval. Tak opovrhoval Spasitelem, že ve společnostech Ho synem tesařovým jmenoval. Než najednou se

nebezpečně roznemohl a brzy před smrtí hořekoval před svým sluhou, že blíže se smrti tím nešťastnější jest a zarmoucenější, an před soud syna tesařova se dostaviti musí. (*Šmída: hist. kal.*)

Jistý *Jan Ritter*, člověk nevěrecký a nemravný, jenž i křivě přísahal, chlubil se jednoho dne v hostinci v Dyrgrabenu před hostmi, že chce sebe větší rouhání vysloviti a vskutku tak hanebně proti Bohu se rouhal, že všickni hrůzou až umlkli. Najednou ale nebylo rouhače slyšeti, ač pysky pohyboval, — oněmělť. (*Armonia di Tor. 1863.*)

Ve vesnici *R.* byl pohřeb; doprovázeli k hrobu jedinké dítě jednoho statkáře. Ani rodiče naříkali a hořce plakali, pravil jeden otec šesti dítek: „Proč pak raději nám z dítek některé nezemřelo? Na někoho si Pán Bůh nevzpomene!“ Žena jeho ho kárala za to, poukazujíc, že mají statek a že s pomocí Boží také všecky dítky zaopatří.“ Za tím po nějakém čase roznemohl se nejstarší, syn onoho rouhače a zemřel a pak dcera, až mu všecky dítky zemřely a nezůstalo ani jedno. Tu poznal otec trestající ruku Páně a prosil Boha za odpuštění, že se Mu rouhal. Jak rád by byl nyní zemřelé dítky k životu vzbudil z hrobu, jak rád by byl pracoval a otcovsky o ně se staral! Ale bylo již pozdě.

(*J. K. Hraše.*)

Jedna *selka* rouhavě se chvástala velkým dědictvím otce svého. A když ji družka varovala, aby rouháním trest Boží na sebe nevolala; odpověděla: „E, co se mi může státi? Jsem mladá, bohatá a zdravá!“ Avšak neuplynul rok a rouhačka umřevši na tuberkulosu odpočívala na hřbitově.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

V departementu *Sell'lure* sedělo několik lenochů blíž kostela v neděli v krčmě hodujíce. Při pozdvihování rozdurdil se jeden z nich a nehorázně se rouhal Bohu, sv. svátostem, P. Marii a kněžím. Hospodský mu rouhání předhazoval, on ale pravil: „Váš Bůh jest ničemný pop, nebojím se Ho. Nemůže mně ani zameziti, abych tuto sklenku vína nevypil?“ Chtě pak víno vypíti, zavravoral, zblednul a sklesl mrtev k zemi.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

Syn jedné vdovy přišel pozdě již večer s dvouma společníky z honby domů a ještě matka pevně spala, nechtěl mu nikdo otevříti a napotom i Bohu a Svatým strašně se rouhal, že až soudruhové jeho z bázně na celém se třásli. Konečně museli všickni tři přenocovati, v noci pak rouhač ten bídně zahynul. (*Theofil Rainaud.*)

U jednoho hostince hráli rolníci v kuželky o velké peníze. I dal se jeden *Ulrich Schröter* v strašné rouhání, an ustavičně prohrával. Vytáhnuv nůž hodil ho na stůl a ukazuje k nebi pravil: „Slyš, Kriste! necháš-li mne tuto hru prohrati, probodnu Tě!“ nad čímž všickni ustrnuli. A když rouhač vskutku prohrál, hodil nůž k nebi řka: „Ať Tě, synu Marie, nůž tento v srdce bodne.“ Řekl a sklesl mrtev k zemi. To se stalo r. 1392 ve Willisau.

(*Frauen-Kalender 1642.*)

Mlynář *T.* z L. v Rakousích šel r. 1835 za dlouho trvajícího sucha v neděli dne 19. července místo do kostela do hospody a tu odvětil na otázku, jak se mu vede: „Špatně! nemohu mlíti, Pánu Bohu voda došla.“ Asi za hodinu přitáhlo černé mračno a tu napadlo mlynáři, že musí domů, aby mlýn proti vodě opatřil. Na polovici cestě spustila se průtrž mračen a voda unášela jeho chlév, ano i jeho děcko v kolébce, kteréž bylo zachráněno. Šťastně se zachytil ještě mlynář haluze vrbové a teprv když vody opadlo, navrátil se domů. Koupelí bezděčnou přitáhl si nemoc těžkou a když se zase pozdravil, neopomenuli čtveráci se ho tázati: „Mlynáři! má Pán Bůh ještě dost vody?“

(*Škola B. Srdce 1876.*)

L. P. 1849 sešli se *v Toulose* dva spustlí demagogové, aby o obecných záležitostech pojednávali. V sv. náboženství a v politice naznalí dali se do rouhání. Pršelo jen se lilo a časem zaduněl i hrom. Tu se jeden z nich obrátil k nebi a pravil: „Nebojím se ani Tebe ani blesku Tvého. Pomsti se na mně, můžeš-li!“ Domluvil a již bleskem raněn padl na zem. V úzkosti padl tu druh jeho na kolena a prosil za smilování. Napotom odnesl mrtvolu soudruhovu do nejbližšího domku. Na štěstí nebyl rouhač mrtev, jen omráčen a přišel za tři hodiny zase k sobě. Nyní se ale polepšil a činil

pokání, děkuje Bohu, že ho důtklivě jen napomenul a zcela nezničil.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

L. P. 1730 odbývali minorité *ve Vasarhely* v Sedmihrasku dle panujícího obyčeje na velký pátek divadlo, představující umučení Páně. Tomu na potupu odbývali i kavinisté divadlo o zkáze města trojanského, při čemž uštěpačně na divadlo a umučení Páně naráželi. Než Bůh rouhání to v zápětí potrestal, povstalť oheň a celé město lehlo popelem, jen kostelíček minoritů a několik ač dřevěných domků na blízku zůstaly neporušeny. (*J. Gebhart.*)

Jistý *Šimon de Tornaco*, vážený lékař v Paříži, rouhal se Kristu, že svět klamal. Sotva že ta slova vyslovil, zbláznil se a za tři dni bídně zahynul.

(*Tomáš Cantipratanus.*)

b) Proti Panně Marii.

Kněz *Anastasius* opovážil se v kostele cařihradském kázati: „Nikdo af nenazývá Marii Pannu matkou Boží; neboť Maria byla člověk, z člověka ale Bůh naroditi se nemůže. Nestor biskup slova ta schválil a za trest od Boha do vyhnanství odsouzen jest, kdež se mu do rouhajícího jazyka dali červi.

(*Sokrates.*)

V *Cividale* blíž Udiny přišel do kněhkupectví rozpustilý a zkažený mladík, aby si knihy nakoupil. Kněhkupec mu předložil knihy náboženské a modlitební. Mladík pravil zlostně ku kněhkupci: „Samé hlouposti“. Když ale uviděl knihu o podivném zjevení se Rodičky Boží v Salete a obrázek, jenž zjevení to představoval, počal láti: „Nesnesitelné jsou to výmysly kněžské, aby nevědomý lid klamali a konečně se i rouhal proti Rodičce Boží. Domluvil a najednou zbledl a potácel se na zem. Kněhkupec a ostatní sluhové ustrnutím ani nepřispěli mu ku pomoci. Za několik minut přišel mladík k sobě, oháněje se, jakoby z jakýchsi pout se chtěl vymaniti. Konečně vstal, klekl a plačky prosil přítomné za odpuštění, že jim dal pohoršení a přiznal se, že ho Bůh potrestal a v moc zlého ducha vydal a že jen na přímluvu Rodičky Boží k životu opět přiveden jest. Brzy na to vykonal doživotní zpověď a žil napotom velmi zbožně a příkladně.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

Posledního března uspořádali v *Bruseinu* v Belgii „Suesové“ — strana radikálně svobodomyslná — po ulicích maškarní průvod. Mezi jinými seděla na voze jakási ženština, která představovala zázračnou matku Boží lourdeskou. Měla bílé šaty s modrým pásem, tváříc se tak, jak se nejblah. Panna na obrazu představuje. Avšak trest za toto strašné zneuctění následoval v patách. Veselé sotva devatenáctileté děvče zemřelo ještě té samé noci náhlou smrtí.

(*Čas. „Čech“ 1878.*)

Jistý dánský vojín uřezal v zběsilosti v *Hildesheimu* soše Marie Panny uši, ruce a nohy. Brzy upadl ale nešťastník v ruce nepřátel, byl na krku strašně poraněn a ztratil nos a uši.

Jiný vojín potupně pověsil obraz Rodičky Boží na strom, jako na šibenici. Než v krátkém čase, byv pro spáchaný zločin odsouzen na témž stromu oběšen jest. (*Šmída: Repertorium.*)

Nedaleko města *Kremže* v Dol. Rakousích jest slovutné místo poutnické, jež slove „Marianská tabulka“, odkudž jest na všecky strany nejutěšenější vyhlídka. Jistý vznešený pán často navštěvoval toto místo, ne z pobožnosti, neboť on toto posvátné místo měl ku posměchu a Rodičce Boží se rouhal, proto ani jednou do chrámu tamního nevešel, nýbrž chodíval tam, aby se kochal na té krásné vyhlídce. Konečně ho ale trest Boží zachvátil, neboť oslepl a tak i vyhlídku navždy ztratil. (*Macana výb.*)

Jistý kněz *v Mexiku* zpronevěřiv se povolání svému nabídl se protestantskému lidu za kazatele a byl přijat. Za nedlouho byl od těchto odštěpenců k nejvyšší cti povýšen. Jeho kazatelské řeči byly pokaždé nejhrubší nájezdy na katolickou Církev a její učení. Jednou kázal proti čistotě Panny Marie a ještě nesestoupil s kazatelny, když v tom mluviti přestal a dále nemohl; příčina se shledala v tom, že mu najednou na jazyku naskočil vřed na spůsob raka. Ten se rozežíral den ode dne a velké bolesti působil. Nešťastník, aniž by byl mohl jediného slova promluviti, trápil se až do neděle třetí v říjnu na kterýžto den Církev památku sv. čistoty

Panny Marie ustanovila. Téhož dne umřel v nevýslovných bolestech a uplynuly právě 3 měsíce od toho dne a té hodiny, kdy kázaní držel. (*Pilger.*)

Dělník v *Mühlhausenu* v Elsasku vychrlil r. 1872 hrozné rouhání proti nejbl. Panně Marii. V tom okamžení úplně oslepl. (*Pilger.*)

Na svatvečer před slavností neposkvrněného početí Panny Marie r. 1853 byla v jednom městě jižního *Německa* pohromadě společnost, v níž se i jeden mladý tupič sv. víry nalezal. I osmělil se též o Panně Marii potupně mluviti. Po dvou dnech na to vyjel si na koni na procházku z města. Při tom se mu náhle kůň splašil a mrštil jím tak mocně o sochu Panny Marie, nedaleko stojící, že jen hodinu ještě byl živ a jen poslední pomazání se mu uděliti mohlo. (*Kal. „Moravan" 1856.*)

Jeden universitní studující v *Pavii* byl výborných vloh, avšak špatných a zpustlých mravův. O prázdninách navštívil přítele svého na venku a tu v kruhu rodiny oplzle mluvil, až konečně se i rouhal proti nepoškvrněnému početí bl. Panny Marie. Všickni užasli, zvláště domácí velmi bohabojná paní, která mu zakázala dále mluviti. Nastalo mlčení a společnost se brzy rozešla, aby se za nebohého pobloudilce pomodlila. Když však druhého dne ráno studující k snídani se nedostavil, šli druhové do jeho pokoje, kamž se nemohli dostati. I otevřeli násilně dvéře a tu spatřili strašné divadlo. Rouhač ležel celý černý mrtev v posteli. Nešťastník čítal teprv 22 roků a spůsobil matce, jíž spůsob smrti zamlčeli, velikou bolest. (*Apologista di Torino.*)

R. 1871 vstoupil v *Římě* jistý zednický mistr, v městě jako nestoudný rouhač znám, do krčmy blíže kostela sv. Celso a Giuliano in Banchi, rouhaje se nestoudným spůsobem Bohu a nejsv. Panně. Sotva že však ku stolu zasedl, raněn jest náhle mrtvicí. Tato náhlá smrt bezbožníka učinila po městě dojem nesmírný. (*Blahověst 1871.*)

V *Sicilii* opovážil se jeden mladý muž, úhlavní tupitel papeže a kněžstva, ve společnosti rouhavě proti Rodičce Boží mluviti, až se toho všickni zhrozili. Za půl hodiny asi odebral se rouhač do vedlejšího pokoje a zde byl zabit trámem, jenž se stropu spadl. Všickni ze společnosti ustrnuti zvolali: „To jest ruka Božské spravedlnosti!" (*La vera buona Novella di Tir. Corresp. di Sic.*)

Když se 8. prosince 1854 článek víry o nepoškvrněném početí Marie Panny, slavně prohlásil, zaradovali se všichni ctitelé Marie Panny. Nescházelo bohužel i takových nevěrců, jenž si z tohoto článku posměch činili. Mezi těmito vynikal zvláště jeden mladík v *Solnohradsku*, jejž mladost a peníze prostopášným učinily. V hojně navštěvovaném hostinci činil si u přítomnosti mnohých posměch a vtipy z nepoškvrněného početí Panny Marie, že i mnozí, jenž to slyšeli, horšili se nad tím. Než nedlouho na to ujížděl posměváček na koni kvapem údolím ku kamenné soše nepoškvrněné Panny, sotva že se k ní přiblížil, vzepl se kůň a svrhl ho tak prudce na sochu, že si ubožák prsa, ramena i nohy pochroumal a bez sebe ležeti zůstal. Milosrdní lidé odnesli bídáka, kterýž však již více k sobě nepřišel. (*Klinkáče legendy.*)

V městě *Trapani* na Sicilii procházeli se v červenci r. 1862 čtyři vojáci po chodbách kláštera minoritského, v němž ubytováni byli. Na rohu jedné chodby zavěšen byl obraz nepoškvrněného početí Marie Panny; zahlídnuvše jej, počali vojáci rouhati se sv. Panně a bohaprázdnými úštěpky hleděl druh druha překonati a pak i obličej blahoslavené Panny zamazali a zohavili doutníky. Navrátivše se do příbytku svého ještě pokračovali v rozpustilé rozmluvě své, když náhle prudkým rázem strop sřítil se na ně, tak že tři v témž okamžení smrtí jsou zachváceni, čtvrtý pak těžce byv poraněn, za několik hodin taktéž ducha vypustil. (*Blahověst 1863.*)

Ve *Volterre* v Toskánsku hrálo pět mužů v pískovcovém lomu u města v karty. Jeden z nich, prohrávaje, strašně se počal Panně Marii rouhati, tak že ho až druhové varovali. Nešlechetník ale rouhal se tím nezbedněji, v tom ale ulomil se balvan pískovce, který rouhače zabil, kdežto ostatním pranic se nestalo. (*Apologista 1863.*)

c) Proti Svatým.

Za času *Arnošta*, prvního arcibiskupa pražského, pravil rouhavě jeden Němec

před svátkem sv. Václava: „Já svátek toho troupa nechci světiti!“ Ledva to dořekl, oněměl Němec a více nemluvil, nýbrž s velkou těžkostí jen rukama okazoval. Teprv druhého dne, když ho k hrobu sv. Václava přivedli a ho vzývali, nabyl opět řeči. (*Drahé kameny.*)

V jedné vesnici v *Belgii* dal tamější farář do kaple sv. Rocha zhotoviti nový obraz a napomenul věřících, aby k tomuto sv. patronu útočiště své brali, an právě po mnohých krajinách belgických cholera zuřila. Jednoho dne sedělo v hospodě několik mladých neznabohů pohromadě a hanlivými slovy posmívali se onomu obrazu sv. Rocha. Bezbožný hospodský učinil jim návrh, aby se všichni druhého dne ku posměchu tohoto světce v procesí ku kapli se odebrali a tím způsobem se ostatním pobožnůstkářům hodně vysmáli. Příštího dne z rána udělali ze slámy postavu, kterou pojmenovali sv. Rochem, dali ji na máry, jež čtyři neznabohové ku kapli přinesli, cestou oplzlé písně zpívajíce. Došedše ku kapli zapálili slaměný vích, načež hospodský zvolal: „Jestliže opravdu Bůh jest, nechať sebe a sv. Rocha pomstí!“ A jiný bezbožník doložil: „Jestliže jest Bůh, ať nám pošle do naší vesnice choleru!“ Sotva došel hospodský domů, již nalezl ženu i tré dítek cholerou zachvácené; brzy i jeho táž nemoc na lůžko uvrhla a do rána bylo pět mrtvol v hospodě. Téže noci zemřeli také oni čtyři nešťastníci, kteříž byli máry se slaměnou figurou ku kapli nesli a po nich zemřeli všickni ostatní účastníci onoho rouhavého zločinu.

(*Blahověst 1867.*)

V *Beneventu* zapověděl místodržitel odbývati slavnost sv. Františka a procesí dne 4. října 1861. Lid proti tomu reptal a hulákal, avšak vojsko jej rozehnalo. Tu najednou bylo slyšeti v lidu hlas: „František to zaplatí!“ Ještě téže noci umřel místodržitel, raněn byv mrtvicí. Lid volal: „Sv. František místodržiteli už se odměnil.“

(*Apologista di Torino 1861.*)

Když se as před 14 roky ve *Felixdorfu* v Rakousku socha sv. Felixe slavně postaviti měla a při tom z hmoždířů střílelo, posmíval se člověk, který hmoždíře vypaloval, náboženské slavnosti té, všelikých potupných slov proti sv. Felixi užívaje. Při poslední ráně roztrhl se hmoždíř a pochromil rouhače tak, že polomrtev ležeti zůstal a po nedlouho následkem toho duši vypustil.

(*Klinkáče legendy.*)

V obci *N.* žije evandělík, jenž při každé příležitosti tupí vše, co katolického jest. Tak si zabrousil na sv. Jana Nepomuckého praviv: „Myslíte, že to byly skutečné hvězdy, jež se ukázaly nad hlavou toho Jana, když byl utopen?“ Katolička, s kterouž mluvil, odpověděla: „Ano, byly to skutečné hvězdy!“ — „I dejte si pokoj, oni vám toho ti vaši kněží nalhou, až hlava bolí. Víte, to bylo tak. On ve vodě ještě nadával a ty žbluňky prohlásili jesuité za hvězdy.“ Katolička pokáravši ho, pravila, aby se nerouhal. A hle, po několika dnech tentýž evandělík vracel se domů a tu na cestě spadl do rybníka a jistě by se byl utopil, kdyby byl okolojdoucí truhlář, katolík, jej z této lázně nevytáhl a domů nedovedl. (*Blahověst 1874.*)

Ve *Slezsku* byla r. 1872 v okolí vratislavském velká bouře. Mezi bouří šel ve Vratislavi po ulici sv. Brigity zámečnický tovaryš a pravil k jistému člověku: „Dnes Petr špatně měří!“ Sotva to dořekl, sklesl zabit hromem k zemi.

(*Alban Štolc.*)

Heřman *Ruswurm*, rada a nejvyšší polní maršálek císaře a krále českého Rudolfa, byl r. 1605 pro vraždu mu kladenou utracen v Praze. Kdysi pohoršlivě byl proti sv. Václavu mluvil a proto uslyšev rozsudek, ihned se tázal, jak se jmenuje ten, který jej stínati bude. „Václav jest jmeno jeho,“ odpověděno mu. To uslyšev Heřman oči k nebi pozvednul a k přistojícím řekl: „Hle, spravedlivý soud Boží poznávám. Dnes již rok uplynulý, kdy jsem proti svat. Václavu mluvil pohoršlivě; ten, který proti mně žalobu vznesl jmenoval se Václav, soudce nebo ten, jež mi ortel četl, také se Václav jmenoval a který mne stínati bude, také Václav se jmenuje.“ To on dopověděv, klekl a slzavě sv. Václava prosil, by mu ono provinění odpustil a od Boha milost a slávu věčnou vyprosil, slzavě svých hříchů želeje.

(*Jan Beckovský: Poselkyně.*)

d) Proti sv. víře.

Jistý surový a zlobivý šlechtic v *Manabaru* odpíral sv. Františku xav., křesťanem se státi, ba i rouhavě doložil, aby, pakli by mu napadlo do kostela křesťanů vejíti, dvéře se před ním zavřely. Za několik dní byl tentýž šlechtic od několika ozbrojených mužů přepaden, jenž mu po životě bažili. Nemaje žádné zbraně dal se na útěk a chtěl do kostela křesťanů vejíti. Tito ale obávajíce se ozbrojenců, zavřeli dvéře, před nimiž za rouhavá slova svá rouhač od nepřátel usmrcen jest. *(Bouhours.)*

Jeden sluha v *Anglii* nemoha jíti na trh rozpálil se pro nehodu tu tak velice, že se dal do klení tak hrozného, až vlasy vstávaly a jiný spoluslužebník nemoha to snésti jej napomenul, aby se v zuřivosti své mírnil, to že mu nepřinese žádného požehnání ale spíše peklo. „Peklo?“ vece rouhač, „to je mi právě vhod. Tam přece dost ohně, abych sobě dýmku zapálil!“ To dořeknuv odešel stranou, svalil se a bylo po něm. *(Mehlera příkl.)*

V *Cichovicích* hráli v neděli r. 1855 dne 26. srpna mladíci již ráno přede mší sv. v kuželky, ana bouře povstala. Mladíci ve hře neustáli, alebrž rouhali se a jeden pravil bohaprázdně: „Kdo asi lépe kulí hodí, já anebo nebe?“ V tom uhodil blesk, tři z hráčů ihned byli zabiti, ostatní pak poraněni. *(Salzburger Kirchenblatt.)*

Jeden *hostinský* spustiv se víry, rouhavě se vychloubal, že již několik roků ani Otčenáš se nemodlil a že se mu lépe vede než těm, co se mnoho modlí a kdyby mi, doložil, dům vyhořel, mohu si ho, an mám mnoho peněz, znovu vystavěti. Za několik roků zapálil mu při strašné bouři blesk dům a zcela vyhořel, že sotva jen život svůj zachoval. Tu upadl v zoufalství a v zuřivost a brzy strašnou zemřel smrtí. *(Šmída: Repert.)*

Konrad, zbožný rolník, spěchal o prosebních dnech do kostela, aby Boha o úrodu zemskou prosil. Richard, soused jeho, vida ho, pravil rouhavě: „Proč pořád běháš do kostela a se modlíš? Já se nemodlím a přece se mi vede dobře, osení mé stojí krásně, mám krásné stavení, plný chlív, naplněný špejchar a zdravé dítky.“ Druhého dne ale stál zničen na témž místě. Průtrž mračen zničila mu osení, blesk připravil ho o stavení, dobytek, což vše shořelo, uhořely mu i dítky, z nichž zůstalo mu jen jedno. *(J. B. Fürg)*

Roku 1848 táhl městem francouzským *Montpellierem* zástup ničemníků, kteří s jásáním pokřikovali, že už přišel čas, kde všickni lidé budou mezi sebou rovni a statky se stanou jměním všech. Nejvíce mezi těmi křiklouny vyznamenával se mladík, který o překot řval: „Pryč s náboženstvím! Pryč s černými (kněžími)! Sláva peklu!“ Ubohý zaslepenec! Když tak vší silou řval, praskla mu náhle žilka v krku, načež brzy vypustil ducha. Každý lidumil v tom spatřoval patrně prst Boží, neboť se vyplnilo, co dí Písmo sv.: „Všickni, kteří meč berou, od meče zahynou!“ *(Matěj Procházka.)*

V *Paříži* vypukla roku 1832 dne 28. března cholera, což i úředně oznámeno jest. Proto ale přece lehkomyslní Pařížané odbývali si slavnost svou „Demi Caréme“ v maskách; kdež i cholera a bázeň před ní vyobrazena byla. Téhož dne odbývaly se večer plesy, které hlučněji navštíveny byly, jak jindy, hudba hrála a tančil se i necudný tanec. Než najednou potácelo se několik zakuklených osob k zemi a zemřely ihned cholerou. Tu teprv nešlechetníci se rozprchli a cholera řádila strašně. *(Morálka v příkl.)*

Jistá společnost mladých lidiček v *Rakousku* nevěděli z prostopášnosti nic lepšího dělati než si žerty z náboženství tropiti. Konečně se usnesli příběh o Lazarovi divadelně provésti. Jeden ze společnosti lehl si do hrobu, druhý mu přivolával: „Lazare, vstaň!“ Nastojte ale, ten, který ta slova volal, okamžitě ohluchl a oněměl a ten, který v hrobě ležel, více již nevstal, byl mrtev! *(Škola Bož. Srdce 1872.)*

V poslední den volby ve *Švýcarsku* chtělo několik radikálů své vítězství oslaviti fraškovým představením pekla. Při té příležitosti představoval jeden ďábla a druhý hrál úlohu ďáblovy kořisti. Než fraška skončila smutně, nebo tento nalezen druhého dne na svém loži mrtev. *(Blahověst 1872.)*

Simon *Turvai* byl okolo roku 1201 v Paříži professorem svobodných umění, muž plnější umění, které nadýmá, nežli

lásky, která vzdělává; veřejně učil ve školách, že celý zákon Kristův zevrubzná, ale spolu se opovážlivě chlubil, že ho zlehčiti, a snadno vyvrátiti může. Ale brzo takovou zapomenlivostí byl poražen, že ani čísti, ani Otčenáš pomodliti se neuměl. Jeho syn musel ho jako dítě poznovu učiti písmeny znáti, slabikovati a čísti. *(Macana výb.)*

Dva mladí lehkomyslní *vojínové* cestujíce r. 1533 na dovolenou šli velkým lesem v Lužicku, ana je uprostřed něho strašná bouře překvapila. I spěchali a přišli k chlapci, který u stáda kleče, se modlil, aby mu bouře neublížila, aniž stádu. Vojínové se mu posmívali rouhajíce se: „Hloupý chlapče! Vezmi si čepici na hlavu a pospěš se stádem raději domů a neztrácej zbytečným modlením času.“ Chlapec se ulekl těchto rouhavých slov a nemile se na ně podíval. Vojínové ale sotva že deset kroků poodešli, udeřilo a zablesklo se a jeden z vojínů byl zabit a klobouk daleko od něho odletěl, druhý omráčen přišed k sobě uznal kajicně spravedlivou ruku Boží. *(Leop. Chimani.)*

e) Proti sv. svátostem.

V hlavním městě belgickém *Bruselu* koná se již plných 500 let každoročně slavnost ke cti nejsv. svátosti oltářní. R. 1369 totiž obrátili se někteří židé na víru katolickou, čímž byl žid Jonathas z Inghie velmi popuzen. I přemluvil jednoho obrácence Jana z Lovaně za odměnu 1000 franků, aby v noci ukradl jednu velkou a 15 malých hostií z chrámu. I pozval Jonathas jiné židy a všickni se rouhali a zneuctili nejsv. svátost oltářní. Po několika dnech nalezen jest Jonathas mrtev v zahradě prokłán dýkou. Vdova odevzdala hostie ty židům, kteří dýkou tělo Páně propíchali, začež později i popraveni jsou. *(Blahověst 1870.)*

V *Brescii* bylo v jednom kostele roku 1861 dítě křtěno. Když kněz udělował sv. svátost, otázal se, jak se má dítě jmenovati. Odpověděl kmotr: „Italia libera“ (svobodná Italie). Kněz se ulekl a zarazil, avšak buď z bázně, buď z opatrnosti jmeno to ponechal, což se při odříkání ďábla a když mu sůl v ústa vložil podivně vyjímalo. Dítě bylo domů přinešeno, avšak za 24 hodin zemřelo a na celém těle zčernalo. *(Apologista di Tori. 1861.)*

Farář *Cerésy-Belle-Etoille* ubíral se s Pánem Bohem k nemocnému. Cesta vedla kolem hospody, kde tři hosté za stolem seděli. Dva z nich ihned vstali, jak uviděli nejsv. Svátost a uctivě smekli. Třetí nejen že tak neučinil, ale začal je tupiti a vychrlil ohavné rouhání proti Ježíši a Panně Marii. Sotva to vyřkl, svalil se před svými užaslými sousedy na zem. Běží pro lékaře, povolávají kněze; ale všecko marné, umřelť strašnou smrtí. *(Škola Bož. Srdce 1874.)*

Zuřiví *Donatisté* vloupali se do katolických chrámů, zpustošili je a sv. hostie hodili psům. Než brzy je zasáhla ruka Páně. Psi se totiž vztekli a roztrhali pány své, jenž takovou potupu a hanu učinili Tělu Pána Ježíše. *(Sv. Optat milev.)*

Ve vsi *Edinghausu* v hospodě jal se kdys jistý rouhač nejsv. svátost tupiti. U přítomnosti svých soudruhů, samých to bratří z mokré čtvrti, vzal rouhač chleb a víno a vyřknuv nad obém slova, jimiž Božský Spasitel nejsv. svátost oltářní ustanovil, rozdával z obého druhům svým. Když pak přišla na něho řada, aby z vína a chleba taktéž částku vzal, přišlo mu náhle špatně a položiv hlavu na stůl, nepozdvihl ji více a v několika okamžicích sedělo tu již jen jeho bezduché tělo. *(Šmída: hist. kat.)*

V *G.* v Bádensku nešel asi r. 1856 jeden soused ponejprv k velkonoční sv. zpovědi a pravil ještě druhou neděli po velkonoci v hospodě: „Chtějí-li kněží, abych se zpovídal, ať přijdou ke mně, já za nimi běhati nebudu!“ V pondělí na to bylo mu trochu špatně a v úterý onemocněl těžce, protož na mnohé přimlouvání domácích dal v úterý v poledne kněze zavolati, aby se dal sv. svátostmi zaopatřiti. Kněz šel hned ve vší rychlosti k němu, nalezl jej však již mrtvého. Zemřelť, právě když kněz do domu vstupoval. *Alban Štolc.)*

Jistý J. B. v *Italii* tupil svou příbuznou nestydatě, že chodí k sv. zpovědi a sv. přijímání. „Brzy,“ pravil, „budou i všecky zpovědnice a zpovědníci do povětří vyhozeni.“ Několik dní na to týral jednoho kněze, jenž se domů vracel. Za týden ale byl v hádce smr-

telně poraněn a doplaziv se k onomu knězi, ještě s Bohem se smířil.

(Škola Bož. Srdce 1872.)

Lanze, mladý pán, jenž málo na Boha a víru dbal, byv k obědu s radními v Řezně pozván, rouhavě se tu vyslovil: „Raději bych na šibenici zemřel, než abych od kněze umíraje Tělo Páně přijal.“ Po obědě jel rouhač jakubskou branou na procházku, i začalo pršeti, uhodil blesk a rouhač jím usmrcen jest.

(Čas. Philothea.)

V jistém *městě* vstoupil mladý osvícený novověkou osvětou muž asi 20letý do kostela, kdež právě nejsv. svátost oltářní k veřejné úctě vystavena byla. I obrátil se a rouhavě pravil: „Dolů s tou . . .“ Všickni přítomní se na mladíka horšili. Mladík byl hezkého vzezření, zdráv a miláček druhův. Náhle pocítil lehké hlavy bolení a za několik dní zemřel, sotva že se ještě skrze kněze s Bohem smířil. *(Apol. di Tor. 1861.)*

V městě *P* na Moravě žil r. 1869 jeden zámečník. Byl na nádraží asi dva měsíce a vyznamenal se nevěrou. Ba jednou v hospodě strašně se dal do rouhání se Bohu, zvláště pak nejsv. svátosti oltářní. Marně ho napomínal jeden z přítomných hostů důtklivě a poukazoval na trest Boží. Zámečník ale se mu vysmál. Než v krátce onemocněl a bídně v zoufalství zemřel.

(Škola B. Srdce 1870.)

Jedna *paní*, matka 18- a 10leté dívky, které byly zcela zdravé a čilé, když byla řeč o redemptoristech ve V., pravila: „Raději bych viděla dcery své mrtvé, než aby každý týden k sv. přijímání chodily.“ Kdož to slyšeli, zhrozili se slov těch. A hle, za půl roku zemřely jí obě dvě dcery.

(Alexandr Hohenlohe, kníže.)

V *Steinbergu* v Tyrolsku přivedl jeden bohaprázdný mladík velkého psa k faráři, aby ho vyzpovídal. Bolestně a vážně pravil k němu kněz: „Nezapomeň, že Bůh má jemné uši a takové rouhání nepřeslechne. Možno, že by's jednou rád měl kněze, aby tě vyzpovídal, avšak nedostane se ti ho.“ Slova ta se r. 1872 vyplnila. Dvě neděle po svatbě byl rouhač, káceje dříví nebezpečně poraněn a než kněz přišel, byl již mrtev.

(Scherer Exempel-Lex.)

Ve farní obci *Š.* odbývala se 14 led. r. 1865 taneční zábava. Mezi hudebníky byl i mladý, lehkomyslný muž, který toho večera bohaprázdné řeči vedl a zvláště proti sv. zpovědi se rouhal a doložil, že 10 roků již od prvního přijímání nebyl u sv. zpovědi. Po zábavě ráno ještě se bavil onen muž s několika pozůstalými, tropě neslušné žerty. Avšak trest Boží byl mu již v zápětí. Vesel odešel sám z hostince a asi padesáte kroků upadl skrze otvor, který v ledu vysekán byl, do vody nad mlýnem, která ho pod kola zanesla. Pod mlýnem našli jeho mrtvolu. Bezpochyby, že bez lítosti zemřel bohaprázdný rouhač.

(Schlesisches Kirchenblt.)

Ve *Švýcařích* nedávno v Loco usnesla se obecní rada, že zpovědnice z kostela vynesou se a spálí. I pracovali dělníci na poli na zločinném tom díle, ale země se utrhla od zadu a oba dělníci byli zasypáni, byli sice vykopáni, ale brzy na to zemřeli, vyprosivše si prvé kněze, aby je přišel vyzpovídat.

(Blahověst 1857.)

V městě *Torri* v Sabinsku opovážil se jeden muž, jenž z obyčeje klel, jednou před lidem nejdražší krev Pána našeho proklínati. Domluvil a v tom se mu vychrlila krev s úst a ihned mrtev klesl k zemi. *(Čas. „Veridico“.)*

V *Turině* chtěla v ženské trestnici jedna trestanka r. 1862 k sv. přijímání jíti a prosila jednu 16letou dívku, aby jí půjčila šaty. Tato ale rouhavě odvětila: „Pro jinou věc bych ti je půjčila, ale pro přijímání nedám si šaty mazati.“ Když pak druhého dne k jedné nemocné trestance Tělo Páně se neslo, nepoklekla ona bohaprázdnice, nýbrž znovu rouhala se sv. svátosti a zneuctila i sv. kříž; na večer pak reptala, že musí do kostela na požehnání. „Kdy pak,“ pravila, „bude už konec tomu nucení? Nechci do kostela, ať mne Bůh trestá!“ A hle, po těch slovech sklesla mrtva k zemi. *(Apolog. di Tor. 1862.)*

f) Proti mši sv.

Jednoho zimního večera shromáždili dva *bratří*, z nichž jeden slavil den narození — byliť protestanté — mnoho hostů a pozvali, ač byl druhého dne svátek i jednoho katolíka. I hodovali a žertovali i neslušně. Když pak o půlnoci katolík chtěl jíti domů, zadržovali ho a naplnili poznovu sklenice žam-

paňským. Nyní začali nadávati kněžím a hloupému lidu, odříkávali bohaprázdnou litanii a konečně oba bratří učinili katolíkům na potupu návrh, aby čtli mši sv., ač katolík slavně odporoval. Jeden bratr uchopil sklenici a tolar a pozdvihoval obé, kdežto druhý bratr co ministrant zvonkem strašně povykoval. V tom ale praskla sklenice a rouhač sklesl jako bleskem zasáhnut k zemi, kdežto i druhý bratr na zem padl a pěny mu šly od úst. Společnost se rozutíkala, hlavní rouhač byl mrtev, kdežto druhý, který mu přisluhoval, se zbláznil.

(*Kolping's Kalender.*)

Za jednoho krásného svátečního jitra vyjeli si dva *přátelé* na loďce, aby honili divoké kachny. Když blízko před polednem zvonek k poslední mši sv. vybízel, pravil mladší: „Pojďme na mši svatou; jestiť svátek!“ Druhý odvětil potupně: „Podívejte se na modlílka! Co mi po svátku, co po mši sv. Má mše jest dnes hukot bambitky. Tvé druhé ať jest kostelník přítomen!“ Mladší neodvážil se odporovati; avšak když starší mocně vesloval a u prostřed jezera se nalezali: počali na kachny střílet a tupič ustavičně opakoval: „Má mše jest hukot bambitky!“ Utrmáceni přistáli konečně ku břehu; když pak vystupovali, spustila bambitka a poranila tupiče na noze, kterouž mu lékaři napotom museli odejmouti.

(*Osservatori Lombardi di Brescia 1863.*)

Na popeleční středu r. 186. sedli si tři *rolníci* v slezské vesnici farní ráno do vozu, aby na potupu postu ten den se projížděli pro zábavu. Na večer přijeli s hlomozem domů a pili a řádili v hospodě. V divoké bujnosti učinil jeden návrh, aby čtli mši sv. a přijímali a položil jatrnici na talíř. I vykonali věc tu hanebnou smějíce se. Než když strůjce rouhavého toho jednání domů přišel, ranila ho mrtvice, tak že jazyk ustavičně mu visel z úst. Byl živ ještě celý rok maje dosti času na to mysleti, že Bůh se rouhati nenechá.

(*Schles. Kbl.*)

V jisté *společnosti,* kde ku zábavě o lečems se mluvilo, pravil jeden pán s ďábelským úsměvem k přítomnému knězi: „Velebný pane, nechtěl byste za mého včera zdechlého koně mši sv. sloužiti?“ Veškerá společnost strnula nad řečí tou rouhavou, ale kněz řekl neohroženě: „Pane, vy se mýlíte, musíte poprositi rasa, aby vám na mršníku byl po vůli. Slyšel jsem již mnoho mrzkostí o vás, avšak, že byste rouhačem byl a nejsvětější oběť rouhavě znectíti mohl, nemyslel jsem. Nyní ale přestáváte býti katolíkem a věžte, že jsa tak zhovadilý, jednou i jako hovado zemřete!“ A tak se i stalo. Rouhač jsa správcem u jednoho statkáře a maje účet klásti, zastřelil se a tak bídně skončil. (*Blahověst 1862.*)

V Udině nastoupil jeden osvícený *nevěrec* v neděli cestu pro vyražení. Když do vozu vstupoval, žádala ho matka, aby až na místo přijde, šel i na mši sv. Nezdárný syn rouhavě odpověděl a dal se do proklínání. V městě do kostela nešel, za to ale po celý den tančil, hrál, hýřil a se vyrážel. Na večer pak dal se jsa zpit a rozdurděn, s druhy do hádky a s hněvem a proklínáním odejel. Na rohu pak, kdež se měl otočiti, narazil s vozem na zeď a smrtelně se poranil. (*Veritá Bol.*)

g) Proti sv. obřadům a spůsobům.

V Boloni byl ubytován sotva 24 roků starý důstojník, jenž všem nepravostem oddán byl a s druhy po celé dni hrál, pil a hanebnosti proti šestému přikázaní Božímu konal. Jednou učinil si obličej barvou bledý, vzal na se prostěradlo a stavěl se mrtvým. Jeho přátelé ho vynesli jako mrtvolu na ulici a rouhali se hanebným zpěvem a rozpustilými posuňky obřadům katolického pohřbu. Sotva ale že se od strojeného pohřbu nazpět navrátili, počala oným mladým bezbožníkem zimnice lomcovati, na niž v krátkém čase také zemřel.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind.*)

V Emilii vyšel si jeden řezník na venek kupovat. U jednoho rolníka nalezl nemocné tele, i pravil potupně, že se musí pro kněze poslati, aby teleti požehnal duši. Rolník neříkaje ničeho prodal tele a rozloučil se. Řezník jda okolo fary oznámil faráři, že v domě onoho rolníka jest nebezpečně nemocný. Kněz se ihned dostavil a nalezl nemocné tele. Řezník odešel domů a druhého dne nalezli ho mrtvého v posteli.

(*La veritá.*)

Kalvinští *vojínové* vojska francouzského umístili se na hranicích Savojska

v obci Costě v pátek v kostele, aby jedli maso. Katoličtí druzi je proto kárali, že dávají veřejné pohoršení, avšak Kalvinisté se tomu smáli pohrdlivě, že je nikdo nebude viděti. Pak obrátivše se ku kříži pravili: Viď, že nás u setníka neobžalueš? sic by se ti špatně vedlo.“ Po těchto slovech házeli po kříži kamením, strašně se rouhajíce. Než brzy došel je trest Boží, zbláznili se a v zuřivosti se pobili.

(Sv. Frant. sál.)

V Hadersdorfu blíž řeky lze spatřiti kříž se čtyrmi otvory. Okolo tohoto kříže jel jednou opilý husar s druhy a vida zde nábožné křesťany se modliti, jal se strašně rouhati a když ho napomínali, vystřelil nad hlavami modlících se a prostřelil prsa Spasitele na kříži. Na to ujel kvapně, kůň se mu ale splašil a s jezdcem vjel do Dunaje, kdež oba se utopili.

(Heilige Sagen in Oesterreich.)

V jedné *obci* u Milána navrátil se r. 1862 jistý mladý garibaldián domů s tak převrácenými náhledy, že všickni i jeho rodina, ba vlastní matka, zbožná paní, k němu se ani nehlásili. Jednou, když s okna spatřil pohřeb katolický, pohaněl kněze a posmíval se sv. obřadům, nad čímž všickni se horšili. A hle, třetího dne tuž hodinu zemřela mu náhle matka mrtvicí raněna a on jako jediný syn musel kněze prositi, aby matku jeho k hrobu doprovodil. Každý viděl v tom trestající ruku Páně.

(Apologista di Torino 1862.)

Jeden urozený *mladík*, který z Německa do Italie cestoval, aby mírným podnebím slabé tělo své sesílil, pravil ku svým druhům, když papež požehnání uděloval: „Vizte, jak jsem požehnán. Snadno se žchná, ale musím se vám přiznati, že lépe se necítím.“ I pravil mu starý Říman: „Požehnání, milý pane, prospívá jen tomu, kdo ho přijmouti chce.“ „A co pak se může tomu státi,“ pravil vzdorovitě mladík, „kdo o ně nestojí?“ „Tomu může škoditi,“ pravil klidně Ital. A vskutku v tom okamžení počal mladík třeštiti.

(Apologista di Torino 1862.)

V *Porýní* byl v nemocnici u milosrdných sester i jeden nemocný stolař, jenž na žádnou domluvu nechtěl nikdy na modlitbě a službách Božích podílu bráti. Proto také nekajicně skonal, nepřijav sv. svátosti. *(Alban Štolz.)*

V listopadu r. 1871 seděla v hospodě v *Šakvicích* na Moravě četná společnost tamějších občanů, stálých to hostů, u sklenky vína. Mezi nimi nalezal se i šakvický starosta, muž nevěrecký, jenž posměchy si činil z papeže a katolických občanů. An se takto společnost bavila, vstoupil tam i občan, jmenem Papež. Tu pravil starosta, že Papeži dnes se musí Janek, starý, prasprostý to muž, jenž za skleničku kořalky ku všemu se propůjčil, zpovídati. I přiklekl vskutku Janek k Papeži za všeobecného smíchu, jakoby se zpovídal. Když pak Papež od starosty vyzván, aby i přijímání podal, zdálo se mu to býti přece mnoho. I podal mu starosta sám kousek cukrovky. Po tomto „kapitálním“ žertu pilně se popíjelo a rozličné jiné rozpustilosti mluvily a páchaly. Avšak starostu brzy zastihla ruka Páně. Navštíviv novou cukrovarnu, aby si ji prohlédnul, klopýtl nešťastně a sletěl přes všecka patra 8 sáhů dolů. Zlomil vaz a lebka se mu rozstříštila. Nevěda o sobě po šest hodin, bídně v komoře na řepě strašně sténaje skonal. *(Hlas.)*

Dva *študující*, z nichž jeden kalvinista, cestovali pospolu, ana strašná bouře povstala. Katolík, jakmile se zablesklo, udělal kříž, čemuž se druh smál, řka rouhavě: „Snad chceš komáry zapuditi?“ Než sotva domluvil, uhodil blesk a zabil rouhače. *(Výkl. otčenáše.)*

Jsou tomu asi 4 leta; byl konec masopustu a byla muzika. Bylo to v *D. V.*, blízké vesnici našeho města. Druhého dne byla popeleční středa. Napilí a rozpustilí nejen chasníci, ale i sousedé a muži posmívali se popelci. I vyšed jeden ven, vzal sáze z komína a dělaje posuňky po knězi kráčel od jednoho k druhému a uděloval popelec. A hle, ještě nebyl u konce s rouhavým obřadem svým, vyšlehl náhle vedle hospody oheň a do rána lehla hospoda a kolik stavení popelem. Ten pak, co kněze dělal a z posvátné věci nejvíce posměch si tropil, popálen tak, že za několik hodin zemřel. Nechtějte se mýliti, Bůh nebývá posmíván. *(Blahověst 1873.)*

h) Proti kostelnímu náčiní.

Baltazar, král, učinil hody veliké a rozkázal, aby se pilo z nádobí zlatého, kteréž odnešeno z chrámu jerusalémského. V touž hodinu ale ukázaly se prsty, jako ruky člověka píšícího naproti svícnu na svrchu stěny síně královské a král hleděl na články ruky píšící: „Mane, thekel, fares," t. j. sečtěno, zváženo, rozděleno, což mu Daniel vysvětlil: „Sčetl Bůh dny tvoje, zvážen jsi a lehký nalezen, rozděleno bude království tvé." A hle, ještě též noci zabit jest zkormoucený Baltazar a rozděleno království jeho mezi Medy a Peršany. *(Dan. 5.)*

Král *Oziáš* rouhavě chtěl kaditi drže kaditelnici v ruce a Bůh potrestal ho malomocenstvím až do smrti. *(2. Par. 26.)*

Jeden jinověrec *v Americe* ve své zběsilosti při povstání proti jednomu klášteru vstoupil do chrámu a při bledém světle lampy skočil na oltář, ukradl posvátný kalich a nejsv. Svátost do kapsy vstrčil. I vysmíval se činem svým jednomu Irčanu Patrikovi, rouhaje se Bohu a chlubě se, že Pána Boha rozdávati může. Než bohaprádný chlubič musel se za několik okamžení po tomto zlosynství vzdáliti k tělesné potřebě. A když dlouho nepřicházel, spěchali ven, jej hledat a nalezli studenou mrtvolu jeho na zemi v ošklivé poloze a střeva a vnitřnosti jeho byly vykydnuty.

(P. J. Franco.)

K jednomu řezbáři v *Burgsteinu* přišel sousedodpoledne, když tento velmi pilné pracoval. „Co pak vyřezáváte, mistře, tak na rychlo?" otázal se příchozí. „Kazatelnu zhotovuju," odvětil mistr, „má býti do jistého času zhotovena." „Kazatelnu?" divil se soused, „jistě bednu, z níž lež se bude rozšiřovati." „Jak pak jenom můžete tak bohaprázdně mluviti?" rozdurdil se mistr hněvem spravedlivým. Soused ale pokračoval v tupení, hanění a hle, než slunce zapadlo dostal soused v ústech oteklinu a zánět, kteréž za několik neděl teprv se mu zahojily.

(Jarisch, Illustr. Volkskal.)

Když jsme já s seržantem vrazili do *svatyně* pozdvihoval stařičký kněz tělo Páně. I pocítil jsem vztek, uchopím kmeta za ruku divoce a zakřiknu jej: „Mlč, kejklíři, postarej se mi raději o maso, chleb a víno." Důstojný kmet podívav se na mne, s nevýslovným jakýmsi citem, chtěl posvátný úkon dále konati. Tu ale jako rozlícená šelma popadnu kalich, mrštím jím o zem, tak že se předrahá krev Páně rozlila. Kněz lízal velebnou svátost i s prachem. Seržant, surovec bez citu, chtěje se mi zalíbiti, odkopl kněze od oltáře a lehkovážnou rukou popadl sv. chleb a jal se ho jísti a když se kněz bránil, udeřil kněze tak, že ubohý stařec bez sebe k zemi se svalil. Já se vzpamatovav, jal jsem se kněze křísiti a lítost nad tím nevýslovnou chovám až dosud v srdci svém. Seržant dosáhl brzy trestu, byv od Indiánů upálen, ješto se vše v Americe stalo a já jen přičiněním onoho ctihodného kmeta z nebezpečí smrti vyváznul.

(Blahověst 1852.)

ch) Proti sochám.

V říjnu r. 1868 ubírali se čtyři výrostkové z vesnice L. v *Bavorsku* do sousedního místa k muzice. Asi v polovici cesty nalezá se kříž uprostřed dvou stromů. Jeden z výrostků smekl klobouk, začež dva soudruhové se mu vysmáli, třetí však ve své bezbožnosti pravil: „Lépe by bylo, kdyby místo dřevěného kříže stála tu děvka, kterouž bychom mohli hned k tanci vzíti." Na tom rouhání nemaje dosti, znečistil klekátko pod křížem, čemuž soudruhové se smáli. V hospodě se všickni opili a nejposlednější ze čtyř soudruhů rouhač odešel teprv ve 3 hodiny z rána k domovu. Z ostatních tří hýřilů, vyšel jeden o půl 6. hod. ráno do polí na trávu a bylo mu jíti kolem kříže. I podivil se už z daleka, vida, že u kříže leží člověk; když pak blíže přistoupil, poznal, že to bezbožník 17letý, který včerejšího dne ďábelským způsobem kříži se rouhal. Nešťastník ležel obličejem k zemi a tvář měl vlastním kalem pokálenou; byl mrtev a již studený. Nelze mysliti jinak, leč že v opilství svém kříže si nepovšímna, upadl přes klekátko a do spánku se uhodiv, ihned mrtev zůstal ležeti. Bůh sám ho soudil. *(Blahověst 1868.)*

R. 1874 na podzim dala jistá zbožná žena z B. u *Brna* postaviti kříž v poli na místo dosavadního již velmi sešlého. Slavně byl posvěcen. Za několik dní shledali lidé jednoho rána kříž z ka-

mene vytržený, sochu Spasitele přeraženou a kusy sem tam pohozeny. I nástroj, jehož zlovolník při pekelné té práci používal, ležel na místě spousty. Veřejné mínění mělo blízkého příbuzného za pachatele. Žádný to nechtěl ale dáti vyšetřiti a ponechali rozsudek věčnému Soudci. Ten ho též učinil; za několik dnů po zločinu jel onen muž do Brna na trh úplně zdráv, přijeda ale domů byl stížen hroznými životními bolestmi, tak že kněz přivolaný s ním nic nepořídil a téhož dne za hrozného řvaní skonal. (*Škola B. Srdce 1875.*)

V letech třicátých (1830—40) žil ve vesnici *D.* u Vídně sedlák, jemuž nic nebylo svatým. Jednou dal střechu na domě opravovati, objednal dva tesaře, a aby nádenníka ušetřil, sám pomáhal. Podkroví bylo rozličným starým harampátím naplněno a muselo se odstraniti. Tu spatřil sedlák mezi jinými věcmi také dřevěný kříž. I uchopil ho a se slovy: „Nepotřebné napřed!“ vyhodil velkým vykýřem na dvůr. Za několik minut žádal tesař o šindele. Rouhač vzal hned náruč šindelů, vystoupil s nimi na vykýř, aby je podal; a hle, sklouzl, dostal převahu, sletěl do dvoru na obraz Ukřižovaného. O vstání nebylo už řeči, neboť si zlomil ruku a vrazil dovnitř prsní kost. (*Alban Štolz.*)

„Na výšinách Etny po dlouhý čas žije poustevník; straní se obydlí lidských; při bouři a dešti chodí nahoře sem a tam bez bázně a strachu. Na hoře stojí i kaplička, o které lidé vypravují, že se vystavěla sama a v ní on se často modlí. Pastýři považují jej za příšeru. ba snad je to vtělený ďábel sám!“ Tak vyprávěl průvodčí cestujícím na Etnu. Cestujícím popřáno bylo onoho podivína spatřiti. Klidně sedě na okraji soptivé propasti hleděl do bezedné prohlubně. Byl ještě mlád a spanilé postavy, cosi smutného jevily tahy jeho tváře. Zaslechnuv hlasu cestujících zdvihl zdlouha svou těžkou hlavu; přítomnost jejich ho nemátla, ba přiblížil se k nim žádaje o almužnu. Já — vypravuje cestující — dal jsem mu almužnu a počal s ním mluviti, tázaje se ho, proč zde tak neobyčejný život vede. Poustevník otevřel mi srdce své, vypravuje minulý život svůj. „Jmeno mé nemusíte znáti, ač jsem ve světě ve vážnosti stál, a čestný úřad zastával; při tom jsem byl, jako mnozí mého stavu, nevěrou nakvašený, víry v Boha a nesmrtelnost duše zbavený a nad míru hrdý. Vedl jsem život bohopustý. Asi před 15 lety cestoval jsem po Italii a Sicilii, kde nikdo neopomene, na Etnu vystoupiti. Přišel jsem sem s dvěma mně rovnými druhy. Tamto níže na cestě stál dřevěný kříž, na něm ladná kaplička a v ní obraz Matky Boží. To se nám protivilo. Ďábelský úmysl zmocnil se nás, abychom obraz a kříž zneuctili, jemu se rouhali a jej rozbili. Hned jsme kříž porazili, kapličku rozbili, obraz roztrhali a pak všecko do této propasti vházeli, úšklebky sobě z toho činili a oplzlé věci při tom mluvili. Po tomto domnělém hrdinství sestupovali jsme dolů s Etny. Sotva že jsem učinil asi sto kroků, smekl jsem sé na nebezpečném místě a sletěl do jakési bezedné propasti. Brzy jsem se vznášel mezi nebem a zemí, brzy opět kutálel se se skaliska na skalisko a jistě bych byl zahynul, kdyby ruka Boží a rámě sv. Matky mne nebyly chránily. Tu se mi otevřely duchovní oči, viděl jsem celý bohopustý minulý život svůj a rouhavý čin poslední. I modlil jsem se k Bohorodičce o přímluvu a přislíbil, že, budu-li vysvobozen, kapličku vystavím Panně Marii ke cti na místě, kde stál kříž. Brzy jsem omdlel a když zase k sobě jsem přišel, ležel jsem arci poraněn na dnu nedohledné propasti. Tu jsem obnovil úmysl, že se světa úplně vzdám. Moji soudruzi myslelí, že jsem v prohlubni zahynul. Já však odumřel světu. Později vyzpovídal jsem se v nejbližším klášteře a pak potěšen a upokojen navrátil jsem se sem. Kořínky, byliny, plané ovoce a vyžebraný chleb byly a jsou mou stravou. Z balvanů lávových vystavěl jsem kapličku, kterou zde nahoře vidíte, na místě, kde stál kříž. Soška Rodičky Boží, kterou mi otcové z kláštera ochotně darovali, zdobí malou svatyň a před touto Marií Pannou, kteráž jest útočiště hříšníkův, oplakávám poblouzení a nepravosti svého minulého života a děkuji Matce milosrdenství za svoje zázračné obrácení.“ Později jsem si — praví cestující — vzpomenul, že před 15 lety ohlašovaly noviny smrt a zahynutí mladého hraběte z G., která

prý jej zastihla, an slézal s hory Etny. (*Volksblatt 1876.*)

Brzy po *francouzské* revoluci pracoval jeden duchovní neunavně o spasení duší v nemocnici. Jednoho dne přinešen jest strašně zmrzačený vojín. Kněz chtěje raněného potěšiti, nalezl na jeho obličeji velký poklid duše. „Příteli," pravil kněz, „praveno mi, že máte velké rány." „Ctihodný otče!" odpověděl s úsměvem vojín, „zdvihněte trochu přikrývku." Kněz ji zdvihl a zhrozil se, vida, že nešťastník o obě ruce přišel. „Což," divil raněný, „vy se hrozíte také maličkosti? Odhrňte jen i u nohou přikrývku." Kněz ji odhrnul a spatřil, že ubohý nemá ani nohou. „Ach, ubohý," vece kněz, „velice lituji vás." „Nikoliv, nelitujte mne, otče duchovní, dosáhl jsem zaslouženého trestu; neboť tak jsem učinil nedávno obrazu Ukřižovaného. Ubíraje se totiž se soudruhy k vojsku, zahlídl jsem na cestě kříž, jenž ušel zlobě zuřivcův. I byl jsem hned mezi prvními, vylezl na kříž a utal šavlí ruce i nohy Ukřižovanému, až spadnul. Sotva jsme dorazili k táboru, počala bitva a hned při prvním setkání se s nepřítelem byl jsem zmrzačen, jak mne vidíte. Ale, díky Bohu, že potrestal zločin můj hned zde na světě, aby ušetřil na věčnosti ubohé duše mé." (*Mehl. příkl.*)

V *Hadersdorfu* jel okolo kříže, jenž se u nemocnice nachází, před sto lety jeden husar, ani se právě lidé u kříže modlili. Opilý a zpupný vojín se jim posmíval a když ho proto kárali, rozzuřil se ohavník tak, že prostřelil Kristu na kříži prsa, načež tryskem odejel, avšak trest Boží ho neminul; an právě přes most jel, splašil se kůň a jezdec i kůň utonuli v Dunaji.

(*Šmída*: *Rep.*)

U *H. K.* v nevěrcově domě nade všecky bohaprázdnosti snažil se vyniknouti neodrostlý syn. Posléze korunoval časté posměchy své skutkem nejvýše rouhavým, tak že nad ním užasnuli i otužilí posměváčkové. Přibilť synek obraz Matky Boží — na záchod. Jediný jen moudrý v domě vyplísnil za to mladého pána, pohroziv brzkým trestem Božím. Hříšník se mu ale vysmál. Avšak metla Páně byla bližší než se zdálo. Ve 14 dnech nesli již z téhož domu nevěřícího v malé schránce popel a zbytky téhož syna při požáru uhořelého.

(*Blahověst 1876.*)

Jistý *kaplan* navštívil u Trutnova vojenskou nemocnici a nalezl tu mezi poraněnými vojíny též Prušáka, jemuž obě ramena byla ustřelena. Pohnut bídným stavem toho ubožáka promluvil kněz k němu, těše ho a napomínaje k trpělivosti a odevzdanosti do vůle Boží. Tu vzchopil se nemocný a řekl odhodlaně: „Velebný pane! Hledě na mou bídnost, vidíte zároveň soud Boží na mně vykonaný za hrubý zločin. Na pochodu sem usekal jsem krucifixu obě ramena; toto nynější hrozné zmrzačení své považuji za spravedlivý trest Boží a trpělivě snáším bolesti své co pokutu za mou nepravost. (*Salzb. Kirchztg.*)

Jakýs *Mnichovan* novověkou osvětou naskrze prosáklý, aby dílem svou osvícenost, dílem svou zpupnost proti Bohu ukázal, urazil Spasiteli na kříži pnícímu holí jedno rámě. Před nedávnem se mu narodilo dítko a robátko přišlo s jedným ramenem na svět; místo druhého mělo jen krátký kousek masa dolů viseti. Dítko to žije dosud.

(*Škola B. Srdce 1872.*)

V *Parmě* a okolí panovalo náramné sucho, tak že se obilí a potraviny velmi zdražily. Odbývaly se veřejné průvody a pobožnosti za vyprošení deště a modlitby jsou vyslyšány, pole se zelenala, ovoce zrálo a vše se těšilo. Jistý muž Bruto, jenž z nouze lidí a drahoty kořistil, náramně se nad dobrou okázkou úrody rozhněval, popadl obraz Ukřižovaného a mrštil jím o zem. Tu jakoby zázrakem raněn jest mrtvicí, takže celé tělo jest mrtvo vyjma hlavu, by svůj zločin pykati a ze hříchů se vyzpovídati mohl. (*Corresp. de Rome 1870.*)

Do jednoho místa v západním *Prusku* přišel k myslivci na návštěvu lékař i vybídnul jej, aby šli spolu na hon. Když se přibližovali kříži na cestě stojícímu, prohodil lékař rouhavým způsobem, že do kříže střelí. I vystřelil skutečně a hle, z těla Spasitelova vyprýštila krev. Lékař střelil i po druhé, ale sotva že spadlo tělo Vykupitelovo následkem rány dolů s kříže, padl i lékař obličejem k zemi a byl mrtev; ramena pak měl roztažena tak, jako kdyby sám pněl na kříži; přes všecko namáhaní nepodařilo

se, ruce jeho s tělem srovnati, tak že s roztaženýma rukama pochován býti musel. (*Vossische Ztg. 1869.*)

Na velký pátek r. 1016 povstalo z *Říme* strašné zemětřesení, když právě kříž po kostele se nosil. A co bylo příčinou toho? Židé, jak jeden z nich sám udal a jak se papež Benedikt VIII. sám přesvědčil, v modlitebnici kříži se rouhali a jej potupili. I byli potrestáni za rouhání, onen pak žid, jenž to udal, dal se pokřtíti. (*Nelk.*)

V *Broumově* meška po delší čas, co inženýrský příručí u státní dráhy jakýsi Schilweder, rodilý Rus a pravoslavný. Na večer po Vzkříšení zdržel se s několika známými pozdě do noci v hostinci. Teprv k ránu ubírala se vínem spitá společnost domů a když došla na náměstí, kdež stojí socha Panny Marie, učinil Schilweder rouhavě sázku, že vystoupí na sloup Panny Marie. I učinil tak a počal bohaprázdně objímati a celovati jednu z pobočních soch, pojednou se ale socha převrátila a Schilweder spadl s ní na dlažbu, zároveň přišla mu noha pod sochu, kteráž mu ji roztříštila, socha rozbila se na dva kusy.

(*Čas. „Čech“ 1873.*)

Nedaleko *Petronelu* v Dolních Rakousích jeli r. 1822 koňmo dva veselí a rozpustilí husaři. Jeli okolo kamenného sloupu, na němž kamenná soška Panny Marie stála. Spatřiv ji jeden z husarů, pravil: „Ty už zde na hoře dlouho stojíš; nebude ti škoditi, když se jednou na trávník položíš!“ I vytáhl šavli a mlátil vší silou do sochy. Ta spadla a vyrazila mu pravé oko a poranila hodně ve tváři. Mimo to měl velkou mrzutost s vojenským úřadem a musel obci škodu nahraditi. (*Škola B. Srdce 1876.*)

V městě *Imole* v Italii odvážili se v červnu t. r. tři nezbední mladíci ke skutku velmi nešlechetnému, uvázali totiž okolo sochy sv. Felixe na vysokém podstavci stojící, provaz a ze vší síly zaň táhali, chtějíce sochu k zemi povaliti a křičíce: „Felixi, musíš dolů!“ Socha se opravdu sřítila k zemi, ale při tom padla na jednoho z rozpustilců, tak že v okamžení mrtev ležeti zůstal. Druhému zlosynu byla sochou rozražena kyčle a také třetí z nich se nachází v nebezpečí smrti. (*Blahověst 1870.*)

i) Proti kněžím.

V jednom městě *Benátska* mluvilo se ve společnosti horlivě proti jednomu biskupu, jenž práva papežská statečně hájil. Jeden rozčilen zvolal: „Já sám bych touto rukou papeženci tomu dýku do těla vrazil.“ Ale jak se ulekla manželka jeho, když ještě téhož večera přinesli jí muže, jenž upadnuv ruku si roztříštil, kterážto se mu odejmouti musela.

(*Apologista di Torino 1862.*)

V *Besançonu* ve Francii navštívil r. 1860 lékař co ordinarius nemocnici městskou a tu počal láti na papeže, že každý, kdo ho slyšel, až trnul. Odcházeje pravil, že zlořečení, jež proti papeži pronesl, už bude splněno, až opět nemocnici navštíví. Za několik dní navštívil opět nemocnici a když k onomu místu přišel, na němž zlořečení byl vyslovil, sklesl najednou mrtvicí raněn k zemi, aniž by byl mohl nejsladší jmeno Ježíš vysloviti. Lékař byl v květu života svého, zdráv a silný. Smrt jeho učinila veliký dojem na obyvatele města i celé Francie.

(*Apologista di Torino 1860.*)

V městě italském *Cita di Castello* dávali svobodomyslníci potupné představení, kterak papež prelátům audienci dává, při čemž se i mnoho rouhalo. A hle, po divadle sotva že ten, jenž papeže představoval, přišel domů, sklesl mrtvicí raněn k zemi volaje: „Přiveďte mi kněze!“ Než však kněz přišel, byl již mrtvolou. (*Armonia 1863.*)

Dne 1. března 1870 dávali někteří pánové a paničky v městečku *Finaarde* v Holandsku k oslavení masopustu divadelní představení, vlastně sprostou travestii církevního sněmu římského. Jeden z oněch mužů představoval papeže, jeho manželka hrála úlohu bohyně Marie. Představení se ukončilo a všickni v nejkrásnějším rozmaru se rozešli. Avšak téže noci zemřel onen muž, jenž hrál papeže a jeho choť se zbláznila. Dva z mužů, kteří hráli kardinály, onemocněli taktéž a jeden z nich zemřel po třech dnech strašnou smrtí. Obě mrtvoly byly se vší tichostí noční dobou pochovány, nikdo se při pohřebním průvodu nechtěl súčastniti.

(*Blahověst 1870.*)

V *H.* u D. ve Vorarlberku byl v letech 1850—60 expositá horlivým duchovním pastýřem a pro horlivost měl

i nepřátele. Jeden sedlák pravil k tomuto nábožnému a horlivému knězi: „Než takového zrzouna, raději nechci žádného kněze při mé smrti míti!“ Jeho přání se vyplnilo. Když jednoho dne jeho domácí lidé z kostela domů přišli, nalezli jej mrtvého v posteli.

(Škola B. Srdce 1876.)

Tamtéž žil *hodinář*, nepřítel Církve sv. a ten se vyslovil, když Řím vojskem piemontským obsazen jest, radostně: „Už je papež konečně hotov!“ Za čtvrt roku potom byl ale sám hotov, zahynul jako samovrah v jezeru. *(Alban Stolz.)*

Jeden *mladík* bohaprázdný pravil ku své sestře: „Až přijdu do Říma vyplivnu se na papeže!“ Sotva že rouhavá slova ta pronesl, vychrlila se mu krev a za několik dní zemřel.

(Viridico.)

Jiný *mladík* římský posadil na sochu papežovu, ano mnoho lidí přítomno bylo, na potupu jakobínskou čepici, avšak spadl a zlomil si ruku.

(Südtir. Volksblatt 1863.)

V *Nasavsku* byl r. 1832—33 farářem děkan A. von L. Na silnici potkal jej sedlák na vozíku jeda a potupně volal naň, řka: „Pfaff, pfaff!“ Farář pravil mu zcela klidně: „Hleď, aby's bez neštěstí domů přišel!“ Na prvním mostě splašil se mu kůň, převrhl vozík a sedlák zůstal mrtev ležeti.

(Škola B. Srdce 1876.)

Několik zpupných studentů hulákalo v hospodě v *Padui*, an okolo šel zbožný mnich Baltazar, jenž pro obsluhování nemocných všeobecně byl ctěn a vážen. Tu pravil jeden zpitý studující: „Proč jen Baltazar obtěžuje ve dne a v noci ty, co více pokrmu a nápoje nepotřebují? Kdyby se raději o zdravé staral a hnijící nechal na pokoji. Víš co, Jiří, uděláme si s ním žert, stav se nemocným a volej ho o pomoc.“ Druh Jiřího uposlechl a naříkal, jakoby se byl otrávil. Baltazar pohlednul oknem do hospody, vrátil se a přiblížil se k Jiřímu: „Pomozte, pomozte, svatý muži!“ volal dle návodu Jiří. Baltazar odvětil vážně: „V čas jsi mne, milý synu, povolal, této hodiny ještě zemřeš.“ I zbledl a cítil se ochromeným na celém těle „Udělej kříž, můžeš-li,“ povzbuzoval ho Baltazar. Ale běda, ústa rouhavá se nemohou otevříti. „Lituješ všech svých hříchů? Nuže, přijmiž rozhřešení. Uděluji ti poslední požehnání, ve jmenu Otce, i Syna, i Ducha sv. Amen.“ Za tři minuty byl Jiří mrtev. Baltazar opustil hospodu, studentům hrůzou ježily se vlasy, onen pak student, jenž k rouhání dal podnět, vstoupil co bratr do kláštera a zemřel co zbožný kněz. *(Volksfreund.)*

Perego, redaktor veronských novin, počal roku 1863 zuřivě psáti proti duchovenstvu a biskupům a všemu katolickému. Proto také biskup veronský msgr. Canossa v pastýřském listu varoval ovečky své před těmito novinami. Perego zuřil proti němu tím více a ještě i proti biskupům v Trevisu, Chioggii a arcibiskupu tridentskému a kapitole v Udině psal; napsali biskupové společně pastýřský list proti třem novinám: „Messagierre di Rovereto“, „Rivista Friulana“ a „Giornale di Verona“, v němž zapovídalo se katolíkům noviny ty odebírati a čísti, což se stalo 4. října a 11. října byl list ten s kazatelny čten. Perego počal nyní zuřivý článek proti pastýřskému listu psáti, avšak nedokončil ho. V redakci dokončoval článek ten, když ho mrtvice ranila, na niž 14. října zemřel. *(Südtir. Volksbltt. 1863.)*

V *Prato* v Toskánsku vkročil r. 1860 svobodomyslník horkokrevný do kavárny, vytáhl dvě pistole nabité a zvolal: „S jednou zastřelím papeže a druhou faráře v kathedrálce!“ a položil pistole na stůl. V tom ale spustila jedna pistol a kule projela mu hlavu. Kvapně běželi pro kněze a sice zrovna pro toho, kterého chtěl zastřeliti, avšak přišel již pozdě, nešťastník byl již před soudem Božím. *(Apologista.)*

Jistý hospodský v *Pf.* vymaloval hanlivý obraz představující sv. Otce, an se béře ve společnosti štěkajícího psa. Když domaloval obraz — byl u konce i se svým rozumem. Stalť se choromyslným. *(Čas.: Pilger.)*

Do jakéhos hostince, kde se sochaři scházívali, přinesl jeden z nich u večer sošku zhotovenou na posměch *Pia IX.*, papeže, karrikaturu s ohromně velikým břichem. Všichni se nápadu tomu smáli a v noci rozešli. Zhotovitel karrikatury se ale druhého dne roznemohl, břicho mu tak náramně naběhlo, že bylo až hrůza naň se podívati. Nešťastník upřel

třetího dne na přítele, jenž ho navštívil, zrak a vypustil za chvíli ducha.

Jiný nezbedník ve veřejném hostinci se obvázal množstvím šatů, aby nápodobil postavu sv. Otce a pronášeje hrubé šprýmy uděloval okolostojícím požehnání. Sotva ale že se svlékl, pocítil velkou bolest v ústech, udělal se mu tam vřed (karbunkl), pravá ruka mu otekla a úplně zčernala. Seznav trestající ruku Boží dal si zavolati kněze, prosil všecky, jimž pohoršení dal, aby mu odpustili a a ve 24 hodinách byl mrtev.

(Čas.: Armonia.)

V *Resině* nedaleko Neapole pravil jeden 23letý mladík k shromáždění mladíkův, vyzdvihnuv nohu a ruku: „Touto nohou bych papeže kopnul a touto rukou udeřil!“ Domluvil, vykřikl, ranila ho mrtvice. I běželi ostatní pro kněze a i sami se vyzpovídali. Mladík onen se uzdravil sice, avšak na noze a ruce zůstal ochromen.

(Apologista di Torino 1862.)

Bohatý rytíř *S. von R.* v Bavorsku uslyšev r. 1848, že syn jeho se chce státi knězem, tak se rozzuřil, že zvolal: „Stane li se syn můj knězem, zastřelím ho u oltáře.“ Za nějaký čas spatřil s okna zámku svého myslivce opilého. I rozzlobiv se činil opilému trpké předhůzky. Myslivec rozdurdiv se nad tím, vystřelil a zastřelil pána.

(Scherer, Exempel-Lex.)

Dne 8. července 1871 běželi někteří nezbední mladíci ulicemi *římskými* v části Trastevere a hrozně proklínali: „Smrt papeži!“ Jeden z nich vyřkl docela hrozné rouhání: „Smrt Kristovi!“ Bylo to však poslední slovo jeho, neboť v témž okamžiku klesl k zemi a byl mrtev.

Jistý hostinský taktéž v Římě zařídil k uvítání krále Viktora slavné osvětlení v celém domě svém a ustavičně pronášel hrozné kletby proti náboženství, kněžím a papeži. Odpoledne ulehnul, aby si trochu odpočinul. Když u večer mělo započíti osvětlení, vstoupili domácí do pokoje, aby hostinského vzbudili, než nalezli jen jeho mrtvolu.

(Blahověst 1871.)

Komik *Sch—ell* měl míti v heidelberském divadle 11. listopadu 1873 svůj příjem a zvolil si nekalý kus: „Mniši“, ve kterém hlavní úlohu měl hráti. Poněvadž sám piják byl, představoval vínem opilého jesuitu. Však následoval trest v zápětí. Když rozličné nemotorné pohyby, sedě na židli na jevišti, prováděl, zlámala se tato pod tíží opilého komika, který sobě tři žebra zlámal. Mnozí opouštějíce divadlo považlivě o nenadálém trestu tom vespolek rozmlouvali. *(Blahoěést 1873.)*

Voltaire, nevěrec, psal jednou svému příteli, že za dvacet roků konec vezme infamská (t. j Církev kat.), Zatím ale právě za 20 roků zemřel sám v nekajicnosti. *(Zufälle, die nicht Zuf. sind.)*

Jistý *Togneti* v Římě byl od r. 1867 nejzuřivějším odpůrcem papežství, který Bohu i Církvi neslýchaným způsobem se rouhal, o kat. Církvi a papeži co nejhanebněji mluvil a při všech vzpourách hlavním vůdcem se okazoval. Před několika dny zemřel tento muž v jedné nemocnici římské rakem jazyčným. Vskutku Bůh nebývá posmíván.

(Čas. „Čech“ 1877.)

Rozjímání,

viz: „modlitba, způsob d!“

Rozkoš,

viz i: „smilstvo!“

1. Nečiní spokojeným.

Císař *Tiberius*, jenž rozkošem a smilstvu zcela se oddal, vyznal sám o sobě, že každého dne úzkostí takořka umírá.

(Tiberius císař.)

Sv. *Augustín* pěkně se vyznává: „Ve všech rozkošech válel jsem ducha svého a srdce své, ale nemohl nikdy spokojiti.“

(Sv. Augustín.)

Bl. *Gunthéra*, opata českého, zavedly v mládí bohatství a pych na bezcestí; a když se těch rozkoší pozemských nasytil, zošklivil se mu svět, nedávaje mu pravé spokojenosti a počal toužiti po ztraceném ráji srdce, až ho pokáním a ctností nabyl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Jindřich, manžel sv. Idy, usmrtiv z podezření sluhu Kuno a svrhnuv man-

želku s okna, vydal se do světa širého, a vrhal se z veselí do veselí, z rozkoše do rozkoše, ale ztraceného pokoje nenabyl a všude kata — zlé svědomí — sebou nosil. *(J. Bílého: Legenda.)*

2. Jest marná a duši škodná.

Šalomoun nashromáždil sobě stříbra a zlata. A čehokoliv oči jeho žádaly, neodepřel jim, aniž zbraňoval srdci, aby požívalo všeliké rozkoše. Avšak konečně sám uzřel ve všech těchto věcech marnost a trápení ducha a že nic netrvá pod sluncem.

Israelité, hovíce rozkoši, upadli v modloslužebnost *(2. Mojž. 32, 6.)*. Sodomští rozkoší zahynuli.

Dinu, dceru Lie, poškvrnil Sichem, syn Hemora hevejského *(1. Mojž. 34, 1.)*; žena Putifarova vrhla očima na Josefa *(1. Mojž. 39, 7.)*; Amnon poškvrnil sestru Thámar *(2. Kr. 13, 1.)*; Holofernes k Juditě zahořel nečistou rozkoší a zahynul *(Jud. 12, 16.)*; starci k Susanně a utraceni jsou *(Dan. 13.)*.

Boháč, o němž mluví sv. evangelium měl hojnost pokladů; každodenně míval skvělou hostinu a pohár radosti vyprázdnil až na dno; ale jaký užitek měl z toho? Po krátké radosti pochován jest na vždy v pekle. *(Lukáš 16.)*

Sv. *František Salesius* také měl v roce čas jistý, čas žalosti určený a ten byl čas masopustní. Znamenav v hořkosti srdce svého, že v tom čase Bohu největší potupa se činí, Církvi hana děje a ohavnost panuje, naříkal řka: „Od sv. třech králů až do popeleční středy jest srdce mé nevyslovně sevřené; chřadneť, že v tomto čase pobožnost tak mnohých věřících hyne a horlivost jejich stydne.“ *(Sv. František Sal.)*

Sv. *Jan* Kvalbert, napotom zakladatel zvláštního řádu, pocházel z bohaté šlechtické rodiny florentinské a sloužil jen radostem světským a rozkošem jako otrok. Evandělické rady nemohl pochopiti a snad by byl i bídně zahynul, kdyby mu byl Bůh v čas oči neotevřel. *(Richter Gesch.)*

Sv. *Jan* zlat. doznává, že ďáblu není nic milejšího, jako když kdo rozkošem se oddá, které jsou pramenem všech hříchův. *(Sv. Jan Zlat.)*

Rozmysl,

viz: „řeč b!“

Různice.

1. Příčina bývá nepatrná; pýcha; původce dochází trestu.

Konfucius, mudrc kytajský, šel jednou se svými učni okolo domu, v němž se dva drvoštěpové vadili. „Ty nemáš rozumu, ty nemáš svědomí!“ křičel první. „Ty nemáš ani rozumu, ani svědomí, jsi bezbožník!“ vřeštěl druhý. Konfucius obrátiv se k učnům, řekl: „Slyšte! lid tento vede řeč mudrcův.“ „Řeč mudrců?“ divili se učeníci, „vždyť neslyšíme než podlý vřesk a nadávání.“ Zasmál se Konfucius, řka: „Což nepozorujete, že každé slovo jejich jest: „rozum, svědomí!“ jež slova mudrctví jsou. O čem pak jiném mluvíváme my vespolek?“ „Ale ti lidé,“ namítali učeníci, „neváží, jako my činíváme, důležitost slov těchto; oniť hulákají a nadávají si, toť přece mudrcům nesluší.“ „Příčina toho jest,“ odpověděl Konfucius, „protože ti dva lidé nevidí svých chyb pro chyby odporníkovy. Kdybychom vždycky svých vad pozorovali, než si bližního poklesků všímáme, nebylo by mezi námi tolik hádek a rozepří! Ó jak velký počet mudrců podobá se těmto dřevoštěpům. Největší neřest u člověka jest pýcha a hrdost. Je-li syn hrdý, přestává rodičů poslouchati; pyšný protivuje se vrchnosti své a hrdý vzdoruje i příteli. Že se ti dva drvoštěpové tolik znectili, jest rovněž jenom pýcha vina. Vy pak tak moudrými býti se snažíce neodchylujte se nikdy od bohumilé skromnosti, ježto svět vzdělává a oblažuje; z hrdosti pak a pýchy jen temnost a hřích se rozmahá. Pomněte, proč naši předci ctnosti a moudrostí prosluli? Bylitě skromni. Skromnost jest základ všech ctností a matka pravé moudrosti. *(Melichar.)*

Dva *manželé* hádávali se každoročně, ano i rvali. A co bylo příčinou sváru toho? Přišli na stůl pečení ptáci. Žena pravila, že jsou to kvíčaly a muž zase tvrdil, že jsou to kosy. Což zavdalo příčinu k hádce ano i rvačce, což se každoročně i opakovalo.

(*Hunolta*: *kázaní.*)

Dva *ovčáci* leželi jedné noci na pahorku a dívali se na skvoucí hvězdy. „Oh“, pravil jeden z nich, „kdybych měl tak velké pole, jak tam ta obloha jest rozsáhlá a široká, jak bohatým pánem byl bych!“ „A já,“ pravil druhý. „Kdybych měl tolik ovcí, co tam na obloze hvězd stojí, jak bohatým báčou byl bych!“ „Cože,“ dí na to první, „kam pak by's chtěl takové stádo ovcí na pastvu vyhnati?“ „Kam bych je vyhnal,“ odpovídá druhý, „kam jinam, než na tvé pole, tam budu míti dost místa.“ „Mohl by's se opovážiti!“ „A proč ne, kdo by mně v tom chtěl zbraňovati?“ „Já bych tobě zbraňoval a jak bych tam zastihl tvé ovce, pobil bych je všecky!“ „Však by's uviděl, jak by se ti vedlo!“ A z této hádky pošlo brzy nadávání a klení, konečně vpletli se obadva sobě do vlasů, až i v obapolném, ne právě laskavém obejmutí s kopce dolů se skouleli. (*Sendbote.*)

Starší a mladší *poustevník* žili již mnoho let v též komůrce svorně. Starší zkušenější vypravoval jednou mladšímu o tak častých hádkách a různicích lidí. „Nenajdeš —“ pravil, „ani jedinkého domu, kde by lidé se nevadili, tím méně obce a stát.“ Mladší, jenž na poušti vyrostl, nemohl toho pochopiti a žádal druha, by mu to vysvětlil. „Nuže!“ odvětil starší, „ihned tě poučím.“ I vzav kámen položil ho do středu a pravil: „Já řeknu: tento kámen jest můj, ty pak musíš na to říci: nikoliv! mně patří tento kámen, a tak hádka počne.“ A tak se i stalo. Starší vzal kámen oběma rukama a křičel: „Tento kámen jest můj!“ „Nikoliv!“ pravil tu mladší, „mně náleží tento kámen.“ Starý se ale zasmušil a vážně vyslovil: „Nemáš žádného práva, kámen žádným spůsobem nedostaneš.“ Tu mladší, nevěda, jak má dále pokračovati, odvětil: „Je-li kámen tvůj a nedáš-li mi ho, nech si ho.“ Tím se hádka ukončila. (*Rufinus.*)

Císař *Karel V.* rozhodl urputilou při dvou dvořaníuek o přednost, řka: Která z obou jest větší blázen, nechť předchází!“ (*Frencla-Postilla.*)

Mezi obyvateli dvou vesnic, z nichž v jedné bydleli křesťané, v druhé pak pohané, povstala různice, tak že ozbrojeni do sebe se chtěli dáti. V tom šel *Apollonius* a vida sběh ten, napomínal je ku smíření a pokoji. Než jeden silný pohan pravil, že do smrti mezi těmi obcemi pokoj nebude. Tu pravil svatý: „Nuže, bíte se, věz ale, že ty v bitvě té zahyneš.“ A tak se i stalo. Přišlo až k boji a mezi padlými nalezal se i onen vzdorovitý muž, což tak šlo pohanům k srdci, že s křesťany se smířili, ano i křesťanství přijali.

(*Silbert.*)

2. Škodí:

a) jmění a zdraví.

Svár byl: mezi Kainem a Abelem (*1. Mojž. 3, 4.*); mezi pastýři Abrahamovými a Lotovými, však Abraham ho zamezil (*1. Mojž. 13.*); mezi Esauem a Jakubem (*1. Mojž. 27.*); mezi domem Saulovým a Jakubovým (*2. Kr. 3.*).

Absolon činil různice a sváry otci Davidu, proto bídně zahynul (*2. Kr. 15.*).

Lid israelský svářil se s Mojžíšem pro nedostatek pokrmu a nápoje (*2. Mojž. 16, 17.*).

Svár byl mezi ženami proucími se o živě dítě (*3. Kr. 3.*).

I mezi apoštoly byl svár, kdo z nich jest přednější (*Luk. 22.*).

Uslyšev sv. *Kolumbán*, že Theodobert, král Austrasie, s bratrem Theodorichem válku vésti zamýšlí, zapřísahal krále, aby různice zanechal a s bratrem se smířil. Než nadarmo. Válka vypukla, Theodobert byl přemožen a do kláštera zavřen. I Theodorich brzy za strašných bolestí zemřel a říše Austrasie přešla na Klotara, krále soissonského.

(*Kr. Šmída.*)

Jeden *bohatý advokát* v M. postavil a napsal takto poslední vůli svou: „Mé celé jmění odporučuju bláznům, neboť od nich soudících se jsem jmění svého nabyl.“ (*Hungari.*)

Jistý otec zůstavil po sobě dva syny, *Floriana a Barnabáše.* Oba zdědili po otci hezké jmění, od něhož dobře živi

býti mohli. K tomu patřila i krásná zahrada, po níž oba bratří bažili; a že ji oba míti nemohli, hrozně se hádali a svářili. Hádka se donesla k uším domácího duchovního, který navštíviv bratří, nabádal jich, aby buď postoupil dobrovolně zahradu jeden druhému, anebo to losem rozhodli. Tomu když oba odpírali, pravil duchovní: „Mějte ji oba společně; pracujte i dělte se společně.“ Když ani tomu nechtěli, radil, aby ji prodali a o peníze rovným dílem se rozdělili. Však ani ta rada jim nebyla po chuti. Oba chtěli mocí zahradu míti, a nedbajíce na výstrahu duchovního, dali se do soudu. Každý si vzal právního přítele a snažil se o to, aby právním uznáním při vyhrál. Drahně let trvala rozepře a stála mnoho svárů a mrzutostí, oba bratry o spokojenost, ba i o zdraví připravila. Konečně, když oba se dosti nasoužili, byl vynešen rozsudek, aby zahrada se prodala a penězi strženými aby soudní útraty se zapravily. Tu teprv bratří podali si ruce a upřímně se smířili. Žili nyní spokojeně, ale následky sváru na jmění a zdraví cítili. (*Podstránského výklady.*)

Pod velkým stromem ořechovým našli dva *chlapci* ořech. „Mně patří,“ zkřikl Antonín; „neb já jsem ho nejdříve spatřil!“ „Nikoliv,“ vzkřikl Vojtěch, „mně náleží, neb já jej zdvihl nejdříve.“ I dali se spolu do hrozné vády. „Já učiním konec vaší vádě,“ pravil větší chlapec, který se právě k tomu nahodil. Postaviv se uprostřed nich, roztloukl ořech, řka: „Jedna skořepina tomu patří, který spatřil ořech nejdříve, druhá skořepina tomu náleží, kdo jej zdvihl nejdříve a sobě za rozsudek zanechám jádro. To,“ se smíchem doložil, „bývá soudu konec obyčejný.“

(*Kr. Šmíd.*)

Dva žebraví *chlapci* našli na silnici starý provaz a hádali a vadili se o něj tak tuze, že se tím rozléhaly hory a doly. Jeden chlapec držel provaz na jednom konci, a druhý na druhém a jeden ho trhal druhému z ruky. Náhle se provaz přetrhl a oba chlapci upadli do bláta. (*Kr. Šmída.*)

Dva surovci, bratří Jan a Matěj Svoboda ze *Chval* dostali se při hře v kuželky se 37letým zedníkem Ant. Tatarem do hádky. Hádka přešla v pranici, při kteréž oba bratří statně místo do kuželek bušili do hlavy zedníka, tak že omráčen sklesl. Na tom neměli surovci ještě dosti a házeli po odcházejícím, když se byl zpamatoval, kamením, při čemž jej nebezpečně na levém oku zranili tak, že do všeobecné nemocnice dopraven býti musil. (*Čas: Čech 1876.*)

V *pražské nemocnici* pohádaly se dvě ošetřovatelky nemocných a konečně pustily se do rvačky. Poličkovaly se, rvaly si vlasy a kopaly se jako posedlé. Konečně prokousla jedna druhé prsa. Jen s velikým namahání bylo lze litice od sebe odtrhnouti. Poranění pokousané jest dosti považlivé. (*Čas.: Čech 1876.*)

Starý *Vrbenský* byl velmi haštěřivý, proto se i soudil neustále. Jednou vida Vrbenský, že v domě sousedově zeď se vylamuje, aby se nové okno zasadilo, nechtě toho trpěti, hrozil sousedu, že ho obžaluje. — Ostatní sousedi k Vrbenskému docházejíce, domlouvali jemu: „Nezačínejtež na svá stará kolena více žádných soudů, nebo tuhle hloupou při nemůžete vyhráti.“ Než, Vrbenský rozzlobiv se tloukl na stůl a přehrozně křičel: „Ujišťuji Vás svým slovem, že vyhraju a tak daleko to přivedu, že soused nebude víc do mého dvora hleděti.“ Vrbenský soud začav, prohrál a útraty musel nésti. Že ale neustálými soudy se do dluhů připravil a zaplatiti nemohl, byl jeho statek prodán a dostalo se mu ještě posměchu.

V soudech nebývá vyhrání,
často lepší, než prohrání.

(*Fr. Svoboda.*)

b) Vede k vraždě.

Panny, pacholata se loupí; dítky z náručí rodičům se vydírají; paní a chotě trpí násilí, jakéhož se vítězům zlíbilo; svatyně a domy se vybíjejí, vražda a žhářství se páchá, a vůbec vše jest zbraní, těly mrtvými, krví a kvílením naplněno. (*Sallustius.*)

Jak velmi různice a nesvornost škodí, vidíme jasně na šlechtických *anglických* rodinách červené a bílé růže. Kolik životů padlo tu za obět, mnoho-li krve marně prolito a mnoho-li neštěstí uvaleno tu na celou Anglii.

(*Tom. Macaulay.*)

Různicemi si škodili, tak že i mnoho lidí o život přišlo:

V městě *Argivi* různicí domácí tolik lidí o život přišlo, že podobné vraždění Řekové ani nepamatovali. (*Diodorus.*)

Za *Justiniana VII.* byzantinského kruté povstání povstalo, že mnoho hodných měšťanů povražděno jest a mnoho stavení, ba i chrám moudrosti shořel. (*Nicefor.*)

Když *Bajazet II.*, turecký sultán, křesťanské vojsko u města Nikopolis úplně na hlavu porazil; dal 600 nejvznešenějších Franků odpraviti. Když i na Jana, vévodu burgundského řada došla, pravil paša k sultánovi: „Nejmilostivější pane! tohoto neusmrcujte, ale pusťte na svobodu; neboť zahubí více křesťanů, než by celé naše vojsko učiniti mohlo.“ A tak se i stalo. Jan byl původcem domácích různic a válek, v nichž více křesťanů zahynulo, než by byli Turci s velkým vojskem zničiti mohli. (*Hunolta kázaní.*)

V *Bele*, uherském městě, dali se r. 1811 dva měšťané do hádky. Nejdříve se hádali slovem, pak ale se dali do pranice a podobali se více zuřivým zvířatům. Nadarmo je smiřovali přiběhlí sousedé. Ve rvačce ale jeden od druhého zabit, začež druhý k doživotnému žaláři odsouzen jest. (*Leop. Chimani.*)

Gruntovníci na *Hrádku* Josef Frejšek a Antonín Malina již od delšího času silně na sebe nevražili. V pondělí setkali se oba při žních na poli a počali hádku. Slovo dalo slovo a netrvalo dlouho a oba soupeři byli v sobě. Malina se ve svém vzteku tak zapomněl, že uchvátiv kosu, zamávl jí a jedním rázem Frejškovi hlavu srazil. (*Čas.: Čech 1878.*)

Dva *cestující*, jedouce po poště do Chikaga přišli pro místo do hádky a ježto nikdo nechtěl ustoupiti, vytáhli pistole, vystřelili oba najednou a váleli se mrtvi v krvi. (*Hortensia.*)

Dne 14. srpna r. 1859 nastalo strašné vraždění na Libanonu, kde Drusové a křesťané žili. Jedna žena druská a křesťanská vážily vodu ze studně a že jedné se rozbil džbán, povstala z toho hádka a když mužové žen se ujímali, přišlo až k pranici a pranicí tou, která mnoho hodin trvala, přišlo 42 osob o život. Ale ani na tom nebylo dosti. Drusové hájili Drusů a křesťané křesťanů a tím nesčíslné množství vesnic ohni padlo za oběť a nesčíslné množství lidu pobito jest. (*Österr. Volksk.*)

V *Lipsku* zastřelil tyto dni 24letý mladík, Kreskari jmenem, svého vlastního otce, váženého kupce, s nímž byl v rozbroji, dvěma ranama z revolveru a uprchl. Byl však v Drážďanech dopaden a zatčen, při čemž, než tomu zabráněno býti mohlo, ranou z pistole dosti povážlivě se poranil. (*Čas.: Čech 1878.*)

Ludvík XIV., král francouzský procházeje se kdys s ministrem Louvoisem v zahradě u letohrádku v Trianonu, rozpředl hádku, že jedno okno jest větší než ostatní, což ministr upíral, avšak musel umlknouti. Tu ze msty pravil ministr: „Král se příliš stará o maličkosti a proto musíme ho nějakou válkou zaměstknati.“ A vskutku okno ono stalo se příčinou kruté války, v níž přemnozí zahynuli a mnozí velkých utrpěli škod, bylo to roku 1689. (*Fr. Hoffmann.*)

V *Třeskonicích* u Žatce uškrtila dne 4. května 66letá žena v hádce 51letou nevlastní dceru provazem. Trestní vyšetřování jest zavedeno. (*Čas.: Čech 1874.*)

R. 1811 nechtěl jeden vozka ve *Vídni* dopustiti, aby jiný vozka dříve dříví obdržel, než on. I rozhněval se, lál druhému, když hleděl předjeti. I bil své koně notně a chtěl druhého vozku předjeti a v tom přišel ubohý nádeník Jakub Walk mezi vozy a tak byl pohmožděn, že v několika minutách zemřel. Oba vozkové dosáhli spravedlivého trestu. (*Leop. Chimani.*)

V *Rašovicích* u Úštěku pohádal se v neděli výměnkář Fr. Wieslich s 22letou dcerou Antonií a když se mu na odpor postavila, strhl se stěny ručnici a střelil jí 8 broků do zad. Přenáhlený otec byl ihned do vazby vzat, kdežto dcera leží značně poraněna na lůžku. (*Čas.: Čech 1874.*)

3. Proto:

a) Varuj se jí!

viz i „svornost“.

Jakub aby různice zamezil, utekl z domu otcovského k Lábanu a napotom se svými od Lábana, začež jej Bůh sám chránil a Esaua mu naklonil. (*1. Mojž. 27—33.*)

David různic se varoval a proto křivdy od krále Saula a napotom od syna Absolona trpělivě snášel.

(1. Kr. 19, 6.; 2. Kr. 19, 4.)

I Kristus sám vybízí nás k pokoji a pokoj má v ústech svých co pozdravení u př. *(Jan 20, 21.)*.

K pokoji vybízí i sv. Pavel *(Efes. 4, 3.)*.

Sv. *Alfons Lig.* hrál co pacholík s jinými druhy. Tu se jeden pacholík rozdurdil velmi a nadával, že prohrál. Alfons dal mu ihned vyhraný peníz, řka: „Pro mrzký peníz chceš Boha urážeti!“ a nehrál více. *(Th. Nelk.)*

Sv. *Amadeus*, vévoda savojský, měl jednoho času důležité jednání v záležitostech zemských s vévodou pisánským. A uznali oba vladařové za dobré, aby se pro tu věc sjeli osobně; načež se kníže Amadeus do Pisy odebral. Moudrostí a ústupností sv. Amadea skončilo se jednání brzy k obapolné spokojenosti a vévoda pisánský vystrojil k závěrce a na rozchodnou skvostné hody.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Augustin* byl, jak známo, jeden z nejznamenitějších učitelů Církve. Za jeho času žil též sv. Jarolím, nejučenější vykladač Písma sv. S tímto učeným mužem dostal se sv. Augustin do učené hádky, která se vedla perem, při čemž mu Jarolím popudlivě odpověděl. Sv. Augustin jej prosil za odpuštění, jest-li ho urazil a píše: „Neboť ač úřad biskupský daleko vyniká nad úřad kněze, proto přece Augustin v mnohém ohledu stojí pod Jarolímem.“ *(Sv. Augustin.)*

Když sv. *Basil* s biskupem Eusebiem se nepohodl a osadníci proto od biskupa se odtrhnouti chtěli, milujíce velmi Basila, tu Basil opustil Césarei, aby velké různice zamezil a odebral se na poušť. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Efrém* ve své poslední vůli dobrořečí Bohu, že po všecky dni života svého nikdy se žádným sváru a různice neměl. *(Macana výb.)*

Když sv. *František sál.* ze Ženevy do Paříže se navrátil, dozvěděl se od svého správce, že mu přiřknuto právo v rozepři, jíž mu někteří zemané pozemky odejmouti chtěli. Avšak sv. František nižádným spůsobem a domlouváním pozemky ty přijmouti nechtěl. I zavolal si zemany a dal jim sumu, kterou mu nahradili, nazpět, čímž si získal jich srdce, že se stali jeho nejupřímnějšími přátely. *(Leop. Chimani.)*

Sv. *Ondřej avellinský* již v pacholeckém věku hleděl se každého sváru se spolužáky vystříhati; byl-li uražen, snášel to trpělivě a jest-li přece někdy nějaké nedorozumění mezi ním a některým spolužákem povstalo, byl vždy první, jenž ruku k smíření podal a proto co smiřující anděl byl od spolužáků všeobecně vážen a milován.

(Leop. Chimani.)

V čas drahoty dával jistý bohatý *muž* dětem nejchudším každodenně každému bochníček chleba. Děti, vrhnouce se na koš, hádaly se a vadily, chtíc každé míti chleb nejlepší a ani se nepoděkovaly. Jen Františka, chudobně, však čistě ošacené děvčátko, stojíc opodál vzala nejmenší bochník, jenž zůstal v koši a políbivši pánu ruku mravně odešla. Druhého dne si děti zase tak nemravně počínaly a Františka dostala o polovic menší bochníček jak ostatní. I dala doma chleb matce nemocné a ta když jej načala, množství stříbrných peněz z něho vypadlo. I musela Františka na rozkaz matčin ihned peníze pánu nazpět donésti, ješto bez pochyby omylem do chleba se dostaly. Dobročinný muž ale pravil: „Nikoliv omylem, ale schválně peníze ty jsem do chleba dal, abych tě, dítě, odměnil. Buď vždycky tak tichá a spokojená. Kdo raději na menším chlebě přestává, než by se vadil o větší, vždy sebou požehnání domů přináší, kdyby ani jednou peněz v něm zadělaných nebylo.“

Mírnost pro pokoje zachování
dává domu Boží požehnání.

(Fr. Svoboda.)

b) Zámezuj!

Když sv. *Aloisius z Gonzagy* v Římě na kněžství se připravoval, poslala proň matka, aby bratra svého Rudolfa usmířil s vévodou z Mantuy, kteří o dědictví se přeli. Sv. Alois ihned přichvátal a velebným vzezřením a upřímnou domluvou oba smířil, že si podali ruce. Nad tím zaplesal i lid, volaje: „Vizte Aloisia, anděla míru!“ *(Alb. Werfer.)*

Sv. *Alžběta*, královna portugalská, všude mezi různícími zjednávala mír

a smířila jednotlivce, města, ba i celé národy. Tak smířila choť svého Dionysia s odbojným synem Alfonsem, Ferdinanda IV., krále kastilského, s Alfonsem de la Cerda, jenž taktéž o korunu se ucházel, Jakuba II., krále aragonského, s bratrem a králem kastilským. (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Augustin* vida, že mezi Jarolímem a Rufinem, přátely, rozbroj povstal, všemožně jako pravý přítel se přičinil, aby je smířil. (*Wiser.*)

Sv. *Bernard z Offidy* tišil podivuhodnou obratností sváry a různice v rodinách a jako anděl pokoje rozsíval všude mír a lásku. Po jeho smrti říkal lid: „Umřel již, co různice tišil, co srdce mířil a pokoj a svornost mezi příbuzné uváděl.“ (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Dionys*, biskup alexandrinský, podobal se andělu pokoje; neboť kdekoliv jaké spory vznikly, byl sv. biskup vždy při ruce a svým tichým jednáním a trpělivostí a laskavostí nezřídka mnohé ku pokoji přivedl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

V životě sv. *Františka xav.* se píše událost, která svědčí, jak nenáviděl svárů a různic. Město Koán přijalo kněze z řádu Ježíšova a odevzdalo jim chrám. Po nemnohém čase znamenal sv. František, jenž byl úd téhož řádu, že někteří obyvatelé tohoto města počínají nátisky a příkoří činiti. A obávaje se, aby se nevzňal oheň svárů, vzal klíče chrámové a padna k nohoum těch odpůrců u přítomnosti velkého shromáždění lidu navracoval jim je, kterouž ponížeností rozjitřené mysle docela upokojil a smířil. (*Macana výb.*)

Sv. *Hugo*, biskup z Grenoble, † 1132, začasto na kolenou prosil ty, co v nepřátelství žili, aby nepřátelství se vzdali a se smířili. (*Räss und Weiss.*)

Sv. *Jan laudenský*, napotom biskup, zpozoroval-li kdy, že mezi některými z bratří nevole jakás jest, okamžitě šel laskavým domlouváním a prosbami jich smířit, ano i na kolena se před nimi uvrhoval, prositi nepřestávaje, až smíření a pokoj zjednal. I toho, kdo se rozkazy anebo pokáráním uražena cítil, obyčejně kleče za odpuštění prosíval. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jan Nep.* všemožně se přičiňoval, aby různice a rozepře jak u dvora, tak i v městě Praze odstranil. Mnohé žaloby ukonejšil, mnohé soudy zamezil. Až posud stává důkazů, jak ostrovtipně, moudře a poctivě při rozsuzování si počínal. (*Richter.*)

Dozvěděvši se sv. *Kateřina sien.*, že jistý vznešený měšťan Nonnes v různici žije, domlouvala mu, aby se polepšil a když neuposlechl, utekla se k Bohu a modlitbou svou způsobila, že Nonnes se úplně změnil, s nepřáteli se smířil a v pokoji se všemi žil. (*Richter.*)

Sv. *Martin*, biskup turonenský, svár, rozepře a nelaskavost nenáviděl co smrt. Uslyšev jednou, že mezi duchovními fary, řečené Kande, jakési nedorozumění vzniklo, bez meškání se stařeček vydal na cestu a zrušený pokoj okamžitě navrátil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Petr z Tarenta*, arcibiskup, všecku píli vynaložil, aby Ludvíka VII., krále francouzského, a Jindřicha, krále anglického, smířil, až se mu to i podařilo, tak že uzavřeli mezi sebou mír. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Sába*, opat, byv pod ochranu příbuzného svého v mládí dán, musel tu od hrubé manželky tohoto příbuzného mnoho snášeti. Ubohý hoch, aby různice, jež mezi oběma stranama proň vznikly, zamezil, uzavřel do blízkého kláštera se odebrati, ač teprv jen osm let stár byl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Theodosius*, arciotec mnichův, vida jednou, že dva bratří se hádali, klekl před nimi a tak dlouho prosil, až se smířili. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Sáva*, patron země srbské, syn velkého župana veškerých zemí srbských, krále Štěpána Nemanjy, vstoupil do kláštera. Svornost bratří jeho Štěpána a Vukana po smrti otcově ihned zmizela, tak že až krvavá válka mezi bratrskými národy vypuknouti hrozila. Nejmladší bratr Sáva přerušil tu řeholní tichost a domlouval ve jménu Páně oběma bratřím a Bůh požehnal slovům jeho v takové míře, že bratří se smířili r. 1203 a nikdy více pokoj nezrušili. (*Škola B. Srdce. 1877.*)

Za francouzské revoluce r. 1792 povstaly dva pluky proti sobě, aby se bily. Tu přiběhl mezi ně měšťanosta z *Aixu* a prosil je, aby se smířily, řka: „Spolu-

měšťané! zastřelte mne a rozsekejte na kousky, jen žádám vás, mezi sebou co přátelé a příbuzní se nebijte!“ Slova ta usmířila oba pluky, tak že podali si ruce. (*Gallerie.*)

V jisté *francouzské obci* vedli si rolníci spravedlivou stížnost na panstvo, tak že vzpoura již vypukala. Tu vystoupil farář na kazatelnu a pravil: „Milí přátelé, den svobody a pomsty nastal. Váš pán vás až dosud potlačoval a proto musí potrestán býti. Při spravedlivé věci nemohu osadu svou opustiti a proto mi dovolte, abych byl vaším vůdcem a přísahejte mi, že mne budete následovati.“ Rolníci přislíbili a nyní farář pokračoval: „Nyní slavně přísahám, že potlačovateli odpouštím!“ Rolníci, davši již faráři přísahu, smířili se s pánem a tento s nimi od té doby i laskavě nakládal.

(*Geistl. Kurzweil.*)

V jistém městě žili dva *sousedé*, kupci, v záští a pohoršlivé různici. Jeden z nich šel do sebe a otázal se jistého zbožného muže, jak by souseda usmířil. Tento mu odpověděl: „Nejlépe bude, pak-li ty, co k vám o něco přijdou, čeho nemáte a neprodáváte, pošlete k sousedu.“ I učinil kupec tak a když to soused jeho zpozoroval, šel sám ke kupci a prosil za odpuštění a stal se jeho nejvěrnějším přítelem.

(*Nouvius.*)

Dva *vozkové* potkali se v úžině a žádný se nechtěl druhému vyhnouti. „Z cesty!“ volal první, máchaje bičem, „anebo zmrskám tě tak, jak jsem již dnes jednoho zmrskal.“ Druhý se slov těch ulekl a vyhnul se ihned, otázal se ale, co onomu muži učinil, zda li ho zabil? „Nikoliv!“ odvětil první usmívaje se, „já, následuje moudrého, jsem se mu uhnul!“ (*Šmída: Repert.*)

Růženec.

1. Původ a zařízení jeho.

Palladius svědčí, že již třetí století základ k růžencové pobožnosti dalo.

Sv. *Pavel*, poustevník, míval prý 300 kaménků za ňadry a modlíval se denně 300 Otčenášů kleče a po každém pro paměť jeden kamének vyndal.

Makarius mladší, mnich IV. věku, za úlohu si položil, 300 modliteb denně vykonati a aby v počtu nechybil, hned po každé modlitbě jednotlivé, jeden ze 300 kamínků, v lůně chovaných, odhazoval.

Synové sv. *Beneše* VI. věku, modlíce se pracujíce, modlívali se při práci růženec čili částku kuliček tkanicí provláčených s sebou nosívali.

V VII. století užívala sv. Gertruda († 667) růženec, který se napotom v její hrobě nalezl.

V VIII. století vypravuje sv. Otec *Lev IV.*, velel četnému vojsku proti návalům nevěřících v jedné ruce zbraň, v druhé pak růženec držeti.

I kajicníkům ukládán za pokání.

L. P. 1094 obdaroval poustevník *Petr* z Amiensu mnohočetné křižáky růženci, aby se po cestě do sv. země za vítězství modliti.

V XI. století uložil sv. *Jan Kvalbert*, opat, mnichům řádu svého, jenž kněží nebyli a latině nerozuměli, místo latinského žaltáře, každodenně říkati jistou část Otčenáše a Zdrávas. Téhož času rozšířil Leofrik, hrabě herefordský v Anglicku, s chotí nábožnou Kodivou králem Kanutem nádherně vystavený klášter panenský v Koventru, jejž přebohatě nadav, řeholníky osadil a téže řeholi odkázala Kodiva vůlí poslední skvostný věneček ze 300 drahých kamenů, na šňůře zlaté navláčených, ceny sto hřiven stříbra, aby jím sochu Rodičky Boží kol hrdla ozdobila, k jíž poctě se za živa modlitby oblíbené modlila dle svědectví Malmesburova a sice každodenně.

Konečně leta Páně 1208 pobožnost růžencova v způsobu nynějším od sv. *Dominika* zařízena jest. Panovala za jeho času netečnost veliká, Mohamedáni opět se zmocnili Jerusaléma, nastaly i bludy Albigenců, nemravnost a všeliká neštěstí. Tu vyvstal sv. Dominik, jako druhý Eliáš a horlil proti bludům a netečnosti a založil růžencovou společnost v naší spůsobě a přemnoho jí spůsobil.

(*Sion 1846.*)

Od této doby stal se růženec oblíbenou pobožností velmožů, knížat, šle-

chticů, radních osob, vojína, měšťana i rolníka. Královna *Blanka* z Kastilie vykonávala každodenně růžencovou pobožnost. *Jindřich IV.*, král francouzský, každou sobotu. *Ludvík XI.*, král francouzský, ozdobil své náprsí několika růženci blízko před smrtí. *Eduard III.*, král anglický, obdaroval rytíře francouzského Eustacha z Ribeaumontu za odměnu udatnosti v šermování růžencem perlami draze osazeným. *Anne z Montmorenci*, co vůdce v čele vojska svého, modlíval se růženec. Sv. *Kateřina* senenská pozdravovala, kdykoliv po schodech se brala, na každém stupni Matku Kristovu. Sv. Otec *Pius V.*, ač mnohou církevní a státní prací zanešen, věnoval přece každodenně chvílku růžencové pobožnosti. Sv. *Karel bor.* sám veřejně se předmodlíval růženec. Sv. *František* sál. hned jako student v chrámu Páně sv. Štěpána v Paříži před obrazem Rodičky Boží složiv slib čistoty, se zavázal, že každodenně jí k poctě růženec se modliti bude, což také věrně až do smrti plnil

L. P. 1571 vybojoval *Jan* rakouský bitvu slavnou nad Turky u Lepanta a to modlitbou sv. růžence, kterouž veškeří křesťané se modlili.

(*Čas. kat duch. 1847.*)

Proto také povstalo bratrství sv. růžence, do něhož zapsáni byli i papežové: Innocenc V., Benedikt XI., Pius V., Řehoř XIII., Pavel V., Alexandr VII., Kliment IX., Benedikt XIII. a Pius VII. I biskupové jeho se modlili a mezi duchovenstvem rozšiřovali, na př. František sál., sv. Karel borrom., sv. Alfons Lig., Michal Wittmann, biskup řezenský.

Mocnářové se ho modlili. Tak na př. Karel V., maje něco důležitého podniknouti, pomodlil se dříve růženec, řka: „Až se pomodlím růženec, budeme záležitost pojednávati“ Císař Bedřich III. prosil papeže, aby v Kolíně n. R. bratrství sv. růžence zavedl a sám s chotí svou nejprvé se do něho zapsal. Francouzští králové: Jindřich II., František II. a Karel IX. byli údové bratrství sv. růžence, podobně i tři sestry: Alžběta, choť Filipa II., krále španělského, Klaudina, manželka Karla III., vévody lotrinského, Markéta, královna navarská. Alfons V., král portugalský, říkával svým ministrům: „Prosme Rodičku Boží, aby říši mou modlitbou sv. růžence ochraňovala.“ Jindřich I., král portugalský, rozjímal 15. tajemství sv. růžence. Ferdinand I. arragonský, růženec se modlíval. Ferdinand, vévoda z Parmy, dal se r. 1775 do bratrství sv růžence zapsati a sám spisek o něm sepsal. Jan, král český, velkou naději spasení svého kladl v růženec. Kazimír II., král polský, žádal generála řádu dominikánského v Římě, aby mu vhodné kazatele pro pobožnost růžencovou zaslal

(*Scherera káz. bibl.*)

Věčný růženec, jímž se údové zavázali jistou hodinu růženec se modliti ve dne nebo v noci, takže ustavičně od někoho modlen jest. Založil ho dominikán Jan z Altamatury (1637). Papež Pius VII. bullou ad augendam 16. února 1808 udělil mu plnomocné odpustky.

Živý růženec, založen r. 1825 od dvou zbožných kněží v Lyoně, kdež 15 osob se vždy zavazují jedno tajemství každý rozjímati, tak že denně celý růženec se modlí. Brevem od 27. ledna r. 1832 „Benedicentes“ papežem Řehořem XVI. potvrzen.

Svátek „Marie vítězné“ ustanoven právě, když na mocný účinek sv. růžence bitva u Lepanta r. 1571 proti Turkům od křesťanů vybojována jest.

(*Tamtéž.*)

Růženec znají i *Arabové* a odříkávají podle nich své modlitby nebo průpovědi koranu. Místo křížků visí na růžencích arabských mosazný hřeben, jímžto si Arabové při modlení vousy přičesávají. (*Čas. „Zlaté Klasy. 1855.*)

2. Prospívá velmi.

Sv. *Alfons Liguori* zvolal vším právem: „Mnoho dobrého má svět pobožnosti sv. růžence co děkovati. Jak mnozí skrze ni hříchů svých zbaveni, jak mnozí skrze ni k životu svatému přivedeni byli. Jak mnozí, jenž nyní v nebesích se nalezají, došli skrze ni sladké hodinky smrti!“ (*Sv. Alfons Liguori.*)

Když sv. *František xav.* z Meliaporu odcestovati chtěl, přišel k němu jeden obchodník, prose ho, aby mu požehnání a něco na znamení přátelství zanechal. Sv. František dal mu růženec s krku řka: „Tento růženec nebude ti neužitečným, pakli v přímluvu Marie důvěřovati budeš.“ Kupec ten padl brzy v nebez-

pečí, neboť koráb, na němž ploul, na úskalí naraziv, ztroskotal se. Většina plavců a cestujících zahynula, jen někteří uvázli na skalisku a i kupec. Nemajíce žádné potravy, hleděli se na ztroskotané lodi zachovati. Obchodník, pln důvěry v ochranu Marie Panny, držel růženec sv. Františka v rukou a bez bázně vstoupil na zbylé kusy trámů, avšak ihned upadl v mdlobu. Procitnuv uviděl se na neznámém pobřeží a z nešťastných soudruhů nezbyl nikdo. Lidé, kteří šli okolo, pravili mu, že se nalezá na pobřeží negapatamském a on zas jim vypravoval, jak zázračně jeho život jest zachován. *(Mehl. příkl.)*

Sv. *Paškal Baylon* umíraje, upjal oči na kříž, vzal růženec do ruky, dal se svěcenou vodou pokropiti a zvolav velkým hlasem: „Ježíši! Ježíši!“ a požehnav se skonal.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Jeden umírající při vzpomínce na své těžké hříchy upadl v zoufalství a nechtěl se zpovídati. Uslyšev o tom sv. *Vincenc* paul. navštívil nemocného a napomínal ho k důvěře v Boha. Načež nemocný odvětil, že Kristu navzdor chce co zavržený zemříti. I povzbudil sv. Vincenc všech přítomných, aby důvěrně s ním se pomodlili růženec, aby na přímluvu Rodičky Boží zatvrzelec se obrátil. A hle, modlitba ta nebyla marná. Umírající se obrátil, vyznal se kajicně ze svých hříchů a umřel brzy na to v Pánu.

(Silbert.)

Kanovník *Arnold* byl velký ctitel Rodičky Boží. Když již smrti blízek byl, přijal sv. svátosti a prosil své spolubratry, aby ho v poslední hodince neopouštěli. Sotva že to vyslovil, dorážel naň mocně ďábel. I třesa se na celém těle a úzkostí se potě, prosil bratry, aby se zaň u Rodičky Boží přimlouvali. I modlili se růženec a hle, pokušení odešlo, Arnold tiše zesnul v Pánu.

(Sv. Alfons Lig.)

Několik mladých *cestujících* octlo se ve vlašských horách, kteréž, pro četné tam spáchané vraždy a loupeže, pověstnými se staly. Pocestní byli velmi veselé mysle, chtějíce zpěvem světáckých písní upomínku na smutné události dotčené krajiny z paměti zapuditi. Jeden z nich ale byl velmi nábožný, modlívaje se denně s velikou vroucností růženec. I vzpomněl si, že dnes obvyklou oběť nebeské lásky nebeské matce dosud nepřinesl. Vyndav růženec, počal se modliti. „Aj, aj, vizte toho růženečkáře!“ volali lehkomyslníci soudruhové s potupným úsměchem. Jsa takovými narážkami v pobožnosti rušen ostal modlící se mladík několik kroků za ostatními. Posléze byl v modlitbě tak pohřížen, že ani toho nepozoroval, když od spolucestujících příliš se vzdálil. Tu slyší najednou veliký hluk a bolestné bědování. Hned mu napadlo, že soudruhové od loupežníků napadeni jsou. Chtěl prchnouti, avšak pro úzkost nemohl ani z místa; i klesl na kolena a drže pevně růženec vzhůru, připravoval se k smrti. Lomoz se již blíží a vidí, že dva vrahové s obnaženými tulichy k němu se ženou. Sotva ale tito jej modlícího se zočili, odhodili zbraň, řkouce: „Ejhle, svatý, svatý!“ Mladík upadl ze smrtelné úzkosti a strachu do mdloby. To když loupežníci viděli, vzali ho na bedra a odnesli jej do skrýše své. Tam podali mu pokrmu a nápoje, aby se zotavil; druhého dne propustili jej, aniž by mu dost málo uškodili. Ejhle, jak užitečný jest růženec.

(Fr. V. Perutka: Kat. katech. v příkl.)

L. P. 1808 vypuklo v Španělsku všeobecné povstání proti Francouzům. Mezi Francouzi, kteří nemilosrdně v Madridě vražděni byli, nalezal se i lékař *Claubry*, horlivý ctitel Marie Panny. Právě šel z jedné kaple, kdež ke cti Rodičky Boží byl u sv. přijímání, an ho vzbouřenci přepadli a již ho zavražditi chtěli i odevzdal se ochraně Marie Panny a uslyšev, že Španělové Francouzům nadávají neznabohů, vytáhl růženec na doklad, že jest pravověřící. Sotva že Španělové růženec uhlídli, zarazili se. Tu vystoupil i kostelník, jenž lékaře z kaple dobře znal a dosvědčil, že ráno viděl lékaře v kapli Marie Panny u sv. přijímání a žádal je, aby muži tak zbožnému neubližovali. I zulíbali Španělové růženec, tulili se k lékaři a dovedli ho do jistého domu. Na vděk, že Panna Maria lékaři život zachránila, vykonal, přišed do Francie, devítidenní pobožnost ve Versaillu ku cti Rodičky Boží.

(Marienblüthen.)

Velký hudební skladatel *Haydn* neostýchal se veřejně vyznati, co za původ

a základ svého vždy utěšeného a šťastného nadšení považoval. Cítil-li, že se stává chladným anebo nějaké nepřekonatelné těžkosti mu hrozí, vstal od klavíru, pomodlil se růženec a rychle dosáhl té milosti, jakouž Bohu v oběť přinésti chtěl. (*Frant. Taufer.*)

Jistá paní *Helena* vedla bohaprázdný život. Jednoho dne šla náhodou do kostela a tu v kázaní slyšela o růženci. I zaopatřila si jej a modlila se ho více ze zvědavosti. Ale hle, brzy pocítila takovou rozkoš v modlení, že se bohaprázdného života svého vzdala, svatě žila a šťastně všem pokušením odolala. (*Bovius.*)

Podobně zamlčoval i jistý *mladík* z falešného studu ve svých zpovědích jistý hřích. Tu v kázaní slyšel o užitku sv. růžence, vstoupil do bratrstva a opravdu se pak obrátil a šťastně skonal. (*Alb. Solling.*)

Jistý znamenitý *kazatel* našeho století byl jedenkráte v noci k mladému zemanu povolán, jehož mrtvice ranila, aby ho vyzpovídal. Než zeman byl bez sebe. I pamatoval druhého dne kněz na nemocného při mši sv. a odporučil jej ochraně Marie Panny. A hle, nemocný přišel zase k sobě a skroušeně se vyzpovídal a přijal svátosti umírajících. Zpovědník překvapen vroucí lítostí nemocného dozvěděl se od něho, že po milosrdenství Božím má co děkovati Marii Panně, že na smrtelném lůžku ještě v čas s Bohem se smířil. Umírající matka jej odporučila ochraně Marie Panny a žádala, aby jí přislíbil, že každého dne se bude modliti růženec. Syn jí to přislíbil a po 10 let jiné pobožnosti nekonal a hle, Maria jej v smrti neopustila. (*Lalonia.*)

Dcera jistého *knížete* vstoupila do kláštera, nemohla ale na svět zapomenouti a dělala malé prospěchy ve ctnosti. I modlila se na radu svého zpovědníka růženec a hle, brzy se tak změnila, že se stala všem ostatním ve ctnosti vzorem. (*Alanus.*)

R. 1604 vracela se 14tiletá slečna *Aloisie z Marillac* z venkova do Paříže s rodičemi. V jisté uličce dala Aloisie žebravému chlapci vlídně almužnu. Po večeři chtěla se Aloisie velmi utrmácena odebrati na lůžko. Ač spaní ji přemáhalo: poklekla přece, aby se obvyklý růženec pomodlila. Ana se modlila, obrátila mimovolně zraku svého pod postel a tu s hrůzou pozoruje dvě blískavé oči. Ihned jí napadlo, že asi vrah na ni čeká a ji chce zabiti. Třesouc se na celém těle, počala se nahlas modliti ne za sebe, alebrž za obrácení zákeřníka a konečně doložila: „Vylez, nešlechetníku, abych ti pro Krista něčím přispěla a za zlé dobrým se ti odměnila.“ Jak byla ale překvapena, když vylezl onen otrhaný chlapec, jemuž dnes almužnu udělila. Pacholík padl na kolena a skroušeně se vyznal, že v noci měl vrahům a lupičům dvéře otevříti a prosil za odpuštění. Aloisie vše ihned bratru oznámila a tak, že růženec modliti se nezameškala, zachovala sebe a celou rodinu od jisté záhuby. (*Südl. Volksbl. 1864.*)

Jistý zbožný *pacholík* zvláště ctil Rodičku Boží a každodenně okrášloval její obraz věncem z nejvonnějších květinek. Jeho rodičové odevzdali jej do jistého kláštera na vychování, kdež začasto plakával, až se konečně představenému kláštera přiznal, co ho rmoutí, že nemůže z kláštera odejíti, aby uvil Marii věnec. Představený jej potěšil, aby místo věnce každodenně růženec se Rodičce Boží ke cti pomodlil a to zajisté že Panně Marii bude mnohem milejší. Pacholík uposlechnuv modlíval se každodenně růženec, nalezal v něm velké útěchy a vstoupiv později do kláštera stal se pro ctnosti své sám představeným kláštera. (*Silbert.*)

Při zemětřesení pod rumy sesutého domu nalezena jest jistá *paní* s dvěma dětma docela neporušená. Jistý kněz dal v domě tom kopati, a takto ji a děti zachránil. I vyznala se tu paní ta, že Maria ji zachránila, kterouž růžencem každého dne poctívala. (*Mehlera příkl.*)

V jistém předměstí *Paříže* odporučila umírající matka před 30 roky vedle postele stojícímu pacholíku, synu, aby do ochrany Marie Panny se odevzdal a dala mu růženec se žádostí, aby každodenně se ho modlil, což syn umírající matce i přislíbil. Syn vyrostl, stal se vojínem a pak i důstojníkem a účastniv se výpravy do Afriky vyznamenal se neobyčejnou udatností. Později doprovázela jej sláva na Krim a v seči na Almě byl od svých spoludruhů ob-

divován. Bohužel nebyl zbožný, toliko že dle daného slibu denně růženec se pomodlil. Přiblížil se den, kdy stáli u Inkermanu. Byl velmi umdlen a již již spal, přemohl ale přece spánek a modlil se růženec, který povždy u sebe nosil. Tu mu napadl jeho bohaprázdný život a bojovav sám sebou, mluvil nahlas a tu vešel k němu kněz. I rozmlouvali spolu o odkazu matky a tu důstojník milostí Boží hnut se obrátil a ihned vykonal sv. zpověď. Druhého dne po strašné bitvě u Inkermanu nalezli důstojníka na bojišti mrtvého; ještě držel meč v pravici, ale o jílec bylo omotáno dědictví po matce — růženec. (*Škola B. Srdce.*)

Jistý *vojín* byl těžce raněn na hlavě, avšak drže růženec a škapulíř v ruce volal snažně po knězi. I vyplnila se na přímluvu Rodičky Boží jeho žádost, vyzpovídal se, přijal tělo Páně a ihned zemřel. (*Crasset.*)

Jedna *žena* žila v nedovoleném poměru a ačkoliv začasto se chtěla obrátiti, zdálo se jí, že není možno, aby hříchu toho se vzdala. I modlila se na radu jistého přítele růženec a hle, v brzku se polepšila a vedla napotom bohumilý život. (*Alfons Liguori.*)

3. Proto:

a) Měj!

Sv. *Felix*, kapucín, říkával k průvodčímu svému, chodě se sklopenýma očima: „Bratře milý, růženec do ruky, zraky k zemi a mysl k nebi.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Ludvík zbožný, druhý německý císař, rád se modlil růženec, kterýž i povždy při sobě nosil. Jedenkráte ztratil růženec svůj poblíž Hildesheimu, což jej velmi hnětlo, a když ho nalezl, dal na tom místě kapličku vystavěti.

(*Bilder a. d. Jugendwelt.*)

Králové *škotští* nosívali vždy růženec co ochranu proti všemu zlému; taktéž museli i manové jejich činiti.

Vyslancové *španělští* objevili se u dvoru krále Ludvíka XIV. s růženci.

(*Frant. Taufer.*)

Švýcaři nalezli v arcivévodském stanu Karla burgundského růženec, na němž přidělány byly sošky apoštolů z ryzého zlata. (*Frant. Taufer.*)

b) Modli se!

Bl. *Albert velký*, biskup, modlitbě velmi oddán byl a mimo předepsané modlitby církevní modlíval se denně růženec a celý žaltář velmi vroucně.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František Borgiáš* velkou láskou naplněn byl k Rodičce Boží. Každodenně jí ke cti se modlíval i růženec, při čemž její život rozjímal.

(*Mehl. příkl.*)

Blahoslavená *Germana Cousin* byla horlivou ctitelkyní Marie Panny, jižto každodenně s tou největší svědomitostí sv. růženečkem uctívala a každý její svátek nějakým činem zbožnosti neb pokání světívala.

(*Škola Bož. Srdce 1871.*)

Sv. *Johana Františka ze Chantalu* modlívala se před večeří růženec.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ondřej avel.* sotva že zřetelně mluviti se naučil, počal též růženec se modliti a s takovou ochotností k modlitbě této chodil, že nebylo nikdy žádného napomenutí zapotřebí.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pavel z Kříže* již co dítě modlíval se rád růženec a za to zázračně vysvobozen jest od smrti, když se s bratrem Josefem topil. (*Šmída*: *Repert.*)

Bl. *Petr Canisius* povzbuzoval každého k modlení se růžence. On sám modlil se každodenně růženec za dušičky v očistci. (*Drahé kameny.*)

Sv. *Stanislav Kostka* nosíval od svého nejútlejšího mládí růženec u sebe a po Písmu sv. nejraději čítal knihy, jež jednaly o Rodičce Boží; s růžencem v ruce i zemřel. (*Lohn. bibl.*)

Velkým ctitelem sv. růžence byl ctihodný *Jan Berchmans*, jenž vždy růženec při sobě měl. „Tři poklady mám," pravil kdys, „s nimiž bych rád umřel: kříž, růženec a řeholní knihu." A žádost jeho se vyplnila, neboť zesnul v Pánu s růžencem v rukou.

(*Klinkáče legendy.*)

Princ *Eugen savojský* vedle meče povždy nosíval růženec, aby ihned se ho mohl modliti. (*Šmída*: *Repert.*)

Krištof Gluck, znamenitý hudebník, zpíval jedenkráte co pacholík velmi krásně v kostele, začež od bratra Anselma obdržel krásný růženec s tím podotknutím, aby se jej pilně modlil

každodenně a pak že se stane znamenitým a v namáhání že v modlitbě té velké nalezne útěchy a v Marii mocnou přítelkyni. Uctivě přijal Krištof růženec a přislíbil, že se jej denně bude modliti. A vskutku dostál věrně slibu svému a maje růženec v ruce skládal nejznamenitější díla svá a když mrtvicí raněn zemřel, nalezli na jeho ruce růženec.

(*Šmída*: *Repert.*)

Papež *Lev IV.* nařídil, aby jeho vojínové, bojujíce proti Saracenům, při sobě nosili růženec na 50 Zdrávasů a tomuto přičítal pak vítězství nad nepřítelem. (*Frant. Taufer.*)

Mozart, tento Rafael hudby, jenž již co dítě hudebnickým byl divem a na vavřínech nedostižitelného mistrovství zemřel, chodíval k zpovědi, ku sv. přijímání a modlíval se růženec. Po skvělém výsledku symfonie ve skladě „Concert spirituel" pomodlil se na poděkování růženec. (*Frant. Taufer.*)

D'Oconell, horlivý národovec irský, modlil se růženec v parlamentě anglickém, když se rokovalo o právech Irska.

(*Vácsl. Honejsek.*)

Jenerál *Radecký*, o němž každý starý vojín se slzou v oku rád hovořívá a když Rakousko bitvy ztrácelo, říkává, že nám schází Radecký: modlil se růženec. (*Ant. Syrůček.*)

Recamier, věhlasný učitel lékařství na vyšších školách pařížských, byl lékařem mocných a vznešených pánů, knížat, ano i králů; pověst o něm roznesla se po celé Evropě. A tento muž vyznal o sobě, když růženec si dal spraviti: „Modlívám se růženec. Jsem-li znepokojen nad některým nemocným, aneb jsem-li se svými prostředky již u konce, tu obracím se k Bohu a beru Marii Pannu za prostřednici, jedu-li k nemocnému, modlím se k ní jeden neb dva desátky na svém růženci."

(*Jules Masse.*)

Blahoslavený *Vincenc Maria Strambi* modlíval se růženec každého dne.

(*Šmída*: *Repert.*)

Mnich *Vincenc* modlíval se r. 1261 růženec, když bratří jeho se vyráželi, a hle, brzy na to za půl roku klidně zesnul v Pánu. (*Henriquez.*)

Jan Evangelista Veit, jenž ze židovství na víru katolickou se obrátil, jakožto veliký učenec nestyděl se každodenně na kolenou modliti se růženec.

(*P. Kopřiva*: *Kalendář.*)

Vysoce učený biskup *Wittmann* v novějších časech každodenně růženec odbýval. (*Podstr. výkl.*)

Řeč.

1. Dobrá.

a) Prospívá; proto ji užívej!

Pán *Ježíš* mocnou a libou řečí svou blahodějně působil na posluchače.

Sv. *František xav.* řečí svou mimo kostela více prospěl, než kázaním.

(*Krönes*: *Real Lex.*)

Sv. *Tomáš akv.* ve všech řečích měl na mysli jen spásu bližních a tím se sílil, že horlivěji se mohl modliti a rozjímati, an se nestal roztržitým.

(*Surius.*)

Sv. *Benedikt* a sestra jeho sv. Školastika, kdykoliv se sešli, měli rozprávky které se vztahovaly na Boha, Jeho smilování a vzdělávaly mysl bližního.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

b) Mluv s rozmyslem.

Sv. *Aloisius*, byv od svého spolužáka otázán, jakého prostředku používá, aby slovem nikdy se neprohřešil, odpověděl: „Než mluvím, rozmyslím si, co chci mluviti a odporučuji se Bohu, abych ničeho neřekl, co by se Mu nelíbilo."

(*Pred. u. Kat. 1857.*)

Řeči sv. *Alžběty*. uherské, hraběnky durynské, byly vždy moudré a dobře přemyšlené. Mluvila málo, ale s rozvahou. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* býval v řeči vždy opatrný a nikdy meze nepřestoupil, které nám buď rozum, buď láska ukládá. Kteří ho blíže znali, říkávali o něm, že jest muž, co málo slov nadělá, že ale, co mluví, má hlubokého smyslu a síly, již neodolá se.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kajetán* ve slovech, nemusel li v úřadě mluviti, byl tak šetrným, jako by byl teprv každé slovo na zlaté vážky položil; nejméně pak mluvil se ženskými. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Markéta*, královna škotská, byla v řeči opatrná; mluvila málo a to jen moudře. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Narcisus*, biskup, byl, když mluvil, ku podivu opatrný a pozorný, aby nevyšlo z úst jeho žádné slovo pohoršlivé, nebo liché a proto ani u jiných netrpěl, aby čas marnými neb dokonce klevetivými a oplzlými řečmi mrhali. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Placid*, mučeník, byl v mluvení velmi opatrný a skoupý; v jeho přítomnosti nesměl nikdo o poklescích a vadách bližního se zmíniti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Al-Šaffai, znamenitý mudrc u dvora Al-Mamuna, mluvil zvolna a odpovídal po přestávkách. Otázán, proč tak odpovídá, odvětil: „Musím si vždy bedlivě pomysliti, není-li lépe, abych mlčel, než abych odpověděl.“ (*Krönes*: *Real-Lex.*)

2. Varuj se!

a) řeči marné!

Sv. *Ignác z Lojoly* poslouchal klidně zbytečné řeči, pak li se ale zhusta opakovaly, jal se sám mluviti o smrti a posledním soudu, aby onoho od zbytečných řečí odvrátil a spasení jeho posloužil. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. panny *Kateřiny sen.* všeliké mluvení bylo dobré, počestné, šlechetné; marné slovo jí z úst nevyšlo, tak že se jí to nevšední svědectví dává, že od ní žádný neodešel, aby nebyl napraven. (*Macana výb.*)

Sv. *Konrad*, biskup kostnický, byl úhlavní nepřítel všech marných řečí, ale o Bohu a o věcech náboženských rád a dlouho rozprávíval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Kašpar Bonus († 1601) z řádu Minoritů kdykoliv bratry o věcech pozemských mluviti uslyšel, říkával: „Ó, milí bratří! neobracujme zraku svého k věcem pozemským. Děkujme Bohu, že jimi umíme opovrhovati. Obracejme všecka myšlení svá na Boha a spasení naše a mysleme jen na věci pozemské, abychom hříchů svých oplakávali.“ (*Richter.*)

b) neslušné a rouhavé;

viz i: „rouhání“.

Z úst sv. *Eduarda*, krále anglického, nevyšlo nikdy neslušné slovo, nebo Boha vždy přítomného na paměti měl, aniž trpěl, aby jiní řeči neslušné vedli. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

U přítomnosti *Jana z Fakundo* neopovážil se nikdo něco neslušného mluviti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jistý dobře vychovaný *důstojník* obědval s jinými důstojníky v hostinci a ti počali rouhavé řeči o Bohu a o svat. obřadech mluviti. Důstojník se zamlčel a hleděl řeč na jiný předmět uvésti, když ale hanebníci neustáli, pravil: „Milí pánové, kdyby někdo ve vaší přítomnosti o našem mocnáři a řízení státu špatně mluvil, mlčeli byste k tomu? A tak myslím, že Bůh a sv. víra Jeho zasluhuje ještě větší úcty a lásky a proto vás žádám, abyste již od takových řečí ustáli.“ (*Chimani.*)

Když ještě robota panovala měl hrabě Chor za vrchního jakéhosi *Syse*. Muž ten o Boha se mnoho nestaral. Jednou přišli do jeho kanceláře povolaní lidé ku správě. Na jedné skříni kanceláře byl postaven kříž pro potřebu přísahy. Tu chtěl vrchní Sys něco sobě vzíti ze skříně, na níž krucifix postaven byl a když ji otvíral spadl kříž dolů a rouhač ten ho nohou pod skříni odkopl s doložením rouhavým: „Máš tam také dost místa.“ Přítomní stáli všickni zaraženi, plni bolu nad touto řečí a bezbožným skutkem. A předce Bůh nebývá posmíván! Kaplan tamější uslyšev o tom, pravil bez bázně a strachu vrchnímu: „Pane vrchní, přijde snad čas, že budete se ku kříži, který jste odkopl, rád utíkati!“ A stalo se. Sys žil podle světa, pachtil se po slávě, až konečně dopustil se i podvodu a z úřadu svého vyhnán jest, a se stal i tulákem a žebrákem. Když pak jednou onoho kaplana, jenž zatím se stal farářem, o almužnu žádal, pravil tu: „Velebný pane! již vícekráte zpomněl jsem si na slova vaše, že Bůh mne může potrestati za mé rouhání. Bůh mne ztrestal a já uznávám vinu svou a věřte mi, že jak jsem sobě dříve kříže Kristova nevšímal, tak jest mi tento milým nyní. Kéž najdu skrze něj u Bohu milost!“ Obdarován odešel. — Bůh nebývá posmíván!

(*F. H. Škola B. Srd. Páně.*)

3. Nestydatá.

a) škodí; dochází trestu.

V *Paříži* žil mladík, jenž pro svou zbožnost a mravnost všeobecně byl ctěn a vážen. Studovav, získal si lásku učitelů a úctu svých spolužáků. I stalo se kdysi, že byl pozván do společnosti, kdež se vedly i hanebné řeči oproti čistotě. Mladík se červenal a byl jako na trní. Když přišel domů a ulehl si, nemohl usnouti a mimovolně se zabýval oněmi řečmi, až konečně mu praskla žíla a nešťastník následkem necudných řečí zemřel. *(Huber.)*

Když jednou sv. *Valerich* ve velké zimě kamsi cestoval, odebral se do domu vznešeného člověka se ohřát. Sešel se tu s jedním úředníkem, jenž s domácím pánem nestydaté řeči vedl. Světec projevil nevoli svou řka: „Nevíte, pánové, že Pán Bůh někdy také z každého slova bude počtu žádati?“ Než nezbedové nedbali na slova ta, řkouce, že jest to jen žert. Tu se rozhněval sluha Páně: „Chtěl jsem se u vás trochu ohřáti, ale ačkoli venku jest zima, ráději chci největší mráz snášeti, než vaši bezbožnou řeč poslouchati. Dejte pozor ale i na trest Boží!“ A hle, sotva odešel světec, oslepl domácí pán na obě oči a úředník ošklivou bolestí jat vypustil ducha. *(Kalendář: Moravan.)*

b) Neslyš a netrp ji!

Sv. *Kazimír*, když při jedné hostině, při které, jsa královič, přítomen býti musel, slovo urážlivé a necudné slyšel, ihned padl do mdlob.

(J. Bílého: Legenda.)

Blah. *Oringa* nar. r. 1240 kdykoliv nečisté slovo uslyšela, ihned v obličeji se změnila a i vrhla. *(Herbsta př.)*

V jednom domě pronesl při obědě nejstarší *syn* několik nestydatých slov. Matka uleknuvši se velmi, dávala synu znamení prstem, aby mlčel, otec se ale rozhněval a vyskočiv, vytrhnul synu lžici a odehnal ho od stolu, řka, že není hoden darů Božích požívati a spolu doložil, že každému v domě tak učiní, kdo nestydaté slovo pronese. Syn jako ubohý hříšník musel stoje na ostatní, ani jedí, pohlížeti. A čeleď, věděvši to, neopovážila se nikdy hanebně mluviti. *(Sausgruber.)*

Jistý mladý *důstojník* jedl s jinými důstojníky v hostinci, když ale tito nestydaté řeči mluvili, vzdálil se od stolu. „Kam jdeš?“ otázali se ostatní. „Raději chci se sluhou obědvati,“ odvětil důstojník, „než abych vaše hanebné řeči poslouchal.“ „Byl to jen žert pro zasmání,“ vymlouvali se. „To ale, milí pánové, se nesluší pro vzdělané lidi, abyste si čas hanebnými řečmi ukracovali. Já alespoň se nemohu smáti, kde studem se musím rdíti.“ *(L. Chimani.)*

Jakýsi zbožný *hostinský*, jenž rád nevinně si zažertoval, kdykoliv nestydatou řeč uslyšel, ihned na jiný předmět ji uvedl, řka, aby o něčem rozumnějším mluvili. I hostům neslušné řeči netrpěl a zřejmě řekl, že o takového hosta nestojí. Z počátku si mnoho hostů odvrátil, později ale měl jich tím více. Nic nezmohla u něho v tom ohledu ani vlastní manželka, která mu domlouvala, že takovým spůsobem si škodí. Když kdysi jakýs cizinec nestydatě mluvil, podíval se naň hostinský přísně a konečně poručil, aby se okna otevřela. A když ostatní se tázali proč, odvětil, že cizinec nestydatou řečí svou vzduch otrávil ve světnici. I rozlobiv se cizinec pravil: „Toť si člověk v hospodě nesmí ani zažertovati.“ Načež odpověděl hostinský: „Což myslíte, že hostinec jest dovolené místo neslušných řečí. Těší mne, že jste ke mně zavítal, avšak nectnou hubu ponechejte venku! Slušný žert slýcháme i my rádi.“ *(Sausgruber.)*

V domě továrníka *J.* žila služka, která pro její ctnost a obratnost v takové byla vážnosti, že žádný dělník před ní ani slova neslušného nepromluvil.

(Scherera Exempel-Lex.)

Nestoudný *mladík* počal rozličnými řečmi pokoušeti, aby zbořil hradbu studu a bázně Boží ve hradu ctnostné panny; sliboval to a ono, líčil, že přece není více děckem, aby věřila těm bajkám o nebi, o pekle, o věčnosti, o soudu Božím atd., že člověk žije jen jedenkráte a že musí přece světa užívati, že svět není mučírnou, ani klášterem atd. „Už jste u konce s vaší moudrostí? No, dobře, zítra se budu víc modliti a postiti.“ „Proč?“ „Což nevíte, co praví Písmo sv. (Mt. 27, 20.): Toto pokolení (zlých duchův) nevymítá se, jedině skrze modlitbu a půst!“ *(Škola B. Srdce 1874.)*

Jeden velmi slušně ošacený *mladík* mluvil v přítomnosti jednoho kněze nestydaté řeči. I pravil mu kněz: „Mluvte, mladý člověče, jak se na váš oděv sluší anebo noste oděv vašim hanebným řečem přiměřený!“ (*Šmída: Repert.*)

Jistý vzácný *pán* musel cestovat a přišed s večerem do velkého města, vešel do nejbližšího hostince a tu spatřil společnost mladých lidí polovzdělaných a právě nečistými řečmi se bavících. Jejich nejpřednější mluvka, jak zahlídl cizince, počal hned mnohem hanebnější vtipy prováděti. Tak se ten nestyda nečistými skutky svými chlubil a se smíchem vypravoval, co tu a tam při milkování vyvedl. Však cizí pán vstana, pravil přísným a vážným hlasem: „Mladý pane, já znám jednoho obecního býka, který se může také chlubiti podobnými hrdinskými skutky a mohu vás ubezpečiti, ze nejste daleko od toho, byste se mohl tomu velkému hrdinovi v obci docela přirovnati.“ A mluvka, neočekávaje takové domluvy, umlkl. (*Škola B. Srdce 1868.*)

Xenokrates, byv od jednoho špatného muže na věci hanebné otázán, mlčel; když ale tento dotíravě odpověď žádal, pravil mu: „Na takové věci můžeš se ty tázati; pro mne se sluší ale mlčeti.“ (*Maxim.*)

Řehole.

1. Jich druhy a působení.

Počátek řeholí padá již do prvních časův křesťanských. Již v 2. století za časů pronásledování mnozí křesťané se utekli do samot, aby zde Bohu bez překážky sloužili a vespolek se povzbuzovali, tvoříce společnosti za jistých pravidel. Takové společnosti založil zvláště sv. Antonín veliký († 356), sv. Pachomius († 343), sv. Hilarion († 371). Ježto ale na poušti nemohli skutky milosrdné konati, povstaly kláštery pro obé pohlaví. První kláštery nacházely se v Egyptě, na vrchu Nitria, na hoře Cassia u Antiochie, slovem na Východě. Skládali, vstupujíce do kláštera, sliby dobrovolné chudoby, ustavičné čistoty a dokonalé poslušnosti a podrobili se společným pravidlům, které z počátku byly neustálené, teprv sv. Benedikt dal r. 529 jistá pravidla a dle něho řídili se i jiní zakladatelé řeholí, davše si je od papeže potvrditi. — Byliť pak anachorité čili poustevníci, žijíce sami o sobě a coenobité, žijíce pospolu; první sloužili Bohu především rozjímáním, druzí i zevnějšími skutky, ku př. krmíce lačné, obsluhujíce nemocné atd. — Představený nazýval se také opat, kterýž název původně u anachoritů nalezáme.

K rozjímajícím řádům náleží zvláště:

1. Karthaisové, založeni r. 1084 od sv. Brunona z Kolína. Jmeno dostal řád od pustého místa Chartreuse u Grenoble ve Francii. Žijí každý o sobě, vzdělávajíce zahrádku a živíce se jen chlebem, luštinami a vodou. Oděv nosí drsný, mluví jen, co jest třeba, a pozdravují se: Pomni, že umřeš.

2. Cisterciáci či Bernardini, poněvadž řád ten, ač od opata Roberta z Cileaux založen, od sv. Bernarda rozšířen jest. Ustavičně se modlí, pracují a mlčí, nuzně se živili a ani odkazy pro klášter nepřijímali.

3. Praemonstráti; řád ten založen r. 1120 od sv. Norberta, později biskupa děvínského, v osamělém místě u Remeše Prémontré, široko se rozšířil. Účel: rozjímání, láska k chudým, zachovávání mlčelivosti a jiné skutky sebezapírání.

4. Karmelité, založená řehole od křižáka Bertholda z Kalabrie, jenž r. 1156 s několika druhy na vrchu Karmelu u jeskyně proroka Eliáše chýše si vystavěl, které se proměnily později v klášter.

5. Minimi anebo nejmenší bratří, založeni r. 1457 od sv. Františka z Paula, jenž údy i čtvrtým dobrovolným slibem postění zavázal a jim i maso, vejce, mléko, máslo zapověděl a za pravidlo první řehole pokoru ustanovil a proto bratry své Minority nazval.

6. Trapisté, od kláštera la Trappe nazváni, kamž se zakladatel Jan Bouthillier de Raucé r. 1662 odebral a velmi tuhý řád založil. Pod drsným rouchem nosí drátěný opasek, spí na prknech holých, živí se chlebem, vodou, ve vodě

slané uvařenými luštinami, 11 hodin denně tráví na modlitbách, ostatní čas mimo krátkého spánku věnují ruční a polní práci. Pracujíce nesmí si ani pot s čela utříti. Jejich zahrada jest i hřbitov, majíce každý hrob již vykopaný napřed. Po celý rok nevyjde jim z úst slovo mimo pozdravení: Pomni, že umřeš. Vespolek se neznají co do původu a vlasti. Rozšířil se řád ten ve Francii, Italii, Španělsku, Irsku, Alžírsku a Severní Americe.

Mezi činné řehole patří:

1. Trinitáři, založeni na vidění od Jana z Mathy a sv. Felixe z Valois, od papeže sv. Innocence III. r. 1197 a od sv. Petra Nolaska zdokonaleni za tím účelem, aby křesťanské otroky z rukou Mahomedánů vykupovali. Mimo svého jmění i sebe přislibovali údové za otroky.

2. Somaskové, nazváni od vlašského městečka Somaska, kdež sv. Jarolím Emibanus z Benátek r. 1528 mateřinec řádu založil. Účel řádu byl přijímati a vychovávati chudé sirotky.

3. Obsluze nemocných věnují se: milosrdní bratří, založeni od sv. Jana z Boha roku 1550 v Granadě; bratří špitálníci, od sv. Kamilla z Lellis roku 1614 v Římě založeni; Alžbětinky, mají jmeno od sv. Alžběty, hraběnky durynské († 1231); milosrdné sestry, založeny od sv. Vincence z Pauly.

4. Vědám se věnují: Benediktini, založeni r. 529 od sv. Benedikta. V 7. a následujících stoletích rozšiřoval se skorem výhradně tento řád a pěstoval vědu a umění; dále i Maurini a Oratoriané.

5. Vychování a vyučování mládeže podnikají: Piaristé, založeni od sv. Josefa kalaz. († 1648) v Římě; školní bratří od Jana Baptisty de la Salle († 1714); Uršulinky, založeny r. 1537 od sv. Angely z Brescie; řád sester navštívení P. Marie, r. 1610 od sv. Františka sál. společně s Františkou ze Chantalu založen; anglické panny, od Marie z Wardy († 1645) se sedmi společnicemi v Anglicku založeny; školní sestry, povstaly v jižních Němcích skrze Michala Wittmanna, biskupa řezenského.

6. Na výpomoc ve správě duchovní založeni jsou: Františkáni od sv. Františka z Assisi († 1226); Kapucíni roku 1525 od Matěje z Bassi; Augustiáni od sv. Augustina († 430); Dominikáni pro kázaní od sv. Dominika († 1221).

7. K zdokonalení duchovenstva: Theatiné, r. 1527 od sv. Kajetána z Thiemy založeni a nazváni dle Karaffy, biskupa v Theate, napotomního papeže Pavla IV.

8. Pro missie mezi pohany: Lazaristé, nazváni od domu sv. Lazara v Paříži, založeni od sv. Vincence z Pauli roku 1626; mezi křesťany: Redemtoristé, od sv. Alfonse z Liguori († 1787) založeni.

9. Všeobecnou činnost: pěstování sv. věd, vychovávání mládeže, správu duchovní, missie má za účel řád Jesuitů, založen r. 1534 od sv. Ignáce z Lojoly, mezi nimi se skvějí zvláště sv. František xav., sv. Aloisius a jiní.

Řádové všickni prospívají modlitbou, křesťanskými ctnostmi, tak že kláštery se staly útočištěm zbožnosti; vědami, které zvláště v klášteřích se pěstovaly. Učeností a spisovatelstvím vynikají: Athanáš, Basilius vel., Jan zlat., Jarolím, Augustin, Řehoř vel., Tomáš akv., sv. Bonaventura, sv. Bernard. — Mnohými dobrodiními prospěly. Tak Benediktini vzdělávali neplodnou půdy; vůbec řády nešťastné a chudé obohacovaly. Barthold Švarc, mnich německý, vynalezl střelný prach; Despina, zbožný poustevník, dělání skla dutého; Roger Bakon, anglický mnich, dalekohled. Mnoho prospěly i řemeslům. Tak Terciáni, bratří sv. Františka, zhotovovali nejkrásnější šátky, látky a vroubení; v klášteře Rieronginitů v Španělsku květly ruční práce; bource rozšiřovali mniši a vůbec všem všemožným způsobem pomáhali; mnohé missiemi na víru Kristovu obrátili.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

2. Jest místo spasné, ač se zapíráním spojené.

Kdykoliv *Maria Majdalena z Ursina*, představená novicek, je smáti se viděla, povždy říkávala: „Jen se smějte, dcery mé, smějte se, neboť máte pravou příčinu k smíchu, any jste v přístavu, chráněny jsouce od přívalu světa.“

(Engelgrave.)

Sv. *Bernard* všem, jenž v řeholi jeho vstoupiti žádali, tohoto napomenutí uděloval: „Vizte, synové, aby jste do řehole toliko ducha uvedli, tělo pak vně nechali.“ *(Sv. Bernard.)*

3. Chtě vstoupiti,

a) poraď se s Bohem!

Sv. *Aloisius z Gonzagy* byl syn osvícených rodičů a měl se státi dědicem všech otcovských statků. A přece srdce jeho nikdy k věcem pozemským nelnulo, nýbrž chtěl se všeho světa odříci, službě Boží oddati a do řehole nějaké vstoupiti. Dříve ale než úmysl svůj vyvedl, dlouho bral s Bohem radu, prose Ho na modlitbách vroucně za osvícení, zdaž a do které řehole by vstoupiti měl. Z vnuknutí Božího vstoupil pak do řádu Ježíšova. (*Macana výb.*)

Sv. *Bernard* ubíral se jednou za bratry do ležení vojska burgundského a tu si vzpomenul na nebožku matku a odhodlal se pevně státi se mnichem. I pomodlil se k Bohu a prosil o radu a posílněn v předsevzetí svém, vstoupil napotom vskutku do řehole.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

b) Rozmysli se!

Bl. *Jordán*, představený řádu sv. Dominika, jen po dlouhém zdráhání jistého šlechtického mladíka do řádu přijal, uloživ mu dříve, aby rozjímal, že údy jeho slíčné, nebude-li živ dle řádu, stanou se potravou ohně pekelného. Mladík dlouho slova ta rozjímal a pak v řád vstoupil. (*Discipulus.*)

Sv. *Kateřina janovská* dala jisté osobě, chtící do kláštera vstoupiti, toto naučení: „Ježíš budiž ti v srdci, věčnost v mysli, svět pod nohama a vůle Boží ve všem konání tvém; nade všecko ale světiž láska k Bohu ze všeho.“

(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Vavřinec justin.* chtě vstoupiti do řehole poradil se nejprv s ujcem svým a k jeho radě se zkoušel v kázni řeholní a poradiv se i s Bohem vstoupil vskutku napotom do řehole.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

c) Cítě povolání, vstup!

Sv. *Fulgentius*, napotom biskup v Ruspě, cítě v sobě povolání, odebral se k biskupu Faustovi, který byl v Byzazeně klášter zřídil, aby jej do počtu bratří přijal. Biskup, chtěje ho zkoušeti, hrdě jej odmrštil, dávaje mu na srozuměnou, že by tak tuhého života nesnesl. Avšak Fulgentius odvětil: „Ten, který mi dal vůli, abych Jemu sloužil, může mi i dostatečné vůle poskytnouti, abych křehkost svou přemoci s to byl. Biskup, překonán tou odpovědí, mladíka přijal. I dozvěděvši se o tom matka, přichvátala k biskupu a žádala nazpět syna svého s bědováním. Nářek milující matky byl tuhou zkouškou pro srdce syna dobrého, avšak věren jsa slovům Páně a povolání s hůry: Kdo miluje otce a matku více než mne, není mne hoden (Mt. 10, 37.), přemohl se a na zkoušce té obstál. I zaradoval se Fulgentius dospěv žádoucího cíle a odevzdav statky své mladšímu bratru, zkoušku svou co nováček ve klášteře výborně přestál. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kolumbán* umínil si, že vstoupí do kláštera, což i učinil, ačkoliv jej matka nechtěla nijakým spůsobem do kláštera vpustiti. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Synclectica* pocházela ze vznešené rodiny a byla velmi bohatá a krásná. Proto nejvznešenější mladíci se o ni ucházeli, avšak Synclectica návrhy všecky odmítla a po smrti rodičů, rozdavši vše chudým, žila společně s jinými pannami a vdovami, založivši klášter.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Tomáš akv.* nedal se nijakým spůsobem od svých příbuzných odvrátiti, aby vstoupil do kláštera, ba ani tím spůsobem, že k němu poslali nestydatou kuběnu, aby ho svedla.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Albert, syn hraběte *Falkenberga*, byl od otce do Paříže poslán, aby co princ ve vědách, zvláště pak v umění válečném se vzdělal. Než šlechetný jinoch cítil v sobě povolání pro stav řeholní a vstoupil do řádu kazatelského. Jakmile se toho otec dozvěděl, ihned spěchal do Paříže a všemožně syna přemlouval, aby se úmyslu toho vzdal, avšak marně a proto zarmoucen navrátil se domů. I strýc a přítel Albertův nadarmo mu představoval, že otec hořem nemocen jest, matka pak na smrt se roznemohla. Albert pohleděv na kříž a pomodliv se, ukázal strýci na kříž a pravil: „Pohleď zde, strýče, na Syna Božího! Ačkoliv matka jeho a věrný přítel hořem takořka umírali, nesestoupil, ač mohl, s kříže, alebrž, dobře znaje zármutek matčin a přítelův, zůstal na něm až do smrti. A tak i já

neopustím kříž řehole, kdybych i na to patřiti musel, kterak mi otec a matka umírají. Nebo kdo otce a matku více miluje než Krista, není hoden, Jeho učeníkem slouti. Proto následuj i ty mého příkladu a vstup za mnou do řádu!“ Slova ta tak účinkovala na strýce, že vskutku za několik neděl do téhož řádu vstoupil, čemuž se všickni divili. *(Pred. u. Kat. 1856.)*

Jistý *Alexandr Kapochius* po tři noce slyšel hlas: „Nespravedlivé budu cestám učiti“ (Ž. 80). Následkem toho vstoupil do řádu kazatelského, v němž sv. život vedl. *(Wiser's Lex.)*

Do řádu vstoupil též *Aldrik*, pocházeje ze znamenitého rodu francouzského.

Alfons, král neapolský v Messaně, vstoupil do kláštera. *(Beyerlinck.)*

Bamba, král španělský, panovav 9 roků vzdal se panování a stal se řeholníkem a co řeholník i zemřel. *(Ritius.)*

Boleslav II., král polský, stal se klášterníkem. *(Cromerus.)*

Konstantin III., král škotský, stal se řeholníkem r. 932. *(Beyerlinck.)*

Císař *Lotar*, rozdav vše synům, vstoupil do kláštera sv. Benedikta v Lotarinsku. *(Sigebertus.)*

Strachkvas, syn Boleslava ukrutného, postoupiv vládu bratru, stal se řeholníkem. *(Dubravius)*

Ugo, král provanský, jenž často vítězství slavného dosáhl, vstoupil r. 920 do kláštera. *(Platus.)*

K *Brunovi d'Affringues*, jenerálu řádu trapistů, přišel mladík žádat, aby do řádu byl přijat. Bruno pohleděv na mladíka a věda, že mladíci z rodin vznešených bývají rozmazleni, zrazoval mu to, udávaje mu přísnost řádu toho. Když ale mladík odvětil, že s pomocí Boží vše vyplní, při čemž mu oči jen zářily, pravil Bruno, obejmuv mladíka, se slzami v očích k přístojícím: „Vizte zde, milí bratří, povolaného, jenž ve zkoušce obstál!“ a povzbudil mladíka, že i on Bohu bude sloužiti a tím více že učiní než zázrak. *(Geist des hl. Fr. Sales.)*

Ludvík, syn Karla II., krále francouzského, vzdav se říše a otcovského dědictví, vstoupil do řádu sv. Františka, cítě k stavu tomu v sobě povolání. *(Platus.)*

Jistý *mládenec*, cítě v sobě povolání, chtěl vstoupiti do řádu sv. Františka; avšak, aby úmysl provedl, odkládal. Zatím mu bylo nabídnuto velmi výnosné kanovnictví. Tu maje všeho hojnost znechutil si chudobu. Najednou dostal bohatý kanovník zimnici a tu si vzpomněl na svůj úmysl a zoufal si, že hlasu Božího ihned neuposlechl, ba ani vyzpovídati se nechtěl a volaje ustavičně: „Já bídný neuposlechl jsem hlasu Božího“ vypustil ducha svého. *(Sv. František seraf.)*

Jistý *mladík*, cítě v sobě povolání, vstoupiti do řádu kapucínského, měl tam na radu svého zpovědníka vstoupiti hned. Mladík ale rady té neuposlechl, šel k příteli si pro hůl; na cestě potkal se se známým a že s ním dlouho rozmlouval, odložil úmysl svůj na druhý den. Zatím ale ztratil chuť a odkládal den ode dne, až zůstal ve světě, jemu sloužil a veda prostopášný život, brzy bídně zahynul. *(Wiser's Lex.)*

V kartusianském klášteře v *Montreuil-sur-mer* jest převorem muž sotva 40tiletý a byl ještě před několika lety kapitánem dělostřelců. Mezi klášterníky nalezá se jeden bývalý ruský jenerál. Dříve než do kláštera vstoupil, požádal ruského císaře o soukromou audienci. „Sire,“ pravil k němu, „prosím o propuštění.“ „V takovém stáří?“ odpověděl cář, „a proč tak chcete?“ „Poněvadž ztráviv po tak dlouhá leta ve službě Vašeho Veličenstva, ostatní život službě Jiného zasvětiti hodlám.“ „Jak, vy tedy chcete sloužiti jinému nežli mně? A kdo jest to?“ „Bůh, Vaše Veličenstvo.“ „Ó, toť něco jiného, záměr váš úplně schvaluji, ano celé vaše služné vám i nadále dám vypláceti.“ Dosud bývá služné bývalého jenerála z Ruska pravidelně do onoho kláštera posíláno. *(Čas. „Čech“ 1878.)*

V *římském semeništi* měl jsem velmi nadaného mladíka, jehož strýc byl vznešený a vážený měšťan ze starého rodu, pod svým dozorem. Vykonav za povoláním duchovní cvičení ptal se mne, zhřeší-li ten, kdo cítě od Boha povolání k stavu řeholnímu, do řehole nevstoupí. Chtě mu obezřele odpověděti, pravil jsem, že to není těžký hřích, ještě nám Bůh k tomu jen radí, ačkoliv přemnozí, již cítíce se povoláni,

do řehole nevstupují, ve světě pro nebe hynou, kdežto by v řeholi nebe dosáhli. A hle, slova ta se vyplnila na onom jinochu. Opustil semeniště, ač cítil povolání pro klášter, a odebral se do města Maceratu, aby zde práva studoval. Zde zapomněl brzy na dřívější cvičení, nechodil k sv zpovědi, zanedbával služby Boží a modlitbu, chodil po hospodách, oddal se pití a udělal si známost se spustlou osobou. Když se jednou za tmavé noci od ní domů vracel, byl od soka, jenž za touž osobou chodil, přepaden a na ulici právě před klášterem, do něhož vstoupiti chtěl, zavražděn. *(Mikuláš Lancicius.)*

Simeon, syn Lusotiona, 13 roků stár, když od opata Timothea se žádostí, aby jej do kláštera přijal, odmrštěn jest: pět dní a nocí u kláštera ničeho nepožil, tak že by byl hlady zemřel, kdyby jej byl opat pátého dne do kláštera nepřijal. *(Marulus.)*

Theodorus, žák Pachomia, nedal se nikterak od úmyslu svého, vstoupiti v řeholi, odvrátiti, ač matka jeho proti tomu byla. Ba i když list dostal od představeného, že jest propuštěn, zůstal, ztráceje raději matku, než Krista. *(Marulus.)*

d) Podivně Bůh volá; nenuť!

Jan Darius, doktor práv, poznav jednou, že věc spravedlivá při soudu propadla, ježto protivník byl mocný, tak si to vzal k srdci, že světa se vzdal a do kláštera vstoupil. *(Nadasi.)*

Klaudius Aquaviva zpomněv si na slova Kristova: „Ovce mé slyší hlas můj," takovou bázní naplněn jest, aby do ovčince Kristova náležel, že tuž hodinu do řádu Ježíšova vstoupil. *(Platus.)*

Jan Mikuláš *Pedelongus*, výtečný právník, vida, kterak nevinný k smrti jest odsouzen proti právu a spravedlnosti, vzdal se světa, rozdal jmění své chudým a vstoupil do kláštera. *(Nadasi.)*

Roland, ztráviv kdys celý den při hostině, tanci a hudbě, navečer rozjímal o minulém a pravil: „Ach! kde jest nyní veselí, kterého jsme zažili, kde radost minulá!" I rozváživ vše, vzdal se světa a vstoupil do řádu sv. Dominika. *(Platus.)*

Jistý *mladík* byl od rodičů přemluven, aby vstoupil do řehole. Po roce stal se mladík ten z počátku zádumčivým, napotom ale všem nesnesitelným. Ježto všecko napomínání u něho bylo nazmar, byl z kláštera vyloučen. Otec se nad tím mrzel a domlouval synu, aby se do kláštera zase navrátil. „Kde jest, milý synu!" pravil, „tvá bývalá poslušnost a zbožnosť? Tak jsi se mohl jen v kláštеře zvrhnouti?" Syn mlčel. Mezitím přišel psík do pokoje a skákal radostí. Syn si dal hábit přes hlavu a shýbnul se, aby si s psem zahrál. Pejsek se nyní ale rozdurdil, štěkal a dal se do hábitu. „Vidíte, otče," pravil tu syn, „i to nerozumné zvíře nemůže ani hábit na mně viděti, pozoruje, že se stal příčinou mé nespokojenosti. K řeholi nemám povolání, vy pak jste zneužil mé poslušnosti a donutil mne ku stavu, k němuž pražádné chutě nemám. Proto všecka vaše slova jsou marná, do kláštera se více nenavrátím. *(Fr. Hunolt.)*

4. Chovej se!

a) Zachovej pravidla!

Sv. *Ludvík*, biskup, nechtěl ve Florencii přijmouti prostranný a krásně ozdobený pokoj, řka: „Bratří milí, takový příbytek se nesluší pro chudého řeholníka. A když ho Tolosánští osadníci slavně přijali do města, vstupoval v město bos a v prostém oděvu řeholním. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Za času císaře *Bedřicha Barbarosy* uprázdnilo se říšské opatství; kteréž císař od kapitoly vyvoleným uděloval. Ježto zvolila kapitola dva; nabídl jeden z mnichů velkou sumu peněz, které v klášteře sehnal. Císař vzal peníze a přislíbil mu, že mu opatství dá. Uslyšev ale císař, že druhý mnich pro mnohé ctnosti opatství hoden jest, radil se s dvořeníny, jak by tomuto opatství udělil. I pravil jeden z dvořenínů: „Pane, slyšel jsem, že každý mnich tohoto řádu dle pravidla jehlu u sebe míti má, proto račte při kapitole jehlu od zvolenců se vypůjčiti a který z těch dvou jehlu u sebe má, tomu opatství dejte, ježto zachovává řád svého stavu." I učinil císař dle rady té a dal opatství druhému, ježto jehlu u sebe měl, řka: „Chtěl jsem již opatství vašemu spolubratru dáti, avšak ježto v maličkosti, nezachovávaje pravidlo řádu svého,

nevěren jest, nemohu mu tak důležitou hodnost uděliti.“ (*Caesarius.*)

b) Drž čistotu; poslušnost; chudobu!

viz! „rada evandělická!“

Prohřešení proti chudobě dochází trestu.

V *kronice* řádu cisterciáckého se vypravuje, že kdys jeden mnich se roznemohl a sv. svátostmi zaopatřen byl. Když tělo Páně přijal, nemohl nešťastník ústa zavříti a tak zemřel. Po jeho smrti nalezli u něho 5 soldů měděných, které arci neměl míti. I ulekli se všickni a za pokutu byl mnich mimo hřbitova na rozkaz opatův pohřben. Vhodili nalezené peníze naň řkouce: „Peníze, které jsi dle slibu neměl míti, buďtež s tebou proklety!“ (*Wiesera Lex.*)

Jeden z mnichů *Justus*, v klášteře kdež sv. Řehoř vel. opatem byl, jsa blízek smrti zjevil se jednomu bratru, že má tři zlaté peníze a sice dobře schované, ježto to jest proti řeholi. I hledali peníze a nalezli je v sklenici lékem naplněné, o čemž když Justus se dozvěděl, litoval provinění svého a zemřel. I pochoval ho sv. Řehoř na místě méně slušném a ty tři peníze s ním.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

V *Nitrii* zemřel poustevník, jenž si pletením 100 zlatých peněz uchoval. Při jeho smrti shromáždili se mnichové a poustevníci, aby se poradili, co s penězi se má díti? Někteří byli toho mínění, aby se rozdaly chudým, jiní zase chtěli, aby se darovaly některému kostelu. Ku poradě byli i otcové jako Makarius, Pambo povoláni a tito usoudili, aby se peníze s mrtvolou pochovaly se slovy: „Peníze tvé zůstaňtež při tobě, ku tvé záhubě!“ A tak se i stalo a velký strach se zmocnil všech poustevníkův, tak že nikdo se neodvážil, něčeho po sobě zanechati. (*Butler.*)

Když sv. *Reginald* opatem v Boloni byl, přijal jeden bratr bez dovolení kousek sukna, aby si hábit spravil. I povolal světec bratra před shromáždění všech bratří, potrestal ho co zloděje a majitele nespravedlivého statku a spálil kousek sukna přede všemi.

(*Šmída*: *Repertorium.*)

Samovražda.

viz: „vražda sebe!“

Samota.

1. Ji milovali.

Pythagoras po celý rok zdržoval se v podzemní skrýši o samotě a sice, aby jednou lidem prospěl, opustil na čas lidi, chtěje s Bohem (bohy) se zabývati.

(*Laertius.*)

Samotu hledali:

Jakub (*1. Mojž. 24. 63.*); Mojžíš (*2. Mjž. 34, 1.*); Eliseus (*4. Kr. 4, 33.*); Judita (*Jud. 8, 5.*); Sára (*Tob. 3.*); David (*Ž. 54, 8.*); Daniel (*Dan. 6, 10.*); Petr (*Skut. ap. 10, 9.*)

Již proroci starého zákona trávívali na poušti v samotě.

Sv. Jan křtitel žil v samotě, než začal připravovati cestu Páně. (*Luk. 1, 80.*)

I sám Kristus 40 dní v samotě na úřad svůj se připravoval (*Mt. 11.*) a než 12 apoštolů vyvolil po celou noc na vrchu dlel o samotě (*Luk. 6, 12.*), mnohou noc strávil na hoře olivetské. (*Luk. 21, 37.*)

Sv. apoštolé v samotě očekávali Ducha svat.

A tak činili i přemnozí poustevníci na př.: Onufrius, Hilarion, Makarius, Agathon, Pachomius, Pessarion atd.

Sv. *Alipius*, opustiv tajně rodiště své Adrianopol, odebral se na poušť, vyhledal si tam za obydlí ssutiny a oddal se duchovním cvičením, nedbaje na sluneční parna, deště, vichry, které v příbytku svém snášeti musil.

(*Blahověst 1866.*)

Bl. *Albert* velký, biskup, tak velmi samotu miloval, že po dlouhém biskupování se do ní zase navrátil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Augustin* miloval samotu, začasto se do ní odebral a jí blahořečil.

(*Krönes*: *Real.-Lex.*)

Sv. *Bernard* co nejdůtklivěji svému chovanci papeži Eugeniovi odporučoval, aby začasto od svých prací se odtrhnul

a do samoty se odebral, modlitbě a rozjímání se oddal, kdež sám, jak říkával, více o Bohu a Božských věcech se naučil, než v knihách a od mistrův. (*Sv Bernard.*)

Sv. *Bruno*, vzdav se hluku světského, žil se společníky ve velmi pusté krajině Karthause. (*Krönes: Real.-Lex.*)

Sv. *Filip Benicius* tak miloval samotu, že z lásky k ní důstojnost představeného složiti chtěl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Fulgenc*, stav se z výběrčího klášterníkem, měl zvláště zalíbení v samotě. Věda, že co svět za mnoho pokládá, v očích Božích není ničím, že chvála a oblíbenost lidská jest marná a lidé zlí připravují člověku dobrému mnohé léčky a pokušení: proto ubíhal světu a vyhledával samotu, aby zachoval duši svou. (*Živ. Svat.*)

Sv. *Hilarion* chodil z pouště na poušť hledaje vždy větší pustiny až konečně na poušti Cyperna, kdež pět roků dlel, zemřel. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Hugo*, biskup v Lincolně, každého roku alespoň jednou v domě Carthausů ve Withamu v samotě duchovní cvičení konal, zabývaje se rozjímáním o marnosti věcí pozemských, krátkosti života lidského, nevyzpytatelností naší duše a spasení svém. Zde pozoroval i stav duše své. (*Richter.*)

Sv. *Jan z Kříže* nejraději žil v domácí tichosti, velkých společností nemiloval nenalezaje v nich rozkoše. A když mu to předhazovali a pravili, že ani jinak býti nemůže, an jest syn rolníkův, odpověděl: „Tuze mnoho cti mi prokazují, vydávajíce mne za syna rolníkova; můj otec byl jen chudým vesnickým tkalcem.“ (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Kateřina sien.* ačkoliv mnoha pracemi zanešena byla, přece se často do samoty odebrala, kdež s Bohem se zabývala. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Licinius*, biskup angerský († 605), často do tiché samoty se odebral, aby se v duchu zbožnosti a kajicnosti cvičil. (*Räss u. Weiss.*)

Sv. *Marie egyptská*, byvši dříve hříšnice zjevná a obecná a slouživši světu rozpustilým životem 17 roků, odebrala se na poušť za pokání a tam 47 roků samotná a téměř v nahotě živa byla. (*Pav. Diacus.*)

Sv. *Nilus* tak si samotu zamiloval, že nerad s lidmi obcoval, říkávaje, že, žije-li s lidmi, ctnosti mu ubývá. (*Herbsta př.*)

Sv. *Pacifikus*, františkán, miloval samotu obzvláště, aby tím více s Bohem se obírati mohl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Pavel*, poustevník, žil 100 let na poušti mezi šelmami, za dům mu sloužila jeskyně, za lůžko tvrdá země, za nápoj studená voda, za pokrm plané palmové ovoce a za oděv palmové listí. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Petr Damianus*, čestný kardinál a biskup z Hostie, za papeže Řehoře VII. kardinálství se vzdal, světa se odřeknuv, do samoty se odebral a tam rozjímání se oddal. (*Fulgosus.*)

Sv. *Sába*, opat, samotu tak miloval, že i co opat do ní se navrátil, a jako prvé Bohu zde sloužil modlitbami, posty bděním a všelikou kázní. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv *Šimon* 40 roků o samotě blíž Antiochie na sloupu byl živ o chlebě a kořínkách, kterých jednou za týden požíval. (*Textor rav.*)

Sv. *Štěpán* mladší složil úřad svůj opatský a odebral se do samoty, kdež v bídné jeskyni žil a tuhému životu se oddal. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Theodosius*, arciotec mnichů, miloval od jakživa samotu, protože se v ní obzvláště s Bohem dobře obcuje a duše lépe nedostatků svých poznává. (*Jan Bílý.*)

Sv. *Tomáš* kempenský byl milovník tiché vroucí samoty; v společnost lidskou nikdy nevcházel, leč když to povinnost kázala znaje dobře, co jeden svatý o sobě vyznal: „Kdykoliv jsem mezi lidmi byl, menším člověkem jsem se navrátil.“ (*Čas. kat. duch. 1841.*)

Sv. *Vendelín*, královič škotský, přeplavil se až do Francouzska a zde v jednom tmavém lese si vystavěl chýšku z kůry stromové a žil tu o samotě rozjímáním, modlitbami a tuhými posty Bohu slouže. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Acepsesma 60 let v jeskyni své uzavřen byl, aniž se dal viděti. ani s kým mluvíval, ale kdo mu co do jeskyně k jídlu dal, to jedl a tím živ byl. (*Theodoret.*)

Alfred velký, král anglický a svat. Ludvík, král francouzský, při všem nesmírném zaměstnání o věci říše, ode-

bírali se do samoty, aby rozjímáním a modlitbou se sílili. *(Krönes Real-Lex.)*

Papež *Coelestin* vzdal se papežství a odebral se do samoty. *(Jeho životopis.)*

Didymus 90 let samotný beze všeho lidského pohodlí bydlel a kořeny jídal. *(Sokrates.)*

Jan Bedřich, hrabě z Valdštýna, arcibiskup pražský, miloval samotu velmi. *(Drahé kameny.)*

Císař *Karel IV.*, otec vlasti naší, jezdíval častěji na Karlštein a času postního před velkonocí ztrávil tam obyčejně několik dní a nocí na modlitbách a v rozjímání umučení Páně. Po celou tu dobu žil Karel odloučen od světa v nádherné kapli sv. Kateřiny. Komonstvo jeho nesmělo mu pak žádných zpráv o věcech státních podávati, vyjmouc případy, které okamžité pomoci císařovy se domáhaly. Pokrm a nápoj podávali císaři z venku z kostela Panny Marie malou dírou při zemi, která tam až posud jest. Lampu se světlem všoupli mu do kaple sv. Kateřiny z téhož kostela malými dvířkami a zámkem opatřeným otvorem pod klenbou. Za několik dní teprv navrátil se Karel zase ku pracím svým panovnickým. *(J. Kŕt. V. Císař Karel IV.)*

Michael Curopalates, císař cařihradský a vítěz v mnohých bojích, byv přemožen jednou od Bulharův, vzdal se vladařství a žil napotom nábožně na poušti o samotě. *(Egnatius.)*

Mojžíš, aethiopský loupežník, obrátiv se, 75 roků v samotě žil a 7 roků z chýšky své ani nevyšel. *(Textor rav.)*

Ptolomaeus, poustevník, žil 15 roků v krajině pusté, kde ani vody nebylo. Aby žízní nezahynul, chytával si v prosinci a lednu hojně padající rosu do nádob. *(Krönes Real-Lex.)*

Ctihodný *Vincenc z Karafy* říkával, že by si přál, kdyby to mohlo býti — byť jesuita — malou jeskyňku, kousek chleba a duchovní knihu, by o samotě žíti mohl. *(Zollnera kat. káz.)*

Zozimas 53 roků v krajině palestinské žil, kdež Marii egyptskou obrátil a napotom i pochoval. *(Textor rav.)*

2 Prospívá.

a) Bohu jest milá; obveseluje.

V samotě na poušti Bůh nejvíce lid israelský těšil a jemu mannu s nebe dával.

V samotě živil Bůh Eliáše skrze krkavce, jenž mu pokrm přinášel *(3. Kr. 17, 4.)*; Mojžíš spatřil hořící keř.

V samotě v Betlémě narodil se Kristus Pán; na hoře Tábor se proměnil.

Sv. *Filipu ner.*, když se chtěl na poušť odebrati, oznámil Bůh, aby jen v Římě zůstal, kdež měl jako v samotě žíti. *(Wiser.)*

Sv. *Arsenius*, kterýž byl po mnohá leta vychovatelem císařovičův Arkadia a Honoria, odřekl se všeliké slávy světské, vzdálil se císařského dvora a odebral se do samoty na poušť. Že se na samotě stranil společnosti lidské, navštívil jej Maurus, jenž přebýval v jistém kláštere a za řeči tázal se jej: „A proč medle nás nikdy nenavštěvuješ?“ Arsenius odpovídaje upřímně řekl: „Mněť se lépe líbí obcování s těmi, kdož přebývají nad námi. Ti jsou jednomyslni v lásce. Mezi lidmi na zemi shledal jsem, že nezřídka kolik hlav, tolik smyslův a že se jedni liší od druhých duchem jako obličejem.“ *(Blahověst. 1856.)*

Sv. *Audomar*, biskup, kdykoliv si chtěl od prací apoštolských oddechnouti, s Bohem se poraditi, aneb síly k novým pracem nashromážditi: odebral se do klášterní samoty a doby, které tu trávil, bývaly mu nejmilejší. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Alexandr, pocházeje z královského škotského rodu, stal se bratrem v kláštere sv. Bernarda a zde v samotě cítil se zcela šťastným. *(Butler.)*

Sv. *Bernard*, sv. *Ignác*, sv. *Řehoř veliký* odebírali se do samoty, aby zde posily a útěchy našli v úřadě svém.

Císař *Karel V.* a král španělský *Filip III.*, Karlův vnuk, vzdali se vlády a odebrali se do samoty, kdež se šťastnými cítili.

Sv. *Jarolím* utekl z města Říma a dlel v jeskyni blíž Betléma, kterouž svým nebem nazýval. *(Krönes: Real-Lex.)*

Tři studující vstoupili do kláštera. Jeden si obral za úkol, hádající se a hněvající ku pokoji a míru přivésti, druhý, že bude nemocné ošetřovati, třetí pak, že v samotě Bohu bude sloužiti. První mnohé nemohl smířiti a to jej trápilo, i druhý zakusil dosti nepříjemnosti. Oba navštívili třetího v samotě a nalezli jej velmi spokojeného a tu seznali, že žijeme-li mezi lidmi, mno-

hým nepokojům vydáni jsme, kdežto v samotě nalezáme poklidu. (*Gabler.*)

b) Vede k pokání; ctnosti.

Sv. *Barbora*, živa jsouc v osamělé věži, kamž ji vlastní otec uvěznil, rozjímáním krásné přírody poznala, že jeden jest Bůh a k Němu přilnula s celým srdcem prvé, než byla pokřtěna. (*Ott, Leg.*)

Sv. *Romuald*, řeholník, oddal se rozmařilému životu a mladý věk svůj prostopášnostmi a bohopustým obcováním hanobil. Častěji zatím klepávala milost Boží na jeho srdce. Obzvláště tak se dělo v samotě, když se někdy na honbě do hlubokých lesů zabral. A hle, přemyšlování to na samotě a vražda, již otec jeho spáchal, uvedla ho na cestu pokání a svatosti. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

V městě *Koimbře* v Portugalsku zařídili jesuité na samotě dům, by tam lidé tiše mysl svou sebrati a život svůj uspořádati mohli. I roznesla se pověst, že ti, kteří tam jdou, po několik dní ohyzdné obludy a potvory vídají a pověst ta nalezla u lidu víry, ba i u rozumnějších. Proto rozkázal kardinál Henriguez, aby se věc přísně vyšetřila. Když představený ústavu, Jakub z Murcie podřízené shromáždil a všech se vyptával, jest-li takové obludy a potvory viděli, odpověděl z nenadání jeden z nich: „Ano, viděl jsem, zvláště jedna příšera mne nemálo ulekla.“ „A jaké to potvory a příšery jsi viděl?“ tázal se ředitel dále. „Příšera tato,“ odvece onen, „byl jsem já sám a ohyzdné potvory byly hříchy a nepravosti mé. Nikdy jsem jich zajisté neviděl a nepoznal tak, jako tuto na samotě.“ (*E. Veith.*)

Sv. *Antonín*, rozdav vše, co měl, odebral se do samoty a zde ruční prací, modlitbou a čtením neobyčejné dokonalosti dosáhnul. (*Butler.*)

Sv. *Basil* odebral se do samoty, společně se sv. Řehořem naz., aby tam Písmo sv. studovali a tím více cnosti sloužiti mohli. (*Wisera Lex.*)

Sv. *Egid*, rodem Řek ze vznešené rodiny, pro zbožnost a učenost všeobecně ctěn, odebral se do Francie, kdež v samotě neobyčejné dokonalosti dosáhl. (*Butler.*)

Sv. *Jan*, poustevník, vytrvav několik roků u jednoho poustevníka, zcela se napotom odebral do osamělého místa, kdež 15 roků žil a víc a více Bohu se přibližoval a v ctnosti prospíval. (*Stolz, Leg.*)

Sv. *Jindřich*, poustevník, pocházel z urozené dánské rodiny a od maličkosti službě Boží se věnoval. Žil na malém ostrůvku Cocketu v sevevním Anglicku, kdež v ctnosti úplně se zdokonalil. (*Butler.*)

Sv. *Makarius* alex. vzdal se v květu svého života světa a aby zcela Bohu a ctnosti se věnoval, žil 60 roků na poušti, čině skutky kající. (*Týž.*)

Jistého sluhy Páně otázal se kdos, co musí činiti, aby Boha našel, jemuž tento odvětil, uveda ho na osamělé místo: „Viz, zde nalezneš Boha!“ (*Wiser.*)

Sen.

1. Přichází také od Boha, zvláště co předtucha; pak naň dbej!

Ve snách ukázal se anděl Páně Josefovi a oznámil mu, co by se díti mělo (*Mat. 2, 13.*); podobně i třem mudrcům v Betlemě (*Mat. 2, 12.*); ve snu uviděl Jakub Boha (*1. Mojž. 28, 12.*).

Abimelecha varoval Bůh ve snu, aby Sáry, manželky Abrahamovy se nedotýkal.

Tak Hospodin ve snách dal předzvědy Josefu egyptskému, ukázav mu k jaké důstojnosti přijde (*1. Mojž. 37, 6.*); později výkladem snů spoluvěznů (*1. Mojž. 40, 8.*); upozorněn u Faraona, jemuž vnuknutím Božím sen vyložil a tak celý Egypt zachránil (*1. Mojž. 41, 1.*). Výklad snů propůjčil Bůh i Danielovi, proroku. Ve snu Hospodin Nabuchodonosora krále napomínal.

Ve snu byla manželka Pilátova varována, aby Kristus odsouzen nebyl.

Podobně i zjevil Bůh vůli svou Abimelechovi (*1. Mojž. 20, 3.*); Jakubovi (*1. Mojž. 28, 12.*); Faraonovi (*1. Mojž. 41.*); Gideonovi (*Soudc. 7, 13.*); Samuelovi (*3. Král. 3, 5.*); Pavlovi (*Sk. ap. 16, 8.; 18, 9.*)

Sv. *Ansgar*, mnich a napotom biskup v Hamburku, jeden z největších a nejsvětějších mužů IX. stol., ztratil záhy již matku a byl velmi rozputilý hoch. Tu měl jednou sen, v němž viděl sbor andělů a i samu Pannu Marii a sebe sama v bahně. Spatřiv matku, chtěl k ní pozdvihovat ruce, ale nemohl k ní přijíti. Tu mu laskavě domluvila Panna Maria, aby, chce-li k matce přijíti, nebyl více rozpustilý, alebrž pilný, poslušný, nábožný pacholík. I účinkoval sen ten naň tak, že se polepšil a napotom i svatým se stal.

(*Herbsta výb. př.*)

Jedné noci, tři dni před svým zajetím, měl sv. *Polykarp* sen, že podhlavnička jeho ohněm se vzňala a pojednou shořela. I předvídal, že ohněm upálen bude, což se i stalo.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Advokát *Cette* v Dijonu dostal ve snu výstrahu, že mu hrozí smrt. I opustil hned dům svůj, který následující noci se sesul. (*Škola B. Srdce 1873.*)

Opat *Fursens* upadnuv v mládí v těžkou nemoc, měl sen, v němž ho anděl rozličnými obrazy poučoval, že každý po smrti trpí jen za vlastní viny. Sen ten dojal Fursense tak, že ač z bohaté rodiny pocházel, se vzdal světa a do kláštera vstoupiv, svatě skončil život svůj.

(*Herbsta výb. př.*)

„Viděl jsem ve snách," píše kazatel *Jan Ondřej Gleichen* v Drážďanech v r. 1708, „prvé než byl Samuel B. Karpcov nemocen, zář a slyšel hlas, abych šel na pohřební řeč. A hle, sen ten se vyplnil. Jindy zase měl jsem sen, že Bohumil Seeligmann zemřel a že jsem nad ním měl truchlořeč a sen se vyjevil." (*Jan On. Gleichen.*)

Kalif *Harun-Al-Rašid* měl ve svém paláci v Rakce sen, v němž viděl ruku nad hlavou svou, ana drží červenou zem a spolu slyšel i hlas, že v té zemi v Thussu pohřben bude. Kalif se snu toho velmi ulekl a proto na radu lékařů, aby se povyrazil, dal hostinu a pak se odebral k vojsku do Bagdadu, aby proti buřičům vytáhl. Než sen se tu opakoval, a aby se o pravdě snu přesvědčil, požádal, aby hrst země přinesli. I přinesl mu ji propuštěný otrok, a kalif se zhrozil poznav tutéž ruku a v ní červenou hlínu. „Odkudž pak jsi přinesl hlínu tu?" otázal se třesoucím hlasem kalif. „Z Thussy." I zasténal tu kalif a vskutku v málo dnech zemřel v Thusse v 47. roce věku svého r. 808.

(*Herbsta výb. př.*)

Kateřina *Medicis*, manželka krále Jindřicha II. ve Francii, měla dne 29. června 1559 velmi nepokojný sen, v němž viděla manžela krvácejícího na zemi ležeti. Ráno prosila ho, aby buď opovězené turnaje odřekl aneb sám zápasu se chránil. Král však vysmál se její úzkostlivosti a turnaj začal. On sám zlomil o Montmorencyho kopí své, ale tak nešťastně, že mu vjela tříska okem do hlavy. Za dva dni na to vypustil ducha. (*Škola B. Srdce 1873.*)

Kapitán *Kidd* spal jednou v noci ve své visuté rohoži. Tu probudil ho zvláštní pocit, jakoby něco těžkého na něm leželo. I otevřel oči. Tu zdálo se mu, že vidí při slabém světle, které palubu osvětlovalo, postavu svého bratra, který tehdáž byl námořním důstojníkem ve východní Indii, ustrojeného ve své uniformě přes peřinu ležeti. Maje to za pouhou fantasii zavřel oči a chtěl usnouti. Avšak tlačení nepřestávalo a kdykoliv pohledl, spatřil tu postavu na příč ležeti na rohoži. Vytáhl ruku, dotkl se postavy a tu ucítil, jakoby uniforma byla celá mokrá. Ustrašen zavolal nyní jednoho důstojníka a tento přijda, ničeho neviděl. Po několika měsících obdržel Kidd zprávu, že tu noc, kdy měl ono vidění, jeho bratr v indickém moři se utopil. (*Škola B. Srdce 1874.*)

Za bezvládí v německé říši měl svobodný pán *z Klingenu* sen, že volen bude za císaře německého ten, kdo nejprvé korunu zdvihne a na hlavu posadí. A hle, nikdo ji nemohl pozdvihnouti, až přistoupil hrabě Rudolf z Habsburgu, jemuž se to podařilo. To spatřivše knížata zvolali: „Ty's naším císařem!" — což v krátkosti po onom snu r. 1273 skutečně se vyjevilo.

(*Škola B. Srdce 1874.*)

Když král *Ludvík XIV.* oblehal Rochelle, zdálo se mu, že jeden z jeho tělesné stráže na něho tasí meč. Vraha ve snu dobře poznal. Ráno pak nechal celou stráž kolem sebe jíti a poznal svého muže hned. Zavolav ho do svého stanu, řekl mu: „Ty mne zamýšlíš zabíti!" Vojín uděšen padl před krá-

lem na kolena, vyznal vinu svou a prosil za milost. (*Škola B. Srdce 1873.*)

Maria Medicis, choť francouzského krále Jindřicha IV., viděla ve snu právě před smrtí svého manžela, své trůnní ozdoby proměniti se v perle, o nichž se praví, že znamenají slze. Hned na to se jí zdálo, že manžela jejího bodá nožem jakýsi padouch. Vykřikla hlasitě ze spaní. Král se ptal, co se stalo. Ona vypravovala svůj sen. „Díky Bohu, že to byl sen!“ zvolal král. Brzy na to byl král skutečně dne 4. května 1610 od jakéhos uličníka Ravaillaca ve svém kočáře probodnut.

(*Škola B. Srdce 1873.*)

Napotomnímu senátoru Janu Mariu *Morosini* v Benátkách zdálo se, když ještě byl pretorem v Dalmacii, že ho bratr jeho Donato objímá a s ním se loučí. Hlasitě plakaje, procitl a byl v trapné úzkosti o bratra. Několik dní na to obdržel zprávu o smrti svého bratra, který téže noci skonal, kdy měl Morosini onen podivný sen.

(*Škola B. Srdce 1873.*)

Jeden šlechtický *mládenec* odřekl se světa, aby na poušti jen Bohu sloužil v životě kajicném a nedal se od úmyslu svého ani přáteli, ba ani matkou odvrátiti, odpovídaje, že chce duši svou zachovati. I žil na poušti mnoho let kajicně, až se mu doneslo, že matka zemřela. Tu lákalo ho dědictví, aby nazpět do světa se odebral a ho i užíval. A snad by byl pokušení tomu podlehl, kdyby byl neměl sen, v němž se mu zdálo, že jest před soudnou stolicí, kdež ďáblové ho obstupovali, anděl strážný ho opustil a matka k němu pohrdlivě pravila: „Synu, kde jsou tvá slova, že chceš duši svou zachovati?“ Tímto snem jako vyburcován, vzdav se dědictví a světa, sloužil i nadále na poušti Bohu

(*Hunolta kázaní.*)

Jistý velmi bohatý *mládenec* ze Sieny měl kdys vidění. Viděl se v rozsáhlém chrámu, jehožto zem prachem a popelem pokryta byla. Velké veřeje se otevřely a v podobě chudého a bídného člověka vstoupil Spasitel do chrámu a a posadil se na trůnu oltáře, krvavé šlépěje byly v popeli viděti. Po něm přišla Panna Maria, pak sv. apoštolé, učitelé, mučeníci a vyznavači, všickni se věrně krvavých šlépějí držíce a přelaskavě od Pána přijati jsou. — Z toho poznal mládenec, že i on Krista následovati má, což i učinil. (*Mehl. příkl.*)

Jistému mladému a dobře zvedenému *muži*, jenž nemoha se rozhodnouti, jaký stav měl by si voliti, nadarmo mnoho dní a noci o té věci přemýšlel, zjevila se kdysi ve snu Panna Maria uprostřed dvou, jemu docela neznámých mužů, jichžto tvářnost hluboko v mysl se mu vštípila, tážíc se ho: „Chce-li sloužit Synu jejímu bez umdlení?“ a když přisvědčil, probudil se. A hle, brzy na to sešel se s muži, jež byl ve snu viděl a ti se ho tázali, chce-li sloužiti Bohu. A otázka ta rozhodla; byliť to Petr Lefevre a František Strada, znamenití mužové v křesťanském světě a mladík *Jan Nunnez*, napotom missionář v Habeši, znamenitý pro apoštolskou horlivost svou. (*J. E. Veith.*)

Jistý mladý *muž*, jenž všem nepravostem hověl, spatřil ve snu otce, an mu vážným pohledem přikazuje, aby se hříšného života vzdal. Zkaženec ale málo na sen dbaje, pokračoval na zlé cestě. Po nějakém čase zase měl sen, tu mu ale i otec zahrozil, že, jest-li se nepolepší, na den sv. Martina před Soudce věčného povolán bude. Tento sen vypravoval spustlec svým soudruhům, s nimiž prostopášně po celý den a celou noc hodoval. Když druhého dne z opilství se prospal, vychloubal se, že den sv. Martina uplynul, aniž by se mu co stalo. Než v tom ho ranila náhle uprostřed uleknutých soudruhů mrtvice a učinila prostopášnému životu jeho konec.

(*Zollnerova kázaní.*)

Mladému *muži*, jenž od podvodných věřitelů sužován byl, ukázal se ve snu otec, ukazuje mu skříň, v níž kvitance uloženy byly, dle nichž dluhy již dávno zaplaceny jsou.

Mladé *dívce*, která bohaprázdný život vedla, ukázala se ve snu matka a napomínala a kárala dceru nezdárnou tak, že tato vskutku se polepšila.

Jistý *muž*, navraceje se domů, byl ve snách napomenut, aby si domů pospíšil a rodinu z hořícího domu zachránil.

(*Šmída: Kat. Repert.*)

V druhé polovici minulého věku umřel v říšském městě *Norimberku* hrobař. Tato výnosná služba byla pomocníku nebožtíkovu slíbena, který radostnou tu

zprávu manželce vyjevil. I odešed ráno po své práci, večer se nevracel a i druhého dne nebylo ho lze nikde nalézti. O půl noci na to uslyšela matka dceru svou žalostně lkáti. Ptajíc se po příčině, řekla jí dcera, že měla sen a tu že poznala, že manžel její byl zavražděn a tělo jeho že jest mezi houněmi v písku zahrabáno. Druhého dne vskutku tělo manželovo na témž místě nalezeno jest. Vypátralo se, že člověk, jenž pomocníku před tím na hřbitově pomáhal, vraždu tu vykonal, aby sám místa toho dosáhl. I došel zaslouženého trestu.

(*Jindy a Nyní 1830.*)

Peiresk byl se svým přítelem Raynerem r. 1610 na cestách, když měl podivný sen, jehož vyjevení se hned následovalo. Nedaleko Mimoně byli na noclehu a Peiresk tak živě snil a ze spaní křičel, že ho Rayner probudil. Peiresk se mrzel, an měl líbezný sen, že v Mimoni u zlatníka spatřil peníz od Julia Césara, který dávno již hledal. A hle, v Mimoni poznal onoho zlatníka, jenž měl i peníz, který si Peiresk také koupil.

(*Škola B. Srdce 1873.*)

Dva *přátelé* cestovali pospolu a přišedše k večeru do jedné osady v Italii přenocovali tam, každý v jiném domě, ale blízko sebe. Jednomu zdálo se právě té noci, že k němu jeho společník přichází a ho prosí, aby vstal a spěchal mu na pomoc, jelikož mu hrozí nebezpečí v domě tom zavražděnu býti. Probudiv se z toho sna zděsil se a opět usnul. Měl ale tentýž sen a opět se probudiv chtěl se strojiti a jíti do druhého domu ku svému příteli. Ale pomyslil si: „Sen jest sen, nic na tom nebude.“ I lehl a usnul. Opět té noci vidí ve snách přítele svého k sobě přicházeti a slyší ho mluviti: „Ty's mi v nešťastné chvíli nepřišel na pomoc, nyní ale žádám od tebe, aby's vraždu na mně spáchanou vyzradil a moji smrt pomstil. Časně z rána bude tělo mé v ukrytém voze z domu ven voženo, ale ty čekej ráno u těch stavení, která na konci osady vedlé cesty stojí. Dej vědomost těm obyvatelům a řekni jim, aby ten zakrytý vůz prohlídli.“ Probudiv se z tohoto strašného sna, ustrojil se, šel a čekal na konci osady. Netrvalo dlouho a vůz přijížděl. Obyvatelé již na to upozorněni zastavili vůz a nalezše mrtvolu v něm poznali, že se stala vražda, pročež udali celou věc soudu.

(*Cicero.*)

Simonides, známý básník, dal mrtvolu na břehu mořském nalezenou pochovati. Ve snách objevil se mu onen zesnulý a varoval ho, aby ráno nevstupoval na loď. Simonides uposlechl a odplulá loď zahynula před jeho očima. Z vděčnosti postavil svému zachraniteli pomník, jehož nápis až posud vzdoruje zubu času.

(*Škola B. Srdce 1875.*)

Jedné urozené *slečně* se zdálo, kterak vidí matku, ana k ní praví: V poledne budeš se mnou na vždy spojena!“ I vstala a napsavši psaní dala je otci se žádostí, aby si ho po smrti její přečetl. Otec myslel z počátku, že se mu dcera zbláznila, čemuž ale přivolaný lékař odporoval. Slečna se dala zaopatřiti a sednuvši si napotom do lenošky zpívala dojemným hlasem žalm zprovázejíc zpěv kytarou. V tom bila dvanáctá, slečna se zajikla a nebylo jí více mezi živými.

(*Šmída: Repert.*)

V *Treviru* žil velitel, jemuž po tři noci ve snu zjeveno: „Při oblehání zemřeš!“ Velitel se domníval, že oblehání tak snadno se nemusí obávati a zapudil myšlenku tu nemilou z mysle. Než nemaje přece pokoje, umínil si, že vykoná doživotní zpověď a napsal si všecky hříchy na papírek co nejzevrubněji. Ubíraje se právě k zpovědníku, zahlídl ženštinu, ana mu z okna kyne a s níž v hříšném poměru žil. Aby nezdvořilým se nezdál, šel k ní, mysle, že i napotom se bude moci vyzpovídati. Když se asi hodinu při ní zdržel, slyší najednou troubení na poplach, an nepřítel k městu se přibližoval. Hned se vyšinul velitel na koně, hrdinně povzbuzoval vojíny na náspech k zmužilosti, ana v tom přiletěla koule a nešťastníku odňala života.

(*Hunolta káz.*)

Jednomu zámečnickému *učeníku* blíž Hamburku se zdálo, že mu někdo hrdlo podřezal u městečka Bergedorff. I vypravoval sen svůj mistru, jenž se tomu podivil velmi, protože dnes chtěl učeníka pro dluh poslati. Učeník nechtěl tam jíti, avšak musel, ač velmi prosil. Na cestě opět ho pojal strach. Když učeník peníze obdržel a domů již šel, vrátil se nazpět a požádal, aby s ním někdo šel,

Představený mu dal svého čeledína, aby ho doprovodil. A hle druhého dne našli učeníka podřezaného. Vyskoumal se i vrah a vrah ten byl onen průvodce, jenž pro peníze nebohému učeníku krk podřezal a napotom zaslouženě potrestán jest. *(Herbsta výb. př.)*

Vetin, velmi učený mnich a učitel v 9. století, měl před smrtí sen, v němž uveden byl do očistce a kdež i mnoho známých poznal, pak uveden jest i do radosti nebeské a spolu ho napomínal anděl, aby i z malých provinění se očistil, ješto brzy zemře. A vskutku v několika dnech zemřel. *(Hetto.)*

R. 1829 zdálo se *Villiamovi v Surrverhouse* u Redruthu v Cornvallis po třikráte v též noci, an jistý člověk v předsíni vyslaneckého domu v Londýně pistolí zastřelil kancléře. A hle, druhého dne přišla zvěst, že vskutku kancléř Perceval od jakéhosi Billighama v předsíni zastřelen byl. *(„Times“ 1829.)*

2. Marného si nevšímej; na nebezpečný dbej!

Jednomu mladému *muži*, jenž po věrečně na sny držel, se zdálo, že bude dlouho živ. Avšak když si mnoho peněz nashromáždil, aby nyní dle libosti světa požíval, umřel náhle, aniž by byl bohatství užil a něco dobrého učinil. *(Sv. Řehoř.)*

V jistém městečku žil chudý *přištipkář*, jenž byl poctivý, avšak lehkověrný a poněkud lenivý, i manželka jeho se mu v tom podobala. Nemajíce dítek mívali z dlouhé chvíle hloupé nápady. Jednou, když se přiblížil tah velké loterie, zdálo se mu, kdyby vsadil na číslo 777. že jistě vyhraje. I vypravoval sen ten ženě a vypůjčil se peníze, dav domek do zástavy. Pořáde přemýšlel, vyhraje-li, co s penězi bude činiti, až se přiblížil tah. Již časně ráno vstál, ustrojil se co nejlépe a pravil k ženě: „Dej pozor dobrý, uzříš-li, že mne vezou v kočáře, rozbí všecko a vyházej oknem ven. I snesla všecko haramparadí na hromadu, talíře, mísy, hrnce atd. a čekala, jak vše vypadne. Tu se stane najednou pokřik a kočár se blíží k domku s davem. Manželka soudíc, že muž vyhrál, tluče vše napořád a hází ven oknem, konečně rozbije i okna. V tom vystoupí muž z kočaru bledý jako stěna. I vyskočí mu manželka vstříc, volajíc: „Nu, neudělala jsem to dobře, mužíčku? Vyhrál jsi?“ — Pak se ulekla, když viděla, že naděje její jest sklamána. „Nešťastný sen,“ dí, „domek zastaven, nábytek rozbit a muž na smrt nemocen! Co si počnu?“ *(Frenclova Postilla.)*

Jistému mladíku v *Římě* se zdálo, že vylezl na strom, spadl z něho do vody a utopil se. I vypravoval druhého dne soudruhům, když pod stromem u řeky stáli, svůj sen a jako na posměch lezl na strom ten nebezpečný, skouznul ale a bídně utonul. *(Calini.)*

Simonie,

viz: „svatokupectví!“

Sirotek,

viz: „skutek milosrdný duchovní 4 a!“

Sirotčinec,

viz: „skutek milosrdný duchovní 4 a!“

Skutek milosrdný tělesný.

I. Vůbec.

1. Jest potřebný.

Buzurge-Mihir, vychovatel perského prince Hormúza na dvoře Chosrou-Nuširvana, byl držán svého času za nejmoudřejšího a nejctnostnějšího muže. Jednou se otázal Nuširvan v shromáždění mnoha řeckých, indických a perských mudrců, která bída člověka jest největší? Nejvíce se líbilo mínění, že chorobné stáří spojené s chudobou. Konečně byv i Mihir o radu tázán, odpověděl: „Nejbídnější jest ten člověk, který umíraje nemůže se ani jediným šlechetným činem vykázati.“ A mínění to ode všech s pochvalou přijato jest.

(Herbsta výb. př.)

Když jsem byl ještě kaplanem, chodíval každodenně z blízkého vrchu stříbrovlasý *kmet* do kostela na mši sv. Jednou ale musel jsem já k němu jíti, abych ho zaopatřil, an se roznemohl nebezpečně. Když jsem do světnice vstoupil, plakal usedavě dobrý stařeček. I neplakal, že musí zemříti, ani že velkých hříchů se dopustil, nýbrž jak pravil: „Nyní mám předstoupiti před soudnou stolici Boží a předce jsem tak málo dobrých skutků vykonal.“ *(Alb. Štolz.)*

Jistý *kníže* dal kdys svému dvornímu bláznu hůl, řka: „Nalezneš-li někoho, kdo jest větší blázen, než ty, dej mu tu hůl.“ Několik let později, když kníže ten onemocněl, přišel blázen, aby jej navštívil. Když nemocný bláznu pravil, že jej brzy opustí, řekl tento: „A kam chceš jíti?“ „Na onen svět“, odpověděl kníže. „Kdy míníš zas přijíti? snad za týden?“ — „Ne.“ — „Snad za rok?“ — „Ne.“ „Kdy tedy?“ — „Nikdy.“ — „A čím se's na tak dalekou cestu a pobytí své na onom světě, kam se ubíráš, zaopatřil?“ — „Ničím!“ „Jak?“ odvece blázen, „míníš-li na věky na cestu se vydati a nic-li jsi nepřichystal, aniž jsi se staral, jak by's na onom světě, z kteréhož se více nenavrátíš, šťasten živ býti mohl: tedy si vezmi tuto hůl; neboť takové pošetilosti jsem se ani já nedopustil. Ty's větší blázen než já.“

(Mehlera příkl.)

2. Prospívá.

a) časně.

aa) získá lásku; odjímá trest Boží.

Dobré skutky konali a lásky Boží si získali: Noe *(1. Mojž. 6, 9.)*.

David, jenž dobré skutky konal a proto byl muž dle srdce Božího.

Ezechiáš, král judský, na něž se vším právem odvolával.

Job, začež ho Bůh sám ďáblu chválil.

Život Kristův byl samé dobré skutky.

Pro dobré skutky odvrátil Bůh od Israelitů, že nebyli shlazeni. *(2. Par. 12, 12.)*

Achab pro dobré skutky od Boha uchován jest od zlého. *(3. Král. 21, 29)*

Bezbožnou *Fridegundu*, choť francouzského krále Chilpericha, stíhal Bůh trestem. Během jen několika měsíců zemřelo jí rychle po sobě tré dítek morem. Tu počala Fridegunda nepravostí svých litovati a vyzvala manžela. aby almužnou a dobrými skutky hleděli hněv Boží ukrotiti. Chilperich umírnil převeliké daně a chudým hojné almužny uděloval. Modlitba chudých usmířila rozhněvaného Boha, kterýž královské rodiče opět novým dědicem potěšil, dav jim syna, kterýž napotom pod jmenem Klotar II. francouzskou říši spravoval.

(Mehlera příkl.)

bb) Blaží v životě i smrti.

V Číně žil vznešený a moudrý muž Leony. Jednoho dne vracel se ze země, kdež byl místodržitelem, domů. Tu nalezl na večer na cestě slabého starce, jenž umdlen nemohl dále. I slitovav se nad ním, dal mu Leony vlastního koně, sám pak koupil si vola a putoval dále. Později setkal se s vdovou, která hořce plakala, nemajíc chleba pro své dítky. Litostný Leony prodal vola a peníze daroval vdově. Tu cestuje pěšky sešel se s jedním otrhaným sirotkem. I daroval mu svůj vlastní oděv, který měl na sobě. Sluha jeho vida to vše, káral pána, že takto sám schudne. Ale Leony odpověděl: „Mýlíš se, milý synu, mysle, že milosrdnost činí člověka nešťastným a chudým. Naše pravé bohatství pozůstává právě v dobrých skutcích, které jsme vykonali. Ten nikdy šťastným býti nemůže, kdo jiného šťastným neučinil.“

(Šmida: Repert.)

Jeden z korasamských *králů* viděl drahně zemřelého sultana Mahmuda ve snu. Jeho celé tělo bylo popel, jen oči neporušené zíraly z rakve. Tázal se tedy mudrců, co by ten sen znamenati měl a takto mu odpovědíno: „Hledí na tebe ze svého hrobu, řka: Druhdy jsem já v tomto paláci sídlel a seděl na tvém zlatém trůnu, jako ty. Mnozí, jež tam se skvěli jako já, co prach k prachu pohřbeni jsou. Zapomenuti jsme všickni, jen Nuširvan jest živ, jmeno jeho vzdoruje všem věkům. Řiď se dle něho, co jsi lidem učinil slavnými skutky, to jen zůstane při smrti.“ *(Sady.)*

b) Prospívá věčně.

Sv. *Kateřina z Janova* často povzbuzovala se k trpělivosti a vytrvalosti v pracích svých, pamatujíc na velkou

odměnu, jakáž nás tam na věčnosti za naše dobré skutky očekává. I jiných nabádala, aby dobré skutky konali.

(*Mehlera příklady.*)

Jistý *Petr*, celník, u vytržení na soud Boží postaven jest. I uzřev, že andělé všecky skutky jeho dobré i zlé váží a že váha zlých skutků, příliš daleko převážila váhu dobrých skutků, na které ničeho nenalezl, leč kus chleba, který jednou nevrle žebráku hodil, všecken úzkostí se chvěl. I řekli mu andělé: „Jdi, bídníče, a učiň v životě svém tak mnoho dobrého, jak mnoho budeš moci, aby's tak napravil svůj ohavný život a nebyl odsouzen k strasti pekelné.“ A když Petr po tomto vidění sám k sobě přišel, zavázal se slibem milosrdenství činiti každému a co slíbil, věrně až do smrti i plnil. (*Macana výb.*)

3 Uděluj a sice pro Boha!

viz i: „úmysl!“

Artaxerxes, syn Xerxův, měl pravou ruku delší než levou a proto ho jmenovali dlouhorukým. Když mu to jistý zpozdilec předhazoval, pravil: „Děkuji Bohu, že mi dal pravou ruku delší, čímž mi naznačil, abych hodně mnoho dobrých skutkův konal.“ A vskutku byl Artaxerxes velmi dobročinný.

(*Plutarch.*)

Cimon, znamenitý vůdce a státník athénský, syn Miltiadův, byl velmi milosrdný a velkých pokladů, kterých si vyzískal, používal jen k dobrému. Jeho dvorce a zahrady nebyly nikdy hlídány, aby každý ovoce si utrhnouti mohl. Kdykoliv někam vyšel, doprovázel ho sluha nesa peníze, aby prosícímu ihned přispěti mohl a nemusel ho na pozdější čas odkazovati. Sešel-li se s lidmi, kteří byli otrháni, dával jim svůj vlastní plášť. I jídlo bylo u něho v hojnosti, aby cizinec také k stolu přistoupiti mohl. Žádnému měšťanu žádost neodepřel, ba mnohým i k blahobytu pomohl. Ano milosrdnost jeho byla tak velká, že i mrtvé na své útraty dával pochovávati.

(*Jerrer.*)

Když císař čínský *Hamti* po třikráte slavného vítězství vydobyl, navracel se do sídelního města svého Nakinu zpět a od lidu s jásotem přijat jest. Při podobných příležitostech bylo v obyčeji, že příchod císařův se co nejskvěleji oslavoval. Napřed ubíral se vítěz, za ním nešeny jsou vydobyté zbraně a veškerá kořist, k níž ovšem i ubozí zajatci přináleželi; také se rozžehnula velká svítilna v samé residenci, kteráž deset tisíc lamp měla, a na městských hradbách svědčil nejpestřejší ohňostroj o všeobecné radosti. Takto obyčejně bývalo. Když však lid pozoroval, že se císař k slavnému vjezdu jaksi nemá a den po dni odkládá, tu počal se jitřiti a i veřejně reptati. Což když císař uslyšel, dal ihned veřejně prohlásiti, že při budoucí slavnosti svítilnové nejslavnější vjezd konati bude, jakéhož ještě nikdy v Číně nevídáno. Touto milostí uspokojili se zástupové a když ustanovený den konečně zasvitnul, vířinovaly se ustavičně odevšad tlupy v zástup vzrůstající a císařský hrad oblehající. Konečně blížila se hodina, kdy se císař měl objeviti, otevřely se brány a ze všeho toho, což lid očekával, nebylo nic viděti. Císař vkročil z dvořany v obleku jednoduchém obklopen jsa slepci, kulhavými a všelijak neduživými lidmi, kteréž byl právě v ten den u sebe vyčastoval, ošatil a peněžitými dary obdařil: „Milí poddaní“, pravil císař, „vítězství jsem vydobyl, nepřítele porazil a zničil a blaho říše na mnohá leta utvrdil. Žádná nádhera, žádná sláva není s to, aby mne šťastným učinila, já se cítím jen tenkráte přeblaženým, když něžnou žádost srdce svého upokojiti mohu. Vizte tu lidi politování hodné, vizte tyto bídáky! Hladem vyhnáni z příbytků svých bloudili z místa na místo; bída, nouze jejich rostla každým dnem a stáří sklonilo šije jejich; neboť nebylo, co by je občerstvilo. A tu hle! slzy zármutku obrátil jsem v slzy radosti; nasytil jsem jich a nápojem občerstvil, ošatil a obdařil; a ty tisíce, kteréž by se byly na slavný vjezd můj vynaložily, obětoval jsem na skutky milosrdné a to vítězosláva moje!“ A nebylo ani jednoho v zástupu, jenž by byl proti tomu reptal, alebrž mnozí jsouce pohnuti plakali radostí a téměř všickni velebili císaře tak dobrého a šlechetného. Když napotom Číňané nějaký dobrý skutek vykonali, říkávali: „Zas slavnost císařská!“

(*Mehlera příkl.*)

Dobré skutky vůbec konali všickni Svatí a Světice Boží starého i nového zákona.

První rodiče, Abel, Seth a potomci jeho, Sem a Jafet.

Patriarchové: Abraham, Isak, Jakub, Josef egyptský, Mojžíš, zákonodárce lidu israelského a Josue.

Soudcové: Gedeon, Jefte, Samson, Heli, Samuel.

Králové: David, Šalomoun, Asa, Josefat, Ezechiáš, Josiáš.

Proroci: Eliáš, Eliseus, Isaiáš, Jeremiáš, Daniel, Job, oba Tobiášové, Esther, Judita, Mathatiáš, synové makab.

Pán Ježíš, předchůdce Jeho sv. Jan křt., Zachariáš a Alžběta, Joachim a Anna, Maria Panna, Josef, apoštolé a učeníci Páně: Petr, Pavel a Jan evang., setník pohanský, Lazar, Marta, lkající Majdalena, Zachaeus, Nikodem, Josef z Ar.

Nesčíslné množství Svatých a Světic Božích.

Sv. *Itha*, hraběnka z Toggenburku, pomáhala nuzným svým poddaným kde a jak mohla; přicházela k nim jako nějaký anděl, těšila zarmoucené a utírala slzy vdovám a sirotkům, sytila hlad chudých a ulehčovala bolestem nemocných, přiodívala nahotu nuzných: slovem byla matkou všech, kteříž nějaké hoře na srdci měli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Josafat*, král indický, povždy dle rozkazu Kristova dobré skutky konal. Lačné krmil, chudým zaopatřoval práci, aby si chleba mohli vydobýti. Žíznivé napájel, staraje se o to, aby v každém místě měli studnici. Nahé odíval, rozšiřuje a pěstuje bavlnu v říši své. Pocestné do domu přijímal, staraje se, aby cesty byly dobré a proti lupičům bezpečné a aby hospodští nepřetahovali. Vězně vysvobozoval, ulehčuje jim jich osud a nařizuje, aby dlouho ve vyšetřování nebyli. Nemocné navštěvoval, postarav se o dovedné lékaře a založiv nemocnice, dával chudým léky zdarma. Mrtvé pochovával, pečovav o jich vdovy a sirotky. Lásku ukazoval slovem i skutkem ku všem poddaným. *(Kr. Šmíd.)*

Sv. *Lidvina*, panna ze Schiedamu, která 38 roků byla nemocná a i trpělivá, vyznamenala se i nad obyčejnou dobročinností, udělujíc každému almužnu, kdo o ni žádal. Domácím, které přístup k ní chudým bránily, říkávala: „Sestry! co činíte? Chcete duše, které Kristu patří, vydati ďáblu? Nechte jen chudých přijíti ke mně, daleko ještě jsem slov sv. Pavla, že bych pro bližního i zavržena býti chtěla.“ (Řím. 9, 3.) Lidvina byla matkou chudých a rozdala jim vše až do posledního haléře. A když již ničeho neměla, dávala jim alespoň svého ducha, těšíc je. *(Gabler.)*

Sv. *Pantaleon*, lékař a mučeník, zděděv po otci jmění propustil otroky a staral se o jejich zaopatření, prodal část statku a utržené peníze rozdal chudým, živil důchody svými vdovy, sirotky churavce a chodě od domu k domu všude pomahal. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Rupert*, vyznávač v biskupství mohučském, syn pohanského vévody Robelausa a křesťanské matky, již co útlý pacholík ukazoval velkou lásku k chudým. Chudé dítky přiváděl k matce, řka: „Matko! viz syny tvé!“ A matka Berta laskavě odpovídala: „Milý synu! viz bratry své.“ Když mu bylo 12 roků chtěla kostel vystavěti, avšak Rupert nechtěl. „Lámej,“ vece, „chudým chleba a nuzné uváděj do domu svého.“ Těmi slovy dojata, vystavěla Berta několik domů pro chudé a nemocné. Tři leta sloužil Rupert chudým a obsluhoval nemocné. Sám vystavěl později několik kostelů, až umřel v 20. roce věku svého. *(Richter.)*

Sv. *Štěpán*, král uherský, v takovém odévu, aby nebyl poznán a samojediný noční dobou nemocnice navštěvoval, nemocným vlídně posluhoval, ano všecky povinnosti lásky k bližnímu prokazovati se nezpečoval, proto dobročinná pravice jeho po množství let v hrobě neporušena nalezena byla. *(Macana výb.)*

Sv. *Tomáš*, arcibiskup kanterburský, k chudým laskavě se choval, kterýchž denně u velikém počtu nasycoval, jich oděvem opatřoval, v čas nemoci navštěvoval a vůbec co věrný pastýř k lidu se měl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Arnošt, první arcibiskup pražský, byl velice milosrdný a štědrý k chudým. Vydržoval na své outraty mnoho chudých studujících kleriků českých v Bononii, v Padue a na jiných školách meškajících, a nejen knihy a šaty a ostatní výlohy jim poskytoval, ale i to se staral,

aby po skončených studiích příslušným zaměstnáním byli opatřeni. Kdykoli na cestách svých ubíral se skrz některé město neb vesnici, uděloval všem chudým, jež potkal neb viděl, almužnu skrze svého almužníka. Každého dne častoval ve svém domě 12 chudých a každému z nich mimo to dva denáry uděloval. Na každý rok kázal také nejméně sedmdesát postavů šedého sukna rozstříhati, z nich pláště a jiné šaty zhotoviti a pak je na velký pátek mezi chudé rozdávati. Za příkladem sv. biskupa Mikuláše míval také jednoho anebo dva kněze, kteří z jeho peněz ale tajně poskytovali dostatečné věno chudým dívkám, aby se provdati mohly a skrz chudobu k nešlechetnostem zavedeny nebyly. Podporoval jmenovitě almužnami slušnými bývalé zámožné, ale schudlé lidi, kteří žebrotou choditi se ostýchali. Za času hladu dal v městech a vesnicích na své útraty po delší dobu chleb a obilí mezi lid rozdávati a když se mu pak peněz a jiných potravin nedostávalo, dal rybníky na panstvích arcibiskupských, velikým nákladem založené, vyloviti a ryby lidu rozdávati, čímž množství lidí zachráněno bylo, že hladem nezemřeli. Arnošt vyzdvihl v Čechách a bohatě nadal tři velké špitály pro chudinu nemocí sklíčenou a sice v Českém Brodě, v Příbrami a Libáni. Mimo to vyzdvihl za svého živobytí a nadal čtyry kláštery pro řeholní kanovníky sv. Augustina v Kladsku, v Jaroměři, v Sadské a Rokycanech. Hlavnímu chrámu svatovítskému zanechal tisíc hřiven stříbra a 200 hřiven stříbra odkázal oltářníkům téhož kostela.

(*Beneš z Veitmile.*)

Sv. *Vojtěch* byl k chudým nad míru štědrý a laskavý, rád navštěvoval choré a nemocné, těšíval jich, posluhoval jim a rád, kdež třeba, pomáhal a vůbec milosrdné skutky všecky konal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Znamenitý francouzský kazatel *Flechier*, který r. 1710 zemřel, vyznamenal se svou dobročinností. Nemocnice Dieu de Nimes byla almužnami od něho vydržována a v poslední vůli odporučil jí 8000 livrů. Za tuhé zimy r. 1709 rozdal chudým zásobu obilí, co měl. A celý svůj život obětoval nešťastným a trpícím lidem. (*Dolz.*)

Benjamin Franklin byl mužem, jakých málo bývá. Každého večera zkoušel sebe sama a jeho život vynikal skutky pravého lidumilství, tak že každý večer na nějaký dobrý skutek upamatovati se mohl, měl však při každém takovém skutku zásadu, aby ten, kdo od něho dobrodiní dosáhl, zahálce se neoddával, ale poctivě pracoval. (*T. O. z Hornů.*)

Izo, biskup pražský; jenž r. 1030 zemřel, prokazoval dobrotivost chudým, jichžto denně 40 nasycoval. Nemocnice a žaláře osobně navštěvoval, nemocné těšívaje, vězně ku kajicnosti nabízeje.

(*Čas. kat. duch. 1831.*)

Na pustině *Kuziba* v Syrii bydlel poustevník. Pokuď ještě přebýval ve vsi, rodišti svém, kdež vzdělával půdu a role své, tajně se prokazoval dobročinným k spolurolníkům, jenž neměli obilí k osení, ubíraje se v noční dobu v tichosti na jich pole, zorával je a osíval. Když pak se stal poustevníkem, putovával každý týhoden jednou přes Jericho do Jerusaléma. Na té cestě nosil sebou chleb a vodu k občerstvení chudých poutníků; nalezl-li slabé a mdlé, vzal jim vak a poponesl jim ho, ano bral také děti na ramena svá. Mimo to míval sebou potřebné nářadí, jímižto cestujícím na cestě střevíce neb opasky spravoval; a nalezl-li na cestě jakého mrtvého, jak se na východě často stává, pochoval ho, zpívaje při tom obyčejné žalmy a modlitby. Tento spůsob života zachovával až do vysokého stáří.

(*Sofronius.*)

Papež *Pavel I.*, jenž r. 757 stal se papežem, již co diákon celé své jmění a přijmy rozdal chudým. A co papež v noci navštěvoval se sluhami chudé a jim laskavě pomáhal. I nemocné a vězné navštěvoval a těšil. (*Herbsta příkl.*)

Richard, král britanský, zpozoroval kdys při hostině, kterak dva šlechtici spolu rozmlouvají, dívajíce se na krásné a skvostné náčiní. I dověděv se od nich, že by si takové náčiní přáli, pravil: „Abyste proto nebyli nespokojeni, vezměte si je!“ (*Claudianus.*)

Zvěčnělý biskup řezenský *Wittmann* († 1833) stal se všem pravým vzorem ryzé ctnosti, zvláště lásky k Bohu a bližnímu. Kdy, kde a jak jen mohl, všude činil dobře, vyhledávaje při tom jen čest Boží. Horlivý a nábožný bi-

skup ten ustavičně přemýšlel, co ještě neučinil a co by se ještě učiniti dalo, aby dobří skutkové jeho před Bohem platnost měli a našel prostředky dva: stav milosti Boží a dobrý úmysl.

(Mehlera legendy.)

Ximenes, kardinál a arcibiskup v Toledě, všecky příjmy arcibiskupství svého vynaložil ku konání skutků milosrdných. V čas hladu staral se co nejvíce o to, aby lid za mírný peníz obilí kupovati mohl; k tomu konci dal v Toledě, v Alkale a Torrelaguně velké sýpky vystavěti a je na své útraty obilím naplniti.

(Josef Chmelíček.)

Zdislava, paní česká, žebráků sázela často za svůj stůl a sloužila jim; příchozím umývala nohy a hostila je; na chudé otrhance pilně předla, tkala a šila oděvů; nemocným a mrzákům převazovala a čistila sebe hnusnější vředy a rány. Na chrám sv. Vavřince pamatovala drahými rouchy, jež vlastní rukou vyšívala. *(Drahé kameny.)*

Pythagoras, byv otázán, jak by lidé bohům nejvíce se podobali, odpověděl: „Milují-li pravdu a konají-li dobré skutky.“ *(Aelian.)*

4. Každý ho udělovati může.

Blah. *Jolenta*, choť polského krále Boleslava Pobožného, hned v prvních dnech co královna pilně s chotěm svým objížděla města i dědiny, navštěvovala chrámy, kláštery i nemocnici, vyptávala se na stav svých poddaných, na choré, mrzáky a opuštěné, na sirotky a vdovy a všem vydatnou pomocí přispěla.

(J. Ježek.)

Sv. *Ludmila*, patronka naše, z lásky k Spasiteli prokazovala milosrdné skutky všem chudým, nemocným, pronásledovaným a jinak sklíčeným lidem, sbírala ráda poutníků; poučovala neumělých ve víře křesťanské, povzbuzovala přívětivě pohany, ještě dost četné, k zamilování pravdy a bázně Hospodinovy; utvrzovala i napomínala křesťany, pokud se viklali ve sv. náboženství nebo váhali spravovati život svůj zákonem Kristovým. Proto nazývali Ludmilu matkou chudých, nohou chromých, okem slepých a milostivou pomocnicí vdov a sirotků.

(Drahé kameny 1871.)

Sv. *Rosa limanská*, ačkoliv sama ve velké nouzi byla, nikdy neopomenula nuzným a potřebným také skutky milosrdné prokazovati. Všickni opuštění churavci měli v ní věrnou opatrovnici, laskavou těšitelku, ano jednou osm dní skorem ničeho nejedla, aby uspořeným penízem chudé jedné osobě pomoci mohla. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Aladin, žák Abdallahův, prosil kdys hlasitě Boha o bohatství. Mistr ho za to káral, řka, to že není pravá moudrost. Avšak Aladin pravil, že si přeje bohatství proto, aby chudým mohl prospívati. Než Abdallah mu odvětil: „K tomu nemáš zapotřebí bohatství, postačí jen rozum a dobrá vůle a i s prázdnou rukou můžeš mnoho dobrého učiniti.“

(Pfeffel.)

V městě L. žila r. 1849 *děvečka*, která jedva škole odrostla, za chůvu do služby vstoupila. V roce předchozím uslyšela o velkém hladu v Irsku panujícím. I dověděla se, že také našincům dovoleno, přispěti ubohým Irčanům, jichžto pánové bohatí Angličané zanedbávají a jimiž jako boháč Lazarem opovrhují. Neměla však ubohá kromě stravy téměř žádného platu. Ale pohnuta bídou katolíků irských uměla si v lásce pomoci. Dostávala totiž chůva každodenně k svačině čtyry žemličky. „Ty mohu já,“ myslila sobě. „beze škody zdraví svého snadno si odepříti.“ I učinila tak. S dovolením svých představených, odepřela si žemličky a vyprosila si za ně peníze. Peníze ty tak dlouho skládala, až dárek dosti znamenitý pro ubohé Irčany nashromáždila. Často ji mezi tím pokoušela žádost, aby žemle místo peněz vzala, ale vždy zase zvítězilo pomyšlení: „Ty aspoň máš poledni jídlo, an tvoji spolubližní v Irsku ani sousta chleba nemají!“ A když v nastávající neděli se pro Irčany sbíralo, uvrhla i chudobná chůva s velikou radostí do pokladnice své ušetřené stříbrné grošíčky. Tak každý, chce-li, může v okresu svém býti otcem neb matkou chudých. *(Matěj Procházka.)*

Jeden bohatý *mladík* v Římě uzdravil se z nemoce nebezpečné. Vyšed zdráv ponejprv do zahrady, děkoval Bohu, řka: „Ó Ty, Hospodine, jak rád bych Ti odplatil dobrotu Tvou.“ I uslyšev to pastýř Hermas, pojal mladíka a uvedl ho do chýše chudobné, kdež panovala

bída a nouze. Otec ležel na posteli nemocen, matka plakala a otrhané dítky volaly o chleb. I zhrozil se mladík, Hermas ale pravil: „Viz, zde jest oltář pro tvou oběť, zde můžeš Boha obdarovati!“ I pomohl jim bohatý mladík a obdarovaní chudí žehnali mu a jmenovali svým andělem a líbali mu, plačíce, vděčně ruce. I naplněn byl mladík blažeností neobyčejnou, že mohl Bohu se poděkovati, čině lidem dobře.

(B. Krummacher.)

II. Zvláště.

1. Lačné krmiti.

viz: „almužna!“

a) Krm a sice pro Krista!

Když r. 46 po narození Páně v Judsku veliký hlad panoval, ujala se nešťastníků těch královna *adiabenská* pohanka, a koupivši v Egyptě za velkou sumu obilí, poslala ho do Judska.

(Eusebius.)

Při vzrůstajícím hladu a nedostatku rozdával pohan *Spurius Melius*, Říman, obilí mezi zlačnělý lid. *(Sv. Augustin.)*

Abraham nasytil tři pocestné *(1. Mojž. 18.)*; Lot anděle *(1. Mojž. 19.)*; Josef eg. dal v čas hladu bratřím obilí. *(1. Mojž. 39.)*

Israelité zvali v Egyptě dle Božského nařízení i sousedy k velkonočnímu beránku. *(2. Mojž. 12.)*

Zbožná Rut sbírala klasy, aby Noemi vyživila a co jí od oběda zbylo, vzala domů pro ni. Boz poručil žencům, aby Rut zvali k obědu. *(R. 2.)*

David, když archu úmluvy na Sioně umístil, častoval lid chlebem, vínem a pečení. *(1. Kr. 16.)*

Berzellai živil utíkajícího Davida. *(2. Kr. 17, 27.)*

Sarepta vdova nasytila hladového Elisea, začež odměny došla. *(3. Kr. 17.)*

Job chleba s chudými sdílel *(J. 31.)*.

Tobiáš nasycoval hladové *(1, 20.)*; taktéž i Job. *(31.)*

Kristus sám zázračně nasytil lid a poručil, aby dceři Jairově dali jísti. *(Mr. 5, 43.)*

Sv. Matouš, Zacheus a fariseus Šimon Krista vyčastovali; podobně i Lázar a sestry Marta a Marie *(Luk. 10.)*

I bohatí v Jerusalémě starali se o výživu chudých křesťanů. *(Sk. ap. 2.)*

Církev sv. povždy se starala o chudé, dávajíc část z jmění kostelního na chudé; k tomu ustanoveni i jáhnové, kteří o chudé pečovali. I kláštery mnoho chudým přispěly.

První křesťané slavívali tak zvané agapy nebo hody lásky, obyčejně po večeři Páně; přinášeli k službám Božím obětní dary, z nichžto jednu částku obětník pro sebe podržel, druhou pro potřeby chrámové a třetí ustanovena pro chudé a společné hodování. Tento způsob trval až do času císaře Konstantina vel.

Zvláště v klášteřích ode dávna mnozí chudí každého dne byli nasycováni.

Největší miláčkové sv. *Amadea*, vévody savojského, byli chudí; on je obsluhoval, on jim své pokrmy dával, on je rád kolem sebe míval.

(J. Bílého: Legenda.)

Ctihodná *Anežka z Krista*, dominikánka, již co děvče, ačkoliv byla jen dcera nádeníkova, svou večeři dávala chudým. Když povyrostla, krmila částí výdělku ruční prací získaného a dary chudé. *(Richter.)*

Když v Césarei potravy se nedostávalo, pohnul sv. *Basil* ráznou řečí lichváře k tomu, že sýpky otevřeli. Na to svolal vůkol sebe lid chudý a hladem zmořený, dal kotle přinésti, pokrmů navařiti a sám jim při jídle posluhoval.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když sv. *Bernardin senenský* ještě malé pachole byl, nejraději chudým pomáhal. I nebylo jedenkráte v domě tety jeho, která jej po smrti rodičů k sobě přijala, leč kousek chleba, který se žebráku odepřel. I řekl útrpný pacholík: „Ach, prosím, milá teto, dejte hladovému žebráku ten kousek chleba, nebo já za to dnes ani oběda, ani večeře nežádám, ať je raději chudý nasycen, než já.“ *(Ber. Bercaster.)*

Sv. *Cyrill*, biskup jerusalémský, když r. 357 velký nastal hlad, prodal všecky koberce a náčiní kostelní, aby penězi chudé podělil. *(Herbsta př.)*

Sv. *Exuper*, biskup tolosánský, pravý byl otec chudých, nebo sám lačněl, aby jiných nakrmiti mohl; hlad chudých ho

trápil, proto všude byla pomoc jeho: konečně všecken statek svůj do rukou chudých odevzdal. *(Sv. Jarolím.)*

Sv. *Filip ner.* obdržel za času hladu a nedostatku několik chlebů, kteréž ihned jistému chudému poslal, trpě hlad sám. Jistý bratr otázal se ho, proč alespoň jeden chleb pro sebe neponechal? Načež sv. Filip: „Mne zná celé město a proto snadněji chleba dostanu, než onen chudobný málo známý muž.“ *(Wiser-a Pred.-Lex.)*

Jistá stará žena, jížto dva synové do kláštera sv. *Františka* vstoupili, žádala u dveří o almužnu. I otázal se sv. František domácího správce, co ještě v klášteře jest? a uslyšev, že jen starý nový zákon (tehdáž psaný, ješto se knihy ještě netiskly), z něhož v kůru se předčítalo: poručil, aby se prodal a peníze ženě daly. Arci zákon ten byl za tehdejších časův jako nějaký klenot. *(Jugendbibl.)*

Sv. *Františka* chudým dávala chutný chleb a pro sebe nechávala kurky. *(Butler.)*

Sv. *Hedvika* na důkaz lásky ku Kristu každodenně třináctě chudých krmila, sama je obsluhujíc. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ida*, vdova, naplňovala každodenně máry, které si za živa zhotoviti dala, rozličnými pokrmy a rozdala mezi lačné. *(Lohn.-bibl.)*

Sv. *Jan z Kenti* seděl při večeři se šlechtickými chovanci, kteréž vyučoval a vychovával, rozdávaje každému část masa a ponechaje poslední pro sebe. V tom přišel žebrák, hořekuje, že má hlad. Ihned mu dal sv. Jan svou část. Mladí chovanci divili se tomu a úzkostlivě na se pohlíželi, nechtíce aby milovaný učitel hladov šel spát. Bůh ale pomohl. Na památku toho v kollegium v Krakově, k němuž sv. Jan patřil, zaveden byl obyčej, aby s kněži a učiteli denně chudý stoloval. Přišel-li žebrák k jídelně, ihned ho student, jenž je obsluhoval, oznámil, řka: „Žebrák přichází!“ Tu vstal jeden kněz se slovy: „Kristus přichází!“ přijal jej laskavě a udělil mu hojné almužny. *(W. Sonntagsblatt.)*

Když r. 1084 po celé Italii panoval nesmírný hlad, rozdával sv. *Jan laudenský* v klášteře co měl. A když rozdáno vše bylo a stodoly a špýchary se vyprázdnily, nakoupil v Apulii množství obilí a každého nuzného podělil. Když ale pokladnice klášterní byla již prázdna, kázal vše, co poněkud ceny mělo, prodati a stržený peníz lidu rozdati, ano někdy ani vlastního oděvu na těle nešetřil. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Za času sv. *Jana zlat.* vyživoval chrám cařihradský denně 3000 panen a vdov, při čemž i přemnozí jiní nebožáci podpory došli. *(Lohn. bibl.)*

Když r. 1528 velký hlad povstal, prodal sv. *Jarolím Aemilianus* všecko své jmění a krmil chudé, tak že sám v nouzi upadl a hlad trpěti musel. *(Ott. Marianum.)*

Sv. *Kajetan* již co dítě prokazoval velkou lásku k chudým, an sbíral nejen u domácích almužny, nýbrž i sám sobě od pokrmu utrhoval a se postil, jen aby uspořeným nuzné nasytiti mohl. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ludvík*, stav se biskupem, dal si předložiti seznam důchodů svých, podržel pro sebe jen skrovnou část, všecko ostatní vykázal pro chudé. Denně muselo 25 nuzných stolovati u něho a on je sám obsluhoval někdy i kleče. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, vydržoval při dvoře 26 chudých, jimžto v sobotu vždy kleče nohy myl a zulíbal. Při obědě a při večeři jídávali s ním povždy tři žebráci, jimžto sám nalíval a nejlepší pokrm předkládal, sám pak se s tím spokojil, co zbylo. *(Hunolta kázaní.)*

Sv. *Maria Majdalena pacianská* již co sedmileté děvčátko velkou náchylnost k chudým projevovala; nebo uzřevši chudého poskytla mu, co jí od rodičů bylo dáno a sama raději lačná zůstala. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Marie z Mallye* potkavši chudé, brávala je sebou k obědu. Slabé a churavé brávala tu za ruku a vedla jich domů. Při jídle sloužila chudým hostům svým pokorněji a uctivěji, než děvečka pánu svému. Ano někdy sama snědla, co chudým zbylo. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Markéta*, královna škotská, když přišla z kostela domů, nalezla obyčejně palác plný chudých, jimž pak rozdávala. Denně stravovala 80 chudých, někdy i 300 v komnatách svých a nezřídka

tyto hosty obsluhovala a nohy jim mývala. Často jí i král pomáhal.
(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Medard* již co pachole byl velmi útlého, náchylného a útrpného srdce k chudým. Pásávaje ovce otce svého, často všecken oběd svůj chudým okolo jdoucím rozdal a tak sám až do večera lačným zůstal. (*Macanův výb.*)

Sv. *Mikuláš*, biskup, již co pacholík, když chodil do školy, ochotně rozdával peníze a pokrmy, které u sebe měl, chudým a tak činil po celý život svůj.
(*Leop. Chimani.*)

Sv. *Otmar*, opat kláštera svatohavelského na počátku 8. století, byl zvláště milosrdný k chudým a kde jen mohl jim ulehčoval a vše, co po výlohách klášterních zbylo, vynaložil ku prospěchu chudých a nešťastných. Když mu Pipin, král Franků, znamenitou sumu peněz daroval, rozdal je ihned chudým. Často, když neměl jim již co dáti, dal jim své vlastní pokrmy a sám kouskem chleba se spokojil. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Pacifikus sanseverinský* útrpným byl velmi k chudým; neboť kde jen mohl odkládal pro chudé, ba i od úst si utrhoval, aby chudých nakrmil.
(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Serapion*, poustevník, když v Egyptě hlad povstal, prodal za velkou cenu sv. Evanděliům, koupil za ony peníze chleba a rozdal mezi lačné. Když mu činili výčitky, že sv. knihu prodal, pravil: „Učinil jsem jen, co Písmo sv. velí: „Jdi, prodej vše, co máš a dej chudým.“
(*Šmída*: *Květiny pouště.*)

Sv. *Tomáš z Villanovy* již co pachole za chudé u rodičů se přimlouval. Mnohá almužna byla jeho rukou udělena.
(*Životy svat.*)

Sv. *Ubrich*, biskup augsburský, velmi měl na srdci chudé. Zvláštního duchovního měl, aby o chudé se staral. Sám povždy jedl s chudými, je obsluhoval a pokrm dával. Pro chudé i nemocnici založil. (*Butler*, *Leben d. Väter.*)

Sv. *Vavřinec*, arcibiskup dublínský, za času drahoty, kteráž podvakráte povstala za jeho biskupování, všemožně chudinu podporoval. Po tři leta dával 300 lidem z Dublína a okolí pokrm. I dítek se ujímal. (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Vincenc* paul. již co pacholík velkou útrpnost k chudým na sobě jevil; neboť vozívaje otci ze mlýna mouku, zastavil nejednou, aby chudému přehoušli mouky poskytnouti mohl. A tak činil i později vždy, zvláště r. 1633.
(*Macana výb.*)

V *Bavorsku* žil zbožný bohatý rolník, jenž, pamatuje na účet, jaký jednou klásti bude, si dal zhotoviti sochu Pána Krista, kterak sedí na krásné stolici a kterou mohl i zastříti. Socha měla i ruce. Kdykoliv jedl, dal i soše Pána Krista talíř, lžici, vidličku a nůž, ano i velký pokál. Ze všeho jídla první velkou částku soše, naplnil i pokal a vše to po jídle se rozdalo chudým. Tak činil onen zbožný rolník každého dne dvakráte po všecka leta a sice před 300 roky. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Vévoda z *Bourgogne*, učeň Fenelův, byl na svých cestách v čas hladu ustavičně o almužnu žádán. Když mu peníze již došly, dal svému průvodčímu několik diamantů, řka: „Rci, ať tyto kameny chlebem se stanou!“
(*Ill. Zeit. f. d. Jgd.*)

Jednoho času dávného nepršelo ve vlasti naší dlouho a nastala neúroda, sucho a hlad po celé zemi. Nebylo obilí, chleba; lidé jedli kořínky a trávy i všeliký hmyz. Povstaly i nemoce a lidé náhle umírali jako mouchy a snad všickni v Čechách by byli zemřeli, kdyby z Polska a Uher obilí do Čech se nevozilo, kteréž arci bylo velmi drahé. Tu jeden Lech, bohatý statkář ve východních krajinách vlasti, *Daroslav* jménem, rozdával nejprv své obilí mezi lid a když sýpka byla prázdná, uděloval peněz a když ani těch už nebylo, vyměnil poklady od svých předků zděděné za obilí, jímžto chudé podělovał; konečně prodal i statek svůj a bydlel v bídné chatrči, kde se svou rodinou skrovně, ale v spokojenosti byl živ.
(*Podstránského výklady.*)

Fenelon, arcibiskup v Cambrai každodenně měl stůl uchystaný pro chudé z města a z okolí a kdo trpěl hlad, mohl u něho místa vzíti a se nasytiti.
(*Leop. Chimani.*)

Ctihodný bratr *František* od Ježíška žebral pro chudé a nemocné a nazýval je dvořanstvo Kristovo. Aby tím více vyžebral, říkával, že Ježíšek za to ručí, že vše hojně odplatí. (*Ott. Marian.*)

Karel z Blois, syn Ludvíka chatillonského, chudobné brával do svého pa-

láce a tam jich nasycoval. I nemocné navštěvoval a nezřídka jim i svůj plášť dával. (*Mehler. příkl.*)

Císař Karel veliký vynakládal jmění a statků, které mu Bůh svěřil, k dobročinění jiným. Když byl proň stůl přistrojen, dal vždycky též pro chudé jeden přichystati, u něhož každodenně jistý počet nuzných nasycoval. I špýchary dal zříditi, kdež chudým za levnou cenu obilí prodával. (*Leop. Chimani.*)

Papež *Kliment VIII.* († 1605) krmíval denně ve svém paláci 13 domácích chudých. Mimo toho byl i stůl pro cizé a příchozí s pokrmy přichystán, ze svého vlastního stolu brával nejlepší pokrmy a dával je chudým, sám se prostšími se spokojiv. (*Baronius.*)

V Paříži žil ctihodný a velmi dobročinný muž *Leger*. Jisté neděle dostal kapouna. Když kapoun byl upečen, přišlo několik dítek, prosíce o pokrm pro nemocnou matku. A ctihodný kněz, ač zřídka takové lahůdky se mu dostalo, dal dítkám kapouna, by ho donesly nemocné matce. (*Pfennigmagazin.*)

Když r. 1816 a 1817 v Bavorsku nouze o obilí byla: koupil v jiných zemích král *Maximilian I.* obilí z vlastních peněz a prodával ho v Mnichově, vyvolávaje: „Pojďte ke mně, dítky milé! a kupte, dám vám obilí o zlatý laciněji!“ Tím spůsobem zamezil lichvu obchodníků a odstranil zoufalost tisíců chudých. (*Hungari.*)

V čas velké povodně a bídy prodal papež *Pius V.* i mnoho kostelního zlatého náčiní, aby chudobným a lačným přispěl. (*Platina.*)

Přemysl Otakar I., král český, dával času postního až do 500 chudých lidí stravovati každodenně a o letnicích ošatiti je na své útraty. (*Fr. Palacký: Dějiny české.*)

Bratr *Rafael* z řádu servitů musel almužnu sbírati a každý mu dal rád mladý i starý. Když Rafael měl již pytel naplněný, šel k fortně kláštera a vše chudým rozdal. Potom šel ještě jednou prosit a co vyprosil, ponechal pro klášter. (*Ott. Marian*)

Když r. 1764 v Italii zvláště pak v Neapolsku hrozný hlad panoval, tak že lidé napolo hladem umoření trávu, kůru se stromů požívali a hlasitě o chleb volali, ukázal se zvláště kardinál Antonín *Sersale* velmi dobročinným, denně udílel 9—10 tisícům pokrmu a veškeré své stříbrné náčiní prodal, aby ubohým přispěl. (*Mehlera př.*)

b) Prospívá na těle i na duši.

Když sv. *Kolumbán* s učeníky v městě Nantesu přenocoval, chtěje druhého dne po moři do Irska cestovati, žádal ho večer hladový muž o pomoc. Kolumbán poručil kuchaři, aby mu dal něco jísti. Tento ale pravil, že v celém domě mají jen málo mouky a proto, aby se žebrák odbyl. Kolumbán ale poručil, aby všecku mouku, skoro míru, dal žebráku a o druhý den se nestaral. A hle, druhého dne poslala paní, jmenem Porkula, puzena vůlí Boží, Kolumbánovi sto měr obilí a několik soudků vína. Kolumbán ihned dal bratry svolati, aby za dobroditelkyni se pomodlili a spolu Bohu poděkovali, jenž byl zde jasně dokázal: „Kdo dá, tomu bude dáno!“ (*Kr. Šmíd.*)

Když r. 1772 v Norvéžsku hlad povstal, měl rolník *Ondřej Rageved* značnou zásobu obilí. A šlechetný Rageved dával obilí chudobným téměř za polovičku, ač lichvou mohl se obohatiti. Za to dostal od krále dánského Kristiana VII. zásluhný peníz a list pochvalný, kterýž bratr králův a nástupce trůnu Bedřich na Rageveda vlastnoručně psal. (*Dolz.*)

Když sv. *Wilfried* uslyšel, že v Anglicku panuje velká drahota, spěchal tam ku pomoci. Po tři leta tam nepršelo a tak velký hlad povstal, že lidé po 40—50 se do moře vrhali. Sv. Wilfried je těšil všemožně a obracel na víru křesťanskou a naučil je loviti ryby sítěmi, čemuž až dosud nerozuměli. Hned první chytání se podařilo a tak nalezli obyvatelé prostředek, aby před hladem se uchránili. Tím spůsobem získal si Wilfried obyvatele tou měrou, že houfně se dávali křtíti. Přišel i dešť a úroda veliká, která všecku bídu zahnala. (*Kr. Šmíd.*)

2. Žíznivé napájeti.

a) Napájej!

Lysimach, král thrácký, za trochu vody ztratil říši i svobodu, odevzdav ji nepřátelům. (*Plutarch.*)

Abraham dal Hagar, když ji propustil, i vodu na cestu. *(1. Mojž. 21, 24.)*

Rebeka dala Eleazarovi píti a i velbloudy jeho napojila. *(1. Mojž. 24.)*

Davidovi přinesl věrný vojín vodu z daleké studně. *(1. Chr. 11, 18.)*

Ruth obdržela od Boza dovolení, aby chleb v octě proti žízni si smáčela.

Serefftská vdova napojila Eliáše. *(3. Kr. 17.)*

Maria pomohla přímluvou svou v Káni galilejské. *(Jan 2.)*

Samaritánka naváţila Kristu a učeníkům jeho vody. *(Jan 4, 28 a n.)*

I Kristus na kříži žádal vody: „Žízním!“ *(Jan 29, 28.)*

Když *Ježíšek* v své útlosti pěstounu svému jednou při tesařské práci pomáhal a tento unavený žízeň dostal, neměv při sobě právě žádné nádoby, doběhl Ježíšek k nedaleké studánce a nabrav vody do své čisté kožené zástěrky, s největší pozorností svému pěstounovi donesl. *(Valoucha katech.)*

Sv. *Citta*, děvečka, neměla jednou co dáti chudému. I vzavši nádobu, nabrala do ní vody ze studně a podala ji žebráku, jenž s největší dychtivostí vodu vypil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Eberhard*, rozený hrabě z Hilpoldsteinu a arcibiskup solnohradský, pozoroval jednou s okna, kterak jeho sklepník odepřel cestujícímu, aby se napil. Hned sešel dolů a pravil k sklepníku: „Rychle dones poutníku nápoj, který jsi mu odepřel!“ Zahanben spěchal sklepník za cizincem, jenž slze roně arcibiskupu dal vzkázati: „Ó kéž by dobrého pastýře v hodince smrti nejsladší nápoj milosti a pokoje Božího občerstvil.“ *(Hungari.)*

Jsou také v *Konstantinopoli* jisté osoby, kteréž pro odplatu Boží všude po městě v kožených měchách čerstvou vodu studničnou nosí, majíce v nich jako v dudách trubičky, z nichž do koflíků cínových nalévají a kdokoli napíti se žádá, Turku, křesťanu, židu, píti dávají; a to mnozí v poslední vůli nařizují, a platy věčně těm služebníkům vykazují.

(Václav Vratislav z Mitrovic.)

Opat *Mojžíš* každé noci chodil k chýším starých poustevníků a naplňoval jim džbány vodou, ješto tito staří služebníci Boží nemohli si pro slabost přes 5000 kroků pro vodu jíti.

(Rosweid, Leb. d. Vät.)

V jedné *tyrolské* vesnici ležela po několik neděl chudá děvečka, jsouc stížena nemocí jater. I navštěvovalo ji několik dívek každodenně po práci střídavě, aby ji obsluhovaly. I polepšilo se děvečce neunavnou pílí lékařovou, jen že se zvolna pozdravovala. Jednoho dne, any právě dívky, jimž v obci „milosrdné sestry“ říkali, u nemocné byly, dostavil se i lékař. „Není možná,“ pravil tu lékař, „aby nemocná zčerstva zdraví nabyla, pokud špatnou vodu této obce píti bude. Kdyby nemocná alespoň sklenici vody ze vzdálené „stříbrné studánky“ zvané, vypíti mohla, v brzku by sil nabyla.“ Sotva že lékař domluvil, ujednaly si dívky mezi sebou, že střídavě každého dne o hodinu časněji vstanou a vodu ze studánky, dobré půl hodiny vzdálené, přinesou i učinily tak a v krátkém čase se nemocná čerstvou vodou zcela pozdravila. *(Šmída hist. kat.)*

Když r. 1849 po uherské vzpouře mnoho vojínů namáháním velkým onemocnělo, poslaly jim útlocitné paní ze *Solnohradu* na ulevení a posilnění vína do nemocnic.

(Salzb. Post 1850.)

Vdp. kanovník olomoucké kapitoly baron *Schneeburg*, jenž vyznamenal se již četnými dobrými skutky vzácné ceny, hodlá nyní postaviti vlastním nákladem 3000 zl. v Olomouci vodovod.

(Čas. „Čech“ 1878.)

b) Prospívá tělu i duši.

Když *Agrippa*, napotomní císař, na rozkaz císaře Tiberia od vojínů do vězení veden byl, dostal z vedra palčivou žízeň. I spatřil otroka Thaumasta, an džbán vody nese a prosil ho, aby mu dal napit. Thaumast mu s radostí a ochotou podal. Když nápotom Agrippa císařem se stal, daroval z vděčnosti Thaumastovi svobodu a učinil ho správcem statků svých a umíraje, poručil, aby synové Thaumastovi správcovství převzali.

(C. F. Weisse.)

Když Božská rodina do Egypta utíkala, žíznil velmi *Ježíšek* i Maria. I požádala Maria jednu děvečku, ana právě ve džbánku mléko nesla a velmi ošklivá byla, aby jí a děťátku dala píti. I učinila děvečka tak, a hle, pochovavši Je-

žíška, nabyla neobyčejné sličnosti těla a touhy po vlasti nebeské. *(Klar.)*

Sv. *Lidvina* dala jedné ženě, která padoucí nemocí přepadena, na zemi jako mrtvá ležela, když k sobě přišla, vody píti a ještě tato žízeň uhasiti nemohla dala jí i své víno. Zatím ale sama onemocnčla a žádajíc otce o víno, podal jí tento prázdnou nádobu, kterouž ona k ústům dala a hle, nádoba vínem zvláštním naplněna byla, tak že se sv. Lidvina velmi jím občerstvila. *(Surius.)*

Lev, nápotomní císař na východě, než na trůn vstoupil, potkal jednoho dne slepce, jenž z cesty zbloudil; i ujal ho útrpně za ruku a vlídně ho vedl dále. Že pak chudák ten žízní velkou trápen byl, hledal vodu tak dlouho, až pramen nalezl a žíznivého napojil, ba vodou tou nabyl slepec i zraku opět. Lev pak za odměnu od Boha stal se císařem.

(Niceforus.)

Vilemína, dcera schudlé rodiny, dívka ctnostná, nosila ve džbánu vodu staré služce, která u nich sloužila. To spozoroval jeden bohatý kupec a skutek ten se mu tak zalíbil, že Vilemínu učinil chotí svého jediného syna. Vilemína se stala takto bohatou paní a oblažovala chotě, činíc i mnoho dobrého.

(Kr. Šmíd.)

Sv. *Anastasie*, panna a mučenice Boží, když jí zuby vytlučeny a prsy uřezány byly, byvši nesmírnou žízní trápena, prosila o krapet vody, k ovlažení jazyka. Jakýsi člověk jmenem Cyrillus, slitovav se nad ní, přinesl jí vody. I rozvztekliv se proto vladař Probus, bez odkladu jej k smrti odsoudil. A tak za krapet vody přijal korunu mučenickou. *(Macana výb.)*

Sv. *Kristina* vstoupila kdys do skvostného večeřadla jednoho známého zpustlivce a žádala o nápoj. Hrdý muž, ku podivu všech přítomných, podal sv. Kristině sklenici vzácného vína. Kristina se maličko napila a odešla vřele děkujíc. Brzy na to se bohatec roznemohl a smířiv se tu s Bohem, zemřel šťastně.

(Veith Festpredigt.)

3. Pocestné přijímati.

a) Jest naše povinnost.

Již Israelitům ve starém zákoně pohostinství přikázáno *(2. Mojž. 23, 9.; 5. Mojž. 10, 18—19.)*.

Když sv. *Bernard* mimo klášter k hostině se dostavil a proto od bratří kárán byl, odpověděl: „Ne já, ale láska jí a pije.“ *(Aen. Sylvius.)*

Mladý *bratr* navštívil jednoho z nejstarších bratrů, k němuž měl obzvláštní důvěru a kterýž přebýval v jedné z nejvzdálenějších chatrčí na poušti, kdežto vedl velmi přísný, osamělý život. Když mu byl dal nábožný kmet mnohá duchaplná naučení a také pokrm a nápoj předložil, děkoval mu mladý bratr a pravil: „Odpusť, milý otče, jest-li jsem tě snad vytrhnul v tvé samotě a v následování tvého pravidla řeholního.“ „Pravidlo mé,“ pravil kmet, „záleží v tom, abych dle slova Spasitelova pocestným pohostinsky přístřeší poskytnul, na těle a na duši je občerstvil a je v pokoji propustil.“ *(Kr. Šmíd.)*

Dva *bratří* přišli k jednomu starci, jenž, ač obyčejně denně nejídal, ten den s nimi jedl, pravě: „Půst jest záslužný; kdo ale jí pro lásku, dvojí přikázaní naplňuje, že dle vůle své se neřídí a příkaz pohostinství vykonává.

(Životy otcův.)

Kassian a jiní, byvše od jednoho egyptského poustevníka vyčastováni, tázali se ho, proč dnes nezachoval dle spůsobu a pravidla půst. I odvětil jim: „Postiti se mohu povždy, vás ale nemohu povždy u sebe podržeti; půst, ač dobrý a spasitelný a potřebný, jest v moci naší, kdežto lásku požaduje od nás Bůh.“ *(Životy poustev.)*

V jednom krásném zámku, který se již dávno v ssutiny rozpadl, přebýval bohatý *rytíř*, jenž žádnému pocestnému hospodu nedával. Přišel k němu v hrozném povětří jakýsi poutník a prosil za nocleh. Hrdoň ho odbyl, řka: „Můj zámek není žádný hostinec.“ Poutník mírně odpověděl: „Nehněvejte se, pane, když vás zkrátka přesvědčím, že i tento skvostný hrad váš pouhý hostinec jest. Nebyl-li zde otec váš, jakož i jeho děd a každý jeho praděd pouhým hostem? Či vy sám na věky zde zůstanete?“ To pokořilo Hrdoně, ponechal a počastoval u sebe nábožného muže a po něm každého počestného pocestného.

(Valoucha katech.)

b) Přijímej!

Domy pro pocestné stavěli:

Hirkánus, král judský, první dům pro pocestné vystavěl, a i nemocnice zakládal. *(Egesippus.)*

Basilius, biskup v Caesarei, domy pro chudé a nemocné stavěl a jeden Basiliada po sobě pojmenoval. *(Sozomenus.)*

Belizar, přemoha Vandaly, dva domy v Římě pro pocestné vystavěl. *(Platina.)*

Papež *Pelagius II.* otcovský dům v dům pro pocestné upravil. *(Týž).*

Kosmas Mediči v Jerusalemě dům pro pocestné vystavěl a domu tomu i pole zakoupil, aby z nájmu vydržován byl. *(Drutus.)*

Sv. *Radegundis*, choť krále Klotara, vystavěla co královna dům pro mužské a ženské, pro chudé cestující a sama jim i posluhovala a nohy myla. *(Rambeck, heil. Benediktinerjahr.)*

Sv. opat *Theodosius* vystavěl vedle kláštera dům pro cizince a sám je obsluhoval. *(Vogel, Leg.)*

V krajinách východních byla pohostinnost ode vždy ctností národní. Tak Abraham hostil Boha a anděly *(1. Mojž 18.)*.

Arabové zvou cestující k jídlu.

I Římané byli pohostinni, jakož i Řekové. *(Procockes.)*

Zvláště *Slované*, otcové naši, prosluli pohostinností, kteráž na mnoze až dosavád se zachovala. Host platil za svatého, před ním zámky se ani nezavíraly, všecko, co měli mu dali a pak také daleko mnohdy několik dní cesty doprovodili. *(Podstr. výkl.)*

Již na počátku 6. století bylo v obyčeji, že se cizinci do zvláštního jen k tomu cíli určeného *domu* dávali. Ušlechtilé paní i z knížecího rodu pocházející navštěvovaly tyto domy, aby ubohé cizince vlastnoručně obsluhovaly a nohy jim myly. Tak činívala na př. sv. Klotilda, napotom choť francouzského krále Chlodvíka. *(Stolberg.)*

Ostatně i *řády* ustanoveny jsou, které mimo tří slibů měly i čtvrtý, aby o bezpečnost poutníkův se na východě staraly a sice Templáři, Johanité, řád německých rytířů; řád meče. Všude měly tyto řády i domy pro pocestné.

I kláštery o pocestné povždy pečovaly. Tři dni směl každý cizinec v klášteře se zdržeti a pohostinství užívati. Sv. Benedikt napsal o pohostinství celou kapitolu 53., jak hosté se přijímati mají.

I cechy starávaly se o pocestné svého řemesla.

Cestující *Angličané* usadili se před zavřeným hostincem jednoho Turka a jsouce unaveni kupovali od jednoho křesťanského pastýře beránka, aby se nasytili. Pastýř ale ziskuchtivý žádal za beránka ohromnou sumu peněz, že ho nemohli koupiti. Sotva že pastýř odešel, otevřely se dvéře a Turek vystoupil, volaje pocestné do domu svého a vyčastoval je zdarma, ano i přes noc u sebe ponechal. *(Herbsta příkl.)*

Jistý cestovatel přišel do *turecké* vsi blíže Listova a jelikož ve východních zemích není hospod, ohlížel se po domu, kdeby dostal nocleh. Byla již noc i zahlídl ještě světlo v jednom domě. Pohlednuv tam, spatřil starého Turka, an sedě na koberci, hojnými slzami své dlouhé vousy smáčí. Domnívaje se, že Turka potkalo nějaké neštěstí, netroufal si vstoupiti pod jeho střechu a hledal jiný příbytek. Ještě však ve vsi všudy již odpočívali, odhodal se přece hledati pohostinství u onoho ztrápeného Turka. I zaklepal a sotva byl Turek žádost jeho vyslyšel, padl mu okolo krku a přijal ho s největší radostí. Pocestný domníval se, že snad bolest nad velkou ztrátou Turka rozumu zbavila, ten ale zaopatřiv cizince, takto se k němu jal mluviti: „Ty's nepochybně se divil mému počínání; slyš nyní jeho příčinu! Otec můj ustanovil dům tento k přechovávání cizinců a velel mi na smrtelném loži, abych každodenně alespoň jednomu cizinci přístřeší popřál. Od toho času nebylo dne, aby mne nebyl pocestný navštívil; dnes pak dosud o mé pohostinství žádný nedbal, i myslil jsem, že se na mne Bůh rozhněval, proto nemohl jsem zadržeti slzy, až ty jsi přišel, aby's kletbu ode mne odvrátil." Turek nepustil hosta až do dne příštího a na rozloučenou poctil jej ne nepatrným darem. *(Podstr. výklad.)*

Jeden *Arab* zbloudil a dostal se ku kmenu Beduinů. Beduinė ho velmi pohostinsky přijali a nechtěli ho ani pustiti. Jednoho dne ale vskočil Arab na černého velblouda a utekl. Vlastník vel-

blouda ho ale dohonil a přivedl nazpět. Ukázav mu hada, který v písku ležel, pravil k Arabovi: „Vidíš ocas hadův? Tímto šípem ho střelím!“ A vskutku hadu protknul ocas. „Tímto druhým šípem mu prostřelím hlavu.“ A stalo se. „A tímto třetím,“ doložil, „snadno bych tvoje prsa prostřelil, což by's zasluhoval, an jsi pohostinství splatil útěkem a krádeží, avšak jsi náš host a proto vyber si dvacet velbloudů a odejdi!“ *(M. A. Veilch.)*

Když ku králi *Artaxerxu* nevinně vyhnaný Themistokles přišel, hledaje u něho přístřeší a ochrany, radoval se velmi z příchodu tohoto hosta, tak že se třikráte v noci probudil a unešen volal: „Mám u sebe Themistokla, Themistokla mám!“ *(Plutarch.)*

Ibrahim, poslední kalif z rodu Ommiadů, zdržoval se, když rod jeho od Abasidů vypuzen jest, v Kufě, odkudž, převleknuv se, kvapně uprchnul, hledaje útulku u nepřítele domu svého Osmana, od něhož velmi pohostinsky přijat jest. Ibrahim zpozorovav, že Osman, každého dne vyjíždí, otázal se, kdo jest jeho nepřítel, kterého vyhledává. „Ibrahim,“ odvětil Osman, „neboť zabil mi otce.“ Ibrahim překvapen dal se Osmanu poznati, avšak Osman pohostinství nezrušil, alebrž dal Ibrahimovi koně a peníze, aby jinam mohl utéci. *(Dolz.)*

Tobiáš Jan *Bekr*, biskup kralohradecký, hosty rád přijímal; na noc uváděl je sám do ložnice, chtěje viděti, mají-li čistě a dobře ustláno a vše ku pohodlí uchystáno. *(Drahé kameny.)*

Abraham šel třem cizincům vstříc a vyčastoval je. *(1. Mojž. 18.)*; Lot přijal dva anděly *(1. Mojž. 19.)*; Rebeka vlídně přijala Eleazara *(1. Mojž. 24.)*.

Josef egypt. povolal otce a bratry do Egypta a příbytky jim vykázal. *(1. Mjž. 47.)*

Dcera královská ujala se tonoucího Mojžíška. *(2. Mojž. 2.)*

Jethro vzal cizince Mojžíše k sobě do domu. *(2 Mojž. 2.)*

Rahab přijala vyzvědače Josuovy. *(Jos. 2.)*

Job každého cizince přijal. *(J. 31, 32.)*

Raguel a Anna pohostinsky přijali mladého Tobiáše. *(T. 7.)*

Žena sunanitská přijala Elisea. *(4. Kr. 4.)*; jiná vdova Eliáše *(3. Kr. 17.)*; Lazar, Maria a Marta hostili Pána Ježíše *(Jan 12.)*; podobně i Zacheus *(Luk. 19.)*.

Učeníci do Emaus putující nechtěli od sebe pustiti Krista. *(Luk. 24.)*

Šimon, koželuh, pohostil sv. Petra v Joppe. *(Sk. 9.)*

Lydia přijala sv. Pavla *(Sk. 16, 5.)*; jakož i Aquila a Priscilla *(Sk. 18.)*; Publius *(Sk. 28.)*.

Proto o pohostinství i žádá sv. Pavel u Filemona; židy vybízí *(Žid. 13.)*; popodobně i sv. Jan Kaja *(3 l. sv. Jana.)*

Opat sv. *Agil* o pocestné zvláště se staral.

Sv. *Basilius*, biskup v Césarei, obdržel od císaře několik statků darem. I vystavěl tam velkou nemocnici pro cizince za městem Césareí, kamž i malomocné přijímal, kteréž těšil a objímal. *(Theodor.)*

Sv. *Bonifác*, mučeník, cizince a poutníky, ještě co pohan, rád přijímal do domu svého a ochotně a laskavě všelikou službu jim prokazoval, ano i noční dobou chodíval po městě a chudým a nuzným, čehož potřebovali, štědře uděloval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Eustachius*, opat, byl k chudým velmi štědrý, o příchozí a cizince nad míru pečlivý. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Filip ner.* založil v Římě zvláštní bratrstvo, jehož hlavním účelem bylo, aby pocestné přijalo a pohostilo. Nejprv si najal malý domeček, pak ho ale rozšířil ve velký dům, tak že za jubilea papeže za Řehoře XV. r. 1621 přes 300 tisíc lidí rozličných národů zde přijato jest.

I v zaslíbené zemi pro cizince zvláštní domy vystavěny jsou. *(Zollnera: Kat. káz.)*

Sv. *Firmus*, mučeník, pohostinsky přijímal ty, kteříž pro Krista stiháni byli a za svou pohostinnost i mučenickou korunu podstoupil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Fokas*, zahradník, vedle zahrady měl malou chýši, do které každého, kdo zaklepal, přívětivě přijal. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Goar*, patron hospodských, poustevník v Trevirsku zemřel r. 649, popocestným zadarmo noclehy dával. *(Kal. „Moravan“ 1860.)*

Sv. *Godefried* k hostům a příchozím jevil úctu a s nelíčenou pokorou jim sloužil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Haštal*, jsa dvořenín, v příbytku svém, v samém paláci císařském, přechovával křesťany a stihané skrýval a pečlivě choval, až pak sám vyzrazen jsa, mučenickou smrt podstoupil. (*Frencla Postilla.*)

Sv. *Jan almužník*, patriarcha alexandrinský, přijal obyvatele syrské a palestinské, když před Peršany do Egypta utíkali, pohostinsky do svého domu, kdež je vyčastoval, nemocné obsluhoval a i na poušť pokrm jim posílal. (*Ber. Bercaster.*)

Sv. *Jan mlčelivý*, vstoupiv do kláštera a opustiv biskupství, posluhoval každému příchozímu tak, jako by to sám Spasitel byl a žádný od něho neodešel, aby se byl nevzdělal jeho tváří a ochotností. (*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Jan zlat.* byl velkým přítelem a ochrancem pocestných; pro onemocnělé cestující založil nemocnici a vedle kostela dům pro cizince a i věřící vyzýval, aby pocestné do domů svých přijímali. (*Pallatius.*)

Sv. *Jarolím* píše o sobě a spoludruzích takto: „Nám v řádu pohostinství velmi jde k srdci a všecky k nám se utíkající vlídnou přívětivostí přijímáme.“ (*Sv. Jarolím.*)

Papež sv. *Lev IX.* poutníkům a pocestným i své obydlí ponechával a jim posluhoval. (*Rambeck.*)

Sv. *Marcian*, byv od jiného poustevníka Avita navštíven, aby hosta pohostil, zdržel se postu.

Podobně dovolil i sv. *Benedikt* řeholníkům svým, aby tak činili. (*Herbsta příkl.*)

Sv. *Maximin* provozoval pohostinství s největší srdečností, přijav vypovězené bratry biskupy, do domu svého, zahrnoval je službami sv. lásky. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Petr z Tarenta* po sněžkách zakládal hostince pro cizince, kteří tu někdy pro nedostatek pomoci bídně hynuli. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Panny *Praxeda* a *Pudenciana* všecky křesťany pohostinně přijímaly a pečlivě chovaly, kdež i sv. Justin, mučeník, chován byl; dům jejich mohl obecnou a společnou hospodou křesťanskou a útulkem všech věřících slouti. (*Frencla Postilla.*)

Sv. biskup *Roger* byl tak pohostinný, že jeho dům byl vždy chudým a cizím otevřen, zvláště nahé přiodíval. I založil dům se znamenitými důchody, ve kterém i po jeho smrti měli pocestní a chudí pro Boha vyčastováni býti. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Řehoř* veliký, papež, dle příkladu sv. patriarchy Abrahama, potěšení své v přijímání do domu pocestných měl a také jako tento krále nebeské slávy v spůsobě pocestného do domu přijal. (*Sv. Frant. sál.*)

Sv. *Sampson* obrátil dům svůj v Cařihradě ve špital, v němž pocestní a choří nalézali přístřeší. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Silvestr*, papež, všecky chudé příchozí do Říma velkou laskavostí přijímal, nohy jejich mýval a lůžka k spaní vykazoval. (*Macana výb.*)

Sv. *Silvinus* zvláště rád konal pohostinství; cizince a pocestné rád i do svého skrovného příbytku přijímal, nohy jim mýval, dával jim jísti, co jim nejlepšího mohl sehnati a někdy jim i část oděvů svých na cestu dával. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Spiridion* každého cizince, kterýž na jeho dvéře zaklepal, přijal a přístřeší mu dal. (*J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Přišel-li ku sv. *Tomáši z Villanovy* nějaký host, býval nejsrdečněji vítán a jak náleží obsloužen. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Zeno*, biskup ve Veroně († 380) co nejhorlivěji odporoučel ovečkám svým lásku k chudým a osadníci vskutku domy své otvírali cizincům, stydlivým chudým pak ušetřili zahanbení. (*Krönes*: *Real-Lexicon.*)

Z lásky k bližnímu vyhledávají *řeholníci* na vrchu sv. Bernarda s vyučenými psy nešťastné zbloudilé pocestné a vyčastovavše je v klášteře uvádějí zase na pravou cestu. — Klášter ten založil sv. Bernard z Manthonu, arciděkan v Aoště r. 962 a vezval do nich bratry řádu sv. Augustina. Hospic ten po 900 letech dosud trvá a byl v novějších časech opraven. (*Cesare Cantú.*)

Bohdal či Deodatus, biskup pražský, posvěcen r. 998, miloval zvláště pohostinství a uvítal v Praze za hosta i Jindřicha sv. (*Čas. kat. duch. 1836.*)

V *Ceseně* v Italii panovala velká pohostinnost. Na náměstí byl sloup, na němž bylo tolik kroužků, kolik vzne-

šených rodin v městě. Přišel-li cizinec, mohl si koně u kteréhokoliv kroužku uvázati a u kterého si ho uvázal, ta rodina ho pohostila. *(Ebersberg.)*

Zapuzený královský princ anglický z rodu Stuartů *Karel Eduard* toulal se po nešťastné bitvě u Cullodenu r. 1746 pět měsíců v pustinách Škotska, hledaje potravy časem v chyších rolnických a spávaje v lese. Pronásledován byl všude, protože 30.000 lib. šterlinků na hlavu jeho vysazeno bylo. Jednoho dne, hladem donucen, obrátil se k jednomu, jenž k nepřátelské straně patřil, řka: „Syn vašeho krále prosí vás o chléb a roucho, vím, že patříte k nepřátelské straně, proto i doufám, že důvěru mou ve vás v neštěstí mém nesklamete.“ Majitel domu překvapen pohostinně přijal nešťastníka a mlčel. Než sám byl obžalován a tu před soudci pravil: „Táži se vás, kdo z vás by byl tak tvrdého a zbabělého srdce, aby nešťastného utečence od domu svého zapudil a ho vydal, kdyby k němu se utekl?“ Soudcové mlčeli, vstali a propustili obžalovaného. *(Dolz.)*

Jistá šlechetná paní v *Mnichově* věnovala hostitelně katolických tovaryšův 50.000 zl. s tím závazkem, aby se cestující a povstávající po nemoci společníci dotčené družiny přijímali o opatrovali. *(Blahověst.)*

Opat *Mojžíš* a všickni poustevníci v skytské puštině nejídali ve sv. týhodnu nic teplého. Opat ale, aby hosti, co k němu přišli, vyčastoval teplými pokrmy, sám jedl s nimi. *(Mehlera příkl.)*

V *Syrii* žil jeden poustevník, jenž pokuď ještě doma byl, v noci rolníkům jenž neměli obilí, pole zasíval. Co poustevník cestoval každého týhodne přes Jericho do Jerusaléma a nosil sebou chleb a vodu, a napadl-li umdleného pocestného, občerstvil ho a pomáhal mu vak nésti ano i děti. Cestujícím spravoval i obuv a naleznuv mrtvolu, pochoval ji. A skutky ty prokazoval až do smrti. *(Sofronius.)*

Když r. 1844 v městě *Treviru* sv. roucho Pána Ježíše, kteréž sv. Helena přinesla, k veřejnému uctění vystaveno bylo; přicházeli ze všech okolních krajin až i 80 hodin od Treviru vzdálení křesťané, aby sv. rouchu úctu vzdali. I stalo se tu, že jedno procesí do Treviru bloudilo za soumraku večerního, což když jeden myslivec spozoroval, uvedl je do nejbližší vísky na nocleh. Občané poutníky co Krista samého milerádi přijali do domů svých; všickni byli vlídně uvítáni, vyčastováni a přenocováni. Ráno chtěli poutníci platiti, avšak sousedé ničeho nepřijali, ba zakázali i dětem něco vzíti. Uslyšev to procesí doprovázející duchovní, děkoval všem občanům při mši sv. ráno konané, při kteréž také přítomni byli, za pohostinství, jakéž laskavě jemu a jeho ovečkám prokázali a pak doložil: „Jest-li někdo z obce této tak laskavé někdy k nám přijde, kde bydlíme, ujišťuji, že ho každý tak vlídně přijme, jako vy jste nás přijali, dnes ale nelze nám jinač se odplatit vám, než za vás se pomodliti.“ Řekl a počal se modliti. I stal se pláč od poutníků a od domácích. Potom poutníky odcházející doprovázeli obyvatelé té vísky, kteříždto loučivše se s nimi a ruce jim podavše pravili: „My všickni jsme bratří a sestry v Kristu Ježíši.“ *(Macana výb.)*

Když r. 1844 mnoho poutníků do *Treviru*, kdež roucho Páně veřejně vystaveno bylo, putovalo a jednoho dne procesí do Simmorn přišlo: byli v jednom domě otec i matka velmi zaměstnáni prací; protož vyslali dcerušku svou malou, aby jim na nocleh několik poutníků přivedla. I chvátala a zvala poutníků, aby šli k nim. Nalezla je, již je vedla. Zatím ale na té cestě poznal jeden mladý muž v poutnících těchto, vedených od děvčete, staré známé, kteréž s radostí k sobě pozval ano jíti přinutil. Děvčátko zarmoutilo se a s pláčem přiběhši domů pravilo: „Ach, oni mé poutníky přemluvili a mně odvedli.“ *(Macanův výbor.)*

c) Prospívá tělu i duši.

Prorok *Eliáš* žádal kdys o přístřeší u jednoho boháče, avšak ukrutník ho vyhnal, kdežto muž chudý s radostí ho přijal do domu a vyčastoval. A hle, onen boháč ohněm přišel o všechno, kdežto chuďas stal se bohatým, an mu Bůh požehnal.

Sv. *Dominika* pohostil jeden útrpný muž a hle za to od Boha odměněn jest,

Při nastalém krupobití totiž jeho pole ušetřeny jsou. (*Zwickenpflug.*)

V *Kareagu* v Uhrách byl r. 1863 jeden bohatý rolník dvěma vojíny požádán o nocleh. Rolník je přívětivě přijal. O půl noci klepali dva četníci na dvéře. Když je rolník vpustil, přepadli ho a žádali peníze, „které včera za prodaný mlýn obdržel.“ Povykem vzbudili se vojáci a vidouce, co se děje, přemohli po krutém boji domnělé četníky a odevzdali soudu. Jeden z lupičův byl bývalý majitel mlýna. (*W. Volksfr.*)

Kdys ubírali se dva mladí přátele za soumraku hvozdem, an pojednou k nim přijel statný jezdec. „Přátelé milí,“ pravil, „bloudím již dlouho, ukažte mi cestu, kudy bych se ven z hvozdu toho dostal; je-li však již pozdě, přijal bych milerád noclehem zavděk; učiňte, seč jste, zajisté toho nebudete litovati, královsky se vám odměním.“ Gasparo jaksi se mračil, *Kastro*, soudruh jeho, ale nerozmýšleje se dlouho, postavil se před komoně a pojav uzdu jeho, vedl jej a jezdce úvalem z hvozdu ven zrovna do příbytku svého. Nestaraje se o odměnu, častoval cizince jak mohl a věděl, připravil mu večeři a lůžko a když slunce zjitra zasvitlo, vedl opět jezdce na cestu bezpečnou, z kteréž nesnadno bylo zablouditi. Sotva byli na cestě, tu pojednou bylo viděti tlupy statečných jezdců, ani ze všech stran hvozdu se vynořují a přímo k neznámému rytíři se ženou. Stanuvše na místě vítali neznámého rytíře s velkou uctivostí a radostí; byltě to král sám, který se byl na honu od nich vzdálil a zabloudil. Kastro vida to, byl jako omámen a sotva mohl promluviti, král ho ale těšil a kázal jíti s ním. Netrvalo to dlouho, Kastro povýšen jest nad mnohé dvořeníny královské a vládl mnohými statky a požíval veliké důvěry krále svého. Gasparo přítel jeho, poznal ovšem, ale již pozdě, jaké požehnání často již zde na světě milosrdné skutky těm přinášejí, kdož je z lásky k Bohu bližním svým prokazují.

(*Mehlerovy příklady.*)

Císař *Ludvík II.* zabloudil r. 855 na honbě. Pozdě večer již přišel k jednomu venkovskému faráři, jenž ho, ač neznal, jak mohl pohostil. Když ráno se ho císař tázal, jak by se mu za jeho pohostinství měl odměniti, odpověděl farář: „Učinil jsem tak pro Boha, avšak, chcete-li mi uznání své již na jevo dáti, pošlete mi opasek z jelena, kterého nejdříve skolíte.“ Císař mu to přislíbil a stisknuv mu ruku, odejel. Mnoho týdnů uplynulo, farář zapomenul již na hostą, an přijel k němu vznešený posel a přinesl mu drahokamy okršlený opasek a psaní, v němž ho císař biskupem v Münsteru jmenoval I rozloučiv se, slze, se svými osadníky, odebrav se na určené místo, kdež co biskup blahodějně účinkoval. (*Mehlera příkl.*)

Jeden *římský* měšťan pro pohostinnost přišel téměř o veškeré své jmění. Tu ale kopaje jednou na vinici své nalezl tři drahokamy nesmírné ceny a stal se boháčem. (*Spec. exempl.*)

Před lety nebyla milá vlast naše ještě tak vzdělaná; ne mnoho bylo dosud měst a pořádku byly i dědiny. Tu, kde úrodná pole se rozprostírají, zahrady a luhy se zelenají, byly nejvíce rozsáhlé pustiny a husté neproniknutelné lesy, pralesy zvané. V takovémto pralese bloudil jedenkráte za parného dne *Ivan*, muž zbožný a velmi moudrý, jda od svých vnukův a přátel, k nimžto z lásky cestu dalekou byl vážil, opět k své rodině. Sotva jitřenka na obloze zakmitla, vstal a vykonav pobožnou modlitbu, se svými přáteli se rozžehnal a na cestu se dal, aby se zapadajícím sluncem domů dorazil, nebo byly cesty obtížné a často zavodněné. Z počátku statně kráčel, než když slunce bylo výše na obloze, brzy parnem zemdlely údy jeho tak, že často musel odpočívati. Takto zdržev se, přišel teprv, když slunce se sklánělo, k rozsáhlému lesu, odkud měl ještě několik hodin k domovu. Slunce za hory zašlo, počalo se tmíti, měsíc neobjevil dosavad svou stříbrnou tvář a hvězdy, jež často v širém poli Ivanu bývaly průvodkyněmi, houštinou sotva prokmitovaly; protož jen maně a na zdař Bůh tápati musel. Pozdě pozoroval, že sešel s cesty; i vrátil se, chtěje zase najíti pravé stezky; než čím dále kráčel tím více zacházel. Tu klesalo tělo jeho, parnem beztoho po celý den zemdlené, hlad i žízeň trápiti jej počaly i duše jeho zkormoucená zemdlela. Nemaje síly, aby dále kráčeti mohl, padl na zem a po chvilce usnul. Již zlaté slunko na obloze zasvitlo a paprsky houštím se prodravší, stříbrnou

hlavu Ivanovu zlatily i skřehlé údy jeho zahřívaly. Procitnuv, spatřil před sebou muže, kterýž jej přívětivě pozdravil a seznav nehodu jeho, do domu svého zavedl, kde jej pokrmem a nápojem občerstvil. Jmeno hostitelovo bylo Beneš. Tomu požehnal Hospodin. Dalť mu nejen statků pozemských, ale i nebeských, neboť byl velmi nábožný a měl i zbožnou rodinu. Ivan jedl, pil a důvěrně s hospodářem se bavil a když si odpočinuv, chtěl odejíti, dí k němu Beneš: „Otče, požehnej mi!“ Načež odtuší Ivan: „K čemu ti žehnati mám? Vždyť ne nadarmo Beneš v latině Benedictus t. j. požehnaný sluješ!“ Než tento stále nalehal, aby mu Ivan udělil požehnání. „Nuže, slyš, příteli!“ řekl zbožný stařec, „poutník za parného dne v pusté krajině bloudící horkem nyje, hladem a žízní omdlévá; tu nenadále se mu objeví košatý strom, jehož ovoce se naň usmívá a stín ho z daleka k odpočinutí láká; hned vedle pramen jako stříbro se leskna, prahnoucím ústům občerstvení nabízí. Z toho zaraduje se poutník a podavaných mu darů v hojné míře užívá. Přeje si tu žíti a umříti; musí však dále a proto tesklivě se loučí, řka: „Jak hodně ti mám děkovati, strome, za ty dary, jichž jsi mi udělil tak štědře! Jak ti mám žehnati? Vždyť máš všeho v hojnosti! Ovoce tvé jest jako med sladké, líbezný tvůj chlad a nedaleko pramen občerstvující. Což já chudý mohl bych ti přidati? Přec ale krátkými slovy ti žehnám: Kéž by tvoje potomstvo navždy se podobalo tobě. A tož i tobě pravím, muži šlechetný! Všech darů ti udělil Bůh v hojnosti; jako sloup svatý stkví se žena, vyvolená srdce tvého: jako líbezné kvítky usmívají se na tebe synové a dcery; máš nejen časné statky, ale i poklady ducha i srdce, bázeň Boží a moudrost; požíváš cti a slávy svého kmene. Jediné přání naplňuje mou duši: Kéž by i synové a dcery a dítky synův a dcer tvých po věky věkův podobali se tobě!“ „Amen!“ doložil zbožně Beneš a host srdečně se rozloučiv, odešel.

(Salomon.)

Matka *Albana Štolce*, ač měla 16 dětí, přece ráda udělovala hojné almužny. Zvláště pak za francouzské revoluce přijímala uteřence a zapuzené francouzské duchovní, jimž zadarmo stravu a byt dávala. I žádala si vroucně, aby jeden syn se stal knězem a dala ho studovati. Zatím ale když zemřela, nechtěl syn býti knězem, pak ale řízením Božím se jím přece stal. A syn ten, jenž bratry a sestry podporuje, jest známý spisovatel Alban Štolc. *(Alban Štolc.)*

Sv. *Bonifác*, jsa ještě pohan, žil s jistou urozenou paní Aglai, jejížto statky spravoval, v hříšném obcování. Byl poškvrněn všemi nepravostmi, hýřil, karbanil a činil vše, což jest před Bohem ohavností. Přece však měl něco dobrého, byltť pohostinný, štědrý a milosrdný k chudým. Několik roků ušlo, Aglai naplněna byla ošklivostí nad svým hříšným životem. Bůh sám hříšnici otevřel oči. Také Bonifác, soudruh její, zanechav cesty hříšné, stal se křesťanem, ano mučeníkem pro víru Kristovu. Aglai pak u jeho hrobu kajicně žila a blahoslaveně zemřela. Tak vyplnilo se na obou hříšnících slovo Páně: „Blahoslaveni milosrdní, nebo oni milosrdenství dojdou.“ (Mat. 5, 7.) *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Chudý *vojín* vstoupil kdysi do dílny vlásenkáře a prosil o podporu. Naříkal, že má ještě daleko k svému pluku a nebude-li si prý moci koupiti jízdní lístek, že přijde pozdě, začež ho velký trest očekává. Vlásenkář vyslechl soustrastně nářek vojínův a dal mu dukát. Vojín poděkoval s pohnutím a byl nemálo překvapen tak vydatnou pomocí. „Jak se vám mohu odměniti,“ pravil, já nemám ničeho na světě než toto,“ a při tom vytáhl kus umazaného papíru z kapsy. „Jest recept pro černidlo na boty, jest však nejlepší, jaký jsem kdy seznal. Obdržel jsem již dost peněz za černidlo, dle toho receptu připravované. Vezměte si jej, snad vám vynahradí to, co jste dal chudému vojínu.“ Onen kus umazaného papíru byl však recept později světoznámého černidla Daye a Mertina v Londýně; nebyltť onen vlásenkář nikdo jiný než známý továrník černidla na boty Day. Vystavěl v Londýně jednu z nejvelkolepějších továren a zbohatnul velmi. *(Edvin Freedleye.)*

Sv. *Marcel*, cestovav, od jednoho vlídného muže, jmenem Latina, pohostinně přijat byl. Za to ho tento obrátil k pravé víře. *(H. J. Karlíka; Živ. svat.)*

Sv. *Narcis* nalezl pohostinství v domě Afry v Augsburgu a hle, za odměnu stala se Afra křesťankou, ba mučenicí. (*Massel.*)

Otec sv. *Salabergy* byl velmi pohostinný, ačkoliv byl pohan. I přijal jednou velmi vlídně sv. opata Eustasa, kterýž celou rodinu na víru Kristovu obrátil a tak pohostinství odměnil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Pohanští rodiče sv. *Symforiana* přijali několik pocestných křesťanů do domu svého. Na poděkování otevřeli hosté mysl hostitelů svých sv. učení a pokřtili je se vším domem jejich. (*J. Bílého: Legenda.*)

Pozdě večer prosil starý *mouřenín*, jehož nemilosrdný pán, ač mu 20 let věrně sloužil, vyhnal, o kousek chleba a nocleh. Kupec, manželka a dítky měli s ním útrpnost a nechali ho v domě. O půlnoci probudil mouřenína slabý šramot a hle, dva loupežníci s meči vlezli oknem do té komory, kde on spal. Mouřenín vzkřikl na ně, oni pak uleknuvše se, vyskočili oknem a pochroumavše se byli chyceni a potrestáni. Kupec ponechal si mouřenína navždy u sebe, děkuje Bohu, že jeho pohostinství tak velmi odměnil, ať jinak snad i o život by byl přišel. (*Kr. Šmíd.*)

4. Nahé odívati.

a) Jest naše povinnost.

Kristián S., bohatý a ctěný kupec v Hamburku vystavěl si skvostný dům, na zdě ale nedal tapety, nýbrž jen sádru. Když jeho přátelé přišli na dům se podívat, vyslovili se: Škoda na stokrát, že scházejí tapety, jinak jest vše velmi krásné.“ I dal kupec dvanáct chudých dětí z města přivésti, kteréž byl zcela ošatil a představiv je společnosti, pravil: „Není tisíckráte lepší, že jsem tyto živé tvory ošatil a tak před zimou uchránil, než abych světnice své tapetami okrášlil? Zajisté panové, plniti máme rozkaz Boží, abychom nahé odívali.“ (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Serapion*, potkav v tuhé zimě dva muže chatrně oděné útrpností jat dal jednomu svůj plášť a druhému hábit, takže se jen v spodkách domů vrátil. „Což tě někdo oloupil?“ tázali se příchozího bratří. „Nikoliv,“ pravil Serapion „jen jsem zachoval rozkaz Kristův: „Kdo má dvě sukně, dej jednu nemajícímu.“ Ano i sv. Evangelium, tehdáž velkou vzácnost, prodal, aby chudé podporoval; ano i sám sebe prodal za otroka, aby jedné vdově přispěl. (*Šmída květiny pouště.*)

b) Odívej!

V *Altoně* sbíralo několik židovských dítek rozličné maličkosti na př. jehly a jiné tretky po ulicích, prodaly věci ty a peníze ty uložily, aby chudým košile se koupily. Tím spůsobem povstal spolek: Malbiseti Arumim, t. j. spolek pro odívání chudých, jenž značného jmění dosáhnul a přemnohým nahým přispíval. (*Dolz.*)

Kalif *Mostanser* Billah uviděl jednou z okna paláce svého mnoho starých a roztrhaných oděvů na plotech viseti. I dozvěděl se, že to oděv chudých a mladý emír ho povzbudil, aby kalif drzost tu potrestal a hadry ty olejem polil. Kalif střílel zlatými kulemi na hadry a když je vystřílel, pravil: „Myslím, že chudí žert můj špatně mi nevysvětlí, koupím jim všem nový oděv. (*Münch. Jugendfr.*)

Bůh sám první rodiče přioděl.

Sem a Jafet otce Noema přikryli.

Egyptský Josef otci a bratřím daroval roucha (*1. Mojž. 45, 22.*).

Jonathas daroval Davidu roucho, aby u dvora se ukázati mohl (*1. Kr. 18, 4.*).

Podobně i Job (*Tob. 13, 19.*).

Tobiáš schludlým bratřím v Ninive oděvu zaopatřoval (*Tob. 1, 20.*).

I Tabita chudým vdovám sukně a šaty dělala (*Sk. ap. 9, 36.*)

Zbožní lidé i nadace založili, aby chudé dítky školní oděvem každoročně poděleny byly.

Proto sv. Jan křtitel napomínal: „Kdo má dvě roucha, dej jedno nemajícímu a kdo má pokrmy, tolikéž učiň (*Luk. 3, 11.*).

Sv. *Alžběta*, kněžna durynská, šívala rukama vlastníma šatstvo pro chudé. (*Ber. Bercaster.*)

Když jsem byla u bratří, píše sv. *Anna Garcias*, dala jsem ze svých šatů a pokrmů všecko chudým, co jsem jen odnésti mohla, aby nevěděli. (*Anna Garcias.*)

Sv. *Baldomer*, zámečník, z toho co vydělal svýma rukama, zaopatřoval v zimě

chudým dítkám teplého oděvu a když jim ho dával, napomínal jich k poslušnosti, pilnosti a modlitbě.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Blahoslavený *Bonavita*, kovář, spatřiv jednou, jda městem Lugo, před chrámem v zimě chuďasa napolo zmrzlého: sejmul ihned roucho své a přikryv jím žebráka ubíral se dále. Jindy zase daroval žebráku své nové střevíce.

(*Bolandisté*)

Sv. *Engelbert*, arcibiskup kolínský, chudé zvláště opatřoval potřebným oděvem, ano chudým duchovním nejedenkráte i vlastní oděv darem dal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Filip Benicius* potkal jednou jednoho malomocného a vida jeho převelikou bídu a nouzi, poodešel, nemaje ničeho, na stranu a svléknuv spodní šat vlněný dal jej polonahému člověku. Malomocný oblekl oděv ten a uzdraven jest od malomocenství.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Od sv. *Filipa ner.* neodešel nikdo bez almužny, s chudým dělíval i oděv svůj a zvláště ohled bral na chudé studenty. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svatých.*)

Sv. *Fortunat*, kněz, miloval chudobu a co mu z práce vybývalo, na chudé obracel, kteréž zvláště šatil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *František Caracciolo* prodal všecken statek svůj a peníze rozdal chudým. Později pro ně po ulicích almužny sbíral, každý týhoden co z třídenního postu sobě ušetřil, jim daroval a když byla příliš tuhá zima, všecken oblek jim rozdal. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *František seraf.* uložil sobě za pravidlo nezrušitelné, že žádného o almužnu prosícího neoslyší Stalo se jednoho dne, že potkal člověka, který sice z dobrého domu, ale chudě ošacen byl. I slitoval se nad ním ten svatý a ačkoliv právě nový, drahý oděv na sobě měl, hned ho svékl a jemu daroval. (*Macana výb.*)

Jistý kupec daroval sv. *Janu, almužníku*, drahou a krásnou koltru, prose, aby z lásky k němu jí se přiodíval. Ale Jan nemohl po celou noc spáti, neboť jej neustále myšlenka mořila, že za cenu, za kterou koltra byla koupena, mnozí chudí mohli přiodíni býti.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan z Kenti* začasto oděv a obuv svůj daroval těm, co ho potřebovali. Mnohdy spustil si plášť až na zemi, aby nebylo viděti, že jest bos.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Jiljí* když chodil ještě do škol, uzřel jednou na ulici chudého člověka, an žebře. I slitoval se nad ubohým tak, že svléknuv vrchní oděv svůj nuzného jej daroval. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Justin*, mučeník, pacholík potkal s otcem u brány jakéhos nevidomého žebráka, jenž o almužnu žádal. I přimlouval se zaň u otce a nejen hojnou almužnu mu vyprosil, alebrž nad to svrchní šat mu daroval.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Justus* potkav s otcem slepce, jenž volal kulhaje: „Ó blahoslavený Juste, zotav duši mou, nebo trpím hlad veliký, řekl k otci: „Vezmi chleb a občerstvi ho!“ a potom svléknuv jedno roucho, oblekl v ně chudého; otec ale začal naň proto hubovati. I odpověděl: „Stojí psáno, blahoslaven, kdo se smiluje nad potřebným a chudým, v zlé době vysvobodí ho Pán.“

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Blahoslavený *Karel*, hrabě z Flandrie ke konci života svého denně opatřoval rouchem pět chudých. Často s těla svého roucho svlékl a nějakému muži chudému je daroval.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kateřinu sien.* potkal, když šla jednou z kostela, mladý zcela bídně oděný muž, který prosil o oděv. Kateřina neměla nic při sobě, řekla ale, aby počkal. Uhnuvši stranou, svlékla tam sukni a dala ji žebrákovi. Ten však chtěl i košili. Kateřina vzala žebráka domů a darovala mu košili a podvlékačky. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Petr*, biskup v *Tarantasii*, cestuje jednou v zimě přes Alpy potkal nuzně oděnou a zimou se třesoucí stařenu. „Hle, toť matka má,“ zvolal útrpně biskup, „umírá zimou. Jak jí pomůžeme, peníze by jí nyní neprospěly. Nechtěl by někdo z vás ze svého oděvu jí poskytnouti?“ An se nikdo k tomu neměl, svlékl sv. Petr svrchní oděv se sebe a dal ho třesoucí se stařeně, aby se zahřála.

(*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Rajmund Nonnatus*, když jednou v zimě pršelo celý den, potkal na ulici

žebráka, který neměl nic na hlavě stářím holé. Rajmund hned sejmul vlastní klobouk pokryl jím hlavu stařečkovu. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Rajmund*, vyznavač, mnoho peněz na to vynaložil, aby chudým šatstvo zaopatřil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš z Kantilup* biskup, již co farář dával vyhotoviti šaty pro chudé farníky a mezi ně rozděliti. Ano již co student dal v Paříži jinému študentu pěkný kabát a plášť udělati, kterýž se tím i polepšil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Tomáš z Villanovy* již co chlapec rozdával s povolením rodičů ze šatstva a pokrmu. A tu nejednou přišel ze školy bez střevíců, punčoch, bez kabátu, ano i bez kalhot domů, darovav tyto oděvy chlapcům zimou mrznoucím; ano jednou v zimě všecka roucha se sebe rozdal až do košile, se kterou přišel domů. Jednou dostal na svátky nové šaty; hned je dal jednomu chudému chlapci, a když mu to matka vytýkala, řekl, že prý jemu lépe sluší roztrhané šaty toho chlapce. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Václav*, vévoda český, šel jednou večer v zimě pražskými ulicemi zahalen pláštěm, aby nebyl poznán, s jediným sluhou, an tu v jedné uličce nedaleko něho na ledě slabý starec upadl. I pomáhal Václav starci a když viděl, že starec bídně a chatrně přioděn jest, dal mu skvostný plášť svůj a vzdálil se (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Vavřinec just.* nejraději po ženách posílal do domů co almužnu potravu a zvláště šat, věda, že mnozí z chudých peněz nehrubě dobře vynakládají. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Vojtěch* byl jednou před půlnocí z pobožného rozjímání vytržen kvílením člověka před domem stojícího: lotr jakýsi ho svlékl do naha. Milosrdný velekněz byl za dne všecko rozdal; pochytiv tehdy podhlavničku, vysypal z ní prach, svinul hedbávný povlak a dal jej ubohému místo almužny. (*Drahé kameny 1871.*)

Jindy zase žádala ho jedna žena o almužnu. Že pak ničeho při sobě neměl, odkázal ji na druhý den. Sotva že se ale vzdálila, litoval odkladu a kvapně běžel za ženou a daroval jí vrchní roucho své, řka: „Vezmi roucho, nevímť, budu-li zítra živ a zdaž bych ti pak almužny uděliti mohl.“ (*A. M. Veilch.*)

Sv. *Zita* jdouc na štědrý den na půlnoční a majíc na sobě vypůjčený plášť pánův, uviděla u kostela starého muže, který se celý zimou třásl a velmi bědoval. Sv. panna spatřivši jeho poloviční nahotu, půjčila mu plášť, aby jí ho, ješto jí nepatří, po službách Božích zase navrátil. Když ale po ukončené pobožnosti vyšla z kostela, nadarmo se ohlížela po starci. Když domů přišla, domlouval jí pán a huboval až dopoledne. Zita vše snášela trpělivě a hle v tom přišel stařec a s vděkem jí navrátil plášť. (*Blahověst 1861.*)

Petr Bajetta, farář u sv. Jana v Bastu, starém hlavním městě na Korsice, byl velmi dobročinný muž a proto i guvernér korsický skrze něho chudé podporoval, což Bajetta s největší svědomitostí vykonával. I stalo se, že Bajetta jednoho dne navečer domů se navrátil, jda podivně a shrbeně. I tázala se jeho neteř, zdaž není churav. „Nikoliv! odvětil Bajetta, „daroval jsem jen punčochy a boty chudému, jenž je potřeboval více než já.“ A tak Bajetta zemřel v největší chudobě. (*Mehlera příklady.*)

V zimě r. 1853 šla chudá, špatně přioděná žena s dítětem po Royalu v Bruselu. Byla strašná zima a každý hleděl před zimou se ochránit. Ubohá neměla ani šátku. Tu šel kolem mladík statný s palcátem, podíval se na ženu a pravil: „Zajisté, že vám, ubohá ženo, jest zima, pojďte se mnou do krámu.“ I koupil mladík ženě hojnost oděvu, zaplatil a ihned se vzdálil. Žena se potom dověděla, že to byl vévoda z *Brabantu*, syn dobrého krále. (*Münch. Jugendfr.*)

Kněz francouzský *Fenelon* miloval chudou mládež v Paříži pode jmenem Savoyardů jako otec své dítky. Měl u sebe celý sklad košil, obuvi, oděvu pro tyto chudé děti a k tomu zásobu všelijakého nářadí potřebného jim k poctivé výživě. Rozdával jim věci, jakž každý potřeboval. (*Blahověst 1847.*)

Jan z Jenštýna, arcibiskup pražský, k Božím hodům, zejmena k hodu vzkříšení Páně, odíval nuzáky z dvacíti postavů sukna. (*Drahé kameny.*)

Dne 20. ledna 1861 klečel u oltáře blah. Panny Marie v kostele u Jesuitů v *Manheimě* chudák vroucně se modle. Nedaleko něho nalezal se důstojník, jenž si povšimnul chuďasa. Po mši sv. pak přistoupil dotčený důstojník k zbožnému ubožáku a tiskna mu do ruky dvacet franků, po tichu pravil: „Kupte si kabát na zimu.“ A než obdarovaný vzpamatoval, byl šlechetný dobrodinec již pryč. (*Blahověst.*)

Otakar, král český, dvakráte v roce dvořenínům oděv dával. Oděvem obdarovával ročně i kněze a za času postního 50 chudých, kteréž i nasytil. (*Dubravius.*)

Jistý vznešený *pán* navštívil v kruté zimě nejbohatšího kupce v Paříži — Jacquese Erveillona — a divil se tomu velmi, že u tak bohatého muže žádné tapety nenalezá. Na otázku odpověděl mu kupec, že raději chudé odívá, než aby zde se okrašloval.

V témž městě ošatila jistá paní penězi, jež dostala na šaty, chudé. (*Gutmann.*)

Jistý *řecký pán* nikoho od sebe nenechal odejíti bez pomoci, hledě každému přispěti. Jednou žádal ho vojín o pomoc a pán, nemaje ničeho při sobě, daroval mu střevíce, řka: „Vezmi střevíce a nos je, jest mi líto, že ti lepšího nic dáti nemohu, avšak raději chci sám bos choditi, než abych ti ničeho nedaroval.“ (*Götz.*)

Pius VII. násilně byl dán Napoleonem I. v zajetí do Savonny. Pius vedl tu život velmi jednoduchý, ba chudobný. Svátky velkonoční se blížily a Pius spozorovav, že má roucho již bídné, povolal krejčího, aby ho spravil. Krejčí přišed domů prohlížel šat sv. Otce a ustrnul nad chudobou jeho. Slze, odebral se k několika známým a oznámil jim zármutek svůj. Jak se to rozhlásilo, hrnuli se lidé ke krejčímu a přinášeli peníze na novou kleriku sv. Otci, na památku pak každý si vyžádal kousek staré kleriky. Dobromyslný krejčí ušiv kleriku, radostně spěchal k sv. Otci. Pius ale byl na rozpacích, řka: „Vždyť jsem já nechtěl novou, žádaje, abyste mi starou jen vyspravil.“ Tu mu krejčí vysvětlil vše a doložil: „Sv. Otče! Tento dárek posílá vám láska a oddanost věřících.“ Sv. Otec se nemálo tomu těšil a peníze, jež mu věřící poslali, dal krejčímu, aby je chudým rozdal a učinil ho v zajetí almužníkem. (*Havlů.*)

Komorník arcibiskupa pařížského *Siboura* častěji pána napomínal, aby si dal tucet nových košil zhotoviti, ješto prý staré se již ani spravit nedají. Často jej odbyl arcibiskup slovy: „Ještě trochu počkáme.“ Posléze byly košile opatřeny. Ale už druhý den na to zase zmizely a komorník se dověděl, že je arcibiskup dal milosrdným sestrám, které pro nemocné o několik košil jej prosily. I řekl komorník arcibiskupovi, že raději staré košile měl dáti chudým. „Ale,“ odvětil arcibiskup, „vždyť pak jsi sám pravil, že se nedají spraviti.“ (*Blahověst 1870.*)

R. 1135 učinil *Soběslav I.*, kníže český, nadání k špitálu Panny Marie před Týnem, aby krom přechovávání cizích hostů v tom špitále také 12 domácích chudých každodenně potravou opatřováno bylo. Také šatstvo se zde z knížecího nadání rozdávalo a tu musel hospodář knížecích statků z každého župního hradu v Čechách ročně 12 párů ženských sukní, 12 párů kožichů, tolikéž sukniček mužských, nohavic, škorní a rukavic, též 12 pasů s noži v pošvičkách a s mošnami k tomu špitálu dodávati; každá hradská bába pak, kteráž mívala pod svou správou zásoby rozličného prádla, odváděla sem ročně 12 párů košil, nohaviček a punčoch. (*Zapova kronika.*)

c) Prospívá:

aa) časně sobě i jiným.

Sv. *Severina* žádala jedna matka z národu Rugiů, aby jí uzdravil syna, který již 12 let na ochrnutí údů trpěl a jemuž nikdo z lékařů pomoci nemohl. Syna přivezla s sebou ku klášteru. Na ten úmysl obětovala matka sklíčená i oděv svůj chudému. Sv. Severin arci odvětil, že to není v moci jeho, proto ale postil a modlil se s učeníky svými a na jeho přímluvu syn se úplně uzdravil, nad čímž lidé, když to slyšeli, jichž mnoho, an výroční trh byl, v místě tom se nacházelo, ustrnuli. (*Kr. Šmíd.*)

V Joppe byla jedna učenice *Tabitha*, kteráž nahé odívala; neboť když umřela a sv. Petr tam potom přišel: obstoupily

ho všechny vdovy plačíce a ukazujíce mu sukně a šaty, kteréž jim Tabitha dělala.

Hrabě z *Angau*, mladý, hodný muž, seděl s chotí a věrným správcem Vernerem u stolu, an sníh venku při krutě zimě padal. Hraběnka děkovala Bohu vděčně, že jim žehná a hrabě učinil návrh, aby z vděčnosti k Bohu některému chudému přispěli. Na žádost hraběte ponavrhl správce pachtýře Wielera, muže ctnostného, otce dvou dcer a syna, jenž by rád studoval. Hrabě svolil, avšak pravil, že dříve se o Wieleru přesvědčiti musí a žádal, aby správce o všem zatím mlčel. Druhého dne šel pachtýř Wieler domů, an uslyšel nářek starého žebráka o berlách stojícího. I dal mu několik grošů, jež měl a pravil, že by mu rád dal kožich, co na sobě měl, avšak že prý má jen ten. Když ale jda dále nářek starcův slyšel, vrátil se a dal starci kožich, řka, že Bůh se i oň za jisté postará. Doma arci mu domlouvali, že tak činiti neměl. V tom ale přišel dar od neznámého dobrodince: krásný kožich pro nájemníka a oděv pro choť a dceru a i peníze, aby syna dal studovati, že dále o něho starati se bude neznámý dobrodinec. Syn se stal knězem a k primici dostavila se i hraběnka, ministr a hrabě Angau. Hrabě se odstranil a brzy na to dostavil se žebrák s berlami, maje starý kožich pachtýřův na sobě. Hrabě se dal poznati a oznámil všem ustrnulým, že on sám tehdáž se přestrojil, chtě pachtýře zkoumati a povzbuzoval i syna kněze, aby příkladu otcova následoval.

(Bauberger.)

Jistý *mnich*, jda večer potmě do kostela hodinky se modlit, nalezl u dveří napolo oděného žebráka, jenž ho o almužnu žádal. I byl dojat mnich útrpností tak, že mu dal svrchní své roucho. A hle, když po hodinkách ulehl, nalezl tam kus zlata, že si mohl nový oděv koupiti a ještě mu zbylo. Tak vypravuje sv. Odo. *(Giry, Leb. d. Heil.)*

Jistý *farář* ubíral se domů ze sousední vesnice a modlil se breviář. Několik kroků za farářem šli dva mladí důstojníci a dohonivše faráře, usmívali se potupně a rozmlouvali spolu bezbožně o sv. náboženství, že jest dobré pro děti a baby a kněží sami mu nevěří a že jsou jen řemeslníky. V tom uslyšeli hlas žebráka, jenž sedě za křovím okolojdoucí o almužnu žádal. Ubohý žebrák byl skoro nahý, bledý a vyzáblý. Důstojníci davše mu almužnu a jdouce dále, pravili, že kněz žebráku asi ničeho nedá a usnesli se na tom, že za křovím ho budou pozorovati. Žebrák prosil i faráře o almužnu. Farář sahaje do kapsy neměl ani krejcaru, zpozorovav ale nahotu žebrákovu, zmizel v křoví a navrátil se za chvíli a dal mu spodky se slovy, aby to nikomu neříkal a za něho se modlil. Ubohý stařec vroucně se poděkoval a farář šel dále, pokračuje v modlitbě. Druhého dne přišli důstojníci k faráři k sv. zpovědi, pohnuti milosrdenstvím faráře, a vedli napotom bohabojný život.

(Škola Bož. Srdce 1870.)

Zbožný profesor Regens *Wittmann*, jenž zvláště školní mládeži často oděv daroval, přednášel právě chovancům semináře, kterak světlo naše před lidmi dobrými skutky svítiti má, an najednou, bylo to právě v zimě, chudý a bídně přioděný pacholík, třesa se na celém těle zimou, do sálu vkročil a nechav dvéře na polo otevřené o almužnu žádal. Zbožný učitel, jsa poněkud návštěvou tou překvapen, sestoupil ze stolice, pojal pacholíka a vedl ho skrze posluchače své do vedlejšího pokojíka svého. Brzy vracel se pacholík s novým kabátem, kalhotami, střevíci a punčochami a slza vděku zářila v oku jeho, an profesor za hlubokého mlčení a obdivu posluchačů dále v přednášce své pokračoval.

(Zollnera kat. káz.)

bb) věčně.

Když jednou sv. *Kateřina sien.* chudobnému člověku oděv darovala: zjevil se jí Ježíš a zdálo se jí, jako by ji podivuhodným oděvem přiodíval, řka: „Tento oděv si vyměň za svůj a nos ho co záruku budoucího skvoucího roucha nebeského.“ *(Šmída: Repert.)*

Božence a *Ladislavu* daroval strýc každému tvrdý tolur. I otázal se otec dítek, co si s tím penízem počnou. „Já,“ pravil Ladislav, „uložím si ho do spořitelny a tak se mi rozmnoží a budu si moci jednou něco užitečného koupiti.“ Boženka však pravila: „Dovolíš-li, otče, koupím sousedovic Andulce, ještě jest

bosa, střevíce a punčošky, aby již více nemrzla.“ Radostně odvětil otec: „Krásný jest, Boženko, úmysl tvůj, za poklad vezdejší získáš věčný. Každý dobrý čin jest tolar pro věčnost, který nám nikdo nemůže odejmouti. A proto povždy čiň dle možnosti dobře.“ *(Fr. Schwäbl.)*

d) Odívej každého pro Krista.

Jakýsi lehkomyslný člověk žádal bl. *Jordána* na silnici o almužnu a tu mu daroval Jordán jeden ze svých šatů. Tento šel do hospody a tam šat propil. Jeden z řeholníků vytýkal to generálu, že prý dobrodiní zde zle vynaložil. Načež Jordán odpověděl: „Dobrosrdečnost velí, abychom obdarovali člověka, jejž za chudého neb nemocného máme. A i nyní chci raději, abych toho šatu pozbyl, nežli dobročinnosti.“

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Jáchym* sien. († 1305) pocházel ze znamenité rodiny Pelacini a již co pacholík začasto svláčel roucho své a dával ho otrhaným chlapcům. Za ně se i přimlouval u rodičů svých. Když mu jeho štědrost velkou jeho otec předhazoval, odpověděl: „Pravil's mi, otče, že almužnu udělujeme vlastně Kristu, jak mi to tedy můžeš zapovídati?“ Otec po slovech těch radostí až slzel.

(Krönes: Real-Lex.)

Sv. *Martin*, slouže v mladosti své u vojska, ujímal se chudých tak laskavě, často svůj plat rozdal mezi ně. Jednoho času, jsa ještě katechumenem t. j. z těch, kteří ke křtu připravováni byli, jel v tuhé zimě na koni a spatřil u brány města žebráka polonahého, jenž marně vzýval okolojdoucí o pomoc. I vytáhl meč z pochvy, rozdělil plášť svůj na dvé a přioděl jednou polovicí polonahého žebráka. I ukázal se mu ve snách Kristus, an andělům pravil: „Tímto pláštěm Martin katechumen mne přiodil.“

(Okáčova kázaní.)

Sv. *Medard*, biskup, dal jedenkráte slepému bídně přioděnému a zimou skřehlému žebráku svůj nový a krásný oděv svrchní a omlouval dobročinný skutek svůj tím, že nemohl nahému údu Kristovu oděvu svého odepříti.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Isabella, dcera krále Ludvíka VIII., krále francouzského a zbožné Blanky, celý život od 13. roku věku svého věnovala modlitbě, čtení dobrých kněh a práci ruční. Zvláště oděv šila pro chudé. Jednou nalezl ji Ludvík, ana čepičku zhotovuje a žádal ji, aby mu ji dala, že ji bude nositi. Než Isabella odvětila, že to jest první dílo druhu toho a proto že ho musí dáti Kristu. Král spokojen úplně s odpovědí tou, vyžádal si, aby mu jinou čepičku zhotovila, což i učinila. První čepičku darovala Isabela chudému. *(Rauchenbichler.)*

Jan Klenovský, Paleček vůbec zván a milován od Jiřího z Poděbrad, potřeboval do roka mnoho kabátů; neboť kdykoliv chudého člověka bez kabátu potkal, svlekl vlastní kabát a daroval mu ho. Pak šel ku králi, řka: „Bratře králi, dej mi nový kabát! Neboť svůj starý daroval jsem Pánu Bohu.“ A když král se otázal: „Kde pak jsi nalezl Pána Boha, že jsi mu mohl kabát darovati?“ odpověděl: „Neznáš Písmo sv., jež praví: Cokoliv jste učinili jednomu z maličkých těchto, mně jste učinili?“

(Sixtus Palma.)

Jeden nuzně oděný žebrák prosil jednu zbožnou *paní* o almužnu. Paní poručila služce, aby mu dala košili. Služka přinesla hrubou a roztrhanou již košili a chtěla jí žebráka odbýti. Paní ale pravila: „Přines lepší košili a rozvaž, jak bych jednou při soudném dnu byla zahanbena, kdyby Kristus tuto košili co dar ode mne před celým světem ukazoval.“ *(Silbert.)*

5. Nemocné navštěvovati.

a) Navštěvuj!

Trajanus, císař římský, sám nemocnice vojínů svých navštěvoval a když zde jednou spozoroval, že nemají plátna, aby ránu jednoho vojína zavázali, svlékl císařské roucho své a dal je na obvázání rány vojínovy. *(Plutarch.)*

Když roku 1400 morová rána náramně zuřila, vida sv. *Bernardin*, že špital senenský nemocnými přeplněn jest, přijal k sobě 12 jinochů, s nimiž nemocné a umírající s největší laskavostí navštěvoval, ve dne i v noci jim posluhoval, pokrmy i léky připravoval a podával, je čistil, postele stlal, o jich zaopatření sv. svátostmi péčlivě se staral a všemožné služby jim prokazoval. I ochránil ho Bůh ode vší nákazy, aby

ještě déle nemocným prospěšným býti mohl. *(Macana výb.)*

Sv. *Brigitta* vystavěla se svým manželem a založila špitál a v špitále tomto vykonávala každodenně chudým a chorým ty nejsprostší služby jako kterákoliv děvčata. Myla a líbala jim častokráte nohy, ctíc v nich osobu Kristovou. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Elzearius*, hrabě štědrý, nejraději podporoval a obsluhoval nejohyzdnější a malomocné chuďasy; každodenně myl dvanácti chorobným nohy, utřel a políbil, pak vyčastoval a sám jim přisluhoval; čím byli ohyzdnější a chorobnější, tím více v nich ctil Krista. — Jednou, jda na lov, šel okolo nemocnice, kdež bylo šest malomocných, jenž se spíše mrtvolám podobali. Elzearius tam přece vešel, lahodnými slovy potěšil, ano i políbením se s nimi rozloučil. *(Hunolta kázaní.)*

Sv. *František séleský* navštěvoval bez oddechu nemocné, ano vlastníma rukama je obstarával a jako anděl strážce bděl nade všemi, tak že se podobalo, jako by toliko on jediný před nakažením jist byl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Františka z Chantalu* chodívala k sv. zpovědi k sv. Františku sál., jenž jí dal tuto radu: „Nemůže býti člověk šťastný na světě, nepomahá-li ze vší síly k dobrému.“ I pamatovavši na pravidlo to, s radostí nemocným sloužila, o zdraví jich péčovala a všemožným spůsobem jim napomáhala. V neděli a ve svátek po službách Božích nalezala se u nemocných, jimžto léky, pokrmem, posluhováním s největší ochotností pomáhala, jich potěšovala, k trpělivosti vzbuzovala, ano i lůžko jim stlala *(Macana výb.)*

Sv. *Hedvika*, mocná kněžna polská, mývala soukromí nohy malomocných a líbala jejich rány. *(Šmídův hist. kat.)*

Sv. *Hugo*, biskup linkolnský takovou láskou naplněn byl k nemocným, že malomocné objímal a líbal, neštítě se ošklivých vředů a nakažení. Činíval to, jak sám pravil, proto, aby svou duši léčil. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Jan laudenský* kdykoliv se dozvěděl, že někdo nemocen jest, hned ho navštívil a potřeboval-li ošetření, propůjčoval se mu k všeliké službě, podporoval ho. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*.

Sv. *Joachim sienenský* uslyšev, že někdo nemocen jest, bez meškání ho navštívil, líbeznými slovy těšil, aby trpělivě vše snášel, dokládaje, že koho Bůh miluje, tresce, a následovně, že se máme radovati z nemoce a ne rmoutiti. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ignác* z Lojoly, připravuje se na úřad missionářský, chodil do špitálů, aby nemocným posluhoval. To činili napotom i všickni údové z tovaryšstva Ježíšova. *(Živ. svat.)*

Sv. *Kateřina janovská* docházívala do nemocnice a jako jedna z děvek nejsprostších očišťovala a opatrovala nemocné co nejšetrněji. Čím kdo hnusnější nemocí sklíčen byl, tím raději se mu propůjčovala a ochotně sloužila, nedbajíc že i přirozenost její tomu vzdorovala. Čistila též jejich oděv, stlala jim ano i srdečně jich objímajíc v nich důvěru a lásku k Bohu budila a pěstovala. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Jedna vdova v *Sieně* pro malomocenství za městem musela bydleti, aby nikoho nenakazila. Sotva že o tom sv. Kateřina sen. uslyšela, navštěvovala ji denně dvakráte a obsluhovala. A zavděk jí vdova ta činila trpké výčitky. A sv. panna ji přece neopustila, ač se na ruce nakazila a obstarávala až k smrti, načež ji umyla a pochovala.

Jiná vdova jmenem *Andrea* měla na prsou raka, ohyzdnou to nemoc, vždy dál a dále se rozžírající a nesnesitelný zápach vydávající. Nikdo jí nechtěl posloužiti, sv. Kateřina ale s láskou a trpělivostí a veselou tváří ránu její vyčišťovala a rozvazovala, ač se při tom arci mnoho pro zápach přemáhati musela. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, navštěvoval nemocnice a obyčejně k těm přistupoval a sloužil, kteří nejošklivější nemoce mívali, na př. malomocenství, raka a vykonal u nich vše, co potřebovali a to s odkrytou hlavou a kleče. *(Sv. František sál.)*

Sv. *Mathilda* co vdova krmila chudé a nemocné, ano chodila k nim do domu, kdež je těšila a ošetřovala; dala stavěti i domy pro nemocné. *(Živ. svat.)*

Sv. *Pacifikus*, františkán, navštěvoval pilně nemocné a umírající, ano i když slepým byl a churavým, povstával z lůžka a přinášel nemocným jako by posel

nebeský útěchy; jim hledal i dobrodinců. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Štěpán*, král uherský, často nepoznán samojediný noční dobou nemocnice navštěvoval, nemocným vlídně přisluhoval, ano všecky povinnosti lásky jim prokazoval.

(*H. J. Karlíka: Živ svat.*)

Sv. *Terezie* horlivě se ujímala nemocných; nejen jim snášela to nejlepší, kde co měla, nýbrž nechala i jiných prací, jen aby u nemocných býti a jich těšiti mohla. Když všecky jedné řeholnice se štítily, ana měla otevřené rány, neštítila se Terezie.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Vallen* navštěvoval každého nemocného a rosil do sevřených bolestí prsou netoliko rosu nebeské útěchy, nýbrž přinášel i často divotvornou pomoc a nebylo chudého, který by z jeho štědré ruky almužny a hojné podpory neobdržel. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

R. 1848 roznemohl se těžce v *Cirlu* v Tyrolsku chudý mladík, jenž v bolestech nesmírných jen ve sv. náboženství útěchy hledal a nalezl. Když o mladíku tom císařovna Žofie, matka císaře Františka Josefa I. na výletu uslyšela, dala mu roční důchod 36 zl. a prádlo. Císař Ferdinand I. mu poslal svého osobního lékaře, sám ho navštívil a těšil, povzbuzuje ho k důvěře v Boha.

I císař *František Josef I.* nastoupiv vládu, navštěvoval vojíny v nemocnicích a obdarovával je. Z vděčnosti, že syn Rudolf se mu narodil, vystavěl ve Vídni novou nemocnici. (*Šmída: Repert.*)

K císaři *Josefu II.*, jenž v plášť zahalen se procházel, přistoupil plačící pacholík a prosil snažně o zlatku. Pán pohleděl na chlapce a spatřiv v jeho obličeji nevinnost, pravil: „Proč pak chceš, pacholíku, tak mnoho?“ „Ach,“ odvětil pacholík, „matka má jest nemocná, já pak jsem byl již u dvou lékařů, avšak každý chce dříve zlatku. Má ubohá dobrá matka musí zemříti, nezaopatřím-li si zlatku.“ „Když jest tomu tak, tu máš zlátku a běž pro lékaře. Kde pak bydlíte?“ I dozvěděv se obydlí, navštívil pán nemocnou matku. Tato myslíc, že to jest lékař, vypisovala mu dopodrobna nemoc svou. Císař napsal něco na papírek a řekl ženě, aby si pro lék poslala a odešel, přeje jí, aby brzy se uzdravila. Brzy dostavil se i lékař, žena pak pravila, že tu byl již jeden a že jí i předepsal. Lékař vzal lístek do ruky a zvolal překvapen: „Inu arci, tento umí lepší recepty předepisovati; 50 dukátů vám císař tímto vykázal, které si máte u jeho kasíra vyzdvihnouti.“ Radost pronikla nemocnou ženu a brzy se i zcela uzdravila.

(*Mehlera příkl.*)

Papež *Pavel II.* každého dne navštěvoval zvláště chudé nemocné a těšil je. (*Hunolta káz.*)

Placilla, manželka císaře Theodosia, sama nemocnice navštěvovala, nemocným ochotně posluhovala, léky podávala, pokrmu předkládala, je napájela, lůžka stlala a jiné laskavé služby jim prokazovala. (*Frencla: Postilla.*)

Asi před 80 roky panovala ve francouzské vesnici *Souvigni* nakažlivá nemoc. Tehdejší pán vesnice marquis z M. chtěl se svou chotí brzy na masopust do Paříže se navrátiti, avšak šlechetná choť přemluvila manžela, aby tam zůstal a peníze, jež by o masopustě utratil, na nemocné vynaložil. I psala do Dijonu pro lékaře, navštěvovala s chotěm nemocnice, těšila a obsluhovala nemocné a tak mnohých na životě zachránila.

(*Šmída hist. kat.*)

L. P. 1845 potkala mladá *královna španělská* v Madridě kněze, kterýž s Pánem Bohem šel k nemocnému. I sestoupila s vozu a šla s kněžem do domu, kdež osoba na prsa trpící ležela a ač puch ve světnici byl velký, přitlačila se královna k lůžku nemocnému. Umírající byla mladé děvče, kteréž s matkou svou samojediné se živilo. Obě byly chudé a nešťastné, a matka stará, dcera nebezpečným neduhem sklíčena. To vidouc královna zanechala jim všecky peníze, co u sebe měla: dvě stě reálů a vrátivši se domů, poslala k nim dva ze svých lékařů, od nichž sobě po každé návštěvě dala zprávu podati. Zároveň jim ještě 600 jiných reálů darovala, a pojistila matce po čas nemoce dceřiny 18 reálů na každý den. Lékaři se vyjádřili, že jediný prostředek, aby nemocná se pozdravila, jest kravský chlév, v němž by nemocná ošetřovati se měla. Tu nařídila královna hned, aby k tomu účelu v jednom paláci královském před hradbami městskými místo se připra-

vilo, a šest krav tam postavilo. I sama vše co nejlépe zařídila.

(Mehlera příklady.)

Jedna zbožná *panna*, která před několika lety zemřela, chovala zvláštní lásku k nemocným a navštěvovala je s dovolením rodičů. Zvláště pak v neděli a ve svátek odpoledne, když si domácí práce vykonala a odpolední služby Boží odbyla, obcházela městem nemocné, přinášela jim občerstvení a těšila je, že až k slzám pohnuti byli, začež zemřela v 28. roce věku svého šťastnou smrtí. *(Zollnera kat. káz.)*

Šlechetná císařovna *Marie Terezie* umývala každoročně na zelený čtvrtek 12 starcům a stařenám nohy. Jistá více než 100letá žena, byvši k té slavnosti pozvána, těžce se roznemohla; proto vzkázala, že nemůže přijíti; hořem že hyne, že nelze jí na tvář velitelky více popatřiti. Vznešená paní vydala se ihned do příbytku chudé stařeny, ježto ležela celá shromená na prostičkém loži. „Milá matko!“ pravila císařovna, „ježto ne můžete vy přijíti ke mně, přicházím já k vám! Pak nemocné stařeně útěchy a hojné pomoci poskytla.

(Podstránského: Výklad.)

b) Ošetřuj!

Markus Antonius, císař římský, sám raněné vojíny ohledával a rány jejich zavazoval a je ošetřoval. *(Plutarch.)*

Josef egyptský vyznamenal se něžnou obsluhou ku svému nemocnému otci Jakubovi. *(1. Mojž. 48.)*

Ochoziáš navštívil nemocného Jorama. *(4 Kr. 8, 29.)* Joas Elisea *(4. Kr. 12, 14.)*. Přátelé Joba. *(Job 2, 11.)*

Služka malomocného syrského vůdce Naamana poradila pánu, aby k Eliseu se odebral. *(4. Kr. 5.)*

Mladý Tobiáš namazal oči otce svého žlučí rybí, že zraku nabyl.

Sv. Petr prosil Krista za uzdravení švakrové, setník pohanský za uzdravení služebníka svého. *(Mat. 8.)*

Marta a Maria pečovali o nemocného bratra, poslavše posla ku Kristu.

Kristus zvláštní příklad nám dal lásky k nemocným, uzdravovav jich duše i těla.

Vlídně mluvil sv. Petr k chromému mrzáku u chrámu *(Sk. 3.)* a uzdravil ho *(Sk. 9, 34.)*; podobně i Publia *(Skut. 28.)* a jiné nemocné. *(Sk. 5.)*

Sv. Pavel napomíná Timotea, aby o zdraví své pečoval. *(1. Tim. 5, 23.)*

Čtyři muži nesli mrtvicí poraženého k Pánu Ježíši. *(Mr. 2, 3.)*

Samaritán ujal se žida od lotrů ubitého. *(Luk. 10.)*

Pro nemocné pro všechny časy stavěla *Církev* nemocnice. První byla založena r. 370 od Basilia velkého, arcibiskupa v Césarei. Nemocným se věnovali:

a) řád sv. Jana z Boha, v němž zakladatel sv. Jan sám mnoho působil.

b) řád milosrdných bratří.

c) řád milosrdných sester.

(Herbsta př.)

Původce milosrdných sester jest sv. Vincenc Paul. z Francie, kdež r. 1633 arcibiskup pařížský je potvrdil a papež Kliment IX. r. 1668 stvrdil, dostaly se nejprv do Polska návodem Marie, choti krále Jana Soběského, do Čech a do veškerých zemí křesťanských.

V egyptském městě *Alexandrii* nachází se klášter mnichů Františkánů. Když vypukne mor, což se často stává, tu se shromažďují otcové řeholní; metají losy a na koho los padne, ten je ustanoven k obsluze nemocných. Vezme nejsv. Svátost, sv. oleje a vak sílících léků a jde z kláštera, který se zavře a nikomu, dokud mor trvá, se neotvírá. Otec morový chodí pak od domu k domu k nemocným, jež posiluje, opatruje, napomíná a těší. Dokud mor trvá, musí každodenně zazvoniti za zvonec u fortny, aby v klášteře věděli, že žije. Když se na zvonec nezvoní, tu se ví, že na morovou ránu zemřel a jde zase jiný na jeho místo, a když i ten ve službě jiných zemře, zaujme třetí jeho místo Stalo se, že někdy všickni ti řeholníci až do jednoho zemřeli morem jako oběť lásky k trpícím bratřím a museli jinými býti nahraženi. *(Podstr. výkl.)*

První *křesťané* zápasili vespol o obsluhování nemocných, brávajíce si je do domu a obsluhujíce.

Tak sv. *Saleukus* otcem neduživých nazván jest. Sv. *Galian*, ač byl římský patricius a konsul, sám nemocné obsluhoval. (Bollandisté). I při moru obětovali křesťané v obsluhování nemocných i život. Biskupové pro nával nemocných

prodávali i kostelní věci a chodby klášterní proměňovali v nemocnice. Duchovní správcové zvláště o to pečovali, aby nemocní od křesťanských lékařů hojeni byli, ba i sami kněží, diakonové a biskupové lékařstvím se zabývali, v čas pronásledování bylo to povinností diakonů o nemocných se dověděti a jim přisluhovati. Též bylo pečováno, aby křesťané nemocné obsluhovali, v čemž se zvláště vdovy vyznamenávaly, obsluhujíce křesťany i ve vězení po mukách.

Později se stavěly i nemocnice, největší vystavěl sv. Basil, biskup v Césarei, r. 372, již sv. Řehoř naz. nazývá malým městem. Dle tohoto vzoru měly nemocnice téměř všecka větší města, při čemž biskupové, věřící i císařové značné peníze darovali. Tak na př. císař Justinian svůj nový palác proměnil v nemocnici. I císařovna Eudoxia vystavěla mnoho nemocnic, chudobinců a hospod, Císařovna Flacilla, choť císaře Theodosia velkého, navštěvovala nemocnice a obsluhovala nemocné. Nemocnici vystavěl i Cammachius, patric a známá Fabiola v Římě, kdež nemocné obsluhovali. (*Sv. Jarolím.*)

A tak povždy Církev o nemocné pečuje zvláště milosrdnými řády.

Když r. 1591 v Římě vypukla nakažlivá nemoc, ošetřoval zvláště nad jiné sv. *Aloisius* nemocné, povzbuzoval je, aby se odevzali do vůle Boží a trpělivi byli, umýval jim nohy, stlal jejich lože a staral se o jich výživu, ať osobně na ně o almužnu prosil a stravou a nápojem je opatřoval a konečně se i nakazil a zemřel. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Alžběta,* královička uherská a hraběnka hessenská, mívala největší útrpnost s malomocnými, jichž všude hojnost bylo; neštítila a nebála se nakažlivé nemoce ani dost málo, sedávala u nich, těšíc je a napomínajíc k důvěře v Boha. Sama je ošetřovala, je umývala a líbala ohyzdné rány jejich. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Podobně činila i sv. *Alžběta* durynská.

Sv. *Anselm,* nejprvé řeholník, napotom arcibiskup kanterburský, s největším zapřením sebe co mnich nemocné opatroval a obsluhoval; nemocným byl otcem. (*Živ. svat.*)

Sv. *Basil* navštívil s učněm svým zbožného muže Anastazia. Anastazius byl tomu velmi povděčen a na otázku Basilovu, jak se mu vede, odvětil: „Jsem hříšný člověk, platím daně, mám dva páry volů, jeden pro sebe a jeden pro přátele a jiné. Dalek jsem ještě ctnosti.“ Na to prohlížel Basil jeho hospodářství a tu mu rolník nechtěl jedny dveře otevříti, řka, že tam má všelijaké náčiní. Basil si ale sám otevřel a spatřil tam malomocného, o němž toliko Anastazius a jeho sestra věděli a kterého obsluhovali. Anastazius se vymlouval, že ubožák často zuří a proto ho nechtěl ukázati. Načež sv. Basil pravil: „Tak tedy Anastasius dlouho skrytě sloužil nemocnému a tím ukázal právě křesťanskou milosrdnost!“ (*Gabler.*)

Sv. *Bernard* z *Offidy* měl klášteře za povinnost uloženo, obstarávati věkem sešlé a choré řeholníky, z nichž jedni slabí věrné podpory potřebovali, jedni ale choří neb i neduživí laskavého a ochotného posloužení si žádali. Těmto bratřím propůjčoval sv. Bernard všelikou službu, již upřímná láska k bližnímu vymysliti mohla a při tom naplněn býval takovou tichostí a mírností, že ho ani neveselá mysl starců, ani dlouhý neduh chorých, ani jakákoliv odporná práce z dobré míry a trpělivosti vytrhnouti nemohly. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Jeden pacholík spolkl rybí kost, která v hrdle jeho uvázla a nijak vytažena býti nemohla. Ubohý chlapec již zápasil se smrtí. Uslyševši jeho máti o zázracích sv. *Blažeje,* biskupa, prosila o pomoc. Sv. Blažej pomodliv se maličko, kost z chlapečkova hrdla vyndal, tak že zdráv odešel. (*Valoucha katech.*)

Sv. *Cyprian,* zahnán od svého stáda, napomínal přece kněžstvo a diakony, aby se starali co nejvíce o nemocné, chudé a vdovy. (*Sv. Cyprian.*)

Za času sv. *Cypriana* vypukla v Kartagéně strašná morová rána, že celé rodiny vymíraly. Pohané utíkali, avšak sv. Cyprian důvěřuje v Boha shromáždil křesťany své, napomínal je a povzbuzoval, aby pohanům i křesťanům posluhovali. I uposlechli bohatí i chudí a neunavnou péčí o nemocné získali si obdivu i u pohanů. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Efrém,* když vypukl veliký hlad, opustil samotu, aby se ujal chudých a

nemocných. I pohnul boháče, aby otevřeli zásoby své, postaral se o zdravá lůžka a obsluhoval nemocné vlastníma rukama. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Ehrentraud*, první abatyše v klášteře Nonnenbergu v Solnohradsku, všecky nemocné a chudé vzala do nemocnice, kterou vystavěla a obsluhovala je. (*Rambeck.*)

Sv. *Eberhard*, biskup solnohradský, když jednoho času z Říma domů se vracel, nalezl v horách apeninských ženu, kteráž hladem, nemocí a zimou sklíčená smrti se měla dostati za kořist. Tu Eberhard sleza s koně, posadil nemocnou ženu naň a pěšky za ní se ubíral, až hory přešli a zde bohatě obdařenou propustil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *František* xav. obsluhoval nemocné s největší vytrvalostí a aby se přemohl a ve službě utvrdil, objal i jednoho neduživého, jenž byl pln vředů a nežitů, že až hrůzno bylo se naň podívati. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *František* seraf. navštěvoval, když ještě u otce se zdržoval, nemocné, obobsluhoval je a rány jejich líbal. (*Butler, Leb. d. Vät.*)

Sv. mučeník *Gallian*, ačkoliv pocházel ze slavného římského rodu, sám nemocné obsluhoval, podávaje jim pokrm a nápoj. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Godefried* choré obstarával rukou takměř mateřskou a do sklíčených srdcí rosil slova důvěry a útěchy. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jan z Boha* s nesmírnou horlivostí polehčoval bratřím zvláště pak nemocným, kde a jak jen mohl. Na nemocné žebral, až i konečně r. 1534 s pomocí jiných nemocnici zvláštní pro chudé založil. Nemocné sám obsluhoval a pečoval o tělo i o duši jejich. Jakmile mu trochu času zbylo, žebrával po domích na nemocnici. Dle jeho příkladu horlivého zakládaly se nemocnice po všech zemích a uváděni do nich učeníci sv. Jana z Boha. A tak povstal řád milosrdných bratří. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Sv. *Jan zlat.*, biskup cařihradský, vystavěl v Cařihradě nemocnici na svůj náklad. (*Jeho životopis.*)

Sv. *Josef* kalasanský, když v Římě morová rána zuřila, procházel co laskavý otec ulice města, vyhledával nemocné a když se jich všickni štítili, podával jim léky, ošetřoval je bratrskou láskou a povzbuzoval k trpělivosti. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Kamil* založil řád k obsluhování nemocných. A tu zacházel s nemocnými jako matka s jediným nemocným dítkem. On jim podával léky, pokrmy, čistil jejich postele a sednice, zavazoval jejich rány, těšil, povzbuzoval a přemýšlel, jak by jim uleviti mohl. Nejraději obsluhoval nejhorší nemocné, sedě u nich celé noce anebo stoje, tak že někdy až pro slabost a umdlenost do mdlob padl; zvláště pak za času moru počínal si hrdinsky. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Karel* borrom po kolenou leza v čas morové rány v. 1576 ve Vlaších velmi nebezpečné choré ošetřoval, odnášel do jednoho postranného domu na předměstí, ustanovil obsluhovatele a hrobaře a sám odevzdal tam ze svého nábytku peřiny, prostěradla jiné potřebné nářadí a i všecko stříbro k tomu účelu prodal. Neustále chodili dva sluhové, opatřeni pokrmem a penězi, aby mohli, kdež potřebí, okamžitě přispěti. (*Abbé de Cambaceres.*)

Blah. *Petr Klaver*, apoštol černých otroků, brával ty nejprotivnější nemocné do náručí, líbal rány jejich a byl ubohým opuštěncům a churavcům andělem potěšení. Když ubohý opuštěnec pro puch a nakažlivost nebyl v domě pána svého trpěn, staral se Klaver o něho sám jeden, pět i deset roků, dokud se ubohý nepozdravil aneb nezemřel. (*Blahověst 1861.*)

Sv. *Marie Majdalena* z Pazzis s obzvláštní starostí pečovala o nemocné; jim k vůli probděla celé noci, jim sloužila s největší laskavostí, vzbuzovala je k důvěře v Boha a tak srdečnou láskou je obstarávala, že ani vlastní matky nebyly by to učinily, co sv. panna tato činila. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Maukratius*, bratr sv. Basilia, denně chodil na honbu, aby nemocným chutný pokrm připraviti mohl. (*Bollandisté.*)

Sv. *Peregrin* přiměl otce k tomu, že všecku majetnost svou prodali, chudým rozdali a jen malou část pro sebe ponechavše, do Jerusaléma se odebrali, kdež několik let nemocné spolu ošetřovali. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Rochus*, uslyšev, že ve městě Aquapendente vypukl mor, ihned se tam odebral a v nemocnici prosil, aby nemocným směl sloužiti. S radostí mu vyhověno a on s radostí se služby té ujal. S nejútlejší láskou ujímal se zvláště chudých a nemocných a Bůh brzy tuto hrdinskou lásku tím odměnil, že mor přestal. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Tomáš* z Villanovy, nastoupiv biskupství své, dostal od duchovenstva svého 4000 dukátů na zařízení hospodářství. Přijav ten dar s vděčností kázal u přítomnosti dárců zlato dodati správci nemocnice ku podpoře nemocných a chudých a k dostavění nemocnice. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Vincenc paul.* ujal se v Paříži v nemocnici chorých a nemocných s nevýslovnou láskou a posluhoval jim s takovou ochotností a trpělivostí, s jakouž jen laskavá matka dětem svým slouží. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Zvláštní láskou k bližnímu vyznamenali se přemnozí křesťané v *Alexandrii*, z nichž mnozí lásku tu smrtí spečetili. Když tam r. 261 vypukl strašný mor a hrozně zuřil, že v každém domě bylo několik mrtvých a pláč a bědování všude bylo slyšeti a jeden druhého, zvláště pak mrtvol se každý bál, především pak pohané: tu pospíchali křesťané z příbytků svých, chodili do domů, kde zuřil mor, ošetřovali nemocné, křesťany i pohany, těšili umírající, pochovávali mrtvé. A to hrdinství křesťanské lásky provozovali kněží a nekněží, vysocí i nízcí. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Alquirinus, opat v Klaravalle, obsluhoval nemocné se vší něžností, ran nejhnusnějších tak se dotýkal, jakoby to byly perly nejlíbeznějšího balsámu. Za to ho Bůh odměnil, že puch připadal mu jako vůně, ba, když umíral, opatu se svěřil, že Kristus se mu zjevil a mu oznámil, že v ranách nemocných líbal rány jeho a že za to dosáhne koruny věčné. (*Mchl. přikl.*)

Alonso *Bermego* vstoupil do služby v nemocnici v rodišti svém. Když napotom po svém bratru znamenité jmění zdědil, založil velkou nemocnici, vystavěl při ní kostel a opatřil ji též lékárnou. (*Blahověst.*)

Leopold hrabě *Berchold*, nar. r. 1759, pán v Čechách i na Moravě, byl hned v mladosti učitelem a dobrodějem nešťastných a v utrpení postavených. Cestoval po širém světě; všady chtěl trpícím úlevy zjednati a pomoci potřebujícím radou a činem napomáhati. Láska ho i do vzdálených dílů světa pudila; procestoval Asii a Afriku v mnohých nesnázích a nebezpečenstvích dlel roku 1795 v říši turecké s tím úmyslem, aby prostředky nebo léky pro morovou nemoc nalezl. Ve Smyrně a Aleppě, kde mor nejkrutěji zuřil, vstupoval do nemocnic a stal se posluhovatelem nemocných. Vrátiv se z cest, založil v Buchlovicích na Moravě svým nákladem školu a ustanovil svůj prostranný zámek za všeobecnou nemocnici, do níž každý zdarma přijat byl, kdo lékařské pomoci potřeboval. V čas války r. 1809 přijímal tam všecky raněné a sám je laskavě obsluhoval, až i jeho konečně lazaretní zimnice usmrtila. Podobně nejmladší bratr Leopoldův Bedřich hr. Berchold nar. r. 1781 z pouhé křesťanské lásky stal se lékařem a cestoval v mnohých krajinách, aby všudy zdarma léčil a lidu dobře činil. (*Podstr. výklad.*)

Generála *Cloueta*, když v bitvě u Grossbeerenu di Denevice těžce poraněn byl, ujal se v městě Treuenbritzenu soustružník, jenž, ač byl Prušan, věrně s chotí obsluhoval. Clouet ošetřováním se pozdravil a navrátil se do Francie, odkudž dobrodinci svému značnou částku peněz z vděčnosti poslal. Ještě po 30 letech navštívil Clouet soustružníka a vzal si od něho na památku jednoduchou tabatěrku, dav mu za ni zlatou. Clouet z jednoduché tabatěrky šňupal, jí se chlubil a často o svém dobrodinci jiným vypravoval. (*Leop. Chimani.*)

Na ostrově *Molokeji* v havajském archipelu v Australii založila vláda sandwichských ostrovů r. 1865 odlehlou útulnu pro malomocné. Až do 31. března r. 1878 dopraveny byly tam 6824 osoby, z nichž 2235 nemoci podlehlo. Mezi nemocnými nalezá se jen jediný zdravý muž francouzský misionář P. J. Damen, který zřeknuv se světa, těmto ubohým ode všech opuštěným ze všech sil se obětuje. Vláda havajská ustanovila vysoké služné 7000 zl. pro lékaře, ale nastojte, dosud se nikdo nepřihlásil. (*Blahověst 1879.*)

Deogratias, biskup karthagenský, jenž v V. stol. žil, velmi nemocným pomáhal. Dal pro ně přiměřený pokrm uvařiti a sám jim jej podával a lékaře k nemocným doprovázel. I v noci se jich, jda od postele k posteli, tázával, mají-li něčeho zapotřebí, nedbaje na svou vlastní slabost a stáří. (*Victor vit.*)

Jistý *Jan*, učeník sv. Ammona, 12 roků sloužil jednomu velmi netrpělivému nemocnému, aniž by jedenkráte jen netrpělivost na sobě dal znáti.

(*Šmída: Hist. kat.*)

Když r. 1836 v St. *Hariu* v jižním Tyrolsku mor vypukl, uvázali se všickni obyvatelé vespolek, že se věrně budou obsluhovati a hle, dostáli slibu svému a že jeden druhého těšil sv. vírou, zmizela bázeň a z 49 osob onemocnělých zemřely jen tři. (*Mchl. příkl.*)

Leopold, velkokníže bádenský, jsa bolestnou nemocí sklíčen, tázal se jedenkráte v bezesné noci svého lékaře, kterýž při něm bděl: „Řeknčte mi, milý doktore, zdali jsou lidé, kteří podobně trpí, jako já?“ „Ano, Výsosti,“ odpověděl lékař, „znám zde v městě muže, který má tuže nemoc a leží na slámě.“ „Na slámě!“ zvolal kníže a uchopiv se třesoucí rukou zvonku, zazvonil a nařídil svému služebníku, aby ihned onoho nemocného muže opatřil nejlepšími peřinami z jeho hradu a vším, čeho potřebuje. (*Podstr. výkl.*)

Marchal sbíral r. 1859 almužnu pro raněné, kteří nemocnice v Janově naplňovali. I přišel do městečka na hranicích a obdržel od chudé vdovy hojnou almužnu pro raněné. Její syn nechtěl se dáti zahanbiti a pravil v líbezné prostotě: „Rozmilá matko! Já kouřím každou neděli smotku pětikrejcarovou. Zde jsou dva zlaté pro naše poraněné. Já proto neschudnu; nebudu po celý rok kouřiti a při tom ještě vydělám.“

(*P. V. Marchal.*)

Papež *Pelagius II.*, když strašlivý mor v Italii zuřil a domy římské nemocnými naplněny byly, svůj dům proměnil v nemocnici, v níž chudí, staří lidé ošetřováni byli. A konečně on sám, jakožto oběť lásky své k trpícím tou morovou ranou uchvácen zemřel.

(*Čas. kat. duch. 1840.*)

Když r. 1832 v Paříži cholera strašně řádila, navštěvoval biskup *Quellén*, jenž revolucí o veškeré jmění přišel, nemocnice a těšil a obsluhoval nemocné. Semináře a kláštery nabídl vládě, aby se z nich nemocnice zřídily. Příkladu jeho následovalo i duchovenstvo.

(*Nouv. Encycl.*)

V obci *St.* v Tyrolsku žije stará hraběnka, která pro navštěvování a ošetřování nemocných v celém okolí známa jest. Každému nemocnému dává léky, polívku hovězí anebo zadělávané telecí maso.

Jednoho *studenta*, jenž do nemocnice nechtěl jíti, ošetřovali spolužáci tak dlouho, až zemřel.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

V nejchudší čtvrti pařížské, jejíž jmeno jest „*čtvrt nešťastných*“, pracují s obětavostí a velkou péčí milosrdné sestry, aby se chudině ulevilo. Kdysi připravoval katolický duchovní ubohého hadráře k smrti. Stařeček zachovav při méně čistém řemesle svém víru, nechtěl bez sv. svátostí umírajících z tohoto světa odejíti. Druhého dne měl stařeček býti zaopatřen. Na cestě přemítal arci duchovní bídný stav příbytku, kamž druhého dne Spasitel měl zavítati. I vzpomenul si tu na jistou bohatou, avšak i šlechetnou šlechtičnu i vešel k ní a oznámil jí vše. „Do podobného příbytku,“ odpověděla šlechtična, „nesluší, aby vešel Pán. Postarám se o to, aby byl lépe uvítán, půjdeme odpůldne se služkou a vyčistíme byt. Vezmu s sebou svého šestiletého synáčka, abychom měli větší zásluhu. Ať vidí záhy a učí se pomáhati lidské bídě, to mu přinese požehnání a ochranu Boží, které má velmi potřebí.“ „Ale prosím, paní hraběnko, slíbil jsem, že přijdu v 8 hodin nebude vám to příliš záhy?“ otázal se kněz. „Buďte bez starosti, dostavím se v čas.“ Nazejtří přišel kněz dle daného slibu v ustanovenou hodinu a ejhle, komůrka byla proměněna v kapli. Pěkný nábytek, čisté prádlo, umytá podlaha, dvě svíce na stolku, chleb a sůl, kropenka, zkrátka vše přivádělo na pamět, že dobrodějka byla zde zaměstnána. Spatřivše nejsv. Svátost poklekli hošíček s matinkou na kolena a hlasitě říkali „Confiteor“. Pokojně a s klidnou myslí ležel nemocný, jehož vlasy byly učesány, tělo umyto a postel byla dobře urovnána. Duchovní k němu přistoupil, aby ho o přijetí

nejsv. Svátosti poučil. „Již vše jest mi známo," odpověděl radostně, „dobrá paní, která tamto klečí, mi to řekla; modlila se se svým synáčkem a se mnou. Ó, jak jsem šťasten!" Po těchto slovech přijal zbožně tělo Páně. Po té uchopila hraběnka ruky nemocného a položila ji na hlavu svého syna, dokládajíc: „Dobrý muži, nyní jste se stal přítelem Božím, přijal jste tělo Páně, prosím požehnejte mému dítěti, požehnání vaše přinese mu štěstí!" Všecek zaražen pravil nemocný: „Já jsem jen chudý člověk, nemohu uděliti požehnání synáčkovi tomu, ale budu prositi Boha, aby vám a vašemu synáčkovi žehnal, ba zajisté udělí vám požehnání, neb jste anděly, jen andělé jsou tak dobří jako vy." Při těch slovech ronil stařeček slze, plakala hraběnka se synem i kněz. Tak veliká bývá láska k bližnímu mezi šlechtickými kruhy francouzskými. Bůh synáčkovi, který mu připravoval příbytek u ubožáka, jistě udělí svého požehnání.

(*Blahověst 1879.*)

Císař *Valentinian I.* vyvolil si v Římě 40 nejlepších lékařů, aby o nemocné pečovali a sám i je platil. (*Stolberg.*)

c) Čiň tak pro Krista!

Sv. *Gerhard*, biskup a mučeník, nemocným nad obyčej laskavý a milosrdný byl; nejedenkráte objímal též takové nemocné, jichž choroba sama sebou ošklivost vzbuzovala, ano i do svého vlastního lože je ukládal a rány a vředy jejich zavazoval a služby jim ty nejnižší a nejprotivnější prokazoval, ctě v nich samého Spasitele.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Blah. Josafat *Kuncevič*, arcibiskup a mučeník, navštěvoval rád nemocných, zvláště opuštěných, on jim stlal, léku, pokrmu a nápoje podával; ctě v nich Spasitele, líbával jim nohy i hnusně bolavé; těšil je, vzbuzoval k trpělivosti a odevzdanosti ve vůli Boží, rozněcoval k přijímání svatých svátostí. Jednou vstoupil do bídné chatrče, aby vředy osypaného lazara s Bohem smířil. Průvodce pro puch utekl, ale Josafat ho přivedl nazpět, řka: „Za trochet puchu rychle minoucího, můžeš sproštěn býti smradu věčného v pekelném žaláři."

(*Blahověst 1865.*)

Eologius alexandrinský chtěl zvláště Bohu sloužiti, nemaje na tom dosti, že na poušti příkře žil a představeného poslušen byl. I vzal k sobě jakéhos chudého, nejošklivějším malomocenstvím zohaveného, k chování a posluhování, aby se při něm křesťanské lásce a smyslu k mrtvení učil a zavázal se slibem, že jej tak ctíti a ošetřovati bude jako Pána. Když na oba pokušení přišlo, aby se jeden od druhého oddělil, šli na radu k sv. Antonínu, poustevníku, k nimžto on řekl: „O hleďte se, milé dítky, jeden druhého neopouštěti, nebo poněvadž jste oba dva blízci smrti, kdyby vás anděl Páně spolu nenašel, byli byste v nebezpečí, ztratiti zasloužený korunu.

(*Sv. František sál.*)

Jan Sezima z Rouchova hned za živobytí r. 1447 položil veškeré jmění své Kristu za oběť, vystaviv z dvoru svého v Polné nemocnici, odkázal jí veškerý statek svůj s poli, rybníky a lesy, aby 12 chudých v ní chováno bylo na věčné časy a dům svůj obrátil v kostel.

(*Blahověst 1847.*)

d) Prospívá:

aa) tělu a duši.

Před městem jedním scházívali se *důstojníci* a tu šel i jednoho dne jeden setník domů pozdě již navečer. I kmitala se před ním, jak se mu zdálo, podivná osoba, za kterouž se pustil, aniž by ji byl mohl dohoniti, až se octnul u nemocnice vojenské, kdež se mu osoba ztratila. I ptal se stráže, kdo šel do nemocnice a tato mu odpověděla, že nikdo, leč před půl hodinou lékař, an jeden vojín z jich pluku smrti blízek jest. I vešel tam setník, aby nemocného potěšil. U lůžka umírajícího setrval, až skonal. Zamyšlen přišel na to domů a tu se dozvěděl, že návštěva ta mu zachovala život, neboť strop se mezi tím v jeho ložnici sesypal a jistě by ho byl usmrtil, kdyby byl dlel doma. (*Prediger u. Katechet 1855.*)

Když po krvavé bitvě u Lipska zbytky francouzského vojska přes Rýn domů spěchaly, byla Mohuč prvním jejich odpočinkem. Nemocnice a domy byly vojskem raněným přeplněny, že mnozí na ulicích zůstali volajíce na sebe smrt. Jednoho takového vojína nalezl chudý

student. Uslyšev, že z Falcka pochází a z přinucení proti bratřím bojovati musel, vzal ho do svého příbytku, zavolal lékaře a všemožně o jeho uzdravení péčoval. I uzdravěl šťastně a na den sv. Martina r. 1813 ubíral se do své otčiny vzdávaje dobrodinci nejsrdečnější díky. Voják se stal obecním sluhou v jednom městě a student kardinálem a arcibiskupem v Kolíně n. R. Jmeno jeho jest *Jan Geisel.* (*Blahověst 1861.*)

Růžena, dcera nádeníka chudého se roztonala a tu jí Lotinka, dcera úřednikova, přinášela denně polívku. Když Růžena se uzdravila, přinesla slečince z vděčnosti krásný májový stromek a tu v lese zaslechla dva lupiče, kteří úředníka chtěli přepadnouti v noci. I oznámila Lotinka vše úředníku. O půlnoci vskutku lupiči přišli, byli chyceni a právu odevzdáni. (*Kr. Šmíd.*)

Saladin, rek mahomedánský, odejmul po krvavých bitvách křesťanům Jerusalém. Mezi křesťany, kteří i nadále šarvátky s nepřítelem vedli, vyznamenal se zvláště pokorou a dobročinností rytíř nemocnice sv. Jana, neméně ale i udatností. Jednou přiklusal do města stařec, jizvami a hadry pokryt a vysílen upadl před nemocnicí na zem. Bratří ihned ho vzali do nemocnice, dali mu posilu a ošetřovali. Stařec naříkal na duševní nemoc a pravil, že by se nemoce té zbavil, kdyby mu připravili stehno zamilovaného koně velmistrova. Velmistr užasnul, byť to miláček jeho, jenž krásou a rychlostí v přečetných bojích se vyznamenal, že divotvorným zvířetem nazván jest, konečně ale po vnitřním boji pravil: „Člověk má více ceny, než tisíc koní a proto nemocnému odevzdejte koně, ať s ním dle libosti naloží.“ Když již koně chtěli zabíti, vzkřikl nemocný: „Zadržte, nechte koně žíti, chce se mi nyní skopové pečeně!“ a když se mu jí dostalo, odebral se po dvou dnech z nemocnice, děkuje vřele. Brzy na to dostal velmistr i psaní, z něhož se dozvěděl, že Saladin sám to byl a že zkoušel velkomyslnost a milosrdnost velmistrovu a spolu zaslal nemocnici i tisíc dukatů s tím doložením, že tuto částku každého roku na den sv. Jana křt., jich patrona, jim posílati bude, velebě dobročinnost řádu i velmistra. (*Šmída: Repert.*)

bb) jinému.

Jeden *otec*, vida, že syn jeho hoří po rozkoších a že mu hrozí v zápětí hřích a nepravost, uvedl ho, aby se polepšil, do nemocnice k těm nemocným, co si ulovili rozkoší nemoce. Syn, spatřiv zde vysílené zpotvořené postavy, jichžto údové hnily a slyše úpěnlivé bědování nebohých trpících, omdlel až. Když zase k sobě přišel, pravil mu otec: „Nuže, jdi, nešťastníku, a následuj své nezřízené žádosti, aby's i ty mezi těmito nešťastníky ku mému hoři se nalezal.“ Slova ta a pohled na bídníky pohnula jinochem. Stav se vojínem raději snášel úštěpky spoluvojínů, než by byl zhřešil. (*Quillois.*)

V jednom *americkém* špitále milosrdných sester ležel r. 186* na smrtelném lůžku vojín. Missionář chtěl jej na víru obrátiti, předkládaje mu učení křesťanské o Bohu, posledním soudu, nebi a pekle. Ubohý vojín, neslyšev o tom nikdy, nerozuměl missionáři. V anděle, pravil, že věří, ukazuje na milosrdné sestry. I dal si jednu sestru zavolati a otázal se jí, zdaž tomu věří, co mu missionář povídá a když mu tato odvětila, že z celého srdce, uvěřil i raněný vojín a uveden k Bohu, zesnul spokojeně a blaženě, dívaje se na kříž, kterýž držela před ním v rukou ctihodná služebnice Kristova.

Šebestián *Winkelhofer*, nezapomenutelný kazatel v Mnichově, kdykoliv nemocného navštívil, říkával: „Musím i sám činiti, k čemu jsem nemocného měl, své srdce a svůj život odevzdávám Bohu, ať s ním učiní, jak se jemu líbí. Tomu se máme učiti od nemocného. (*Rosenlächer.*)

Bartoloměj *Holzhauser*, zakladatel ústavu společného života duchovních, velkou měl útrpnost s chudými, zvláště pak s nemocnými. Za 30tileté války podporoval všemožně ty, co byli z domova vypuzeni, sbíral i na ně a těšil je. — Jednou co student šel s druhy po ulici a tu spatřil člověka vředy jako Lazara pokrytého, že až druhové se od něho odvrátili. Dozvěděv se, an se ho otázal, že jest protestant, vypůjčil se od spolužáků peníze a prosil obecný úřad tak dlouho, až do městské nemocnice přijat jest. Napotom ubožáka sám do nemocnice odnesl; navštěvoval ho a i pe-

nězi podporoval. Za několik neděl nemocný opustil nemocnici vyléčen na těle i na duši. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Jeden *protestant* navštívil nemocnici de Dieu v Paříži. Mezi nesčíslnými nešťastníky spatřil i muže blbého, jenž o ruce i nohy přišel, podobalť se více červu než člověku. Byl i velmi zlostný a zuřivým hlasem dával vztek svůj znáti. I ustrnul nad ním protestant, ustrnul ale tím více, když u něho uviděl jeptišku, která ho obsluhovala a ani nejmenší nevoli na sobě nedala znáti. Dozvěděl se, že jeptišky ho považují za nejlepší dítě a nejmilejší v domě svém, zlost jeho krotí zpěvem a modlitbou, ba naučily ho i modliti a nikdy ho nenechávají ani v noci, ani ve dne samotného. Jeptiška milostivým okem pohlížela na mrzáka, jenž se ukonejšil jako malé dítě. Protestant pohnut takovou láskou a obětovností, stal se katolíkem. (*Geistliche Lesung.*)

Sv. *Pius V.*, papež, chudé a nemocné pokládal za své dítky. Často navštěvoval špitály a chudým i nemocným nohy sám umýval. Když jedenkráte jeden protestantský šlechtic na své oči viděl, jak papež chudému, který celý vředy pokryt byl, nohy líbal: hned na místě se obrátil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

6. Vězné vysvobozovati.

a) navštěvuj!

Když za císaře Konstantina velkého víra Kristova veřejně se vyznávati mohla a směla: dohlížela *Církev* na vězně, aby lidsky s nimi se zacházelo. Již císař Honorius vydal zákon, aby soudce každé neděle vězňů se vyptával, jak se s nimi nakládá a nad soudcem vedl biskup dohlídku. Císař Justinián vydal zákon, aby biskupové každou středu a pátek vězení navštěvovati směli a hleděli, aby s vězni dobře se nakládalo. Tato dohlídka nad tělem a duší dála se od Církve i na západě až do středověku a v mnohých zemích až do nejnovějších časů. Sv. Karel borrom. vydal i na synodě předpis, jak se dohlídka vésti má. (*Freib. Kirchenlex.*)

Ostatně Církev sv. od počátku svého o vězně se starala. Tak píše sv. Kliment, papež, Říman zván, jenž za času sv. Jana, apoštola, žil: „Znali jsme mnoho z našinců, kteří sami v otroctví se dali, aby jiným na svobodu pomohli.“

Nyní se arci na to hledí, aby se kárance i polepšili, nejen aby trest svůj přestáli. Proto se zakládají také ústavy pro mladé kárance.

Sv. *Filip ner.* dvakráte za týden i do vězení chodil a těšil zajaté. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Germanus*, biskup v Auxerxe, povždy vězně navštěvoval a je těšil a přemnohým i k svobodě pomohl. (*Herbsta příkl.*)

Sv. *Josef kalasanský* často celé dni u lůžka věznů nemocných trávil, snaže se jich k lítosti nad spáchanými zločiny a k napravení života pohnouti a aby trpělivě zaviněné osud svůj snášeli. I ve sv. náboženství je vyučoval. (*Leop. Chimani.*)

Sv. *Marie* z *Mallye* neustále navštěvovala vězny, těšila jich jako matka a obsluhovala jich; aby jich netrápila dlouhá chvíle a byli trpělivější, čítala jim z dobrých kněh. Na její přímluvu u krále bylo mnoho zajatých propuštěno na svobodu a odsouzeným na smrt trest prominut. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Praxedis*, římská panna, sestra sv. Pudentiana, podporovala, když císař Markus Antonius křesťany pronásledoval, uvězněné svým jměním, ošetřováním a všemožnou útěchou. Některé schovávala v obydlí svém, jiné povzbuzovala ku stálosti ve víře.

Podobně činila i sv. Anastasie. (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Primus* a *Felician*, mučeníci, ujímali se zvláště uvězněných spolubratří, podporovali je vší silou a vzbuzovali je, aby od víry neodpadli. (*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Šebestian* navštěvoval za pronásledování Diokleciána zajaté křesťany a těšil a povzbuzoval k stálosti ve víře. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Theodot*, hostinský, uvězněné křesťany často navštěvoval; usmrcené pochovával. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Theodul*, ctihodný stařec a dvořenín vladaře cesarejského v Palestině, pěstil chudé a siré, staral se jako otec o nemocné, pomahal všem, byl útěchou posilou, andělem strážným všem zajatým, zvláště pak křesťanům k mukám a smrti odsouzeným. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš z Villanovy* stav se arcibiskupem ve Valencii, ubíral se tam pěšky. První jeho cesta byla do kostela, z kostela šel přímo do veřejných žalářů a vida, že jsou nečisté a tmavé, kázal tomu hned odpomoci a slíbil vězňům, že se jich ujme, což také učinil.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Valentin*, mučeník, nejlepší zábavu v tom hledal, že mučeníky v žalářích navštěvoval, jim posluhoval, o pohrobení mrtvol jejich péči měl.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Vincenc paul.* péčoval nejen o zdraví vězňů v Paříži, ale vyučoval je i ve sv. víře a těšil všemožně.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Hýzo či *Izo*, biskup pražský, jenž roku 1030 zemřel, podával vlastní rukou denně 40 chudým pokrmu a navštěvoval skoro týdně žaláře i nemocné, všudy těše a pomáhaje.

(*Čas. kat. duch. 1836.*)

b) Vysvobozuj!

viz i: „otroctví 2!"

Abraham přispěl zajatému Lotovi ku pomoci. (*1. Mojž. 14.*)

Ruben hleděl bratra Josefa z cisterny vysvoboditi.

Juda sám se chtěl za otroka dáti, aby bratra Benjamína otroctví ušetřil.

Josef egyptský těšil zarmoucené spoluvězně, zvláště číšníka. (*1. Mojž. 40.*)

Tobiáš zajatým Israelitům v Ninive dobře činil.

Judita osvobodila zmužilostí rodné město Bethulii.

Nehemiáš ujímal se z babylonského zajetí navrátivších se židů. (*2. Esdr. 2.*)

Daniel vysvobodil Susanu od nevinné smrti a sám vysvobozen jest z jámy lvové. (*Dan. 13, 14.*)

Makabejští hleděli osvoboditi národ svůj.

Učeníci sv. Jana křt. navštívili ho ve vězení. (*Luk. 7, 18.*)

Za uvězněného Petra modlili se všickni věřící. (*Skut. 12.*)

Věřící v Damašku vysvobodili svat. Pavla ze žaláře, spustivše jej přes zeď v koši (*Sk. 9.*) a žalařník Julius ve Filippi choval se k němu laskavě. (*Skut. 16, 33.*)

Setník Julius, doprovázeje uvězněného Pavla do Říma, choval se k němu laskavě. (*Skut. ap. 27, 3.*)

Aby zajatí vysvobozeni byli, zvláště v boji proti Saracenům, povstali i *řádové* a sice trinitárů založen od sv. Jana z Mathy a Felixe z Vallois. Na 30.000 zajatců vysvobozeno jest; dále řád vykoupení zajatců pod ochranou Rodičky Boží založen po vidění od Petra z Nolasky. Úd řádu toho Raymundus Nonnatus mnoho zajatců v Alžíru vykoupil až i sám za jiného do otroctví se dal, načež ho řád vykoupil. I nyní v Římě jsou dvě bratrstva, která o vězně pečují a sice o jich tělo i duši. Roku 1821 založil generální vikář Chatellon spolek sester sv. Josefa, jenž by o ženské vězně pečoval a r. 1824 založen v Lyonč spolek mužský „malých bratří Panny Marie", za týmž účelem.

K zakoupení dětí pohanských působí spolek dětství Ježíšova. Za prvních časův bývali zajatí na hod velikonoční na svobodu propouštěni.

Sv. *Ambrož* k vykoupení zajatých křesťanů ani drahých nádob křesťanských neušetřil a když mu to ariáni vytýkali, pravil: „Kostel má zlato nikoliv aby je hromadil, nýbrž aby ho ke skutkům lásky užíval."

(*H. J. Karlika: Živ. svat.*)

Theodorich, král Gothů italských, poslal sv. *Cesariu*, biskupu arleskému, stříbrné umývadlo a v něm 300 dukátů se vzkazem, aby daru toho přijal a z lásky k němu užíval. Sv. biskup ale prodal i umývadlo a všecky peníze buď dal chudým anebo jimi vězně vysvobodil. Uslyšev o tom král, pochválil biskupa a dověděv se, že tolik chudých u domu biskupova spatřili, že se ani k němu nikdo nemohl dostati, podporoval ho, jakož i dvořané o závod. A tak přemnohé z vězení biskup vykoupil.

(*Ber. Bercaster.*)

Numidští, přebývající uvnitř Afriky, činili časté nájezdy do sousedních zemí a poplenivše mnohá města Římanům náležející, zjímali velké množství křesťanů obojího pohlaví a s sebou odvlékli. Sv. *Cyprian*, biskup karthagenský, uslyšev o hrozném zajetí tom, v němž se obzvláště mnoho panen křesťanských nalezalo, poslal tam, s dorozuměním křesťanské obce své, kteráž znameni-

tých příspěvků poskytla, sedm tisíc pět set hřiven stříbra, aby za peníze ty zajatí na svobodu propuštěni byli. *(Ber. Bercaster.)*

Sv. *Dominik* chtěl se za jednoho muže do vězení dáti.

Sv. *Eligius*, zlatník, k zajatým a vězňům byl milosrdným, z nichž nejen každého, kohož mohl vykupoval, nýbrž mu také ze svého přispíval, aby se ku svým, nebo do nějakého kláštera odebrati mohl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Genovefy*, panny, sám pohanský král Childerich vysoce si vážil a na přímluvu její mnohé skutky lásky prokázal. Kdykoliv totiž někdo na popravu veden byl, Genovefa zaň orodovala a král na přímluvu její daroval život odsouzenci. Neméně ctil ji syn jeho Chlodvík, kterýž vězňům na její prosbu propůjčoval svobodu. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Korbinian*, jda jednou ke dvoru Pipinovu, kamž ho povolali, potkal jednoho nešťastníka Adalberta, jejž pro mnohé krádeže na popravu vyváděli. Milosrdenstvím hnut, prosil snažně soudce, aby mu vinníka darovali aneb aspoň s popravou počkali, až by s vladařem Pipinem o věci té promluvil. Nemoha u vladaře ničeho dosáhnouti, přivedl alespoň vinníka ku pokání, tak že skroušenou zpověď vykonal, Pipin pak mu daroval i život. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Leonhard*, poustevník limogeský ve Francii a zakladatel kláštera, navštěvoval, těšil a mocnou přímluvou svou u krále mnohé vězně vysvobodil z vězení. Kterým svobodu zjednal, ty přivedl ku pokání a ctnostnému životu; mnozí z nich vstoupili do kláštera, na svobodu propuštění z vděčnosti kladli okovy k jeho nohoum a proto se i vyobrazuje, an drží řetěz v ruce. *(Butler.)*

Sv. *Mathilda*, císařovna, byla nejvýš vlídná k nouzi trpícím; dávala mnoho almužny a orodovala často za vězně, aby jim byl prominut jich trest. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Pavlín*, biskup v Nole, jenž v polovici V. stol. žil, prodal se Vandálům za otroka, aby syna jedné chudé vdovy vysvobodil, kdež co zahradník pracoval, až zase svobody nabyl. *(Butler.)*

Sv. *Petr Paškal*, biskup jaenský, všecky své příjmy vynaložil na to, aby vězněné zajaté vysvobozoval a chudé podporoval. I k Turkům se odebral, aby zajatým posluhoval, kdež i sám zajatcem se stal. Tu věřící a duchovenstvo poslali mu peníze, aby se vykoupil, avšak Paškal na místo sebe, vysvobodil děti a muže, boje se o jich víru a zůstal v zajetí až do r. 1300, kdy koruny mučenické se mu dostalo. *(Herbsta př.)*

Sv. *Reinbert*, arcibiskup bremsko-hamburský, vynaložil všecky poklady kostelní, své vlastní jmění, ba i posledního koně na zakoupení zajatých a uvězněných. *(Šmída: Repertorium.)*

Sv. *Řehoř* vel. vykupoval zajaté a k tomu cíli i kostelní nářadí prodal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Severin*, apoštol Rakušanů, vždy velice se staral o vysvobození zajatých a vězňů, mnoho set jich bylo skrze něho na svobodu propuštěno. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Vincenc* paul., pravý lidumil, přišel jednou do města Marseillu, aby trestance navštívil a potěšil. Mezi trestanci nalezal se i mladý muž, jenž se od ostatních znažně lišil a hořce plakal. Sv. Vincenc se ho otázal, proč pláče. „Ach," odpověděl, „jak bych neměl nad svým neštěstím plakati." I vypravoval světci, že jednou na honbě člověka tak ztýral, že z toho zemřel a on, že za to na šest let odsouzen jest ku galejní práci; čtyry leta si již odbyl. „Tento trest," doložil, „rád bych snášel, avšak jak nešťastnou učinil jsem rodinu svou. Otec zármutkem zemřel, manželka a tři dítky musí v nouzi žíti, ježto se nemohu o ně starati. Ó jak bych pro ně ubohé, an hladem mrou, pracoval!" Dále nemohl pro slze mluviti. Světec se ho otázal: „Řekni mi, mohl by někdo za tebe trest ten odbýti?" „Ovšem," pravil vězeň, „avšak kde by se nalezl člověk, jenž by to učinil?" Vincenc neříkaje ničeho šel k představenému vězení a prosil ho, aby za onoho člověka mohl trest převzíti, což se i stalo. *(Zollnera: kat. kázaní.)*

Achacius, biskup v Amidě, takovou útrpností k zajatým křesťanům mezi nevěřícími jat jest, že svolal své duchovenstvo a takto k němu mluvil: „Rozmilí bratří! Kristus nezemřel pro zisk, nýbrž pro naše duše. Lepší tedy jest, abychom zlaté a stříbrné náčiní prodali

a naše uvězněné bratry vykoupili.“ I snesli duchovní veškeré náčiní kostelní a za stržené peníze vykoupili zajaté. (*Mehlera příkl.*)

Několik mladých bohatých *Angličanů* usneslo se na tom, že den narozenin králových oslaví skvělou hostinou, protož odevzdali značnou část peněz Moringthonu, aby jim Božskou slavnost připravil. V den narozenin dostavili se všichni k Moringthonovi a nemálo se divili, že nic k hostině připraveno nebylo. Když se Moringthona otázali, co to má znamenati, otevřel jim tento vedlejší pokoj, kdež 10 londýnských měšťanů s rodinami svými při hostině sedělo. Byli to bezvinně schudlí měšťané, kteří pro dluhy uvězněni byli. Moringthon za ně zaplatil dluhy a co zbylo dal jim a připravil jim i hostinu. I jal se Moringthon mluviti: „Přátelé, žádali jste mne, abych vám Božskou hostinu připravil, zde vizte! Tak častuje Bůh každodenně v nebi!“ Osvobození měšťané slzíce, děkovali, mladí Angličané Moringthona pochválili a potom se usnesli, že i budoucího roku takovou Božskou hostinu si připraví. (*Mehl. příkl.*)

Papež *Dionys* († 269) psal Cesarejským v Kappadocii list, když Gothové město spustošili, aby je potěšil a poslal značnou část peněz, aby zajaté vykoupiti mohli. (*Sv. Basil.*)

Jeden *dělník*, otec pěti dítek, měl pro dluhy býti uvězněn. Beznadějná rodina naříkala, plačíc a hořekujíc. Jistý lodník, vida to, an vystupoval právě z lodě z Indie připlulé na zemi, chtěl si za peníze, jež si na cestě uspořil, dobrý den udělati. Dověděv se o nešťastné rodině, otázal se, mnoho-li jest dělník dlužen. Když mu řekli, že 60 tolarů, pravil: „Tu mohu pomoci. Vydělalť jsem si 75 tolarů na cestě; raději se vzdám vyražení.“ I zaplatil nádeníkův dluh, ano daroval mu i ostatních 15 tolarů, aby domácnost si mohl zaříditi a kvapně odešel. (*Löhr.*)

Vandalský král Genserich, jehož císařovna Eudoxie povolala z Afriky, zvítěziv nad Římany, mnoho tisíc jich do Karthaga odvlekl. Trpký byl osud ubohých zajatců a byli by všichni zahynuli, kdyby se jich biskup karthagenský *Deogratias* nebyl ujal. Týž prodav všecka drahá roucha a veškeré náčiní chrámové, vykoupil mnoho zajatých na svobodu; jiným pak snažil se porobu všemožně ulehčiti; sytil hladových, nemocných sám obsluhoval a všem nešťastným otcovskou útěchu do srdce vléval, až konečně sám podlehl. (*Mehl. příkl.*)

Jistá šlechetná *dívka* ráda by byla svým bližním nějaké dobrodiní prokázala; však nemajíc peněz, vynalezla si k tomu zvláštní prostředek. Měla velmi krásné vlasy. Uposlechnuvši nutkání svého srdce, zašla k vlásenkáři, jemuž své vlasy ke koupi nabídla. Ten divil se nejen krásným vlasům, nýbrž i zámyslu dívčině a řekl: „Zdaliž pak i vaše matka váš úmysl schválí?“ „Buďte bez starosti,“ odvece dívka, „vlasy jsou mé, matka má je dobrotivá, aniž mi zazlí, až se doví, k čemu jsem peníze za své vlasy ustanovila.“ Vlásenkář dále neodpíral, vlasy ustříhl a zaplatil. Dívka pak běžela do vězení a byla přešťastná, že mohla skutek lásky prokázati bližnímu za cenu vlasů, jež tak mnohým slouží k marnosti. (*Podstr.: Výklad.*)

Za času sv. Augustina žil v Africe biskup *Firmus*, výtečný životem i ctnostmi. Nejinak než jako k otci utekl se k němu nešťastník, jenž jsa k smrti nevinně odsouzen, ochrany hledal u biskupa. Firmus ukryl ubohého bídníka v domě svém. I přišli drábové, dotazujíce se, kde by byl člověk ten. „Na to vám nemohu odpověděti,“ vece biskup, „lháti nesmím a vyzraditi ho nechci.“ Věc ta oznámena jest vladaři a tento, rozlitiv se, dal biskupa zatknouti a všelijak mučiti a i smrtí mu hrozil, nevyzradí-li odsouzence. „Co se mne tkne,“ dí mu biskup, „doveduť i trpěti i umříti, ale mluviti nemohu ani proti pravdě, ani na zkázu bližního.“ Císař dověděv se o tom, dal biskupa zavolati a že seznal nevinnost odsouzence, propustil ho na svobodu. (*Blahověst 1849.*)

Král bavorský *Maxmilian* procházel se v Palermě na břehu mořském, an uslyšel, že jeden šlechtic má odpraven býti pro urážení krále neapolského. Nad tím rmoutilo se celé město, ježto šlechtic měl manželku a dítky. I přimluvil se zaň u neapolského krále, tak že obdržel milost. (*W. Bauberger.*)

Kdys plakalo dítě u vrat paláce *Pia IX.*, když papež do vozu chtěl vstoupiti. Stráž chtěla chlapce odehnati,

aby papeže nářkem neobtěžoval. avšak Pius ptal se dítěte, proč pláče. Tu vzlýkaje odpovídal chlapec, že otec jeho uvržen jest do žaláře, že nemohl 12 tolarů zaplatiti. Papež se ihned vrátil a dal peníze pacholíku, který radostně odkvapil. *(Ab. Dumax.)*

Roku 1832 vypuklo v Romanu vzbouření proti vládě papežské. Mezi náčelníky buřičů toho časů byli též dva synové bývalé královny Hortensie. Že se vzbouření nepovedlo, museli buřiči utéci. Starší Napoleonovec onen na útěku zahynul, mladší utekl se v Spoletě do domu arcibiskupova, vyjevil své jmeno a došel ochrany. Šlechetný arcibiskup ujal se nešťastného buřiče, odebral se do Říma k papeži Řehoři XVI., chtěje klientu vyprositi milost a průvodní list. Papež zdráhaje se nejprve, posléze slzami prosícího arcibiskupa pohnut svolil k žádosti milosrdného Samaritána ze Spolety. A náčelník buřičů byl Ludvík Napoleon, bývalý císař francouzský a arcibiskup ve Spoletě papež *Pius IX.* *(Blahověst.)*

Severus, konsul za císaře Anthemia, vyprosil si u vandálského krále Gensericha, aby katolíkům kostely k veřejné službě Boží opět otevřel, napotom za celé své jmění vykoupil zajaté, čímž Genserich tak byl dojat, že zajaté římské, co jemu připadli, na svobodu propustil. *(Herbsta př.)*

Křesťanský mládenec *Vetius Epagathus* planul horlivostí o čest Boží a o zajaté křesťany staral se neunaveně a ustavičně, jež hájil, že žádným zločinem vinni nejsou.

(H. J. Karlíka: Živ svat.)

7. Mrtvé pochovávati.

a) Pochovávej!

Císař čínský cestuje nalezl nepohřbené kosti. I poručil vladař pohnut, aby se kosti ty pochovaly. Jeden dvořenín pravil: „Nač to? kdo ví, čí to jsou kosti, ať si je jeho příbuzní pochovají.“ I vpadl mu čerstva šlechetný vladař do řeči: „Což nejsem já pán a otec této říše? nejsem já i tohoto nepohřbeného otec? A nemá li žádných příbuzných, jest to mou povinností, abych já ho pochoval.“ I odložil císař svrchní oděv a sám ho zahrabal. Tu pravil zahanbený dvořenín: „Je-li láska našeho císaře k mrtvým tak velká, jak velká jest teprv k živým.“

(Mehlera příkl.)

Abraham pochoval Sáru, koupiv zvláštní místo (*1. Mojž. 23.*).

Isák a Ismael pochovali otce Abrahama v rodinné hrobce vedle Sary (*1. Mojž. 25, 9.*)

Josef egyptský zulíbav mrtvolu otcovu, dal ji namazati a pak slavně v rodinné hrobce v Kanaan pohřbil dle vůle otcovy (*1. Mojž. 50.*); sám pak umíraje si vyžádal, aby kosti jeho ssebou do zaslíbené země vzali (*1. Mojž. 50.*).

Obyvatelé města Jabes a Galaas pochovali nešťastného Saula, začež jim David děkoval (*2. Kr. 5.*).

Tobiáš se zvláště vyznamenal v pochovávání mrtvol, při čemž i oslepl (*Tob. 1.*).

Tobiáš mladý zatlačil otci oči a pochoval ho (*Tob. 14.*).

Mathatiášovi synové přijali napomenutí umírajícího otce a pochovali ho (*1. Mak. 2, 70.*).

Judas makabejský dal v boji padlé slušně pohřbíti (*2. Mak. 12.*).

Učeníci sv. Jana křt. pochovali mrtvolu mistra svého (*Mat. 14, 12.*).

Obyvatelé naimští doprovázeli mrtvolu mládencovou ku hrobu (*Luk. 7, 12.*).

Sestry Lazarovy pochovaly mrtvolu jeho v rodinné hrobce (*Jan 11.*).

Nikodem a Josef z Arimathie pochovali uctivě Pána Ježíše, sv. Jan evang. a zbožné ženy doprovázeli je (*Luk. 23.*)

Náhle zemřelého Ananiaše a Safíru pochovali mládenci (*Sk. 5.*).

Ukamenovaného sv. Štěpána nábožní mužové uctivě pochovali (*Sk. 8, 2.*).

Pán *Ježíš* pochválil Marii Majdalenu, že ku pohřbu jeho nohy mu drahou mastí pomazala.

První křesťané velmi o to dbali, aby věřící zvlášť od pohanů pohřbeni byli, aby ani po smrti takořka modlařství účastni nebyli. Pochovávaliť mrtvoly začasto v podzemních skrýších zvláště pak katakombách, jichž jednotlivé části hřbitovy se nazývají. Přede vším hleděli, aby kosti mučeníků a vyznávačů před zneuctěním pohanů uchránili a je pohřbili. A proto obyčejně v noci na poprávíště se kradli a zde kosti upálených mučeníků shromažďovali. Tak,

jak Eusebius dosvědčuje, sebrali křesťané kosti z popele sv. Polykarpa. Když to pohané spozorovali, nepřáli křesťanům ani toho a schválně míchali kosti mučeníků s kostmi nejošklivějších lidí. Tak soudce pohanský mučeníky i ženy i muže do města Agrikolaus dal dopraviti, aby jich kosti křesťané pohřbíti nemohli. Kosti sv. mučeníků: Tharaka, Proba a Andronika dal soudce s jinými kostmi smíchati a od vojínů hlídati (Ruinart). A jak sv. Ambrož píše vložili pohané kosti sv. mučeníků Vitalise a Agrikoly mezi kosti židů, aby je křesťané nepoznali.

(*Šmída: hist. kat.*)

Sv. *Abdon* a *Sennen*, mučeníci perští, sbírali těla křesťanů a pochovávali v domích svých.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Antonín* sám vlastníma rukama pochoval mrtvolu prvního poustevníka sv. Pavla do písku. (*Sv. Jarolím.*)

Sv. *Augustin* pochoval s velkou uctivostí svou matku Moniku a povinnost tu i věřícím na srdce klade, an dí: Starost pohřbívání a hrobu dělání nechť jest dle sil našich; neboť i toto jest v Písmě sv. k dobrým skutkům připočteno. Neboť vyhlášeni a vychváleni jsou, kdož takto učinili, netoliko s těly patriarchův a jiných svatých, nýbrž i se samým tělem Páně. Nechť tedy splňují lidé povinnosti tyto, ježto jsou poslední službou příbuzným prokázanou a lidského zármutku úlevou."

(*Sv. Augustin.*)

Sv. *Eutychian*, papež, pochoval dle seznamu mučenických sám vlastní rukou 342 sv. mučeníků. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Jan zlat.* vybízí k slušnému pochování, řka: „V dům zármutku vkročiv, každý se i na své rozpomíná hříchy i na strašný soud a na pokuty, a byť i mnoho od jiných snášel a doma tesknouti měl, na to všecko tu dosahuje léku, a tak se odtud vrací."

(*Sv. Jan zlat.*)

Sv. *Josef kalasanský*, odevzdav se službě lásky, společně se sv. Kamillem, když v Římě mor panoval, sám odnášel morem zemřelé na svých ramenou na místo pohřební, aby výparem jich vzduch se nezkazil. Dle jeho příkladu nalezá se až dosud v Římě bratrstvo confraternitá della, kteréž pohřeb opuštěných chudých obstarává. (*Leop. Chimani.*)

I v *Antverpách* utvořil se v 14. století spolek, jehož údové Alexiané se zvali, a kterýž mrtvé pochovával.

(*Wetzer, Kirchl.*)

Sv. *Hypolyt*, mučeník, když sv. Vavřinec boj svůj slavný dokonal, vzav jeho mrtvolu, pochoval ji s pomocí kněze Justina uctivě a nábožně.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Kalixt*, papež a mučeník, těla křesťanů zvlášť pak sv. mučeníků, s velkou úctou pochovával.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Kateřina*, majíc mučenickou smrt podstoupiti, volala prosebně k Bohu: „Ó Pane Ježíši Kriste, nedej, aby tělo mé, když pro tebe bude na smrt vydáno, nalezeno bylo od těch, jenž je hledati budou. I vyslyšel Kristus prosbu její a andělé ji pochovali na hoře Sinai.

(*Macana výb.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, když se v zajetí nepřátelském nalezal, mnoho spoluvězňů a morem padlých vojínů pochoval. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Praxedis*, vznešená mladá Římanka, dala často s velikými peněžitými obětmi a s mnohým nebezpečím v noci mrtvoly sv. mučeníků v Římě a vně města vyhledati a potají do domu svého dopraviti, anoť sama je na ulicích, polích a lučinách vyhledávala, shromažďovala nábožně jejich krev do zvláštních nádob, obmyla je a k salarské bráně přinášela, kdež je v katakombách báby své sv. Priscilly zároveň s nádobami krví naplněnými co svědky mučenické smrti jejich pochovala.

(*Kath. Blätter aus Tirol. 1845.*)

Sv. *Theodot*, když v městě Ancyru za pronásledování diokleciánského zapovězíno bylo mrtvoly křesťanů pochovávati, pochovával je přece. On pochoval i mrtvolu sv. Tekusy, vychovatelkyně své a šesti jiných panen společně s Polychroniem. Polychronius, byv mučen, Theodota udal a sv. Theodot podstoupil smrt mučenickou. (*Ruinart, Acta Mar.*)

Sv. *Václav*, patron náš, mezi jinými dobrými skutky i mrtvé chudé k hrobu doprovázel. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Asterius, římský senátor, ač skvostně jsa přioděn, vzal na se mrtvolu svat. Marina a pochoval ji, začež mu hlava sťata jest. (*Butler.*)

V *Dinkelsbühlu*, rodišti Krišt. Šmída, byl kat ve velkém opovržení, jehož se každý štítil, ba i v kostele měl zvláštní lavici vykázanou. Kdysi katu umřel pacholek a nikdo, ba ani nádeník nechtěl ho ani za velkou odměnu k hrobu dopraviti. Tu si vyžádali kapucíni, že zemřelého k hrobu doprovodí a vskutku sami ho nesli. Pak arci i lid na pohřeb v četném počtu se dostavil.,

(Kr. Šmíd.)

b) Dochází časné odplaty.

Za času zuřící cholery r. 1832 potkal císař *František I.* s pobočníkem blíž Schönbrunnu u Vídně pohřeb, jehož nikdo nedoprovázel. I znamenaje útrpný císař, že nejspíše nějakého chudáka k hrobu nesou, řekl: „Tedy musíme ho my k hrobu doprovoditi," a smekna klobouk kráčel za vozem. I pobočník musel tak učiniti a lid, vida to, následoval četně císaře. Když pak nebožtíka do hrobu spustili, hodil naň císař první hroudu země, jehož pak následovalo pak ostatní množství, které se zatím k pohřbu tomu bylo dostavilo.

(Macana výb.)

Stařičký farář a kanovník *Kobylinský* v Poznaňsku několik dní obsluhoval na choleru onemocnělého. Když tento zemřel a nikdo ho na hřbitov donésti nechtěl, vzal si Kobylinský trakař a sám mrtvolu vezl. I zastyděli se mnozí, již to viděli a slzíce dopravili mrtvolu ke hrobu. *(Hungari.)*

Jistý poustevník z *Kuziby* kdekoliv mrtvého nalezl, s obyčejnými modlitbami a zpěvy ho pochoval.

Lucina, zbožná paní, která trýzněného sv. Marcella v Římě navštěvovala, hledala, když byl umučen jeho mrtvolu a nalezši ji, prolévala hořké slzy a objednala čtyry nosiče a zaobalivši ji do plátna dala pochovati pod cypřišemi.

(Mehlerovy příklady.)

Ludvík Borgeus, klášterník, v čase morové rány v několika měsících 700 mrtvých, kteréž jsouci ještě na živu sv. svátostmi umírajících na cestu věčnosti opatřil, podle křesťanského způsobu vlastníma rukama pochoval.

(Macana výb.)

L. P. 1007 císař *Otto* v Řezně s králem Jindřichem na svých ramenou tělo sv. Romualda, opata, k uctivému pochování nesli. *(Macana výb.)*

Jednou v mém *rodišti* umřel starý cizý žebrák. Obec mu dala rakev a dp. farář slíbil slušný pohřeb. Chtěli jej však položiti v jeho hadrách do rakve. Matka má — chudá kostelnice — uslyševši to, přebírala se v skrovné své zásobě prádla, vybrala košili zašila ji a zanesla mrtvému žebráku. — „Ale, maminko, proč mu nedají bohatší, my máme sami málo košil!" „Inu, dítě, bohatí dávají bohatým — chudým musíme dávati my chudí!"

(Kukátko. V. Kosmák 1876.)

V *Římě* nalezáme podzemní katakomby, kteréž sloužily za místo pohřební a útulek křesťanů. I utvořil se tu zvláštní spolek za prvních dob křesťanských, jehož účelem bylo, aby chodby v katakombách rozšiřoval a v chodbách hroby upravoval, v nichž se mrtvoly aneb alespoň kosti mučeníků pochovávaly, kteréž sami museli vyhledávati. Údové spolku toho se jmenovali hrobaři. Zásluha jejich byla veliká jak za namáhaní, tak pro nebezpečí, v jakéž, shromažďujíce kosti na popravišti, upadali. Hrobníci ti stáli u velké vážnosti. Pochovávali pak po stranách chodeb a zasadili kámen, na němž rozličná symbolická znamení vytesali, na př. holubičku, beránka, olivovou větvičku, kříž, dobrého pastýře, jmeno Ježíš, meč, mučenické nástroje anebo počáteční písmenu zemřelého. I láhve s krví mučeníků byly zasazeny.

I nyní nalezá se v Římě podobné bratrstvo, jehož účelem jest chudé mrtvé pochovávati a mši sv. za ně sloužiti.

(Kat. Blätter aus Tirol. 1845.)

Tomáš Morus, kancléř bezbožného krále anglického Jindřicha VIII., umřel co hrdinný mučeník na popravišti roku 1535. Ze strachu před králem nikdo se neodvážil slušně ho pohřbíti. Posléze přišla dcera jeho Markéta a vyplnila neohroženou myslí poslední tuto povinnost milovanému otci. *(Podstr. výkl.)*

Valeria pochovala tělo sv. Floriana, mučeníka, jenž svázán na rukou a na nohou a maje mlýnský kámen upevněný na krku do Emže uvržen byl, na svém statečku. *(Ott.)*

Kněz *Zoilus* naleznuv mrtvolu svat. Chrysogona v moři u břehu, pochoval ji s největší zbožností. *(Giry.)*

Dvě nábožné *ženy* pochovaly sv. Saturnina, biskupa a mučeníka, v Tolosu r. 250. *(Životy svat.)*

Za první francouzské revoluce, kde krev potoky tekla, dověděla se paní Markéta *Bizardová*, mladá choť vážného měšťana v Paříži, že dne 2. září r. 1792 její ctihodný a všeobecně vážený zpovědník P. Eustach v karmelitánském klášteře zabit jest. Bizardová, díkem jemu zavázána jsouc, an jejího manžela na dobrou cestu přivedl, želela srdečně smrti jeho a umínila si, že mrtvolu jeho musí pohřbíti. Proto se otázala o radu lékaře Frammonta, kterýž jí přislíbil, že jí mrtvolu ctihodného karmelitána zaopatří. I odebral se hned na místo, kdež v karách mrtvoly se odvážely a hle, hned na první káře poznal hledaného. Chytře se otázal vzbouřenců, zdali by mu nechtěli prodati jednu mrtvolu pro anatomický kabinet. Jeden z netvorů odpověděl, že s radostí, avšak že musí vzíti si všecky mrtvoly na káře a sice deset za deset louisdorů. Frammont radostně jim poděkoval, peníze vyplatil a žádal, aby mu prozatím dali jen jednu mrtvolu a ty ostatní mu u šachty schovali. Hned si vzal mrtvolu karmelitána P. Eustachia. Jak velmi se zaradovali lékař a paní Bizardová, když domnělý mrtvý v obydlí lékaře náhle vstal. Všickni se vroucně Bohu poděkovali, načež jim Eustach vypravoval, že již měl býti odpraven, když mu Bůh najednou myšlenku dal, aby se stavěl mrtvým. I potřísnil obličej a oděv lidskou krví a vrhl se mezi mrtvoly, s nimiž i na káře odvežen byl. „V úzkostech jsem arci dlel," pokračoval po malé přestávce, „jestli za živa pohřben nebudu. Avšak dobrotivý Bůh, zachránil mne zázračně skrze vás, drazí přátelé!" Ctihodný karmelitán ještě mnoho roků napotom účinkoval ke cti Boží a blahu bližních. *(Linz. Abendbote.)*

Marcian chtěl jako otec vojínem se státi a proto co 19letý jinoch šel do města Philippopolis, aby se dal zapsati. Našed na cestě mrtvolu zavražděného, chtěl mu poslední službu prokázati a pochoval ho. Pochovávaje ho, spatřili jej cestující a myslíce, že on sám jest vrah, odvlékli ho k soudci. A jistě by byl odpraven, kdyby v pravý čas se vlastní vrah nebyl přihlásil. Marcian vstoupil nyní do vojska a dostav jmeno Augustus, vždy více byl vyznamenán, až konečně byl v Konstantinopoli zvolen za císaře. *(Mehlera příkl.)*

Jeden *rybář* nalezl v řece mrtvolu. I slitoval se nad ní a pochoval ji. A hle, když kopal, přišel na velký poklad. *(Vatr. Jugendfr.)*

Skutek milosrdný duchovní.

Konej ho; prospívá.

Jak duchovní milosrdné skutky konati máme, ukázal nám sv. *Pavel.* Oť hřešící trestal, jako necudného člověka z Církve vyobcoval (1. Kor. 5, 1.); neumělé učil, kázaje neohroženě slovo Boží v malé Asii, v Athenách, Korintu, Efesu, v Římě, takže apoštolem národů nazván jest; pochybujícím dobře radil, tak setníku a jeho lidem na lodi radil, aby na moře se nevydával a že setník neuposlechl, přišla na ně bouře, která čtyry dni trvala. Křivdy trpělivě snášel, tak v Jerusalémě (Sk. ap. 20, 24,). Ubližujícím milerád odpouštěl; tak obyvatelům v městě Lystře (Řím. 12, 20.) Modlil se za živé i za mrtvé. Tak s Efeskými v Miletě. Podobně za mladíka Eutycha, jenž spadnuv, se zabil. *(Šmída: Repertorium.)*

Podobně i *Církev* sv. povždy skutky ty konala a koná.

Sv. *Hugo*, biskup gracianopolský, neumělé zákonu Božímu vyučoval; tam bloudící, aby se k Bohu navrátili, napomínal; zatvrzelým časnými i věčnými tresty vyhrožoval; tvrdošíjné káral kázněmi církevními a slzami jich povzbuzoval, aby, když milosrdenství Boží se k nim přiblížilo, nezatvrzovali srdcí svých, nýbrž věčné zkázy utíkajíce v kajicnosti se obrátili ku Kristu, jenž i největší hříšníky přijímá. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když jistý mladý *člověk* ležel na smrtelném lůžku, tu naříkaje, pravil

k příteli, že nyní se musí dostaviti před soudnou stolici Boží a že nemá, co by dobrého s sebou vzal Ale tento ho těšil, řka: „Buď dobré mysli, cokoliv dobrého jsem vykonal, to tobě dávám, vezmi to s sebou!“ Když ale umřel mladík, tu začal jeho přítel skutku svého litovati, poněvadž se domníval, že sám teď žádných zásluh nemá. Ale brzy zjevil se mu zemřelý, řka: „Netruchli, příteli, a nelituj daru svého, mně jsi zpomohl a jednání tvé bylo Pánu Bohu tak milé, že ti ještě jednou tolik přidal!“

(*Škola Bož. Srdce. 1878.*)

1 Hřešící trestej!

viz i: „kárání!“

Abraham pronásledoval lupiče, kteří Lota a mnohé jiné c. jmění cloupili. (*1. Mjž. 14.*)

Lot bránil anděly před bohaprázdnými Sodomity. (*1. Mjž. 19.*)

Ruben bránil Josefa proti bratřím. (*1, Mjž. 37, 22.*)

Josef egyptský strach nahnal bratřím za to, že ho prodali. (*1. Mojž. 42. a 44.*)

Mojžíš potrestal Arona domluvou a ty, kteří se zlatému teleti klaněli, smrtí (*2 Mojž. 32.*); a na rozkaz Boží trestal začasto Israelity.

Samuel Helliho (*1. Kr.*); Saulovi oznámil zavržení. (*1. Kr. 15*)

Zbožný Jonathas káral otce Saula, že nevinně Davida pronásleduje. (*1. Kr. 19.*)

Opatrná Abigail rozlobeného Davida. (*1. Kr. 25.*)

Prorok Nathan Davida pro hřích cizoložstva a vraždy. (*2. Kr. 12.*)

Proroci na př. Eliáš (*3. Kr. 18.*) kárali nešlechetné krále israelské, Zacharíáš Jojadu, Daniel Nabuchodonosora.

Sv. Jan křt. krále Herodesa pro hřích cizoložstva. (*Mat. 14.*)

Kristus sám pyšné farizey a zákoníky, neuctivě si počínající, z chrámu vyhnal, též i apoštoly o přednost se hádající pokáral.

Lotr na pravici lotra na levici pro rouhání. (*Luk. 23.*)

Sv. Petr israelity na den seslání Ducha sv. a Ananiáše a Safíru pro lež. (*Sk. 5.*)

Sv. Štěpán pro zatvrzelost. (*Sk. 7.*)

Sv. Pavel sv. Petra (*Gal. 2, 11.*); čaroděje Elimasa (*Sk. 13.*); Korintské (*1. Kor. 4, 21.*); necudného člověka v Korintu vyobcoval. (*1. Kor. 5, 1.*)

Když Totila, král východních Gothů, sv. *Benedikta* navštívil a před ním na tvář padl, zdvihl ho sv. Benedikt a kárał život a skutky jeho, řka: „Mnoho zlého pášeš, mnoho jsi již spáchal, ustaň medle od nespravedlnosti své. Ovšem dobudeš Říma, přeplavíš se přes moře a devět roků budeš panovati, v desátém ale zemřeš.“ A tak se i stalo.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Bonifác*, apoštol Němců, uslyšev, že vilný král Ethelbald v Anglicku pohoršení hříšným životem dává, kárał ho přísně listem, aby se polepšil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Po smrti uherského krále sv. Štěpána povstal proti jeho nástupci Petru *Ova* a zavraždiv mnohé zmocnil se trůnu a dal se korunovati. Když v čas postní Ova do chrámu vstoupil, předstoupil před něho biskup Gerard a pokáral ho, že s poškvrněným a krví zbroceným srdcem může v čas smíření předstoupiti před nejvýš Spravedlivého a spolu mu oznámil, že za tři leta bude vyhnán, což se i r. 1042 stalo, načež Ova brzy chycen a odpraven jest. (*Mätzler.*)

Když Charibert, smilný král pařížský, zapudiv manželku Ingobergu obcoval nejprv s Merofledou, dvořankou a po její smrti se sestrou její Markovesou, napomínal ho a kárał sv. *German*, biskup, a když neuposlechl, vyřkl naň kletbu církevní.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Gorgon*, vida strašné muky křesťanů sám se křesťanem stal a císaři Diokleciánu domlouval, řka: „Proč, ó císaři, tresceš tohoto člověka, tak ukrutně pro víru, jižto i my všickni vyznáváme. Až posud jsme tobě sloužili, nech ať nyní Bohu sloužíme, Jehož stvoření jsme.“ (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Korbinián*, biskup, uslyšev na cestě do Frisingu, že Grimvald s mladou vdovou po bratru v nepravém manželství žije, napomínal je a kárał a přivedl skrze jednoho tak daleko, že se rozešli

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Ondřej Korsini* pečoval horlivě i o zatvrzelé hříšníky, za nimiž jako za ovečkami zabloudilými neustále chodil, aby nalezna je, Kristu opět navrátil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Richard*, biskup, svrhl jednoho kněze, jenž se proti zákonu svého stavu hrubě provinil, z fary. A ačkoliv sám král, arcibiskup kantuarienský a mnohé jiné vzácné osobnosti zaň se přimlouvali a o zmírnění trestu prosili, nicméně stál biskup neústupně na svém, řka: „Nikdy nepovolím“.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Řehoř* naz., učitel Církve, sepsal proti Julianu, odpadlíku, bývalému spolužáku v Athenách spis, v němž rázně proti němu hřímá a nepravost mu vytýká. *(J. Bílého: Legenda.)*

Fenelon, biskup cambraiský, vida, kterak Ludvík XIV., král francouzský, špatně si počíná, káral ho listem co nejostřeji, připomínaje mu jeho nespravedlnost a bojechtivost. *(Herbsta př.)*

Jeden prelát, jenž ze šlechtického rodu pocházel, nejvíce času strávil při hostině, honbě, hraní a v divadle a říkával, že to nečiní co prelát, nýbrž co šlechtic. I řekl mu kněz *Jordán*: „Řekněte mi, pane, spěchá-li šlechtic do pekla, kam spěchá prelát?“

(Häglsperger.)

Papež *Lev IX.* s neohroženou přísností a neuprositelnou horlivostí káral a trestal nepravosti věku svého.

(J. Bílého: Legenda.)

Ludvík železný, lantkrabě durynský, žil u císařského dvora, hově všem světským rozkoším a radovánkám a nestaraje se o zemi svou. Lichotníci, které u sebe měl, nikdy mu ani slovem se o tom nezmínili, jak lid jeho utlačen jest. Tu jednou na honbě zbloudiv musel u kováře přenocovati. Ráno pak uslyšel, kterak kovář buše, volá: „Lantkrabě! Budiž pevný a tvrdý!“ A tu otázav se, proč tak volá, dověděl se, že šlechta lid velmi utiskuje. Ludvík napomínání toho uposlechl, schytal několik mocných šlechticů a dal je do pluhu zapřáhnouti, aby kus pole zorali. Trestem tím ustrašeni báli se šlechticové lid utlačovati. Kovář stal se Ludvíkovým kovářem a udělal mu ponejprv košili z drátu. *(Šmída: Repert.)*

Marie, nejmladší dcera venkovského učitele, navštívila jednou dceru chudé vdovy, spolužačku a hrála si s ní. Že pak dívky sem tam po zahradě běhaly a mnoho škody spůsobily, vyplatila je obě vdova vařečkou. Marie přišla celá uplakaná domů a žalovala otci, co se jí stalo. Otec se jí otázal, kolik ran dostala a když pravila, že dvanácte, dal Marii 12 grošů, aby je chudé vdově dala s vyřízením, že jí otec děkuje, že jeho dítě potrestala a že lituje každé rány, která vedle padla. *(Stöber.)*

Rothrodus, arcibiskup, napomínal Jindřicha III., krále anglického, když proti vlastnímu otci chtěl bojovati a přísně mu v listu naň psaném domlouval.

(Herbsta př.)

Suvarov, znamenitý ruský vůdce, zachovával co nejsvědomitěji všecky obřady víry své a žádal totéž i od svých vojínů. Ve Varšavě zkrátil jeden setník modlitby, jež se večer na stráži konaly. Suvarov jsa náhodou přítomen, ihned ke stráži pospíšil a setníka vypeskoval, řka: „Nesvědomitý, ošklivý, hohaprázdný člověče! Chceš nebe podvésti? Zajisté že i mne a císaře zradíš! Co máš zde co dělati?“ *(Dolz.)*

Valens, císař, arianským bludům oddaný, vypravil svého vojevůdce *Trajana*, katolíka, s četným válečným lidem proti Gothům, aby jich potřel. Než ale tento v bitvě byv poražen s velkou ztrátou domů se navrátiti musel. Když ho uzřel Valens trpké výčitky mu činil a z bázlivosti a neopatrnosti viniti ho počal. Jemuž ale Trajan směle a pravdivě odpověděl: „Ne já, ó císaři, jsem poražen, nýbrž ty sám jsi ztratil vítězství, proto že podporuje bludaře, proti Bohu bojovati nepřestáváš a tak se pomoci Jeho s hůry nehodným činíš.“ *(Macana výb.)*

Témuž císaři, když později sám v čelo vojska se postavil, aby s Gothy bitvu svedl a je porazil, vyšel *Isacius*, mnich nábožný a pln síly a uchopiv za uzdu koně, na němž hrdý císař do boje se ubíral, takto k němu mluvil: „Kam jdeš, císaři, jsa vší pomoci Boží zbaven? Proto pozdvihl Pán tento divoký národ proti tobě, protože jazyků mnoho ostříš a popouzíš k rouhání Jemu a že vyháníš z chrámu ty, jenž Mu chvály vzdávají. Přestaň tudíž bojovati proti Bohu a On utiší válku proti tobě.

(Macana výb.)

b) Trestej laskavě.

Sr. *Felix*, kapucín, potkav kdys na ulici prostopášného mladíka, kterýž za hříchem se ubíral, lahodnými, ale i mo-

hutnými slovy volal za ním: „Nešťastníku! Nevidíš, že spěcháš do pekla? Nevíš, že umřeš?“ A tímto spůsobem obrátil mladíka na cestu ctnosti.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když sv. *František Borgiáš* uslyšel aneb se dověděl, že někdo z řádu Ježíšova, jehož představeným byl, nějakého hříchu se dopustil, mírně ho napomínal, řka: „Prosím Boha, aby vám odpustil. Ó kéž bych vás viděl co muže svatého, můj milý bratře! Jak jste mohl jen cos takového udělati?“ (*Mchl. příkl.*)

Sv. *František sál.* hřešících napomínal káral, a napravoval a přemnoho jich obrátil. Tak musel kdysi jednoho duchovního, jemuž již několikráte odpustil, pro jeho pohoršlivý život dáti zavříti. I žádal kněz, aby před svatého byl předpuštěn a tu prosil za odpuštění a přislíbil, že se nyní opravdu polepší. Svatý pohnut dojemným hlasem k němu pravil: „Zapřísahám tě pro lásku a milosrdenství Boží, v niž doufáme, abys se smiloval nad mým biskupstvím, nad duchovenstvem a Církví, kterouž prostopášným životem zneuctíváš a tak nepřátelům příčinu k potupení víry dáváš. Napomínám tě pro spasení duše tvé, pro Krista, jehož znova křižuješ, abys se polepšil. I pohnul napomenutím tím sv. František kněze toho tak, že se zcela polepšil, ano vzorem ctnosti stal.

(*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Vincenc z Paula* pravil kdys, že za svého života, jen třikráte přísně napomínal, ač toho nebylo zapotřebí a že toho napotom velmi litoval. Musel-li koho kárati, činil to mírně a kárání osladil. Provinilce nekáral ihned a dříve poradil se s Bohem, co mu má říci. Potom provinilci všemožnou úctu a lásku prokazoval, ano chválil i jeho dobré vlastnosti a ukončil napomenutí těmito slovy: „Bůh na vás tento poklesek dopustil, aby vás pokořil a upozornil, že budoucně bedlivěji, o své spasení pečovati máte.“ (*Silbert.*)

b) Trestej, byť bys i škody utrpěl!

(viz i: „kazatel 1 b)!“

Když *Ludvík*, král francouzský, pojal za manželku Jitku, blízkou krevní přítelkyni, a tím velké pohoršení všem dal a nikdo se neodvážil napomenouti ho, boje se hněvu královnina: tu jediný sv. *Bedřich*, biskup mastrichtský, důtklivě králi domlouval, že tento, hnut jsa, bezpráví uznal, jeho želel a polepšení slíbil, Avšak sv. Bedřich zaplatil to smrtí, byv návodem Jitky usmrcen. (*Macana výb.*)

Sv. *Desiderius*, biskup a mučeník vienenský, vida, ana královna Brunehilda, paní prchlá a mstivá, v krvosmilném manželství žije, pokáral ji za to, a žádal, aby se polepšila. Pro toto kárání musel jíti Desiderius do vyhnanství a konečně byl i úkladně zavražděn.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kilian*, vida, že Gozbert, vévoda Franků, ženu bratra svého za manželku má, nemlčel, ale káral z toho a domlouval, aby ji propustil, za což návodem této ženy i smrt podstoupiti musel.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Rupert*, biskup solnohradský, měl co činiti zvláště s vzácnými pány, kteří místo co měli předcházeti příkladem ctnosti, hluboce zabředli do nepravostí. I nepřestával pozvédati hlasu svého a kárati jich život bezbožný, ač věděl, že ho budou pronásledovati.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Stanislav*, biskup v Krakově, vida, kterak Boleslav II. nad míru ohavný a pohoršlivý život vedl, an, ačkoliv ženat, se neostýchal, urozeným paním násilí činiti a i veřejně hanebnosti největší tropiti: pokáral za to krále, jako druhdy sv. Jan křt. a když se král nepolepšil, vyobcoval ho z Církve, začež od krále vlastní rukou v kapli zabit jest.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Bohdal, biskup pražský, předhazoval vévodovi Boleslavovi III., ukrutnému, přísně spáchané ohavnosti a proto několikráte musel do Bavor prchnouti.

(*Klem. Borový.*)

Když císař Jindřich V. pro investituru papeže Paškála II. i s kardinály vzal do zajetí, vyslovil se *Konrad I.*, arcibiskup solnohradský, ze všech přítomných prelátů sám a jediný zřejmě proti tomu a když jeden z dvořenínů mečem arcibiskupa chtěl prohnati, pravil Konrad nastavuje krk: „Jen mne tni, raději chci zemříti, než abych mlčením čin nespravedlivý a násilí schválil!“

(*Richter.*)

c) Trestem jiným prospěješ!

Sv. *Ambrož* zapověděl císaři Theodosiu, když návodem kancléře svého i

mnoho nevinných zavraždil, přístup do svatyně Páně, řka: „Zdá se, ó císaři, že nechceš velikost viny své uznati. Moc tvá zatemňuje mysl tvou. Pomni, že i ty jsi slabý křehký člověk, jako tvoji poddaní. Jediný jest všech pánem, Bůh. Kterak tedy s obtíženým svědomím chceš před Něho předstoupiti a snad i pokrvácenýma rukama nejsv. tělo Páně přijmouti. Odstup tedy, abys vinu svou ještě nezvětšil.“ A když se Theodosius omlouval, že i David zhřešil, odpověděl sv. Ambrož: „Jest-li že jsi následoval Davida v hříchu, následuj ho i v pokání.“ A Theodosius uposlechl, celých osm měsíců nešel do kostela a ustavičně trval na modlitbách a postu, ano činil i veřejné pokání a miloval sv. Ambrože z celého srdce. (*V. Jirsíka*: *Pop. dogm.*)

Edgar, panovník anglický, prohřešil se velmi na jedné osobě, kterouž byl při návštěvě kláštera Viltona poznal. Což když sv. *Dunstan*, arcibiskup kanterburský, uslyšel, navštívil ihned krále. Když král mu ruku podával, nepřijal ji biskup, řka: „Jak se opovažuješ se svou poskvrněnou rukou chtíti se dotknouti pravice mé, kteráž přináší denně oběť Nejvyššímu. Ty, ničiteli Bohu věnované neviny?“ Tu Edgar uznav hanebnost provinění svého, prosil biskupa za odpuštění a činil opravdové pokání. (*Šmída*: *Hist. kat.*)

Když sv. *František* „dětství Ježíšova“ ve Valencii ve Španělsku velkou hříšnici potkal, pravil k ní: „Milá sestro! Jsi již dosti dlouho otrokyní marnosti a ďábla, jest již čas, aby jsi se službě Božského dítěte věnovala.“ Žena se slovům těm smála, avšak v noci hryzením svědomí dohnána, vyzpovídala se druhého dne z hříchů svých a vstoupila do kláštera. (*Quillois.*)

Sv *Hugo*, biskup linkolnský, zavedl si Richarda, lví srdce zvaného, za oltář a tam mu pravil: „Jste nyní v mé osadě a proto musím vás pokárati, že své poddané utiskujete, nevinné a slabé utlačujete, nesnesitelné daně všem ukládáte a i cizoložíte. Co soudíte o všem tom?“ Král vyznal se, že jest to pravda a prose za odpuštění, přislíbil, že se polepší. (*Herbsta příkl.*)

Císař Josef II. měl za vychovatele velmi zasloužilého o říši hraběte *Bathyaniho*. Bathyani zpozoroval brzy, kterak Josef kdykoliv do pokoje vstoupil, klobouk na zem hodil, aby ho páže anebo komorník zdvihl. I napomenul Bathyani Josefa ukazuje na důstojnost budoucího povolání jeho. Princ studem se zapálil, neříkal ničeho, ale při nejbližší příležitosti hodil zase klobouk na zem. Komorník chtěl ho ihned zdvihnouti, ale Bathyani mu poručil, aby ihned odešel. Na to vytáhl hodinky a pravil k překvapenému Josefu: „Patnácte minut máte, milý princi, času, abyste klobouk zvedl.“ Na to četl zcela lhostejně nevšímaje si zcela Josefa. Když čas uplynul a Josef klobouk nezdvihl, chtěl Bathyani zazvoniti. V tom ale zdvihl Josef klobouk. Načež Bathyani pravil: „Tak daleko to tedy mělo přijíti? Právě jsem chtěl veškeré služebnictvo svolati, abyste před ním klobouk zdvihl. Těší mne, že toho více činiti nemusím!“ A nyní mu hodný vychovatel vysvětlil ohavnost pýchy a že on co budoucí vládce má býti mírný, tichý a služebovolný. Josef lítostí až slzel a změnil se zcela. Zatím uplynulo mnoho roků; Josef byl vládcem a Bathyani jeho ministrem a upřímným a důvěrným přítelem. Tu jednou, ana byla porada státní, přinesl Josef onen klobouk a přede všemi vypravoval onu událost s kloboukem a vroucně bývalému vychovateli se poděkoval. (*Dolz.*)

Jednoho na smrt nemocného dvorského *blázna* těšil pán, řka: „Důvěřuj v Boha, dostaneš se do nebe.“ Načež blázen odpověděl: „Nechci do nebe.“ „A proč?“ otázal se pán. „Protože,“ odvětil, „tebe miluju a i po smrti chci s tebou v pekle býti.“ „A jak pak víš, že se dostanu do pekla?“ „Mluví se o tobě v celé krajině, že jsi nejnešlechetnější člověk a proto do pekla přijdeš.“ Tato slova dojala pána tak, že ze života svého činil pokání a opravdu se polepšil. (*Richter.*)

Biskup *Fenelon* byl vychovatelem vévody z Burgundu, kterýž v mládí byl velmi divoký a rozpustilý. Mnohdy roztloukl princ hodinky, že mu pomalu čas ubíhal. Jednou pracoval v zámku truhlář, při čemž ho princ nadutým a pánovitým spůsobem zdržoval a znepokojoval. Na návod Fenelonův žádal truhlář prince, aby ho z práce nevytrhoval. Tu zlostí dupal, dovolávaje se,

že jest princ a truhláři nadával, jenž mu odpověděl, že mu potom nic není a aby ho nechal na pokoji, jinak že ho stluče. Zlostí soptě, žádal princ Fenelona, aby truhlář ihned byl propuštěn. Fenelon ale odpověděl, že truhlář jest dobrý dělník a že je princ sám vším vinen. Princ ale naléhal, aby truhlář byl potrestán a když mu to Fenelon vymlouval, pravil: „Mlčte, pane, vímť, kdo jsem já a kdo jste vy!“ Fenelon lhostejně odešel, druhého dne ale přísně prince pokáral, předstíraje mu jeho pýchu a zpupnost a žádal ho, aby s ním šel k otci, že více vychovatelem mu nebude. Princ překvapen a zahanben slze prosil Fenelona za odpuštění a opravdu se polepšil. (*Claudius.*)

Císař cařihradský Jan Dukas, *Vatacius*, pojal za manželku Annu, dceru císaře Bedřicha II. Mezi družkami mladistvé císařovny vynikala neobyčejnou krásou Marcesina, ale srdce její bylo zlé. I vynaložila všecko, aby Vatacia na sebe upoutala, což se jí podařilo. Marcesina opovážila se napotom i ozdobu císařskou ve vínku mocnářském nositi. Anna byla opuštěna. Všickni se nad tím horšili, ale nikdo si netroufal, proti ní mluviti, jen Nicefor se nebál. Když jednou Marcesina jako císařovna přistrojená do kostela na mši sv. šla, dal před ní dvéře zavříti a když dvéře násilně se otevřely a Marcesina hněvem soptíc do chrámu vkráčela, an právě služby Boží se odbývaly, odložil Nicefor roucho mešní a veřejně Marcesině řekl, že raději tisíckráte zemře, než aby svatyně pohoršlivou a lehkovážnou osobou zneuctěna byla. Všickni žasnuli, ale Nicefor vyvedl Marcesinu ven a zavřev dvéře konal služby Boží dále. I Vatacius zastyděv se nad jednáním svým, uznal chybu svou, zapudil Marcesinu a stal se věrným chotěm. (*Blahověst 1848.*)

Biskup pražský *Šebíř*, vida, kterak kníže Spytihněv i matku z vlasti vypudil a bratry nespravedlivě pronásledoval: šel osobně k Spytihněvovi a se vší zmužilostí ho káral a na následky smutné upozornil. A hle, Spytihněv ho uposlechnul, bratřím dědictví otcovské dobrovolně odevzdal, manželku Vratislavovu na svobodu propustil a komukoliv učiněné škody nahraditi se snažil. (*Čas. kat. duch 1831.*)

Tarasia, královna portugalská, pospíchajíc, žádala svého kaplana, kněze *Theotonia*, aby si se mší sv. pospíšil, načež Theotonius odvětil: „Mše, kterou dnes čísti budu, jest ke cti královny, která důstojností všecky zemské královny předčí. Nemá-li vaše milost času, nemusí mši sv. přítomna býti, an mši sv. musím dle povinnosti a důstojnosti čísti a nikoliv s ní spěchati.“ Na ta upřímná slova uznala královna nevhodnost žádosti své a sama si uložila pokání. (*Čas. „Philotea“ 2. ročník*)

Rivallon, mocný šlechtic v biskupství Dolu v Bretaňsku, dopustil se mnohých násilí. I šel k němu biskup *Turiaf*, předhazoval mu jeho provinění a spolu uložil i pokání. Touto neohrožeností a upřímností biskupovou dojat polepšil se šlechtic a za nespravedlnost učinil zadost. (*Krönes: Real-Lex.*)

2. Neumělé uč!

viz: „kázaní!“

Bůh sám byl první učitel prarodičů našich a tito vyučovali dítky své a tak ústním podáním až do Mojžíše sv. pravdy se přednášely, až Bůh skrze Mojžíše i písemný zákon dal, ani židé hluboko byli klesli. Bůh obcoval s Abrahamem, Isákem, Jakubem, Judou.

Mojžíš vyučoval neunaveně zákonu Božímu národ vyvolený, jehož příkladu následovali sv proroci co missionáři star. zákona.

David složil chvalozpěvy, Šalomoun přísloví. I proroci oznamovali vůli Boží.

Sv. Jan křt. zvěstoval na Jordáně světlo nebeské. (*Jan. 1.*) Pastýři zvěstovali narození Kristovo, podobně i Anna vdova.

Kristus chodil z místa na místo a vyučoval všude i celé zástupy, i jednotlivce na př. sv. Filipa, Nikodema, Martu a Marii, sestry Lazarovy, ženu Samaritánku.

Ondřej přivedl bratra svého Petra ku Spasiteli a Filip seznámil Nathanaela s Kristem.

Samaritánka poučila spoluobčany, že Vykupitel v Kristu již přišel.

Setník v Kafarnaum dal židům školu vystavěti.

Sv. Matouš; Marek; Lukáš; Jan sv. evangeliem.

Totéž činili i sv. apoštolé, sv. apoštol Petr první po seslání Ducha sv. a vůbec první křesťané co nejhorlivěji. Tak sv. Pavel v Athénách učil pravého Boha znáti (*Sk. 17.*) a i Kolosenských napomínal, aby rostli v známosti Boží. (*Kol. 1, 10.*)

Sv. Církev katolická po všecky časy o to pečovala, aby lidé ku poznání víry Kristovy přišli; učí; missie, školy, kázaní.

Sv. mučeníci i v žaláři učili. Tak sv. Babylas, biskup antiochenský, v žaláři tři mládence v Kristově víře vyučil, kteří pak se svým učitelem smrt mučenickou podstoupili.

Církevní učitelé i písmem víru Kristovu rozšiřovali a hájili.

Církev se stará o poučení a obrácení národův:

1. *Missiemi. a)* Vysílá kazatele missionáře mezi nevěřící pohany dle příkladu sv. apoštolův. Každý národ má své věrozvěsty. Zvláště pak řádové, tak benediktini; františkáni, jesuité, a lazarité. K tomu cíli založil papež Řehoř XV. roku 1622 zvláštní spolek a papež Urban VIII. zvláštní seminář, propaganda de fide v Římě. *b)* Missie slovou též kajicné pobožnosti u katolíků, jež řídí zvláště řeholníci, jesuité, ligoriáni, lazarité, kapucíni. Missie ty trvají 8—14 dní.

2. *Vyučováním* mládeže se zabývají i řádové: Jesuité, založeni od sv. Ignáce z Lojoly r. 1540. Piaristé, založeni od sv. Josefa Kalasanského r. 1621.

Kongregace tak zvaných doktrinářů, jejíž zakladatelem byl kněz francouzský Cesar Bus. Bratří křesťanských škol založeni r. 1679 v Remeši, od abbé dela Salle k bezplatnému vyučování chudých dětí.

Školské sestry vesměs pojily v ústavy pro vychovávání:

Řád Uršulinek, založila sv. Anděla Merici z Brescie r. 1544.

Ústav andělských vlastně anglických panen, založila na počátku 17 věků Angličanka Maria Warrdova, potvrzen r. 1730.

Sestry sv. kříže, novější řehole, založil r. 1844 Švýcar Th. Florentini, kněz kapucín.

Kongregace chudých školských sester de notre Dame, jejíž původcové jsou biskup řezenský Wittmann a dvorní kaplan, zpovědní krakouské císařovny Karoliny Job.

3. Každý duchovní *správce* a *kaplan* povinen jest slovo Boží kázati a ve škole vyučovati.

Sv. *Ambrož* vedle všech rozsáhlých povinností svých biskupských i malým dítkám chleb života lámal. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Audomar*, biskup, chodil od místa k místu a všude se nějaký čas, jak právě potřeba kázala, pozdržev, jednak neznabohům učení blahonosné zvěstoval, jednak vyznavače pravé víry k dokonalosti života povzbuzoval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Augustín*, sv. *Klement alex.* a sv. *Řehoř veliký* mívali s největším výsledkem křesťanská cvičení, jimiž neumělé učili a k věčnému spasení přiváděli. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Babylas*, biskup antiochenský, když pro víru do vězení uvržen jest, vyučil tu tři mládence ve víře, kteříž pak s učitelem svým odhodlaně mučenictví podstoupili. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Benedikt*, opustiv Řím, kdež byl na učení, utekl se do krajiny hornaté a v jeskyni po tři leta vedl život v tuhém pokání. Než vypátrán byv od pastýřův, učil je jemnějším mravům, a lid, který se k němu hrnul, k sv. životu naváděl. Založil řád, jehož byl opatem a moudře následován odešel na horu Kassino, kde vystavěl klášter a pohanům slovo Páně zvěstoval. (*Živ. svat.*)

Sv. *Bernard z Offidy* ujímal se lidí u víře neumělých a vyučoval je učení sv. a k sv. přijímání s největší bedlivostí je připravoval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Blanka* nejen svého syna Ludvíka, napotomního krále francouzského, cvičila u víře a nábožnosti, nýbrž s ním i chudé dítky učívala a tak čest a chválu Boží rozmnožovala. (*Šmida hist. kat.*)

Sv. *František sál.* tak velmi horlil o spásu duší co kněz a biskup, že jej horlivost jeho zcela stráviti hrozila. Zvláště mu na srdci leželo spasení lidu prostého a nevědomého a obrácení bludařů. Chodíval do vesnic a do dvorů, vcházel do chatrčí chudých, vyučoval je ve sv. náboženství, však za své práce odměny nepřijal, raději sám mnohé almužny rozdával. Jeho tichost a přívěti-

vost získaly mu srdce všech lidí a brzy bylo okolí města Anency, kde se zdržoval, celé proměněno a všude zkvétaly křesťanské ctnosti. *(Jeho životopis.)*

Sv. *František Solanus* kázal slovo Boží téměř bez přestání. On chodil i do hospod a na jiná místa, kde věděl, že lid se scházel a všady plamennými slovy poučoval; on navštěvoval i dílny řemeslníků, špitály nemocných, žaláře uvězněných a divadla herců a všady, kříž v ruce maje, kázal.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *František xav.*, pluje do Indie, vyučoval plavce, kteří ve víře byli zcela nevědomi, pravdám křesťanským a kázal každé neděle na lodi všem, kdož ho poslouchati chtěli. Také v Indii po ulicích zvonkem zval, aby šli na cvičení křesťanské.

(H. J. Karlíka: Živ. svatých.

Sv. *Getulius* za císaře pohanského Hadriana v domě svém v městečku Sabině blíž Říma velký počet uprchlých z Italie a Řecka obydlím a pokrmen zaopatřil a i v křesťanské víře cvičil a za toto cvičení i smrti mučenické došel.

(Frencla: Postilla)

Sv. *Petr Gonzalez* měl zvláště velikou lásku k chudým lodníkům, kteří málo kdy do kostela přijíti mohou, aby slovo Boží slyšeli a proto v surovosti a nevědomosti rostli a po moři se plavili. On často na jich loď vstoupil a tak horlivě a laskavě jich poučoval, že ho jako otce svého milovali.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Hilarius*, stav se biskupem, vynakládal veškerý čas svůj a všecky síly své na obrácení hříšníků a bludařův.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Hypolit*, narozen r. 1565 ve Florenci, byl velmi zbožně vychován a tkal s otcem hedbávné kmenty. Již v pacholetství vyznamenal se pobožností, pokornou poslušností k rodičům. Ve 12. roce ustanovil ho papež Lev, aby spolu s několika jinými pobožnými mládenci v náboženství vyučoval. Později zavedl dle vůle Boží světský řád, kde mládež i odrostlejší v náboženství vyučoval. Vyzískav si hojných zásluh zemřel v 55. roce věku svého. *(Rothberger, příkladové.)*

Bl. *Jan Berchmanns* učil dítky modliti se; i bylo jej častěji vídati, an obklopen jest houfem dítek a učí je modliti se růženec. Podobně učil i dospělé venkovany katechismu a to s takovým úspěchem, že nejen rozum jejich mnohými užitečnými vědomostmi obohatil, ale že i srdce jejich k milování Boha a ku konání ctnosti roznítil.

(Fr. Schœnbeck.)

Aby neumělé víře učil, založil blahoslavený *Jan křt. de la Salle* (r. 1651), byv dříve představeným řadu učitelek — dcer Ježíška — řád, aby zdarma ve školách národních vyučoval, kterýž řád papež Benedikt XIII. r. 1725 bulou potvrdil.

Vyučováním mládeže zabývají se i Piaristé, Uršulinky a sestry učitelky; řád doktrinářů, který založil Caesar z Bus. *(Herbsta výb. př.)*

Sv. *Josef kalasanský* ujímal se zvláště osiřelých dítek a otevřel pro ně r. 1597 veřejnou školu, kde je ve všech předmětech, zvláště pak ve sv. náboženství vyučoval, ano i řád piaristů založil, aby vyučovali. *(Leop. Chimani.)*

Sv. *Justin*, mučeník, byl nejprv mudrc pohanský, potom ale obrátil se na víru Kristovu. Za své obrácení děkoval Bohu srdečně. A jsa přesvědčen, že víra Kristova nejjistěji vede k spasení, dychtil vroucně, aby všickni v Krista uvěřili. Tou příčinou obcházel zemi egyptskou, i mnohé krajiny v Asii a rozsíval slovo Boží, aby pohany Krista znát naučil. Potom držel v Římě veřejnou školu, aby těch, kteříž by ho navštěvovali, věcem spasitelným vyučil. *(Macana výb.)*

Sv. *Petr Chrysolog*, arcibiskup v Raveně, obzvláště proslul výmluvností, odkuď také příjmí jeho Chrysolog t. j. zlatoslovný. Ale nejen výmluvný byl jazyk jeho, ale i život, kterýmž dávaje všem dobré příklady, mnohých pobloudilých na cestu ctnosti přivedl a u víře utvrdil. Zemřel r. 550 v pověsti muže svatého a kazatele výmluvného.

(Živ. svatých.)

Sv. *Prokop* hned co jinoch proslulý učeností a bohabojností, stav se knězem řehole sv. Benedikta slovo Boží horlivě hlásal, zvláště pak co opat kláštera sázavského svým krajanům cestu k spasení ukazoval. *(Tamtéž.)*

Bl. *Petr Kanýzius* vykonával v Augsburku horlivě kazatelský úřad. Kromě toho cvičil dítky i dospělé zvlášť v náboženství, vydal i katechismus.

(Drahé kameny.)

Bl. *Karel veliký* konal co nejsvědomitěji skutek tento. Jeho poddaní, Frankové, byli lidé ještě zcela nevzdělaní; zvláště se jim nedostávalo pravého poznání víry křesťanské. Karel se všemožně přičiňoval, aby tuto škodlivou nevědomost odstranil, a na její místo užitečné a spasitelné vědomosti šířil.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Bratří sv. *Krišpin* a *Krišpinian*, obuvníci, přišli za panování císařů Diokleciana a Maximiana do francouzského města Soissons, kdež se usadili a laciný a dobrý obuv zhotovovali, při čemž ty, kteří k nim pro obuv přicházeli, nábo ženství Kristovu vyučovali a tak přemnohé obrátili, až usmrceni jsou.

(*Škola Bož. Srdce 1871.*)

Jich příkladu následoval ve Francouzsku na počátku 17. století zbožný tovaryš *Jindřich Buch*, byv původcem cechu obuvnického, jenž i o spásu tovaryšů dbal a mnoho působil.

Sv. *Leonard*, poustevník, any pověry a modloslužebnost za jeho času ještě ve Francouzsku panovaly, neumělému, v modlářství vychovanému lidu učení samospasitelné s horlivostí plamenou zvěstoval se skvělým účinkem.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. Kuthbert, napotomní biskup *lindisfarnský*, putovával z místa na místo a vyučoval zástupy křesťanským pravdám.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis* co mladá dívka zvláště na jednom venkovském statečku otce svého velmi horlivě malé selské holčičky ve sv. náboženství vyučovala. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Mikuláš*, biskup, velkou láskou lnul k dítkám; vyučoval je bedlivě ve sv. náboženství a povzbuzoval ku ctnosti a bohabojnosti. (*Leop. Chimani.*)

Bl. *Mikuláš z Flue* nevzdělané lidi poučoval velmi laskavě. A když je poučil, prosil, aby se zaň modlili.

(*Škola B. Srdce 1873.*)

Sv. *Ondřej avell.* ujímal se neumělé mládeže ve sv. náboženství; a proto vejda v město Roccanova, svolal mládež na určité místo a tam jim pravdy sv. náboženství vykládal. Potom šel s nimi do kostela na mši sv. a pak jich propustil. K večeru, než slunce zapadlo, svolal je opět, opakoval s nimi, co jim ráno byl pověděl, na to se s nimi pomodlil loretanskou litanii a propustil jich a to činíval každodenně. Času nedělního a o svátcích držíval jim zvláštní kázaní. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Petr*, mučeník, v chatrném oděvu řeholním procházel mnoho krajin vlašských a Bůh provázel slova jeho tak nebeským požehnáním, že se sevšad hrnulo množství lidí, aby ho slyšelo.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Petr Forerius*, věda dobře, že nevzdělanost bývá původem mnohého zla, kázal netoliko veřejně s nevšední horlivostí, ale i rodiny po domích navštěvoval a je vyučoval, zvláště pak dbal o vzdělání mládeže a proto také založil řád školských sester, které se věnovaly vyučování mládeže a kterýž řád ve Francouzsku a Německu po dvě stě let blahodárně působil.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Držíval také křesťanské cvičení; kamž i rodičové zvával

Sv. *Pulcheria*, dcera císaře Arkadia, učila svého bratra, napotomního císaře Theodosia, modliti se, vše, co se služeb Božích týče milovati a víru katolickou znáti a horlivě hájiti.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Raymundu*, vyznavači, šlo zvláště o vzdělání lidu chudého; protož při každé příležitosti bázni Boží ho učil a slovo Páně mu hlásal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Remigius*, biskup remešský, procházel každé město, každou ves ve svém biskupství a všude učil neumělé, přinášel útěchu a pomoc, všude napomínal hříšníky a povzbuzoval kajících.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Řehoř I.*, neumdlený byl v udělování cvičení křesťanského a tak si postupem času tuto práci oblíbil, že i v nemoci své a neduživosti tělesné ji neopomenul. (*Macana výb.*)

Sv. *Vincenc fer.* již co desítiletý pacholík měl ve sv. náboženství značnou známost. A tu vystupoval na pahrbek a volal dítky k sobě, učil je kříž dělati a držíval i kázanička, v nichž posluchače vyučoval ve sv. víře. Podobně činíval i sv. Aloisius. (*Marchantius.*)

Albrecht Chanovský, kněz jesuita, pracovav r. 1620 na faře sv. Mikuláše v menším městě pražském cvičil mládež, po ulicích zvonkem svolávanou, v náboženství katolickém jazykem českým.

(*Drahé kameny.*)

Jistý zbožný *duchovní* uslyšev, že obyvatelé ostrovů na moři jižním divocí a nevědomí jsou a modlám se klaní, útrpností jat naučil se jich mluvě a odebral se k nim. I seznal, že velmi bídně se živí zvěří a rostlinami, ničeho nedělajíce a s blízkými národy v nepokoji jsouce. Duchovní hleděl si jich lásky získati a daroval jim rozličné maličkosti. Pak je učil obilí síti, jež sebou z Evropy přivezl, rozdal mezi ně slepice, husy, kachny, ovce, vepře a dobytek, nasázel i hojnost užitečného stromoví Takto se ostrovy v několika rocích zcela změnily a obyvatelé žili v nadbytku. I mravy kněz ušlechtil a přiměl je k pokoji. Když ale pohané ho měli za boha, poučil je o pravém Bohu, takže všichni víru Kristovu přijali. Hodný duchovní žil u nich až do smrti, ode všech jsa milován. (*Leop. Chimani.*)

Jan Gerson, vznešený kancléř v Paříži, nestyděl se veřejně mládež učiti a vytýkajícím mu, proč se tak snižuje a tak lopotné práci podrobuje, odpověděl: „Co se nestyděl konat Kristus, hlava Církve, proč bych já, úd její, se styděť měl konati?“ (*Lohn. bibl.*)

Petr Klaver, apoštol černých otroků, narozen r. 1581 ve Verdu ve Španělsku, uvázal se s horlivostí, která nic jiného nehledá, leč duše nesmrtelné Kristu získati, v dílo svaté a jal se vyučovati, ku Kristu přivozovati a křtíti na víru obrácené mouřenínské otroky. Ubohým otrokům věnoval zdraví i život svůj.

(*Blahověst 1861.*)

Papež *Lev XI.*, jsa ještě mladounký kanovník, čas po čtení a rozjímání, po modlitbách a službách Božích zbývající na vyučování chudých vynaložil.

(*H. J. Karlika: Živ. svat.*)

Abbé *Marin*, kněz v Toulonu, zanedbalé kárance vyučoval tím, že přiměřená divadla s nimi konal a tak ku polepšení je vedl, čehož se mu i v hojné míře dostalo. (*Šmída: Repertorium.*)

Dceru proslulého druhdy generála z časů císaře *Napoleona I* zaopatřoval sv. svátostmi arcibiskup z B. Rozmlouvajíc s prelátem jevila nemocná krásné zásady křesťanské, tak že arcibiskup až k slzám pohnut se jí otázal, kdo jí vštípil tyto zásady. Načež nemocná odpověděla: „Císař Napoleon I., bylať jsem s rodiči na ostrově sv. Heleny. Jednoho dne — bylo mi tehdá 10 roků — pravil císař ke mně: „Mé dítě, jsi hezké a budeš v několika letech ještě hezčí. A při takové kráse čeká na tebe mnohé nebezpečí ve světě. Jak se uchráníš bez sv. náboženství a kdo tě v něm bude vyučovati? Otec tvůj nemá víry a matka tím méně. Přijď tedy zítra ke mně, já tě počnu vyučovati. I chodila jsem po dvě leta několikráte za týden k císaři s katechismem pod páží. Po čase, když mi bylo asi 13 roků, pravil císař ke mně: „Milé dítě, teď myslím, že's dostatečně vycvičeno. Musíš na to mysliti, aby's přistoupila k sv. přijímání. Postarám se o to, aby přišel z Francie kněz, kterýž tebe k tomuto slavnému dni připraví a mne k smrti.“ A císař dostál slovu.

(*Blahověst 1855.*)

V jedné obci nedaleko Berlína chtěl zbožný farář *Prost* také pro dospělé cvičení křesťanské odbývati. Obával se ale, že dospělí se budou ostýchati odpovídati, kterouž obavu patronu svého kostela, pruskému ministru Rinzimu, oznámil. A hle, zbožný Rinzi sám šel do kostela na cvičení a sám, jak byl přislíbil, odpovídal, aby i ostatní ho následovali. Takovým způsobem arci přemnozí ve sv. náboženství se utvrdili a co byli zapomenuli, vynahradili.

(*K. Stöber.*)

Přemysl Otakar I., král český, dal v Zbraslavi, uvázav se v okolí to, vystavěti potřebná hospodářská stavení, opraviti role, louky a pastvy a na pahorcích zakládal vinice. I průmysl povznášel. (*Fr. Palackého: Dějiny české.*)

Michal Reiter, kaplan v Linci, roku 1812 němých dětí se ujímal a je vyučoval. Chtěje úplně se vycvičiti, vstoupil do ústavu pro hluchoněmé ve Vídni a vycvičen stal se zakladatelem ústavu pro hluchoněmé v Linci.

(*Šmída: Repertorium.*)

Kníže Prosper *Sinzendorf* staraje se o to, aby mládež dobře byla vyučována, 12 učitelům na panstvích svých v Čechách již r. 1808 plat značně zvýšil a všelijak je podporoval. (*Vaterl. Jugedfrd.*)

Jistý *šlechtic* zdědil po bohatém příbuzném velké panství s vesnicí. Byla to krajina bahnitá, neúrodná a pustá. Nový majetník dal kaluže a bahna zasypati, vodu odvésti a pak všelikých

stromů a rostlin tam nasázeti kázal, tak že v utěšenou zahradu a libostinný háj, který až k vesnici dosahoval, se proměnila. Po několika letech navštívil ho učitel mladosti jeho a šlechtic mu vypravoval, kterak mokrou a hnijící krajinu vysušil a změnil v zahradu krásnou. Stařičký učitel radostí na všecko patřil a celé to dílo schvaloval. Vlastník mu dále vyjevil, že ještě mnohem více postaví a všelicos nového a pěkného zavede a jakou radost ten nový podnik mu působí. Na to pravil starý učitel: „Radost jsi sobě právě zasloužil, proměniv citem vznešeným pustiny mrtvé v živost utěšenou. Však ale tvému podniku ještě něco chybí.“ „Co pak by to bylo?“ ptal se šlechtic. „Nevíš li,“ pravil stařičký učitel, „že dokonav Hospodin zahradu rajskou, člověka do ní postavil?“ Šlechtic umlkl a pojal slova ta v srdce. A když příští jaro stařičký učitel chovance svého zde opět navštívil, vedl ho tento až ku konci zahrady. A hle, tam stály dvě přívětivé budovy. Tu usmíval se kmet a tiskna ruku průvodci svému, řekl: „Věděl jsem, že srdce tvé porozumí slovům mým. Teď korunuje láska podnik tvůj!“ Jedna budova byla sirotčinec a druhá škola. *(Podstr. výkl.)*

Jan Vianney, jenž 44 roků co farář blahodárně ve Francouzsku působil a r. 1859 zemřel, již co sedmiletý pacholík, pásaje stádo otcovo, vyučoval pastevce ostatní sv. náboženství před obrazem Marie Panny. *(K. Matějka.)*

Eduard ze Schenku, ministr, navštíviv r. 1829 biskupa Sailera, žádal i s biskupem *Wittmannem* mluviti. Ministr chtěl Wittmanna odpoledne navštíviti, Wittmann ale ministrovi vzkázal, že právě na tu hodinu již cvičení křesťanské oznámil a že mu nemožno ho opomenouti. A tak ministr Wittmanna ani neviděl, ač proto tím více si ho vážil. *(Eduard ze Schenku.)*

3. Pochybujícím dobře raď!

viz i: „rada dobrá.“

Noe 120 roků radil bezbožnému lidu, aby se obrátil. *(1. Mojž. 6.)*

Dobrou radu dal Josef egypt. Faraonovi ohledně hladu nastávajícího. *(1. Mjž. 41, 33.)*

Anděl Lotovi, aby ze Sodomy vyšel. *(1. Mojž. 19.)*

Lot zeťům svým, aby ze Sodomy vyšli. *(1. Mojž. 19.)*

Mojžíš Faraonovi, aby Israelské propustil. *(2. Mojž. 7.)*

Jetro Mojžíšovi ohledně soudcení. *(2. Mojž. 18.)*

Staří mudrci Roboamovi, ale on ji nepřijal a proto 10 pokolení od něho odstoupilo. *(3. Kr. 12.)*

Děvečka paní Naamanově. *(4. Kr. 5, 3.; 13.)*

Tobiáš synu svému. *(T. 4, 19.)*

Daniel Nabuchodonosorovi, aby hříchy své almužnami vykoupil. *(Dan. 4.)*

Sv. Jan křt. posluchačům svým na Jordáně. *(Luk. 13, 10.)*

Kristus mládenci, jenž dokonalým se chtěl státi. *(Mat. 19.)*

Pilátovi jeho žena. *(Mat. 27.)*

Petr zástupu, co má činiti na den seslání Ducha sv. *(Sk. 2.)*; obyvatelům v Jerusalémě, aby si ústav pro chudé zřídili.

Dohlížitel vězňů ve Filipi ptal se Pavla, co má činiti. *(Sk. 16, 31.)*

Sv. Pavel na cestě do Říma v nebezpečí rady uděloval. *(Skut. 27.)*; strážnému žaláře, jenž se ho tázal, co činiti má, aby byl spasen: Věř v Pána Ježíše a budeš spasen. *(Sk. 16, 38.)*

Sv. *Alfons Liguori* každému z bratrů radil a učil, kdož rady a poučení byl žádostiv aneb potřeben.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

O sv. *Anselmu* šla široko daleko pověst, že má dar rady nejmoudřejší. Proto docházeli k němu ústně a písemně neustále s doptáváním, tak že ani celý den nestačil, aby všem vyhověti mohl. *(J. Bílého: Legendy.)*

Manželům Aureliu a Natalii, jenž až posud víru křesťanskou ukrývali, aby prozrazeni a usmrceni nebyli a jich dvě dcerušky mohamedánkami se nestaly, radil sv. *Eulogus*, aby vše pro Boha podstoupili a dcerušky své do ochrany Boží odporučili. I uposlechli a umřeli brzy smrtí mučenickou.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když sv. *František sál.* r. 1619 byl v Paříži, přišel k němu jistý boháč tázaje se ho, zdali při svém bohatství může doufati spasení. Sv. František skoumal, odkud ta bázeň pochází, „zdali má snad nesprávně nabyté jmění?“ „Nikoliv,“ pravil boháč, „moji předkové

byli bohatí ale poctiví lidé a co jsem po nich zdědil jen vlastním přičiněním jsem rozmnožil. Bůh mne uchovej, abych kdy po cizém statku ruku vztáhl. Svědomí mé v tom ohledu jest čisté.“ „Snad ale,“ podotkl sv. prelát, „bohatství svého náležitě neužíváte?“ „Žiju podle stavu svého,“ odvětil boháč, „avšak bojím se, že nečiním dosti pro chudé.“ „Máte dítky?“ ptal se dále sv. biskup. „Mám,“ řekl boháč, „a všecky dobře zaopatřené.“ „Nevím věru,“ dí na to sv. František, „odkud taková úzkostlivost? Vy jste první, co si mně na přílišné bohatství stýskáte; však přemnozí hořekují, že ho dosti nemají.“ Pak onoho ctěného muže poučil o dobročinnosti a poradil mu, co má jako boháč činiti, aby spasení došel, aby totiž činil dobře a bohatl v dobrých skutcích (v 1. Tim. 6, 17—19.). *(Živ. svat.)*

Sv. *Ireneus*, biskup a mučeník, když různice povstaly ohledně času svěcení svátků velkonočních, psal papeži Viktoru uctivý ale i rázný list, v němž papeži k mírnosti radil a papež uposlechl rady té. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Jan* a *Pavel*, mučeníci, každého člověka v chudobě a nouzi postaveného za Krista držíce, prokazovali se ku každému dobrotivými a kde a jak mohli, jej almužnou, zvláště pak radou podporovali. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Se sv. *Jarolímem* radívali se ústně i písemně o záležitostech duší svých muži a ženy, mladíci a panny; on byl takměř rádcem celé Církve.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Klára*, vstoupivši do kláštera krátce na to vynikala pobožností a moudrostí, že se jí všecky sestry divily a lidé z města přicházeli, aby si u ní rady vyprosili a do její modlitby se poroučeli. Sv. Klára uhodla také každému, kdo se s ní radíval, co by činiti měl. Tak přišla k ní jedna bývalá přítelkyně provdaná a stěžovala si, že má zlého muže. Klára ji těšila a jí poradila, aby při všem tiše se chovala a za muže modlila, dítky pak zbožně vychovávala. Žena uposlechla rady této a manžel se obrátil. — Jedna vzácná paní měla dvě dcery odbojných povah a chtěla je dáti do kláštera. Sv. Klára paní řekla, by tak učinila; světačka ať zůstane, bude-li chtíti, nábožnou ale aby nedávala do kláštera; nebo právě ve světě potřebí jest žen zbožných, ježto by světu ukázaly, že člověk může v každém stavu křesťanky žíti a dítky své zbožně vychovávati. Obě děvčata zůstala nějaký čas v klášteře, pak byla matce nazpět odevzdána, jedna polepšená, druhá zdokonalená a z obou staly se křesťanské vzorné manželky. — Ano sám František, její učitel a mistr, byl o nadpřirozené moudrosti sv. Kláry tak přesvědčen, že kdykoliv byl ve svém svědomí velice stísněn, k ní brával své útočiště.

(Živ. svat.)

Za času pronásledování za Diokleciána byli *Markus* a *Marcellianus*, bratří a synové Trankvillina, znamenitého rytíře římského, pro víru křesťanskou jati. Dostali 30 dní na rozmýšlenou. A tu je navštívili ponejprv přátelé a domlouvali jim a vytýkali tvrdost srdce, pak přiběhla matka Marcia a pro šediny své prosila, by ji nečinili osiřelou a potupně nezahynuli. V tom také přišel stařičký otec, byv od sluhů, nemoha slabostí choditi, nesen, úpěnlivě je přemlouval a žádal, aby ho oslepili, aby neviděl smrt synů svých, naděje své. Konečně přiběhly i manželky jejich s dítkami a úpěnlivě hořekovaly. Oba byli již na rozpacích, an přišel v čas sv. *Šebastian* a výmluvnými slovy je poukázal na život a radost věčnou. A slova jeho srdečná tak účinkovala na oba, že pro Krista vytrpěli korunu mučenickou l. P. 287. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Nilus*, když ho mladý císař Otto III. navštívil a vybízel, aby od něho něco si vyžádal, dal císaři radu: „Žádám si tvé spasení. Buď si císařem, ale pomni, že zemřeš jako ten žebrák a pak budeš museti počet vydati z vladařství svého!“ Otto mocně dojat rozplakal se a sňav s hlavy korunu a pokleknul, žádaje sv. Nila za požehnání.

(Živ. svat.)

Sv. opat *Pambo* byl pravý otec a rádce poustevníků a proto všickni začasto přicházeli k němu o radu. Tak poradil jednomu mladíku, jenž se poustevníkem chtěl státi, aby se skoumal, jest-li tiše všecko snášeti může, jako socha, která mlčí, jest-li ji tlučeme aneb jí spíláme. Jindy zase poradil opatu Theodoru, aby, chce-li dokonalým býti, konal skutky milosrdné. — A jinému, jenž

si naříkal, že často bývá rozerván a znepokojen, aby rozervanost tu snášel co očistec na tomto světě.

(Mehlera příkl.)

Jedna duchovní sestra chtěla klášter opustiti a opět do světa se odebrati. Tu jí domlouval sv. *Petr Furerius* a vida, že jest nadarmo, řekl: „Jdi tedy, dcero, kam se ti líbí, než ale tyto zdě opustíš, poděkuj se Rodičce Boží a modlitbičku, již ti zde na tento list napíšu, odříkej.“ Modlitbička zněla takto: „Přicházím, matko Boží, abych se ti poděkovala, že jsi mne mezi dcery své přijmouti ráčila. Tó milosti nechci já více požívati, nebo jest mi svět milejší než ty a Syn tvůj. Vám ať slouží kdo chce, já vám již sloužiti více nebudu.“ Vrtkavá sestra uposlechla rady té, sotva ale, že modlitbičku doříkala, dala se do hlasitého pláče, pykala chyby své a až do smrti zůstala v klášteře.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

K sv. *Raimundu* přicházeli lidé z blízka i z daleka, aby ho viděli a o radu jej poprosili. On je všecky těšil v Pánu a posilňoval je podivuhodně duchovním napomínáním; nebo z úst jeho se proudila jako povodeň jeho vlastní vědomost a jeho rada přinášela jako proud života spásu přemnohým.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Roman*, mučeník, vida, že mnozí křesťané z bázně před mučením, modlám kadidlo obětují: nedbaje na nebezpečí, v jaké se vydá, vešel mezi kleslé a klesající, řka jim: „V jakou to propast pádíte, synové lidští? Vždyť uvrhujete duše své v záhubu! Pozdvihněte pak zraků duševních k výsosti nade všecken svět, varujte se modlářství a bojte se spravedlivého soudu Božího.“ Touto důtklivou řečí stalo se, že klesající u víře se utvrdili, padlí pak od pádu povstavše s opovržením na modly a na službu jich hleděli.

(H. J. Karlíka: Živ. svatých.)

Sv. *Řehoř*, divotvorce, byl v mladých letech svých na rozpacích, má li se právnictví či libomudrctví oddati; i obrátil se v rozpaku svém sv. Origenovi, kterýž mu takto radil: „Oddej se zcela učení Kristově. Řehoř uposlechl a stal se velkým svatým. *(Stolberg.)*

Sv. *Vitalis*, posiluje a k stálosti povzbuzuje Ursicina, lékaře, jenž mučen jsa počal vrtkati, palmu mučenické smrti obdržel. *(Frencla: Postilla.)*

Ku Karlu Theodoru *Beckovi*, žáku biskupa Sailera, jenž v Tyrolsku soudcem byl, přišli dva rolníci s žalobou. Měli oba dvě stejná telata a jedno bylo od divé zvěře roztrháno a každý pravil, že tele živé jest jeho. Soudce Beck pravil: „Těžko vás rozsouditi, avšak dám vám dobrou radu. Darujte kapucínům živé tele, aby za vás za oba mši sv. četli.“ Rolníci radu přijali ochotně a zbožného soudce pochválili. *(Kr. Šmíd)*

Opat *Jan* byl neunavný a nevystižitelný v udílení rady pochybujícím. Mezi jinými přicházel k němu také starý bratr poustevník, jenž mnohými pochybnostmi soužen, hledával rady u něho. Než paměť jeho byla tak slabá, že co dnes slyšel, zýtra zapomenul a proto opět a opět pochybnosti své přednášel. Jedenkráte, když starý bratr dlouho nepřicházel, navštívil ho sám opat a tázal se po příčině. Stařeček odpověděl: „Bojím se, abych vám nebyl obtížným.“ Opat Jan chtě mu dáti na srozuměnou, že křesťanská láska jest nezměnná a nevyvážitelná, pravil: „Bratře, rozsviť lampu svou!“ Bratr uposlechl: „Od této lampy rozžehnu druhou.“ I to se stalo. Pak tázal se opat: „Zda-li pak světlo první lampy utrpělo jaké ujmy, že se druhá od něho rozžala?“ „Toho nepozoruju,“ odtušil kmet. „Věz tedy,“ doložil Jan, „kdyby všichni bratří ze skytické pouště u mne se sešli, aby se mnou se radili, zajisté bych sdělením své rady ničeho nepozbyl, ježto ji vážím ze srdce Kristova. Přijďte jen, bratře, kdykoliv myslíte, že mé rady vám třeba a nebojte se, že byste mohl kdy mně se obtížným státi.“

(Podstr.: Výklad.)

Jistý bohatý *kupec* měl tři syny a zajisté jak obyčejně se stává, v obchodu mnohého podvodu se dopustil a svědomí poškvrnil. Ležc na smrt nemocen, pomněl i na spasení své. I povolal tři syny své k sobě a oznámil jim, že jen pro ně s velkým namáháním tolik nashromáždil, že po jeho smrti slušně žíti mohou; spolu se jich i otázal, jak oni po smrti naň pamatovati budou. První i druhý syn odpověděli, že se budou zaň modliti pilně, almužnu dávati a často dají mši svatou sloužiti,

což otce velmi potěšilo. Třetí ale a nejmladší syn pravil: „Věz, předrahý otče, že i já z vděčnosti za tebe se budu modliti, avšak musím ti poraditi, abys nyní sám, pokuď ti síly stačí, o spasení své se postaral, abys se snad nesklamal, spoléhaje jedině na modlitbu a almužnu dětí svých; neboť často děti dědí po smrti rodičů značné jmění, aniž by si pak na ně zpomenuli.“ Otec podiviv se této moudré radě synově, uposlechl ji, navrátil nespravedlivý statek, udělil přiměřené almužny a skonal klidně v Pánu. Syn pak, jenž tuto radu otci dal, vstoupil brzy na to do kláštera a stal se horlivým sluhou Páně.

(Zollnera: kat. káz.)

Královna *madagaskarská* na ostrově africkém chtěla všecky křesťany v říši své vyhubiti. Než ministr, vážný muž, poradil jí: „Nečiň toho, ó, královno! neboť čím více křesťanů bys zabila, tím více by jich povstalo. Krev mučeníků jest símě křesťanů.“

(Šmída: Repertorium.)

4 Zarmoucené těš!

Mudrc *Solon* chtě jednoho velmi zarmouceného přítele potěšiti, uvedl ho na vysoký vrch a když oba delší čas na ulice a domy města Athén se dívali, pravil Solon: „Milý příteli, uznávám, že máš spravedlivou příčinu k zármutku. Avšak pohleď na všecky ty domy a považ, mnoho-li bídy a zármutku panuje v těchto domích a pak se utišíš, ještě nejsi první, jenž musí trpěti.“ Tak těšil Solon přítele svého a zapudil i zármutek ze srdce jeho.

(Mehlera příklady.)

Josef egyptský těšil bratry pro křivdy, které mu učinili *(1. Mjž. 45.)*; číšníka Faraonova *(1. Mjž. 40.)*

Mojžíš těšil Israelity v Egyptě.

Elkána manželku Annu pro neplodnost *(1. Kr. 1.)*; a i Heli v její žádosti.

Booz potěšil Ruth a Noemi. *(R. 2, 8.)*

Job sebe a manželku; přátelé Joba. *(Job.)*

Jonathas pronásledovaného Davida. *(1. Kr. 23, 17.)*

Judita své občany, Tobiáš spoluzajatce a i manželku pro opozdění příchodu synova zarmoucenou.

Proroci často navštívený národ vyvolený.

Pán Ježíš všecky zarmoucené k sobě volá *(Mt. 11, 28.)*; potěšil hladové, matku mládence v městě Naim, plakal s plačícími sestrami Lazarovými, potěšil dnou trpícího, Majdalenu kající, apoštoly při poslední večeři, na kříži matku, Jana miláčka, kajícího lotra na pravici a vstav z mrtvých apoštoly zvláště seslán ním Ducha sv.

Potěchu udělovali i sv. apoštolé a povzbuzovali k ní u př. *(Řím 12, 15; 1. Th. 5, 14.)*

I první křesťané zarmoucené zvláště vdovy, sirotky a chudé těšili slovem i skutkem.

Sv. *Alžběta duryňská* zacházela s chudými a zarmoucenými velmi laskavě, těšila je srdečně, poptávala se starostlivě po jejich stavu a pak-li onemocněli, navštěvovala je v příbytcích jejich i za počasí bouřlivého.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Antonín*, poustevník, těšil od mladistivých let slepého Dydyma takto: „O, Dydyme! nemáš příčiny, abys se pro slepotu svou v srdci příliš trápil; spíše v duchu plesej a raduj se, že jako andělé vnitřníma očima vidíš Boha a život nesmrtelný a pravdu věčnou.“

(Sv. Antonín poustevník.)

Sv. *Augustin* těšil zarmoucené: „Považ, bratře milý! že jsi v operaci, kdež arcilékař na tvůj nářek dbáti nemůže; že jsi v ohni, v němž se čistíš a že tě takto Bůh pro nebe připravuje.“

(Sv. Augustin.)

Sv. *Efrém* říkával malomyslným: „Jen nebuďte, milí bratří, malomyslni, vždyť nebudeme věčně žíti.“ *(Sv. Efrém.)*

Sv. *František sál.* útrpně a laskavě napomínal zarmoucené: „Pakli jen svědomí naše dobré jest, pak nám nemůže hana zlých lidí uškoditi. Jen trpělivosti tu zapotřebí.“ *(Sv. František sál.)*

Sv. *Innocenc*, papež, navrátiv se po zpustošení Říma od Gothů nazpět, útěchu vléval v srdce sklíčené osady své, povzbuzuje je ku pravému pokání a skutkům dobrým.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Jan*, biskup alexandrinský, nazván milosrdným, šel jednou do kostela se modlit. Na cestě ale zastavila ho jedna chudá žena a prosila, aby se jí proti jejímu zeti zastal. Průvodčí jeho se zlobili na ženu, že na ulici na biskupa vybíhá a pravili biskupu, aby ženu

tu objednal si na druhý den, ale Jan jim odvětil: „Jak by mohl Bůh modlitbu mou přijmouti, kdybych se žádostí ženinou až do zítřka otálel? A kdo ví, zdaž zítra budu ještě živ a kdybych zemřel, jak bych se z toho u Boha zodpovídal?“ I potěšil nejprv ženu, až se utišila a pak teprv šel se modlit. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Jan zlat.* přelaskavě povždy těšíval zarmoucené, zvláště ty, jenž v zoufalství upadali, řka: „O, považte, nesmírné milosrdenství Boží. Jsi hříšník, zpomeň si na publikána; jsi nečistý, na hřešící Majdalenu; jsi vrah, na lotra na pravici; jsi rouhač, na Pavla. A proto uznej jen chybu svou, obrať se k Bohu a On ti jistě odpustí.“ On se laskavě i ujal Eutropia, jenž co nejvyšší komorník z důstojnosti své svržen jest

On těšil i zvláštním listem Olympias, která musela mnoho pomluvy snášeti. (*Sv. Jan zlat.*)

Sv. *Largus* a *Smaragd* pomahali pronásledovaným křesťanům slabým a zemdleným útěchy snášeti, těšili jich a dodávali všem takové trpělivosti a takové radostné odvahy, že i při tuhé a těžké práci zpívali chvalozpěvy. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Dvéře sv. *Ludmily* byly každému otevřeny a kdož pomoci, rady neb útěchy potřeboval, nabýval všeho v nejhojnější míře u matky země, sv. Ludmily. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Kdo u sv. *Pacifika*, františkána, útěchy a rady hledal, ten ji i nalezl a rady a útěchy hledávali u něho chudí i bohatí a proto nazývali jej útočištěm zarmoucených. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Petr Klaver*, narozen z urozených rodičů, ujímal se ubohých mouřenínů a hlásal jim víru Kristovu, vysvobozoval je, těšil a přes 36 roků jim sloužil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Theodotus, mučeník, učinil ze svého domu přístřeší, do něhož opuštěné přijímal, jim sloužil a za ně se modlil. (*Ruinart.*)

Sv. *Vincenc paul.* takovou útrpností k zarmouceným naplněn byl, že když jednoho zoufalství stísněného člověka potěšiti nemohl, Boha snažně žádal, aby ubohý ten pokoje duše opět nabyl a musí-li to býti, na něho soužení to seslal. I stalo se, člověk nabyl předešlého pokoje, sv. Vincenc pak často malomyslností sužován jest, kterouž ale milostí Boží vždy přemohl. (*Hunolta*: *kázaní.*)

Když Karel velký r. 800 ztratil manželku svou, těšil ho *Alkuin*, odkazuje ho na budoucí se shledání s choť zemřelou. (*Herbsta příkl.*)

Dominik *Buzzini*, znamenitý velkoobchodník v Manheimu, svěřil mezi jinými také jistému kramáři zboží za 300 zl. i slíbil mu stálý úvěr, pokudž by poctivě splácel. Dlužník ztratil mezi tím celé své jmění podvodní; i šel k svému věřiteli žádaje o další poshovění. Než obchodník nedal mu domluviti: „Vím o vaší nehodě,“ pravil, „proto odpouštím vám starý dluh a zase úvěr na 300 zl. vám dávám.“ Kramář, díky čině odešel a vždy poctivě splácel. (*Podstr. výkl.*)

Duprat, Francouz, věnoval se zcela se svou sestrou službě nešťastníků, kteří v káznici dáni byli. I velkých příjmů použili ku prospěchu nešťastníků a mnohé obrátili k pořádnému životu. (*Mehlera příkl.*)

Rok 1847 byl rok krušný. Obilí bylo drahé a tudíž i chléb. Dva *dělníci* pracovali vedle sebe. Jeden byl vesel a zpíval, druhý zarmoucen a sklíčen Když se veselý zarmouceného po příčině skleslé mysle jeho tázal, pravil tento: „Ach, mám pět dětí a chleb jest tak malý. Věru, nemohu déle živ býti a musím konečně věřiti, že není Boha víc na nebesích.“ Načež pravil druhý dělník: „Vidíš, já mám sedm dětí a k tomu nemocnou ženu. Ale já se přece těším tím pomyšlením, že již 17let s rodinou svou jsem přežil a až dotuď mi Bůh vždy pomoh!“ Jako ovlažující rosa na zvadlou květinu, tak působila slova ta jednoduše pronešená na skormoucené srdce dělníkovo, kterýž jako zázrakem obveselen pravil: „Když ty si nezoufáš se sedmi dětmi, učiním tak též i já Však Pán Bůh zas pomůže!“ (*Mehlera příklady.*)

Fenelon, arcibiskup v Cambrai, stoloval u sebe chudé a tu spozoroval jakéhosi mladého rolníka, jenž jsa plu zármutku ani jísti nemohl. I dal se s ním arcibiskup do řeči a uslyšev, že jest proto zarmoucen, že nejspíše skrze nepřátele o svou jedinou krávu přijde:

potěšil ho, aby jen jedl, že stane-li se tak, krávu mu zase koupí. A vskutku mu ji i koupil, když napotom o ni přišel. Ostatně zbožný arcibiskup vcházel i do chýší venkovanů a tu zarmoucené těšil, k dobrému povzbuzoval a kde zapotřebí bylo i pomahal. *(Leop. Chimani.)*

Flavian, otec sv. Babiány, vida za času odpadlíka Juliana bídy a strasti křesťanů, vystoupil u veřejnost a jednak věřících k stálosti povzbuzoval a jednak uvězněných navštěvoval a kdekoli potřebí bylo, pomoci a útěchy přinášel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když r. 387 Antiochenští pro velkou jim uloženou daň se vzbouřili a sochu císaře Theodosia shodili a roztříštili, chtěl jim císař velkou pokutu a trest uložiti. Tu se za Antiochenské přimlouvali patriarcha antiochenský *Flavian*, jenž sám císaře se slzami v Konstantinopoli o milost žádal, podobně i poustevník Macedonius. A císař na prosbu tu buřičům odpustil. *(Herbsta př.)*

Za *francouzské* revoluce byl mezi mnoha jinými i jeden ctihodný kněz zatčen a do žaláře uvržen, nechtě proti sv. náboženství přísahati. V témž vězení byli i dva jiní mužové, kteří zúčastnivše se dříve sami v ohavnostech krvavé revoluce, od ukrutníků, jenž k veslu vlády přišli, k smrti odsouzeni byli. Uslyševše tito ortel smrti počali strašně zuřiti; třískali pouty, jež na rukou a nohou měli, o zeď a podlahu, vztekali se a řádili strašně, hrozíce, že usmrtí každého, kdokoliv se k nim přiblíží. Žalářník nevěděl si rady, an se kněz uvězněný nabídl, že se pokusí, aby je sv. náboženstvím upokojil a na dobrý konec života připravil. I šel k uvězněným a mírným a laskavým hlasem připomenul jim, aby pamatujíce na krátkost života proti věčnosti trpělivě osudu svému se odevzdali a na krok tak důležitý, na smrt, se připravili, aby, nemohouce již života vezdejšího zachovati, ujistili si alespoň nebe. I nemluvila tu láska pravá křesťanská nadarmo. Uslyševše o milosrdenství Božím, vykonali u kněze sv. zpověď a přijavše tělo Páně, zmužile a odhodlaně podstoupili smrt, zachováni jsouce pro věčnost. *(Leop. Chimani.)*

Biskup *Gap* jda ze zámku svého Charance, potkal rolníka, v jehož obličeji poznal velký žal. I zeptal se ho biskup kam jde a proč jest tak zarmoucen? „Ach, milý pane," odvětil rolník, „zhynul mi vůl, zítra jest výroční trh a nedostává se mi peněz, abych si jiného koupil, scházejí mi dva luisdory, které mi nikdo ani z přátel, ani ze známých půjčiti nechce." Biskup mu dal tři a přál štěstí ku koupi. Rolník chtěl biskupu dáti úpis, avšak Gap mu odvětil: „Nepotřebuji ho. Jen si uschovejte dlužní úpis ve vašem srdci a já si ponechám kvitanci ve svém srdci." *(Čas. Philothea 8. ročn.)*

Ingeburg, zbožná choť Filipa Augusta, krále francouzského, byla hned po oddavkách od něho zapuzena a 17 roků na zámku Etampes ve vazbě držána. Tu ji těšil papež Innocenc III. a poslal jí mnoho listů, v nichž ji k trpělivosti a odevzdanosti do vůle Boží povzbuzuje. *(Herbsta výb. překl.)*

Tři *mladíci*, synové bohatých rodičů, uspořili si 300 tolarů a udělali si společný výlet, míníce někam cestovati. Neušli ještě ani dvě míle, ani spozorovali v jedné obci oheň. Ihned tam pospíšili a pomáhali hasit a ježto ohněm mnozí utrpěli, odevzdali 300 tolarů faráři, aby je mezi pohořelé rozdal, vzdali se vycházky a navrátili se s veselou myslí nazpět domů. *(J. H. Campe.)*

Papež *Pavel I.*, jenž se r. 757 stal papežem, již co diákon daroval všecko své otcovské jmění a co měl, trpícím nouzi. A co papež pravidelně navštěvoval v noci se dvouma sluhama chudých chýše a každého zarmouceného potěšil. Podobně navštěvoval i vězně a nemocné, zvláště pak otcovsky se ujímal vdov a sirotků. *(Stolberg.)*

Když zbožná *Pavla* dceru Blesillu, 20tiletou vdovu, smrtí ztratila, těšil ji sv. Jarolím, udávaje, že dcera v nebi za ni oroduje a že těšiti se může tím, že zbožně skonala.

J. Egid Jais těšil zarmoucenou matku, která o syna přišla, aby pamatovala, že s vůlí Boží se tak stalo a že i Maria záhy Ježíše svého ztratila.

Kr. Šmíd taktéž psal příbuzným svým, když o jediného synáčka přišli, aby je potěšil, by do vůle Boží se odevzdali. *(Šmída: Rep.)*

Jeden *husar*, jemuž ve válce rakousko-italské kulka rukou projela, že mu

odňata býti musela, seděl, an se již poněkud zotavil, v zahradě v Miláně v osamělém koutečku, kouře a utírajc si slzy, které mu po tvářích kanuly. Tu zavítal sem i vůdce Radecký, který co otec nemocné vojíny navštěvoval a je těšil, a spatřiv zarmoucenéhо Maďara oslovil ho, řka: „Milý synu, jsi zarmoucen, avšak těš se, že z věrnosti k Bohu a císaři trpíš; odevzdej se do vůle Boží, přemoz zármutek a věz, že se s těmi, co hrdinně padli, shledáš tam na věčnosti.“ I chtěl husara obdarovati, tento ale nepřijal daru, řka pohnutě: „Milý otče! věz, že proto jsem zarmoucen, že podivné věci slyším o vlasti mé uherské (bylo‘ to r. 1848) a to mne rmoutí, a potom že mám v Aradu starou matku, která mi na srdci leží, aby se jí nic zlého nestalo. Nemohu jí pomoci, avšak rád bych jí psal, kamarádi ale psáti neumí a pak nevím, jak by list ten dostala.“ Radecký se ho vyptal, co chce matce psáti a druhého dne mu ukázal psaní a spolu doložil, že přiložil i 100 zlatých pro matku. Husar nemohl ra dostí ani mluviti, jen tiše slze zúlíbal ruku vůdcovu. Brzy na to přinesl Radecký vojínu i odpověď od matky a řekl mu, aby mu jen řekl, až zase bude chtíti matce psáti.

(Šmída hist. kat.)

Císař *Theodosius II.* vydal r. 431 zákon, aby pronásledovaní v kostele každém našli útulek, kamž pronásledující je stíhati nesměli. *(Herbsta př.)*

a) Ujmej se sirotků a chudých!

Po smrti *Polydektesa*, krále spartanského a syna Eunoma, převzal bratr jeho Lykurg vládu, až by syn bratrův vzrostl, stav se mu poručníkem. Vdova švakrová k tomu ho měla, aby dítě to odstranil, ji za manželku pojal a s ní panoval, čemuž Lykurg nepřivolil, alebrž nějaký čas bdě nad bratrovcem, vzdal se pro očerňování a pomlouvání vlády a odevzdav syna bratrova měšťanům, odešel z vlasti. *(Gehrig.)*

Alexius Comnenus sirotčinec vystavěl, v němž sirotky na své vlastní útraty živil. *(Ravisius t.)*

Petr Urseolus, vévoda benátský, chrám sv. Marka, když vyhořel, znovu vystavěl a k němu i dům pro chudé přistavěl.

(Týž.)

Císař *Mauricius* založil dům pro starce, kdež byli živeni a mnoho peněz domu tomu věnoval. *(Cedrenus.)*

Bl. Rembert, arcibiskup hamburský, v Bremách dům pro chudé vystavěl a chudé sám vydržoval. *(Grantzius.)*

Sv. *Vincenc*, vida, že mnohé matky dítky své odkládají, všemožným způsobem o to se staral, aby dům pro takové nebohé dítky vystavěn byl, což se mu i poštěstilo. *(Wetzer, Kirchenlex.)*

Týž účel mají spolek dětství Ježíšova; sirotčince, ústavy pro děti; pro děti zanedbané; spolek synů Mariiných; katolické spolky, aby učňům i místa zaopatřovaly. *(Scherer, Exempel Lex.)*

Sv. *Anthusa*, dcera císaře Konstantina Kopronyma, opustila po smrti otce dvůr a svět a odebrala se do kláštera, kdež ubohým pomáhala. I zařídila výlohou ohromnou sirotčinec, kdež ubozí sirotci zbožně vychováni a pak zaopatřeni byli Sama navštěvovala dvakráte v týhodnu sirotčinec ten a vyšetřovala vše co nejzevrubněji.

(Stolberg.)

Sv. *Eleazar*, hrabě, ujímal se všemožně chudých, sirotků a vdov a neostýchal se veřejně pro ně almužny sbírati a prositi a je těšiti.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

K zámožné paní *Alžbětě* přišla Františka, opuštěný sirotek, o krajíček chleba žebrajíc. Poněvadž prosbičku svou velmi lítostně a uctivě přednesla, dojmula citlivou paní tak, že od ní po nějaký čas každého dne oběd dostávala a konečně za vlastní dítko a dědičku velkého statku přijata byla. *(Valoucha: katechismus.)*

Jeden velký pán v *Anglicku* od čtyrycátého roku věku svého přijímal každoročně několik chudých dítek, aby je vychoval. V 60tém roce věku svého psal svému příteli, že již 41té dítko přijímá a tak že bude až do smrti činiti.

(Feddersen.)

V Paříži zemřel zámečník *František Gérard*, zanechav tři sirotky, jimž byla i matka dříve zemřela Spoludělníci Gérardovi ujali se ihned sirotků a starali se o ně. Svobodní přispívali dobrovolně více než ženatí. Učinili i sbírku mezi sebou a dali každému dítěti 50 franků do spořitelny, aby peníze ty obdržely, až by dosáhly zletilosti.

(Mehler, Kat. Handb.)

Císaři *Josefu II.* padla ve Lvově polská šlechtična k nohoum, stěžujíc si s pláčem, že nepokoji v Polsku o všechno své jmění přišla a že nemá, z čeho by dala děti své vychovati. I dal si děti předvésti a tázal se pak matky, zda-liž by mu své děti chtěla darovati? Matka přisvědčila a císař je zaopatřil. *(A. Hellmuth.)*

V Praze spozoroval u příležitosti jistého pohřbu zdejší kupec *S. A.* jakéhosi otrhaného a úplně spustlého hocha. Vyptal se na jeho poměry a dověděv se, že co sirotek po kolik let již živí se žebrotou, ujal se ho, dal mu šat, postaral se mu o stravu a dal jej k jistému klempíři do učení.

(Čas. „Čech" 1878.)

Císaři *Karlu IV.*, otci vlasti naší české, leželo také velice na srdci, aby jmenovitě chudí a nuzní lidé, utištěné vdovy a sirotci snadno najíti mohli práva svého a spravedlnosti. Proto zařídil zvláštní soud pro chudé. Dalť si před hradem pražským trůn upraviti a zde na veřejném místě každému i nejchudšímu člověku přístupném místě zasedal Karel častokráte. A tu přicházeli lidé poddaní, vdovy, sirotkové a vůbec chudí a nuzní ku svému králi, přednášejíce mu své žaloby a stížnosti.

(J. Kř. V. Karel IV.)

Když turecké vojsko u města Vídně r. 1683 přemožené odtáhlo, zmocnili se císařští nesmírné kořisti. Každý bral, co mohl. I přišel také *Kollonic*, biskup vídeňský, jenž i za obležení v městě zůstal a utrápené co anděl těšil, řka: „Myslím, že i já podíl mám na šťastném skončení toho obležení, proto i mně něco z té kořistí patří. Vyvolím si sám z toho, co ještě zbývá." I vyvolil si asi 500 dětí, které Turci v ležení opustili, ty všecky pod svou ochranu přijal a sice takovou laskavostí a srdečností, že opuštění sirotci sami poznali, že jsou v dobrých rukou. Rozeslav je do rozličných ústavů, vycvičil a vychoval je na vlastní útraty. *(Macana výbor.)*

V milé vlasti naší v *kouřímském kraji* ve vsi P. utržila sobě Š., matka pětileté dcerušky, ránu na noze, kterouž zanedbala a kteráž se rozžírala a kvasila, že jí nikdo pro puch u sebe míti nechtěl. Tu si ji vzal k sobě opuštěnou ode všech duchovní i s dítětem, a ubytoval v hořejším poschodí. Matka dovezena byla do nemocnice do Prahy, a aby i dítě zaopatřeno bylo, obrátil se k osadníkům, by někdo dítěte se ujal. A hle, přihlásilo se jedenácte rodin, které ve jmenu Páně chtěly sirotka vzíti k sobě. Kněz vyvolil z nich manžele řádné. Zatím hlásili se i jiní a mezi nimi i výminkář jeden s manželkou svou, kteří prosili tak dlouho kněze, až šel s nimi k oněm manželům. Manželé uslyševše, oč se jedná, zarmoutili se velmi, manželka ale pravila: „Když si to již jednou umínili, jinému že by holku více nedala, ale do těch rukou že ji postoupí, vědouc, že u takové pěstounky lépe bude opatřena." A tak se i stalo. A když matka po tři čtvrtě roku z nemocnice se navrátila, dítko se jen s tíží od své druhé matky odloučilo.

(Blahověst 1847.)

Kdybych tak jen ňakou dívčicu měla obratnou, co by mně buď u nemocné posečkala než práci domácí zastanu, nebo co by mi trávy pro dobytek přinesla, nebo mléko na trh donesla, myslívala jsem často a přemítala, kde bych jakou našla. Tu stojím jednou v kuchyni a chystám rychle oběd, přichvátavši teprv z rolí a tu se mezi dveřmi cosi zatemní, stoupla si tam dívčice as desetiletá, podepřela se o vroubení a hledí smutným okem po mně. „Co chceš?" ptám se. „Tetičko, prosila bych vás o drobinku chleba." „A což ty chodíš po ptaní?" „Ještě jsem nikdy nechodila." „A čí jsi?" „Ouvalů." „Ouvalů? Těch Ouvalů co bytují na horním konci dědiny?" Dívčina přikývla hlavou. „A tož ti před týdnem pohřbili maměnku?" Dívčina opět přikývla a velké slze jí stékaly po líci. „A což tatíček?" „Včera měl pohřeb!" „Víte, milá panímámo, jak u nás cholera řádila, když ti první mřeli, dověděl se každý kdo a kdy zemřel, býval pohřeb jeden za dva, za tři dny, když ale bývalo pohřbů denně sedm, osm a ještě více, říkávali lidé jen: dnes jich umřelo tolik, neb tolik, a nebyl-li nějaký soused mezi nimi, již se žádný hrubě nezeptal, kdo byl zemřel." „Chuděro," pravím, „a což ti druzí, ty budeš nejstarší?" Dívčina zas přikývla hlavou. „To malé položili maměnce do truhly, ve čtvrtek pochovali Jana a Marušu v sobotu." „Tož jsou

tam všichni — no, Pánbůh dobře udělal. A co bude s tebou?“ „Pánbůh ví!“ „Což sem nepřišli strýček z Babic?“ „Jak by ne? Odnesl si šaty tatíčkovy.“ „Že odnesl? A co říkali tobě?“ „Mám prý tu počkat, až na čem obec se usnese. Abych prý se v chalupě sama nebála, řekli staré Kotovce, aby tam se mnou spala, dali jí za to vlňák po maměnce a jeden šorec.“ „A což o jídlo se ti nestarali?“ „Tenkrát ještě bylo trochu mouky ve špižírně a měli jsme půl pecnu chleba.“ „A což s kravou?“ „Tu odvedl strýček, aby hladem nezdechla.“ „A což pak ještě odnesou?“ „Už prý jenom peníze, až se chalupa prodá, řekli stará Kotovka, tatíček prý jim byl dlužen ještě podíl a teď prý chalupa nebude mít ceny.“ „Tak, tak, no tu máš chleba s máslem, pojídej a sedni na stoličku, já uvážu krávy, vždyť to málem branku nepřevrhne ta bujná spřež.“ Běžím otvírat branku kravám, právě pastýř dohnal, ukládám je na řetězy a pak se vracím do kuchyně. Jak již to bývá, když člověk kvapně něco dělá, bylo v kuchyni všecko porozta-hané než jsem vyšla na dvůr. Chvoště leželo převrácené na zemi, ostružky z brambor byly roztroušené kolem ohniska, roští poházené. Když jsem se vrátila, byla kuchyň zametena, chvoště stálo na pořádku v koutě, roští urovnané a hrnec s polévkou odstraněný od ohně, byl již rozvařený. „Hm,“ myslím, „co k čemu, zavčas se šikne.“ Děvčice dojídala chléb na stoličce. „A jak?“ pravím, „nezůstala bys u nás?“ „Hned.“ „Ale nebylo by denně chleba s máslem, také někdy huby, kdybys neposlechla.“ „Avšak bych já, tetičko milá, ráda uposlechla, jen kdybych měla kde být.“ „No, uvidíme, co řekne hospodář a co řekne tvůj strýček.“ Hospodář rád přivolil a ještě raději strýček; nebylo se mu starati; než všechny peníze neodnesl, my se řádně postarali, by se také dostalo čeho Viktoře a má to posud uloženo. (*Františka Stránecká.*)

Jana Jindřicha Luerse, biskupa diecése Fort-Wayne v Americe († 1872) láska k sirotkům byla dojemná. V prvních 10 letech do zařízení sirotčince museli sirotci zaopatřeni býti u dobrých katolíků. Okolo r. 1868 zakoupil Luers statek a zařídil na něm sirotčinec, jejž později rozšířil tak, že při jeho úmrtí asi 80 sirotků tam ošetřováno a vyučováno bylo.

(*Zprávy leopoldinské nadace 1873.*)

Mastai Feretti, napotomní papež Pius IX., po pět let vychovával ubohé sirotky se vší otcovskou pečlivostí, staraje se o jejich tělesné i duchovní blaho. Nelze vypověděti, s jakou pilností děti ty vyučoval, nemocné těšil a obsluhoval a všem jako útlocitný otec se laskavě propůjčoval. Pro tuto svou nevýmluvnou spanilomyslnost, vlídnost a dobrotu, jakož i pro výtečnou moudrost a pečlivost byl také za předsedu a náčelníka ve velkém chudobinci u svatého Michala jednomyslně vyvolen.

(*Matěj Procházka.*)

V Paříži živila se jedna ovocnářka *Meuthe* s 10ti dítkami dosti bídně, ježto manžel její, 62letý stařec, málo již vydělal. Její sestra svobodná, vedla spustlý život a měla i nemanželské dítko. Když zemřela, odporučila jmění na několika tisíc jiné taktéž zpustlé osobě a vlastnímu dítěti pranic. Hodnou ovocnářku to bolelo, avšak vzala opuštěné dítko k sobě, živila a vychovala jej. (*Šmída hist. kat.*)

Když r. 1799 městys Altdorf v kantonu Uri shořel a velká bída nastala, pravil Pestalozzi k sirotkům v Stana: „V Altdorfu nemají přemnohé dítky nyní přístřeší, což, abychom jich 20 sem přijali, abyste se s nimi o chleb dělily?“ Dítky s radostí svolily a přivedly si s jásotem 20 opuštěných dítek. (*Staub.*)

Papež *Pius VII.* jel jednou ulicemi římskými, an chlapec drže psaní v ruce, vedle kočáru běžel. Ihned dal zastaviti, přečetl si psaní a poznav, že to jest opuštěný sirotek, prose o almužnu, vzal ho k sobě a dal ho vychovati.

(*Wiser's Pred.-Lex.*)

Papeže *Pia IX.* otázal se kdys chudý pacholík na ulici v Římě a když mu papež vlídně odpověděl, že ano, dal se pacholík do pláče, že ztratil otce i matku a že jest sirotek. „Nuže, já ti budu otcem,“ pravil Pius a dal sirotka na své útraty vychovati.

(*Šmída: Repert.*)

Monthyonovu cenu ctnosti, obnosem 2500 franků, přiřkla akademie francouzská tohoto roku známému abbemu *Rousselovi*, zakladateli sirotčince v Au-

teuilu. Šlechetný tento kněz zaměstnával se po celý život svůj otázkou, jak by se odpomoci dalo smutnému osudu nešťastných dětí, ztrativších náhlým neštěstím rodiče své a vydaných pak na milost a nemilost hrozné bídě materielní i duševní. Dlouho nemohl Roussel dodělati se uspokojivého rozřešení otázky palčivé. Tu jedné zimní noci — je tomu nyní asi 12 roků — spozoroval na ulici stín klečící silně do předu nakloněné postavy lidské, jež hrabala rukama v odpadcích kanálu. Bylo to dítě. „Co tu děláš?“ ptal se abbé. — „Hledám tu něco k jídlu,“ zněla odpověď. Touto dojemnou odpovědí vyjasnilo se Rousselovi i pochopil, že sama Prozřetelnost naznačila mu cestu, po které by došel k životnímu cíli svému. Vzal dítě ihned k sobě a druhého dne našel jiného podobného chuďasa. Nyní žije abbé v kruhu asi 3000 podobných dětí, jimž vštěpuje do srdce a do duše smysl pro pořádek a práci. Roční náklad na dítky páčí se na 150.000 franků.

(*Čas.*: „*Čech*“ *1878.*)

Jedna *vdova* zemřela, zanechavši synáčka beze všeho jmění, tak že i rakev jí z almužny koupena býti musela a i hrobník zadarmo hrob jí vykopal. Po pohřbu oslovil ještě na hřbitově farář sousedy, aby se společně sirotka ujali a jeden po druhém ho živili. I přihlásilo se 14 sousedů, pan farář pak přislíbil, že sirotku bude oděv dávati. Byt mu dal hrobník. (*Rochow.*)

Kapistran Weber, byv ještě kaplanem v Allgaeusku, a sice v Mittelberku, uviděl chudého opuštěného sirotka, jehož se svolením pana faráře vzal do fary k obědu. Pacholík se rozstonal a ponechán na faře, kdež jej Weber jako otec ošetřoval a i k smrti připravil a pak dal na své útraty pohřbíti. Za to se mu dostalo od Boha té odplaty a milosti, že zbloudiv a po ledě jda se probořil, jako zázrakem z nebezpečí vyvázuul. (*Kr. Šmíd.*)

Bylo to o štědrém večeru r. 1846. V ulicích prostranných města Vratislavy víc a více bylo pusto. Obyvatelé hověli si u kamen, v přečetných oknech bylo umístěno tisíce světel na stromku vánočním. Byloť tu i tam slyšeti radostný jásot dětský nad dárky štědrovečerními. — Tu kráčí chudé dítko pustými ulicemi samotné. Jde tiše, žalostně po dlažbě tvrdé a jenom někdy nahlídá do oken jasně osvětlených. Tvářičky jsou krutou zimou celé pročervenalé, a vlasem heboučkým pohrává si studený vítr; nemáť ubohé dítko ani čepky na hlavě. Chvílemi dýchá chuďátko v studené ruce a tře tvářičky zimou zkřehlé, neboť krutá panuje zima a ono má jen tenoučké šatičky. Dítě kráčelo vždy dále, jemuť neuchystal otec, neuchystala matka stromečku, jelikož bylo sirotkem a u lidí prací a posilkami chlebička si opatřovalo. Také dnes konalo ubohé dítě dalekou poslední obsílku za městem. Není divu, že bylo zarmoucené a po tvářích mu kanuly slzičky jako perličky, smutně pohlíželo na radostné výjevy tam za okny. Tu právě došlo ku katolickému chrámu, kdež přede dveřmi pokleklo a modlilo se k Ježíškovi, aby je pojal tam do nebíčka k tatíčkovi a matičce, Pomodlivši se spěchá na hrob svých roditelů na hřbitov a žaluje na svou bídu. I napadá mu, ano uslyšelo pronikavý hlas parostroje z poblízké stanice, aby po dráze jelo do nebe. I přistoupí ku kase a snažně prosí, aby je po dráze vzali do nebe. Vysmál se mu úředník, vyhnal je hlídač z nádraží. Vyhladovělé, ospalé a unavené a napolo už zkřehlé schoulilo se ubožátko do kouta jednoho, očekávajíc přece druhého vlaku a usnulo a anděl smrti přiblížil se k němu. Tu našel je jakýsi zbožný muž napolo již zmrzlé, hýbal jím, nemohl je však již vzbuditi a dověděv se od úředníka a sluhy, že dítko to do nebe chtělo jeti, odvezl je do kláštera milosrdných bratří. Ihned uloženo dítko do měkkounké postele, třeny mu údy zkřehlé, avšak dlouho, dlouho to trvalo, než dítě udivené otevřelo oči a pozíralo na vše kolkolem, pozíralo na kněze i na bratry kolkolem je obklopující. — „Matičko má milá, já půjdu za tebou,“ vykřiklo dítě, vztahujíc ruce k nebesům, „zaveď mne k Ježíškovi!“ Z koupele dáno dítko opět na lože, kdež s těží jenom něco čaje bylo mu lze dáti k užívání, načež ihned zase usnulo. Tepna vždy slaběji se ozývala; asi o půlnoci prozřelo dítko na novo a zvolalo: „Matičko! Ježíšku! k vám jdu nyní do nebe!“ a po těch slovech vypustilo dušičku čistou a nevinnou.

(*Škola B. Srdce. 1879.*)

b) Ujmej se vdov!

Sv. *Basil* ujal se jisté vdovy v Cesarei, kterou jistý pán Eusebius násilně nutil k sňatku a zachoval ji, zachoval i Eusebia, když jej rozkacený lid nad tím, že biskupa před soud postavil, usmrtiti chtěl. (*Herbsta př.*)

Sv. *Hedvika*, královna polská, zvláště pečovala o vdovy a sirotky a manžela k tomu přiměla, aby u Vratislavy klášter vystavěl, kde by ženské útulku proti pokušení nalezly a opuštěné dítky vychovány byly. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Stanislav*, byv povýšen za biskupa v Krakově, často chudé vdovy a sirotky k sobě zval a je hostil. (*Podstránského výkl.*)

Císařovna *Prokopia*, manželka císaře Michaela Rhangabe, dala si sestaviti seznam všech vdov, jichž manželé v bitvě proti Bulharům padli, a podporovala je mateřsky, jakož i sirotky, tak že si zasloužila jmena matky národu. (*Stolberg.*)

Spytihněv, kníže český, táhl jednou do pole pokořit odbojného pána českého. Tu jej zastavila jistá vdova, prosíc o pomoc a ochranu proti násilí mocného protivníka. I odložil kníže boj na jiný čas a zasedl k soudu, jímž vdově úplné právo zjednáno. (*Fr. Palacký*: *Dějiny české.*)

Majitelka domu ve Vídni paní *K. Uetzová*, rodilá z Náměstí na Moravě, darovala rodišti svému 30.000 zl. s tím podotknutím, že se má po její smrti úroků z této sumy užíti ve prospěch vdov, sirotků a školy její rodiště. (*Čas. „Čech" 1876.*)

5 Křivdy trpělivě snášej!

viz i: „křivda!" „hana!" „trpělivost!"

Agis, poslední král lacedemonský, byl beze všeho soudu od poddaných k smrti odsouzen. Uviděv, veden jsa na popravu, jistého sluhu svého plakati, pravil: „Neplač nade mnou! Neboť ačkoliv nespravedlivě a proti zákonu umírám, jsem vznešenější a šťastnější než ti, co k smrti mne odsoudili." Po těchto slovech si sám hodil provaz na krk a brzy skonal. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Mamun, panovník arabský, procházel se jedenkráte v stinném loubí nádherné zahrady své. Tu zahlídne muže, jenž uhlíkem píše něco na zdi hradu panovníkova, i rozkáže strážím, aby muže toho jali a sám šel se podívat, co bylo napsáno. Byla to slova tato: „Ó paláci nespravedlnosti, kéž obydlím jsi sýčků a sov, abych radostně zakvílel s nimi!" „Proč's takto napsal?" tázal se kalif. „Chudý jsa musím nenáviděti bohatého," omlouval se zajatý, „a dokuď palác tento bude trvati, není se mně čeho nadíti a jen až bude zbořen, naplní se přání mé. Proč nesměl bych tedy napsati, jak napsáno jest?" Mamun uváživ upřímné vyznání takové, odpustil provinilci a propustil jej na svobodu. (*Čas. Zlaté klasy 1855.*)

Jistý *pohanský mudrc*, když mu byl dán od kohosi políček, pravil: „Dobře by bylo věděti, kdy se má v brnění vycházeti." (*Mansi.*)

Abraham od pastýřů Lotových (*1. Mojž. 13.*); Jakub od Labana (*1. Mjž. 29.*).

Josef egyptský, byv povyšen, zapomněl na křivdy, jež mu učinil Putifar a manželka a jeho bratří.

Mojžíš trpělivě snášel křivdy přemnohé, již mu suroví židé učinili.

David snášel křivdy od Saula (*1. Král. 24.*; *26.*) a i posměch Semeie (*2. Kr. 16.*).

Eliáš od krále Achaba a bezbožné Jezabely.

Prorok Eliseus ty, co jej chytali, vyčastoval (*4. Kr. 6, 22.*).

Sára, dcera Raguela, snášela trpělivě urážky děvečky a modlila se jen (*Tob. 3, 10.*).

Job od přátel a vlastní ženy; Tobiáš; Daniel; synové Makabejští.

Vzor, jak křivdy snášeti máme, dal nám zvláště Kristus (*1. Petr 2, 21.*) a k tomu i nás vybídl (*Mat. 5, 39.*), ačkoliv se časem i hájil, jakož i sv. Pavel (*Sk. 16. a 21.*).

I apoštolé a první křesťané rozličné křivdy trpělivě snášeli, kteréž trpělivosti i pohané se divili.

Sv. *Alžběta*, hraběnka duryňská, byvši po smrti manželově ze země vypovězena, mnoho snášeti tu musela protivenství a nevděku. Tak jednoho dne bylo jí jíti přes blátivý potok, jenž jistou ulicí města Isenaku teče. Jdouc potkala žebračku, jíž prvé přemnoho a velkých dobrodiní byla prokázala. A tu nevděčná žena, nejen že se dobrodějce své nevyhnula, nýbrž strčila jí, že do blátivého

potoku upadla. Alžběta nesla křivdu tu pokorně a usmívajíc se povstala a očistila pokálené šaty v blízké vodě.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Když se kdys sv. *Brigitě* křivda stala, rozlobila se a nechtěla křivdu tu snášeti. Tu ji káral Spasitel, řka: „Viz, milá dcero, já tvůj Tvůrce a Spasitel tak mnoho jsem pro tebe vytrpěl a ani úst svých neotevřel. A ty nechceš malou křivdu snésti? Měla jsi na můj kříž pohleděti a všecko vytrpěti. Ať tedy budoucně jsi prozřetelnější a trpělivá.“

(Mehl. příkl.)

Sv. *Eufrasia*, jeptiška, byla od jisté služky klášterní otázána, proč jen jednou v týhodnu teplých pokrmů požívá? „Proto,“ odpověděla Eufrasia, „že tak představená poroučí.“ „Nikoliv!“ rozdurdila se děvečka, „znám tě, přetvařovačko, proto to činíš, že se chceš zvláštností před ostatními sestrami vyznamenati; z marnosti tak činíš, abys byla od představené pochválena.“ Eufrasia, slyšíc to, padla před děvečkou, hořekujíc a slzíc, prosila ji a žádala, aby se za ni co hříšnici k Bohu modlila. Představená, která nepozorovaně vše slyšela, potrestala děvečku, Eufrasii ale objala, že křivdu tak trpělivě snášela. *(Bauberger.)*

Když sv *Filip ner.* v domě sv. Jarolíma žil, musel ze závisti od sakristánů mnoho potupy snášeti, aby jinde mši sv. sloužil a zpovídal. Svatý nežaloval na to u představeného kostela, alebrž mírností a úslužností hleděl si srdce sakristánů získati, říkávaje přátelům, že kříž ten chce trpělivě snášeti. Když ale viděl, že všecko namahání jeho jest marné, tu žaloval si ukřižovanému Spasiteli a tu mu Spasitel odpověděl, že mu dává trpělivost a proto že naň má pohlížeti. *(Mehl. příkl.)*

Byv sv. *František sál.* kdys potupen, mlčel. *(Životy svat.)*

Sv. *František xav.* přišed na apoštolských cestách svých do města Amanguche v zemi japonské se spoludruhem Janem Ferdinandem kázal tam několik dní bez úspěchu. I kázal hned na to Jan Ferdinand, an pohan jeden z velké vzteklosti plil na tvář jeho mysle jej tak k mlčení přivésti. Ale kazatel tiše si tvář utřev a ani znaménka netrpělivosti nebo hněvivosti na sobě neukázav, dále v kázaní pokračoval. Což když jeden z přístojících uzřel, plu obdivení nad tou nevídanou trpělivostí zvolal: „V pravdě ta víra, která tak trpělivě snášení veřejné křivdy učí a přemahání sebe přikazuje, musí býti pravá a když je pravá, co mi brání, abych ji nepřijal?“ I dal se od sv Františka ve víře katolické vycvičiti a brzy na to došel milosti křtu sv. To spůsobilo, že ještě téhož roku v témž městě okolo tří tisíců pohanů bylo obráceno.

(Ber. Bercaster.)

Sv. *Františka šantálská* byla jednou od jistého mladíka velmi potupena a trýzněna proto, že jistá slečna vstoupila do kláštera, již chtěl za manželku pojmouti. I pravila tu Světice k jedné jeptišce: „Žádná chvála mi nebyla nikdy tak milá, jako tato potupná slova!“

(Mehl. př.)

Jistý měšťan v Cesarei věda, že sv. *Julita* křesťankou jest, přivlastnil si poznenáhla nespravedlivě dvory její i všecko ostatní jmění; neboť křesťané před úřady pohanskými neradi žalovali. Sv. Julita snášela bezpráví s největší trpělivostí a teprv když v nouzi upadla, práva svého vyhledávala. Ačkoliv patrně dokázala, jak hanebně byla o jmění oloupena, byla přece od uplaceného soudce odmrštěna a že nechtěla obětovati modlám, upálena.

(J. Bílého: Legenda.)

Sv. *Karel borromejský*, když se jej po dlouhý čas jakýsi slavného řádu veliký kazatel zjevně na kazatelnici hanlivě dotýkal, snášel křivdu tu tiše a trpělivě. *(Sv. František sál.)*

Sv. *Stanislav Kostka* musel mnoho od svého bratra Pavla snášeti a proto nebyl nikdy netrpěliv, ani hněviv na bratra, ale miloval jej a sloužil mu jako nějaký čeledín.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Ludvíku*, králi francouzskému, lála jednou žena mníc, že se jí stala křivda a že nehoden jest, aby byl králem. Na to král tiše a pokorně: „Máte pravdu, milá ženo, kdyby se mnou nakládali dle zásluhy, vyhnali by mne nejen z Francie, ale i z celého světa!“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Majdalena z Pazzis* ležela na smrtelném loži a nemohla již žádným údem pohnouti. Když ale uslyšela, že

jedna ze spolusester, kteráž ji potupně urazila, onemocněla, dala se s velkou bolestí k ní donésti a těšila ji slovy věčného života. „To si's mohla také ušetřit," pravila jiná sestra stará mrzutě, „ona ti ublížila." Majdalena ale odvětila: „Učinila jsem to s radostí, abych se jí poděkovala za dobrodiní, jež mi prokázala; neboť jsem ráda, že mi před mou smrtí ještě příležitost dala, abych něco pro svého Vykupitele trpěla." *(Klinkáče: Legendy.)*

Sv. *Pacifikus sanseverinský* ztrativ záhy rodiče své dostal se ku strýci, jenž s ním krutě nakládal. I musel ubohý konati práce ty nejomrzelejší a nejsprostší a přece si nikdy nestěžoval, nýbrž z lásky k Bohu vše vesele a trpělivě snášel; ba ani nechtěl k jiným přátelům jíti, když, uslyševše, jak krutě se s ním nakládá, k sobě ho chtěli vzíti. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Petr Damian*, biskup a učitel Církve, již v útlém mládí ztratil otce i matku. Jeden z bratří jeho vzal jej k sobě, nikoliv aby ho dobře vychoval, nýbrž aby z něho užitek měl; musel mu vepře pásti, což trpělivě snášel. Za to jej později Bůh odměnil, že se stal knězem, biskupem, ba i kardinálem. *(Živ. svat.)*

Sv. *Pulcheria*, byvši nepřízní švakrové své ode dvora cařihradského zapuzena, byla živa na jednom ze statků svých v tiché samotě, modlitbami, sv. čtením a rozjímáním Bohu sloužíc. Nikdo ji neslyšel tu reptati, nikdo naříkati na křivdu bratrovu, ani na násilí, jež jí Eudoxia učinila, ani na nespravedlnost, jíž se ministři a úředníci proti ní dopustili. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Spiridion* byl k císaři Konstantinovi povolán. Spatřiv jej jeden z dvořenínů, že je chatrně přioděn, ano otrhán, v ruce maje hůlku, obořil se naň, domluvu mu přísnou činiv, že se opovažuje v takovém oděvu před císaře předstoupiti. Svatý ale podal mu líci, aby ho v ni udeřil. Tato tichost spasitelné ovoce přinesla; neboť jej snažně za odpuštění té křivdy prosil a uvedl jej co nejpřívětivěji k císaři. *(Macana výb.)*

Sv. *Terezie* neznala zášti a nenávisti, v jejím srdci plál jedině oheň lásky a oheň milosti. Proto beze lsti milovala i ty, kteří jí ubližovali, ji pronásledovali a bezpráví a křivdu jí činili, ano takové lidi dobrodiním obsypávala. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Vincenc paul.* ubíral se jednoho dne ode dvora královského pozdě večer domů; na cestě jej stráž městská obklíčila, na zem porazila a zbila. Vincenc odešel a mlčel. Ale vrchnost dostavši toho známost, započala vyšetřování, chtíc nevážných svévolníků potrestati. Uslyšev to Vincenc bez meškání se k vrchnosti odebral, snažně žádaje, aby ode všeho vyšetřování ustala. I bylať přinucena učiniti tak, protože Vincenc vyznati nechtěl, v kterou hodinu se mu to bezpráví stalo. *(Macana výb.)*

Johanna Maria Bononi, představená benediktinek v Bassanu v Italii († r. 1670), musela, ač nejlepší úmysly měla a svatě žila, mnoho nátisků, ba i pronásledování trpěti. I hodní mužové, nemohše ji pochopiti, nakládali s ní krutě; špatní ji ale zcela ubližovali. A když ji sestry vybízely, aby se bránila, odpověděla: „Tyto křivdy jsou drahocenné poklady, které ku kříži složím." *(Richter.)*

Když císaři *Konstantinu* dvořané oznámili, že socha jeho od vzbouřené luzy kamením poházena jest a spolu ku pomstě ho měli, odvětil: „Necítím žádného poškození na tváři své a proto není zapotřebí žádné pomsty. *(Wiser's Pred.-Lex.)*

Jistý *nešlechetník*, sedě v špatné společnosti, a uslyšev o podivuhodné trpělivosti jistého poustevníka, zaskřípal zuby a pravil: „Vsadím se o nevím co, že dareba ten se přetvařuje a vše lež jest." I odebral se časně ráno druhého dne do obydlí poustevníkova. Spatřiv zde malého psíčka, jenž poustevníku v noci zahrádku hlídal, zabil ho. Tu mu padl stařec k nohoum a pravil: „Milý příteli, psíčka toho sám jsem si vyhlídal, jak mne to mrzí, že jsi se rozlobil." Vida nešlechetník, že cíle svého nedosáhl, přemýšlel nějaký čas, pak ale přelámal kvetoucí stromy poustevníku v zahrádce. Poustevník ale opět vydával sebe za příčinu hněvu nešlechetníkova, an stromky ty nasázel. Tu rozvzteklen zpustošil nezdara střechu poustevníkovu, jak jen mohl, a konečně i celou chýšku zničil. Poustevník útrpně

jen pohlížel na bezbožníka a když tento byl již hotov, přinesl mu džbán vody z blízké studánky, aby se po takém namahání posilnil. — Takové trpělivosti světák neočekával, i padl plný zahanbení a lítosti poustevníku k nohoum, prosil za odpuštění, a obdržev ho polepšil se a opět vystavěl poustevníku domek a vysázel stromy. (*Zollnera*: *Kat. káz.*)

Byli *tři poustevníci*, jenž v umění spasení daleko dospěli. Jeden z poustevníků těch vydal se na cestu a zavítal do domu pohana, úhlavního nepřítele víry křesťanské. Uzřev poutníka nadával mu, ano i kamením jej obsypával. I vřelo to v poutníku, počal přemýšleti o pomstě, než vzpomenul si na slova Paně: „Nesplácejte zlé zlým, nemstěte se a proto se přemohl a mlčky bral se dále. — Druhý poustevník nedlouho na to bera se touž cestou a dozvěděv se o onom bezpráví, nermoutil se, alebrž radoval, pamětliv jsa slov Kristových: Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království Boží. — I třetí poustevník šel touž cestou a stejně s ním nakládáno, i jemu jako prvnímu se vedlo. I dal se do pláče, plakal hořké slzy, ale ne nad urážkou sobě učiněnou, ale proto že se jmeno Boží zlehčuje a že ten pohan soudu Božího vinen se stává a modlil se zaň, aby mu Pán Bůh hříchu nepočítal a takto mysle šel dále. (*Ant. Fridrich.*)

Jistý mnich z opatství *la Trappe*, kdežto stálé mlčení jest pravidlem bratří, procházel se stromořadím vedle klášterní zahrady. Mladý důstojník jeda okolo ptal se jej na cestu do města Rennes. Trapista ukázal mu prstem v tu krajinu; a když byl důstojník podruhé tutéž odpověď dostal, skočil rozhorlen s koně a starého kněze nemilosrdně zbil. Pak chtěl dále jeti, než oř stále se spínal. To vida zbitý mnich, sebral se a koně pojav v uzdu, pomohl důstojníku do třemen. (*Podstr. výkl.*)

Uslyšev císař *Theodosius velký*, že někteří potupně o jeho panování mluví, pravil: „Učinili-li to z lehkomyslnosti, musíme jich pomluvou pohrdati; učinili-li to v rozhořčenosti a prchlivosti, musíme s jich slabostí útrpnost míti; učinili-li to ze špatného srdce a zloby, musí vladař, an i on na zákon lásky vázán jest, raději mírně, než spravedlivě jednati. (*Ber. Bercaster.*)

Maršálek *Tyrenn* šel kdys, oblečen v civilní šat, kolem jistého hostince na procházku, kde tovaryšové v kuželky hráli. I nemohše se o jednom hodu dorozuměti, prosili jenerála, kteréhož neznali, aby jim holí místo, o něž se přeli, vyměřil. Tyrenn jim byl po vůli a rozepři rozhodl. Než jeden tovaryšek, proti němuž se rozhodlo, nebyl s tím spokojen a počal Tyrennovi nadávati. Tyrenn usmívaje se dokazoval mu, že mu neukřivdil. V tom přišlo několik důstojníků a vzdalo maršálku povinnou úctu. Tu tovaryš, uslyšev jmeno Tyrenn, se ulekl, ať Tyrenn pro udatnost všeobecně byl vážen a prosil za odpuštění. Tyrenn jen pravil: „Přiteli! jak jste si mohl jen mysliti, že bych vám ublížil?“ a vzdálil se. Tovaryš se z prchlivosti vyléčil a stal se velmi mírným člověkem. (*Šmída*: *Repert.*)

Voisenoneo učeností a spisy svými byl proslulý. Jednou jej navštívil mladý muž, jenž ze závisti velmi jej nenáviděl, a žádal ho, aby mu dal úsudek o spisku, jenž byl hanopis na Voisenonea. Voisenoneo klidně přečetl hanopis, aniž by nejmenší známku nevole ukázal a pak pravil: „Spisek ten jest povrchně psán, dovolíte-li, opravím ho.“ Nestyda dovolil. Voisenoneo mnoho změnil a mnoho vtipů i přidal, aby tím směšnějším sám se stal a pak jej dal mladíku nazpět, řka: „Nyní, doufám pevně, že spisek váš bude vítaným a že mne u čtenářů učiníte směšným.“ Touto klidností se mladík tak zastyděl, že Voisenonea prosil za odpuštění, a zničiv ihned hanopis stal se přítelem Voisenoneovým. (*Šmída*: *Repert.*)

6 Ubližujícím milerád odpouštěj!

viz: „smířlivost“.

7. Za živé i mrtvé k Bohu se modli!

viz: „modlitba za jiné; zemřelé!“

Sláva,

viz i: „důstojenství!“

1. Vlastnosti.

a) Jest marná, bez ceny.

Uslyšev jistý filosof, že *Alexandr* velký zemřel, zvolal: „Vizte jak ten, co včera zemi nohama šlapal, nyní od země pohlcen jest. Včera mu nestačoval celý svět a nyní má dost na málo země. Včera vedl velká vojska a dnes ho doneslo málo nosičů do hrobu!“

(*Sv. Antonín.*)

V nejzazší Indii dostal se *Alexandr vel.* až k jedné z rajských řek. Napiv se z občerstvující vody, okřál nad míru a umyv vodou obličej svůj, byl jako by omládnul. Táhna potom podle řeky skrze valné pouště, přišel ku bráně rajské. „Otevřte,“ volal, „jsem podmanitel světa, král vší země!“ Ale v odpověď mu dáno: „Ustup, nebo jsi krví zbrocen a tou svatou branou vstupují jen spravedliví!“ „Tedy aspoň dejte něco na památku!“ vece král. I podali mu lebku umrlčí. S nevolí ji přijal. Ale lebce v rukou jeho vždy více a více tíže přibývalo, takže ji brzo udržeti nemohl, ba naposledy by ji všecko zlato vydobyté, aniž pokladové celé Persie a Indie byli nevyvážili. Dychtiv zvěděti, co by věc znamenala, povolal mudrce a tázal se ho. — „Lidská ta hlava jsi ty,“ odpověděl mudrc. „Nenasytí se oči tvé, dokuď otevřeny budou, zlatem a stříbrem; ale viz, popelem posypou hlavu tvou a přikryjí hrstkou plstí a bude lehká, jako která jiná lebka!“ Co když učinil, stalo se. A řeč jeho se brzy vyplnila. Se svým vojskem táhna nazpět, Alexandr umřel v Babyloně. Mocnářství jeho se rozpadlo a lebka podmanitele se podobala každé jiné lebce.

(*Jan Herder.*)

Alexandr veliký, král macedonský podmanil si a ztroskotal nesmírnou říši perskou ve velmi krátké době. A když divili se vítězoslavě jeho všickni, již tehdy při všeobecné chválořeči pozvedl hlasu svého Diogenes korintský, řka: „Slavnější jest, kdo v okresu malém blaho a štěstí rozšiřuje nad onoho, jenž rozsáhlé krajiny požehnané plení a bídami naplňuje.“ (*Jos. Ehrenberger.*)

Když pán z *Castelnau* šest hodin před smrtí maršálskou důstojnost obdržel, pravil: „Vyznamenání to jest hezké na světě, ale já musím do země, kde mi tato důstojnost málo pomůže!“

(*Mehlera příkl.*)

Filip II., král španělský, jsa již blízek smrti, zavolal si syna svého a obnaživ prsa, kteráž královské roucho krylo a ukázav mu je, ana červy naplněna hnila, pravil: „Viz, milý princi, jak se umírá a jak všecka sláva a velkost na světě zaniká!“

(*Sv. Alfons Liguori.*)

Napoleon I. vypovězen jsa na ostrov Elbu prchnul odtuď, aby opět ujal vesla vlády ve Francii. Dostav se šťastně na břeh zátoky janovské odvážil se drsnatou cestou vedoucí přes Alpy sněhem pokryté. Po veleobtížném pochodu odpočinul si několik okamžiků v chýši, v níž bydlela stará žena s dvěma krávama. Občerstvujíc unavené tělo při ohni z roští obrátil se k selce nevědoucí, jaké hosti pod svou střechou má a tázal se jí, neví-li nic nového z Paříže. Selka nemálo se divíc takové neobyčejné otázce, ovšem záporně odpověděla. — „Tedy vy nic nevíte, co dělá král?“ tázal se Napoleon. „Král?“ ptala se stařena s podivením ještě větším, „král? snad říci chcete císař! Ó ten jest ještě pořáde tam dole“ (pod horami ve Francii; nevěděla tudíž, že Napoleon vypovězen byl). A pohledluv na průvodčího svého Druota, řekl: „Hle, Druote, co nám to prospívá, pobuřovati svět, abychom jej slavnou pověstí jmena svého naplnili?“

(*V Marchal, muž křesťanský.*)

Čte se v letopisech o *Saladinovi*, jenž byl na východu nejstatečnější podmanitel a vítěz, že před svou smrtí rozkázal, aby se to plátno, kterým tělo jeho obvinuto bude, na kopí veřejně nosilo a vyvolávalo: „To je všecko, co vítěz celého východu ze všech svých bojů sebou vezme!“ (*Macanův výklad.*)

Sklerus byl udatný a znamenitý vůdce říše řecké za císařů Basilia II a Konstantina VIII. Ze závisti ministra Basilia byl úřadu svého zbaven a touže po vládě, dal se za císaře prohlásiti, avšak přemožen, utekl se ku kalifu bagdad-

skému, jenž ho ale 9 roků ve vězení držel. Tu, ana válka s Peršany povstala, byl od císaře opět za vůdce přijat a dobyv slavného vítězství, opět se vyhlásil po smrti císařově proti Foku za císaře, od něhož jat a uvězněn jest, nabyv teprv po jeho smrti svobody. Nyní teprv uznal Sklerus marnost slávy světské a nepřijal více nabídnutí, aby za císaře se prohlásil. Císař ho pozval k sobě a poznav v něm již vetchého starce, zvolal: „Ó marnosti skutků lidských! Tento muž dříve postrach Cařihradu a nepřátel, jest nyní vetchý stařec!“ I udělil mu důstojenství, kterého ale dlouho nepožíval, an brzy umřel. *(Stolberg.)*

b) Jest nestálá.

viz: „nevděk, přízeň lidská!“

Císař *Heraklius* († 641) vydobyl si v 6 válkách proti Peršanům nesmrtelné slávy, avšak tento zmužilý rek, jenž ani sebe většího vojska nepřátelského, ani vichru a bouře sebe krutější mořské se nebál, najednou upadl v takovou bázlivost, že z paláce svého přes malou úžinu mořskou se bál přejíti. A proto mu museli skálopevný most vybudovati a po stranách umělé stromy a křoví postaviti, aby ani vody nespatřil. Lid ho přivítal a více ho nyní litoval.

(Herbsta výb. př.)

Herodes Agrippa slynul slávou velkou, ale jen na krátko. Když přišli k němu vyslanci z Tyru a Sidonu, aby uchlácholili jeho hněv, posadil se na trůn, oděn v skvostné roucho královské ze stříbra a ze zlata, kteréž se lesklo v paprscích jako slunce a když k shromážděnému lidu řeč činil, pokřikoval lid jako u vytržení: „Hlas Boží to a ne lidský!“ A hle, maličko a sláva jeho vzala konec. Ranil ho, protože nedal cti Bohu, anděl Páně a od červů sežrán zhynul. *(Sk. ap. 12, 20.)*

Kdo neslyšel o slavné a sličné královně *Kleopatře*, kteráž nedlouho před Kristem tak skvěle a nádherně panovala nad Egyptem? Když konala jednou cestu do Sicilie, aby navštívila římského vůdce Antonia, vstoupila na loď, zevnitř zlatým plechem obloženou, jejížto plachty byly z červce drahého a lana z hedbábí skvostného a stříbrná vesla vedly podlé zvuku píšťal a cimbálů vybrané a nádherně ozdobené služky, královna pak sama odpočívala jako nějaká bohyně pod zlatým stanem a všickni obyvatelé spěchali k břehům, aby viděli skvostné divadlo toto. A přece sláva tato panovala jen na krátko. Vše se v brzku změnilo; neb když Antonius přemožen byl, učinila sama sobě smrt, aby vítězi nepadla do rukou.

(J. E. Veith.)

Musa, jeden z nejneohroženějších místodržitelů kalifů VII. století v Africe, přeplouI až do Španěl. Pyšný Musa chtěl odtuď celé Evropy se zmocniti. Zatím ale smrti blízek neschvaloval kalif Al-Walid záměr jeho. Musa nahromadil nesčíslné množství ukořistěných drahých věcí a chtěl slavně do Damašku přijíti. Než měl zadržeti, ale neuposlechl a přišel. Zatím Al-Walid zemřel a u nástupce jeho Suleimana upadl Musa v nemilost a byv k pokutě peněžité odsouzen a zbičován veřejně a po celý den na pranýř postaven musel se odebrati do vyhnanství.

(Mehlera příkl.)

Syn chudého právníka z Korsiky *Napoleon I.* nosil korunu císařskou v hlavním městě Francie, pod jehož vítěznou zbraní mnozí zatřásli se národové; on svrhl krále a knížata s trůnů a příbuzným svým koruny a království jako hračky rozdával: ale dvakrát deset let neuplynulo ještě, když tento mocný císař odvezen jest na pustý ostrov sv. Heleny co vězeň, kde zbaven všeho lesku a slávy, držen pod přísnou stráží, umřel.

A kde jsou národové, kteří před tisící lety měli jmeno? Kde jsou Egyptčané, stavitelé památek, jaké se považovaly za divy světa? Zhynuli, potomci jejich jsou otroci národu jiného. Kde jsou Řekové, tito lidé nejsličnějších mravů, rozšiřovatelé umění na světě? Potomci jejich teprv z části ze sna se probuzují. Kde jsou Římané, lakotní dobývači cizých zemí, kteří mečem sahali do všech končin světa? Říše jejich se rozpadla. Kde jest Babylon, ono stobranné město, 16 mil dlouhé? Kde Karthago, ono bohaté skladiště všeho zboží, u něhož sbíhali se korábové všech moří? Kde jest Julín (Volín) ona chlouba Slovanů, kde panovali kupci bohatstvím proslulí? Sláva jejich zašla *(Fr. Daneš.)*

Jakou slávou oplýval *Přemysl Otakar II.*, král český! Pro svou udatnost nazván jest králem železným a pro své bohatství a nádheru králem zlatým. Avšak zakusiti musel sám na sobě, jak sláva ta nestálá jest na světě. Pokořiti se musel (1276) před mocným císařem Rudolfem a nemoha zpupnost císařovu snésti, uchopil se po druhé zbraně proti němu a bídně v bitvě nad řekou Moravou na den sv. Rufa 1278 zradou Miloty z Dědic zahynul.

(*Jan Nep. Černohouz.*)

Pan *Záviš z Falkenšteina* došel za mladého krále Václava II. největší přízně a slávy. Dostal za manželku vdovu po udatném králi Přemyslu Otakaru II. Kunhutu a nyní co nejvyšší hofmistr spravoval vlastně sám zemi českou Avšak osočením nepřátel zvláště pak císaře Rudolfa a úmrtím manželky své, pozbyl přízně královy, uvržen nejprv do vězení do bílé věže na hradě a po půl druhém roku sťat jest před zámkem Hlubokou před očima bratra svého roku 1290. (*Jan Nep. Černohouz.*)

c) Jest nebezpečná; nenasytná.

Karel V., král francouzský, leže na smrtelné posteli, dal si přinésti od pařížského biskupa tmavou korunu Kristovu a od opata denisského korunu královskou. Trnovou korunu přijal s úctivostí a slzami a postavil ji před sebe, královskou ale k nohoum, řka: „Ó, ty drahocenná koruno trnová, okraso našeho Spasitele, jak mne těšíš, ó, kéž by mi i Ten milostiv byl, jenž ji jednou nosil. Ty ale koruno královská se vší skvostností a slávou svou jsi přece jen malicherná, skvostná jsi, an ten, jenž tě nosí, spravedlnost mnohou konati může, nebezpečná ale, an tě tebou ozdobený zneužívati může. Šťastný, kdo na světě trnovou korunu miluje, ješto tam na věčnosti věčnou ověnčen bude.

(*Pred. u. Kat. 1854.*)

Alexandr velký uslyšev od Anaxagora, že nesčíslné množství světů jest, dal se do hořkého pláče. A když se ho ptali, proč pláče, odpověděl: „Jak nemám plakati, když tolik jest světů a já ještě ani jednoho pánem nejsem.“

(*Plutarch.*)

Pyrrhus, král, povolav k sobě prvního ministra, řekl mu: „Rychle čiňte přípravy, neb mám velký úmysl.“ „Oč běží pane?“ tázal se ministr. „Oč běží? Co pak nevidíš, že země epirská jest pro krále Pyrrha příliš malá, a že v tak úzké zemi ani dýchati nemohu? Chci Italie dobýti.“ „A pak?“ „Pak třeba jen kroku dále a vydobudeme Sicilii.“ „A pak?“ „Pak jsme za několik dní v Kartagině.“ „A pak?“ „Pak budeme náramně bohatými, mocnými a odpočineme sobě.“ „Pak,“ doložil ministr, „budeme muset umříti, neodpočinuvše sobě,“ a konec podniku toho ukázal, že ministr měl pravdu.

(*V. Marchal, křesťanský muž.*)

2. Škodí; vede k hříchu; vraždě.

Alžběta, královna anglická, zaslepena vašní po panování, pravila jednoho dne: „Bože! uděl mi ještě čtyrycet roků panování a mileráda se vzdám nebe.“ Bůh dopřál jí 40 roků, ale jaký osud její tam na věčnosti. (*Sv. Alfons Lig.*)

Pokud pásal *David* stáda otce, pokud pronásledován od Saula bloudil na poušti, nespustil se Boha a sv. zákona jeho: na trůnu pak královském sedě klesl hluboko. (*Frenclova: Postilla.*)

Císař *Antonín*, Říman, aby sám na trůn dosedl, zavraždil vlastního bratra v lůně matky své. (*Hunolta káz.*)

Kóre a soudruzi toužíce po panování, reptali proti Mojžíšovi a zabiti jsou. (*4. Mojž. 16.*)

Abimelech, aby panoval sám, pobil bratry své, jen nejmladší Joatham skryt jest, za tři leta však Abimelech zabit jest. (*Soudce 9.*)

Absolon, chtě panovati, povstal proti vlastnímu otci a bídně zahynul. (*2. Kr. 15.*)

Adoniáš toužil po vládě a zabit jest od Šalomouna. (*3. Kr. 1, 2.*)

Zambri zabiv spilého krále Elu, zmocnil se vlády, panoval ale jen 7 dní. (*3. Kr. 16, 10—18.*)

Athalia, matka krále Ochoziáše, po smrti syna pobila všecko símě královské a panovala, až sama zabita jest. (*4. Kr. 11.*)

Nabuchodonosor, král assyrský, chtěl panovati celému světu. (*Jud. 2.*)

Boleslav I., kníže český, tak daleko se dal slávou a vládychtivostí zaslepiti, že vlastního bratra sv. Václava, ač ho

tento za svého nástupce vyhlásil, ve staré Boleslavi zavraždil.

(*Jan Nep. Černohouz.*)

Drahomíra puzena nenávistí a záštím, zvláště ale žádostí po vládě, počala své tchyni rozličné úklady strojiti, až ji, sv. Ludmilu, dala zavražditi.

(*H. J. Karlika*: *Živ. sv.*)

Po smrti *Klodomíra*, panovníka v Orleansu, ujali se vlády, ještě tři jeho synové byli ještě nezletili, Klodomírovi bratří Childebert a Klotar, než by sirotci vyrostli, které bába jejich zbožná Klotildis vychovala. Zatím ale strýcové zaslepeni vládou a slávou, zmocnili se sirotků a Klotar sám vlastnoručně dva z ubohých sirotků zabil, třetí princ Klodvald unikl rukoum vrahovým a žil napotom v mužném věku co poustevník.

(*Herbsta výb. př.*)

Po smrti longobardského krále *Kuniberta* mnozí z longobardských knížat dychtili po koruně a následkem toho mnozí se mezi sebou zavraždili, vypíchajíce sobě vespolek a manželkám svým oči, aneb uřizujíce nos a uši.

(*Mehlera příkl.*)

Maximus stav se po zavraždění Valenciniana III. r. 455 římským císařem, ač prvé sám velkým bohatstvím oplýval, necítil se šťastným, alebrž již třetího dne důstojnost se sebe složil, ještoho tížila vina, že Valenciniana zavraždil. I byl sám také zavražděn a mrtvola jeho po ulicích římských smýkána.

(*Herbsta výb. př.*)

Nezřízená láska ku věcem pozemským, slepá neskrocená žádost po panování v zemi české podmanila i přivedla kněžice českého *Oldřicha* k ohavnému skutku. Zmocniv se staršího bratra Jaromíra, kterémuž po otci panovati náleželo, rozkázal ukrutný tento bratr katanům oslepiti bratra. Necitelní katané vykonali rozkaz pána svého; prosby a pláč, slze a nářek nepohnuly tvrdým srdcem ukrutníků; žhavým železem vypáleny jsou ubohému knížeti jasné oči a mrakota zakryla zrak jeho. (*Václav Štulc.*)

Rufin, spoluvládce císaře Arkadia, toužil po důstojnosti císařské a proto, chtě si jí vydobýti, ztratil život.

(*Nicefor.*)

Walther, vévoda z Atholu, strýc skotského krále Jakuba I., aby sám se stal králem, hleděl Jakuba zavražditi. Za to dostalo se mu pohanění velkého, na voze byl po městě vezen a ukazován a sice nahý, maje na hlavě korunu.

(*Le Blanc.*)

3. Nevyhledávej ji!

Mojžíš nechtěl slouti synem dcery královy. (*Žid. 11, 14.*)

Josef vše, co v Egyptě vykonal, Bohu přičítal. (*1. Mojž. 41, 16. 25.*; *45, 8.*; *50, 20.*)

David taktéž činy své Bohu přičítal. (*Ž. 117, 16.*; *2. Kr. 12, 27.*; *4. Kr. 20.*)

Šalomoun nežádal o ni, ale o moudrost. (*3. Kr. 3.*)

Juditha zapomněla na čin svůj. (*Jud. 16, 23.*)

Kristus jí nevyhledával. (*Jan 8, 50.*)

Maria jen chválu Boží vyhledávala, řkouc: „Velebí duše má Hospodina.“ (*Luk. 1.*)

Dvaasedmdesát učeníků káral Kristus, aby po slávě netoužili, ana pochází z ďábla. (*Luk. 10, 17.*)

Sv. Petr odmítl chválu, když uzdravil chromce (*Sk. 3.*); podobně i sv. Pavel (*1. Kor. 15, 10.*); sv. Jan mluví o sobě co o třetí osobě. Kristus mnohým, kteréž uzdravil, přikázal, aby nikomu o tom nepovídali.

Sv. *Prokop*, patron náš, byl, stav se kněžem a kazatelem na Vyšehradě, u velké vážnosti u celého dvora knížete Oldřicha a mnoho mluvilo se k jakým hodnostem Prokop povýšen bude. Prokop ale opovrhuje vší slávou světskou opustil místo kazatelské a vstoupil co prostý mnich do kláštera břevnovského a když se mu i tu pochlebovalo, zmizel a žil 15 roků o samotě v pustých lesích u řeky Sázavy. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Slib.

1. Nečiň hříšně, ani lehkovážně; dochází trestu.

Praví o *Alexandrovi Valerius*, že jel s vojskem k jistému městu u velikém hněvu, chtě je sbořiti. Jeden mudřec (Anaxagoras) byl z tohoto města rodem a byl vzácen Alexandrovi. I šel tento před Alexandra, chtě milost vyprositi městu, a Alexandr uzřev jej,

rozuměje, že chce prositi za to město, prvý promluvil, vece: „Přísahám, žeť toho neučiním, zač mne budeš prositi.“ A mudřec tuto přísahu uslyšev řekl: „Králi milý! za toto prosím tvé milosti, sboř a zahlaď to město a nedávej milost jemu.“ A král, aby nebyl křivě přísahal, dal milost městu tomu a nezbořil je. (*Knihy o hře šachové.*)

Herodes učinil hříšný slib a tím ukázal nesmyslnost; on jej splnil, dav sv. Janu křtiteli stíti hlavu a tím ukázal bludnost svědomí. (*Mt. 14, 7.*)

Židé učinili hříšný slib, zavázavše se, že sv. Pavla zabijou. (*Sk. 23, 14.*)

I *Jefte* učinil slib nepředložený a hříšný, že, co mu po vítězství nad Amonitskými z domu jeho vstříc přijde, Bohu obětovati bude. I vyšla mu vstříc jeho dcera, kterouž, ač s bolestí velikou, obětoval. (*Soudc. 11, 30. 31.*)

Jistá *paní* uslyšela, že sv. František sál, již v mládí slibem se zavázal, že každodenně se bude růženec modliti. I chtěla totéž učiniti a ptala se svatého o radu, což jí ale sv. František zrazoval. „Jak,“ pravila paní, „vy mi zrazujete, co jste sám v mládí učinil?“ Načež svatý: „To slovo v mládí zde právě rozhoduje; neboť tehdáž jsem si nerozmyslel dobře, co jsem sliboval; nyní ale v dospělejším věku vám radím, abyste toho nečinila. Proto ale se jen pilně modlete růženec, nezavazujte se ale slibem, abyste ho snad nezrušila.“ (*Zollnera: Kat. káz.*)

Římský císař *Maximius* postavil r. 313 60.000 mužů proti Liciniovi, kterýž na spěch sotva 30.000 mužů sehnal. Aby vítězství tím spíše si pojistil, učinil Maximius co pohan slib nejvyššímu bohu Jovišovi, že křesťanství zcela vyhubí, dopomůže-li mu k vítězství. Když již voje proti sobě stály, sejmuli vojínové Liciniovi přilbice a pomodlili se k pravému Bohu. Po modlitbě důvěřujíce v pomoc Boží vrhli se na nepřítele a porazili jej mnohem silnějšího zcela, kteréhož podivuhodný strach přepadl, tak že polovice vojska padla, ostatní pak se dali na útěk. I Maximius utíkaje v zoufalství požil jedu a čtvrtého dne bolestně dokonal. (*Mehlera přikl.*)

2. Učiněný obnovuj; splň!

Sv. *František xav.* každodenně opakoval Bohu učiněné sliby a říkával, že každodenní jich obnovování nejlepší zbraň proti světu a satanu jest. (*Lohn. bibl.*)

Čte se o jistém *Marku* v kronice římské, že když jat byl s jinými od nepřátel a Římané také měli z oněch vězně, pak toho Marka pustili, smluvil se o šacuňk a prosil, aby jej pustili, řka: „Vrátímť se, nedám liť těch peněz.“ A vrátiv se k svým nechtěl dáti peněz, aniž se chtěl zase u vězenie postaviti, řka: „Oklamal jsem je. Já sem mienil, že se k svým zase vrátím, nedám-li těch peněz. A to jsem učinil.“ Ale Římané nechtěli, by jich rytieřstvo šli lstmi takými; kázali jeho svázati a dovésti k nepřátelóm. (*Knížky o hře šachové.*)

Sliby učinili a splnili:

Jakub po snu na útěku před Esauem, že navrátí-li se opět domů šťastně, na posvátném kamenu desátky Bohu obětovati bude (*1. Mojž. 28, 20.*).

Anna, žena Elkánova neplodná, že dostane li plod, Bohu ho obětuje a dostavši syna Samuele učinila tak (*1. Kr. 1, 11.; 24.*).

Lid israelský a David radovali se, obětujíce dle učiněného slibu (*1. Par. 29, 9.; 2. Par. 31, 6.*).

Absolon slíbil před Davidem Bohu oběť (*2. Kr. 15, 7.; 8.*).

Artaxerxes poručil Esdrášovi a lidu, aby Hospodinu dle slibu učiněného obětovali (*Esdr. 8, 14.*).

Heliodor obětoval dle slibu Bohu za uzdravení (*2. Mak. 3, 35.*).

Král Asa věrně splnil, co on a otec jeho Bohu přislíbili (*2. Par. 15, 18.*).

Rodička Boží učinila slib čistoty (*Luk. 1, 34.*).

Sv. Pavel v nebezpečí učinil slib nasireiský a splnil ho (*Sk 18, 19.; 21, 23.*).

První křesťané ve svých shromážděních se zavazovali, že nechtí klamati žádného, nýbrž že každému víru a slovo držeti budou a co slíbí, věrně splní. (*Plinius.*)

I pohané, u př. Římané, činili sliby, zvláště pro blaho vlasti

Sv. *Benedikt*, pocházeje z hraběcího rodu, viděl, jak by bez mála se byl v boji proti Longobardům bratr jeho v řece Tessino utopil. Tu v nebezpečí

života bratrova slibem se zavával sv. Benedikt, že svět opustí a v službu Boží vstoupí, pak-li bratr jeho zachráněn bude, což i, byv s bratrem zachráněn, učinil, vstoupiv do kláštera. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Bonifác*, apoštol Němců, vlastně Vinfred, chtěl se světa vzdáti a do kláštera odebrati. Zatím ale otec maje se synem docela jiný záměr, nepovolil, až teprv na smrtelné posteli, poznav marnost tohoto světa, učinil Bohu slib, že synu brániti nebude, pakli ho na živu zachová. I pozdravil se otec a Bonifác mládeneček od otce poslán jest do benediktinského kláštera v Exetru. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Jan z Fakundo* snášel velké bolesti na kámen, tak že se konečně přebolestné a nebezpečné operaci podrobiti musel. Při té příležitosti zaslíbil se, že pakli by plného zdraví nabyl, do některého řádu vstoupí. A hle, vyhojen jest a slib svůj i splnil, vstoupiv roku 1463 do řádu sv. Augustina. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Jindřich*, císař, spatřiv v Kundlu v Tyrolsku obraz sv. Leonharda, přislíbil, že tomuto svatému ke cti vzdělá klášter, pakli v Italii vše dobře pořídí. V Italii pak vskutku šťastně bojoval proti Harduinu, markrabímu z Ivrey, a byl za krále italského korunován. Na slib svůj ale zapomenul, až když toutéž krajinou jel, vzpomenul si na slib svůj a vystavěl kostel ke cti sv. Leonharda. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Kateřina švédská* vstoupivši na žádost otcovu s Eghardem v stav sv. manželství, dala se s ním do rozmlouvání o ustavičné čistotě a líčila mu důstojnost a velebnost i krásu její tak pěknými slovy, že Eghard ohněm lásky Boží se roznítil a čistotu panickou, co živ bude, zachovávati slíbil. Od toho okamžení byli manželé tito živi jako bratr a sestra. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, učinil slib, že potáhne do zaslíbené země proti Turkům. A od slibu toho nedal se ani nemocí odvrátiti, alebrž věrně splnil ho. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když r. 468 ve Francouzsku hlad a nemoce povstaly a i ohně: přislíbil biskup sv. *Mamert*, že, budou-li od nehod těch vysvobozeni, každého roku tři dni prosební Bohu věnovati budou a když osvobozeni jsou od nehod, slavily se každoročně prosebné dni ve Francouzsku, odkudž se rozšířily po celém křesťanství. *(Mehl. př.)*

Sv. *Markéta Maria Alacoque* upadla do těžké nemoce, která trvala čtyry leta, tak že pořád ležela a zhubla tak, že byla kost a kůže. Tu učinila slib, že okřeje-li, vstoupí do řádu Navštívení Panny Marie. Sotva se byla zaslíbila, již byla i zdráva a slib svůj napotom také splnila. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Řehoř naz.* plaviv se po moři do města Athén, jež bylo sídlo všech umění, v nebezpečí byl utonouti, protože povstala bouře nesmírná. I hořekoval náramně, neboť ještě nebyl pokřtěn. Zavázal se tedy slibem sv., ochrání li ho Bůh, že bez prodlení křest sv. přijme a po všecken čas života svého službě Boží se oddá. Ihned se bouře utišila a nejen Řehoř, ale i ostatní, jenž spolu s ním se plavili, poznali velkou mocnost Boží a všickni s Řehořem víru Kristovu přijali. *(Macana výb.)*

Když sv. *Vilibald*, biskup, v 3. roce věku svého v nebezpečnou nemoc upadl, že lékařové o něm již pochybovali: utekli se bohabojní rodičové jeho ku kříži, jenž před domem jejich stál a položivše polomrtvého syna u jeho paty, modlili se k Spasiteli, slibujíce, že dítě Bohu úplně zasvětí, uzdraví-li se. I uzdravil se a rodiče, pamětlivi slibu svého, dali jej v 6. roce do kláštera, aby se na službu Boží připravoval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Vojtěch* byl syn mocného vladyky Slavníka a matky Střezislavy, jejž rodiče na přímluvu P. Marie s nebe obdrželi a jejž i službě Boží věnovali, když co pacholík nebezpečně se roznemohl. Byvše vyslyšáni, aby slibu svému zadost učinili, poslali jej do Děvína k arcibiskupu Albertu na vychování, kdež v umění a ctnostech tak prospíval, že se stal miláčkem arcibiskupovým, jehož jmeno i při sv. biřmování přijal a jejž arcibiskup na podjáhenství sám vysvětil. Po smrti arcibiskupa navrátil se domů, kdež po smrti prvního biskupa pražského Dětmara sám se stal biskupem a v Prusku konečně mučenické koruny dosáhnul. *(Macana výb.)*

Alban, král britanský, jsa od Normannů ohrožen válkou, slíbil, že desátý díl majetku svého Bohu obětuje a když zvítězil, slib ten i splnil. (*Regino.*)

Kníže *Alois Lichtenstein*, vladař slavného rodu, r. 1853 těžce onemocněv učinil slib, že, pozdraví-li ho Bůh, na poděkování v Braclavě vystaví kapli, aby lid při železnici, nemoha času svátečního do vzdáleného chrámu Páně farního přijíti, nebýval bez služeb Božích. Bůh vyslyšel touhy zbožného knížete a dle slibu povstala krásná kaple, ježto dne 15. září 1856 jmenem sv. Cyrilla a Methoděje posvécena jest. (*Blahověst 1856.*)

Anna Kateřina, dcera vévody z Mantuy, ve 4. roce věku svého dostala vodnatelnost. Dvě leta mnoho vytrpěla a rodiče a lékaři vší naděje se již vzdali. Tu přislíbili zarmoucení rodiče, že, zachová-li jim Bůh dítko, je věnují službě Mariině. Anna se uzdravila a rodiče ji službě Mariině věnovali a tak i vychovali. (*Mehl. př.*)

Za pronásledování křesťanů v Persii za krále Isdegerda r. 420 byl *Asbest*, emír Arabů, kteří na hranicích dohlídku měli a křesťany nevpouštěli, u perského krále obžalován, že křesťanům na jich útěku nadržuje. Asbest musel tu se svou rodinou za hranice k Římanům se utéci, kdež od prefekta Anatolia pohostinsky přijat jest. Asbest měl syna Terebona, který již po delší čas na pravé straně těla ochromen strašné bolesti snášel, aniž by mu byly všecky prostředky magické lékařů pomohly. Terebon slyšel již mnoho o křesťanech, pro které otec na útěk se dáti musel. Když jednou za velkých bolestí na loži nemoha usnouti ležel a na neprospěšné prostředky lidské myslel, modlil se se slzami v očích: „Ó velký Bože, který jsi nebe a zemi stvořil, pomůžeš-li mi, stanu se křesťanem.“ I usnul a ve snu se mu ukázal kmet Euthymius, jenž ho těšil a napomínal, aby slibu svému dostál. I vypravoval sen ten syn otci a odebrali se napotom na poušť k Euthymiu, jenž nad Terebonem se pomodlil, sv. křížem jej poznamenal a uzdravil. I ustrnuli tu všickni přítomní Arabové a byvše od sv. Euthymia ve sv. víře vycvičeni přijali s Terebonem křest sv. (*Cyrill skytopolský.*)

Císař *Basilius* učinil Bohu slib roku 886, že vstoupí do kláštera, pakli nad odbojnými Bulhary zvítězí a k poslušnosti je přivede. Když pak vskutku si je podmanil, vstoupil do kláštera, v němž až do smrti setrval. (*Baronius.*)

Bavorští dělostřelci, když se na výpravě do Řecka na moři v nebezpečí života nalezali, učinili slib, že jakmile se z výpravy té do vlasti své navrátí, na poděkování slavnou mši sv. u Matky Boží sloužiti a památnou desku zasaditi dají. Slibu tomu také dostáli, když se r. 1833 z výpravy šťastně navrátili. Padše na kolena děkovali vojínové Bohu za milost, kterouž jim k přímluvě Rodičky Boží prokázal a dokuď živi byli, zůstal jim ten den velesvatým. (*Mehlera příkl.*)

Bedřich Barbarossa, válče s Turky ve válkách křižáckých, přislíbil umírajícímu příteli svému věrnému Konradu z Feuchtwangenu, že otcovsky se bude o jeho dva synky, které měl při sobě, starati. A Bedřich dostál slibu svému. Choval pacholíky u sebe a když upadli později v ruce nepřátelské, s vlastním nebezpečím je vysvobodil, čemuž i Muhamed velmi se obdivoval. (*Šmída: Repertorium.*)

Bohumír roznemohl se při dobývání Říma na zimnici. I učinil Bohu slib, že potáhne s křižáky do Jerusaléma, bude li uzdraven. A když vskutku zdraví dosáhl, táhl na místa svatá. (*Malmesburiensis.*)

V 11. století žil ve skvostném zámku na Rýně *Jan Brömser z Rüdesheimu*, šlechetný rytíř, jenž statně bojoval a otcem chudých a nešťastných byl. Za císaře Konrada II. zúčastnil se v křížové válce, kdež upadl v ruce Saracenů a uvězněn jest. Tu učinil slib Bohu, že, bude-li vysvobozen a navrátí-li se k manželce a dítkám, vystaví kostelíček. I vysvobozen jest podivuhodným spůsobem a navrátiv se ku svým miláčkům, zapomněl na slib, kterýž ale obnovil, když od draka měl pohlcen býti. Ale, ani nyní nesplnil slib svůj, teprv když jej sluha upamatoval, vystavil kostelík u Rüdesheimu, při němž později i klášter kapucínský vystavěn jest. (*Erholungsstunden.*)

Kněžna *Eliška*, když manžel její Bedřich se Soběslavem bojoval, dívavši se

s okna, zavázala se slibem nábožným, dostane-li se vítězství manželi jejímu. I dostalo se mu ho a Eliška napotom na témž místě, ježto dlouhý čas u lidu jen „na bojišti“ slulo, postavila chrám ke cti sv. Jana, jejž postoupila křížovníkům řádu maltánského.

(*Fr. Palacký*: *Dějiny české.*)

Jistý zeman v městě Alexandrii, jmenem *Eutrop*, učinil slib, že potřebnou nádobu k službě oltářní chrámu sv. Menna chce obětovati. I nechal dvé takových nádob vyhotoviti, jednu ku své potřebě, na druhou lepší nechal vyrýti jméno sv. Menna, kteroužto když uzřel, oblíbiv si ji, podržel a obětoval tu druhou beze jmena. Nedlouho na to plavil se po moři, kdež mu ona krásná nádoba do vody spadla. Služebník jeho rychle do vody skočil, aby ji vytáhl; ale již počínal tonouti. Tu se Eutrop na slib svůj rozvzpomenul, želel svého provinění; slíbil obě nádoby chrámu za obět přinésti a ihned služebník jeho z nebezpečenství vyvázl. Eutrop dostál slibu svýmu a služebník vstoupil do řehole sv. Menna. (*Macana výb.*)

Kurfiřst bavorský *Ferdinand* a choť jeho Adléta savojská neměli za mnoho roků manželství svého žádného dítěte. I učinili Bohu slib, že dostanou-li syna, vystaví kláštter a když je Bůh synem obdařil, vystavěli poblíž zámku velkolepý kostel a klášter, kamž mnichy sv. Kajetána Theatiny z Italie povolali. Spolu ustanovila Adléta nadání, dle něhož mniši, jakmile uslyšeli, že někdo na smrtelné posteli jest, se museli modliti a mši sv. sloužiti, aby smrt umírajícího byla šťastná. (*Hungari.*)

Král *Filip II.*, maje r. 1557 proti Francouzům bitvu podstoupiti, slíbil, že, zvítězí-li, založí skvostný klášter v Eskurialu. I zvítězil i splnil slib svůj a vystavěl tak velkolepý klášter, že ho Španělové osmým zázrakem světa jmenují.

(*Šmída*: *Repert.*)

Brzy, když *František lotrinský* se r. 1738 s Marií Terezií dal oddati, upadl ve válce s Turky, vzdáliv se daleko od svého vojska, s bratrem Karlem v ruce valašských lupičů. Lupiči, spatřivše rakouskou uniformu, zaradovali se velmi ze vzácné kořisti. Vůdce Petr Lagryn ptal se jich, kdo jsou. František mu pravdu oznámil a žádal, aby ho propustil a do leženř dovedl, že hojné odměny se mu dostane. Lagryn svolil, jen žádal, aby on a soudruzi jeho obdrželi milost. V tom přišla manželka vůdcova, žena ukrutná, a žádala, aby František s bratrem vydán byl Turkům a že větší odměny se jim dostane. Tomu ale Lagryn nepřivolil a sám Františka s bratrem rozličnými oklikami, aby v ruce Turků nepřišli, po třech dnech šťastně do rakouského ležení přivedl, kdež se mu a společníkům hojné odměny a milosti dostalo. Ano Marie Terezie na památku zachránění svého manžela vsadila mramorový kámen s nápisem příslušným. (*Dolz.*)

Po smrti Jindřicha VII. bojoval *Bedřich rakouský* s Ludvíkem bavorským o německou korunu. U Mühldorfu štěstí válečné opustilo Bedřicha, byl poražen a odveden do vazby Ludvíkovy. Později smířil se Ludvík s Bedřichem, jenž se mu zavázal, že ho nejen za krále uzná, nýbrž i nepřátely jeho smíří a dceru svou mu dá v manželství. Nemoha však mír ve Vídni způsobiti, navrátil se šlechetný Bedřich dobrovolně do vězení a Ludvík pohnut takovou šlechetnou myslí, nepřítele svého obejmul a sdělil s ním srdce i říši, ustanoviv, aby královali pospolu. (*Mehlera př.*)

Geysa, syn nešťastného Bely, krále uherského, uslyšev od bratra Ladislava, že, jak mu anděl oznámil, má se státi králem, připověděl, že, stane-li se tak, vystaví Bohu a Marii ke cti chrám. A když vskutku králem se stal, vystavěl kostel tam, kde nyní Vácov stojí. (*Šmída*: *Repert.*)

V poslední italské válce u Guidizzolo upadl jistý *francouzský rytmistr*, byv těžce poraněn, v zajetí a odevzdal nepříteli meč svůj. Když ale viděl, že by při množství raněných rána jeho dlouho obvázána nebyla, prosil rakouského setníka, aby mu dovolil do francouzského ležení se odebrati, by si dal ránu obvázati. Setník mu to na čestné slovo dovolil. A hle, rytmistr, když mu ránu obvázali, opět do zajetí se navrátil.

(*Allg. Zeitung.*)

Když císař *Karel IV.* r. 1371 nebezpečně se roznemohl, tak že lékařové o jeho uzdravení pochybovali, obrátila se císařovna zarmoucená s důvěrou k sv. patronu Sigismundovi a učinila slib, že

bude putovati pěšky z Karlštejna do Prahy k jeho hrobu v kostele sv. Víta a obětovati za zdraví manžela svého osm mísek z ryzého zlata, které vážily jedenáct liber a 21 lotů, v ceně 1650 zlatých, k okrášlení hlavy sv. Sigismunda. Jak medle císařovna slib ten skutkem splnila, uzdravil se císař v krátké době. (*Beneš z Weitmile.*)

Chlodvík, král francouzský, učinil na nalehání manželky své Klotildy slib, že zvítězí-li nad Alemany, se dá pokřtíti. I dobyl skvělého vítězství a přijal napotom z rukou sv. Remegia křest sv. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Leta Páně 1367 dostaven byl v Praze na Novém městě kostel a klášter sv. Kateřiny, panny a mučenice, kterýž císař *Karel IV.*, otec vlasti české, r. 1355 založil. Karel IV. dal tento chrám a klášter vystavěti za příčinou slibu, který r. 1355 v Pise učinil, když tam proti němu vlaští odbojníci povstali a on s císařovnou Annou ve velikém nebezpečenství života se octnul. (*J. Kř. V.*: *Císař Karel IV.*)

Císař *Karel VI.* vzdálil se jednou v lese Bonconne od své družiny, honě zvěř a zabloudil, tak že jej přepadla noc na místě medvědy nebezpečném. Král, jsa povždy bázliv, třásl se na celém těle a tu v úzkosti učinil Bohu slib, že, bude-li zachráněn, řád ke cti Rodičky Boží založí. A hle, podivuhodným spůsobem dostal se v brzku ku své družině. Sotva pak že domů se šťastně navrátil, hned druhého dne založil řád „Notre-Dame-d'esperance", jehož úd každý hvězdu na prsou nosil. (*Mehlera*: *Kat. Handb.*)

Jistý *kníže* přislíbil chudému muži oděv. Po nějakém čase upomenul knížete chuďas na slib ten. Ihned svlékl kníže se sebe oděv drahocenný sametový a dal jej chudému muži řka: „Jest slušno, aby kníže držel, co byl slíbil!" (*Pureberl.*)

R. 1873 světila se *v Langresu* ve Francii socha marianská pod názvem: „Naší milé osvoboditelkyni!" Když totiž r. 1870 pruská vojska vítězně pokračovala v před, učinili obyvatelé města Langresu slib, zůstane-li město zachráněno, že postaví Panně Marii ku poctě sochu, kterýž slib i purkmistr podepsal, a hle, po třikráte byli nepřátelé u města, nemohli ho dobýti, a sice 16. listopadu a 16. prosince 1870 a 16. ledna 1871, až konečně uzavřeno příměří a napotom dne 16 srpna 1873 dle daného slibu posvěcena socha. (*Škola B. Srdce 1874.*)

Portugalský polní kazatel *de Laurieras* byl s mnohými důstojníky od krále kamboyského v západní Indii zajat. Laurieras si vyžádal, aby směl za výměnou zajatců do portugalského ležení se odebrati. Ještě mu ale král nedůvěřoval, podal mu svůj pás co zástavu věrnosti a byl propuštěn. Záměr jeho se ale nezdařil a proto se Laurieras navrátil opět do tábora nepřátelského, což králem tak hnulo, že Laurierovi a jeho společníkům všem bez výkupného svobodu daroval. (*Ewald.*)

Kupecká loď navracovala se zpět do vlasti své Francouzska a již byla u břehu Guienejského, ana povstala strašná bouře a loď již počala tonouti. Tu uděliv spoluplující missionář všem absoluci, vybízel je, aby se utekli k Panně Marii a přislíbili, že, budou-li zachováni, bosi půjdou do kostela, se vyzpovídají a k stolu Páně přistoupí. Všickni to slíbili a byvše šťastně zachráněni, v Bordeaux slib svůj splnili. (*Mehl. př.*)

R. 1415 stala se strašná bitva u Azincourtu, kdežto vítězný král anglický *Jindřich V.* mnoho zajatých vznešených Francouzů pobil, tak že sotva který dům ve Francii byl, jenž smrti miláčka neželel a kdež i král francouzský Karel VI. 7 příbuzných ztratil a i dva bratry, vévody z Burgundu. Mezi zajatými nalezal se i Ludvík bourbonský, vévoda vendomský. Vida, že poprava nastává, utekl se k Rodičce Boží a přislíbil, že vystaví kostel Jí ke cti v Chartresu, vyváze-li ze zajetí. A když v skutku zajetí šťastně unikl, splnil slib svůj a vystavěl kostel v Chartresu. (*Herbsta př.*)

Jistý mladý rolník ve Francii chtěl se oženiti a tu se musel dostaviti k vojsku. Zarmoucen žádal *hraběte Mitri*, kapitána pluku lotarinského, aby jej dal do své setniny a za rok ho propustil; neboť tehdáž kapitánové sami si vojíny vydržovali. Mitri mu to přislíbil. Po roce upomenul mladík Mitriho na slib. Mitri odebral se ihned k plukovníku, žádaje, aby mladíka propustil. Plukovník však nesvolil, ještě mladíka co velmi řádného vojína miloval. Mladík pln zou-

falosti chtěl utéci, an Mitri při parádě před celým plukem k plukovníku pravil: „Pane plukovníku! tomuto mladíku jsem přislíbil, že za rok bude propuštěn. Slovo mé musí býti svaté a proto vzdávám se své důstojnosti a chci za tohoto mladíka co prostý vojín sloužiti.“ Plukovník dojat šlechetnou odhodlaností Mitriho, propustil ihned mladíka.

(*Mehl. př.*)

Před několika lety stonalo rodičům *v Raabu* milé dítě na smrt. Otec byl vyšší úředník, protestant, matka byla katolička. Všecko lékařské umění nespomáhalo; lékaři sami vyřkli, že dítě brzy skoná. Vskutku k večeru počalo dítě umírati. Lidské pomoci tu nebylo. Tu katolička-matka, vidouc nebezpečenství největší, uchvácena nesmírnou bolestí, padla před obrazem Panny Marie na kolena a spínajíc ruce a prolévajíc proud slzí, prosila: „Matko, drahá matko, nechej mně mé dítě!“ A protestantský otec, též uchvácen bolestí, padnul také vedle ženy na kolena svá a prosil, maje pevné předsevzetí: „Pomož, matko, pomož mému dítěti a já chci věřiti!“ Dítě, které již dokonávalo, najednou se ztišilo a otevřelo očka. Líbezný úsměv rozprostřel se nad jeho tvářičkou. Matka, vidouc úsměv ten, vzkřikla radostí; vzala dítě do náručí a vinula je k srdci, aby je smrt jí nevyrvala. Otec, vida vše to, slzel. Jeho miláček se pozdravil a otec dostál slovu: nedávno se v stoličném chrámu Páně navrátil do lůna Církve katolické.

(*Škola B. Srdce 1874.*)

R. 1863 zemřel v Lublani františkán Pavel *Ramuta*, jehož pohřeb, an všeobecně byl ctěn a vážen, byl velkolepý. Ctihodný kmet sloužil na vojně od r. 1805 až 1813, kdež se vyznamenal a důstojníkem u dělostřelectva stal. Jednou byl v nebezpečí utonouti, an kůň na mostě klopýtnul. V úzkosti smrtelné učinil slib, že se vzdá světa a Bohu život svůj věnuje, bude-li zachráněn. A slibu svému dostál, vstoupil do řádu františkánského, v němž po 47 roků zvláště co učitel sv. náboženství zdárně působil, že si lásku všech žáků svých získal. Tuto úctu dalo veškeré obyvatelstvo v Lublani tím na jevo, že se na jeho pohřeb v nesmírném množství dostavilo.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind. Wien 1866.*)

Jistý *rolník* přiznal se svému faráři, že každý slib svůj splniti může, pak-li chce. „Má manželka,“ vypravoval; „se těžce roznemohla a tu jsem přislíbil Bohu, že, uzdraví-li se, budu putovati do Einsiedelnu. Žena se uzdravila a já jsem pouti odkládal, brzy mi překážely dobytek, dítky, leto, počasí, brzy peníze, až na slib svůj jsem zapomenul. Tu mne Bůh ale sám upamatoval. Po pěti letech roznemohla se mi opět nebezpečně manželka, nejstarší syn a dcera, k tomu se přidružily i jiné nehody. Tu mne upamatovala manželka na slib můj a doložila, že to jistě jest trest Boží a proto abych se ihned na pouť k Rodičce Boží vydal. I uznal jsem nyní chybu. Zanechal doma tři nemocné, dům v rukou cizých lidí a k tomu byly žně za dveřmi, než vydal jsem se neprodleně na pouť a hle, nyní jsem měl dosti času a příležitosti, že jsem chtěl a pouť tu i šťastně vykonal.“ (*Mehlera příklady.*)

Jan Karel Joachim *Slavata* spadl jednou v noci do hluboké vlčí jámy. Tam učinil Bohu slib, že bude-li zachráněn, život svůj Jeho službě zasvětí mezi řeholníky. Byv šťastně druhého dne vysvobozen, odebral se do kláštera.

(*Drahé kameny.*)

V Štěpanově, městečku polském, žili urození, bohatí a velmi nábožní manželé *Velislav* a *Bogna*, jenž, nemajíce žádných dítek, po dlouhý čas o syna Boha prosili a slíbili, že, dostanou-li ho, Jemu ho obětovati budou. I vyslyšel Bůh prosbu jejich a dal jim v 30. roce manželství syna *Stanislava*, jejž zbožně vychovali a službě Boží obětovali, tak že se stal později i biskupem v Krakově.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Vladimír, kníže ruský, vytáhl s malou družinou proti Pečencům a když se srazili, nemoha jim odolati, dal se na útěk a stanul pod mostem, sotva že se ukryl před nepřátely. A tehdáž přislíbil Vladimír, že ve Vasilevě postaví chrám sv. Proměnění, neb bylo v ten den Proměnění Páně, kdež se bitva stála. Vyváznuv pak Vladimír z toho nebezpečenství r. 996, postavil chrám i učinil svátek veliký. (*Nestor. Letopisec ruský.*)

3. Zrušili ho; došli trestu.

Lában přislíbil Jakubovi za sedmiletou službu slíčnou Ráchel, dceru svou, za manželku a ošidil ho a podstrčil mu ohyzdnou Liu. (*1. Mojžíš 29.*)

Saul slíbil Davidovi starší dceru Merob za manželku, ale ošidil jej dav mu mladší Michol. *(1. Král. 18.)*

Císař *Bedřich III.* zaručil se čestným slovem, že všem, co se v jeho nepřítomnosti proti němu vzbouřili, dá milost, aby se jen k němu dostavili. Avšak když tito do Neapole vskutku přišli, dal je zradně odpraviti. *(Bonfinius.)*

Ferdinand I., spolu král český, vyzval r. 1547 purkmistry, konšely, starší obecní a všecky jiné znamenitější měšťany ze všech tří měst pražských, dohromady přes 600 osob, aby k němu na hrad pražský k soudu se dostavili. I ubezpečil je král na svou čest královskou, že všickni povolaní, tak jak se postaví, bez ujmy na životě a zdraví svém, svobodně zase téhož dne k svým se navrátí. Řečmi těmi ubezpečeni, postavili se všickni obeslaní v určený den na hradě pražském. Jak poslední vešel do dvora, byly brány hradské od žoldnéřů zavřeny a tu Ferdinand přísný soud nad nimi proti slibu držel, jen několik poslal na svobodu, by žádané podmínky se splnily, druzí zatím odvedeni do rozličných tmavých a smrdutých vězení, v nichž někteří o zdraví, někteří o život, mnozí o rozum přišli.

(V. Vl. Tomek: dějiny české.)

Hunold, vévoda akvitánský, odevzdal synu svému Gaifaru říši a odloučiv se se svolením manželčiným od ní vstoupil do kláštera a učinil zde slavný slib, že až do smrti zde Bohu jen bude sloužiti. Po 25 letech ale opustil klášter a povolal k sobě manželku, aby rod svůj zachoval. Dostalo se mu i přívrženců, kteří Francouze nenáviděli, avšak Karel, král francouzský, přemohl jeho vojsko a Hunold utekl se k bratrovci Lupusovi, vévodovi z Gascogne, jenž ho i s manželkou musel vydati, načež tento v dosti mírném uvěznění chován jest. Po dvou letech utekl Hunold ku králi longobardskému, kdež v Pavii od lůzy ukamenován jest, došed zaslouženého trestu, že slib svůj zrušil. *(Stolberg.)*

Císař *Justinian II.* vypuzen ze své říše utíkal ku bulharskému Trebelliu a byl na cestě té v nebezpečí, že utone. Tu ho vyzýval jeden ze společníků, aby učinil Bohu slib, že všem nepřátelům svým odpouští ze srdce a nikdy že se nebude na nich mstíti. Císař uposlechl a slib ten učinil. A hle, zachován jest na životě a pomocí krále bulharského dosazen zase na trůn. Avšak nevděčník zrušil slib a krvavě se pomstil na nepřátelích. Než trest Boží ho neminul; Filippikus mu odňal říši a dal ho i s jeho synem odpraviti.

(Zollnera: kázaní.)

Vršovci přepadli r. 996 hrad Libici a ztekli ho. Tu pak hradští všickni, mužové, ženy, děti, mezi nimi čtyři bratří sv. Vojtěcha, utekli se do kostela hledajíce ochrany u posvátného oltáře. I slíbili jim Vršovci život darovati, když by vyšli; což když učinili, obořili se na ně a všecky zrádně zabili a statky jejich sobě rozdělili.

(Vl. Tomek: dějiny české.)

4. Církev ho může změniti; zrušiti.

Eduard III., král anglický, jejž Božská prozřetelnost z nejednoho nebezpečí vysvobodila, učinil slib, že do Říma putovati bude. Avšak nejpřednější mužové země, jenž se právem obávali, že by v nepřítomnosti královy nepokoje sotva udušené opět vzniknouti mohly, zrazovali mu pouť tu vykonati, učinivše mu návrh, aby pobožnost svou raději doma ve vlasti vykonal a sice tak, aby almužny uděloval a jiné dobré skutky provozoval, kteréž by spíše zemi ku blahu byly, než aby nepokoje spůsobily. Ještoť však král útlé svědomí své poškvrniti nechtěl, obrátili se rádcové jeho k samému sv. otci, aby u věci té změnu s učiněným slibem schválil a krále ve svědomí uspokojil. Papež odepsal takto králi: „Poněvadž by Anglicku pro nepřítomnost tvou nebezpečí hrozilo, rozvazujeme tebe od povinnosti, kterouž jsi sobě uložil a přikazujeme ti za to tolik almužny chudým rozdati, co by's byl na cestu svou vydal a klášter ke cti sv. Petru vystavěti nebo opět obnoviti. Nepochybuj, že Bůh všem těm, kdož Jej upřímně vzývají, přítomen jest,

kdekoliv se nalezají.“ Na to obnovil král opět vestmünsterské opatství a poslal skvostné dary do Říma, kteréž na kostel vynaloženy jsou, jenž anglickou školou se nazývá. (*Ber. Bercaster.*)

Hroznata, učiniv slib, že do zaslíbené země co křižák půjde, žádal papeže Innocencia III., aby slib ten v ten způsob směl změniti, aby vstoupil do teplského kláštera, což i papež stvrdil. (*Drahé kameny.*)

Jistý *obchodník* učinil slib, že každoročně na podzim putovati bude k obrazu Matky Boží 20 hodin vzdálenému, kterýž slib i co nejsvědomitěji vykonával. Po 12. již putoval, an se na cestě sešel s jedním rolníkem, jenž asi 3 hodiny od obrazu bydlel a s nímž se dal do řeči, považuje ho za šťastného, že tak blízko bydlí obrazu zázračnému a otázal se ho, jak často tam putuje? Prostý rolník odpověděl, že velmi zřídka, ježto si musí chleba v potu tváří vydobývati, v neděli pak a ve svátek ve farním chrámu Páně službám Božím býti přítomen, any ovce u pastýře svého zůstati mají a pak-li něčeho uspoří, rozdá peníze mezi chudé domácí, kterých by utratil. I přemýšlel kupec o těch slovech a zalíbila se mu velmi. Připomínal si, že zřídka v neděli a ve svátek chodí na služby Boží, kdež obyčejně prohlíží kupecké knihy. Snad by bylo lepší, aby i on peníze, jež na cestě utratí, rozdal domácím chudým a že zanedbávaje služby Boží tou poutí se jedině nespasí. I poradil se doma se svým zpovědníkem a s jeho svolením proměnil slib učiněný v ten spůsob, že peníze, kterých by na cestu potřeboval, rozdal chudým domácím a doma věrně plnil povinnosti své křesťanské. (*Šmída: hist. kat.*)

Sbigneus, biskup krakovský, žádal r. 1450 od papeže Mikuláše V. pro Poláky a Litviny jubilejní leto a prosil, aby lidu pouť do Říma prominul, začež každý polovici peněz, kterých by na cestu do Říma potřeboval, k zbožným účelům do Říma poslati chtějí. Papež svolil a žádal, aby každý jen čtvrtinu peněz do Říma zaslal. (*Ber. Bercaster.*)

Alexander III. osvobodil od slibu mnicha Mikuláše Justiniana, aby mohl se oženiti, by rod jeho slavný nevyhynul Když pak 6 synů a 3 dcery zplodil, navrátil se Justinian opět do kláštera. (*Volaterranus.*)

Král *aragonský*, stav se mnichem, byl od slibu toho osvobozen, když otec jeho bez jiných potomků zemřel, aby se mohl oženiti. (*Paludanus.*)

Konstancie, dcera krále sicilského, byla od slibu, že se stane jeptiškou, od papeže Coelestina III. osvobozena, aby za manžela pojala Jindřicha VI. (*Platina.*)

Slib křestní;

viz: „křest 6.!“

Sloužení Bohu.

1. Jak a kdy.

a) Konej zcela!

Anna, vdova 84letá sloužila Bohu postem a modlitbou dnem i nocí. (*Luk. 2, 38.*)

Bůh sám začasto užívá slova: „sluha“. Tak nařídil Nathanu, aby šel k sluhu Davidu (*2. Kr. 7, 5.*); — Isákovi přislíbil, že mu pro sluhu Abrahama bude žehnati (*1. Mojž. 16, 24.*); — Mojžíš po smrti krátce sluha Boží nazván jest (*Jos. 1, 2.*). — I apoštolové ve jmenu: „sluha Kristův“ nalezali vyznamenání. Tak Pavel a Timotheus (*Filip. 1, 1.*); — Petr (*2. P. 1, 1.*); Jakub (*Jak. 1, 1.*); — Jan (*Zjev. 1, 1.*). I všickni Svatí, ať si byli císařové, králové, papežové anebo biskupové; bohatí nebo chudí, vysocí nebo nízcí, za vyznamenání si kladli jmeno „sluha Kristův“.

Sv. *Františka* Fremiot z Chantálu zcela věnovala srdce své Bohu a žádala, aby Bůh jakýmkoliv spůsobem od ní odstranil, co by Božské Jeho vůli bylo na odpor. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Hugo*, biskup linkolnský, nenáviděl hostiny králů a šlechty a když jednou proň sluha královský přišel, aby si pospíšil, že král naň již čeká, odpověděl:

„Snáze může zemský král beze mne jísti, než aby nebeský král ode mne zanedbán byl.“ (*Surius.*)

Sv. *Ignác* z Lojoly zcela se věnoval službě Boží a začasto se modlíval: „Přijmi, ó Pane! za oběť mou svobodu, mou paměť, můj rozum a mou vůli. Všecko, co mám, jsi půjčil, navracuji Ti vše a poddávám se zcela Tvé Božské vůli, aby's se mnou dle své Božské vůle naložil.“ (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Janu* Klimaku nade vše byla služba Boží a jedině toužil po Bohu, pohrdaje vším bohatstvím, vší rozkoší světskou. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Kajetán* pohrdl vší skvělou budoucností, přízní knížat, pohrdl bohatými důchody, jako by to plevy byly a jedině Pánu Bohu tělem duší sloužiti uzavřel. (*H. J. Karlika*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pachomius*, stav se křesťanem, nic jiného neměl na mysli, než aby Bohu sloužil a Jemu se zachoval. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Theodosius*, arciotec mnichův, opustiv místo výnosné co představený chrámu, odebral se na osamělou horu a přebýval tam v jeskyni 30 let; zde všemi silami toužil a sloužil Bohu, jako osamotnělý topol se svým kmenem a všemi ratolestmi a listy vzhůru se nese. (*J. Bílého*: *Legenda*)

Ctihodný kněz *P. Alvarez*, jsa mnohými pracemi stížen, stýskal si jedenkráte Bohu, že mu nepopřívá tolik času, aby se s Ním jedině obírati mohl. Však ihned ozval se v duši jeho hlas: „Buď jen spokojen, že té Bůh zaměstnává a zabývá se s tebou, třeba ty jedině s Ním se nezabýval.“ (*Podstránského*: *Výklad.*)

Eduard, šlechtický anglický mladík, otázal se kdys svých spolustudujících, jaký stav by si každý vyvolil, kdyby mohl dle přání voliti. „Já“, odpověděl první, „rád bych byl králem, ne snad pro bohatství aneb rozkoše, nýbrž, abych hodně mnoho dobrého mohl učiniti.“ Načež druhý: „Já bych rád byl udatným vůdcem, abych kacíře do lůna sv. Církve nazpět přivedl.“ A když takto každý své přání přednesl, pravil Eduard: „Já pak sobě co nejvroucněji přeji, abych horlivě Bohu sloužil, byl Jeho přítelem a podle toho si i stav vyvolím!“ Eduard vstoupil do kláštera, kdež byl všem vzorem. (*Hunolta kázaní.*)

Eleonora, princezna, šla co malé dítě do zahrady s matkou se procházet. Když pak spatřila krásné záhonky a rozmanité kvítky, otázala se matky: kdo ty krásné květinky udělal?“ „Bůh nebeský,“ odvětila matka, „On jest dovedný zahradník, jenž květinky krásnými barvami obdařil, což nikdo na světě učiniti nemůže.“ Načež Eleonora: „Toť chci život svůj Bohu obětovati, jenž tak krásné kvítky učinil a zajisté i mnohem krásnější býti musí, než vše stvořené.“ A vskutku vstoupila Eleonora napotom do kláštera. (*Hunolta káz.*)

Šlechtický mládenec *Nepotianus* uslyšel jednou slova Písma sv.: „Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti.“ I vtiskla se mu slova ta tak hluboko v srdce, že se obrátil a s tělem i duší nyní Bohu jedině sloužil. (*Sv. Jarolím.*)

b) Děj se v mládí; statně; v každém stavu! sílit i v smrti.

Sv. *František* z *Regis*, zbožný mladík, již v mládí vstávával v noci a modlíval se v kapli. Jeden soudruh jeho oznámil to představenému, jenž na to pravil: „Nevytrhuj toho anděla z jeho pobožnosti. Tento mladík jest svatý a nemýlím se zajisté, že jednou v celé Církvi sv. co svatý ctěn bude.“ A hle, představený nemýlil se v úsudku svém, ano se již v mládí na člověku ukazuje, co z něho v stáří bude. (*Pred. u. Kat. 1854.*)

Za času *francouzské* revoluce pravil Jean Bon-Saint-André, nejkrvolačnější revolucionář k jednomu představenému v Bretanii: „Aby jste se ničím na prvější svou pověrčivost neupamatovali, strhne se vám kostel i s věží.“ Načež hodný představený: „Nemůžete nám ale hvězdy na nebi odejmouti, budeme přece dále je viděti, než věž.“ (*Mehlera přikl.*)

Juniperus, podivný spolu i veselý muž, odřekl se zcela světa a marnosti jeho. Když se pak kdysi po ulici se sv. Františkem ubíral, potkal jednoho bývalého soudruha svého, kterýž mu nepřestával předhůzky a posměch činiti. I shýbl se Juniper a chopil sukni svou na konci a pozdvihl ji, jakoby v ní něco chtěl bráti; při čemž volal: „Jen pořád milý příteli, nebuď tak skoupý

s drahými kameny těmito, hoď jich ještě více!“ (*J. E. Veith.*)

Když císař *Karel V.*, jednou na modlitbách trval, oznámilo se mu, že cizý vyslanec žádá o okamžitou audienci, ješto mu má velmi důležité věci říci. Císař pravil, aby vyslanec jen počkal, řka: „Mám nyní mnohem důležitější věci na práci, jsemť u Krále všech králův u audience.“ (*Lohn. bibl.*)

Saba, opat, prodlévaje právě u císaře Justiniana v Konstantinopoli, uslyšel znamení k hodinkám. Ihned opustil Sába komnatu a šel se modlit. Průvodčí jeho vytýkal mu to, řka; že to věc neslušná, císaře samotna nechati. Načež Sába: „Císař dělá, což jeho jest a my dělejme, což našeho jest.“

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Jeden *poustevník* sv., jenž 40 let na poušti rozličným zapíráním sebe svatě žil, pomyslil si, jest-li jest ještě člověk na světě, od něhož by se dokonalosti učiti mohl. Vnuknutím Božím přišel mu na mysl císař Theodosius. I podivil se velmi poustevník, že by člověk v také slávě a důstojnosti postaven tak svatým býti mohl. I šel do Konstantinopole, aby s Theodosiem pohovořil. Theodosius přijal vlídně poustevníka a na jeho otázku, jak žije, mu odpověděl: „Dle vůle Boží musím říši říditi. Hledím, abych úřad ten ke cti Boží vykonával a aby všude spravedlnosti zadost učiněno bylo. Ostatní čas věnuji zcela Bohu, naň povždy pamatuji modlitbou. Požívám prosté stravy, mrtvím tělo žíněným oděvem, uděluji často sám almužnu, při každém vyražení počínám si co křesťan.“ „Už dosti!“ odpověděl poustevník, „vím již, čeho jsem se chtěl dozvěděti,“ a šel udiven, že i v královském paláci takovou svatost nalezl, nazpět na poušť. (*Fr. Hunolt.*)

Sv. *Antonín*, biskup, v posledních okamženích života svého opětoval pořád slova, která dokuď zdráv byl, často na jazyku míval: Bohu sloužiti, jest panovati (*J. Bílého: Legenda.*)

2. Zanedbání škodí časně i věčně.

Císař *Julian*, odpadlík, vydal jednou přísný rozkaz na křesťany, ať již ve vojenské neb státní službě byli, aby se odřekli buď úřadu anebo víry. Mnozí zůstali věrni víře a odřekli se úřadu, jiní zase odřekli se víry. Jeden bohatý a nadaný mládenec, maje naději, že ve vojště postoupí, byl na rozpacích. V tísni vešel do chrámu, kdež biskup Theodunas za stálost církve své se modlil. Biskup pomodliv se, ihned poznal vnitřní boj mladíkův i šel k němu a dovedl ho až ke stupním oltáře, otevřel mešní knihu a jako náhodou přečetl mu: „Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti.“ Těmito slovy dojat zvolil vojín raději službu Boží a opustil službu císařskou.

(*Leonard v Porto Mauritio.*)

Bohatec ležel nemocen na lůžku; strašné bolesti zmítaly jím a smrt sáhala již naň, aby ho převedla do věčnosti. V tomto tak strastiplném okamžení povolal k sobě manželku a dítky a pravil k nim žalostným hlasem: „Drahá manželko, milé dítky! ó pomozte mi v této hodině, pro vás jsem tolik učinil, pro vaše blaho pracoval ve dne v noci.“ — „Nejmilejší otče!“ odpověděly jednohlasně: „jak ti máme v nemoci pomoci? Rády bychom tě zachovaly na životě, avšak proti smrti není léku nižádného!“ — „Ó smrti!“ zasténal tu nemocný, „což musím zemříti? Ó jak pošetile jsem si počínal! Pro tebe, manželko, pro vás, dítky, namahal jsem se tolik roků; vám jsem občtoval všecky své síly, zdraví, svůj život! A za to za všecko nemůžete mi v smrti pomoci. Jak lépe bych byl jednal, kdybych byl Bohu sloužil. Kéž bych se byl staral o přátele, kteří by mne ani v smrti neopustili; jak jinak bych nyní žil, kdybych se zase uzdravil!“ — Než nadarmo sténal, smrt ho neušetřila. (*Jan Zollner.*)

Císař *Karel V.* měl sluhu jenž mu po celý život věrně sloužil, avšak na povinnosti sv. náboženství nezpomenul. Když se sluha nebezpečně roznemohl a na smrtelném lůžku ležel, navštívil ho císař a žádal ho, aby si od něho něco vyprosil. Nemocný žádal císaře, aby mu o několik dní života prodloužil. A když mu císař připomenul, že žádost jeho jest v moci Boží, tu bědoval umírající, řka: „Ó já bláhový! celý život svůj občtoval jsem výhradně císaři a za to mi ani o několik dní života prodloužiti nemůže. Ó kéž bych byl tak sloužil Bohu, jenž může nejen časný život prodloužiti, alebrž i věčného uděliti!“

(*Zollnera kat. káz.*)

Slovo Boží,

viz: „kázaní!“

Služby Boží,

viz i: „neděle; svátky; mše sv.!“

1. Již ve starém zákoně, jsou vznešené.

Hned ve starém zákoně byly služby Boží nařízeny. Mojžíš z rozkazu Božího celý řád služeb Božích ustanovil a i obětí.

David k službám Božím mnohé žalmy složil, ve kterých chválí a velebí Boha (*Ž. 25, 8.*).

Hned David činil přípravy k stavění chrámu, který syn Šalomoun v sedmi letech dostavěl a posvětil (*3. Kr.*).

Tobiáš pilně služby Boží navštěvoval (*Tob. 1.*).

Židé, navrátivše se ze zajetí babylonského, nejprvé si zařizovali chrám pro služby Boží (*1. Esdr. 3.*).

Pán Ježíš chrám navštěvoval (*Mat. 24, 1.*), zneuctění přísně trestal (*Jan 2. 13.*).

Podobně i sv. apoštolé (*Luk. 24, 53.*) a první křesťané (*Sk. 16, 13.*) chrám navštěvovali.

Bedřich II., král pruský, nejpřednější hlava protestantů, byv kdysi přítomen slavným službám Božím, které kardinál Zinsendorf odbýval, v pohnutí zvolal: „Luteráni zacházejí s Bohem jako se sobě rovným; helvetě jako se svým služebníkem: jen katolíci chovají se k Bohu jako k Bohu.“

(*Julius Hönigshaus.*)

2. Obětuj na ně; konej důstojně; prospívají.

Vychovatel *Leonides* napomínal Alexandra velkého, aby při obětech tolik drahého kadidla nevyplýtval. I poslal mu král později, dobyv zemi na kadidlo hojné, plnou toho zboží námořskou loď s tím důtklivým vzkázaním, že za svou neskoupost s kadidlem pro bohy oni se mu odsloužili samou toho kadidla vlastí. (*J. E. Veith.*)

Bl. *Karel vel.* velmi byl starostliv o důstojnost a lesk bohoslužby; zavedl vzdělavatelný zpěv církevní, dal nové krásné kostely stavěti a opatřil je drahocennými nádobami a krásnou ozdobou. (*J. Bílého: Legenda.*)

Isabella, královna portugalská, na zvelebení a ozdobení chrámů a veřejných služeb Božích nemalých obětovala peněz. (*Jos. Mysl. Ludvík.*)

Sv. *Jaromír*, biskup a mučeník, pořádal služby Boží a pilně o to dbal, aby i ty nejmenší obřady při službách Božích věrně a pořádně se zachovaly. (*H. J. Karlíka: Živ svat.*)

Sv. *Kajetan* nešetřil výloh a nádhery na dům Boží, aby služby Boží slavně mohly konány býti. (*J. Bílého: Legenda.*)

Jak služby Boží velmi prospívají, doznává sv. *Augustin*, an dí: „Jak jsem proléval slzy, když jsem slyšel chvalozpěvy Tvé, ó Bože, v chrámu. Vplývaly do mých uší tyto hlasy a pravda Tvá vlévala se do mého srdce a oheň zbožnosti se ve mně vzňal a slze mi se ronily s očí a bylo mi při tom tak blaze!“ (*Sv. Augustin.*)

3. Chovej se k nim!

a) Navykej v mládí; nezameškej!

Blahoslavený *Bedřich* vyučuje mládež považoval za největší a nejsvětější povinnost svou, žáky k službám Božím přidržovati a zákonům Božím a ctnosti navykati. (*H. J. Karlík.*)

Bedřich III., král pruský, býval každý den nedělní a sváteční službám Božím, ovšem protestantským, přítomen. Jednou při bouřlivé povětrnosti shledal kostel prázdný; ale přišed večer do divadla, nalezl je až přeplněno. „Ach,“ zvolal „jak mnoho lidé obětují pro svou zábavu, ale pro Boha, nejvyššího Pána nebes a země, velmi málo!“ Od té doby nevhodná povětrnost u něho neplatila za výmluvu v obmeškání služeb Božích. (*Podstr. výkl.*)

Na slovo vzatý kazatel, vlašský kněz *Mainardi Arlotto*, přebýval nějaký čas v krajině, kdež lidé málo dbalí byli služeb Božích. Ačkoliv se každodenně

zvonilo ráno na mši sv., málo se scházelo lidí I dal jednou vtipný kněz zvoniti na poplach a tu se lidé ze všech stran sbíhali, snášejíce žebříky, háky, stříkačky, košíky a konve. Statečný kněz je nejprv upokojil, pak ale ostře káral jich nedbalost. „Na mši sv.," dí, „zvonit neslyšíte a na znamení ohně sešli jste se ze všech stran, jen abyste časné škody neutrpěli." (*J. E. Veith.*)

Jistá *měšťanka* omlouvala svou nedbalost v službách Božích tím, že nemá svátečního šatu, načež jí duchovní pastýř odpověděl: „Totě slabá výmluva. Bůh patří raději slzu v oku, než démant na prstu; a slze přece máte, by jste i neměla svátečního šatu."

(*Podstr. výkl.*)

b) Navštěvuj pilně, zbožně!

Sv. *Anselm*, arcibiskup kanterburský, asi půl leta před smrtí svou tak velice seslábl, že již mše sv. sloužiti nemohl. I nosili jej do kostela, aby aspoň službám Božím přítomen býti mohl.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Gaurik* již co pacholík míval radost na náboženství a službách Božích, tak že jako druhdy Maria u nohou učitelů a kněží sedaje s pozorností a dychtivostí slovo Boží poslouchával a věrně v duši, což byl slyšel, ukládal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *German*, napotom biskup pařížský, chodíval každodenně se strýcem na jitřní a byl všem službám Božím skroušeně přítomen. V tom mu nezabránila ani krutá zima, ani tmavá noc, ani bouře, ani dešť, ani jiná slota, ač skoro půl hodiny daleko do kostela měl.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Isidor* zasvětil neděle a svátky úplně službám Božím, po nichž s největší dychtivostí toužil.

(*H J. Karlíka*: *Živ. svat*)

Sv. *Karel veliký* obcoval denně k všeobecnému vzdělání službám Božím.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kazimír*, kníže polský, měl největší radost na modlitbách a službách Božích a přiznal se vychovateli svému, že nemá větší radosti, než v kostele před oltářem Páně.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tarasius* jevil již od útlého mládí velkou náklonnost k službám Božím, v nichž i po celý život velkou nalezal útěchu. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Na *Berbice* po tři měsíce panovalo deštivé počasí, tak že cesty byly velmi špatné. A hle, jedna chromá černoška každou neděli putovala o berlích do kapličky, přes pět čtvrtí hodiny vzdálené, k službám Božím a sice již v sobotu a u kapličky přenocovala.

(*Mehlera příkl.*)

Gadula, nejmladší dcera hraběte Wigtera v Nizozemsku, byla vzor všem ostatním pro dobročinnost a zbožnost. Žila pro sebe zcela. Jakmile zvon v kostele v Mirzelli, půl hodiny od zámku vzdáleném, zavzněl k ranním službám Božím, ihned se přistrojila a putovala se služkou do kostela, od čehož ji pranic neodvrátilo. Služka nesla napřed svítilnu. Tu jednou jistý muž zahalen v plášti světlo zhasnul, aby pannu postrašil. Třesouc se na celém těle prosila panna Boha o pomoc a hle, světlo větrem se rozžalo a zrádný svůdce se dal na útěk. (*Heil. Sage.*)

Hanka, spisovatel náš, dával rád Bohu, což jest Božího. Vídalit jsme ho v neděli a ve svátek na službách Božích, nejednou potkali jsme se s ním v chrámu Páně, an po přirozeném citu svého srdce s knížkou modlitební v ruce Bohu se kořil. (*Blahověst.*)

Antonín Slomšek, kníže-biskup labudský, nemalého potěšení míval již co chlapec na službách Božích. Každého dne časně z rána spěchal do kostela, by mohl knězi sloužiti u oltáře.

(*Čas. kat. duch. 1872.*)

V Římě žil učený řečník *Viktorin*. I pošeptal jednou starému, zbožnému Simplicianu do ucha: „Buď ujištěn, že jsem váš a že umřu co křesťan." Načež Simplician: „Nevěřím ti, leč půjdeš-li do kostela." Viktorin usmívaje se odvětil: „Slyším li dobře, činí vaše kostelní zdě křesťana." „Nikoliv!" pravil Simplician, „ale Kristus dí: „Kdo mne zapře před lidmi, toho zapřu i já před svým otcem, jenž jest v nebesích." Po těch slovech šel řečník do sebe, navštěvoval pilně služby Boží, aby víru svou před celým světem vyznal.

(*Mehler, Kat. Handb.*)

Vznešený Španěl a vyslanec *Zapota* považován jest za velmi zbožného muže, an každodenně služby Boží navštěvoval se služebnictvem svým. I viděl ho každý v kostele, an buď k oltáři hledí anebo v modlitební knize čte. A přece, když přišel domů, věděl, jak který sluha v kostele se choval, buď že se ohlížel, anebo špatně klečel, anebo mluvil anebo dříve z kostela odešel. I nemohl nikdo pochopiti, jak to všecko věděti mohl, až teprv později se ukázalo, že v modlitebních knížkách měl zrcadlo a tak věděl, jak se kdo z jeho sluhů v kostele chová. *(J. E. Veith.)*

4. Rušení dochází trestu.

Sv. *Nikon*, jenž v městě peloponnenském Amyklei se usadil, vyšel za odpoledních služeb Božích, an při nešporách místodržitel Řehoř velký hluk před kostelem tropil, k němu a pokáral jej a spoluhráče pro povyk, jímž služby Boží se rušily. Místodržitel, jenž právě prohrál, rozloben dal biskupa z města vyvésti. Zatím brzy při hře přepadla ho pakostnice, tak že strašné cítil bolesti. Všecky prostředky lékařů ukázaly se marnými; teprv když sv. Nikona nazpět povolal do města a tento nad ním se pomodlil, uzdraven jest. *(Ber. Bercaster.)*

Smilstvo.

1. Podlehá mu; jest ohavnost.

a) Každý mu podroben, ač jest hanebné.

Jistý *starý mudrc* pravil, že ďábel za manželku pojal nepravost, s níž zplodil rozličné dcery: pýchu pro vznešené; lakomost a ziskuchtivost pro kupce; krádež a loupež pro vojíny; lež a podvodnost pro umělce a advokáty; simonii pro kněze; přetvářku pro řeholníky; závist pro dvořany; jimž dal dcery ty za manželky; smilnost pak ponechal všem společně, aby jí tím více lidí získal. *(Marchantius.)*

Proto i sv. *Pavel* naříká na osten v těle svém.

Sv. *Řehoř naz.*, ač na poušti žil, přese všecko pokání a vysoké stáří neustále ještě cítil pokušení těla svého. *(J. Bílého: Legenda.)*

Vysmívala se kdysi *Kastilla*, nepočestná ženština, řeckému mudrci Sokratovi takto: „Ty nejsi s to ni jednoho z mých záletníků ode mne odloudit a já, kdykoliv se mi zachce, všecky tvé posluchače ti odvolám a za sebou potáhnu.“ Na takovýto pohrdavý výsměch odpověděl Sokrates ve své klidné moudrosti takto: „Ne div tomu, že ty všecko uchvacuješ k skloněnému prachu chlípnosti, kdežto já poháním a nutím k příkrému ctnosti vrchu.“ *(Aelius.)*

Smilstvu zvláště pohané oddáni byli. Tak *Xerxes*, král perský, odměnu dával těm, jenž v tom ohledu něco nového vynalezli. *(Val. Max.)*

Surinas, nejbohatší, druhý po králi Partan, 200 lehkých ženštin choval v ležení. *(Plutarch.)*

Císař *Commodus* 300 konkubin a 300 mladíků při dvoře choval, s nimiž zhřešil. *(Lampridius.)*

Semiramis, královna assyrská, po smrti choti svého i hezké vojíny k smilstvu sváděla, které pak ukrutně povraždila. Ba i se synem Ninem chtěla zhřešiti, začež ji tento zavraždil. *(Plinius.)*

Hanebností se i dopouštěli: císař Tiberius; Nero, jenž i na divadle veřejně smilnil; Ninus, král assyrský, jenž vždy u sebe hojnost dívek měl; Sardanapal; Gordianus.

Cajus Caligula, císař římský, v hanebnostech tak daleko dospěl, že z paláce svého hampejz učinil a mzdu špinavé chlipnosti sám vybíral. *(Jos. Smetany: všeob. děj.)*

Smilstva se dopouštěli:

Potomci Kainovi a trestáni jsou potopou světa *(1. Mjž. 7.)*.

Obyvatelé měst Sodomy a Gomorrhy a zahlazeni jsou ohněm *(1. Mjž. 9.)*; celý pak svět potopou *(1. Mjž. 7.)*.

Thamar, nevěsta Judova, a upálena býti měla *(1. Mjž. 38, 24.)*.

Gabaonitských pro tento hanebný skutek na 60.000 mužů usmrceno *(Soudc. 19.)* a celé téměř pokolení Benjaminovo vyhubeno *(20.)*.

Sychem, syn Hemona hevejského, násilí učinil Dyně, dceři israelské, a zavražděn jest *(1. Mjž. 34.)*.

Lid israelský zdržuje se v Settym na poušti smilnil s dcerami moabskými a zabito jich jest 24 tisíc (*4. Mjž. 25.*).

Holofernes smilný byl Juditou života zbaven (*2. Kr. 12.*).

Samson pro nezřízenou lásku k Dalile vlasů a očí zbaven a do žaláře uvržen (*Soudc. 16.*).

Amon, syn Davidův, jenž násilí učinil své sestře Thamaře, od Absolona byl zabit (*2. Kr. 13*).

Bezbožná Jezabel, chtíc Jehu svésti, s okna svržena a koňmi pošlapána jest (*4. Kr.*).

Židé smilstva se dopouštěli (*Jer. 5*).

Marnotratný syn smilnil a uvržen jest v bídu (*Luk. 15.*).

Samaritánka v smilstvu žila (*Jan. 4.*).

Podobně i Maří Majdalena (*Luk. 5.*).

I pohané činili tak (*Řím. 1, 24.*).

I v rodu *Kristovu* nalezáme čtyry hříšnice. Tři byly nevěstky a sice: Thamar, jež se prohřešila s Judou a porodila mu Faresa a Záru; Bethsabe, manželka Uriášova, kterou David po zavraždění manželově pojal za manželku a s níž Šalomouna zplodil a Raab, kteráž jsouc nevěstka v Jerichu pohostila a skryla vyzvědače od Josue k vyšpehování města vyslané, pak po vydobytí města pojala Salmona za manžela. Čtvrtá byla Ruth, pohanka Moabitka, dostavši Obeda, děda Davidova, za manžela.

Smilností se vyznamenali:

Císař *Bedřich II.* povždy kuběny a mladé dívky u sebe měl.

(*Collenutius.*)

David Jan II., král škotský, sváděl panny, ženy, jeptišky lichocením, dary, mocí. (*Boetius.*)

Erikus, král dánský, mnoho kuběn choval.

Beneš z Vinořezů, 40letý ovdovělý nádeník, byl zaměstnán v čakovické továrně. V bytu měl 18letou dceru, velmi hezké děvče, a svou 70letou matku. Mluvilo se, že Beneš stojí ku své dceři v hříšném poměru, což se i při plesu čakovických dobrovolných hasičů ukázalo. Dcera prchla následkem toho do Prahy a Beneš byl propuštěn z práce. Tu domníval se Beneš, že ubohá stařičká matka jeho chlípné hříšné žádosti k vlastní dceři prozradila a sužoval ji všemožně, až konečně i ostrou břitvou chtěl matku usmrtiti Na štěstí chopila se matka ruky vražedného syna, přece ale má dosti širokou a hlubokou ránu na krku. Nešlechetník odevzdán jest soudu. (*Čas. „Čech“ 1880.*)

V okolí *Bochumu* nalezena v krátké době již třetí dívka zardousená. Dne 5. srpna 1879 o desáté hodině ranní poslal statkář Bergmann dvacítiletou, velmi silnou a vzrostlou děvečku na pole, aby vázala žito. Když děvečka v poledne nepřicházela k obědu, poslal hospodář na pole pro ni. Po dlouhém hledání nalezli ji v blízkém borku. Byla znectěna a pak vlastním šátkem zardoušena. Dívka byla hodné dítě poctivých rodičů a bránila se dříve vší silou, neboť na nehtech její prstů bylo zříti stopy krve. Podobně zahynula dříve Josefina Kostova a to v pravé poledne. Dne 5. července přepadena mladá pasačka Eliška Riemenschneiderová, na to znectěna a pak zardousena.

(*Čas.*: *Čech 1879.*)

Před budějovickou porotou odsouzen byl pro zločin násilného smilstva, spáchaný na nevlastní 9leté dceři, jíž hrozil, že ji oběsí, pak-li ho prozradí, jakýsi *Jan Zangenfeind*, muž to na nejnižším stupni vzdělanosti stojící. Vyměřen mu těžký žalář na dobu 6 roků s postem každého čtvrt roku.

(*Čas. „Čech“ 1878.*)

Ženatý učitel *Josef Doubrava* stál před porotou litoměřickou, jsa obžalován z hnusného zločinu. Svědčilo proti němu 10 jeho žaček, z nichž všecky byly 10- nebo 13leté a na nichž zločinu zmíněného se dopustil. Obžalovaný byl uznán vinným a soud jej odsoudil k sedmiletému těžkému žaláři, posty zostřenému.

(*Čas.*: *Čech 1879.*)

Hlídač ovoce *Josef Konáš* z Domažlic, 32 roků stár, zatčen byl pro násilí, zpáchané na 6letém děvčátku.

(*Čas.*: *Čech 1879.*)

Podučitel *Engelbert Kuba* v Martinicích u Broumova byl v nebezpečí, že krvavým soudem lidu sejde ze světa. Dvanáctileté a třináctileté žačky svobodomyslností svou po vsi a celém okolí strašícího pana učitele Kuby prozradily na tohoto věci, kteréž spadají pod články 125 až 127 trestního zákona. Pouze včasné zakročení četníků, kteříž

čistého pana učitele odvedli, zabránilo, že na místě nebyl utlučen.
(*Čas.*: *Čech 1880.*)

Petr, král uherský, byl tak smilný, že žádná žena nebyla před ním jista.
(*Bonfinius.*)

Osmileté děvčátko sládka *K.*, bydlícího ve Vinohradech, dostalo se hanebníkovi povahy věru bestiální do rukou. Děvčátko čekalo ve školské ulici na svou sestru, chodící do dívčí novoměstské občanské školy. Tu se k němu přidružil starší již pán, vlákal je pod záminkou, že mu dá cukrovinky, do svého pokoje a učinil mu tam násilí. Teprv když se úplně setmělo, vyvedl je opět na ulici a ztratil se v postranních ulicích. Ubohé děvče bloudilo dost dlouho sem a tam, než se dostalo do domova a není s to udati příbytek, kde se zločinec tak hnusné zvířeckosti dopustil.
(*Čas.*: *Čech 1880.*)

V okresu doupovském v lese u *Zetlu* byla 40letá šišky sbírající žena přepadena dvěma zuřivci, kteří jí zástěru strhli a na rukou i nohou provazy ji svázavše, ke stromu připevnili a násilí jí učinili. Darebáci pak odešli a nechali ženu přivázánu, až kolem jdoucí člověk ji vysvobodil. (*Čas.*: *Čech 1879.*)

b) Bývá nepolepšitelné.

V životě 26 mučeníků, kteří v Japansku ukřižováni byli, vypravuje se, že tamnější král *Taikosama* se vyslovil, že rád křesťanem se stane, bude-li mu dovoleno, aby i nadále smilstvu hověl.
(*Bollandisté.*)

Sv. *František Borgiáš* všemožně hleděl jistého smilníka na smrtelné posteli obrátiti. Nadarmo zaň prosil před obrazem Ukřižovaného. Smilník zůstal nepohnutým jako kámen, až bídně zemřel.
(*Mehlera příkl.*)

Jistý *člověk*, jenž po delší čas s jistou osobou nedovoleně žil, jsa na smrtelné posteli, upřímně a skroušeně se vyzpovídal a svátosti umírajících přijal. Kněz již byl před domem, an s nářkem přikvapí za ním děvečka. „Co pak se stalo?“ ptá se kněz, „zemřel snad již?“ „Nikoliv!“ odvece děvečka, „avšak šla jsem pro něco do pokoje a tu nemocný opět nečistou láskou ke mně zahořel a žádal, bych mu povolila, pak že rád zemře.“ Kněz se vrátil k nemocnému, nalezl ho ale bez sebe i přimlouval mu, aby žádosti té litoval, než bylo již po něm. (*Hunolta*: *kázaní.*)

Jistý *člověk* byl smilstvu tak oddán, že počal slepnouti, což když zpozoroval, zvolal: „Měj se dobře, drahé světlo, nemůže-li to jinak býti. Raději chci oslepnouti, než rozkoše se vzdáti. Měj se dobře, slunce a přívětivý dnu, chci o vaši jasnost přijíti, jen když lásku a žádostivost ukonejším.“ (*Sv. Ambrož.*)

Jistý *mladý člověk* ležel na smrtelné posteli; i připomínány mu pravdy sv. náboženství; v rukou jeho viděti bylo jakousi medalii, kterouž nemocný vroucně k rtům svým přivinoval; přátelé jeho upřímní nemálo se z toho těšili, domnívajíce se, že to snad obraz Ukřižovaného nebo Panny Marie; políbiv obraz ten ještě naposledy dokonal mladík nešťastný; a hle v medalii poznali přátelé podobiznu bývalé jeho nevěstky. Ta byla bohem jeho, té se klaněl umíraje, v její lůnu vydechnul nečistou, poškvrněnou duši svou. (*P. Angelus Orimbelli.*)

Jistá *dívka* žila po delší čas s jistým mužem v hříšném poměru. I upadla v nebezpečnou nemoc a ležíc mnoho měsíců, umínila si opravdově se polepšiti. I vyžádala si od zpovědníka, aby ještě jednou u jeho přítomnosti se svým milým promluviti směla, aby ho k polepšení přiměla. Neprozřetelný kněz svolil, ale ach! sotva že milána spatřila, zapomenula na předsevzetí svá a zahoříc poznovu hříšnou láskou zvolala: „Tebe jsem povždy vroucně milovala a ač vím, že zavržena budu, opětuji tobě svou lásku“ a ihned zemřela.
(*Segneri.*)

Jistý *kněz* všemožně i hrozbami i laskavým napomínáním jistého smilníka hleděl obrátiti. Hříšník byl dojat, ano i hořce plakal, avšak pravil: „A kdyby jste mi, ctihodný otče, peklo otevřel a viděl bych v něm ďábly, jenž mne mají mučiti, přece se hříchu toho nevzdám a při nejbližší příležitosti hříchu tomu se poddám, i kdybych ihned zavržen býti měl!“ (*Drexelius.*)

Jistý *sicilský kupec* jel, aby bohatství vyzískal, s kuběnou do Indie. Na cestě je přepadla strašná bouře, tu se vyzpovídali a učinili pevné předsevzetí, že, dostanou-li se šťastně do Manily, od sebe půjdou. Avšak oba vyváznuvše

v nebezpečí, zapomenuli na slib a vedli i nadále život hříšný spolu. Brzy na to přestáli druhou bouři, opětovali slib svůj a ku podivu na prknech se za chránili a hle, opět začali starý hříšný život. Po třetí již ho varoval Bůh nebezpečnou nemocí. Vida kupec smrt před sebou, pravil, že mu pokání nespomůže. Přivolaný kněz ho ale těšil a přivedl k tomu, že onu osobu dal z domu. Než že se jen trochu pozdravil, povolal onu osobu zase k sobě, prosil ji za odpuštění a zahynul brzy bídně v její rukou. (*Veja.*)

Jistý *mladík* vyznal se duchovnímu, jenž ho všemožně k tomu měl, aby smilstva se zbavil, že mu to nemožno a kdyby i, maje příležitost k hříchu tomu, věděl, že po hříchu ihned do pekla uvržen bude, přece že by hříchu toho se dopustil. (*Drexelius.*)

Známý nadporučík *Patzelt* byl svého času od pražského soudu odsouzen pro hnusné zločiny, jež páchal s nedospělými děvčaty, na 9 měsíců do těžkého žaláře. Patzelt přestál v novoměstské radnici v Praze 6 měsíců trestu, načež byly mu tři měsíce v cestě milosti odpuštěny a myslelo se, že se polepší. Patzelt ukázal brzo, jak se polepšil. Kdesi u Teplic zpáchal opětně nemravný zločin a měl tenkráte štěstí, že nebyl od rozhněvaného lidu venkovského ubit do smrti. Lidé se naň sběhli a stloukli ho tak, že dlouhý čas nalezal se v ošetřování lékařském. Když pak se pozdravil, postaven byl před porotu v Litoměřicích a ta jednohlasně uznala jej vinným a soud vyměřil mu trest na šest let do těžkého žaláře.

(*Čas. „Čech“ 1880.*)

2. Tresty církevní, světské; samo se trestá.

Církevní sněm elvirský ve Španělích vydal r. 305 zákon, aby panny, věnovavší se Bohu, v smilstvu dostiženy, po celý život až do smrti vyobcovány byly z Církve. (*Stolberg.*)

Čistota bývala u starých *Sasíků* pohanských v takové vážnosti, že panna, kteráž ze smilstva, aneb žena, kteráž z cizoložstva usvědčena byla, zardousiti se měla, tělo pak se spálilo; svůdce jejich oběšen byl na místě, kdež popel svedených byl. Někdy také bývaly takové ženské od jiných ženštin metlami bity a ostrými ostny píchány a ode vsi ke vsi honěny, až těm mukám podlehly.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Dle *franckých zákonů* musel ten, kdo paní neb dívce milostně ruku stiskl, 15 dukátů za trest platiti; jednou tolik, kdo ji za ruku uchopil, a čtyrykráte tolik, kdo se jí nestydatě dotekl. Vůbec každé neslušné obcování se ženskými pokutováno bylo penězi. (*Stolberg.*)

L. 1590 v úterý po začetí leta nového nějaký žák jménem *Sixtus*, mladý člověk, na Žehušicích v kraji čáslavském upálen jest za živa ohněm na hranici, jsa k té smrti odsouzen soudem hraničným, protože maje sobě svěřenou mládež k cvičení literním, s některými, násilí jim čině, vlašské sodomství páchal, což když naň vyjeveno, k tomu se přiznal. A pan Jan purkrabě z Donína, jsa pánem panství žehušického, ten soud hraniční nad ním osadil podle práva. (*M. Dačický: Paměti.*)

Karel velký, císař, toho byl přesvědčení, že všeliký druh smilstva kletba Boží očekává a proto říkával: „Pro tuto nepravost celé říše i s panovníky zahynuly!“ I nechával vázati nestydaté nevěstky a muže na kůl a vydal je všeobecnému posměchu. (*Stolberg.*)

Císař *Majorian* přísné zákony proti smilstvu vydal. Které vdovy svobodně příliš si počínaly, směly se teprv za pět roků vdáti, anebo polovic jmění zákonitým dědicům dáti. (*Stolberg.*)

Sláva *Alexandra vel.* tak dlouho jen trvala, pokuď se držel v mezích kázně; když pak se oddal rozkošem tělesným, zmizelo i štěstí jeho. Přemožen nejen pracemi, nýbrž i rozkošemi, kterých sobě v Babyloně obvykl, zemřel stár jsa 32 roků. (*Podstránského výklady.*)

L. P. 1603 před svátky Velkonočními v Praze vzata a zmučena jest při právě staroměstském jedna žena, jmenem *Břízská*, jsa obviněna pro páchání svodův, smilstva a cizoložství, což se v městech pražských rozmohlo a druhá s ní její v tom tovaryška; a vyznavše své nešlechetnosti a jsouce ortelovány, vyvedeny jsou k popravě za město a jsou zutraceny. (*Mik. Dačický: Paměti.*)

Města římská *Herkulanum*, *Stabie* a *Pompeji*, kde smilstvo hanebné beze

všeho studu se páchalo, byla dne 24. září 79 po Kr. výbuchem Vesuvu zasypána. (*Maukitsch.*)

Jednoho smilníka přísně káral sv. *Malachiáš*, aby hříchu se vzdal, sice že ho pro pohoršení trest Boží nemine. A ješto nešlechetník ještě drze odpovídal, upadl řízením Božím asi za hodinu v ruce nepřátel svých, od nichž zavražděn byl. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

U jistého *hostince* zastavil se vozíček. Dva mladíci, jdouce okolo, podívali se tam a domnívali se, že tam divé zvíře se nalezá. Jak se ale zhrozili, když jim vozka pověděl, že to jeho nešťastná sestra. Učiniłať si známost s jedním vojínem, jenž jí věčnou lásku sliboval, když ale svedená matkou se stala, opustil ji hanebník a ubohá se zbláznila a každý šat na sobě roztrhala. Právě nešťastnici vezl do blázince.

(*Herbsta výb. př.*)

V deseti světnicích — vypravuje jistý *kněz* navštíviv nemocnici — jsou nemocní rozděleni, kteří smilstvem tělo své porušili a nyní na celém těle hnijou. Mladé dívky, na nichž ještě viděti bylo známky prvnější čilosti, v obličeji potaženy byly ošklivou červeností na opuchlinách, oči byly temné, vpadlé, pysky modré, na celém pak těle hnusné vředy, že strašný na ně jest pohled. V jiné světnici byly starší již ženské svobodné, vdovy a ženy, kdež jsem pohledem na ně takořka omdlíval! Tak jedna měla obličej zcela rozežraný, neměla již ani očí, ani nosu a na čele díru velikou. Zarmoucen opustil jsem raději toto místo. (*Zollnera: kat. káz.*)

L. P. 1842 zemřel v *Lyoně* ve vojenské nemocnici devatenáctiletý vojín. Svými vědomostmi, vzdělaností, ctižádostí a příjemným zevnějškem daleko by byl postoupil. Než prostopášnost a smilstvo zničili jej zcela, tak že na úplné vysílení, marasmus, zemřel. Před smrtí, cítě, ana se již k němu blíží, pravil ku svým společníkům se slzami v očích: „Na mně vidíte ptáka, jenž sotva již na větvi se drží. Ach, let můj brzy již bude ukončen.

(*Pred. u. Kat. 1855.*)

V *Turině* vešel jistý římský lékař a majitel usedlosti dne 3. září 1863 krátce před polednem do hanebného místa, jsa 42 roků stár, aby náruživosti své hověl. Sotva že do domu toho vkročil, ranila ho mrtvice, i odnesli jej do jeho obydlí, kdež v brzku bídně zahynul. (*Armonia 1863.*)

Cos podobného stalo se i v *Benátkách*, kdež taktéž jeden kavalír do podobného místa šel a kdež jej také ranila mrtvice, že ihned zahynul.

(*Sammler.*)

3 Škodí:

a) Činí nešťastným; podrývá zdraví.

Demosthenes byv od jisté nestydaté osoby k nečistotě váben, odvětil jí: „Pryč ode mne. Nejsem tak pošetilý, abych si tak draho koupil lítost a pro krátkou rozkoš si ztrpčil celý život.“

(*Demosthenes.*)

Jistá *osoba*, jenž po delší čas v nedovoleném poměru s jistým člověkem žila a napotom se obrátila a nezhřešila více, vyznala se mi, že by za žádnou cenu u prvnější stav navrátiti se nechtěla, kdežto ve dne v noci v ustavičném nepokoji, trápení a bázni se nalezala. (*Fr. Hunolt.*)

I jak velkou trpkostí jsi mi, Bože, ve své dobrotivosti smísil! Neboť byl jsem milován a přišel jsem tajně až k poutu požití tělesnosti a vesele spoutati jsem se dal svazky bolestnými, abych mučen byl metlami železnými, rozpálenými žárlivostí a podezřivostí a obáváním a hněvem a hádkami.

(*Sv. Augustin.*)

Následkem smilstva zahynuly druhdy mocné *říše*, jako království assyrské, chaldejské, perské, též i císařství římské.

(*Frencla Postilla.*)

Statkář *Hartman* v Zdibsku má dva čeledíny, kteří bydlí i se svými ženami a 4 dětmi pospolu v jedné světničce. Žena Paděvěta pozorovala již po delší dobu, že není Němcová muži jejímu lhostejnou. Když pak byla jednou očitou svědkyní této věrolomnosti, umínila si, že se sokyni své, která se jí ku všemu ještě vysmívala, hrubě pomstí. I hodila jí kuličku arseniku do kávy, po jejímž požití Němec, žena i dvě děti tak těžce onemocněli, že musel býti lékař zavolán. Nešťastná žena rozloučila se pak se svými dvěma dítkami, vzala provaz a běžela do lesa, chtíc se oběsiti. Na cestě sklesla do sněhu a zůstala bez sebe ležeti. Když pak z mdlob povstala,

pomníc na nejmladší dítě, vrátila se domů v úmyslu, že bude dále žíti pro děti. Doma však slyšela jen nadávky a výhrůžky, že přijde na šibenici, což účinkovalo na ni tak, že skočila do studny. Vytáhli ji a za nářku ubohých dětí přivedli opět k životu. Sotva že přišla k sobě, zanášela se nešťastnice novými myšlenkami sebevražednými. Vzala veliký nůž a utekla do polí. Zde sklesla slabostí k zemi a usnula O půl noci našel ji zde muž; byla již napolo zmrzlou. Když se poněkud zotavila, zatkli ji a odevzdali soudu. Manželé Němcovi a dítky uzdravili se v nemocnici. Paděvětová před soudem s pláčem vypravovala, jak byla svým mužem a svou sokyní týrána. Když prý prosila Němcovou, aby ji nečinila nešťastnou, a to sepiatýma rukama, vysmála prý se jí tato do očí a ke všemu jí ještě vynadala. Úmysl, Němcovou, muže jejího a dítky otráviti, prý neměla, chtěla prý jen toho docíliti, aby dostala sokyně bolení. Soud odsoudil obžalovanou do žaláře na 4 měsíce. *(Čas. Čech 1877.)*

Z utěšené *české vísky* vyprovází truchlící matka drahé dítě, které vzrostlo v slíčného mladíka. U kříže za vsí nastává doba rozloučení. Dobrá matka, vzlykajíc od usedavého pláče, tiskne ještě jednou miláčka svého na srdce mateřské, dělá třesoucí se rukou kříž na čelo jeho a když se jí vytrhl z náručí, volá ještě za ním: „Dítě, synu můj, řiď se vždy Bohem, nezapomeň na napomenutí, která vštípila v srdce matka tvá!“ Drahá matička dlouho pohlíží za synem odcházejícím, až když zašel za návrší, vrací se domů, na mysli přemítajíc nebezpečí, kterým vysazeno jest dítě její; rozvažuje v duši své to velké množství svůdníků, kteří je svésti mohou na cestu hříchů; ví, že syn její podobá se ptáčeti, ježto pronásledováno jest dravci, kterým těžko utéci. — Stojí ve světě osamělý, odkázán na vlastní sílu, na vlastní svědomí. Jak asi bude statečným v boji proti nepravostem? Zvítězí-li, aneb snad — Bůh to nedej! — podlehne krutému nepříteli, který lstivě polapil je v sítě své. Toť byly myšlenky, které soužily milou matku. — Jaro pominulo, leto zaniklo, krutá zima odešla; již rok jeden, dva — a syn je ve světě.“ V prvních dobách zpomínal na matku vřelými dopisy, pak řídly drahé listy a konečně přestaly. — Matka se souží, vzdychá, zpomíná na vzdáleného syna, obírá se s ním ve snách; oní předmětem modlitby její. — Minuly tři roky, co dítě odešlo a tu z nenadání matka dostává zprávu, by navštívila syna, který nemocen leží ve vzdáleném městě. Sotva přečtla zprávu nešťastná, již ubírá se s chvátáním k městu. Po dvou dnech stojí u nemocnice a doptavši se na syna, vedena byla do velikých síní, kde v dlouhých řadách na lůžku bolestném sténají ubozí nemocní, očekávajíce svého uzdravení. A hle, už vidí dítě své. Pro Bůh, jak vypadá! Ty růže ztratily se s tváří jeho a na jejich místo nastoupila bolestná bledost; oko jindy se jiskřící mělo lesk temného skla a to bílé čelo svráskovatělo pod řídkými vlasy. Celé tělo jako kostlivec, z něhož vychází již hrobový zápach. — „Ó matko, proč jsi sem přišla? Tys předzvídala při loučení, že drahé dítě jde vstříc nebezpečí a ono kleslo, kleslo hluboko v kal hříchu nejohavnějšího, který rozryl a spustošil tělo i duši jeho. Matko, aj toť syn tvůj!“ A jak počíná si ubohá matka? Přes bledé tváře její hrnou se slzy, objímá syna ztraceného a teprv po chvíli ptá se po nemoci jeho. „O neptej se, matko! dítě nemůže již pověděti. Hle, co šeptá tam ten muž? Zlá nemoc, kterou vyvolal hřích, jenž nemá býti ani jmenován, ta oloupila dítě tvé!“ Ubohá matka vyděšeně poslouchá zprávu tu a zkřikne: „Mé dítě!“ A ubledlá klesá do mdlob, z nichž probouzí se, ale na mysli chorá, pomatená. Ubohá pozbyvši smyslů svých, zavedena byla do blázince a syna nespatřila více. *(Podstr.: Výklad.)*

Císař *Justin* smilstvím tak tělo své seslabil, že ani duchu nechtělo sloužiti; trápen byl i dnou, že časem několik neděl vyjíti nemohl. Nemoha ani tělesně, ani duševně pracovati, pozdě již pykal zmařených sil, časem i zpitoměl, bláznil a zuřil. *(Stolberg.)*

Císař *Galerius* smilstvím r. 310 hrůznou a ošklivou nemocí navštíven jest a i nezhojitelnou. Hoření část těla zcela vyschla, kdežto dolení velmi opuchla. Ze smrdutých vředů vylízali červi a tekla zkažená krev, že nikdo v paláci vydržeti nemohl. *(Eusebius.)*

Před několika roky umíral jistý zbožný starý otec, který krátce před smrtí oženil svého syna a odevzdal mu stateček svůj. Když byla celá rodina zarmoucená u lůžka umírajícího stařečka shromážděna, vzchopil se tento z lože, ohlédnul se kolem po svých drahých a řekl jim: „Modlete se za Václava, on šťastným nebude, protože se dopustil před svatbou těžkého hříchu proti čistotě.“ Po těchto slovech brzy zemřel tento zbožný otec. Slova jeho byla pravdiva, synu jeho nechce se nijak dařiti a neštěstí za neštěstím jej s manželkou jeho stíhá. (*Čas.*: *„Anežka“ 1879.*)

Václav III, král český, trávil noci s rozpustilými soudruhy svými ve kvasích a pustých radovánkách, nebo i navštěvováním obecných nevěstek pražských; ve dne spával často až skoro do oběda, po kterém opět mařil čas ve planých žertech a hračkách. Tím zbavil zemi českou, mnohých krajin, rozmarnil staré korunní statky.

(*Václav Vl. Tomek: dějiny české.*)

b) Vede k vraždě; samovraždě.

Když Řekové Troju oblehali, žil vůdce Řeků *Agamemnon* v hříšném poměru s trojanskou otrokyní. Marně žádali Řekové, marně otec otrokyně, aby otrokyni od sebe zapudil. Tu otec v hněvu s mnohými jinými přepadl vojsko řecké a mnoho jich povraždil. Tu Achilles, udatný řecký jeden vůdce, předložil usmrcené vojíny před Agamemnona a pravil: „Vraždou těchto ty jsi vinen pro otrokyni a proto zapuď ji!“ „Zapuď ji!“ volali i ostatní vůdcové řečtí. Agamemnon, přemoha nezřízenou lásku svou, propustil ihned otrokyni.

(*Diktys.*)

Antonius, Říman a spoluvladař, jat jest krásou Kleopatry egyptské, tak že zapomenuv dalšího cíle svého, odebrav se s ní do Egypta, celý čas trávil v rozkoších, až konečně smilstvím přišel i o vládu a život.

(*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Jakási *Alžb. Friedlova* v Kordově na Moravě spáchala hnusný zločin. Zapíchla novorozené děcko, rozřezala je a hodila vepřům. Byla zatčena. Její milenec, jenž měl také býti zatčen, vrhl se do studně, kde nalezl smrt.

(*Čas.*: *Čech 1878.*)

Ve Velkém *Barchově* u nového Bydžova zastřelila selka spícího muže. Měla prý tajný milostní poměr s čeledínem a chtěla se muže zbaviti. Byla zatčena.

(*Čas.*: *Čech 1879.*)

V Čakovicích u Prahy udála se děsná vražda. Manželé *Janatkovi* zdáli se tráviti život svůj zcela spokojeně a šťastně. Byli již celou řadu let spolu, Janatka byl pracovitý a tichý, neublížil nikomu, v obci nemíval též žádných sporů, doma si vystupoval mírně, takže všickni sousedé považovali manželství to za šťastné. K tomu měli též dvě dítky, pěti- a šestileté, tak že se nezdálo nic kaliti jich spokojenost. Avšak v poslední době bylo znáti na Janatkovi jakousi zádumčivost, nespokojenost a podrážděnost; sousedé nemohli si vysvětliti tuto změnu, až konečně vyšla pravá její příčina na jevo. Janatka dozvěděl se totiž, že jeho žena udržuje nedovolený poměr s jistým krupařem čakovickým. Když pak se o její nevěrnosti přesvědčil, div si nezoufal. I rozlobil se tak, že ženu sám potrestal a vyhrožoval, že jí zabije, jest-liže se její hanebnost dostane do veřejnosti. Brzy na to kráčel nešťastný Janatka po ulici, kde se s ním setkala krupařova žena, která mu z nevěrnosti jeho ženy výčitky činila a veřejně jej pohaněla. Janatka nevěděl co zlostí počíti, pádil rovnou cestou domů, uchopil hůl a tak dlouho do ženy bušil, až tato bezvědoma k zemi sklesla. Vášeň zaslepila Janatku tak, že nevěděl, co činí. Nešťastná žena se sice zotavila, stav její však pohoršil se v noci tou měrou, že ráno následkem utrpených ran zemřela. S Janatkou zavedeno trestní vyšetřování.

(*Čas*: *Čech 1880.*)

Domkář *Matěj H.* z Malotic u Kouřími, ač byl již 55 roků starý vdovec a syna měl skoro 28 roků starého, žil v nedovoleném poměru s jinou ženštinou. Dne 18. března 1874 pohádal se týž syn František s otcem z téže příčiny a otec v rozhorlenosti vzal se stěny ručnici broky nabitou, hroze, že se zastřelí. Syn František bránil mu v tom, chytil oběma ručnici za hlaveň a chtěl ji otci vytrhnouti. V tom vyšla rána, vjela synovi do nohy a za ním stojícímu 9 roků starému sirotkovi Fr. Macháčkovi do břicha. Syn jest těžce raněn, hoch

však ještě toho dne zemřel a následkem toho jest H. zatčen. *(Čas.: Čech 1874.)*

V městě *Lubeku* žil mladík z vážené rodiny, jenž tropiv dříve smilství jedné osobě s tělem i duší se oddal, že ani bázeň Boží, ani ustavičná napomínání matčina, ani veřejná hanba, ani porouchané zdraví od hříchu toho ho neodvrátilo. Tu mu matka nedávala více peněz a zpustlý syn přiběhl jednou na ni s vytaženým mečem, šlapal po ní a hrozil, že ji probodne, nedá-li mu peněz, aby sebe a kuběnu vyživoval. A když s kuběnou v hanebném domě peníze utratil, zavraždil se sám mečem.

(Drexelius.)

Václav Šmíd, 46letý pekař, bytem v Žižkově, má nezdárného syna. Ničema chtěl otce donutiti, aby jeho milence, lehké ženštině, poskytl přístřeší a živobytí, čemuž se otec opřel. Došlo konečně mezi otcem a synem k prudké hádce. Syn popadl klacek a stloukl otce tak nemilosrdně, že pod ranami bez sebe klesl k zemi. Přivolaný lékař konstatoval, že rány jsou nebezpečné a dal Šmída dopraviti do nemocnice. S nezdárným synem zavedeno jest trestní vyšetřování. *(Čas.: Čech 1879.)*

V obci *Schneebergu* u Děčína utopila jistá dělnice tříleté děcko své dcery, poněvadž tatáž pracovati nechtěla a jen na matku se spolehala. Mrtvolu děcka nalezli v rybníku za vsí.

(Čas. Čech 1874.)

Jakýsi *švec*, ženatý a otec dítek, udržoval po delší dobu hříšný poměr s pradlenou, jež u něho byla na bytu. Jednou přišel švec s onou ženštinou o desáté hodině večer domů a tu žena jeho, nemohouc již déle zpustlost mužovu strpěti, počala manželi činiti trpké výčitky. Spor přešel až v krvavou rvačku, v kteréž zlotřilý muž i se svou kuběnou tak nelidsky sešlapali ubohou ženu, že jí střeva vykydla. Na pokřik na smrt zraněné seběhl se lid, jenž chtěl netvory ukamenovati, avšak strážnici ševce i kuběnu odvedli na policejní komisařství, ztýranou pak ženu do nemocnice; avšak na cestě tam vypustila ducha. *(Čas. Čech 1877.)*

M. Železná, vdova po mlynáři z Dobřinska na Moravě, udělala si po smrti muže svého známost s mlynářským chasníkem a když jí byly činěny od příbuzných výčitky, zapírala své milostné pletky a svůj stav, v jakém se nalezala. Po nějakém čase však vyšlo na jevo, že porodila bez pomoci děcko a že, zardousivši je v komoře, zakopala je tam. Mrtvola byla tam též nalezena.

(Čas. Čech 1880.)

Dne 6. května 1879 nalezena v jedné pískové jámě u Kašperských Hor mrtvola děcka. Podezření ze zpáchané vraždy padlo na učitelovou dceru *Markétu F.* a zavedené vyšetřování důminku potvrdilo. Táž přiznala se u soudu, kam po zatčení ihned dodána byla, že 13. dubna porodila živé dítě a je zabila. Druhý den po vypátrání vraždy nalezli tamějšího učitele Václava Fuška v jeho bytu na posteli mrtvého. Lékařským ohledáním se zjistilo, že otrávil se cyankálím. Na stole nalezeno v kalendáři psaní, aby mrtvolu jeho neotvírali, že požil jedu. Byl milencem nešťastné Markéty a zjistilo se již, že byl svůdcem a pak rádcem ku vraždě. Ze strachu tedy dopustil se samovraždy.

(Čas. Čech 1879.)

Hrozná událost pobouřila ku konci dubna 1879 obyvatelstvo města Pitesta. Pekařský mistr *Jan Helmuth* žil v milostném poměru s rodilou polkou Vileminou Szalewskou a zařídil jí bohatou domácnost. Poměr ten trval šťastně po tři leta. Asi před 14 dny dopadl Helmuth milou svou při nevěrnosti. Zalíbil se jí více vyšňořený důstojník husarský jak prostý pekař; dávala novému milému svému peníze, kdykoliv jich potřeboval k veselému životu a tím pod kopala hmotné poměry pekařovy, který připraven byl o svůj dříve neobmezený úvěr. Děsný ten stav dojal pekaře až k zoufání. Ustanovil, že si na život sáhne. Úmysl svůj také provedl. Odešel s milenkou na procházku na všeobecný hřbitov a tam přinutil ji, aby vypila jed, který měl připraven a sám pak také velmi značnou dávku jedu požil, nebo v málo okamžicích byl mrtvolou. Mrtvoly obou pochovány byly za velké účasti všeho obyvatelstva, neboť byl pekař osobou velmi váženou.

(Tamtéž.)

Kejř, majitel hostince na Smíchově, žil v divokém manželství s Kateřinou Pánkovou, která od svého muže odešla. V květnu roku 1879 ráno o 5. hodině

procítl Kejř a tu spatřil u postele Pánkovou leżeti na zemi. Polekán skočil s postele a zdvihl ji; však měl v rukou již studenou mrtvolu. Na krku měla hlubokou ránu spůsobenou břitvou, která byla položena na stole. Dle známek některých souditi možno, že řízla se Pánková již na chodbě a když došla do světnice, řízla se po druhé, položila břitvu na stůl a chtěla pak ulehnouti do postele. U samé postele však klesla. Příčina ke skutku tomu byla prý různice, která dosti často mezi ní a hostinským povstávala, což ovšem při takovém poměru ani jinak nemůže býti. (*Čas. Čech 1879.*)

Jistá *panna* svolivši v hřích smilstva a ucítivši se matkou, takovým studem byla naplněna, že s pláčem milovníka svého prosila, aby jí zaopatřil jedu a když jí ho přinesl, zahubila i sebe i plod svůj. (*Pavel Segneri.*)

V Senohrabech u Č. Kostelce učinila si 26letá vdova *K. Vávrová*, matka čtyr dítek, z nichžto nejmladší bylo 2 a nejstarší 7 roků v stáří, důvěrnou známost, která bez následků nezůstala. Okolnost tato, že bude opět matkou, jakož i stud z poklesku toho dohnaly nešťastnici k zoufalému činu. Pod záminkou, že jde na návštěvu k sousedce, odebrala se z domu své matky a vkradla se pak tajně s dvěma svými dítkami, pětiletou Fanynkou a šestiletou Aninkou na půdu, kde uvázala provaz na trám, na jehož každém konci dítko oběsila. Po té učinila tímž spůsobem konec svému životu. Teprv k večeru byly mrtvoly nešťastných dítek a matky nalezeny. Vávrová byla v 6. měsíci těhotenství. (*Čas. Čech 1876.*)

c) Zaslepuje; vede k odpadlictví.

Když *Alexandr velký* se svým vojskem proti Peršanům stál, jichž zástupové byli mnohem četnější, o nichž ale věděl, že jsou napořád smilstvu oddáni, zvolal k svým vojínům: „Patřte, muži, tam stojí mnozí nepřátelé, ale žádní vojáci!“ (*Podstr. výkl.*)

Dido, královna, jsouc jata láskou k Eneášovi, všeliké péče obecné zanedbala.

Výše se nestavějí počaté věže;
mládeže ustal
ve zbrani cvik, přístav nehradí se, ni
bašta ve vojně
bezpečná; jsouť zastaveny vše práce
i hrozby
zdí vysokých a budov nebetýčný
odpočinul stroj.
(*Virgil.*)

Cinkotem řetězů tělesnosti své — dí sv. Augustin — ohluchnul jsem za pokutu hrdosti mé a vzdaloval se více od Tebe, Bože, a vrhal jsem se z jednoho na druhé a mařil síly své a chřadnul a zahořel jen v chlípnostech.

NB Provozovalť chlípnost Augustin více jen proto, aby se mu od druhů pochvaly dostalo. (*Sv. Augustin.*)

Dioklecián, *Lucinius*, *Maxencius*, *Nero* vyznamenali se ukrutností proti křesťanům a mnozí z těchto nepoddali se ani největším mučením modlářství, avšak když k nim do vězení poslali ženské, přivedly je tyto smilstvím k odpadlictví. (*Hunolta káz.*)

4. Prostředky:

a) Útěk; varování se samoty.

Jistý *mládenec* odebral se daleko od své vlasti a tím nezřízené lásky se sprostil, tak že když se domů navrátil a jeho bývalá milenka, potkavši ho, řekla: „Neznáš li mne, jsem ta a ta,“ on odpověděl: „Já ale nejsem ten a ten.“ (*Sv. Ambrož.*)

Sv. *Terezie* mnoho musela vystáti od nečistých myšlení a žádostí a tu, jak sama vyznává, samota více ještě žár ten rozplameňovala, tak že ani modliti opravdu se nemohla. (*Sv. Alfons Lig.*)

b) Modlitba; sv. zpověď; půst.

Mezi mnichy byl také jakýsi *Isák*, jenž nad míru trápen býval těžkomyslností a nečistými myšlenkami. Toho pojal sv. Jan klim., vyslyšev žádosti jeho, řka: „Nuže, synu můj, modleme se vespolek, Bůh milosrdný neoslyší zajisté modlitby naší.“ A v tom okamžení opustila ubohého mnicha i těžkomyslnost i všeliká nečistota. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Jistý *čeledín* přišel do jiné vesnice do služby, kdež hanebník i dětí k oha-

vnému hříchu sváděl. Tyto ale odbyly ho slovy: „Což nevíš, že to hřích a Bůh že všecko vidí?“ I zastyděl se čeledín tak, že brzy šel k sv. zpovědi a si upřímně předevzal, že nikdy tohoto hříchu více se nedopustí. (*P. Eg. Jais.*)

Kdys přišel jistý mladík k sv. *Filipu ner.* a žaloval mu, že mívá nečistá myšlení, ano že i zhřešil. Sv. Filip dal mu toto ponaučení: „Hle, milý synu! velmi prospěšno jest, jestliže nečisté myšlenky zpovědníku zjevíš. Sdělil-li jsi pokušení, jest ono již odpolo přemoženo. Kdo jest tak nešťasten, že do hříchu nečistoty padl, musí se hned vyzpovídati.“ Mladík uposlechl té rady a již více hříchu předešlého se nedopustil. (*Mehl. příkl.*)

Jistý smilný *mladík* nikterak se nemohl tohoto ošklivého hříchu vzdáti. Jednou zahořel nezřízenou láskou k slíčné a ctnostné panně. Tato ale pravila, že učinila slib, že se bude 40 dní o vodě a chlebě postiti, a proto aby, miluje-li ji opravdu, se s ní také postil. Mladík uposlechl a hle, v několika dnech necítil více v sobě tak velký plamen nečistý, až konečně zcela uhasl, tak že více ošklivého hříchu se nedopustil.

(*P. V. Causin de am. covrn.*)

5. Proto:

a) Varuj se ho; nesvol!

Demokritus, pozoruje, že pohledem k smilstvu vábeň jest, oči si vypíchal, aby smilstva se nedopustil. (*Drexelius.*)

Jistý *mnich* byl vinen ve shromáždění bratří, že vzal do ruky své ruku jisté paničky. Mnich se ospravedlňoval tím, že to byla paní počestná. Na to odvece představený: „Dešť je něco dobrého a země je také něco dobrého a přece, když se smíchají, povstane z toho bláto. Tak může i ruka muže býti dobrá a ženy též, avšak obapolným rukou dotýkáním povstane druhdy nekalá myšlenka i žádost.“

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

K sv. *Tomáši akv.* vstrčili do jeho sednice smilnici, vnadami a lehkomyslností proslulou, slíbivše jí mnoho, kdyby ho svedla. Nestoudná ženština vše vynaložila, aby nevinného mladíka do tenat svých dostala, avšak Tomáš se na ni nepodívaje pořád Boha o pomoc vzýval. Když mu nešla s krku tu sv. hněvem zachvácen skočil ke kamnům, popadl hořící štípu s ohniska a vypudil jí drzou nevěstku ze sednice. Padnuv na kolena děkoval Bohu.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Valter* obdržel od jakési šlechetné panny, kteráž se mu se vší láskou a neúhonnou duší naklonila, prsten, kterýž i nosil. Zpozorovav ale, že nezřízená žádost v duši jeho se budí, hodil prsten do ohně.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Dina, dcera Athaniele, žida, jenž za času krále Baltazara v Babyloně žil a dceru svou ctnostně vychoval, byla pro svou neobyčejnou krásu od královského komořího Bagoy ku hříchu smilstva lákána, avšak Dina pravila: „Raději chci zemříti, než tobě býti po vůli. I byla uvržena do vězení. Že pak v Boha důvěřovala, byla z vězení osvobozena a stala se později manželkou hodného muže. (*Šmída*: *Repert.*)

V noci ze dne 22. na 23. března 1877 přepadena byla v *Ratiboři* služka od tovaryše řeznického v komůrce své. Ač chlípníka statečně přemohla a vypudila, přece byla ráno mrtva nalezena. Při lékařském ohledání zjištěno, že zemřela strachem. Vystrojen jí krásný pohřeb. (*Čas.*: *Čech 1877.*)

b) Zamezuj!

Jednomu zpovědníku pravil jistý *kajicník*. „Ach! jest mi nemožné, abych onu osobu po celý život více nespatřil, abych po ní netoužil a s ní nezhřešil!“ „Nuže!“ odpověděl mu zpovědník, „co myslíš, mohl bys se jí jeden toliko den zdržeti.“ — „O ano, to si troufám.“ „Dobře,“ dí zpovědník, „jdi tedy a dnes nezhřeš s ní a zítra přijď zase ke mně.“ — Druhého dne se kajicník dostavil a zpovědník zase žádal, aby se oné osoby zase jen jeden den zdržel, ještě den není tak dlouhý. A tak držel zpovědník onoho mladíka tak dlouho na uzdě, až hříchu, jemuž navykl, zcela odvyknul.

(*Hunoltova kázaní.*)

Císařovna *Theodora* proměnila palác u Bosforu ležící v klášterní budovu a volala tam nešťastné osoby, jež smilstvím peníze si vydělávaly. 500 takových osob bylo polapeno a sem přivedeno, aby pokání činily. (*Herbsta výb. př.*)

Za císaře *Theodosia II.* trpěly se v Cařihradě hampejsy, za něž se muselo státu platiti. Florentinus, u velké vážnosti u císaře stojící úředník, rozličným spůsobem proti tomu horlil a když vše bylo nadarmo, sám poplatek ten z domů hanebných státu platil a tak je zrušil. *(Herbsta výb. př.)*

6. Samoprzeň škodí.

V jednom městě žil velmi zbožný *muž* a ve svém úřadě velmi zběhlý a učený. On i manželka jeho byli velmi váženi. Měli tři syny, které dali do latinských škol. Zde ve studiích naučili se od zkažených spolužáků strašnému a velmi záhubnému sebeprznění, kteréž páchali až i do vysokých škol. Navrátivše se k rodičům, vypadali velmi špatně, což rodiče studiím připisovali. Ještě ale zdraví jejich se víc a více horšilo a i na duchu se stávali slabšími a i poznenáhla slepli: povolali zarmoucení rodiče lékaře, jenž do města právě zavítal. Dva ze synů byli v pokoji, třetí ve vedlejším, kamž i druhý odešel, jen nejstarší zůstal. Lékař se až ulekl, jak špatně vypadal. Byl celý žlutý, maje oči vpadlé a mdlé, jež i slzely a tesknost a zoufalství dlely na obličeji. Lékař dívaje se chvíli naň, ihned poznal co příčinu záhubné sebeprznění. Ještě ostatní dva se nechtěli dostaviti, vešel k nim lékař sám. Jeden se tak styděl, že sotva odpovídal, druhý pak se horšil tak, že s ním ani nemluvil. Lékař synům jen mezi čtyrma očima domluvil, aby nepravosti té se vzdali, avšak marně, brzy umřeli všickni tři na vysílení. *(Mehl. příkl.)*

Jistý *samoprzník* naříkal: „Ó proč jen mne rodiče a učitelé od tohoto hříchu neuvarovali v mládí mém! Duševní síly jsem si zkazil, rozum jest nejvýš otupen, sotva že mysliti může, paměť seslábla. Tím více toho želeti musím, že jsem měl výborné vlohy. I tělo mé jest velmi uslabené, kost a kůže. Nemohu více pracovati a nikomu ani sobě, ani jinému prospívati. Jsem i zádumčivý a vědomí, že jsem se sám tak zničil, velmi mne trápí.“ *(Dewora.)*

Smířlivost;

viz i: „milosrdnost; nepřítel!“

1. Šlechtí.

Sv. *Epifanius*, biskup, psal jednou sv. Hilariovi, opatu, v tato slova: „Prosím tě, přijď ke mně, abychom se ještě jednou viděli, než umřeme.“ Když přišel sv. Hilarius, rozkázal sv. Epifanius, aby bylo přinešeno něco k jídlu. I přinešeno jest několik pečených ptáků, kteréžto vzav dal Hilariu. On pak řekl: „Odpusť, otče! co jsem mnichem a nosím tento oděv, nejedl jsem nic zabitého.“ „Já pak,“ řekl sv. Epifanius, „co nosím tento oděv na sobě, nedopustil jsem, aby ten, kterýž něco proti mně měl, šel spát dříve, než bychom smířili: aniž já, když jsem proti komu něco měl, šel jsem spát prvé, než jsem mu odpustil.“ Uslyšev to sv. Hilarius, řekl: „Otče, tvé obcování vzácnější jest nad mé!“ *(Macana výb.)*

Staří manželé Kuncovi ve Vosnici u Prahy uhospodařili si 78 zl., aby v stáří, až mozolné ruce jejich více práce schopny nebudou, živi býti mohli. V loni z jara přišel k nim synovec jejich Dlouhý se ženou a dítětem, chtěje si vyhledati nějakou práci. Staří Kuncovi rozdělili se s nimi milerádi o skrovnou světničku. Dlouhý nemohl nikde práci dostati, strýc jeho nemohl mu tolik poskytnouti, aby sebe, dítě a ženu uživil a tím se stalo, že konečně Dlouhý odhodlal se k zločinu. Vzal strýcovi spořitelní knížky na 78 zl., kabát, dva šátky, tři páry punčoch a utekl do Prahy, kdež si vyzvedl peníze. Když peníze utratil, udal se sám soudu a konáno s ním přelíčení. Starý Kunc naříkal před soudem nad ztrátou své veškeré movitosti tak trpce, že i synovce svého rozplakal. Neméně naříkala žena Kuncova, činíc Dlouhému výčitky, že si mohl vzíti jen něco a že jim alespoň mohl nechati tolik, aby měli na slušný pohřeb, kdyby jeden nebo druhý zemřel. Státní zástupce navrhoval na to Dlouhému jeden rok vězení. Dlouhý dal se do usedavého pláče, což starého Kunce tak dojalo, že předstoupil před soudce,

řka, že synovci svému odpouští a zároveň prosí, aby nebyl potrestán. Soud nemohl již přání jeho vyhověti a odsoudil Dlouhého do vězení na 2 měsíce. Když byl Dlouhý ohlásil, že trest ihned nastoupí, sáhl starý strýc do sáčku a třesoucí se rukou podával nehodnému synovci svému 5 stříbrných šestáčků na přilepšenou. *(Čas.: Čech 1876.)*

Hrabě *Jan z Zithenu*, slavný vojevůdce pruský, mohl se na nepříteli pomstiti, jenž mu začasto velmi ublížil a až na žebrotu to přivedl. Uviděv Zithen bývalého odpůrce svého, v tak bídném postavení, pravil k němu: „Chci se o vás starati! A péčoval o něho, že netrpěl nouze. A to činil zcela skrytě, že o tom jen jeho nejdůvěrnější přátelé věděli. To znamená: „Žhavé uhlí klásti na hlavu nepřítele a žehnati těm, kdož nám klnou a činiti dobře oněm, kdož nás nenávidí a pronásledují.“

(W. O. z Hornů.)

2. Měj ji!

Pittakus, moha se pomstíti na tom, jenž ho pohaněl, propustil ho, řka: „Lépe jest odpouštěti, než se mstíti, odpouštěti prozrazuje ducha mírného, msta ducha zvířecího.“ *(Stobaeus)*.

Titus *Vespasian* nemstil se na bratru Domiciánu, když proti němu povstal, alebrž jen mu řekl: „Proč chceš se bratrovraždy dopustiti, an již se mnou panuješ?“ *(Erasmus.)*

Smířlivi byli: Abraham k Lotu *(1. Mojž. 13, 1.)*; Isák k Abimelechu *(1. Mojž. 26, 17.)*; rodina Jakubova *(1. Mojž. 34, 21.)* s Esauem *(1. Mojž. 33.)*.

Když vlastní bratr Filip branně proti sv. *Amadeovi* povstal a švakrem přemožen a jat jest, přimlouval se sv. Amadeus, aby na svobodu propuštěn byl, ano udělal ho místodržitelem ve vojvodství svém. *(J. Bílého: Legenda.)*

Bl. *Blondě* zavraždili nepřátelé po smrti manželovu jedinkého syna a vyrvavše mu srdce, upekli a smíchali s masem a dali matce jísti a když něco požila, řekli jí to. A hle, Blonda před křížem odpustila vrahům synovým, ani slovem jim nepřejíc nic zlého a odebrala se do kláštera. *(Dějepis řádu Servitů.)*

Bedřich velký, král pruský, byl od jednoho do výslužby daného důstojníka, jenž s rodinou svou u velkou bídu upadl, hanopisem tak napaden, že 50 tolarů tomu přislíbil, kdo by mu spisovatele udal. Důstojník dostavil se sám a udal se co spisovatel řka, že tak učinil z bídy. „Pryč mi se kliď z očí, pryč do Špandavy!“ zahřměl Bedřich. Brzy dostal důstojník zapečetěný list na velitele ve Špandavě. S úzkostí se tam odebral. Ale jak ustrnul, když uslyšel obsah listu: „Velení ve Špandavě odevzdávám doručiteli tohoto rozkazu. Jeho paní a děti přijdou brzy s 50 tolary. Bedřich.“ *(Gehrig.)*

Benignus *Fremiot*, otec sv. Johanny Františky ze Chantalů, předseda burgunského sněmu, pozdraviv se z nemoce vydal se na hon. Tu, jsa zaobalen v kožich, aby se nenastudil, byl od jednoho přítele v houšti, an ho měl za zvěř, smrtelně raněn. Benignus odevzdal se umíraje do vůle Boží a těšil ještě přítele a zemřel za několik dní. *(Mätzler.)*

Petr *Gironius* odpustil Urenu Marchiu, domácímu sluhovi, jenž 8000 dukátů ukradl, když chycen a do vězení uvržen jest. Dal ho na velký pátek do kostela přivésti a zde veřejně mu vinu odpustil. *(Iv. Rho.)*

Jakob I., král anglický, nemohl kdys důležité spisy najíti, kterých právě potřeboval. I zavolal tajného písaře, muže obstárlého a věrného sluhu, ale ani tento o spisech nevěděl. Tu král, rozhněvav se, předhazoval mu nepořádnost a nevěrnost a odkopl ho jako psa, ačkoliv na kolenou se dovolával nevinnosti své. Sluha opustil ihned palác. Sotva ale že odešel, nalezl král spisy. Hned poslal Jakub pro písaře a sám na kolenou prosil ho za odpuštění. A sluha věrný slze odvětil: „Již dříve jsem vše vám odpustil ze srdce, než jste mne dal volati k sobě.“

(K. Stöber.)

Jindřich IV., král francouzský, urazil kdys v přenáhlenosti svého důstojníka věrného, pána ze Schombergů. Brzy potom mělo k bitvě u Ivry přijíti. Tu si dal Jindřich vévodu do shromáždění jenerálů předvolati a pravil přede všemi: „Pane ze Schombergů! já jsem vás urazil, snad naposledy se již vidíme a proto nechci vinu urážky cti tak hodného muže do hrobu vzíti. Znám vaši udatnost, vaše zásluhy a proto vás žádám

za odpuštění, pojďte, obejmete mne!“ „Opravdu,“ odvětil Schomberg, „jste mne před několika dny, Vaše Veličenstvo, urazil, neboť velmi to bolí od krále, kterého si vážíme, nevinně uražena a zneuznána býti, avšak nynější Vaše laskavost mne povzbuzuje, za Vás i život svůj obětovati.“ A tak se i stalo; mezi těmi, co v největší nebezpečí se vrhali, byl i pán ze Schombergů. (*Mehl. př.*)

Eginhart, muž učený a obratný, žil u dvora císaře Karla vel. I zamiloval se do dcery císařovy, kteráž lásku jeho opětovala. Jednou sešedše se spolu a loučíce se, poznali, že padá sníh. Tu dcera císařova, aby nebylo mužských stop znáti, sama odnesla Eginharta, nač císař s okna hleděl. A co učinil? Druhého dne dal Eginharta i dceru zavolati a dal tuto Eginhartovi za manželku, napomenuv je, aby spolu svorně žili a povždy se milovali. (*Justus Lipsius.*)

Konstancie, manželka Petra III., krále arragonského, chtěla prince Karla ze Salerna dáti utratiti, aby se za smrt Konradina švábského, jenž v Neapoli stat jest, pomstila. Proto, byl právě pátek, dala mu vzkázati, aby se na smrt připravil ještě dnes. Princ zcela klidně odpověděl: Tím lehčí bude mi smrt dnes, kdy Spasitel můj zemřel!“ Královna těmito slovy dojata darovala princi pro Krista život a svobodu.

(*K. Stöber.*)

Když císař *Leopold I.* v turecké válce na pochodu z Vídně vzbouřené sedláky potkal, kteří císaři láli, a vůdce se císaře otázal, má-li na ně vypáliti, odpověděl Leopold: „Nikoliv! neučiň jim nic zlého, neboť pokušení to přichází od Pána, jenž mi jistě zase pomůže.“

(*Lewald.*)

Císař *Maximilian I.* stál jednou u okna ložnice své, maje loket podepřen, přemýšleje. V tom se vloupal vojín do ložnice a domnívaje se, že císař spí, počal bráti zlato ze stolu do mošny své. Tu jal se císař mluviti, mnoho-li že zlata chce vzíti? Vojín, leknuv se, padl na kolena a prosil za odpuštění. Císař mu domluvil, aby více nekradl, zlato ale, co si již vzal, mu daroval.

(*Camer*)

R. 1859 měl jistý *muž*, jenž k odboji a ku přejití k vojsku piemontskému přemlouval mnohé, zastřelen býti. Vojáci byli již na pohotově, vinník klečel již, maje oči zavázané, nastalo hrobové ticho, v tom ale bylo slyšeti: „Milost vinníku udělena jest!“ Vůdce mu trest smrti prominul. Vinník sám nechtěl tomu dříve věřiti, dokud u svých se nenalezal, kteří ho radostně objímali.

(*Vogel.*)

Rudolf, císař rakouský, byl od jistého nezkušeného střelce šípem poraněn, že až ležeti musel. A když mu kdosi radil, aby onomu vojínu dal ruku utnouti, pravil: „Co by mi to prospělo?“ a střelci odpustil. (*Poggius.*)

Stanislava Augusta, posledního krále polského, přepadl zástup spiklenců na ulici varšavské a zatkl. Hanební zákeřníci za vlasy ho z kočáru vytáhli a násilně v týl udeřili. Po tom jej donutili na kůň vsednouti a uháněli s ním přes příkop. Tu si kůň zlomil nohu a král s tíží z bahna byl vytažen a opět na jiného koně posazen musel přes hory a doly jeti. Napotom se ale činu svého ulekli a rozprchli se, až na jednoho, jemuž král zločin prominouti slíbil. Zatím vůdce gardy královské, dozvěděv se, co se stalo, krále nazpět do Varšavy přivezl, kdež ho lid s jásotem přivítal. Lékařové ohledali jeho rány a shledali, že mu krev zhoustla a obvazky mu mnoho bolesti působily. Král vše trpělivě snášel a 5. ledna 1772 opět veřejně se ukázal. Po roce byl veřejný soud držán nad zákeřníky. V tom okamžení, když nad nimi měl býti ortel vynešen, vstoupil král sám do síně soudní a klasickou výmluvností řečnil k soudcům na obranu svých protivníkův a pronásledovníkův, jenžto tak nemilosrdně s ním nakládali. Žádost králova nemohla sice splněna býti, neboť jen Kosinski, jenž krále byl do mlýna zavedl, na svobodu se dostal a ostatní usouzenému trestu se museli podvoliti: nic však méně řeč králova dosvědčuje, jak smířlivé a šlechetné mysle byl. (*Rothberger, příkladové.*)

Theodosius mladší, byv otázán, proč ty, co mu ubližují, netrestá smrtí, odpověděl: „Ó kéž bych mohl i mrtvé vzkřísiti!“ (*Spiegel.*)

Vladislav, kníže český, byl muž dobrého srdce. Ačkoliv bratr jeho Soběslav opětné nájezdy z Polska do Čech činil a zemi českou hubil, smířil se s ním Vladislav, když jej zase žádal

o zapomenutí předešlých rozepří a dal jemu nejprvé Hradec nad Labem, potom Brno k výživě (r. 1115).

(*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

Vratislav, král český, hněval se na Konráda, bratra svého a knížete brněnského, a na syna svého Břetislava, že mu zabil milce Zdirada. Tu vyšla z Brna kněžna Vilburka, manželka Konrádova, a prosila o milost muži svému tak snažně a s tolikými slzami, až obměkčila srdce královo jak na bratra, tak i na syna, žeť oběma odpustil a smířil se s nimi. (*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

Smrt.

1. Jest pokuta; každý jí podroben.

Smrt jest pokuta za hřích Adamův. (*Gen. 3, 19.*)

Papež *Kliment XIV.* byl ve své nemoci velmi trpělivý a pravil ku svému zpovědníku, aby oň nebyl tak starostliv, protože smrt jest povinná oběť, kterou tvor svému Tvůrci přinésti musí a každý proto žije, aby zemřel. (*Rosenlächer.*)

Alexandr, pán téměř všech království, v 32. roce svého slavného života do hrobu smrti ze světa povolán jest.

(*Frencla: Postilla.*)

Když *Anaxagoru* oznámeno bylo, že mu synové zemřeli, pravil: „Vím, že jsem zplodil smrtelníky!“ (*Aelianus.*)

Když *Anaxagoru* zvěstovali, že smrti již blízek jest, pravil: „Již dávno zákon ten dala příroda i jiným i mně.“

(*Laertius.*)

Vznešený Peršan *Hormisdas* přišel kdys do Říma, tu viděl první město světa ve všem skvostu a v největším lesku jeho. I optal se císař Peršana řka: „Jak se ti líbí Řím, neměl bys chuti navždy se zde usaditi?“ „Pane,“ odpověděl moudrý Peršan, „nic se nevyrovná krásе, jakouž tu vidím, ale, abych se upřímně vyznal, to vše mne nezaslepilo, aniž pohnulo srdcem mým. Uprostřed památných soch, vítězných oblouků, paláců, chrámů a ostatních nádherných budov, jež toto hlavní město chová, pozoroval jsem také hroby a že se v Římě umírá, jako v Persii, zatemňuje se veškerá krása Říma v očích mých!“ (*Klinkáče legendy.*)

Bl. *Juvenal Ancina*, biskup ze Saluzzo, napsal si na umrlčí hlavu: „Co ty jsi, byl jsem i já, a co já jsem, budeš jednou i ty!“ (*Sv. Alfons Lig.*)

Sv. Mathilda vedla tři své syny a dvě dcery k mrtvole jich otce císaře Jindřicha I. a pravila: Ó, nejmilejší dítky! vizte, co jest člověk. Váš otec byl velký císař, mocný kníže na světě, Bůh ho ale povolal z tohoto světa, všecka vojska nemohla ho smrti vyrvati. Koruna a žezlo a všecka sláva, všecken lesk pominuly smrtí jeho. Jeho pak duše musela k Bohu účet klásti z jednání svého.

(*Šmída: Repertorium.*)

Jistý německý chasník přišed do *Amsterdámu* a spatřiv zde velmi skvostný dům, otázal se, komu náleží, a dostal za odpověď: „Panu Kannitverstanu“, což znamená: nerozumím. I divil se chasník bohatství dle domnění muže tohoto a tím více, když spatřiv množství lodí na moři, opět se dozvěděl, že náleží panu Kannitverstanu. I záviděl v duchu muži tak bohatému, an najednou potkal průvod pohřební a otázav se, koho vezou, dostal za odpověď: pana Kannitverstana. Tu se dal chasník do pláče a doprovázeje také průvod, pravil u sebe: „Ubohý Kannitverstane! co máš ze svého celého bohatství? Totéž, co se i mně chudému jednou dostane, rubáš a rakev. Nyní již nebudu více na chudobu svou naříkati.“ (*Dle Hebela.*)

Jistý *boháč* vystavěl si nádherný palác a dal si ho co nejskvostněji a co nejpohodlněji zaříditi a odstěhoval se do něho, aby dlouho ještě ho užíval. Kdokoliv palác ten uviděl, ustrnul a nemohl se krásе a pohodlí dosti vynadiviti. Jednou uvedl ale boháč poustevníka do svého paláce, domnívaje se, že i on za šťastného pro palác pokládati jej bude. Na otázku bohatcovu, co by asi poustevník mohl haněti, odpověděl tento: „Ve všem dům ten jest dobře zařízen, až na jedny dvéře, které by boháč měl dáti zazditi.“ „A co jsou to za dvéře?“ „Myslím dvéře, jimiž tě mrtvého vynesou, neboť jinak nebude štěstí tvé úplné, věčné, nýbrž jen krátké.“

(*Mehler, Kat. Handb.*)

Jistý francouzský král, umíraje, pravil: „Ach, při vší své moci nemohu si život svůj ani o hodinu prodloužiti!“ (*Vincenc Beauvais.*)

Císař *Gallenus* uslyšev o smrti otce svého Valeria, zvolal: „Věděl jsem, že otec můj, jsa člověk, jest smrtelný.“ (*Pollio.*)

R. 1558 ukázalo se, že smrt nešetří nižádného, ni krále, ni vysoko postaveného. Neboť toho roku zemřeli: římský císař *Karel V.*; dva králové dánští, jeden na trůnu, druhý ve vězení; král francouzský; vévoda benátský; římský papež; arcikníže římský; vévoda ferrarský; tři královny: francouzská, uherská a polská; arcibiskup kolínský a deset kardinálů. (*Šmída: Repertorium.*)

Ladislav, král český a uherský, nejspanilejší toho času mládenec, v 17 letech, prvé než vyslanci jeho se navrátili s jeho nevěstou, dcerou krále francouzského, jsouce z Prahy pro ni posláni, náhle zemřel, 36 hodin jsa toliko nemocen. (*Frencla Postilla.*)

2. Její strašnost.

a) Jest sama o sobě strašná; zvláště u pohanův.

Lot žádal, aby utéci mohl do blízkého městečka, by nezahynul (*1. Mojž. 19, 19—20.*).

Mojžíš nerad umíral, že nesměl vkročiti do země zaslíbené (*5. Mjž. 4, 21.*).

Ezechiáš král, ač spravedlivý, dal se do pláče, když mu prorok Isaiáš smrt oznámil (*Is. 38, 3.*).

Jeremiáš, prorok, žádal od Sedeciáše, aby ho neusmrtil (*Jer. 38, 15.*).

Sv. apoštolé, než přijali Ducha sv., velmi se báli smrti (*Mt. 26, 70.*).

Filip III., král španělský, o kterém se praví, že se nedopustil v celém životě svém velkého hříchu, při smrti své zvolal: „Ó bych byl býval raději nejposlednějším bratrem někde v klášteře, nežli králem španělským!“ (*Okáče: kázaní.*)

Papež *Lev XI.* při smrtelném boji se chvěl. A když zpovědník ho těšil, řka: „Vaše Svatost nemá příčiny se báti, an držíte klíče království nebeského v rukou svých,“ odpověděl: „Nebál bych se tak, kdybych nebyl biskupem nejvyšším, teď bych si přál býti raději služebníkem a klíčníkem kláštera malého.“ (*Lev XI.*)

Jistý *poustevník* žil 40 let přísně na poušti. V smrtelném boji svém zle kroutil očima a hlavou; hrozné bylo jeho počínání a ještě hroznější slova, která pronášel, jakoby se potýkal s někým volaje: „Toho jsem neučinil, z toho neprávně mne viníte .... To jsem sice učinil, ale oželel jsem toho!“ A co to bylo za řeči? Ubohý viděl celý život svůj, své zpáchané hříchy před sebou, kterých mu vyčítali zlí duchové. (*Sv. Jan klim.*)

Aristoteles, mudrc pohanský, umíraje zvolal prý: „V pochybnostech jsem žil, v úzkostech umírám, nevímť, kam jdu. Ó bytosti všech bytostí, smiluj se nade mnou!“ (*Lohn. bibl.*)

b) Ctnostnému křesťanu jest radostná.

Antisthenes, pohanský mudrc, byv otázán, v čem největší štěstí na světě pozůstává, odpověděl: „V dobré a šťastné smrti!“ (*Sv. Alfons Lig.*)

Bias, jeden z největších starých mudrců pohanských, byl co stařec již požádán, aby hájil jednoho ze svých přátel, jenž zlobou nepřátel svých k smrti měl býti odsouzen. I zastával se kmet nevinnosti přítelovy a ukázal zlobu a zášť nepřátel tak, že soudcové až k slzám pohnuti, přítele jeho uznali za nevinného. Tiše a utrmácen delší řečí podepřel se Bias na rámě svého vnuka, radostně se mu vrhl přítel k nohoum a an lid chválu prozpěvoval stařečkovi, klesl tento, usmívaje se, do náruče svého vnuka a nebylo ho více mezi živými. (*Ebersberg.*)

Národové *v Thracii*, kdykoliv se někdo narodil, plakali a kdykoliv někdo zemřel, radovali se; neboť narození považovali za počátek přemnohých trampot, smrt ale za jich konec a za počátek blaženosti. (*Sv. Ambrož.*)

Když kdys sv. *František xav.* v Indii uslyšel, že dítě, jež nedávno pokřtil, zemřelo, zvolal radostně: „Opět jsem jednoho anděla do nebe poslal!“ (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Mikuláš*, biskup v Myře, umíraje dal se do prozpěvování chvalozpěvů a modliteb, patřil žádoucně k nebi a vida anděly, zvolal: „V Tebe, ó Bože, jsem

doufal“, a vysloviv konečně: „Ve Tvé ruce poroučím ducha svého,“ dal všem s Bohem a s úsměvem na rtech zemřel. (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Petr z Alkantary* cítě, že smrt se mu blíží, připravoval se svědomitě na ni. Zbožně se vyzpovídav a přijav tělo Páně, obdržel i poslední pomazání, kdež sám knězi odpovídal. Napomenuv pak bratří svých, uzřel ve vidění nejsv. Trojici, Rodičku Boží a sv. Jana Evandělistu; na to se pomodlil 141. žalm a vysloviv poslední slova: „Těšil jsem se, když se mi řeklo, že se mám do domu Hospodinova odebrati,“ vzdechl naposledy a zemřel 18. října 1562. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Symforosa* povzbuzovala syna svého, aby muky trpělivě snášel: „Pomni, život se ti neodnímá, toliko v lepší se proměňuje.“ (*Podstránského výkl.*)

Jakmile sv. *Theodelinda*, královna longobardská, na zimnici se roznemohla a blízkou smrt na sobě cítila, počala se na věčnost připravovati. S radostnou klidností pravila ku svému synu Adoloaldu: „Milý synu, dokonala jsem cíl, jejž mi Bůh určil, musím zemříti.“ Napotom položila mu na hlavu ruce a zhasla tiše. (*Rosenlächer.*)

Když šlechetný *Bayard*, rytíř bez bázně a hany zvaný, v boji smrtelně poraněn jest, a stranou odnešen: vzal, nemaje jiné útěchy, meč, jehož rukověť měla podobu kříže a políbiv vroucně znamení našeho vykoupení, zesnul v Pánu. (*Herbst.*)

Otec *Bohumír*, muž učený, mnohými navštíven byl utrpeními a nemohl pravého klidu srdce nalézti. Padesáte roků hledal ve všech končinách světa tohoto pokoje, aniž by ho nalezl. Tu jednou zabloudil v pustém lese a nalezl zde pohanský chrám a v něm dvéře, na nichž napsáno bylo: „Zde nenalezneš žádného utrpení.“ Radostně a kvapně otevřel tu učenec dvéře a hle, ustrnutím se až zachvěl, zbledl, vida před sebou hrob. „Vskutku!“ zvolal, „jen v hrobě můžeme pravé blaženosti nalézti, blaženosti, které nám svět se vším svým zlatem a stříbrem dáti nemůže. Hrobem končí všecky bolesti.“ (*Šmída*: *Repert.*)

Arnošt Laudon, znamenitý vůdce, pravil, umíraje, ku svému strýci: „Boj se Boha, svého Tvůrce, a zachovávej víru svou, neboť člověk bez víry není ani dobrý hrdina, ani státník, jest opovržení hoden a v nemoci a nebezpečí jest bázlivec.“ I pravil Botta: „Ó Vaše Excellencí, pláčeme, že ztrácíme otce.“ Usmívaje se odvětil Laudon: „Já jsem nejmenší, Bůh jest Otec všech. Zajisté by mně život prodloužil, kdybych i nadále užitečným byl.“ Na to otázal se kněze: „Není-li pravda, za mne se nyní modlí, jak dlouho pak ještě?“ „Až se pozdravíte,“ odvětil Botta. „Ó, poděkujte mužstvu ve jmenu mém, i já se budu za ně modliti. O dobré mužstvo, nezasloužil jsem tvé lásky. Potěšen jdu z tohoto světa.“ Tak mluvil a v brzku skonal. (*Rosenlächer.*)

Když za francouzské revoluce jistého šlechetného muže vedli na popravu a tento zuby drkotal, tázal se ho jeden z biřičů úsměšně: „Mně se zdá, že se před smrtí třeseš?“ Načež onen odvětil: „Nikoliv, příteli, třesu se zimou!“ (*Petr Kopřiva.*)

Kněz *Ondřej*, Japanec, stařec 70letý, vida, že jest na smrt nemocen, rozveseliv se, mluvil ku křesťanům o věcech spasitelných a cožkoliv měl, chudým sám rozdal. Potom se dal donésti do kostela a vzav sekeru do ruky, na zemi poznamenal, kde by pohřben býti žádal. Byv zase domů donešen, 7 dní trval na modlitbách, objímaje a líbaje často s vroucností obraz Ukřižovaného, s Nímž v nábožných rozmluvách stále se bavil. Slova poslední jeho byla: „Nejmilejší Ježíši! jakkoliv na mne smrt dopouštíš, ját u víře v Tebe neustanu!“ (*Blahověst 1848.*)

Jan Michael Sailer, biskup řezenský, byv po celý život i slovem i perem i skutkem mocný obrance víry Kristovy, umíral co spravedlivec velmi klidně. Se zbožnou vroucností a úplnou odevzdaností přijal u přítomnosti pokleknuvších kapitulárů a přátel svátosti umírajících. Mroucí jeho rtové pořád ještě říkali modlitbu, až koncem ztuhl jeho druhdy tak výmluvný jazyk a on zesnul. Mír nebeský ozářil tahy zesnulého. (*Čas. kat duch. 1842.*)

Zbožný kněz *Suarez* umíral s takovým pokojem a klidem, že pravil: „Nikdy jsem si nemyslel, že se tak lehko umírá.“ (*Zollnera*: *kat. kázaní.*)

3. Čas a místo.

a) Co do času jest nejistá.

Anakreon, znamenitý řecký básník, zadusil se zrnem z vína.

Fabius, znamenitý Říman, vlasem a papež *Hadrian V.* mouchou. *(Herbsta výb. př.)*

Celsus, císař, byl osmý den po svém zvolení za císaře najednou a z nenadání zabit. *(Sv. Alfons Lig.)*

Diagoras zemřel radostí, uslyšev, že tři jeho synové při olympických hrách zvítězili. *(Šmída: Repert.)*

Drusus, Říman, hrál si jablkem, které ústy chytal, avšak tu mu tak daleko do hrdla vskočilo, že se zadusil. *(Šmída: Repertorium.)*

Filémon, znamenitý herec pohanský, měl jednou ve veselohře vystoupiti na jevišti. Vše bylo již připraveno a čekalo se na početí hry. Avšak Filémon nepřicházel. Posláno tudíž do příbytku jeho a aj, nalezen jest mrtev; z veselohry stala se truchlohra. *(Josef Svoboda)*

Zeuxis, znamenitý řecký básník, dal se, že starou babičku velmi dobře vymaloval, do smíchu a v smíchu tom náhle zemřel. *(Šmída: Repertorium.)*

Náhlou smrtí sešli: Děti Jobovy byly zasuty *(Job. 1, 19.)*; Baltazar, král, v noci zabit *(Dan. 5, 30.)*; Abimelech zabit kamenem, jenž naň padl; Heli, spadnuv ze sesle; Amaja zavražděn; i Isboset *(2. Král. 4.)*; Sisar *(Soud. 4.)*; Holofernes *(Jud. 13.)*; Ananiáš a Safira; Jonathas, padnuv v boji; Saul, zavraždiv se; evandělický boháč náhle v noci zemřel *(Luk. 12.)*.

Alfons, syn krále lusitánského Ferdinanda II., zasnoubil se v 16. roce věku svého s Isabelou, princeznou španělskou, kteráž mnohé říše zdědila; několik měsíců na to projížděl se na břehu řeky, spadl náhle s koně a tak se na hlavě porouchal, že ihned na to zemřel. *(Pred. u. Kat. 1856.)*

Boursoul, slovútný missionář, zemřel dne 4. dubna 1774 na kazatelně právě v tom okamžení, kde hlásal o blaženosti vyvolených, maje oči k nebi obrácené: „V nebi budeme na Boha patřiti tváří v tvář!“ *(Quillois.)*

Dráteník *Em. Císařík* upadl v červnu slabostí na Smíchově a zůstal na silnici ležeti. Než ho odnesli do nemocnice, byl mrtev. *(Čas. „Čech“ 1879.)*

Filip V., princ francouzský, jel roku 1129 slavně v Paříži, an vepř pod koně vběhl, tak že princ s koně spadl a okamžitě se usmrtil. *(Hacker.)*

Jenerál *Fouquet* sklesl radostí mrtev k zemi, uslyšev, že nabyl opět svobody a že mu volno z vězení vyjíti. *(Šmída: Repert.)*

V Berlíně v Ragenově divadle dávali kus: „Loupeživý rytíř.“ Hlavní úlohu hrál nový herec *Fricke* a to velmi věrně. Konec hrdiny podán byl výtečně, neboť bylo obecenstvu až nápadno, když umírajícímu hrdinovi poslední slova v hrdle uvázla. Zatím sklesl herec skutečně mrtev k zemi, byv raněn mrtvicí. *(Čas.: „Čech“ 1879.)*

Glaukon, pacholík, pronásleduje myš, upadl do sudu vínem naplněného a utopil se v něm. *(Šmída: Repert.)*

V neděli o slavnosti nejsv. Trojice Boží oslavoval na kůru u sv. *Haštala* v Praze zpěvem služby Boží 75letý kmet J. Vykonav sám v týž den sv. zpověď a přijav nejsv. svátost, požádal pana faráře, aby zaopatřil manželku jeho, od několika dnů nemocnou, svátostmi umírajících. Stalo se dle přání jeho, farář vyslyšel zpověď, podal nejsv. svátost nemocné stařence; tu manžel její znenadání na zem sklesl a ducha vypustil. Lehká to a jistě i šťastná smrt. *(Blahověst 1864.)*

Jistý *holič* nesl mrtvolu k hrobu, když pak ji dávali do hrobu, chtěl i on pomoci, upadl ale sám co mrtvola do téhož hrobu. *(Skriver.)*

Princ holštýnský dal manželku svou z rakve do jiné lepší přenésti. Když mrtvola byla přeložena, poklekl k rakvi, zavzdychl a nebylo ho více. *(Šmída: Repertorium.)*

Před několika lety sedělo ve venkovské hospodě několik *hostů*, kteří si při skleničce hověli a o rozličných věcech hovořili Mimo jiné vedla se také řeč o smrti a nejistotě její. „Pravdať,“ pronesl se jeden z hostů, ač již letitý, přece ale dosti statečný, „hodina smrti se neví, ale to si přec troufám říci, že dnes neumru.“ Někteří byli opáčného náhledu, i to prý se nedá s jistotou tvrditi, nebo jak snadno může mrtvice nebo jiné nepředvídané neštěstí konec

životu učiniti? Onen ale přece stál na svém, ba i vsaditi se chtěl na to, že dnes neumře. Po řeči této hovořilo se ještě o tom a onom, až pak onen, jenž byl drzé mínění pronesl, domů se odebral, žádav všem dobrou noc a na zítřek šťastného sejití. Několik minut na to zaslechnuto v hostinci udeření z venku, jako by někdo těžce padl. Rychle vyběhli poděšení hosté se světlem ven a co uzřeli? Společníka svého mrtvého na schodech. Spadl totiž ve tmě přes schody a roztříštil si lebku. Vážně a mlčky rozešli se hosté a každý jda domů pomyslil sobě: Božský Spasitel má dobře, řka: Nevíte dne ani hodiny. *(Mehlera příkl.)*

Jindřich II., král francouzský, umřel vyrážeje se. Slaviť v Paříži zasnoubení dcery své a na oslavu odbývaly se kolby, při nichž tříštka padla králi do oka, následkem kteréž rány druhého dne zemřel. *(Drexelius.)*

Vévoda neverský tak velice se za to hanbil, že byl od krále Jindřicha IV. pokárán, že hořem náhle zemřel. *(Šmída: Repertorium.)*

Karlos, král navarský, rozstonav se následkem prostopášností, tázal se lékařů o radu a tito nařídili mu, by tělo své dal ovinouti prostěradlem namočeným v líhu a aby po čtyřiadvacet hodin v prostěradle tomto dobře zaobalen vytrval. Osoba, kteréž král práci tu uložil, chtěla, když byla prostěradlo na těle králově zcela zašila, vzíti nůžky a nit přestřihnouti; nemohouc je ale hned nalézti, chtěla neprozřetelně nit přepáliti světlem jí při práci svítícím. Nit tato byvši též lihem napuštěna vzňala se a oheň zasáhl též prostěradlo, kteréž ihned plamenem počalo hořeti. Jaký pokřik v celém paláci! Jak teskné sem tam běhání! Co se vše neučinilo, aby oheň byl uhašen a král při životě zachován! Než vše nadarmo. Král shořel za živa, dříve než možno bylo přispěti mu ku pomoci. Jaká to smrt! Jaký to život! Jaká to věčnost! *(P. Bonaventura.)*

Kazimír, král polský, seděl jednou s velmoži u tabule a tu chtěje píti, najednou sklesl mrtev k zemi. *(Sv. Alfons Lig.)*

Jistý znamenitý *lékař* seděl při veselce jistého sirotka, u něhož otce zastával, a požádán, započal první tanec; sotva ale že počal tančiti, padl mrtev k zemi. *(Skriver.)*

Teta *Leibnicova* sklesla mrtva k zemi radostí, když pod peřinou zemřelého strýce nalezla 6000 dukátů. *(Šmída: Repertorium.)*

Ludvík burgundský dal si hrob otce svého otevříti a ihned vypustil ducha svého. *(Šmída: Repertorium.)*

R. 1765 slavila *Maria Terezie* zasnoubení svého syna Leopolda s Marií Ludvíkou španělskou v Innomostí, an uprostřed radovánek najednou zemřel její choť František I. *(Herbsta výb. př.)*

Byl jeden *mladík*, kterýž duchem Božím z marnosti světa probuzen, o své smrti rozjímati počal. Obzvláště ho dojala myšlenka, že jej snad smrt náhle a nepřipraveného zastihnouti může. Z té příčiny trval často na modlitbách a jediná touha a žádost jeho byla, vyprositi sobě u Boha milost, aby se k smrti slušně připraviti mohl. I byla vyslyšena modlitba jeho a anděl Boží zjevil mu, že dříve, nežli umře, troje znamení dá jemu, by se připraviti mohl na věčnost. A jak sobě počínal mladík? Potěšen tou milostí žil bez starosti, vrhl se do náručí marnostem a nevšímaje sobě proseb a napomínání rodičův, odpovídal vždy: „Nežli mne zachvátí smrt, mám času dosti připraviti se!“ — I dal se do cestování a tu přepaden loupežníky vyvázl s bídou a sice s mnohými ranami z nebezpečenství smrti, ale nepovšímnul sobě, že mu smrt byla již tak na blízku. Sotva uzdravěl vstoupil za příjemného počasí opět na koráb, aby se po vodách plavil; ale z nenadání strhla se tak náramná bouře, že sami plavci se vzdali veškeré naděje na zachování života; všickni naříkali, volajíce k Bohu o pomoc a polepšení života slibujíce, jen odvážlivý mladík stál s bledou sice tváří, v celku ale docela chladný neobávaje se ještě smrti. A vskutku šťastně přestál i toto nebezpečenství a navrátil se k rodičům. Tu ale upadl do silné hlavničky a přivolaný lékař nedával k uzdravení naděje žádné. Rodičové jeho i kněz oznámili mu nebezpečenství, prosíce a zaříkajíce ho, aby vzal ohled na spasení své, nemocný ale byl docela pokojný, vždy ještě očekávaje přislíbená znamení smrti,

kdežto již smrtonosný červ prorýval vnitřnosti jeho. Z nenadání zjevil se mu anděl, přísně káraje ho, že si tak málo všímal výstrah a daných znamení jemu a oznámil žasnoucímu, že se již přibližuje konec jeho. Umírající počal se hádati a andělu předhazovati, jako by byl nesplnil daného slova. Načež přísně odpověděl jemu posel Boží takto: „Mládenče, mýlíš se, já splnil, co jsem přislíbil tobě; neboť když jsi upadl mezi lotry, dal jsem ti první znamení smrti; když tě ona bouře zastihla, bylo znamení druhé; a nemoc tato, kterou sám za smrtelnou uznati musíš, jest znamení třetí. A ty ještě se osmělueš opovrhovati výrokem lékaře a pohrdati prosbami a slzami starostlivých rodičů svých a zapírati, že jsem ti nedal znamení přislíbených? Lehkomyslnost a nedbalost tvá rozhodla o tvé věčnosti.“

(Sv. Antonín, arcib. florentinský.)

R. 1849 spadl *v Paříži* dělník, otec několika malých dítek a spoluúd vzájemného přispění od sv. Františka xav., s výšky několika střevíců na dlažbu ulice a zůstal na místě mrtev. Dobře ještě, že se zpovídal a k stolu Páně přistupoval každý týden. — Podobně i našli smrt, spadnuvše s lešení dva zedníci, údové jednoty katolické; jsouce nábožni byli dva dni před tím u sv. zpovědi a sv. přijímání.

Ještě nedávno šel člověk po ulici v B., zavrávoral, upadl. Hned bylo zástup lidí kolem něho, odnesli ho do nejbližší síně. Lékař byl zavolán, než marné namáhání. Tento nebyl k životu připraven. *(Abbé de Ségur.)*

Farář mazayský, kněz *Pésant*, měl dne 21. března kázaní o smrti, kterak jest hodina její nejistá. Na to šel k oltáři, připravuje se ke mši sv. Než v tom spadne s oltáře veliký kříž a roztříští knězi hlavu, tak že ubohý padl bez sebe a okamžitě vypustil ducha.

(Blahověst 1852.)

Rudolf IV., první rakouský hrabě v Tyrolsku, cestoval co květoucí mladík do Milána; město slavnostně se chystalo ku zasnoubení jeho s dcerou vévodovou, an náhle smrt ho přepadla.

(Herbsta výb. př.)

Jistá *šlechtična* měla patnáctiletého pážete, jenž jednoho dne v posteli mrtev nalezen jest. I omráčil ji pohled na mrtvolu tak, že, poradivši se se zpovědníkem, marnivosti a netečnosti se vzdala a napotom Bohu zcela sloužila a tak na smrt se připravovala.

(Cattaneus.)

Valentin Trotzendorf, věhlasný slezský učitel, jenž za svého dlouhého působení tolik žáků odchoval, že říkával: „Kdybych všecky své žáky měl pohromadě, mohl bych císaři velký voj proti Turkům dáti,“ byl právě při vyučování mrtvicí raněn a s důvěrnými slovy: „Nyní volá mne Pán do jiné školy!“ zemřel.“

(Klump.)

Jistý *vikář* chtěl jednoho faráře instalovati, an najednou, mrtvicí raněn, zemřel. *(Šmída: Repertorium.)*

b) Všude na nás čeká, vše ničí.

Diogenes, vida, že kdosi nad tím se rmoutil, že v cizé zemi má zemříti, pravil: „Proč se rmoutíš, pošetilče; všudeť jest cesta k hrobu.“

(Josef du Bois.)

Bratr sv. Tomáše kemp. mnoho si zakládal na krásném domu, který si byl vystavěl. I pravil mu jednou jeden z jeho přátel, že dům ten má velkou vadu. „A jakou?“ tázal se onen kvapně. „Tu,“ odvětil tento, „že jsi dvéře nedal dobře zavříti, aby smrt doň nevešla a tebe jednou z něho neodnesli na hřbitov.“

(Sv. Alfons Lig.)

V dolech anglických a sice *v Javre Lady* stal se v lednu výbuch, plyny se zapálily a plameny vyšlehly, kouř se vyvalil z vnitra země a 74 nešťastníků přišlo o život. *(Čas. „Čech“ 1880.)*

Fr. Bouček, studující 3. realné třídy v Litoměřicích, přišel v květnu 1879 do Brozan u Roudnice rodiče navštívit. K večeru šel se s bratrem koupat a tu také utonul. *(Čas. Čech 1879.)*

V červnu r. 1879 opravoval v Tomášské ulici na Malé straně v Praze pokrývač *Václav Hájek* střechu. Nebyl přivázán, jak jest přikázáno. Neuposlechl a spadl tak nešťastně dolů, že zůstal okamžitě mrtev. Nešťastník byl ženat a otcem několika dítek.

(Čas. Čech 1879.)

Dne 2. srpna 1879 jel statkář *Heskamp* v Lingenu v Hannoversku se svou chotí a šestiletou dceruškou do města. Když se vracel domů, přijel ku železniční trati, vedoucí kolem silnice, na

níž se nalezá železniční šrank. Poněvadž byl ještě vyzdvižen, vjel statkář na trať, chtěje ji přejeti V tom však přijížděl již vlak a neštěstí bylo neodvratné. Železniční hlídač, který šraňk spustiti zapomněl, běžel sice co mohl, aby koně na trať vjíždějícího zadržel, avšak nadarmo. Vlak náhle přijel, zachvátil hlídače, statkáře Heskamva, jeho ženu a dceru. Všickni byli co nejstrašlivěji rozmačkáni. Podivně zahynul i kůň, jemuž byly přejety nohy. Hlídač zanechal tu ženu a pět nedospělých dětí. *(Čas. Čech.)*

V červnu zuřila v okolí Hluboké bouře a tu blesk zapálil stodolu rolníka ve Vělicích, kterémuž požáru padlo 7 usedlostí za obět. *Tomáš Hajný*, 62letý domkář, chtěl nábytek z hořícího stavení zachrániti, než část zdi se sřítila a nešťastníka zabila. *(Čas. Čech. 1879.)*

V noci na 13. červen postiženo *Nové Město* kraje jihlavského velikým požárem, jemuž 21 domů podlehlo. Nejsmutnější při tom jest, že i 4 lidské životy zničeny byly. *(Čas. Čech 1879.)*

„Jak těžko, ustavičně na smrt mysliti, ještě nás věci obklíčují, které upomínku na smrt od nás odvracují," pravil jistý *muž* světsky smýšlející. I odpověděl mu sluha Páně: „Ba nikoliv! právě naopak všecko nám připomíná smrt. Děkujete-li ráno Bohu, zdaž vám nemusí napadnouti, jest-li den ten přežijete? na loži znázorňuje nám spánek smrt, postel rakev, přikrývka hnilobinu a červy. Bijou-li hodiny, pamatují nás, že zase o hodinu smrti jsme bližší a že z každé hodiny účet Bohu klásti budeme." *(Silbert.)*

Nemeth, mladý muž z Pětikostelí, domníval se býti na vrcholi své blaženosti. Dostal svolení od rodičů svých, aby za manželku pojal mladou, hezkou dívku, již náruživě miloval. Což scházelo k jejich blahu? Oddavky a veselka byly již určeny na tučný čtvrtek a chystáno a pečeno o všecko pryč, aby jen svatba skvěla se v památce svatebníků po celý život. Den před kýženým časem, kdy spojeni měli býti snoubenci na vždy svazkem nerozlučitelným, vybral se ještě Nemeth pro víno, jež z halické krajiny hodlal si dovézti. Šťastně naložil výtečné víno, na němž si měli hosté pochutnávati, šťastně je i zaplatil a jel pak domů. Avšak tu v jednom úvoze překotil se vůz a spadl tak nešťastně na ženicha, že tento ihned skonal. Můžeme si představiti zármutek nevěstin a rodičů, když o smrti se dověděli. *(Čas. Čech 1880.)*

Zvláštní neštěstí na saních přihodilo se obchodníkovi *J. Nittnerovi*, jenž jel z Přísečnice. Kouřil právě z dýmky, když tu náhle se saně zvrhly a to tak nešťastně, že při silném tom nárazu projel obchodníkovi troubel krkem tak, že okamžitě skonal. *(Čas. Čech 1880.)*

Jistý urozený *pán* ptal se jednoho lodníka, kde zemřel jeho otec? „Na moři," odpověděl lodník. „A kde tvůj děd?" „Také na moři." „A kde tvůj praděd?" „I ten na moři." „A což se nebojíš moře, abys i ty tam nezahynul?" Místo odpovědi otázal se lodník pána, kde umřel jeho otec? „V posteli." „A kde děd?" „V posteli." „A kde praděd?" „Také v posteli." Tu doložil lodník: „A ty se nebojíš, do postele ulehnouti, abys i ty nezemřel?" *(Justus Lipsius.)*

Dvacetiletý posluchač lučby 3 ročníku *Aug. Pietsche* pracoval večer v lučebnickém laboratoři německé polytechniky. Pojednou ucítil prudké bolení hlavy. Rychle hodlal si ze sody a vinného kamene, kteréžto látky chemikové vždy mají po ruce, připraviti šumící prášek. Na neštěstí uchopil místo láhve se sodou láhev s cyankalím, připravil si nápoj a vyprázdnil číši jedním douškem. Několik jen okamžiků uplynulo a již se dostavily účinky jedu. Se srdcelomném výkřikem obrátil se ku svému soudruhu, řka: „Bůh mi budiž milostiv! vypil jsem místo šumícího prášku cyankali!" Přivolaný prof. Halla přišel již pozdě. Několik okamžiků nešťastník zápasil ještě se smrtí, načež pak skonal. *(Čas. Čech 1880.)*

Blíže města *Poggia* v Neapolsku uhořel otec se svými dvěma syny na širém poli. Zapálili dle tamějšího zvyku strnisko požatého pole, plameny pak zachvátily i vedlejší pole kukuřicové. Všichni tři spěchali honem kopáním příkopů učiniti ohni přítrž, tu však zavál pojednou ostrý vítr, oheň zachvátil celé pole a nešťastníci nemohouce ani sebe rychlejším útěkem se spasiti, uhořeli. *(Čas. Čech 1879.)*

Hromem zabit na poli v Cukmantlu ve Slezsku bělič *F. Reinkober*. Štípal dříví, bouře se strhla a blesk učinil konec živobytí 70letého stařečka. (*Čas. Čech.*)

V srpnu r. 1879 přehazoval dělník *Vojtěch Šoltys* v Mor. Ostravě hlínu u šachty Šalomounovy. Nešťastnou náhodou však klopýtl do jámy, v níž se vápno hasilo. Nešťastník se tak popálil, že za dva dny zemřel v strašných bolestech. (*Čas. Čech.*).

V cukrovaru *v Toušeni* u Brandýsa nad Labem přihodilo se dne 8. června 1879 neštěstí. Metací přístroj praskl a kusy z něho poranily jistého dělníka tak těžce, že za několik minut skonal. (*Čas. Čech 1879.*)

Václav Tužil, rolník z Albrechtu u Holic, opravoval v červnu břeh u Orlice. Prokopal však příliš hluboko, vrstva hlíny se naň sřítila a usmrtila ho (*Čas. Čech 1879.*)

Mezi Ottendorfem a Božanovem nalezen byl dne 30. prosince 1879 dělník *August Weisser* z Božanova zmrzlý. (*Čas. Čech.*)

Vratislav, král český, spadl r. 1092 na honbě s koně a zabil se. (*Vl. Tomek*: *Dějiny české.*)

V uhelných báních na Kladně byl 1. června 1879 26 roků starý horník *Em. Vyšín* z Úholiček zasypán a již co mrtvola vytažen. (*Čas. Čech 1879.*)

Na Boží hod svatodušní r. 1879 nalezli 71 roků starého dělníka *Frant. Zieglera* v Štěpánově u Kladna s 19letou dcerou v bytě jejich bez vědomí ležeti. Byliť se výparem plynu z uhlí zadusili. Rychlou pomocí lékařskou podařilo se dceru opět k životu přivésti, otec však byl již mrtev. (*Čas. Čech 1879.*)

Ve Františkově šachtě uhelných dolů bratří Kleinů v Blasnici u Stříbra dostal se v květnu 1879 při nakládání uhlí 36letý *Josef Ziegler* mezi dva vagony, které z nenadání do sebe vrazily. Hlava byla nešťastníku na kusy rozmačkána. (*Čas. Čech 1879.*)

Po smrti *Alexandra velkého*, jenž v krátkém čase pánem tolika zemí se stal, shromáždili se filosofové a jeden z nich pravil: „Ten, který včera zemí vládnul, dnes od ní zničen jest; který jí včera panoval, jest od ní dnes podmaněn; kterému včera nepostačoval celý svět, má dosti na čtyřech prknech; včera kráčel po zemi a dnes nešen jest od vojínů do země. (*Plutarch.*)

Král *Alexandr* naporučil před smrtí svou, aby mu, když zemře, nechána byla ruka z rakve ven viseti, aby všickni lidé, jenž jej byli v životě bohatstvím oplývati viděli, nyní v smrti pozorovali, že s prázdnýma rukama odešel a že ze všech svých pokladů nic sebou do hrobu nenese. (*Mehlera příklady.*)

Císař *Karel velký*, byv na smrtelné posteli otázán, jaké odznaky mu mají na rakev dáti, odpověděl: „Připevněte jen obyčejné odznaky smrti, neboť tato královna mé vítězství zničila a nade mnou slavně zvítězila, onať všecko vyrovnává. (*Řehoř tur.*)

Saladin, mocný panovník východní, cítě, že smrt se k němu blíží, poručil, aby herold na kopí velký kus plátna pověsil a po městě volal: „Vizte, toto plátno jest všecko, co si velký Saladin, postrach nepřátel, ze svých vydobytých říší a ukořistěných pokladů sebou béře!“ (*Fulgos.*)

4. V ní si počíná.

a) Nešlechetník boje se jí, zoufá.

Nešťastnou smrtí zemřeli: Kain (*Gen. 4, 23—24.*); obyvatelé měst Sodomy a Gomorrhy (*Gen. 19.*); Sichem, syn Emorův (*Gen. 34.*); Farao s vojskem (*Ex. 14.*); Nadab a Abihu, synové Aronovi (*Levit. 10.*); rouhač (*Levit. 24.*); Kore, Dathan a Abiron (*Num. 16.*); reptající židé (*Ex. 32.*; *Num. 11., 14., 15.*; *Deut. 1.*); Achan (*Jos. 7.*); Sisara (*Soudc. 4.*); Zebé a Salman (*Soudc. 8.*); Abimelech (*Soudc. 9.*); Goliáš (*1. Kr. 17.*); Saul (*1. Kr. 31.*); Amnon (*2. Kr. 13.*); Absolon (*2. Kr. 18.*); Architofel (*2. Kr. 17.*); Sebei (*2. Kr. 20.*) mladík oznamující smrt Saulovu (*2. Kr. 1.*); vrahové Isbosetha (*2. Kr. 4.*); Joab (*3. Kr. 2*); Achab (*3. Kr. 22.*); pacholíci posmívající se Eliseu (*4. Kr. 2.*); muž, který Eliseu nechtěl uvěřiti (*4. Kr. 7.*); Benadad, král syrský (*4. Kr. 8.*); Jezabel (*4. Kr. 9.*); Athalia vražednice (*4. Kr. 11.*); Joas (*4. Kr. 12.*); Sennacherib, král assyrský (*4. Kr. 19.*); Sedeciáš (*25.*); Holofernes (*Jud. 13.*); Aman (*Est. 7.*); Baltazar, král babylonský (*Dan. 4, 5*); žalobníci Danielovi (*Dan. 6.*); Alcimus zrádce (*1. Mak. 9.*); Andronikus (*2. Mak.*

4.); Lysimach svatokrádce (*2. Mak. 4.*); Jason (*2. Mak. 5.*); Antioch, král (*2. Mak. 9.*); Menelaus (*2. Mak. 13.*); člověk, jenž si bohatství nahromadil (*Luk. 12.*); bohatec (*Luk. 16.*); Ananiáš a Safira (*Sk. 5.*); Herodes (*Sk. 12.*).

Jistý *měšťan*, jehož již měli za mrtvého, opět oživl a následkem toho byly marné všecky přípravy, kteréž k jeho pohřbu učinili domnělí dědicové jeho. Mezi jiným dali mu také udělati skvostnou rakev, která se pak měla zaplatiti. Oživlý zdráhal se ji zaplatiti, dokládaje, že mu nic do toho není, že ji jiní objednali. Nadarmo mu domlouvali, dovozujíce mu, že ji přec jednou bude potřebovati, i nechtěl o platu ani slyšeti. (*J. E. Veith.*)

Jindřich VIII., král anglický, leže na smrtelné posteli, žádal šlechticů, co okolo jeho lože stáli, aby mu pomohli. Když pak se vyjádřili, že to není v jich moci, vzal kalich zlatý do ruky a vypiv jeho obsah, zvolal: „Přátelé! všecko jsme ztratili!“ a zemřel. (*Děj. angl.*)

Slečna *Limeuil*, dvořanka královny Kateřiny z Medicis, cítíc, že smrt se k ní přibližuje, povolala si komorníka, jenž výborně na housle hrál, a poručila mu, aby jí známou tehdáž píseň národní zazpíval a zahrál a tak dlouho aby hrál, až by mrtva byla a zvláště aby dojemně zpíval sloku, v níž se nacházely slova: „Všecko jest ztraceno.“ Komorník uposlechl a když prozpěvoval slova: „Všecko jest ztraceno,“ sebrala i Limeuil všecky své síly ještě a opakovavši: „Všecko jest ztraceno!“ vypustila ducha svého (*J. E. Veith.*)

Ludvík XI, král francouzský, smrti velmi se bál. Cítě na sobě již smrt, zarmoutil se až příliš. Co možná nejvíce hudebníků z celé země si pozval, aby mu strach před smrtí zahnali, avšak darmo. Lékařům, ač jinak byl skoupý, mnoho peněz daroval, aby mu život prodloužili; sv. Františka z Paula povolal k sobě až z Italie, aby jeho přímluvou od smrti ušetřen byl. (*Cominaeus.*)

b) Spravedlivý se jí neleká.

Když *Sokrates* od učně Platona otázán byl, jestli rád umírá, odpověděl: „V mládí jsem se přičinil, abych dobře žil, v stáří, abych dobře umřel a poněvadž tudíž život můj byl ctnostný, očekávám smrt s radostí a veselím.“ (*Plato.*)

Sokrates, když jej přátelé jeho litovali, že násilnou smrtí umříti má, odpověděl skormoucenýmm: „Co mne, útrpní, litujete? raději, vidouce, že zlému ucházím, se mnou se těšte.“ (*Xenofon.*)

Šťastnou smrtí zemřeli: Abel; Abraham; Isák; Jakub; Josef egyptský; Mojžíš; Samuel; David; Tobiáš; Job; Eleazar; 7 synů makabejských s matkou; proroci a spravedliví st. z.

Simeon; Jan Křtit.; Kristus; Maria; sv. Josef; chudý Lazar; lotr na pravici; apoštolé; sv. Štěpán; mučeníci.

Když *Tobiáš mladší* co kmet na smrtelné posteli ležel, stál u něho syn Azarias a divě se, s jakou trpělivostí otec boj a bolesti poslední snáší, pravil: „Ach, otče! jak tě obdivuji, že blízek jsa smrti radostně a mužně ji očekáváš.“ I odvětil Tobiáš: „Hle, milý synu, často jsem ti povídával o cestě, kterouž jsem v průvodu anděla na rozkaz otcův vykonal. Když jsem rozkaz vyplniv domů se vracel, byly poslední dni cesty vždy obtížnější; cestovalť jsem přes žhavé pustiny a příkré vrchy. Avšak myšlenka na otce sílila mne a občerstvovala, až jsem otci v náruč klesl. Viz, synu milý, i má cesta putování vezdejšího jest ukončena, jdu k Otci.“ Domluvil a zemřel v Pánu. (*B. Krummacher.*)

Sv. *Alfons Liguori*, blízek jsa již smrti, trpělivě snášel bolesti. Čas po čase bral také krucifix do ruky a objímal obraz Ukřižovaného s takovou horlivostí, až oči diváků se zalévaly. A když kněz nejsvětější svátost podati poněkuď mu meškal, zvolal v horoucnosti lásky své: „Pojď, ó Pane! a neprodlívej!“ A když kněz s velebnou Svátostí se blížil, zvolal: „Pojď, můj nejmilejší Ježíši!“ Horoucnou lásku ukazoval tu i k Marii Panně, až u středu svých bratří duchovních čistou vypustil duši. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Když sv. *Ambrož* do poslední a dlouhé nemoce upadl: povolal hrabě Stiliko nejlepší jeho přátele, aby přemluvili Ambrože, by za prodloužení života svého Boha prosil. Sv. Ambrož ale odpověděl: „Nežádal jsem, abych žil a nebojím se umříti; život i smrt má jsou u Pána, ať učiní On dle moudrosti a milosrdenství

svého!“ Zrovna před smrtí vytrval od 5 hodin odpoledne až do shasnutí na modlitbách ustavičně, maje ruce křížem složené a pohybuje pysky a sotva že přijal tělo Páně, zesnul.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

Sv. *Beatus*, apoštol švýcarský, umíraje, pravil ku svému učeníku Achatesovi, jenž ho těšil: „Milý synu a věrný příteli! nermuťmež se, alebrž děkujme Bohu, že jsme s Jeho pomocí po tolik roků ve víře a lásce jedné mysle a jedné duše byli.“ (*Šmída*: *Repertorium.*)

Sv. *Carilefus*, opat, prozpěvuje veselé chválozpěvy, vypustil duši svou. Poslední slova jeho byla z písně Anny, matky Samuelovy: „Posilněna jest duše má v Bohu mém!“ (*Baronius.*)

Uslyšev sv. *Cyprian*, biskup v Karthagu, že odsouzen jest k smrti, zvolal zcela klidně, ba radostně: „Díky Bohu!“

(*Čas. kat. duch. 1845.*)

Když sv. *Edmund*, arcibiskup v Kanterbury, blízek smrti, tělo Páně měl přijmouti, vztáhl rukou po tělu Kristovu, řka: „Ty jsi, ó Pane, v Němž jsem věřil, v Němž jsem doufal, Jehož jsem hlásal, Ty jsi mi svědkem, že po celý život jen Tebe jsem hledal a jiného ve světě nemiloval.“ Přijav pak velebnou Svátost, objal kříž a polil ho slzami, nemoha utajiti velikou radost a pak přitlačil ho k ústům a líbaje rány jeho, zvláště pak ránu jeho boku, jako by se chtěl v ní ponořiti, vypustil ducha.

(*Frencla*: *Postilla.*)

Sv. *Fokas*, zahradník, byv od vojínů obklíčen a navštíven žoldnéři, kteří ho měli ihned zabíti, vyčastoval tyto, sám pak po celou noc modlitbou na smrt se připravoval; vykopav si dříve sám hrob. A tak druhého dne odpraven jest.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Když sv. *František z Assisi* cítil, že smrt se již přibližuje, položil se na zemi a děkoval Bohu s pozdviženýma rukama, že sproštěn vazeb pozemských do vlasti pravé navrátiti se smí. Napomenuv pak přítomných, položil ruce přes kříž a dal všem požehnání. Napotom si dal umučení Páně přečísti a modlil se, pokuď mu to ubývající síly dovolovaly, 141. žalm a zemřel, vyslovuje verš: „Vyveď ze žaláře duši mou, abych oslavoval jmeno Tvé; na mne čekají spravedliví, až odplatíš mně.“ (*Šmída*: *hist. kat.*)

Sv. *František sál.* upadnuv v poslední nemoc, připravoval se na smrt pokojně a prosil přistojících, aby se zaň modlili. A přijav svátosti umírajících, modlil se kající žalm 50. Smiluj se nade mnou, Bože! a potom chvalozpěv: „Tě Boha chválíme!“ na poděkování za všecka od Boha obdržená dobrodiní. Pak uchopiv se ruky přítele, jenž u smrtelné postele jeho stál, pravil: „Připozdívá se a den se nachýlil,“ a opakoval vícekráte slova Písma svatého: „Kdo započal, dokoná.“ Konečně pak ztratil hlas. Ježíš bylo poslední jeho slovo. A když se zaň modlili litanie ke všem svatým a přišli k prosbě: Všecka svatá neviňátka proste za něho, vypustil ducha.

(*Frencla*: *Postilla.*)

Sv. *František xav.*, apoštol Indů, chtěl se právě do Číny přeplaviti, ana ho na moři smrt překvapila. Dostal zimnici, bolení hlavy a pouštění žilou po dvakráte mnoho bolesti mu spůsobilo. Blízek smrti, pohlížel jen na kříž a k nebi, přijal sv. svátosti, až zíraje ustavičně na kříž, se slovy: „V Tebe, Hospodine, jsem doufal a proto zahanben nebudu na věky!“ dne 2. prosince 1552 vypustil svatou duši svou. Často vzýval i Marii o pomoc. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Hilarion*, poustevník, znamenaje, že by měl zemříti, velkou bázní od začátku obklíčen byl, posledně při vykročení z těla své milé duše tak velkou radost v srdci pocítil, že sám k sobě směle takto mluvil: „Vyjdi ven, duše má, vyjdi ven! sedmdesáte let Bohu jsi sloužila a smrti se obáváš?“

(*Macana výb.*)

Sv. *Isidor*, arcibiskup v Sevile, cítě, že smrť jeho se blíží, ještě čtyry dni před smrtí rozdal veškeré své jmění mezi chudé, pak shromáždil ovečky své ještě naposledy v kostele, a dav jim spasitelné napomenutí a požehnání, proměnil biskupské roucho své v kající, posypal si hlavu popelem, vykonal veřejnou zpověď a všech žádal za odpuštění. Přijav pak tělo Páně, odebral se do svého obydlí, kdež ustavičně se modlil a se Spasitelem zabýval, až za tři dni roku 636 klidně a pokojně zemřel.

(*Herbsta výb. př.*)

Když sv. *Jan z Boha* svátostmi umírajících opatřen byl, poprosil přístojících, by ho chvilku o samotě nechali. Vystou-

pili tedy z jeho pokojíčku, myslíce, že se snad chce modliti, nebo trochu si odpočinouti. Tu sebral sv. Jan poslední svou sílu, zticha se oblekl a ubíral se z nemocného lože ke kříži Spasitelovu, jejž na svém pokojíčku měl, klekl, obejmul posvátné dřevo vykoupení svého a v blaženém tomto obejmutí skonal.

(Valoucha: kat.)

Sv. *Kateřina z Janova* nemohla nikterak pochopiti, proč lidé tak velmi smrti se strachují a pravila: „Ó milá smrti! proč tě jen lidé tak neradi vidí, proč pak nezavítáš ke mně, ana tě ve dne i v noci očekávám?“

(Sv. Alfons Lig.)

Jakmile sv. *Majolus* pozoroval, že smrt k němu se blíží, nelekal se jí, alebrž těšil i bratří svých, řka: „Pakli mne milujete, proč se rmoutíte nad smrtí mou, an mám přijmouti odměnu z ruky Hospodinovy?“ I zabýval se nyní jen s Bohem, až zesnul klidně v Pánu r. 994, 11. května.

(Herbsta výb. příkl.)

Sv. *Marek*, evandělista Páně, byv na provaze ulicemi města Alexandrie vláčen a smíchy a žerty obsypán, sepnuv ruce, Hospodinu se poroučel, řka: „Hospodine, v Tvé ruce poroučím duši svou,“ a to praviv, skonal.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. mučeník *Pionius*, tázán, kterak by s takovou radostí k smrti bráti se mohl, odpověděl: „Mýlíte se, vždyť nejdu k smrti, nýbrž k životu!“

(Podstr. výkl.)

Kněz *B-ch*, druh můj, byl živé povahy, tichý, mírný. Již co studující byl od druhů velmi vážen. Později vstoupiv do semináře stal se knězem a tajemníkem biskupovým. Horlivě zastával úřad svůj i ve zpovědnici i na kazatelně, hojně konal dobré skutky. Než jednou onemocněl nebezpečně. A hle, radostně očekával smrt, s přáteli, co ho navštívili, o ní mluvil co o milosti. Na vše světské zapomenul a jen s Ježíšem se obíral a když ho kněží někteří litovali, že mlád musí zemříti, pravil: „Styďte se, bratří, neslušíi, aby jste záviděli smrt, kterouž mne k sobě volá Spasitel.“ Konečně nastal den odchodu k Otci nebeskému. A tu procitnuv pravil, jakovou krásu objevil mu Pán. „Onť jest dobrotivý, On láska!“ zvolal. Na to nastal zápas poslední, tři hodiny trval. Posléze otevřev oči, stiskl ruku knězi, stojícímu u něho a přitisknuv k srdci kříž a políbiv ho, zvolal: „Pane, jak sladko jest umírati v náručí Tvém!“ a zavřev oči skonal a úsměv nebeský rozlil se mu po tváři.

(Blahověst 1849.)

Kardinál *Baronius* byl od lékaře napomínán, aby tak mnoho na smrt nemyslel. „Proč bych,“ odvětil tento, „na smrt nemyslel? Bojím se jí snad? Nikoliv! ba miluji ji.“ *(Zollnera kat. káz.)*

Karel X., král francouzský, žil po 30 roků ve vyhnanství u největší trpělivosti, až konečně i jej co 80letého starce zachvátila 6. listopadu 1836 smrt. Skončil klidně a odevzdaně do vůle Boží. Ještě byl přítomen slavnosti všech svatých a všech věrných dušiček, an 4. listopadu se roznemohl. Kardinál Latil těšil ho a připomenul mu, aby se dal zaopatřiti. Děkoval mu za to Karel a při posledním pomazání spolu se modlil a odpovídal knězi. Pak si dal mši sv. sloužiti a přijímal útěchu ctihodného starce, biskupa Hermopoliského. Odpustil i Francouzům za jich křivdy, požehnal svým vnukům a skonal tiše.

(Hrabě de Montbel.)

Karel III., král španělský, blízek jsa smrti, dal se zaopatřiti. Když pak mu jeho ministr, hrabě z Floridy, Blanka, podal poslední vůli, aby ji podepsal, a při tom i slzel, pravil mu král statečně: „Což pak jste myslel, můj milý, že jsem nesmrtelný?“ Brzy pak skonal nábožně a odevzdaně do vůle Boží.

(Herbsta př.)

Jistá umírající *karmelitka*, vidouc, any sestry pláčou, pravila: „Ó, můj Bože! Proč pak pláčete; vždyť jdu ku svému Ježíši a máte-li mne rády, musíte se se mnou radovati.“ *(Sv. Alfons Lig.)*

Ctihodný *kmet* dal si před smrtí květoucího mladíka, vnuka, předvolati. Mladík přišel, umírající však mdlobou již mlčel. I otázal se dědečka: „Co si přeješ, dědoušku?“ Kmet, stisknuv ruku vnukovu, pravil slabým hlasem: „Viz, jak tiše křesťan umírá.“

(Šmída: Repertorium.)

Chudý *krejčí*, leže na smrtelné posteli, dal si přinésti jehlu, jíž pracoval a dívaje se chvíli na ni pravil: „Tato jehla mi otevře nebe. Jí jsem ve dne v noci pracoval, ale ani jeden steh bez

lásky k Bohu neučinil, proto doufám, že Bůh práci mou odmění.“ (*Zollnera*: *kat. káz.*)

Šlechtic *Jan Bedřich Kroneck* psal ještě na smrtelné posteli příteli svému: „A věřte mi, příteli! že mám dosti i v posledním okamžení zmužilosti říci: Ó smrti, kde jest osten tvůj? kde vítězství tvé?“ (*Šmída*: *Rep.*)

Jeden velmi zbožný *křesťan*, cítě, že smrt se mu blíží, pravil s důvěrou slova Kristova: „Jdu k Otci mému; jdu k Tomu, jenž mne vyslal; jdu k Bohu, nejlaskavějšímu Otci; jdu k Tomu, jenž mne na zem poslal, abych odtuď do nebe se dostal!“ I zemřel klidně. (*Silbert.*)

Vavřinec z Medicis, nejznamenitější muž svého času, zůstal, když mu věhlasný lékař Lazaro z Piazeniy blízkou smrt oznámil, zcela klidným, těšil své přátele, vyhotovil si poslední vůli a pak se jen na smrt připravoval, až zemřel v 40 roce věku svého. (*Herbsta př.*)

Ludvík, vévoda orleanský, vedl velmi tuhý život, spával jen na slamníku, mnoho času věnoval modlitbám, pil jen vodu, přísně se postil a i v zimě dobrovolně zimu snášel, aniž dbal na rozličná napomínání, aby více těla svého šetřil. V nemoci poslední počínal si velmi trpělivě a nižádným spůsobem neulehl na lůžko pohodlnější, zabýval se jen s Bohem a dal se zaopatřiti, a dav synu svému požehnání a vybídnuv ho k životu ctnostnému, zemřel beze vší bázně roku 1752 v 48. roce věku svého. (*Herbsta výb. př.*)

Ludvík XVI., zbožný král francouzský, padl co oběť krvolačné revoluce. Dne 21. ledna 1793 provázen zpovědníkem ubíral se na popraviště. Na cestě se modlil král modlitby umírajících. Na popravišti si dal na slovo kněze i ruce svázati trpělivě a promluvil slova: „Francouzové, umírám nevinně a prosím Boha, aby krev má nelpěla na vás!“ Zavířely bubny, odpraven jest zbožný král, zpovědník pak pravil: „Vstupuj k nebi, vnuku sv. Ludvíka!“ (*Hungari.*)

Jistý *mnich*, jenž ctný život vedl a celé dni v knihovně klášterní trávíval, nalezen jest jednou uprostřed kněh mrtev. Zemřelý měl právě před sebou otevřenou biblí a prstem ukazoval na místo v knize moudrosti, jež zní: „Spravedlivý zajisté, byl-li by před časem smrtí zachvácen, v občerstvení bude.“ (*Frencla Postilla.*)

Montmorency, znamenitý vůdce, byv v bitvě smrtelně poraněn a vida, an král nad ním plakal, pravil: „Ó králi, za šťastného se pokládám, že ve Vaší službě umírám.“ A když ho sluha Páně těšil, odvětil: „Ctihodný otče, hanba by to bylo pro mne, jenž 80 roků jsem žil, kdybych se byl nenaučil poslední čtvrt hodinky života mého použíti k smrti.“ (*Herbsta výb. př.*)

Tomáš Morus, byv odsouzen k smrti, že Církev katolickou zraditi nechtěl a byv vyveden na popraviště, aby stat byl, pokleknul, poprosiv lid, aby se zaň pomodlil, modlil se s velkou pobožností žalm: Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství Tvého. A skončiv modlitbu, pozdvihl se radostně a řekl ku katu: „Dnes mi největší službu prokážeš, jakáž jen v moci lidské jest.“ (*Čas. kat. duch. 1841.*)

Císař *Otto II.* se na své cestě do Čech tak těžce roznemohl, že si žádal, sv. svátostmi umírajících zaopatřena býti. Poslední hodina jeho se blížila. Lidé, slyšíce to, byli poděšeni a hrnuli se k domu nemocného, aby milého císaře spatřili. Když je stráž odháněla, pravil císař: „Nechte každého, kdokoliv chce, sem vejíti, aby všickni viděli, jak já smrt očekávám a aby se žádný smrti nebál, když byl živ nábožně.“ Po těchto slovech bohabojný císař, do vůle Boží odevzdán, pokojně vypustil zbožnou duši svou. (*Leop. Chimani.*)

Jistý *poustevník skytský*, jsa blízek smrti, usmíval se, kdežto ti, co u něho byli, plakali. Otázán, proč se směje, odpověděl: „Ale, proč pak pláčete, vidouce, že k odpočinku se ubírám?“ (*Sv. Alfons Lig.*)

Bezbožný král anglický Jindřich VIII. vysadil kdys na hlavu zbožného a Církvi věrně oddaného kardinála *Reginalda Pola* tisíc liber šterlinků, což když kardinál uslyšel, nemálo se podivil a svým přátelům pravil: „Jakže může král života mého tak velmi žádostiv býti? Vždyť to žádost moje, čím dříve, tím lépe umříti. Vskutku nevím, co by mne ve světě život drahým a žádoucím učiniti mohlo? Nuže! nechať mi, tak-li Bohu milé, odejme král život, tím mi právě

tak málo mrzutosti způsobí, jako kdyby mne nutiti chtěl, abych svlekl šaty svoje a na odpočinutí se odebral.

(Mehlera příklady.)

Pozoruje císař *Rudolf II.* svou smrt a byv od svých rádců otázán, jest-li po smrti touží, pravil: „Znám lepší život. Když jsem, pánové, ve svém mládí ve Španělích byl a otec můj pro mne posla vyslal, abych do své pozemské vlasti se navrátil, nemohl jsem radostí celou noc spáti. Jak více musím se nyní radovati, an se odebrati mám do nebeské vlasti k Otci, které mi sám Syn Boží krví svou vydobyl!“ *(Mehl. příkl.)*

Manželka, dítky a vnukové stojí kolem lože umírajícího *starce*, plačíce a hořekujíce. Umírající stařeček oči maje zavřené třikráte se pousmívá; načež když očí svých otevřel, tázal se jej jeden ze synů, proč asi třikráte se usmíval a ctnostný kmet odpověděl takto: „Předně viděl jsem všecky radosti svého života jíti okolo sebe a musel jsem se usmáti, že lidé po těchto bublinách tak příliš se shánějí. Za druhé vzpomněl jsem si na všecka soužení svého života a radost jsem cítil, že to již přešlo. Posléz pak mysle na smrt, musel jsem se usmáti, že lidé se lekají toho anděla Božího, který jich všeho trápení zdejšího zbavuje, veda je do radosti věčné.“ Po této řeči zamlčev se stařeček vypustil ducha svého. *(Jos. Ehl.)*

Jan Višer, biskup anglický, byl pro svou víru od nepřátel Církve sv. odsouzen k smrti. An již byl stařec, šel k popravišti opíraje se o hůl. Když již byl blízek popraviště, odhodil hůl, řka: „Nuže, nohy, čiňte již svou povinnost, máte již jen malou cestu před sebou!“ *(Pred. u. Kat. 1853.)*

c) On po ní touží.

Starec Simeon žádal umříti (*Luk. 2, 39.)*; sv. Pavel dí o sobě: „Žádost moje, rozdělen býti a býti s Kristem“ (*Fil. 1, 23).*; „Nešťastný já člověk, kdo mne vysvobodí z těla smrti této?“ *(Řím. 7, 24.)*

Když sv. *Alois z Gonzagy* po tříměsíčné nemoci uslyšel, že sotva 8 dní ještě vydrží, radoval se z toho tak velmi, že bratru řeholnímu, an do světnice vstoupil, pravil: „Víte již tu dobrou zprávu, co se mi oznámila? Již jen 8 dní budu žíti. Zpívejte již se mnou: ‚Tě Boha chválíme!‘ na znamení díků, že mne již tak brzy k sobě povolá!“ A na svou matku, vévodkyni, psal tato krásná slova: „Pak-li láska s plačícími pláče a s radujícími se raduje, budete i vy podílu bráti na mé radosti, že tak blízek jsem cíle, u něhož se více nemusím báti, že Boha ztratím. Co se mne týče, považuji svou časnou smrt za velké dobrodiní nebes a zapřísahám i Vás, nejdražší matko, abyste i vy vděčně Boha prosila, by co nejdříve k sobě mne povolal.“

(Šmída: Hist. kat.)

Když sv. *František seraf.* na smrt se roznemohl a jemu oznámeno bylo, že by v té nemoci musel umříti, oběma rukama takřka ten sv. otec nastávající smrt objal a radostně vykřikl: „Vítám tebe, ó smrti, sestro má!“ A když k poslednímu tažení se přiblížil, zvolal k svému ukřižovanému Spasiteli slovy Davida krále: „Pane, vyveď ze žaláře duši mou k vychvalování jmena Tvého.“

(Sv. František seraf.)

Sv. *Ignác ant.* blíživ se k smrti zvolal: „Láska moje ukřižována a ve mně nehárá oheň žádný, jenž by paliva světského vyhledával, ale živá a ve mně promlouvající voda, jenž praví v útrobě mojí: „Pojď k Otci!“ *(Podst. výkl.)*

Když sv. *Jarolím* pozoroval, že dnové jeho ku konci se schylují, tu k okolostojícím s radostnou a veselou tváří jal se mluviti: „Pryč se všelikým smutkem! Radujte se raději se mnou; neboť tento jest vskutku příjemný čas; dnes jest den plesu, jejž sobě výše vážím, než všech dní života svého; dnes mne přesvědčil Pán o pravdě svých přislíbení a duše má, jež u vyhnanství zde žila, vykoupená krví Kristovou vejde dnes do otčiny své.“ *(Klinkáče legendy.)*

A když přijal tělo Páně, leže na holé zemi, vzchopil se a padna, třesa se, na kolena, modlil se: „Ty, ó Pane! jsi chleb života. Kdo Tebe hodně požívá, byť i tisíckráte umřelo tělo jeho, duše jeho bude živa na věky; jeho smrt jest jen přechod k životu pravému. Hle, nyní jsem mrtev, Ty pak mne vzkřísíš. Ó jaký zisk jest mi umříti!“

(Mehlerovy příklady.)

Sv. *Ondřej*, apoštol Páně, uzřev nástroj smrti své, totiž kříž, laskavě jej pozdravil, pak i srdečně objal a řekl:

„Ó dobrý kříži, jenž jsi krví Kristovou posvěcen a svatými údy jeho co tolika drahými perlami okrášlen byl! Po tobě dlouho jsem toužil, tebe jsem horlivě miloval a neustále vyhledával; a proto nyní plesá srdce mé, že tě nalezám pro mne připravený; ach, vezmi pryč od lidí a odevzdej mne zase Mistru mému, Kristu Ježíši; ať se skrze tebe dostanu k Němu, kterýž mne skrze tebe vykoupil!“ (*Macana výb.*)

Sv. *Roza z Limy* plakala na smrtelném loži. A když se jí tázali, proč pláče, odpověděla: „Nepláču, že se světem se loučím, aniž že trpím; nýbrž že jsem pro nebe málo vytrpěla.“ A nyní ji popadl kašel a krev se jí vyřinula, sotva ale že poněkuď se zotavila, zvolala: „Ó můj Božský ženichu! přijmi tuto krev co oběť a co význam horoucné žádosti, kterou jsem povždy měla, abych Tobě krev a život svůj obětovala!“ (*Silbert.*)

Když k sv. *Terezii*, na smrtelném lůžku ležící, Tělo Páně přinášeno bylo, povstala, ač byla velmi slabá, a tvář její se rozjasnila nebeskou vroucností. Pak sepjala ruce a počala jemným hlasem zpívati. Spatřivši pak Ježíše v nejsv. Svátosti oltářní, zvolala u vroucnosti, až všecky sestry velmi pohnuty byly: „O, Bože! ženichu duše mé; tak přišla konečně hodina, po níž jsem tak toužila. Již čas, rozželnati se s životem tímto. Nuže, buď vůle Tvá! Již přišla hodina, po níž jsem tak toužila, kdež se skončí mé vyhnanství a duše má se s Tebou radovati bude!“ (*Frencla Postilla.*)

Jistý *missionář*, ač sevřen byl bolestí, veselou tváři strojil se k smrti. I tázali se ho přítomní, čím to, že jest tak vesel? „Kdys,“ tak jim odpověděl bohabojný, „četl jsem, kterak se na smrtelném loži veselil Sokrates, že uzří Homera, Hesioda i druhé slavné muže. Mohu-liž tedy jinak, než radovati se, věda, že budu na onom světě viděti Ježíše, Pána mého, patriarchy, proroky, apoštoly, jakož i zástupy Svatých a andělův Božích?“ (*Blahověst 1857.*)

Když *rufinský kardinál* šel na smrt, oblekl se v nejlepší roucho a pravil, že jde na veselku. Spatřiv místo popravní odhodil hůl, řka: „Jděte již, nohy mé, nejste daleko od ráje; nuže, jděte jen čerstva, nebe jest již blízko.“ Před smrtí zapěl ještě „Tě Boha chválíme!“ na poděkování, že pro Boha mohl zemříti a radostně položil hlavu, aby usmrcen byl. (*Zollnera: kat. káz.*)

Bedřich Leopold Stollberg leže na smrtelné posteli otázal se lékaře: „Řekněte mi, umru zítra anebo pozejtří?“ Načež lékař: „Vaše živá víra, pane hrabě a vaše vroucí žádost, Boha patřiti, dovolují mi, abych vám oznámil, že ještě před půlnocí zemřete.“ „Bohu díky!“ zvolal radostně Stollberg, uchopiv ruku lékařovu, „i vám děkuji z celého srdce. Pochválen buď Ježíš Kristus!“ A po těchto slovech naklonil hlavu a brzy zemřel. (*Quillois.*)

5. Pamatuj na ni!

Habešský lid, kdykoliv nějakou hostinu držel, vždycky také mimo skvostných pokrmů a lahůdek plnou sklenici popele z kostí mrtvých lidí představil k připamatování hostům, že co smrtelní jednou umříti musí. Ano jistý národ v Indii pochovává své mrtvé před domovní dveře, aby vždy, kdykoli z domu neb do domu jdou, smrť před očima měli. (*Macana výb.*)

Králové *aethyopští* kladli při hodech na stůl skleněnou nádobu s popelem. (*Krönes: Real.-Lex.*)

Dcera tureckého císaře *Achmeta III.*, nar. r. 1710 v Cařihradě, žila v Paříži v tiché osamělosti. Vzdálena hluku světského povždy měla smrť na mysli, často říkajíc: „Kdykoliv někdo na dveře klepá, povždy myslím, že to smrť a ráda otvírám. Jest mi lhostejno, umřu-li na zimnici, anebo hladem, oběť vede k trůnu Pána věčného.“ (*Šmída: Repertorium.*)

Staří *Bramínové*, kněži indičtí, stavěli si pomníky a kopali hroby před domy svými. (*Schustera: Kat.-Hadb.*)

Bulharští knížata pili z číše, která z kostí císaře Nicefora zhotovena byla. (*Raderus.*)

Jistý *mudrc* se prohlásil, že má moudrost na prodej. Uslyšev to král Dionysius a žádostiv jsa zvěděti, co by tím mínil, vypravil k němu dvořenína, aby tu moudrost koupil. I dal mu mudrc lístek, na němž psáno bylo: „Cokoliv činíš, čiň moudře a pamatuj na konec!“ I zalíbila se rada ta králi tak, že ta

slova na všech dveřích a průchodech svého paláce napsati rozkázal, aby je všude před očima měl.

(*Macana výbor.*)

Císař *Domician* uvedl pozvané hosti k tabuli do komnaty černě pokryté, kdež jen dvě světla hořela a každého posadil na rakev, řka: „Žij, jsa pamětliv na smrt!“ (*Xifilinus.*)

Egyptští mudrci nosívali kosti buď skutečné anebo ze slonové kosti zhotovené při sobě a kdykoliv se potkali, ukazovali si je na pozdravení.

(*Radxivil.*)

Staří *Egypťané* mívali tento obyčej: když někdo z bohatých přátelům svým hostinu dával, služebník jeden musel hostům dřevěnou člověčí mrtvolu ukázati a takto přimlouvati: „Sem patř, jez, pí a vesel se, nebo takovým po smrti se staneš.“ (*Herodot.*)

Filip, král macedonský, choval u dvora svého pacholíka, který pouze k tomu ustanoven byl, aby každého dne při vstávání králi řekl: „Králi, pomni, že jsi člověk, pamatuj na smrt!“ (*Aelianus.*)

Knížata na východě mívali mezi znaky důstojnosti své v levé ruce knihu se zlatými listy, kteráž poprášena byla a „nevinnost“ se zvala, aby hluboko v mysl si vštípili: „Pomni, ó člověče, že prach jsi a v prach se zase obrátíš.“

(*Šmída: Repert.*)

Messiodanus, byv co kmet od přítele na zejtřejší hostinu pozván, pravil: „Co mne zveš na zejtřek? Mnoho roků není již u mne zítřek, an každého dne smrt očekávám.“ (*Quido Bituric.*)

V indické říši *Mogor* jest obyčej, že snoubenci před oddavkami se odeberou na hřbitov, hroby otevrou, aby pamatovali na smrt, majíce jiným život dáti. (*Bellarmin.*)

Někteří *národové* své mrtvé zrovna před městskou branou pochovávali; jiní při korunování popel umrlčí trousili a zas jiní jako Egypťané a sami Sybaritě mezi hodováním obraz smrti před oči si stavěli.

V *Římě* dodnes panuje ten obyčej, že když nově zvolený papež po první mši svaté v největší slávě domů se nese, jeden z papežských úředníků před ním kráčí a svazek koudele zapaluje, hlasitě volaje: „Tak pojde sláva toho světa!“

(*Fr. Sláma.*)

V *Habeši* při korunování krále dává se tomuto nádoba se zemí a umrlčí hlava, aby povždy na smrt pamatoval.

V *Číně* před korunováním krále odevzdán byl sochaři mramor, aby z něho pomník jemu utesal, což za slavných obřadů na upomínku smrti se dálo.

(*Mehlera příkl.*)

Král *Numa Pompilius* měl ve svém pokoji zrcadlo, jehož rám pozůstával ze umrlčích hlav a pod nímž napsáno bylo: „Toto zrcadlo neklame.“

(*Schustera: Kat.-Handb.*)

Plato, ta nejjasnější hvězda na obloze pohanské, ten nejmoudřejší všech mudrců řeckých, radil svým stoupencům, aby, konajíce někam cestu, bosýma nohama ji konali; měli si takto živě přivoditi na paměť pravdu, kterak to slušno a náležito, aby člověk na pouti této zemské ustavičně před očima měl svůj původ ze země i návrat do země.

(*Fr. Černohouz.*)

Egyptský král *Ptolemeus Filadelfus* měl spůsob lebku člověčí stále před očima míti i mezi hodováním a služebník často k němu takto mluviti musil: „Pohlédni, ó králi, takovým se staneš!“

(*Plutarch.*)

Římané postavili na tržišti sochu Libithiny, aby kupující a prodávající pamatovali na smrt. (*Rosinus.*)

Když *římský vůdce* triumf držel, musel jeden sluha vzadu časem volati: „Nezapomeň, že jsi smrtelný člověk!“

(*Sv. Jarolím.*)

Mudrc *Seneka*, dvořením nejpřednější dvoru císařského, sám sobě jednoho člověka ustanovil, který mu smrt vždy musel připomínati, řka: „Když se k odpočinutí ubírati budu, řekni mi: může se státi, že více neprocitneš. Když procitnu, napomeň mne: může býti, že více spáti nebudeš. Když z domu vycházeti budu, volej za mnou: může býti, že se domů více nenavrátíš. Když se domů navrátím, vítej mne takto: státi se může, že podruhé více z domu nevyjdeš.“

(*Seneka.*)

Císař *Severus* dal si popelnici zhotoviti, kamž po jeho smrti popel z těla jeho přijíti měl a často dotýkal se jí, řka: „Obejmeš muže, kteréhož celý svět obejmouti nemůže.“

(*Schustera: Kat. Handb.*)

Na smrt a věci poslední pamatovali a šťastně zemřeli:

První rodiče; Abel; Seth; Noe; Abraham; Lot; Isák; Jakub; Josef egypt.; Mojžíš; Samuel; David; Job; Tobiáš; proroci; Eleazar; bratří makab. s matkou; Jan křt.; Josef; Maria; Pán Ježíš; sv. apoštolé a učeníci Páně

Sám Hospodin pravil po zpáchaném hříchu k Adamovi: „Prach jsi a v prach se navrátíš!“ (*1. Mjž. 3, 19.*), na která slova Adam pamatoval.

Isák, ztrativ zrak, pravil k Esauovi: „Vidíš, že jsem se sestaral a nevím dne smrti své“ (*1. Mjž. 25.*).

Jakub, domnívaje se, že Josef od lité zvěře roztrhán jest, smutněl, řka: „Sestoupím k synu svému s pláčem do hrobu.“ A pravil synům umíraje, aby tělo jeho pochovali v zemi kananejské (*1. Mjž.*).

Mojžíš, cítě smrt, napomínal shromážděný lid, aby nezapomenul na Hospodina a ostříhal Jeho přikázaní (*5. Mjž.*).

Podobně učinil Josue.

David umíraje, řekl k Šalomounovi: „Zachovej přikázaní Hospodinova, chodě po cestách Jeho“ (*1. Par. 29.*).

Job měl smrt na mysli, řka: „Krátci jsou dnové člověka a položil jsi meze jemu, které nebudou moci překročeny býti. Vím, že smrti vydáš mne, a že v těle svém uzřím Boha“ (*Job.*).

Starý Tobiáš, oslepnuv, modlil se, aby šťastně zemřel a napomenul i syna svého (*Tob.*).

Mathatiáš umíraje povzbuzoval syny k horlivosti pro čest Boží (*1. Mak.*).

Pán Ježíš nejednou byl pamětliv smrti, tak: „Aj vstupujeme do Jerusalémа a syn člověka vydán bude knížatům kněžským a odsoudí Ho na smrt (*Mt. 20, 18.*). A při poslední večeři loučil se s apoštoly svými (*Jan 13, 17.*).

Také apoštolé pamatovali na smrt, o níž píše sv. Pavel: „Uloženo jest člověku umříti (*Žid. 9, 27.*). Mně živu býti Kristus jest a umříti zisk (*Fil. 1, 21., 23.; II. Tim. 4, 6.—8.*) A sv. Petr napomíná bratří: „Všemu se přiblíží konec, protož buďte opatrni a bděte na modlitbách (*1. Petr 4, 7.*).

Na to nás pamatuje *Církev* na popeleční středu, kdežto skrze ústa kněze sypajícího na čelo popel dí: „Pomni, člověče! že prach jsi a v prach se zase obrátíš!“ (*Jan Nep. Černohouz.*)

Bl. *Albert velký*, biskup, dal si hrob vykopati a chodil se k němu denně hodinky za mrtvé modlit a rozjímal tu i o své smrti. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. *Antonín*, poustevník, pamatoval každodenně na nejistotu smrti a říkával si: „Tak buď, Antoníne! živ, jako by's dnes zemřel.“ To radil také při smrti své bratřím přistojícím, řka: „Bratří! živi buďte každého dne tak, jako by jste věděli jistotně, že to již poslední den života vašeho jest.“ (*Sv. Antonín, poustevník.*)

V klášteře, kterýž sv. *Benedikt* na Monte Cassino vystavěl, byl na rozkaz Světce hrob vykopán a přichystán pro toho, kdo by nejprv zemřel. (*Schustera: Kat. Handb.*)

Sv. *Bernard* často říkával za dne: „Kdybys dnes musel zemříti, jednal bys takto?“ A chtěl-li něco počíti, co mu úřad jeho kázal, ptal se sám sebe: „Kdyby's po tomto skutku musel zemříti, jak by's ho vykonal?“ A tak upomínkou na smrt stále se udržoval v horlivosti a vesele i zemřel, spolehaje na zásluhy Ježíše Krista. (*Sv. Bernard.*)

Sv. *Eligius*, biskup noyonský, nehovoříval prý o ničem raději jako o smrti. (*Fr. Černohouz.*)

Sv. *Fidelis ze Sigmaringu* právě byl Fidelis t. j. věrný v pamatování na smrt, nebo neustále na ni pamatoval, proto listy své takto podpisoval: „P. Fidelis, brzy budoucí potravou červů.“ (*Macana výb.*)

Sv. *Jan*, almužník, za živobytí ještě si dal hrob připraviti, ale nebyl dohotoven. O velkých slavnostech přicházel služebník a u přítomnosti spolustojících připomínal mu těmito slovy na hrob: „Pane, hrob váš není dokonán, kažte ho dohotoviti, neb nevíte, kdy přijde smrt.“ (*Macana výb.*)

Za jeho času předkládali kameníci při korunování králi 5 kousků mramoru, aby si vybral, který by se mu nejlépe hodil na náhrobek.

O svém arcibiskupu, sv. *Karlu borromejském*, mají až podnes v paměti obyvatelé milánští, že na svém stole vždy míval ležeti umrlčí hlavu, dívaje se vždy na ni, aby jej smrt neulekla, když k němu jednou přistoupí a tělo jeho k potravě červů žádati bude neuprositelně. (*Campadelli.*)

Sv. *Martin*, biskup, často pamětliv byl smrti a na konec života přijav sv. svátosti dal se položiti na zem, popelem posypanou a s modlitbou na rtech, k nebi jsa obrácen, usnul blaženě v Pánu. (*Živ. svat.*)

Sv. *Mathilda*, matka císaře Ottona I, pomýšlela velmi zhusta na svůj blízký konec; aby ale paměť ta tím živěji a mocněji dolíhala na její mysl, dala zhotoviti dva umrlčí příkrovy pro svůj pohřeb a rozestřela je ve své komnatě. (*Fr. Černohouz.*)

Sv. *Otho*, poustevník, vykopal si při chýši hrob, aby jej stále na smrt pamatoval a od hříchů varoval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Pavel*, poustevník, kmet 130letý, kterýž hned za věku mládeneckého utekl se na poušť, kde tuhý život vedl a věrně Bohu sloužil, pamatoval zde často na smrt Když zemříti měl, pravil k poustevníku sv. Antonínu, kterýž ho přišel navštívit: „Milý bratře! přiblížila se chvíle, kdež v Pánu zesnu. Tak jako Pavel, apoštol, toužil jsem vždy po tom, abych se rozloučil s tímto světem a přišel ku Kristu; neboť Kristus jest život můj a skonání mé, moje spasení!“ I zemřel na to brzy, kleče, maje tvář i ruce k nebi obrácené. (*Živ. svat.*)

Sv. *Vojtěch*, náš vlastenec, ustavičnou památku smrti uznal býti velmi spasitelnou; proto císaři Ottonovi, když v květu mladosti byl a nejspanilejší princ věku toho sloul, říkával: „Pamatuj, ne že jsi císař, ale člověk smrtelný.“ A aby ho proti marnostem světským ohradil, napomínal ho: „Nezapomínej, ó císaři, že toto krásné tělo tvé někdy se obrátí v prach!“ (*Macanův výbor.*)

Arnsdorf, lékař, povždy míval rakev před postelí a každého dne vstoupal přes ni jako přes stoličku na postel. (*Šmída*: *Repert.*)

Vysoce učený kardinál *Baronius* měl ve svém prstenu, který na prstu nosil, místo drahého diamantu umrlčí hlavu vsazenou s tímto nápisem: „Pamatuj na smrt!“ (*Macana výb.*)

Hurdálek, biskup litoměřický, aby pamatoval na smrt, sám si nápis ustanovil, který na hrobním kamenu vepsán býti měl. (*Čas. kat. duch. 1834.*)

Když za starých časů některý *císař východní* byl korunován, přicházel hrobník okazuje mu kusy mramoru rozličných barev a dotazuje se ho, z jakého by žádal hrob míti vytesaný. Tento spůsob měl císaře, že jest smrtelný a aby moudře panoval, upamatovati. (*Macana výb.*)

Papež *Innocenc IX.* vedl jednou jistého kněze do ložnice a ukázal mu drahocennou a mnoha zámky uzavřenou skříni, řka: „Co myslíte, že asi v této skříni se nalezá?“ Načež kněz: „Buď velký poklad, buď sv. ostatky.“ Tu otevřel papež skříň a byla v ní jeho podobizna, an u rakve klečí, a pravil: „Ješto v přemnohých záležitostech rozsudek pronésti musím a i o věčnost mi starati třeba jest: otevírávám tuto skříň a pravím sám k sobě: „Jednej nyní tak, jako by's jednal, kdyby's v rakvi se nalezal.“ (*Hunolta kázaní.*)

Maria Anna, obětování zvaná, chovala ve světničce své rakev, do níž po smrti své položena býti měla a každého dne, než se na odpočinutí odebrala, přicházela, aby po chvíli v rakvi té poležela. Umrlčí hlavu měla Světice ta téměř celý den před sebou a na hlavě té byla tato slova: „Pamatuj, že jsem kdys byla, co ty nyní jsi. Přec nemohu říci tobě, co jsem nyní!“ A smrt její byla po přípravě té oblažující. (*Silbert.*)

Obadva velkomocní císařové *Maximilian I* a *Karel V.* měli vždy ve svých pokojích, kde přebývali, umrlčí truhly a při nich vždy smrt rozjímali, ano, když někam jeli, musely se vždy ty umrlčí truhly s sebou vzíti, aby nikdy na smrtelnost nezapomenuli. (*Macana výb.*)

Řeholníci *Kartusiáné* nejpřísnější mlčelivost zachovávají a mimo žalmy, které společně ke cti Boží odříkávají, z úst jejich málo kdy se ozývá jiné slovo, než pozdravení, kterým se při setkání oslovují, volajíce jeden druhému: „Memento mori!“ t. j. Pomni, že umřeš. (*Fr. Daneš.*)

Ondřej Rivinus, věhlasný lékař, povždy měl smrt na mysli a říkával: „Milý Bože! ponech mne ve sv. bázni a nech mne zemříti v milosti Tvé a opět z mrtvých vstáti ku Tvé oslavě.“ (*Šmída*: *Repert.*)

Ve Škotsku musí nevěsta ještě před zasnoubením rubáš si zhotoviti a rubáš

ten nesmí napotom nikdy manžel prodati, aby povždy na smrt pamatovali. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Když kdys jistý boháč jménem *Tudertinus* sluhovi svému, blahoslavenému Jakopanovi, nařídil, aby kuřata, jež právě koupil, zanesl domů, kvapil tento s nimi k hrobu, kterýž sobě bohatý pán jeho ještě za živa při kostele sv. Fortunata vystavěti dal, chtěje takto pánu svému na srozuměnou dáti, že tam vlastně dům svůj má a že tu duchovních a nehynoucích pokladů nashromážditi zapotřebí. (*Mehlera příkl.*)

Dr. *Josef Weber*, jenž roku 1831 co generální vikář v Augšburku zemřel, povždy měl smrt svou na mysli; se smrtí svou ale porovnával i smrt Kristovu a těšil se, že právě Kristus svou smrtí smrti odňal její osten. Ve své ložnici zavěšený měl kříž, na nějž pohlížel v životě i při smrti. Každého rána klekal před ním, i za dne i na večer pohlížel naň, pamětliv jsa své smrti. Jaký div tudíž, že smrt jeho byla také lehká. (*Josef Weber.*)

Dorota Zuzana měla povždy na svých knihách umrlčí hlavu. I smrtku nosila na krku a za živobytí ještě si dala náhrobek zhotoviti. (*Šmída*: *Repert.*)

a) Chránit od hříchu.

Pohanský mudrc *Epiktet* radil komusi, aby mysl svou velmi často zaměstnával myšlenkou smrti a dodal: „Takto nikdy mysleti nebudeš něco špatného.“ (*Epiktet.*)

Sv. *Filip ner.* uložil jednomu v prostopášnostech sestárlému mladíku, aby se každodenně modlil sedmkráte: „Zdrávas královno!“, po modlitbě ale aby zemi líbaje, říkal: „Zítra mohu mrtev býti!“ a ten mladík se napravil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Nábožný *poustevník* byv kdys tázán, který by prostředek k včasné přípravě na dobrou smrt za nejúčinlivější pokládal, odpověděl: „Pamatuj každého rána, že to den tvůj poslední a každého večera, že to noc tvá poslední a dle toho jednej!“ Tentýž svatý chodíval často na hřbitov, aby viděl mrtvé pochovávati, při tom vždy věřícím ubezpečení dávaje, že velmi užitečné jest na hroby a rakve pohlížeti. (*Klinkáče legendy.*)

Jistý moudrý *vychovatel* říkával svému chovanci: „Vstup myslí svou častěji do svého hrobu, chceš-li, aby's očí od světa i marností jeho odvrátil a bál se uraziti Boha. (*Fr. Černohouz.*)

Jeden *žák* přišel k mistru a pravil: „Mistře, jak dlouho smím zhřešiti?“ „Jak dlouho chceš,“ vece mistr, „avšak polepši se alespoň den před smrtí.“ Radostně se mladík ubíral od mistra, avšak brzy se navrátil, řka: „A kdy pak umru?“ „To ti nemohu říci,“ odvětil učitel, „a proto ti radím, aby jsi s polepšením ještě dnes začal.“ (*Zollnera kat. káz.*)

b) Polepšuje; ničí pýchu; smilstvi.

Původ obrácení sv. *Františka Borgiáše*, vévody v Kandii, nebyl jiný, než patření na mrtvolu Isabely, manželky císaře Karla V., kterouž, ač dříve pro krásu svou byla obdivována, v brzkém čase nalezl červy rozlezlou a ohyzdnou, že všecken hrůzou proniknut jsa, zvolal: „Ty-li jsi ta nejspanilejší císařovna? To-li jsou růžové rty a líbezné tváře!? Ó marnosti! ó marnosti! takový je konec všeho lesku a vší slávy!“ A od té doby byl mrtev světu a odřekna se vévodství, vstoupil do řádu Ježíšova, v němž svatým učiněn jest. Od té doby říkával: „Každý řeholník má 24kráte za den hotov býti umříti a tehdáž je s námi dobře, když ustavičně k sobě díme: „Na každý den umírám.“ Vyznal též, že smrt císařovny jej k novému životu vzkřísila. (*Buttler.*)

Jistý prostopášný mladík přišel k sv. *Filipu ner.* k sv. zpovědi. Svatý přijav jej vlídně a poslechnuv ho, pravil: „Milý synu! nežádám od tebe mnoho, dávám ti za pokání, aby's se denně „Zdrávas Královno“ pomodlil sedmkráte, zemi políbil a při tom řekl: „Snad již brzy zemřu!“ Mladík to připověděl a i učinil. A od té doby vedl bohabojný život a za 14 roků umřel smrtí spravedlivce. (*Pred. u. Kat. 1851.*)

V Bonacci trávil před více jak sto lety student prostopášný a chlípný život. V tomž městě žil řeholník nábožný a pokorný, jenž jedné noci pobídnut byl, aby onoho studenta navštívil a ho napomenul. Řeholník ho navštívil co krajana. Studující, chytrák, zpozoroval, co řeholník obmýšlí a proto uvolil se s ním pohovořiti, s tou podmínkou ale, aby

o žádném přikázaní, o ďáblu a smrti nemluvil. Řeholník přislíbil, jen na rozchodu že se s ním krátkou průpovědí rozloučí. I mluvili o vlasti, o rodičích, příbuzných a jiných věcech. Na večer pohleděl řeholník na lože studentovo skvostně ozdobené a vysoko vystlané; překročiv práh, slavně pravil: „Molem tobě podestláno bude a přikrytí tvé budou červové.“ *(Is. 14, 11.)* Slova ta pronikla srdce mladíkovo jako ostrý meč a jakkoliv se namáhal, nemohl je z mysle zapuditi. Hýřil mnohem více než prvé, oddal se všem ohavnostem, opíjel se a tančil až do úpadku; marné bylo ale jeho vynasnažení, pokoje prvé nenašel, až konečně svědomí své kající zpovědí upokojil a utišil. A pak se stal také docela jiným, novým člověkem, oddav se řádnému a ctnostnému životu. (*Rothberger, příkladové.*)

Mladík pomilování hodný a velmi bohatý miloval mladistvou pannu týmiž přednostmi obdařenou. Vše bylo již ku svatbě připraveno; očekával se toliko příchod jednoho příbuzného, načež hned se měla slaviti. Zatím bylo mladému snoubenci podstoupiti malou cestu; před svým odjezdem věnoval milence své podobiznu svoji v nádherné zlaté skříncе. Nevěsta taktéž si umínila, že milenci svému podobiznu svoji před návratem jeho zašle; přála si však, aby podobizna tato vyšla z ruky mistrovské. Obrátila se tudíž na jednoho kněze kapucína, jenž se v miniaturních malbách tohoto druhu výborně znal. Kapucín zpečoval se a pravil, že, byť i poněkuď vlohy ku malování měl, by je nerad vynaložil na takovou práci. Ale konečně dal se předce vážný kněz, jemuž již nákres, jak jej později provedl, v hlavě vězel, úsilovnými prosbami přemluviti a přijal objednávku. Z počátku namaloval pouze hlavu panny, kterouž jí poslal, aby se dověděl, jak se jí líbiti bude. Byla to nejkrásnější hlava, jakou jen viděti možno. Nevěsta byla radostí téměř bez sebe; ukazovala ji svým přítelkyním, ukazovala ji všem lidem, a všickni, kteří ji viděli, vyznali, že nikdy neviděli nic krásnějšího a zdařilejšího. Odeslala ji opět ctihodnému otci s krásným darem, s tisícerou chválou a tisícerými díky a prosila jej, by práci tak krásnou šťastně ukončil a co možná nejdříve jí zaslal. Řeholník ukončil ji skutečně. Avšak co učinil? Místo aby byl tělo namaloval, vymaloval on dobře trefnou, ale právě proto velmi hnusnou kostru a poslal nevěstě. Rychle otevřela tato balíček, uzřevši ale ohavu zpod hlavy, rozhněvala se nesmírně. Stěžovala si na to u domácích i u všech lidí, považujíc to za pohanění, kteréž by mělo pomstěno býti. — Ale přece si libovala v tom, že častěji se na hlavu dívala; avšak nemohouc ji viděti jinak leč že zároveň také onen děsný trup vždy spatřila, rozlítila se vždy zase na mnicha. Nic však méně čím častěji se k ní vracela, tím více se spřátelila s kostlivcem. „Ach,“ pravila, „není to dle všeho to, čím jednou státi se musíme? To není žádný žert, jejž by byl onen dobrý kněz se mnou tropiti chtěl, nýbrž spíše vážné pokynutí a naučení, jež mi dáti mínil; použijeme ho!“ Mezi tím, co takto přemýšlela, zvonilo se u Karmelitek na požehnání; šla tam. Kostra jí opět přišla na mysl, plakala, chvěla se; konečně zmužila a odhodlala se poslechnouc hlasu milosti Boží a vstoupila k oněm klášterním pannám, kdež přijala roucho řeholní. Odtud poslala milenci svému podobiznu svoji, napsala mu co o ní rozjímala, a jak se rozhodla, napomínajíc ho, aby učinil totéž. Milenec čta tuto novinu soptí a vzteká se, zanechává všeho, spěchá domů, běží ku Karmelitkám a žádá si s milenkou svojí mluviti. Tato však mu vzkazuje, že nemá času sejíti do hovorny; že má její podobiznu a její list, že může na onu se dívati a tento čísti a o obém rozjímati. Odpovědí touto ještě více pobouřen, běží ku kapucínům a ptá se po knězi, jenž podobiznu maloval; však toho již tu nebylo. Předvídal bouři a odstranil se do jiného kláštera. Přál si mluviti s páterem kvardianem, jenž první jeho útok vydržev napomínal ho ku pokání a mezi tím mu dával na srozuměnou, že to jest řízení Božské prozřetelnosti, kteráž jej od světa odtrhnouti chce, aby se jedině Bohu odevzdal. Mladík svízelemi a mrzutostí celý unaven jde do sebe; chce si trochu odpočinouti; než zmatek a nepokoj duše jeho nedovoluje mu toho. Vyndává psaní z kapsy, vyndává podobiznu; a dívaje se brzy na tuto, brzy na ono, vzdychá a slzí. Konečně po několika tichých okamžicích

praví sám k sobě: „Jsem zajisté blázen, že tu prachnivinu miluji, kdežto Boha milovati mohu; že na zemi lpím, moha nebe získati! Nuže, nedejme se překonati ženou, alespoň mějme tolik zmužilosti, bychom ji následovali!“ Po těch slovech vstal a šel se vrhnout páteru kvardiánu k nohoum, vyjevil mu svůj úmysl a prosil jej o roucho řeholní. Obdržev je, psal karmelitce, by jí své obrácení oznámil a zároveň do její modlitby se poručil. Od této doby neviděli se a nepsali si; ale po dosti dlouhém životě, jehož horlivosť nikdy neuhasla, zemřeli oba téhož dne v pověsti svatosti. Jaké radosti požívají nyní na věčnosti! Chceme-li v ní podíl míti, musíme tak jako oni přemýšleti o tom, co pro nás jest věcí nejdůležitější, a pak svá rozjímání uvésti též v skutek! Není třeba, bychom se do kláštera neb na poušť odebrali; ale myšlenka na smrť dobře uvážená, zadrží nás v záměrech našich a odvrátí od podniků, při kterých se radíváme jen se svou ješitností, s náruživostmi a svým časným prospěchem. (*P. Bonaventura.*)

Jednomu *mladíku*, který neustával v hrozném zhřešení a proto naděje ku polepšení nedával: dal jeho zpovědník tuto radu a uložil mu ji za pokání: Až se k spaní na lůžko bude chtít položit, aby u hlavy své postavil svíci rozžatou a k nohoum aby dal obraz Ukřižovaného, jak obyčej jest při rakvi zemřelého činiti a pak aby ruce své na prsa přes kříž přeložil a jen čtvrt hodiny toto rozjímání učinil: „Přijde, jistě přijde ta hodina, v kterouž když duše tvá se odebere do domu věčnosti, ty tak mrtvý ležeti budeš.“ Rozpustilý mladík přijal ochotně toto pokaní, maje za to, že snazšího obdržeti nemohl. I učinil dle rady zpovědníkovy. Když ale v posteli ležel, maje u hlavy svíci rozžatou a u nohou kříž Páně a připomínaje sobě, že takový bude poslední konec života jeho, takovou hrůzou byl proniknut, že časně ráno k zpovědníku pospíšil, s velkým pláčem ze svých hříchů se vyznal a životu kajícímu a ctnostnému se oddal, v němž i setrval. (*Macana výb.*)

Jednou četl bohatý a světu oddaný *muž* 5. kapitolu 1. knihy Mojžíšovy, kde se mluví o lidech, jenž za prvních časů světa žili. Zvláště mu napadla slova, jež u každého a byť byl sebe déle živ, nalezl: „A umřel!“ Adam byl živ 930 let — a umřel. — Set 912 roků — a umřel. Kain 910 — a umřel. Methusalem 960 — a umřel. — „Jak?“ přemýšlel sám u sebe onen muž, „a kdybych i tisíc let žil, co mi zůstane ze všech radostí a statků?“ Rozjímání o smrti tak jím hnulo, že se všeho vzdal a v klášteře svatě život skončil. (*Zollnera káz.*)

Jistý vznešený ale hříšný *muž* umínil si, že se polepší a šel do Říma k papeži k sv. zpovědi. Papež se těšil jeho vyznání úplnému, živé lítosti a velkému předsevzetí. Než když mu pokání ukládal, nechtělo se mu žádné líbiti, sto měl výmluv při postu, čtení, dobrých skutcích, mrtvení. I dal mu papež prsten, na němž vyryto bylo: „Pomni, že umřeš!“ a uložil mu za pokání, aby prsten ten ustavičně nosil a alespoň jednou za den slova ta si přečetl. Šlechtic byl s tím lehkým pokáním zcela spokojen. Zatím ale zpomínka na smrt tak ho změnila, že zvolal sám k sobě: „Ach! ježto umříti musím, musím se i na světě na smrt připraviti. Nač bych šetřil zdraví, které smrt zničí; nač tělo, které shnije?“ I uložil si sám za pokání tuhý život a v něm žil až do smrti. (*Pred. u. Kat. 1851.*)

Jeden mladý *kníže*, hrdý na svou důstojnosť a krásu, na vznešený rod a stav svůj, zabloudil na poušti, kde na kameně sedícího poustevníka spatřil, který maje v rukou lebku umrlčí, ji prohlížel, jako by na ní něco skoumal. Kníže šel po tichu až k němu a úšklebně se ozval: „To bych přece rád věděl, co z této holé lebky vypátrati chceš?“ Stařec očí svých pozvedna s přísností odpověděl: „Inu, rád bych vyskoumal, zdali ona nějakého knížete neb žebráka jest, ale nevidím na ní nic jiného, než marnosť.“ (*Valouchův: kat.*)

Šlechetná císařovna *Marie Terezie* sestoupila každý rok v ono tichovážné místo, kdež údové císařské rodiny svůj společný a poslední mají odpočinek a uvažovala tam svou smrtelnosť. Ukazujíc jednou dětem svým hrobku svou, učinila k nim pokaždé otázku: „Můžeme-liž pak býti pyšni? hle, to po několika letech příbytek císařů.“ (*Marie Terezie.*)

Mládenec jeden chystaje se na pouť požádán byl jistou slečnou, aby ji přinesl dar z pouti. I vyplnil slib svůj spůsobem neobyčejným. Přinesl slečně bílým šátkem přikrytý dar a nedočkavou oslovil takto: „Hádejte, slečno, co vám přináším z pouti?“ I hádala dlouho, ale neuhodla. „Přináším vám krásné zrcadlo,“ pravil mládík, „v kterém se každý tak vidí, jaký vskutku jest; a zrcadlo to má tu vlastnost, že se všickni lidé najednou v něm zhlídati mohou.“ Mládenec oddělal šátek a slečna spatřila umrlčí hlavu s několika kostmi. Uleknutí její bylo nesmírné. „Nebojte se, slečno, zrcadla toho,“ přimlouval jí mladík, „na jedenkráte se v něm vidíme, vy i já i všickni lidé“ a drže umrlčí hlavu vykládal: „Zde na vrchu lebky byly před časy krásné vlasy, jenž tak ozdobně se točily jako vaše; zde co vidíte kulaté díry, bývaly přívětivé oči, které se hbitě ohlížely jako vaše; zde pod očima, kde nyní tvrdá kosť jest, byly krásné líce podobné červeným vašim; zde byly líbezní růžoví rtové, kteří mnohých okouzliti se snažili jako vaše; tyto kosti jsou pozůstatky dvou bílých ruk, jichžto prsty zlatými prsteny se leskly a líbány bývaly jako vaše. A čemu nás učí zrcadlo to? Čím ono před časy bylo, tím jsme i my nyní a čím zrcadlo to nyní jest, tím budeme v krátkosti i my“. — Slečna darem tím se stala opatrnější a kdykoliv se jí marnosť zmocňovala, vzpomněla si na poutní zrcadlo. (*Okáčova*: *káz.*)

Jistý *mladík* zahořel nečistou láskou k jedné ctihodné a čistotné paní, což jí i konečně jak lichocením, tak i jiným spůsobem na jevo dal. I odpověděla mu paní ctnostná, že žádá od něho jisté znamení a jistou záruku lásky. A když jinoch svolil, vyžádala si, aby si v městě těžce nemocného vyhledal a u něho tak dlouho byl, až by zemřel. Mladík byl při smrti více nemocných. Když pak se s paní onou sešel, pravil jí: „Nyní žádám, abyste vy zůstala ctnostnou a svatou, což i já učiniti hodlám a tomu jsem se naučil od umírajících.“ (*Bromiardus.*)

Jistý zbožný *muž*, kdykoliv v sobě pozoroval náklonnost a žár smilství, ihned pomyslil na smrť a řekl k sobě: „Pojďme jen na hřbitovy a pozorujme hnilobu těl, červy, kteří v mrtvolách hlodají a zápach toho těla, které nás ku smilstvu popouzí!“ A myšlenkou tou zapudil veškerou náklonnost k nečistotě. (*Bl Petr dam.*)

c) Pamatuje na věčnost; učí dobře žíti.

„Z kterého místa lze viděti nejdále?“ tázal se kdosi cestovatele znamenitého. „Ode hřbitova,“ vece tento, „neboť náš zrak zabloudí z místa tohoto až do temné budoucnosti.“ (*Čas. Zlat. klasy 1855*)

Pohanský mudrc *Zeno* otázal se kdys orakulum, jak by měl žíti, by bohům se líbil. Orakulum mu odpovědělo: „Jdi k mrtvým a dostane se ti porady.“ (*Lobbet.*)

Sv. *Ida*, vdova, aby upomínkou na smrt ku křesťanské lásce k bližnímu se povzbuzovala, záhy si dala zhotoviti máry, naplňovala je denně dvakráte rozličnými dary a rozdala mezi chudé. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Jarolím* pamatováním na smrt a rozjímáním posledních věcí učinil podivuhodné pokroky v křesťanské dokonalosti. K tomu cíli vzdálil se světského hluku a šel na poušť, kde mnohá leta vedl život přísný, kající. Jsa po příčině přísného života tázán, odpověděl: „Já se mrtvím, aby mne kdys neumrtvila smrť; sám se soudím, aby kdys na soudu posledním odsouzen nebyl; uzavírám se do této jeskyně, abych kdys nebyl uzavřen do oné propasti, kde bude pláč a skřípění zubů; a odpírám si radostí světských, aby mi kdys odepřeny nebyly radosti nebeské.“ (*Sv. Jarolím.*)

Sv *Theodosius*, opat, považoval za nejlepší prostředek k duchovnímu životu ustavičné rozjímání smrti. I kázal jednou hrob vykopati a pojav bratry vedl je k němu, řka: „Kdo medle z vás hotov jest umříti a do tohoto hrobu se položiti?“ (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jistý sv. *poustevník* byv při smrti otázán, proč tak rád umírá? odpověděl: „Často jsem na smrť myslel a proto mi nyní, ana přichází, není neznámou.“ (*Sv. Alfons Lig.*)

Připrav se na ni!

a) v životě.

Masonius byv otázán, kdo nejlépe zemříti může? odpověděl: „Ten, kdo každého dne na smrt připraven jest.“ (*Maximus.*)

K sv. *Eutimiu*, knězi a opatovi, přišla jednou královna Eudoxia a chtěla mu co muži svatému velké dary dáti. Prvé ještě než mluviti počala, řekl jí sv. Eutimius: „Ó, královno! ty jsi již tak blízko smrti, že bys jen na přípravu k ní mysliti měla. Co ti zpomůže, že jsi královnou, nebude-li smrt tvá šťastná? Sláva tvá zajde s tebou. Co ti prospěje, řeknou-li lidé po smrti o tobě: Eudoxia byla krásná a slavná kněžna? Starej se tedy více o slávu věčnou. Bůh ti to oznamuje a proto vedl kroků tvých sem na poušť, ježto doma ti všickni pochlebují. Pamatuj tedy na smrt a připravuj se na ni, ať život tak krátký jest.“ Slova ta pronikla Eudoxii tak, že ihned si uložila, činiti pokání a dobrými skutky připravovati se k smrti. I umřela svatě. (*Macana výb.*)

Sv. *František sál.* jsa tázán, která by nejlepší příprava byla k smrti a hodince poslední šťastné, krátce odpověděl: „Láska!“ A dále byv tázán, které ctnosti nejpříhodněji poslední hodinku oslazují, odpověděl: „Pokora a důvěra v Boha,“ a pak doložil: „Na smrtelném lůžku křesťana musí láska takřka býti poduškou, na níž umírající odpočívá; přece však dobře jest podepříti hlavu na dva polštáře, totiž na polštář pokory a důvěry t. j. s pokornou důvěrou v milosrdenství Boží umírati.“ (*Sv. František sál.*)

Sv. *Jan klim.* složil ku konci života úřad svůj opatský a v poustevně modlitbami a sv. rozjímáním připravoval se na smrt. (*H. J. Karlíka: Život. svat.*)

Sv. *Vincenc paul.* dle rady evandělia dlouho v rukou nosil lampu hořící, aby k příchodu Pána připraven byl. Sámť se jednomu duchovnímu vyznal: „Již osmnáct let tomu jest, že se nikdy nepoložím na lůžko, abych sebe samého nesoudil, tak jako bych té noci zemříti měl.“ Proto také jeho smrt r. 1660 byla velmi krásná a zdálo se, jako by jen usnul, aby arci procitnul k životu věčnému. (*Sv. Vincenc paul.*)

Slovútný *Alkuin*, učitel a přítel císaře Karla velkého, chtěl ostatek života svého v túrském klášteře v ustavičné samotě ztráviti. Tento čas věnoval nejdůležitějšímu, ale i nejtěžšímu umění, aby blaženě zemřel. Záhy vyvolil si hrob a zde denně po několik hodin rozjímal a se modlil. Zde odumřev navždy chvále a slávě marné světské, spřátelil se konečně se smrtí co přítelkyní, až klidně roku 804 zesnul v Pánu. (*Stolberg.*)

Jistý důstojník císaře *Karla V.*, uvažovav, že po smrti podíl jeho jisto jisté bude věčná odplata v nebi, anebo věčná pokuta v pekle, naplněn jest bázní a prosil císaře, aby se směl od zemských zaměstnání vzdáliti a k smrti se připravovati, což se i stalo. Příklad tento tak zaujal císaře, že brzy sám císařství bratru svému a království synům svým postoupiv, do kláštera se odebral, aby se k hodince smrti připraviti mohl. (*Macana výb.*)

Málo který panovník byl ducha tak podnikavého, málo který pánem zemí tak rozsáhlých, jako císař *Karel V.* A hle, tento od veškerého světa obdivovaný a ctěný mocnář béře se do kláštera St. Just v Španělsku; a jeho velký duch oblibuje sobě v prosté klášterní komůrce. Vřelá touha po spasení aby mohl obírati se předměty vyššími, byla pohnutkou jednání toho. A tu o své rakvi pracoval sám, jak se vyjádřil v dobách, kdež vášně bouřiti zamýšlely. Dohotoviv rakev, neustál doléhati na svého představeného, by svůj pohřeb za živa slaviti bylo mu dovoleno. Všecky činěné námitky vyvrátil, pravě mezi jiným: „V plné míře jsem okusil, co lidé pokládají za stupeň nejvyšší vezdejší blaženosti, slušno, bych to nejhroznější zakusil, co je potkati může a to při dobrém vědomí a z lásky k Spasiteli, jenž v nejkrásnějším věku vypustil ducha na tvrdém kříži.“ Brzy po tomto pohřbu zemřel r. 1558 v 58. roce věku svého. (*Ant. Řehák*)

b) v smrti;

viz i: „poslední pomazání!“

Sv. *Alžběta* tři dni před svou smrtí všem, kteří ji přišli navštívit, vlídně pokynula, aby ji opustili, aby se k smrti připraviti mohla, řkouc: „Žádám tyto poslední hodiny všeho hluku býti zba-

vena, abych na soudce svého a onen hrozný soud, který mi nastává, neroztržitě pamatovati mohla.“ (*Sv. Alžběta.*)

Sv. *Augustin* vida, že se hodina odchodu jeho z tohoto světa blíží, po 10 dní žádného k sobě nepřipustil, než když lékaři přišli, anebo když se mu něco pro občerstvení podati mělo, aby se pouze s Bohem obírati a k smrti slušně připraviti mohl. Sedm žalmů kajících velkou skroušeností se modlil. (*Macana výb.*)

Sv. *Dominik* ze St. Severina v Picensku tři dni před smrtí žádného k sobě nepřipustil, aby se jen s Bohem obírati mohl a odloučiv se takto ode všeho pozemského a rozjímaje jen věci nebeské vypustil ducha svého v ruce Páně. (*Šmída: Repert.*)

Sv. *František Borgiáš* doraziv do Říma a cítě, že smrt se mu blíží, bez prodlení počal se k odchodu na věčnost co nejpilněji připravovati a přijav svátosti umírajících, čas vybývající dobrými skutky vyplňoval. Od těch dob nepřijal žádné návštěvy více ani od biskupův ani od kardinálův, říkaje, že teď jedině s Bohem, Pánem nad životem a smrtí, jednati co má a také i skutečně v modlitbě zemřel. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *František z Paula* tři měsíce před smrtí zavřel se do cely a nikdo k němu nesměl, kdež neustále jen o věčnosti rozjímal. Napotom vyzpovídav se skroušeně a přijav bos, maje provaz okolo krku, sv. přijímání, dokonal klidně dráhu pozemskou. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Jan zlat.* cítě, že se mu smrt blíží, odloživ roucha stará rozdělil je. Potom se oblekl v roucho bílé, jako by na svatbu jíti chtěl, dal si posloužiti sv. svátostmi a požehnav se znamením sv. kříže s obyčejným příslovím svým: „Bohu budiž čest za všecko! Amen“, zesnul v Pánu. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Jarolím*, maje v hodině smrti přijmouti nejsv. potravu, na zem se uvrhl, v prsa se bil, a vycediv tok slzí, s nejvroucnější pobožností ji přijal a posílněn byl. (*Eusebius.*)

Sv. *Kuthbert*, biskup lindisfarnský, znamenaje, že hodina rozloučení se světem se přiblížila, složil úřad svůj pastýřský a odebral se na ostrov Feorn do poustevny, chtě v tichosti k smrti se připraviti, kdež i po dvou měsících zemřel. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Ludmila*, patronka naše, tuše blizounkou smrti své hodinu, poslala pro kněze Pavla, by před ní nejsv. oběť slaviti a jí samé svátostmi posloužiti ráčil. Když se jí žádoucí milosti dostalo, prodlužovala na kolenou modlení, pěla žalmy, vzbuzovala víru, naději a lásku, žel i lítost a poroučela v ruce Boží ducha svého. (*Drahé kameny 1871.*)

Sv. *Mathilda*, císařovna, dala v den úmrtí svého prostříti na zemi žíněné roucho, na ně sebe položiti, hlavu popelem posypati, neboť pravila: „Nesluší se, aby křesťan umíral jináče, leč v rouchu kajicném a popeli“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Rajmund* penafortský znamenaje, že konec života jeho se blíží, připravoval se s dvounásobnou horlivostí na smrt, často a dlouho v postech a na modlitbách trvaje a dal se zaopatřiti svátostmi umírajících. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Když sv. *Silvinus* onemocněl a smrti byl blízek, nepřestával chváliti Boha a neunaveně napomínati všecky, kdož k němu přišli, jen aby pamětlivi byli smrti své, hříchu se vždy varovali a po cestě spasení kráčeli. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Thyrsus*, mučeník, umdlen přemnohými mukami poklekl, sebrav posledu síly své a modlil se: „Pane a Spasiteli můj, vezmi mne k sobě, v ruce Tvé poroučím ducha svého!“ (*Hungari.*)

Sv. *Turribius*, biskup v Limě, předzvídaje blízkou smrt, rozkázal, aby ho do kostela donesli, kdež veškeré jmění chudým a služebníkům rozdal. Na to se dal zaopatřiti a klidně zesnul v Pánu. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. *Wolfgang*, biskup řezenský, cítě již, že blízek jest smrti, dal se do kostela donésti a na zem položiti, aby se na sv. zpověď, sv. přijímání a svátost posledního pomazání připravil. I drali se lidé do kostela a když je tam nechtěli vpustiti, aby svatý vytrhován nebyl, pravil sv. Wolfgang: „Ježíš Kristus chtěl před světem zemříti a pročež popřejtež všem na mou smrt se dívati, aby věděli, čeho při své vlastní smrti se obávati mají.“ (*Herbsta výb. př.*)

David, král škotský, znamenaje, že se konec života jeho blíží, žádal snažně sv. potravou na cestu do věčnosti posilněn býti. Měl pak se za nehodna, aby se tělo Páně až k němu neslo. Podpíraje se tedy na dva kněze, kráčel do chrámu, kdež padna na kolena, přijímal s živou věrou a uctivostí.

Totéž učinil *Jan Huňady*, král uherský, který jsa vší síly zbaven, do chrámu se donésti dal, kde sv. svátosti přijal a život svůj tiše dokonal. (*Macana výb.*)

L. P. 1065 nebezpečně se roznemohl mocný a vítězný král španělský *Don Fernando*. Cítě, že smrt se mu blíží, počal se k ní připravovati; poznávalť živě marnost všech věcí pozemských. Přioděn rouchem královským dal se do kostela sv. Isidora donésti a kleče u oltáře modlil se hlasitě: „Tvá jest moc, Tvá říše, ó Pane! Ty's král všech králů, Tobě jsou všickni poddani. Říši, kterou jsi mi propůjčil, dávám Ti opět nazpět, mou duši uveď k spasení!“ Po těchto slovech odložil korunu, žezlo a královský plášť, vyzpovídal se skroušeně a přijal nejsv. svátost oltářní. Napotom žil ještě dva dni, přioděn rouchem kajícím a maje hlavu posypanou popelem a zemřel kajicné slzy prolévaje. (*Mehl. př.*)

Když 76letý hrdina *Karel*, arcivévoda rakouský, r. 1847 nebezpečně se roznemohl, bylo mu hlavní péčí, aby se svátostmi umírajících s Bohem spojil a co vítěz tolika bitev i v posledním zápasu zvítězil. I povzbudil zpovědníka, aby ho na cestu poslední připravil a poslední hodinku mu netajil. Spojiv se napotom svátostmi umírajících s Bohem, požehnal ještě svým dítkám i synu arcivévodu Ferdinandovi a brzy klidně zemřel. (*Kath. Blätter aus Tirol 1847.*)

Ladislav, král český, zbožně ku smrti se připravil. Dav si posloužiti sv. svátostmi, požádal, ana smrt se již blížila, sv. svíce a patře na obraz ukřižovaného Spasitele, počal říkati modlitbu Páně a dopověděv poslední slova „ale zbav nás zlého“ nemluvil více, ale jakoby pokojně usnul, z tohoto světa se odebral 23. listopadu 1457 v mladém věku svém. (*Fr. Palacký: dějiny české.*)

Papež *Lev IX.*, očekávaje v Beneventu císaře Jindřicha, najednou nebezpečně se roznemohl. I odebral se hned do Říma nazpět, dal se donésti do kostela sv. Petra, zde, když velké množství lidu ze všech stran se přihrnulo, napomínal je, ukazuje jim na radost nebeskou a vyzývaje ku ctnosti a spravedlnosti. Pak si dal vybudovati sarkofag a uděliv všem požehnání a odpustky a absoluci, vyznal se ze svých hříchů, přijal tělo Páně a poslední pomazání, ukázal přítomným lůžko své, modlil se za Církev a vrhnuv se na zem před oltář skonal dne 19. dubna 1021. (*Herbsta výb. příkl.*)

Papež *Lev XI*, maje již brzy zemříti, rozkázal rakev i sebe do kostela donésti, kdež všech přítomných ještě napomenul a pak vyzpovídav se, přijal Tělo Páně a poslední pomazání. I druhého dne navštívil ještě kostel a pak tiše doma zesnul v Pánu. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

7. Nad smrtí miláčkův se nermuť!

viz i: „manželství 6 d! rodiče 2 j!“

Sv. *Ambrož* uslyšev, že kněži v Thessalonice velmi se rmoutí nad smrtí zbožného a milovaného biskupa Acholika, psal jim potěšující list: „Váš rozmilý pastýř vzdálil se sice z tohoto světa, avšak neumřel, nýbrž žije nyní již na věky, zmizel vašim očim, ale jeho oči nejsou zavřeny, vždy bude na vás patřiti a vás Bohu odporoučeti. Žije na věky u Boha ve věčné blaženosti. Pročež nermuťtež se, alebrž následujte jeho příkladu, abyste i vy radosti nebeské s ním požívali.“ (*Sv. Ambrož.*)

Když sv. *Placid*, jeden z nejvzácnějších a nejmilejších synů duchovních sv. Benedikta, opat nově založeného kláštera na ostrově sicilském, vražednou rukou Manuchy, loupežníka námořského, skonal v plném květu žití svého, dozvěděv se o té smutnobolné události sv. Benedikt řeholní bratry svolal a takto k nim pravil: „Netruchlete ztráty jeho, ale radujte se spíše, že jsem takového učeníka dokonalého měl!“ (*Škola B. Srdce 1879.*)

Smysly,

viz i: „bdělost!“

1. Vůbec.

a) Obracuj k Bohu!

Sv. *Jan firmanský*, ačkoliv téměř dnem i nocí zaneprázdněn byl a ani tělu ani duchu žádného odpočinutí nepřál, míval nicméně všecky smysly své tak pohromadě, že, ať činil, co činil, jedině na Boha myslel, jedině s Bohem se obíral, jedině k Němu duši a srdce své obracel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František sál.* s důrazem dal jeptiškám z navštívení za pravidlo, aby smysly mrtvily; neboť ještě tělo na hříchu prvních rodičů podílu vzalo a ustavičně proti duchu brojí, soudil, že ho mrtviti máme. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

b) Drž na uzdě; jinak škodí.

Sv. *Jan Eliaš* bedlivou měl stráž nad smysly svými a podroboval všecky své žádosti zákonům Božím a krotil bujnost těla modlitbami a postem.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Blah. *Maria ogniacenská* bděla nad sebou tak pečlivě, že dle svědectví jejího nikdy nikdo od ní neslyšel neslušného slova aneb nemírného smíchu, ani na ní nepozoroval nevázaného pohledu aneb urážejícího posuňku.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Norbert*, arcibiskup děvínský, měl smysly své tak na uzdě, že ho žádná věc roztržitým učiniti nemohla.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. opat *Romuald* tak se zapíral a přemáhal, že začasto dal nějaký pokrm si co nejlépe upraviti, si předložiti a toliko vůně požíval, řka: „Ó obžerství, jak jsi sladké, jak lahodně voní tento pokrm! Avšak neokusím pokrmu, abych se přemáhal a smysly své držel na uzdě!“ Napotom poručil, aby pokrm odnesli, aniž by se ho byl dotekl.

(Bolland.)

Sv. *Tomáš akv.* očí vždy na uzdě držel, jazyk jen směl mluviti, když to muselo býti a chuť svou často tak mrtvil, že často od stolu vstal aniž věda, co jedl a jak mu to chutnalo.

(J. Bílého: Legenda.)

Zvědavost přivedla ku pádu:

Evu, která chtěla strom zapovězený viděti *(1. Mjž. 3, 6.)*; Dinu, dceru Jakubovu, chtící dcery země viděti, kdež ji Sichem poznal *(1. Mjž. 34.)*; manželku Lotovu, ana se obrátila *(1. Mjž. 19, 26.)*; Bethsamitské, kteří chtěli archu úmluvy viděti *(1. Kr. 1, 6.)*; Petra *(Mt. 26.)*.

2. Cit.

a) Mluví také.

Sedí *matka* v klíně držíc nemluvňátko. Děcko upřelo v té chvíli, co požívá prsu mateřského, oči své na rodičku, matka oči své na rozence svého. Oba jsou tiši, oba do sebe pohříženi, není slyšet nic než tlukot jejich srdcí a přece oba sobě dobře rozumějí; rozumí děcko matce, rozumí jejímu pohledu a úsměvu, její starosti a lásce; rozumí matka dítěti, rozumí jeho hnutí, pláči, žádostem a potřebám, spokojenosti a vděčnosti. A my, patříce na ně, rozumíme jim také. —

Matka se loučí se synem na zkušenou do světa se ubírajícím. Jest to jediné dítě její, budoucí podpora, neboť jest vdova. Těžko jí jest okolo srdce, ana miláčka propouští do neznámého zlého světa. Těžko i synu okolo srdce, když opustit má roditelku, co oň tak pečovala, ho odchovala. Loučení nastalo, oba padli si okolo krku a nemohouce mluviti, slzí a vzlykají; matka žehná křížem syna, syn mateřskou ruku líbá a pryč se ubírá. Křížem naznačila matka, aby syn Boha se držel, políbení ruky synovo, že se Ho nespustí. —

U lůžka otce nemocného stojí dcera. Půlnoc již odbila, venku ticho, v komůrce mdlé světélko. On podřiml, dcera dech svůj tají, by ze spánku ho nevytrhla. Upřeně naň hledí a poslouchá, zda volně dýchá. Otec se probudil s úsměvem na rtech, vida dceru, kyne povděčně, že mu milá její péče, tiskne k srdci ruku, která léku mu podala, pot s čela setřela a dává znamení, aby i sama si odpočinula. Obě milující duše spolu zápasí láskou, ústa mlčí a přece srdce rozumějí sobě. *(Fr. Daneš.)*

U rybníka lomí *stařec* rukama a rve si vlasy, spadlo-ť do vody děcko, jež měl opatrovat. Uleknut bez sebe jsa

nemůže ni slova pronésti, jen prstem ukazuje na tonoucí děcko. Cizinec okolo jdoucí znamená nebezpečí, ihned skočí do vody a vysvobodiv pachole klade ho k nohoum starce a zmizel. Nemluvili a přece si rozuměli. *(Fr. Daneš.)*

b) Zvrhuje se; kroť ho!

O císaři *Neronovi* se píše, že byl na počátku panování svého od přirozenosti tak útlocitlivý a jemný, že, maje ortel smrti podepsati, říkával: „Ó proč jen jsem se učil psáti! Proto se mám pera uchopiti, abych člověka k smrti odsoudil.“ *(Hunolta káz.)*

Sv. *Vavřinec just.* pokuď ještě byl mnichem i v té nejkrutší zimě nepřistoupil k ohni. Jednou jej jeden ze spolurehoholníků zval k ohni a když se zdráhal, chopil ho za ruku, kterouž když celou zmrzlou byl pocítil, u podivení zvolal: „Ó synu, velký plamen plápolá uvnitř tebe, že necítíš zimy, kterouž jsi zkřehl! *(Bollandisté.)*

3. Jazyk. Nezneužívej; kroť!

viz i: „mlčelivost!“

Jazyka zneužívali:

Had, ďábel, svedl Evu v ráji (*1. Mjž. 3.*).

Kain, vyzvav bratra na pole, kdež ho zabil (1. *Mjž.*).

Jeroboam, odveda deset tisíc israelitů k modlářství (*3. Kr. 12, 28.*).

Absolon, spůsobiv spiknutí proti otci (*2. Kr. 15.*).

Jidáš, zradiv Pána (*Mt. 26.*).

Učilť jest mistr *Aristoteles* Alexandra, aby úmluven byl s lidmi svými, ale však aby v nepotřebné řeči nepřielišil, řka: „Lépeť jest, aby lidé chýlili hlavy, skoro-li král promluví, chtiec slyšeti, nežli by sě nasytili mluvenie jeho přieliš hustého.“ *(Knížky o hře šachové.)*

Mudrc *Zeno* dal mladíku žvastajícímu toto napomenutí: „Pomni, že proto dvě uši máme, ale jeden jazyk, abychom pamatovali, že sluší více slyšeti než mluviti.“ A proto i sám při hostině mlčíval. *(Laertius.)*

Jazyk krotili:

Abraham a zachoval pokoj s Lotem.

Jakub a žil svorně s Labanem a smířil se s Esauem.

Josef egypt. nezlořečiv bratřím, ale odpustiv jim.

Job a Tobiáš neodpovídaje posmívajícím se přátelům.

Mojžíš snášeje reptání židů.

David nežehral na Saula.

Kristus nezlořečiv vrahům, jakož i sv. Štěpán.

Sv. *Bruno* nosil dnem i nocí na holém těle svém žíněné roucho a jazyk svůj trestával mlčením. *(Klinkáče leg.)*

Sv. *Efrém* mohl na konci svého života vyznati: „Nikdy přes rty mé nepřešlo marné, pošetilé neb daremné slovo; nikdy jsem žádného nepomluvil, aniž jsem s bližním svým ve svárech a hádkách živ byl.“ *(Mansi.)*

Sv. *František sál.* krotil jazyk svůj, zvláště když byl rozbouřen, ať praví: „Jazyk můj a srdce mé mezi sebou učinily smlouvu, aby jazyk nemluvil, když srdce je vzbouřeno.“ *(Sv. František sál.)*

Sv. *Godefried* pojímal jazyk v uzdu a neopovážil se mluviti, leč toho čest jmena Božího aneb prospěch bližního žádal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Gorgonia* pilný pozor dávala na všecky řeči své, jímajíc jazyka svého stále v uzdu, aby ničeho nemluvila, co by se Bohu nelíbilo a jiným škodilo. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Blahoslavený *Herrmann Josef* svědomitě uměl držeti jazyk na uzdě, takže po celý čas života jeho z úst mu nevyšly pomluva, ani na cti utrhání, ani zlořečení, ani lež. *(Mätzler.)*

Z úst sv. *Jana z Kříže* nevyšlo nikdy slovo, leč že poslušnost a povinnost to kázala. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Řehoř naz.* byl tak bázlivý, aby jazykem svým nezhřešil, že když jednoho času znamenal při sobě náchylnost k mnohomluvení, uložil sobě sám za pokání mlčelivost za celý čas postní. To učinil jedině proto, aby se naučil krotiti jazyk. *(Macana výb.)*

Jehuda, židovský rabín, vyvolával na trhu, že má drahou vodičku na prodej, jež tu moc do sebe má, že život prodlužuje. Rychle se množství lidí hlásilo o podivnou vodu. I otevřel Písmo sv. a četl slova ze žalmu 33.: „Který jest člověk, jenž žádá života a miluje dny viděti dobré? Zdržuj jazyk svůj od zlého a rty tvé ať nemluví lsti.“ *(Makrobius.)*

Opat *Sisois* sám se vyznal, že po 30 roků Boha o to prosil, aby jazyk povždy držel na uzdě. (*Pelagius.*)

Jistá *žena* žila v ustavičném sváru s manželem a že ustavičně mu odmlouvala a se zlobila, dostalo se jí i bití a tu se považovala za nejnešťastnější ženu na světě. I uslyševši o jisté čarodějnici, utekla se k ní na radu. Tato přinesla džbán vody a mluvila nad ní tajemná slova, napotom vrhla do ní něco soli a dala část do lahvičky. Lahvičku podala pak udivené ženě s tím doložením, aby ji povždy u sebe nosila a jakmile uvidí manžela rozlobeného, aby rychle se napila a vodu v ústech tak dlouho chovala, dokuď manžel se neutiší. Žena uposlechla a po nějakém čase, když jí voda došla, přišla s jásotem k domnělé čarodějnici a děkovala, že voda zázračná dobře účinkovala, že ani jednou bita nebyla; spolu prosila o novou vodu. Domnělá čarodějnice s úsměvem jí odpověděla: „Milá sousedko, voda jest obyčejná, avšak poručila jsem vám, byste ji dala do úst, kdykoliv muž váš jest rozlobený, abyste musela mlčelivost zachovati. Ano mlčelivost jest ta zázračná voda, která ničí a hasí oheň hněvu. Používejte pilně tohoto prostředku a dobře se budete snášeti s manželem svým.“ Žena upo slechla a jsouc nyní svorně s manželem živa, blahoslavila mlčelivosti.

(*Jan Nep. Černohouz.*)

Jistá *žena*, která nerozmyslně mluvívala, tázala se svého zpovědníka, smí-li kajicí roucho nositi? Zpovědník ale položil prst na ústa, řka: „Toto jest pro tebe nejlepší kajicí roucho.“

(*Pred. u. Kat. 1853.*)

4. Oči.

a) Jsou dar Boží, dobře jich užívej!

Když anděl Rafael pravil k Tobiáši: „Radost budiž tobě vždycky!“ řekl Tobiáš: „Jakáž jest mi radost, ještoto v temnostech sedím, a světla nebeského nevidím?“ (*Tob. 5, 11—12.*)

Žebrák slepý u Jericha prosil Krista: „Pane, ať vidím.“ (*Luk. 18, 41.*)

Očima, zrakem, přesvědčili se i mnozí o víře křesťanské. Tomáši pravili ostatní apoštolé: „Viděli jsme Pána.“ On pak sám teprv uvěřil, až Krista spatřil (*Jan 20, 25. 28.*). Apoštolé pravili k fariseům, když jim vyhrožovali: „Nemůžeme nemluviti toho, co jsme viděli a slyšeli“ (*Sk. 4, 20.*). I sv. Jan odvolává se na svědectví očí (*Jan 1, 1—3.*).

A proto slepota platila za zkoušku (*Tob. 2, 12.*), anebo trest (*Sk. 9, 8.; 13, 10—11.*).

V čas pronásledování křesťanů přemnozí zraku pozbaveni jsou. Za největší pokutu bude v pekle i tma.

Tudíž poručil Mojžíš: „Před slepým nepoložíš úrazu (*3. Mjž. 19, 14.*); i Církev zakládala ústavy pro slepce, jakýž i v Praze se nalezá.

Jaký div, že patriarcha Jakub se radoval velmi, když milého Josefa spatřil (*1. Mjž. 46, 30.*), a starý Tobiáš, že opět zraku nabyl (*Tob. 11, 17.*).

Vévoda elsaský *Adalrich* obdržev r. 650 toužebně očekávanou dceru slepou, nechtěl ji ani doma strpěti a teprv když pokřtěna byla na jmeno Odilia (dcera světla) od sv. Erharda a zraku nabyla, stavši se později i svatou, radoval se. Sv. Odilia jest patronka slepců a na její přímluvu i dcera v jedné rodině zraku nabyla. (*Alb. Stolc, Leg.*)

Perikles, praetor athenský, káral druha Sofokla, že pohleděl na okolojdoucího hezkého pacholíka. „Praetor,“ pravil, „musí i ruce i oči míti na uzdě.“

(*Wiser's Pred.-Lex.*)

Sv. *Mikuláš* dobře používal očí svých, neobracel je na bohatstvo, ani na zlato, ani na stříbro; na podřízené dával bedlivý pozor, bludaře od stáda svého vzdaloval. Tělesní krásy si nevšímal, věda, jak svůdná a záhubná bývá.

(*Krönes: Real-Lex.*)

b) Svádí k hříchu.

Alexandr velký nechtěl ani dcer přemoženého krále Daria spatřiti, aby jimi přemožen k hříchu nebyl.

(*Macana výb.*)

Když Panthea, pro krásu proslulá choť krále skytského Astradata, do rukou vítězícího perského krále *Cyra* se dostala: nepřipustil ji ani k sobě a nechtěl na ni ani pohleděti řka: „Oči jsou podvodní zrádcové, jimi mohl bych se z vítěze státi podmaněným, ze samovládce otrokem!“ (*Lohn. bibl.*)

Apulejus a *Hermes*, žáci Platonovi vypíchali si oči, aby se překážky dokonalosti zbavili. (*Wiser-Lex.*)

Eva nešťastná nedržela očí svých na uzdě, dívala se žádoucně na ovoce a zhřešila (*1. Mojž. 3.*).

Egyptští, kteří vzali Abrahamu ženu a k Faraonu ji přivedli (*1. Mojžíš. 12, 4. 16.*).

Sichem, porušiv Dinu (*1. Mojž. 34, 2.*).

Synové Boží vidouce dcery lidské, že by krásné byly a zhřešili s nimi (*1. Mojžíš 6.*).

Chám neostříhav očí, dopustil se hříchu na otci (*1. Mojž. 9.*). Judas spatřil Thamar na rozcestí a zhřešil s ní. (*Gen. 38.*).

Manželka Putifarova pohledem na Josefa nečistou zahořela láskou (*1. Mojžíš 39.*).

David, neostříhav očí, dopustil se cizoložstva (*2. Kr. 11.*). Job ale učinil smlouvu s očima a nezhřešil (*Job 31. 1.*).

Holofernes, spatřiv Juditu, nečistou láskou k ní zahořel (*Jud. 10.*).

Salomon, neostříhav očí svých, upadl v tenata žen a modlářství, jakž sám se přiznává (*Eccl. 2, 10.*).

Liina dcera Dina, chtíc dcerky tuzemské spatřiti, byla v Sichemu od syna Hemorova spatřena a svedena (*1. Mojžíš 34, 1.*).

Samson pohleděv na Dalilu upadl v tenata a přišel skrze ni v záhubu (*Soudc. 14 6.*).

Dva starci pohleděvše na Zuzanu, upadli v pokušení smilstva (*Dan. 13, 9.*).

Amon, syn Davidův pohleděv všetečně na sestru Thamar, zhřešil s ní (*2. Kr. 13.*).

Herodes dívaje se na tančící mladou Herodiádu, svolil k vraždě sv. Jan křt. (*Mt. 14., Mr. 6.*)

Sv. *Arsenia* navštívila na poušti jedna vznešená paní, aby se jeho modlitbě odporučila. Poznav Arsenius, že jest zde ženská, ihned se vzdálil. A když mu paní pravila, aby, nechce-li ji ani viděti, ani slyšeti, alespoň v modlitbě na ni pamatoval, odvětil: „Nikoliv! Budu Boha prositi raději, abych na tebe zcela zapomenul a na tebe nemyslel.“ (*Schustera Kat. Handb.*)

Sv. *Benedikt* pohleděl kdys na ženskou a od té doby začasto míval na poušti pokušení proti čistotě. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Jordán*, generál řádu kazatelského, ztrativ v nemoci jedno oko, pravil při prvním shromáždění: „Bratří! vzdávejte Bohu díky, již jsem ztratil jednoho nepřítele.“ (*Bolland.*)

Sv. *Jarolím* tvrdí o sobě: „Já svou křehkost vyznávám, že jakkoliv bděním, postem a mrtvením sebe všecken jsem schřadlý: přece jen patření na osoby ženské mně by mohlo býti nebezpečné.“ — Týž svatý radil panně jedné, aby, chce-li panenství své zachovati neporušené, se svým vzhlížením velmi byla šetrná a skrovná, by loupežníci t. j. zlé myšlenky a žádosti očima jako okny v duši se nevloupaly. (*Sv. Jarolím.*)

Sv. *Klára montfalkonská* nikdy nepovznesla všetečně očí svých a nikdy svévolně člověku v tvář nepohleděla, říkajíc, že zrak jest pramen mnoha zlého a že k mluvení nemáme očí ale jazyka zapotřebí. (*H. J. Karlíka Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš akv.*, ačkoliv žádného pokušení v sobě nezakoušel, držel přece přísně oči své na uzdě a říkával: „Kdyby byl David zraku svého byl držel na uzdě, byl by tak hluboko neklesl.“ (*Lohn. bibl.*)

Caesar de Bus, jenž ve zkaženém světě, zbožný vedl život, oslepl. A když mu jeden lékař zvláštním prostředkem chtěl zase zrak navrátiti a sice i zadarmo, nechtěl, řka: Ponech mi mou slepotu, jsemť nyní šťastnější než dříve, nevidím více svět a jeho marnost a proto jsem mnohých pokušení a tím i zármutku prost.“ (*Wiser-Lex.*)

Císař *Karel velký* zavřel často okenice a shrnul záclony, aby nemusel okolo jdoucích vystrojených viděti a nebyl pak od těla svého pokoušen k hříchu. (*Mehlera příkl.*)

Opat *Pastor* 40 roků měl těžké pokušení, že pohlížel jednou všetečně na dívku, ana klasy sbírala. (*Krönes: Real-Lex.*)

Mladý *poustevník*, jenž od dětinství na poušti vychován byl, šel s opatem do města a tu uviděl ženské tančiti. I otázal se pečlivě opata, kdo to jsou, jemuž opat odpověděl, že husy. Přišed domů plakal mladík a pravil po příčině se tázajícímu opatu: „Chci jísti husy, co jsem viděl. Tu svolav opat bratry zvolal: „Vizte, bratří, jak nebezpečný jest pohled na ženské. Tentoť nevinný mladík, jenž prve žádnou ženskou ne-

viděl, byv na poušti vychován, spatřiv ženské, pocítil v sobě oheň smyslné radosti!“ (*Josef du Bois.*)

Cudný *Roger* tak střežil očí svých, že živ jsa uprostřed hlučného světa, po tři leta na osobu druhého pohlaví nepohledl, byv pak na příčinu tázán, odpověděl: „Když člověk co možná vystříhá se pokušení, Bůh také jej chrání; jest-li se v ně dobrovolně vydává, Bůh jej opouští a on v pokušení klesne. (*Lohn. bibl.*)

c) Drž je na uzdě.

Lykurg, znamenitý zákonodárce, aby mládeži stud vštípil, poručil, aby jdouce po ulicích města, svrchním oděvem se zahalili, oči sklopili, a jen na cestu pozor dávali. (*Livius.*)

Makrina, choť konsula Torquata, žena obzvláštní stydlivosti, když jednookého člověka z Egypta v Římě ukazovali, nevyšla ani před dům, ač by byla ráda člověka onoho viděla, an manžel její nebyl právě doma a pravila k služkám, any ji vybízely na jednookého se podívat: „Raději bych umřela, než abych vyšla před dům! (*M. Aurelius.*)

Šlechetný pohan *Scipio africánský* nechtěl na zajetou pannu, jejížto krásu slyšel velebiti, ani pohlednouti, aby vítěz jsa tolikrát v boji, nebyl snad přemožen od tělesné žádosti. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Aloisius z Gonzagy*, ač po několik let se zdržoval u dvora královny španělské, přece nevěděl, jaké by byla tváře, tak pilně oči své na uzdě držel, ba ani příbuzným do očí nehleděl. (*Macana výb.*)

Sv. *Alžběta*, hraběnka duryňská, kdykoliv chtěla si vyjíti, pokaždé závojem tak hustě se přikryla, že tvář její skoro ani viděti nebylo. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Poustevník sv. *Ansenius* jen proto návštěvu přátel nerad viděl, že musel na ně patřiti, an chtěl oči jen k nebi obrácené povždy míti. (*Richter.*)

Bl. *Benedikt Labre*, žebrák, se nikdy na ženské nedíval, jen hlavou pokynul a odešel. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Bernard* tak držel oči na uzdě, že když již celý rok v klášteře se zdržoval, ještě nevěděl, jak strop jeho světnice vypadá a mnoho-li oken na každé straně v kostele jest. (*Pred. u. Kat. 1855.*)

Sv. *Bernard z Offidy* tak míval oči své na uzdě, že vždy chodíval s očima sklopenýma. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Felix z Cantalicio*, kapucín, povždy chodil se sklopenýma očima. Heslem mu byla slova: „Oči k zemi, srdce k nebi!“ (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Filip ner.* a sv. *Filip*, biskup tulonský, a mnozí jiní, tak bedlivě ostříhali očí svých, že v obličeji osoby pohlaví ženského nikdy nepatřili. (*Macana výb.*)

Sv. *František sal.*, aby oči své na uzdě držel nechtěl se dívati na slavný vjezd vévody savojského v Avigňonu, ačkoliv byl pozván. (*Karl Järsch.*)

Sv. *František Salesius*, byv jednou otázán, co by soudil o slíčnosti jisté paní, která jeho krajanka a příbuzná byla, odpověděl: „Viděl jsem ji, ale nepatřil jsem na ni.“ „Jak?“ tázal se ho biskup bellejský, divě se, „celou hodinu jste s ní rozmlouval a nepatřil jste na ni? jaký činíte rozdíl mezi viděním a patřením?“ I odpověděl sv. František: „Je-li rozdíl ten vedle gramatiky pravý nevím, ale v církevním smyslu je dobrý.“ Potom mu ho vyložil, řka, že pouhé vidění pozornost mysle v sobě nezavírá, tím že jen rozeznáváme, že jest žena a ne muž ta osoba, s kterou rozprávíme, patřením ale, že jakousi libost již jevíme a oči naše nikdy trvati nemají v hledění na osoby druhého pohlaví. (*Sv. František sal.*)

Sv. *František seraf.* tak očí svých držel na uzdě před ženskými, že řekl, svému druhu, že ani jednu ženskou nezná. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Gertruda* ujišťovala, což i všickni, kdo ji znali, potvrzovali, že nikdy muži tak dlouho do obličeje nehledí, aby později jeho postavu a podobu jiným popsati mohla (*Ott. Marianum.*)

Sv. *Godefried* zraky držel v kázni a a nepovoloval jim bez potřeby na předměty mimo něho jsoucí hleděti. (*H. J. Karlíka: Živ. svatých.*)

Sv. *Hugo* musel často v záležitostech úřadu se ženskými zacházeti a za 40 let nepodíval se ani jedné do obličeje. (*Theof. Raynandus.*)

Sv. *Juliana z Falkonerie*, panna, slynula stydlivostí až ku podivu, tak že žádnému mužskému ani v oči hleděti nechtěla. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. *Kajetán* oči své tak držel na uzdě, že když císař Karel slavný úvod měl, ani očí svých na tu slávu nepozvedl, proto u lidu stalo se příslovím, že člověka zvláště cudně a skromně k zemi sklopeným zrakem pohlížejícího jmenovali Kajetanem. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Karel borom.*, arcibiskup milánský, měl palác svůj na veřejném náměstí, kde na každý den dav lidu se scházel a kde oči jeho patřením do sytosti se baviti mohly. A aj, tento velký svatý ani jednou s okna všetečně nepohleděl, aby, co se na náměstí děje, spatřil. *(Macana výb.)*

Sv. *Kateřina janovská* chodila vždy se sklopenými očima. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Klára* nepohleděla po celý život svůj na mužského. Sama se kdys pronesla, že nechce ani obraz mužského spatřiti. Když se z domu vydala, zahalila obličej svůj, že ani její tvář spatřena býti, ani ona sama obličej jiných spatřiti nemohla. *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Ludvík*, biskup, již co mladík ženským se vyhýbal a jen s matkou a sestrou mluvil. Do očí jim nikdy nehleděl, ani od příbuzných ani od vlastní matky políbení nepřijímal a když mu matka proto domlouvala, pravil, že i matka jest ženská. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ondřej Korsini* tak očím a rozmluvám se ženskými se vyhýbal, že ani s matkou a sestrou nemluvil a proto bratrem slepým, němým a hluchým nazván jest. *(Lansicius.)*

Sv. *Pacifikus*, františkán, tak uměl zraků svých na uzdě držeti, že nikdo neviděl, jaké barvy oči jeho jsou. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Petr alkantarský* žádné osobě ženské nepohleděl do obličeje, ba on ani nevěděl, jaké barvy jest světnice, v níž bydlel. *(Karl Järsch.)*

Jan Berchmann nikdy vzhůru nepohleděl, nebylo-li toho zapotřebí, nikdy nehleděl na toho, s nímž rozmlouval, při žádném hřmotu se neohlednul; oči měl vždy sklopené, že nikdo ani nevěděl, jaké barvy jeho oči jsou; nikdy ho k tomu nepřiměli, aby zahrady a vinice pozoroval, anebo veřejného průvodu se zúčastnil. *(Wiser's-Lex.)*

Jistý *kněz* poslán byl z pouště do města Alexandrie k biskupu a když se navrátil, jsa tázán, co by na cestě viděl, odpověděl: „Věřte bratří! že jsem na celé cestě nespatřil obličeje člověka, leč biskupa, ku kterému jsem byl poslán.“ *(Macana výb.)*

Staří mnichové tak drželi oči na uzdě, že nikdo z nich na druhého při práci nepohleděl, alebrž každý se sklopenýma očima práci svou konal. *(Sv. Jarolím.)*

Opat *Pion* byv od Antonína ku své sestře poslán, zavřenýma očima do její komůrky vstoupil a tak i odešel a když ona rozmrzena dále ho zvala, odvětil: „Byl jsem u tebe a jakž jsi žádala, viděla jsi mne.“ *(Marulus.)*

Sara, představená kláštera v Scythiotiku, 60 roků žila u vody a ani jednou se do ní nepodívala. *(Drexelius.)*

Opat *Silvanus* zakrýval si kapucí hlavu, když v zahradě zalíval, tak že jen na nohy viděl. I otázal se ho kdysi jeden cizý bratr po příčině jednání toho. „Proto to činím,“ odpověděl mu Silvanus, „abych se nemusel na stromy dívati a pohledem tím mysl má nebyla roztržitá.“ *(Prediger u. Kat. 1853.)*

Mladík zbožný *Adam Schmied*, zavřel při divadle, an bengalský oheň zapálen byl, oči, aby se přemohl. A hle, později stal se z něho zbožný kněz. *(Innsbr. Handbuch.)*

5. Ucho. Použij k dobrému!

Sv. *Mikuláš biskup* ucha dobře používal. Jako Samuel rád naslouchal slovu Božímu a slávě Hospodina. Svými kázaními hleděl bloudící a hřešící obrátiti. Povždy měl uši otevřené, aby poučoval, kteří si poučení žádali, ku pomoci lkajícím spěchal. *(Krönes: Real-Lex.)*

Snoubenci,
viz: „manželství 2. 3.!“

Sobectví,
viz: „lakomství!“

Souboj.

1. Časem jest dovolen; užívalo se ho.

Když za římského krále *Tulla Hostilia* Římané s Albánskými vojnu vedli: byla na obou stranách trojčata u Římanův Horaciové u Albánských Curiatové. Obě vojska na tom se usnesla, aby trojčata soubojem rozhodla. Horaciové zvítězili a Albánští poddali se Římanům. *(Aurel. Vict.r.)*

David, vyzván Goliášem k souboji, jímž rozhodl boj s Filištinskými, nezhřešil *(1. Kr. 17.)*.

I sv. Václav bez viny soubojil s Radislavem, knížetem kouřímským, aby mnoho životů ušetřil.

(Podstránského: Výklad.)

Před zavedením křesťanství vůbec se souboje v rozepřích užívalo. Povčra a surovost jsou souboje pramen. Tak když v Gallii první truida zemřel a více se jich k té důstojnosti hlásilo, rozhodlo se soubojem. — V Dánsku vydal král Trothro zákon, aby rozepři mající při soudu soubojem rozhodli. I Celtové, Frankové, Normané, Sasíci a Umbrové soubojem práva si dobývali. Zvláště u Germanů v ordaliích a soudech Božích souboje se užívalo, aby právo a pravda se vyjevila.

(Krönes: Real-Lex.)

U Němců i v starých dobách králové sami, majíce při, soubojem ji rozhodovali. Tak souboj vedli před vojskem Hundingus, Crantzius, král saský a Roheus, král dánský; — Atislus, vládce Svecie a Frovinus, pán Jucie; — Edmund, král saský a Kanut, král dánský.

Souboje se užívalo i při ordáliích u křesťanů. Král kastilský Alfons dal rozhodnouti soubojem, zdaž španělská anebo římská liturgie se lépe pro bohoslužbu hodí. Král Lothar zapudil manželku svou Theutbergu a žil nedovoleně s Waldradou. Maje se proto před papežem Mikulášem zodpovídati, žádal, aby záležitost ta se rozhoda soubojem, což arci papež nepřipustil.

(Wetzer Kirchen-Lex.)

Longobardé užívali souboje i při soudech, ač tu mnoho bezpráví se stalo, jak sám král Luitprand (713—744.) doznává. *(Butler.)*

2. Jest hanebný a nerozumný.

R. 1867 přišli dva *důstojníci* se sekundanty a lékařem po souboji do hostince v předměstí vídeňském, aby při víně smíření slavili. Uražený měl v obličeji krvavou jizvu, kterou si po zadostiučinění utržil. V tom uslyšeli ve vedlejším pokoji hádku a nadávky. Z hádky se vyvinula pranice a silnější slabšího vyhodil ven. S nevolí pravil důstojník, jenž zvítězil: „To jsme přišli mezi krásnou holotu do krčmy.“ Porančný důstojník ale odpověděl: „Urážka mezi těmi venku jest mnohem větší, než maličkost, pro niž jsem se já rozhorlil. Ti venku se rvali alespoň holou rukou, my ale mečem.“ A hle, opět by snad ho byl druh vyzval k souboji, kdyby mu sekundanti nedokázali, že jest to dobrý vtip. *(Scherer: Exempel-Lex.)*

Sergius nepohodl se s přítelem a vydal se s ním v souboj, při čemž ho zabil. Přítomný syn Sergiuv sv. Romuald tak byl následkem souboje dojat, že se zcela světa vzdal, do kláštera vstoupil a svatým se stal. *(Quillois.)*

Vinæ, profesor mathematiky na universitě cambridgské tvrdíval vždy, že souboj jest věcí nerozumnou. Jednou pravil to i ve společnosti důstojníků vojenských, kteří se obzvláště rádi bili. I pravil jeden z nich Vinæovi: „Dobře: ale co byste učinil, kdyby vám někdo řekl do očí: Vy jste lhář?“ — „Co bych učinil? Dokažte to pane, řekl bych. A on by to buď dokázal, buď nedokázal. Dokázal-li by, nesměl bych se ozvati já; nedokázal-li by, byl by lhářem on sám a já bych byl ospravedlněn.“

(Čas: „Čech“ 1875.)

Zemin, syn tureckého sultána, byl v Neapoli turnajím přítomen, při nichž rytíři zuřivě proti sobě jeli a do písku se metali. I zavrtěl Turek hlavou a pravil: „Jedou-li proti sobě opravdu nedivím se, pak-li ale v žertu, jest to přece jen mnoho.“ Co by asi soudil Turek o souboji? *(Menoch.)*

3. Trest církevní; světský; trestá se sám.

Soubojníci co lidé nectní mají býti z Církve vyobcováni, jako i svědkové

a účastníci; tomu pak, kdo v souboji padl, má se odepříti církevní pohřeb. *(Sněm tridentinský.)*

Proti souboji psal zbožný *Agobard*, arcibiskup lyonský, taktéž papežové Mikuláš I., Štěpán VI., Alexandr III., Celestin III., Řehoř XI.

Podobně i Církev užívala moci své proti němu.

Sněm církevní ve Valence (855) zakázal soubojníky pohřbíti; podobně se souboji opřely sněm basilejský; toledský (1473); papež Julius II. opakoval výrok snému toledského (1509) a připojil i exkomunikaci; i papež Lev X. (1513) větší trest uložil; podobně i Řehoř XII. bullou „ad tollendum“ (1582) a Kliment VIII. bullou „Illius vices“ (1592); papež Benedikt XIV. bullou „Detestabilem“ (1752); a papež Pius IX. konstitucí od 12. října 1869.

Na soubojníky přísné zákony vydali i panovníci světští.

Vilém vítězný v Anglii zákonem v jisté dni souboj zapověděl. — Jindřich IV. (r. 1602); Ludvík XIII. a XIV. Ludvík XIV. dal r. 1627 jistého Montmorenciho a Rosmandexa z Chapelles pro souboj odpraviti. *(Krönes: Real-Lex.)*

Rakouský zákoník trestá souboj vězením od 5 až do 20 roků.

Když rytíř ze *Sen* . . . v 17 soubojích zvítězil a statečností svou daleko široko proslynul, najednou zmalomocněl, poznav marnost slávy světské a vida před sebou nevinně prolitou krev. Krvavé mrtvoly soků neustále mu tanuly na mysli, ve dne viděl krev, v noci jich duchy a v uších zněl mu nářek 17 truchlících rodin, kteréž buď syna, nebo manžele, nebo bratra, anebo přítele v padlých oplakávaly a život jejich nazpět žádaly. Nemaje nikde stání a nemoha ničím svědomí přehlušiti, uchýlil se do samoty, do kláštera La Trappe. Když však revoluce nábožné bratry z klášterních zdí vypudila, vypuzen jest i onen nešťastník do světa, kdež r. 1791 ve Francouzsku samovraždou bídu svou dovršil. *(Mehlera příkl.)*

4. Příčina: pýcha; smilstvo.

Starý *Bohdan* nalezl poraněného důstojníka, jemuž přispěl. A tu se mu důstojník přiznal, jak k ráně přišel, řka: „Přítel můj, setník, urazil mne maličkostí. I došlo na to, že jsme se vyzvali na souboj. On mne střelil do ramena. Já se nadál, že mne ušetří. I rozpálím se hněvem, namířím, vystřelím a kulka projela ubohému prsa. Já stal se vrahem přítele. Bože! smiluj se.“ *(Blahověst 1852.)*

Dva *divochové* z kanárských ostrovů v Africe bojovali spolu pro zábavu krajanů svých. Že ale si v síle a obratnosti byli rovni, nechtěli ustáti, až diváci je od sebe odtrhnuli. Tu pravil jeden v divoké pýše k druhu: „Zajisté že neučiníš, co já učiním!“ Domluvil a skočil s vrchu do propastě a zahynul. Načež druhý: „I já se smrti tak málo bojím, jako ty!“ a skočil za druhem. *(Mehl. příkl.)*

V *Inomostí* odbýván nedávno souboj šavlemi mezi knížetem R. a baronem S., při kterémž prvnější byl lehce poraněn. Příčina souboje mezi oběma důvěrnými přátely byla pranepatrná. Po vesele pitce totiž zaklepal kníže R. svému příteli o půl noci na okno probudiv jej ze spaní; baron S. pak poněkud urážlivým slovem vyzval přítele k pokoji. Poněvadž se stalo tak před svědky došlo následkem toho k vyzvání. *(Vaterland 1877.)*

V *Levicích* pohaštěřili se dva 14 a 15letí hoši a potom šli se bít šavlemi. Jeden přesekl druhému tepnu a nešťastný chlapec nachází se teď v povážlivém nebezpečenství. *(Čas: Čech 1880.)*

Ve Stromovce stříleli v souboji jistý nadporučík a poručík v záloze na sebe z rovolverů. Příčinou byla hádka v hostinci, při níž nadporučík technikovi vytýkal, že se vetřel do jich společnosti. Jest totiž onen záložní důstojník mimo to posluchačem lučby na německé polytechnice a to urazilo tak nehorázně hrdopych onoho hrdiny, domnívajícího se, že je povýšen nad svého kollegu, může-li se prokázati na každé straně límce jednou hvězdičkou více. Oba soupeři konečně vyzvali se na souboj. *(Čas: Čech 1880.)*

V *Miškově* posekali se dva panáci pro jistou krásnou dceru Thalie. *(Čas: Čech 1880.)*

5. Vzdej se ho; zamezuj i u jiných!

Hrabě *Rougemont* proslul za císaře Jindřicha IV. i udatností i přečetnými souboji. Na napomínání sv. Vincence paul. ale přislíbil, že žádného souboje více nepodnikne. I obrátil zámek svůj v nemocnici a každodenně přemýšlel o své náklonnosti k souboji. Tu spatřiv jednou zbraň, kterouž mnoho slávy si vydobyl a stará náklonnost se v něm vzbudila. Než přemohl se, roztříštil meč o kámen, aby více do staré navyklosti nepadl. *(Mehlera příkl.)*

Sv. *František sál.* shledal, že vojínové obsádky allinské velmi často v souboj se pouštějí a to při dosti nepatrné hádce, která mezi nimi vznikla, což ho bolestí velkou naplňovalo. Proto usiloval všemožně, aby je od nepravosti té odvrátil; připomínal jim častěji, že těmito souboji dopouštějí se těžkých hříchů, říkával jim také, že by zbraně své toliko k obraně vlasti a k hájení sv. náboženství užívati měli. A hle, usilování Františkovo dosáhlo žádoucího úspěchu; vojínové nabyli přesvědčení, že i ve stavu vojenském lze ctnostně živu býti a zanechali souboje. — Jednoho dne dozvěděl se sv. František, že dva šlechticové kalvínští vyzvali se na souboj a že se již ubírají na určité místo. I chvátal za nimi, chtěje raději vlastní život obětovati, než připustiti, aby bratří v Kristu jako dravá zvěř na smrt mezi sebou zápasili. Shlédnuv je, volal na ně zdaleka a prosil jich ve jmenu Ježíše Krista, aby od úmyslu svého ustáli; ale zuřivci ti nedbali na volání a prosby jeho, nýbrž tasivše meče počali se jižjiž potýkati. Tu František sebral vši sílu svou, přikvapil k nim, vrhnul se mezi ně a ukazuje na vlastní prsa volal: „Sem obraťte meče své! žízníte li po krvi, prolejteť krev moji; milerád ji v oběť přinesu, bych duše vaše zachoval.“ Tak mluvě padl jim k nohoum a objímal je; při tom třpytily se mu v očích slzy lásky a ve slovích jeho jevila se výmluvnost evandělická. Připomínal jim s velkým důrazem páté přikázaní Boží: „Nezabiješ!“ a slova Písma sv.: „Hrozné jest upadnouti v ruce Boho živého“ (K Žid. 10, 31.). Nad tím se odpůrcové přece zarazili. Vidouce u nohou muže, kteréhož posud nenáviděli a jenž za jich spásu chtěl zemříti, obdivovali mlčky neobyčejnou spanilomyslnost jeho. Teprv po nějaké chvíli mluvil jeden z nich o křivdě mu učiněné. Ale František poukázal ho na Krista na kříži pnícího, jenž za křivdy naše umřel a jehož máme býti učeníky v trpělivosti. Každému z nás volá: „I pro tebe jsem trpěl a ty by's mne chtěl připraviti o ovoce oběti mé?“ Při těchto slovech padli sokové jeden druhému do náruče a smířivše se smáčeli slzami vděčnosti andělskou ruku, kteráž jim oči otevřela, ano stali se později i katolíky.

(Jakub Procházka: Živ. sv. Fr. sál. 1879.)

Hrabě *Gondi*, v jehož domě sv. Vincenc paul. za prvních let svého kněžství vychovatelem byl, byl vůbec muž bohabojný, avšak v nepředloženém okamžení dal se popuditi k souboji. Jak mile se toho sv. Vincenc dozvěděl, vrhl se po mši sv., kterou za hraběcí rodinu sloužil, na kolena před hrabětem a neustál v prosbě, až hrabě souboje se vzdal. *(Škola B. Srdce 1869.)*

Císař *Augustus* byl po bitvě u Aetium od Marka Antonia na souboj vyzván. Augustus ale odpověděl: „Hnusí-li se Antoniu život, může se ho jiným způsobem zbaviti, já neuznávám za dobré, abych se stal jeho katem.“

(Krönes: Real-Lex.)

Dva španělští jenerálové *Jovellar* a *Primo de Rivera* majíce mezi sebou jakýsi spor, vyzvali se na souboj a sice na smrt. Ve chvíli, kdy oba soubojníci vsedali do vozů, aby na místo souboje odjeli, dal si Alfons, král španělský, oba k sobě předvolati do zámku Eskurialu. Co jim povídal, o tom nikdo neví, avšak oba protivníci po chvilce z komnaty královské vystoupili smířeni — ruku v ruce. *(Čas. Čech 1878.)*

V souboji, kterýž před císařem *Bedřichem* jistý vlašský šlechtic Aldobrandini z Paduy s jistým Němcem podnikl, poněvadž pohaněl udatnost Vlachů, byl tento po mnohém plném útoku konečně na zem poražen; a jelikož se nechtěl vzdáti a císař kázal, aby se souboj ukončil, daroval vítěz přemoženého Aldobrandini císaři; tento pak na místě vítěze povýšil do stavu hraběcího.

(Frencla Postilla.)

Moený král pruský *Bedřich II.* zapověděl přísně ve svém vojště všeliký souboj. Jedenkráte žádali dva důstojníci, aby směli svou při rozhodnouti soubojem. Král svolil pod tou výminkou, aby co svědek byl přítomen kat a neprodleně tomu, kdo by druha v souboji zabil, hlavu k nohoum položil. Takto se důstojníci rozmyslili a zanechali souboje. *(Podstr. výkl.)*

Farář maubeugeský v diecési *Cambrai* vyšed na procházku, uslyšel břinkot zbraní a spatřil dva důstojníky spolu bojující. Zápasníci ustáli překvapeni nenadálým příchodem vážného faráře a jeden zuře faráře odháněl. Tiše pravil kněz: „Přišel jsem sem, abych vám pošetilost vašeho jednání dokázal. Bojujete spolu, abyste ukázali, že jste ctní mužové. Já ale pravím, že ten, kdo v souboj se pouští, jest zbabělec a špatný člověk. Zbabělec jest, jsa otrokem uražené pýchy; jest špatný, ješto pro pomstu jako zvíře zbavuje se milosti Boží a pošetile čest svou závisetí dá od meče anebo pistole!“ A nyní prosil a zapřísahal oba tak dlouho, až se smířivše opravdově od souboje ustáli.

(Gaume.)

Abbé H., řiditel vyučovacího ústavu v Boloni, šel jednou do blízké vesnice a tu spatřil, kterak dva furirové v souboji se chtí potýkati. Ihned vskočil mezi ně a důrazně je napomínaje vyrval jim zbraň a neustál, až se oba spolu zcela smířili. *(Herbsta př.)*

Ludvík XIV., král francouzský, po celý čas svého dlouhého panování nedal se pohnouti, aby kterému soubojníku milosti udělil. *(Podstr. výkl.)*

Kardinál *Richelieu*, ministr francouzský, sice přísností souboj zamezil, avšak po jeho smrti ona vojenská ztřeštěnost se obnovila. Jistý nábožný šlechtic, jménem Ollier, nedostatečnost zákonů v té případnosti tím hleděl opraviti, že založil spolek šlechtický, jehož členové přísahou se zavázali, že nechtí ani na souboj koho vyzývati, ani vyzvání od koho přijímati, aniž co svědkové býti přítomni. *(Podstr. výkl.)*

R. 1850 podal *L'Allemand* v zákonodárném sboru ve Francii návrh, aby souboj se zrušil, ješto na křesťana se nesluší. *(Mehlera: Kat. Handb.)*

I bohopustý *Rousseau* horlil z důvodů rozumových proti souboji: „Chraňte se sv. jmeno cti s barbarským předsudkem vyměniti, jenž všecky ctnosti na špici meče klade a jen udatné ničemy plodí. Jako by obratnost meče společenské povinnosti nahraditi mohla. Kdo se umí dobře mečem oháněti, přestává snad již ničema, utrhač, škůdník býti a jest proto poctivý, lidský a mravný? Kdo tedy v souboji soupeře poranil, jest na cti zachráněn a kdo ho zabil, neučinil proto křivdu?“

(Krönes: Real-Lex.)

Hraběte *ze Sallesu* vyzval jistý chlubič, když jej hrabě pro rouhání káral, na souboj. Hrabě mu ale odvětil: „Ať jsem Boha proti rouhání zastával, nechci Ho nyní sám pro uražení domnělé cti uraziti!“ a souboj nepřijal.

(Mehlera příkl.)

V *Štutgartu* urazil jistý studující nerozvážným slovem svého druha, který ho vyzval na souboj. V určený čas dostavili se oba na určitém místě, ozbrojeni notnými holemi. Než se počali biti, pravil uražený: „Aby's věděl, jeden z nás musí na místě tomto zůstati.“ „Dobře,“ odvětil druhý, „zůstaň tedy zde a já půjdu domů.“ Po těch slovech se obrátil a spěšně chvátal domů a tím souboj se ukončil a i druhý studující šel domů, kterýžto zamezený souboj všickni moudří pochválili. *(Mehl. př.)*

Ve *vendéeské válce* přišli dva šlechtici do hádky. Jeden z nich tasiv meč druhého jím udeřil lehce, tento chtěl se naň vrhnouti, avšak tu se mezi ně postavil vůdce, zbožný a hodný pán z Donnissonu, a zvolal: „Kristus svým katanům odpustil a vojín křesťanský chce svého druha zabíti?“ I objali se oba a zapomněli na různici. *(Mehl. př.)*

Soud lidský co úsudek,

viz i: „soudlivost!“

1. Jest klamný a nestálý.

Alexandr velký navštěvoval věhlasného malíře Apella. Když tu jednou v dílně jeho mluvil mnoho o umění malířském, vzal ho Apelles stranou a pošeptal mu uctivě do uší, aby přestal mluviti, ani by se mu chlapci, co barvy trou, hlasitě nad jeho nevědomostí v malířství vysmáli. *(Plinius.)*

Heli, nejvyšší kněz, měl Annu, matku Samuelovu, v Silo před archou úmluvy v chrámě se modlící za opojenou, ještě přece v tuhé vroucnosti modlitby konala. *(1. Král 1, 12.)*

Putifar, soudě o Josefu zle, dal ho uvězniti. *(Gen. 39, 19—20.)*

Berlínský truhlář a čalouník *J.* byl vyzván od bohaté vdovy W., aby pooopravil její pohovku. Když strhl s ní starý povlak, nalezl v pohovce veliké psaní, v kterém bylo uloženo 700 stotolarových, 8 pětadvacetitolarových bankovek a pak několik kuponů berlínských městských obligací. Poctivý nálezce odnesl peníze paní W., kteráž spatřivši je zvolala zcela ulekaně: „Ach Bože! toť jest ono psaní s penězi, kteréž prý ukradla dřívější moje služka a proč před sedmi lety dostala rok žaláře!“ Ubohá dívka dokazovala svého času před soudem svoji nevinnost, nebylo však nic naplat, byla odvedena do žaláře. Jmenovala se Amalie K. a zemřela před osmnácti měsíci ve svém rodišti na nemoc, již si přinesla ze žaláře. *(Čas. Čech 1879.)*

Kněz *Adam Tanner*, znamenitý bohoslovec, roznemohl se jednou nebezpečně v jistém selském statku. An již takořka umíral, prohlíželi rolníci jeho věci a oděv a nalezli tu i mathematické nástroje ze skla, jež za čarodějnické nástroje považovali a ihned z toho soudili, že Tanner jest čarodějník. I usnesli se na tom, že ho na posvátném místě nepochovají. A i zajisté by byli tak učinili, kdyby zkušený muž se byl nenalezl, jenž nevědomce poučil, že jsou to drobnohledy, věci tedy zcela přirozené. *(Hunolta kázaní.)*

Když na ostrově Maltě jedovatý had utíkaje před ohněm, připjal se k ruce *Pavlově*, soudili okolostojící, že vražedlník jest a že pomsta Boží ho stíhá; když pak ale viděli, že se mu nic zlého nepřihodilo, změnivše úsudek svůj pravili, že jest Bůh. *(Skut. ap. 28.)*

Zástupové židovští volali: Hosanna *(Mat. 21, 9.)*; a po několika dnech křičeli: Ukřižován buď *(Mat. 27, 23.)*.

2. Chovej se!

a) Nepřenáhli se v něm!

Indian vyšel si na lov. Za jeho nepřítomnosti vplížil se do chatrče veliký had a zamířil zrovna na kolébku, v níž novorozeňátko spalo. Byl by je dojista zadávil, kdyby nebyl velký pes, jenž po dvoře běhal, zaslechl šramot, způsobený kolébkou, již had převrátil. Věrný strážce domu běží, tam uzří nestvůru, vrhne se na ni a zardousí ji po tuhém boji. Ještě byla tlama jeho celá krvavá, když uslyšel pána svého vracejícího se z lovu. Běží mu rychle vstříc a chce mu neobyčejně živými důkazy radosti dáti na jevo, že mu právě velmi důležitou službu prokázal. Již tím všecek jsa znepokojen, že tlama psova byla krvavá, nachází muž onen při vstoupení do chatrče ještě kolébku syna svého převrženou. Ihned jak tyto dvě věci v hlavě srovnal, usoudil, že pes dítko jeho zardousil; a v prchlé vzteklosti, kteráž se ho zmocnila, vypálil naň svou bambitku a zastřelil ho. Na to přiblížil se kolébce svého syna; jak se podivil, když ji obrátil a pod ní svého synáčka klidně spáti viděl! Nyní poznával své nespravedlivé jednání. Ale ještě větší výčitky sobě činil, naleznuv několik kroků od kolébky hada, kteréhož jeho pes zardousil. To vida přicházel k poznání, že nešťastný pes dalek toho, vzíti dítku život, spíše mu je zachoval a nemohl se pro jeho zabití zdržeti slzí. Člověče! nesuď dle zdání a potlač vždy první nával zlosti, abys ušel pozdní lítosti!

(P. Bonaventura.)

Když za císaře Leopolda I. Turek, ukrutný nepřítel křesťanů, proti domu rakouskému se vší hrůzou a ukrutností

neslýchanou válku zdvihl, nabízel se ve Vídni za polního vůdce *Eugen*, princ savojský, jehož službu před tím Ludvík, král francouzský, pro neúhlednost jeho těla zavrhl. Leopold přece ho přijal a když vojsku za vůdce jej představil, tu vojínové, soudíce dle zevnějšku, po směch si z něho tropili, řkouce: „Ten mužíček málo Turkům brady rozčechrá!“ A hle, jak se zmýlili; neboť právě tento neúhledný a co do osoby nepatrný muž zlomil sílu Mahomedánů zlostných bojem vítězným, tak že na zahubení křesťanstva nemohli nikdy již více ve způsobu předešlém povstati *(Jos. Ehrenberger.)*

Jistý bohatý *muž* uděloval mnoho almužny a posílal i jednomu starci, jenž dříve ve velmi skvělých poměrech stál, každoročně 400 tolarů. Jednou podporu tu poslal po svém synu. Tento přišed domů oznámil otci, že onen muž tak bídně nežije a že se styděl, podporu tu přijmouti, a proto aby ho nepodporoval. Načež otec: „Milý synu, nesuď dle zevnějších poměrů. Onen muž žil dříve ve velmi skvělých poměrech a já se tomu velmi divím, že s tak malou částkou může s rodinou svou býti živ. A proto dones mu ještě jednou tutéž částku a zdvojnásobni mu podporu!

(Šmída: Repert.)

b) Nedbej naň mnoho!

Sv. Pavel, ač všem v Pánu líbiti se hleděl a všechněm všecko jest učiněn *(1. Kor. 9, 22.)*, přece to za nejmenší měl, aby souzen byl od lidského soudu *(1. Kor. 4, 3.)*.

I sám Kristus nám pravil, abychom naň nedbali *(Jan 12, 47.)*.

Sv. *Valtr*, konaje spravedlnost povždy, nedbal nic ani na chválu ani na potupu lidskou, ano aby chval všech ušel, cokoliv dobrého do sebe měl, bedlivě před lidmi ukrýval.

(II J. Karlíka: Živ. svat.)

Jistému schopnému *malíři* zachtělo se svou prací vhod učiniti všemu světu. Sebrav všecko své umění na jeden obraz, vystavil jej na veřejném místě a položil podlé něho olůvko a list, v kterém prosil každého, zaznamenati ta místa na obraze, která by jemu se nelíbila. Množství lidí sešlo se okolo obrazu. Každý chtěl poukázati sebe znatelem, což i poznamenal. Jak podivil se malíř přišed u večer k obrazu svému. List všecek byl zčárován, i nebylo v něm místa, které by ostalo nezaznamenáno. — Na druhý den se zachtělo malíři, zkusiti toho poznovu. Vystavil obraz svůj jako dříve, v listu ale žádal, aby každý poznamenal to místo, které by bylo lepší dle jeho úsudku. U večer nalezl obraz tak počárovaný jako dříve; co jedni haněli, to chválili druzí, za výbornou krásu to pokládajíce. — Malíř vzal obraz svůj a napotom již nikdy netroufal si všem zadost učiniti.

(Poutník slovanský. 1827.)

Jistý *otec* konal se synem cestu na oslu. Zprvu si sedl otec na osla a syn ho veda popoháněl. Když pak přišli do vesnice, divíce se tomu obyvatelé reptali, řkouce: „Hleďte, ten starý tatík sedne si na osla a dítě nechá za sebou cválat a se pachtit!“ I kázal otec synu posaditi se, sám pak šel vedlé pěšky, chtěje ujíti pomluv lidských. Než když přišli do druhé vesnice, posmívali se jim volajíce: „Zpozdilý to otec, nechá kolohnáta sedět a sám stařičký jde pěšky.“ Tedy sedli si oba na osla, ale špatně pochodili. Jedva že přišli do třetí vesnice, již museli na své uši slyšet hubování: „Nelitostiví to lidé, sednou si oba na ubohé hovádko, až by ho mohli umořit!“ Slezli tedy a šli oba pěšky vedlé soumara. Než i tu neušli posměchu. „Zpozdilí to lidé, nechají soumara zprázdna jíti a sami se za ním pachtí! Blázni, více šetří hovada než člověka.“ I řekl tedy otec k synu: „Jak vidím, nelze se zalíbiti všem; čiňme tedy, co Bůh velí a co dobrého a pravého jest, ostatně pak nedbejme na soud a řeči lidské.“

(Frencla: Postilla)

Představený jedné duchovní školy dal jistému starci, jehož by rád něčím zaměstnával, hodiny na věži na starost, aby je natahoval a řídil. Po nějakém však čase přišel tento a stěžoval si, že mu není možno službu tuto déle zastávati. „Jak,“ táže se ho představený, „což jest to něco těžkého denně dvakráte závaží natahovati?“ „Nikoliv,“ odvece stařec, „ale ze všech stran se na mne dotírá.“ „Jak to?“ „Jdou-li hodiny jen o několik minut později,“ odvece stařec, „reptají žáci ve škole a dovádějí na mne, že musí déle ve

škole býti; postrčím-li rafiji něco napřed, abych je upokojil, mám kříž s lidmi v městě, kterýmž jdou hodiny zase příliš rychle; a povolím li jim, žalují zase studující, tak že ani nevím kde mi hlava stojí.“ K útěše jeho dí mu představený: „Chci ti dáti dobrou radu a budeš míti pokoj se všemi. Budou-li si stěžovati, že jdou hodiny příliš napřed, rci jim: Nechte mne jen, však já to dobře zřídím. I těm druhým řekni: Hned je zřídím. Při tom však zřiď je dle slunce a nech jen jíti, jak jdou.“

(*Sv. František sál.*)

Zahradník vypěstil ve své zahradě překrásný karafiát a každý se obdivoval útlým jeho barvám a líbezné vůni. Jednou přišel vznešený pán se svou manželkou do zahrady a dívali se na tu květinu. Pán pravil: „Na barvách karafiátu není nic obzvláštního; vůně však je velmi příjemná.“ Paní však zvolala: „Nikoli! nikoli! je to právě naopak: barvy karafiátu jsou krásné nad vše přirovnání, bohužel nemá on však pražádné vůně.“ Zahradník nemohl pochopiti tyto podivné úsudky; konečně však zpozoroval, že byl pán krátkozraký, paní však měla rýmu. I řekl tu zahradník sám k sobě: „Tak, jako karafiátu, daří se i mnohé dobré věci na světě. Neznalec hanívá i to nejšlechetnější a nejsvětější.“

(*Kr. Šmíd.*)

Soud co trest Boží.

viz i: „Bůh; nejvýš spravedlivý!“

1. Rozličný Bůh na hříšníky posílá.

Trestu Božího došli:

Celý svět potopou. (*Gen. 7.*)

Národové u př. Israelité pro modlářství (*Ex. 32.*); zajetím babylonským a assyrským (*4. Kr. 25.*); hady (*Num. 21.*); národ Amalech zničen (*Ex. 17.*); Egyptťané v moři (*Ex. 14, 15.*); Babylonští (*Is. 14, Jer. 30, 51.*)

Města u př. Sodoma a Gomorrha (*Gen. 19.*)

Jednotlivci: Adam a Eva (*Gen. 3.*); Nadab a Abihu, synové Aronovi pro neposlušnost (*Levit 10.*); mladík rouhající se ukamenováním (*Levit. 24.*); Maria, sestra Mojžíšova, malomocenstvím (*Num. 12.*); 600.000 Israelitů mimo Kaleba a Josue na poušti museli zemříti (*Num. 14.*); ten, jenž přestoupil slavení soboty ukamenováním (*Num. 15.*); odbojný Kore a druzi ohněm (*Num. 16.*); Mojžíš, že pochyboval, nesměl vejíti do země zaslíbené (*Num. 20.*); Achan smrtí, že ponechal si kořist z Jericha (*Jos. 7.*); pokolení Benjamín kromě 600 mužů zahynulo pro smilstvo na ženě levity spáchané (*Soudc. 20*); Heli i synové (*1. Kr. 2.*); Saul pro neposlušnost k Bohu (*1 Kr. 13, 15.*); Oza, že se dotekl archy umluvy, zahynul (*2. Kr. 6.*); 72.000 lidí zahynulo, že David je sčítal (*2. Kr. 24.*); muž, že chleba pojedl v domě proroka (*3. Kr. 13, 42.*); pacholíci, že Eliseu se posmívali, od medvědů roztrháni jsou (*4. Kr. 2.*); Giezi pro lakomství malomocenstvím (*4. Kr. 5.*); Oziáš král, malomocenstvím, že obětoval jako kněz (*2. Par. 26.*); Ezechiáš, král, vychloubaje se poklady, přišel o ně (*4. Kr. 20.*); Antioch, král, za živa hnil (*2. Mak. 9.*); sluha nemilosrdný do vězení uvržen jest (*Mat. 18.*); podobně sluha, který talent svůj zakopal (*Mt. 25.*); Ananiáš a Safira (*Sk. 5.*); Herodes sežrán jest pro pýchu a ukrutnost od červů. (*Sk. 12.*)

Hlad panoval za času Abrahama, Jakuba a Josefa, za Davida (*2. Kr. 21.*); za Eliáše v Samaří (*3. Král. 18.*); za Elisea. (*4. Král. 4, 38.*)

Ve XIV. století panoval v Asii, Africe a Evropě, mor strašný pod jmenem černá smrt, protože černé skvrny na těle se vyrážely a pak i boule a žlázy na krku naběhly. Tak ve Florencii zemřelo 60.000 lidí, v Benátkách 100.000, v Marseillu za jeden měsíc 16.000, v Paříži 50.000, v Aviňonu 60.000, ve Štrasburku 16.000, v Lübecku 9000, v Basileji 14.000, v Erfurtu 16.000, ve Výmaru 5000, v Londýně nejméně 100.000; jen žebravých mnichů zemřelo v Německu 124.434; minoritů v Italii 30.000. Vůbec padla tomuto moru celá čtvrtina obyvatelstva v Evropě za obět.

Za papeže *Řehoře* ku konci VI. století zuřil v Římě strašně mor.

(*Herbsta výb. př.*)

Sv. *Antonín*, poustevník, psal jistému Balaciu, podmístodržiteli egyptskému cí-

saře kacíře Konstancia, ještoto katolické biskupy jímal, Bohu oddané panny a poustevníky nelidsky a nestydatě trýznil, aby se polepšil; ještoto trest Boží jest mu již v zápětí. Nešlechetník se hlasitě listu tomu smál a hodiv ho na zem, naň plval a doložil, že sv. Antonína sám navštíví. Pět dní na to byl Balacius od koně tak pokousán, že třetího dne zemřel. (*Herbsta výb. př.*)

Sv. *František seraf.* přišel na cestách svých do země, kdež se jen nářek obyvatelů ozýval, ještoto dobytek od vlků byl roztrhán a osení kroupami zničeno. I oznámil lidu tomu v kázaní, že neštěstí to jest trest Boží za jich hříchy a nepravosti a proto aby se polepšili. (*Hunolta káz.*)

V Mexiku zuří nyní občanská válka, neboť tři nápadníci bojují o vládu. Jeden z nich, vojenský ministr jenerál Eskobedo, byl od protivné strany zajat a na místě zastřelen. Jest to tentýž jenerál, který před desíti lety města Queretara dobyl, císaře Maxmiliána zajal, odsoudil a k popravě vedl. (*Čas. „Čech“ 1877.*)

Jistý *Florentinus* vypudil sv. Benedikta z kláštera, jenž se nalezal u jeskyně, kde se dříve zdržoval. I odebral se sv. Benedikt na vrch Monte Cassino. Florentinus uslyšev tuto zprávu nalezal se na kůru a hlasitě zajásal, an se kůr sesul a bezbožníka v sutinách pohřbil. (*Stolberg.*)

V *Heliopolis* usmrtili pohané za času Juliana odpadlíka, diakona Cyrilla a snědli ho. I vypadaly všem zuby, jazyky jim počaly hníti a všickni ztratili i zrak.

V *Persii* zavraždili Hormisdas s bratrem sv. biskupa Millesa. Druhého dne, honíce se za jelenem, prokláli se, takže byli nalezeni mrtvi. (*Herbsta výb. př.*)

V desátém století žil v klášteře benediktinském na Monte Cassino *Manson*, jenž nenásledoval příkladu sv. Benedikta, alebrž žil jako světský kavalír a vyráželse jako světák a mnoho času ztrávil při hostinách. I předpověděl mu sv. Nilus trest Boží. A ten ho zastihl již druhého roku. Biskup Alberich chtěl se sám státi opatem v Monte Cassino a proto dal Mansonu v Kapui oči vypíchati, avšak v tom samém okamžení sám náhle zemřel. (*Herbsta výb. příkl.*)

V roku 1866 panovaly v *Mexiku* vážné nepokoje a císař Maxmilian nalezal se v nebezpečí života a síti francouzských zápletek. Celý podnik výpravy do Mexika zdál se býti již ztraceným. Tu odeslal císař Maxmilian choť svou Charlotu do Paříže, aby tady osobně vyžádala pomoci u Napoleona III. Avšak marně. Tu zvolala nešťastná císařovna Charlota: „Tato zrada Mexika bude pomstěna!“ A Napoleon odvolal vojsko francouzské z Mexika, Charlota se zbláznila a císař Maxmilian od vzbouřenců zastřelen jest. A hle, dvanácte let později, když již dříve Napoleon od Prušákův v bitvě zajat, bídně vládu svou skončil, r. 1879 jediný syn Napoleonův, Ludvík, živ jsa v Anglicku co vyhnanec, zavražděn jest v Africe od krutých Zuluovců. Zdaž si zpomněla hrdá císařovna francouzská Eugenie, kdy sdělena jí děsná zpráva o zavraždění jediného jejího syna, na ubohou mladou císařovnu mexickou, která chvějícím se hlasem ještě po druhé doprošovala se o slyšení u Napoleona III. a na kterou tenkráte posměšně ukázala slovy: „Co tady chce ona žena?“ (*Čas. „Čech“ 1879.*)

Jeden *neapolitánský rytíř* byl s několika bratřími templáři na popraviště veden, ani papež Kliment V. a Filip krásný, král francouzský, dívali se s okna, jejichž svolením k smrti odsouzen byl. I zvolal k nim: „Protože k nikomu z lidí nemohu se odvolati, odvolávám se na Krista Pána, jenž nás vykoupil a volám vás do roka před Jeho soud.“ A vskutku do roka oba zemřeli. (*Fulgosus.*)

Rudolf, vévoda rakouský, dal jednoho rytíře do pytle zašiti a do vody vhoditi. Rytíř prvé ale pohledl na Rudolfa a zvolal: „Vévodo Rudolfe! do roka tě předvolávám před soud Boží!“ „Dobře!“ usmál se Rudolf, „jen jdi napřed, však se dostavím.“ A vskutku za rok upadl Rudolf v nemoc zimničnou a vzpomenul si na slova rytířova pravil k sluhům: „Smrt přichází, musím se dostaviti ku soudu,“ a ihned zemřel. (*Marchantius.*)

Sesostris oslepl, Ninus byl na rozkaz manželky své Semiramis zavražděn, Semiramis pak od vlastního syna usmrcena. Cyrus přemožen jest od ženy a

hlava jeho dána do krve. Alexandr vel. nestřídmostí přivedl se o život. César od těch usmrcen jest, jimž nejvíce dobrodiní prokázal. Attila umřel náhle ve zhýralosti. Albion zahynul úklady choti své. Mahumed byl od jedné ze svých manželek otráven. Chosroes dokonal život svůj co churavý vypovězenec. Bajazeta až do smrti nosili v kleci. Cortez zažil nevděk a neuznání. Pizarra zavraždili jeho důstojníci. Karel XII. na bojišti střelen dokonal, vida hvězdu své slávy blednouti. Napoleon zemřel bídně na ostrově Heleně. *(Šmída: Repert.)*

Leta Páně 995 povraždili *Vršovci* na Libici proti přísaze nevinný rod Slavníkův a uvázali se částečně ve statky jejich. Avšak trest Boží je neminul. Po více než sto letech zachvátila strašná záhuba celý rod Vršovcův, že navždy zmizeli z dějin českých. Avšak i Svatopluka, knížete a záhubce rodu Vršovcův pomsta Boží zachvátila. Zmizel pokoj ze srdce jeho a zavražděn jest r. 1109 nejspíše mstou Vršovce Jana, syna Tistova. *(Jan Nep Černohouz.)*

Před krátkým časem nalezena v jedné vesnici u *Týna nad Vltavou* ve stodole mrtvola neznámého člověka s roztříštěnou hlavou i nevědělo se dlouho, kterak se sem dostala. Stopy od stodoly vedly do lesa a sice až k pařezu, jehož odenek byl ještě čerstvý. Po té vypátralo se, že den před tím tři chasníci ve vsi se umluvili, že půjdou do lesa na krádež. V lese porazili strom značné velikosti a odnesli jej domů. Po cestě uklouzla jednomu noha — on padl a strom sva liv se na něj rozmačkal mu hlavu. Druzí dva chasníci byli následkem toho v strašných rozpacích; konečně ale uradili se, že zabitého donesou do oné stodoly, doufajíce, že se tak nejlépe vyhnou soudnímu stihání. Avšak jak viděti, věc dostala se přece na jevo.

(Čas.: „Čech" 1879.)

2. Prospívá; přijímej rád!

Nabuchodonosor, král, pozoruje hlavní město Babylon a moc a slávu svou, zhrdnul a žádal Božskou úctu. I potrestal ho Bůh a odejmul mu rozum, takže se držel za zvíře a po lesích těkal. Nabyv opět rozumu, poznal a uznal pošetilost svou a pokořil se před Hospodinem.

(Dan. 4.)

Sv. *Vincenc ferr.* hřímal unášející výmluvností jako apoštol Páně o strašných soudech Božích. Brzy byl hlas jeho jako hrom na nebi, brzy zase tak líbezný, jako hlas milující matky. Když na kazatelně stál, domnívali se lidé, že vidí anděla; oči se blýštily jako plamínky, a sotva ústa otevřel, všecko plakalo, zvláště když kázal o soudu a umučení Páně. Nejzarytější hříšníci zachvěli se hrůzou, nahlas o milosrdenství volali, a své nepravosti veřejně vyznávali. Nepřátelé se mířili, hříšníci všeho druhu se káli. *(J. Bílého: Legenda.)*

V bitvě proti *Cajanu*, králi Avarů, zajato bylo mnoho Římanů. Císař Mauricius nechtěl zajatců vyplatiti, ač Cajan pramálo za jednoho žádal, proto byli všickni odpraveni. Císař dozvěděv se to, litoval toho velmi a mnoho peněz vynaložil k dobrým účelům, aby mu Bůh odpustil. Bůh mu odpustil a trestal ho i zde na světě přísně. Phokas připraviv Mauricia zrádou o trůn, zajal i manželku a dítky jeho a zavraždil je. A Mauricius volal: „Bože! spravedlivý jsi a spravedlivi jsou soudové tvoji." Když před očima císaře choť jeho a osm dítek bylo již odpraveno, přistoupila kojná a chtěla vlastního syna obětovati, jen aby nejmladšího dítka pánova zachovala, čemuž Mauricius ale nepřivolil, když i poslední dítko, nemluvňátko, dokrvácelo, chystal se i Mauricius ku smrti, řka: „Spravedlivý jsi, ó Bože! a spravedlivi jsou soudové tvoji!" *(Zollnera: káz.)*

3. Ordálie.

Soud Boží (ordálie) nalezáme u všech národů i nejstarších i nejvzdělanějších.

U Indů se užívá téměř při všech důležitějších věcech.

U Negrů panuje zvyk, že, nemůže-li se o zločinci nic pronésti, podávají mu jedu k pití; vyvrátí-li žaludek jed, prost jest zločinec nařknutí.

U Řeků mezi plamenem se procházeti a rozžhavené železo nésti pro dokázání nevinnosti se přikazovalo, jak z Antigony od Sofokla se dovídáme.

Byl pak:

a) soud hřebí či losů.

I v Písmě sv. na den smíření jeden z dvou kozlů losem propuštěn na poušť

(*Lev. 16.*); losem rozdělena zaslíbená země (*Jos. 14.*); losem ustanovena služba kněží (*Luk. 1.*); losem sv. Matěj za apoštola vyvolen. (*Skut. ap. 1.*)

b) Ordalie sousta; při mši sv. podáváno mu chleba, by jedl, neumřel-li, byl nevinen.

c) Očista skrze sv. přijímání; mělo se za to, že vinník přijav Tělo Páně, zemře. Tak přijímal Lothar, král lotarinský, na rozkaz papeže Hadriana. Tak i Jindřich IV.

d) Soud mar; kde domnělý vrah dotknouti se musel nahé mrtvoly, ran a pupku. Tak ještě r. 1669 v Pomořanech.

Jiné útrpné, kdežto prvnější neútrpné.

1. Soud kříže; kde žalobník a obžalovaný ruce rozpřáhli v kříž, kdo spíše rukoum klesnouti dal, propadnul. Tak rozhodnuli se král Karel a Radbod ve Trisku, by krve ušetřili.

2. Souboj; tak Hedvika, královna polská.

3. Voda a oheň; tak v Libušině soudu. Buď byl hozen svázán do řeky a neutonul-li, nevinen. Tak u čarodějnic. Anebo do vařící vody vhozen prsten, anebo kámen obviněného, jenž neporušen vyjíti musel. Tak za krále gothského Theodoricha.

Při ohni musel obžalovaný na žhavém železe bos státi, aneb dva prsty položiti; neuškodil-li mu oheň, byl nevinen. Tak ponejvíce ve vlasti naší. (*Fr. Sušil.*)

Emma, královna anglická, byvši co vdova v podezření nečistoty, podrobila se očistě. Šla bosýma nohama přes devět žhavých radlic bez škody, Bůh zahanbil pomlouvače. (*J. Bílého: Legenda.*)

Kunhuta, choť císaře Jindřicha II., očistila se z podezření cizoložstva tím, že bosa šla po žhavém železe. (*Beyerlinck.*)

Richarda, choť císaře Karla III., nevinnost svou, že nezcizoložila, dokázala tím, že žhavé uhlí do rukou vzala, aniž by se byla spálila. (*Týž.*)

Jedna *žena* ve Vercelle, podezření cizoložství tím od sebe odpudila, že sedmkráte bodena poraněna nebyla. (*Sv. Jarolím.*)

Soud soukromý.

1. Jest; jaký.

a) Jest; i pohané v něj věřili.

Lazar a bohatec hned po smrti souzeni byli; Lazar nešen byl od andělů do lůna Abrahamova, bohatec pohřben jest v pekle (*Luk. 16, 19.*).

Lotru kajícímu na kříži přislíbil Pán Ježíš, že téhož dne bude s ním v ráji (*Luk. 23.*).

Proto mluví Pán Ježíš o hřivnách nám svěřených, o soudu (*Mt. 12, 36.; 10, 42.*); sv. Pavel o soudu (*Řím. 2, 6.; 9. 10.*).

I *pohané* věřili v soud soukromý. Dle jich učení jsou v podzemí tři soudcové: Rhadamantus, Minos a Aeakus, kteří každého člověka po smrti přísně ze života jeho soudili a trestali. I sám veliký Plato měl, jak sám se vyznává, před těmito soudci velkou bázeň a opovrhnuv vším důstojenstvím ctnostný vedl život. (*Zollnera: kat. káz.*)

Starý národ egyptský držel ihned nad každým zemřelým soud a byl-li zemřelý za nehodného uznán, vydána jest mrtvola jeho zvířatům a nepohřbena.

b) Jest strašný.

Jistému *mladíku* se zdálo, kterak zemřelá matka předhůzky mu činí pro jeho nepořádný život. I probudiv se, vzpomenul si na soud soukromý, jak by tu neobstál před Soudcem nejvýš spravedlivým a polepšil se.

Jednomu *klášterníku* zjevil se ve snu zemřelý přítel a pravil mu smutným hlasem: „Nikdo by si nepomyslil, jak přísný soud soukromý jest.

Sv. *Jarolímu*, jenž jen studováním pohanských spisovatelů se zanášel, zdálo se, kterak byl postaven před soud Boží, kdež arci neobstál, an na víru svou a ušlechtění své zapomínal. I zanechal po snu tom pohanských spisovatelů a čítal tím pilněji v Písmě sv.

I sv. *Terezie* měla podobný sen, kdež Kristus jí všední hříchy vytýkal. (*Šmída: Repertorium.*)

Jistý *poustevník*, jenž po delší čas málo o spasení své pečoval, upadl v nebezpečnou nemoc. Najednou byl po celou hodinu bez sebe a tu uviděl přísného soudce. Když opět k sobě

přišel, ustrašen přislíbil tuhé pokání. A vskutku si dal dvéře cely své zazdíti a 12 roků žil zde sám odloučen od světa živě se jen chlebem a vodou. Ustavičně, maje soud soukromý na mysli, slzel. A teprv když již smrti blízek byl, promluvil: „Bratří, kdyby lidé věděli, jak strašný soud Boží jest, nikdy by nezhřešili.“ (*Sv. Jan klim.*)

2. Pomněnka chrání od hříchu.

Sv. *Augustin* dí: „Nic mne tak mocně neodstrašovalo od návratu k starým náruživostem a nepravostem, jako bázeň před smrtí a na to následujícím soudem a tato bázeň nikdy více mne neopustila.“ (*Sv. Augustin.*)

3. Chovej se!

a) Připrav se naň!

Sv. *Alžběta*, dcera krále uherského, připravovala se k soudu. Když jí kdys dvorské dámy návštěvy nemocnic, ošetřování nemocných a starost o chudé co věci stavu jejího nedůstojné zrazovaly, odpověděla šlechetně i dobře: „Já se připravuji ku dni soudu abych soudci, byvši k soudu požádána, říci mohla: Viz, Pane, tak často jsem Tě lačného krmila, žíznivého napájela, nahého odívala, nemocného navštěvovala a ošetřovala. Budiž mi tedy soudcem milostivým!“ (*Lohn. bibl.*)

Ctihodná *Langrené* z řádu sv. Františka měla velkou bázeň před smrtí a po smrti následujícím soudem. Aby se na soud připravila a milosrdnosti soudcovy nadíti mohla, modlívala se každodenně před nejsv. Svátostí oltářní Dies irae a třikráte verš: „Pane, uděl mi věčného pokoje!“ Každého pátku odprošovala před obrazem Ukřižovaného svého budoucího soudce bosýma nohama, majíc provaz okolo krku. Svatě žila a šťastně skonala, připravujíc se neustále na soud. (*Silbert.*)

b) Boj se ho!

Sv. *Agathon* louče se s tímto světem, velkou úzkost a strach před nastávajícím soudem na sobě jevil. I otázali se ho učeníci, proč by se toho soudu tak náramně strachoval, ještoto tak svatě živ byl, odpověděl jim: „Proto, ó synové, že jiní jsou soudové Boží, a jiní lidští.“ (*Sv. Ludvík granad.*)

Sv. *Arsenius* slouživ Bohu 120 let se vší horlivostí, počal na smrtelné posteli hořce plakati. Byv tázán, zdaliž by se po tak sv. životě přece Soudce nebeského ještě bál, odpověděl: „V pravdě se Ho bojím a ta bázeň, kterou nyní cítím, povždy ve mně byla.“ (*Sv. Arsenius.*)

Ctihodný kněz *Avila*, ačkoliv od mladosti bohumilý život vedl, přece, když mu blízkou smrt oznámili, vzpomena na soud, zvolal: „Ó, kdyby mi ještě bylo času trochu popřáno, abych se na smrt připravil.“ (*Sv. Alfons Lig.*)

Dva ušlechtilí mládenci žili na jednom ostrovu, sloužíce zde Bohu. Jednou se oba roznemohli a jeden z nich, *Egbert*, mysle, že hodina účtu mu nastává, tak se soudu ulekl, že důvěrně Boha prosil, aby mu ještě času na pokání popřál, kde jen a zcela jemu sloužiti bude. Což když se dozvěděl druhý, jenž spal, pravil: „Ó bratře! co jsi učinil? Myslel jsem, že spolu zemřeme.“ I zemřel tento druhého dne. Egbert pak se pozdravil a věren jsa slibu svému stal se později ozdobou duchovenstva a zesnul v 90. roce stáří svého utěšeně v Pánu. (*Ctihodný Beda.*)

Zbožný opat *Eliáš*, jenž po 70 let svatě na poušti žil, říkával těm, co ho pro ponaučení a povzbuzení navštěvovali: „Tří věcí se bojím: smrti, po ní následujícího soudu a výroku věčného Soudce. (*Palladius.*)

Jistá *sestra z řádu Uršulinek* třásla se a chvěla na celém těle, kdykoliv na soud si vzpomněla. I odporučovala se modlitbám zbožných lidí, aby za ni se modlili, by při soudu obstála. I Boha sama snažně prosila, aby mnoho utrpení na ni sesílal, a při soudu nad ní se smiloval. I vyslyšel Bůh úpění její, neboť 15 celých dní musela se smrtí bojovati. (*Silbert.*)

Soud poslední.

1. Jest; jaký.

b) Jest; předcházeti bude antikrist.

V Rakousku žil kníže, jenž po celý čas života svého jen jedl, pil, hrál a všemožně se vyrážel a nikdy nezakusil, co jest chudoba, bída a neštěstí. Uslyšev o jeho smrti císař *Bedřich IV.*, zvolal: „Zde mám patrný důkaz, že duše lidská jest nesmrtelná a že bude soudný den; neboť spravedlivý Bůh musí tam na věčnosti vše vyrovnati, ctnostného odměniti a zlého potrestati!“

(Aeneáš Sylvius.)

Soudu veřejnému předcházeti bude *antikrist*. Dle mínění sv. otců povstane ze židů z pokolení Dan, narodí se v Babyloně, naplněn bude od narození nepravostí, vyznamená se ostrovtipem, učeností a výmluvností. Z počátku bude pokrytecky zbožným a bohabojným se ukazovati a o židovské obřady velmi dbáti, tak že přemnozí za messiáše ho uznají. Až panovnictví dosáhne, odvrhne přetvářku a s pomocí ďábla proti Kristu a jeho víře povstane a mnoho falešných zázraků činiti bude, tak že mnozí Božskou úctu mu vzdávati budou. Odpůrce své bude trýzniti a proti nim bojovati. Tu ale se ukážou Henoch a Eliáš a vyznávače Kristovy budou těšiti a ve víře posilňovati, až konečně Kristus sám se dostaví k soudu.

(Zollnera kat. kázaní.)

b) Jest strašný.

Adam a Eva zhřešivše, báli se velmi, když Bůh mluvil k nim (*Gen. 3, 8.*).

Zděsili se bratří Josefovi, když jim oznámil, řka: „Já jsem Josef, bratr váš!“ (*1. Mojž. 45.*).

Israelité, uslyševše Hospodina mluviti na hoře Sinai, báli se velmi (*Ex. 20, 18.*).

Co učiním, kdyby povstal, Bůh k soudu a kdyby vyhledával toho, co odpovím jemu? (*Job. 31, 14.*).

Král Baltazar viděl ruku píšící na stěně, i zbledl a všecken se třásl (*Dan. 5.*).

Uslyšev Šavel slova: „Šavle, Šavle, proč mi se protiviš?“ třásl se a bál. (*Skut. ap.*).

Když Kain zabil bratra, bál se velmi a odsouzen Bohem stal se poběhlíkem (*1. Mojž. 4, 16.*).

Daniel zhrozil se, uviděv ve vidění Syna Božího (*Dan. 7, 13—15.*); podobně i Isaiáš ve vidění (*Is. 21, 2.*).

David, muž podle srdce Božího, pomněv na poslední soud, zvolal: Zbodniž bázní svou tělo mé, nebo soudů Tvých jsem se bál (*Ž. 118, 120.*). A jindy: Nevcházej v soud s služebníkem svým, nebo nebude ospravedlněn před obličejem Tvým nižádný živý (*Ž. 142, 2.*).

Sv. apoštolové na hoře Tábor při proměnění báli se (*Mt. 17, 6.*).

Jidáš zradiv Mistra svého šel a obésil se. Petr zapřev Ježíše odešel ven a hořce plakal.

Sv. Pavel pověděv: „Ničeho sobě povědom nejsem,“ prozřetelně přiložil: „v tom však ospravedlněn nejsem (*1. Kor. 4, 4.*).

Jakub ap. praví, že zhřešíváme (*3, 2.*), jakož i sv. Jan (*1. Jan 1, 8.*).

I sám Kristus mluví o něm; o člověku nemajícím svatební roucho (*Mat. 22, 13.*); o pšenici a koukoli (*Mt. 13, 4.*); poručil apoštolům o něm kázati (*Sk. 10, 42.*).

Sv. Jan spatřiv v zjevení Pana Ježíše, takořka umřel (*Zj. 1, 17.*).

Sv. Pavel kázal o něm v Athénách (*Sk. 17, 30.*); před Felicem (*Sk. 24, 25.*).

Sv. *Bernard* vzdýchával s pláčem: „Bože můj! co učiním, když přijde soud Tvůj? Bojím se pekla, bojím se tváře soudce, která i andělům strašná bude; třesu se před tváří prchlivosti Jeho. Ach, kdož dá hlavě mé vodu, a očím svým studnici slzí, abych pláčem předešel pláč věčný!“

(Sv. Bernard. Serm. 10. in cant.)

Sv. *Efrém* učitel církevní, káže jednou o posledním soudu, musel několikráte pro slze a pláč umlknouti. A když ho posluchači žádali, aby jen v kázaní pokračoval, pravil: „Rozmilí v Kristu, při soudném dnu bude hleděno, jak jsme slib křestní zachovali, jest-liže jsme ďáblu odpírali. O přešťastný, kdož slibu toho nezrušil! A napotom nastane loučení manželů, dětí, rodičů, bratří, sester, přátel. O nešťastní, kteří opustiti musí navždy Krista, opustiti blaženost nebeskou.“ *(Sv. Efrém.)*

Sv. *Efrém*, jenž vroucně Bohu sloužil a se ustavičně mrtvil, zachvěl se

vždycky, když si na poslední soud zpomenul, plakal úpěnlivě a volal: „Jak já hříšník v onu děsnou a hroznou dobu obstojím před soudnou stolicí Boží?“ (*Jan Nep. Černohouz.*)

Zbožný biskup *Ceadda*, kdykoliv bouře povstávala, padl na zem a prosil Boha o smilování. Pakli se ale i blýskalo a hřmělo, šel do kostela a drže se oltáře modlil se a plakal tak dlouho, až bouře pominula. Když mu to mnozí co bázlivost předhazovali, pravil: „Není to dětinská bázeň, pak-li při bouři pláču, zpomínám si na poslední soud a proto pláču a prosím Boha o smilování.“ (*Ctih. Beda.*)

Když jednou ctihodný kněz *Juvenalis Anana* píseň: „Dies irae“ zpívati slyšel a hrůzy posledního soudu přemítal: odřekl se zcela světa a sloužil jen Bohu. (*Sv. Alfons Lig.*)

Jistý mladý *nešlechetník* měl vidění ve snách, jako by stál na soudu Božím. A když ho Pán Ježíš souditi počal, tak byl poděšen, že procitnuv, uzřel vlasy své šedivé jako kmeta osmdesátiletého. I dal se hned na pokání. (*Sv. Vincenc ferarský.*)

2. Na něm se vše vyjeví; všickni se tam shledáme.

Vypravuje se o sv. *Cyprianu*, že psal utrhači svému Florentinovi: „Ty máš psaní má a já mám tvá; v den soudný budou se oboje čísti.“ (*Frencla: Postilla.*)

Sv. *František xav.*, apoštol indický, zvolal k vládci malakskému, který jej ze zištných ohledů neslušně byl zdržoval od plavby do Kytaje, kdež zvěstovati měl víru Kristovu: „My se uvídíme spolu před nejvyšším Soudcem v údolí Josafatově.“ (*Sv. Frant. xav.*)

3. Pomněnka prospívá; polepšuje.

Sv. *Jakub*, mučeník, zohavený nazván, nejprv od víry odpadl; když ho ale matka jeho pamatovala na poslední soud, zpamatoval se tak, že se stal pro Krista mučeníkem. (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Method* hlásal nejprv slovo Boží národům slovanským vůkol černého moře přebývajícím. Tu přišel až do Bulhar ku králi Borisovi. Tento hrdý pohan nechtěl si všímati slova Božího; všecko namáhání sv. apoštola i starostlivé sestry královy zůstalo marné. Vypravuje se, že král ten jen ve věcech hrůzu jevících a představujících zalíbení míval. Protož sv. Method nemoha láskou obměkčiti srdce tvrdého krále, za potřebné uznal zkusiti toho strachem a bázní. Jsa výtečným malířem, vymaloval obraz posledního *soudu*, vyobraziv velebný příchod Soudce spravedlivého se zástupy andělů, věčnou slávu spravedlivých do nebe se beroucích, — a věčné muky zatracencův na věky do pekla odsouzených. — Spatřiv král obraz ten a uslyšev výklad jeho z úst sv. Methodia, kterýž, co barvou nestačil, doplnil živým slovem, zcela se poděsil a nechtě věčně dlíti tam, kde bude věčný pláč a skřípění zubů, prosil Methodia, aby ho vyučil a pokřtil, což i stalo leta Páně 861. (*Mich. Vokáč.*)

Aproniánus byv ještě svazky bludů pohanských spoután, když jednou do chrámu vešel a tam ze sv. Evangelia čísti slyšel, kterak spravedlivý soudce Kristus v den poslední bezbožné odsoudí ortelem: „Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho“ spravedlivé pak do věčných příbytků uváděti bude nejsladšími slovy: „Pojďte požehnání Otce mého, vládněte královstvím, vám připraveným od ustanovení světa“ (*Mat. 25, 34. 41.*), tak tou řečí Páně v duši byl proniknut, že bez prodlení modlářství se odřeknuv, křest sv. žádal a brzy na to pro jméno Kristovo mučenickou korunou ozdoben jest. (*Macana výb.*)

Jistý ctihodný *kněz* mluvil o poslední neděli v roce církevním ku svým osadníkům o posledním soudu a soužení dne tohoto vážně a tklivě, takže dojem s milostí Ducha sv. u posluchačů byl veliký velmi. Hned po kázaní přišla známá marnivá světačka a hříšnice a pravila se slzami v očích, se strachem v srdci k vážnému knězi. „Velebný pane! vy jste dnes hrozné mluvil věci. Duše má jest hluboce dotknuta a raněna. Všecko jste vysvětlil o onom soudu, jen to ne, kdy onen den hněvu a msty Boží nad veškerým pokolením nastane. Prosím vás, velebný pane! pro všecko na světě, jen to mi ještě povězte.“ Pokojně odvětil kazatel: „A co

by's pak počala?“ „Ach, já bych svůj život polepšila,“ odvětila hříšnice, „já bych se obrátila k Bohu, varovala hříchu, plakala dnem i nocí a jako Majdalena vrhla bych se k nohoum Ježíšovým, aby mi v den poslední byl milostiv.“ Sluha Páně dotknut těmito slovy a vida, že i milost Boží se jí dotknula, mírně a útrpně promluvil slovy sv. Augustina: „Viz, dcero milá, na tom nezáleží věděti či nevěděti, kdy den soudu nastane; buď tak živa, jako kdyby brzy přijíti měl; čiň, co by's činiti chtěla, kdyby zítra již nastal a nebudeš se muset příchodu Soudce báti!“ Slova ta laskavá působila tak mocně na srdce hříšnice, že doživotní či jenerální sv. zpověď vykonala a takto se ku dni posledního soudu připravovala a sloužíc opět Bohu i pokoje duše zase nabyla. *(Mehlera příklady.)*

Jeden starý již *šlechtic* prohlížel náhodou písemnosti své, které co student v nejnižších třídách psal. I zvědavě je četl, aby se dozvěděl, jak tenkráte smýšlel. A tu nalezl i pořádek života, jejž tehdy zachovával: každých čtrnácte dní chodíval tu k sv. zpovědi a sv. přijímání, každou neděli a svátek na služby Boží; každého večera zpytoval své svědomí, modlil se růženec, každodenně mrtvil své oči a jazyk a každé soboty udělával desatý díl peněz na almužnu co od rodičů na vyražení obdržel. I četl a nemohl ani pochopiti, jak nyní se změnil, s uzardělou tváří zvolal tu: „Ó krásný živote! kde jsi, ó jak jsem se změnil; k sv. zpovědi chodívám sotva jednou za rok více z bázně a obyčeje, aniž bych se polepšil; kázaní, zpytování svědomí zanedbávám zcela, sotva že někdy na mši sv. jdu, nedbám i na půst, almužnu, mrtvení se, ó jak písmo toto jednou svědčiti bude při posledním soudu proti mně!“ Tak vzdychal šlechtic, vypukl v hlasitý pláč a pomněnka na soud poslední byla příčinou, že se polepšil. *(Cataneus.)*

Jistý mouřenín *Mojžíš*, byv pro krádež z královské služby propuštěn, oddal se v zoufalství nejhanebnějším hříchům, ano stal se vůdcem loupežníků. Náhodou zabloudil do kostela a naslouchal kázaní o strašném posledním soudu a výroku neodvolatelném nejvýš spravedlivého Soudce. Slova ta tak hnula Mojžíšem, že vykonav co nejkajicněji sv. zpověď, napotom v kajicnosti a svatosti dokonal život svůj. *(Palladius.)*

Jeden *měšťan*, byv uražen, umínil si, že nepřítele ze světa zprovoditi musí. Naplněn neukrotitelnou mstivostí vzal si 6 pistolí a ubíral se k lesu, jímž nepřítel cestovati musel. Tu potkal jednoho chvátajícího rolníka, jenž mu na otázku, kam spěchá, odvětil, že pílí na kázaní. I měšťan ze zvědavosti odebral se s rolníkem, aby vyslechl cizího kazatele. Kazatel mluvil o posledním soudu a dojal měšťana tak, že hned po kázaní k němu se odebral, by se vyzpovídal. A vykonav zbožně sv. zpověď a odpustiv ze srdce nepříteli svému odevzdal pistole zpovědníku. *(Jarol. Lopez.)*

4. Chovej se!

a) Pamatuj naň!

Sv. *Štěpána*, poustevníka, navštívili jednou papežští vyslancové v strašné jeho jeskyni. I pozdravili 80letého kmeta velmi uctivě a rozmlouvali s ním. Udivením naplněni, že tolik má žáků, udiveni ale i tím, co viděli a slyšeli, otázali se ho: „Jsi snad kanovníkem? anebo mnich, anebo poustevník?“ Svatý odpověděl: „Nejsem ničím. Jsme jen ubozí hříšníci, jenž přísností Božské spravedlnosti polekáni s bázní a chvěním se namáháme, aby nám Kristus při veřejném soudu milostiv byl.

(Šmída: Repertorium.)

Kdykoliv sv. *Terezie* uslyšela hodiny biti, připadalo jí, jakoby slyšela hlas trouby: „Povstaňte, zemřelí, k soudu!“ *(Sv. Terezie.)*

b) Boj se ho!

Sv. *Augustin* připomínaje sobě den soudný vzdychával: „Běda mně bídnému, když přijde den soudný a otevřeny budou knihy svědomí. Co počnu tehdáž, když nebesa vypravovati budou nepravost mou a zem proti mně povstane? Ach nic nebudu moci odpovídati, se skloněnou hlavou pln hanby státi budu třesoucí se.“

(Sv. Augustin, in serm. 39. de verb. Dom.)

Sv. *Hilarion* 70 let věrně a horlivě Bohu na poušti sloužil a přece při pomnění na soud celý se třásl.

(Podstránského výkl.)

Sv. *Jarolím* odebral se na poušť, by s neroztržitou myslí a vždy o přísnosti soudu Božího rozjímati mohl a tak se zabral v to rozjímání, že ustavičně troubu andělskou slyšel. „Kdykoli se na ten den rozpomínám," říkával, „všecek se celým tělem třesu Buď že jím, neb spím, anebo jiného něco dělám, ustavičně mním, že tu hroznou troubu: vstaňte mrtví, pojďte k soudu, slyším. Dnem i nocí rozléhá se zvuk té přehrozné trouby v uších mých, a duše moje žádného pokoje najíti nemůže, uvažujíc přísnosti onoho soudce, od něhož jednou souzen budu."

(*Sv. Jarolím.*)

Jistý *král řecký*, mysle neustále na své hříchy a budoucí soud, byl povždy zasmušen a úzkostliv což mu jeho bratr měl za zlé. Král neříkal ničeho, poručil ale, aby se v noci před jeho domem troubilo, což dle tamnějšího obyčeje znamenalo, že k smrti odsouzen jest. Časně z rána dostavil se bratr s celou rodinou v smutečním oděvu v paláci královském a padl před králem na kolena. A když se ho král otázal, co by to mělo znamenati? odpověděl bratr: „Jak bych neměl zarmoucen býti, an v noci hlaholem trouby k smrti odsouzen jsem, aniž bych věděl proč?" Načež král: „Pakli tebe tak hlas trouby zarmoutil, aniž bys byl vědom, že smrti hoden jsi, jak můžeš rozumně ode mne žádati, abych nebyl v zármutku a úzkosti, an mně ustavičně hlas trouby v uších zní, jenž mne jednou k soudu Božímu povolá a kdež výrok nade mnou se vyřkne, ještě vědom si jsem, že jsem zhřešil a proto snad i odsouzen budu? Jdi tedy jen a neboj se, chtěl jsem tě jen poučiti, že vším právem se obávám soudu posledního.

(*Vilém Lugdunensis.*)

Jakýsi *poustevník* vida jednoho mnicha se smáti, pravil k němu: „Před Pánem nebes a země musíme za celý náš život účet klásti a ty se můžeš smáti?" (*Rosw Vita Ptr.*)

c) Nežertuj s ním!

Tři lehkomyslní lidé cestovali a přišli do údolí *Josafat*. Tu pravil jeden z nich: „Rozmilí bratří, ještě duchovní praví, že v tomto údolí poslední soud držán bude, musím si místo vyhledati, abych vše mohl pozorovati, co se při soudu díti bude." I usednuv na kámen, pokračoval: „Na tomto kamenu se umístním, až Kristus přijde soudit živých i mrtvých." Než nastojte! vskutku uviděl přísného soudce Krista, že bez sebe k zemi klesl. Když zase k sobě přišel, plakal, vzdychal a slze prosil Boha za odpuštění. Nesmál se po celý život svůj více a kdykoliv na údolí Josafat si zpomněl, úzkostí se třásl a po celý život činil tuhé pokání.

(*Zollnera: kat. kázaní.*)

Soudce.

1. Vlastnosti.

a) Buď spravedlivý!

viz i: „spravedlnost!"

Alexandr veliký spravedlivě vždy soudil. Poslouchaje totiž jedním úchem žalobníka, zandal si rukou druhé ucho. A otázán, proč tak činí? odpověděl: „Druhé ucho ponechávám si pro obžalovaného." (*Plutarch.*)

Allobrogští prvé než šli soudit, vypili džbán vína, volajíce: „Džbán soudu a spravedlnosti." (*Val. Max.*)

Athéňané drželi zvláštní soudy v noci, aby ani důstojenstvím, ani podobou, ani počínáním obžalovaného proti spravedlnosti se neprohřešili.

(*Šmída: Repert.*)

Bocchyris, král egyptský, tak byl spravedlivý při soudech, že, pak-li někoho Egypťané spravedlivým nazvati chtěli, nazvali ho: Bocchyris. (*Erasmus.*)

P. *Cataneus* vypisuje nám soud, jenž odbýván byl v Areopagu v Řecku. Co u pohanů platila u nich ještě zásada: Stejné za stejné, oko za oko. Jeden řemeslník, jenž na levé oko slepý byl, přišel násilným spůsobem i o pravé. Soudcové vyřkli tento rozsudek, když zločinec dopaden a před soud postaven byl: Zločinci, jenž onomu řemeslníku pravé oko vypíchl, budiž také pravé oko vypíchnuto. „Nikoliv!" zvolal hlasitě jeden vážený a moudrý rada soudu, „váš ortel není spravedlivý." — „A kterak," odpověděli ostatní, „což nežádá

zákon oko za oko?“ — „Ovšem,“ vece na to rada, „avšak musíte i na okolnosti bráti zřetel. Onen řemeslník, jemuž pravé oko vypíchnuto bylo, neměl než toho jediného. A kdyby jste zločinci odňali jen jedno oko, zůstane mu přece jedno, kdežto onen ubožák až do smrti dlíti musí ve tmách. Má-li se spravedlnosti zadost učiniti, musíte zločinci obě oči odejmouti!“ A tak se i za souhlasu všech soudců stalo.

(P. *Cataneus.*)

Před *Filipa*, krále macedonského, dostavili se dva macedonští muži, z nichžto jeden druhému v ničemnosti nic nezadal, žádajíce od něho rozhodnutí pře své. Sotva že král uslyšel stížnosti jejich, odsoudil jednoho, aby bez prodlení opustil vlast svou a šel do vyhnanství; druhému pak rozkázal, aby ho v zápětí následoval; a takto vypověděv oba ze země, potrestal je rovným způsobem.

(*Plutarch.*)

Kleon, stav se soudcem, povolal všecky své přátele a vypověděl jim přátelství, oznamuje jim, že k nim stejně jako k jiným spravedliv bude.

(*Šmída*: *Repert.*)

Lysias od Messenských žádných darů nepřijal a sice jak sám se vyslovil, za tou příčinou, aby se co soudce proti zákonům neprohřešil. (*Plutarch.*)

Mark Aurel, pohanský císař, tak bedlivý byl u řízení právních rozepří, zvláště chudých, vdov a sirotků, že na smrtelné posteli k synu svému pravil: „Synu! mohu tebe v pravdě ubezpečiti, že skrze 35 let mého panování nikdy jsem nedopustil, aby rozepře neb žaloba nějaké vdovy u mne přes 8 dní byla ležet zůstala.“ (*Macana výb.*)

Simonides, narozen v Řecku r 557 před Kr., žádal kdys od Themistokla, jenž tehdáž archontem byl, nespravedlivý rozsudek. Themistokles mu ale pravil: „Co pak žádáš? Jako ty by's byl špatný básník, kdyby's proti pravidlům básnickým básně psal: tak bych nebyl i já spravedlivý soudce, kdybych ti v něčem proti zákonům povolil.“ (*Gehrig.*)

Starý národ *thebánský* vyobrazoval sochy svých představených bez rukou a se zavřenýma očima, aby na jevo dali, že soudce nemá míti rukou, aby dary bral, ani očí, aby osoby viděl a přijímal. (*Macana výb.*)

Spravedliví soudcové byli:

Mojžíš (*2. Mjž. 18, 13.*); Samuel (*1. Kr. 12. 2.*); Šalomoun (*3. Kr. 3.*); Daniel (*13.*)

Sv. *Ambrož* stav se místodržitelem, co pohan ještě, vyzískal si spravedlností, dobrotou a bedlivostí přízeň a náklonnost všeho lidu.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Felix*, kapucín, nacházel se jednou u jistého právníka Bernardina a rozprávěl s ním o sv. věcech, an přišel kdosi při mající a přinesl darem právníkovi tomu tučné tele. Co právník listy probíhal, zabečelo tele a tu obrátiv se sv. Filip pravil: „Víš, Bernardine, co tele to mluví? Prosí, abys vynesl soud ku prospěchu dárce. Hleď však, aby tací darové v den soudný nestali se příčinou tvého zatracení!“ A Bernardin napomenutí to rád přijal, ano Felixe i objal.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ivo*, farář, stav se soudcem, činil spravedlnost každému bez přijímání osob poctivě a rychle a když výrok vynášel, stávalo se vždy s pláčem. Jeho rozsudku se každý rád podroboval, ba i ten, kdo při prohrál.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan Kapistran* stal se místodržitelem. Zde prokázal se spravedlivým soudcem a dobrým otcem lidu svěřeného.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Jistý bohatý a urozený *Angličan*, veda nespravedlivou při, nabídl kancléři Tomáši Morovi značnou sumu, bude-li státi při něm. Avšak Tomáš s opovržením dal mu dar nazpět řka: „Proč mi nabízíte dar? Máte-li pravdu, proč chcete si rozsudek kupovati? Nemáte-li pravdu, neusoudím pro vás za všecky poklady tohoto světa.“ (*Ehrenhalle.*)

Císař *Bedřich* žádal od úřadů senátu a soudu, aby než počnou souditi, by spravedlivě jednali, odložili všelikou přetvářku a licoměrnost. (*Aen. Sylvius.*)

Soudcové ve *vlašských Benátkách* kdykoliv k soudu zasedali, dali si od sluhy říkati: „Pomněte, ó soudcové! na ubohého Müllera!“ Byl totiž Müller kdys nevinně k smrti odsouzen.

(*Šmída*: *Repert.*)

Také chodívali vždy do kostela sv. Marka, aby všech ohledů při obžalovaných se vzdali a spravedlivě a dle zákona bez ohledu na osoby soudili.

(*Engelgrave.*)

Emanuel, král lusitánský, počet soudců a právníků rozmnožil, aby rozepře rychleji vyřizovány byly a dal jim i velký plat, aby od spravedlnosti nemuseli se odchýliti. (*Osorius.*)

Papež *Innocenc VI.* soudcům dával velký plat a sice z té příčiny, aby darů přijímati nemuseli a spravedlivě soudili. (*Platina.*)

Vypravuje se o mocném panovníku *Karlu V.*, že jednou již vyhotovený ortel hned zrušil, jakmile se dozvěděl, že nepravý jest, řka: „Lépe jest, aby se zrušil úpis můj, než nevinný život.“ (*E. Veith.*)

Když císař *Karel V.* jel z Antorfu do Bruselu, přejeli koně jeho ovci, za niž se majiteli nedostalo žádné náhrady. Císař byl žalován a odsouzen k náhradě. Jednání to se u dvora nelíbilo a soudce měl se zodpovídat, kterýž pravil: „Vím, že jsem poddaným Vašeho Veličenstva, avšak co soudce musím konati spravedlnost.“ Přímá odpověď velmi dojala císaře, že hned poškozenému kázal náhradu dáti; onoho pak soudce učinil svým rádcem a měl ho u velké poctivosti. (*Mehlera příkl.*)

Karel XI., král švédský, byl od jistého rolníka pohnán k soudu, že mu úřadové jeho bezprávně odejmuli louku pod záminkou, jako by to král nařídil. Karel se dostavil a pozorně vyslechl všecky důvody a odvody svého obhájce. Král byl odsouzen, však uznal rozsudek za spravedlivý; hned soudce povýšil, zástupce pak svého dal na výslužbu, že proti svému přesvědčení věc nespravedlivou hájil. (*Podstr. výkl.*)

Císař *Maxmilian I.* při soudech vždy spravedlnost konal a stvrdiv rozsudek, připsal: „Ať žije spravedlnost!“ (*Camerarius.*)

Tomáš Morus, pověstný anglický kancléř, jenž pro víru katolickou smrt podstoupil, byl v rozepřích neuplatitelným soudcem. Vzácný pán, kterýž byl ve veliký soud zapleten, chtěl, aby mu právo přiřknuto bylo, Mora na svou stranu dostati a poslal mu proto dvě velmi drahocenné stříbrné lahvice. Morus však znaje význam daru toho, kázal sklepníku svému, aby je ihned nejlepším vínem naplnil a poslal je onomu pánu nazpět s tím vzkázáním, chce-li, aby si ještě vícekráte pro víno poslal. Totéž učinil i jedné vdově, která mu, že při vyhrála, číši poslala. (*Kal. Moravan 1857.*)

Čtyři *zlodějové* přišli k jednomu velkému městu, aby zde nekalé řemeslo své provozovali. I spatřili před městem skvostně oblečeného mladíka na šibenici a dozvěděli se, že to jest syn městského soudce, jenž vlastního syna pro spoluvinu v krádeži dal pověsiti. I ulekli se tohoto spravedlivého soudce tak, že ihned město a okolí opustili. (*Hunolta káz.*)

b) Buď moudrý!

V Římě za časů pohanských žil prostopášník *Ludus Neratius*, jenž za vyražení považoval poctivé a nevinné lidi bíti. A ježto na uškození tělesné peněžitý trest zákonem určen byl, vyplácel ihned, když někoho zbil, ubitému peníze, aby ho nikdo žalovati nemohl a proto za ním nosil sluha peníze. Uslyšev soudce tuto nestoudnost, změnil zákon v ten smysl, aby se dle povahy skutku zlého spáchaného a dle hodnosti člověka uraženého soudilo na příště. (*Herbsta výb. příkl.*)

K *Šalomounovi* dostavili se dvě matky s jedním dítětem, z nichž každá tvrdila, že dítě to jest její. Šalomoun, aby pravou matku poznal, rozkázal mečem dítě ve dví rozpuliti, čemuž jedna z matek odpírala a tím za pravou poznána jest. (*3. Král.*)

Alfons I., král neapolský, byl při soudu velmi moudrý. Ještě co mladému žalovala jedna žena, že u jednoho pána sloužila, s nímž i dítko měla a proto že dle zákona má býti, byvši otrokyně, na svobodu propuštěna, onen pán že ale upírá, že by dítko bylo jeho. Král si pána předvolal a když k dítku hlásiti se nechtěl, pravil: „Dobře! dítko se tedy prodá tomu, kdo zaň při dražbě dá nejvíce. Tu pán počal slzeti a přihlásil se za otce. I dáno mu dítě, otrokyni pak svoboda. (*Fulgosus.*)

Antonio, kupec benátský, v tísni, ani mu přátelé pomoci nechtěli, vypůjčil se od žida 1000 zl. a sice s tou podmínkou, že nezaplatí-li v určený čas, si může libru masa z těla Antoniova vyříznouti. Zatím dostal Antonio peníze později a že v pravý čas zaplatiti nemohl, žádal žid, ač mu větší část pe-

něz nabízena byla, libru masa. I přišla pře až před soud císaře Karla velkého. „Dobře," pravil císař k židu, „jsi v právu, přines si nůž a vyřízni si libru masa, nic více a nic méně a pak v smlouvě není řeč o krvi a proto ani kapka krve nesmí prolita býti, jinak přijdeš o hlavu!" Tu arci žid se vzdal práva svého.

(*Hungari.*)

K jistému moudrému sudímu v *Bulharsku* přišel jednou sedlák se žalobou, že minulé noci všecky úly mu byly ukradeny. „Přijď zítra," odvětil mu sudí, „v čas soudního řízení všecky sedláky z vesnice sebou přiveď." Sedlák uposlechl. Druhého dne v určitou hodinu soudnice lidem se naplnila. Sudí ostrým, zkoumavým zrakem přehlížel shromážděné sedláky, načež jako v nejprudším hněvu, před nímžto se všickni třásli, obořil se na žalobníka: „Ty neohrabaný člověče! jak jsi mohl tolik neúhonných lidí před soud přivésti? Což pak nevidíš, jak tomu, co ti úly ukradl, ještě kolik včel na čepici sedí?" Jeden z poděšených sedláků okamžitě sáhnul si na turban a hned potom se přiznal, že včely ukradl. (*Kal. Moravan 1855.*)

Dva *hosté* odevzdali jedné děvečce peníze, aby jim je uschovala a sice s tou podmínkou, aby je jednomu bez druhého nedávala. Po nějakém čase přišel jeden z nich v smutečním rouchu, udávaje, že soudruh jeho zemřel a proto, aby jemu peníze dala. Děvečka mu je vydala. Zatím ale se za několik měsíců dostavil i druhý a žádal peníze Uboká služka vzala si za obhajce Demosthena, kterýž ji takto hájil: „Žena, chce ti peníze vydati, avšak dříve musíš si druha přivésti, protože, jak jsme slyšeli, ujednáno jest, že jednomu bez druhého peníze vydati se nemohou. Tím spůsobem uhájil Demosthenes služku.

(*Val. Max.*)

Jistý *perský kupec* měl odrostlého syna a dívku nemluvně, když mu manželka zemřela. Otec vydal se s odrostlým synem na cestu do Indie, kdež šťastnou špekulací se stal nesmírným boháčem. Chtěl se do vlasti své navrátiti, avšak zemřel na cestě. Milý synáček cestoval nyní dále do Persie, kdež se mu každý pro nesmírné bohatství kořil. Necitelný bratr však se o sestru nestaral, ba tvrdil, že žádné sestry nemá, že on jediný po rodičích na živě zůstal a že cizá osoba vydává se za jeho sestru, aby bohatství dosáhla. Nadarmo ho tato, ana dorostla, přesvědčovala, nadarmo mu domlouvala, nešlechetník vše upíral a podplacenými svědky ustavičně tvrdil a dokazoval, že otec žádné dcery neměl. Záležitost tato se široko daleko roznesla a přišla konečně až před soud. Moudrý soudce a spravedlivý záhadnou při co nejsvědomitěji proskoumal a přesvědčiv se hodnověrnými svědky, že kupec vskutku mimo syna i dceru měl a že lakomý bratr pro bohatství k sestře hlásiti se nechce, dal si ošemetníka předvolati. I mluvil mu do duše, představoval, aby Boha byl pamětliv, pro lakotu aby sestru nezapíral a tak otci hodnému ve hrobě hanbu nečinil. Než ohavník tvrdil neustále, že žádné sestry nemá. „Dobře," pravil na to soudce, „je-li tomu tak, jak tvrdíš, pojmeš osobu tuto za manželku a pak celé dědictví podržíš sám." Tu se bratr zalekl, zbledl a padnuv před soudcem na zem, prosil za odpuštění. Avšak musel sestře patřící jí částku dáti, mimo toho znamenitou peněžní pokutu vyplatiti. Křiví svědkové došli také zaslouženého trestu.

(*J. S. Stoy: Bild.-Akad. f. d. Jgnd.*)

Jistý *otec* zanechal svému synu značnou sumu peněz. Sotva že otec zemřel, přihlásili se k soudci tři vydávajíce se za syny onoho otce a každý žádal pro sebe celé dědictví. Soudce po dlouhém rozvažování vymyslil si tento prostředek, by pravého syna poznal a jemu dědictví odevzdal: dal vykopati mrtvolu otcovu, přivázal ku stromu a poručil všem třem, co se za syny vydávali, by z jisté dálky na zemřelého šípy metali. Kdoby z nich do srdce šíp dostal, ten bude dědicem. První i druhý uposlechli, když ale třetí přistoupil, počal se na celém těle třásti, zbledl a maje sotva ducha, vypustil šíp. „Jak," zvolal zoufanlivě, „já bych měl na srdce otcovo měřiti, já bych měl srdce mého milého roditele proboduouti? Nikoliv! toho neučiním, raději se vzdám dědictví, než bych mrtvoly otcovy zneuctil." Po těchto slovech uznán jest od soudce za pravého syna a dáno mu velké dědictví jeho.

(*Diedorus Siculus.*)

Jistý *soudce* povolal k sobě tři mladíky, kteří byli v podezření, že zvláštní holuby ukradli. „Posaďte se," pravil usmívaje se soudce. „Upíráte li, že jste neobyčejné holuby ukradli, nemáte alespoň péří z nich na klobouku nositi." Tu mimovolně jeden z mladíků si sáhl na hlavu a tím prozrazen a napotom i potrestán jest. (*Münch. Jugndfr.*)

Kupec byl na cestách v *Turecku*. V osamělém lese přinutil jej kočí, aby mu dal klíček od kufru a aby si s ním vyměnil šaty. Když byl za pána přestrojen, sedl vesele do kočáru a pán v šatech kočových musel sednouti na kozlík. Když přijeli do města, šel kupec k soudci, jemuž tam „kádi" říkají, a žaloval kočího, který se musel také k soudu dostaviti. Každý ujišťoval, že je pán a nikdo nechtěl býti sluhou, a tak se hádali dlouho spolu. Konečně řekl soudce: „Poněvadž není svědků, nemohu to teď rozsoudit; avšak nebude to dlouho trvat a neklamný svědek se dostaví." Pak pokynul oběma, aby odešli. Oba došli až ke dveřím a když chtěli vykročiti, volal sudí: „Hej, kočí, ještě něco!" Kočí se tu hned ohlédnul — a sudí pravil: „Ty jsi sluha, ten druhý je pán. Tys proti sobě sám svědčil!" Pak rozkázal drábům: „Chopte toho podvodníka a vrhněte do žaláře." (*Kr. Šmid.*)

2. Nespravedlivi byli a došli trestu.

Soudcové nespravedliví byli:

Judas, chtě dáti Thamar upáliti. (*1. Mojž. 38.*)

Putifar k Josefu, odsoudiv ho do žaláře (*1. Mojž. 39.*); Farao zdržovav Židy. Synové Heliho (*1. Kr. 8, 1.*); Saul k Davidovi, David k Uriášovi a Mifibosethu (*2. Kr. 16, 9.*); Achab k Nábothovi, synové Samuelovi (*1. Kr. 8, 1.*); Nabuchodonosor k třem mládencům a Danielovi, Menelaus byv propuštěn (*2. Mak. 4.*); Herodes k sv. Janu křt., dětem v Betlemě (*Mat. 2,*); biskupové k Lazaru (*Jan 12, 10.*); Ananiáš, Kaifáš a Pilát k Pánu Ježíši, židé a pohané k apoštolům a sv. mučeníkům u. př. k sv. Pavlu. (*Sk. ap. 23, 27.*)

Když jistý *advokát* nespravedlivou při na se vzíti nechtěl, nabídl mu soudící se mnoho dukátů, na nichž ozbrojení jezdci vyobrazeni byli. „Ach," zvolal advokát, „jsem přemožen, nebo kdo by mohl tolika ozbrojencům odolati?" (*Marchantius.*)

Jistý chudý *pasák* ztratil na pastvě kus dobytka, ano tele štípáno hovady vrhlo se do proudu řeky a utopilo se. Plný úzkosti běží k představenému obce, vypravuje mu, co se stalo a prosí ho úpěnlivě, aby se ho ujal a ho chránil, by nemusel majetníku ztrátu tuto zaplatiti. I těšil ho soudce ubezpečuje ho, že takováto škoda, která se mu přihodila bez jeho viny, se mu nemůže přičítati, nýbrž že majetník ji musí nésti. Tu však se osmělil pasák a dí: „Pane soudce, vy jste ten majetník, vaše to bylo tele, ježto se utopilo." Na to ovšem soudce nebyl připraven. „Jak," zvolal rozhorlen, „můj nejkrásnější kus zhynul? Tak dáváš ty pozor na dobytek? Pamatuj si to, do posledního halíře musíš mi zaplatiti." (*J. E. Veith.*)

Kambyses, král perský, potrestal soudce, jenž se nechal podplatiti a nespravedlivý nález vydal, tímto spůsobem: Dal mu kůži s hlavy stáhnouti a kůží pokryl stolici, na níž soudce seděl. Místo otce ustanovil syna za soudce a pravil mu: „Hleď, abys příkladem otcovým poučen, spravedlivě soudil!" Na stolici pak dal tento nápis: „Kůže a stolice tvého otce budiž ti odstrašujícím příkladem. Od rukou chraň podplacení, od uší prosby!" (*Fuhlrott, Material.*)

R. 1275 vynesli soudcové vysoké rady nespravedlivý rozsudek proti jedné paní, kterážto sv. *Hannovi*, arcibiskupu v Kolíně nad Rýnem žalovala. Hanno dav věc vyšetřiti a poznav, že soudcové byvše podplaceni, vskutku nespravedlivý rozsudek vynesli: dal všem obě oči vypíchati, jen jednomu jedno, aby 6 ostatních dovedl domů. A aby poddaní si to pamatovali, dal Hanno nade dveřmi domu každého nespravedlivého soudce velkou hlavu z kamena, avšak bez očí vytesati. (*Engelgrave.*)

Kromvell, bezbožný rádce zlopověstného krále anglického Jindřicha VIII., dal nespravedlivý zákon, aby každý, kdožby i u nepřítomnosti své ze svatozrádu obviněn byl, beze vší žaloby, soudu a výslechu, byl rovněž za vin-

ného pokládán, jako by právně rozsudkem soudce byl za vinného uznán. Než ale zákon tento, kterýž byl na jiné uchystal, sám na sebe vyřkl. Brzy na to upadl v podezření nevěrnosti, byl dle zákona svého na rozkaz krále beze všeho soudu a výslechu upálen.

(*Florian Remundus*.)

Soudlivost,

viz i: „soud lidský!“

1. Jí jest podroben; dochází trestu.

a) Jest nám vrozená; dopustili se jí.

Apelles, znamenitý malíř dávnověkosti pohanské, míval obyčej, že malby své k veřejnému posuzování vystavoval, aby slyšel úsudek obecenstva, sám pak jsa uschován za obrazem lid poslouchal. I stalo se jednou, že švec jeden, jda okolo, na střevíci obrazu jeho něco vystavoval. I opravil to Apelles. Když pak opět něco na zádech za chybné vystavoval, vyskočil Apelles, jenž ho za obrazem poslouchal, řka jemu: „Ševče! nesuď dále přes kopyto.“ (*Plinius.*)

Dopustili se jí:

Fariseové, řkouce, že sv. Jan křt. jest posedlý; o Pánu Ježíši pravili, že jest žráč a pijan vína (*Mt. 11.*; *Luk. 7.*); a když Pán Ježíš nemocnému hříchy nejprv odpustil, pravili, že se rouhá; o učenících pak pravili, slyšíce, že rozličnými jazyky mluví, že jsou zpiti (*Sk. ap 2.*).

Nathanael křivě soudil o Pánu Ježíši, poněvadž byl z Nazareta (*Jan. 1, 46.*).

Fariseus měl sv. Máří Majdalenu za hříšnici (*Luk. 7.*).

Zákonníci soudili o sv. Štěpánu, že se rouhá.

Šavel posuzoval křivě křesťany a jeho pak obyvatelé Malty (*Sk. 28.*).

b) Dochází trestu; příčina: neznání sebe.

Machates, poustevník, tré věcí na svých bratřích velmi přísně a nelaskavě posuzoval. Zprvu horšil jsem se, dí sám, když některý z nich měl bolení v krku a léku proti tomu požíval; pak jsem se mrzel, když v pokojíku svém pláštěm se přikrývali, což jsem jim za přílišnou pohodlnost považoval; konečně pak jsem to měl za neslušné, že lidem na prosbu jejich posvěceného oleje udělovali, jehož k pověře zneužíti mohli. Protož zaslouženě, co jsem na jiných tak přísně posuzoval, sám jsem do toho padl. Dostal jsem nebezpečný zánět hrdla a byl jsem přinucen léku užívati; tou příčinou musel jsem se také na loži pláštěm přikrývati. A pak na mne dotírali lidé tak velice, že, abych měl pokoj, jsem jim posvěceného oleje uděliti musel. A tak jsem sám upadl v ty chyby, pro kteréž jsem jiné tak příliš posuzoval a tudíž jsem sám jiné soudě sebe odsuzoval. (*Kassianus.*)

Jednou se tázal mladší *bratr* starého poustevníka: „Jak se to děje, že bez ustání bratry své posuzuji?“ I odpověděl mu stařec: „Poněvadž jsi se ještě neučil sebe samého poznati, neb kdo jednou sebe samého poznal, nehledí více na chyby bratří.“

(*Frencla*: *Postilla.*)

2 Varuj se jí!

Když *Sokrates*, mudrc pohanský, jednou u večeře přítele svého přísně káral, obrátil se naň Plato, řka hlasitě: „Bylo by slušněji a raději, abys mu to řekl mezi čtyrma očima.“ „A ty,“ dí mu Sokrates, „lépe bys byl učinil, kdybys mně to mezi čtyrma očima připomenul.“ (*Podstr. výkl.*)

Když sv. *Agathon* na někom něco viděl a cítil se pokušena, ho soudit: tu řekl sám k sobě: „Agathone, nedělej to!“ a ponořil se sám v sebe a nechal bratra svého. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Anselm*, biskup, byl často ve své prostosrdečnosti a prostotě od lidí oklamán. Když ho přátelé jeho na to upozorňovali a před takovými lidmi varovali, pravil: „Raději chci oklamán býti, an dobře s lidmi smýšlím, ačkoliv snad zlí jsou, než bych zle o nich smýšlel, aniž bych byl přesvědčen, že vskutku zlí jsou.“ (*Sv. Anselm.*)

Sv. *František z Assisi* potkal, cestuje do Italie, chudého a měl s ním útrpnost, že si povzdechnul. Bratr ale, jenž ho doprovázel, pravil: „Možno, du-

chovní otče, že onen muž nezasluhuje tvé útrpnosti, snad že jest bohat na žádost po penězích.“ Tato řeč tak se ošklivila sv. Františku, že odpověděl: „Bratře! chceš-li v mém kláštere zůstati, musíš opovážlivý úsudek svůj odvolati, svůj svrchní oděv chudému darovati a za odpuštění ho prositi, že tak nelaskavě jsi o něm soudil.“

(*Th. Nelk.*)

Sv. *František Salesius* znamenav, že se přátelé jeho mrzí nad těmi, jenž ho křivě posuzovali, řekl jim: „A kdo vám dal plnomocenství, aby jste se na místě mém hněvali? Nechte je mluviti, aj, toť bychom byli choulostivi, kdybychom ani bzučení komára snésti nemohli. A kdo nám může říci, že jsme bez úhony? Snad ti lidé poklesky naše poznávají lépe, nežli já a moji přátelé.“

(*Sv. František sál.*)

U přítomnosti sv. *Jana*, almužníka, posuzovali někteří a horšili se na to, že jistý mladík z kláštera jeptišku unesl. Svatý je ale pokáral, řka: „Nejednejte tak, milí synové, neboť dopouštíte se dvou hříchů, za jedno, že přestupujete zákon Páně: Nesuď a nebudeš souzen! a za druhé, že nevíte, zdaž i vy v tom ohledu zítra se neprohřešíte a nebudete hříchu litovati. Začasto vidíme mnohé, kteří smilstvím se prohřešili, že ale hříchu toho opravdu litují, nevidíme.“

(*Rosweid.*)

Když sv. *Románu* radil jistý stařičký řeholník, aby každého bez rozdílu do kláštera nepřijímal, odpověděl sv. Román, že člověk nemůže, ba ani nesmí vždy rozsuzovati mezi hodností a nehodností, zvláště když se jedná o vnitřní skutky a náklonnosti, neboť soud tento si sám Bůh až po naší smrti zůstavil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Vitalis* povždy soudlivosti se varoval a po smrti nalezli v cele jeho lístek: „Muži alexandrinští! nechtějte souditi před časem, dokuď nepřijde Pán, který i temné osvítí a tajnosti srdce zjeví.“ (*Život sv. otců.*)

Jistý *kmet* dal mladému ještě nezkušenému muži tuto radu: „Uslyšíš li o svém bratru zlé a nespravedlivé slovo, odpověz: „Což já jsem jeho soudce? Co on dnes učinil, můžeš ty zítra učiniti. Skutky jeho slabosti snad znáš, skutky jeho dobré ale neznáš. Já mám se svými hříchy dosti co činiti.“

(*Gablera lex. příkl.*)

Jistý *mnich*, ač v životě svém mnohých hříchů se dopustil, přece umíraje byl vesel a když se ho otázali, proč se směje v hodině tak osudné, odpověděl: „Viděl jsem anděla, kterak všecky mé hříchy smazal, protože jsem po celý svůj život zachoval zákon Kristův: Nesuďte a nebudete souzeni.“ (*Baronius.*)

Jistý poustevník na poušti, Scite zvané, dopustil se velkého hříchu. I shromáždili se všickni starší poustevníci a radili se, jaký trest by mu uložiti měli. Jenom *Mojžíš*, starý a sv. poustevník, nepřišel k tomu soudu, aniž chtěl přijíti, když proň poslali. Poněvadž bez něho nic usouditi nechtěli a velmi ho nutili, aby přítomen byl, přišel, nesa plný koš písku na zádech. Když to shromáždění poustevníci spatřili, divili se a tázali se, co by to mělo znamenati. Jimž on odpověděl: „To jsou moji hříchové, kteréž nosím a nevidím jich, a vy jste mne povolali, abych nosil hříchy cizé.“ Těmi slovy chtěl jim říci, že by člověk, když bližního hříchy soudit chce, nejprv do svého srdce nahlédnouti a sebe souditi měl a jestliže sám dobrého svědomí nemá, že by soudcem nemilosrdným hříchů cizých býti neměl. I pohnul všecky přítomné poustevníky tak, že milosrdně se měli k tomu, co zhřešil. (*Mehl. příkl.*)

R. 1604 roznemohla se v jistém klášteře velmi bohabojná *panna* a připravovala se sv. svátostmi k smrti. Když zpovědník se dostavil a pomodliv se, nemocné kříž ku políbení podal, odvrátila se, ano naplila i naň. Všickni přítomní i kněz zhrozili se toho a jedni soudili, že velmi těžký hřích má na duši, jiní zase pravili, že jest pokryt kyně. I modlili se za ni a když zase k sobě přišla, tu na otázku odpověděla: „Neodvrátila jsem tvář svou od kříže, nýbrž od zlého nepřítele, který se mezi mne a kříž postavil; proto jsem také neplila na kříž, nýbrž na satana.“

(*Mehl. př.*)

Poustevníci zdržovali se v den postní nejen masitých pokrmů, alebrž i mléka a vajec. Jeden starý poustevník, nevzpomenuv si na půst, jedl vejce. Uviděv to mladší poustevník, vypravoval to všem

a stařeček vyhlášen jest za kacíře. Dozvěděv se o tom stařeček, plakal hořce a pravil sám k sobě: „Ó Bože! nikdy jsem nemyslel, že nevinně upadnu v pověst kacíře, což mne velmi bolí. Než zasluhuji toho, ještě jsem i jiné posuzoval a se prohřešil proti výroku Kristovu: Nesuď a nebudeš souzen!“

(*Mehl př.*)

Sadi, znamenitý mudrc a básník perský, již od mladosti vstával v noci, aby se modlil a z koránu něco četl. Jednou, an vstal, spatřil děti své v spánku pohřížené, jen syn jeho ženatý nespal a pravil: „Podívej se na své děti a čeládku, ani jeden nebdí, aby Boha chválil, všickni spí jako mrtví.“ Načež Sadi: „Umlkni, lépe by bylo, abys i ty spal, než abys jednání spících posuzoval.“ (*Pred. u. Kat. 1855.*)

V bitvě u Kolína r. 1757 žádal velitel pluku, plukovník hrabě *Thiennes*, aby se svým mužstvem, pozůstávajícím z nováčků bezvousých, směl nepřítele přepadnouti. Vůdce Daun nechtěl přivoliti, řka: „S tímto bezvousým mužstvem málo byste pořídil!“ Na snažné prosby Thiennesovy Daun konečně svolil a hle, dragouni se vyznamenali. Od toho času nenosí dragounové, nyní pluk čtrnáctý, žádné vousy, což i císař František I. r. 1850 poručil.

(*Šmída*: *Repertorium.*)

V bavorském městě *Vohburgu* žil zbožný muž zámožný s věrnou choti a dítkami zdárně vychovanými. Každodenně chodil na mši sv., v neděli poslouchal pilně kázaní a doma při obědě o něm se svými rozmlouval. Na trhu znám byl co poctivý prodavač. I umřela mu věrná choť, on pak co vdovec zbožně vychovával dítky své, když ale ve stáří pokročil, zemřely mu všecky dítky. Muž odevzdaně do vůle Boží vše snášel, všecko své jmění chudým rozdal a odebral se do samoty na venek, žije v dobrovolné chudobě. Jen v neděli a ve svátek chodil do Vohburgu na služby Boží a zde si potravu na celý týden vyžebral. Jednou v neděli ale nepřišel, i odebrali se lidé k němu a nalezše obydlí zavřené, mysleli, že někam odcestoval, když ale i druhou neděli nepřišel, otevřeli násilně obydlí jeho a nalezli ho oběšeného. Všickni, zapomenuvše na jeho bohabojný život, nazvali ho darebákem, pokrytcem a lenochem a zakopali ho na potupném místě. Po nějakém čase byli ale dva lupičové chyceni a k smrti odsouzeni. Ti se také vyznali, že onoho muže pověsili, domnívajíce se, že má peníze. Tu spěchali teprv ti, co jej zatracovali, k jeho hrobu, vykopali ho a slavně s biskupem a množstvím kněží na posvěceném místě pohřbili. (*Gabler.*)

Spasení.

I. Své.

1. Každý ho zvláště láskou dosáhnouti může.

Sv. *Tomáš akvinský* byv kdysi tázán od sestry své, jak by pojistila si spasení své, krátce a moudře odpověděl: „Tím, když budeš chtíti!“

(*Sv. Tomáš.*)

Sv. *Isidor* byl rolníkem ve Španělsku; pilně chodíval na mši sv., modlíval se dnem i nocí, udílel almužnu

Sv. *Homobonus* byl obchodníkem v Kremoně; v neděli nevedl obchodu, zavíral sklad svůj, přijímal sv. svátosti.

Sv. *Blandina* byla chudá děvečka, která pro tichost, mravnost a řídké vlastnosti od vrchnosti své milována byla; v neděli neviděls ji u tance ani na veřejných místech, nemilovala šperky, sloužila jen Bohu.

Sv. *Ludvík*, král francouzský, uprostřed zaměstnání a starostí veliké říše přece se stal svatým.

Sv. *Mauricius*, ač co velitel pluku ustavičně byl v službě, sloužil i Bohu a spasení. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Bonaventury* tázal se kdys jeden bratr jmenem Egyd, jak mohou lidé neučení k spasení přijíti? Sv. Bonaventura odpověděl: „Kdyby Bůh žádné jiné schopnosti nepropůjčil než toliko té milosti, aby Jej milovali, bylo by na tom dosti a byl by to poklad nesmírný. Bohabojná žena může Boha mnohem více milovati, než kterýkoliv učený bohoslovec.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

2. Povinnost naše jest.

a) Nezanedbej ho nikdy!

Sv. *Kamil z Lellis* často klekával na hrobích volaje: „Ach, kdyby tito opět k životu se navrátiti mohli, vše by učinili, aby se spasili, a já, jenž až posud žiji, co činím pro svého Boha?“ A takto hleděl s Kristem se spojiti.

(Sv. Alfons Lig.)

Na počátku Církve křesťanské byl živ *Origines*, jenž byl div svatosti, vzor všech ctností, sloup Církve, slunce všech učených, tak že mnoho knih sepsal, jimž až dosud se obdivujeme. Otec jeho stal se mučeníkem pro víru. Origines syn vida to, ač byl teprv ve 12 letech, takovou žádostí hořel vyceditи krev pro jmeno Kristovo, že matka jeho nočního času oděv jeho ukryti musela, an se katům sám vydati a pro víru umříti chtěl. Ale jak velmi zrcadlo ctnosti této bylo zatemněno. Origines ve vysokém stáří spustiv se Boha, zapřel víru, všecko své výborné učení odvolal a konečně v městě Alexandrii modle Serapidis se klaněl *(Macana výb.)*

b) Boj se o ně!

Když sv. *Filip ner.* jednou ulicemi města Říma chodil a volal: „Zoufám!“, káral ho jistý mnich; svatý ale odpověděl: „Milý otče, zoufám o sobě, ale důvěřuji v Boha.“ *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *Isidor* byl při mnohých milostech, jež od Boha obdržel, smuten a otázán po příčině odpověděl: „Kdo očekává velikého dědictví a se obává, aby o nic nepřišel, může býti pokojný? kdo má proces, jímž bohatým anebo chudým se stane, nemá stálé mysle, dokud se nerozhodne.“ *(Sv. Isidor.)*

Sv. *Ludvík Bertrand* ustavičně plakal a byv tázán, proč pláče? odpověděl: kterak nemám hořce plakati, když nevím, zda-li věčného spasení dosáhnu?“

(Jeho životopis.)

Sv. *Ondřej avel.* třesa se na celém těle volával: „Kdož ví, jaký osud mne na věčnosti očekává, zdaž budu zavržen anebo stanu se blaženým!“

(Sv. Alfons Lig.)

Zbožný P. *Pavel Segneri* zcela ustrašen otázal se svého zpovědníka: „Co myslíte, milý otče, budu spasen?“

(Sv. Alfons Liguori)

c) Pečuj o ně!

O spasení své pečovali:

Svatí patriarchové: Noe; Abraham; Isák; Jakub, jakož píše svatý Pavel *(Žid. 11, 13.)*.

Josef eg., nesvoliv v hříchy *(1. Mjž. 39.)*.

David, činiv pokání.

Job *(Job 9.)*; Tobiáš.

Daniel a tři mládenci, neklaníce se modlám *(Dan. 3)*.

Šlechetná Zuzana, nesvolíc v hříchy *(Dan. 13)*.

Eleazar a matka makab., podstoupivše smrt.

Sv. Jan křt. na poušti.

Maria, matka Ježíšova, od mladosti sloužíc Bohu.

Maria Magd., sedíc u nohou Ježíšových a poslouchajíc ho *(Luk. 10.)*.

Zacheus, napraviv křivdu *(Luk. 19.)*.

Lotr na pravici, obrátiv se *(Luk 23.)*

Sv. apoštolé, opustivše vše šli za Ježíšem.

Sv. Pavel: Mne živu býti Kristus jest, umříti zisk.

První křesťané, mučeníci, vyznávači.

Kristus vybízí podobenstvími: o pokladu a perle *(Mt. 13, 44.)*; o síti *(Mt. 13, 47.)*; o velké večeři *(Luk. 14, 15.)*; o svatbě a hosti *(Mt. 22, 1.)*; o desíti pannách *(Mt. 25, 1.)*; o dvojí bráně a cestě ku spasení *(Mt. 7, 13.)*.

Sv. *Albin*, biskup andegavenský, při péči a starosti a blaho osadníků nezapomněl i na vlastní spasení. Neuchýlil se ani za vlas od tuhé kázně, jížto od mladictví navyknul. Ačkoliv byl již stár, nicméně posty dlouhé a tuhé konal, trval často na modlitbách, rozjímal si stále tajemství Boží a čím více v dokonalosti prospíval, tím byl poníženějším a pokornějším.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. opat *Arsenius* žil nejprv u dvora císařského, kdež učeností proslul, napotom ale chudě v celi živobytí trávil. Když ho jednou cestující ve společnosti egyptského rolníka o rozličných věcech spasení rozmlouvajícího nalezl, divil se tomu velmi, že tak proslulý učenec a někdejší učitel královských princů u prostého rolníka poučení hledá. I odvětil mu Arsenius: „Musím se vyznati, že v učenosti a světských vědách značnou známost mám, avšak ve věcech svého spasení ještě mnoho postrádám a i od

prostého venkovana se mohu velmi poučiti. (*Blumen der Wüste.*)

Sv. *Augustin* tak o své spasení pečoval, že zvláštní knížečku měl, do které všecko si znamenal, v čem by duši svou zdokonaliti a čeho by jí vystříhati měl, aby celá krásná a Bohu milá byla. (*Valoucha kat.*)

Sv. *Dominika* z ráje nar. r. 1473 od svého dětinství pečovala o spasení duše své a vše, co viděla a slyšela, pamatovalo ji na spasení duše její, kteréhož i dosáhla. (*Herbsta př.*)

Sv. *František xav.* nalezal se v Paříži, aby statků pozemských vyzískal. Tu se sešel se sv. Ignácem z Lojoly a tento mu představil marnost jeho snah, odkazuje ho na nestálost věcí pozemských, které nás začasto v životě, jistě ale v smrti opustí. I dojala sv. Františka slova ta tak, že pamětliv spasení svého světa se zřekl a napotom Bohu co missionář sloužil. (*Sv. Alfons Lig.*)

Podobně i sv. *František seraf.* všecko opustil, všeho se vzdal, aby hledal království nebeského t. j. spasení své a bližních svých.

Sv *Vavřinec* zarmoucen byl, že s papežem sv. Sixtem nemohl zároveň smrt mučenickou podstoupiti, kterouž ale později podstoupil.

Sv. *Vendelín* pocházel z královského rodu ve Škotsku. Uslyšev víru Kristovu a přijav ji, odřekl se trůnu a bohatství a zašel do neznámého místa, kdež pro spasení své pásl stádo, slouže tak v zapírání sebe a pokoře Bohu. (*Šmída*: *Repert.*)

Sv. *Vilém akv.*, vladař císaře Karla, ačkoliv u velké přízni u císaře stál, opustil slávu světskou, důstojenství a bohatství, vstoupil do kláštera, aby jedině o spasení duše své pečoval. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Znamenitý Škot *Buchanan* za mladých let pranic se nestaral o spasení. Tu jednou rozmlouval s jedním rolníkem v horách a přímo mu řekl, že nemá žádného přesvědčení náboženského a v tom ohledu že jest jako bílý, čistý papír. I odpověděl mu rolník vážně: „Příteli, dejte si tedy pozor, aby na list váš ďábel jmeno své nenapsal.“ Od té doby neměl Buchanan pokoje, dokud pravdy nepoznal, milostí Boží se nepolepšil a pak výtečným sluhou Páně nestal. (*Pred. u. Kat. 1853.*)

V Cesarei živ byl pacholík *Cyrill*, který láskou k Pánu Ježíši plápolal, jehož nejsv. jmeno stále v ústech měl. Od svého otce pohanského musel mnoho hany, potupy, protivenství, ano i bití snášeti, až konečně z domu otcovského byl vystrčen. I snesl všecko trpělivě, ano radostně zvolal: „Otec můj málo mi odejmul proti tomu, co já vírou od Boha očekávám.“ (*Macana výb.*)

Chlodvík I., král francouzský, potřev a podmaniv sobě národ alemanský, neváhal učiněný slib splniti, kterým se Bohu, zvítězí li, zavázal. Pospíchal totiž k sv. Remigiovi, biskupu, aby ho pokřtil a na dalekou tu cestu přijal v městě Tullu kněze Vadastu, aby ho v každém okamžení ve víře katolické vyučoval a utvrzoval. (*Macana výb.*)

Karlman, vládce Francie, jenž pro hrdinství proslulým byl, složil, pečuje o spasení své, vládu a vstoupil do kláštera Monte Cassino. (*Jos. Smetany*: *vš. děj.*)

Kassiodor pocházel ze starožitného římského rodu, byl velmi bohatý, proslul slávou vojenskou a proto byl u velké vážnosti u svých panovníků a pro spravedlnost u všeho lidu. A hle, všeho toho odřekl se pro spasení duše své a skončil život svůj v klášteře, kdež jen o svou duši pečoval. (*Herbsta př.*)

Kristina, jediná dcera švédského krále Gustava Adolfa, zkoumala co protestantka víru katolickou a davši se v ní vycvičiti, zřekla se dospělá trůnu švédského a přijavši víru katolickou, žila pak v Římě, pečujíc jedině o své spasení. (*Th. Nelk.*)

Ludvík, bratr sv. Františka sál., vzdal se všeho pozemského statku, aby blaženosti nebeské tím spíše dosáhnul. (*Richter.*)

Markéta, dcera císaře Rudolfa II., opovrhnuvši vší slávou světskou, vstoupila do kláštera karmelitek, jen aby o spasení své tím spíše pečovati mohla. (*Sv. Alfons Lig.*)

Mládenecký císař *Otto III.*, jsa ve Vlaších, putoval na horu Galguno do kostela, zasvěceného sv. Michalu. Nedaleko odtuď měl sv. Nilus památný klášter. Císař umínil si navštíviti ho. Přišed ku zbožnému sv. kmetu, netušenou uctivostí pojat jest k němu. I chtěl mu úctu na jevo dáti darem nějakým císařským. „Žádej,“ tak vyzýval

jinoch kmeta, „žádej ode mne, cožkoliv ti jen libo a dám ti.“ Než sv. Nilus položil ruku svou na prsa císaři a řekl: „Já pro sebe nemám oč státi. Čehož si žádám, jest spasení duše tvé Nechť jsi císařem, ale ty zemřeš, jako ten nejbídnější žebrák a pak budeš muset vydávati počet z vladařství svého.“ Slova ta dojala srdce jinošského císaře. On se rozplakal a sňav s hlavy korunu, poklekl, žádaje služebníka Páně o požehnání. (*Blahověst 1852.*)

Mudrc, zvyklý počtům algebraickým, slyšel jednou kázaní o věčnosti, s nímž však spokojen nebyl, nejméně pak s počty a příklady, jichž kazatel užil. Přišed domů a uzavřev se ve své světnici, počal sám o tom předmětu přemýšleti a zaznamenal si myšlenky své, jak mu právě napadaly, na papír as takto: 1. Konečné čili to, co konec má, porovnáno s nekonečným čili tím, co konce nemá, jest nickou, ničím. Sto milionů let porovnáno s věčností, jsou nicky, jsou nic. 2. Jest více srovnalosti mezi nejmenším a největším konečným. Jest více srovnalosti mezi hodinou a sto miliony let, nežli mezi sto miliony let a věčností, poněvadž nejmenší konečné částkou jest největšího, kdežto největší konečné není žádnou částkou nekonečného. Hodina jest jistou částkou sto milionů let, poněvadž sto milionů let není ničím jiným leč hodinou, která se množena jsouc jistým konečným počtem, právě tímto počtem opakuje, kdežto naproti tomu sto milionů let žádnou určitou částí věčnosti není, a věčnost není stem milionů let, které by se jistým konečným počtem násobeny byvše opakovaly. 3. U porovnání s nekonečným jest nejmenší neb největší konečné jedno a totéž; u porovnání s věčností jsou hodina aneb sto milionů let totéž; věk jednoho člověka aneb trvání všehomíra jsou jedno a totéž, poněvadž se konečně s nekonečným a časné s věčným vůbec ani měřiti nedá. Po těchto nepopíratelných pravdách dejme tomu, že by ti Bůh popřál jen na čtvrt hodiny života, abys si šťastnou věčnost zasloužil, a zjevil by ti zároveň, že za hodinu na to celému světu konec bude. Tážu se tě, co bys as v takovémto případě o světě a jeho náhledech soudil? Jak bys cenil strasti i slasti, které by v tomto životě tebe potkati mohly? Jak bys se zavázaným cítil, s největší péčí všechny okamžiky pro Boha a přípravu na šťastnou smrt vynakládati? — Ó, jak nesmyslně jednáš! Aj, což pak nenahlížíš, že v poměru k Bohu, u porovnání s věčností případ, který jsem uvedl, jest holou skutečností? že délka tvého života u porovnání s věčností méně jest než čtvrt hodiny, a trvání všehomíra méně než hodina? Aneb dejme tomu, že bys měl sto let žíti, a že bys pro celý ten čas nesměl ničeho více ku své výživě míti, nežli co bys si za jednu hodinu z pokladny, k níž bys měl v této hodině volného přístupu a s níž dle své libosti naložiti mohl, domů si přinesl, k čemu, táži se tě, k čemu bys této hodiny použil? Ku spasení? Ku procházení se? k zábavám? ku kratochvílím? Jistě ne; alebrž ty bys s velikou dychtivostí zmocnil se pokladů a nanosil bys sobě domů spíše zlata než stříbra. — Ó jak nesmyslně jednáme! Věčně máme žíti! A na věčnosti budeme jen za ty zásluhy odměny účastni, které si za krátký čas svého pozemského živobytí nasbíráme, a my nevynakládáme všechen tento čas na to, bychom si zásluh získali? Ale, namítneš mi, vždyť musíme přece v tomto životě spáti, jísti, píti a si po některé okamžiky oddechu popřáti? Připouštím. Co ale překáží tobě, abys dle sv. Pavla všechno to konal z lásky k Bohu, a tak jednaje, vše získal? Uznati třeba, že vášně jsou tak živé a příležitosti tak svůdné, že div jest, že ještě jsou spravedliví lidé na světě — avšak divno není to, pováží-li se, že to působí milosrdenství Boží a milost Vykupitelova. Na druhé straně ale jsou zase smrt, soud, věčnost, tak děsné pravdy, že div jest, kterak může ještě hříšníků býti na světě; a přece jsou — poněvadž na pravdy tyto zapomínají. Přemýšlejme o tom, bděme a modleme se, abychom tuto i na věčnosti k počtu spravedlivých přináleželi. Toť bylo to kázaní, které náš mudrc sám k sobě měl, a s nímž tak spokojen byl, že je každého dne a i častěji za den čítal. Ano, on činil ještě více: použil ho, vedl svatý život, přiměřený velikým pravdám, které neustále měl před očima.

(*Girandeau.*)

Pammachius, římský rada, aby Bohu jedině a zcela sloužiti mohl, opustil všecky své důstojenství a statky pozemské a uchýlil se do kláštera, kdež pokorou se vyznamenal. *(Sv. Jarolím.)*

Jistý *starec*, vida že se smrt k němu již blíží, zvolal: „Ó já ubohý! proč jsem se jen o věci časné, o manželku a dítky staral a spasení své zanedbal! Co mi pomůže nyní všecka má práce, veškeré namahání celého života mého!“ *(Cornelius.)*

II. Bližního;

viz i: „horlivost; hříšník; kárání!“

Pečuj o ně i smrti!

Pán Ježíš přišel hledat a spasit, což bylo zahynulo *(Luk. 19.)*

Sv. Pavel žádal za své bratry židy sám zavrženým býti *(Řím. 9, 3.)*; o všecky pečoval *(1. Kor. 9, 20.)*.

Podobně činili i sv. apoštolé; i sv. Jan křtitel na poušti kázal a lid křtil.

V starém zákoně pečovali o ně: Mojžíš *(2. Mjž. 19, 20.)*; David, složiv mnoho žalmů; Šalomoun, vystavěv chrám; zvláště pak proroci, vyučujíce lid a držíce v bázni.

A tak i Církev sv. pečuje povždy o věřící a přičiňuje se, aby i pohany vyzískala. Tou příčinou založen i v Římě ústav, propaganda zvaný, který missionáře vyučuje a do všech končin světa posílá.

Sv. *Alfons Liguori* nesmírně mnoho pro napravení člověčenstva učinil; ba není žádného města v království neapolském, kdež by byl nekázal, kteréž by apoštolským potem svým nebyl zvlažil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Anastasius*, papež, zvláště kde se jednalo o spasení duší, pečoval co nejhorlivěji. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Arnulf*, řeholník, říkával, že by se rád Saracenům za otroka obětoval a prodal, nebo na kusy rozsekati dal, kdyby tím hříšníky obrátil. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Efrém* syrský velkou měl horlivost o spasení bližního a přál si nebe nejen pro sebe, nýbrž pro všecky lidi. A proto napsal 76 napomínajících vět, aby hříšníky obrátil a všude a vždy k pokání je vybízel. *(Mehlera příkl.)*

Jediná vášeň sv. *Františka Regis* pozůstávala v tom, získati duše Bohu. Celý život strávil s tím v kostelích, na veřejných náměstích, ve špitálech, u vězeních, v soukromých domech, kdež hříšníky obrácel a dobré křesťany zdokonaliti usiloval. Zvláště pak přispíval umírajícím. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *František* z *Regis* dozvěděl se, že jednomu sirotku, dívce velmi slíčné, hrozí nebezpečí, an ji jeden smilník lstivými sliby k tomu přiměl, aby se s ním na jistém místě sešla. Sv. František ale také na místo to se odebral, čehož zpustlec nejprvé se lekl, pak ale, zpamatovav se, pravil: „Co hledáte milý otče? Co se staráte zbytečně o mé záležitosti?“ Načež Fratišek: „Hledám zde nevinného beránka, kterého jako dravý vlk Bohu chcete uchvátiti.“ „Vzdalte se, otče!“ zvolal rozdurděn svůdce, „anebo zle se vám povede.“ A když sv. muž mu odvětil, že neodejde, dokuď by sirotka na bezpečné místo nepřivedl, a že výhrůžek jeho se neleká; vytáhl nešlechetník meč, aby jím sv. Františka proklál. František neohrožené obnažil prsa a vážným hlasem jal se mluviti: „Nuže, milerád chci pro čest Kristovu krev svou vylíti. Probodněte mne, umru rád, jen když Bůh uražen nebude.“ Pevná tato slova a obličej, nebeskou ctností a světlem ozářený, přemohly svůdníka, že zahanben se vzdálil. Muž Boží ale uvedl dívku na bezpečné místo, kdež v čistotě žila a až do smrti chválila neohroženou horlivost sv. Františka, kteréhož jí v čas Bůh co anděla strážného seslal, aby nevinnost svou zachovala. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *František* z *Regis* potkal kdys jednoho mladíka, jenž ho chtěl zavražditi a již dýku z podpláště vytahoval. Než svatý oslovil ho mírně takto: „Milý bratře! proč smýšlíš zle s mužem, jenž tak dobře to s tebou míní a rád by ti vlastní krví spasení vydobyl?“ I počal se tu mladík třásti a padnuv sv. Františku k nohoum prosil za odpuštění, kteréhož i s požehnáním obdržel. *(Šmída: Repertorium.)*

Sv. *Františka seraf.* horoucí touha o spasení bližního přinutila k tomu, že opustiv domov až do Syrie vnikl a tam tamnějšímu sultánu spasitelnou víru zvěstoval. (*H. J. Karlika*: *Živ svat.*)

Sv. *František solanský* působil na počátku 17. století v Limě. Nespokojil se, že v Španělsku o spasení bližního pečoval, alebrž obrátil zřetelu na Peru, kdež mnoho pohanův se nalezalo a prosil představené své tak dlouho, až ho tam poslali. Když na cestě loď se ztroskotala, nedal se pohnouti, aby s kapitánem a vznešenými na lodičku vtoupil, alebrž zůstal na ztroskotané lodi, se 600 otroky negry, aby jich duše zachoval. Po velkých útrapách byl zachován a v Limě vyhledával skrýše Indiánův a a obracel je a podařilo se mu 9000 jich obrátiti. V Limě samě působil nejen horlivě na kazatelně, ale i na ulicích, v divadlech, hernách. Kázával, maje kříž v ruce, neohrožene, jako by se nalezal v Ninivě. (*Ott. Leg.*)

Sv. *František xav.* aby duše Bohu získal, odebral se až do vzdálené Indie a Japanska a povždy k Bohu vzdychal: „Ó Bože! dej mi duše!“ (*Hunoltova kázaní.*)

Sv. *Jan* almužník pečoval zvláště o mravnost mládeže. Když jednou uviděl šlechtického mladíka do nepočestného domu jíti, napomínal ho otcovsky. Mladík mu vyťal místo odpovědi políček. „Vytni mi ještě jeden!“ odpověděl tiše sluha Boží, padnuv k nohoum mládence, „ano dva, tři a kolik chceš, jen neurážej Boha!“ Jinoch takovou pokorou přemožen, prosil svatého za odpuštění a odebral se domů. (*Rauchenbichler Leg.*)

Sv. *Ignác* postavil se jednou v zimě až po krk do řeky, věda, že tudy půjde mladík, aby v jednom domě smilstvo páchal a chtě ho skutkem tímto od hříchu uchrániti. (*Hunolta kázaní.*)

Sv. *Kajetán* takovou horlivostí naplněn byl, aby duše bližního zachoval, že se mu dostalo jména: „myslivec duší.“ (*Giry leg.*)

Sv. *Karel borom.* nalezl moře hříchů a vin na svých osadách rozvlněné. I vystoupil horlivě a neunaveně pro spasení bližních ovečck svých a pomocí Kristovou obrátil biskupství své. (*Veverky*: *Sbír. káz.*)

Sv. *Patric* pásl vepře, aby jen nabyl příležitosti získati Kristu svého pána.

Sv. *František xav.* nesl vak jezdci, jehož pak obrátil.

Sv. *Růžena lim.* v horlivosti pro spasení duší pohanských zvolala: „Ó kéž bych nebyla ženou, abych evandělium Kristovo v dalekých krajinách hlásati mohla!“ (*Podstránského*: *výklad.*)

Sv. *Quirin*, biskup, byv pro svou statečnost ve víře od bezbožného soudce Amancia s mostu, ani mu kámen na hrdlo přivázali, vhozen do vody; ploval nějaký čas na povrchu a posledních těch okamžení života svého použil k tomu, že okolo stojící křesťany povzbuzoval, aby jeho smrtí ve víře své upevněni byli (*Mätzler.*)

Sv. *Serapion* šel do pohanského města, kde se za 20 stříbrných komediantům prodal a jim tak dlouho sloužil, až se komediantství vzdali a jím poučeni na víru křesťanskou se obrátili. I dali mu svobodu a nabízeli peníze, které ale nepřijal; alebrž žádal, aby je chudým rozdali. Pak cestoval do Řecka a prodal se opět jednomu pánu, bludaři, a sloužil u něho tak dlouho, až se pán bludu odřekl a pravou víru vyznával, u kteréž rodiny žil co jejich otec. (*J. E. Veith.*)

Sv. *Terezie* co dítě vydala se s bratrem svým na cestu do Afriky, aby za duše pohanů zemřela. (*Mehl. příkl.*)

Když sv. *Wolfgang* spravoval biskupství řezenské v Bavořích, země česká byla ještě k tomu biskupství přivtělena. Moudrý biskup Wolfgang nahlížel, že země, která nedávno z pohanství vytržena byla, vlastního biskupa potřebuje a poznávaje pro velkost okršlku biskupství svého i nemožnost, ve všech dílech patřičně, horlivě a s důstatek prospívati, s radostí připustil, by země tato od biskupství jeho oddělena byla a v Praze nové biskupství se zřídilo. (*Macana výb.*)

Ctihodný *Jan Berchmann* často říkával, že by rád ve všem byl vycvičen a zkušen, aby o spasení bližního s velkým prospěchem pečoval. (*Wiser.*)

Za času francouzské vzpoury zuřili nejvíce tak zvaní Jakobíni, kteří ve dne i v noci stráž měli před obydlím nemocného, který po duchovním toužil. Tomu navzdor katolický kněz *Bouffleur*

si ustanovil, nemocného sv. svátostmi zaopatřiti. I zpravil rodinu, že se vynasnaží, by se co žebrák do jich obydlí dostal. Vzal tedy pytel na záda a přišed do vesnice začal žebrati a chodě od stavení k stavení přijímal almužnu i odbytí se stejným díkůčiněním, až se dostal přede dveře nemocného. Jaké city srdce jeho pronikaly, an okolo stráže šel a k oknu se postavil, lze sice pomysliti, vypsati ale nikoliv. V tom vyběhl chlapec a volal na žebráka, že může obdržeti polívku, chce-li, aby vešel. Velebný žebrák vkročil, a nemocného zaopatřil. Bouffleur odešel tak jak byl přišel, dále žebraje, až se dostal slídníkům z očí. Brzy na to nemocný utěšeně v Pánu zesnul. *(Macana výb.)*

Missionář *Didakus* od sv. Jakuba když byl na cestě na filipínské ostrovy, ztroskotala se jim loď již u břehu. I zůstal sám na této roztříštěné a již tonoucí lodi, aby těžce poraněným a vší pomoci a útěchy zbaveným v poslední hodince ku pomoci přispěl; posléze pak skočil sám do moře, aby připloul ku břehu, jakož ostatní před ním. V tom ale zaslechl upění a volání umírajícího. I vrátil se nazpátek a vylezl na potápějící se loď. Jedva že pak mu udělil rozhřešení, potopily se poslední její ostatky s ním do moře.

(J. E. Veith.)

Když znamenitý hudebník *G. F. Händel* nejlepší dílo své hudebnické „Oratorium Mesiáš“ ponejprv v Londýně provozoval: přistoupil k němu po hře jeden vznešený pán a děkoval mu za vyražení. Tento výrok se dráždivému mistru nelíbil a proto rozhořčeně zvolal: „Co vyrážeti, nikoliv, polepšiti vás chci!“ *(J. E. Veith.)*

Ctihodný *Jan z Nivelly*, děkan v Lutichu, povždy neunavně o spasení bližního pečoval. Když se jednou na noze roznemohl a od lékaře se dozvěděl, že alespoň čtyry měsíce tiše se musí zachovati, raději trpěl bolesti, než aby byl nekázal. Když pak jindy k němu jednoho kajicníka nepřipustili, jenž se vyzpovídati chtěl: domluvil sluhům a hned kajicníka vyslyšel. Napotom pravil k čeledi: „Tisíc hřiven zlata nebylo by mi tak milé, jako že jsem zpověď tohoto člověka vyslyšel!“

(Gabler.)

Mnozí z *Jesuitů*, aby se do Japonska dostali, kdež víru křesťanskou s nebezpečenstvím života měli hlásati, konali co otroci nejobtížnější práce na lodích. Jiný, když se loď ztroskotala na moři, uchopil se prkna, jímž se šťastně zachrániti mohl. Avšak z lásky křesťanské. popustil prkno tonoucímu již židu pod výminkou, aby se stal křesťanem a odevzdav mu prkno, sám ve vlnách mořských zahynul. *(Fr Hunolt.)*

Během XVI. století zuřila v *Miláně* morová rána tak hrozně, že se nedostávalo lidí k vyvážení a pochovávání mrtvých, nýbrž tu i onde metáno je do jam. Tehdáž kdys o půlnoci procházel se s kostelníkem kněz Leonard de Leonardis, hledaje po ulicích, nebylo-li by kde umírajícímu potřebí duchovní pomoci. A tu přišel k morové jámě, odkuď zaslechl úpěnlivé kvílení. I přistoupil rychle na kraj dotčené jámy a při světle pochodničky mezi mrtvolami uzřel člověka, jenž se pozdvihl a prosil o kněze. Apoštolský kněz bez odkladu skočil do jámy, vyslechl zpověď polomrtvého a podal mu nejsv. svátost. Ubožák na to, celý blažen, vypustil duši a kněz Leonardis poručiv jej Bohu, dále se ubíral hledaje nemocných.

(Blahověst 1856.)

Ortega, španělský missionář v Péru, vrhl se při velké povodni do řeky, aby proudem stržené Indiány plováním dohonil a zemdleným a umírajícím poslední útěchy sv. náboženství poskytl.

(J. E. Veith.)

V tichém háji procházel se hrabě *Z.*, an tu náhle vyskočí z houští muž a s bambitkou v ruce žádá od hraběte peníze. „Příteli,“ promluvil hrabě pokojně, „vidím, že bloudíš; dám ti tři tolary, odejdi v pokoji a polepši život svůj!“ Po těchto slovích ubíral se hrabě dále. Několik let později procházel se hrabě po městečku N, kde byl právě výroční trh, an mu někdo na rameno zaklepá. Hrabě ohlídna se, spatří člověka neznámého, který vyzývá jej, aby s ním šel; a jda s neznámým, vejde s ním do čistého domku, kdež tří dítek spěchá k neznámému, volajíce ho otcem. Hrabě posud nevěděl, proč musel jíti s neznámým, až když přišla matka dítek do světnice, počal ne-

známý vypravovati, že on jest onen lupič z lesíka, který slovy hraběte hluboce dojat jsa, život svůj polepšil a ny nější blahobyt přičinlivostí a počestným zaměstnáním si získal.

(*Čas.*: *Zlat. klasy 1855*)

Spokojenost.

1. Měli.

Spokojeni byli:

Tobiáš, jenž pravil synu svému, aby se jen hříchu varoval a že spokojenost ho nemine (*Tob. 4, 23.*).

Job nereptal v neštěstí, ale dobrořečil Bohu (*Job. 1, 21.*).

David vychvaluje spravedlnost (*Ž. 36, 16.*; — *48, 18.*).

Salomoun (*Přísl. 23, 4.*; *Sirach. 40, 18.*).

Sv. Pavel (*Fil. 4, 11.*; *Žid. 13, 5.*; *Sk. ap. 20, 33.*).

Sv. *František sál.* říkával co biskup: „Jsme jenom nájemníci a správcové statků pozemských, kteréž nám Bůh svěřil; hlavní věcí jest, abychom byli hodní správcové. Máme-li pokrm, slušný oděv, co bychom chtěli ještě více? Řídím se dle přikryvky. Sousta jsou dle úst, kdybych měl více, nevěděl bych, co bych si s tím počal. Nejsem-liž šťastný, že žiji jako dítě bez starosti? Každý má soužení. Čím více má člověk, tím větší má i odpovídání "

(*Mehler, Kat. Handb.*)

2. Kde ji nalezneš.

a) Hledej v sobě; v samotě!

Jistá *služka* v Basileji čtla knížku, kteráž měla nápis: „Spokojená země." Služka ta si myslela, že se tam vystěhuje. I vypověděla službu, složila věci své do truhly a odevzdala je na poště s adresou: „Barboře V. v zemi spokojenosti." Páni její dali si na tom záležeti, aby jí pošetilost její vymluvili, než marně. Tu zavolali kněze, aby on jí to rozmluvil. „Aj, Baruško, těším se z celého srdce, že chcete do země spokojenosti odejíti; tak se mi co statečná líbíte", pravil duchovní, kteráž řeč služce se líbila. „Ale", pokračoval duchovní, „víte-li pak, kde ta země spokojenosti se nalezá?" „Ano", vece služka, „to je právě ten kříž, že mně nikdo říci nechce." „Nuže, já vám to povím; země ta není ani ve Francouzsku, ani ve Španělsku, ba ani v Americe, nýbrž zde v našem městě, ba v tomto domě. Musíte ale staré haraburdí: pýchu, vysokomyslnost, lakomství, závist a jiné nepravosti vymýtiti ze srdce svého a srdce a svědomí čisté si zbudovati a tak bez peněz dostanete se k Pánu Ježíši." Služka uposlechla rady té a stala se spokojenou. (*Mehlera příklady*)

Deicola, poustevník, ustavičně se usmíval a když se ho po příčině tázali, odpověděl: „Nikdo mi Krista nemůže odejmouti!" (*Th. Nelk.*)

V Paříži byl jednou duchovní k nemocnému drvoštěpu povolán a vkročiv do světnice poznal, že nemocný velmi nuzný jest. Protož k němu takto promluvil: „Příteli! děkujte Bohu, že vás brzy z tohoto plačtivého údolí vysvobodí, kde tak nešťastné živobytí vésti jste musel." „Proč pak nešťastné?" tázal se nemocný, „mýlíte se, otče duchovní. Já byl spokojeně živ, aniž jsem kdy na osud svůj sobě ztěžoval. Živ jsem byl tiše a pokojně. Nenávist a závist byly mně nepovědomy; ve dne jsem bez ustání pracoval a v noci pokojně spal. Ono nářadí na stěně visící vydělávalo mi tolik co jsem potřeboval. Že jsem byl zdráv, chutnala mi prostá strava tak dobře, že jsem nikdy po lahůdkách bohářů netoužil. Jest-li se pozdravím, což však nedoufám, budu Boha velebiti a zase pilně pracovati a doufám tak, jako doposud, spokojeně žíti."

(*Okáčova kázaní.*)

V XIV. století žil v Německu pobožný učenec *Jan Tauler*. Mnoho let prosil jsem Boha, praví, aby mi ukázal člověka, kterýž by mne pravé spokojenosti vyučil. I šel jsem vnuknutím Božím ku dveřím chrámovým a nalezl tam bídného žebráka, kteréhož jsem takto pozdravil: „Dejž ti Bůh dobré jitro!" Načež žebrák: „Neměl jsem nikdy zlého jitra." — „Dejž ti Bůh štěstí!" „Nikdy jsem nebyl nešťasten." — Plný podivení požádal jsem žebráka, aby mi slova ta vysvětlil. „Vy jste mi," pravil na to, „přál dobrého jitra, ale já jsem nikdy zlého neměl; neboť když mne hlad trápí, chválím Boha, když jsem bídný, pohrdaný

a všecken ztrápen, chválím Boha a proto jsem nikdy zlého dne neměl. Dále jste mi přál, abych byl šťastným; já jsem nikdy nebyl nešťastným, neboť znám dobře v Bohu a s Bohem živu býti, protože vím, co Bůh činí, dobře činí. Co na mne Bůh tedy sešle, ať jest to příjemné nebo trpké, rád z ruky Jeho přijímám; proto jsem nikdy nebyl nešťasten. Opět jste mi přál, abych byl blaženým, já nikdy jsem nebyl neblažen, nebo jsem se naučil ve všem, cokoliv se mi přihodí, vůli Boží se podrobovati, tak že co Bůh chce i já chci a proto jsem vždy blažen." (*Jan Tauler.*)

Starý *Tomáš* byl chudý nádeník, jemuž bylo v potu tváři chleba vezdejšího si vydělávati. Pracovával na poli a v poledne přinášívala mu žena oběd a sice hrnek polévky z vody a krajíc suchého chleba. A přece staří ti lidé nikdy nereptali, alebrž Bohu vroucně za to a za zdraví děkovali. Stařeček říkával: „Což by nám pomohly veškeré statky tohoto světa, kdybychom neměli zdraví?" I byl šťasten maje mír uvnitř. — Ve velkém jednom městě žila rodina bohatá, která si mohla zaopatřiti všeho. I vystrojili kdys ples, za nějž mohla rodina Tomášova celý rok živa býti. Na plesu ale záviděl jeden druhému, pomlouval druhého a po plesu nebyli spokojenými, ba rozkmotřili se mezi sebou. Byli bohati a přece nebyli šťastni.
(*Čas.*: *Komenský 1865.*)

Jeden *sluha* u dvora císaře Zikmunda byl se svým stavem nespokojen a často reptal, řka: „Tak se vede starým věrným sluhům, sotva že maličkostí na ně se pamatuje, kdežto ti, co mnoho mají, ještě více dostávají." Uslyšev řeč tu císař, dal zhotoviti dvě skříňky též velikosti a naplnil jednu olovem a druhou zlatem a zavolav si sluhu, pravil k němu: „Aby's se přesvědčil, že dobře ti činiti chci, máš se nyní vlastní volbou přesvědčiti. Zde viz dvě skříně, jedna naplněna jest zlatem, druhá olovem, pro zkoumej si je a jednu si vyber, kterou si vybereš, patří tobě." Radostí a úzkostí zároveň naplněn byl nespokojenec, brzy bled, brzy se červenal a po dlouhém volení řekl k císaři: „Tuto si vezmu!" a když skříň otevřel, nalezl v ní — olovo. Načež císař: „Nyní poznáváš, že já chudoby tvé příčinou nejsem, Božské prozřetelnosti musíš vše připsati, kteráž zajisté nejlépe ví, proč ti statků vezdejších odpírá, byly by snad tvou záhubou; proto nikdy více nereptej!"
(*Mehlera*: *Kat. Handb.*)

Císař *Theodosius*, vstoupiv nepoznán do cely poustevníka, pravil, když byl s poustevníkem porozprávěl: „Zdaž víš, milý otče, že já jsem císař? Avšak musím se ti vyznati, že při své chudobě a samotě jsi šťastnější než já na trůnu. Při všem lesku nenalezám té spokojenosti, které ty ve své cely."
(*Krönes*: *Real-Lex.*)

b) Nenalezneš ji v bohatství; věcech pozemských.

Kalif *Abderrahman III.* měl nesmírné množství statků pozemských. Měl velkou říši, překrásný palác, jenž za div světa počítati se mohl. A při všem tom byl Abderrahman tesknomyslný a nebyl spokojen. Sámť napsal, že za svého celého života sotva 14 šťastných dní zažil.
(*Zollnera*: *kázaní.*)

Jistý *tesař*, jenž bídně a těžkou prací rodinu svou vyživoval, naříkal si svému faráři a ukazoval na blízkého bohatého mlynáře. „A přece", pravil farář, „pochybuji, že byste s oným boháčem chtěl stav svůj vyměniti." „A proč pak ne?" odvětil tesař, „za jeho peníze zjednal bych si všeho pohodlí." „Dobře", pokračoval farář, „tu byste musel ale vyměniti s mlynářem celé jeho postavení. Za silné zdravé tělo obdržel byste tělo nemocné a dítky vaše patřily by mlynáři a vy byste neměl žádné." Uslyšev to tesař nechtěl více o výměně ani slyšeti a byl od té doby se stavem svým spokojen. (*Ze života.*)

Alexandr velký dobyl téměř celého světa a když jednou uslyšel, že na zemi této ještě jiné země a státy jsou, plakal, že jich ještě nedobyl a toužil i po nezřízené cti, dav se jmenovati synem boha.
(*Krönes*: *Real.-Lex.*)

Julius César, pán Říma a tím panovník téměř nad celým světem, nebyl přece spokojen, alebrž pravil v jedné vesnici ve Švýcarsku: „Raději bych chtěl zde býti prvním, než-li v Římě druhým.
(*Krönes*: *Real.-Lex.*)

Královský *pokladník* byl obviněn u krále, že mu zpronevěřuje poklady a je v tajném sklepení se železnými dveřmi

ukládá. Král dal si železné dveře otevříti, a užasnut v sklepení spatřil holé zdi, sprostý stůl a slaměné sesle. Na stole ležela pastýřská trouba s pastýřskou berlou a kabelí; oknem pak bylo viděti na zelené louky a lesnaté kopce. Pokladník pravil: „Jako chlapec pásal jsem ovce. Ty, ó králi, vzal jsi mne ku dvoru. Zde si připomínám svůj prvnější stav a zpívám písně ke cti Boží jako tehdáž, když jsem byl při vší chudobě bohatší, než zde v paláci při všem bohatství.“ (*Kr. Šmíd.*)

Zamyšlen stoje u okna hleděl *Ptolomeus II.*, král egyptský, z paláce na zástup sedláků obědvajících na břehu řeky Nilu. Vida král, jak výborně jim chutná černý chleb a cibule a s jakou dychtivostí beře druh od druha džbán s čerstvou vodou, aby občerstvil žízní vypráhlá ústa a hbitě práci svou odbýval dále — vzdechl sobě a slzy v očích jeho počaly se perliti. „Ach!“ vzdechl, „že není dovoleno králi býti sedlákem!“ (*Ptolomeus II.*)

3. Nepotřebuje mnoho; vše snáší.

Diogenes a i *Sokrates* pozoruje kdys na trhu rozličné drahocenné zboží a lidi sem tam se hemžící, zvolal radostně: „Ó, jak mnohých věcí nepotřebuji!“ (*Hunoltova kázaní.*)

Fabricius, římský vojevůdce, živil se z výnosu malého hospodářství, jež vzdělával, ačkoliv se mohl obohatiti. Co vůdce nikdy nespravedlivě statku poražených nepřátel si nepřivlastnil, nikdy se nedal uplatiti. Když k němu obyvatelé velké krajiny vlašské s dary vysláni byli, pravil jim: „Jsem dosti bohat, neboť jsem se naučil žádosti své krotiti a málo potřebovati.“ Králi Pyrrhu pak, jenž s chudobou jeho útrpnost jevil, pravil: „Co pak mi schází? Ač chud jsem, váží si mne spoluobčané moji a já zastávám i nejprvnější úřady říšské. Rovněž tak šťasten jsem doma. Moje nevelké pole poskytne mi tolik, co potřebuji a co zbytečného, po tom netoužím. Když se po práci dostaví hlad, chutná mi pokrm. Oděv můj je špatný, ale chrání mne proti zimě. Co mám, postačí, abych zapravil potřeby svoje. Tak mi nic neschází.“ (*Mehlera příkl.*)

Císař *Konstantin* odporučil svého přítele, jehož velmi miloval, an ho v nemoci žádný lékař vyhojiti nemohl, zbožným modlitbám sv. Hilaria. Když přítel se vskutku uzdravil, poslal císař sv. Hilariu deset liber zlata co dar. Než Hilarius nepřijal daru toho, alebrž ukázal vyslancům císařovým ječný chleb a pravil: „Kdo tímto pokrmem se spokojuje, dbá na kus zlata tak málo jako na kus země. Vyřiďte císaři mé díky za dar se žádostí, aby ho rozdal chudým.“ (*Blumen der Wüste.*)

V kuchyni královského zámku ve Versaillesu nalezal se za času *Ludvíka XIV.* pacholík, kterýž točil rožněm a za to měl výživu. Jednoho dne šel král okolo a uzřel ho při práci. Poněvadž byl slíčné tváře a vesel, myslil král, že by se pacholík ten k něčemu lepšímu hodil. I počal se ho vyptávati: „Odkuď jsi a která jest tvá práce?“ „Já jsem z Berry,“ dí pacholík, nevěda, že s ním král mluví, „jmenuji se Štěpán a jsem tuto kuchtíkem.“ „A mnoho-li pak sobě vyděláš?“ táže se král dále. „Já,“ odpověděl, „vydělám si tolik, co král.“ „A mnoho-li vydělá sobě král?“ „Tolik, co potřebuje a tolik vydělám já sobě také. Co chci více?“ dí spokojený pacholík. (*Frencla: Postilla.*)

Veselý *pasák* jednoho jarního jitra v květném údolí mezi lesnatými horami ovce pasa, zpíval a poskakoval radostí. Kníže pán, v té krajině jsa na honbě a vida jej, zavolal ho k sobě a pravil: „Proč pak jsi tak vesel, milý hochu?“ Hoch, knížete neznaje, odpověděl: „Což bych nebyl vesel, náš kníže pán není mne bohatší.“ „To se mi líbí,“ řekl kníže, „pověz ale, co všecko máš?“ I povídaltě hoch: „Slunce na tom krásném blankytném nebi mně tak přívětivě svítí, jako knížeti; a hory, doly zelenají se a květou mně tak mile, jako jemu. Svých rukou nedal bych za jedenkrát sto tisíc zlatých a své oči nedám za všecky poklady knížecí. Mimo to mám všecko, čeho si žádám a ničeho nežádám, nežli čeho potřebuji. Já se každodenně najím do sytosti, mám šaty, kterými bych se odil; za své přičinění a práci dostávám tolik peněz ročně, že mně volně vystačí a sobě poskakuji, když se mi tento svět nad míru líbí. Může-li to kníže dle své libosti? Možná li tedy říci, že kníže pán něco více má?“ Kníže laskavě se

usmívaje, pravil: „Nechtěl bys ode mne nějakého dárku přijmouti?“ I spěšně odpověděl hoch: „Když sám, čeho potřebuji, mohu sobě vydělati, není mi zapotřebí, daru bráti od jiného.“ Potom se kníže hochu prohlásil, řka: „Dobře máš, milé dítě, nyní i také můžeš říci, že sám kníže posvědčil tobě. Buď vždy veselé mysli; abys ale vždy mohl vesel býti, zachovej vždy svědomí své čisté.“

Člověk spokojený na světě ráj mívá,
ba i největšímu králi roveň bývá.
(*Fr. Svoboda.*)

Sv. *Audomar*, biskup morinský, ač byl muž velmi bohabojný, musel mnohá a velká soužení snášeti. Však ale ve všech těch souženích byl s Pánem Bohem svým velmi spokojen. V starosti své ztrativ zrak, řekl: „Kdyby mně to nebylo k dobrému, nebyl by to na mne Bůh dopustil.“ A když po nějakém čase nabyl zraku svého zase, prosil Pána Boha: „Pane Bože! kdyby slepota byla k spasení duše mé prospěšnější, chci nésti ji spokojeně. I stalo se, že upadl zase do předešlé slepoty a jakž řekl, byl spokojen, až mu Bůh ztrátu světla časného světlem věčným nahradil.
(*Macana výb.*)

4. Nespokojenost škodí; příčina: těžkomyslnost.

Agar, když ji Sára trápila, utekla. (*Gen. 16, 6.*)

Představení synů israelských předhazovali Mojžíšovi, že Faraon po rozmluvě s ním a Aronem krutěji s nimi nakládá. (*Ex. 5, 21.*)

Židé hořekovali, vidouce před sebou moře a za sebou voje egyptské (*Ex. 14, 11.; 17, 3.*); reptali proti Mojžíšovi na poušti, že nemají vody (*Ex. 15, 24.; 4. Mojž. 20, 2.*); pro pokrm (*Ex. 16, 2.*); že Mojžíš dlel na hoře Sinai (*Ex. 32, 1.*); proti Bohu (*4. Mojž. 11, 1.*); že Kore zahynul. (*Num. 16, 41.*)

Achitofel, vida, že Absolon rady jeho neuposlechl, došel do domu svého a oběsil se. (*2. Kr. 17, 23.*)

Manželka Tobiášova rozhněvaně odpověděla, když Tobiáš bázeň projevil, aby kozelec nebyl ukradený. (*Tob. 2, 21—22.*)

Děvka, kterouž Sára pro vinu pokárala, činila jí předhůzky pro ženichy. (*Tob. 3, 9–10.*)

Holofernes rozpálil se, uslyšev, že israelité se chystali k odporu (*Jud. 5, 1.*); a že Achior upřímně k němu mluvil. (*5, 26.*)

Aman se rozhněval, že Mardochaeus se mu nechtěl klaněti a hleděl ho a všecky židy zničiti. (*Esth. 3, 5.*)

Elihu rozhněval se na Joba, že děl, že jest spravedliv. (*Job. 32, 2.*)

Nabuchodonosor rozhněval se na přátele Danielovy, že se jeho sošce nechtěli klaněti. (*Dan. 3, 13.*)

Herodes uslyšev o narození Kristově, zarmoutil se a celý Jerusalém s ním. (*Mt. 2, 3.*)

Fariseové se horšili na Krista, že obcuje s hříšníky. (*Luk. 5, 30.; 15, 2.*)

Starší bratr syna marnotratného hněval se na otce, že dal ustrojiti hostinu. (*Luk. 15, 28.*)

Fariseové se horšili na Krista pro zázraky a že mu chválozpěv prozpěvovali (*Mt. 21, 15.*); na slepce od narození uzdraveného, že vzývá Krista. (*Jan 9, 28.*)

Řekové reptali proti židům, že by při rozdělování jejich vdovy zanedbávány byly. (*Sk. 6, 1.*)

Na poušti pod křem jalovcovým seděl jednou *Eliáš*. Všecky proroky zavraždil již meč Achabův, jen Eliáš ještě zůstal, avšak i jemu přísahal král smrt, protože ho a i mstivou Jezabel napomínáním popudil. Eliáš odstranil se do Bersabe a bloudil celý den, až konečně unaven a hladem umořen sobě odpočinul. Zmužilost ho opustila, těžkomyslnost se ho zmocnila, takže zvolal: „Dostiť jest mi, Hospodine, vezmi duši mou!“ (*3. Král. 19.*)

Spravedlnost.

1. Její potřebnost a vznešenost.

a) Jest potřebná.

Laelius, Říman, v schůzi obecné na žádost všech jal se spravedlnosti zástupcem býti a ujišťoval ze vší své síly, že nic obci záhubnější není, jako bezpráví a že naprosto nemožné jest, aby se spravovala a trvala obec bez všelikého šetření spravedlnosti. (*Sv. Augustín.*)

Lev, syn Larykratův, otázán, v kterém městě jistě a bezpečně se žije, odvětil: „V tom městě, kde se ctí spravedlnost.“ (*Šmída: Repert.*)

b) Šlechtí; blaží; i chátra ji ctí.

Bayard pro svou udatnost a šlechetnost nazvaný „rytíř bez bázně a hany“ proslul též svou spravedlností. Životopisec jeho vypravuje, že ani v zemi nepřátelské neodešel z příbytku, aby byl poctivě nezaplatil, cokoliv se jemu a jeho vojákům poskytlo k vyživení. Často se stalo, že lidé nechtěli ničeho přijmouti, předstírajíce, že jim peníze v čas války beztoho neprospějí, ježto jiné nepřátelské vojsko jim je zase odejme. Ale šlechetný vojín dal vždy za odpověď: „Já, když platím, konám svou povinnost. Nejdu do boje, abych se živil loupením, a pak-li to jiní činí, nechci jich v tom následovat.“

(*Herbsta výb. př.*)

Agesilaus, král Spartanův, jsa tázán, dává-li moci přednost před spravedlností, řekl: „Nebylo by moci třeba, kdyby všickni lidé byli spravedlivi.“

(*Kal. Moravan 1865.*)

Sestra *Rosalie*, učiněný to anděl, po celých 50 roků sloužila nemocným a churavcům. Za revoluce francouzské i na barikádách ošetřovala raněné a všickni ji proto ctili, což se r. 1848 ukázalo. Ujmula se jednoho uběhlíka a zavřela ho v místě bezpečném. Luza se chápala seker a sestra přistoupivši k nim pravila: „Mojí milí, jeť tomu 45 let, co vás ošetřuji, kdykoliv se rozstůněte. Jsem-li vám již nepohodlná, nuže, zabte si mne! Já se vám nebráním.“ A hle, slova ta postačila. „Sláva sestře Rosalii!“ zvolali bouřlivci a pokojně klidili se odtud. (*Blahověst 1852.*)

2. Nehledí na osobu; dává každému, co jeho jest.

Samueli, vkročivšímu do domu Isai, bylo přikázáno, aby, maje jednoho ze synů na krále pomazati, na obličej a postavu nehleděl (*1. Kr. 16.*).

Josafat, král judský, vysílaje soudce po všech městech, přikázal jim, aby osob nepřijímali (*2. Par. 19, 7.*).

Fariseové sami dali Kristu svědectví, že na osobu nehledí. (*Mt. 22, 16.*)

Petr uvažovav obrácení Kornelia, setníka, vyznal, že Bůh není přijímač osob (*Sk. ap. 10, 34.*).

Sv. Jan křt. nebera ohledu na osobu přísně trestal Herodesa, cizoložníka (*Mr. 6.; Lk. 3, 19.*).

Když jistý *dvořanín* Ludvíka XI., krále francouzského, prosil za milost pro svého synovce, kterýž se byl vraždy dopustil, dal mu král za odpověď: „Jest mi líto, že vám nemohu býti po vůli. Vy jednáte co strýc, já pak jednati musím co král. Promíjím vám žádost vaši, vy pak mně promiňte zápornou odpověď.“ (*Podstr.: Výklad kř. náb.*)

Mladý *princ* měl jednou soudcem býti ve škole mezi velkým a malým pacholíkem. Menší chlapec žaloval na většího, že spolu si změnili kabáty v žertu a že mu jeho kabát nechce nyní navrátiti. „Mně jak se patří sluší kabát tvůj,“ pravil větší pacholík, „a tobě sluší můj a proto jest nám oboum pomoženo!“ Princ uznal řeč tu za slušnou a domlouval mladšímu pacholíku, aby si to dal líbiti. Učitel ale, jenž rozsudek ten uslyšel, pravil k princi: „Velmi dobře jsi soudil, že oboum kabáty sluší a se hodí. Než, o tom není řeči, ale otázka nastává: Zdali rozsudek ten jest po právu a to není, neboť spravedlnost žádá, abychom každému, což jeho jest, nechali.“ (*Mehlera příkl.*)

Gimram říčanský, pán hradu českolického v Čechách, platil za nejudatnějšího bojovníka. Karel IV. vážil si ho a ctil, ač byl žid. Měl jediného syna, Mikuláše, jehož na žádost vladařovu ku dvoru poslal. Ale Mikuláš upadl na bezcestí a zamilovav si v Praze krásnou židovskou dívčici zlatem ji omámil. Starý věrný sluha ho napomínal a prosil a

proto jej Mikuláš pomocí jednoho zbrojnoše svázaného uprostřed Vltavy utopil. Otec milovav syna užasl, dověděv se o tom. I chodil dlouho zamýšlen; pak, zpamatovav se, dal syna zatknouti. „Víš," pravil, „kterak tě miluji, spravedlnost ale musí býti smířena. Já jsem tvůj soudce. Krev usmrceného volá o pomstu, ačkoliv jsi již zlopověstným svým chováním smrt zasloužil. Připrav se k budoucímu životu, duchovní náš přispěje tobě v poslední hodince." Připraveného nešťastníka, syna, ještě jednou obejmul otec, ještě jednou přitiskl syn otce svého na vadnoucí srdce. V tom odstoupil otec a jednou ranou byla hlava Mikulášova oddělena od těla.

(Blahověst 1852.)

3. Prospívá tělu i duši.

Jistá vdova *ve Flandřích* provozovala pivovarství, při čemž takovou poctivost osvědčovala, že spravedlnosti její široko daleko s pochvalou připomínáno. V městě, kdež pivovar měla, a také bydlela, vznikl hrozný požár a plameny jeho jako hadové se valily jižjiž i na dům její. I což učinila vdova? Vzavši veškeré nádobí, jímž pivo měřila, postavila je před dům ku dveřím na ulici a vzývala hlasitě Hospodina volajíc: „Spravedlivý, milosrdný Bože! Jestliže jsem kdy mírou svou někoho ošidila, nechať shoří dům můj! Dovolávám se Tvé spravedlnosti; popatřiž milostivě na mne a nábytek můj, jehož jsem nikdy k nespravedlnosti nepoužívala, jímž jsem nikdy nikomu nespravedlivě neměřila!" A hle, kolkol lehly všecky budovy a všecka stavení popelem, ale dům vdovy a nádobí její zůstaly nedotknuty. *(Klinkáče legendy.)*

Pro ctnostného Jakuba veškeren dům Labanův a pro čistého Josefa celá země egyptská byly požehnány.

Podobně Bůh pro Abrahama, Isáka, Jakuba, Mojžíše a Davida dobře činil národu židovskému.

Znamenitý a zbožný admirál *Alfons Albuquerque* byl kdys v největším nebezpečí, že se vším mužstvem ve vlnách mořských zahyne. Nadarmo napínali lodníci veškeré síly své, nadarmo volali k nebi o pomoc. Nebezpečí přibývalo, naděje hasla. Tu vzal Alfons dítě, jež v koutě zalezlé spatřil, držel je k nebi a modlil se vroucně k Bohu, aby je pro nevinného tohoto pacholíka zachoval a hle, bouře se utišila a loď zachráněna jest. *(Sv. Alfons Lig.)*

4. Konej!

viz i: „soudce 1 a!"

Jak spravedlivým *Aristides*, pohanský vůdce athénský, byl, není jistějšího důkazu nad ten, že, ač nad mnoha penězi ustanoven byl, v takové chudobě umřel, že sotva pozůstavil, zač by se pochoval. Proto také dcery jeho na obecný náklad byly vychovány a z obecného pokladu věno obdrževše provdány byly.

(Cornelius Nepos.)

Bias, slovutný řecký mudrc, musel jednou zločince k smrti odsouditi, nad čímž velmi plakal. I pravil mu jeho přítel: „Vždyť, maje s nešťastníkem útrpnost, můžeš mu svobodu darovati." „Nikoliv," odvětil Bias, „spravedlnost žádá, aby byl k smrti odsouzen, slabost lidská pak vyžaduje, abychom s ním měli útrpnost." *(Šmída: Repert.)*

Po zapuzení římského krále, ukrutného a pyšného Tarquinia, řídili stát konsulové. I dán byl zákon, že smrtí trestán bude, kdo by zapuzeného krále opět nazpět uvésti chtěl. I prohřešili se v tom ohledu synové prvního konsula: *Bruta*. A hle, spravedlivý Brutus dal je odpraviti, ač co otci srdce mu velmi krvácelo. *(Šmída: Repert.)*

Vypravuje se v letopisech o třech *císařích čínských*, že spravedlnost hájiti za nejpřednější péči svou považovali.

První z nich, jmenem *Ivus*, byl každého času tak vlídný a ochotný k slyšení žalob svých poddaných, že často od stolu vstal, aby prosebníky vyslyšel, ano i lázně opustil, když ho chudí utiskovaní za ochranu prosit přišli.

Druhý sloul *Taivus*, o němž se vypravuje, že každého dne záhy z rána všem, kdo přišli, volného přístupu přál a dříve s trůnu nesestoupil, dokuď všem zadost neučinil.

Třetí, *Šiven*, zvláště nad chováním ustanovených vladařů bděl, lid sám dobrotivě spravoval, a každému k sobě povolil přístup, zvláště pak osiřelým vdovám, opuštěným sirotkům a utiskovaným chudým. *(Macana výbor.)*

Spartán *Glaukus* tak byl spravedlivý a poctivý, že mnozí cizinci do Sparty přicházeli, aby ho spatřili. (*Herodot.*)

Konsul *Manlius* dal rozkaz pod trestem smrti, aby nikdo sám o své ujmě s nepřítelem nebojoval. Jeho vlastní syn se ale prohřešil a zabiv vůdce nepřátelského porazil i tlupu. Otec syna za udatnost pochválil, pak ale dal ho odpraviti, že příkazu neuposlechl.

(*Šmída: Repertorium.*)

V perské říši žil vznešený muž *Rhakoces*, jenž měl sedm synů. Nejmladší syn byl velmi zlý a naubližoval se dosti ostatním bratřím, ač ho otec začasto napomínal a káral. Když dle spůsobu země v místě se odbýval soud, předvedl Rhakoces syna svého lehkomyslného a udav jeho poklesky žádal, aby pro nepolepšitelnost k smrti byl odsouzen. Soudcové udiveni udali věc tu králi. Král pak učinil Rhakoca soudcem, synu pak pro otce odpustil.

(*Šmída: Repert.*)

Římský císař *Trajan* byl horlivý strážce spravedlnosti. Říkával, že spravedlnost a slušnost dvě zvláštní ozdoby jsou mocnářův. Když jednomu přednostovi města meč podával, řekl mu: „Přijmi tento meč a užívej ho buď pro mne, když hájím spravedlnost, anebo proti mně, kdybych ji rušiti měl.“

(*Macana výb.*)

Když pak jednou odjížděl do boje, zastavila ho jedna vdova, žádajíc, aby pomstil nespravedlivě jí usmrceného syna. Císař ihned záležitost tu vyšetřil a spravedlnosti dal průchod. (*Belluacensis.*)

Císař *Valencinian* tak miloval spravedlnost, že, když sestra jeho o jistý statek měla rozepři, přesvědčiv se o celé záležitosti, proti vlastní sestře rozhodl, kteráž nyní dobrovolně sama statek postoupila, než rozsudek ten jí dodán byl.

(*Herbsta př.*)

Spravedlivi byli:

Abel, obětovav lepší dar Bohu, než Kain (*Žid. 11, 4.*; *Mt. 23, 25.*).

Abraham, jakž dosvědčuje sv. Pavel (*Řím. 4, 2.*).

Noe nazývá se tak v Písmě sv. (*1. Mjž. 6, 9.*).

Lot, proto ho Bůh vytrhl ze Sodomy.

Samuel, jak sám se vyznává a odvolává na národ israelský (*1. Kr. 12, 3.*).

David, jakž Saul sám dosvědčil (*1. Kr. 24, 18.*).

Job dí, že spravedlností se obláčel (*Job 29, 14.*).

Abner a Amasa, ježto Šalomoun zabil (*3. Kr. 2, 32.*).

Tobiáš, uslyšev kozla bečeti, bál se krádeže (*Tob. 2, 21.*).

Daniel (*Dan. 5, 14.*).

Sv. Jan křt. učil spravedlnosti (*Luk. 3, 10.*).

Spravedliví panovníci byli: Samuel, David, Šalomoun, Ezechiáš, Josafat, Josiáš, Nehemiáš, Šimon mak. a j.

Kristus dal nám vzor spravedlnosti u př. (*Mt. 22.*) mluvě o Bohu a císaři, k čemuž i sv. Pavel vyzýval (*Řím. 13, 7.*).

Zacheus po svém obrácení (*Luk. 19, 8.*).

Podobně i sv. Josef, pěstoun Páně (*Mt. 1, 19.*); Zachariáš, jenž byl zavražděn (*Mt. 23, 35.*); Zachariáš a Alžběta (*Luk. 1, 6.*); Simon (*Luk. 2, 25.*); Kornelius (*Sk. ap. 10, 22.*).

Sv. *Albert*, biskup ve Vercelli, znám byl pro poctivost a spravedlnost ve věcech duchovních i světských, tak že i papež Kliment III. a císař Bedřich rudovousý své rozepře jemu k rozsouzení dali, jeho nálezu ve všem bez výminky podrobiti se slibujíce.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Agatha*, panna, muč. † 251, dostoupila výše křesťanské spravedlnosti, ještě všeho zlého, všech hříchů bedlivě se varovala a z lásky k Bohu vše dobré činila; jen Kristu žila a pro Něho umřela smrtí mučenickou.

(*Podstr. výkl.*)

Sv. *Eleazar*, hrabě, byl pán nejvýš spravedlivý. Nařídil, aby spravedlnost na statcích jeho každému se děla, úředníky provinilé káral dle zásluhy. Byl-li někdo pro zločiny k smrti odsouzen, častěji ho navštěvoval a nejednoho domlouváním na pokání připravil. Byly-li některému z nich statky odňaty, on je tajně ženám a dětem jejich navracoval. Vůbec výborně snažil se se spravedlností spojiti dobrotu.

(*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. *Engelbert*, arcibiskup kolínský, byl kdys žádán na soudné stolici od chudobné vdovy za zastupitele při její. Než sv. odvětil, aby jen sama při svou přednesla, že se jí stane po právu.

Jindy zase, an se na cestu právě ubíral, vedl si stížnost jakýs poddaný, že mu od jistého pána zboží a statek byl odňat. Engelbert, ačkoliv komon-

stvo se utrhovalo, vypořádal dříve záležitost a pak teprv na cestu se odebral.

I svým úředníkům a radům přikázal přísně, aby spravedlnost konali a těžce trestal ty, kteří proti rozkazu jeho se provinili. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Homobonus* byl kupcem a při tom spravedlivý v míře a váze a raději by byl sebe větší ujmu utrpěl, nežli aby bližního svého statkem duši svou obtížil. (*Klinkáče legendy.*)

Když jednou sv. *Jan*, almužník, šel do kostela, vrhla se mu jistá žena k nohoum, prosíc o spravedlnost proti zeti svému. Někteří přítomní pravili ženě, aby nyní biskupovi nebyla obtížna a, až se z kostela vrátí, počkala. On ale řekl: „To se, bohdá, nestane, neb pak mohl by Bůh odkládati s vyslyšením modlitby mé.“ I sám, aby spravedlnosti zadost se činilo, dvakráte v téhodnu, ve středu a v pátek, rozepře oveček svých soudíval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Bl. *Johana Maria Bonomi* obdržela jednou co abatyše falešný peníz. I radila jí jedna sestra, aby ho dala chudým. Avšak Bonomi přívětivě odpověděla: „Myslíš tedy, že to nejšpatnější máme chudým dáti? Považ, že i v činech i v dobrodiní spravedlivy býti musíme. Máme chudým alespoň dobrou věc, byť i ne nejlepší dáti. (*Butler*, *Leben der Vät.*)

K sv. *Leopoldu*, markrabímu rakouskému, měl každý poddaný volný přístup a každý mohl pánu svému bez překážky své stížnosti přednášeti a mohl býti jist, že co nejrychleji za právo se mu stane. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Mezi krály francouzskými vyniká sv. *Ludvík* přemnohými ctnostmi, jež panovníci za příklad by si vzíti měli Dotčený svatý král, boje se, křivdou jakoukoliv obtížiti svědomí, jakmile ujal vládu, dal zkoumati, komu by se byla za předešlých panovníků křivda jaká stala, by mohl vše napraviti. Maje se odebrati do boje do sv. země, ohlásil, že hotov jest, nahraditi každému, kdožkoli byl by utrpěl jaké bezpráví od úředníků jeho. Byv zajat od Saracenů, musil se těžkými penězi vyplatiti ze zajetí. Že však Saracenům bylo méně podáno, než jim král sám přislíbil, kázal jim doplatiti dotčenou sumu před odjezdem. (*Blahověst 1849.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, na smrtelné posteli syna svého vzýval k spravedlnosti, řka: „Synu, nech a dej právo každému a chudému tak jako bohatému spravedlnost prokazuj. Víš-li, že držíš cizý statek, buďto z vlastního provinění svého, nebo z prohřešení tvých předků, tedy ho bez prodlení navrať!“ (*Macana výb.*)

Sv. *Tomáš*, biskup kantuarenský, má od Církve sv. tu chválu a svědectví, že vše spravedlivě činil a učil a opak toho nenáviděl. I horlil pro spravedlnost tak srdnatě a vytrvale, že jsa prázden všeho ohledu lidského, žádnému neodpustil, ale každého, nechť byl v jakémkoliv postavení, trestal, jenž se proti spravedlnosti provinil. Proto ani nešlechetnému králi Jindřichu VIII. nepovolil, který lahodnými sliby, pak pohrůžkami od něho žádal, co bylo proti spravedlnosti a proti právům Církve, tak že sv. Tomáš pro spravedlnost mučenickou smrt podstoupil. (*Macana výb.*)

Sv. *Valtr* z lásky ku spravedlnosti neušetřil nikoho, ano i knížatům a všelikým osobám důstojným upřímně vytýkal, když se nějaké nešlechetnosti dopustily, nedbaje, zda-li přízeň anebo zášť mu to přinese. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Předchůdcové sv. *Wolfganga*, biskupa v Řezně, drželi i opatství sv. Emerana a požívali jeho výnosu. Když se Wolfgang stal biskupem, ihned se vzdal tohoto opatství a když mu to někteří předhazovali, pravil: „Nestydím se za to, že mne mají za pošetilce, jen když z toho čest Boží vyplyne; avšak věziž každý, že Wolfgang nechce na sobě nésti nesnesitelné břímě, jakéž jest opatství spojené s biskupstvím.“

Tentýž s radostí a dobrovolně svolil, aby v Praze, kteráž jakož i celé Čechy k biskupství řezenskému náležely, biskupství (r. 973) založeno bylo, ač takto znamenitých pozbyl důchodův. (*Herbsta příkl.*)

Aligius, přítel sv. Augustina, císařskému nejvyššímu pokladníku jednoho vlašského okršlku přidán byl za podřízeného služebníka v úřadě. Když jednou mocný senátor, který si dary svými mnohé naklonil a získal, důstojností

svou jiné v bázni a poslušnosti udržoval, od pokladníka požádal věc, kteráž čelila proti zákonům, Aligius se protivil, nechtěje dopustiti, aby se nespravedlivá žádost jeho vyplnila. Chtěli ho tedy uplatiti a když to neprospělo, činili mu vyhrůžky. On však ukázal jim, že pravý křesťan na žádné vyhrůžky nedbá, když mu povinnost poroučí kráčeti cestou ctnosti. Šlechetný tento odpor a přímé jednání vzbudily všeobecné podivení. Pokladník, pod nímž Aligius sloužil, nemohl se odvážiti, senátora s prosbou přímo odmrštiti. Vymlouval se tedy a vinu dával Aligiu, řka, že jemu toliko připsati musí, když mu po vůli býti nemůže. Tím spůsobem Aligius dvojí zásluhy si vydobyl, naplnil povinnost a spoluúředníka a představenstvo donutil, věrně státi při spravedlnosti. (*Blahověst 1849.*)

Kníže z *Anhaltu* vedl proces s Filipem II., králem španělským, a při tu i vyhrál. Rozsudek ten měl se jen potvrditi, což soudcové učiniti se báli. Uslyšev o tom Filip, vyslal komisary, aby při tu ukončili. Jindy zase pravil k ministru svému, veda při: „Dejte dobře pozor a suďte spravedlivě, byť i k mé škodě a k mému odsouzení.“ (*Herbsta př.*)

Balduin XII., kníže z Flandrie, byl přísný v potrestání zločinů, že od sekery, které se tehdáž u soudu užívalo, sekerou nazván jest. Tak dal tři rytíře, kteří cestující kupce oloupili, k sobě povolati a každému dal provaz, jímž se musel oběsiti. (*Camerarius.*)

Bedřicha I, císaře německého, když v Italii dlel, chtěli Miláňané, kteří města okolní potlačovali, penězi uplatiti; avšak spravedlivý císař ničeho nepřijav, dle zásluhy jich potrestal. (*Jos. Smetany: všeob. děj.*)

Boleslav II., kníže český, byl ku všem spravedlivý, an nikomu podplatiti se nedav, s každým dle zásluhy jeho nakládal a železo nad zlato sobě vážil, takže nazván jest růží z trní vykvetlou, beránek z vlčího lůna zrozený, z tyrana pošlý lidumil. (*Kosmas.*)

Galeas, kníže milánský, uslyšev, že jeden advokát nespravedlivé pře hájí a je prodlužuje, dal si ho zavolati a oznámil mu, že od svého pekaře se vypůjčil 1000 tolarů a že by mu je nerad dal. I radostně se vyznal advokát, že proces ten 10 roků prodlouží a sice zadarmo. Tu Galeas, přesvědčiv se o advokatově nespravedlnosti, odevzdal ho soudu, kterýž ho pro mnohé podvody odsoudil k smrti. (*Herbsta př.*)

Jindřich V., král anglický, jako princ dědičný přidržev se rozpustilých tovaryšův, tak hrubých výstupků se dopustil, že ho nejvyšší sudí, Vilém Gaskoigne, do vězení vsaditi kázal. Když pak princ po smrti otcově na trůn dosedl, nejen se neřestného života a zlého tovaryšstva odřekl a příkladnému životu oddal, ale i přísnému sudímu Vilému všecku důvěru a náchylnost a vážnost prokazoval a moudré rady jeho věrně užíval. (*Macana výb.*)

Justin, císař cařihradský, jsa začasto nemocen, nemohl sám souditi a proto ustanovil místo sebe nejvyššího soudce, jemuž veškerou dal moc. Tento maje odsouditi jednoho dvořenína, nalezl u něho odpor, ano obžalovaný ku dvoru se odebral a podobně i soudce, aby císař sám rozhodnul. Císař rozhodl, řka soudci: „Ustanovil jsem tě za soudce a proto suď spravedlivě a kdybych i já v něčem se provinil, odsuď jen i mne.“ Soudce na ta slova zbujníka dal svázati před očima císařovýma a spravedlivě potrestal. (*J. Lipsius.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, konal spravedlnost co nejsvědomitěji. Tak dal jistému vládyku Záhorovi, jenž na svém statku jednomu faráři oči vypíchal, totéž učiniti, ač mnozí se zaň přimlouvali a všemožnou náhradu faráři dáti chtěli. Podobně dal i dva měšťany z Jaroměře odpraviti, že zabili úkladně faráře, jenž je obžaloval, že si osobovali jmění kostelní. Téhož roku 1366 dal ještě asi deset lotrů odpraviti, poněvadž nočním časem do cisterciáckého kláštera v Skalici u Kouřími násilně vtrhli, tamního opata zabili a kostelní klenoty pobrali. (*J. Kř. V. Císař Karel IV.*)

Uslyšev císař *Lev*, že jeden patric jistému prostému člověku ženu odvedl, dal si ho k sobě zavolati. A když tento vysokým úřadem, jejž zastává pro blaho státu, se omlouval, rozlobil se císař, řka: „Abych vám dokázal, že vznešený rod, vysoké postavení a bohatstvo proti nespravedlnosti a násilí nehájím,

jste úřadu svého sproštěn a nikdy už více úřadovati nesmíte.“ (*Herbsta př.*)

Tentýž nastoupiv vládu, všech přátel se odřekl, aby tím více spravedlnosti sloužiti mohl. (*Plutarch.*)

James Link mohovitý avšak pro počestnost vůbec vážený měšťan v irském městě Gallovay byl roku 1526 za měšťanostu zvolen. Brzy na to poslal svého jediného syna Patrika do města Bilbao v Španělsku, aby tam od starého dopisovatele vína nakoupil. Patrik byl ale již zkažený a velmi zadlužený mladík. Peníze si ponechal a víno vzal na dluh. Ba kupec španělský poslal s ním i syna, aby do světa se podíval a spolu peníze přijal. Tohoto mladíka dal ukrutný Patrik do moře vhoditi a když domů přišel, pravil otci, že víno zaplatil a proto otec spokojen dal synu vlastní jistinu, aby si obchod zavedl sám. Patrik se měl i v brzku se sličnou dívkou zasnoubiti. Brzy před oddavkami roznemohl se ale jeden plavec a na smrtelném lůžku prozradil otci Patrikovu vraždu synovu. A otec, co spravedlivý muž a měšťanosta, kázal jediného syna odpraviti. (*Jindy a Nyní. 1829.*)

Když velmi nešťastný král francouzský *Ludvík XVI.* ještě korunním princem byl, vyjel si jednou na honbu s bratrem. Tu uslyšeli na blízku myslivce jásati, že jelen jest zastřelen. I poručili princové vozkovi, aby rychle k myslivcům jel. Kočí chtěl tu přes osení jeti, avšak korunní princ zvolal: „Jeď jinou cestou, není to naše pole a nesmíme osení zničiti!“ Tu radostně doložil bratr: „Ó, jak za šťastné může se Francouzsko pokládati, že má tak svědomitého korunního prince!“ (*Th. Nelk.*)

Martin V., papež, spravedlnost přísně konal a soudcům, vyslancům a úředníkům říkával: „Milujte spravedlnost, kteří zemi spravujete“ (*Platina.*)

Uslyšev *Narses*, slovútný vůdce Herulů, právě před bitvou, že jeden urozený Herul otroka svého zabil, ihned si ho předvolal a když mu Herul vzdorovitě odpověděl, že otrok byl jeho, pravil: „V okamžení, kde zvláště pomocí Boží máme zapotřebí, nechci netrestaje zločin hněv Boží na sebe popouzeti.“ Herul ihned byl odpraven. (*Herbsta př.*)

Staří *Němci* velmi ctili, si vážili a konali spravedlnost, nosíce a majíce meč sebou při soudech. (*Camerarius.*)

Osman III., sultán turecký, po čas svého krátkého panování vyznamenával se zvláštní spravedlností. Když r. 1755 palác, kterýž obýval a v němžto veřejné listiny byly uschovány a státní záležitosti se vyjednávaly, vyhořel: pomýšleno vystavěti jiný, bezpečnější a prostrannější. Aby se získalo místa, mělo se několik vedlejších domů skoupiti a strhnouti. Všickni majetníci těch domů přivolili, až na jednu starou vdovu, která nechtěla svůj domek za žádnou cenu prodati, že to byl majetek rodiny její v kolika pokoleních. Nepomohly tu ani prosby ani hrozby úředníků. Domek zůstal na rozkaz císařův státi. Když dvořané císaře se tázali, proč nechce užíti moci, dal za odpověď: „To se nesmí státi, nebo dům jest vdovy majetek.“ (*Devora.*)

Papež *Řehoř VII.* po celý čas panování svého vyhledával spravedlnost a konal s největší neohrožeností, takže vším právem umíraje ve vyhnanství zvolati mohl: „Spravedlnost miloval jsem a nespravedlnost nenáviděl, proto umírám ve vyhnanství.“ (*Mehl. příkl.*)

Soliman byl nejslavnější ze všech tureckých císařů. Když se jednou vracel z války, vyšla mu chudá žena vstříc, žalujíc mu, že jí vojáci jeho všecken dobytek v noci ukradli. „To jsi musela hezky tvrdě spát, že jsi ani neslyšela zlodějů,“ pravil císař. „Ovšem že,“ odpověděla žena, „poněvadž jsem myslela, že tvá milost bdí nad veřejným pořádkem.“ Tato odpověď se Solimanu tak zalíbila, že jí celou ztrátu hojně nahradil. (*Čas.: Zlaté Klasy 1856.*)

Ku králi *Theodoru* přišla jedna žena, vdova, se žalobou, že už tři leta má věc u soudu, aniž by se dosud rozhodla. Král ihned zavolal si soudce a nařídil jim, aby věc do tří dnů byla vyřízena. A hle, věc vskutku za tři dni byla vyřízena, soudcové pak, co rušitelé spravedlnosti, odpraveni. (*Kron. alex.*)

Císař *Theofil* tak miloval spravedlnost, že sám po trhu chodíval a pozoroval, jest-li vše spravedlivě se děje. Každého i sebe prostšího stížnosti vyslýchal. I stalo se, že jeho vlastní švakr bezprávně stavě si palác, okno chudé vdovy

zastavěl. I ujal se císař vdovy a ještě švakr uposlechnouti nechtěl, dal palác zbourati a místo daroval vdově.

Jindy připloula loď, která choti jeho císařovně náležela se zbožím, kteréž císařovna na úkor kupců chtěla prodávati. Než císař, uslyšev to, dal loď i se zbožím spáliti. *(Mehlera příkl.)*

Když *Totila* s Gothy města Neapole dobyl, žaloval si u něho jeden měšťan, že jeden vojín z jeho osobní stráže dceru jeho znenectil. Ihned věc tu Totila vyšetřil a viníka odsoudil k smrti, ačkoliv byl jinak udatný a důstojníci zaň orodovali, ba i onen měšťan sám. Načež Totila pravil: „Mně arci záleží na životě každého z vás, avšak zločin nepotrestaný uvaluje kletbu na celý národ. A proto si volte mezi zachráněním jednotlivce a celého národa.“ Nešťastník byl oběšen a jmění jeho připadlo zneuctěné panně. *(Herbsta př.)*

Stálost v dobrém a u víře;

viz i: „mučenictví; **láska** k Bohu; **víra**!“

1. Jest potřebná.

Sv. *Pavlín* odřeknuv se zcela světa a radostí světských a živ jsa velmi přísně, byl od svého přítele věrného Sulpicia Severa chválen. Avšak Pavlín mu odepsal, odmítaje chválu a řka, že jen ten chváliti se může, kdo setrval až do konce. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Sv. *Filip ner.* napomínal povždy učeníky své, aby o dar vytrvalosti prosili. Za tím úmyslem modlívali se každodenně pětkráte Otče náš a Zdráva's Maria. *(Wiser, Lex.)*

Jakkoliv sv. *Jiljí* velkou ctností se stkvěl a v ní stále prospívati se snažil, přece ho trápila úzkostlivost, setrvá-li tak až do konce, čili nic. I uvrhnul se jednoho dne před oltářem Páně na kolena a úpěnlivě vzdychal: „Ó bych věděl, setrvám-li až do konce!“ I hned mu vnitřní hlas řekl: „Kdybys to věděl, co bys pak činil? Čiň nyní, co bys pak činiti chtěl a buď pokojné mysle.“ I vstal potěšen a posilněn, nebyl více starostliv o budoucnost, nýbrž poddav se všecken vůli Boží, jen jí více a více poznávati, vše dobré plniti a dokonati usiloval. *(Podstr. výkl.)*

2. Měli a pro ni i život dali.

Když tyran cyperský po *Anaxargu* kamenem hodil, pravil tento: „Jen házej s chutí, uhodíš tělo, Anaxarga ale udeřiti nemůžeš.“ *(Krönes: Real.-Lex.)*

Agis, byv ve vězení otázán, lituje-li, co byl učinil, odpověděl neohrožene, že mu nikdy nenapadlo něčeho dobrého litovati a byť cokoliv proto měl podstoupiti.

Chilen říkával, že s rozvahou máme věc počíti, pakli jsme ji však počali, máme v ní setrvati. *(Wiser, Lex.)*

Nejhlavnější snad vlastnost v povaze *Timurově*, asiatského podmanitele 16. věku, byla bezpříkladná setrvalost. Nižádné překážky jej neodvrátily od toho, co sobě byl jednou pevně umínil; on stál na svém i v okolnostech, které by byly jiného k zoufání přivedly. *(Podstr. výkl.)*

Noe sto let stavěl koráb, ač se mu posmívali *(1. Mjž. 6, 22.)*.

Abraham při všech zkouškách Bohu věrným zůstal *(1. Mjž. 32.)*; i Lot ve zkažené Sodomě stálým zůstal *(1. Mjž.)*.

Josef egypt. nižádným spůsobem od ženy Putifarovy se nedal svésti.

Židé za času Nehemiáše vytrvale Jerusalém obnovili *(2. Esdr. 6.)*.

Juditha v důvěře v Bohu *(Jud. 8.)*.

David podstoupil boj s Goliášem *(1. Kr. 17, 28.)*.

Eleazar k přestoupení postu se nedal svésti *(2. Mak. 6.)*.

Tobiáš v bázni Boží *(Tob. 2, 13.)*.

Matka a synové makabejští *(2. Mak. 7, 12.)*.

Mathatiáš a pět synů proti králi Antiochu Epifanu *(1. Mak. 2, 16.)*.

Job ve všech nesnázích *(Job 1, 2.)*.

Zuzanna ve věrnosti manželské.

Daniel a přátelé jeho v zachovávání přikázaní *(Daniel 3)*.

Sv. Jan křt. v trestání Herodesa.

Sv. apoštolé *(Sk. 5, 41—42.)* a mučeníci, u př. sv. Štěpán.

Maria po celý život v ctnosti vytrvala.

I Kristus nesestoupil s kříže.

První křesťané v lámání chleba a modlitbě vytrvali (*Sk. 2, 42.*).

Sv. *Achacius*, centurio, jsa strašně bičován, modlil se, aby mu Bůh dal vytrvalost, kteréž se mu i dostalo. (*Nadasi.*)

Sv. *Agatha* vrchole křesťanské dokonalosti dosáhla, každý hřích s podivuhodnou sílou a statečností zapudila a horlivě konajíc každou ctnost a naplněna a vedena jsouc planoucí láskou, mohla vším právem k bičicům svým zvolati: „Vezměte mi oděv, utlučte mé údy a rozsekejte na tisíc kousků: nikdy srdce mé neodvrátíte od Boha, aniž od Krista, Jehož miluji," a umučena jest. (*Mehlera příkl.*)

Sv. *Agatha* od Quintiana, vladaře v Sicilii, odevzdána byvši hanebné ženě Aprodosii, aby ji zkazila a od panictví odvrátila, pravila: „K hluché mluvíš. Já v lásce ku Kristu neustanu" a vskutku i koruny mučenictví si vydobyla. (*Frencla: Postilla.*)

Sv. *Ambrož* nižádným spůsobem kostela bludařům ariánům postoupiti nechtěl a císařským úředníkům, jenž to žádali a vykonati měli, neohroženě pravil: „Kdyby císař žádal, co mého jest, můj statek, mé peníze, dal bych mu to, ačkoliv vše, co mám, chudým náleží. Chcete-li dědictví mé otcovské, vezměte si je. Chcete-li tělo mé, jsem hotov, vám je vydati; chcete-li mne u vazbu dáti a mne usmrtiti, učiníte pouze to, po čem dychtí duše má." A hle, stálostí tou kostel zachránil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Podivuhodný příklad stálosti v dobrém a ve víře dává nám sv. *Athanáš*, patriarcha alexandrinský. Pevně stál u víře jako pevná skála vůči bouři. Celý svět se spojil na jeho záhubu, knížata, biskupové, národové, celá vojska, ba i peklo a ničeho nezmohli proti pevnosti u víře tohoto muže. Konstancius, Valens, Julian ho pronásledovali, že čtyrykráte musel jíti do vyhnanství. Čtyry synody biskupů arianských byly proti němu svolány. Aby nepřátelům ušel, musel se 6 roků v cisterně zdržovati, kde ani slunce, ani lidí neviděl. Buďto živého, buďto mrtvého ho měli přivésti slídiči; jedno pronásledování valilo se naň za druhým. Athanáš přece zůstal víře věren; 36 roků musel tak trpěti, podporuje svou stálostí Církev Křístovu. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Barboře*, mučenici, domlouval i otec i vladař líbeznými slovy, aby přihlédajíc ku své mladosti a slíčnosti a skvělé budoucnosti, potupu a hanbu na svůj rod neuvalovala, ale Boha se vzdala a modlám obětovala. Ale Barbora zůstala stálou v dobrém a podstoupila i smrt mučenickou. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Na sv. *Bartoloměji*, apoštolu, vidíme podivuhodnou stálost ve víře a v dobrém. Mnoho zajisté vynaložil Astyages, tyran pohanský, aby ho od Krista odvrátil, ale nadarmo. Dal jej ukrutně palicemi tlouci, křižovati, s kůže za živa svléci, posledně i stíti. (*Frencla: Postilla.*)

Sv. *Basilius*, když mu kázáno bylo od kacířského císaře Valenta, aby se na druhý den rozmyslil, buď k jeho bezbožnosti svoliti, aneb umříti, neohroženě odpověděl: „Já budu zítra týž, kterýž jsem dnes, ty pak kéž by jsi se změnil." A druhého dne umučen jest. (*Frencla: Postilla.*)

Krásný příklad vytrvalosti v dobrém dává nám sv. *Felicitas* se sedmi syny. Byla urozená paní, která zbožným příkladem svým mnohých obrátila. Ze zášti byla u císaře Antonína obžalována. Před soudce Publia byla i se syny předvedena, jenž všemožně se přičinil, aby odpadla, avšak marně, Felicitas mu odpověděla: „Poznej mne a nemysli si, že mne krásnými slovy svedeš anebo hrozbami polekáš. Doufám, že s pomocí Ducha sv. nade vším pokušením zvítězím." Načež Publius: „Bídná ženo! jak můžeš po smrti toužiti, ještě i dítky své o život přivésti můžeš." „Mé dítky budou s Kristem věčně živy, vytrvají-li v dobrém, jinak arci věčně zahynou." Nyní odbýval Publius pod nebem u chrámu Marse soud a pravil: „Smiluj se alespoň nad svými dětmi, kteří počínají žíti a mnohých hodností si vydobýti mohou." „Takové smilování byla by ukrutnost." Pak obrátila se Felicitas k dítkám, řkouc: „Tam k nebi pohleďte, dítky, kdež vás Kristus se svatými očekává; zůstaňte v Jeho lásce a bojujte statečně pro život věčný a spasení duše své!" Nyní hleděl Publius každého syna zvláště hrozbami a sliby

přemluviti, aby modlám obětovali. Že však nechtěli, dal je mučiti co nejukrutněji a konečně i usmrtiti. Hrdinná matka musela se na smrt dítek svých dívati a teprv za čtyři měsíce, byvše vězněna, byla odpravena a hlava jí sťata. (*Wiser, Lex.*)

Sv. *Flora* měla za otce mahomedána a matku křesťanku. Bohu zůstala věrnou a že Krista nechtěla zapříti, byla od vlastního bratra soudu udána a strašně zbičována. . Utekši navrátila se opět k bratru a podstoupila spolu s Marií, sestrou mučeníka Balabonsa, pro Krista smrt, nedavši se ničím od něho rozloučiti. (*Herbsta výb. př.*)

Když sv. *František seraf.* se žádostí, aby směl kázati, od biskupa v Imole zapuzen byl, přišel za hodinu zase a když se ho biskup otázal, co žádá, odvětil pokorně: „Pane! když otec syna svého jedněmi dveřmi vyhodí, musí k němu druhými přistoupiti.“ (*Surius.*)

Sv. *Heliodor*, biskup, vstoupiv do kláštera, nižádným spůsobem se nedal prosbami přátel a příbuzných svých z cesty nastoupené svésti. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jan zlat.* byl od císařovny Eudoxie ukrutně týrán a pronásledován. Ale vše s neobyčejnou stálostí snesl a řekl: „Cokoliv má svět strašného, vším pohrdám; co má lákavého, tomu se posmívám; bohatství si nežádám, chudoby se nelekám, smrti se neděsím. (*Macana výb.*)

Když sv. *Nestor* pro vytrvalost svou ve víře na kus dubu hřeby pokrytý uvržen byl a tělo jeho háky trháno bylo, tak že kosti mu bylo viděti a i pohané útrpností jati mu přivolávali, aby přece bohům obětoval, neučinil tak Nestor, nýbrž velebě Boha hlasitě zvolal: „Živ jsem jen v Kristu, Spasiteli mém!“ (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Perpetua* za pronásledování císaře Severa byla co křesťanka k soudu pohnána. Když pochopové přišli, kojila nemluvňátko. V žaláři ji hleděl otec všemožně od víry odvrátiti, avšak marně. Tu jí otec počal i láti. Pozdčji pak pravil k ní: „Ustrň se přece nad šedinami mými, ustrň se nad otcem, jestliže hoden jsem jmena toho. Dej se obměkčiti; budeš-li utracena, budeme míti hanbu před celým světem!“ Líbal její ruce, vrhl se na kolena, plakal, nazýval ji paní svého a rodiny své osudu. Slova ta a jednání takové rozrývalo srdce Perpetuy. Než nemohla zapříti Toho, který za ni krev vycedil, aniž dovedla potěšiti otce svého, leč že jej prosila, aby se do vůle Boží odevzdal. Zemřela s mnohými družkami stejně statečnými smrtí mučenickou. (*Klinkáče legendy.*)

Když sv. *Romanus*, vojín, krutě byl bičován a mnozí vybízeli, aby se s ním šetrněji zacházelo, pravil: „Nebeřte na mne žádného ohledu, ať mi urozenost má neškodí, bych méně mučen byl.“ (*Prudentius.*)

Sv. *Sába*, opat, umínil si, že do kláštera vstoupí. Rodiče všemožně ho nutili, aby u nich zůstal a do vojska vstoupil. Avšak Sába se nedal přemluviti a zůstal pevným v úmyslu svém. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Saturnin* a společníci jeho ani sliby, ani hrozbami nedali se odvrátiti od víry Kristovy a když je místodržitel Anulinus tak dal mrskati a trýzniti, až krev z nich tekla, radovali se a ve jmenu všech pravil Thelika: „Ke cti Boží a pro nebe trpíme veškeré muky rádi!“ A všickni rekovně skončili za hrozného mučení život svůj. (*Mätzler.*)

Sv. *Vunibald* nedal se ani hrozbami zlých, ani pokrytskými řečmi lichometníků klamati, aneb z cesty, kterouž kráčel, odvésti. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Ku konci roku 1841 cestovala křesťanská rodina: otec, matka a dcera z *Aleppo* do Egypta. Již byli blízci cíle svého, ani je albánští vojínové přepadli, otce i matku zavraždili a dívku v Kairu uvěznili v domě jednoho Arnauta. Zde trávila jako ve vězení dvě leta a přemlouvána, aby víry své se vzdala, avšak nadarmo. Tu se jí poštěstilo utéci, avšak před soud přivedena, zůstala víře své věrná. I zamiloval si ji pro stálost její ve víře katolický Chaldečan bohatý a pojal za manželku. (*Šmída: Repert.*)

Když r. 1425 husité města Radkova v Kladsku dobyli: žádali od tamnějšího faráře *Ambrože*, aby odvolal, co kázal a přistoupil k učení jejich, jinak že půjde do ohně. Avšak Ambrož odpověděl: „Toho Bůh nedej, abych já pro krátké muky zradil pravdu svaté

víry křesťanské. Já učil a kázal pravdu a na té pravdě chci raději umříti!“ I přinesli otepě slámy, jimiž obložili a obvázali tělo jeho vůkol, takže ho vi děti nebylo a zapálivše slámu, nechali ho běhati a potáceti se v ohni u vojště, až se zadusil. (*Frant. Palacký.*)

František Androuet, vikář, nesložil za času francouzské revoluce občanskou přísahu a dělal předhůzky svému faráři, jenž ji složil, ba vystoupil i veřejně na kazatelně proti listu konstitučního biskupa ze Saint-Brieuc. Proto byl do vězení uvržen, z něhož za několik měsíců opět byl propuštěn. Nyní obětoval se zcela blahu a spáse věřících, až konečně r. 1794 opět chycen byl. I přioděli ho mešním rouchem a proklínajíce a dělajíce si posměch ze mše svaté, vlekli ulicemi města Saint-Mean; potom ho zase svlékli a přivázali k praseti a napotom mu předčítali lživě jeho provinění a nepravosti. Lidu se to ale nelíbilo, ba pacholík jeden velmi se zarmoutil, jemuž Androuet řekl: „Milé dítě, nermuť se, štěstí to veliké jest, pro víru trpěti.“ I stloukli ho a podobně i druhého dne, kdež ho k smrti odsoudili, kterouž Androuet s radostí podstoupil.

(*Herbsta výb. př.*)

V Anglii káral jistý *mnich*, ovšem ještě před reformací, nemilosrdně poklesky velkých pánův. Hrabě Erlox mu hrozil: „Dám tě hoditi do Temže!“ „Pro mne — po zemi i po vodě jest do nebe stejně daleko!“

(*Škola B. Srdce 1874.*)

Barláma, rolníka, vidíme v prvních stoletích státi před sochou Jupitera; měl modle kadidlo do ohně hoditi. Všemožně ho trápí, aby tak učinil, avšak marně, konečně mu vložili do ruky kadidlo a donucují, aby ruku nad plamenem držel, myslíce, že až ruka bude ho páliti, kadidlo do ohně pustí a pak že řeknou, že již bohu obětoval. Než, ač mocně ruka ho pálila, ani sebou nehnul; již mu hoří ruka a Barlám jí ani nepohnul a raději si ji dal spáliti. (*Mehlera příkl.*)

David Comnenus, poslední císař trapezuntský, spolčil se s Peršany proti Mahomedovi II., jsa však od nich opuštěn, poddal se pod výminkami Mahomedovi, který se uvolil, jeho dceru Annu za ženu pojmouti. Na to ale David obžalován z tajného spolku s křesťany, začež měl buď k islamu přejíti, anebo smrt podstoupiti. David volil toto poslední a byl r. 1462 se sedmi syny odpraven. (*Vojtěch Lešetický.*)

Flavian, otec sv. Bibiany, byl od císaře Konstancia, jednak úlisnými sliby a řečmi, jednak hrozbami přemlouván, aby odstoupna od pravdy, bludu mrzkého arianského se přidržel: ale zmužile a šťastně všecky útoky císaře odrazil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Vilém Filbie narodil se v Oxfordu a ve Francii na kněze posvěcen odebral se co missionář nazpět do Anglicka, kdež r. 1581 uvězněn a před soud pohnán jest. Na popravišti pravil ku shromážděnému lidu: „Jsem katolík a volám Boha za svědka, že žádného zločinu jsem se nedopustil.“ A když lid volal, aby žila královna, doložil: „Amen!“ A když se lid tázal, která? odvětil: „Nyní panující!“ Pak mu odejmuli kříž, který měl při sobě a když nechtěl královnu o milost žádati, ještě se ničeho nedopustil, byl odpraven se slovy: „Otče v ruce Tvé poroučím ducha svého!“

(*Herbsta výb. př.*)

Jan Fisher, arcibiskup rochesterský, nesvolil v záměry Jindřicha VIII., krále anglického, jenž, aby smyslnosti své sloužil, manželku zapudil, s jinou se zasnoubil a za hlavu církve anglické vyhlásil. „Není dovoleno!“ volal neohroženě Fisher a proto po 15 měsících vězněn jest a konečně k smrti odsouzen. I těšil se tomu arcibiskup, za kardinála od papeže povyšený, těšil se na smrt jako na veselku a vybízel kosti své, aby ho ještě co starce k popravišti donesly, kdež radostně skonal.

(*Herbsta výb. př.*)

Když *Jana Foresta*, jenž, že nechtěl zlým zákonům krále Jindřicha VIII. průchod dáti, k smrti ohněm odsouzen jest, litovala Kateřina, královna arragonská, jejížto byl zpovědníkem, pravil: „Prosím, raději mne povzbuzujte, abych v boji čestném setrval. Co muž 64letý nebojím se smrti, sluší se na mne, jenž 43 roků františkánem jsem, abych po věcech nebeských toužil!“ (*Sanderus.*)

Za času ukrutného *Huneric*ha byla i paní Dionysia se synáčkem Majarikem chycena a ještě Krista zapříti nechtěla,

do naha svlečena. I trpěla vše ochotně a pohlížela na synáčka svého, aby se nedal svésti. A vskutku malý Majarik počínal si statečně a volaje jmeno Ježíš podstoupil neohroženě smrt mučenickou. I Dionysia byla mučena, vyvázla ale smrti a žila ještě mnoho roků zpomínajíc na zdárného syna svého.

(*Herbsta výb. př.*)

Jindřich VIII., král anglický, zapudil manželku svou Kateřinu a zasnoubil se s dvořankou, slečnou Annou Bolenovou, odřekl se papeže a sám za hlavu církve v Anglii se vyhlásil. Jeho dvorská rada tomu bezbožnému jednání svolila, jen kancléř Tomáš Morus odporoval a raději i smrt podstoupil.

(*Macana výb.*)

Za času pronásledování křesťanův v *Indii* byla jistá dívka jednomu muži již v 10. roce zasnoubena a v 15. se stala jeho manželkou. S jeho svolením se dala dívka pokřtiti r. 1835. Přivedena byvši do domu manželova, měla víry se odříci a modlám obětovati. Avšak nesvolila a vyslovila se, že raději smrt podstoupí, než aby víru svou zapřela. I manžel ji přemlouval, avšak nadarmo. Tu se rozzuřil, popíchal ji nožem v obličeji a vyhnal z domu. A křesťanka věrná navrátila se ku své matce, zůstavši víře své věrnou.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jistý osadník v *Kentuky*, ačkoliv sám vzor ctnosti nebyl, přece s otroky dosti vlídně nakládal a těšil se tomu, že jsou křesťané. Jedné neděle dostal osadník návštěvu a tu za pití a rozhovoru chlubil se osadník s jedním černochem, jenž víru Kristovu pevně vyznává. I pravil tu host, že za půl hodiny chce onomu černochu víru odejmouti. Domácí pán odporoval, až konečně přišlo k sázce. Onen otrok měl buď Boha se odříci, anebo strašnému bičování se podvoliti. Otrok, stařec, ustrnul nad tím a ačkoliv ukrutnost osadníků dobře znal, přece zvolal: „Ne, pane, prosím, to nemohu; Kristus umřel za mne!“ Když ubohý napotom omdlev strašnou tryzní, opět k sobě přišel, pravil: „Bohu díky, pane; Kristus umřel za mne a proto i já musím zaň umříti!“ A ještě ukrutný host i nadále na tom stál, aby otrok další přestál zkoušku, byl opět bičován, až ranám podlehnul. (*Šmída: Repert.*)

Kolombe Yong-Gou-Kiong pocházela ze starožitné čínské rodiny a vyznamenala se cudností a vytrvalostí. Již co manželka stala se křesťankou, až ji muž zapudil. I obětovala se nyní Kolombe zcela, ačkoliv nové pronásledování povstalo r. 1790, službě bratří křesťanských. Přivlečena k soudci s jednou pannou Agatou a se synem, tak zastávala a vysvětlovala víru Kristovu, že tento, jakož i všickni přítomní velmi se tomu divili. I povzbuzovala syna svého Filipa, aby v dobrém vytrval, což se i stalo. Kolombe pak byla s Agatou odpravena a jen to jim učinili po vůli, že jim ponechali šaty.

(*Herbsta výb. příkl.*)

Hrabě *Ledochovski*, arcibiskup poznaňský, stálost skálopevnou u víře a lásce k církvi ukázal. Že nechtěl zákony proticírkevní pruské uznati, zabavili mu a prodali všecko co měl, ba uvrhli i do vyhnanství, do vězení v Ostrově. Arcibiskup při všem jest vesel i ku každému přívětiv.

(*Blahověst 1874.*)

Markéta Midlton podporovala za času královny anglické Alžběty ubohé pronásledované katolíky a kněze. I byla před soud pohnána, aby udala, kde kněži katoličtí se zdržují; avšak Markéta neudala nikoho a proto položili ji na dlažbu, přikryli dveřmi a na ně dali tolik břemena, až Markéta radujíc se, že pro Boha může trpěti, Bohu odevzdala duši svou.

(*Herbsta výb. př.*)

Jistý *missionář*, když v Japonsku byl zajat, psal svému příteli: „Nikdy jsem nebyl tak spokojen a tak vesel, jako nyní!“ Když obdržel zprávu o své nastávající smrti, pravil: „Tři dni života svého pokládám za nejradostnější, totiž: den, když jsem vstoupil do řádu; den, když jsem byl jat a den, když jsem obdržel zprávu o svém odsouzení ku smrti. Umírám pro svého dobrého Ježíše!“

(*Podstr. výkl.*)

Michael, kníže černigovský na Rusku, byl povolán do zlaté Ordy k chánu tatarskému, aby pohanské obřady vykonal, jimiž před chána se vstupovalo. Avšak Michael odpověděl, že křesťanům není dovoleno procházeti ohněm a něčemu se klaněti, co jest tvor a modla. I rozkázáno mu, aby si vyvolil buďto

život anebo smrt. „Nepůjdeš-li ohněm a nebudeš-li se klaněti slunci a bohům našim, umřeš těžkou smrtí; splníš-li vůli mou, obdržíš knížectví!“ A tak marně přemlouvali Michaela, podstoupil za víru smrt mučenickou. Šlapali jej nohama, bili jej pěstmi do srdce a ztrýznivše ho všemi možnými způsoby usekli mu hlavu dne 21. září 1246. Podobně byl pro víru křesťanskou umučen i kníže tverský Michael Jaroslavič r. 1318.

(*Filaret.*)

V Nangasaki v Japonsku byla i jedna urozená paní co křesťanka jata, jsouc matkou dvou dítek, z nichž jedno ještě kojila. Ješto pocházela z velmi urozeného rodu, všemožně jí soudcové lichotili a chtěli k modlářství přemluviti. A když se jim nepoštěstilo, strašně nebohou mučili, až konečně zabivše před ní nemluvně upálili ji.

(*Herbsta výb. př.*)

Jeptišky v kláštеře sv. Kláry v Norimberku musely za času Lutrova po 5 let mnoho trpěti od městské rady. Avšak povzbuzovány abatyší Charitou Pirkheimerovou vytrvaly v dobrém a nestaly se nevěrnými slibu řeholnímu.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Když sestrám *Nunile* a *Alodii* od pohanských soudců vyhrožováno bylo, že strašně budou mučeni, neodřeknou-li se víry Kristovy, odpověděly obě s úsměvem a neohroženě: „Chceme pro Krista krev a život svůj obětovati.“

(*Šmída: Repertorium.*)

Paquot pro zbožnost všeobecně byl v diecési Remešské ctěn a vážen a sv. knězem zván. Přával si za Boha i zemříti, což se mu i splnilo. An se právě kleče modlil, přepadli ho vrahové a vyvlekli na ulici a dovedli k radnici. Měšťanosta, aby ho zachoval, pravil: „Co pak chcete, tento stařec nezasluhuje smrt, vždyť nemá rozumu, kterýž se mu fanatismem popletl.“ „Nikoliv, pane!“ odvětil Paquot, „nejsem blázen, ani fanatik; duch můj jest nyní čilejší než kdy jindy. Tito páni žádají ode mne přísahu, kterou nemohu složiti, protože jest bohaprázdná. Tito páni mi dávají na vůli přísahu anebo smrt; já si raději volím smrt. A nyní jsem vám, pánové, dostatečně dokázal, že mám rozum.“ Tu arci mu měšťanosta nemohl více pomoci. Prvé ale obejmul ještě Paquot muže, jenž mu první ránu měl zasaditi a poděkoval mu. Napotom utloukli statečného kmeta. (*Nouvelle Encyklop.*)

R. 1834 bylo v hlavním městě provincie Kuy-Tscheu v Číně 26 křesťanů jato; mezi nimi nalezal se i 70letý kmet *Petr Lieu* s dvěma syny a jich ženami. Ctihodný kmet tento byl zahradníkem a již dříve byl pro víru do Tatarska vyhnán, později se ale zase navrátil do vlasti. Biřiči, jímajíce jeho syny, nepovšímli si ho schválně pro jeho stáří; avšak on sám se tu přihlásil co křesťan. I soudcové ho po dvakráte poslali domů, když ale po třetí zase se přihlásil, byl odsouzen, aby byl uškrcen. Na popravišti se pomodlil ještě a udělav znamení sv. kříže odevzdal se katům. I divil se mandarin tomu velmi a pravil: „Vskutku, křesťanské náboženství jest dobré náboženství. Nejstarší syn zbožného mučeníka tohoto umřel za několik dní ve vězení, druhý šel se švakrovou a ostatními do vyhnanství, manželku pak mu vzali a poslali rodičům nazpět, aby o dítky a starou matku Lieovu se starala.

(*Herbsta výb. příkl.*)

Papež *Pius VII.* neohroženě zastával práva Církve sv. proti Napoleonovi I. a nedal se ani hrozbami, ani sliby pohnouti, aby mu byl povolný.

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jistý *poustevník* tak byl vytrvalý ve svém úmyslu, že v ctnosti a na poušti zůstane, že, když z domova obdržel psaní, ho ani neotevřel, a do ohně vhodil, řka: „Odejděte myšlenky na vlast a shořte, nepřilákáte mne více tam do světa, odkuď jsem utekl.“

(*Cassianus.*)

Satur val., správce domu Gensericha, krále vandalského, ariána, udán byl u něho co katolík a měl víru svou zapříti. Proto mu král nejprv lichotil a mnoho sliboval a konečně hrozil, že ho zbaví všeho jmění, děti že prodá co otroky a manželku že zasnoubí s pacholkem velbloudů. I vrhla se mu manželka s dítkami k nohoum a prosila, aby jí a dětí takové hanby uchránil. Avšak Satur zůstal Bohu věren a byv zmrskán a co žebrák do světa poslán, vše snášel velmi trpělivě.

(*Herbsta výb. př.*)

Mladý král polský *Sigmund August* ovdověv pojal za manželku též mladou vdovu Barboru Gastoldovou, roz. Radzivillovnu. Avšak (r. 1548) šlechta tomu odporovala a žádala na sněmu petrkovském krále a zaklínala ho, aby národu oběť přinesl a toto nerovné manželství zrušil. Avšak mladý král vážně odpověděl: „Co se stalo, odčiniti se nemůže a vám nesluší mne od povinnosti zrazovati, ano raději k ní povzbuzovati. Kdybych měl přelhati ženu, jíž jsem před Bohem věrnost přísahal, čeho by jste se i vy ode mne nadíti mohli? Přísahal jsem a víra má jest mi milejší, než všecka království na světě.“ Pro takovou stálost královu složili stavové jednohlasně hold svůj královně Barboře a byla v Krakově korunována, avšak i pozvolným jedem návodem královny Bony otrávena.

Jistý *šlechtic* ztráviv mnohá leta co páže na dvoře císařském, poznal konečně, že všecka rozkoš a slast tohoto světa jest marná a pomíjející a rozžehnav se se světem uzavřel se v tichou samotu. Dlouhý čas prodlel v samotě, an ho najednou navštíví přítel z mládí, bohatý rytíř, aby ho přemluvil k návratu do světa, kdež by radostí a rozkoší hojně užíti mohl. „Příteli,“ dí na to poustevník, „jsi rytíř a bojovník a proto vypravovati ti budu o hrozném boji: Krása, mladost, zdraví, síla, bohatstvo, čest a důstojnost a rozkoš života, mající ku pomoci nepřehledné voje nejrozmanitějších radostí a rozkoší, vládly rozsáhlou krajinou a velkou říší. Proti těmto vyšly do boje mizerné, vyzáblé a vyschlé kostry: Stáří, nemoc a smrt a přepadnouce je, zničily naprosto. A z mnohočetného vojska nezbylo nic než hřích, lítost a pokuta, kteréž v onom velkém světě byly jako skryty. A naučení z toho jest snadné. Stáří, nemoci a smrti nikdo se nevyhne, těm nepřátelům nikdo, ani já, neujdu a dříve neb později padnu jim za kořist. A proto snaha má k tomu směřuje, abych alespoň hříchu, lítosti a pokutě ušel. Jdi, příteli drahý, a učiň též.“ (*Ant. Fridrich.*)

Západní obyvatelstvo plemene tatarského, ohromné to říše, vzbouřilo se; císař čínský tam ihned vypravil sílu vojska, aby odbojníky opět podmanil a potrestal. V povstalém kraji bylo několik čínských kupců za příčinou obchodu tam meškajících a jeden křesťan, tam vypovězený, poněvadž nechtěl odříci se víry své. Když se vojska k sobě blížila, nevěděli si tito Číňané rady; bojíce se, aby nebyli usmrceni, tu jako nepřátelé, tam jako zrádci. I usnesli se, utéci do ruského Tatarska. 20 dní cesty na poušti strádali všecky nesnáze, až konečně dosáhli pomezí ruského. Guvernér je přijal vlídně, opatřil je dle křesťanské lásky všemi potřebami a dal pak bezpečně je doprovoditi až do Pekingu, hlavního města čínského. Tu byli z rozkazu vlády postaveni před mandarina (vladaře) svého kraje. Kupci pohanští byli ihned na svobodu propuštěni a navrátili se k rodinám svým, ale když předstoupil křesťan, otázal se ho mandarin: „Proč pak jsi ty se dostal do Tatarska?“ „Byl jsem vypovězen,“ dí neohroženě křesťan, „poněvadž jsem se nechtěl sříci víry křesťanské, kterouž vyznávám.“ „Tak se jí odřekneš nyní,“ osopil se naň mandarin, „a pak můžeš jíti k své manželce a dítkám, kteří tě dávno toužebně očekávají.“ „Nyní abych se odřekl své sv. víry,“ řekl opět křesťan, „pro niž jsem již tak drahná leta tolik strastí přetrpěl? Toho mne Bůh rač uchovati!“ „Nuže tedy,“ řekl rozhněvaný soudce, „půjdeš zpět po druhé do vyhnanství!“ „Milerád,“ odvětil odhodlaně statný vyznavač a drábové přijdouce, spoutali ho a odvedli silnou stráží, nic nedbajíce nářku manželky a kvílení dítek opuštěných; na sta mil odloučen od nich a od milého domova po mnohém utrpení bídně zahynul. (*Bart. Bruguire, missionář.*)

Do města *Tipasy* v Mauretanii v Africe poslal Hunerich ariánského biskupa. Obyvatelé katolíci z většího dílu utekli a těm, co zůstali, byli na rozkaz králův jazyky vytrhány, avšak div, řeči nepozbyli, nýbrž rozptýlíce se do všech končin, chválili Boha. (*Evagrius.*)

Titus, šlechtický vyznávač víry Kristovy v říši Bungo, ani sliby, ani hrozbami, krále svého pohanského od víry se neodvrátil. I musel králi vydati devítiletého synka Matěje, kteréhož král marně lichotnictvím k zapření víry přemlouval. Za dva dni oznámeno Titu, že syn jeho jest usmrcen a sice uškr-

cen. Tu poslal Titus ku králi čtrnáctiletou kvetoucí dceru Martinu, aby ukázala králi, že víra rozdílu nečiní mezi věkem a pohlavím. A když i tato usmrcena jest, jak Titu oznámeno, musel i starší syn Šimon ku králi, aby smrt mučenickou podstoupil a konečně i Titus s manželkou ku králi se dostavili. Když pak ani Titus od víry své nižádným spůsobem se nedal odvrátiti, otevřel král dveře a ukázal mu všecky tři dítky zdravé a neporušené a prokazoval mu velkou čest, že tak pevně u víře své setrval. (*Mehlera příkl.*)

Kněz *Travers* statečně se přiznal, že psal knihu o papeži co pravém náměstku Kristovu a za to odsouzen jest od krále Jindřicha VIII. k upálení.
(*Podstr. výkl.*)

Mezi přečetnými mučeníky v Číně vyznamenal se jistý *Petr Tsay*. Třicet let nosí prkno na ramenou, že hlava mu z něho vyčnívá. Jest ve vězení, ustavičně posmíván a přece stále zůstává ve víře Kristově, ač by slovy: „Odříkám se víry Kristovy!“ se vysvoboditi mohl. (*Annaly propagandy.*)

Za času francouzské revoluce vyznamenaly se i *Uršulinky* ve Valenciennes; mnohé z nich daly hrdině i život svůj za Krista, přijavše den před tím nejsv. svátost oltářní a zpívaly: „Tě Boha chválíme!“ takže mnozí diváci až k slzám pohnuti byli.
(*Herbsta výb. př.*)

Jindřich Wolbert, vikař v Štrassburku, zůstal přece za času hrůzy francouzské revoluce v městě, aby katolíkům přispíval a svátostmi je sílil. Jednoho dne, ubíraje se k nemocnému přestrojen, byl poznán a zároveň s dvěma pannami, Kateřinou Martynou a Marií Kaiserovu, které ho v bytu svém přechovávaly, guillotinován roku 1794.
(*Herbsta výb. př.*)

Volfrembert, novic, nemoha kněžství za času revoluce doma dosáhnouti, odebral se do Říma, kdež na kněžství vysvěcen jest. Ihned se zase navrátil do své vlasti, aby zde mezi svými působil a sice do kláštera v městě Alencon, kdež jeptiškám přisluhoval. Zatím luza přepadla opatství a Volfrembert vzal sv. hostie k sobě, s nimiž do vězení uvržen jest. Když pak druhého dne hostie do kostela odevzdal, byl od rozdrážděné luzy šmýkán, maje hlavu dole, ulicemi, takže napolo již jen živ byl. Tu dvě ženy ukrutné, matka s dcerou, nožem mu chtěly hlavu uříznouti, když pak to nešlo, sťal mu jeden opilý gardista hlavu. (*Herbsta výb. př.*)

Vilém, vévoda akvitánský, byl muž velmi zpurný, náruživý a zlostný a i proti sv. náboženství mluvíval a konečně manželku svou zapudiv, s jinou ženou se zasnoubil. Nadarmo napomínal ho biskup poitierský a proto ho konečně z Církve vyobcoval. Když biskup vyloučení to počal čísti, přepadl ho vévoda s mečem, řka: „Syn smrti jsi, budeš-li dále čísti.“ Zbožný biskup jakoby se bál, prosil, aby mu dal čas na rozmyšlenou a tu dočetl biskup exkomunikaci a pak doložil: „Nuže, nyní si mne rozsekej, jsem již připraven.“ I sám vévoda se podivil jeho neohroženosti a pravil s úsměvem: „Nemiluji tě tak, abych tě do nebe poslal,“ a vypudil ho do vyhnanství.
(*Mehlera příkl.*)

Starost.

1. Nejhlavnější měj o duši!

viz i: „spasení své!“

Sv. *Silvinus*, pocházeje ze vzácného rodu ve francouzském městě Toulose, zasnoubil se s jistou pannou, chtěje ji pojmouti za manželku; však si to rozmyslil a odřekl se sňatku toho, aby v čistotě Spasiteli sloužiti mohl. Rozdav, co měl, chudým, odebral se do Nizozemska, kde mnoho lidu k Bohu přivedl. Maje vše za pomíjitelné, pohrdl světem, miloval Boha nade všecko a ze vší síly se snažil, aby dosáhl života věčného. Byl to muž veliké zdrželivosti; neb kolik roků ani chleba neokusil, jen zeleninou a ovocem se živil. Oděv jeho byl jednoduchý a spával na holé zemi. On předčil všecky současníky své pokorou, svatostí a dobrými skutky, byl otec sirotků, pomocníkem vdov, ochrancem panen, ozdobou mnichů; byl moudrý v řeči, svatý v skutcích; neboť co ústy hlásal, také příkladem dokazoval. Když

po tak svatém životě onemocněl, chválil Boha a napomínal všecky, kteří k němu přicházeli, aby vždy hříchů se varovali, ctnostně živi byli a po cestě spasení k nebi kráčeli. *(Živ. svat.)*

Bossuet Benignus Jakub, biskup v Meauxu, vyplácev dělníkům, jimž dal jesličky postaviti, mzdu právě na štědrý večer, pravil: „Aby i vám Ježíšek něco udělil, může si každý z vás buď zlatý peníz anebo knihu: Životy svatých vyvoliti!“ Tři první vyvolili si pod rozličnou záminkou a výmluvou zlatý peníz; ale čtvrtý mládenec, rozmýšleje se chvilku, pravil třesoucím se hlasem: „Mám doma starou slepou matku, kteráž by penízem tím přilepšiti si mohla, avšak ona jest i velmi pobožná a zaraduje se velmi, až jí za dlouhých večerů čísti budu ze Životů svatých,“ a vzal si knihu. Biskupu se třpytila slza v oku. On podal dobrému synu knihu „Životy Svatých“ a podávaje mu ji, otevřel ji a hle — v přední desce bylo šest žluťáků zašito. An se mladík divil, zlobili se ostatní tři řemeslníci; načež biskup ukázav, že v každé pohrzené knížce bylo 6 dukátů, doložil: „Hledejte přede vším království Božího i jeho spravedlnosti a vše ostatní bude vám přidáno (Mt. 6, 33.). Kdyby jste byli na to pamatovali, pak by jste byli volili, jako hodný syn.“

(Blahověst 1866.)

2. Chovej se v ni!

a) Přednes a odevzdej Bohu!

viz i: „odevzdanost do vůle Boží!“

K duchovnímu otci *Alvarecovi*, jenž byl ředitelem školního ústavu, přicházel častěji správec domu pln starosti, ještě nevěděl, jak by měl dům zaopatřiti. „Jak jsi přec úzkostliv,“ pravil k němu kdys Alvarec, „zdaliž pak jsi záležitosti své také již Pánu Bohu přednesl?“ Na odpověď: „Neměl jsem ještě kdy se modliti“ propuštěn jest slovy: „Modlitba musí nejpřednější býti! Jdi do své komůrky a modli se a pak přijď sem. Myslíš, že toto stádce nemá Pána? Máť, který mu nedá zahynouti. Jdi a věz, že zdar domu nezávisí toliko od hospodářství tvého!“

(Klinkáče legendy.)

Jistý advokát z parlamentu, který v domě sv. Lazara duchovní cvičení konal a velmi se divil, vida tak velké množství cizinců v domě, tázal se sv. *Vincence paul.*, odkuď všecko béře, což potřeba je, aby tak mnohý žaludek upokojil. „Ó milostivý pane!“ odpověděl světec, „poklad Božské prozřetelnosti jest veliký a dobře jsme na tom, ponecháme-li starostí a myšlenek Hospodinu, který neopomine, jak přislíbil, nás dostatečnou výživou zaopatřiti.“

(Škola B. Srdce 1869.)

b) Nemírné se varuj!

viz i: „důvěra v Boha!“

Jistý pohanský *mudrc* přišed do jednoho města a vida skvostné a pevné domy a velké hody v nich, pokývl hlavou a řekl: „Tito lidé stavějí si domy, jakoby věčně žili, a hodují, jako by dnes měli zemříti.

(Scherer, Exempel-Lex.)

Nemírná byla péče a starost svaté *Marty*, sestry Lazarovy, tak že ji i Pán sám pokárati musel, když se na sestru Marii durdila, že jí nepomáhá při kuchyni.

Sv. *Pavel*, poustevník, žil v thebánských pustinách 90 let, kamž mu krkavec každodenně půl chleba přinášel. Jednou navštívil jej sv. Antonín a krkavec přinesl ten den celý chleb, z čehož oba velebili Hospodina. *(Lohn. bibl.)*

Na květnou neděli r. 1880 oběsil se v Rumburku bývalý vozka *Václav Dressler*, 80 roků starý. Starosti o výživu přinutily starce k samovraždě. *(Čas. Čech.)*

Stáří.

1. Dosáhneš ho:

a) Ctnosti.

Šalomounovi řekl Bůh, že, ostříhá-li Jeho přikázaní, dosáhne dlouhého věku *(3. Kr. 3, 14.)*.

Sára dosáhla velkého věku, ač se smála *(1. Mjž. 18, 12.)*.

Tobiáš oslepl, což jako Job trpělivě snášel a umíraje synu svému dal požehnání.

Simeon, starec, pro hodnost spatřil Vykupitele, jakož i Anna, prorokyně *(Luk. 2.)*.

Starci hodní byli: Abraham, Noe, Samuel *(1. Kr. 12.)*, Eliseus, Eleazar *(2. Mak. 6, 8, 23—26.)*, Job. Henoch.

Již Mojžíš *(4. Mjž. 11, 16.)* starcům úřady svěřil.

Sv. opat *Alferius* dosáhl vysokého věku 120 roků. Bůh mu udělil pro čistotu života i ve vysokém věku sílu a čerstvost mládí; oči, paměť mu neseslábly, na obličeji neměl vrásku. *(Rambeck)*

Sv. *Ethelwoldus* dosáhl vysokého věku a byl 24 roků biskupem. Když umřel, podobala se mrtvola jeho sedmiletému pacholíku. *(Rambeck 3. díl.)*

V lednu 1880 zemřel v Praze soukromník *L. Frid*, který se pro svou střídmost a spořádaný život dočkal stáří 102 let. Když Napoleona I. odvezli na ostrov sv. Heleny, byl už 36 let stár, a když vypukla veliká revoluce francouzská, byl desítiletý chlapec. Rozumí se samo sebou, že tak starý muž mnoho slyšel, mnoho viděl a mnoho zkusil. *(Čas. Čech 1880.)*

Kardinál R., procházeje se jednoho dne jistou francouzskou vesničkou, spatřil nenadále muže asi 60letého, který na vrata opřen hořce plakal. Pohnut tázal se přívětivě, proč by plakal? „Můj otec," pravil zajíkavým hlasem, „mne trestal." „A proč tě trestal?" „Pro nic, než že jsem bez pozdravení okolo praděda šel." „Zde bydlí váš praděd?" „Ano, můj praděd a otec." Vstoupiv kardinál do světnice spatřil na lavici člověka 90letého s holí v ruce, kterouž domácích v kázni choval. Proti tomuto spatřil na chatrném lůžku vyschlý a bledý obličej a z většího dílu plochou hlavu a přistoupiv blíže jen v těžkém dýchání život znamenal a když na stáří se tázal, řkou k němu, že sto a dvacátý rok žije. *(Josef Valenta.)*

I stáří má své radosti: Jarního dne vyšel otec se svým synem, aby se obveselili krásným pohledem na květinky a stromy v hojném počtu kvetoucí. Tato ale jarní krása tak účinkovala na srdce synovské, že v sladké rozkoši zvolal: „Ach, kdyby jen vždycky jaro bylo!" — Než dnové jarní pominuli jako stín a nastalo palčivé a úrodné leto. Husté osení na poli, bujná tráva na lukách a četný dobytek pod širým nebem opět tak dojaly syna, že vzkřikl: „Ó, žádal bych sobě, aby pořád leto bylo!" — Jelikož ale „všecky věci pod nebem jdou vyměřeným krokem (Kaz. 3, 1.), vypršel tedy i čas letní a nastal podzim, v němžto vesele sobě počínal lid na vinicích a v zahradách. Co to za radost pro mladého synáčka, když požívati mohl chutného ovoce! „Ach," zvolal, „kdyby jen pořád trval podzim!" — Když ale příroda Boží se do zimního uložila spánku a pro mládež rozličné nastaly zábavy na sněhu a na ledě, tu pravil opět syn: „Kéž by jen vždycky zima byla!" — Není-li pravda, že to byl dětinský nápad, žádati sobě, aby hned jaro, hned leto, hned podzim, hned zima vždycky trvaly? Než hle! z tohoto dětinského smýšlení vážíme my dospělí krásné naučení, že každý čas v roce má své radosti, že jest dobrý a pro celek potřebný. Podobně, vidouce dítě v jarním věku, kterak v jasné jeho tváři obráží se nevinnost a jeho srdce ještě nakaženo není dechem hříšného světa, zatoužíme zajisté: „Ach, kéž bych byl vždycky dítětem, abych mluvil jako dítě, smýšlel jako dítě a činil jako dítě" (I. Kor. 13, 11.). Než člověk, prospívaje věkem, přichází brzo do mládeneckých roků, v nichžto se duševní i tělesná síla rozvinuje a nám pěkného dodává pohledu. Ach, co to za rozkoš, v mladém býti věku a v počestnosti, střízlivosti a pokorou míti okrášlené srdce! Kéž bych byl vždycky jinochem, pannou! volá mnohý z nás. — Když ale učiněn jsem mužem, a vyprázdnil jsem co bylo dětinského" (I. 13, 11.), když mírnost, rozvaha a ušlechtilé snahy jsou ozdobou muže a ženy, tu teprv ozývá se v srdci našem touha: „Kéž bychom jen vždycky v dospělém zůstali věku!" — Ale „dnové naši jsou jako stín a není žádné stání" (I. Par. 29, 15.), znenáhla přikrývají šediny hlavu naši, vrásky rozrývají druhdy kvetoucí tvář a stárnoucí tělo kloní se k zemi. Památka na uplynulá leta radosti aneb žalosti utkvěla v duši starce nebo stařeny co pouhý sen a zkušenost nabytá ve škole života dodala mu více vážnosti a ustálené mysli. Svět a sladkosti jeho opouštějí již sta-

rého člověka, práce jej příliš unavuje a celé jeho počínání nese patrné známky brzkého rozpadnutí. — Co bychom tedy soudili o starci, jenž by vesele zvolal: „Ach, kéž bych jen vždycky starým zůstal!“ Drželi bychom jej snad za blázna, za nemoudrého, jenž nezná rozdílu mezi mladým a starým věkem Proč by ale nemohli i staří svých radostí míti? proč by nemohly i na šedinách kvésti růže? A to stane se zajisté, že stáří bude radosti a útěchy plné, budeme-li šetřiti těchto dvou pravidel: 1. ctnostně žíti v mladosti a 2. neodkládati s pokáním až k starosti. (*B. Krummacher.*)

Jistý zbožný *rolník* se stříbrovlasou hlavou procházel se mezi vnuky na poli, ano se žalo. Stařec žertoval se ženci, an sám již 60. žně se dočekal. I podali mu srp a kmet žal jako mladík, tak že mu všickni chválu prozpěvovali Na otázku jednoho vnuka, kterak tak radostného stáří dočekal, odpověděl: „Od mladosti jsem, miláčku, v Boha důvěřoval v štěstí i neštěstí a tím jsem si veselou mysl zachoval; pilně jsem pracoval a tak sílil tělo své, Bohu jsem sloužil, s lidmi pokoj zachoval, v čemž jsem věkem víc a více prospíval. Čiň i ty, dítě mé, tak a stáří tvé bude se podobati snopu, který shromáždí Pán do stodoly nebeské.“ (*Obrazy z mládí.*)

Tři starcové, slavíce pospolu svátek, vypravovali dítkám svým, jak dosáhli vysokého věku. První, byv někdy knězem a učitelem, vece: „Nikdy mne nezarmoutila daleká cesta, kdykoliv jsem se bral na cvičení; nikdy jsem nezhrdal mládeží, ani jsem kdy pozdvihl rukou svých, nežehnaje v pravdě a nechvále Boha: proto jsem sestárnul.“ — A druhý z nich, kupec, dí: „Nikdy jsem škodou bližního nebohatnul; nikdy kletba jeho nevstupovala se mnou na lože a ze svého statečku rád jsem uděloval chudým; proto Bůh prodloužil leta má.“ — Třetí pak, jenž býval soudce národu, dí: „Nikdy jsem darů nebral; nikdy jsem tvrdošíjně nestál; v nejtěžších věcech nejdříve sebe sám jsem přemáhal: proto Bůh požehnal věku mému.“ I přistoupivše synové a vnukové k nim a políbivše ruce jejich, věnčili je kvítím. A brali požehnání od otců svých v slovech těchto: „Jako mladost vaše, tak buď i stáří vaše. Nechť jsou někdy vám i dítky vaše, čím vy nám jste v šedinách našich, kvetoucí koruna z růží!“ Krásná koruna jest stáří; jen po cestách střídmosti, spravedlnosti a moudrosti kráčející nalezají ji. (*B. Krummacher.*)

Jistý starý moudrý *učitel* znal umění dobře žíti a tak dosáhl vysokého věku a umění to oznámil i učňům svým, řka: „Nejlepší prostředek vysokého věku jest, abychom žili dobře. Dvě věci zkracují život náš: nevědomost a nemravnost. Mnozí lidé se o život záhy připravují, že neznají tělo své a prostředky, jak by si ho zachovali, jiní, že nad zdravím nebdějí. Ctnost život prodlužuje, hřích zkracuje, prodlužuje ho i čilý duch.“ (*Mehl. příkl.*)

b) Střídmosti; pracovitosti;

viz i: „střídmost 1.; půst 1. b), bb!“

V Hächingu u Mnichova zemřel *Šebastian Arnold* v 104. roce věku svého. Narodil se v Tyrolsku a vysokého věku dosáhl, že po celý čas života svého byl velmi střídmý a otužilý. (*Šmída*: *Repert.*)

Ludvík Cornaro, pocházející ze slavné rodiny ve vlašských Benátkách, umřel v Padově r. 1566 v 104. roce věku svého beze všech bolestí, takořka usnul. Když byl otázán, kterak tak vysokého věku dosáhnul, odpověděl: „Tím, že jsem na radu lékařů od svého 40. roku velmi střídmě byl živ. Tím jsem pozbyl tlačení v žaludku, píchání v slabinách co počátku pakostnice a zimnice, na což jsem 5 roků trpěl.“ A proto napsal i knihu, v níž o střídmosti jedná. (*Ludvík Cornaro.*)

Antonín Hošek, farář, byl živ 125 roků a povždy byl tak čilý, že až do posledního okamžení života svého povinnosti své mohl zastávati. Když se ho arcibiskup z Luttichu otázal, jakým spůsobem si tak čilé stáří zaopatřil, odpověděl: „Před trojí věcí jsem se povždy chránil: před ženskými, opilstvím a hněvem.“ (*Herbsta př.*)

Jistý ctihodný *kněz*, muž velmi učený a zbožný, dosáhl velmi vysokého věku, 50 roků byl již knězem, a ještě byl velmi čilý a vypadal velmi zdráv. Otázán, kterak tak veselého a vysokého stáří dosáhl, odpověděl, že ponejvíce tím, že při též práci nejdéle dvě hodiny setrval

a pak zase jinou si vyhledal. Tou změnou nikdy ducha nepřehnal a na zdraví si neuškodil. *(Kr. Šmíd.)*

V *Petrohradě* žil jakýsi člověk v nejlepším zdraví 120 let. On časně vstával, nikdy nespal více než sedm hodin, nikdy nezahálel, mnoho pracoval, zvlášť na čerstvém vzduchu, v zahrádce své. Tělo své držel přímo a pohrdal všeho druhu rozkoší a rozmazleností.

(Václav Čermák.)

Dne 9. srpna 1875 pochován byl ve Slaném občan *Josef Radkovský*, jenž dosáhl vysokého věku 99 let. Stařec ten býval vždy až do pozdních let vzorem pilného dělníka.

(Čas. „Svornost" ve Slaném 1875.)

Blíž *Říma* zemřel člověk v 110. roce věku svého. Tento člověk byl dobrý a ke všem laskavý, jedl a pil jen tolik, co k zachování jeho zdraví bylo třeba a nic více, než co přirozenost jeho potřebovala. Od nejprvnějšího dětství svého miloval práci a nikdy nebyl bez zaměstnání. *(Zlaté lístky 1874.)*

Statkář jeden *v Senoně* pozval k sobě přes 100 let starého rolníka ze své vesnice k hostině. Pozvaný přišel a to pěšky. Brzy počala hostina a mezi hosty posadil se i rolník. Jedli a veselili se hosté, rolník huboval tiše, že tolik mnoho pokrmů přichází. I mysle hostitel, že mu něčeho se nedostává, pravil k němu: „Milý otče! co pravíš? schází ti něco. Řekni jen a hned to obdržíš?" Načež kmet: „Ano, právě tím se zabývám: kdybych býval při takové hostině sedával, jistě bych byl tak dlouhého věku nedosáhl." Všickni hosté mu přisvědčili. Napotom šel stařec po hostině zase pěšky domů.

(Mik. Serarius.)

Zvěčnělý kardinál a arcibiskup *Solis* ze Sevilly, muž velmi rozšafný a všeobecně ctěný, jenž té milosti došel, že 110 roků věku svého dosáhl a až do poslední chvíle stálému zdraví se těši! a veselé mysli byl, pronesl se častěji o předešlém spůsobu života svého takto: „Byl jsem v mladosti své živ jako kmet a proto jsem nyní jako mladík. Vedl jsem život střídmý, přemýšlel a studoval jsem, avšak při tom jsem se nezasmušil, aniž jsem pořád seděl. Strava moje byla skromná, ale zdravá. Pil jsem jen málo, každý den šel jsem na procházku pod šíré nebe a když pršelo, procházel jsem se v zakryté chodbě. Takým spůsobem zachoval jsem zdravé tělo. Než chce-li člověk vysokého stáří dojíti, musí k tomu také zdravou duši míti a ta moje řídila se přísně mravným pořádkem, jejž nám sv. náboženství naše předpisuje. Tomuto mám děkovati, že můj život bez nemoci, následovně bez starosti věku arciotců dostoupil. Nyní jsem jako zralé semeno, jež na proměnu svou čeká." *(Mehlera příkl.)*

U *Štokholmu* zemřela žena mající 115 roků věku svého a nevěděla nikdy o nemoci. Ona byla vždy velmi čistotná, každého dne myla se studenou vodou; nejídala žádných pamlsek neb sladkostí, zřídka kdy pila kávu nebo čaj a do úst nevzala vína. *(Zlaté lístky 1874.)*

2. Za ně se nestyď; neposkvrň ho!

Jednoho času přišel jistý kmet z jednoho řeckého města do *Lacedemonu*. Stydě se za svůj starý věk, dal si šediny své načerniti. Když pak veřejně vystoupil a mluvil o věcech, pro jichžto vyřízení byl přišel, povstal Archidamus a pravil: „Což nám může říci dobrého ten, kterýž leč nosí netoliko v srdci svém, ale i na hlavě své?"

(Frencla Postilla.)

V *Špartánsku* žili sami vojínové, jenž žádného nebezpečí se nebáli. Muži měli vlasy zcela ostříhané a nenosili žádných vousů, ženy ale nosily dlouhé vlasy. Jediný toliko muž, stařec, nechal si málo bílých vlasů, co měl, růsti, jakož i vousy bělostkvoucí, jenž mu dosahovaly až po prsa. Všickni ostatní divili se tomu a ptali se ho, proč se řídí dle žen. Načež odpověděl kmet: „Činím to proto, abych vždy šedivé vousy a vlasy měl na očích a abych ve svém stáří nic špatného nečinil." *(Plutarch.)*

Šalomoun poškvrnil stáří své hříchem modlářství *(3. Kr. 11.)*.

S opovržením mluví Písmo sv. *(Dan. 13.)* o dvou starcích, kteříž svésti chtěli zbožnou Susannu.

Gebhard, biskup eichstädtský, který později co Viktor II. papežem se stal, když se mu něco nemilého přihodilo, říkával: „V čem Šavel zhřešil, v tom musí Pavel pokání činiti!" *(Galura.)*

Když za Marka Aurelia Antonia roku 166 pronásledování křesťanů povstalo, uschoval se na žádost věřících sv. *Polykarp*, avšak třetího dne již vyzrazen, byl uchopen a odveden. I vzal ho soudce Herodes do vozu a všemožně přemlouval, aby odpadl, avšak marně, tak že ve zlosti s vozu ho vyhodil. Stejně pevně vyznával víru svou sv. Polykarp před místodržitelem, jemuž odpověděl: „Šedesáte osm roků slouží Kristu, v ničem mi neublížil, nesčíslnými dobrodiními, zvláště pak vykoupením mne obsypával a tomuto Kristu bych měl zlořečiti?“ Nadarmo mu opětně přimlouval místodržitel, nadarmo hrozil, že ho hodí divým zvířatům, anebo dá upáliti. Polykarp odpověděl: „Jsem křesťan a Kristu věren zůstanu až do posledního okamžiku a vyhrůžek tvých se nebojím.“ I podstoupil hrdinně smrt mučenickou. *(Mehlera příkl.)*

3. Stáří

a) cti!

Když *Alexandr veliký* přes vrchy sněhem pokryté táhl, seděl jednou na trůnu vedle ohně, který ho zahříval. I zpozoroval tu starého macedonského vojína, jenž nedaleko zimou mřel; tu povstal Alexandr a tou rukou, kterou přemohl říši Dariovu, vnesl stařečka na trůn, ctě stáří a řka: „U Peršanů dostalo by se ti smrti, kdybys se dotknul trůnu vládcova, ale u mně, pozemského krále a člověka, musíš si takovýmto způsobem zachovati život!“ *(Mehl. příkl.)*

Král *Archelaus* dal skvělou hostinu a pozval na ni i spisovatele smutnoher Euripida a Agathona. Euripides všemožně ctil tu stařičkého Agathona, čemuž se divil Archelaus, proč tak velmi vyžilého starce miluje. I pravil mu Euripides: „Rozumno a záhodno jest, abychom si nejen jara, alebrž i podzimku u člověka vážili.“

Když jistý *Spartán* viděl, kterak bohatí v lenoškách se dávají nésti, zvolal: „Dalek jsem toho, aby tam seděl, kde bych před starcem nemohl povstati.“ *(Feddersen.)*

Čtem, že král *Asverus* vždy měl při sobě starších sedm kniežat, ještoto jim práva svědoma byla, jichž radu měl ku všeliké poctě. A ti pod jeho mísú první sedali *(Knížky o hře šachové.)*

Jedenkráte přišel *v Athénách* kmet do divadla, kdež tak plno bylo, že mu spoluměšťané jeho nikde místo nedělali. Když se dotlačil k Lacedemonským, kteří co poslanci tam byli a vykázané zvláštní místo měli, vstali všickni a vzali kmeta mezi sebe. Když jim na to z uznání od veškerého obecenstva hřmotně tleskáno bylo, řekl jeden z vyslanců: „Athénští vědí, co pravé jest, my to ale činíme.“ A tak vůbec se vyznamenali Spartané velikou úctivostí k starým lidem, tak že Lysandr o nich řekl, že staří nikde nebydlí s tak velkou ctí, jako ve Spartě.

(Kal. „Moravan“ 1864.)

Řekové a Římané vůbec ctili stáří; starci zastávali nejvyšší úřady.

Římští jinoši vodívali starce do shromáždění a pak čekali před radním domem, aby je opět domů doprovodili a vždy před nimi uctivě vstávali.

(Juvenalis.)

Sv. *Benno*, později biskup míšenský, co pacholík velmi si vážil a ctil starého biskupa hildesheimského, u něhož byl vychován, a upřímně mu v jeho pětileté nemoci sloužil, začež biskup Bernard pacholíku vděčně žehnal.

(Mätzler, Legende.)

Sv. *Eberhard*, arcibiskup solnohradský, potkal jednou na cestě chudou, bídnou stařenku. Ihned sestoupil s koně, posadil stařenu naň a vedl koně po sněhem pokrytých Apeninách, až ji domů dovedl. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Řehoř* chtě se s apoštolem Němcův sv. Bonifácem do Hessenska a Durynska na cestu vydati, rozloučil se vřele se svou zbožnou bábou Abdulou a vyprosil si od ní požehnání. *(Šmída: Repert.)*

Císař *Bedřich*, vida, že v jednom městě mladíci se chtěli státi představeným, opovrhujíce jistým starcem, pokáral je za to, řka: „Odevzdávám starého přítele městu a ne město příteli.“

(Aen. Silvius.)

Jean Pierre Claris de Florian, znamenitý básník a i pravý lidumil, nar. r. 1755 na zámku Florian, již co pacholík ctil velmi staré lidi a peněži, co od otce dostal, podporoval jistého stařečka, čemuž se otec jeho velmi radoval. *(Dolz, Jugendzeitung.)*

František Josef I., císař rakouský, ctil a vážil si velmi stařičkého vůdce Radeckého. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Kalif *Motasem* jeda jednou s družinou a odloučiv se od ní, potkal jednoho starého rolníka, jenž s omarem upadl do bahnitého příkopu. Ihned sestoupil s koně, aby starci z bláta pomohl. Stařec, neznaje kalifa, vyzýval ho, aby se nezamazal. Avšak Motasem na to nedbal a pomohl starci a notně se zamazal a pak starce i obdaroval. (*Stolberg.*)

Za letního parného dne vyšli si *Slavínek* se sestrou *Milostenkou*, dítky bohatých rodičů, do zahrady a došli až k besídce, čerstvým břečťanem hustě obrostlé, že do ní slunce paprsky svými proniknouti nemohlo. Uvivše si kytičky, vstoupili do besídky a spatřivše zde stařičkého kmeta se šedivou hlavou spícího, nechali ho spáti, ctíce stáří. Když pak kmet, žebrák, se probudil, přinesly mu hodné dítky mléko a chleb, by se občerstvil, začež jim kmet vřele poděkoval a všeho dobrého přál. A že dítky ty ctily stáří, vedlo se jim napotom dobře. (*Jais.*)

V laboratorium proslulého zázračného lékaře *Schuppacha* byla jednou vznešená společnost, mezi jinými nalezalo se zde několik francouzských pánů a jeden ruský kníže s velmi krásnou a nadanou dcerou. Ani se živě vyráželi, vstoupil sem prostě oblečený starý rolník, prose o lék pro svou nemocnou manželku. I dělal si jeden mladý pán posměch ze šedivého vousu stařečka, řka, že ihned v sázku dá 12 luisdorů, že žádná z přítomných dám ošklivého starce nepolíbí. Krásná Ruska vysázela ihned 12 luisdorů na znamení, že sázku tu přijímá a přiblíživši se k starci, pravila: „Dovol, ctihodný stařečku, abych tě dle způsobu země naší pozdravila!“ I objala ho a dala mu políbení i všecky peníze se slovy: „Vezměte to ode mne na památku a na znamení, že ruské dívky umí stáří si vážiti.“ (*Mehl. př.*)

Když císařovna *Marie Terezie* s chotěm svým Františkem I., vévodou z Lotarinků, ve Frankobrodu korunována býti měla, žila ještě její 70letá babička Kristina Aloisia, vévodkyně z Brunšvicka-Wolfenbüttelu, kteráž si umínila, radostí velikou naplněna nad svou vnučkou, že při korunovaci bude bráti podílu a proto se odebrala do Frankobrodu. Tu ji císařovna sama navštívila a ana ještě spala, čekala půl hodiny ve vedlejší komnatě; když pak babička na komornou zazvonila, překvapila ji Marie Terezie, která odstranivši komornou místo ni sama babičce posluhovala. (*Leop. Chimani.*)

Císařovna *Marie Terezie* navštívila stoletou stařenku, kteréž s jinými na zelený čtvrtek nohy byly myty, rozmlouvala laskavě nějaký čas s ní a zanechala jí i hojný dar. (*Šmída*: *Repert.*)

Do domu *Věkoslava* vstoupil jedenkráte muž, jenž byl stářím shrben, sluchu a řeči skoro zbaven. Věkoslav šel kmetu uctivě vstříc, pak usadiv ho na pohovku, dlouho přívětivě s ním rozmlouval, ač stařeček na všecky věci nejvíce znameními odpovídal. Když se kmet vzdáliti chtěl, Věkoslav pojav ho za ruku, domů jej doprovodil. Úcta tato vzdávaná sestaralému muži, neušla devítiletého synka Mladoně, kterýž se otce po příčině tázal. I odvece otec: „Věz, milý synu, že onen stařec před málo lety byl nejučenější a nejmoudřejší z mužů svého věku; stáří pak schromilo ne tak ducha, jako tělo jeho. Mnozí dosud u něho hledají rady a proto, hlavně však pro jeho někdejší zásluhy, má se posud u velké poctivosti.“ — Na to vypravoval otec synu nábožné podání, kterak Hospodin kázal Mojžíšovi, aby ony dvě desky rozbité položil vedle nových v stánku úmluvy, kde oboje chovaly se u velké vážnosti. Slova otcova Mladoň hluboko v mysl i srdce si vštípil a pak vždy v uctivosti míval nejen staré lidi, nýbrž i ssutiny hradův a chrámův, ano i všeliké starožitnosti. (*Podstr. výkl.*)

Vít a *Blažej*, hoši dvanáctiletí, šli ze školy. Pod kopcem, přes který bylo jim jíti, dohonili stařečka, který z blízkého lesa na trakaři dříví vezl. Ubohý byl celý spocený, a nemohl s místa. Právě když jej hoši dohonili, zastavil, aby si odpočinul. „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus,“ pozdravili hoši stařečka, klobouky smeknuvše. — „Až na věky věkův,“ děkoval stařeček, a utíraje si pot s čela, sednul si na blízký příkop. — „Chudák, nemůže to dříví už ani po rovině uvézti, jak pak teprv do kopce,“ litoval sta-

řečka Blažej. — „To ani nevytáhne," přisvědčoval Vít. — „Víš co, Víte," řekl Blažej, „pomůžeme jemu ten trakař až na kopec vytáhnout." — „Máš pravdu, Blažeji, chytneme se každý za jednu stranu trakařc, a pomůžeme ho dědečkovi vytáhnout. Ale napřed se ho zeptej, Blažeji, jestli bude chtíti," pravil Vít. To všecko povídali si hoši pošeptmu, aby jich stařeček neslyšel; pak se obrátili, a šli ostýchavě k němu. — „Dědečku," tázal se Blažej, „jestli byste chtél, my bychom vám to tuhle s Vítem pomohli do kopce vytáhnout." — „I Bože, Bože, jak pak bych nechtěl," přisvědčoval stařeček, „vždyť už sotva nohy vleku! To jste hodní hoši, aby vám to Pán Bůh nebeský sám zaplatil! Už jsem beztoho měl strach, že se ani domů nedostanu!" — Stařeček vstal, hodil přes ramena popruh a vzal trakař do rukou. Hoši chytili se trakaře a chtěli už táhnout. — Ale musíte pomalu, hošíčkové, vy jste jako srnky, vy byste jen letěli, ale já musím zvolna, dech mi už nestačí do kopce, a nohy už taky nemohou tak rychle se ohýbat, jako vaše. Taky jsem jindy běhával jako vy, milí hoši, a do kopce vyběhnout bylo mi hej! Ale teď už to nejde. Doby mládí, doby štěstí, mladost — radost, starost — žalost! Dá-li vám toho Pán Bůh všemohoucí jednou dočkat, taky poznáte ten rozdíl. Uteče vám to taky jako voda, dá-li Pán Bůh zdraví! Ani se nenadějete!" — Hoši poslouchali napnutě stařečka, ani slovíčka jim neušlo. — „Nu tak s Pánem Bohem, když mi chcete pomoci," doložil stařeček a jel zvolna. Ani trochu nepřišlo mu tlačiti, jak hoši táhli. Asi za čtvrt hodiny byli na kopci. „Tak zaplať vám Pán Bůh," děkoval stařeček, „jste hodní hoši, děkuji vám." „I my vám to pomůžeme dotáhnout až domů," řekli hoši a pomáhali stařečkovi dále, až přijeli se dřívím k jeho chaloupce. — „To jste mi pomohli, ani nevím, jak jsem se lehce domů dostal," pochvaloval si stařeček. „Ale musíte se mnou do chaloupky," dodal, „mám tam pro vás několik jablíček, jsou to renety jako granáty, ochladíte se." — Hoši se ostýchali. Dědoušek vešel do chalupy, a vrátiv se, přinesl hochům plnou čepiči jablek. — „Tu máte," pravil, „schovával jsem je celou zimu, aby nezmrzly, pochutnáte si; dám vám málo, ale dám, co mám." „I zaplať Pán Bůh!" děkovali radostně hoši, a naplnivše si kapsy, spěchali domů. I stařeček měl radost, a pozdvihnuv zraků svých k nebi, zašeptal: „Pán Bůh vám dej, hodní hoši, všecko dobré!" — Když přišli hoši domů, vypravovali co se jim dnes bylo přihodilo, a vyndavše jablka, podělili jimi své bratříčky a sestřičky. To bylo radostí a tleskání rukou! A rodiče pochválili své syny za jejich krásný skutek a napomenuli je, aby vždycky staré lidi ctili, jich si vážili a kde mohou, je podporovali. I Pán Bůh na nebesích měl z obou hochů radost a vyslyšel prosbu stařečkovu. Z Víta i Blažeje byli později řádní, vzorní a zámožní občané, kteří jako v mládí, tak i později chudý lid všemožně podporovali.

(*J. K. Hraše.*)

Když jenerál *Ziethen* vysokého již stáří dosáhnul, stalo se začasto, že při tabuli krále Bedřicha II. usnul. Král tu pravíval, nedbaje na úštěpačný úsměv mnohých: „Děti! mluvme tišeji, abychom stařečka nezbudili, dosti pro nás bdíval!" Ziethen byl již 86 roků stár, když zase po 6 měsících krále navštívil, ana se právě dála přehlídka vojska. Sotva že ho král spatřil, ihned pospíšil k němu, řka: „Aj, toť můj starý Ziethen! proč pak jste se tak namáhal přes schody, já bych byl raději k vám dolů přišel. Jak pak jste zdráv?" „Děkuji," odvětil Ziethen, „jsem zdráv, mám i chuť k jídlu, avšak cítím, že mi sil ubývá." Načež král: „První rád slyším, avšak za těžko vám asi jest státi. Přineste ihned lenošku." Pobočníci ihned lenošku přinesli a Ziethen, ač nechtěl, musel se posaditi. I stál král Bedřich veliký, sám již dosti stár, před kmetem starým vůdcem a pohovořiv s ním, pravil konečně: „Žijte blaze, Ziethene, a hleďte, abyste se nenastudil a zachovejte se, abych začasto potěšení měl, vás spatřiti." (*Mehl. př.*)

b) Poslouchej; živ!

Mojžíš a Aron shromáždili všecky starší synů israelských, aby jim vyvolení Hospodinovo přednesli a s nimi se poradili. (*2. Mojž. 4, 29.*)

Bůh přikázal Mojžíšovi, aby shromáždil 70 mužů ze starších israelských, že jim dá z ducha Mojžíšova, aby s ním břímě řízení snášeli. *(4. Mjž. 11, 16-17.)*

Roboam opustil radu starců a obrátil se k mladým a to bylo příčinou, že 10 pokolení se od něho odtrhlo a Jeroboama za krále si vyvolili. *(3. Kr. 12.)*

Ludvík XI., král francouzský, napomínal syna a nástupce svého, aby si za rádce kmety volil a na radu jejich i dbal. *(Wiser's Pred.-Lex.)*

Sv. *Václav*, vévoda český, zvláště se laskavě choval k starým žebrákům a je i ctil a podporoval.

Roku 1840 založila prostá služka ve *Bretaňsku* řád nazvaný „malé sestry chudých." Počet jejich již vzrostl na 1700 sester, které ošetřují již 11.000 starých lidí. Každodenně tyto sestry s vozejčky, do nichž oslové jsou zapřaženi, vyjíždějí na všecka náměstí a do ulic pařížských; na trhu vyžádají si od prodávaček zbytky zelenin, v kuchyních boháčů pak žebrají o pozůstatky jídel, všecko v pěkném pořádku do vozíků srovnají a čeho se nedostává přikoupivše jedou domů, kdež chutně vše upravují, a starcům sílící stravu poskytují. V některé dny sbírají sestry almužnu přede dveřmi chrámů pařížských, aby starým lidem těm vše, čeho jim třeba, mohly poskytnouti. *(Blahověst 1869.)*

c) Neposmívej se mu! nectění dochází trestu.

Sv. opat *Beda* v stáří oslepnul, že pak chtěl i tu kázaním bližním prospěti, vyvolil si za průvodčího pacholíka. Rozpustilý pacholík uvedl jednou Bedu na místo, kde bylo mnoho kamení a pravil starci, že mnoho lidí již čeká na kázaní. Beda kázal velmi krásně a když skončil slovy: „Na věky věkův!" ozvalo se z kamení: „Amen." Uleknut padnul tu chlapec k nohoum svatého, kajicně vyznal provinění své a přislíbil, že se polepší, což i učinil.

(Šmída: Repert.)

Ruprecht, zbožný křesťanský otec dvou synů, těžce to nesl a rmoutil se, když uslyšel, že jeho dítky starým lidem se posmívají. Napomínal jich přísně a dával jim výstrahu, dokládaje, že takové jednání Bohu i lidem nejvýš se nelíbí; ale u lehkomyslných dítek bylo všecko napomínání nadarmo a že bitím jich nepolepší, opatrný otec dobře nahlížel. Byl jeho svátek a dítky přišly z rána hned jemu štěstí a dlouhý život přát. Otec se slzavýma očima pravil k nim: „Ach, přejte mi raději, abych brzy umřel; neboť sestarám-li se, mnohé rozpustilé dítky — tu pohlížel významně na ně — a snad moje vlastní dítky budou se mi jen posmívati!" Dítky sklopily oči a poznaly se. Poznaly konečně svou chybu a od té doby měly staré lidi u větší vážnosti a poctivosti. *(Mehlera př.)*

Na chlapce, kteří se starému proroku Eliseu posmívali, poslal Bůh dva medvědy z lesa; kteří bohaprázdné chlapce roztrhali. *(4. Kr. 2, 23.)*

Když sv. *Kolumbán* působením zlé královny Brunhildy ze země vypovězen přes řeku měl plouti a tu Kolumbán a druzí unaveni pomalu do lodě vstupovali: udeřil jeden surový vojín přítele Kolumbánova stařičkého Lou veslem. I pokáral ho za to sv. Kolumbán, že stáří nectí a připověděl trest Boží. A vskutku když sv. Kolumbána do Navaresu dopravili a domů se vraceli, upadl na témž místě onen surovec a utonul.

(Kr. Šmíd: Apostel Deutsch.)

Jistý *učitel* šel právě se žáky na procházku a potkal sklíčeného stařečka: „Co pak vás tíží, stařečku?" otázal se ho učitel. „Ach, milý pane," vece kmet, „jest mi již 82 roků a nikdy se mi cos podobného nestalo. Viděl jsem u potoka dva chlapce, ani se svlékali, aby se koupali. Děti! pravím, buďte mravni a nezapomeňte, že vás Bůh všude vidí. Buďte opatrni, neboť potok na mnohých místech jest hluboký. I smáli se mi rozpustilci a nadávali mi, že ani slova ta nechci opakovati a házeli za mnou kamením a blátem." Učitel obdaroval starce, jenž s pláčem se poděkoval. Na večer rozhlásilo se po vsi, že na mlýnském potoku dva chlapci se utopili.

(Lesebuch, Salzburg 1849.)

Statek pozemský,

viz i: „bohatství!“

1. Můžeme ho míti ač sám neblaží.

Statek pozemský míti jest dovoleno: Tak měl Abel stáda (*1. Mojž. 4.*); podobně i Abraham (*1. Mjž. 12, 16.*); Lot (*1. Mojž. 13, 5.*).

Abraham koupil od synů Hethových pole na pohřebiště (*1. Mjž. 23, 8.*); Jakub koupil role. (*1. Mjž. 33, 18.*)

Mojžíš vydal za tou příčinou zvláštní zákon o dědictví. (*4. Mojž. 27, 8.*)

Alkuin, arcibiskup lyonský, psal, že Elipand mu dělá předhůzky, že má statky pozemské, nevěda, že jen ten zhřeší, kdo jim srdce své přikládá. Jiná věc jest, statky pozemské míti a jiná, srdce své jim přikládati. Někteří mají bohatství, ačkoliv srdce jejich daleko mu vzdáleno jest. Jiní zase, nemajíce ho, milují ho a touží po něm.

(*Alkuin.*)

Maktador, kalif v Bagdadu, měl osobní stráž 12.000 mužů silnou, jichž zbraň zlatem a stříbrem se stkvěla. V paláci svém choval 4000 černých a 3000 bílých vykleštěnců. Měl i 700 hlídačů u bran a mnoho jiných otroků. V jeho paláci byly nahromaděny téměř všecky poklady východní země. 38.000 koberců, z nichž 12.000 bylo z hedváví a ze zlata, okrašlovaly jeho komnaty. Trůn jeho byl z ryzého zlata drahokamy posázen. A přece nebyl šťasten, byl otrokem otroků svých, kteří ho dvakráte svrhli, po třetí pak zavraždili a na veřejnou ulici hodili. (*Stolberg.*)

Před dráhnými časy žil v Německu zámožný šlechtic jmenem *Gerardy* ze Kempů. Aby měl vše dle žádosti srdce, jsa světu oddán, vystavěl si velmi pohodlný, skvostně ozdobený a drahým nářadím opatřený dům. Když stavbu dokonal, pozval všecky vůkolní šlechtice ku slavné hostině a tu se jich tázal, zdaž není nejšťastnější na světě, ať má všeho hojnost? Všickni mu nasvědčovali, chválili a velebili jej, ale jeden z nich pravil zřejmě: „Dům váš jest v pravdě výborně a pravidelně vystaven, avšak má-li býti zcela dokonalý, musíte zprvu malá dvířka dáti zazdíti.“ „A které?“ táže se Gerardy. „Ty,“ odvece, „kterými vás za krátký čas odtuď na hřbitov vynesou. Pokuď tato branka jest otevřena, není krásný dům ten majetek váš a vy ho budete muset jinému zůstaviti!“ Gerardy si vzal slova ta k srdci a opustiv dobrovolně dům stal se dle tehdejšího spůsobu řeholníkem. (*J. E. Veith.*)

2. Počínej si!

a) Příliš oň nepečuj; aniž mu přikládej srdce!

viz i: „chudoba duchovní!“

Opat *Julian* vida, kterak soudruzi pozemské statky rozmnožiti si se přičiňují, obavu nad tím vyslovil, řka: „Bojím se, ó muži, abychom, hledíce pozemské statky si rozmnožiti, nebeské si nezkracovali, o něž přece máme pečovati!“ (*Životopis sv. Otců.*)

Jistá *paní* měla 2000 zl. ročních důchodů. I umínila si, že bude spokojena, až bude míti 10.000 zl. ročních příjmů. A proto půjčovala zase úroky, nepřála si ani toho nejpotřebnějšího. Již to přivedla tak daleko, avšak v tom zemřela, musíc zde všecko zanechati.

(*Mehlera příkl.*)

Sv. *Terezii* vodila jedna urozená španělská paní při návštěvě pokoji překrásného paláce, ukazovala jí drahocennosti domu a skvostné náčiní jídelní. Sv. Terezie nemohla se smíchu udržeti a po příčině otázána, odpověděla: „Vážená paní, musím se tomu srdečně smáti, že takovým marným věcem tolik ceny přikládáte, any u mně žádné ceny nemají, ješto útěcha, jakouž zbožným srdcím Duch sv. propůjčuje, nedá se nižádnými poklady tohoto světa nahraditi.“

(*Hunolta káz.*)

Gelasius, nábožný opat z krajiny jerusalémské, uměl chudobu posouditi a cenu její si vážiti, neboť byv poustevníkem cvičil se ve všelikém se zapírání; přece ale štědře přijímal, co mu Bůh skrze štědré lidi udílel. Vládnulť mnohými pozemky, hojnost měl i tažného a hovězího dobytka, krav, telat a ovcí, jakož i potřebných služebníků. Když jej kdys jistý nábožný poustevník navštívil a starost svou mu přednesl, že by ty mnohé statky srdce jeho snad příliš ku

sobě poutati mohly, odpověděl Gelasius: „Milý otče, na všem tom, co tu vidíš, lpí srdce mé rovněž tak málo, jako tvoje na jehle, kterouž v poustevně tvé řehořky zhotovuješ.“ (*Mehlera příkl.*)

Ctihodný *Jan z Avily* tak velmi věcmi pozemskými opovrhoval, že když mu jednou jeden šlechtic zahrady a domy své velmi krásné ukazoval, docela lhostejným zůstal a pravil: „Musím se vyznati, že mně nic na světě nedostačuje, protože srdce mé na ničem nemá zalíbení.“ (*Krönes: Real-Lex.*)

Císař *Maximilian* nikdy peněz u sebe nevytrpěl, říkávalť, že má dosti s panováním co činiti a že nemůže peníze hlídati, aby stav svůj co arcikníže nevyměnil za stav otroka. Věděltť velmi dobře, že kdo s penězi se obírá, snadno se jich otrokem stává. (*Wiser.*)

Jistému *poustevníku*, který krom dřevěného koflíku ničeho neměl a velmi kající a svatý život vedl, bylo zjeveno, že se Severínem, biskupem kolínským, stejné odplaty v nebesích dojde. Tento svatý muž světem a všemi věcmi v něm tak pohrdal, že všecka světská sláva, která se mu co biskupu konala a všecka mohovitost, kterouž vládl, v očích jeho ještě menší cenu měla, než měl dřevěný koflík u poustevníka. (*Macanův výb.*)

b) Použi ho k dobrému!

viz i: „almužna!“

Hrabě *Leopold Berchtold* (nar. roku 1759 ve Stráži v Budějovicku) zdědiv r. 1808 po tetě své znamenité jmění, považoval toto dědictví za nějaký dar s nebes k umenšení bídy. I založil lidumilné společnosti v Praze a v Brně, které opatřil potřebnými prostředky ku zachování nešťastníkův a ku křísení na polo mrtvých. Žádný ústav dobročinný v císařství nepovstal, aby ho byl nepodporoval. V Buchlovicích založil svým nákladem školu. Svůj zámek dolejší ustanovil za všeobecnou nemocnici. Když roku 1805—1806 v Čechách neúrodou hlad povstal, obětoval znamenitou sumu pro obyvatele v Krkonoších a pro ně i sbírky konal. V čas války roku 1809 neunaveně sbíral příspěvky pro raněné vojíny a v nemocnici na panství svém sám obsluhoval, až sám se nakaziv roku 1809 zemřel.

Jan hrabě Bouquoi de Longueval ujav se správy svých statkův, obracel hlavní zřetel na opravu školství a veliké sumy vynakládal na zaopatřování chudých, ku kterému konci založil zvláštní ústav pro chudé. Tímto šlechetným počínáním obrátil na se pozornost císaře Josefa II., který ho povolal do Vídně, aby podobné ústavy zavedl nejprv ve Vídni a v Dolních Rakousích, potom pak i v jiných zemích mocnářství. R. 1784 svěřena mu nejvyšší správa všech nadací a dobročinných ústavů v Rakousku, kterou podržel tři leta. Zemřel roku 1803. (*Ignác Hanuš.*)

Josef Emanuel Malabaila Canal, hrabě, vystoupil r. 1770 z vojště, aby se zcela oddati mohl podporování všeho, co slouží k obecnému prospěchu. Usadil se v Praze a zúčastnil se zde všech podniků blahočinných. Onť byl jedním ze zakladatelů pražského sirotčince, jakož i ústavu pro chudé, a dobrodincem i štědrým podporovatelem chudých studentů. I o hospodářství a botaniku velkých zásluh si získal. (*Jakub Malý.*)

Bernard Claude, nazván chudý kněz, oddal se nejprv co právník veselému hýření. Hrozivým se zjevením svého otce tak byl pohnut, že se stal knězem a dědictví 400.000 livrů mezi chudé rozdal a nejhorlivějším mravokárcem se stal. (*Václav Jandečka.*)

Anatol hrabě Demidov, nar. r. 1812, byl velmi štědrý, jmenovitě daroval 500.000 rublů k založení zaopatřovacího ústavu pro dělníky v Petrohradě, kterýž ústav otevřen jest r. 1833. (*Jak. Malý.*)

Jan Dlugosz, nejznamenitější kronikář polský 15. století, užíval svých hojných důchodů ku prospěchu Církve a vlasti, stavěl a ozdoboval kostely. (*Zap.*)

Václav Leop. Chlumčanský, arcibiskup pražský († r. 1830), celý svůj život, své jmění a veškeré snahy věnoval Bohu, Církvi a vlasti. Císař František I. nazval jej sám pro jeho dobročinnost otcem chudých. (*J. Kř. V.: Císař Karel IV. 1878*)

Jistý *král* byl velmi dobročinný a v čas všeobecné bídy koupil za poklady, které jeho předkové uschovali, obilí a olej a rozdával mezi hladové. I předstírali mu to bratří jeho, řkouce, že, co předkové s namahánim uspořili, on nyní

promarňuje. Moudrý král však jim vece: „I já zachovávám poklady předků svých, s tím ale rozdílem, že oni shromáždili poklady časné, já pak věčné. Co oni shromáždili, nepřineslo jim žádného užitku, kdežto mé poklady tisícerý užitek ponesou. Oni zachovali peníze, já pak zachovávám život nešťastných lidí. Oni spořili pro jiné, já pro sebe, oni pro svět, já pro věčnost.“ *(Dle talmudu.)*

Lucia, poustevníka, tázal se jistý měšťan: „Otče, které jest přikázaní Boží vzhledem pečování o zemské zboží?“ I odpověděl poustevník: „Viz, abys ho nabyl spravedlivě a užíval dobře.“ *(Macana výb.)*

Pražák, majitel usedlosti ve Vysočanech a mistr kotlářský v českomoravské továrně, vyhrál na úvěrní los 200 000. Nezapomněl v štěstí na chudinu. Založil několik nadací pro sirotky. Na zakoupení školních pomůcek ve Vysočanech věnoval 150 zl. Na jeho útraty bude i mnoho chudých dítek ošaceno. Také na dělnictvo, které v továrně se nalezalo pod jeho dozorem, nezapomněl. I jiným o pomoc žádajícím chudým peněžitých dárků uštědřil. *(Čas.: „Čech“ 1879.)*

V Opavě koupil tamnější kupec *Alfred Rassl* již před několika lety od stavitele a inženýra Eduarda Brauna pojištění na život jeho a obdržel takto neobmezené právo na částku, kteráž po smrti stavitelově měla se vyplatiti. Dne 31. října 1879 zemřel Braun a zanechal po sobě tři malé sirotky. Rassl však u banky vyzdvihl pojištění 1500 zl. a daroval je na Ježíška těmto sirotkům. *(Čas. Václav 1880.)*

Jistý *rolník* říkával, že má práce až přes příliš, poněvadž prý každý den na pět chlebů vydělávati musí. I tázal se ho někdo, k čemu by asi tolik chlebů potřeboval a jakým spůsobem by je rozděloval. „Inu,“ odvece rolník, „stává se to takto: jeden chléb beru, druhý vyhazuji, třetí nahražuji, čtvrtý a pátý půjčuji.“ S takou odpovědí však onen neznámý spokojen nebyl, řka: „Zdá se mi to býti pohádkou a takovými věcmi nechci já v těchto těžkých časích sobě hlavu lámati, neboť kdybych se domníval, že jsem již klíč k odhalení toho tajemství nalezl, mohly by se snad klíči tomu nenadále zuby zlomiti a já bych přece dveří neotevřel.“ „Dobře,“ odtušil rolník, „hned vám to vyložím. Jeden chléb beru t. j. užívám pro svou potřebu; druhý vyhazuji, nebo toho dostávají chudí, avšak co se jim dá, není proto vyhozeno a ztraceno. Pusť, dí Písmo sv. (Kaz. 11, 1.), chléb svůj po vodě tekoucí: nebo po mnohých letech zase jej najdeš (jako kupec, kterýž po moři posílá loď s nákladem úrod svých do cizých zemí, kdežto takových není a po několika letech s potěšením vidí, kterak loď ta vrací se zase k němu s výdělkem a hojnou náhradou). Třetí dávám nazpět starému otci, jestiť to slušná náhrada. Čtvrtý a pátý půjčuji dětem svým; nebo jest to toliko půjčka a slušno, by mně to v starých letech oplatily.“ Nebyl-li tento rolník ve vší prostotě tisíckráte moudřejší, než mnohý nezvedený osvícenec nynějška? *(Matěj Procházka.)*

Tertullian píše o prvních křesťanech: „My křesťané máme sice jmění své, ale užíváme ho střídmě a opatrně; neutrácíme daremně, nečiníme zbytečného nákladu. Užíváme pokrmu, ale na nepotřebná hodování jmění svého nevynakládáme, aniž na zbytečný oděv; my pamatujeme na budoucnost, my sdělujeme s chudými, se sirotky a s těmi, kteří v neštěstí úpí.“ *(Tertullian.)*

c) Pohrdej jím; ztrátu trpělivě snášej!

Sv. *Gerardu* nabízel Arnulf, jemuž s pomocí Boží zdraví navrátil, mnoho zlata, avšak Gerard je nepřijal, řka, že peníze zvláště u mnicha jsou malomocenství a on nechtě býti malomocný, nechce i peníze míti. *(Surius.)*

Q. Fabius Maximus, když mu peníze, jež za zajatce Hannibalovy přijal, odcizeny byly, ke všemu mlčel a obličej svůj nezměnil, kdežto ostatní velmi nad tím se horšili. *(Beyerlinck.)*

Zeno, mudrc, přišel o všecky statky své pozemské, když loď, na níž ploul, se ztroskotala.“ I pravil tu: „Vidíš, štěstí, alespoň tento plášť jsi mi zanechalo!“ *(Val. Max.)*

Sv. *Bernard*, opat, uslyšev, že klášteru 200 stříbrných peněz ukradeno jest, děkoval Bohu, že ho velkého břemena zbavil. *(Jeho životopis.)*

Vznešená paní, šlechtična, přišla nehodami o všeckem statek svůj. Nenadálá tato ztráta velmi ji rmoutila, tak že časem, sklíčena hořem, téměř proti Bohu reptati počínala. Sv. *František sál.*, dozvěděv se o tom, hleděl užíti každé příležitosti, aby ji pozdvihl opět od zemských starostí k Bohu. I tázal se jí jednou, zda li by jí nebyl Bůh milejší nad ztracené statky, anobrž i nade všecky věci, a zdaž by, ježto Ho milovala s mnohými jinými věcmi, nyní Jej nechtěla milovati bez nich? Než srdce panino nebylo shromážděno i pravila sv. biskupu, že prý se cos takového snadno dá říci, ale těžko plniti. Avšak sv. biskup měl na to bez prodlení přiměřené slovo po ruce. „Teď nahlížím právě," řekl jí, „že člověk onen víc jak lakomý, kterému se na Bohu přestati nechce." A tato slova pomohla. Nešťastná paní, jež prvé u veliké nenávisti měla lakomství, zhrozila se pomatenosti své a v hořkých slzách uleviv̌ši sobě, napotom již pokojně snášela nehody své. *(Sv. Fr. životopis.)*

Společnost sv. *Vincencia paul.* ztratila při jedné při více než 30 tisíc lir. Rána ta překvapila a rmoutila společnost velmi. Tu pravil ale sv. Vincenc mezi jiným: „Děkujme Bohu nekonečně, že nám odejmul netoliko náklonnost k vezdejším statkům, ale i statky samy a že nám dal milost, ze ztráty se radovati." *(Škola B. Srdce 1869.)*

Do komůrky jistého stařičkého *kláštorníka* dostali se v noci lupičové a pravili ku kmetu: „Přišli jsme ti vzít všecko, co zde máš." Načež stařeček klidně: „Jak se vám líbí." I vzali lupičové vše, co v komůrce viděli a odešli. Zapomněli však na pytel, jenž v koutě ležel. Klášterník, uchopiv se pytle, běžel za lupiči a křičel za nimi: „Hle, synáčkové, vezměte ještě pytel, na který jste zapomenuli." Lupičové, ustrnuvše nad klidností stařečkovou, vše mu navrátili a dali se na pokání.

(Sv. Bernardin.)

Olympias, dcera urozeného císařského úředníka Seleuka, stavši se po dvaceti měsících vdovou a nechtíc se na žádost císaře Theodosta zasnoubiti s jeho strýcem, byla veškerého jmění svého pozbavena, kterouž ztrátu nesla tak trpělivě, že císaři psala: „Udělil's mi, ó pane, milost, která nejen císaře, alebrž biskupa jest důstojná, ješto jsi mne tak mnohé starosti a mnohého nepokoje zbavil. Račiž jmění mé k dobru kostela a mezi chudé rozdati. Již dlouho cítila jsem v sobě jakousi marnivost, když jsem almužnu udělovala a pak statky pozemské vzdalovaly mne od Boha." *(Mätzler.)*

Statek nespravedlivý.

1. Jeho škodnost.

a) Neděsí časně ani věčně.

Achan chtěl se obohatiti a proto nespravedlivě ponechal si v Jerichu vykořistěné zlato pro sebe, začež byl i se svou rodinou ohněm zničen. *(Jos. 7.)*

Giezi proti rozkazu pána svého Elisea ponechal si něco z darů Naamových a za trest dostal malomocenství. *(4. Kr. 5.)*

Saul proti vůli Hospodina nechal Amalekitské na živu a ponechal si kořiště, začež přišla rodina jeho o trůn. *(1. Král. 15.)*

Sv. *Benedikt* poslal kdysi jednoho chlapce pro dvě láhve vína. Chlapec přinesl jednu láhev do kláštera, druhou si ale uschoval. Sv. Benedikt znamenaje krádež pacholíkovu, poděkoval mu za jednu láhev a doložil: „Dej pozor a nepij z láhve, co jsi si uschoval, nahni ji opatrně a něco v ní nalezneš." Zahanben odešel mladý hoch a ze zvědavosti otevřel láhev a v tom z ní vylezl had, čímž velmi se zarazil a si umínil, nikdy více ničeho neodciziti.

(Pred. u. Kat. 1854.)

Jistý kupec u velké nouzi postavený, obdržel od sv. *Jana* almužníka pět liber zlata ku pomoci, za něž si zboží koupil a po moři se plavil a bouří o vše přišel. Sv. Jan ho potěšil, avšak doložil, že trestu toho zasloužil, an peníze jeho s nespravedlivými smísil a udělil mu patnácte liber na penězích; než i o ty kupec přišel a nalezal se na pokraji zoufalství. Sv. Jan mu opětně řekl, že i nespravedlivým spůsobem tuto loď si zjednal a proto opět o ni přišel. I vzbudil v něm důvěru v Boha, dal mu zádušní loď a do ní naložil dvacet

tisíc korců obilí. I pustil se s lodí kupec šťastně z Alexandrie na moře a tu zahnal vítr loď k zemi anglické, kdež právě hlad panoval. Angličané velice se zaradovali, spatřivše loď obilím naplněnou a podle smlouvy polovic toho obilí samým zlatem a polovic drahým cínem zaplatiti. A tak kupec šťastně se domů navrátiv, zakusil hlubokost bohatství Božího a požehnání statku spravedlivého.

(*Frencla*: *Postilla.*)

Za francouzské revoluce přišlo několik utečenců do jedné německé vesnice, mezi nimiž se nalezal i jeden vévoda, kterého nájemník *Bertram* pohostinsky přijal. Ano se nepřátelské vojsko blížilo, dali se utečenci na útěk. Bertram ozbrojen ostrou kosou doprovázel vévodu, aby, jak pravil do prohlubně velké co neznámý se nedostal. Napotom žil Bertram, jenž pro opilství ve velkém dluhu vězel, velmi skvostně a pravil lidem, kterýmž to bylo nápadné, že vévoda při loučení mnoho peněz mu daroval, čemuž někteří věřili, jiní ale ho v podezření vraždy měli. Aby tím více náruživostem mohl hověti, dal své dva syny vychovati ve kláštěře. Jednou ale povolal Bertram syny své k sobě a sice ležel v chlívě, kdež na zdi stála osudná kosa. Sotva že Bertram poznal syny své, pravil: „Musím učiniti zadost!“ Synové chtěli ho obejmouti, on je ale odstrčil, uchopil se kosy a volal hrůzně: „Vizte zde krev!“ „Jakou krev?“ „Krev vévodovu!“ vzlykal Bertram, „s touto kosou jsem ho zavraždil. Vskutku nespravedlivý statek nedědí!“ A nyní zoufale obejmul kosu a o ni roztříštil hlavu svou. Přišel kněz, ale bylo již pozdě.

(*Hungari.*)

Kuno, zbrojnoš hraběte z Toggenberka, nalezl v lese v krkavčím hnízdě prsten velké ceny. I podržel prsten, jenž náležel hraběnce a nestaral se o to, aby ho navrátil. Byl pak to svatební prsten, kterýž krkavec se stolu odnesl. Hrabě, zočiv prsten ten na prstu zbrojnošovu, vzal hraběnku a jej v podezření nedovolené známosti a jsa od přirozenosti nad míru prudký, zuřivý a ukrutný, kázal zbrojnoše k ocasu oře přivázati a jej s příkré skály dolů prudce hnáti; tak bídně Kuno zahynul, že neměl péče, aby nalezenou věc navrátil.

(*Macana výb.*)

Jistý *lichvář* byl začasto za živobytí od zpovědníka napomenut, aby nalichvařené peníze vynahradil. I říkával lichvář: „Vynahradím vše, avšak na to jest ještě dosti času.“ A když upadl v nebezpečnou nemoc, odpovídal zase tak zpovědníku. Zatím ale omdlel a když přišel k sobě, naříkaje, že již jest pozdě, bídně zahynul.

(*Jan de Villa Abbatis, kard.*)

Bohatý *lichvář* připravuje se k smrti, povolal tři syny své a poručil jim, aby znamenitou sumu peněz navrátili chudým sirotkům, ježto byl oklamal. Synové připověděli tak učiniti a otec brzy zemřel. Po smrti otcově zatím ti tří bratří rozdělili se o ty peníze mezi sebou. Přípravy děly se k pohřbu a tu přišel najednou důstojný poustevník s lysou hlavou a dlouhými bílými vousy. Bratří se ho ulekli, poustevník pak, věda o vůli zemřelého otce, připomenul synům, že by přišli o spasení své a synové uposlechnuvše rady jeho, učinili dle vůle otcovy. (*Blahověst 1851.*)

V *Lipsku* nalezl jeden zedník při bourání stavení zlaté prsteny a řetězy a démantem posázené hodinky a vše si nechal. Když napotom u zlatníka několik prstenů chtěl prodati, upadl v podezření krádeže, byl uvězněn a tu ze všeho se vyznal, neboť věci ty ukradl jiný člověk, jenž i vraždy se při tom dopustil. Tu naříkal zedník, že nebyl poctivý a takto v podezření upadnul. Na štěstí byl vrah vypátrán a zedník, trvaje mnoho dní a nocí ve vězení, na svobodu propuštěn. (*Mehlera příkl.*)

Od dávných časů panovalo v domě jistého měšťana v *N.* samé neštěstí. Otec mnoho peněz zdědil a při vší hospodárnosti manželky jeho brzy nebylo ani halíře, nýbrž měl ještě dluhy. Po smrti otcově přejal dědictví i s dluhy syn, kterýž oženiv se, dostal velmi bohatou a hodnou ženu. Než všecko věno neštěstí brzy pohltilo. Manželé dnem a nocí se klopotili, přece však hloub a hloub upadali v dluhy; konečně neměli ani vezdejšího chleba. Hospodář, uvažuje tu příčiny své bídy, pravil k sobě: „Můj otec často říkával, že děd náš byl velmi bohaprázdný a lakotný muž, kterýž dům tento v kletbě

vystavěl, protož na něm nespočívá Boží požehnání. Nechci tu déle přebývati.“ I začal stavěti na jiném místě a když vystavěl skrovný domek, starý dům zbořil, dříví pak na uhlí spálil a prodal. Když se mu lidé posmívali, pravil: „Chatrč tato nemá již žádného činiti nešťastna!“ Jen měl starost, co učiní s penězi za uhlí; však obchodník, jemuž byl uhlí prodal, přišel v úpadek a tak i těch starostí byl prost. „Dobře,“ pravil, „že ďas cizý statek zcela si vzal!“ Bydle pak v novém malém domku, cokoliv počal, měl štěstí a požehnání, tak že v několika letech splatil všecky dluhy své, ano v stáří svém i zbohatl a s dětmi dožil mnohých radostí.

Chraň se nespravedlností, jichžto kletba
následuje;
Bůh za otců nepravosti syny, vnuky
pokutuje.

(*Podstr. výkl.*)

Jistý *obchodník* s vínem zbohatnul tím, že do vína vodu líval. I stěhoval se s bohatstvím svým přes řeku Araris, maje ho v opasku. An do řeky se díval, rozvázal se mu opasek a veškerý poklad jeho padl do vody. I zvolal žalostně: „Čím jsem se prohřešil, tím jsem o všecko zase přišel, voda mi zase vše pohltila.“ (*Weber.*)

Jistý *otec*. jsa na smrtelné posteli, byl od zpovědníka vybídnut, aby nespravedlivý statek vydal. „Jak?“ zalkal otec, „navrátiti mám. cizý statek a co zbude mým dětem?“ „Ať se dětem, jak chce vede,“ odvětil zpovědník, „nahraditi musíš, nechceš-li býti zatracen.“ „Dobře,“ pravil na to otec, „navrátím vše, prvé ale zavolám si syna.“ Jakmile uslyšel přivolaný syn, oč se jedná, dal se do nářku a odvrátil otce od úmyslu dobrého, načež otec zemřel ku své největší škodě, ješto statek nespravedlivý nevydal. (*Hunolta káz.*)

Před šesti lety učinila ve Vídni velký povyk zpráva, že vídeňský obecní radní dr. *Jiří Schmidt z Mikulova* dal se podplatiti od jisté francouzské společnosti, jež se ucházela o stavbu tržnice a přijal část 20.000 franků. Schmidt musel následkem toho složiti svůj mandát a odebral se do Paříže, kde utratil veškeré své peníze. V Paříži byl pak zaměstnán jako učitel, překladatel, avšak neštěstí jej pronásledovalo všude. Schmidt stále klesal, až konečně obrátil se, jsa největší bídou k tomu dohnán, k rakouskému konsulovi a tyto dny přišel bývalý radní dr. Schmidt ve společnosti tuláků a žebráků do Mikulova.

(*Čas. „Čech“ 1879.*)

Šimon byl hoch nepoctivý, ne lepší zloděje. Nekradl sice, když ale něco nalezl, nechal si to, byť i věděl, nebo tušil, komu to náleží. Jednou šel okolo kovárny. Tu před vraty na zemi ležel řetěz. Šimon se nejprv bedlivě rozhlížel, zda-li se někdo dívá a pak sáhl rychle po řetězu. Však najednou vykřikne. Kovář, který tam řetěz položil, aby vychladl, slyše křik, vyskočí z dílny i praví: Dobře se ti, kluku, stalo, že jsi sobě zlodějské prsty popálil! Aby se ti příště něco horšího nepřihodilo, pamatuj si slova tato:

Kdo je poctiv, kdo je práv:
vždy se cizých věcí chrání
jako kovu, když je žhav,
jenžto holé ruce zraní.

(*Jais, povídky.*)

Ve Štýrsku v P. zašantročil a zatajil před 30 lety syn dědictví po otci ku škodě jedné spoludědičky. Tato schudla. Nespravedlivý dědic však sám sebe zavraždil, nápodobně i jeho syn, jenž o tom věděl. Vnuk pak onoho člověka stal se z téže příčiny trudnomyslným a volal ustavičně: „Červ hlodá neustále na mém svědomí.“ Modlitba a napomínání spůsobily, že nespravedlivý statek, asi 1000 zl., posud žijící řádné dědičce nahradil; což když vykonal, pozdravil se okamžitě. (*Škola B. Srdce 1876.*)

V jistém městě živ byl drahný čas již nuzně, avšak přece obstojně jistý *zedník*, jenž pro pracovitost a spořádanost stál v dobré pověsti. I svěřil mu jeden zámožný obyvatel onoho města v čas války velkou část peněz, aby ji v jistém místě ukryl a zazdil, začež mu se slibem, že všechno v tajnosti zachová, bohatě zaplatil. Zatím po válce zedník peníze ty si nechal a aby v podezření neupadl, prodal své hospodářičko a koupil si větší. Potajmu i peníze půjčoval a byl při tom pracovitý, spořádaný a hospodářský, že vše podezření se sebe svrhl a za několik roků

za nejbohatšího a nejváženějšího souseda považován byl. Dítky přiměřeně vychoval a zaopatřil. Lidé ho pokládali za velmi šťastného, avšak hryzlo ho svědomí; když sestaral, pilně chodil do kostela, přijímal sv. svátosti i chudé podporoval Konečně přišel na smrtelnou postel a tu nastal u něho strašný boj, aby statek cizý navrátil, avšak neuposlechl hlasu svého svědomí a bídně zahynul s poškvrněným srdcem.

(*Fr. Bihler.*)

Vadili se pode stráni
dva zloději o oslíka,
jejž ukradli u rolníka.
Jeden chtěl jej prodat, druhý
dát ho ještě na hlídání.
Z toho nastal souboj tuhý,
rány na rány padaly;
ti dva bít se nepřestali;
třetí stoje opodál
oslíka za uzdu vzal,
utíkal s ním v okamžiku
a schoval jej do lesíku.

(*B. Peška, „Zlaté lístky“ 1874.*)

b) Nepřijímej ho!

Sv. *Františku z Paula* nabízel král neapolský místo v Neapoli, aby si tam klášter vystavěl. Svatý se poděkoval, řka, že nespravedlivým statkem klášter nikdy nevystaví. A když král nad těmi slovy ustrnul, odpověděl mu sv. František: „Ano, mnoho máš nespravedlivého jmění!“ na to vytáhl královský peníz, pomazal ho krví a držel ho králi před očima, aby ho upozornil, že vydíráním t. j. nesmírnými daněmi poddané potlačuje. (*Schuster-a: Kat. Handb.*)

Sv. *Jan z Fakundo* měl již napřed faru výnosnou dostati, již by byl zatím nějaký kněz spravoval. Když ale Jan do let vstoupil, že té věci neslušnost, ba i hříšnost shledal, nechtěl živou mocí důchodů těch užívati a když mu příbuzní jeho proto domlouvali, odpověděl jim: „Prosím vás, neobtěžujte mne; já vím, co dělám a nechci ničeho se dopustiti, čím bych svědomí své obtížil.“ (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Fusebius, eunuch, přinesl Liberiu, biskupu římskému, do vyhnanství od císaře Konstantina mnoho peněz, avšak Liberius jich nepřijal, řka: „Ty, jenž jsi tolik kostelů oloupil, přinášíš mi peníze co almužnu, odejdi jen a staň se křesťanem!“ (*Theodoret.*)

c) Navrať ho!

Statek nespravedlivý nahradili:

Jakub poručil synům, aby peníze, co v pytlích nalezli, v Egyptě navrátili. (*1. Mojž. 43, 21.*)

Samuel hotov byl křivdu napraviti. (*1. Kr. 12.*)

Tobiáš nechtěl míti cizého beránka. (*Tob. 2, 21.*)

Zacheus nahradil vše. (*Luk. 19, 8.*)

Onesimus, otrok, slíbil náhradu pánu svému skrze sv. apoštola Pavla. (*Fil. 18. 19.*)

I židům ve starém zákoně náhrada poručena jest. (*2. Mojž. 27, 22.; 23.; 3. Mojž. 6, atd.*)

Sv. *Konrád z Placencie*, bohatý šlechtic, dlouhý čas sloužil světu a jeho rozkošem; zvláště pak lovením zvěře se rád bavíval, čím mnohé dni byl ztrávil. Pozoruje na honech, že se zvěř nejvíce zdržuje v chrasti a křoví, aby neměla úkrytu, usnesl se na tom že všecky křoviny podpálí. Sotva že založil oheň, povstal vítr a plamen pořád dál a dále šířil, ačkoliv se honci všemožně přičiňovali, aby oheň uhasili. V krátce stál celý les v plameni a dočista shořel. Jistý pocestný, jehož lidé viděli v lese, byl považován za žháře a jat. Při vyšetřování jsa ztrýzněn, přiznal se k činu, ač nevinen, a byl k smrti odsouzen. Slyše to Konrád, sám původce toho neštěstí, že má nevinný muž býti popraven, hned šel k soudu, kde vyjevil, že on sám svou nepředložeností byl příčinou ohně, i že je hotov škodu učiněnou nahraditi. Prodal tedy veškeré statky své, tak že přišel zcela na mizinu. Potom světa se odřekna, vstoupil do řádu sv. Františka i svatě žil a zemřel. (*Aehrenlese.*)

Ku králi Pipínu a sv. *Korbiniánu* přišla kdys vdova, vyznávajíc, že její manžel od té doby, co kradeného koně domů přivedl, počal churavěti a krádež tu za příčinu choroby i smrti své udával a jí přikázal, aby koně biskupu vrátila a za náhradu i 200 zlatých vyplatila. I odvedla obé biskupu, ač tento je vzíti nechtěl, přece ale konečně musel, aby vdovu ještě více nezarmoutil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Medardu* ukradl jeden zloděj statného vola na pastvě. Aby ho zvonek, jenž na krku přivázán byl, nepro zradil, obložil ho nejprv senem a trávou a přivedl vola domů. Sotva že něco málo doma pobyl, počal zvonek sám zvučeti, jako by sousedy upozorniti chtěl. I obložil zvonek opět senem a když to nespomohlo, odvázal ho a vytrhl mu srdce, než nic naplat, zvonek neustále mu zněl v uších, tak že neměl pokoje, až vola sv. Medardu navrátil. (*Surius.*)

Sv. *Vincenc ferr.* velmi horlil zvláště na neděli 21. po sv. Duchu, aby každý statek cizí, nespravedlivý navrátil. (*Macana výb.*)

R. 1877 byly ukradeny manželce jistého úředníka v *Budíně* skvosty v ceně několika set zlatých. Všeliké pátrání po zloději zůstalo marné. Zatím v roce 1878 dostala řečená paní list a když jej otevřela, vypadlo z něho pět stozlatových bankovek. Obsah listu byl následující: „Cténá paní! Rok uplynul od té doby, co pohřešujete své skvosty. Je mně líto, že vám je nemohu skutečně navrátiti, neboť jsem je prodal. S utrženými penězi uprchl jsem do Bukareštu, kdež jsem sobě zaopatřil existenci. Odpuštění.“ Peníze přišly ubohé paní právě vhod. Muž její totiž byl krátce před tím povolán na bojiště do Bosny a ona ovšem neměla mnoho nazbyt. (*Čas. Čech.*)

Ermoald, vzácný muž za času Chilpericha, krále francouzského, kterýž byl na smrt nemocen, poslal 40 kusů dukátů opatu Lannomarovi, jehož žádal, aby je rozdělil mezi chudé, aby se modlili za jeho uzdravení. Lannomar znaje Ermoalda, že nebýval vždy dosti poctivý, zdráhal se peníze přijmouti; ale na mnohé prosby poslovy vzal peníze, šel do své kaple, kde vroucně se modle, jeden peníz po druhém potěžkával. Konečně podržev jediný, ostatních 39 dukátů vrátil, řka poslovi: „Rci svému veliteli, peníze tyto že jsou nespravedlivě dobyty a proto že nejsou Bohu příjemny. Ať pán cizý statek navrátí a s Bohem se smíří, neboť umře a nebude živ.“ A slova sv. opata se vyplnila. (*Mehlera příkl.*)

Z Grosigartachu u Heilbronu se o nový rok r. 1852 psalo: „Před dvanácti lety ztratily se jednomu občanu na bělidle dva kusy plátna. Dnes v noci obdrželi dva dědicové onoho občana každý psaní, v němž se nalezaly tři tolary s listem: „K novému roku přeju vám zdraví a štěstí a splácím dluh. Vede se mi jako Davidovi, kdykoliv vás vidím, hřích vždy proti mně jest. Kdo nezná trýznění svědomí, nenavracuje arci ukradený statek. Ve dne v noci jsem přemýšlel, jak bych vám vše vynahradil. Tehdáž byl jsem arci v nouzi, avšak zákon Boží praví: Nepokradeš! Prozatím vám posílám každému tři tolary, až zase něco uhospodařím, pošlu vám zase na dluh. Plátna myslím bylo 40 loket.“ (*Pred. u. Kat. 1854.*)

Hostinskému *Gubovi* v celetné ulici v Praze bylo v jedné z posledních nocí mnoho věcí ukradeno. Včera dne 4. července 1877 přišel do hostince pana Guby veřejný posluha a odevzdal zde velký balík, načež hned odešel. Když pak balík otevřeli, našli v něm skoro všecky věci, o které byl hostinský okraden. (*Čas. Čech 1877.*)

R. 1784 hlásal jistý *Vil Hall*, řezník, v Londýně v novinách, že před 20ti lety upadnuv v nemohovitost, nemohl dluhy platit, nyní pak, ješto mu Bůh požehnal, vyzývá své věřitele k společné hostině, aby své dluhy doplatil, k čemu, ač ne zákon, přece svědomí ho nabádá. I zaplatil všecko věřitelům svým. (*Mehlera příkl.*)

Ve Vídni zemřel hrabě *Hartig*, bývalý státní a konferenční ministr. V poslední vůli své odkázal státní pokladnici 1000 zl., protože vcházeje z cizozemska do Rakouska, obmeškával za některé maličkosti zaplatiti na hranicích clo, aby se rychleji dále dostal. Nechtěje ukrátiti státních příjmů, dal zmíněnou dostatečnou náhradu. (*Blahověst 1865.*)

Vladislav Jagélo, král polský, zmocnil se několika cizích statkův. Bohabojná královna Jadviga dozvěděvši se o tom, nedala choti pokoje, až jej přiměla navrátiti odcizené zboží. Král vyplniv přání šlechetné manželky vece k ní: „A teď snad jsi spokojena?“ „Ovšem,“ odvětila Jadviga, „my navrátili nespravedlivé zboží. Ale kde jest náhrada za prolité slzy?“ (*Blahověst 1857.*)

Jakub, kníže z Patavie, před smrtí dal vyhlášku, aby každý, koho by byl

o něco připravil, se přihlásil, aby mu škodu vynahradil. (*Sanderus.*)

Když jednou kněz *Jarolím Lopez* na misiích v jednom městě kázal o statku nespravedlivě nabytém a že nazpět vydati se musí: nalezal se mezi posluchači i jeden kupec, jenž lichvou a podvodem značného jmění si vydobyl. A nešlechetník ten, slyše kazatele, vysmíval se mu, avšak když kazatel kázaní své dokonal, obměkčilo se kupci srdce ledové, vykonal zbožně sv. zpověď a navrátil statek nespravedlivý až do posledního krejcaru. (*Hunolta káz.*)

Když před 18 roky *May* v Olomouci měl ještě obchody obilní, vyplatil jednomu rolníkovi o 1 zl. více než mu přináleželo. Rolník nepočítaje až doma peníze, shledal, že obdržel o 1 zl. více. Poslal ihned svého syna, by Mayovi ten zlatý vrátil, což on neučinil. Nedávno se syn roznemohl a přiznal se otci na smrtelném loži, co byl před 18 lety učinil a poprosiv ho, by tu zlatku zaplatil, skonal. Rolník šel k Mayovi a zlatku mu vrátil. (*Čas. Čech 1876.*)

Jistý *muž* dopustil se za svého živobytí mnohých podvodů, aby dětem jmění zachoval. Při smrti ale milostí Boží poznal svůj hřích a počal nespravedlivý statek vynahražovati. Jeho syn se tím zarmoutil a s pláčem prosil těžce nemocného otce, aby se nad ním smiloval a nečinil ho žebrákem. „Ano, učiním tak," odtušil otec, „ale musíš mi něco k vůli udělati." „O všecko," zvolal radostně syn, „kdybych vám měl krev svou dáti" „Žádám tě, milý synu! aby jsi hodinu na ruce držel žhavý uhel." Sotva že syn žhavý uhel do ruky vzal, ihned ho pro bolest pustil a žalostně pravil: „Ach, otče! to nemohu, nemohu." „Jak, synu!" pravil na to otec, „nemůžeš mi z lásky a pro bohatství tak malou službu prokázati a chceš přece, aby se duše má na věky v pekelném plamenu trápila? Ne! nebudu pošetilý a navrátím co nejdříve statek nespravedlivý."

(*František Labata.*)

Jistá v Petrohradě žijící *Angličanka*, jejíž dcera byla v blízkém Carskojesele na vychování, dala jednou chudému, venkovskému poslu 500 rublů, aby je doručil její dceři. Posel vrátil se druhého dne, políbil Angličance ruku a pravil: „Odpusťte, milostivá paní, jsem vaším dlužníkem. Ztratil jsem peníze, jež jste mi včera svěřila. Jak, nemohu si nikterak vysvětliti. Přes všecko hledání více jsem jich nenalezl. Račte nyní se mnou naložiti dle své libosti." Angličanka nechtíc ho nešťastným učiniti, mlčela, oželela peníze a více se o něho nestarala. Od té doby uplynulo šest roků. Tu vstoupí jednoho dne z nenadání onen posel do bytu Angličanky a usmívaje se, vysází na stůl 500 rublů. Na otázku, jak nabyl těch peněz, vypravoval, že ze své měsíční služby s velikým sebezapíráním posléze si uspořil 300 rublů; potom že dosáhl výnosnějšího místa a oženil se. Žena pak dodala mu ze svého jmění tolik, kolik ještě do 500 rublů se nedostávalo. Poněvadž poctivec ten vysázené peníze zpět přijmouti se zdráhal, uložila je šlechetná Angličanka na úroky jako věno jeho malé dcerušce, založivši takto štěstí dítka na poctivosti otcově.

(*G. Kohl*: *Škola a Život 1877.*)

V těchto dnech obdržela jistá domovnice v petrské ulici *v Praze* psaní z Pešti, v němž bylo přiloženo 23 zl. 15 kr. Peníze ty zaslal jí jeden chasník kotlářský, který před třemi roky u ní bydlel a zůstav jí jmenovanou částku za stravu a byt dlužen, beze stopy zmizel. (*Pokrok 1871.*)

Když *Michael Rhangabe* na trůn cařihradský dosedl, maje na mysli lakotnost a utiskování svého předchůdce Nicefora, zaplatil ze státního pokladu všem, jimž Nicefor nějakou škodu učinil, tak že poklad brzy se vyprázdnil. (*Stolberg.*)

Bekard, král západních Gothův ve Španělsku, dal všecky statky duchovenstvu a kostelům nazpět, které byl jim jeho otec odňal a komu otec jeho na jmění ublížil, tomu to vynahradil dvojnásobně ano i trojnásobně. (*Herbsta př.*)

Jistý kupec *v Štuttgartě* obdržel před několika lety poštou psaní s penězi, v němž mu nejmenovaný psal: „Před mnoha lety sloužil jsem ve vašem obchodě a dílem lehkomyslností, dílem i nutností jsem vám zpronevěřil 400 zlatých. Cítím se povinna, peníze vám i s úroky navrátiti; což mi nyní možno jest a prosím vás spolu za odpuštění.

Bych byl upokojen, prosím, račte i v novinách oznámiti, že peníze jste obdržel.“ *(Příkl. hodných.)*

Matka *Krištofa Šmída*, stavši se vdovou, nalezala se jednou ve velké bídě. A hle, tu jí přinesl poštovní posel psaní s penězi, které jí poslal jistý Šmuk, který byl u jejího manžela za praktikanta a peníze se od něho vypůjčil, nyní pak i s úroky navrátil. *(Kr. Šmíd.)*

Zámožný rolník *ve Švýcařích* prohlížel jednou staré spisy a tu nalezl mezi jinými starý účet jednoho tesaře, který již dávno byl zaplacen; při prohlížení však shledal, že se tesař ku své škodě o devět zlatých přepočetl. Ihned poslal peníze ty dětem tesařovým, protože otec jejich byl umřel. *(Macana výb.)*

Nedávno dostal důstojný p. děkan *táborský* list od missionáře z české osady v severní Americe, v němž se mu sděluje, že se missionáři přiznal jistý vystěhovalec z Táborska dohnán hlasem svědomí, že před 18—19 roky nalezl v Táboře o výročním trhu 60 zl., které, ač ztráta byla ihned vybubnována, si nechal. Také vystěhovalec ten dal misionáři potřebnou část peněz, aby ji odevzdal tomu člověku, kterýž tehdáž peníze ztratil, když by byl nyní vypátrán. I byl též z kazatelny vyzván, aby se na děkanství přihlásil. *(Čas: „Čech“ 1875.)*

2. Učiněnou škodu nahraď; nalezené navrať; dluhy zaplať!

Bělinka měla krásný růžový keř, jejž za svou pilnost v šití od paní učitelky dostala. S velkou péčí jej pěstovala a se těšila, že prvou jeho rozvitou růžičku své milé matince podá. Všetečný bratr Luděk najednou květník s růží s okna shodil. Žalost Bělinčina nad polámaným keříčkem byla nevýslovná. Uplakaný Luděk věděl si však hned rady, vyklouzl z domu, šel k panu učitelovi, žaloval co učinil, a když od něho keř nový, stejný předešlému uprosil, sestřičce s ním domů pln radosti přiběhl. *(Valoucha: kat.)*

Plátenník *Kromler* z Křišťanova prodal před 11 lety jisté služce špatné plátno za pravé, které se však, když košile z něho ušity byly, jako cupanina rozpadlo. Služka od té doby zapomněla dávno na ten podvod, avšak nikoli plátenník. Tyto dny vrátil plátenník podvedené kdysi služce všecky tehdáž od ní utržené peníze, udávaje, že nechce s sebou nésti do hrobu hřích před 11 lety spáchaný. *(Čas. Čech 1878.)*

Jednou konal sv. *Agathon* cestu se svými žáky. Tu nalezl jeden z nich malý uzlíček zeleného hráchu na cestě a pravil k sv. Agathonovi: „Otče, poručíš-li, vezmu to sebou.“ Stařec se naň s podivením podíval a řekl: „Položil's ty to sem?“ „Ne,“ odpověděl učeník. Na to stařec: „Kterak chceš odnášeti, cos sem nepoložil?“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Chudý *listonoš* v Praze ztratil balíček, v němž nalezal se prsten s brilanty v ceně 200 zl. Nešťastný listonoš, který by ztrátu tuto ze své kauce nahraditi musel, nedoufal, že by se nálezce prstenu přihlásil. Tu mimo nadání dostavila se do bytu listonoše Lissalová a odevzdala pohnutému listonoši balíček s prstenem. Radostí naplněný listonoš vyplatil ihned poctivé nálezkyni slušnou odměnu. *(Čas. Čech 1877.)*

V Plzni ztratil tyto dny jistý soukromý úředník 2000 zl. Ubožák rozloučil se již s penězi, neboť se nenadál, že by je nálezce snad navrátil. Však Richard Metzner, obchodní praktikant, dokázal, že stává lidí, kteří na čest dbají. Našed peníze bez odkladu spěchal k úředníkovi a odevzdal mu řečenou sumu. *(Čas. Čech 1880.)*

Vrchní *sklepník* v hostinci u nádraží P. Šedina, rodilý z Českého Brodu, nalezl pod ubrusem tisícizlatovou bankovku; odevzdal ji policejnímu komisařství. *(Tamtéž 1879.)*

Jistá *žena* jdoucí na trh ještě s některými jinými ženami z dědiny své, nalezla měšec na cestě, v němž bylo dvacet rýnských peněz. Jedna z přítomných řekla jí: „Musíme se o ty peníze rozděliti, poněvadž jdeme spolu, náležejí všem.“ Druhá pak pravila: „Ne, nám nenáležejí, ony náležejí tomu, kdo je ztratil. My se musíme poptati a dáme to oznámiti.“ — „Ano,“ odpověděla jí ta žena, „nevěděla bych proč? To jsem já od dávna slýchávala, že co kdo nalezl, že to jest jeho.“ „Ne tak, ne tak, milá ženo,“ řekla druhá, „kdo

je ztratil, nerad je ztratil a bude míti zajisté radost, když je zase dostane. Však my hledáváme i halíře, když ho ztratíme a radost máme, když ho nalezneme. A kdyby těchto dvacet rýnských byla některá z nás ztratila, měla by zajisté radost, kdyby je zase dostala; i pochválilať by toho člověka, kterýž je nalezl a navrátiti hotov byl!“ To když pověděla, obrátila se k té, kteráž ten měšec nalezla a řekla: „Milá, učiň, co já tobě radím; doptávej se v městě a nezvíš li, kdo je ztratil, dej to ohlásiti!“ I uposlechla ji a učinila tak. I stalo se, že ještě téhož dne nalezl se majitel těch peněz. Byl to podruh chudý, kterýž sobě už od dávna po krejcaru, po groši, jak mohl na stranu odkládal, aby sobě na trhu krávu koupil. Ach, co se on již byl pro ty peníze ztracené naplakal a co měl nyní za radost, že je zase dostal. Co té ženě se naděkoval, jak jí všecko dobré přál, jak jí sliboval, že se bude za ni modliti! (*Frant. Polášek*: *příkl.*)

Ve *Francii*, v krajině Provence, byl jeden sedlák povinen každého roku platiti 8 franků pánu, přebývajícímu ve vzdáleném městě. Již ale po mnoho let se pán nehlásil o peníze. Teprv po letech se upamatoval a poslal syna, aby staré dluhy sbíral. Bylo to na začátku zimy, když cizinec vstoupna do světnice, nalezl kmeta 80tiletého uprostřed četné rodiny synův, dcer a vnukův, jimžto články víry vykládal. Panovalo ticho jako v kostele. Co tu viděl a slyšel velmi ho dojalo. Sotva jmeno své prohlásil, vstal ctihodný stařec, ujal mladého pána za ruku, řka: „Vy jste syn váženého muže a lehce nyní umru, neboť se dluhu zbavím, který mne velmi tížil. Prvé však přisedněte a pojezte s námi, čeho nám Bůh naděliti ráčil.“ Cizinec usedl a večeřel s rodinou. Potom vstal kmet, vzal ze skříně měšec a tázal se, mnoho-li dluh obnáší? Mladík z paměti nevěděl. „Bude tomu asi 40 let,“ pokračoval stařeček, co jsem ničeho neodváděl; to však neškodí, nebo každoročně o sv. Martině uložil jsem do měšce úroky. Sečtete peníze a kolikráte naleznete po osmi francích, tolik jsem dlužen. Syn napočetl 320 franků, i ukázalo se, že stařec pravdu mluvil. Tak náboženství jest nejlepším rukojemstvím poctivosti. (*Mehlera příkl.*)

Před 33 roky vypůjčil si mladý *muž* od jistého šafáře 147 zl., kterých měl co kauci zapotřebí, chtěl-li se státi hospodářským úředníkem. Uplynulo více roků a hospodářský úředník změnil své místo, aniž by dluh svůj mohl zapraviti. Šafář ho neupomínal i když udělal poslední vůli, ani slovem se nezmínil o svém požadavku za úředníkem. Uplynulo 37 let, poctivý dlužník měl však svou povinnost stále na mysli a před několika dny (1877) vyplatil dědičovi šafářovu 1200 zl. Počítal totiž úroky a úroky z úroků za 37 roků, čímž dluh na zmíněnou část vzrostl. Překvapení šťastného dědiče bylo ovšem veliké, an částku tuto, o níž neměl ani zdání, hotově obdržel. (*Čas. Čech 1877.*)

Za času, když *Sixt V.* dosedl na stolec papežský, měla římská šlechta v obyčeji kupovati všecko na úvěr, aniž se o to starala, kdy budou moci zaplatiti; a když se lidé sháněli po platu, jen potupou a urážkami je odbývala. Jeden obchodník přišel postesknout si k papeži, vypravoval, že od jistého šlechtice, kterýž mu znamenitou sumu peněz je dlužen, nemůže ničeho dostati, povždy že ho odbývá slovy: „Šlechta platí podle libosti“ Papeže taková nespravedlnost velmi kormoutila, zavolal si tedy šlechtice a když tento k dluhu se přiznal, dal jej zavříti, dokudž by nezaplatil věřiteli svému. Pak svolav všecky obchodníky, dluhy římských šlechticů jim vyplatil i stal se tak jich věřitelem. Šlechtici, kteří byli nyní v úzkých, opravdu se snažili, aby dluhy své zapravili sv. Otci, jehož spravedlnost a přísnost dobře znali. Sluší znamenati, že za času papeže Sixta V. panovala v Římě i u soudu vzorná spravedlnost, tak že bylo v obyčeji říkati: „Pamatuj, že Sixt ještě je na živě!“

(*Herbsta výb. př.*)

Stav.

1. Jeho povolání. Chovej se v něm!

a) Bůh povolává do něho; vol s Bohem!

Když Bůh anděle stvořil, učinil mezi nimi rozličné stupně, tak že jedni druhým podřízeni byli, rozdělil je v devět sborů a jmenoval je anděle, archanděle, cherubim atd.

I Kristus v Církvi stupně v důstojnosti ustanovil, vyvoliv si 72 učeníků, z nich 12 apoštolů, jichž hlavou byl sv. Petr.

Také na lidském těle máme rozličné údy.

A proto ve francouzské revoluci velmi se prohřešili proti Bohu, chtíce šlechtu zcela zničiti a odpravivše i nešťastného krále Ludvíka XVI.

(*Scherera Exempel-Lex.*)

Sv. *Pavlín* musel se jednou v jeskyni skrýti, aby pronásledování za císaře Decia ušel a tu si samotu tak zamiloval, že se stal poustevníkem.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Fidelis ze Sigmaring* maje se k nějakému stavu odhodlati, modlil se co nejvroucněji k Bohu, aby ho milostí svou osvítiti ráčil. Rozkládal si všecky stavy na vše strany, radil se s moudrými muži, zvlášť se zpovědníkem svým, zkoumal své náklonnosti a prameny jejich a konečně se usnesl, že práva bude studovati. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Valtr*, chtě do kláštera vstoupiti, přebděl mnohou noc na modlitbách a jinak ještě na život klášterní se připravoval. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš akv.*, cítě v sobě povolání, umínil si státi se dominikánem. Sotva že otec o tom uslyšel, hned sliboval a zase hrozil, aby syna od tohoto předsevzetí odvrátil, ale Tomáš uposlechl hlasu Božího a ani slova matčina, sester a bratří, ba ani uvěznění ho od úmyslu toho neodvrátily.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

b) V každém možno Bohu sloužiti.

Královna *Esther* žila u dvora pohanského krále a přece neopustila cestu ctnosti, alebrž sloužila věrně jednomu Bohu.

Daniel žil dlouho u dvora babylonského krále, zastával vysoké důstojenství a přece zachovával víru svou.

Sv. *Františka římská* cítila v sobě povolání, vstoupiti do kláštera, když jí ale Bůh skrze zpovědníka poručil, aby do stavu manželského vstoupila, uposlechla. A v manželství věrně sloužila Bohu, vyznamenávajíc se neobyčejnou zbožností a velkou horlivostí o čest Boží a spásu bližního. Sloužila Bohu věrně co panna, co žena a co vdova.

(*Wisera Pred.-Lex.*)

Když sv. *Kateřina z Janova* uslyšela jednoho mnicha se vyjádřiti, že jen v klášteře opravdově Bohu lze sloužiti, odvětila rozhořčena: „Mně nebylo ještě žádné zaměstnání překážkou, abych Boha milovala a Jemu sloužila.“

(*Wisera Lex.*)

c) Se svým buď spokojen; plň ho!

Sv. *Josef* pocházel z rodu Davidova, rodu královského. Na této své urozenosti sobě sv. Josef nezakládal; byl pokorným, prostým řemeslníkem, netoužil po stavu, který by slušel na rod jeho; byl spokojen a jedině na tom mu záleželo, aby věrně a spravedlivě plnil zákon Páně a vůli Boží.

(*Čas.*: *Václav.*)

Sv. *Homobonus*, kupec, († 1197) považoval stav svůj co Bohem mu vykázaný a věrně plnil povinnosti své dle vůle Boží a z lásky ku své rodině a bližním. (*Krönes*: *Real.-Lex.*)

Sv. *Quido*, chudý z Anderlechtu nazván, († 1012) byl syn chudých vesničanů. Miloval stav svůj, protože v něm spasení dojíti doufal a protože nízkostí stavu více Kristu podoben byl. Vyšším prokazoval povinnou úctu, aniž by jim byl záviděl a začasto slze proléval, vida, že mnozí věcem pozemským srdce přikládají. Slyšel li chudé reptati, napomínal je, aby byli trpělivi a moudře utrpení použili. Nepříjemnosti a pokořování stavu svého snášel trpělivě a s radostí a konal i skutky lásky k bližnímu. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Zbožný *Šebestian z Apparitio* nejprv se zaměstnával vzděláním půdy. I v Salamance, kam později se odstěhoval, žil

spokojeně v témž stavu, plně věrně povinnosti své a podporuje své rodiče.
(*Krönes: Real-Lex.*)

Na jedné cestě viděl jsem — praví *Kr. Šmíd* — v Nassenlairu v kostele prastarý obraz. Představovalť císaře s žezlem a korunou s podpisem: „Já vládnu nad vámi všemi!“, dále byl vyobrazen papež s trojí korunou, kterak pravicí žehná s podpisem: „Já žehnám a učím vás všecky!“ Dále bylo na obraze viděti vojína s vytaseným mečem a podpisem: „Já chráním vás všecky!“ Napotom rolníka s pluhem a pod ním slova: „Já živím vás všecky!“ Posléz pak bylo lze spatřiti zlého ducha a pod ním slova: „Já uchvátím vás všecky, nebudete-li konati povinnost svou!“ (*Kr. Šmíd*)

d) V rolnickém žili.

Pole vzdělávali Israelité a každý z nich měl vykázanou část.

Ostatně rolníci byli: Adam, vyhnán byv z ráje (*1. Mjž. 3.*); Kain vzdělával půdu (*1. Mjž 4.*); král Oziáš taktéž rád pole vzdělával (*2. Kr. 26, 10.*); Isákovi žehnal Bůh v rolnictví (*1. Mjž. 26, 12*); Jobovi (*42, 12.*).

Pán Ježíš z povolání rolníkova vzal podobenství o rozsévači (*Mt. 13.*); o pánu a dělnících na vinici (*Mt. 20.*); o vinici (*Mr. 12.*); o stromu fíkovém (*Luk. 13.*).

2. Nepohrdej žádným; ani pro jednotlivce celým!

Když *židé* na Samueli žádali, aby jim dal krále, povolil Samuel konečně a představil jim za krále mladičkého Saula z pokolení Benjaminova, muže znamenité postavy a vysokého vzrůstu, tak že převyšoval veškeren lid od ramene a vzhůru. Poněvadž ale nebyl ze vznešeného rodu, ale byl z nízkého stavu, nebyli s ním spokojeni přední osoby a knížata lidu, mnozí pak z lidu zlí řekli: „Zdaliž nás bude moci vysvoboditi tento?“ I pohrdali jím.
(*1. Král. 10.*)

Aj, *David* rovný byl člověk, došel toho, že dal jemu král svú dceru, až pak došel i království.
(*Knížky o hře šachové.*)

Bedřich Vilém III., král pruský, vydal r. 1798 tento rozkaz: „S velkou nelibostí jsem zaslechnouti musel, kterak zvláště mladí důstojníci přednost stavu svého nad městským rádi dokazují. Buduť věděti, jak mám přednosti stavu vojenskému vydobýti a udržeti, bude-li mu to prospívati, totiž na bojišti, kde své spoluobčany tělem a duší hájiti mají, ale ostatně nesmí si žádný vojín, nechť je v kterémkoliv důstojenství a jakéhokoliv rodu, dovolovati, aby jen jediného z měšťanů mých potupoval. Měšťané, ne já, živí vojsko, jejich chléb jí vojsko, mým rozkazům podrobené, a vězení, zbavení důstojnické hodnosti a smrt jsou následky, kteréž zastihnou dle mé nezvratné přísnosti každého, kdo proti této mé vůli jednati bude. Bedřich Vilém.“ (*Eylert.*)

Celní byli lidé, jichž Římané k vybírání cla, mýta a daní potřebovali. Nic na světě tak farisejským očim nepřekáželo, nic tak netupili, jako stav celných, veřejných hříšníků, nebo li publikánů jim nadávajíce. (*Fr. Sláma.*)

Jiří Dörfling, svobodný pán, polní maršálek kurfiřta braniborského, nar. r. 1606 v Čechách ze selské rodiny, učiv se krejčovství, opustil po bitvě bělohorské vlast svou a pilností a svědomitostí se tak vysoko povznesl. Když mu jednou vévoda holštýnsko-bekský původ jeho vyčetl, odpověděl: „Pravda, že mne rodiče určili k loktu, prozřetelnost Boží však k meči a tím dovedu přeměřiti každého, kdo by mne urazil.“
(*Lad. Rieger.*)

Císař *Josef II.* všech stavů si vážil a úctu svou k stavu rolnickému zvláště tím dal na jevo, že mu v robotě mnoho usnadnil a i sám u Slavkova na Moravě oral pluhem. (*Jan Nep. Černohouz.*)

O francouzském králi *Ludvíku XII.* se vypravuje, že jistému pážeti při svém dvoru nedal po delší čas krom masa a vína ničeho podávati, protože se ten urozený mladík nehodně zachoval k jednomu sedláku. Když dvorní ten šlechtic u krále si stěžoval, že nedostává chleba mu tak milého a zdravého, odpověděl jemu král: „Podruhé nepohrdej sedlákem, leč umíš li pohrdati chlebem!“
(*Fr. Sláma.*)

Roku 1848 vychloubal se v hostinci *v Moaelsbeurnu* jistý rolník: „Stav nejstarší jest stav rolnický; stav panský teprv později povstal, neboť Adam byl rolník a Bůh mu řekl, aby plodem

země se živil!“ „Nikoliv!“ vskočil mu jiný rolník do řeči, „nejstarší stav jest stav panský. Adam byl nejprv pánem nad zemí a všemi zvířaty, když ale zhřešil, stal se za trest rolníkem, ant Bůh pravil: „V potu tváři budeš sobě chleba vydobývati!“ (*Šmida: Repert.*)

Oldřich, kníže český, navraceje se jednoho času z honby, spatřil Boženu, dceru Kresiny, vladyky skrovného rodu, ana pere blíže vsi u studánky; i poněvadž byla panna nad míru krásná a povahy ušlechtilé, kázal ji na svůj hrad přivésti a pojal ji za manželku a tak byla tato ze stavu nízkého povýšena na důstojenství knížecí.

(*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

V řeholi sv. *Augustina* žil kněz, jenž jistým pokleskem mnohým dával pohoršení. Tito pak zatracovali všecky řeholníky. Sv. Augustin ozval se proti nelaskavému tomu jednání, řka: „Mne a řeholníky mé zlehčujete proto, že jeden zhřešil. Můžete li mi ale ukázati jednu společnost na světě, která by každé vady prosta byla? V rodině Adamově byl ze dvou synův jeden bratrovrah. V rodině Noemově, sestávající z 8 osob, byl bohaprázdný Chám, jenž se otci posmíval. Z rodiny Abrahamovy vyhnána jest Hagar s Ismaelem. V rodině Isákově byl Esau v nemilosti u Boha. V rodině Jakubově poskvrnil z 12 synů Ruben otcovské lože a ostatní prodali nevinného Josefa. V rodině Davidově byl Amon krveprznitel, Absolon buřič. A co chcete víc? V společnosti Ježíše Krista jsou mezi 12 apoštoly Jakub a Jan ctižádostivi, Petr zapírá Pána, Jidáš zrazuje Jej a zavržen jest.“

(*Sv Augustin.*)

Strach,

viz i: „bázeň vůbec!“

Škodí: přivádí o život; vede k samovraždě.

V Horním Litvínově spravoval jistý starý *zedník* porouchanou zeď, při čemž přišel ve zdi na dutinu. Když ji prolomil, spatřil, že v dutině jest smuteční příkrov uložen. Pohledu toho se ulekl stařec v takové míře, že za krátko zemřel. Jak se zdá, náležel příkrov ten některému pořádku a byl tam mnoho let uložen, aniž by nynější majitel domu byl o tom co věděl. (*Čas.: Čech 1876.*)

V noci na 1. listopadu 1878 vyšel v stodole pana J. v Hořinévsi oheň. Mladá, poplachem náhle ze sna probuzená choť, paní *Paděrová* leknutím klesla k zemi a byla mrtvolou, než přišel lékař. (*Tamtéž 1878.*)

Na statku hraběte Nostice hořelo. Lesní inšpektor *Polák* spatřiv šlehati plameny z oken zámku, tak se ulekl, že klesl k zemi a nepřišel více k životu. Ranila ho mrtvice. (*Tamtéž 1878.*)

Fr. Weltzstein upadnuv na Štěpánské ulici v Praze zlomil si nohu. Ve všeobecné nemocnici šťastně mu nohu napravili a později měl se mu sejmouti sádrový obvazek; odnesli ho tedy za tou příčinou do operačního sálu. Než tam však došli, ranila jej mrtvice a ubožák skonal v několika minutách. (*Tamtéž 1879.*)

Na realném gymnasiu táborském odbýval zkoušku maturitní také jakýsi *Vendera*. Mezi zkouškou z fysiky omdlel, zotavil se však a odbyl zkoušku s dobrým prospěchem. Přišed však domů, položil se a více nepovstal. Nalezen byl mrtev co oběť velkého strachu. (*Tamtéž 1878.*)

V Bučíně u Židlochovic na Moravě zabil se tamnější občan *Vodička* z leknutí. Když totiž dělníci nakládali na vůz lis, stál Vodička u dveří. Lis s vozu spadl a on, vida to, tak se lekl, že vyraziv dvéře do příkopu spadl, kdež mrtev ležeti zůstal. Z uší a nosu valila se mu krev. (*Tamtéž 1877.*)

V Podhůře u Chrudimi nalezli oběšeného bývalého učitele v Libčanech *Fr. Eliáše*, který byl loni k vojsku odveden. V šatech mrtvoly oběšencovy nalezli lístek, dle kteréhož si mladý muž z bázně před stavem vojanským život vzal. (*Tamtéž 1879.*)

Ve Velkém Beranově u Jihlavy ukradl 16letý čeledín *Jan Novák* svému hospodáři několik hlávek zelí a byl při tom postižen. Představený dověděv se o krádeži povolal čeledína k sobě. Avšak ze

strachu před trestem a hanbou utekl hoch ze vsi a oběsil se na stromě. (*Čas: Čech 1876.*)

Ve Slavkově zastřelil se na tamním hřbitově obuvník *Fr. Vutschka*, který se v trestním vyšetřování nalezal pro vydávání padělaných penčz. (*Čas: Čech 1880.*)

Strašidlo,

viz: „pověra B. 8!“

Střídmost.

1. Jest potřebná; prospívá zdraví

viz i: „půst 1 b, bb!“

Bedřich II., král pruský, pravil v žertu k jednomu učenci, aby mu napsal to nejlepší slovo. Učenec nerozmýšleje se dlouho, napsal: „Míra.“ Král nechtěl hned věřiti, učenec ale doložil: „A přece, neboť při všem, co myslíme, mluvíme a konáme, míry jest zapotřebí, chceme li pravou a šlechetnou věc docíliti.“ (*Th. Nelk.*)

Jak střídmost zdraví prospívá, ukazuje nám dlouhý věk prvních pokolení lidstva, která střídmě žila.

I židům Bohem samým střídmost předepsána jest.

Daniel a tři mládenci střídmě jedli a přece velmi dobře vypadali, lépe než ti, co královských pokrmů požívali (*Dan. 1.*)

Esseové, kteří střídmě živi byli a se postívali, dosahovali vysoký věk, ponejvíce 100 roků.

Sv. Jan křt. na poušti velmi střídmě žil. (*Mr. 1, 6.*)

První křesťané střídmostí se vyznamenávali.

Mezi apoštoly sv. Pavel střídmostí se vyznačoval, ku které ctnosti i biskupy napomíná. (*1. Tim. 3, 2.*)

Sv. *Augustin* jídával obyčejně jen luštiny, ačkoliv pro slabé hosty maso na stole se nalezalo. Aby meze střídmosti nepřekročil, jídával povždy doma a žádného pozvání k hostině nepřijal. A při všem tom, ačkoliv i duševně studiemi a spisováním velmi se namáhal, dosáhl 76 roků věku svého. (*Ber. Bercaster.*)

Sv. Pafnuc, Makarius, Cenobius 90; sv. František paul. 91; velebný Beda 92; sv. Sába 94; sv. Aretas, mučeník, 95; sv. Jarolím 98; sv. Efthim, opat, 99; sv. Raimund 100; sv. Jakub, poustevník, 104; sv. Antonín, poustevník, Theodos, opat, Jakub, mnich peršanský 105; sv. Šimon Stylita 109; sv. Pavel, první poustevník 115; sv. Šimon, biskup jerusalémský a mučeník, Arsenius, Romuald, Alfer, opat, 120 let živi byli, střídmosti velice šetříce. (*Macanův výbor.*)

Lidé, jižto zásadně masa nepožívají a přednost nekrvavým krmím dávajíce, učili, kterak tato prospěšná jsou zdraví těla, mysli a duchu člověka. Jako Pythagoras, jenž svým žákům schvaloval luskovin požívání krom doby večerní; tak i mudrc Sokrates zavrhoval masa požívání a Aristoteles, miláček učitele Theofrasta, učil tomu, kterak že požívání mnoho masa otupuje ducha. Numa Pompilius, mezi knížaty nejušlechtilejší, zavrhoval masitých pokrmů; Plutarch, Plautus a Porfyr z Tyra, bojovali proti masu ve spisech svých. Galenus ze stanoviska svého lékařského hájil jako někteří jiní matadoři, výbornost vegetabilních požitků. Velkoduch Newton zřekl se všeho masitého požívání a nazval ho surovostí. Zároveň proslulí básníci Alex. Poppe, Milton a Percy, Buchs-Shelley, jenž také svého přítele Byrona na svou stranu dostal, tak smýšleli a činili. Také ten pro svou obdivuhodnou učenost „kočovní bibliotékou“ nazvaný Magliabechi zapřisáhnuv se takové kuchyně, živ byl o zrnu a ovoci. Hrozný myslitel Benedikt Spinoza žil o mlece, chlebu a pivu, nejen dřív, alebrž i potom, když jistý ctitel jeho, který jemu celé své jmění odkázati zamýšlel, ročně mu několik set zlatých věnoval. K těmto zásadním odpůrcům masa požívání dlužno připočísti také Jana Loke ho, anglického mudrce. Výtečný kazatel a dějepisec Bossuet tak jako zmíněný Shelley horlil proti jedění masa, o němž se domníval, že ono špatně působí na vlohy poznatelné. A Benjamín Franklín na-

značil v podobném smyslu, že úspěch svůj ve vědomostech dosáhl poměrně s onou jasnou myslí a chápavostí, kteráž toliko úplnou zdrželivostí od zvířecí krmi vzniknouti jest s to. Z toho všeho uvedeného vyplývá, že ustanovené od Církve Kristovy posty mají svého dobrého přirozeného základu v zdravých náhledech a zkušenostech nejproslulejších učenců, filosofů a mudrců, anato ne úplně, nýbrž občasně zdržování se od masitých pokrmů se schvaluje a nařizuje.

(*J. D. čas. Čech.*)

Blahodějně působí spolky střídmosti. Nejvíce vznikají v Americe; v Anglicku k slibu střídmosti přivedl P. Mathev, apoštol střídmosti zvaný, již r. 1843 přes 70.000 lidí; v Irsku, v Haliči, kdež takořka divy spolkem tím se staly, ano tam přes 500 000 osob slibem střídmosti se zavázalo; ve Švédsku, kde král Oskar všech státních vinopalen zrušil. Ve vévodství Oldenburgském katolický kaplan P. Seling mnoho tisíc od líhových nápojů odvrátil. Podobně děje se i ve Slezsku. Podobný spolek založil i farář Müller v Bad Weilbachu v Nasavsku a sice s dobrým výsledkem.

(*Salcbacher.*)

Mniši *v Clairvaux* žili na počátku XII. století velmi střídmě. Živili se skoro jen jedinkým chlebem z ječmena, vikve a prosa připraveného a z uvařených bukových listí dělali si nápoj. Což když jeden cizý mnich, navštíviv je, spozoroval, až k slzám pohnut byl. I vzal si jeden chleb sebou, aby si připomínal jich střídmost. A přece skoro všickni dosáhli vysokého věku a zemřeli na sešlost věkem. (*Ber. Bercaster.*)

Galenus, starý a znamenitý lékař, postíval se každého desátého dne, poněvadž prý to jeho zdraví prospívalo.

Hippokrates, otec lékařů, dosáhl 140 roků a když byl otázán, jakým způsobem takového věku dosáhnul, odpověděl: „Zcela jednoduše, že jsem vždy lačen od stolu vstával.“ (*Lohn. bibl.*)

Ludvík Kornaro, pocházející ze vznešeného rodu v Benátkách vlašských, psal celou knihu o střídmosti a tu praví, že po 40 roků trpíval na zimnici, zápaly a podagra a že ode všeho toho mu pomohla střídmost, již mu jeden lékař odporučil a střídmostí se zachoval až do 83. roku. (*Ludv. Kornaro.*)

V jisté *společnosti* mluvilo se mnoho o lékařích a každý vychvaloval si svého lékaře. Jeden pán pravil tu, že má toho nejlepšího lékaře a tomu že neplatí ničeho. Po dlouhém dotazování odpověděl zvědavým posluchačům: „Jmenuje se střídmost!“

Podobně odvětil i znamenitý lékař pařížský *Dumoulin*, umíraje, přátelům svým: Zanechávám vám po smrti své tři znamenité lékaře: „Střídmost, vodu a pohybování ve zdravém vzduchu.“

(*Ebersberg.*)

Tak i jeden lékař otázal se znamenitého *Bourdalona*, jaký život vede a když mu odvětil, že jen jednou za den jí, pravil lékař: „Ó, ponechte si tajemství to pro sebe, jinak nebudu míti žádné nemocné.“ (*Geistl. Kurzweil.*)

Dva *mladí* lidé pozváni byli od svého přítele k velké večeři. Jelikož myšlení a dychtění jejich směřovalo jen k požitkům smyslným, nemohlo nic jim býti vítanějšího nad tuto vhodnou příležitost, kde chuť svou nasytiti mohli. I učinili tak, ale každý na jiný způsob. Jeden, jenž žádostivosti své slepě se oddával, pohlcoval vše, co se mu k jídlu neb k pití předložilo a nepřestal svůj žaludek naplňovati, dokuď necítil, že v něm není již žádného prázdného místa. Konečně vstal od stolu s takovou samolibostí, jako by byl kdoví jak hrdinský skutek vykonal. Druhý, jenž smyslnosti byl neméně oddán, uměl se ale udržeti v míře a ovládati chuť svou, někdy si některý ač jinak milý pokrm odříci, vybírati, co mu nejvíce chutnalo, kochati se ve změnách pokrmů, aniž by si byl nesnesitelnou směsicí žaludek pokazil. Právě tak počínal si i při nápojích. Jen nejlepší víno pil, nejjemnější líhoviny okusil, nechávaje sprostší druhy na pokoji. Samolibost, tato opatrná učitelka, vedla jej, tak že měl z hostiny blahý pocit, aniž by svému zdraví byl uškodil. Klidná noc následovala na mírné požití a on procitl druhého dne v nejlepším zdraví. Ne menší, ale méně opatrné samomilství přivedlo však svou zlou radou přítele jeho do záhuby, chtivost jeho neodepřela si žádné lahůdky a tím způsobem překročil brzo pravou míru. Onemocněl v noci a zemřel následkem své nestřídmosti. (*Girandeau.*)

Zbožný král polský *Stanislav* ještě vína nepil, když dosedl na trůn. I později pívával jen vodu a nikdy od stolu nešel, aby neměl ještě chuti k jídlu a při tom dosáhl 82 roků. *(Herbsta výb. př.)*

Jistý vznešený *Vlach* trpěl mnoho na pakostnici. I stalo se, že jednou při výletu od svého nepřítele přepaden a na věži v malé komůrce uvězněn byl. Zde po čtyry leta žil o chlebě a vodě Když pak ho přátelé odtud vysvobodili, nalezli ho zcela zdravého. Ujma zcela ho pakostnice zbavila. *(Lohn. bibl.)*

2. Prós o ni; měj ji!

Sv. *Ambrož* modlíval se k Bohu: „Prosím Tě, ó nejdobrotivější Bože, abych v požívání pokrmu a nápoje nikdy přikázaní Tvého nepřestoupil, ale abych pokrmu a nápoje požíval vždy tak, jako nemocný léků, totiž ne z pouhé rozkoše, ne zbytečně, ale jen pro potřebu.“ A tak sv. biskup i povždy činil, maje vždy na paměti, že člověk není proto živ, aby jedl a pil; ale že proto jí a pije, aby živ byl.“ *(Sv. Ambrož.)*

Ada, královna z Karie, poslala kdys Alexandru velkému, králi macedonskému, mnoho rozličných vzácných pokrmů a nápojů a nejlepší kuchaře. Avšak Alexandr darů těch nepřijal, řka: „Můj učitel Leonidas již v mládí mi nejlepší kuchaře zaopatřil, naučiv mne časně vstávati a pracovati, aby mi v poledne chutnalo, a v poledne střídmě jísti, aby mi zase večer chutnalo.“ *(Feddersen.)*

Alcamenes, syn Telekrův, byv od kohosi kárán, že, maje tak velké bohatství, skrovně a střídmě žije, odpověděl: „Ten, kdo bohatství má, má ho rozumně a nikoliv dle žádosti užívati.“ *(Plutarch.)*

Apollonius Tyaneus zdržoval se obcování se ženskými, vína a masa a jen oděvem lněným se přiodíval. *(Philostratus.)*

Augustus velmi střídmě pokrmů požíval. Začasto přistupoval teprv k stolu mezi jídlem, když jiní již nasyceni byli a první vstával od stolu. *(Langus.)*

M. Crassus, jeden z nejbohatších Římanů, miloval tak střídmost, že jednoduše v malém domku bratří svých pokrmů užíval. *(Plutarch.)*

Cyrus, král perský, byl v mládí i stáří velmi střídmý. Když se ho jednou v čas války sluha otázal, co chce k obědu, odpověděl: „Chleba a co se nápoje týče, myslím, že k poledni k řece Tigrisu dorazíme.“ *(Gutmann.)*

Diogenes měl jediný plášť, ovocem a chlebem se živil, na zemi spal anebo v sudě. *(Sabellus.)*

Také nepřijal jednou pozvání od Kratera k hostině, vysloviv se, že raději v Athenách solí se spokojí. *(Laertius.)*

Kněží egyptští velmi málo jedli, vína a masa se zcela zdržovali a i chleba málo požívali, aby si žaludek neobtěžovali, zřídka jen užívali oleje, vína se varovali a každého třetího dne postili. *(Caelius.)*

Epaminondas thebánský, žák Pythagorův, vyznamenal se učeností a udatností a milovností pravdy, že ani jednou neselhal. Miloval i velmi střídmost. Byv jednou od souseda k hostině pozván a spatřiv na stole neobyčejné množství pokrmů, odešel s nevolí, řka: „Myslel jsem, že více o Božské věci se staráš, a na takové marnosti nemyslíš.“ *(Mehlera příkl.)*

Lacedemonští střídmost nade všecky ostatní ctnosti milovali, tak že koho z mladíků při nestřídmosti polapili, ihned tělesně potrestali. Lykurg, jich zákonodárce, přísný zákon vydal, aby střídmě všickni živi byli. *(Lanyus.)*

Pythagoras, mudrc, velmi jednoduchých pokrmů požíval, masa se zdržoval a jen vodu pil; byl i střídmý v manželství a dceru svou co pannu obětoval ustavičné čistotě. *(Laertius.)*

Staří *Římané* hostiny považovali za nečestné, jakož i nemírné pití a tak byli střídmi, že chleb za lahůdku považovali. *(Valerius Max.)*

Sokrates, mudrc řecký, žil velmi střídmě. Jednoho dne pozval několik pánů k hostině. Jeho manželka Xantippa měla tu velkou starost o jídla, jíž Sokrates usmívaje se řekl: „Milá ženo! buď bez starostí. Hosté moji jsou snad střídmí a rozumní mužové a jednoduchou stravou vezmou za vděk. Jsou-li ale hloupí a labužníci, nejsou lepší hostiny hodni.“ A když jednou otázán byl, čím se od ostatních lidí liší, odpověděl: „Mnozí se zdají žíti, aby jedli, já pak jím, abych žil.“ *(Schreger.)*

Tacitus, muž učený, co kmet za císaře vyhlášen jest a i tu jako povždy miloval střídmost a jídával velmi málo, nenávidě hostiny. (*Quido bituricensis.*)

Timotheus, syn Cononův, tak byl střídmý, že povždy hostinám se vyhýbal. (*Aelianus.*)

Zeno, mudrc, byl jak v živobytí, tak ve vyražení tak střídmý a zdrželivý, že jen ovocem a vodou se živil a jednoduchého pláště užíval. (*Laertius.*)

Sv. *Jan*, miláček Páně, byl velmi jednoduše a střídmě živ.

Sv. *Alžběta*, královna portugalská, skoro půl roku požívala jen vodu a chleba. (*Mehl. příkl.*)

Sv. *Arduin* jídal vždy sám a sám, jídla svá však dávával tajně chudému lidu a sám buď tím, co bylo nejprostšího, sytíval svůj hlad, aneb se buď úplně všeho jídla zdržoval, aneb tak skrovničce jídal, že se zdálo, že nelze, aby člověku na živě tak zůstati lze bylo. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Athanáš*, biskup neapolský, v jídle byl tak střídmý, že se mu všickni divili; on nepožíval žádného masa a nepíval žádného vína, dokuď to zdraví jeho sneslo. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Bohumír*, později biskup amienský, pocházeje ze vznešeného rodu, začasto rozdal chudým, co si na sobě postem ušetřil. Vůbec požíval pokrmů velmi mírně. Když mu jednou lepší pokrmy předložili, pravil s nářkem: „Což neviťe, že tělo proti nám se bouří, když mu hovíme?“ (*Šmída: Repertorium.*)

Sv. *Dominik*, poustevník, ačkoliv v neděli a ve čtvrtek mimo chleba i jiný pokrm jísti mohl, nikdy umírnění toho nepoužil. Když ho jednou kardinál Petr Damiani navštívil a se ho otázal, jak si v neděli a ve čtvrtek přilepšuje, odpověděl mu sv. Dominik, že k chlebu si béře fenikl. (*Mehlera příklady.*)

Sv. *Fulgencia*, biskupa, nižádným způsobem nemohli pohnouti, aby maso jedl a víno pil. (*Surius.*)

Sv. *Hilarius* živil se i ve vysokém stáří jen málo suchými fiky a skrovným chlebem. (*Beyerlinck.*)

Sv. *Jan firmanský* jídal z každé krmě, která se na stůl dávala, ale s takovou střídmostí, že každodenně hladový od stolu chodíval.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Bl. *Jan Kapistrán* vyznamenal se neobyčejnou střídmostí, tak že od samých postů byl kost a kůže. Nikdy nejedl masa, aniž vína pil, ku spaní pak se nepoložil, pokud ho největší zemdlenost k tomu nenutila. Ale v těle tom chatrném bydlel duch jarý a ohnivý, který s sebou vše uchvacoval. Povzbuzoval zvláště k válkám proti Turkům.

(*Kl. Borový.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, rozděloval nejlepší a nejvzácnější pokrmy mezi chudé, sám pak jídával ty nejprostší a nejobyčejnější krmě.

(*Hunoltova kázaní.*)

Sv. *Makarius* mohl k učni svému Evagriu říci: „Dvacet roků již jsem více nejedl, nepil a nespal, než co k zachování života mého zapotřebí bylo.“

(*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Matouše*, apoštola Páně, pokrm pozůstával v několika bylinkách. Masa, vína i všeho, což tělu lahodí, nikdy nepožíval a i jen na krátko spával.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Otto*, biskup bamberský, jenž z hraběcího rodu pocházel a ze svého jmění 15 klášterů a 6 prioratů založil, jídával jen chleba a i jím se nikdy do syta nenajedl. (*Mehl př.*)

Sv. *Pavel egyptský*, prvý mučeník, utekl z bázně, aby pro nastávající muka Krista nezapřel, do pustiny, kdež v jeskyni žil. Zůstával v ní 90 let, živ jsa toliko od ovoce vysoké palmy, anaž se nad tím osamělým bytem vzhůru pnula a jejíž listím se odíval. Zrovna z jeskyně se prýštící a v blízkém písku se tratící pramen poskytoval mu nápoje.

(*Valoucha kat.*)

Sv. *Petr Coelestinus*, jenž r. 1292 se stal papežem, co poustevník nikdy maso nejedl. V postě a v pátek jídal jen chleba, požíval vodu a kousek kapusty. Chleb, který jedl, byl tak tvrdý, že ho kladivem musel roztloukati.

(*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Severin* byl velmi střídmý, vína nepíval, toliko jednou za den a sice po slunce západu jídal, odíval se žíněným rouchem, líhal na holé zemi a nebera ohledu na krutost zimy po čas života bos chodil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš z Kantilup* tak málo jedl, že u zdravého člověka zdálo se býti nemožným, že by od toho žíti mohl. Jednou se ho tázal biskup Richard po obědě,

proč tak málo jí, zda-li nemá hladu? Tu ukázal Tomáš na mnohem větší kus chleba, nežli kdy jídával, a řekl: „Mohl bych ještě tento kus s dobrou chutí pojísti.“ Jindy zase ujišťoval, že již od třiceti let denně tak hladov od stolu vstává, jak se byl ke stolu posadil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Tomáše z Villanovy*, biskupa, strava byla velmi prostičká, jeho nářadí v domě chudobné, jeho postel pouhý slamník. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Vavřinec just.* jídal jen tolik, co nevyhnutelně bylo potřebí, aby život zachoval; mimo čas nepil, třeba měl žízeň velkou. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Vincenc paul.* jídal jen tolik, co musel. Nechutná jídla byla mu lahůdkou a posypával je i práškem. Jednou snědl i nevařené vejce, aniž by byl slova řekl. (*Mehlera příkl.*)

Tabule císaře *Karla velkého* byla velmi jednoduchá, pozůstávala ze třech, nejvíce ze čtyr jídel. Podobně nosil i jednoduchý oděv. (*Šmída*: *Repert.*)

Císař *Karel veliký* tak velmi střídmost miloval a konal, že až mu to zdraví nebezpečné bylo. (*Mutius.*)

Lambert, poustevník, jenž v lese argonském ve Francouzsku žil, živil se černým chlebem, který si sám pekl. 60 dní vydržel mu jeden bochník, který si na tolik dílů rozdělil. (*Mehl. př.*)

Když kardinál *Mauro Kapellari* se stal papežem pod jmenem Řehoř XVI., otázal se ho jeho kuchař, jak mu budoucně má strojiti, jestli zase tak střídmě jako dříve? Načež papež: „Ano, jako dříve, anebo myslíš, že žaludek můj se stal větším, co jsem se stal papežem?“ (*Th. Nelk.*)

Origines již od maličkosti velmi střídmě byl živ, tak že denně čtyřmi oboly vystačil, spával málo a sice na zemi na kůži. (*Suidas.*)

Kněz *Josef Oriol* († 1702) živil se 26 roků jen chlebem a vodou, jen o svátcích požil i něco bylin nevařených, a jednou nižádným spůsobem ho nemohli přemluviti, aby kousek koláče snědl. (*Krönes*: *Real.-Lex.*)

Mladý *Theodosius*, jenž z osvícené rodiny pocházel, povzdychnul sobě pokaždé, kdykoliv stůl otce svého vzácnými a hledanými pokrmy pokrytý spatřil. „K čemu,“ pravil, „hýření toto a hojnost tato, ještě člověk k uživení svému tak málo potřebuje?“ Sám pak jídal tak skromně, že sobě často vrtochy dělal, zdali se jídlem neprohřešil; také častěji říkával: „Nestřídmost jest pramen nesčíslných hříchů, střídmost jest ale výborný prostředek v milosti Boží se zachovati a ve všeliké ctnosti prospívati.“ Jsa více andělu než člověku podoben, odebral se Theodosius na věčnost s mnohými zásluhami a s bezpečnou nadějí, že tím více bude na věčnosti požívati, čím méně požíval na světě. (*Klinkáče legendy.*)

Stud.

1. Všemožně zachovej!

Římané se vyznamenávali takovou stydlivostí, že ani otec s dospělým synem, ani zeť s tchánem se společně nekoupal a nahé viděti rodiče považovali za bezpráví. (*Alexandr alex.*)

Romulus I., král římský, zákon vydal, aby pro zachování stydlivosti ženského pohlaví muž nikdy od ženské nahý viděn nebyl, jinak by byl k smrti odsouzen. (*Beyerlinck.*)

Proto také dal císař *Augustus* muže, které choť jeho Livia spatřila, odpraviti. (*Dion.*)

Podobně dal i císař *Hadrián* zákon, aby mužští a ženské zvlášť se koupali, kterýž zákon císař Alexandr Severus obnovil a Julianus následoval. (*Dion.*)

Turkům zapovězíno jest v ta místa se dívati, kde ženské se koupají. (*Beyerlinck.*)

Stydlivostí se vyznamenali: Josef eg. a Zuzana, nejkrásněji však Panna Maria, když ji anděl zvěstoval, že počne z Ducha sv.

Dále: Sem a Jafet (*1. Mojž. 9, 22.*); Sára (*1. Mojž. 18, 10*); Rebeka (*1. Mojž. 24, 65.*); Ráchel (*1. Mojž. 31, 35.*); služebníci Ehudovi (*Soudc. 3, 24.*); Esdráš (*1. Esdr. 8, 21.*); žena krvotokem trpící (*Mt. 9, 20.*).

Sv. *Aloisius* byl vzor stydlivosti, tak že ani jedinkého slova od něho nikdo neslyšel, jímž by se byl proti této ctnosti prohřešil. (*Lausch.*)

Sv. panna *Dionisia*, když pro víru ji katané Hunerika mučili a svlékli ze šatů, aby ji obnaženou mrskali, řekla k těm, co ji svlékali: „Já jsem hotova, všecko trpěti; mučte a trapte mne, jak se vám líbí, jenom za to jedině vás prosím, nechejte mně jen tolik na těle, aby stydlivost má byla ušetřena.

(*Sv. Victor, biskup.*)

Sv. *Perpetua* byla divoké krávě předhozena. Když jí tato mrštila a Perpetua zpozorovala, že šat její roztrhán jest, držela si roztrhaný šat, aby obnažené tělo její viděti nebylo. (*Riedhofer.*)

Sv. *Zitta* musela co služka často za nejprudšího vedra v Italii těžké práce na poli konati, tak že pot jí s čela řinul. A přece si nesundala šátek s krku, aby se ochladila, ač tam ve zvyku to bylo, protože odhalením stydlivost její by byla uražena. (*Šmída: Repert.*)

Baltazar Alvarez co nejpečlivěji o to se staral, aby léhaje anebo vstávaje tělo své neodhalil a ho nespatřil.

(*Krönes: Real-Lex.*)

V jednom odlehlém *dvoře*, kamž po celý rok málo kdo zavítal, nechávala selka dítky obojího pohlaví v košilích, ba mnohdy i nahé pospolu běhati a bez rozdílu pohlaví i spolu spávaly. Tím všeliký stud se v nich umrtvil. A přece za několik roků přišla matka s pláčem k faráři a naříkala si mu, že jednou dobou byly dvě dcery svedeny a že neví, jak se to vůbec mohlo státi

(*Scherer: Exempel-Lex.*)

Papež *Innocenc II.* odebral se jednou do kláštera v Clairveauxu na návštěvu. Mniši i s představeným sv. Bernardem ho očekávali. Pohled na tyto vážné mnichy papeže a kardinály tak dojal, že až slze prolévali. Všickni se obdivovali svaté vážnosti těchto mužů, ani při tak neobyčejné návštěvě oči k zemi sklopeny měli, na nikoho nehledíce, kdežto všickni na ně se dívali.

(*Wisera Pred. Lex.*)

Maxmilian I., císař rakouský, byl tak stydlivý, že ani jediný ze služebníků nemohl spozorovati, kdy svou potřebu konal. Když tušil, že se blíží poslední hodinka jeho, kázal, by mu za živa oblekli spodnice, aby po smrti nikdo nespatřil nahé tělo jeho.

Podobně i pravnuk jeho vévoda *Albert* se vyznamenal neobyčejnou stydlivostí, nemoha snésti nikdy nečisté řeči a umíraje zapověděl, aby ho lékař po smrti snad obnažil a pitval.

(*Herbst. výb. příkl.*)

Kardinál *Petr Aldobrandius* pilně střežil cit stydlivosti a vyznal se, že stud nejvíce má každý hájiti a že člověk bez studu ani není člověk. (*Farnesius*)

Když *Emanuel Sepulveda* se svou manželkou Eleonorou a dvěma dítkami od mouřenínů přepadeni byli, plovouce z Indie do Evropy, a vystoupivše na na zem, hleděla Eleonora všemožně roucho své na sobě zachovati a prala se o ně s barbary. Když ji konečně ale ukrutníci, ač hořké prolévala slze, svlékli do naha, ukryla se v písku až po prsy, vlasy pak zahalila si svrchní část těla a tak zde s dítkami hladem zahynula, an choť její bezpochyby, hledaje pokrmu, zabit byl. (*Herbsta příklady.*)

2. Prospívá; falešný zapuď!

Když císař *Otto* ve Florencii se zdržoval, uslyšel chváliti velmi jednu sličnou a mravnou dívku. Jistý Bellacion zaopatřil císaři příležitost s dívkou se sejíti, kdež ji císař požádal, aby ho políbila. Dívka cudně odpověděla, že políbení dá jen svému budoucímu choti. Císaři se odpověď ta zalíbila a dal dívku jistému Quidovi, Němci, muži rodem i ctnostmi znamenitému, za manželku.

(*Gabler.*)

Jistý žák *Sokratův* chtěl v Athenách do pověstného domu vstoupiti, an ho Sokrates spatřil Ze studu spěchal dále do domu, aby se schoval. Sokrates přistoupil ku dvéřím a volal: „Milý synu, pojď ven, to není hanba. Hanebné a trestu hodné bylo, že jsi sem vešel, cti a chvály hodné jest, aby's z takového domu vyšel“ (*Mehlera: Kat. Handb.*)

Svatí.

1. Kdo? kanonisace.

a) Každý se jím státi může.

Svaté nalezáme ve všech stavech, stáří, pohlaví a umění.

Tak učeností proslul zvláště sv. Pavel, prostností sv. Junipertus.

Štědrotou se stali svatými sv. Jan, almužník; chudobou sv. Alexius a svatý Lazar.

Sv. králové jsou: sv. Ludvík, král francouzský; sv. Eduard, král anglický; sv. Kanut, král dánský; sv. Ferdinand, král španělský; sv. Jindřich, císař německý; sv. Václav, kníže český.

Papežové: sv. Řehoř velký, sv. Celestin; biskupové: sv. Augustin, sv. Tomáš akv, jenž důstojnosti té se vzdal; kardinál sv. Karel borom., jakož i sv. František Borgiáš, jenž jím nechtěl býti.

Sv. Leodegar byl nejvyšší hofmistr; sv. Hyacint nejvyšší komoří; sv. Wandrigilius nejvyšší štolba; sv. Mauraneus nejvyšší hofmistr; sv. Anastasius státní sekretář; sv. Germanus státní rada; sv. Tomáš kanterb. říšský kancléř; sv. Ambrož byl dříve advokátem; sv. Klaudius sekretář; sv. Ferreolus básník; sv. Apronianus a Basilides byli verbíři; sv. Cyriakus a sv. Stratonikus byli odpravčí zločinců. Vojínové byli: 6000 vojínů za císaře Trajana; mnoho jich bylo i povražděno za Diokleciána a Maximiana, Eustachius a Konstantin byli vůdcové; sv. Nikostrat a Antiochus maršálkové; sv. Marcellin a sv. Florián vojenští tribunové; sv. Querin a sv. Vitalis byli rytmistrové; sv. Gordius a Marcell byli setníci; sv. Fulgenc, sv. Quido byli kupci; sv. Jakub řecký zhotovitel skříní; sv. Simforián řezbář; sv. Pavel Hellatikus soustružník; sv. Florus zlatník; sv. Andronikus stříbrník; sv. Dunstan kovář; sv. Marcián puškář; sv. Prokulus kameník; sv. Krišpín obuvník; sv. Homobonus krejčí; sv. Onofrius tkadlec; sv. Rualfundus sklepník; sv. Jan z Boha kněhkupec; sv. Isidor rolník; sv. Maurie zahradník; sv. Pathenius rybář; sv. Richard vozka; sv. Adrian koželuh; sv. Vilém mlynář; sv. Gemianus hostinský; sv. Quiriakus kuchař; sv. Alexandr uhlíř; sv. Jindřich řezník. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sv. *Columbia z Reate* poslouchala na den všech Svatých kázaní, v němž kazatel vypočítával Svaté ze všech stavů, od krále až k žebráku; jmenoval Svaté ze všech dílů světa a z mnoha měst. O Reatě ale, rodném to městě sv. Columbie se nezmínil, což zbožné panně neušlo. I odebrala se po kázaní ještě s dvěma pannama ku kazateli a otázala se ho, jestli i z jejího města Svatý jest. Kazatel udiven odvětil jí, že není, ale že se může ještě státi někdo svatým. I táhly tři panny los a los padl na Columbiu a vskutku pevnou vůlí Columbia svatou se stala.

(Pred. u. Kat. 1857.)

Anzona, matka sv. Iva, faráře, vychovala synáčka náboženě. Sotva procitnul poněkud rozum malého Ivona, již mu říkávala: „Ivo, ty se musíš státi svatým!“ A když potom v udivení na ni hleděl, vypravovala mu slovy dětinnými, co svatý je, jak Bůh svaté miluje, ctí, a jak vysoce jich v nebi povyšuje: a když se pacholík pak dychtivě tázal: „Ale jak se mohu státi svatým?“ tu mu vykládala o Pánu Ježíši, ukazujíc, kterak Ho má následovati, Jeho slov se držeti a zvláště kříž za Ním nésti. S největší pozorností naslouchal Ivo nábožné matce, srdce mu zahořelo a s radostnou tváří pak matce říkával: „Ano, chci se svatým státi; slibuju to svému Ježíši; ano chci kříž za Ním nésti.“ *(J. Bílého: Legenda.)*

b) Kanonisace jest nesnadná.

Kardinál *Lambertini*, napotomní papež Benedikt XIV., měl v referátu kanonisaci jednoho svatého. Když se jednou přehlížením nesčíslných spisů a listin té záležitosti zabýval, navštívili ho dva vznešení angličtí protestanté. Kardinál byv právě v tom okamžení k papeži povolán, prosil za odpuštění, aby trochu poshověli a aby zatím spisy předložené si prohlíželi, by jim čas nebyl dlouhý. Za nepřítomnosti kardinála prohlíželi hosté a skoumali řízení, výroky svědků, divy s největší pozorností a bedlivostí. „Což,“ pravil kardinál, navrátiv se, „soudíte o celém řízení?“ „Není li ta osoba svatá, o níž se zde jedná, neprohlásíte zajisté nikoho za

svatého!“ odpověděli Angličané jednohlasně. „Dostačují vám tedy důkazy?“ „Ba zcela!“ „A přece vězte, pánové, že dle našeho úsudku nepovažujeme všecky tyto zázraky za zjištěné.“ Tomu se arci Angličané divili a upřímně se vyznali, že tak přísnému soudu podvoliti by se nechtěli. (*Šmída: hist. kat.*)

2. Jich úcta a přímluva.

a) Božskou úctu jim nevzdávej!

Lykaonští chtěli sv. Pavlu a Barnabáši co bohům obětovati a Božskou úctu jim vzdávati, avšak sv. apoštolé rozhodně se tomu opřeli. (*Sk. ap. 14, 10.*)

Rovněž nedopustil anděl v Zjevení, aby sv. Jan se mu klaněl. (*Zjev. 19, 10.*)

Podobně i sv. Petr nepřipustil, aby se mu Kornelius klaněl. (*Sk. ap. 10, 26.*)

b) Přímluva jich jest mocná.

Svatí se za nás přimlouvají:

Anděl Rafael za Tobiáše, prorok Jeremiáš za lid israelský. (*2. Mak. 15, 14.*)

I sv. Jan mluví o tom ve svém Zjevení. (*5, 8.*)

Zbožnému reku *Júdasovi*, když víra i vlast v nebezpečí byla skrze syrského krále Demetria, zjevili se dva zesnulí Svatí: Oniáš, nejvyšší kněz, an se za veškerý lid israelský modlí a Jeremiáš, prorok, an se taktéž přimlouvá za krajany a Júdovi zlatý meč podává, aby jím proti nepřátelům vlasti bojoval A vskutku syrský vůdce Nikanor od Júdy v jedné bitvě tak poražen byl, že 35.000 bojovníků nepřátelských padlo. (*2. Makab.*)

Konstancie, dcera císaře Konstantina velkého, dostala ještě co pohanka zlazy ošklivé a bolestné vředy na krku, aniž jí mohli lékaři pomoci. Tu se utekla k sv. Anežce a hle, její přímluvou jest uzdravena. Z vděčnosti vystavěla Konstancie kostel ke cti sv. Anežky, v kterémž kostele až dosud každoročně několik beránků sv. panně se obětují. Podobně se dělo i v Anglicku.

(*Šmída: Repert.*)

Na přímluvu bl. *Ondřeje Boboly* uzdravena jest Marie Florkovska, dvouletá dceruška Františka a Reginy, když roku 1740 zle řádila červenka po vší Litvě. (*Blahověst 1872.*)

Na přímluvu sv. *Boboly* a *Jana de Britto* byla r. 1854 v Bohusudově u Teplic dcera jednoho učitele z Ebersdorfu od strašné nemoce vysvobozena. (*Schl. Kbl.*)

K sv. *Bernardu z Offidy* přinesla jednoho dne jistá žena nebezpečně nemocné dítě a vloživši v náruč jeho žádala, aby je uzdravil, ale dítě zemřelo v náručí jeho. Bolestí přemožená matka dala se do křiku, že sv. Bernard dítě jí usmrtil a žádala od něho dítě živé. Bohabojný bratr zaplakav nad bolestí ubohé matky vešel do kostela a položiv dítě na oltář sv. Felixe kantalického, ku kterémuž zvláštní nábožnost míval, modlil se: „Nyní přišla doba, milý dobrý Felixe!“ Na to se ještě několik okamžení modlil a hle, dítě najednou obživlo a bylo zdrávo a jemně na matku se usmívalo. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Paulin* byl zvláštní ctitel sv. Felixe, mučeníka. Přímluvou pak tohoto svatého vzdal se všech hodností a všeho bohatství a odřeknuv se i své manželky, sloužil jen Bohu a stal se r. 409 biskupem v Nole. (*Herbsta př.*)

Jistý *uhlíř* upadl do hořící uhelny; v nebezpečí vzýval sv. Floriana a zachráněn jest na životě. (*Šmída: Rep.*)

Na přímluvu sv. *Františka z Assisi* obdrželi rodiče sv. Františka z Paula. A když později byl již slepnul, nabyl na téhož světce přímluvu zrak. Proto rodiče jeho slíbili z vděčnosti, že až dítě jejich vyroste, nechají ho jeden rok sloužiti v klášteře františkánském. (*J. Bílého: Legenda.*)

Marie Klementina Bumannova, 27 roků stará, nejmladší sestra v salesianském klášteře ve Freibergu ve Švýcařích, požívala nejprv dobrého zdraví, než davši si později několikráte žílou pustiti, zcela si zdraví podkopala a počala churavěti. R. 1836 dostala zimnici a musela po $3^1/_2$ měsíce ležeti, až se konečně lékař o vánocích zřejmě prohlásil, že jí nelze pomoci. Představená kláštera, bojíc se o milovanou sestru, pravila na den sv. Jana evangelisty, na kterýž den sv. František sál. zemřel, ku sestře: „Milá sestro, ježto lidé nám pomoci nemohou, utečme se k Svatým. Učiníme 9denní pobožnost ke cti našeho otce sv. Františka sál. a naší matky sv. Johany Františky ze Chan-

talu a jistě že nám přímluvou svou přispějí.“ I započalo cvičení a pobožnost. Než bolesti stávaly se ještě většími, avšak sestra nepozbyla důvěry. Když představená 8ho dne ku pobožnosti se odebírala, pravila nemocná: „Budu-li zítra zdráva, dovolte mi, matko, abych vás ve vaší cele navštívila,“ čemuž představená přivolila. Když pak Marie 9ho dne uslyšela, že pobožnost ukončena jest, povstala z lože zdráva a ustrojila se, ač opatrovnice tomu nechtěla přivoliti; když pak nemocnou zdravou spatřila, oznámila to představené, která ráž Marii povolala k zpovědníku. Zpovědník, jenž o 9denní pobožnosti ničeho nevěděl, sotva očím věřil, spatřiv nemocnou Marii zcela zdravou. Tu mu vyprávěla představená vše, co pro nemocnou učinili a poslala nyní uzdravenou Marii k nejsvětější svátosti oltářní, aby se poděkovala. V poledne přišla Marie mezi spolusestry, které velmi se divily jejímu příchodu a některé z nich radostí až plakaly, jiné pak se nemohly na ni dosti nadívati. Lékař, jenž Marii léčil, vše dosvědčil ve zvláštním protokolu.

(*Herbsta výb. př.*)

Na přímluvu sv. *Františka xav.* uzdraveno jest v čas moru r. 1679 $2^1/_3$ roku staré dítko jmenem Mauricius.

(*Šmída*: *Rep.*)

Oldřich, kníže český, měl býti na návod Vršovcův od Boleslava polského Chrabrého utracen. Oldřich, dověděv se o tom, jal se velmi nábožně modliti a sv. Jana křt. vroucně prositi, aby jej ráčil zachrániti. I zachráněn jest. (*Dalimil*: *kronika.*)

V XI. století obrátili se *křižáci*, kteří Turkům chtěli odejmouti Boží hrob v Jerusalémě, k sv. Jiří a nevěřící skutečně poraženi jsou. Totéž učinil i Richard I., král anglický, který se svými vojiny zvítězil nad Saraceny.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Na přímluvu sv. *Josefa* vysvobozena jest sv. Terezie od záhuby, když jednou při jízdě zabloudila a již nad strašnou prohlubní se nacházela.

Na přímluvu sv. *Josefa* zachován jest pacholík Martin v Lyoně, kdež r. 1638 morová rána povstala, od jisté smrti, an již i on jí zachvácen napolo mrtev na loži ležel.

Na přímluvu téhož svatého obdržel císař rakouský Leopold I. syna, jemuž dal jméno Josef. Alexis de Vigevano, kapucín, přímluvou téhož svatého sladce zemřel. (*Patrignani.*)

Na přímluvu sv. *Josefa* dosáhla Agatha ze sv. kříže té milosti, že ku svým podřízeným sestrám i tehdáž, když něco provinila, mírně a laskavě se chovala.

(*Ctitel sv. Josefa.*)

V Lyonu ve Francii žil jeden šlechtický mladík slouže tak horlivě Bohu, že si umínil do kláštera vstoupiti. Rodiče jeho, ustanovivše ho pro vysokou důstojnost světskou, nechtěli svoliti. Tu se mladík rozlobil a oddal se všem prostopášnostem a aby jim tím více sloužil, vstoupil do vojska. Zarmoucení rodiče, nemohše nikterak syna dostati domů, utekli se k sv. Josefu a jemu ke cti 9tidenní pobožnost si uložili, aby na jeho přímluvu syn se obrátil. A hle, již 3ho dne přišel syn, prosil rodiče za odpuštění a polepšil se tak, že se stal vzorem mravnosti a čistoty.

(*Schustera Kat. Handb.*)

Klement Maria Hofbauer († 1820), vynikající německý redemptorista, založil ve Varšavě ústav pro sirotky a jiné opuštěné dítky. Asi r. 1806 nastala veliká drahota; almužny, jimiž se ústav dosud vydržoval, byly tak skrovny, že konečně všechny zásoby vyčerpány byly. V této bídě utekl se Hofbauer k svatému Josefu a hle, jeho přímluvou složili neznámí lidé velkou zásobu potravy, s níž Hofbauer tak dlouho vystačil, až všeobecná nouze ustala.

(*Haringer.*)

Jistá *osoba*, složivši slib čistoty, prohřešila se proti čistotě a hřích ten ve sv. zpovědi zamlčovala. V úzkosti obrátila se k sv. Josefu a jeho přímluvou nepravý stud přemohla, z hříchu se vyznala a napotom ctnostně živa byla.

(*Patrignani.*)

Jakás *Augustinianka antverpská* na přímluvu sv. Josefa nabyla zase zdraví.

(*Sendbote 1874.*)

R. 1656 zuřil v *Neapoli* strašný mor. I utekli se obyvatelé důvěrně k sv. Kajetánu právě v den jeho svátku a vzývali ho. A vskutku mor se umiňoval, až konečně zcela přestal. (*Josef du Bois.*)

Bohemund, kníže antiochenský, zavěsil r. 1112 v Limousinu ve Francii na hrobě sv. Leonharda, patrona ne-

vinných zajatců, stříbrný řetěz z vděčnosti, že na přímluvu tohoto svatého z otroctví vysvobozen jest. (*Ber. Bercaster.*)

Martels, pán z Bacqueville, upadl ve XIV. století do tureckého zajetí a na přímluvu sv. Leonharda byv ze zajetí vysvobozen, dal mu ke cti kapli ve svém zámku vystavěti. (*Butler.*)

Za času sv. *Mikuláše*, biskupa ve městě Myra, byla tři důstojníci na fařešnou obžalobu k smrti odsouzeni. I utekli se nešťastníci k sv. Mikuláši, aby za ně se modlil a jeho modlitbou se stalo, že císař viděním, v němž sv. Mikuláše spatřil, pohnut, obžalobu ještě jednou prozkoumal a o nevině odsouzenců se přesvědčiv na svobodu je propustil. (*Herbsta výb. př.*)

Rodiče sv. *Mikuláše toletinského* po dlouhá leta neměli žádných dítek. I putovali do Bari, kde ostatky sv. Mikuláše se chovaly, prosíce snažně za přímluvu téhož svatého. Modlitba jejich byla vyslyšána a dítěti, které se jim narodilo, dáno proto jmeno Mikuláš. (*J. Bílého: Legenda.*)

Když císař *Theodosius velký* válečné přípravy proti ukrutníku Maximovi činil, často viděn jest, an v žíněném oděvu kajicníků u hrobu sv. mučeníhů prodlévá, vzývaje dokonalé tyto sluhy Páně o přímluvu Boha živého, kterýž nebe a zemi učinil a v jehož jmenu spasení naše. Výsledek přímluvy jejich byl, že Theodosius vojska Maximova počtem daleko mocnější ve dvou srážkách přemohl a v Akvileji Maxima samého zajal. (*Stolberg.*)

Strážník *Basilides*, jsa mučenické smrti sv. Potamieny přítomen, choval se k ní velmi uctivě a zadržoval luzu, aby s ní neuctivě nezacházela. I poděkovala se mu mučenice vděčně a přislíbila, že naň u Boha pamětliva bude. A hle, za několik dní, hnut milostí Boží, stal se i Basilides křesťanem a co křesťan odpraven jest mečem. (*Pred. u. Kat. 1853.*)

Sv. panna *Rosalie* povždy ochraňovala město Palermo, kteréž ostatky její přechovává. Neboť když roku 1629 nakažlivá nemoc tam zuřila, utekli se obyvatelé důvěrně k světici, vedli průvod s její ostatky okolo města a nemoc přestala. Podobně i roku 1837 minula cholera v městě na její přímluvu. (*Univers 1837.*)

Sv. *Štěpán*, král uherský, chystaje se do boje proti modlářským a odbojným poddaným, kázal praporce své ozdobiti obrazy sv. Řehoře a sv. Martina, jichžto přímluvě zvláštní důvěrností se odporučil a aj, slavného vítězství dosáhl. (*Macana výb.*)

I pohané útočiště své brávali k svatým. Tak když perský král *Chosrou* proti odbojníku Bahramu do pole vytáhl, slyšev mnoho o mučeníku sv. Sergiu, jehož ostatky v městě Sergiopolis se přechovávaly, prosil toho svatého o přímluvu a přímluvou jeho i vskutku přemohl vojsko mnohem silnější. Z vděčnosti poslal Chosrou do kostela tohoto světce zlatý a drahokamy ozdobený kříž a jiné drahocenné dary. (*Stolberg.*)

Jistý *studující* v Essenu tak se ulekl r. 1857, spatřiv, ana jedna osoba křečemi náhle přepadena byla, že oneměl zcela. Tu byl upozorněn na sv. Stanislava Kostku, patrona studující mládeže, a proto vykonal ke cti tohoto svatého delší pobožnost a napotom vyzpovídav se, přijal tělo Páně. Hned po sv. přijímání zkoušel, má-li řeč a první slovo vskutku vyslovil „Stanislav“ a od té doby mluvil zase. (*Oester. Volksfr.*)

Za sv. *Agatha* vypukl v Římě strašný mor. Tu v úzkosti utekli se obyvatelé na radu sv. Agatha k sv. Šebestiánu, aby se přimluvil, a hle, jeho přímluvou vskutku i mor přestal a proto mu ke cti vystaven oltář.

I *Ferdinand I.*, král bavorský, velký byl ctitel tohoto svatého a vystavěl mu ke cti v Mnichově kostel. (*Šmída: Repertorium.*)

Jan lucemburský, král český, veřejně vydal svědectví, že mnohá dobrodiní od velice blahoslaveného *Václava* byl obdržel, ano že častokráte na jeho sváteční den (28. září) slavného vítězství dobyl nad nepřátely. (*J. K. V.: Karel IV.*)

Na přímluvu sv. *Václava*, jehož korouhev se jasně třpytila nad zástupy, dobyli Čechové za krále Přemysla Otakara II. slavného vítězství nad Maďary 12. července r. 1261 u řeky Moravy, tak že 18.000 mužů padlo na bojišti,

ostatní pak hnáni do řeky Moravy, v níž utonulo 14.000.

(*V. Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

Sv. *Jindřich*, císař, k milým svatým Božím dětinnou důvěru měl a oni mu věrně pomáhali v jeho potřebách. Když táhl proti pohanským Polákům, odporučil sebe a voje své pod ochranu sv. mučeníků Vavřince, Jiřího a Hadriana, a jich přímluvou porazil pohany hned při prvním útoku. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

3. Každý má patrona; činili i zázraky; původ svátku všech Svatých.

Každý stav, každý pořádek řemeslnický má svého patrona jehož zvláště ctí a pod ochranu se poroučí. Stav rolnický má sv. Isidora; vojíni sv. Martina, sv. Václava a j.; horníci sv. Prokopa a sv. Barboru; tesaři sv. Josefa; soukeníci sv. Severina; obuvníci sv. Krišpína atd. (*Podstránského*: *výklad.*)

Zázraky nalezáme ve všech století. V 1. století máme zázraky Kristovy a sv. apoštolů; v 2. a 3. století sv. mučeníků; ve 4. zázraky sv. Antonína, Hilaria, Martina, Mikuláše a j.; v 5. zvláště na hrobích sv. mučeníků, jak sv. Augustin píše; v 6. sv. Řehoře, divotvorce, a j.; v 7. sv. Augustina a společníků v Anglicku; v 8., 9. a 10. sv. Kuthberta a sv. Jana v Anglicku; při přenášení ostatků sv. Šebestiana, Romualda, Václava a j.; v 12. sv. Malachia a Bernarda; v 13. sv. Františka z Assisi, Dominika, Tomáše akv., Antonína, Bonaventury a j.; v 14.; 15.; 16. sv. Bernardina, Kateřiny sienské, Mikuláše tolent., Vincencia, Františka z Paula, Františka xav., Terezie a j. I ve třech posledních stoletích mnoho zázraků máme zvláště při obrácení pohanů. Podivuhodná jest zvláště krev sv. Januaria, biskupa, jenž za Diokleciana stat byl. Jeho tělo se nalezá v Neapoli a krev ve dvou lahvičkách, která pevna jest a jen na svátek jeho u přítomnosti nesmírného davu tekutou se každoročně stane a pak opět ztuhne.

(*Zollnera kat. káz.*)

Marek Agripa, zeť císaře Oktavia Augusta, vystavěl v Římě chrám k úctě všech smýšlených bohů a bohyň pohanských. Po zrušení modlářství mnohé pohanské chrámy k službám Božím křesťanským byly posvěceny. Tudíž také papež *Bonifác IV.* vyžádal sobě chrám tento a místo všech bohů a bohyň pohanských dal mu při svěcení (13. května 610) jmeno založení všech svatých a světic Božích. Později papež Řehoř IV. odložil svátek ten na den 1. listopadu.

(*Josef Lonovics*: *Das kath. Kirchenjahr.*)

4 Proto je:

a) Cti!

Pocta svatých jest starodávná. Hned sv. Justin, který žil za časů apoštolských, píše v apologii své: „Ctíme a vzýváme zástupy andělů a duchy proroků, čemuž učíme jiných, jakož jsme byli vyučeni.“ Sv. Basil výslovně dí, že úcta a vzývání svatých pochází z časů sv. apoštolů. Tertullian dí: „Dle posloupného učení konáme každoročně v ustanovený den památku umučení svatých. Tak Smyrnenští konali den úmrtí sv. Polykarpa. Origines chválí předků, že Církev den úmrtí svatých slavila a slaví. Sv. Cyprian kázal kněžstvu, aby jmena i den sv. mučeníků, když krev svou cedili, bedlivě znamenali, aby se mohla slaviti jejich památka. — Jmena sv. mučeníků hleděla se i v dyptichách zachovati. Také záhy se nad hroby sv. mučeníků stavěly oltáře, na nichž se konaly obětě mše sv., jak píše i sv. Augustin.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

Sám Bůh svaté ctí, nebo řekl Šalomounovi, že rozdělí království jeho, ale za živobytí jeho že se to nestane pro Davida, otce jeho. (*3. Kr. 11, 11.*).

O úctě svatých svědčí nám i *katakomby*, v nichž na mnoha náhrobcích čteme tato slova: „Pros za mne; pros za své bratří!“ Tak byl r. 1694 hrob sv. Sobbetia nalezen, na němž napsáno bylo: „Sobbecie, duše slastná, pros a přimlouvej se za své bratry a druhy.“ Na náhrobku jiném čteme: „Anatolius zbudoval tento pomník synu svému velezasloužilému, který 7 roků žil. Odpočívej klidně v pokoji a modli se za své sestry!“ (*Zollnera*: *kat. káz.*)

Sv. *Burkhard*, biskup vircburgský, velkou úctu choval k sv. Kiliánu, jenž v tom okolí mnoho působil. Proto také

vyzvednul sv. jeho ostatky a v slavnější hrob přenesl. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Eduard*, král anglický, tak byl horlivý milovník sv. Jana, apoštola a miláčka Páně, že kdožkoliv jej ve jmenu toho svatého za pomoc prosil, vždy ji dosáhl. *(Macana výb.)*

Věrnými ctiteli sv. *Jana Nepomuckého* byli: Přemnozí věrní Čechové, kteří každoročně u hrobu světce se shromažďovali a shromažďují v Praze. Úctou tou se i vyznamenali: Zbožný císař Ferdinand III. společně s arcibiskupem pražským Arnoštem hrabětem z Harrachu, kteří se o to zasazovali, aby úcta sv. Jana byla v Římě schválena, jakož i císař Leopold I. s arcibiskupem Matoušem Sobekem, až konečně vyhlášen r. 1721 Jan Nep. za blahoslaveného, což se v Praze slavně oslavovalo; konečně prohlásil ho Benedikt XIII r. 1729 za svatého. Věrným ctitelem jeho býval i zbožný císař a král Ferdinand I. Dobrotivý, který, bydle v Praze, každoročně v den sv. Jana Nep. klečíval v oratorium ve chrámu sv. Víta při slavných službách Božích. K též slavnosti přijížděl po mnohá leta jasný bratr stařičkého panovníka, arcivévoda František Karel, do Prahy, aby taktéž prokázal slušnou poctu sv. patronu země české.

(Kl. Borový: Sv. Jan Nep.)

Sv. *Eligius* rozjímával hlavně životy svatých. Jim ke cti dělal skvostné schránky na jich sv. pozůstatky a všemožně se snažil příklady jejich následovati, zvláště pak ctil sv. Dionysa, Germana a Martina.

(H. J. Karlíka: Živ. sv.)

Zvláštní ctitelové sv. *Josefa* byli:

Baltasar Alvarez, kněz; sv. Terezie ze 16 domů 13 ochraně sv. Josefa od poručila.

Jej ctila i sama Rodička Boží, andělé.

Podobně i sv. František sál. s horoucností a velkou úctou mluví o sv. Josefu, jehož obraz měl v breviáři vložený. Řádu „Navštívení Panny Marie", který založil, dal za patrona a otce sv. Josefa; v Annecy vystavěl mu ke cti kostel.

Jan Berchmann se vyznal, že přímluva sv. Josefa mu povždy pomohla.

Kancléř Gerson zvláště ctil sv. Josefa a duchovním úctu jeho odporučoval.

I řádové se odporučovali sv. Josefu, zvláště pak Karmelitáni, Františkáni, Dominikáni, Augustiáni, Jesuité

Oní jest patron tesařů a všech řemeslníků, rodičů, vychovacích ústavů, ubohých hříšníků, umírajících; jest patron pokoje. A proto za patrona si ho vyvolila celá říše německá za císaře Leopolda I. Ve Španělsku rozšiřovala úctu jeho arcivévodkyně Isabela Clara Eugenia; Antwerpy zvláště, i Francouzsko jeho přímluvě se odevzdalo, jakož i Italie, a v celém křesťanském světě jemu ke cti zvláštní pobožnosti ustanoveny jsou.

(Šmída: Repert.)

Ctihodná sestra *Caecilie Portaro* v Miláně z 3. řádu sv. Františka byla zvláštní ctitelkyní sv. Josefa. Každé středy postila se ke cti sv. Josefa o chlebě a vodě. *(Ctitel sv. Josefa.)*

P. *Koton*, člen tovaryšstva Ježíšova, velice horlil ve Francii pro čest sv. Josefa; snažil se všemožně, aby pobožnost k tomuto světci všude se šířila. Svým namáhaním docílil, že se kostel ke cti sv. Josefa — první to kostel sv. Josefu věnovaný — vystavěl. Byl za to také odměněn, že v den sv. Josefa blaženě zemřel. *(Ctitel sv. Josefa.)*

Sv. *Lupus*, biskup, vynikal obzvláště zbožnou myslí k mučeníkům, kteréž velmi ctil a k jichž hrobům často se chodíval modlit.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Velkou úctu k našemu patronu sv. *Václavu* chovali Přemysl Otakar II., Jan lucemburský a zvláště otec vlasti naší Karel IV. největším jeho ctitelem byl mezi našimi panovníky českými.

(Jan Nep. Černohouz.)

b) Vzývej je!

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, ozdobil r. 1347 z úcty k sv. Václavu kapli jeho v hlavním chrámu Páně pražském co nejskvostněji; založiv r. 1348 universitu dal na pečeti sebe vyobraziti, kterak klečí před sv. Václavem; nařídil, aby shledány a s velkou uctivostí uloženy byly ostatky sv. Václava; roku 1351 konal pouť do Staré Boleslavi v průvodu arcibiskupa pražského; roku 1354 založil v Dolním Ingelheimu na

Rýně kostel a klášter na počest sv. Václava; hrad královský v Praze nazýván hradem svatováclavským; r. 1358 dal hlavu téhož světce ryzým zlatem obložiti a náhrobek z ryzého zlata postaviti; hrob jeho okrášlil 12 sochami sv. apoštolů z ryzého zlata; r. 1362 založil v hlavním chrámu Páně v Cáchách nový oltář na počest sv. Václava a zároveň i fundaci pro kněze oltářníka; na chodbách slavného hradu Karlova Týna dal vyobraziti hlavní události ze života sv. Ludmily a sv. Václava; konečně i životopis sv. Václava sepsal *(J. Kř. V.: Císař Karel IV.)*

Vzývati svatých učí nás:

Jakub umírající, odvolávající se na Abrahama a Isáka *(1. Mjž. 48, 16)*.

Mojžíš,, prose, aby Bůh pro Abrahama, Isáka a Jakuba lidu ušetřil *(2 Mjž. 32, 13.)*.

Eliffaz napomíná Joba, aby se k svatým obrátil *(Job 5, 1.)*.

Isaiáš prorok prosí za lid pro služebníky Boží *(63, 17.)*.

Daniel žádá, aby Bůh pro Abrahama lidu milosrdným byl *(Dan 3, 35.)*.

I Rafael svědčí, že svatí o vzývání našem vědí *(Tob. 12, 12.)*.

Baruch prorok *(Bar. 3, 4.)*.

Bohatec volal k Abrahamu, aby se nad ním slitoval *(Luk. 16, 24.)*.

Sv. *Alžběty*, hraběnce duryňské, byly stydlivost a skromnost ctnosti nejvýš oblíbené; ku chování jich vyvolila si sv. Jana, miláčka Páně, za patrona a ochrance. K svatému tomu měla tak velkou pobožnost, že kdokoliv ji ve jmenu jeho o něco prosil, nikdy nebyl oslyšán. *(H. J. Karlíka. Živ. svat.)*

Sv. *Basil* praví: „Vzývám apoštoly, proroky a mučeníky, by u Boha se přimlouvali, aby mně hříchy mé milostivě ráčil odpustiti.“ *(Sv. Basil.)*

Sv. *Augustin* vzýval Rodičku Boží, sv. Michala, Gabriela, Rafaela, kůry andělů, archandělů a proroků, apoštolů, evangelistů, mučeníků, vyznávačů, kněží, jáhnů, mnichů, panen a všech spravedlivých. *(Sv. Augustin.)*

Sv. *Bonaventura* píše: Chci s bezpečností vzývati proroky a krále a plu důvěry chci se utíkati k apoštolům a mučeníkům; vyznávače a panny a vdovy budu za jejich přímluvu vytrvale prositi; především pak chci důvěrně ctíti Pannu Marii. *(Sv. Bonaventura.)*

Sv. *Efrém* podobně Svaté vzýval.

Origines dí: „Padnu na kolena, avšak pro hříchy s to nejsa, všech svatých pomoc sobě přivolávám. Ó vy, svatí Boží, vrhněte se za mne, ubohého hříšníka, k nohoum Pána milosrdného “ *(Origines.)*

Sv. *Jarolím* vzýval sv. Paulu: S Bohem, ó Paulo, ulehčuj prosbami poslední stáří ctitele svého. Víra a skutky tvé s Kristem tebe spojují; přítomna jsouc, snadněji obdržíš, čeho žádáš. *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Řehoř naz.* měl takovou důvěru k sv. Basilovi, že zvláště v čas pokušení takto k němu se modlíval: „O sv. Basileji! přispěj mně ku pomoci, vyžádej mně u Boha té milosti, aby mne buď pokušení všeho zbavil, aneb síly mně popřál, abych statečně odpírati mohl.“ *(Sv. Řehoř.)*

I sněm tridentinský odporučuje vzývání svatých.

Svatí vzýváni bývají v zvláštních potřebách: tak sv. *Florian* v pádu ohně; sv. Antonín pad. při ztrátě časných statků; sv. Kosma a Damian, sv. Fabian a Šebestian v nebezpečných nemocech; sv. Jan nepomucký za ochranu před hanbou světskou atd, ve všech bídách 14 pomocníků. *(Podstránského výkl.)*

Sv. *Monika* chodívala často na hroby sv. mučeníků o přímluvu je vzývajíc. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Amalie, kněžna polská, každodenně dle příkladu sv. Terezie vzývala sv. Josefa, co patrona umírajících. V poslední dni života svého se modlívala: „Svatý Josefe, jenž jsi v náručí Ježíše a Marie skonal, přispěj mi s Ježíšem a Marií zvláště v poslední mé hodince. Vypros mi i mně té milosti, abych i já v náručí Ježíše a Marie skonala.“ *(Rosenlächer.)*

Když německý císař *Lothar* proti Soběslavu I, knížeti v Čechách, branou mocí povstal, pravil Soběslav: „Doufám v milosrdenství Boží a v pomoc sv. Václava a Vojtěcha, že země naše nebude dána v moc cizincův!“ I vzat jest prapor sv. Vojtěcha z kostela vrbčanského a Češi vydobyli slavného vítězství u Chlumce 1126. *(Fr. Palacký: Dějiny české.)*

Obyvatelé města *Meridy* v Španělsku utekli se, když r. 457 město po dlouhém odporu Gothům se vzdáti muselo, důvěrně k sv. mučenici Eulalii. A hle, Theuderich, vůdce nepřátelský, rozličným znamením na nebi pohnut, ušetřil města a nakládal s ním velmi mírně.

(Herbsta výb. příkl.)

Přemysl Otakar II., před odchodem svým z Prahy u hrobu sv. Václava, svého předka, se modlíval a modlitbám kněží se činil poručena.

(Fr. Palacký: Dějiny české.)

V *sicilském* moři lovili kdys rybáři bahníky, avšak nepolapili ničeho, nad čímž se velmi rmoutili, ježto museli činži z lovení platiti. I vzývali sv. Annu, dali se opět do lovení a hle na přímluvu sv. Anny vydařil se lov výborně.

(Sv. Tomáš cyrillský.)

Když *Šimon*, čarodějník, v Samaří sv. apoštolům peníze prodával, by mu Ducha sv. prodali a sv. Petr ho i s penězi jeho zatratiti chtěl, prosil je ohrožený, aby se zaň modlili k Pánu, by trest zasloužený od něho odvrácen byl.

(Valouchův: kat.)

c) Následuj je!

Eliseus následoval věrně mistra svého Eliáše.

Mathatiáš umíraje vyzýval syny, aby následovali hodných předků svých.

Matka makabejská napomínala nejmladšího syna, aby se stal roveň bratřím svým.

Kristus sám vystavoval židům setníka Kornelia za vzor pevné víry.

Sv. Pavel sám uvádí v listu k židům vzory hodných křesťanů.

(Šmída: Repertorium.)

Sv. *Augustin* pobloudiv a obrátiv se milostí Boží horlivě a bedlivě následoval svatých a čítaje jich životopis povzbuzoval se sám k jich následování, říkaje sobě: „Pak-li ten a onen to mohl, proč ne i ty, Augustine?“

(Jan Černohouz.)

Sv. *Bonifác*, apoštol Ruska a mučeník, (svátek jeho jest 19. června) byl dvorním kaplanem císaře Otty III. Jednou přišel do chrámu Páně sv. Bonifáce, arcibiskupa a mučeníka v Mohuči. Vida nad oltářem obraz tohoto sv. patrona, pravil s nadšením nebeským: „Zdaliž se nejmenuju i já Bonifác? Zdaliž tedy nemohu i já se státi sv. Bonifácem? Milostí pak Boží posilněn dosáhl skutečně, k čemuž vzpomínkou na jmeno své tak mocně byl povzbuzen a roznícen.

(Škola B. Srdce 1876.)

Sv. *František séleský* přičiňoval se horlivě, aby následoval ctnostných příkladů Svatých; následováním svatých stal se sám svatým a proto i nás napomíná, abychom často rozvažovali příklady Svatých, co oni všecko z lásky k Bohu učinili.

(Klinkáče legendy.)

Sv *Jarolím* navštěvoval v Římě jak jen mohl podzemní hroby a rozjímáním krutých zápasů, jež mučeníci pro víru podstoupili, zbožnou mysl svou obnovoval a v pružnosti udržoval.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. *Josefa* za vzor si vyvolili a jej následovali: præmonstrát Heřman ze Steinwaldu; vzýval jej častěji o přímluvu, aby mu vymohl tu milost by se jemu svým životem podobal. I došel skutečně vedením nebeského tohoto vůdce mimořádné dokonalosti a svatosti.

I ctihodný P. *Lallmann* se vyznal, že ve vnitřním nábožném živobytí za vzor měl sv. Josefa. Proto také co věrný ctitel tohoto světce i jiné k tomu vybízel.

(Ctitel sv. Josefa.)

Sv. *Lucie* následovala příkladu sv. Agathy, na jíž přímluvu matka její uzdravena jest, tak, že i ona panenství své Kristu zasvětila a radostně pro Krista i smrt podstoupila.

(Mätzler.)

Štěpán, král uherský, vzal si za vzor svého jednání sv. Štěpána, mučeníka. I on horlivě rozhlašoval v říši své víru Kristovu a stal se i sám svatým.

(Šmída: Repert.)

Co císař v Trevíru circenským hrám byl přítomen, procházel se jeden *vojín* s přítelem zahradami města a náhodou se octl v malém domku nábožné rodiny. Nalezše tam rukopis — život sv. Antonína — četli v něm a čím dále četli, tím více dojati byli. Hned mezi čtením uzavřel jeden z nich zanechati vojenské služby, i dí k příteli svému: „Řekni mi, bratře, kamže směřuje posavádní jednání naše? co tím chceme? proč bojujeme? zdaž větší jest naděje naše, než státi se přátely císařovými? A co

tito jak nejisté, jak nebezpečné máme to štěstí! jak mnohým nebezpečenstvím dobudeme sobě ještě nebezpečenství většího! A to jak dlouho bude trvati? Ne, já mohu přítelem Božím býti i chci jím býti. *(Podstr. výkl.)*

5. Odpůrcové dochází trestu;

viz i: „rouhání 4. c!“

Vigilantius proto byl od Církve sv. zatracen, že uctění svatých vůbec zavrhoval, ne ale že uctění jest pouhá rada. *(Krönes: Real-Lex.)*

Svátky;

viz i: „neděle, mše svatá; služby Boží!“

1. Historický vývin.

Svátky nalezáme již u pohanů. Tak Řekové měli čtyry hlavní svátky, provozujíce hry olympické ku poctě Zeusa: elské každého pátého roku, pythické ke cti Apolla v Delfi, taktéž každého pátého roku; nemeiské každého druhého roku ke cti Herkulesa; istmické také každého pátého roku

Římané měli: Ambarvalie ke cti Ceres, bohyně žní, luperkalie ke cti Pana, ochranitele stád; saturnalie ke cti Saturna, na nichž i otroci a ženy podílu brali; terminalie ke cti boha hranic a mezí.

Podobně i Číňané, Turci, ba i zpustlí Francouzové za revoluce měli svátky.

Četné svátky nalezáme i u *židů* a sice: a) velkonoce, na památku vysvození z Egypta a trvaly 7 dní, kdež obětovali i velkonočního beránka; letnice, na památku daných přikázaní na hoře Sinai a na poděkování za dokonanou žeň; slavnost stánků na památku putování na poušti; slavnost troubení, kterouž se počínal nový rok; slavnost Purim, na památku zachování židů skrze Esther; slavnost posvěcení chrámu ustanovena od Judy mak, na památku osvobození Jerusaléma od jha Antiochova a očistění chrámu *(2. Mak. 10.)*; slavnost očišťování *(4. Mjž. 9, 16.)*; a jiné méně důležité: vítězství nad Holofernem; očistění hradu skrze Simona *(1. Mak. 13, 50.)*; vítězství nad Nikanorem; slavnost prvního dne měsíce, nového měsíce. *(Jahn.)*

U *křesťanů*: Vánoce již ve IV. století na východě se slavily dne 6. ledna; na západě ode dávna 25. prosince; až tak všeobecně. 2. Slavnost obřezání Páně, ani pohané ten den hříšnými radovánkami slavili, ustanovena slavnost ta 3. Slavnost Zjevení Páně, již svatý Klement alex. o ní mluví (tři krále, psaní s křídou, svěcení vody), děti chodily ode dávna za 3 krále přistrojeny. 4. Slavnost Jmena Ježíš, od XVIII století. 5. Velkonoce na památku vzkříšení Páně. 6. Slavnost na nebevstoupení Páně již od časů apoštolských. 7. Svátky svatodušní již z časů apoštolských. 8. Slavnost nejsv. Trojice již v X. století původ vzala, až papež Jan XXII ji pro celou Církev zavedl. 9. Slavnost Božího Těla zavedl papež Urban IV., Klement V. pak pro celou Církev.

Svátky svatých: Sv. Štěpána již od apoštolských časů, na západě na počátku VIII. století uvedena; sv. Jana evand. o něco později; o svátku mladátek mluví již Origines; sv. Josefa na západě teprv v XVII. století; sv. Jana křt., o němž již sv. Augustin co o starém svátku mluví a sice se slaví jeho narození; sv. apoštola Petra a Pavla, jeden z nejstarších, o něm již Eusebius se zmiňuje; slavnost všech Svatých, z pantheonu v Římě učiněn chrám a papež Řehoř IV. nařídil slavnost tu r. 834 pro celé křesťanství.

Svátky Mariánské viz: „Maria III, 4.!“ *(Šmída: Hist. kat.)*

Máme pak nyní svátky na každý den v roce mnohé a sice svátky: patriarchů a prorokův; sv. apoštolův a evandělistův; sv. mučeníků, sv. biskupů, učitelů Církve, kněží, jáhnů, mnichů a poustevníků, sv. panic a panen, svatých vdov a kajicníkův.

(Šrůtka: Liturgika.)

2. Těžká práce. Nesvěcení.

a) Těžká práce zapovězena.

Jakýsi *mudrák* pravil jedenkráte: „Jaká je to pošetilost, že má člověk pod těžkým hříchem v ustanovené dny zaháleti, kdežto prý je stvořen k práci, jako pták k létání a kdo nepracuje,

nemá také jísti.“ Načež mu prostý, nábožný křesťan dal za odpověď: „Tím, že Církev uložila věřícím, aby v zasvěcené svátky služebné práce nekonali, nikoliv jim neporoučí, aby lenili, by tělu svému hověli a rozkošem se oddávali; nýbrž chce, by odpočívajíce dle těla, tím horlivěji mohli s Bohem obcovati a na spasení svých duší pracovati.“ (*Podstr. výkl.*)

Pohanské zákony *Římanů* předpisovaly nejvyššímu pohanskému knězi jakožto i ostatním, aby dohlíželi na to, nekoná-li se ve svátek těžká práce. Ti, jenž se opovážili pracovati, byli k pokutě a trestu odsouzeni. Virgil, pohan, píše Servius Sulpicius, dovoluje nádržku pustiti neb zastaviti, když o zaplavení celé ourody se jedná. Jinak byla i tato práce zapovězena, všecky krámy zavřeny, aby nic návštěvě pohanských obětí nepřekáželo. — Mucius Skaevola, právník a řečník znamenitý, jenž co nejvyšší kněz a konsul velice se vyznamenal, odpověděl na otázku, co by se v den sváteční vlastně konati mělo, takto: „To, co by se bez škody nemohlo zachovati a zanechati.“ Na př. vytažení vola z jámy. (*Fr. Kozák.*)

b) Nesvěcení dochází trestu.

Sv. *Anscharius*, arcibiskup hamburský, kázal jednou, že o svátcích se nemá služebná práce konati. Sotva že ale někteří zatvrzelci přišli z kázaní domů, dávali seno do kůpek A hle, večer zapálil blesk seno, že zcela shořelo.

(*Richter.*)

Letošního roku nařízeno jest na několik dnů před slavností Božího Těla od ministerstva *sardinského*, by nikdo z úředníků, profesorů, městských rad atd. se nezúčastnil při slavném průvodu. Po Turině šeptali si mnozí: „Hrabě Cavour uložil Pánu Bohu pokání.“ Praveno to i jisté náboženské osobě, kteráž pravila: „Dočkejte času, s Pánem Bohem nejsou žádné žerty.“ A ejhle, právo to poskytnuto volu, jejž na potupu ověnčili Než v předvečer Božího Těla rozuemohl se Cavour a v oktávu Božího Těla zemřel. (*Blahověst 1861.*)

Mlynář *Radota* byl nejbohatší v celém okolí, mlýn jeho byl na řece Lužnici a byl i největší. Mletí měl vždy hojnost. Radota byl ale lakotný a nesvětil svátek a neděli, aniž chase dovolil na mši svatou jíti. Když ho sousedé napomínali, vysmál se jim, zhrdnuv bohatstvím. Byl svátek sv. apoštolů Petra a Pavla, nikde se nepracovalo, jen ve mlýně. Se zalíbením dívá se Radota na chasu křesající a posmíval se hlasitě těm, co svátek dnešní světí. Sám pak šel přece do kostela, kdež mu sousedé zase domlouvali, že dnes pracuje. Načež Radota se smíchem dí: „I jděte k šípku, právě dnes mohu mlíti, neboť mne zastává Petr s Pavlem; Petr zasýpá a Pavel vynáší.“ Všickni se nad rouhavými slovy těmi horšili, jen Radota se smál. Zatím na to brzy vypukl strašný požár v Radotově mlýně a učinil z boháče žebráka. Radota se ale obrátil a koupiv si domek žil nábožně a i z mála, co ještě měl, uděloval almužny.

(*Jan K. Hraše.*)

Byly žně. Obilí bylo posekáno a leželo v řadech. Počasí bylo stálé a suché. Jistý *rolník* nespěchal s vázáním a svážením do stodoly. Na svátek na nebevzetí Panny Marie ukázalo se mračno. Místo služeb Božích musela čeládka na pole a vázalo se o překot. Hospodář vše sám řídil. Při tom proklínal brzy počasí, brzy nepořádek ve řízení světa, ba že kdyby byl Bohem, že by všecko jinak zařídil atd. Dělníci všickni trnuli nad zlolajicností a rouháním jeho, avšak nikdo se neodvážil ho okřiknouti, obávaje se, že by snad ještě více řádil. Podařilo se, že všecko obilí se svázalo a veliké řady mandelů stály vedle sebe a přece dešť nepřišel. Mračna stála navečer právě tak, jako z rána. Zlolající rouhač po unavení si zašel do hospody, zasedl za stůl, popíjel a hrál v karty. Tu však děsná se rozlítila bouře. Zablesklo a najednou se ukázala rudá záře. Na zvonici začíná se na poplach zvoniti, lid se sbíhá, aby hasil, každý volal, ten a ten statek hoří, a byl to oheň, který zlolajícímu hanobiteli dne svátečního náležel Avšak když na to místo přišli, bylo vidět, že ač liják celé spousty vody s nebe spustil, všecky mandele na svátek na nebevzetí Panny Marie svázané jedním plamenem hoří a ani stéblo z nich ne-

zůstalo. Přičinlivostí lidskou se stalo, že z blízkých stavení neshořelo žádné. (*Škola B. Srdce 1869.*)

V jisté osadě vozil na bílou sobotu starý *voják* mrvu. Sedlák, jehož koně byli, nařídil mu, aby před vzkříšením vypřáhl. On ale neuposlechl a vozil dále než na neštěstí skácel se na vozku vůz a rozdrtil mu vaz a kříž. Zůstal na místě mrtev. (*Čas. Čech 1873.*)

R. 1871 pracovali zedníci v Italii na stavbě vládní budovy nedaleko *Chiesa nuova*. Tu přišel podnikatel stavby pan Morelli a pravil k dozorci, že si přeje, aby stavba brzy byla dokončena. Načež odvětil dozorce, že dělníci pracují dost pilně, ale zítra že jest svátek a tu prý nehodlají přijíti do práce „A jaký jest zítra svátek?“ tázal se Morelli. „Slaví se narození Marie Panny,“ odpověděl dozorce. „I co mi do Madonny!“ zvolal nevrle Morelli, „řekněte dělníkům, že každého propustím z práce, kdoby zítra nepřišel a že takový již nikdy práci u mne neobdrží.“ To pověděv vystoupil Morelli na lešení, učinil chybný krok, spadl s třetího poschodí dolů a v několika minutách vypustil ducha. (*Blahověst 1871.*)

V jednom *městě* pracovali měšťané na den sv. Františka xav., svého patrona, a o službách Božích prodávali a pracovali v dílnách. A hle, právě tu najednou povstalo zemětřesení a měšťané tím zastrašeni, slavili zase, jak se patří a sluší, svátek ten. (*Alvora.*)

Na den kostelního svátku sv. Vavřince sekali *rolníci* proti vůli svého duchovního správce obilí. A hle, trest Boží přišel záhy. V noci povstal na poli oheň, jenž všecko obilí i co stálo, i co bylo posekáno, ztrávil. (*Josef du Bois.*)

Jistý *rolník* šel na den vzkříšení Páně do lesa stromy porážet. Tu najednou mu ruka zdřevěněla a jen na přímluvu sv. Sulpicia Pia, an po celou noc u něho se modlil, mohl opět rukou vládnouti. (*Richter.*)

Jinému *rolníku*, jenž ve svátek seno uschlé shraboval, roznesl je vítr po celém okolí. (*Deharbe.*)

Jiný *rolník* šel si na den na nebevzetí Panny Marie pro hlínu, aby kamna si opravil. Při práci ale spadl do prohlubně a zabil se. (*Šmída: Repert.*)

Za svátečního dne vyjel si jeden *rolník* ve farní obci D. na pravém břehu Rýnu s vozíkem, v němž měl zapřaženého vola, pro vápno. Naplniv si vozík vápnem, ubíral se vesele domů, posmívaje se hloupému prý lidu, že místo práce šel do kostela. Nedaleko kostela ale zůstal vůl najednou státi a zcepeněl. Sedlák se ulekl, avšak vůl byl zcepenělý. V tom vyšli lidé z kostela a vidouce tupitele a nesvětitele dne svátečního, přáli mu nehodu tu a přímo mu řekli, že to trest Boží jest. (*Pusterth. Bote 1858.*)

Za dne svátečního vyjeli si dva *rybáři* na moře na lov, aniž by byli mši svaté bývali přítomni. V tom slyšeli zvonek zvoucí na mši svatou. I zarazil se jeden, řka: „Slyš! zvonek volá nás na mši svatou, pojďme do kostela!“ a vskutku šel do kostela, kdežto druhý lovil; uplynulo jen několik hodin a rozšířila se zpráva, že onen rybář, jenž hlasu zvonku neuposlechl, v moři utonul. (*Šmída: Repert.*)

R. 826 zapřáhl nedaleko francouzského města Soissons jeden *rolník* na den sv. Šebestiana, kterýž se tam všeobecně slavil, pár volů a vyjel s nimi na pole, aby pracoval. I domlouvali mu sousedé, kteří spěchali do kostela, aby se navrátil domů s potahem a s nimi na slavnosti dnešní se zúčastnil. Načež vece rolník: „K této slavnosti nejsem zavázán, musím si chleba vydobývati a sv. Šebestianu nemám až dosud zač co děkovati, neučinil mi ani nic dobrého, ani nic zlého.“ I pracoval téhož dne. Zatím ale ještě v té noci poslal naň Bůh bolestnou nemoc, kteráž ho tak trápila, že se bolestí až svíjel. Teprv za tři dni se uzdravil a svědomitě napotom světíval slavnost sv. Šebestiana. (*Hunolta: káz.*)

U města Berouna v hořejším předměstí nějaká *Anna Tabulková* dvůr měla (r. 1566) a na den rozeslání svatých apoštolův rouhavě mluvila, řkouc: „Jest li Pán Ježíš poslal své apoštoly po světě, i proč bych já také dnes neposlala na mé pole žence?“ Ti její ženci když na poli počali žíti, spadl nejprvé velký příval a žence od díla z pole zahnal, potom udeřil hrom na tu ženu i na její dvůr, ji zabil a dvůr její na třech místech zapálil, shořelo

všecko i stodoly a špejchary se vším obilím nachovaným.

(*Jan Beckovský*: *Poselkyně.*)

3. Svět!

Vida sv. *Ambrož*, biskup milánský, že v jeho diecési nemrav panuje, že svěcení svátků trhy, divadlem, veřejnými radovánkami se ruší: povstal s horlivostí neunavnou proti tomuto zlořádu a neustal, až svátky patřičně i v diecési i v okolí se slavily. (*Lohn bibl.*)

Karel I., král anglický, vydal zákon, aby se lidé o svátcích bavili a veselili; farářům pak bylo nařízeno, aby tento zákon královský s kazatelny oznámili. Farář z města Salisbury zachoval se takto: Přečetl osadníkům královský zákon a dodal: „Totě zákon vrchnosti!“ A potom, pomlčev na chvíli, četl takto: „Pomni, abys den sváteční světil!“ a dodal k tomu: „Totoť jest zákon Boží. Volte, který se vám lepší zdá.“

(*Podstránského*: *Výklad.*)

Krištof Kolumbus, slovutný objevitel Ameriky, v neděli neb ve svátek nikdy se nevydal na cestu, ani po zemi ani po moři. Při plavbě do Ameriky zachovával všecky církevní slavnosti s největší svědomitostí, k čemuž i přísně své plavce přidržoval. V den sváteční byly všecky lodě ozdobeny, z nichž rozléhaly se pobožné modlitby a zpěvy, tak že se podobaly plovoucím kaplím.

(*Lohn. bibl.*)

4. Svět:

a) vánoce.

Sv. *František z Assisi*, kterýž všecko jmění své chudým rozdal a v klášterní samotě Bohu sloužil, aby lásku k chudobě v sobě rozmnožil, rozjímal nejraději chudobné a prosté dítě v Betlemě, kteréž opustivši slávu nebes, pro nás tak hluboko se snížilo. Zvláště pak o vánocích zabíral se v toto rozjímání, při čemž proléval potoky slz. Tři leta před svou smrtí postavil si jesle, aby tím živěji představiti si mohl narození Páně. V lese blíž kláštera vystavěl chlév a v něm jesle i oltář a na něm postavil Ježíše ležícího v jeslích s Marií a Josefem vedle něho. Tuto se shromáždil s bratřími ku slavení svaté noci a z blízka a z daleka sešlo se veliké množství lidu k slavnosti této. I konaly se slavné služby Boží a všickni byli pohnuti, když sv. František sám jim vypravoval lásku Božího Syna. „Milujme betlemské dítě,“ volal, „kteréž nám dalo takové důkazy lásky, by naše srdce sobě získalo. Milujme je i my a prokazujme mu svou lásku, lásku vroucí za lásku jeho neskončenou.“

(*Sv. Bonaventura.*)

Rovněž sv. Edmund, sv. Petr alk., sv. Antonín, kterýžto pro úctu k nebeskému dítěti s Ježíškem na rukou neb na knize sedícím se představuje.

(*Podstr. výkl.*)

František a puero Jesu zvaný, bratr mnich, sloužil v Alkale ve Španělích nemocným. Aby narození Páně oslavil, chodil po almužně a nasycoval tohoto dne mnoho chudých, které dvořanstvo Kristovo nazýval. I stalo se jednoho roku, že, ana horlivost v dávání utuchla, ničeho nesehnal. I poklekl tu František před obrazem Ježíška a prosil Ho, aby se o své dvořanstvo postaral. A důvěra ta Františka nesklamala, sotva že se domodlil, přinesl mu kdosi mnoho tvrdých tolarů, aby i letos dvořanstvo Kristovo nasytiti mohl. (*Herbsta výb. př.*)

Jistý zbožný *kupec* ve Valencii častovával o štědrém dnu chudé děcko, chudou matku a chudého muže, čímž chtěl Božskou rodinu poctiti. Když ležel na smrtelném lůžku, viděl ve snu Božskou rodinu, ana ho těší, že v nebi bude i on jich hostem. Nemocný probudiv se ze sna, radoval a potěšil se velmi a brzy na to v Pánu zesnul. (*Sv. Vincenc.*)

Velmi pohnutlivá slavnost ku cti Božského Ježíška koná se *Římě* od vánoc až do slavnosti sv. tří králů v kostele: „Ara coeli.“ Kostel ten patří františkánům a chová v sobě obraz Ježíše, k němuž Římané zvláštní důvěru mají a jejž si nemocní do domů přinésti dávají, by pohledem naň se posilnili a potěšili. O vánocích jest obraz ten v ozdobných jeslích a po celý čas zmíněný kážou 8 až 10letí chlapečkové ku cti a chvále nebeského Ježíška.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

V letopisech Rakouska se zachovala památka jednoho štědrého večera, kterýž měšťané starého města *Vídně* slavili ještě za panování vévodů babenbergských ve zvláštní radosti a plesu.

Jasně byla osvícena okna všech příbytků ze zdola až nahoru a plny touhy očekávaly dítky příchod Ježíška a Jeho darů: an vévoda Leopold osvícený, otcem vlasti nazvaný, projížděl s malým komonstvem úzké ulice města. V okamžení však rozšířila se pověst o tom po celém městě, větší část obyvatelů vybíhali z domů, by doprovázeli milované kníže, v rychlosti se shromáždili pořádkové, kteříž s korouhvemi a radostnými dary kráčeli před ním, a tak byla tato vánoc opravdu svátkem plným plesu a zbožné radosti. (*E. Veith.*)

b) Velkonoce!

Král *Josias* činil přípravy k hodům velkonočním v lidu svém: dav sezvati všecky kněži a levity z celého Judstva a Israelstva, poručiv zabíti volů a množství ovec. A pak vypudil všecky hádače a pověr rozšiřovatele, ztroskotal modly pohanské a vyhostil všelikou nečistotu a ohavnost, kteráž až potuď byla u lidu oblibována a tak odstraniv všecky nepravosti hotovil se k slavným radovánkám velkonočním. (*IV. Král. 23, 21.*)

Když se l. P. 459 svátky velkonoční přibližovaly, chtěli je křesťané v Africe slaviti, ačkoliv od Vandalů mnoho zvláště pro služby Boží utiskováni byli. I otevřeli kostel, jejž ariani nevěříce, že Kristus jest syn Boží, zavřeli a mnoho pravověřících v Krista se sešlo. Sotva že o tom ariáni uslyšeli, vzbouřili vojsko, obklíčili chrám, někteří pak vypáčili dvéře a vedrali se do kostela, jini zase vylezli na střechy blízkých kostelů, domů a stříleli okny do kostela šípy. Jeden lektor, an právě alleluja prozpěvoval, byl šípem zabit, tak že mu kniha z ruky vypadla a po něm i mnoho jiných pobito. (*Quillem.*)

Když se r. 205 po Kristu *Markus Aurelius* Severus narodil, snesla slepice jeho matce červené vejce. Matka optavši se, co by to mělo znamenati, dozvěděla se, že její syn se stane císařem. Aby syn pronásledován nebyl, zamlčela mu toto tajemství, oznámíc ho jen některým příbuzným. Když pak r. 224. vskutku se stal císařem, tu mu to teprv řekla. A ještě tento císař dobře panoval, povstal tohoto času spůsob, že lidé chtějíce sobě přáti, barvené vajíčko si dávali. A tohoto obyčeje použili i křesťané ovšem že ve smyslu duševním, radujíce se, že Kristus vstal z mrtvých. (*Buchsel.*)

Svatokrádež.

1. Dopustili se; nedědí.

Svatokrádeže se dopustili:

Joas, král (*4. Kr. 12.*); Baltazar, král (*Dan. 5.*); Antioch, král (*1. Mak. 1.*); Lysimachus (*2. Mak. 4.*); Heliodor měl v úmyslu svatokrádež (*2. Mak. 3.*); Jidáš (*Jan 12, 6.*).

V měsíci květnu spáchána drzá krádež v minoritském chrámu *v Oparč.* Nepozorovaně vloudili se zloději do pobočni kaple, sňali obrazy bolestného Spasitele a bolestnou Matku Boží představující se stěny a s rámův, svinuli je a ukryli tak, že nikdo jich při odchodu ani nemohl pozorovati. (*Čas. Čech 1879.*)

Jindřich VIII., král anglický, mimo jiné ukrutnosti přes tisíc kostelů a klášterů oloupil a zkazil, tak že by desetina toho k vyživení celého dvora královského byla postačila. Než sotva čtyry leta uplynuly, všecko to nespravedlivě nabyté bohatství právě jako písek větrem bylo rozprášeno a král, jenž ještě k tomu poddané nesnesitelnými daněmi utiskoval, stal se opět nuzným. Umíraje, úzkostlivě vzdychal: „Všecko jsme ztratili!“ Tím mínil nejen zemské, ale i nebeské poklady. (*Macana výb.*)

Otík braniborský stav se poručníkem nezletilého krále českého Václava II, vyloupil poklady sv. dědiců českých v kostele na hradě pražském, kteréž odvezl ze země r. 1279. (*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

2. Dochází trestu.

Seleukus, král syrský, poslal pokladníka do Jerusaléma, aby tam bohaté poklady kostelní pobral. Když poselství to Heliodor vykonával, zastihla ho ruka Páně, neboť sklesl na zem a ztratil řeč, aniž bylo jaké naděje, že by se opět pozdravil. (*2. Mak. 3.*)

Pro svatokrádež trestáni jsou i *Israelité*, že proti Mojžíšovi reptali; Kore, Dathan a Abiron, že se proti Mojžíšovi vzbouřili, zahynuli a sice 250 mužů. (*4. Mojž 14.*)

Pán Ježíš vyhnal prodávající a kupující z chrámu. (*Mat. 21, 13.*)

Jistý *Bakkatus* v Nikopoli v Palestině, vznešený a bohatý muž, umínil si, že klášter, v němž sv. Gelasius byl opatem, ošidí o kus pole a za tou příčinou cestoval i do Cařihradu. Na cestě v Antiochii navštívil Simeona, jenž na velkém sloupu stál a tu mu Simeon předpověděl, že za svatokrádež, které se chce právě dopustiti, trestu neujde. A tak se i stalo; ještě téhož dne do stal zimnici a brzy na to zemřel.

(*Herbsta výb. př.*)

Bedřich, bratr krále Felethea, ač umírajícímu sv. Severinu dříve připověděl, že ničeho, co kostela a chudých jest, se nedotkne, vešel hned po smrti svatého do kláštera a zmocnil se nádobí kostelních, oděvů a i těch, které patřily chudým. Trest Boží ho ale neminul. Neuplynul ani měsíc a svato krádce byl od vlastního synovce zavražděn. (*Kr. Šmíd.*)

Břetislav, kníže český, byl pro oloupení kostelů v Polsku žalován u papeže římského, jako ze svatokrádeže, i uložil mu papež, aby za odpuštění toho skutku založil nový kostel a při něm kanovníky. Tu vystavěl kollegiatní kostel v Staré Boleslavi (r. 1046).

(*Vl. Tomek*: *dějiny české*).

Byl v místě našem daremný *človĕk*, zloděj, jmenem K., který pokládán za vůdce všech těch, kdož pracovati nechtějí, ale jen z mozolů jiných žíti a týti si přejí. Pravilo se najisto o něm, že okradl kapli Rodičky Boží, nebo nedávno okradena byla kaplička ta a četníci pachatele stíhali. Podivno, právě když po nějakém čase bylo processí ku kapličce té na den sv. Václava, týž K. zastřelen byl od četníků v jeho vlastním bytu. Hledali ho totiž četníci a když vyskočiv oknem, utíkal, střelen jest právě, když byla u kapličky oné pobožnost a kněz v řeči, již k lidu měl, ohavnost skutku jeho líčil.

(*Blahověst 1873.*)

Jan lucemburský, král český, vzal na radu Jindřicha z Altorffů dvanácte stříbrných soch sv. apoštolův od hrobu sv. Václava na hradě pražském svatokrádežně k účelům vojenským. Avšak pomsta Boží následovala v patách. Jindřich, hlavní rádce královský, bil sluhu, jenž mu znevcten hrobu sv. Václava předhazoval, načež sluha v rozčilenosti dýku popadl, pána svého probodl a hned na to na útěk se dal. Zeman Jindřich zemřel ještě téhož dne následkem probodnutí. Ale i samého krále Jana stihlo od této doby zvláštní neštěstí, že v brzku na obě oči oslepl.

(*Pešina*: *Phosphorus septicornis*)

Julian, strýc odpadlíka Juliana, císaře, odpraviv kněze Theodoreta, zmocnil se všech kostelních nádob. Ale tresty Boží šly nepravostem jeho v zápětí. Měl už nepokojnou noc, od císaře utržil notnou důtku, k večeru dostal bolestné hryzení, vnitřnosti jeho začaly hníti, lejno se mu ústy vylévalo, do těla dali se nesčíslní červi a nesnesitelný puch každého od jeho lože odháněl, až v nesmírné bolesti bídně zahynul.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Císař *Lev IV.* vzal z hlavního chrámu v Cařihradě zlatou, démanty ozdobenou korunu, kterouž císař Heraklius chrámu tomu obětoval. Když korunu tu na hlavu si posadil, dostal neštovice a boule, na něž po třech dnech zemřel.

(*Herbsta výb. př.*)

V jedné obci šel jistý *zámečník* ještě s jedním druhem v noci na rozcestí, aby železný kříž ukradl a do rána ho ještě zpracoval, by nebyl prozrazen. Ale sotva že na kříž sáhli, minuli se rozumem. Pomocník umřel záhy, zuře v jednom chlívě, kdež zámečník v tichém bláznovství ještě několik roků žil.

(*Zufälle, die nicht Zufälle sind*)

Po smrti papeže *Pavla* roku 767 vedral se násilně na papežský trůn Konstantin, bratr vévody z Nepi a co papež uděloval svátost kněžství. Avšak následoval i trest, napaden byl již třetího dne strašnou a bolestnou nemocí, pravá ruka, s níž svěcení udílel, zcela mu schromla, 13 měsíců zneužíval moci papežské, až od rozkáceného lidu mu na ulici oči vypíchnuty byly, kdež přebídně zahynul. (*Herbsta výb. př.*)

Pomořané, když byli ještě pohané, válčili mnoho a často s Polany. Tu přitáhli jednou do Hnězdna všecko pusto-

šíce a pálíce. Z hrobek vytáhli lebky králů a vévodů polských a zuby a rozházeli je po polích. Zvláště pak kostely zneuctívali a kradli kalichy, pateny a jiné skvosty a náčiní kostelní. Když pak při hodách z kalichů kostelních pili a z paten jedli: upadli všickni za trest, co jedli a pili, v šílenost.

(Hungari.)

Strubel, švýcarský občan z Muri, kupoval při veřejné dražbě rozličné věci, které patřily vyzdviženým klášterům a otázal se s úsměvem okolo stojících kupujících: „Rád se podívám, kdo z nás nejprv něco z kláštera T. uloví," čímž se vysmíval svatokrádeži." Než, hle, za tři dni zemřel náhle Strubel, aniž by byl býval zaopatřen. *(Aerenlese.)*

Ve *Švábsku* nedaleko zámku Rosensteinu stála kaple bl. Panně Marii zasvěcená, kamž chudí a churaví modlit se chodili a kdež na přímluvu Rodičky Boží mnozí nemocní došli uzdravení, zarmoucení potěšení, kteří všickni pak z vděčnosti obětovali zlato, stříbro a jiné vzácné věci, tak že kaple bohatstvím oplývala. I usnesli se rytíři z Rosensteinu, že bohatství to si vezmou, aby prý ladem neleželo. A vskutku jednoho jitra kvapili ku kapličce, ano ptactvo libezně prozpěvovalo a malý, černý mráček nad kaplí se vznášel. Rytíři vloživše vše bohatství do vaků, mínili odejíti. V tom se ale zablesklo z černého mraku, hrom udeřil a blesk spálil rytíře na popel, poklad ale zůstal od plamenů nedotknut.

(Mehlera příkl.)

Tři *zlodějové* přišli oloupit svatyni sv. Floriana. Dvéře byly zavřeny a proto střechou se tam hleděli dostati. Ani hledali nástroje k vypáčení dvéří, pronásledoval je přísný pohled sv. Floriana na obraze. I pravil jeden, aby druh obraz zastřel a pak že naň sv. Florian dívati se nebude. I zastřel tento obraz a pak vzali sebou všecko, co mělo ně jakou cenu. Avšak oko Boží nemohli zastříti. Ten, co radu dal, zemřel zuře u kostelíčka, druhý pak se utopil v Du naji s koňmi. Třetí pak oznámil krádež a činil tuhé pokání. *(Decharbe.)*

Ve *Vácově* v Uhrách srotilo se roku 1848 mnoho vzbouřenců, žádajíce, aby jim vydány byly zvony na děla. Nadarmo se kapitula bránila, poukazujíc na svatokrádež. Dne 24. prosince v neděli na štědrý den, ač služby Boží se odbývaly, měly býti sňaty. Vůdce roty, jistý Michael Zottomanyi, městský notár, muž silný, 36 roků starý, běžel pro provaz. V tom bily hodiny $^3/_4$ na 9. I zvolal: „Zvoň si, zvoň naposledy!" i uchopil se provazu a sklesl mrtev k zemi. Všickni se ulekli, avšak brzy pokračovali v bohaprázdném díle, 28. prosince byl zvon dopraven za strašného lání do Pešti. Zatím ale vzbouření bylo potlačeno a zvon na žádost kapitoly opět dopraven jest zpět dne 2. února 1849 do Vácova a na svém místě zavěšen.

(Oesterr. Volksfreund.)

3. Varuj se jí; zamezuj!

Balacius, nelidský vůdce vojska Alarichova, shledav v jednom klášteře Bohu zasvěcenou starou jeptišku, ihned na ní žádal zlato a stříbro. Panna ale odhodlaně pravila, že vskutku velkou má zásobu, kterouž mu ihned ukázala, avšak také doložila, že jsou to nádoby církevní a že, vezme li je, bude za ně Bohu odpovídati. I pojala surového vůdce po těchto slovech hrůza a netroufal si co vzíti, alebrž oznámil vše králi a král rozkázal, aby se nádobí to do chrámu sv. Petra odneslo a nikdo aby ničeho neodcizil, což se i v průvodu vojínů stalo. Že pak mnoho svatokrádeží se dopustil, zastihl ho trest Boží. Kůň ho pokousal, že třetího dne zemřel.

(Mehlera příkl.)

Když od sv. *Ambrože* dvořenínové císařští kostelní náčiní žádali, nedopustil toho sv. Ambrož, alebrž pravil: „Kdyby císař něco mého žádal, můj statek, můj dům, mé zlato, mé stříbro, ihned bych mu to co mé dal; chrámu Páně nesmí se ale nic vzíti a já to musím hájiti a to tím více, ješto by svatokrádež císaři velkou přinesla záhubu." A vskutku těmito slovy majetek kostelu zachoval.

(Sv. Ambrož.)

Svatokupectví.

1. Dopustili se; došli trestu.

Svatokupectví se dopustil Šimon, čarodějník, jenž žádal za peníze od sv apoštolů, aby mu prodali moc Ducha sv. (*Sk. 8.*). Prvé již Jidáš.

Ve starém zákoně se dopustili hříchu toho: Alcimus (*1. Mak. 7, 5.*); Jason (*2. Mak. 4, 7.*); Menelaus (*4, 23.*); Giezi, služebník Eliseův (*4. Kr. 5.*); Jeroboam (*3. Kr. 13.*).

Gaufred, biskup karnotský, byl za papeže Řehoře VII. dlouho v Římě ve vězení pro svatokupectví držán. Vytrpěv trest a slíbiv, že více se ho nedopustí, byl na biskupství zase usazen, že ale Gaufred opět simonie se dopouštěl, byl z biskupství sesazen a na jeho místo Ivo ustanoven. (*Baronius.*)

Císař *Jindřich* byl kárán od Viléma opata hirsaugského, že důstojnosti kněžské prodává. Za to chtěl klášter ten zničiti a postavil v čelo vojska zrádného a jen simonií učiněného biskupa Wernera. Biskup ozbrojen, ani vojínové proti klášteru táhnouti nechtěli, pro mluvil k vojsku, že kdo za ním nepotáhne, uražení veličenstva vinen bude. I pobodnul koně, spadl a zabil se a klášter zachován jest. (*Trithemius.*)

Otto, biskup halnestalský, byv v Římě před soud pohnán a vyznav se, že za posvěcení jistého chrámu 30 peněz přijal, od papeže Honoria r. 1129 sesazen jest. (*Trithemius.*)

Vilém ryšavý, král anglický, chtěl býti neobmezeným pánem v státu a Církvi, o papeži nechtěl slyšeti a protože pořád na vojny peníze potřeboval, užíval k tomu nejhanebnějších prostředků: uprázdněné stolice biskupské nechal neobmezené a důchody jejich bral, anebo prodával úřady ty těm, kdo dali více. Za to ale král trestu Božímu neušel. Vyjel si do lesa na honbu, večír ho nalezli mrtvého, šíp neznámou rukou střelený uváznul mu v srdci. Umřel bez lítosti a bez pokání.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

2 Varuj se ho! Zamezuj!

Papež *Hadrian VI.* velmi zřídka přiznému nějaké beneficium dal a to jen tehdáž, pakli byli schopni.

(*Panvinus.*)

Papež *Innocenc XI.* (1676—1689) nenáviděl nepotismus, neřest to, která po mnohá leta co velká skrna v Římě se usadila. I nástupce jeho Innocenc XII. statně proti svatokupectví horlil a je zamezoval.

Papež *Kliment IV.* byv žádán, aby jednomu příbuznému vícero beneficií dal, žádost tu odmrštil, řka, že musí více na Boha, než na příbuzenství ohled bráti (*Platina.*)

V městě *Miláně* panovalo za času sv. Petra Damiany svatokupectví. Proto tam poslal papež horlivého Petra. Sotva se tam ukázal, stalo se od vinníků vzbouření proti němu. Zvonilo se na poplach, velké zástupy se valily a vyhrožovaly vyslanci papežskému, že ho zabijí. Avšak neznaje bázně, vstoupil na kazatelnu hlavního chrámu a mluvil s takovou moudrostí k lidu, že se všechen hněv utišil a všickni mu přislíbili, že ho poslouchati budou. V krátké době pohoršení to bylo odkliděno.

(*Z Bílého*: *Legenda.*)

Svátost.

1. Kolik; milost; účinkují.

a) Sedm jich, což blaží; jsou velká milost.

Sedm jest sv. svátostí. Sedmička byla již v starém zákoně číslem svatým. Sedmý den v týhodnu určen byl k odpočinku a službě Boží; sedmý rok byl zvláště slaven, především pak sedmkráte sedmý byl jubilejní a svatý. I svícen v arše úmluvy měl sedmero ramen; sedm jest darů Ducha sv.; sv. Jan připomíná ve svém zjevení sedm duchů, jenž okolo trůnu Hospodinova stojí. — A tak i k našemu spasení ustanovil Kristus sedm sv. svátostí, jakž to vyřkla Církev sv. na sněmu florentinském a tridentském a jakž i odštěpenci Řekové a Rusové až doposud sedm sv. svátostí mají.

(*Šmíd a Mehler.*)

Že Kristus *sedm* sv. svátostí ustanovil, poznáváme, že i Řekové, kteří nejprv od Církve se odtrhli, sedm jich mají. Proto také, když v 16. a 17. století protestanté s Řeky sjednotiti se chtěli, psal Jeremiáš, schismatický biskup cařihradský, že řecká církev jako latinská má sedm svátostí; výrok ten také stvrzen jest na synodě, která se r. 1672 v Betlémě za Dosithea, patriarchy jerusalémského, odbývala.

Proto byli klatbou stíženi: v 3. století Novaciané, kteří pokřtěnce nechtěli biřmovati; ve 4. století Manicheové, kteří svátost stavu manželského upírali; v 14. století Viklef, jenž poslední pomazání zavrhl; v 16. století konečně na sněmu tridentském sess. 7. kan 1. Lutr, Zvingli, Kalvín, kteří vícero svátostí zavrhli;

(*Mehl. příkl.*)

Göthe sám, ač protestant, neschvaluje, že Lutr sedm svátostí, které spolu souvisejí, naprosto neuznal a zavrhl. „Mladí snoubenci, majíce až do smrti spolu žíti, přistupují k oltáři, aby jim kněz ve jmenu Božím žehnal. Jejich dítky, vstupujíce do světa, sílí se svátostí sv. biřmování; od mnohých vin bývají očistěny ve sv. zpovědi a posilněny nejsv. svátostí oltářní. Aby vyučovány byly ve sv. náboženství, ustanovena jest svátost svěcení kněžstva. I když člověk nemocí stížen jest a smrti blízek, dostává se mu útěchy v posledním pomazání. A tato vnitřní souvislost sv. svátostí zničena jest v protestantismu.“

(*Göthe.*)

„Nyní jsem ujištěn“, pravil jistý *katolík*, že se nemýlím, věře v sedm svátostí, jak učí Církev sv., kterou Kristus založil, a jakž sv. apoštolové učili, držím-li se učení Církve, která tak zázračným spůsobem po celém světě se rozšířila, kterou Bůh sám chrání; kteréž učení tak mnozí učenci přijali, jakož i největší svatí. Jak jsem mnohem lépe na tom, než protestanté, kteří jen ve dvě svátosti, křest a svátost oltářní, obrazně věří.“ (*Mehlera příkl.*)

Když sv. *Ambrož* dospělého člověka pokřtil, činil pak k člověku tomu dojímavou řeč, řka: „Viděl jsi věc, kterou jsi tělesnýma očima viděti mohl; neviděl jsi, co ona působila, protože se to viděti nemůže. Co se tu nevidí, mnohem větší jest než to, co se vidí; neboť, co se vidí, časné, co se nevidí, věčné jest.“ (*Sv. Ambrož.*)

b) Nezávisí od udělovatele.

Jidáš isk. uděloval křest sv. a nekřtilo se po něm ještě jednou; sv. Jan kř. křtil a křtilo se po něm ještě jednou. Nebo křest, kterýž uděloval Jidáš, byl křest Kristův, onen pak, jenž uděloval Jan, jen křest Janův. Proto ale nedáváme přednost Jidáši před Janem, nýbrž křtu Kristovu, který Jidáš uděloval, před křtem, jejž uděloval Jan.

(*Sv. Augustin.*)

Ani Damasus, ani Petr, ani Ambrož, ani Řehoř neočisťovali, ale Ty, ó Pane, ježto to Tvůj a ne náš úřad jest.

(*Sv. Ambrož.*)

Sv. *Brigita* poučovala jistou osobu, která se obávala nehodnému knězi zpovídati, myslíc, že by odpuštění nedosáhla: „Buď v tom ohledu bez bázně, vždyť i malomocný může tak dobře dveře otevříti, jako zdravý. A zrovna tak se to má i se sv. zpovědí a nejsv. svátostí oltářní.“ (*Sv. Brigita.*)

2. Připrav se na ně řádně!

Když jeden vlažný *křesťan* si naříkal, že, ačkoliv často sv. svátosti přijímá, blahodějné účinky, jež se sv. svátostem připisují, v sobě nepociťuje, odpověděl mu zbožný učitel, že on sám tím vinen, ježto se na ně jak patří nepřipravuje; ať se jen řádně připraví, pak zajisté brzy se přesvědčí o blahočinných účincích sv. svátostí. (*Mehlera příkl.*)

Každého dne — pravila jistá zbožná *služka*, modlím se a prosím Boha pro zásluhy Ježíšovy a na přímluvu Panny Marie a sv. Josefa, abych se vždycky skroušeně zpovídala a vroucně přijímala, abych i poslední pomazání jednou s výsledkem dostala. A proto se po celý den na sv. zpověď připravuji, vzbuzuji lítost nad sebe menším pokleskem a nade všemi hříchy svého života. Modlím se denně Otčenáš a Zdrávas za mého zpovědníka, aby mi dobře poradil. Přijímám i často denně duchovně, přijímám-li skutečně, připomínám si hned, jak vstanu, jakého štěstí se mi má dnešního dne dostati. Po sv. přijímání ustavičně děkuji Bohu a poslední přijímání v měsíci považuji za poslední

svého života. A pak i na to myslím, že kdož nehodně sv. svátosti přijímají, zavrženi budou; kdož ale hodně, dosáhnou radosti věčné. A jak přijímáme sv. svátosti v životě, tak i při smrti. *(Gaume.)*

3. Posměch dochází trestu;

viz i: „rouhání 4 c!“

Michael III., císař cařihradský, byl v mladém věku od zbožné matky Theodory velmi bohabojně vychován, když však povyrostl, shodil se sebe jařmo kázně mateřské a místo napomínání mateřských poslouchal raději návodu a rady bezbožných lidí. Došlo to s ním tak daleko, že i věcmi svatými a Božskými pohrdal a z nich sobě jen úšklebky tropil. Tak kdys sosnoval divadlo, v němž jeden herec představoval arcibiskupa cařihradského v rouše církevním, druzí opět jiné biskupy představovali a ctihodné úkony církevní zvláště pak sv. svátosti v posměch veřejně uváděli a sice se to stalo dle nařízení císařova právě na den, kdy Církev sv. slavila na nebe vstoupení Páně. A hle, tu se počala země u hrozném zmítání vln mořských třásti; zemětřesení to pak trvalo celou noc, ohromná socha císaře Justina se sesula, všecken lid trnul strachem, jen císař zůstal bez pohnutí; zlořečil jako dříve a když právě sobě v skvostných jídlech vybíraje u stolu seděl a při tom dle obyčeje svého z posvátných úkonů církevních sobě posměch tropil, od vlastních synů svých přepaden a zavražděn jest. *(Mehlera příklady.)*

Svátostniny.

1. Vůbec. Užívalo se žehnání; jsou mocné.

Žehnání užíval Bůh sám již při stvoření světa, čteme: „Bůh ohledl vše, co stvořil a naleznuv vše dobré pravil: Roste a množtež se!“

I v starém zákoně je nalezáme. Tak Mojžíš žehnáním hořkou vodu proměnil v sladkou *(2. Mjž. 4.)*, Eliseus očistil prameny v Jerichu, vhodiv do nich žehnaje sůl *(4. Kr. 2., 21.)*, Tobiáš žehnáním ložnice vypudil zlého ducha *(Tob. 8.)*.

Užívalo se i zvláštní formule u židů, tak Aron *(4. Mjž. 6, 24.)*.

V novém zákoně Kristus sám začasto žehnal. Tak pět chlebů a dvě rybičky; dítkám; skládaje ruce na nemocné; při poslední večeři, ustanovuje nejsv. svátost oltářní.

A dle příkladu Kristova žehná a světí Církev osoby i věci. Uděluje nižší a vyšší svěcení. Světí kostely, oltáře, zvony, náčiní, oděv, které při službách Božích se užívají, kadidlo, světlo na den očisťování Panny Marie, popel na popeleční středu, ratolesti na květnou neděli, sv. oleje a křížmo na zelený čtvrtek, oheň na bílou sobotu, křestní vodu v sobotu před hodem velikonočním a svatodušním. — Žehná všemu lidu při mši sv.; při průvodech a po mši sv. a při požehnání; těm, kdož se chtí zpovídati, nemocným při udělování posledního pomazání, králům při korunovaci, zemřelým při pohřbu. — Světí i vodu na pokropení; sůl, víno na den sv. Jana Evandělisty; chleba, vejce a maso na hod Boží velikonoční; květiny a koření na den na nebe vzetí Panny Marie a narození; škapulíře, korouhve, zbraně atd., i domy, pole, lodě, továrny, železnice obrazy, sochy, penízky atd. *(Schustera Kat. Handb.)*

Královna *anglická* onemocněvši požádala, ani všickni lékaři o jejím uzdravení pochybovali, sv. Adelelma, aby kousek chleba požehnal a jí ho zaslal, že se jistě uzdraví. Sv. muž jen na velké prosby žádost tu vyplnil a hle, nemoc zmizela. *(Haid.)*

2. Kadidlo. Užívalo se ho.

Kadidla užívali již pohané na př. Řekové a Římané při obětech, aby slavnost zvýšili.

V starém zákoně žádal Bůh sám zápal kadidla *(2. Mojž. 30.)*.

Kristus svým příkladem užívání kadidla poručil a proto se ho užívá v Církvi. A proto již apoštolské konstituce se o něm zmiňují, jakož i liturgie sv. Jakuba, sv. Basila a sv. Chrysostoma. Konstantin veliký, jak sv. Sylvestr píše, rozličným kostelům v Římě daroval vzácné zlaté kaditelnice, z nichž mnohé 20 liber vážily a drahokamy okrášleny byly. *(Krönes: Real-Lex.)*

3. Olej. Užíval se; jest mocný.

Oleje užívalo se již v starém zákoně. Tak Jakub pomazal kámen, na němž ve spaní Bůh se mu zjevil a svou všudypřítomnost oznámil, olejem *(1. Mojž. 35.)*.

Olejem mazáni byli: nejvyšší kněz, proroci a králové.

I v novém zákoně se ho užívá a sice při křtu sv., svátosti sv. biřmování, posledního pomazání a svěcení kněžstva. Užívá se ho i při svěcení sv. nádob, oltáře a kostela.

Sv. *Didakus* olejem mnoho nemocných uzdravil. *(Astulfus.)*

V egyptském městě *Afroditě* objevilo se mnoho hadů, kteří lidi i zvířata uštknutím usmrcovali. Tu žádali obyvatelé sv. Hilaria za pomoc a hle, svatý mazal uštknuté sv. olejem a oni pozdravili se. *(Mätzler.)*

Jistá žena *v Alexandrii* nabyla u hrobu sv. Zosima, biskupa syrakuského, opět zraku, pomazavši si oči sv. olejem. *(Ferrarius.)*

Cadfriede, která s králem anglickým Osvínem zasnoubena byla, jela po moři na oddavky a tu povstala velká bouře. I vlila Cadfriede na radu kněze Utty sv. olej do moře a bouře ihned přestala. *(Šmída: Repert.)*

Podobně i *Jan Dominik Lore*, když z Neapole za jasného počasí vyjel, překvapen jest na moři strašnou bouří, že všickni, kteří se na lodi nalezali, mysleli, že zahynou. Tu vhodil Lore několik kapek oleje do moře a hle, ihned se utišilo. *(Pepe.)*

4. Penízek.

Na zjevení jisté sestry *Kateřiny* v Paříži r. 1830 zhotovily se medalie na počest neposkvrněného početí blahoslavené Panny Marie, kteréž zvláště ve Francii zhusta na krku se nosí, ano i vojínové jich užívají a mocnost jejich vychvalují. A medalie ta rozšiřovaná zvláště od r. 1836 opatem Desgenettesem stala se nástrojem přepodivných na víru se obrácení a zázračných uzdravení. A proto není ve Francii ani jediné nábožné dámy, ani poněkud zbožného laika, ani kněze, ani biskupa, který by nerozdal několik tisíc medalií neposkvrněné Panny. Když spatří stařeček vnučky své, pohledne jim nejprv na krk. A ony mu již ukazují zázračnou tu medalii a odříkávají mu vyrytou na ní modlitbu. I jest to první modlitba, kterou katolické dítky naučí se žvatlati. Medalii tu nosil i maršálek Bogeaud a při bitvách držel ji v krvácejících rukou na ústech přemnohý umírající vojín. Medalie ta byla mu poslední upomínkou na Boha, poslední útěchou a nadějí v životě v posledním okamžení. *(L. Veuillet.)*

A když medalie ta vložena byla na srdce jistého nevěrce a s ní se spojily modlitby jeho rodiny, aby se obrátil umírající jejich miláček, podivuhodně působila, že vskutku se smířil s Bohem a klidně zesnul v Pánu. *(V. Drevon.)*

Sv. *Genovefa*, panna, již co dítě byla velmi zbožná Když do rodiště jejího Nanterre zavítal na cestě do Anglie sv. German, biskup z Auxerre, a tam přenocoval: žádal ho lid o požehnání, uslyšev o něm. Mezi davem nalezala se i sedmiletá Genovefa se svými rodiči. Uzřev ji svatý, vnuknutím Božím nechal ji blíže k sobě přistoupiti a řekl rodičům: „Blahoslavení jste, že takové dítko máte; vychovávejte je bedlivě pro Boha, neboť Jemu jest věnované!“ Den na to nechal ji zase k sobě přijíti a napomenul ji, aby zůstala věrná předsevzetí svému. Onať se totiž zalíbila Bohu, že vždy zůstane pannou. Na to jí dal peníz měděný s obrazem Ukřižovaného a poručil jí, aby ho vždy na krku nosila a při pohledu naň vždy na slib si zpomenula. *(J. Bílého: Legenda.)*

Když znamenitý francouzský jenerál *Canrobert* do války proti Rusům táhl, obdržel od císařovny své malý penízek neposkvrněného početí Panny Marie, aby ho nosil s důvěrou a že ochrany nalezne. Jenerál nosil dle přání císařovny penízek na prsou. V bitvě u Almy na blízku něho roztrhla se puma a on udeřen jest, avšak právě na místo, kde byl penízek a tak na životě zachráněn jest. *(Zollnera: kat. káz.)*

5. Popel.

Popele co znamení pokání a pokoření užívalo se již ve starém zákoně. Tak se popelem posypali Ninivetští *(Jon. 3, 5.)*, Judita *(9, 1.)*, Mardocheus, uslyšev o záhubných listech králových *(Est. 4, 1.)*.

6. Voda svěcená.

a) Užívalo se jí.

Svěcení *vody* jest již prastaré, ještoť již sv. Jarolím o ní zmínku činí. Odtuď Asperges. Ano již ve starém zákoně nalezáme je předpodobněné. Když totiž v městě Jerichu a v okolí voda velmi nezdravou se stala, prosili mužové města proroka Elisea o pomoc, kterýž řekl, aby přinesli nádobu novou a nasypali do ní soli. I učinili tak a Eliseus pomodliv se vyprosil u Boha, že vody ty uzdraveny jsou *(4. Král. 2, 19.)*. Ostatně ysopem se pokropovali, obmývání i zákonem bylo poručeno. Ve svatyni nalezala se nádoba s vodou, v níž kněz ruce si umýval.

I u pohanů nalezáme umývání a pokropování vodou.

Císař *Lev VI.* dal rozkaz, aby vůdce ten den před bitvou svěcenou vodou pokropiti dal vojsko. *(Haid.)*

b) Prospívá.

Církevní dějiny připomínají nám mnohé příklady o zázračné působivosti vody svěcené. Tak:

Sv. *Afradates* vypudil svěcenou vodou nesmírná hejna kobylek, kteréž všecko poplenily.

Sv. *Anselm* navrátil slepému svěcenou vodou zrak.

Sv. *Bernard* vyléčil jí mnohé rozličné nemoce mající

Sv. poustevník *Eufrates* vyléčil svěcenou vodou koně.

Sv. *Fortunat* uzdravil jí pachole nohu si zlomivší.

Sv. *Jan zlat.* uzdravil jí na červenku trpícího.

Sv. *Jiljí* užíval svěcené vody k vymítání zlých duchů a osvobodil od nich více než 50 posedlých osob.

Sv. *German* a *Lupus* utišili svěcenou vodou strašné hromobití.

Sv. *Kuthbert* vyléčil člověka na smrt nemocného.

Sv. *Kvintian* svěcenou vodou uzdravil člověka zimnicí trápeného.

Sv. *Malachiáš* uzdravil jí paní raka mající; jindy zase umírajícího prince škotského.

Sv. *Marcel* svěcenou vodou zbořil pohanský chrám.

Sv. *Řehoř velký* zahnal svěcenou vodou z kláštera zlé duchy; sv. *Eligius* z 50 posedlých. *(Mehlera příklady.)*

Sv. *Sanctulus* rozmnožil svěcenou vodou olej.

Proto kropenky v kostele, kdež svěcenou vodou sv. křížem se znamenáme.

Isfridus, biskup, svěcenou vodou navrátil jednomu slepci zrak. *(Crantzius.)*

Sv. *Hedvika* vždy po mši sv. poprosila kněze, by na ni ruce vložil a svěcenou vodou ji pokropil; z čehož milosti zvláštní od Pána Boha očekávala i docházela, oblevy totiž neb uzdravení v čas choroby *(Drahé kameny.)*

O vodě svěcené vyslovuje se sv. *Terezie*, duchem Božím osvícená, takto: „Zakusila jsem často, že ďábel vody svěcené velmi se štítí. O sobě mohu tvrditi, že voda svěcená mou duši sílila a podivuhodně občerstvovala. Nespočívá výrok můj na domněnce, alebrž na zkušenosti. Užitek blahodějný pocítila jsem jako žíznivý napiv se, občerstvení cítí v celém těle. I připomínám si vděčně, jak velmi prospívají svěcení Církve sv. Modlitba Církve dodává svěcené vodě takové moci.“ *(Sv. Terezie.)*

V domě jistého *Hortensia* vypukla zimnice, na níž několik sluhů zemřelo. Tu se odebral Hortensius k sv. biskupu Clermontovi a prosil ho, by zaň k Bohu se modlil. Clermont přislíbil a spolu svěcenou vodou pokropil dům Hortensiův a zimnice přestala. *(Haid.)*

V Indii se dalo jednou velmi mnoho myší do osení. A hle, pole, které křesťané svěcenou vodou pokropili, neutrpěla žádné pohromy od myší.

(Th. Nelk.)

V Japansku roznemohl se nebezpečně jistý urozený pán a lékaři o něm pochybovali. Tu ho ale vyléčil jeden křesťan, když mu byl nemocný přislíbil, že uzdraví-li se, stane se křesťanem, tím, že mu dal svěcenou vodu píti.

(Muffeio.)

Za panování papeže *Štěpána XI.* r. 885 navštíven byl Řím suchem, neúrodou, hladem a kobylkami. Štěpán se modlil a nebesa vydala dešť přehojný, Štěpán posvětil vodu a kamkoliv svěcená voda ta vylita byla, všude kobylky mizely a více se nevrátily.

(Macana výb.)

Jistý *žid*, který víru Kristovu přijal, měl od císaře Konstantina uloženo, aby v městě Tiberias vystavěl chrám. Než nemohli nižádným spůsobem v peci potřebného vápna náležitě vypáliti. I vzav s důvěrou silnou svěcenou vodu, pokropil jí pec a od té doby vápno v peci té dobře se pálilo. *(Sv. Epifanius.)*

c) Nezneužívej!

Wieland, znamenitý spisovatel a protestant, velmi si vážil hodného katolického faráře Ignáce Valentina Heggelina. Jednou přišel Wieland s panstvem katolickým do kostela a tu Heggelin podal hraběti a hraběnce svěcenou vodu, nikoliv ale Wielandovi. Když se ho napotom Wieland otázal, proč i jemu svěcené vody nepodal, odpověděl Heggelin: „Proto, že dle vaší víry máte svěcenou vodu za pouhý prázdný obřad, já pak obyčejů křesťanských nechci zneužívati k pouhé zdvořilosti.“ *(Kr. Šmíd.)*

Svědectví,

viz: „žaloba!“

Svědomí.

1. Dobré.

a) Měli; Bůh jim vládne.

Svědomí dobrého a pokojného měli:

Samuel, an přede vším lidem říci mohl, že ničeho nikomu nevzal *(1. Kr. 12, 1.)*.

Job, an v největším utrpení trpělivosti nepozbyl *(Job 27, 6.)*.

David, jak dosvědčuje v *(Ž. 7, 4; 1. Kr. 20, 1.; 24, 9.)*.

Pán Ježíš, an směle mohl nepřátelům říci do očí, zdaž ho mohou z hříchu nějakého viniti *(Jan 8, 46.)*.

Sv. Pavel odvolával se na dobré svědomí své *(2. Kor. 1, 12.; 2. Tim. 1, 3.; Žid. 13, 18.)*.

Synové Jakubovi *(1 Mjž. 44, 7.)*; Ezechiáš *(Is. 38, 3)*; Štěpán a Pavel *(Sk. ap. 6, 15.; 7, 1.; 20, 17.; 24, 12.)*.

Král *Štěpán Batory* pravil, když mu někteří radili, by odštěpencům více nedovolil navraceti se do Církve katolické: „Já vládnu lidmi, Bůh svědomím; tři jsou zajisté věci, které Bůh sobě výhradně zůstavil: z ničeho něco učiniti, budoucí věci věděti, svědomím vládnouti. *(Štěpán Batory.)*

b) Ničeho nepodržuje; ani smrti se neleká.

Newmann, slovutná hlava pusejstů v Anglicku, navrátil se do katolické Církve; však že už 10 let dříve již byl tajným katolíkem, dělal si z toho svědomí co veřejný katolík, že skrze tak dlouhý čas důchody fary protestantské požíval. Nemaje, čím by náhradu učinil, zjevil se o tom přátelům a příznivcům. A aj, oni učinili sbírku a církvi protestantské místo Newmanna náhradu učinili. *(Macana výb.)*

Císař *Pertinax*, byv před zrádci varován, odpověděl: „Dobré svědomí nepotřebuje žádné stráže!“ *(Lausch.)*

Sv. *Eusebius*, biskup vercellenský, a mnozí jiní byli vypovězeni. Jim pak se zdálo každé místo, kamkoliv se dostali, místem rozkoše. Jim nescházelo nic, jelikož na víru bohati byli. Byli sice chudi na prostředky, že náklad žádný vésti nemohli, ale jiných obohacovali milostmi. Byli sice posty a nesnázemi, vězením a bděním nočním zkoušeni, ale nikoliv umořeni. V slabosti nabývali síly. Jich nelákalo nic k požívání časných radostí, neboť žízeň po spravedlnosti sytila jich. Palčivost vedra jich neožehla, protože naděje věčných milostí jich občerstvovala. Nepodlehli třeskuté zimě, neboť duch nábožnosti rozehříval jich. Oni nebáli se vazeb, protože je Kristus vazeb hříchu zbavil. Nežádali smrti zbaveni býti, neboť byli přesvědčeni, že opět z mrtvých vstanou s Kristem Ježíšem. *(Sv. Ambrož.)*

Na sv. *Františka Regis* pustil se jednou jistý důstojník, že mu odvrátil milenku, kteráž se dala na pokání. I vytasil naň meč, řka: „Nyní musíš umříti!“ Svatý odpověděl se vší klidností: „Dovolte mi jen několik okamžení, abych dříve na Boha pamatovati

mohl!“ Brzy na to s jasnou tváří řekl: „Nyní si dělejte se mnou, co chcete, přeji si ze srdce umříti pro Ježíše Krista.“ Důstojník užasl nad takovým klidem duše a vrhna se svatému k nohoum, prosil za odpuštění.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Do komůrky sv. *Hilaria* vstoupili náhle dva mužové divokého vzezření, byliť lupiči a vrahové. „Co pak by's činil?“ pravil jeden z nich, „kdyby tě vrahové přepadli?“ „Kdo ničeho nemá,“ odvětil sv. Hilarion, „nemá se také vrahů co báti.“ „Což ale,“ pravil druhý, „nevíš, že tě můžeme zavražditi?“ „Ovšem, avšak kdo má dobré svědomí, nebojí se ani smrti.“ I podivili se vrahové neohroženosti zbožného muže a pravili: „Od tohoto okamžení nechceme více loupiti, neboť jasně vidíme na tobě, že dobré svědomí jest největší poklad na světě.“ (*Blumen der Wüste.*)

c) Síli v utrpení i smrti.

Ages, byv před popravou od kata odprošován a vida ho plakati, pravil: „Ustaň, bratře! pro mne slze vylévati; neboť jsem-li nespravedlivě proti zákonům k smrti odsouzen, jsem v tom mnohem lépe, než ti, co mne odsoudili.“ (*Plutarch.*)

I mudrcové pohanští poznali útěchu dobrého a muky zlého svědomí.

Bias praví, že dobré svědomí činí život bezstarostný.

Cicero dí, že věk ctnostně strávený všelikés útěchy podává a všecken žal zapuzuje.

Diogenes jen toho měl za prázdna strachu, kdo zlého činu vědom si není.

Seneka vece, že mudrc nachází útěchy z dobrého svědomí.

Sokrates dovozuje, že kdo sobě ničeho vědom není, žije beze strachu.

(*Sv. Ludvík gran.*)

Sokrates, byv k smrti odsouzen, pravil k Apollodoru, jenž ho litoval, že nevinen má zemříti: „Což chceš raději, abych vinen zemřel?“ (*Xenofon.*)

Tectamenes, od eforů nevinně k smrti odsouzen, odcházel usmívaje se a když se ho tázali, zdaž lacedemonskými zákony pohrdá, odpověděl: „Nikoliv, ba raduji se, že mohu trest podstoupiti, který jsem nikomu neustanovil a od nikoho nedostal.“ (*Plutarch.*)

Titus Vespasianus, uslyšev, že předchůdcové jeho mnoho křivdy od poddaných museli snášeti, pravil: „Nikdo mne nemůže ani pohaněti, ani mi ukřivditi, protože ničeho nečiním, nad čímž jiní pozastavovati by se mohli.“

(*Xiphilinus.*)

Sv. *Augustin* napsal kacíři Sekundinovi takto: „Mysli si o Augustinovi, co se ti líbí, jen když mne svědomí před obličejem Božím neviní.“

(*Sv. Augustin.*)

Krásně píše sv. *Jan zlat.* v listu ku Ciriakovi: „Když jsem měl od císařovny Eudoxie z města býti vyhnán, nic jsem si to k srdci nebral, toliko jsem toto u sebe myslel: „Chce-li mne císařovna vyhnati, nechť vyžene; Hospodinova jest země i plnost její. Chce-li mne sekati, nechť seká; Isaiáš totéž trpěl. Chce-li mne uvrci do moře, nechť uvrhne; rozpomenu se na Jonáše. Chce-li mne hoditi do ohně, totéž trpěli tři mládenci. Chce-li mne předhoditi divoké zvěři, zpomenu si na Daniele do jámy lvové vhozeného. Chce-li mne kamenovati, ať kamenuje; budu míti prvomučeníka sv. Štěpána za společníka. Chce-li mne hlavu stíti, ať setne; budu míti společníka sv. Jana křtitele. Chce-li mi vzíti statek můj, ať vezme; nahý jsem vyšel z života matky své, nahý odtuď odejdu. Mne apoštol pamatuje, že Bůh osoby člověka nepřijímá a kdybych se chtěl líbiti lidem, nebyl bych služebník Kristův.“ (*Sv. Jan zlat.*)

Kdykoliv se sv. *Lupu*, biskupu, na cti utrhalo, aneb když hrubě pomlouván byl, říkával: „Člověku neškodí cizé řeči nic, jen když ho vlastní svědomí nehryze; kdo se lidem chce líbiti, nemůže služebníkem Kristovým býti.“

(*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. *Martin*, biskup turonenský, jsa v posledním tažení, uzřel pokušitele, kterýž poznovu útok naň činiti chtěl. I vece k němu důvěrně: „Co tu stojíš, krvežíznivá obludo, co tu hledáš, bídný tvore? na mně ničeho neshledáš, co by tvého bylo.“

(*H. J. Karlíka: Život. svat.*)

Sv. *Tiburc*, byv na rozkaz M. Fabiana strašně mučen, aby víru zapřel, stále jen volal: „Rozhodni se, na čem chceš, každý trest jest mi nepatrný, ant mám čisté svědomí.“ (*Surius.*)

Když mnozí předhazovali *Alfonsovi*, králi aragonskému, že mimo obyčejů jiných králů bez komonstva chodí, odpověděl jim: „Nevinu svou mám za průvodčího.“ (*Ant. Panormius.*)

Jistý zpustlý *mladík* dostal se do společnosti hodných lidí a zacházeje často s nimi, zamiloval si ctnost a čistotu, takže, ač velmi musel sám sebou bojovati, konečně se zcela obrátil. Avšak mnozí nevěřili v obrácení jeho a špatně o něm smýšleli a mluvili, nad čímž se mladík velmi rmoutil. I těšil ho jeden stařec, an hořké slze proléval, řka: „Milý synu! více ceny máš, než pověst o tobě jest. Utiš se a nedbej na to, co lidé o tobě soudí, jen když Bohu jsi milý a máš dobré svědomí.“ (*Mehl. příkl.*)

2. Úzkostlivého se varuj!

Jistý bohatý *muž* naříkal si kdys sv. Františku sál., že se obává, že pro bohatství své nebe nedostane. A na otázku biskupovu odpověděl: „Proto se bojím, že dle sv. evandělia bohatý sotva do nebe se dostane a já bohat jsem.“ „Což máte nějaké nespravedlivé jmění?“ „Nemám, rodiče moji byli poctiví lidé a i já jen pilností a přičinlivostí jsem si jmění rozmnožil.“ „Anebo nepoužíváte jmění svého k dobrému?“ „Žiju dle svého stavu a přece se obávám; děti mám již všecky zaopatřené.“ „Divím se vaší úzkostlivosti, jste první, od něhož jsem slyšel, že si naříká, že má mnoho jmění, ať slyším opáčné stesky. Buďte jen dobré mysle a čiňte dobře.“ I dozvěděl se o muži tom sv. František, že vysoké úřady se ctí zastával a že se jich jen proto vzdal, aby tím více dobročinné skutky konati mohl. Podporoval chudé, chudobince, nemocnice, tak že polovici jmění svého k účelu tomu použil. I vůle jeho poslední byla dobročinná. Hlavním dědicem učinil Krista, jmění své odporučil dílem nemocnici Hotelu-Dieu, dílem dětem svým. (*Camus.*)

3. Zlé.

a) Měli; prozrazuje se.

Svědomí zlé a nepokojné měli:

První rodiče, hledíce se po spáchaném hříchu před Bohem skrýti. (*1. Mjž. 3, 8.*)

Kain, zabiv bratra, bloudil po zemi. (*1. Mojž. 4, 16.*)

Bratří Josefa egyptského často nepokojně si zpomínali, co Josefu učinili. (*1. Mojž. 42.*)

Baltazar, král (*Dan. 5, 6.*); Antioch, král (*1. Mak. 6, 18.*); Jidáš, zradiv Pána (*Mat. 27, 3.*); Felix, vladař (*Sk. ap. 24, 25.*)

Jistý *Bessus* zavraždil svého otce. Čin ten nikomu nebyl znám, avšak svědomí strašně ho trápilo. Jednou šel se přáteli na procházku a tu krkavci na blízku krakorali. I zapomenuv, že přátelé s ním jsou, pravil zlostně: „Musíte mi vždy předhazovati, že jsem otce zavraždil?“ Zaraženi dívali se naň přátelé jeho, dán jest do vyšetřování a tu se vyznal z hrozného činu svého. (*Plutarch.*)

Dne 7. prosince r. 1874 ohlásil se chasník truhlářský z Chrudimi *Karel Anton* u četnictva v Pardubicích, že r. 1869 zavraždil manžele Koucké ve Chrudimi, slyšev, že mají nahospodařené peníze. Svědomí prý jej hrýže a proto se sám udal. (*Čas. Čech 1874.*)

Dne 5. března 1880 roznesla se zpráva o úmrtí 79leté výměnkářky *Kateřiny Dohnalové* v Křenovičkách okr. votického a nikomu nenapadlo bráti v pochybnost, že zemřela smrtí přirozenou; neboť tak vysoké stáří poskytuje člověku dostatečné příčiny, aby každého okamžení připraven byl ubírati se z tohoto světa. Pochována tudíž jak náleží a dne 10. března přišel do Křenovic obecní tajemník, aby sepsal pozůstalost. Začal se vyptávati, jak obyčejně, manžela zemřelé výměnkářky Vojtěcha Dohnala na den úmrtí atd. Aniž se tajemník nadál, zalomil Dohnal rukama a zvolal: „Já to udělal, já ji ze strachu před mladými škrtil (majiteli domku), oni mě k tomu měli. Když se tajemník tázal starce, co to učinil, odpověděl: „V pátek večer v 9 hodin jsem svou ženu zardousil.“ Při tom vypravoval, že jest trápen výčitkami svědomí, že nemá pokoje a proto že se přiznává, aby jej tajemník udal. Na to v noci vrah zatčen a do Votic dopraven, kdež se také vyznal. (*Tamtéž 1880.*)

Jednou byla na stůl přinešena telecí hlava. Tu jeden *muž* zvolal: „Ach, toť jest hlava člověčí!“ a přiznal se, hněten zlým svědomím, že kdys jednoho kupce zavraždil. (*Lohn. bibl.*)

Zámečník *Rupert* scházel jednou z rána ve zlosti všecka vrabčí hnízda pod střechou stavení svého. Sousedův Toníček pravil pak dcerušce zámečníkově: „Haničko, proč pak má tatínek tvůj na vrabce tak velkou zlost.“ „Ach!“ vzdychlo dítě, „od té doby, co přinesl tatínek zlatý kalich a stříbrné svícny domů, křičí prý vrabci, jak on myslí, každodenně při rozednění: „Krad! krad!“ Toníček to povídal svým rodičům, kteří se toho velice lekli, any se loni ty věci vskutku z kostela ztratily. I udal soused věc tu úřadu, zámečník byl zatčen a vyznal se, že paklíčem do sakristie se dostal a tu kostelní krádež spáchal. Byl odsouzen na několik let do káznice. „Ti proklatí vrabci,“ zvolal před soudem, „jsou vinni mým neštěstím.“ Vrchní však pravil: „Vrabci tě neprozradili, nýbrž svědomí tvé. Zlé svědomí jest ustavičný žalobník, jenž nikdy nemlčí a přivedlo na světlo již mnohý tajný zločin.“ (*Kr. Šmída.*)

Bývalý litograf F. S, 37 let stár, udal na policejním komisařství v Karlíně z roku 1876, že když byl zaměstnán co diurnista ve Velvarech, zapálil tam ze msty stodolu, oheň však že byl záhy uhašen. Palič byl odevzdán zemskému co trestnímu soudu. (*Čas.: Čech 1878.*)

Blíž *Štuttgartu* žil mlynář, jenž, jsa mrtvicí raněn v posteli ležeti musel, při tom ale čilého byl ducha. Jednoho dne, an sám doma byl, přišla cizá žena a nabízela kořalku. Rozloben pohleděl na ni mlynář, kterýž pohled ženu tak pomátl, že zvolala: „Proč se díváš na mne? vždyť jsem nic zlého neudělala.“ Mlynář pohlížel na ni tiše dále a tu vzkřikla žena: „O Bože, jedno nemanželské dítě jsem zplodila,“ a když mlynář dále na ni hleděl, doložila: „odkud pak to jen ví, dvě, ano dvě jsem měla, neublížila jsem jim ale.“ „Neublížila jsi jim?“ pravil mlynář. Načež žena: „Ó Bože, co jest to za muže, jedno jsem zabila.“ I vylítla z domu bez smyslu a brzy došla zaslouženého trestu.

(*Mehl. příkl.*)

Před devíti lety pohádal se v moravské vsi Svitavce sedlák Josef *Veselka* v hospodě s jistým krejčovským chasníkem. Když odchazeli z hospody, počíhal si Veselka na krejčího, zabil jej a hodil do řeky Svitavy. Když se vražda stala, bylo i nebe pobouřeno, hřmělo a blýskalo strašně. A to po všecka leta připomínalo Veselkovi krvavý jeho čin. Veselka byl silný chlap, ale jakmile se na obloze mraky objevily a trochu zahřmělo, třásl se jako osykový list. V letě při jedné takové bouři r. 1877 přiznal se manželce ze svého činu, tato o tom zmínila se sousedovi, soused roztrousil věc mezi kamarády a tak se donesla věc až k soudu a Veselka zatčen jest. (*Čas.: Čech 1877.*)

b) Probouzí se zvláště v smrti; vyznává se.

Před čtyřmi lety ztratil Fr. *Čermák* v Pardubicích 480 zl. a sliboval tenkráte znamenitou odměnu tomu, kdo poctivě peníze vrátí. Než nikdo nepřicházel a měšťan oželel konečně ztrátu. Tyto dny povolán byl ku smrtelnému loži jisté chudé stařenky, jež mu odevzdala dotčené ztracené peníze. V poslední chvíli ulehčila svému svědomí.

(*Čas.: Čech 1879.*)

Za času papeže *Klimenta VIII.* byl v kostele St. Maria de Monticelli zdánlivě mrtvý pohřben v hrobce. Když v hrobce zase přišel k sobě, volal marně o pomoc, tapal ve tmě a nahmatal kosti mrtvých a blízek byl již zoufalství. V čas ještě byl vysvobozen. I otázali se ho pak, jakými asi myšlenkami v hrobce se zabýval? I odpověděl upřímně. „V mládí jsem se v zlosti dopustil vraždy. A tuto vraždu mi ustavičně svědomí mé předhazovalo: „Nuže, zrádče, čas trestu spravedlivého přišel!“

(*Mehlera příkl.*)

Na ostrově *Korsice* byl loupežník chycen a měl odpraven byti, uprchl však z vězení. Stráž byla za to dle vojenských zákonů k smrti odsouzena. Zvěděv to loupežník, hnut svědomím, sám se opět udal. Vladař pohnut velkomyslnou povahou loupežníkovou, dal i stráži i loupežníku milost a jen to loupežníku přikázal, aby opravdově se polepšil.

(*Jindy a nyní 1830.*)

Podobně v Bühler Amtu v Bádensku zabil jeden mladík v půtce druha a utekl přes Rýn. Za několik roků ale navrátil se a sám soudu udal a z vraždy vyznal. Na otázku: proč tak učinil? odpověděl, že nikde neměl pokoje a že

svědomí ustavičně ho poňoukalo, aby se udal. *(Alb. Štolz Kat. Kal. 1847.)*

Tyto dni večer 1877 vyznal se sluha *Michal Matiš* z Polan v Uhrách na policejním ředitelství ve Vídni, že roku 1869 se svým soudruhem Blazkó milenku tohoto Terezii shodil do Dunaje, kdež se utopila. Blazkó několik dní po vraždě se oběsil. Matiš neměl od té doby nikde stání, neustále hryzlo jej svědomí. Konečně nemohl to snésti a přijel schválně z Uher, aby se před soud postavil. *(Čas.: Čech 1877.)*

Nalezení ženské mrtvoly pod hromadou hnoje zámožného muže v *Oestrichu* (Porýnsko) způsobilo minulé leto velké podivení. Nyní se věc vysvětluje. Bratr dotyčného majitele domu přiznal se, že před 12 lety tento blízko Oestrichu na silnici nalezl perlami vyšívanou cestovní tašku, ve které bylo 38.000 zl. hotových peněz. Dáma, guvernantka panské rodiny, přišla pro peníze a při té příležitosti byla ve sklepě zavražděna. Páni se domnívali, že guvernantka s penězi utekla a proto nebylo po ní v Oestrichu dále pátráno. Za své mlčení obdržel prý od bratra 200 zl., ale nyní nedává mu svědomí již žádného pokoje. Oba bratří jsou zatčeni. *(Tamtéž 1877.)*

Již po čtyry roky pohřešoval se v *Šaumburku* v Němcích hostinský Scheffler. Jeho žena pravila, že odešel do blízkého lesa pro stlaní. A vskutku, našli po něm čepici, hrabičky a pytel. Nyní teprv, když se nebezpečně rozstonala, vyznala na smrtelné posteli, že muže upekla v chlebové peci, kteréž, jak známo, v Němcích mnohem vyšší jak u nás jsou. *(Tamtéž 1878.)*

V jistém *vlašském* městě pilo několik obuvníků v jedné hospodě pohromadě a když se podnapili, povstala mezi nimi hádka. V zlosti vytáhl jeden nůž a vrazil ho ve všeobecném zmatku druhému hluboko do srdce a jsa nepozorován odešel spěšně z města. Za branou spatřil spícího muže, který s ním pil, ale před hádkou odešel; i vtrčil mu za pás krvavý nůž a utekl. Zatím povstal v městě hluk a shon a onen spící muž co domnělý vrah k smrti odsouzen, když, ač nevinen, mučen doznal, že vraždu tu spáchal. Již měl býti odpraven, když pravý vrah, stísněn zlým svědomím se se dostavil sám a z vraždy se vyznal. I byl k smrti odsouzen a onen nevinný propuštěn. *(Frat. Londer.)*

c) Trýzní vždy a všude.

Dyonisius, samovládce syrakusánský, maje zlé svědomí, v ustavičné žil bázni. Proto se dal od svých dcer holiti, ale ani těm nevěřil, a užíval kamínku. Lože měl upravené jako tvrz a když se tam odebral, vytáhl za sebou most. *(Engelgrave.)*

Kaligula pro své hanebnosti, které páchal, ustavičně se bál a třásl a sotva tři hodiny v noci spal a když hřmělo schovával se pod postel. *(Svetonius.)*

Císař *Nero*, zavraždiv vlastní matku, ustavičně ji viděl a naříkal, že furie (vlastně zlé svědomí) ho pronásledují. *(Svetonius.)*

Perseus dal všecka vlaštovčí hnízda odstraniti; připadalo mu, jako by mu ustavičně přivolávaly, že co otcovrah smrti hoden jest. *(Hunolta káz.)*

Portencius dopustil se vraždy a tu neměl pokoje ani ve snu. Jednou v noci zvolal: „Ach! přispějte mi ku pomoci, sice zahynu; Ausuanus s chotí Papianillou, které jsem zavraždil, volají mne před soud Boží.“ Tím se prozradil a brzy od rozkaceného lidu ukamenován jest. *(Sv. Řehoř.)*

Již pohan *Seneka* dosvědčuje, kterak zlé svědomí člověka velmi trestá, an dí: „A kdyby's se pro svůj hřích žádného báti nemusel, boj se sám sebe; neboť jinému můžeš uniknouti, sám sobě ale nikdy. Tvá zloba jest již velký trest.“ *(Seneka.)*

Tiberius, císař římský, hanebné ukrutnosti páchal. Třesa se zlým svědomím před vražednou rukou, dal na tisíce osob odpraviti, ba uděšen odešel tento ukrutník dokonce z Říma a usadil se na nepřístupném ostrově Capreae, kdež uprostřed stráže s několika nezbednými lichotníky v hanebné prostopášnosti život trávil, až konečně od jednoho z nich usmrcen jest. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Herodes Antipas dal sv. Janu křtiteli, kterého si sám vážil, stít hlavu. Svatého však stín ho strašil, neboť uslyšev pověst o Pánu Ježíši, řekl: „To jest Jan, oněť vstal z mrtvých.“ *(Mat. 14, 2.)*

V noci mezi 8. a 9. červencem roku 518 zuřila strašlivá bouřka nad městem Cařihradem; i bylo hrůzyplné blýskání

a hřímání. Tu procitlo v hříšný sen ukolébané svědomí císaře *Anastasia*, který Církev katolickou pronásledoval a ze lži a přísahy si jen posměch tropil. Všecken poděšen běhal ve svém paláci, ale nikde nezdál se býti dosti bezpečným. Konečně se skryl v malé komůrce, kde ale po utišené bouřce mrtev nalezen jest. Strach a hrůza trestající spravedlnosti Boží usmrtily jej. (*Macana výb.*)

R. 1872 v březnu dodána k cís. kr. soudu v Budějovicích *stará žena*, která před 40 lety zpáchala dvojnásobnou vraždu na svých dvou vlastních dítkách, aniž by se po celou tu dobu byla něčím prozradila. Myšlenka na děsnou vraždu ji však povždy trápila; i neměla pokoje, až se přiznala k strašnému činu, načež dodána soudu. (*Pokrok 1872.*)

Jistý *člověk* zavraždil své dítě a vstoupil pak, aby hryzení svědomí ušel, do kláštera; avšak ani zde neměl pokoje a proto sám se u soudu udal, aby byl k smrti odsouzen. (*Sv. Alfons Lig.*)

Roku 1860 zabil *Jan Gubacsek* svou manželku. Než jej odsoudili, onemocněl těžce a dán jest do nemocnice. Odtuď však utekl do Polska, kde právě byla revoluce, a všude stavěl se v první řady, hledaje smrt, však vždy zůstal neporušen. Odebral se tedy do Ameriky, kde opět ve válce mexické co dobrovolník smrt nalézti mínil, leč i zde jej smrt pominula. Konečně, poněvadž mu zlé svědomí pokoje nedalo, vrátil se zpět a udal se sám soudu v Pešti, jenž jej k smrti odsoudil. Nejvyšší zemský soud změnil však trest smrti v 14letý těžký žalář. (*Čas. Praha 1873.*)

R. 1816 byla do nemocnice *v Heidelbergu* jedna nemocná osoba dopravena a tu nemohouc více trýznění svého svědomí snésti, sama se vyznala, že zavraždila dvě nemanželské dítky své a spolu i doznala, že ustavičně ji svědomí trýznilo a volalo, aby se ze zlo činů svých vyznala, konečně pak sama žádala, aby ji co nejbolestnějším způsobem odpravili. (*Herbsta výb. př.*)

Muž bohatý *Chryges* rozkázal vdovu chudou i s dítkami z domu vyhnati, poněvadž mu nájem platit nemohla. Dítky prosily s matkou, aby se smiloval nad nimi, Chryges ale od nich se odvrátil a odešed do zahrady položil se na pohovce k odpočinutí jak obyčejně. Byl ale den velmi parný a okolo samé zahrady valil se potok a chlad šířil, panovalo takové ticho, že ani větříček nezavanul. I zaslechl Chryges šum rákosí na břehu, podobající se jako kvílení dítek a vdovy a byl velmi znepokojen na své pohovce. I poslouchal stále bublání potoku a myslil, že se na břehu mořském nachází; i bylo mu úzko. A když opět ucho k poslouchání naklonil, zahřměl hrom z mračen v dáli se zdvihajících; i bylo mu, jako by zaslechl hlas soudu. A hbitě se vzchopiv pospíchal domů a rozkázal služebníkům svým, aby hned ubohé vdově dům otevřeli. Ona pak odešla i s dítkami do lesa a nebyla více k nalezení. Mezi tím se bouře vznesla a blesky se křížily po obloze a velký příval se spustil. Tu zošklivila se mu zahrada i pohovka a nemohl okusiti více chladícího větérku. Brzy na to zachvácen jest Chryges nemocí těžkou a vždy v horečce zaslechl šum pohybujícího se rákosí, hučení řeky a hluboké hřmění zdvihající se bouře; a tak skonal. (*Bed. Krummacher.*)

Jindřich VIII., král anglický, upadl v nemoci své v smrtelnou úzkost; držel všecky, co u něho byli, za mnichy, jež buď do vyhnanství zapudil, buď odpraviti dal, a připadalo mu, jako by ho nyní volali před soudnou stolici Boží. (*Hunolta káz.*)

Jindřich, hrabě z Toggenburku, usmrtiv ze žárlivosti sluhu svého Kuno a vyhodiv manželku Ithu oknem, aniž by byl vše vyšetřil: neměl více pokoje. Zlé svědomí trápilo ho ustavičně a kamkoliv se obrátil, všude se mu děsné obrazy na oči stavěly. I umínil si konečně, že hrad opustí a vydal se s miláčkem svým, ošemetným Dominikem, do širého světa, vrhal se z jednoho veselí do druhého, z jedné rozkoše do druhé: ale ztraceného pokoje nenabyl, zlé svědomí chodilo s ním, kamkoliv se vrtnul a mluvilo k němu i v hluku radovánek světských i tichu nočním. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Karel, syn krále Ludvíka německého, vzbouřil se s bratrem proti otci. I rozbouřilo se později svědomí jeho tak, že ve dne v noci byl zasmušen a konečně ve Frankobrodě v zuřivost upadl. Nej-

prvé přišla naň zuřivost uprostřed shromáždění duchovních a světských pánů; tu najednou počal řváti a se proklínati, trhaje vše na sobě. V domnění, že ďábel ho posedl, vedli jej do kostela, kdež arcibiskup mohučský zaň mši sv. obětoval. Avšak po celý ten čas řval Karel tak, že všechen zpěv překřičel. Tak účinkovalo naň zlé svědomí. Jen s tíží pomocí lékařskou a modlitbou se později vyhojil. (*Herbsta výb. př.*)

Cařihradský císař *Konstans* dal bratra svého Theodosia odstraniti vraždou. Než jedva byl vykonán krvavý zločin, procitlo svědomí, ohlušené za dne, a tím hrozněji trestalo zlosyna v noci. Nešťastný císař téměř noc co noc vídal nešťastného bratra zavražděného, an v rouše jahenském stoje u lože jeho, podával mu číši naplněnou krví a káže: „Napij se, bratře!“ Císař takovým viděním celý poděšen vyskočiv s lože běhával po svém paláci, nemoha nikde nalézti pokoje. (*Blahověst 1857.*)

Za vzbouření v Anglicku získal si *Kromvel*, muž pokrytský, chytrý a bezbožný, u buřičů vážnost a hlavním byl původcem, že král k smrti odsouzen jest, při kterémž soudu si rozpustile počínal, stříkaje inkoust ze svého pera shromážděným soudcům do očí. Zatím uběhlo mnoho let a Kromvel nabyl velké vážnosti a neobmezené moci. Avšak když stál na výši moci a důstojnosti, přepadl ho najednou jakýsi velký strach, jenž nikdy více od něho neodstoupil. Naposledy nemohl nikdy dvě noce po sobě v též světnici spáti a jako by ten strach od světnic pocházel, dával si na každý den lůžko své do jiné světnice přenésti, zkoumaje, zdaliž by tam více pokoje nalezl. Svědomí nedalo mu pokoje. (*Škola B. Srdce 1868.*)

Jistý *loupežník* zavraždil nevinného pacholíka. Potom ale neměl pokoje a vstoupil do kláštera a tu všecko co nejvěrněji plnil. Avšak nemaje zde pokoje a slyše ustavičné hlas pacholíkův: „Proč jsi mne zavraždil?“ opustil klášter a udal se soudu v městě Diospolis, načež odpraven jest. (*Sabbatius.*)

Jistá zpustlá *matka* zabila své pětileté dítě, které po zemřelém otci mělo dědit. Prvé ho zavřela do sklepa a nechala ho tam tři dni, aby zemřelo. Když tam matka přišla po třech dnech, vztahovalo ručičky, prosíc: „Milá matko! dej mi chleba!“ avšak matka nechala ho hladem zemříti. Bylo slavně pochováno, když pak kněz při pohřbu se modlil: „Chleb náš vezdejší dejž nám dnes!“ vzpomenula si zlá matka na slova dítěte a byvši jako bleskem zlým svědomím dotknuta, vyznala se z vraždy. (*Šmída: Repert.*)

Za času francouzské revoluce žil vznešený muž *Mirabeau*, jenž byl ukrutník a všelikým prostopášnostem se oddával. I přikvapily naň hrůzy blízké smrti a úzkosti ho svíraly, než on je zapuzoval hudbou a všemožným obveselením. Avšak vše marné; tu začal Mirabeau hrozně naříkati a žádal léku, který by mu brzký konec udělal a bolesti jeho ukrátil. Hryzení svědomí a vnitřní nepokoj značily se patrně v obličeji jeho a on skonal v zoufalství. (*Škola B. Srdce 1868.*)

Osvio, vladař v Northumbrii, aby se země ctnostného a velmi hodného Osvína zmocnil, dal ho zavražditi; avšak nedosáhl cíle svého, ješto pomocí mocného krále z Mercie, Pendy, Oidiwald Osvína ve vládě následoval. Za to ho ale velmi trýznilo zlé svědomí, tak že povždy Osvína před sebou viděl a proto založil klášter, aby mniši za Osvína se modlili. (*Herbsta výb. př.*)

Světoznámý vůdce, podmanitel říše peruanské, muž mocný, avšak i ukrutný, *Pizaro*, překvapen jest jednou venku v poli strašnou bouří, jakáž jen v tropických zemích panuje. I pojala ho taková hrůza, že zbledl, vlasy se mu ježily a smrtelný pot na čele vyvstal. Pizaro, necítě nikdy bázně, divil se tomu sám. I ptal se společníka, věrozvěsta a kněze Las Casa, jenž utištěných Indianů se ujímal, po příčině této bázně. Otevřeně odvětil mu Las Casas: „Příčina toho jest, že v srdci tvém burácí mnohem hrůznější bouře než venku v přírodě,“ poukazuje tu na svědomí zlé. (*Pred. u. Kat. 1856.*)

Jistý *rolník* chudý, avšak poctivý, měl dva syny, Václava a Floriána. I koupil jednou Václavu nový oděv, nad čímž se Florián ze závisti tak rozlobil, že do polívky bratru jedu namíchal. Ješto ale polívku i matka jedla, umřeli i matka i bratr. Tu Florián svědomím hněten utekl a bloudil světem, až ko-

nečně ho v lese jeden myslivec nalezl a se ho ujal, ano později mu i vlastní dceru za manželku dal, čímž se stal dosti zámožným. Avšak svědomí mu nedalo pokoje, až konečně, když mu dítě s okna spadlo a se zabilo, manželku opustil, do kláštera vstoupil a zde 6 roků žil. Než ani tu nenalezl pokoje a proto, když válka povstala, vstoupil do vojska, kdež poraněn i zemřel, oznámiv dříve manželce zločin svůj.

(*Herbsta výb. př.*)

V Ústí chtěla jistá *žena* skočiti do vody, byla však zachráněna. Běžela tedy a vrhla se na koleje v okamžiku, kdy vlak dojížděl. Strojvedoucímu podařilo se zastaviti vlak a ženština opět zachráněna a dopravena do nemocnice, kdež udala, že před 16 roky tajně porodila a dítko usmrtila. K pokusům sebevražedným přiměly ji výčitky svědomí. Ženština odevzdána do vyšetřovací vazby. (*Čas.*: „*Čech*“ *1878.*)

Václav II., král český, dal pana Záviše z Falkenšteina r. 1288 jíti a pak i stíti před hradem Hlubokou. Ale svědomí zlého činu trýznilo mladého panovníka po mnohá leta. V pokání z toho založil míli od Prahy krásný a bohatý klášter cisterciácký na Zbraslavi, kdež vyvolil místo ku pohřbu svému.

(*Václav Vl. Tomek: dějiny české.*)

Theodorich, král italský, strachem a úzkostí takořka omdlel, když jednou rybí hlava neobyčejné velikosti k večeři přinešena byla. Připadalo mu, jako by viděl hlavu Symmacha, jehož dal zavražditi, a jako by ho šklebící tlamou spolknouti chtěl, tak že ve třech dnech zemřel. (*Hunolta káz.*)

Svědomí zpytování,

viz i: „poznání sebe!“

1. Jest potřebné.

Sv. *František xav.* často za dne dokonale zpytoval svědomí své a skoumal pilně každý krok svůj. A proto, poznav toho užitečnost, povzbuzoval i jiných co nejhorlivěji, aby svědomí své zpytovali, ještože zpytování jest náklad dokonalosti. (*Tursellus.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis*, ačkoliv zbožně žila, zpytovala svědomí své když vstala, až do snídaně a povždy nalezla dosti poklesků na sobě, kteréž vroucně litovala. (*Alb. Štolc. Leg.*)

Sv. *Wandregisil* napomínal bratří, aby, chtějí-li býti dokonalými, zpytovali svědomí své, odvolávaje se na vlastní zkušenost. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

P. *Egid Jais* káral ty, co majíce se zpovídati, růženec se modlí, ani modlíce se na zpytování svědomí, lítost a dobrý úmysl zapomínají.

Jistý *rolník* chtěl se beze vší přípravy zpovídati. Kněz pozoruje to, pravil k němu: „Ano, chci tě slyšeti, avšak pomni, že i Bůh tě slyší!“ Toho se rolník velmi ulekl a pravil: „Slyší li i Bůh zpověď mou, potom musím teprv přemysliti si, co bych měl říci a srdce své skoumati.“ (*Mehl. Handb.*)

Jeden mladý *poustevník* pravil k svému mistru: „Zdá se mi, otče, že jsem ctnostný a Bohu milý.“ Vážně mu na to odpověděl zkušený a srdce lidské znalý kmet: „Kdo své hříchy nezná, domnívá se, že hodný jest, kdo ale o svých hříších, jichž se dopustil, přemýšlí, není toho smýšlení.“

(*Herbsta výb. př.*)

2. Prospívá. Vede k polepšení; pokoře.

— Nábožný *otec* měl syna nezvedeného, kterýž opovrhna vším napomínáním, ve společnostech zlých tovaryšů dny své trávil a všem tělesným žádostem se oddával. Otec truchlil nad nezvedeným synem a po nějakém čase uvržen jest těžkou nemocí na lůžko a předvídaje, že hodina jeho se blíží, povolal k sobě syna a dí mu: „Synu, již tě dlouho kárati nebudu; vímť, že umru a tebe dědičem všech svých statků ustanovuji. Za to ale vyplň poslední žádost mou, kterou ti nyní předložím. Jest snadná, proto plniti ji nezanedbej.“ A syn vše slíbil vyplniti, načež umírající otec: „Přislib mi tedy, synu můj, že po dva měsíce každého dne u večer do této ložnice vstoupíš a půl hodiny zde o samotě sám s sebou baviti se budeš.“ To rukou dáním syn otci slíbil. Otec mu požehnal, skonal a pohřben jest. — Po pohřbu syn navrátil se k druhům svým

a jako prvé byl vesel. Než, když se stmívalo, povstala v něm myšlenka slibu jeho a obraz otcův před ním se vznášeje k plnění slibu ho nabádal. Šel tedy domů a vstoupil do ložnice, kde otec jeho byl skonal. Zprvu mu za těžko přicházelo býti samotným, bylo mu teskno a hrůzno. Než přemohl se, mysle sám u sebe: dva měsíce brzy uplynou. Však brzy se otevřely oči jeho a poznal bídu svou; srdce jej žalovalo a duši bázeň obklíčila přede Pánem a dříve než uplynula lhůta, navrátil se na cestu ctnosti k nemalému zisku duše své.

(*Podstr. výkl.*)

„Nepamatuji se," praví o sobě jeden sv. *řeholník*, „že ďábel k tomu by mne byl přiměl, abych tétéž chyby dvakráte se dopustil." A co bylo toho příčinou? Že pilně zpytoval svědomí své a tu takovou ošklivostí proti hříchu naplněn byl, že sebe větší pokušení nebylo s to, aby se do hříchu navrátil.

(*Mehlera příkl.*)

Sluha Páně, *Benedikt Josef*, chtěje sám sebe co nejdokonaleji znáti, takovou ošklivostí k sobě naplněn byl, že bažil po ponížení a chvály ani slyšeti nemohl. Když jednou jeden ctihodný kněz, jenž ho velmi ctil, z úcty nohy mu políbiti chtěl, zabolelo ho to velmi a pravil: „Co pak mi to chceš činiti? snad proto, že jsem poběhlík a poběhlický život vedu?"

(*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. *František Borgiáš* každého dne dvě hodiny strávil v zpytování sebe samého, aby jen sebe samého poznal. A toto cvičení tak mu prospělo, že se vždy za nejmenšího pokládal a se obdivoval, že není povrhelem u všech lidí. Měl i ten spůsob, že cokoliv viděl, slyšel neb četl, všecko na sebe obracel, aby sebe poznal. (*Herbsta výb. př.*)

3. Konej!

a) často.

Již pohanský mudrc *Pythagoras* velel svým učeníkům, aby každého dne ráno a večer se skoumali: co činili, jak to učinili a co z toho opomenuli, jež měli činiti? (*Macana výb.*)

Seneka sám píše, že denně vchází sám sebou v soud prvé než byl se na lůžko položil, že skoumá slova a činy své a se za ně trestá aneb chválí.

Podobně zpytovali svědomí své Cicero, Káto, Sextius, Pythagoras a jiní mudrci. (*Hunolta káz.*)

V zástupu Svatých a Světic *Božích* nenalezá se jediný, aby zpytování svědomí nebýval bedliv. Takoví byli svatý Antonín, Augustin, Basil, Benedikt, Bernard, Bonaventura, Cyprian, Dorotheus, Jan kl., Jan zlat., Řehoř I. a jiní.

(*Macana výb.*)

Sv. *Antonín*, poustevník, radil svým podřízeným, aby každý poklesek si zaznamenávali, aby ho měli před očima a zaň se styděli. (*Wiser.*)

Sv. *Ignác z Lojoly* činil po každé hodině spasitelné rozjímání a zpytoval svědomí své. Musel-li to pro nutné práce vynechati, jistě to po druhé hodině vynahradil. To vykonával s takovou horlivostí, že i v den smrti ještě zaznamenal své všední hříchy, jak se to po jeho smrti pod poduškou nalezlo ve knížce. Zanechal také knížečku, návod, kterak hříchy své zpytovati máme.

(*Kal. Moravan 1857.*)

Staří mniši *egyptští* šetřili při zpytování svědomí největší přísnosti. Měli pás kající, kterýž byl takořka rejstřík hříchů jejich a na kterém si zaznamenávali každou hříšnou myšlenku, aby vše bez ohledu na sebe žalovati mohli.

(*Sv. Jan klim.*)

V klášteřích vůbec a jiných duchovních společnostech dvakráte za den svědomí se zpytuje a k tomu i znamení zvonkem se dává, není-li zvláštní pobožnost.

Jistá mladá *osoba* přistupovala každých osm dní k sv. zpovědi a pokaždé, ač jemného byla svědomí, zpytovala čtvrt hodiny svědomí své, před nímž se modlívala: „Ó, Bože, dej, abych srdce své poznala i každou myšlenku jasně, jak jsem se od cesty spravedlnosti vzdálila a abych opět na pravou cestu spasení zabočila." (*Quillois.*)

b) denně.

Cicero dí o sobě: „Dle spůsobu Pythagorova přemýšlím každého večera, co po celý den jsem mluvil." (*Cicero.*)

Znamenitý *Sextius* na sklonku každého dne sám sebe takto se dotazoval: „Kterou ránu duševní jsi dnes uléčil? kterému hříchu jsi byl na odpor?" (*Seneka.*)

David dí o sobě: „Přemýšlel jsem o dnech starých a leta věčná na mysli jsem měl. A rozjímal jsem v noci se srdcem svým a cvičen jsem býval a skoumal jsem ducha svého.“ *(Ž. 76, 6.)*

I marnotratného syna vedlo zpytování svědomí k polepšení. *(Mat. 3.)*

Sv. *František sál* radí, abychom, než jdeme spát, vstupovali do postele jako do zpovědnice, totiž svědomí své zpytovali, žel a lítost a dobré předsevzetí vzbudili. *(Mehler, Kat. Handb.)*

Sv. *Gerhard*, biskup a mučeník, denně zpytoval svědomí své a shledal li do sebe nějaký sebe nepatrnější poklesek, jakých ani spravedliví prosti nebývají, ukládal si povždy pokání tuhé a všemožně hleděl napraviti, čím se byl provinil. *(H. J. Karlika: Živ. svat.)*

Sv. *Soisis*, opat, napomínal důtklivě učeníky své, aby často, ano denně svědomí své zpytovali. A když mu pravili, že někteří poustevníci se chlubí, že viděli anděle, pravil: „Šťastnější jest ten, kdo srdce své a hříchy v něm se nalezající vidí a je vždy na očích má.“ *(Mehler, Kat. Handb.)*

Jistý sv. *řeholník* zpovídal se každodenně prvé než mši svatou sloužil Když pak onemocněl a duchovní představený tu jeho nemoc za nebezpečnou považuje, pravil, že čas, aby se k sv. zpovědi připravil, dí nemocný bratr: „Bohu díky! více než po třicet let zpovídal jsem se každodenně, jako bych měl ihned umříti, netřeba tedy jiné přípravy, leč každodenní ke mši sv.“ *(Mehlera příkl.)*

c) Nástinu užívej obezřele!

Sv. *Karel borom.* dal nástin hříchů pro zpytování svědomí a sice máme projíti: desatero Božích přikázaní a při každém na mysl si uvésti, jak jsme se prohřešili smýšlením, řečí nebo skutkem. *(Mehler, Beisp.)*

Při nástinu hříchův, jak se v modlitebních knížkách nalezají, zapotřebí jest zvláště u dětí opatrnosti. Neboť často se stává, že děti se zpovídají ze mnoha těžkých hříchů, které nemohly spáchati. V městě M. zpovídaly se roku 1851 všecky dívky školní z těchž hříchův, protože si nástin hříchů jednoduše opsaly. Mnozí naučivše se nástinu i v dospělém věku pokaždé tytéž hříchy, tentýž počet a tytéž okolnosti udávají.

Svět.

1. Jeho marnost a šalba.

a) Jest marný.

David, poznav pomíjejicnost světa, zvolal: proč milujete marnost a hledáte lži?“ *(Ž. 4.—3.)*

I Šalomoun, uživ všeho do syta, dí: „Uzřel jsem ve všech věcech marnost a trápení mysli a že nic netrvá pod sluncem. *(Kaz. 2.)*

Král Baltazar dokonav nejskvostnější hody, ještě té noci zabit jest. *(Dan. 5.)*

Zástup židovský prozpěvoval: Hosanna synu Davidovu a šestý den volal: Ukřižuj, ukřižuj! *(Mt. 21.)*

Sv. *Dominik* mnohé šlechtice obrátil dvěma slovy: „Marnost nad marností!“ *(Jeho životopis.)*

Sv. *Ignác z Lojoly*, prv vojín pak zakladatel řádu Ježíšova, když byl marnost světa a všech věcí v němž dobře poznal a k srdci přijal, pozdvihnuv očí svých k nebi, takto zvolal: Ó jak zapáchá tato země, když patřím k nebi. *(Sv. Ignác.)*

Don Juan De Castro, vicekrál v portugalské Indii, jsa na smrtelné posteli obdržel od krále listinu, že na tři leta opět v důstojnosti té potvrzen jest. Ještě byl velmi oblíben, učinili mu obyvatelé s jásotem velkou slávu. Nemocný Ju n uslyšev hřmění kanonů, zvolal: „Jak směšný jest přece svět! Dává mi dar a vzdává čest, kterou za nic považuju, ještě brzy svět opustím a navždy marnosti světské uniknu.“ *(Mehlera příklady.)*

Karel, král sicilský, umíraje musel doznati, že všecko na světě jest marné a že člověk jen po marnostech se shání, *(Lucius Marin.)*

Justus Lipsius, muž nad míru učený, přesvědčil se úplně, že všecko marnost na světě a proto i na náhrobek dal si v tom smyslu nápis napsati. *(Beyerlinck.)*

b) Jest pln šalby; v něm pravého štěstí nenajdeš.

Sv. *Alfons z Liguori* byl právníkem a tu zastával kdysi jednoho mocného šlechtice v jakési při tak výborně, že všickni soudcové jisti byli vítězstvím jeho. Tu však vystoupil odpůrce jeho a jakousi lží vydobyté vítězství obratem ruky mu vyrval. Ošemetnost odpůrcova tak zabolela Alfonse, že hned síň soudní opustil, řka: „Světe, teď jsem tě poznal!“ právnictví nechal a duchovním se stal. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Bernard* o sobě vyznává: „Všecko, co svět miluje, je mi křížem a co svět za kříž považuje, toho se držím, to miluji.“ *(Sv. Bernard.)*

Sv. *Maklorius*, jsa ještě mladík, slyšel o jednom ostrovu, na němž prý lidé nepracují a žádných utrpení nemají. Tu vydal se na cestu a hledal ostrov ten. I přišel k ostrovu, na němž přebývali lidé bledé tváře a proto si myslel, že zde jest nezdravý vzduch a jel dal. Na druhém ostrově vypadali sice obyvatelé dle těla dobře, avšak měli na sobě hadry. I pomyslil si, že zde bída panovati musí a jel zase dále. I přistál k jinému bohatému ostrovu, kdež zase různice panovaly. A tak na každém ostrově našel něco, co se mu nelíbilo. I poznal konečně, že pravé štěstí na světě člověk najíti nemůže a proto se vzdal všeho a vstoupil do kláštera.

(Hunolta kázání.)

2. Hlásá všemohoucnost Boží; cti v něm; nemudruj o něm!

Jistý *král*, vystaviv skvostný a nádherný sál, jehož ohromná klenba beze všech sloupů jakoby v povětří visela, stény i podlaha drahými koberci byly pokryté, sezval mnoho vznešených hostů, aby při hodech jej zasvětil. Všickni až do nebe vychvalovali budovu královskou, v čemž hostitel měl velké zalíbení. To pozoruje šašek či dvorský blázen, vstal, otevřel okno, z něhož do dálky čarokrásná byla vyhlídka, řka: „Vidíte tu velikánskou nebeskou klenbu. Ji ani zdě nedrží jako tuto síň a přece se nesřítí! A pohleďte tam do dálky, jaké to krásné koberce na zemi, že takové žádná ruka lidská udělati nedovede. A víte, kdo to vše vystavěl? Pouhé slovo Hospodina, jenž žádných řemeslníků, žádného staviva, žádných peněz k tomu nepotřeboval!“ Král i hosté umlkli, myslíce v srdci svém: „Šašek má pravdu!“ *(Podstr. výkl.)*

Sv. *Antonín*, poustevník, odpověděl na otázku, čím by se na poušti obíral, nemaje kněh, vyražení mysli působících: „Čítám v přírodě jako v knize slovo Boží.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

„Škoda, — pravil král *Alfons z Kastilie* — že jsem tenkráte nežil, když Bůh stvořoval a pořádal svět já bych docela jinou radu dal Jemu!“

(Alfons z Kastilie.)

3. Nepřikládej mu srdce; vzdej se ho!

Sv. *Alžběta durynská* co útlá dívka dívala se na krásné šaty a skvosty, jež jí družky ukazovaly, avšak potom pobídla družek ku procházce. I šla s nimi na hřbitov a ukazujíc jim hroby, pravila: Vizte, lidé, co zde jsou pohřbeni, byli také mladí jako my. I nám se tak jednou povede. Pročež nepřikládejme srdce své věcem pozemským, alebrž Bohu.“ *(Šmída: Repertorium.)*

Sv. *Arsenius* opustil, pohrdaje světem, dvůr císaře Theodosia a odebral se do samoty. Císař Arkadius psal mu velmi lichotivý list a přislíbil daně z celého Egypta, navrátí li se opět ku dvoru. Avšak Arsenius mu ani neodepsal, nýbrž dal jen vzkázati: „Zřekl jsem se světa a odumřel mu a proto peněz nepotřebuju; mrtví již neobchodí penězi, já myslím již jen na své spasení.

(Lippelous.)

Sv. *Makarius* převážel se kdys s dvěma císařskými důstojníky přes řeku Nil. Tu mu pravil jeden z nich: „Jak pak jsi ty a tobě podobní šťasten a blažen, ještoto svět za blázna považujete?“ I odvětil mu sv. Makarius: „A jak vy jste nešťastni, že od světa za blázny se dáte držeti.“ *(Šmída: Repertorium.)*

Sv. *Pulcheria* byla vnučka Theodosia velkého a dcera císaře Arkadia, kterýž brzy zemřel a říši osmiletému synu u velkém zmatku zůstavil. Pulcheria jsouc věkem nad bratra starší, snažila se, aby ho v pravém náboženství zachovala a k požehnanému vladaření utvrdila. Ač v nádherném paláci bydlela,

žila přece jako v klášteře, přidržujíc bratra a mladší sestry k tichému životu a pobožnosti. Sama učinila slib čistoty. Když pak králevič Theodos sobě zasnoubil Athenii, ježto na křtu sv. jmeno Eudoxia přijala, žila Pulcheria v soukromí. Na rozkaz papežův navrátila se ale opět k bratru, kterýž nevinnost její uznal a křivdy jí učiněné napraviti se snažil. Po smrti bratrově převzala Pulcheria sama vládu, ještoto Eudoxie do Jerusaléma se odebrala, aby v tichosti za své hříchy pokání činila. Aby úloze své dostála, provdala se Pulcheria za věhlasného státníka, s kterým v panenské čistotě až do smrti žila. Pomocí manžela zavedla všeobecný pokoj v říši, až smrt bohabojnému životu jejímu konec učinila r. 452. *(Živ. svat.)*

Sv. *Rumoldus*, arcibiskup škotský, prvorozený syn královský, nižádným spůsobem od rodičů se nedal k tomu pohnouti, aby se v řízení říše uvázal. Pravil: „Pán náš Ježíš Kristus, jenž světským vladařením pohrdnul, přikázal mi, abych Ho nah následoval.

(Josef du Bois.)

Sv. panny *Transilla* a *Emiliana*, sestry sv. Gordiany a sv. Řehoře vel.. živy byly v světě a přece dospěly ku křesťanské dokonalosti. Hned v útlém věku milovaly tichou domácnost; příbytek jejich byl jako klášterem a sv. Řehoř dí, že sestry ty tak svatě byly živy, že jen těla byla na zemi, duše pak jejich že vždy v rozjímání nebeských věcí byly pohříženy. A jak svatě živy byly, tak blahoslaveně i zemřely. *(Sv. Řehoř vel.)*

Světlo.

viz: „obřady 4!“

Svornost.

viz i: „pokoj domácí!“ „různice!“

1. Prospívá; Bohu i lidem jest milá!

Agesilaus, král lacedemonský, byv tázán, proč by město Sparta žádnou zdí nebylo ohraženo, jako jiná města, ukázal tážícímu se měšťany svorné a pokojné, řka: „Tito jsou zdi města spartánského!“ *(Frencla: Postilla.)*

Mycipsa, král, umíraje, co nejvíce syny napomínal, aby svorně spolu živi byli, dav zlatými literami na palác napsati: „Svorností i malé věci se vzmahají, nesvorností ale sebe větší zacházejí. *(Salustius.)*

Řekové, že svorně žili, přemohli na rovinách maratonských svého úhlavního, mnohem silnějšího nepřítele, krále perského. Tam skrovnou sice, ale svornou silou dobyli vítězství, kteréž je vysvobodilo od záhuby, vytrhlo z otroctví a v slávě vysoko nade všecky světa národy povzneslo. *(Jos. Ehrenberger.)*

Tyresius, byv otázán, za jakou příčinou prvé nepřemožitelná Numancie zničena jest, odpověděl: „Svornost dávala vítězství, nesvornost přitáhla zá hubu.“ *(Brusonius.)*

Ve třech věcech má zalíbení duch můj, kteréžto schváleny jsou před Bohem i před lidmi: Svornost bratří, a milování bližních, a muž a žena dobře se snášející *(Sir. 25, 1—2., viz i 25, 12.)*.

Přikázaní to zostřil Kristus, žádaje lásku *(Jan 13, 34—35.)* a modle se za apoštoly *(Jan 17, 20—21.)*.

K tomu nás vybízí i sv. Pavel *(1. Kor. 1, 10.)*.

Svorni byli i první křesťané *(Sk. 2, 46.; 4, 32.)*.

Sv. *Makariu* oznámil Bůh, že dvě ženy v Alexandrii mu jsou milejší než Makarius. Svatý se tam odebral a seznal, že 20 roků v témž domě ve svornosti žijou. *(Wiser, Lex.)*

Svatopluk, kníže moravský, za jehožto panování říše moravská velmi zkvětla a se rozšířila, jsa na smrtelném lůžku, povolal před sebe tři syny své, mezi něž říši svou rozdělil a předloživ jednomu po druhém svazek tří prutův, kázal jim zlámati ho; čehož když dovésti nemohli, rozvázav pruty, každému jeden z nich podal, jejž bez nesnáze zlomili. Učinil tak, aby jim prospěch svornosti dokázal.

(Fr. Palacký: Dějiny české.)

2. Vypros modlitbou; miluj!

Když *Childebert* a *Klotar*, synové zakladatele francké říše, Klodvíka, v různici spolu i válčili a Klotar protivníkem svým obklíčen byl: modlila se matka jejich Klotilda spolu s Klotarovou manželkou sv. Radegundou u hrobu sv. Martina za svornost synů svých a hle, modlitba jejich byla vyslyšána; povstalou náhlou bouří a hromobitím šli bratří do sebe a smířili se. *(Herbsta př.)*

Sv. *Roman* měl bratra Lupiana, jenž se k němu přidružil a s toužeností ho hledal. Ačkoliv sv. Roman měl mysl tichou, mírnou a bratr jeho přísnou a nevlídnou, přece se vespolek dobře snášeli a oba měli jen jedinou snahu, aby se Bohu líbili.

(J. Bílého: Legenda.)

Alfons, král arragonský a sicilský, často říkával a tak i jednával, že nic mu není tak milého jako svornost a že nic více nenávidí jako různice. *(Herbsta př.)*

3. Zachovej i obětí.

Sv. *Řehoř nazianský* pravil v shromáždění biskupů v Cařihradě, když roztržka nastala, an byl za patriarchu zvolen: „Nechci býti příčinou rozbroje; zjednán-li bude pokoj, naložte se mnou jako s Jonášem. Uvrzte mne do moře, aneb zbavte mne úřadu mého a vyvrzte z města, pak-li tím nastane pokoj žádoucí. *(Fr. Hunolt.)*

Dva *žáci* sv. Theodosia velmi se jednou hádali, což když tento spozoroval: padl jim k nohoum, zapřísahal, aby pásku lásky netrhali a nepovstal dříve, dokuď oba úplně se nesmířili. *(Butler.)*

Císař *Basilius*, když na východě původem Focia roztržka povstala, pronesl na sněmu církevním v Cařihradě k shromážděným biskupům tato slova: „Zde před vámi skládám purpur a korunu, potupte mne, jak vám libo, vše chci vytrpěti, jen když v Církvi sv. panovati bude pokoj.“ *(Fr. Hunolt.)*

Když měšťané athenští mezi sebou v různice upadli, šel znamenitý řečník onoho času *Leo Bysanc* na náměstí a zde výmluvnou řečí rozprávěl o svornosti a její potřebě, že vskutku jeho slovy dojatí Atheňané mezi sebou se smířili. *(Mettenleiter.)*

Když několik biskupů císaři *Jovinianu* seznam těch podali, kteří, jak žádali, ze Církve měli býti vyvrženi; přijal sice císař seznam, avšak ani jim neodpověděl, řka jen: „Já ze srdce různice nenávidím, kdo ale svornost milují, ty si ctím a vážím.“ *(Themistius.)*

Když *Švýcarové* vítězstvím u Gransonu, Fürstenu a Nancy takového věhlasu dosáhli, že nejmocnější knížata o jich přátelství žádali: rozdvojili se sami mezi sebou a hádali se v shromáždění v Stancu. Uprostřed hluku a hádek vstoupil najednou do shromáždění bratr Klaus ze Flüe, maje tmavý, dlouhý kabát na sobě, v jedné ruce hůl a v druhé růženec a měl tu dojemnou řeč, v níž je vyzýval k svornosti. A hle, nemluvil nadarmo. Páni se usjednotili a opět svornost mezi nimi panovala. *(Herbsta př.)*

Jistý *Till*, zahradník, v obci Raudenu vycházel se všemi občany dobře. Celé umění, kterého užíval, pozůstávalo v tom, že říkal a dle toho se i řídil: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň i ty jim“ a „jednej spravedlivě ve velkém i v malém a nikdo ti nebude nepřítelem.“ *(Krönes: Real-Lex.)*

Svůdce;

viz: „devatero cizých hříchův 1.; 4.; 5.; 9.; pohoršení; příklad zlý!“

Šetrnost.

1. Jest potřebná a prospěšná.

Sv. *Tomáš* vilanský, arcibiskup valenský, objednal si rukavičky a jelikož cena se mu zdála velmi vysoká, požádal rukavičkáře, aby levnějších přinesl. Řemeslník odešel mrzut a všude viníl Tomáše z lakoty. Za několik dní mohla se dcera jeho dobře vdáti, ještě ale neměl peněz na věno, vyprávěl svou starost jednomu příteli. Tento mu radil, aby se uchýlil k arcibiskupu. Rukavičkář uštěpačně se usmáv, pravil: „Čeho bych se mohl nadíti od takového lakomce?“ Zatím se dověděl sv. Tomáš o nuzné té nevěstě a ihned jí poslal sedmdesát

tolarů na věno. Hanbou a studem bez sebe spěchal rukavičkář k Tomáši, padl před ním na kolena a prosil za odpuštění. Sv. Tomáš mu vlídně odpověděl: „Milý synu! kdybych byl tobě za rukavičky tolik dal, co jsi žádal, pak by věno tvé dcery o tuto cenu bylo menší. Mlč tedy a děkuj Bohu, že tvé dceři tuto pomoc poslal!“

(*Macana výb.*)

Vesnici *Neblahovice* potkalo neštěstí, neboť ve žních do jednoho statku Boží posel uhodil a zapálil, že celá vesnice vyhořela. Dva z obyvatelů té vesnice byli od obce do okolních měst a vesnic odesláni, aby o pomoc prosili. I přišli také do jednoho statku z rána a tu slyšeli možného sedláka, kterak čeledínovi přísně domlouvá, že přes noc prostraňky na dešti nechal a jich do sucha neuložil I pravili mezi sebou, že asi mnoho nedostanou. V tom přišel sedlák a vzav je do světnice, vyslechnul jich žádost. Jak velice ale byli překvapeni, když rolník nejen znamenitý dar na penězích jim dal, ale i přislíbil, že nešťastníkům pošle tolik obilí, aby na zimu potravu měli a i pole osíti mohli. Pohnuti přiznali se mu, že neočekávali od něho takové štědrosti, an čeledínu tak přísně domlouval. Načež rolník: „Milí lidé, právě tím, že povždy jsem šetřil, mohu vám nyní ve vašem neštěstí hojně pomoci. Co na maličkostech uspoříme, dělá mnoho do roka. Nastanou-li pak zlé časy, anebo žádá-li neštěstím sklíčený člověk o pomoc: tuť bývá k dobrému, čeho si pořádný hospodář svou šetrností nastřádal; kdežto člověk nešetrný a nedbalý bez prospěchu, ba sobě i jiným na zkázu maří, co by mohlo býti mnohým k velikému užitku.“

(*Podstr. výkl.*)

Albert veliký, nastoupiv své biskupství v Ratisboně, nalezl a zdědil po předchůdcích mnoho dluhů, které v brzku moudrou šetrností zaplatil. (*Ziegler.*)

Pavel Kleiner blahoslaveně v Pánu zesnulý, narodil se z chudičkých rodičův a ti mu již v 13tém roce oba zemřeli. Musil tudíž sobě u cizých lidí výživu hledati a sloužil u sedláka. Do školy nemohl choditi a jen otec naučil ho drobet číst a psát, především ale vynikal ve ctnostech a nábožnosti, že již v mládí jiným dětem za vzor sloužiti mohl. Obzvláště byl Pavel velmi spořivý a jen na potřebné věci peníze vydával. Za 9 roků si vysloužil 49 rýnských, takto spořil až do 36. roku věku svého, kdež už měl 700 rýnských a 48 kr. uspořeno. Později ještě se mu dostalo 100 tolarů co dědictví. Koupil si statek, na nějž arci zůstal dlužen, obdržel i zbožnou pannu za manželku a 450 rýnských za věno. Že pilně pracoval a moudře šetřil, brzy zaplatil si dluh a když mu manželka zemřela, odevzdal statek, nemaje dítek, příbuzným. Ostatně vynaložil mnoho na chudé, znaje sám, kterak nouze člověka bolí a strádal si takto i poklady pro věčnost. R. 1814 skonal řádně připraven, dosáhnuv 100 rokův věku svého.

(*Rothberger, příkladové.*)

V Miláně žil bohatý lékař *Machi*, jehož drželi v městě za skrblíka. Machi nechal lidi mluviti a žil dále stejně. Žil při svém velkém bohatství jako nejprostší nádeník a byl vždy jednoduše přioděn. Almužnu uděloval vždy skrytě. Najednou se rozhlásila zpráva: „Machi zemřel!“ A hle, tisíce chudých počali plakati a hořekovati, že svého největšího dobrodince ztratili a nepřehledný zástup doprovázel ho k hrobu. A když poslední vůli jeho otevřeli, shledalo se, že celé své jmění 200.000 zl. odporučil, aby městská nemocnice se rozšířila. Šetrnost tohoto muže nesla tudíž veliké úroky. (*Pred. u. Kat. 1863.*)

Jakýsi *mladík* představil se jednoho dne bohatému kupci, žádaje o nějaké místo u jeho závodě. Byl chudě oblečen, nesmělý a beze všech příznivcův, obchodník odbyl ho zkrátka, že všecka místa jsou již zadána a propustil jej. Nešťastný žádatel odcházel velmi zarmoucen. Jda po dvoře, spatřil špendlík ležeti na dlažbě; i zastavil se, aby ho zvedl. Špendlík tento byl jeho štěstím. Kupec to viděl a soudil z toho, že mladík tak bystrý a šetrný má potřebné vlastnosti k obchodu; dal ho ihned zavolati a svěřil mu svou kasu. Po několika letech stal se mladý pokladník společníkem téhož kupce a manželem jeho dcery. (*Podstránského: výkl.*)

Martin a *Tobiáš* ztratili záhy rodiče. Že byli ještě slabi, započali si malý obchod a že šetřili, přivedli to šetrností tak daleko, že se stali bohatými kupci. (*Staub.*)

2. Všímá si i maličkosti, používá pro chudé.

Když se v *Londýně* sbíralo na ústav pro choromyslné a slepé, přišli dva sběratelé k jednomu kupci, kdež dveře pootevřeny byly. Ani chtěli vejíti, uslyšeli, že kupec vadí se s děvečkou, že odhodila sirku. Vstoupivše, oznámili kupci svou prosbu. Ihned je uvedl kupec do vedlejší světnice a dal jim 4400 zlatých. Sběratelé celi udiveni pravili kupci, co slyšeli, když sem vcházeli. „Milí pánové," odvětil kupec, „udivení vaše jest bezpodstatné. Spořím sice, ale abych uspořeného k dobrému použil a poněvadž dobře hospodařím, mohu i činiti dobře." (*Pred. u. Kat. 1857.*)

Dva *mniši* přišli do Naumburka sbírat almužny pro klášter na hoře svatého Bernarda, kde se cestující zdarma ošetřují. Mezi jinými zaklepali také na dvéře bohatého pána z Pourtalesu, an právě k večeru domů se ubíral. Ještě nehořela lampa na síni; pán vedl je tedy v temnu po schodech nahoru. Služebná rozsvítivši, sirku zahodila. „Co děláš?" pravil pán, „vždyť je sirka na druhém konci také sířena!" a sám ji zvedl. Bratří mnichové na sebe významně pohledli a pán z Pourtalesu do pokoje odešed, přinesl hojný dar 1900 franků pro klášter. Bratří zůstali omámeni a dárce je oslovil: „Pochopuji vaše udivení, ale právě proto, že mám ve zvyku od sirky šetřiti, mám, chvála Bohu! tolik, že vám mohu dáti hojnější podporu." (*Mehlera příkl.*)

Jistý *rolník* šel se svým synem Tomáškem přes pole. „Hle," pravil otec, „tuto leží na cestě kus podkovy! Zdvihni ji a vstrč do kapsy." „Aj," prohodil Tomášek, „vždyť nestojí ani za zdvihnutí." Tatík zdvihnul mlčky železo a vstrčil je do kapsy. Ve vsi je prodal kováři, dostal za něj dva krejcary a koupil za ně třešní. Na to šli dále, otec napřed, syn za ním. Slunce hřálo jen pražilo; daleko široko nebylo domu, ani stromu, ani studánky a Tomášek prahnul žízní. Otec tu pustil na zem třešni jako z nenadání. Dychtivě zdvihnul ji chlapec, jako by to bylo zlato a honem ji dal do úst. Za chvilku pustil tatík zase jednu třešni a Tomášek ji zdvihnul též tak rychle. A tak nechal otec poněnáhlu všecky třešně od chlapce sesbírati. Když snědl Tomášek poslední třešni, obrátil se otec, usmívaje se a řekl: „Hleď, kdybys byl býval se pro ten kus podkovy jen jedenkrát shýbnul, byl bys se nemusel pro třešně tolikrát shýbati!"

Kdo nedbá o maličkosti,
po menších nabaží dosti.

(*Kr. Šmíd.*)

Jistá bohatá selská *vdova* vadila se s chudobnou děvečkou hned prvního dne, když službu nastoupila, že sirkou pohodila. Tu služka myslela, že paní její jest lakomá. Druhého dne ale navštívila vdovu chudá nádennice, jejíž muž si nohu zlámal a selka jí darovala tolar. Služka se tomu velmi divila, selka pak, pozorovavši to, pravila: „Vím sice, že za krejcar jest paklíček sírek, avšak kdo halíře neumí šetřiti, neuspoří nikdy tolar." (*Kr. Šmíd.*)

Sv. *Eligius*, zlatník a biskup, aby vydání zbytečného se uvaroval a tím štědřeji těm, kteříž potřebni byli, mohl přispěti, chodil po svém biskupství pěšky a kamkoliv přišel, prokazoval se chorým a opuštěným pravým otcem.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Když jednoho dne na stůl sv. *Ottona*, biskupa, draze koupená štika přišla, pravil bohabojný biskup: „Chraniž mne Bůh, abych za jeden toliko den tolik peněz ztrávil. Doneste tento pokrm pánu mému Kristu Ježíši, některému chudému, já se mohu kouskem chleba spokojiti."

(*H. J. Karlíka Živ. svat.*)

Sv. *Pius V.*, papež, přes 4 miliony zlatých na almužny a jiné dobré skutky vydal, kdežto sám denně za pokrm a nápoj jen 22 kr. vydal. Když ho jednou vyslanec nešťastné královny Marie Stuartky navštívil, prose ho o pomoc, byl pozván k večeři. Když pak tentýž na zvláštním stole nejvzácnější pokrmy dostával, kdežto papež jen dvou zcela prostých požíval, divil se tomu velmi vyslanec. Což když papež spozoroval, pravil vlídně k vyslanci: „Milý pane, proto se tak uskrovňuju, abych něčím přispěti mohl vašim od nepřátel utiskovaným katolíkům. Jinak mnoho bych dobrého učiniti nemohl. Řekněte to královně, aby z toho poznala, že, seč jsem, jí přispěju." (*Herbsta výb. př.*)

Ludvika Albertoni byla velmi bohatá, proto ale pro svou osobu velmi šetřila, aby tím více chudým, miláčkům svým, pomáhati mohla. Považovala se jen za správkyni jmění svého a říkávala: „Kdo všecko Bohu dá, ničeho neztratí; tomu pak, kdo chudým dá, Bůh všemohoucí odplatí.“ Po ulicích římských štědře almužnu udělovala. Denně ve svém paláci mnoho chudých krmila a v Římě nazývali ji „matkou chudých.“ Ukázala li se na ulici, volali chudí: „Ať žije matka chudých, služebnice Boží!“ Tomu se Albertoni netěšila, ba až studem červenala a spěšně domů se vracela, by chvále ušla; do chleba dávala dukáty a žádala Boha, aby ten nejpotřebnější nejvíce peněz obdržel.

(Ott. Marian.)

Abbé de l'Eppe, znamenitý péčí svou o hluchoněmé, měl ročně 2000 tolarů příjmů. Z těchto podržel pro sebe toliko 300 a ostatními vydržoval ústav pro hluchoněmé. Když pak dosáhl vysokého stáří a síly jeho klesaly a roku 1788 neobyčejně tuhá zima nastala, on však ani tolaru více nechtěl ku svému přilepšení vydati: horšilo se jeho zdraví den ode dne více. Stará hospodyně znamenajíc, kde to vázne, předstoupila se 40 hluchoněnými s očima uslzenýma k němu, neustávajíc ho prositi, až přivolil, že chce o 100 tolarů více pro sebe vydati. Přece však se nemohl vážný tento kmet nad touto marnotratností, jak to nazýval, ukojiti a často říkával učňům svým, kteréž nazýval dítky svými: „Děti, děti, o 100 tolarů jsem vás připravil.“ *(Stoller.)*

Gallus, poslední opat benediktínského kláštera v Banzi, byl tak dobročinný, že na sobě velmi spořil, jen aby mohl trpícím pomáhati. Jednou mu řekl jeho sluha, že má nový kabát a klobouk zapotřebí. Načež Gallus: „Starý klobouk jest pro mne dost dobrý, vždyť jsem už také starý a i starý kabát dostačí.“ Ještě téhož dne daroval jedné rodině 40 zl., aby si krávu koupila a jedné příbuzné 300 zl. na věno. I hodinky své zlaté prodal, aby nouzi trpícím mohl přispěti. *(Pred. u. Kat. 1857.)*

V Marseille žil stařec *Guyot*, jenž obchodem a spořivostí značného jmění si získal. Že velmi spořil, nazývala ho lůza lakomcem. Zatím ale, když jeho poslední vůli četli, dozvěděli se: „Od své mladosti jsem pozoroval, že chudí mají nouzi o vodu, kterou draze musí kupovati. Proto jsem po celý čas svého života šetřil a celé své jmění odkazuju k tomu účeli, aby se vodovod v Marseille vystavěl, by chudí měli zdarma vodu.“ *(Pfennig-Magazin 1834.)*

P. *Egid Jais* byl k sobě velmi šetrný, aby tím spíše jiným mohl pomáhati. Jeho obydlí, strava a oděv, byly velmi prosté a přece i ze své pense a za to, co si psaním vydělal, mnoho chudým udělil. *(Jeho životopis.)*

Papež *Lev XII.* již co vyslanec papežský v Augsburku, byl velmi dobročinný, sám pak velmi šetřil, aby jen jiným mohl dobře činiti. Když jednou pro válku dlouho peníze z Říma nedostával, nabízeli se mu mnozí přátelé, že mu peníze půjčí, on jich ale nepřijal, nevěda, jak by je zaplatil. Nerad propustil služebnictvo, postarav se, aby jinde služby došlo, žil v malém pokoji a požíval jednoduchý pokrm.

(Šmída: Repert.)

Ludvík XVI., král francouzský, hral jednou s bohatým příbuzným v karty. Králi upadl dukát mezi hrou na zem a když ho sluha najíti nemohl, uchopil se král světla a hledal tak dlouho, až ho našel. Vévoda, jemuž se to nelíbilo, ihned hodil velkou částku dukátů na zem a pravil k sluhovi: „Hledej si dukáty, patří tobě!“ Král snesl tuto hrubou urážku a podotknul jen: „Milý vévodo, vy máte mnoho statků a můžete s penězi svými činiti, co vám libo, já pak jsem jen správce daní Francie a nemohu dukát na zemi nechati, ani přemnozí poddaní moji v chudobě a bídě žijou, jimž tak velmi rád bych pomohl.“ *(Th. Nelk.)*

Kardinál *Josef Tomasi* († 1713) jen malou částku ze svých příjmů pro sebe podržel, vše ostatní rozdával chudým, jsa jich otcem a přímluvčím. Tak byl dobročinný, že sebe menší výlohy se bál učiniti, aby chudí skráceni nebyli, ba i v jídle byl velmi střídmý. Jednoho dne mu byla trochu větší ryba předložena. I otázal se po ceně a uslyšev ji, vzdýchal, hledě na obraz Ukřižovaného: „Ó, Pane! já jsem se stal kardinálem, abych tak drahou rybu jedl, ani chudí hlad trpí?“ *(Richter's Geschichte.)*

3. Proto:

a) Měj!

M. Emilius, jenž 6kráte byl předsedou senátu, umíraje, poručil synům svým, aby mu zcela jednoduchý pohřeb bez mnoha výloh učinili. *(Sabellus.)*

Homer měl jen jednoho otroka, Plato tři, Zeno pak, znamenitý mudrc, neměl žádného sluhu. *(Valerius Maximus.)*

Říman *Káto*, když byl konsulem ve Španělích, prodal koně a peníze uschoval, konaje cestu pěšky a jen s jedním sluhou, jenž mu uzlíček nosil. Nikdy nenosil dražší plášť než za deset tolarů. *(Šmída: Repertorium.)*

Scipio Emilianus po dvakráte táhl vítězoslavně do Říma, dvakráte byl konsulem a přece když co vyslanec cestoval, měl jen sedm sluhů. *(Šmída: Repertorium.)*

Josef egyptský radil králi, aby v čas hojnosti obilí shromáždil pro čas neúrody.

Pán Ježíš byl šetrný, poručiv, aby drobty se sebraly. *(Jan 6, 12.)*

Sv. *Nonna*, matka sv. Řehoře, byla i pilná a šetrná hospodyně. Hospodářství své uvedla v nejlepší pořádek a rozmnožila je. *(Sv. Řehoř nyz.)*

Sv. *Paškal Baylon*, františkán, ve své cele neměl nic jiného, než dřevěný kříž, papírový obraz Panny Marie, malý starý stolek, dřevěnou kládu a koberec. Ze chleba jídal obyčejně jen drobty a odpadky, které zůstaly v měchu, v němž se sbírala almužna. Také bratry napomínal, aby šetřili. *(J. Bílého: Legenda.)*

Isidor byl syn hodných a pracovitých rodičů. Otec ho věnoval obchodu. Nedoučil se a otec mu zemřel, před smrtí ho ale ještě napomenul, řka: „Milý Isidore! musím se s tebou rozloučiti. Peníze po mně nezdědíš, avšak jsem té dobře vychoval a dal dobrý příklad. Víš, že s každým jsem poctivě jednal a povždy byl šetrný a pracovitý. Buď i ty a pak se ti povede dobře!“ Isidor slíbil otci, že se tak zachová. Když se vyučil, odebral se do Frankfurtu, kdež šetrností něco peněz si zachoval, vyhledávaje ušlechtilejší zábavy. Po několika letech pojal chudobnou, avšak poctivou pannu Markétu za manželku a začal sám obchod. Brzy po sňatku navštívil ho jeden velkoobchodník a spatřiv čistotu a pořádek v domě Isidorově, nabídl mu, že mu dá zboží na úvěr, co bude chtíti, an ho zná, co muže poctivého a přičinlivého a šetrného. Tím spůsobem stal se Isidor velmi zámožným obchodníkem a jmění svého i k dobrému použil. *(Exempelbl. Brünn 1818.)*

b) Přílišné se varuj!

V klášteře Skopuli v Palestině vzdělal otec *Theodosius* odkaz, aby každoročně na zelený čtvrtek a velký pátek poblízkým chudým něco pšeničné mouky, sucharu, vína a medu se udělovalo. Když jednou velký hlad povstal, přišli bratří k opatu a upozornili ho na drahotu a skrovnou zásobu a proto, aby, ani beztoho obyčejnou almužnu udělovati musí, na ty dva dni ničeho neuděloval. Načež opat pravil: „To nejde, nařízení otce našeho musíme držeti, nechceme-li, abychom jeho přímluvy a požehnání Božího pozbyli.“ I namítali proti tomu bratří, že každý jest sám sobě nejbližší přítel a že mnoho nemajíce, nemusí chudým ničeho dáti. Ač opat přísně bratřím za to domluvil a trestem Božím i pohrozil, neuposlechli ho a na velký pátek obyčejné almužny každoroční neudělili. A hle, brzy na to celá zásoba obilí se jim zkazila, že ji museli vyhoditi. Tu pravil opat ku shromážděným bratřím: „Zde vidíte, jak špatně jste si šetrností nemístnou posloužili. Pro malý dárek, jejž jste dle odkazu otce našeho uděliti měli, přišli jste o celou zásobu obilí. Tak nedůvěra v Boha sama se tresce, což vás přivedíž ku pokání a na lepší smýšlení.“ *(Šmída hist. kat.)*

Jistý *zahradník*, jenž ruční prací namahavě se živil, dělíval výdělek svůj s chudými. Najednou ale starostí nesmírnou byl trápen, jak se mu povede, až bude stár a nemocen. I neudílel více almužny a schovával peníze. Když již značného jmění si získal, poranil se na noze tak nebezpečně, že na ránu tu, dle výroku lékařova i zemříti musel. Tu ulekl se nad tím velmi nemocný a to tím více, an všecky peníze v nemoci utratil. Den před tím, co se mu noha měla odejmouti, přemýšlel nemocný, jak pošetile poslední čas jednal, že málo

v Boha důvěřoval a chudým almužny neudílel, poznával, že i Bůh proto se od něho odvrátil. „Kde jsou naspořené peníze?“ volal, „pryč jsou a i chudí z nich ničeho nedostali. Kéž bych je byl býval chudým dal, aspoň bych měl zásluhu před Bohem! Ó, Pane, odpusť nedůvěře mé, pomoz mi, abych se mohl polepšiti.“ K ránu nemocný spánkem se posilnil a když lékař přišel, shledal nohu značně vyléčenou, že neuznal zapotřebí, aby se mu odňala. Zahradník se v brzku zcela pozdravil a opět pracuje, věren zůstal slibu učiněnému a moudře spoře, nezapomínal i na chudé.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

Škapulíř,

viz: „Maria III, 7. b!“

Štědrost,

viz: „almužna 3. b!“

Štěstí.

1. V čem pozůstává pravé; nepravé hledali pohané; dává náhoda.

Kdys kráčel *muž* ulicemi velikého města, volaje: „Kdo koupí život? Kdo si žádá šťastného, spokojeného života?“ Všickni, kdož to slyšeli, hrnuli se, chtíce prostředek života viděti a koupiti. Tu vyňal muž knížečku z kapsy — byla to sbírka sv. zpěvů, žalmů a otevřev ji, četl z ní kupujícím: „Který jest člověk, jenž žádá šťastného života a chce viděti dny dobré?“ Všickni čekali netrpělivě na odpověď. Pak pokračoval dále: „Zdržuj jazyk svůj od zlého a rty tvé ať nemluví lsti; uchyl se od zlého a čiň dobré! Blahoslavený muž, kterýž nepoklesl slovem z úst svých a nebyl boden zármutkem provinění! Šťastný, kterýž neměl zármutku mysli své a nevypadl od nadéje své.“ (*Venedien.*)

Sokrates, mudrc, byv otázán, považuje-li krále perského za šťastného? odpověděl: „Nevím, mnoho-li moudrosti a ctnosti má.“ (*Pred. u. Kat. 1855.*)

V čem záleží nejvyšší dobro, vysvětlovali pohané rozličně:

Anacharsis pokládal nejvyšší dobro v ukojení msty.; Krates v šťastné plavbé; Simonides ho hledal v přátelství; Architas v dobytém vítězství; Gorgias v poslouchání příjemných věcí; Antisthenes v rozhlášené slávě; Sofokles v dědičích, dětech; Euripides v krásné ženě; Palaemon v řečnictví; Themistokles ve urozeném šlechtictví; Aristides v časných statcích; Heraklius ve velkých pokladech. A tak sv. Augustin sebral prý 284 rozličných domnění mudrců o nejvyšším dobru. (*Remarques phil.*)

Bohatý král *Krésus* ukázav Solonovi svůj skvostný nábytek a veškerou nádhernost svou, tázal se ho, viděl li kdy na cestách svých člověka šťastnějšího? „Viděl jsem,“ odpověděl Solon, „Tellus, měšťan athénský, žil po veškeren čas věku svého sice v potřebě, za nechal ale dobře vychované dítky, měl potěšení viděti zdařené vnuky své a zemřel posléze slavně v boji pro vlast.“ (*Plato.*)

Jistý *muž*, jenž v XVII. století ve Francii žil, shromaždoval ráno o novém roce veškeré své sloužící, z nichžto musel každý list se svým jmenem odevzdati. Listy ty se daly do klobouku a do jiného klobouku rovný počet jiných listů, na kterýchžto na každém nějaká služba domácí zaznamenána byla. Pak se táhly tyto cedule z obou klobouků najednou a jaká komu služba připadla, takovou musel potom zastávati po celý rok. Tak se dělo, že se potom stal kuchař kočím, kočí pak kuchařem a tento pak komorníkem. (*E. Veith.*)

Jistý *posluha* milánský byl po delší dobu též výpomocným sklepníkem v jistém hotelu. Tam seznámil se s nemocným anglickým lordem, milionářem, byv mu přidělen za ošetřovatele v nemoci. Svou péčí a ošetřováním dovedl si tak zavděčiti nemocného, že tento jej ustanovil v závěti své za universálního dědiče jmění, asi 5—6 milionů čítajícího. Lord zemřel a posluha — sklepník stal se pojednou majitelem milionů. (*Čas.*: *Čech 1880.*)

2. Vlastnosti.

a) Jest nestálé;

viz i: „nevděk k lidem; sláva; přízeň lidská!“

Agesilaus slyše kdys mladého krále perského co šťastného chváliti, pravil: „Ještě, milý příteli, nepřišel konec života jeho, vždyť i Priamus v mládí byl šťastný, v stáří ale bídně u Troji zahynul.“ *(Plutarch.)*

Diagoras, vida, že synové a vnukové jeho při hrách olympických co vítězové korunováni jsou, radoval se tomu velmi. I pravil tu jeden Lacedemon: „Nyní, ó Diagoro, nejlépe by bylo, aby's zemřel!“ *(Fulgosus.)*

Dionys mladší, jenž Sicilii moci své podrobil, měl loďstvo 400 korábů silné a lidu válečného nesmírné množství, který město Syrakusy mohutnými hradbami opevnil, domníval se býti na vrchu štěstí pozemského nehynoucího. A aj, když s četnou částkou loďstva svého do Italie se vypravil, Dion se blížil k městu Syrakusám, aby se ho zmocnil. Byť sice rychle posel k Dionysu vyslán, ten však na cestě sesednuv s koně, v lese podřímal. I přiběhl hladový vlk a odnesl mu koženou tažku, v níž listy na krále byly a kus pečeně. Bez listů se posel obával před krále předstoupiti. Dion zatím nabyv času, dobyl města a Dionys vší své slávy a mocnosti zbaven jest, tak že konečně bídným kejklířstvím výživu svou vyhledávati musel. *(Macana výb.)*

Gelimer, král vandálský, přemožen a s chotí a dítkami svázán, musel při vítězoslávě císaře Justiniána v průvodu jíti a tu nejevil pražádného smutku, ba usmíval se. I pravil k těm, co mysleli, že snad velmi velkou má bolest: „Směju se, jak štěstí naše jest vrtkavé; byl jsem králem a nyní jsem otrokem.“ *(Camerarius.)*

Dnes ukazuje *Krésus*, král lydský, panovník nad 14 národy, mudrci Solonovi své klenoty a poklady ceny přenesmírné a vyhlašuje se sám za nejšťastnějšího člověka na světě. A hle! po nemnohých letech stojí tento slávou světa opojený muž, co zajatý perského krále Cyra na hranici; ruce jeho řetězy jsou spjaty a pod nohama již mu plamen šlehá, maje v hrstku popele obrátit slávu jeho. Uslyšev Cyrus slova Solonova, jak nestálé jest štěstí, daroval Krésu život.

Dnes sedí *César*, římský vůdce a vítěz nad mnohými národy, ve stolici zlaté, rozdává hodnosti a úřady mezi své miláčky, starostové římští se mu koří, lid mu památný sloup staví a na sloupu jeho obraz královskou ozdobou krášlí: a hle! brzy na to koupá se již slavný tento muž, jenž nechtěl, by kdo povýšen byl nad něho, ve své vlastní krvi, probodnut jsa od svých protivníkův ranami třiceti třemi.

Dnes prohlašuje římské vojsko svého vůdce *Vitelia* za císaře a od té doby, co dosednul na trůn, není u dvora jeho konce kratochvílím, hodování; ale sedm měsíců jen ušlo a již tentýž císař jat jest od svého lidu, okolo krku otočen mu provaz, ruce mu svázány a on blátem vlečen ulicemi Říma, rozsekán na kusy a uvržen do řeky. *(Fr. Daneš.)*

Polykrates, král na Samu, oplýval štěstím. Nebe, země, moře, vše bylo mu příznivo. Všecky podniky dobře se mu dařily. Než i na něm bylo štěstí nestálé. Umřelť na kříži, na nějž ho dal Oroetes, satrap krále Daria, když ho přemohl, pověsiti. *(Gabler.)*

Šalomoun, ač vším vládnul, čeho požadovati vůbec mohl, přece konečně nestálost a marnost štěstí pozemského uznal. *(Kaz. 2. 10.; 11.; 17.)*

Josef egyptský v domě Putifarově byl velmi ctěn a brzy na to uvržen do vězení. *(1. Mojž. 39.; 41.)*

Aman byl velmi ctěn důvěrou královou a brzy oběšen. *(Esth. 3.; 7.)*

Židé Kristu volali: „Hosanna“ *(Mt. 21, 9.)*; a brzy na to: „Ukřižuj!“ *(Mat. 27, 23.)*

Amru, sultán chorasanský, stál v čele 12.000 tatarských velmi chudobných jezdců, jsa sám velmi bohatý. Sto velbloudů neslo proň náčiní. A hle, an vojsko své prohlížel, zplašil se mu kůň a zavlekl ho mezi nepřátele, kdež se stal jich zajatcem a prostou stravou se spokojiti musel. *(Herbsta výb. př.)*

Hugolin, náčelník Quelfů, přemoha a zapudiv Gibelliny, všude panoval a tu na den narozenin svých pozval své přátele k hostině, při níž vychloubaje se štěstím svým, jednoho se otázal, zda-li by mu něco scházelo? Načež přítel odvětil: „Od tak velkého štěstí nemůže

daleko býti i neštěstí.“ A slova ta se vyplnila. Quelfům ubývalo sil a tu Gibellini povstali, obklíčili hrad Hugolinův a dobyli ho, jednoho syna a vnuka, ani se bránili, zabili. Hugolin pak s dvěma synama a třemi vnuky do jedné věže uvržen, kdež bídně hladem zemříti museli. *(Pavel Aem.)*

Jistý bohatý *muž*, jak Drekselius vypravuje, byl od mocného knížete otázán, co by si asi na světě přál. Boháč odpověděl: „Ničeho bych si nežádal, leč nějakého hřebíku, jímž bych štěstí své upevnil, by bylo stálé.“ *(Drexelius.)*

Valerian, byl mocný císař římský, a hle! upadnul do rukou a v moc nepřítele, krále perského. Před tím byl pánem celého světa a učiněn jsa zajatcem Saporovým, stal se hříčkou rozpustilého rozmaru vítěze svého; v okovech a přece císařským pláštěm přioděn, musel svého přemožitele všude následovati a Saporu za podnoží sloužiti, když na koně vstoupal. *(Mehlera příkl.)*

b) Bohu bývá nemilé; škodit duši.

Sv. *Ambrož* konal jednou v hojném průvodu cestu do Říma. Stalo pak se, že se jemu a všem spolucestujícím objevil jednoho večera opodál při samém břehu mořském krásný letohrádek, odkudž zvukové hudby a plesu vstříc zavznívali. Vyšel také hospodář pěkného rozveseleného domu biskupu sv. vstříc, žádaje snažně, by u něho s druhy svými pohostinnu noclehem pobyl. Když ale hostinský hospodář sv. Ambroži po příčině hlučného veselí se dotazujícímu, odpověděl: „Den ze dne se veselím, neboť štěstím oplývám a zármutek až dotuď nevešel pod střechu mou,“ tu zvolal biskup: „Nevejdu k tobě; neboť s tíží bude Bůh tam, kde ještě nebylo zármutku.“ A hned uchýlil se do bídné chatrče rybářské, kdež obývali manželové prostí a těžce zarmoucení pro syna svého, jenž přede dvěma lety již do ciziny odplul, aby pro lepší ošetření rodičů zisku hledal a odtuď se nenavrátil. Tam noclehoval sv. Ambrož. V tu pak noc strhla se bouře na moři, strhlo se strašné zemětřesení a spolucestující na úsvitě nalezli letohrádek v rozvalinách a obyvatelé veselí zahynuli; kdežto na jedné lodi právě šťastně se dostal onen syn ku břehu, aby i nadále o rodiče pečoval. *(Sv. Ambrož.)*

Štěstí a blahobyt byly příčinou hříchů a záhuby Sodomy a Gomorrhy. *(Gen. 13.)*

Gedeon v nízkosti byl hodný, že ho anděl navštívil, dobyv vítězství nad Madianskými, špatně se choval. *(Soudc. 8.)*

Saul než byl králem, Hospodina se držel, povýšen za krále, přestupoval zákon Páně. *(1. Kr. 15.)*

David nabyv pokoje, dopustil se cizoložstva a vraždy *(2. Kr. 11.)*; a zpyšněv, sčítal lid nešťastně. *(2. Kr. 24.)*

Šalomoun štěstím upadnul v modlářství. *(3. Kr. 11.)*

Stavše se krály, zhoršili se a zvrhli Jeroboam *(3. Kr. 12.)*; Roboam *(2. Par. 12.)*; nabyvše pokoje v zemi, upadli ve hříchy; Amasias, král judský *(4. Kr. 14.)*; Oziáš *(2. Par. 26.)*; podobně i národ israelský celý *(2. Esdr. 9.)*; vítězstvím zpyšněl král Nabuchodonosor. *(Jud. 1.)*

Co nepřijali pozvání na hody, zavrženi jsou. *(Luk. 14.)*

Kateřina, manželka Jindřicha VIII., krále anglického, velká křesťanská rekyně, která od manžela chlípného zavržena a do vězení vržena byla a trpělivostí neobyčejnou se vyznamenala, říkávala: „Nežádám na světě ani velkého blaha, ani velkého utrpení, ježto obé nebezpečné jest; kdybych si ale mezi oběma voliti měla, vyvolila bych si raději život sebe nešťastnější než nejšťastnější, ježto zarmoucená duše bez potřeby žije, štěstí ale zaslepuje a omamuje.“ *(Hunolta káz.)*

R. Schranilová, 49letá žena z Vršovic u Prahy a prodavačka mýdla a voňavek, která před nedávnem po bratru několik tisíc zdědila, zbláznila se. Ubohá stále se nyní domnívala, že ji chtějí lidé o peníze obrati a každému hrozila zavražděním; byla dopravena do blázince. *(Čas. Čech 1877.)*

3. V něm pamatuj na neštěstí!

Když *Filippu*, králi macedonskému, jedním dnem mnoho štěstí oznámeno bylo, že zvítězil u Olymp; Parmenio že přemohl Dardanské a že se mu narodil syn, pozdvihl ruce k nebi a zvolal: „Ó, osude! po tolika dobrých příhodách propůjč mi i nějaké malé neštěstí!“ *(Plutarch.)*

Neobyčejné štěstí bývá jistým předchůdcem velikého neštěstí. Tomuto výroku věřili někteří staří národové téměř neobmezeně, zejmena Řekové; nejjasnější důkaz a příklad viděli na *Polykratovi*, samovládci ostrova samosského. Tohoto panovníka provázelo štěstí ve všem, cokoli podnikl, v míře nevídané. Všech svých nepřátel a protivníků zbavil se spůsobem lehkým a vládu svou rozšiřoval na všechny strany šťastně a neohroženě. Když se o tom dávný jeho přítel Amasis, král egyptský, dověděl, psal Polykratovi důvěrné psaní, v němž mu přátelsky kladl na srdce, aby na své přílišné štěstí nespolehal a jest-li se mu vše podaří, aniž by si toho žádal, aby ze svých klenotů dobrovolně se zřekl toho, jenž by mu nejmilejším byl. Této moudré rady Polykrates uposlechl. Nebo jakmile list přítelův přečetl, vyhledal mezi svými klenoty prsten, jenž pro svou uměleckou cenu mu nade vše milým byl. I vypravil loď a lidem nařídil, aby do širého moře zajeli a tam prsten do moře hodili, aby takto nikdy na světlo denní se nedostal. Co nařídil, stalo se. Po několika dnech, v nichž Polykrates přece svého skvostu litoval, udál se tento případ: Samosský jeden rybář chytil rybu, jež pro svou neobyčejnost měla velikou cenu. I umínil si, věnovati ji králi. Přišed do královského hradu, podal rybu králi, jenž ji vděčně přijal. Když služebníci rybu kuchali, aby ji k jídlu připravili, nalezli v ní prsten, jejž Polykrates kázal hoditi do moře. Přišedše, odevzdali jej pánu svému, jenž se ze svého štěstí nad míru zaradoval. I psal událost tuto svému příteli do Epypta, chlubě se, že mu štěstí více než komukoli příznivo jest. Když Amasis Polykratův list přečetl, hluboce zavzdychl a jsa přesvědčen, že přítel jeho bez velikého neštěstí nezůstane, poslal ihned svého vyslance na Samos, aby Polykratovi oznámil, že dávné přátelství mezi nimi tímto končí se. To učinil Amasis z toho úmyslu, aby nemusel nad neštěstím svého přítele truchliti. A co předpovídal, stalo se. Za několik let byl Polykrates od svého nepřítele jat, ubit a po smrti upevněn na kříž. (*Václav Petrů.*)

Tajemství.

1. Nelze ho pojmouti; proto v něm nehloubej!

Ikarus, syn Dedalův, udělal si z vosku křídla a s těmito křídloma letěl. Když se pak všetečně až k slunci přiblížil, rozpustila se mu křídla a on spadl do moře, v němž se utopil a jež po něm ikarským nazváno jest.

(*Zollnerova kázaní.*)

Byv jednou kalif *Omar* prošen, aby jisté tajemství víry vysvětlil, odpověděl: „Jest hluboké moře.“ A po druhé jsa tázán: „Jest tmavá cesta.“ A po třetí: „Jest tajemství, kteréž nám Bůh zahalil a kterémuž musíme věřiti.“

(*Pred. u. Kat. 1855.*)

K sv. opatu *Pamonovi* přišel ze vzdálené pouště mladý poustevník, domnívaje se býti učeným. Otec Pamon vítal ho přívětivě, podal mu židli a sedl vedle něho. Mladý poustevník rozprávěl o věcech nejvznešenějších a mnoho mluvil o temných větách Písma sv. a tajemstvích sv. víry. An otec Pamon tiše mlčel, pravil mladík k učeníku Pamonovi: „Mohl jsem si daleké cesty ušetřiti. Buď není opat váš tak moudrý, anebo mnou pohrdá.“ „Milý bratře,“ pravil učeník, „opat náš nerad o tajemstvích sv. víry hloubá a říká, že tu máme věřiti a hleděti na zem a pevnou nohou dobře a nábožně po ní kráčeti.“ Mladý poustevník se zamyslil, šel zase k opatovi a řekl: „Pověz mi, milý otče, jak to mám učiniti, abych vedl nábožný, svatý život?“ Opat se z toho těšil a pravil: „Teď teprv jsi mi vítán a teď mohu s tebou mluviti!“ I rozmlouval s ním o lásce Boží k nám lidem, že poslal na svět svého Syna; mluvil o životu, utrpení a smrti Ježíšově a následování Krista, abychom pokušení přemáhali a protivenství trpělivě snášeli. Mladého poustevníka to tak pohnulo, že zvolal: „V pravdě, ty's mi ukázal pravou cestu, která vede k životu.“ Pak děkoval opatovi se slzami v očích, vrátil se do své poustevny a teprv teď nacházel pokoj a útěchu pro srdce své v křesťanském nábožen

ství, nad nímž si byl posud marně hlavu lámal. *(Kr. Šmíd.)*

2. Zachovej; nesvěřuj! škodíť.

Dieť *Aristoteles* Alexandrovi: „Ktož tajemstvie pronosí, postihneť jeho zlé velmi brzo; nemóžeť bezpečen býti před příhodami zlými.“ Ó, čím lépe toho, což tajné i žádnému nepraviti, že povědiu i prositi, aby toho on nepravil. Divné, že onoho chceš mocen býti, aby on tajil tajného a sám nemoha toho utajiti. Ano i slyšeti tajnú věc nebývá hodno. Jeden druhému chtěl něco tajného pověděti, řka: „Toběť to poviem, ale jedinémuť sem to přieteli pověděl.“ A ten vece: „Když jest tajné, neprav mi; snaďt by, jemuž's také pravil, pronesl, měl by domnénie do mne, bych já to pronesl.“ *(Knížky o hře šachové.)*

Epiklet, mudrc pohanský, jednomu ze svých věrných přátel list tajný poslav, takto zevnitř napsal: „To není pro jiné, nýbrž pouze pro tebe.“

(Macana výb.)

Jistá žena athénská věděla o jistém tajemství, jehož se i tyran *Hyppias* do píditi chtěl. I hleděl ji nejdříve lichocením, dary a sliby přemluviti a když vše nic nespomohlo, mučil ji ohněm, avšak žena ničeho nevyjevila, ba aby ani mluviti nemohla, ukousla si kus jazyka a vyplivla ho tyranu do obličeje. Za to jí Athéňané později postavili pomník. *(Laertius.)*

Mettelus, pohan, tajemství tak zachovával, že říkával: „Kdybych věděl, že spodní šat můj tajemství by vyzradil, ihned bych ho spálil.“

(Čas. Filothea 9. ročník.)

Do domu sv. *Firmia*, biskupa v Tagastě, vloupili se vojínové, žádajíce od něho člověka, jehož byl v obydlí svém ukryl. I řekl důstojníku zřejmě, že nebude lháti, ale člověka že také nevydá. Proto trápili Firmia všemožně, ale nic naplat. Firmius pravil v největších bolestech: „Mohu a umím umříti, muže ale nevyzradím.“ Když napotom předveden jest před císaře, obdivoval se tento jeho neohroženosti a propustil ho, uděliv i onomu člověku milost.

(Čas. Filothea 11. ročník.)

Na princi *Eugeniu savojském* chtěl jeden důstojník mermomocí plán blízké výpravy válečné se dozvěděti. Dlouho se bloudovi princ smál, pak ale uvedl důstojníka do vzdáleného pokoje a pravil: „Můj plán byste tedy rád věděl?“ A když tento dosvědčil, pokračoval: „Jestli pak ale umíte i mlčeti?“ „Arci že!“ „Nuže, milý pane! to mne těší, avšak vězte, že i já umím mlčeti.“

(Gutmann.)

Samson několikkráte se nechal od Filištinských chytiti ve spaní a svázati, avšak vždy se osvobodil. Konečně ale svěřil neprozřetelně Dalile, že ve vlasech pozůstává síla jeho a hle, žvavost tato přivedla ho o život.

(Jan Nep. Černohouz.)

Tanec,

viz: „vyražení 10!“

Tichost,

viz i: „trpělivost!“

1. Snáší ráda křivdy,

viz i: „křivda, milosrdný skutek duchovní 5!“

Cato, římský úředník, obdržev od jakéhos hrubce políček, mlčeť, jako by se mu bylo nic nestalo. *(Hanolta káz.)*

Missionář *Fernandez* kázal kdysi v nějakém městě blíž Makao, hlavního města Japanska, veřejně na náměstí. Chlap tu jakýs z lůzy daremné dotlačil se až ku kazateli a stavě se, jako by mu chtěl cos do ucha říci, neřád svůj ohavný vplivl jemu na tvář. Kněz Fernandez ani se nezastaviv ani nejmenšího rozmrzení nedal na sobě znáti, utřel šátkem tvář a dále pokračoval v řeči své, jakoby se mu bylo ni nejmenšího nestalo. *(Blahověst 1848.)*

Filip II, král španělský, psal jednou v noci, nemaje ve dne času, naspěch římskému papeži dlouhý list. Jeho sluha podal mu místo posýpátka inkoust, jímž celé psaní strašně zamazal. A Filip? pravil zcela tiše k sluhovi: „Zmátl jsi

se, podej mi jiný papír!“ a počal list znova psáti. (*Hunoltova kázaní.*)

Jistá ženština nedobré pověsti, která svým životem velké pohoršení dávala, roznemohla se nebezpečně. O tom do zvěděla se jistá hodná *křesťanka*, na kterou se ona ženština hněvala, velké urážky a hrubiánství jí často působila a to jenom proto, že ona křesťanská, zbožná manželka nemohla schvalovati pohoršlivého života oné ženštiny. Ačkoliv jí nikdy žádných výčitek nedělala, k ní vždy zdvořilá byla, přece tuto dobrou duši považovala ona ženština za svou největší nepřítelkyni a mnoho se na ni hněvala. Zbožná manželka ona, nedbajíc na dřívější urážky, šla osobu tu nemocnou navštívit a řekla, že by jí ráda i každý den jídlo posílala, dokaváde se neuzdraví. Nemocná ženština však beze slova odvrátila se na posteli od ní. Celá zaražena přišla zbožná křesťanka domů a žádnému ničeho o této urážce nepověděla, ale trpělivě ji snášela. (*Čas. Ludmila 1880.*)

Hrabě *M.*, jeden z nejudatnějších vojínů, proslulý v bojích s Tatary a Rusy, jakož i nakvašeností, příčinou to mnohých soubojů, zabil v hněvu jednoho ze svých poddaných. Lítostí proniknut rozdav jmění k rozličným náboženským účelům a dobročinným ústavům vstoupil do řádu milosrdných bratří. Co řeholník vykonával ochotně sebe tužší povinnosti. Mimo jiné sbíral horlivě na nemocnici po městech a vesnicích. V městě Kyjevě prosil o almužnu u hraběte P., vášnivého milovníka hry. Hrabě jsa zabrán do hry nedbal na prosby milosrdného bratra a byv poznovu žádán, vyťal mu notný políček. Byla tam právě společnost vznešených pánů a paní. I bleskla se v očích bratra jiskra zlosti a vrozené hrdosti, než vzpamatovav se, pokorně vece: „Pane hrabě, to bylo pro mne, nyní ale něco pro mé ubohé nemocné!“ Hluboce dojat a zahanben odprošuje hrabě a dává mu deset tisíc dukátů na nemocnici

(*Kníže Bedřich Schwarzenberg.*)

2. Prospívá.

a) Získá lidi.

Sv. *Bernard* napomíná ve svých spisech k mírnosti a tichosti, jíž nejvíce zmůžeme. Dokládá to ze své vlastní zkušenosti. Zacházel nejdřív s podřízenými mnichy přísně a nebyli s ním spokojeni, ač ho pro jeho ctnosti obdivovali. I uposlechl rady, zacházel s nimi mírně a všickni ho poslouchali co nejochotněji. (*Sv. Bernard.*)

Sv. *František Salesius* ctnost tichosti tak si osvojil, že se stala téměř druhou jeho povahou a jemu zářila z očí, ačkoliv byl dle letory živý a k prchlivosti nakloněný. Jeho tiché a srdečné chování to bylo, kterýmž srdce nejzarytějších kacířů a nejzatvrzelejších hříšníků získal. (*J. Bílého: Legenda.*)

Když sv. *František xav.* jednou v Makao u přítomnosti přemnohých pohanů kázal, chtěli ho tito umlčeti a házeli po něm kamením. Sv. František ale pokračoval v kázaní, jako by kamení neviděl. I obrátili se tu přemnozí pohané více jeho tichostí a trpělivostí, než kázaním. (*Mehlera příklady.*)

Dva *mniši*, kteří v tétéž celi spolu žili, vyznamenávali se tichostí a trpělivostí tak, že všeobecně chváleni byli. Uslyšev o tom jistý sv. muž, navštívil je, aby je vyzkoumal. Byl velmi vlídně přijat a po vykonané modlitbě do zahrady uveden, kdež byly rostliny nasázeny, jimiž se živili. Tu muž onen holí všecku zeleninu pomlátil. Oba mniši ani slova nepromluvili, ba se ani nezarmoutili. Po nešporách otázali se muže, mají-li zeleninu, co zbyla, uřezati a k večeři připraviti. Tu se jim muž vrhl k nohoum a pravil: „Děkuji Bohu, neboť vidím, že Duch sv. na vás spočívá a proto vás vyzývám, milí bratří, abyste ctnost pokory a tichosti zachovali až do konce života svého, byste povýšeni byli v nebesích.

(*Vita patrum.*)

b) Hněv krotí,

viz i: „hněv 5, a!“

Sv. *Eberhard*, nemoha proticírkevní jednání císaře Bedřicha I. chváliti, zastával se papeže, začež na se uvalil hněv císařův a tu protivenství a jiné strasti od císaře rozhněvaného snášel tak mírně a tak trpělivě, že císař konečně přemožen jeho tichostí hněv svůj odložil a na arcibiskupa tím laskavějším byl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *František z Paula* založiv nový řád menších bratří, založil i několik klášterů v Sicilii, z čehož si král neapolský Ferdinand a synové jeho, jichž začasto napomínal, podmínku vzali, aby byl uvězněn. Lodní setník měl ho v Palermu jmouti a do Neapole přivésti, avšak pozorovav pokoru a tichost sv. Františka tak byl dojat, že si ani netroufal ho zajmouti, alebrž ku králi se navrátil a k tomu ho přiměl, aby Františka nechal na svobodě. (*Mätzler.*)

Když pak byl pro ctnosti a zásluhy ustanoven nejvyšším správcem řádu, vzbudil si tím mnoho závistníkův a nepřátel, jež ale tichostí a pokorou všecky přemohl.

Jistá vznešená paní odkázala klášteru jednomu velkou část penéz. Jedna ženská příbuzná vidčla se tím zkrácenu a vinu toho přikládala sv. *Františku sál.* Nejvýš rozlobena činila mu předhůzky ty nejtrpčí, ba chtéla ho i bíti. Sv. František se ale nerozhněval, alebrž mírně a tiše s ní mluvil a poučil a přesvědčil ji o jejím poblouzení a co nejzdvořileji ji až ke dveřím doprovodil. Ženština nejvýš dojata tichostí sv. Františka litovala přenáhlenosti své a odprosila jej druhého dne. (*Ott.*)

Jistý šlechtic měl bez příčiny velkou zášť na sv. *Františka Salesia.* Aby se pomstil, rozšiřoval o něm všeho druhu pomluvy. Sv. biskup zůstal ale zcela pokojný a neukazoval ani nejmenšího rozhořčení. Nad tím ještě více rozvzteklen táhl šlechtic kolik nocí po sobě s psy a celým rojem myslivců před příbytek svatého a dělal mu tam náramný lomoz. Nad tím rozlobeni chtěli služebníci svatého vyjíti a tyto výtržníky potrestati; avšak on jim to přísně zakázal, tak že si netroufali, býti nepo slušnými. Nemoha takto šlechtic svatého dopaliti, dal mu vzkázati nejhanebnějších nadávek a všecka okna domu biskupského kameny vytlouci. Dozvěděvše se o tom příbuzní svatého, přišli a doléhali, aby hanebníka žaloval. On však řekl jim se vší klidností: „Toho, bohdá, sotva učiním; nebo tím bych zemana uvrhl do záhuby, já však ho chci získati.“ Když se zeman o této odpovědi dozvěděl, hluboce byl zahanben a pohnut. Několik dní na to potkal svatý tohoto šlechtice ve městě. Co učinil? Promluvil k nepříteli svému s největší zdvořilostí, prosil ho o jeho přátelství a se vší srdečností ho objímal. Nemoha mluviti úžasem nad touto podivuhodnou tichostí sv. Františka, prosil ho zeman za odpuštění, chtěl mu, co jen možná, zadost učiniti a byl od té doby jeden z nejhorlivějších přátel jeho.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Spiridion*, biskup, nuzně oblečen chtěl předstoupiti k císaři Konstantinu velkému. Jeden ze sluhů, nevěda, že to biskup, tupil ho a když on potupení nedbaje přece jíti chtěl, dal mu políček. Spiridion ani slova neodpovídaje nastavil zlovolníku druhé líce. Pro tu tichost zarděl se hrubý sluha velice a dověděv se, že uražený člověk jest biskup, vrhl se k jeho nohoum a prosil za odpuštění. A Spiridion zvedl jej laskavě a potěšiv ho, rád mu odpustil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Ubald*, jako biskup, musel jednomu zedníku náležitě domluviti. Tento se rozvztekliv, hodil svatého biskupa do jámy vápenné. Sv. Ubald si sám dost těžce z jámy pomohl a odešed domů, mlčel. Ale lid celým srdcem biskupu svému oddaný, když se dozvěděl, jak neslušná se mu stala křivda, chtěl ho pomstíti; což sv. Ubald znamenaje, přijal zedníka do domu svého, kdež jej ukryl a od pomsty ochránil. Tato tichost a laskavost zedníkem tak hnuly, že hotov byl lidu sám do rukou se vydati. Ale sv. Ubald objav ho, ubezpečil jej, že mu z celého srdce odpouští a zaň k Bohu modliti se bude.

(*Macanův výb.*)

Jistý *kapucínský kvardián* poručil jednomu bratru, aby šel almužnu sbírat. Ostatní bratří ho těšili, že v krajině, kde má sbírati, jsou štědří a milosrdní lidé; jen u barona N. že nedostane ničeho a proto aby k němu ani nešel. Bratr jim odvětil, že i u barona se pokusí. Přišed na cestě k zámku barona, dal se od paní, která ho vlídně přijala, k němu dovésti. Baron, leže na pohovce a spatřiv kapucína, vyskočil a uchopiv bičiště zvolal ve vzteku: „Kliď se odtud, do mého domu nesmí žádný hnědý ani černý!“ Bratr neřeknuv ani slova tiše a klidně odešel. Přišed nazpět do kláštera pravili bratří, že dobře soudili. „Nikoliv!“ vece kvardián, „právě

jsem obdržel list se značnou podporou od paní onoho barona, v němž udává, že tichost bratrova ji k tomu přiměla a v němž i manžela svého omlouvá.“ (*Šmída*: *Rep.*)

K dobročinnému knězi v Toulouse *Quegronu* přišla kdys žena, prosíc o pomoc, jelikož muže jejího pro dluhy zavřeli. Šlechetný kněz šel po dobrodincích a zašel k jednomu kupci, jenž mu již nejednou pomohl z nouze. Kupec, obdržev právě list o velké ztrátě, byl celý rozmrzen, a zpurně odbyl kněze. Když tento ale prosebně naň doléhal, rozlítil se kupec a vyťal knězi políček Řeholník ale pravil tiše: „Vytněte mi, pane, ještě jeden a pomozte ubohé rodině, za niž prosím.“ To hnulo kupcem. I odprošuje kněze, uvedl jej do komnaty, kdež byla pokladnice otevřena. „Tu,“ vece, „vezměte, co chcete!“ „Nevezmu, leč, co mi udělí vaše láska!“ dí ctihodný duchovní. Kupec, nemoha již odpírati, sáhl sám do pokladnice a což oběma rukama nahrnul, vysypal knězi do klobouku, prose jej, aby, kdykoliv bude potřebovati, vždy jen přišel k němu.“ (*Blahověst 1857.*)

Šimon Zollbrucker († 1823), farář v Binabiburgu v Bavorsku, byl vzor správce duchovního a zaměstnával se i hospodářstvím. Ve válce byl u něho důstojník ubytován. Pro maličkost počal důstojník při obědě křičeti a se vaditi Zollbrucker, ač až po uši byl červený, styděl se za hrubost a řádění vzdělaného důstojníka, neřekl ale ničeho, alebrž mlčel a nedal ani v nejmenším nevoli na sobě znáti. Tichostí tou zaslyděl se důstojník, umírnil se a ve žních sám na poli faráři pomáhal.

(*H. Haid.*)

3. Měj ji!

Když *Sokrates* kdys od hrubce políček obdržel, pravil s úsměvem: „Jest nemilé, že nevíme, kdy s košíkem na hlavě vyjíti máme.“ (*Annegarn.*)

Sokrates, mudrc athénský, byl trpělivosti podivu hodné, snášeje rád a mile všeliké křivdy a urážky. Stalo se, že ho kdosi patou udeřil a když se divili, že k tomu mlčí, pravil: „Kdyby mne udeřil osel kopytem, proto bych ho před právo neobeslal: proč bych tedy nesnesl od člověka sprostého, což snesu od hovada nerozumného?“

(*Podstránského výkl.*)

Tichost ukázali:

Abraham (*1. Mjž. 13, 8.*).

Jakub, trpěv mnoho od Labana po 20 roků (*1. Mjž. 29. a 39.*).

Josef nemstě se nad bratřími (*1. Mjž.*).

Mojžíš, jsa nejtišší mezi lidmi svého času (*4. Mjž. 12, 3.*).

Job v nemoci (*Job 1.*).

David tiše se choval k Saulovi, odpustil Nábalovi i Semejovi.

Sára (*Tob. 3, 9.*).

Pán Ježíš byl tichý a pokorný srdcem; trpělivý byl i v obcování s učeníky, k Samaritánům, Jidáši, nepřátelům, ano i vrahům (*1. Petr 2, 23.*).

Sv. apoštolé, radujíce se, že pro Krista trpí; sv. Štěpán modle se za nepřátele; a první křesťané.

Sv. *Efrém* byl za mladých let povahy prudké, náhlé, kteroužto vadu přemáhal se vší pilností a tak daleko to přivedl, že ho duchovní bratří nazývali vůbec tichým a mírcem Božím.

Sv. *Florentin*, biskup kordovský, byl vzorem tichosti a pokory. Sv. Paulin dí o něm: „Tichý jako ovce a nevinný jako beránek, zasluhoval Florentin býti pastýřem duší Kristových. (*Živ. svat.*)

Sv. *František z Regis* uslyšev jednou v neděli, že mnozí v hostinci podnapilí hanebné písně zpívají a necudné a bohaprázdné řeči vedou, šel ihned k nim, aby pohoršení veřejné odstranil. Než, ač mírně mluvil, vyťal mu jeden políček. Svatý sebou ani nepohnul, alebrž nastavil zcela pokojně druhou tvář, řka: „Děkuju ti, milý bratře, věz, že jsem políček zasloužil.“ Slova ta trpělivá všemi tak hnula, že se zastyděli a z hostince se vzdálili. (*Šmída*: *Kat. Handb.*)

Sv. *František sál.* byl pro tichost všeobecně znám a ctěn. Sv. Vincenc paul. praví: František víc duší získal svou tichostí než učeností. Uzřev ho ponejprv, pravil, že mu připadá jako Pán Ježíš. A kardinál Perron praví, že k Františkovi musí jíti, aby se obrátili.

(*Macana výb.*)

Když sv. *Jan* almužník, jednoho času z málo peněz, jež měl, jednomu žebráku 10 krejcarů dáti poručil: nadával mu tento, že mu dal málo. I chtěli služebníci jeho muže toho zbíti, sv. Jan

ale pravil: „Ať jen odejde! 60 roků již nadávám Kristu svými skutky a tohoto nadávky neměl bych snésti?“ I otevřel tobolku a pravil k žebráku: „Nuže, milý synu, vezmi si, mnoho-li chceš.“ (*Mehl př.*)

Nábožná baronka sv. *Johana ze Chantalu* s andělskou dobrotou a láskou chovala se k jistému podvodnému nájemníku, který ji oklamal, o peníze ošidil a dluh svůj jí upíral; dlužní upsání zničil a baronku ještě hrubými slovy týral. Syn baroničin chtěl šejdíře holí potrestati, ale dobrá paní vstoupila mezi oba a vlídně pravila: „Synu můj! Co by z nás bylo, kdyby nám Bůh nechtěl odpouštěti všecky ty urážky, které mu činíme denně?“ Pak obrátila se k nezdvořilému nájemníku a laskavě ho oslovila: „Přítelínku, upokojte se a buďte aspoň poněkud spravedlivější.“ Při těchto slovech udělala mu znamení sv. kříže na čele a v tom okamžiku byl tento necitelný člověk jako proměněn, padl před svou paní na kolena, vyznal vinu svou, prosil za odpuštění a toho mu ovšem s laskavou ochotností sv. Johana udělila. (*Čas. Ludmila 1880.*)

Sv. *Maria z Mallye* šla jednou do kaple královské, aby tam vykonala pobožnost; uzřev ji jeden dvořenín nadával jí pro její špatný oděv a světice trpělivě vše snášela a zaň se modlila. — Jindy vytýkala jednomu mladíku jeho rouhavé řeči. Ten ji ale porazil na zem a nohama šlapal, že se až na delší čas roznemohla. Radili jí, aby jinocha žalovala, což ale, radujíc se křivdě, odmítla. — Jednou byla ku královně pozvána. Marie se dostavila v určitý čas, vrátný ji ale nechtěl vpustiti a utrhal jí hrubě, ba i holí zbil, až konečně mu řekla, kdo jest a přece si na sluhu u královny nestěžovala.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Jistý ničema, jehož sv. *Norbert* obrátiti chtěl, veřejně ho pohaněl, ano vyplivnul mu i do obličeje. Svatý zcela klidně tvář si utřel a nepromluviv ani slova, odešel. (*Ber. Bercaster.*)

Sv. *Václav* uslyšev, že dva padouši od matky jeho Drahomíry najatí sv. Ludmilu noční dobou ukrutně zardousili, zděsil se sice zprávy té, ale nedal se nikterak k pomstě popuditi. Těm, již mu radili, aby bezbožnost takovou nenechal bez pomsty, pravil: „Nevíte, co radíte a žádáte? Radíte, co se snášelivostí a láskou křesťanskou se nesrovnává: žádáte, nepamatujíce, co pravil Pán: „Mně pomsta, já odplatím v čas.“ (*Klinkáče legendy.*)

Když jeden šlechtic na sv. *Vincence paul.* velmi se rozlobil a mu nadával, padl mu svatý k nohoum a prosil za odpuštění, že byl příčinou jeho hněvu. (*Mehl. příkl.*)

Když sv. *Vincenc paul.* byl údem státní rady ve Francii, dověděla se jedna vznešená paní, že sv. Vincenc byl příčinou, že její dcera nebyla za abatyši jistého kláštera zvolena, ana příliš mladá byla a neschopna, řízení toho znamenitého opatství převzíti. Matka její vyjádřila se proti sv. biskupu nejurážlivějšími slovy. Vincenc zarmoucen tím, že Bůh při té příležitosti byl uražen, navštívil rozlobenou paní, chtě jí své příčiny odůvodniti, které ho pohnuly k tomu jednání. Jakmile ale paní poznala, že on ji vlastně toliko k dobrému rozumu chce přivésti, o opatství pak žádné řeči nečiní, popadla podnož a vhodila mu ji na hlavu. Vincenc, aniž by se byl dal tím rozhněvati, uklonil se a odešel.

(*Škola B. Srdce 1869.*)

Alfons, král arragonský, doprovázel jednou kněze s nejsv. svátostí k nemocné, kteráž pro krvotok smrti byla blízka. Uslyšev, že by nemocná se vyhojila, kdyby jaspis se jí dal do ruky, ihned sluhu svého proň poslal. Když pak žena vskutku se uzdravila a spolu králi i oznámila, že drahocenný kámen ten ztratila: rozhněvali se sluhové královi na ni co na zlodějku a rádi by ji byli smrtí potrestali, král ale pravil zcela klidně, aby žena, nalezne-li kámen, si ho nechala, by v nemoci své snad opět ho použila a tak zdraví si prodloužila. (*Mehler příkl.*)

Duchovní jeden vybíral ve velkém městě almužnu pro chudé. I přišel také do hostince a přiblíživ se ku stolu, okolo něhož hosté seděli, jal se pokorně prosbu svou přednášeti a o almužnu pro chudé prositi. Tímto počínáním cítil se jeden z hostů náramně obtížena a počal duchovnímu výčitky činiti, že drzý jest a celá ta rota kněžská a konečně mu dal i políček. Duchovní

ale zcela tiše pravil: „Milý pane! Nyní jste dal mně, co mi patří, děkuju vám za to, prosím vás ale také o dárek pro chudé.“ Takové tichosti a mírnosti se rouhač nenadál, zůstal jako omráčen před prosícím státi, hořel celý zahanben, tak že nemohl ani slova promluviti, kterýmž za odpuštění křivdy své chtěl prositi a sáhnuv do měšce dal hojnou almužnu muži, kterýž jej tichostí svou k poznání přivedl.

(*Klinkáče legendy.*)

Císař *Josef II.*, pravý lidumil, dovolil, aby v zahradách, které jen jemu náležely, i všickni občané se procházeti směli. Tu zpozoroval, že jedna drzá paní velkou kytku z květin si uvila. Josef nerozlobil se, alebrž poslal jí po sloužícím zlatku a dal jí vzkázati, aby si někde jinde květiny koupila a zahradu aby nechala na pokoji. (*Vogel.*)

Libertin, opat kláštera ve Fundě, potkal se kdys, cestuje, s vojíny gothského krále Totily, kteří mu mocí koně vzali. A Libertin? Podal ještě vojínům bičík a pravil zcela klidně: „Vezměte i bičík, abyste zvíře popohánětí mohli.“ A když vojínové, překvapeni jeho tichostí, koně mu nazpět dávali, nepřijal ho, řka: „Jděte v pokoji, já nepotřebuji žádného koně.“ (*Sv. Řehoř.*)

Když se *Robert*, král francouzský, jednoho dne v kostele modlil, uřízl mu jeden nešlechetník zlatou obrubu u pláště, což když král zpozoroval, pravil mu zcela klidně: „Milý příteli, měj již na tom dosti a ponech druhou polovičku jinému. (*Ber. Bercaster.*)

Tovaryšstvo.

1. Vůbec: Hleď tu vyhověti; návštěva buď řídká.

Sv. *Terezie* začasto napomínala sestry, aby těm, s nimiž obcují, hleděly vyhověti. Buďte s veselými vesely, se zarmoucenými smutny! Buďte všem vším, abyste všecky získaly! (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Petr lucemburský*, kardinál a biskup v Metách, nikoho, pak li nemusel, nenavštěvoval; zřídka kdy navštěvoval jen osoby zbožné a ctnostné, aby u nich na duši vyzískal. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

2. Dobré. Hledej! prospívá velmi.

Sv. *Liborius*, biskup v Mansu, neopovrhoval s lidmi v záležitostech důležitých obcovati i jinak volil si za tovaryše jen muže hodné, zvláště kněze, jichž obcováním by se povznesl v horlivosti. (*Richter.*)

Dobré tovaryšstvo měli:

Laban s Jakubem. (*1. Mojž. 30.*)

Putifar s Josefem (*1. Mojž. 39.*); a Bůh žehnal jim.

Pro deset spravedlivých chtěl Bůh pět hříšných měst ušetřiti. (*1. Mojž. 18.*)

Pro čest krále judského Josafata obdržel prorok Eliseus od Boha moc, aby vodou vojska napojil. (*4. Kr. 3, 16.*)

Pro Daniele ušetřil Bůh předních v říši. (*Dan. 3.*)

První syn matky makabejské podstoupiv smrt, utvrdil i ostatních šest bratří. (*2. Mak. 7.*)

Pro israelity nezabil Judas mak. nikoho v městě Scytopolis. (*2. Mak. 12.*)

Ani sv. apoštolé v Jerusalémě shromážděni jsou: přijali Ducha sv. (*Sk. 2.*)

Pro sv. Pavla všickni na moři při bouři zachráněni jsou. (*Sk. 27.*)

Sv. *Benedikt* nalezl, připravuje se na úřad svůj mnišský, velmi dobrého muže za tovaryše Romana. Roman byl muž, jehož Bůh mladému Benediktovi jako anděla strážce vyslal v ústrety. Po tři leta spolu obcovali a obcování to na poušti velmi blahodějně účinkovalo na celý budoucí život sv. Benedikta.

(*S. Navrátil*: *Život sv. Benedikta.*)

Sv. *Bernard* sám doznává, že tovaryšstvo dobré velmi prospívá; zjednávát poznání dobrého, aby ho činil a poznání zlého, aby se ho varoval, ještě více očí, více vidí. (*Sv. Bernard.*)

V domě sv. *Cypriana* přebýval jistý bohabojný kněz jmenem Cecilian. Cyprian spřátelil se s ním a denně s ním obcuje, tak čistými a neúhonnými jeho mravy byl proniknut, že se od něho víře křesťanské dal učiti a že konečně pravdě oči otevřev, učení Kristovo přijal.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Huber*, zastávaje ještě úřady světské, měl přečasto příležitost scházeti se s bohabojnými a věrnými muži služebníky

Kristovými. A tovaryšstvo to tak naň působilo, že konečně poznav marnost věcí a rozkoší pozemských, odřekl se světa a jen Bohu napotom sloužil.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kopret*, mnich, toto vyznání činí o sobě: „Díky Bohu, že mne rodiče z mládí s dítkami dobrými společnost míti veleli; nebo od těchto jsem se naučil poslušnosti, pracovitosti, mravopočestnosti, slovem mnohým krásným ctnostem. Přišed do vyšších let, učinil jsem si známost s jedním bohabojným mužem Šimonem. Tomuto muži jsem po Bohu velmi mnoho povinován. Jeho obcování bylo pro mne velmi užitečná škola; jeho spasitelná rozmlouvání byla mi nejprospěšnější kniha. Ještě více mne však k dobrému povzbuzoval jeho příkladný život. Nebo když jsem viděl jeho svědomitost, jeho zdrželivost, jeho trpělivost, jeho přívětivost, jeho pilnost, jeho čistotu, jeho bdělost, jeho důvěrnost v Boha, jeho spokojenost a srovnání vůle své s vůlí Boží, líbily se mi tyto ctnosti převelice a žalost jsem měl v srdci, že jemu roveň nejsem. I umínil jsem si, že ho s pomocí Boží budu následovati a vskutku dle možnosti také následoval. Protož nepřestávám díky činiti Bohu, že mne k němu přivedl.“

(*Kopret, mnich.*)

Mniši rozmlouvali o tom, jakým způsobem nejsnadněji do nebe dostati se můžeme? První měl za to, že modlitbou, ježto s Bohem rozmlouváme a sv. Jan zlat. dí, „že ten umí dobře žíti, kdo se umí dobře modliti.“ Druhý pravil, že mrtvením, ani následujeme trpícího Krista. Třetí byl toho mínění, že péčí o obrácení duší, ať větší lásky nikdo nemá dle Krista, jako ten, kdo za jiného život svůj dává. Čtvrtý myslel, že opovrhováním vším pozemským a dobrovolnou chudobou nejlépe dokonalosti křesťanské dosáhneme, ať dí Kristus, „chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej všecko, co máš a rozdej chudým.“ Konečně pozdvihl vážný kmet hlasu svého a pravil: „Žádný prostředek není tak účinlivý k dokonalosti a svatosti, jako dobrá společnost dle slov korunovaného básníka: „Se svatým budeš svatým, s nevinným nevinným, s vyvoleným vyvoleným.“ (*Englgrave.*)

3. Zlé.

a) Škodí velmi.

Mudrc *Aristippus* byv otázán, co by na tomto světě nejtěžšího bylo, odpověděl: „Myslím, že nejtěžší jest, když zbožný a ctnostný člověk mezi špatnými zbožnost a ctnost svou povždy zachová.“ (*Prediger u. Kat. 1853.*)

Nero, známý ukrutník, z počátku byl mírný a moudrý, dokuď šetřil rady rádců moudrých, zdivočil ale v podlých společnostech a stal se ohavou člověčenstva.

(*Jos. Smetany*: *všeob. děj.*)

Sv. *Augustin* upadl ve zlé tovaryšstvo, kdež každý hanebnostmi spáchanými se vychloubal a následek toho byl, že sám i špatným se stal a jen s pomocí Boží se obrátil. (*Hauber.*)

Sv. *Jan zlat.* věnoval se v mládí stavu advokátskému a tu přišel i do společnosti světsky smýšlejících lidí. A hle, najednou se stal v modlitbě lhostejnější a navštěvoval divadla a jiná místa pro vyražení. Brzy ale poznal marnost věcí pozemských a věnoval se zcela Bohu a věčnosti. (*Ott. Marian.*)

Sv. *Jarolím* obcuje co mladík v Římě s pohanskými učiteli a s tovaryši lehkomyslnými, počal zanedbávati služby Boží a stal se vlažným, hrdým a marnomyslným, lehkovážným a jen milostí Boží napotom zase nastoupil cestu ctnosti a všem upřímně radil, aby zlého tovaryšstva se varovali.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svatých.*)

Sv. *Landolín* byl v mladosti od svatého Auberta, biskupa, výborně vychován a v náboženství dobře vycvičen. Byv potom od něho propuštěn, navrátil se ku svým příbuzným a známým, jejichžto řeči a příklady jeho mladistvé srdce nakazily, tak že počal choditi po cestě nepravosti, oddav se všem rozkoším světským. Konečně ho přece paprsek milostí Boží objasnil, navrátil se ku Bohu a vstoupil do řehole, kdež co opat svatý vedl život. (*Macana výb.*)

Sv. *Terezie* od mladosti Bohu oddána byla, zatím ale napotom marnivost v ní zavládla. A příčinou toho byli strýcové a zvláště jedna lehkomyslná teta, s níž Terezie často obcovala. Později se otevřely Terezii oči a varovala se zlého tovaryšstva a sama varovala rodiče, aby

na děti co do tovaryšství bedlivý pozor dávali. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Holt, soudce v Anglii, upadl v mládí mezi daremné lidi, kteří o víru a mrav málo dbali, den Páně zlehčovali, místo služeb Božích po hospodách se potloukajíce, hrou a jinými nebezpečnými věci čas maříce a zpití domů napotom přicházejíce. Jednou dostal Holt k hrdelnímu vyšetřování člověka, v němž bývalého svého soudruha poznal. I zarazil se a otázal se ho, kdeby ostatní společníci jejich byli? Nešťastník odpověděl: „Pane, mimo mne a vás není již ani jednoho; všickni již klesli pod mečem spravedlnosti.“ Těžce povzdechl sobě sudí a seznal, k jaké zkáze zlá tovaryšstva zvláště mladý lid vedou. Od té doby, aby za mladistvou bezbožnost pokání činil, vždy to za výstrahu dával lidem, o nichž věděl, že služby Boží zameškávajíce a dne Páně horlivě nesvětíce, ve víře a náboženství chladnými byli a tak ku velikým nepravostem víc a více kráčeli. (*Okáčova kázaní.*)

Jistý *rada* zemského soudu vychovával syna svého pořádně a dal ho na studie, tak že František celé gymnasium s dobrým prospěchem prošel. Později náhle poklesl špatným tovaryšstvem až k zlodějství. Od nedávna šel sloužit za pacholka k obecnímu starostovi. Zase ale v něm obživla zlodějská choutka, odcizil hospodáři mnoha šatů a jiných věcí. Byl odsouzen na 2 leta do žaláře; jest nyní 31 roků stár.

(*Čas*: „*Čech*“ *1879.*)

Jistý *sluha Páně* viděl dva chlapečky, ani si v nevinnosti hrají a tu mu připadalo, jako by ďáblové špatná myšlení dětem vnukali, ale nadarmo. V tom přišel třetí chlapec ale zkažený. Ihned odstoupili ďáblové. A proč? Zkažený hoch přivedl ony dva pacholíky na myšlenky hříšné a domlouval jim tak dlouho, až je svedl. (*Hunolta káz.*)

Král *Václav III.* nastoupil vládu po otci r. 1305. Byl jinoch dobrého nadání a mnohých darů ducha, avšak hned na počátku svého panování upadl ve zlou společnost a liboval si v rozličných prostopášnostech. S mladými pány, kteří se ho přidrželi, hrával v kostky, pil, toulal se v noci po ulicích, v opilství rozdával jim statky korunní a činil škodlivé zápisy, tak podobně počínal si lehce v záležitostech s nepřátely říše své.

(*V. Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

R. 1378 po smrti Karla IV., císaře a otce slavné Čechům paměti, obdržel syn jeho král *Václav*, dobře vycvičený královič, korunu českou a sliboval posavádním chováním nejlepší naději panování. Bohužel, že se Čechové v něm sklamali. Po vymření starých rádců shromáždil kolem trůnu zlomyslné a lehkovážné rádce, kteří ho zkazili a ku ohyzdným ukrutnostem a nespravedlnostem zavedli. Národ ho nenáviděl a to tím více, když později pro zpovědní mlčelivost dal sv. Jana nep. do Vltavy hoditi. (*Okáčova káz.*)

Studující *Z.* na soukromé obchodní škole v Praze, syn úředníka v Rusku, přiměl dva spolužáky P., syna obchodníka v Karlíně a T., jedináčka zámožného mlynáře z Černošic, k tomu, že P. odcizil otci svému 700 zl. na hotovosti a cenné věci a T. své babičce v Karlíně asi 2000 zl. a napotom se vydali všichni tři, ozbrojivše se, na cestu do Ruska. Šťastně dostali se až na hranice do haličských Brodů. Tam opustil hanebný Z. i s penězi, kteréž mu svěřili, své spolužáky a utekl. Tu v návalu zoufalství zastřelil se T., zarmoutiv strašně ubohé své rodiče. P. byl pak zatčen a tu telegrafoval svému otci do Karlína, aby mu odpustil a peníze na zpáteční cestu poslal. Policii podařilo se prohnaného Z., původce výpravy, která se tak nešťastně skončila a jeden lidský život za oběť si vyžádala, zatknouti. (*Čas. Čech 1880.*)

b) Varuj se ho!

Tovaryšstva zlého se varovali:

Abraham vyšel pro zlé z Chaldey (*1. Mjž. 11.*); začež ho Bůh pochválil. (*25.*)

Noe, zůstav Bohu u všeobecné zkáze věren. (*1. Mjž. 7.*)

Josef, nechtě ani v Egyptě býti pochován. (*Gen. 50.*)

Tobiáš, varuje se modlářství (*Tob. 1, 5.*); a nechtě, aby syn se zlými obcoval (*2, 4.*); i manželka se zlých varovala. (*3.*)

Jím pak si škodili:

Lot, muse mezi Sodomskými mnohé těžkosti snášeti. (*1. Mojž. 14.*)

Šalomoun, přijav ženy modlářské, sloužil i modlám. (*3. Kr. 11.*)

Pro Achana byli židé poraženi (*Jos. 7.*); pro syny Belialovy skoro celé pokolení Benjamínovo usmrceno jest. (*Soud. 19, 20.*)

Pro mnohé pověrčivé z domu Saulova povstal v zemi hlad. (*2. Kr. 21.*)

Král Josafat skoro usmrcen jest, že s hříšným Achabem do boje šel. (*3. Kr. 22, 2. Par. 19.*)

Israelité stavěvše po zajetí chrám, nepřivolili, aby tamnější obyvatelé stavěli s nimi. (*1. Esdr. 3.*)

Sv. *Alois* dostal jednou od matky dovolení, aby s chlapci pážaty na dvoře si hrál. Při hře měl něco činiti, co se mu zdálo neslušné a čím by byl snadno zhřešil. Ihned opustil společnost, dav se na útěk. (*Jeho životopis.*)

Sv. *Gorgonie* vždy toho bedliva byla, aby příkladem jiných marných a rozpustilých jinochů a mladic nebyla svedena; proto se všelikého obcování s nimi varovala. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Isidor* napomíná v tak zvané knize utěšené, abychom se lidí zlých varovali, nešlechetných se střežili, od nepravých oddělili, od zahálčivých se vzdálili a společnosti hodných vyhle dávali. (*Sv. Isidor.*)

Sv. *Kazimír*, princ polský, nepoškvrněným se zachoval od tohoto světa; nebo ač u dvora otce svého koflík všech rozkoší do sytosti užíti mohl, ač měl příležitost v plné míře požívati a činiti, k čemu svět vábí a oči lákají: přece jen místo královských lahůdek a kratochvílí mrtvil tělo své, na holé zemi spávav a nade vším pokušením a drážděním, jímž až příliš vystaven byl, rekovnou myslí zvítězil. (*Macana výb.*)

Sv. *Koleta*, panna, aby čistoty nepoškvrnila, varovala se vší společnosti zlé. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Matka sv. *Leopolda*, markrabího rakouského, zvláště na tom si dala záležeti, aby jej vší nákazy zlého, kteréž nezřídka u dvorů knížat svůj chrámec mívá, uchovala a v mladistvou duši sítě všeho dobra zasila. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš akv.* študuje, ozbrojil se štítem víry a co nejúzkostlivěji chránil se všeliké podezřelé společnosti svých spolužáků, aby snad slyše jejich řeči daremné a vida jejich zhoubné příklady, v pokušení nevešel a od nich se nepokazil (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Jak nebezpečné tovaryšstvo zlé jest, dosvědčuje sv. *Tomáš akv.*, kterýž praví, že je člověk zrovna takový, jací jsou ti, s nimiž obcuje. A sv. Terezie zvláště horlí proti němu u věku mladistvém.

Marie, neť poustevníka Abrahama, ztratila již v 7mém roce věku svého rodiče a tu ji dovedli k strýci Abrahamu, aby ji vychoval. Abraham jí vystavěl celi vedle své a vyučoval ji oknem a vychoval tak zbožně, že až do dvacátého roku čistotu a nevinnost svou zachovala. Tu ale mluvívala s jedním mladým poustevníkem, až za rok jím se dala svésti a tu hanbivši se za hřích svůj, utekla od strýce a žila co veřejná hříšnice, až ji Abraham opět na cestu pokání uvedl. (*Mehl. př.*)

Markéta z Medicis, sestra papeže Pia VI. a matka sv. Karla bor., byla vzorem domácnosti a křesťanské ctnosti všem ženám v Miláně. Zdržovala se všech zbytečných a nebezpečných návštěv a raději navštěvovala kostely a kláštery. (*Krönes: Real-Lex.*)

c) Nedej se svésti; odstraňuj!

viz i: „příležitost zlá!“

Sv. *Kateřina Tomáš*, ačkoliv musela žíti v domě svého příbuzného mezi dosti mnohými a na díle dost nemravnými mužskými, přec tím netrpěla újmy. Její mrtvení, vážnost jejího obličeje, její cudný pohled spůsobily, že se nikdo na ni drze nedíval a ona po nikom nebyla žádostiva. (*J. Bílého: Legenda.*)

Matka sv. *Adléty*, aby dceru svou uchránila všeho poskvrnění, bránila jí s rozpásanými dvořany obcovati. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Tradice.

1. Jest ve starém i novém zákoně; i u protestantův.

Rechabitským bylo slíbeno požehnání Boží, protože ostříhali přikázaní praotce svého *(Jer. 35.)*.

Mojžíš na tradici se odvolával *(5. Mjž. 32, 7.)*.

Adam, Abel, Set, Enoch, Noe, Abraham, Melchisedech a jiní zachovali víru v jednoho Boha tradicí.

I Židé mimo Písma sv. měli také tradici.

David pravil, že v tradici dobře vycvičen jest *(Ž. 43, 1.)*.

Pavel přikazoval ostříhati přikázaní apoštolů a starších *(Skut. ap. 15, 40.; 16, 4.; 2. Th. 2, 14.; 2. Tim. 13, 14.; 2, 2.)*; chválí Korintské, že tradici zachovávají *(2. Kor. 11, 2.)*.

Sv. Jan evandělista odvolává se na tradici *(2. Jan 12.)*.

Tradici co potřebnou dokazovali a k jí zachovávání pobádali otcové církevní: Sv. Ignác, učeník sv. apoštolů, spisovatel listu k Diogenu; Hegesipus v 2. století; Justin, mučeník; Kliment alex.; Tertullian; sv. Ambrož; Jarolím; Jan zlat.; Řehoř velký atd. *(Wiser.)*

O tradici mluví a ji poroučí a hájí: Sněm církevní v Nize roku 325 oproti Ariu; v Efesu a Chalcedonu proti Nestoriu a Eutychovi; v Cařihradě r. 869; v Tridentu.

Podobně i papežové, u př. Štěpán, Fabian.

Sv. *Antonín*, opat, dle svědectví sv. Athanasia v hodině smrti svých učenníků takto napomínal: Nechtějte sAriany, Moletiany a jinými odtrženci společenství míti; anebo vizte, že jsem s nimi nikdy pokojného slova mluviti nemohl; ale opatrujte sv. víru Kristovu a ústní učení Otců, kterémuž jste se z čtení sv. Písem a častého napomínání mého naučili. *(Sv. Athanasius.)*

Eusebius ve svých dějinách církevních v 3. knize dosvědčuje o sv. *Ignáci*, učeníku sv. Petra, Pavla a Jana, biskupu antiochenském, že kamkoliv na své cestě přišel, jda do Říma, kde byl usmrcen, všady církve posiloval, napomínaje, aby se podání apoštolského pevně držely. *(Eusebius.)*

Když sv. *Jan* apoštol u vyhnanství byl a tam pacholíku slepému zrak navrátil, sešlo se k němu veliké množství židů a Řeků I mluvil k nim o Písmě Božím velmi důkladně a pak řeč svou takto uzavřel: Synáčkové, buďte pamětlivi mých slov a zachovávejte ustanovení, kterýmž jste se naučili z úst mých a přikázaní Kristova, která vám ze sv. evandělium jsou známa, aby jste byli synové poslušní a Kristus aby ve vás přebýval. *(Sv. Jan evand.)*

V augsburgských konfesích uznávají luteráni tradici. Anglikáné roku 1719 uznali potřebnost tradice, přijavše čtyry první církevní sněmy a učení sv. Otců prvních 5 století.

Grabe, Semler i praxe akatolíků mluví pro ni. *(Krönes: Real-Lex.)*

2 Jest možná.

Jistý *muž* vystavěl si před dvěma stoletími dům, jejž jeho potomci obývají. Od něho slyšel to jeho syn, jenž jest praděd; praděd to vypravoval synu, dědu, tento zase synu, otci a otec to řekl synu, jenž v domě tomto bydlí. *(Jan Zollner.)*

Trefně ukazuje nám *Lessing* možnost a potřebu ústního podání. Na počátku minulého století, vypravuje, chtěl svržený protestantský kazatel z Falcka s rodinou do Ameriky se odebrati. Koráb, na němž plavil se, ztroskotal se o malý neobývaný ostrov, a z plavců utopili se kromě rodiny kazatelovy všickni. Kazatel shledal ostrov příjemný, zdravý, bohatý na všecko, co k vyživení slouží, tak že tu rád zůstal. Bouře zahnala na ostrov také malou truhličku, v kteréž se mezi rozličným nářadím nalezal i Luterův katechismus, jenž se mu nyní stal drahocenným pokladem. I nezanedbával děti své z něho učiti, až zemřel. Není tomu dávno, co opět jistý polní kazatel z Hesenska na ostrov ten se dostal. Vstoupiv na zem s několika plavci, jenž tu čerstvé vody nabrati měli, podivil se nemálo, vida se pojednou v tichém, luzném údolí uprostřed malého ale veselého národa, kterýž německy mluvil a sice tak, že se mu pozdávalo, jakoby slyšel průpovědi z Luterova katechismu

I byl zvědavějším a hle, shledal, že to pokolení mladé nejen jako Lutr mluvilo ale i věřilo. Katechismus byl ovšem skrze půldruhého století roztrhán, nic leč deštičky z něho se ještě zachovaly. „V těchto deštičkách," pravili, „stojí všecko, co víme." „Stálo, moji přátelé," pravil kazatel. „Stojí ještě, stojí ještě!" odvětili lidé. „My sami sice neumíme čísti, aniž víme, co jest to čísti, ale naši otcové slýchávali své otce z nich čísti. A tito znali muže, kterýž ty deštičky řezal." *(Lessing.)*

3. Jest potřebná.

Kristus sám učil jen ústně a poručil apoštolům, aby učení jeho ústy kázali *(Mr. 16, 15.)*. Že v Písmě sv. všecko obsaženo není, dovídáme se od sv. Lukáše *(1, 3.)*, an Kristus vstav z mrtvých 40 dní učil apoštoly; sv. Jan *(20, 30.)* výslovně to praví; sv. Pavel odvolává se na ústní učení své *(2. Th. 2, 14.; Tim. 22.; Kor. 11, 34.)*. Sv. Jan *(list 12.)*. Učení ústní zastávali: sv. Ignác, jenž Krista viděl; sv. Polykarp; sv. Kliment alex.

I protestanté svědčí pro tradici. Tak Lutr sám, Kalvín, Beza, Leibnitz, Lessing. *(Šmída: Repert.)*

Sv. *Augustin* píše: „Kdybys koho našel, jenž až dosud nevěří v evangelium, co bys učinil pravícímu: nevěřím? Co se mne týče, já bych nevěřil v evangelium, kdyby mne k tomu nepřiměla vážnost katolické Církve." *(Sv. Augustin.)*

„Přišel jsem," vypravuje jistý katolický *duchovní*, „za příčinou k jednomu evangelíku, kterýž obrátiv řeč na náboženské záležitosti s nemalou výmluvností učení o tradici zamítal. „Podejte mi, pane," dím mu, „Písmo sv.; chci vám ukázati spojení ústního učení s Písmem." I podal mi bibli, již jsem přehlédnuv po chvíli s líčenou nevolí mu vracel, řka: „Chtěl jsem, pane, Písmo sv. a nikoliv tuto báječnou knihu, jakouž jste mi do rukou dal." Načež evangelík, plana hněvem, odtušil: „Ustaňte, pane, toť ta kniha všech knih, kniha Božského původu, starý i nový zákon obsahující." „A odkuď víte," přejal jsem řeč jeho, že to skutečně ta Božská kniha a že to není kniha vymyšlená, porušená neb podvržená?" „Vím to," odvece horlivý evangelík, „poněvadž naši věrohodní otcové o tom neklamné dávají svědectví, kteříž tuto po sta let nám neporušenou zachovali." „Aj, aj!" řku vítězně, „vyť se, pane, právě na ústní podání otcův, tudíž na neomylnou tradici, odvoláváte, ještoť ji přece upírati se snažíte." — Trpkáť to pravda!" *(Abbé Para du Phanjas.)*

Trojice.

1. Jest. Dosvědčují pohané; Písmo sv, sv. Otcové, Církev i zázraky.

Ač temné přece i u *pohanů* jest domnívání Trojice nejsv.

U Číňanů jmenuje se Bůh: Tav = Tři-jeden = Khi, Hi, Quei.

Tak praví u př. již Zoroaster (Zenda Westa): „V celém světě odráží se trojice, jejížto původ jednota jest.

Taktéž klade náboženství Hindův cosi trojího v Bohu a sice Brama, pramáť, původ, tvůrce, Viceň, vycenitel, odměnitel, říditel, a Swaň, Živeň, živěna, živitel, zachovatel.

Taktéž nálezové pohanského, řeckého přede vším libomudrctví a sice pythagorejského a platonského, kladou v Bohu jelikož v první a poslední příčině všeho jakousi trojici, a sice Monas, bytnost, Nús, moudrost, a Psyche, duše či oživujicnost, vše arci v jiném smyslu, jak my. *(Čas. kat. duch. 1849.)*

I filosofové pohanští mluví arci v jiném smyslu o Trojici. Tak Orfeus. Plato, Porfirius, Plotin.

Ba ani novější pohansko-křesťanští filosofové jako Kant, Schlegel a j. nemohou se bez Trojice obejíti.

Dle tibetanického Camaismu jest Bůh trojjediný a sice Sanghkin = svatý Bůh, Cio = Bůh zákonů a předpisů, Kudun = Bůh církve a svatých.

Hlavní bohové Egyptčanů byli: Isis, Osiris a Horus.

I staří Amerikáné ctili slunce v trojici co otce, syna a bratra.

I Tatarové ctí nyní v Sibiři trojjediného Boha.

Taktéž odpadlík Julian Trojici uznával.

Trojice jest již ve starém zákoně naznačena:

Učiňme člověka dle obrazu svého *(1. Mjž. 1, 26.)*.

Abraham spatřil tři muže k sobě se přibližovati *(1. Mjž. 18, 3.)*.

Hospodin sám praví k Mojžíšovi: „Já jsem Bůh otce tvého, Bůh Abrahamův, Bůh Isákův a Bůh Jakobův *(2. Mjž. 3, 6.)*.

V starém zákoně byli tři hlavní svátky a třikráte v roce měl se israelita před tváří Boží v Jerusalémě ukázati *(2. Mjž. 23.)*.

Třikráte denně modlil se Daniel *(Dan. 6, 10.)*.

David volá *(v 32. žalmu verši 6.)*: Slovem Hospodinovým nebesa utvrzena jsou: a dechem úst Jeho všecka moc jejich.

U Isaiáše *(48, 15.—17.)* čteme: Já, já mluvil jsem to . . . . a nyní Pán Bůh poslal mne a duch Jeho . . .

Ke cti Boží, Boha trojjediného zpívají Serafínové třikráte: Svatý, Svatý, Svatý. *(Is. 6, 3.)*

V žalmu 109 mluví se o dvou osobách. Řekl Hospodin ku Pánu mému (Otec k Synu), v žalmu jiném praví Pán pravil ke mně: „Syn můj jsi ty, dnes jsem tě zplodil".

I Israelité měli tušení o Trojici. Sám Kaifáš řekl: Zaklínám tě ve jmenu Boha živého, jsi-li ty Kristus, Syn Boží. *(Mt. 26, 63.)*.

Rabbi Simeon Ben Johai, spisovatel knihy Sohar, vykládá třikráte Svatý, u př. Isaiáše za tři Božské osoby; tentýž rabbi odvolává se co do výkladu na staršího rabbiho Ibbru.

Později rabínové mluví již určitě o třech osobách. Tak: Hagaon, Akiba.

To dosvědčuje: křest Kristův; proměnění na hoře Tábor; zvěstování Panny Marie.

Určitě mluví o Trojici Kristus, poručiv apoštolům, aby ve jmenu Trojice křtili *(Mt. 28, 19.)*; mluvě s Nikodemem, že Otec Syna na svět poslal *(Jan 3, 13., 16.)*; o Duchu sv., jehož přislibuje *(Jan 15, 26.; 14.)*.

Dále mluví jasně o Trojici sv. Petr *(1. P. 1.)*; Jan *(1. Jan 5, 7.)*.

Ve jmenu sv. Trojice křtili a žehnali sv. apoštolé, u př. sv. Pavel *(2. Kor. 13, 13.)*.

Církev katolická povždy v Trojici věřila.

Sv. *Polykarp* modlil se ještě na hranici, na níž upálen byl, k nejsvětější Trojici.

Sv. *Irenej* mluví o víře v trojjediného Boha.

Sv. *Ignác*, biskup ant., v listu k Magnesským zmiňuje se o nejsv. Trojici.

Justin, mučeník v 2. století, dokazuje ve své apologii, že nejsou tři Bohové, alebrž jeden, avšak tři osoby. Podobně vysvětluje i Athenagoras.

Tertullian nejprv mezi latinskými otci užívá jmena Trojice.

Učení to Církev sv. jasně vyslovila v konciliu v Alexandrii v 3. století za předsednictví biskupa sv. Dionysia oproti sabellianismu; v konciliu v Antiochii za předsednictví sv. Firmiliána oproti Pavlu ze Samosaty; na všeobecném sněmu v Nicei r. 325 a v Cařihradě r. 381 oproti Ariu.

Jasně učení to vysloveno jest v symbolum Athanasianum.

Arianský patriarcha Cyrill v Africe podplatil 50 zlatými penězi špatného člověka, aby se stavěl slepým a že ho Cyrill uzdraví, aby také zázrak učinil, jakož činil sv. *Eugenius*, biskup v Karthagu. I shromáždilo se velké množství a člověk onen dostavil se a tu pravil Cyrill: „Na důkaz, že učení naše arianské jest pravé, prohlédni!" Avšak člověk onen oslepl. Tu jal se naříkati a podvod Cyrillův vyjevil. V tom přišel sem i sv. Eusebius s dvěma biskupy, Vindemialisem a Longinem, a slepec jal se svatého prositi, aby ho uzdravil. „Věříš-li v Krista co Syna Božího, v Ducha sv., jenž z Boha Otce i Syna vychází, stane se ti po žádosti tvé." „Jak bych neměl věřiti," odvětil slepec, „když právě proto tak mnoho trpím?" Na to položili naň oba biskupové ruku, sv. Eugenius učinil nad očima jeho kříž, pravě: „Ve jmenu Otce, i Syna, i Ducha sv., trojjediného Boha, prohlédniž!" a slepec velebě Boha pravého prohlédnul.

(Sv. Řehoř tur.)

Sv. *František xav.* plul kdys na lodi a tu po tři dni a noce řádila strašná bouře, že všickni mysleli již, že zahynou. Tu povznešeným hlasem zvolal sv. František: „Velký Bože, Otče, Synu a Duchu sv., smiluj se nad námi!" a hle, bouře přestala.

(Fuhlrott, Mater.)

Za času, kde ariani víru v nejsv. Trojici a vůbec celou katolickou víru zničiti chtěli, nalezalo se i v městě *Gascogně* okolo r. 461 mnoho arianů. I stalo se, že, když jeden zbožný kněz tohoto města, Petr, mši ,sv. četl, najednou se stropu tři kapky vody na oltář spadly a zde se v jeden drahocenný kámen spojily. I zvolali tu všickni věřící: „Vskutku, patrné znamení nejsv. Trojice. Tři a přece jen jeden!“

(*Sv. Řehoř tur.*)

I sv. *Terezii* oznámil Bůh ve vidění tajemství nejsvětější Trojice.

2. Jest nevyzpytatelná; nehloubej! jest nebezpečné.

Sv. *Elzear* trvaje celou noc na modlitbách seznal tajemství nejsv. Trojice Boží, než když to pak vysloviti se snažil, tu zvolal: „Ach, jak daremně se vyjádřuji, nelzeť mi vypraviti, co jsem viděl a čemu se naučil.“

(*Surius.*)

J. J. Rousseau krásně doznal, že tajemství nejsv. Trojice pochopiti nemůžeme, an píše: „Čím více se namahám, abych Božskou neskončenou bytost pochopil, tím méně ji pochopuju. Čím méně ji ale pochopuju, tím více se Jí klaním. Pokořuju se a dím: Ó bytosti nad bytostí! jsem, že Ty jsi; rozjímaje o Tobě, navracuju se k prvotnímu pramenu. Nejlépe užívám rozumu svého, an před Tebou za nic se pokládám. Ano unešen jest duch můj v pocitu, že Tvou mocí hluboko ponižen jsem.“ (*Rousseau, Emil.*)

Jistý *pochybovač*, jenž tajemství svaté víry pochopiti chtěl, pravil k jednomu katolíku ohledně nejsv. Trojice: „Nejen nejasné, alebrž víře nepodobné a nerozumné, připadá mi tajemství nejsv. Trojice, jedna nemůže přece tři být.“ Načež dí věřící: „Ovšem jedna nemůže tři býti, což však platí o věcech pozemských, an to tak Bůh zřídil, o věcech Božských ale to neplatí, protože tomu Bůh tak nechce. Ještoť Bůh tomu tak chtěl, jest jeden Bůh, jedna bytost ale ve třech osobách, což při věcech pozemských dle Jeho vůle jest jinak.“ I pravil tu pochybovač dále: „Ale jak může Syn věčný býti jako Otec? Toť jest přece proti rozumu. Otec musí přece dříve býti než Syn a proto Syn není věčný.“ „Ano,“ vece na to věřící, „to platí o otci a synu lidském, ale ne u Boha. Jmenuj mi jen jediného otce lidského, jenž jest věčný jako Bůh a já ti ihned pojmenuju syna, jenž jest věčný jako otec. Ostatně tajemství to my na světě pochopiti nemůžeme, zde musíme věřiti, tam ale na věčnosti budeme patřiti.“ (*Pred. u. Kat. 1855.*)

Jistý *žvavec* se vychloubal, že mu z Božských věcí nic není tajno, že Boha, Jeho bytost a skutky dobře zná. Což když kdosi slyšel, dal mu dvacet otázek o mravencích. Ještoť důkladně odpověditi nemohl, zahanbil ho tázatel, řka: „Ještoť ani tak malého zvířátka přirozenost pochopiti nemůžeš: jak se smíš chlubiti, že přirozenost a bytost Boha znáš?“ (*Mehler, kat. Handb.*)

Jak nebezpečno tajemství toto zkoumati, svědčí tak zvaní *antitrinitáři*, jež Trojici v Božství zapírali. Zvláště náleží sem ariani 4. století, Sociniani, Sabelliani a Unitáři, že jen jednu osobu v Bohu si mysleli. Ano již Pavel samosatenský. (*Podstr. výkl.*)

3. Tudíž ji:

a) Cti!

Sv. *Athanáš* horlivý byl ctitel nejsv. Trojice a Jí ke cti i zvláštní vyznání složil, kteréž se athanášské vyznání víry nazývá, v němž, pokud člověku možno, vysvětluje hluboké tajemství.

(*Mehl. příkl.*)

Nejhorlivější ctitel byl sv. *Augustin*, jenž volá: „Všecka chvála, všecka mocnost, všecka čest a velebnost, všecko blahoslavenství, všecko milosrdenství buď Bohu Otci, i Synu, i Duchu sv.! Amen.“

(*Sv. Augustin.*)

Ctihodný *Beda* ve dne i v noci často opakoval: „Sláva Bohu Otci, i Synu, i Duchu sv.!“ Taťť byla i poslední slova jeho při skonání. (*Ctih. Beda.*)

Sv. *Bonifác*, apoštol Němců, polehčoval si v každém namahání slovy: „Z lásky k nejsv. Trojici!“

V XVI. století žil v Římě sv. *František Folianus*, jenž byl zvláště horlivým ctitelem nejsv. Trojice. Všecko, cokoliv činil, na toto svaté tajemství vztahoval; všecko, cokoliv svým nazýval, bylo tak zřízeno, že v tom obraz troj-

jediného Boha spatřoval. Kdys procházeje se za největšího vedra ulicemi města, zůstal pojednou státi a jako u vytržení do slunce se díval. Průvodčí jeho, jemuž vedro obtížno bylo a jenž po stínu se ohlížel, pln podivení se tázal, proč by zůstal státi? „Ó," odpověděl, „mně není slunce obtížné, pohled jeho naplňuje duši mou občerstvením. Vidím a rozeznávám na slunci trojí věc: bytost, světlo a teplo. Jeho nezměnitelná bytost od tisíců let připomíná mi věčného Otce, světlo jeho Syna Božího a teplo Ducha svatého. A jako od slunce všecken znik a zrůst, tak pochází od nejsv. Trojice veliký dar a veliká milost a krása duše naší." A pak padnuv na kolena, započal chvalozpěvem nejsv. Trojici Boží se klaněti a ji velebiti.

(*Mehlerovy příklady.*)

Sv. *František seraf.* co nejvíce ctil tajemství nejsv. Trojice a i při obyčejných rozprávkách často opakoval: „Sláva Bohu Otci, i Synu, i Duchu sv."

(*Sv. Bonaventura.*)

Sv. *František xav.* měl obyčej při všech pracích a těžkostech vzdýchati: „Ó, Trojice nejsvětější!"

Podobně i ctihodný *Consalvus Silveria*, mučeník z řádu Ježíšova, nejsvětější Trojici vřele ctil a jí se denně tisíckráte kořil.

Sv. *Ida* po celé hodiny klečívala, klaníc se nejsv. Trojici.

Sv. *Klára z Montefalco* nejraději se zabývala rozjímáním tajemství nejsv. Trojice. (*Živ. svat.*)

Když se mládenec *Neofytus*, mučeník, za pronásledování císaře Diokleciána u Nicei v skalní sluji se ukrýval, kdež ale brzy vypátrán byl, těšil se tu nejvíce pomněnkou na nejsv. Trojici a Jí ke cti i krásnou píseň zpíval a ve zpěvu i okovy na se přijal. (*Mehl. příkl.*)

Ke cti *nejsv. Trojice* založena kongregace r. 1548 v Římě sv. Filipem ner., kteráž společnost za úkol si uložila, činně lásku k bližnímu proukazovati. (*Šmída: Repertorium.*)

Za času *Karla velkého* se proti víře v nejsv. Trojici veliká bludná učení vloudila a proto byla slavnost nejsv. Trojice ustanovena a jak se vůbec za to má, za papeže Jana XXII. nařízena a sice na první neděli svatodušní.

(*Podstránského výkl.*)

b) Vzývej a vyznávej!

Sv. mučeník *Evplus*, byv po mnohém mučení nucen, aby se klaněl modlám, zvolal: „Já se klaním Bohu Otci, Bohu Synu, Bohu Duchu sv; klaním se nejsvětější Trojici Boží, krom níž žádného Boha. Uspoř si slov, nebudu obětovati falešným modlám, protože jsem křesťan." A hned na to stat byl.

(*Evplus, muč.*)

Sv. *Gertruda* takto vroucně se modlívala: „Vezmi nás, Otče, do svého království a otcovství, abychom se poslušností k Tobě dostali. Přijmi nás, ó Synu, do svého bratrství, abys byl naším přítelem, mistrem a vůdcem. Přijmi nás, ó Duchu sv., do svého milosrdenství, abys naši duši osvěcoval a sílil. Přijmi nás, ó nejsv. Trojice, do své neskončené lásky, aby Tvá vůle v nás a na nás se naplnila."

(*Sv. Gertruda.*)

Sv. *Hilarius*, učitel Církve, hleděl slovem i příkladem v jiných víru v Trojici nejsv. povzbuditi a utvrditi, které se kacíři rouhali. Pravdu zvláště ve spise o tajemství nejsv. Trojice dokazoval. (*J. Bílého: Legenda.*)

Za pronásledování křesťanův za Diokleciána a Maximiána vyznali slavně v Kastilii ve Španělsku tři bratří *Klaudius*, *Luperc* a *Viktorin*, synové setníka Marcella, nejsv. Trojici. Přednosta města Diogemanus, dav si je předvolati, pravil: „Co to slyším o vás? Ani tisícové občanů vašich císaře a jeho zákonův poslouchají, opovažujete vy se vzdorovati." Načež odvětili: „Tisíce těch, co císaře poslouchají, vidíš, ale nesčíslné množství, nad nimiž nemáš moci, nevidíš? Rci nám zjevně, co chceš?" „Žádám jen od vás, abyste mi řekli, s kým držíte a v koho důvěřujete, že se opovažujete drze rozkazům císařovým vzdorovati?" „My máme úplnou důvěru v Boha, Otce i Syna i Ducha sv., kteří, ač Trojice, jeden Bůh jsou a pomocí Jich nad tebou a císařem zvítězíme. Čiň s námi, co chceš." Na tato slova odsoudil je k smrti. Pacholíci, velebíce nejsv. Trojici, radostně obnažili šiji svou, aby přijali ránu sekerou ustrnulých odpravcův. (*Deharbe.*)

Sv. *Polykarp*, biskup v Smyrně, nejsvětější Trojici vzýval, modle se: „Tě

chválím a velebím ve všem, nebeský Otče, skrze věčného vysokého kněze Ježíše Krista, Tvého Syna a skrze svatého Ducha, Jemuž čest a sláva na věky věkův!“ *(Wiser.)*

Sv. *Šimon Stylites* začasto ctil a vzýval nejsv. Trojici, volaje: „Sláva Otci i Synu i Duchu sv.!“ *(Krönes, Real.-Lex.)*

Sv. *Tacian Dulas*, mučeník, před vladařem vyznal, řka: „Ano, klaním se Trojici, vyznávám Trojici. Věřím v Boha Otce, vyznávám Boha Syna a klaním se Bohu Duchu sv.“ *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Le Sueur, znamenitý francouzský hudebník († 1837), pravil najednou v nebezpečné poslední nemoci své jako u vytržení: „Umírám co křesťan, co katolík; věřím v Boha Otce, věřím v Boha Syna, věřím v Boha Ducha sv.!“ I dali ho zaopatřiti, sotva, že se tak stalo, ztratil sebevědomí. *(Quillois.)*

c) Buď vděčen!

Sv. *Majdalena de Pazzi* rozplývala vděčností nevýslovnou při rozjímání nejsvětější Trojice. *(Václav Štulc.)*

Trpělivost;

viz i: „tichost!“

1. Jest vznešená; záslužná.

Sv. *Mechtildě* oznámil Spasitel ve vidění, že kdo pro Krista cokoliv trpělivě snáší, účastným se stává mnohých milostí. *(Silbert, kl. Handb.)*

Abbakirus, mnich, byl vzor trpělivosti a po 15 rokův byl od druhů všemožným spůsobem k netrpělivosti drážděn. Jednou ho sluha i od stolu odehnal a musel v koutečku jísti Všecko snášel trpělivě. Za to ho Bůh odměnil. Když se totiž na smrtelném lůžku nalezal, pravil k bratřím: „Děkuju Kristu Ježíši a vám, že jste mne ku mé spáse zkoušeli, vizte: 17 roků nepocítil jsem ani jednoho pokušení v sobě.“ *(Jan klim.)*

Sv. *Theodor* řídil na rozkaz sv. Pachomia klášter v Tabenně. Když Pachomius nebezpečně se roznemohl, žádali mnichové jeho kláštera Theodora, aby po smrti Pachomiově jich klášter řídil, k čemuž jen na velkou domluvu svolil Když se Pachomius uzdravil, pokáral přísně Theodora, že se takového činu dopustil a odňal mu řízení kláštera ve Tabenně. Sv. Theodor vše snášel trpělivě a po dvě leta činil pokání. Po smrti sv. Pachomia byl jednohlasně za jeho nástupce vyvolen. *(Ott. Marian.)*

Ctihodný *kmet*, poustevník, přišel jednou do města Alexandrie, by navštívil přítele, kterýž s ním před smrtí ještě mluviti žádal. Když po ulicích kráčel, někteří rozpustilci mu všeliká pohanění činili, což všecko tiše a trpělivě snášel. Tázali se ho také, jest-li Kristus zázraky konal? Načež jeden křesťan okolo jda, odpověděl: „Kdyby byl Kristus i žádného divu neučinil, byloť by divem dostatečným, že tento nábožný muž vaše hany trpělivě snáší, aniž jste s to prostopášností svou jej popuditi k hněvu.“ *(Podstr. výkl.)*

Jeden starý *poustevník* v thebaiské pustině měl učeníka, kterého vyučováním a dobrým příkladem a zapíráním se zdokonaliti chtěl. Kmet každodenně mu dával dobrá naučení a pak se s ním pomodlil. I usnul tu jednou kmet utrmácením a učeník zatím trpělivě čekal až se probudí, modle se. Ježto kmet dlouho již spal a se neprobouzel, povstalo pokušení v učeníku netrpělivosti, aby šel, avšak přemohl je a to sice sedmkráte. Konečně se stařec o půlnoci probudil a divil se, vida zde ještě učeníka státi a pravil k němu, proč ho nezbudil? I odpověděl učeník, že se ještě nepomodlili a že ho stařec ještě neposlal spát. I pomodlili se a kmet požehnav jinochu, propustil ho. A tu ve spaní viděl kmet, kterak sedm krásných věnců uvito bylo v nebi pro učeníka, že sedmkráte pokušení netrpělivosti přemohl. *(Zollnera: kat. kázaní.)*

Sv. *Cyprian* odkázal pochopu, jenž mu hlavu měl stíti, 20 zlatých peněz, že jeho duši do nebe má pomoci. *(Kornelius a Lap. in Math. V.)*

Sv. *Ignác z Lojoly* ukázal i slovem i skutkem, že vrchol vší dokonalosti jest, abychom pro Krista trpěli. *(Ribaden.)*

Sv. *Vavřinec* a sv. *Vincenc* se poděkovali katům, že mukami jim zjednali korunu věčnou. *(Cornelius a Lap.)*

Bohabojný křesťan v Alexandrii *Eulogius* naleznuv na náměstí opuštěného mrzáka, milosrdenstvím hnut, vzal ho do domu svého a opatroval ho po 15 roků jako otec dítě své. Tu ale churavec sužoval dobrodince svého výčitkami i nadávkami. Eulogius pozbyv trpělivosti nevděkem churavce, odebral se na radu přátel k sv. Antonínu, načež tento vyslechnuv žaloby Eulogia i churavce, pravil: „Pokušení na vás uvalil ďábel; víť, že brzy umřete a chce vás přivésti o korunu trpělivosti. Jděte ž jen domů a hleďte, ať vás anděl smrti nalezne připravené“ I uposlechli a smířili se oba srdečně. Eulogius zemřel za 40 dní a třetího dne na to ubohý mrzák. *(Blahověst. 1851.)*

2. Proto:

a) Pros o ni!

Markéta rakouská, choť Filipa III., krále španělského, trpěvši v nemoci nesmírné bolesti, byla napomenuta a vybídnuta, aby od Krista žádala úlevy v nemoci, odpověděla: „Odstup ode mne, abych patříc na ukřižovaného Ježíše, chtěla od bolesti osvobozena býti!“ a pak, pohlednuvši na Spasitele, doložila: „Rozmnož, ó Pane! bolesti a spolu i trpělivost mou!“ *(Lyraeus.)*

b) Měj!

viz i: „křivda; milosrdný skutek duchovní 5.; nemoc 4.; neštěstí!“

Isák chtěl se dáti obětovati *(1. Mojž. 22, 1.)*; Jakub v soužení u Lábana *(1. Mojž. 29.)*; Elkana v neplodnosti. *(1. Kr. 1, 8.)*

Heli, uslyšev trest Boží *(1. Kr. 3, 18.)*; Saul, když jím lid opovrhnul. *(1. Kr. 11, 13.)*

Josef egyptský trpělivě snášel zášť a zločin bratří svých. *(Gen. 37.)*

Mojžíš trpělivě snášel nevděk a tvrdost Israelitův. *(Num. 16.)*

David trpělivě snášel zášť Saulovu *(1. Kr. 11.)*; útěk před Absolonem a posměch Semeiův. *(1. Kr. 15, 16.)*

Eliseus poručil, aby mužům, kteří ho přišli zajmout, dán byl pokrm. *(4. Kr. 6.)*

Tobiáš trpělivě snášel slepotu a posměch přátel. *(Tob. 2.; 3.)*

Job zvláštní dal příklad trpělivosti. *(Job 1, 2.)*

Matka makabejská se 7 syny. *(2. Mk. 7, 20.)*

Tři mládenci vesele se odebrali do ohnivé pece. *(Dan. 3.)*

Sára, dcera Raguelova, bez reptání snášela pohanění děvky. *(Tob. 3.)*

Eleazar, stařec, a matka makabejská se sedmi syny rádi podstoupili smrt pro Hospodina. *(2. Mak. 6, 7.)*

Kristus zvláště byl trpělivým v životě i při mukách. *(Mt. 11, 26,; 27.; Luk. 14.; Jan 8.; Mt. 20.; Luk. 23.; 1. Petr 24.; Jan 10.; Js. 53.)*

Sv. apoštolé trpělivě se dali zmrskati *(Sk. 5.)*; sv. Štěpán ukamenovati *(Sk. 7.)*; sv. Pavel a Silas uvězniti. *(Sk. 16.)*

Jakási pobožná panna, chtíc se cvičiti v trpělivosti, od sv. biskupa *Athanasia* sobě na stravu jakousi chudou vdovu, nad míru hněvivou, nevrlou a dokonce nesnesitelnou vyžádala, kterážto ničemnice broukáním a nezbedností svou jí příliš mnoho příčiny ku cvičení se v dotčené ctnosti podávala. *(Kassianus.)*

Sv. *Augustin* přišel jedenkráte na poutní místo a spatřiv tam mnohé poutníky, jak ozdobeni křížem pobožnost křížové cesty vykonávali, pomyslil sobě: „Ó, kéž by každý člověk na pouti života svého tak pobožně a trpělivě kříž svůj nesl, jako to zde činí poutníci tito!“ *(Sv. Augustin.)*

Když sv. *Eulogiovi*, jdoucímu na popraviště, jeden vyžilý Maur políček dal: nastavil mučeník i druhou tvář a trpělivě to bezpráví nesl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Felix z Cantalicia* již co jinoch všeliké nevrlosti se varoval a nikdy v ničem nebyl netrpělivý, tak že o něm říkávali, že bude svatým. *(Krönes: Real.-Lex.)*

Sv. *Filip ner.* musel mnoho snášeti od kostelníkův kostela, kdež mši svatou denně čítal. Mnohdy zavřeli před ním schválně dveře u sakristie a nechali ho dlouho čekati, začasto mu dali i roztrhané mešní roucho. Na cestě již ku oltáři volali naň, aby šel k jinému. Filip ale modlil se za ně a ačkoliv v jiném kostele mohl mši svatou sloužiti, zůstal přece jen v tom kostele, aby se v trpělivosti a pokoře cvičil. Jeho příslovím bylo a zásadou: „Světem pohrdati, nikým nepohrdati, sebe ponižovati.“ *(Stolz, Leg.)*

Když jeden zlostný člověk sv. *Galla*, biskupa v Klermontu, do hlavy udeřil: nedal na sobě pranic znáti, alebrž vše trpělivě snesl. Jindy zase potupil ho jakýsi Evodius, jenž ze senatora stal se knězem. Svatý mu ani neodpověděl, alebrž laskavě s ním zacházel a zaň se modlil. (*Richter.*)

Sv. *Jan z Boha* vystál mnoho jako mučeník, ale všecko trpěl tiše. Jednou potkav pyšného Španěla, strhl mu v davu lidstva nerad košem svým plášť. Španěl ve zlosti zakřičel: „Hlupáku, dej pozor, když jdu!“ Na to sv. Jan: „Odpusť, bratře, já jsem to nerad učinil!“ Španěl ještě více rozlobený, udeřil jej ve tvář. Sv. Jan odpověděl přívětivě: „Ó, to jsem zasloužil, chceš-li, udeř ještě jednou!“ Potom ho začali sluhové toho Španěla trýzniti. Tu přišel jeden známý na pomoc, vece: „Nu, bratře, Jene z Boha, co pak se to děje?“ Jak ta slova Španěl uslyšel, klekl před svatým na kolena a za odpuštění prosil a Jan ho objav šel pokojně dále.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Kateřina ze Sieny* hned co dítě ukazovala velkou trpělivost. Když jí bylo 12 roků měla se již vdávati. Ale Kateřina učinila slib, že zůstane pannou; skvostné šaty nechtěla nositi, ano i vlasy krásné si ustříhala. Proto jí doma slovem i skutkem sužovali, což vše z lásky ku Kristu trpělivě snášela.

Neobyčejnou trpělivostí vyznamenala se sv. *Johanna*, nar. r. 1564 ve španělském městě Burgosu. Když v 13tém roce dospěla v kvetoucí pannu, musela se dle vůle rodičů, ač se nechtěla vdávati, provdati za jistého Ortize, muže obrovské postavy, avšak zlostné a popudlivé povahy. Z počátku soužil Ortiz manželku svou jen láním a ustavičným vaděním, později však ji vskutku mučil katansky. Tak ji jednou přivázal k posteli a provazy mrskal tělo její, až celá krví zbrocena byla. Tu ukrutník do ran i vosk tekoucí kapal. A Johanna ani úst svých neotevřela. Jindy zase vyvlekl ji do nádvoří, kde studně se nalezala a uvázav ji na provaz, spustil do studny až po krk do vody. Tak nechal ubohou trpitelku zimního času po 24 hodin v ledové vodě, kdež by byla dojista zahynula, kdyby ji Bůh podivuhodně nezahříval. Po 24 hodinách vytáhl ji z vody, ale ubohá zůstala bez vlády 2 měsíce. V takovýchto mukách neslýchaných zůstávala Johanna vždy tichou a mírnou. Tu konečně nalehali rodiče její, uslyševše o takovém stavu přesmutném dcery své, aby manželé ti byli rozvedeni, avšak Johanna opírala se tomu. Muž ukrutný schudnuv později, hodil na Johannu plášť a vystrčil ji zadními vrátky z domu ven. Tu si sedla nebohá, opuštěná od celého světa, na kámen u potoka a přemohši pokušení, aby do vody se vrhla, se navrátila opět domů, ale nelitostný její manžel mrštil jí se všech schodů dolů. Pád tento byl tak nehorázný a otřesení mozku tak silné, že ubohá Johanna rozumu a smyslů zbavena, po 30 dní ležela v ustavičných mdlobách. Tehdáž ujala se jí manželka šlechtice, v jehož službě Ortiz byl a lékařem nechala ji léčiti. A hrdinná trpělivost Johannina ani nyní se nezlomila; až do svého 53tého roku žila žena hrdinná tímto spůsobem v stálém soužení a utrpení. Ba po 40letém manželství na smrt nemocného manžela až do posledního dechnutí ošetřovala.

(*Škola B. Srdce Pán.*)

Sv. *Maria Majdalena z Pazzis* vyznamenala se takovou trpělivostí, že si nežádala krátký život a rychlou smrt, ještě v nebi není žádného utrpení, říkajíc: „Žádám si ještě dlouho žíti, protože bych ráda z lásky ku Kristu ještě dlouho trpěla.“ (*Lyraeus.*)

Sv. *Pláto* († 813) šel v 24tém roce věku svého do kláštera na hoře Olympu. Opat Theoctistus cvičil ho všemožně v trpělivosti a přemáhání se. Začasto předhazoval mu chyby, kterých se ani nedopustil a uložil mu pokání, jako by je byl vskutku spáchal. Pláto se nikdy neomlouval, alebrž vše snášel s největší trpělivostí. (*Richter.*)

Agatha a Cruce vyznamenala se neobyčejnou trpělivostí. Již co 6leté děcko byla při hře se skály svržena, načež si zlomila prst, její vlastní příbuzní chtěli ji zabíti a rodiče vyhnali z domu; vstoupivši do kláštera, stala se všem sestrám za posměch, křivě obžalována, byla i z kláštera vyhnána. A všecko toto snášela s největší trpělivostí a odevzdaností do vůle Boží, až konečně roku 1621 zemřela. (*Herbsta výb. př.*)

Egid, lékař athénský, žije co poustevník v Gallii, byl od honce poraněn šípem. Egid snášel bolesti trpělivě, ba prosil Boha, aby se rána mu nezahojila, aby tímto spůsobem tělo své krotil. (*Bergomensis.*)

Ctihodný farář ze Seegu, *Jan Mich. Feneberg*, kázav kdys o trpělivosti zlámal si, jeda domů, nohu a vystál velké bolesti, ana noha musela se mu odejmouti. Při operaci studený pot vyvstával mu na čele a bolest mu bylo lze čísti na obličeji. Než klidně vše snášel, pravě: „I bez nohy můžeme Boha milovati!“ (*J. M. Sailer.*)

Irene, císařovna řecká, když od Nicefora, jednoho z poddaných, byla svržena s trůnu, pravila: „Děkuji Bohu, že mne, nehodného sirotka, na trůn říše povznesl; že pak toto snížení na mne dopustil, přičítám jedině hříchům svým, ve všem ale budiž jméno Páně pochváleno!“ (*E. Veith.*)

Libertinus, mnich, obdržel od rozhněvaného opata políček, což i trpělivě bez reptání snesl. I podivil se velmi opat jeho trpělivosti, tak že ho za odpuštění druhého dne prosil. (*Sv. Řehoř.*)

Uslyšev papež *Martin V.*, že jeden z bratří jeho Jordán, kníže salernitánský, na mor zemřel, druhý pak Vincenc uhořel: trpělivě vše snášel, neprojevě ani slova nevole. (*Platina.*)

Papež *Pius VI.* mnoho musel snášeti příkoří, což vše velmi trpělivě nesl. O půlnoci musel co vězeň v zimě přes Alpy cestovati a ve vyhnanství ve Valenci i zemřel roku 1799 v 81tém roce věku svého, modle se ještě při smrti za své nepřátele. (*Herbsta př.*)

Vojtěch, arcibiskup hamburský, leže na bolestném lůžku, z něhož více nepovstal, tak byl trpělivý, že ani žádné obsluhy nežádal a ani slova jakési nevole nepronesl. (*Crantzius.*)

c) Měj i při ztrátě miláčkův!
viz: „manželství 6 d.; rodiče 3 j.!“

Ucho,

viz: „smysly 5.“

Učitel.

1. Hodní byli; učí více příkladem.

Heli, Samuel, Mojžíš, proroci; hodný Pán Ježíš; sv. apoštolé.

Sv. *František z Regis* všemožně se co učitel přičiňoval, aby v žácích pilnost v učení se vědám a lásku k ctnosti vzbudil. Miloval žáky své a na jich osudech brával podílu, zvláště nemocných se ujímal. Když pak jednou uslyšel, že jeden žák těžkého hříchu se dopustil, plakal hořce a hleděl ho polepšiti. Ostatně je vyučoval více svým příkladem. (*Richter.*)

Hasael, syn knížete z krajiny východní, byl vychován v údolí mudrců až do květoucího jinošství. Pak ho poslal otec do Persie, aby se tam vzdělal. Ve všem měl svobodu, tajně ho však střežil Sorajah, starý jeho učitel. V příjemném městě Persie zapomněl Hasael na povolání své, věnuje se věcem marným. Když tak v zahradách jednou kráčel, kráčí okolo něho i Sorajah v oděvu poocestného, hůl nesa v pravici. Hasael Sorajaha poznal a otázal se ho, odkud přichází a kam jde? A Sorajah dí: „Nevím.“ I podivil se jinoch řka: „Jak, opustil jsi vlast a vyšel's, nevéda kam?“ „Toho jsem zapomněl a proto sem tam bloudím a která cesta se mi zdá nejširší a nejpříjemnější, po té kráčím.“ „A kam tě uvede tak bludné putování?“ ptal se zaražený jinoch. A Serajah dí „Nevím a co mně na tom záleží?“ Tu pravil Hasael k druhům: „Tento byl učitel mého mládí, plný jsa moudrosti; však hle, rozum ztratil. O kterak se změnil!“ Tu přistoupil Sarajah k jinochu a odhodiv plášť řekl: „Ty jsi řekl: mé jednání a povaha se změnily. Někdy jsem byl tvým vůdcem a ty's kráčel po cestách, které jsem ukázal tobě. Teď pak, co tě nevodím, následuju tebe. Hle, mé putování, na kterém jsem jak cesty, tak povolání svého zapomněl, jest stezka tvá, a právě tak, jako ty, jsem rozum ztratil. Kdo z nás jest větší

pošetilec, ty a nebo já? A kdo kráčí cestou horší?“ Tak mluvil Sorajah. Tu poznal Hasael blud svůj a vrátil se na cestu moudrosti, kterou mu byl Sorajah ukázal. (*B. Krummacher.*)

Jeroným Artzt byl prvním učitelem známého lidumila Leopolda Berchtolda, hraběte. Artzt vzdělával ducha svého učně, čině ho pozorna na všeliká utrpení lidská; tím roznítil v něm jiskru lásky k člověčenstvu, že se stal učitelem a dobrodějem nešťastných a v utrpení postavených.

Origines všemožně hleděl, aby ducha žáků svých nad zemské věci povznesl a je k touze po pravdě rozohnil, takže žák jeho, sv. Řehoř, divotvorce, biskup v nové Caesarei, o něm se vyslovil, že žáky své poutal a podněcoval ku ctnosti i řečí i slovem. (*Krönes Real-Lex.*)

Sv. *Jan z Kentu*, Polák, hleděl co učitel s největší horlivostí to vykonávati, čemu učil a svým žákům na srdce kladl. (*J. Bílého Legenda.*)

2. Buď rozumný; laskavý; horlivý; žehnej učňům i v smrti!

Sv. biskup *Klement* navštívil jednoho dne v Římě školu křesťanskou, kde nalezl učitele na zemi sedícího a dítky, any hrají a žertují s ním. Některé potahovaly jej za bradu a vlasy, jiné šlapaly po oděvu jeho, vespolek se smějíce a křičíce, takže hlasitý hřmot a hluk naplňoval stavení. Když pak biskup k nim vstoupil, bylo velmi ticho a Klement pokynuv učiteli, na stranu ho zavolal a přísně naň pohledna, káral ho z nepořádku, řka: „Sluší tak učiteli osady Páně?“ Popias — tak učitel se jmenoval — odpověděl, řka: „Zdaliž i Pán nevelel malým přijíti k sobě? ani jim toho nebránil a miloval je.“ „Ovšem,“ odvece sv. Klement, „on ale skládaje na ně ruce, k prsoum je pozdvihoval a rozmlouval o království Božím!“ (*Podstr. výkl.*)

Mudrc *Diogenes* spatřiv jedenkráte chlapce, an pokrmy hltá, dal vychovateli jeho notný políček, řka, že měl chybu tu u chlapce napraviti. (*Krönes Real-Lex.*)

Nathan, moudrý učitel královského jinocha Šalomouna, byl bedliv svého vychovance; a rmoutil se v srdci, neboť si oblíbil Šalomoun víno nad míru, přivtělil se k tovaryšům zlým a pil s nimi tak, že v opilství neslušně mluvil. Tu zastesklo se Nathanu, nebo znal dary jinocha a věděl, že někdy národ říditi má. Šalomoun ale nedbaje na výstrahy Božského proroka, dnem nocí trávil v opilství. I přistoupil k němu jednou z rána posel, řka: „Poslyš, jda okolo vinice pána mého, spatřil jsem jinocha, an revi s tyčí trhal, lupeny dral a hrozny v prachu šlapal.“ Tu rozpálil se Šalomoun v duchu, uchopiv meč, chtěl chvátati na vinici, řka: „Krví svou ať zaplatí škodu, již spáchal na keři vinném!“ Tak zvolal rozníceným srdcem. Tu vkročil mu Nathan vstříc, táže se: „Na koho se horšíš, drže v ruce meč?“ A Šalomoun vypravoval učiteli svému o škůdci vinice. I dí Nathan: „Proto se horšíš a podobáš se lvu rozzuřenému?“ A Šalomoun odpověděl: „Neměl bych snad potrestati škůdce, jenž svévolně zmařil dar, jejž Bůh k obveselení srdce člověka udělil?“ Tu řekl Nathan: „Ó Šalomoune! Odlož meč, ját jsem, jenž ti poselství vzkázal. Vinice stojí bez poškvrny, k Šalomounu ale národ zírá, jako k vinokmenu kvetoucímu a od něho radost a požehnání očekává. On pak ničí v sobě dary, kterých mu Bůh udělil a moudrost udušuje nestřídmostí! Chceš ještě déle se podobati tomu, jenž uprostřed bouře spí a muži, jenž na stěžni dřímá?“ Tak mluvil učitel a Šalomoun šel do sebe a kdykoliv víno zhlédl, pomněl na zničený vinný kmen, upustil od své náruživosti a Hospodin obdařil jej moudrostí. (*Bedř. Krummacher.*)

Sv. *Pantaeneus*, učitel a představený křesťanské školy v Alexandrii v druhém století, rozsíval slovem svým učňům světlo věd a lásku ku ctnosti tak, že ze všech stran žáci k němu se hrnuli. (*Sv. Kliment alex.*)

Sv. *Wolfgang* ustanoven za učitele a dozorce na městských školách v Trevíru, vychovával a vyučoval s láskou právě otcovskou. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Bl. *Robert Coelestinus*, umíraje, žehnal všem bratřím přítomným i nepřítomným, znamenaje je sv křížem: „Požehnej vás všemohoucí Bůh Otec, Syn a Duch sv.!“ (*Jan a Bosco.*)

Tomáš, patriarcha cařihradský, žehnaje přítomným, zesnul v Pánu. (*Surius.*)

Sv. *Livius*, biskup a mučeník, maje od loupežníků zavražděn býti, políbil učeníky své se slovy: „Všemohoucí Bůh zachovejž vás, milí bratří, k životu věčnému!“ (*Sv. Bonifác.*)

Ujma v jídle,

viz: „půst!“

Ukrutnost;

viz i: „nemilosrdnost; vražda!“

1. Vede bídný život; nelidsky si počíná; vraždí.

Dionysius, ukrutník syrakuský, úzkostnou nedůvěrou naplněn byl, tak že žoldnéři ustavičně obklopen jsa, k lidu jen s věže mluvil a žádnému z přátel ničím se nesvěřil. Lože jeho bylo hlubokým příkopem obehnáno, přes nějž zdvihací most vedl. Ani jeho syn a bratr k němu nebývali připuštěni, dokuď jich stráž neprohledala. A tak ukrutník ten na zlatolesklém trůnu přece byl jen nešťasten. (*Jos. Smetany: Všeob. děj.*)

Aetiolinus, tyran patavský, v každém městě říše své vystavěl strašné vězení, v nichž zločince politické zavíral k hnijícím mrtvolám; hořekoval-li kdo, dal mu oči vypíchati; chtěl li kdo utéci, dal mu nohu utíti; kdo koho politoval, tomu dal jazyk vytrhnouti; muže kleštil, anebo jim jednu nohu, jednu ruku, anebo rámě dal odejmouti, přes 30.000 lidí všeho stavu a obojího pohlaví usmrtil. (*Enner.*)

Amastris, choť Xerxova, zavraždila manželku místodržitele z Baktry, prsy jí utrhla a předhodila je psům, podobně i nos, uši, pysky, jazyk jí uřízla a hanebně zneuctila. (*Plutarch.*)

Bassianus Elagabal, domnělý syn Caracalův, nejošklivější hanebník asiatský, když Macrinus, vladař na západě, byl odpraven, došel na trůn císařský. (*Smetany: děj.*)

Cajus Caligula, syn šlechetného Germanica, stav se císařem, vyznamenal vládu svou nelidskou ukrutností a mrzkou chlípností. Upění muk a chrapot smrti byly mu nejlíbeznější hudbou; proto byli vinní i nevinní dle rozmaru stínáni. Cajus byl netvorem na trůně, jejžto příroda stvořila jen proto, aby ukázala, jakou záhubu dovede stropiti nešlechetnost spojená s mocí. (*Seneka.*)

Caracala, císař, byl skvrna člověčenstva. Gety, bratra svého, spoluvladaře, sprostil se vraždou. Prohlížeje říši svou, kamkoliv přišel, všudy v nevinné krvi se brodil.

Claudius, císař blbý, byl podnožím manželek svých: nestydaté a krvežíznivé Messaliny a po ní chlípné a ukrutné Agripiny, kterážto jej k tomu pohnula, že vlastního syna Britanica zapudil a syna jejího Nerona přijal za vlastního a ustanovil jej za dědice svého trůnu. Agripina dosáhnuvši toho, císaře otrávila a povýšila Nerona na trůn. (*Podstr. výkl.*)

Katilina dal M. Mariu Gratidianu, který 3kráte byl tribunem a 2kráte praetorem, nejprv ruce a nohy zlámati, pak uši, nos a jazyk uřezati, oči vypíchati a konečně i stíti. (*Ludov.*)

Opinius Makrinus, císař, dal tribuna, jenž z hlídky nevčas se odebral, na kolo přivázati a pak jel, až nebožáka utrápil za strašných bolestí. (*Cipitolinus.*)

Segester, král egyptský, ozdobil jednou čtyry jiné krále, jež v bitvě zajal, korunou a purpurem a zapřáhl je jako koně k vozu, aby ho vozili.

Edgar, král anglický, ostříhal přemoženým králům Škotska a Irska jako otrokům vlasy a majíce řetězy na krku a nohou, museli na lodi veslovati, na níž vítěz jel.

Kdykoliv perský král *Sapor* s vozu sestupoval, musel mu zajatý císař Valerian za podnož sloužiti. (*Hunolta káz.*)

Tamerlan, dobyv Damašku, takového vraždění se dopustil, že z mrtvol po-

vražděných tři jehlance vysoké co věže vystavěl. (*Beyerlinck.*)

Tarquinius, král římský, otrávil svoji manželku a bezbožná Tullia, dcera krále Servia, otrávila svého manžela, aby se mohli spolu spojiti a na trůn dosednouti. Však ještě otec, král Servius, odstraněn býti musel, k tomu účeli vzbouřil proti němu Tarquinius nepokojnou šlechtu, přiodil se rouchem a znakem královským, dal odporujícího Servia zavražditi a ukrutná Tullia kázala ještě přejeti svého otce vozem svým na ulici skonávajícího. Tak dosáhl Tarquinius trůnu královského a pokračoval v ukrutenství. Bohatství a zásluha byly u něho proviněním; proto vše, co bylo mocného a možného, loupil, vypuzoval, odpravoval dle libosti. Mezi jinými zavraždil také Marka Junia, Římana vznešeného a svého příbuzného s jedním jeho synem, jen aby statkův jeho dosáhl; druhý syn, Lucius Junius, jen tím vraždě ušel, že se blbým stavěl. Však došla ho pomsta, nebo z Říma vypuzen, od vojska opuštěn, musel prchnouti a u vyhnanství zemřel. (*Podstránského*: *výklady.*)

Když *Tomyris*, královna barbarských Skythů, Cyra, krále perského, jenž jí válku vypověděl, v bitvě porazila, ve kteréžto i Cyrus padl, kázala hlavu poraženému stíti, pak ji do sudu, naplněného krví lidskou, potopila, řkouc: „Napij se krve, po které jsi žíznil.“ (*Frencla*: *Postilla.*)

Volesus, prokonsul v Asii za císaře Augusta, dal jednoho dne 300 mužů sekerou odpraviti a pak se procházel mezi mrtvólami, zíraje hrdě, jako by byl, kdoví, jak znamenitou věc vyvedl, pravil: „Věc to vskutku královská!“ (*Seneka.*)

Jezabel pronásledovala s ukrutností bezohlednou nevinného Nabota, že ji oslyšel. (*3. Kr. 21.*)

Abimelech ukrutník, zavraždil 70 bratří, aby mohl sám panovati.

Hrdý *Adonizebek* zmrzačil 70 králů na rukou a nohou a nutil je, aby jako psi pod stolem sbírali drobty, jež jim házel.

Ukrutni byli i Farao (*2. Mjž. 1, 15.*); Saul (*1. Kr. 22, 16.*); Antioch. (*2. Mk. 5, 11.*)

Herodes, místodržitel v Galileji, dosáhnuv království, dal vysokou kněžskou radu, aby nevzdorovala záměrům jeho, povraždíti a povýšil Aristobula, 17letého bratra choti své Mariamny, vnučky Hyrkánovy, za nejvyššího kněze, kteréhož však později dal utopiti. Později dal z nedůvěry i nejvěrnější přátele své i svou manželku s celým rodem Hyrkánovým usmrtiti. Pak dal zavražditi své dva vlastní syny Alexandra a Aristobula a i utrhače, nejstaršího Antipatra. Tentýž ukrutník zavraždil i neviňátka v Betlémě a proto i bídně zahynul. (*Eusebius.*)

Herodias, dcera Herodiady, ač ještě mladá, žádá bez chvění za odměnu křepčení krvácející hlavu Janovu a přináší ji matce na míse.

Dne 4. ledna 1876 byla *v Bourgu*, v departementu Lot ve Francii, popravena krvežíznivá vražednice Boyou, která sedm svých vlastních dítek zahubila tím, že jim špendlíky vrážela do srdce. Strašlivá tato tygřice přiznala se k děsnému zločinu svému a tvrdila, že prý ji zvláštní pud ponoukal k týrání a vraždění dítek. Že vraždění dítek vykonala jen z ďábelské surovosti a krvežíznivosti, vysvítá z toho, že jí z vražed ani nejmenší zisk nekynul. (*Čas. Čech*: *1876.*)

Boleslav III. Ryšavý, dopustil se nesmírných ukrutenství i ku svým a proti národu samému, tak že u všeobecnou nenávist upadl, až konečně ze země české vyhnán, někde v Polsku uvězněn byl, nikomu nebyl milý a od nikoho nebyl politován, a bídně zemřel. (*Fr. Palacký*: *Dějiny české.*)

V Buškovicích, okr. podbořanského, vyhnal jistý rolník svou 67letou matku z domu. Nebohá stařena vzala si to tak k srdci, že se v zahradě na stromě oběsila. (*Čas. Čech*: *1879.*)

U osady *Csákavy* v Uhrách zapálil někdo kupy sena. Pasáci, nalezající se na blízku, přiběhli dívat se na oheň. Tu poručil jakýsi neznámý muž, prostředního stáří, vedle stojícímu desítiletému pasáčkovi, aby osmiletého druha svého hodil do plamene, a hrozil mu nelidskými tresty, pak-li to nevykoná. Ustrašený hoch jej poslechl a ubohý soudruh stav se obětí bezcitného surovce, utrpěl tak těžké popáleniny, že v několika dnech za strašlivých bolestí skonal. (*Tamtéž 1879.*)

Jindřich VI., král alemanský, dobyv Sicilie, dal ukrutně trápiti ty, co mu prvé úklady činili. Některého z nich uvařiv v horké vodě, poslal k jeho domácím, jiného hodil do prohlubně, jiného zase napíchnuv na kůl, vhodil do moře. Konečně tomu, jenž byl vůdcem vzpoury, dal železnou korunu čtyřmi hřeby na hlavu přibíti. (*Crantzius*)

Jiří Kopidlanský, stavu rytířského, jehož bratra dali Pražané stíti pro vraždu, ve městě jejich spáchanou za krále Vladislava II., mstil se nad nimi loupením a jímáním sousedů jejich i z jiných královských měst. Celá země byla plna jeho ukrutnosti, kterouž konal nad měšťany, osekávaje ruce i nohy těm, kteří upadli v ruce jeho a jináč na nich sobě vylévaje pomstu svou.

(*V. Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

Do všeobecné nemocnice v Praze dopravena byla 52letá nádennice, *Barbora Jeníková*, z jisté vesnice u Mladé Boleslavi. Ubohé ženě rozbolavěly se před časem od namahavé práce obě nohy. Aby ji z obce do nemocnice nemuseli vypraviti, zavřeli ji do ovčína a zde ji nechali 18 měsíců polonahou, o hladu, na otepy shnilé slámy ležeti. Nešťastnice vyschla téměř na kost a kůži. S necitelným starostou obce zavedeno jest trestní vyšetřování.

(*Čas. „Čech:“ 1879.*)

Justinian II., císař cařihradský, se strašně vymstil na Chersoneských, že ho chtěli na útěku prozraditi. Sedm nejčelnějších měšťanů na kůl kázal napíchnouti, 20 utopiti a ostatní pak obyvatelstvo ukrutně mučil. (*Beyerlinck.*)

Jakási *Kirchnerová*, tkalcová, v Prostějově, bila učeníka jejího muže, jistého 13letého Jana Opluštila, pro každou maličkost provazem a holí přes záda a do hlavy, až se týž z toho roznemohl a zemřel. (*Čas.*: „*Čech*“ *1878.*)

V. Kouna z Vlašími roznemohl se při sekání ledu na rybníku as na hodinu cesty od Vlašími vzdáleném tak těžce, že jej soudruhové museli střídavě nésti domů. Když jej již nemohli unésti, žádali majetníka jednoho hostince, ležícího u silnice, aby nemocného položil alespoň do chlíva. Hostinský to však odepřel, načež ubožáka uložili pod kůlnu. Ráno nalezli jej mrtvého. Zmrzl.

(*Tamtéž 1877.*)

Jeden král *francouzský* dal svého sluhu z té příčiny zardousiti, že se mu zdálo, že krále zavraždil.

Jistý *učitel* v jedné vesnici v Krkonoších věznil po několik let svou jedinou dceru v chlévě s dobytkem. Teprv tyto dny vyšlo na jevo nelidské jeho jednání; dcera byla osvobozena a s otcem počalo vyšetřování. (*Tamtéž 1877.*)

V Lašťanech na Moravě měla jistá rodina hojně dluhů a málo příjmů. Chtíc si tedy pomoci, provdala domácí dceru za bohatého ženicha B. Ženich splatil rodičům dosti značnou sumu a zařídil si sám obchod s potravinami a moukou a vedlo se mu dobře. Minulo několik roků, tchánovi a manželce stal se již obtížným a neměl se ještě k smrti. I odhodlali se tedy, že mu pomohou sami. Začali tedy manžela B. tlouci a bíti, ba i cizí lidi si najímali, by jim v tom úmyslu pomáhali. Když se ho už dosti natloukli, až se hnouti nemohl, svázali ho a hodili do chléva. Při tomto počínání vynikala obzvláště krutostí sama manželka. Když nedávno sousedé se starostou přišli a po B. se tázali, byli od manželky pořádnou porcí bití uvítáni, ba dračice tato jistého občana tak dřevem stloukla, že až posud ještě žádných prací vykonávati nemůže. B. byl nalezen s dosti značnými ranami na hlavě a svázán ve chlévě bez sebe. Věc udána soudu. (*Tamtéž 1880.*)

Selský synek *Moser z Pavlovic* seznámil se s mladou dívkou. Sliby a lichocením zbavil ji nejdražšího co měla, nevinnosti a když pak mu oznámila, že je těhotná, vylákal dívku, chtěje se nemilým zápletkám vyhnouti, k potoku. Tam ji zavraždil, rozpárav jí břicho a hodil do vody. Teprv po několika dnech byla mrtvola nalezena a vinník vypátrán.

(*Tamtéž 1880.*)

V Oberhofenu zardousil v noci jistý selský synek svou stařičkou matku ve světnici, kdežto 80letý otec jeho právě ležel na smrt nemocen. Když byla stařenka mrtva, udeřil ji zlořečený vrah ještě několikráte kladivem do hlavy.

(*Tamtéž 1879.*)

V italské válce r. 1859 nalezal se mezi Garibaldiany kapitán *Peard*, Angličan, který v tom tažení 25 rakouských vojínů zastřelil a 10 jenom postřelil, což zaznamenáno měl. Kdo

zvítězí, bylo mu lhostejno, jak sám se vyznal. Při tom ukrutník ten bitvě se vybýbal a jen z bezpečného místa střílel a povždy měl i pár koní pohotově, aby v čas nebezpečí mohl utéci. (*Salzb. Ztg.*)

Domkář *Fr. Procházka* v Pohořelicích žije se svým tchánem, výminkářem Kolsbrankem, v ustavičném nesváru, tak že téměř divem jest, že stařec nestal se úplným mrzákem. Během minulého měsíce trýznil Procházka tak svého tchána, že starci oko vyteklo. Surovec nemaje na tom dosti, svázal tchána do kozelce a hodil jej do hnojiště. Nechal tam starce delší čas ležeti, pak ho vytáhl z jámy a nechal jej s promočeným šatem na chodbě ležeti po celou noc. Obyvatelstvo v Pohořelicích udalo surovce soudu. (*Čas. Čech: 1879.*)

Stařec *Fr. Rež* vrátil se z pražské nemocnice do Pcher, aby u svého ženatého syna nalezl útulek aspoň do té doby, než se po těžké nemoci zotaví. Syn však nechtěl otce pod střechu přijmouti z obavy, aby neumřel a nespůsobil mu zbytečné výlohy pohřební a proto raději zemdleného starce odvezl na trakaři do umrlčí komory ku hřbitovu. Tam starec ležel několik dní a leže u okna viděl ještě hrobníka, an pro něj kope a připravuje již hrob. Také ještě před smrtí slyšel, kterak hrobník sousedovi vytýkajícímu jemu takové počínání, odvětil: „Co s dědkem? Dnes nebo zítra přece do hlíny musí!“ Nešťastný „dědek“ také krátce na to zemřel a byl pohřben. (*Čas. „Čech.“*)

Cestující mlynářský pomocník *Jan Seemann* z Budy okr. kolínského, šel poblíže Berouna přímo přes pole majitele usedlosti Jernáka, aby si ušetřil cestu přes značný vrch. To majitel zpozoroval a zmrskal cestujícího, ač mu žádné škody nespůsobil, přes hlavu a obličej tak necitelně, že musel býti ubožák dopraven do všeobecné nemocnice v Praze. Proti nelidskému Jernákovi zavedeno trestní vyšetřování (*Tamtéž 1879.*)

Matěj Skřivan, 71letý nádeník v Hostivarech, oženil se nedávno s letitou vdovou, která mu za věno přinesla několik zrostlých dětí. Poměr mezi dětmi a otčimem nebyl utěšený, neboť synové přičiňovali se, aby starého dostali z domu, radíce mu neustále, by se přestěhoval ku svému synovi, který byl na nádraží zaměstnán. V poslední době byl Skřivan bez práce, což nepřátelství dětí ještě více rozněcovalo. Stařec se jednoho dne rozlobil a chtěl ukázati, kdo jest pánem v domě a hlavou rodiny. Sotva ale jednoho z nezdárných synů potrestati se hotovil, vrhli se naň druzí a tloukli ubožáka tak nemilosrdně, že na těle zubožen a zkrvácen do pražské nemocnice odvežen býti musel. (*Tamtéž 1880.*)

Štěpán Slimařík, truhlář v Tovačově, když manželka jeho jela do Olomouce, zavraždil své dítky, 4letého Josefa a do druhého roku jdoucího Ignáce. Ukrutný otec vysvlékl obě dítky do košile a položil je do postele. Na to naložil do sporokrbu uhlí kamenného, zapálil je a když dítky usnuly, zacpal trubku, kterou vycházel kouř. Když byl okna dobře uzavřel, uzamkl pokoj a odebral se do hostince, kdež přenocoval. Druhého dne ráno vrátil se Slimařík do svého bytu a nalezl v něm sice jen málo kouře, ale veliký zápach. Dítky ležely na posteli, jak je večer byl položil, udusily se. 26letý Slimařík odsouzen k smrti (*Tamtéž 1880.*)

V Polsku byl r. 1849 domkář *Svátek* prozrazen, jenž mnoho lidí utratil a je pak snědl, nad čímž tak velmi lid se rozhněval, že domek jeho spálil, on pak sám odpraven jest. (*Oesterr. Corresp.*)

Jistý *Bando Loreto* z Vallelungy v Italii vešel, hnán jsa trapnou žízní na pozemek u vsi Pianotto a trhal tam hrozny. Strážce zahrady Rosarius Tagliarini, jenž jej při tom postihl, chladnokrevně kazal mu, aby svlékl svůj kabát, udělal kříž a vykonal svou poslední modlitbu, načež jej z blízké vzdálenosti střelil do prsou a usmrtil. Tagliarini po spáchaném skutku utekl. (*Čas. Čech 1879.*)

Nádennice *B. Grosumová* z Malkovic, 70 roků stará, byla u sladovnického chasníka V. Vokouna v Karlíně v podnájmu. Tu jednoho dne ráno byl zabaven Vokounovi nábytek pro nezaplacenou činži a ponévadž jmenovaná stařena doma nebyla, připletly se v to i její věci. Z toho pak povstala mezi Grosumovou a Vokounem hádka, při čemž tento uhodil stařenu do hlavy a zranil

ji těžce, že dopravena jest do nemocnice. (*Čas. „Čech“ 1880.*)

Dne 26. ledna 1880 poráželi tři *nádenníci* jednomu občanu v Tupsích dříví, kterýž jim dovolil vzíti si po práci tenkých kousků domů. Po dokonané práci ubírali se domů cestou mimo les, kdež ležel suchý strom, náležející jinému rolníku Ch., jehož vršek jednomu z těch tří nádenníků napadlo uříznouti, což se i stalo. Na cestě k domovu zastavil se Spáčil, vyhrožuje jim zastřelením, nevydají-li mu pilku, kterou strom uřezali. Proseb, by jim vypůjčenou pilku nebral, nedbal a vystřelil na prsa jednoho nešťastníka ze vzdálenosti 10 kroků, takže tento ihned k zemi mrtev sklesl. Nyní bude se Spáčilovi z činu toho zodpovídati před porotou. (*Tamtéž.*)

Vitold, kníže litevský, k smrti odsouzené ukrutně trápil. Dal je do medvědí kůže zašíti a od psů roztrhati.

(*Josef du Bois*)

V jednom menším oddělení křesťanského vojska byl jeden vojín poraněn a nemoha stačiti vojsku, vybočil na prostranní silnici, chtěje život svůj před stíhajícím nepřítelem zachrániti. Domníval se, že vyvázl z hrozného nebezpečí, an tu najednou krutý Mongol vyslídiv nebožáka na koni k němu cválá. Vojín zraněný jsa zemdlen a vysílen nemohl ani utíkati ani brániti se; kojil se nadějí, že i tento krutý Mongol, jsa tvor lidský, k útrpnosti a milosrdenství pohnouti se dá. Proto když jezdec k němu se blížil, uchytil vojín krev svou z rány tekoucí a ukazoval ji nepříteli svému. Avšak běda! Mongol krutý uzřev krev jako lev rozdrážděný soptil, nemaje ani dost malé jiskřičky lásky v srdci svém a zlostí hnán jsa skolil ubohého vojína k zemi. (*Škola B. Srdce 1870.*)

Ve Volmavě pohřbena byla 30. května 1879 84letá *B. Voglová* z Dolní Volmavy. Pozůstalé četné dítky a vnoučata jakož i hojnost lidu provázely zesnulou k poslednímu odpočinku. Když rakev byla spuštěna do hrobu, odebrali se všickni příbuzní do kostela, jedině vlastní dcera zesnulé Anna, provdaná Reisingrová z Filipsberku, nešla do kostela; zůstala u hrobu, rozvinula šátek a vyňavši z něho kámen, mocně jím mrštila o hlavu rakve zvěčnělé matky, řkouc; „To jest Otčenáš, jejž za tebe se modlím.“ Žasnoucí lid tázal se jí po příčině tak hrozného činu a dostal za odpověď, že neobdržela tolik věna, co ostatní sestry její. (*Čas. „Čech“.*)

Karel Zabal, syn topiče v císařském dvoře ve Vídni, vyučený kameník, přišed v podnapilém stavu domů k matce 70leté, zasadil jí několik smrtelných ran do hlavy, žeber a neustal, dokavad jevila ještě trochu života.

(*Tamtéž 1880.*)

V Zásmukách nalezena byla při hlídkování čtnictva v jednom domě, patřícího jakési Marii Slavíkové, 70letá *Alžběta Zeminová* v kůlně mezi dřívím, uhlím a popelem, ana ležela na špinavém loži a plačíc pojídala rukou z hrnečku bídnou stravu. Zeminová, kterou živiti byla povinnost Slavíkové, vysvobozena z politování hodného svého stavu a proti Slavíkové učiněno trestní oznámení. (*Tamtéž 1878.*)

2. Dochází trestu.

Agrippina mladší byla zlopověstná matka císaře Nerona. Již po druhé vdovou přinutila ujce svého, císaře Claudia, pojmouti ji za manželku a dceru svou provdati za syna jejího, kterému tímto spůsobem chtěla pojistiti trůn císařský. Velký počet čelnějších osob tehdejšího věku obětovala zrádně svým úmyslům. Konečně i manžela svého dala otráviti. Než ukrutnost její došla zaslouženého trestu, vlastní syn Nero ji dal zavražditi.

Ali Tebelen Veli Zade, paša janinský (nar. r. 1740), ukrutné byl povahy. Co mladík byl loupežníkem arnautským, pak přivedl svého tchána na špalek, dal svého švakra ubiti, provdal svou sestru hlavnímu jednomu loupežníku, dal zahubiti obyvatele kormovské, odpraviti člověka, jenž lehce matku jeho pohaněl; Sefera beje otrávil, zavraždil svého bratrovce, rozšířil svým bezuzdným živobytím nemravnost v celém okolí janinském; zahladil Turky v Bossigradě a vyhubil obyvatele v Novici a u sv. Vasilja, dal v Prevese všechny zajaté odpraviti, v Suli dal utopiti 17 paní, sám byl příčinou smrti své choti Emíny, při popravách míval zábavy, svou vlastní sestru oklamal a dal syna jejího otrávitи, vydíral na lidu, co jen mohl, město

Janinu dal zapáliti, až konečně co ukrutník v klatbu zemskou dán, rozsekán jest.

Ukrutníci a krutí nepřátelé křesťanstva dosáhli také zaslouženého trestu.

Aurelián, císař, byl zabit, an právě křesťanskou Církev pronásledovati počal.

Dioklecián strávil život svůj v hořkém trudu aneb jak jiní tvrdí, sám se hladem usmrtil.

Galerius upadl v bolestnou ošklivou nemoc, tak že ho červy za živa žrali.

Maxentius se utopil.

(*V. Jirsíka*: *pop. dogm.*)

Falaris, tyran agrigentský, rozkázal jednomu umělci, aby vyhotovil z kovu býka, jehož břicho by bylo duté a do něhož by se více lidí vešlo, kteří by se v něm pekli. Umělec učinil tak, ano, aby se tyranu zavděčil, zhotovil býka tak, že nářek ubohých obětí podobal se řvaní živého býka. A hle, když umělec dílo své dokonal a tyranu i vynález svůj svěřil, byl první upečen na zkoušku, jest-li býk vskutku řve.

(*Zollnera kat. káz.*)

Ukrutný císař římský *Nero*, jenž křesťany krutě pronásledoval, dosáhl i zaslouženého trestu. Vojáci se proti němu vzbouřili. V noci zpozoroval ukrutník, že vlastní stráž ho opustila. I vyskočil s postele a volal marně přátele. Vyběhl na ulici, nikdo ale ho nechtěl přijmouti k sobě. Chtěl se dáti od gladiatora odpraviti, nenašel ale žádného; chtěl do řeky Tibery skočiti, neměl ale zmužilosti; chtěl se jedem otráviti, avšak vzat mu jest. Konečně nalezl úkrytu u propuštěného na svobodu otroka Filona, kamž přestrojen šel. Boje se chřestotu listí a kokrhání kohouta přestál tisíceronásobnou smrt, musel i okolo ležení jeti, kde vojínové hlasitě ho proklínali. Konečně došel dvora Filonova, trním a rákosím lezl, žízní trápen pil smrdutou vodu, po čtyrech dostal se konečně otvorem do bídné komůrky na mizerné lože. Římský senát ho vyhlásil za nepřítele vlasti a odsoudil, aby dřevem na spůsob vidličky škrcen a pak až do smrti ubičován byl. Již slyší ty, co ho mají jmouti i chápe se plačky meče a probodá si jím prsa a končí bídně téhož dne, kde manželku svou odpraviti dal. (*Svetonius.*)

Romulus, první král římský, pro ukrutnost svou od senátorů roztrhán byl.

(*Sv. Augustin.*)

Nižádný v Japansku tak nezuřil jako králík nangasakický *Ukundono*, žádaje víru katolickou zcela vypleniti. Ruka pomsty Boží se ho ale dotkla. Náhle přepadla ho nemoc, kterou lékaři ani pojmenovati neuměli. Vředy a morové boule vyrazily se po celém jeho těle, začernalý, krví a vodou zalitý hnis tekl mu neustále s očí a z nosu a spůsoboval palčivou bolest, u vnitřnostech jeho vřelo pálení a z celého těla vycházel smrad nesnesitelný. Z krutých bolestí řval ve dne v noci, až konečně bídně zahynul. (*Blahověst 1848.*)

Císař *Valerian* zavraždil mnoho křesťanských kněží a biskupů. Avšak brzy byl od Peršanů v bitvě jat a před krále Sapora předveden. Hrdý Peršan spjal ho okovy, ponechav mu císařské roucho, aby ho tím více pokořil. Kdykoliv Sapor na koně vstoupal, musel se Valerian shýbnouti a po jeho krku vstoupal na koně. Konečně stáhnul z něho kůži a posypal živé maso solí. Krvavá kůže byla na potupu Římanů schována.

V Heliopolis usmrtili pohané za odpadlíka Juliana diakona Cyrilla, otevřeli mu tělo a snědli syrové játra. A hle, netvorům vypadaly zuby, jazyky počaly hníti a všickni ztratili zrak.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

Když králi kananejskému *Adonibezeku* ufaty byly konce rukou i nohou jeho, vyznal se v těch mukách: „Sedmdesáte králů s osekanými konci rukou i nohou sbírali pod mým stolem ostatky pokrmů; jakž jsem učinil, tak odplatil mi Bůh.“ (*Sand.*)

Syrský král *Antioch* podmaniv si lid israelský pronásledoval židy. Odíral je o peníze, zakázal světiti sobotu a konati obětě, pobral skvosty v chrámu jerusalemském; pro půst devádesátiletého starce Eleazara a sedm bratří s matkou zavraždil. Za to ho ale ranil Bůh nevídanou nezhojitelnou nemocí, tak že se červů množství hemžilo v jeho těle, s něhož kusy masa padaly a tak ošklivý zápach šel, že nikdo u něho býti nemohl, až bídně zahynul.

(*Jan Drbohlav.*)

Sv. panna *Marziana* pro stálost ve víře Kristově lvům byla předhozena, že

jí ale neublížili lvové, žádal lid, aby panna na svobodu byla propuštěna. Tomu ale odporoval žid *Burdarius* a vyzýval soudce pohanského, aby jiným lačným zvířatům předhozena byla Marziana. Stalo se a sv. panna roztrhána jest. Zatím ale v zápětí povstala bouře, uhodil blesk, dům židův se zbořil a a manželka a dítky jeho pohřbeny v ssutinách. Pln zoufalství běhal tu Burdarius v lese, kde sv. Marziana žila, až konečně hlavu o skalinu si sám roztříštil a mrtvola jeho stala se potravou krkavců a orlů. (*Bauberger.*)

Ukrutný soudce a mučitel sv. panny *Agathy* tak nelidsky sv. pannu tu mučil, že i lid se proti němu vzbouřil. Soudce se dal na útěk a již sedě na koni se nalezal na mostě, an se kůň splašil a i s jezdcem do řeky skočil, kdež v témž okamžení zahynul, ana sv. panna ve vězení dokrvácela. (*Šmída: Repert.*)

Pohanský soudce *Selenus* dal sv. Febronii odpraviti, že nechtěla víry Kristovy se odříci a synovce jeho za manžela pojmouti. I neminul ho za ukrutnost tu trest Boží; vida synovce svého nad smrtí nevinné panny velmi zarmouceného, stal se velmi zádumčivým, zařval v opuštěnosti své a rozbiv hlavu o sloup nešťastnou duši vypustil.

(*H. J. Karlíka: Život. svat.*)

Alboin, král Longobardů, Rosamundu, manželku svou, dceru Ganimunda, krále Gepidů, jejž zabil v bitvě, nutil pít z lebu otcova, začež se nad ním pomstila zrádnou vraždou. (*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Jan Coffinhal, revolucionář francouzský, byl r. 1792 jedním z náčelníků při útoku na Tuillerie a stal se místopředsedou soudu a osvědčiv tu svou divokou krvežíznivost i předsedou klubu jakobínského. Co místopředseda soudu vynikal nade všechny ohavným ukrutenstvím, posmíval se vězňům. Než r. 1794 byl sám co soudruh Robespierrův odpraven a tu mu lid připomínal jeho hanebný posměch k odsouzencům. (*Jiljí Jahn.*)

Hunerich, král Vandalů, pronásledoval ukrutně křesťany, zvláště pak kněžstvo. I potrestal Bůh říši jeho hladem a morem. Ještě ale Hunerich v ukrutnosti neustál, seslal naň Bůh zvláštní nemoc. Život, hlava, ruce, nohy mu opuchly; strašlivé bolesti trápily ho ve dne v noci; červy prolízali jeho život, kusy masa z něho padaly a nesnesitelný morový zápach vycházel z něho, hnil za živa a konečně pozbyl i rozumu a tu zuby hryzl vlastní ruku a proklínaje sám sebe bídně zahynul. (*Stolberg.*)

O *Kollotovi z Herboa*, hlavním to buřiči ve francouzské revoluci, jenž s ukrutníkem Robespierrem byl ve spojení a jednou dal usmrtiti 1600 nešťastných, jenž chtěli svrhnouti jho tyranské, vypravuje se, že, když konečně sám do Kayeny do vyhnanství přišel, že ho bělochové i mouřenínové nenáviděli, nazývajíce ho katem náboženství i lidí. V tomto bídném stavu křičel častokráte: „Já jsem trestán, samota a opuštěnost, v níž se nacházím, jest peklo.“ Zatím ho trápila palčivá zimnice. I volal k Bohu a ke všem Svatým o pomoc. Jeden vojín, jehož se snažil ukrutník ten svésti, aby Boha zapřel, tázal se ho nyní, proč před několika měsíci Stvořitele tupil? I odpověděl jemu: „Ach, příteli můj, tehdáž svedlo mne srdce zkažené, ústa má.“ Pak křičel opět: „Bože můj, zdaž mohu odpuštění neřestí svých doufati? Pošlete mi pro utěšitele.“ Poslední doby života jeho se smrtí zápolícího byly tak hrozné, že ho museli přenésti do prostranného pokojíka a zatím co šli pro duchovního zemřel, 7. června 1797, maje oči napolo otevřené a ústa hrozně potočená, z nichžto potok krve se vyřinul. Černochové pohřbili ho napolo a mrtvola jeho stala se potravou šelem a divé zvěře. (*Debussi.*)

Konstantin VI. zohavil strýce své pro nedokázanou velezradu, jednomu odňal zraku, ostatním čtyrem jazyka. A hle, trest Boží ho zastihnul. Po pěti letech vypíchali mu odbojníci v témž pokoji a téhož dne oči, kdy strýce trýznil a za několik dní zemřel v 27. roce věku svého. (*Šmída: hist. kat.*)

Svatopluk, kníže český, dal ukrutně povraždit všecky Vršovce, nehledě na nevinné. Ano i dva krásní synové Mutinovi, tak krásní, že by jich řezbář nevypodobil z bílé slonoviny, ani malíř nevyobrazil na stěně, vlečeni byli na trh, kdež je kat roku 1108 mečem odpravil. Na Svatopluka přišla rychlá pomsta. Roku 1109 byl blíž ležení svého u Hlohova úkladně zabit.

(*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

Jeden *německý vojín* svolav bubnem druhy na strážnici, pravil: „Teď vytáhneme my, abychom dostali větší plat!“ Plukovník, dozvěděv se o tomto žertu, svolal vojíny a onoho pro pobuřující řeči prý odsoudil k smrti. Uleknut vyslechl nešťastník pronešený rozsudek nespravedlivý, pak ale vzpamatovav se, pravil: „Dnes za tři neděle v tutéž hodinu budeš účet klásti z nevinné krve mé!“ Nešťastník byl odpraven a ukrutný vůdce zapomenul na slova nešťastníkova. Zatím uplynuly tři neděle a ukrutník v tutéž hodinu, jak vojín oznámil, spadl s mostu a ve vodě se utopil, což se stalo r. 1606. *(Vilém z Effernu.)*

3. Varuj se jí!

Cheverus, kardinál a biskup americký, držíval v sjednocených státech při každém odsouzenci dle obyčeje, než odpraven byl, řeč. I spatřil jednou nesčíslné množství ženštin, které přišly na popravu se podívat. Tu hněvem spravedlivým rozohněn, mluvil: „Lichotivá to kazateli, má-li před sebou četné shromáždění, avšak já se nyní za ně stydím. Jsou lidé, kteří vyražení v tom nalezají, aby patřiti mohli na popravu. A co vy, ženštiny, táži se vás, zde chcete? Chcete snad tomuto nešťastníku v posledním okamžení pot smrtelný s čela setříti anebo se pásti na umírajícím? Stydím se za vás, ve vašich očích čtu vraždychtivost. Vychloubáte se citlivostí a přece přišly jste se podívat na popravu, tím jste zapřely přirozenost svou, ano vy jste pokolení své zneuctily a poskvrnily!“ Po tomto kázaní vskutku mnohé paní, zastyděvše se, odešly. *(Speculum pastor.)*

Umění.

1. Nikdo nám ho nemůže vzíti; prospívá.

Bias, jeden ze sedmi mudrců řeckých, když nepřátelé rodné město jeho Prienne přepadli a každý, co mohl z pokladů s sebou bera, na útěk se dával jsa tázán, proč ničeho s sebou nevzal, odpověděl: „Já všecko své jmění s sebou nesu!“ Nesl pak s sebou poklad moudrosti a umění, který nám nikdo nemůže vzíti. *(Podstránského: Výklad.)*

Bedřich, mladý kloboučník, přišel, cestuje, do lesnaté krajiny a tu ve mlýně nedaleko cesty uslyšel žalostné sténání. I vešel do mlýna a spatřil na posteli asi 10 roků starého pacholíka, an se jako červ svíjí bolestí. Chlapec nalezl v lese krásné černé jahody, prýštec, a požil je, nevěda, že jsou jedovaté. Otec, matka, bratří stáli okolo postele, nevědouce si rady. Bedřich zvolal: „Rychle dejte pacholíku olej anebo rozpuštěné máslo a trochu octa píti a zavolejte lékaře.“ Dítě vše vypilo a bylo mu lépe. Za několik hodin dostavil se i lékař a předepsav léky doložil: „Tomuto rozumnému mladíku máte co děkovati, že dítě vaše neumřelo, ať bych jinak byl přišel pozdě.“ Rodiče chtěli, jsouce bohati, Bedřichu peněžitou odměnu dáti, ale Bedřich ji nepřijal, jen stříbrné přesky na střevíce na památku si vzal. Navrátiv se Bedřich domů, navštívil svého učitele a vypravovav, co se mu na cestě přihodilo, pravil: „Vám mám mnoho co děkovati. Nyní teprv nahlížím, jak prospěšné vyučování vaše bylo. Nikdy jsem si nemyslel, že poučením, které jste nám v této škole dával, v daleké krajině člověku život zachovám. Přijměte tyto přesky, jež jsem dostal, na důkaz vděčnosti.“ *(Scherer: Exempel-Lex.)*

Ludvík Filip, král francouzský, musel dlouho ve vyhnanství žíti. Ještoť ale v mládí se pilně učil a ve vědách velké pokroky činil, mohl se ve vyhnanství, kdež ničeho z vlasti neobdržel, sám vyživovati. Byl v Rychnově učitelem matematiky a tím si tolik vyzískal, že mohl slušně býti živ. *(Zollnera: kat. káz.)*

Neunavný mistr *Rychlý* bušil po celý den na kovadlině, při čemž se naň synek bohatého souseda díval. I vybízel ho mistr kovář, aby pro vyražení učil se hřebíky dělati, snad že mu to třeba jednou prospěje. I uposlechl ho v žertu mladý pán a naučil se mnohému od mistra. Zatím umřel onomu mladíku otec a on sám přišel válkou o vše své jmění a snad by byl hladem zahynul, kdyby se byl nenaučil hřeby dělati, čímž se napotom poctivě živil. *(Kr. Šmíd.)*

Josef Weber, kanovník v Bavorsku, již v mládí miloval malířství a v něm se i zdokonaloval a tímto uměním se ve svých studiích živil. Že pak v umění tom značných učinil pokroků, dostalo se mu od bavorského krále Ludvíka I. odměny, dostal totiž rytířský kříž a pak i řád Ludvíkův. (*Kr. Šmíd.*)

2 Tudíž:

a) Baž po něm; zjednej si ho!

Diogenes athénský odebral se k Antisthenu, aby se od něho učil. Antisthenes ho začasto od sebe vyhnal, ba jednou i holí bíti chtěl, aby se ho zbavil, avšak Diogenes sám hlavu nastavil, řka: „Tluč mne, jak chceš, avšak nikdy nenalezneš hůl, jíž by's mne od sebe zapudil, jen když tě budu slyšeti.“ (*Laertius.*)

Do soukromé kanceláře císaře došel tento dopis: „Pane císaři ve Vídni! Byl bych rád knězem nebo učitelem. Můj otec jest tkadlec a nemá žádných peněz. Prosím, milý pane císaři, zašlete mi peníze, abych se mohl učiti a aby se tak ze mne kněz anebo učitel státi mohl. Pozdravuji paní císařovnu a dítky. Josef Beneš.“ List ten psal jedenáctiletý hoch v moravské obci Greifendorfu. Prostičký sloh jeho zalíbil se císaři tak, že se dal tázati purkmistra oné obce na poměry malého žadatele. Když pak příznivá zpráva o hochovi přišla, na řídil císař, aby byl hoch na císařské útraty ke školnímu inšpektoru v městě Svitavě dán a tomu poručeno, aby hocha pro studie řádně vychoval.

(*Čas. „Čech“ 1876.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti naší české, tak toužil po vědách, že až i čtyry hodiny rozmluvám na vysokých školách pražských přítomen býval a když ho upozorňovali, že čas jest k obědu, odpověděl: „Není čas k jídlu, neboť pokrm můj zde právě jest.“

(*Aen. Silvius.*)

K mudrci *Aristipovi* přišel jistý otec, prose ho, by jeho syna do učení vzal. Když ale Aristip 50 drachem, asi 12 zl., od učení žádal, ulekl se otec lakomý, ještě se mu to mnoho zdálo, a pravil: „Za tu sumu mohu si otroka koupiti.“ „Kup si ho tedy,“ odpověděl mudrc, „a dva míti budeš.“ (*Podstr. výkl.*)

Jakub Crichton, Škot, žil v druhé polovici XVI. století. Jsa rodu vznešeného a dle matky příbuzný panovnického rodu Stuartů, byl již v 10. roce svém schopen odebrati se na universitu, kdež v 12. roce stal se bakalářem a ve 14. dosáhl hodnosti mistrovské. Než dovršil 17. rok věku svého, znal se dokonale ve všech oborech vědeckých, mluvil a psal desíti jazyky, uměl výtečně malovati, kresliti, zpívati a na všeliké nástroje hráti, jezditi a šermovati a k tomu byl jinoch krásné a spanilé postavy. I jezdil po universitách evropských, vzbuzuje všude obdiv, až konečně co vychovatel syna vévody mantovského od nezdárného vychovance v 23. roce věku svého zavražděn jest.

De Laspé přišel co zednický tovaryš do Švýcar a tu uslyšev o věhlasném učiteli Pestalozzim, žádal ho, aby ho přijal za žáka. Pestalozzi ho ale nepřijal a tu si vyžádal Laspé, aby ho přijal za cidiče bot. A když byl přijat, zpozoroval jednou Pestalozzi, že Laspé vyučování klíčovou dírou naslouchá. I přijal Pestalozzi nyní Laspéa za žáka a tento stal se nejvýbornějším žákem, ba později i profesorem a představeným vychovacího ústavu ve Wiesbadenu.

(*Staub.*)

b) Miluj; marným se nechlub!

Umění miloval Nabal, Šalomoun.

Alfons, král aragonský, tak toužil po umění a vědách, že se zapřísahal, že by raději všech statků se zbavil, než aby umění a věd se musel vzdáti.

(*Panormitanus.*)

Umění, vědy milovali a jim horlivě se i učili: Robert, král neapolitánský, jenž říkával, že mu vědy jsou nad království; kardinál Julian, jenž i při sněmu kostnickém nejraději v knihovně se zdržoval; Ladislav, král český, ač mlád, přece za to měl, že člověk bez umění ani hodným býti nemůže; Alexandr, žák Aristotelův, jenž se vyjádřil, že jiné chce předčiti uměním, než bohatstvím a důstojenstvím.

(*Gazophilacium*: *Josef du Bois.*)

Platon pravil k jednomu kočímu, jenž dovedností a zručností obdiv diváků v divadle vzbuzoval: „Zasluhuješ trestu, že jsi tolik času vynaložil na umění, jímž nikomu prospěti nemůžeš.“

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Jarolím* hned od mladosti s velikou horlivostí ve vědách se cvičil a v nich výtečné pokroky činil; ale v té míře i v životě křesťanském se horšil; neboť oddal se marnosti a vysokomyslnosti, až i své nevinnosti pozbyl. Však záhy se vzpamatoval, světa se odřekl a odešel na poušť, kde Bohu o samotě sloužil, oddav se zcela studiím a kajicnosti. (*J. Bílého: Legenda.*)

c) Cti u jiných!

Muže učené a ve vědách proslulé milovali a ctili: Alexandr Severus, jenž je i z dalekých krajin k sobě zval; Markéta, královna škotská, která tělem neúhledného, avšak duchem a učeností proslulého Chartieta vyznamenávala; František I., král francouzský, jenž učené muže podporoval; císař Konstantin Dukas a František Sforca, ač sami neumělí byli, učenců velmi si vážili.

(*Gazophilacium*: *Josef du Bois.*)

Císař *Zikmund* tak umění a vědy miloval, že učené muže a byť i ze prostého rodu pocházeli, velmi ctil a všemožně je i vyznamenával.

(*Aen. Silvius.*)

Umučení Páně.

1. Působí.

a) Hlásá lásku Kristovu.

Kristus z lásky k nám mnoho trpěl. (*Mt. 26*; *27.*).

Když sv. *Angela z Foligni* před obrazem Ukřižovaného kdys v svaté pobožnosti a zármutku pohroužena klečela a citem nejvřelejším zvolala: „Pane, což Tě přec mohlo pohnouti, abys tolik a tak těžce trpěl, připadalo jí, jakoby jí Spasitel odpověděl: „Láska.“

(*Klinkáče Legendy.*)

Sv. *Brigitta* ve svém dětinském věku byla na kázaní o utrpení Kristovu, jímž velice byla pohnuta. Té noci zdálo se jí, jakoby viděla Krista ukrutně zbičovaného, i slyšela jeho hlas: „Viz, dcero, tyto rány mé!“ Brigitta zděšena tázala se v duchu: „Pane, kdo že tě tak ztrýznil?“ Načež hlas odpověděl: „Nejen židé, ale i ti, kdož láskou mou povrhují.“ Sen tento takový dojem na ni učinil, že od toho času počala stále rozjímati utrpení Ježíšovo. — Jindy zase jí oznámil, že jen z lásky k lidem tak mnoho trpěl a snášel.

(*Podstr. výkl.*)

Sv. *Ignác* tak velkou láskou k ukřižovanému Ježíši naplněn byl, že často volával: „Ach, láska má ukřižována jest!“ (*Mehl. příkl.*)

Jistý vznešený Angličan putoval do sv. země, maje za průvodčího Saracena, jenž mu vše vysvětloval. Jednou kráčeli krásným lesem, v němž i hojnost svěžích a líbě vonících květin se nalezala jakož i stromů. Na stromech seděli ptáčkové, avšak ku podivu sebou ani nehýbali; křídla měli v podobě kříže roztažena a zdáli se býti mrtvými. Na otázku poutníkovu, co to má znamenati, odpověděl Saracen: „Po celý rok zdržují se v tomto lese ptáčkové, jenž neustále líbě prozpěvují, avšak v pašiovém týhodnu, kde Kristus za lid svůj na kříži zemřel, umlknou a chovají se jako mrtví, teprv na neděli velkonoční, kdež Kristus vstal z mrtvých, povstávají i oni k novému životu.“ (*Zollnerova kázaní.*)

Jistý zbožný *sluha Páně*, neuměje čísti, rozjímal umučení Páně a v kříži takořka čítal. Když ho jeho přítel ve čtení chtěl cvičiti, dozvěděl se u vidění od Krista, že nejlepší kniha jest kříž a umučení Páně, z něhož se učíme lásce Boží. (*Silbert.*)

b) Budí útrpnost s Kristem; oblažuje.

Sv. *Jan firmanský* byl již co sedmiletý žáček takovou vroucností k ukřižovanému Kristu naplněn, že pokaždé oči se mu horkými slzami zalévaly, kdykoliv na sv. kříž pohleděl a že nezřídka i v noci polštáře slzami smáčel, když procitna muky ukřižovaného Spasitele na mysl si uváděl.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Sv. *Růžena z Witerba* u vidění spatřila Krista Pána umučeného na kříži. Vidění to naplnilo ji nesmírným bolem a ji tak zkormoutilo, že mnoho dní téměř bez přestání v prsa se bila, vlasy s hlavy si trhala a tělo své trýznila. Od té doby nosila obraz ukřižovaného Spasitele ve dne v noci na prsou a

láskou horoucnou k umučenému Ježíši puzena nejednou s lůžka povstavši po celou noc po městě běhajíc slávu Jeho prozpěvovala.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Filip lotarinský ztrativ manželku vstoupil do kláštera, kdež službu vrátníka zastával. A tu zvláště rozjímal umučení Páně, o němž bez slzí ani nemluvil a když o něm čísti slyšel při jídle, takovou láskou k Spasiteli a bolestí naplněn byl, že na pokrm a nápoj zcela zapomenul. Žádal i s Kristem trpěti, kterých bolestí se mu i nemocí dostalo.

(*Ondř. Spanner*: *Polyanthea scra.*)

Kdykoliv bratr *Jan Alvernia* ukřižovaného Ježíše spatřil, nemohl se lítostí ani slz zdržeti. (*Sv. Alfons Lig.*)

Obo, pohanský král, uslyšev kdys, jak Kristus nemilosrdně na kříži mučen byl, rozlobil se tak, že zvolal: „Kdo se dopustil takového zločinu? který pak národ? v které pak zemi, jak se jmenuje?“ A když mu národ ten jmenovali, chtěl na národ ten s vojskem táhnouti a jej co barbarský zničiti. I konejšili ho, řkouce, že Bůh dobrovolně a tolik trpěl a umřel. Obo však odvětil: „Což museli Boha usmrtiti, když hlásal pravdu?“

(*Faber.*)

Jistý *kazatel* měl na den muk Páně mluviti a kázati. Hlubokým citem proniknut nemohl pozdvihnouti hlasu svého k rozjímání, nýbrž zvolal: „Bratří! počněmež lkáti!“ A slovo sv. starce do srdce vstoupilo všem posluchačům; všickni padli na zemi a s očí cedily se jim proudem slzy skroušenosti a lásky.

(*Okáče kázaní.*)

Sv. *Bonaventura* jsa ještě generálem řádu, nepřál si nikdy lepší komůrky; stav se později kardinálem, nežádal sobě žádný jiný palác obývati leč nejsvětější rány Ježíše Krista. V těchto ranách pohroužíval všecku lásku svoji a rozjímaje kopí pravil. „Ó jak šťastné bylo to kopí, jemuž dopřáno bylo, sv. bok Ježíše Krista a přelaskavé srdce jeho otevříti. Kýž bych já byl na místě onoho kopí býval, já bych se byl nedal zpět vytrhnouti, nýbrž řekl bych, že to příbytek můj a věčně že v něm zůstati chci. (*Klínkáče legendy.*)

2. Rozjímání prospívá.

a) Vede k obrácení.

Viz i „kříž 3 a!“

Sv. *František serafínský* byv jednou laskavě přijat od jistého kupce, když od něho odcházel, na poděkování za pohostinství, udělil mu dobrou radu, řka: „Říkávej jen velmi často: Kristus a já!“ Kupec dlouho nepoznal, jaká moc spočívá v radě té, až jednou za stolem sedě při hodech, maně pohledl na obraz, představující umučení Páně, a vzpomenul si na slova sv. Františka: Kristus a já. A tu se náramně ulekl, porovnávaje prostopášný život svůj se životem Kristovým. I vyšed ven, hořce plakal a od té chvíle dokonale se obrátil k Bohu.

(*Blahověst 1857.*)

Sv. *Huber*, žije ještě ve světě, podíval se jednou na obraz ukřižovaného Krista a tu tak velice byl dojat, že bolem přemožen, zvolal: „A já jsem příčinou Jeho utrpení!“ I složil důstojenství své a pečoval nyní jen o své spasení.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

V širokých prostranstvích dalekých *Benátek*, vlašského města, prováděla jakás mladá, smilná ženština po delší čas už svoje svůdné řemeslo. Tu kněz Hypolit najal si světnici zrovna Pelagii, oné hříšnici, naproti, takže mohla pozorovati, co ve světnici Hypolitově se dálo. Pelagia vídávala ho před jakýmsi zrcadlem. Všetečnost nedá jí pokoje i hledí s Hypolitem se sejíti a ptá se ho uštěpačně, proč co duchovní marnivě se dívá do zrcadla. „I ano,“ vece Hypolit, „mám zrcadlo, které mi na vlas udává, jak všecko na sobě uspořádati mám.“ I žádá Pelagia toužebně, aby ji zrcadlo to ukázal. Hypolit jí ho donesl pod pláštěm a najednou odhalil zrcadlo: obraz ubičovaného Ježíše, pod nímž stála slova Pilátova: „Ejhle člověk!“ Jako bleskem omráčena stojí zde Pelagia na chvíli bez hnutí, milost Boží se jí dotýká a padne k nohoum knězovým. Tu Hypolit zaplesav v srdci svém praví: „To jest zrcadlo, do něhož já denně nahlížím, zrcadlo, jež nám věrně ukazuje, co jsme a co býti máme, povídá, že jsme hříšníci, kteří Spasitele uvrhli v tyto muky a bolesti a že býti máme kajicníky.“ A od té chvíle benátská ta hříšnice byla nejhorlivější kajicnice.

(*Fr. Černohouz.*)

Sv. *Vincenc z Pauly* nadarmo a dlouho napomínal jednoho hříšníka, jenž z návyku hříchu hověl, ku pokání. I dal mu konečně obrázek, na němž byl vyobrazen Kristus, an pod křížem klesá a pravil dojatým hlasem: „Rozmilý, politování hodný příteli! vezmi si tento obrázek na památku našeho vážného rozmlouvání, jen o to tě žádám, aby's dříve než se položíš, alespoň několik minut na obraz ten se díval a rozvážil, že i tvůj hřích, jemuž z návyku hovíš, Ježíše k zemi tlačí. Jak dlouho ještě necháš Spasitele svého pod tímto břemenem? proč Mu nechceš pokáním a polepšením od břemena odpomoci?“ A hle, že onen hříšník rady té uposlechl, v brzku se obrátil.

(*Šmída: Repertorium.*)

Dva *manželé*, ač statky pozemskými oplývali, žili spolu nespokojeně a nesvorně. Manželka byla velmi dráždivá a často nad tím plakala. I vzala knihu do ruky, v níž rozličné domácí prostředky obsaženy byly a tu nalezla, že nejlepší prostředek pro nespokojence v kapli se nalezá „Náš Bůh v úzkosti.“ I vzala druhého dne žádostivě v kapli sochu: „Ejhle člověk!“ do ruky a hledala sem tam, až nalezla tam lístek přilepený, na nějž napsala její babička: „Kdykoliv se rozlobíš, pozoruj tento obraz tři minuty, pomodli se třikráte: Otče náš a Zdrávas Maria a upokojíš se opět. Tak mi poradil můj zpovědník a vskutku již 30 roků tomu, co tento prostředek se osvědčil 1794. Anna Selmbachová.“ Mladá paní očistila obraz a pozorujíc ho chvíli, podivně byla dojata. I uposlechla zcela rady své babičky a když domácí bouře hrozila, spěchala k soše: „Ejhle člověk!“ do kapličky a čím déle na bolestný, tichý a trpělivý obličej pohlížela: tím více se upokojila a tím trpělivější stávala. Brzy napadla její mírnost a poddajnost i manželi, tak že se jí tázal po příčině její změny, až mu ji udala. Nyní přečetl si i on lístek onen a klekával napotom i sám před sochou a pozoroval ji a hle, svornost panovala nyní v tom domě. (*Šmída: Repertorium.*)

Malá *Melanie* nalezla po zemřelé matce křížek. A když jí otec o významu kříže a umučení vypravoval, takovou lítostí nad svým dosavádním životem naplněna jest, že v komůrce před kříž ten si poklekla, nejhořčí slzy prolévala a zcela jinou dívkou se stala. A ztrativši manžele a brzy na to i dva syny smrtí, nehořekovala, alebrž vrhla se před kříž, objala ho a pravila, usmívajíc se: „Nyní mohu, ó můj Ježíši! tím více Tobě sloužiti, nemajíc více břemena jiného.“ (*Herbsta výb. příkl.*)

Jistý *mládenec* z rodu vysokého náruživou hrou a prostopášností téměř o všecko jmění se připravil. Jednoho dne prohrav i ostatek hotovosti své, ano nad to vida se na mizině pro velké dluhy, vztekle sobě počínal, až i zlořečil Bohu, vybízel Jej, aby ještě hůře s ním nakládal. Bůh vyslyšel jeho rouhavou žádost. Ještě téhož večera, když jel domů, převrhl se vůz a on zlomiv nohu, v těžkých bolestech na lože byl uvržen a brzy i k smrti se s ním nachylovati počalo. Než to nepohnulo ho k lítosti, nýbrž s tím větší zarytostí, volal a zlořečil: „Bůh má zalíbení v mé zkáze, nechť mne i na věky zatratí.“ Když takto zoufale mluvil, přistoupiv k němu služebník jeho, pošeptal mu do ucha: „Pane, váš nejlepší přítel tu jest, žádaje naposledy ještě se s vámi rozloučiti.“ „Který to jest,“ zvolal nemocný, „nechť přistoupí.“ Tu vyňav sloužící z ňader svých kříž a dí: „Hle, tento jest váš nejlepší přítel. Ježíš Kristus nechce vašeho zahynutí. On vás mohl dávno zavrhnouti, ale neučinil toho, chtěje vás učiniti spasena; neboť i za vaši duši svou krev proliti ráčil.“ Zaražen touto řečí a hluboce pohnut, upřel rouhač zrak svůj na znamení kříže, konečně roztály ledové kry od srdce a lítostivé slzy hrnuly se ponejprv s očí jeho. „Ach,“ zvolal, „na mne opovrženého shlíží Ukřižovaný laskavým okem svým a já bych neměl Jej milovati?“ (*Fr. Černohouz.*)

b) Chrání od hříchů; připomíná je.

Sv. *Isidor*, kněz a poustevník ze Skete, viděn jest kdys, an oči slzami zality měl. Bratr spatřiv ho, otázal se, proč by plakal? „Oplakávám hříchů svých,“ odvětil sv. Isidor, „a ohavnosti jejich, an za ně Bůh a Spasitel můj na kříži umříti musel.“ (*Sv. Isidor.*)

Sv. *Jarolím* viděn jest, an vždy jen pod křížem píše a studuje. Když byl

tázán, proč se vždy jen pod křížem zdržuje, odvětil: „Tento strom života chrání mně stínem svým proti všemu zlému a poskytuje mi ovoce, kteréž mne ku všemu dobrému posiluje. Pod tímto stínem chci vždy trvati a sladkého ovoce požívati.“ (*Sv. Jarolím.*)

Sv. *Ludvík granad.* měl jednou na velký pátek kázati. I začal slovy: „Umučení Pána našeho Ježíše Krista!“ nemohl ale dále mluviti, ježto hlubokým dojmutím slzy se vyřinuly, že počal lkáti. I sebral se a opět dí: „Umučení,“ ale opět musí plakati a lkáti a dále nemůže. I musel přestati, avšak slzy jeho mluvily k srdcím posluchačů a jako na první velký pátek, rozešel se lid tiše, bije se lítostně v prsa. (*Quillem.*)

Sv. *Terezie*, vkročivši kdys do modlitebnice své, kde se nalezal obraz představující Ježíše raněného a na kříži umírajícího, pocítila tak velikou bolest nad hříchy svými, že myslela, že musí umříti; vrhnuvši se na kolena, prosila Ježíše snažně a s pláčem, aby nikdy nedopustil, aby znovu nějakého hříchu se dopustila. (*Mehl. příkl.*)

Jistý *sluha Páně*, aby se hříchu uvaroval a k trpělivosti a lásce ku Kristu povzbuzoval, pohlížíval na kříž a volal: „Podívej se, Bůh jest na kříži. Osmělil by's se zhřešiti? Viz Boha na kříži viseti a nenaříkej na bolesti. Pozoruj Boha na kříži a uznej, jak velmi lásky tvé jest hoden!“ (*Mehlera: příkl.*)

c) Kroti hněv.

Mstislav, statečný rytíř, byl od soudruha svého pohaněn; hněvem zanevřel v srdci svém i přísahal pomstu svému ublížiteli. Sotva se dočkal rána, aby mstu vykonal. Prvním rozbřeskem sedl na koně a za nepřítelem pádil. Přiklusav do lesa, pro tmu nemohl dále; protož slezl, zastavil se v kapli, stojící u cesty. Jsa milovník obrazů, ohlížel se po stěnách a spatřil tu tři obrazy. První představoval Krista před Pilátem a pod ním nápis, kterýž, ač v šeru, po nějakém namahání přečetl: „On nezlořečil, když mu zlořečili.“ Na druhém bylo vyobrazeno bičování Ježíšovo s nápisem: „On nehrozil, když trpěl.“ Na třetím byl Kristus ukřižovaný a nápis: „Otče, odpusť jim!“ To uzřev rytíř na kolena padl a modlil se. A když vyšel z kapličky, setkal se se služebníky odpůrce svého, ti pozdravili jej, řkouce: „Pane rytíři! my jsme vysláni k vám. Náš pán jest na smrt nemocen, i prosí pro Boha, aby jste mu odpustil, co vám ublížil.“ Rytíř jel s nimi. Přiblíživ se k hradu, slezl s koně a vešel do síně hradní. Tu nemocný zvednuv se s lože srdečně jej uvítal a vroucně ho prosil, by mu odpustil provinění. Načež Mstislav objav jej bratrsky, vypravoval, kterak hned v kapli při pohledu na Ukřižovaného v srdci mu odpustil. Tak co nejvěrnější přátelé se rozešli.

(*Bed. Krummacher.*)

Jistý kněz *Palm* mluvě v postě o bolesti, jaká se Kristu hříchy spůsobuje, tak dojímavě kázal, že všickni hlasitě, jenž přítomni byli, polepšení slibovali; zvláště pak jeden zeman Ansalonius, jenž mstou a nepřátelstvím městu celému pohoršení dával, nepříteli ihned odpustil a z vězení ho propustil, nad čímž celé město plesalo.

(*Hunolta kázání.*)

Podobně i ctihodný missionář *Baldinuzzi* křížem mnohých ze msty a nepřátelství vyhojil.

(*Alb. Stolz, chr. Sternenhimmel.*)

d) Síli v pokušení;

viz i: „kříž 3 b.!“

Sv. *Augustin*, horlivý ctitel umučení Páně, vyznává se v knize „Rukověť“ kap. 22.: „Kdykoliv ponouká mne a láká nečisté myšlení, ihned k ranám Páně se utíkám. Když mne obtěžuje mé tělo, připomenutím ran Pána se pozdvihuji a povstávám. Když mi ďábel osidla klade, mám útočiště k milosrdenství Pána mého a hned odstupuje ode mne. Ve všelijakých protivenstvích a trápeních nenalezám mocnějšího lékařství, jakož jsou rány Pána Ježíše. Všecka naděje má jest v smrti Pána mého.“

(*Sv. Augustin.*)

Sv. *Kateřina švédská*, aby neklesla pod břemenem tuhé kázně a aby se jí nezachtělo opět marností světských: uložila si denně po čtyry hodiny o přehořkém umučení Páně rozjímati.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Majdalena z Pazzis* po 5 roků trápena byla pokušením k nečistotě, pýše a rouhání. Kdykoliv ale umučení

Páně rozjímala, cítila se podivuhodně posilněnou a touhou hlubokou naplněna, aby se stala v utrpení Kristu podobnou. *(Quillem.)*

Hrabě *Elzear* jevil ve všech případnostech života podivuhodnou stálost mysli a trpělivost, tak že se nikdy nehněval, ba aniž se mrzel. Nebylť snad prost všelikých pokušení a protivenství; mocněť naň doléhaly, než on mile trpěl a mlčel. Jistá nábožná panna Delfína, kteráž často jeho tichou mysl pozorovala, velice se mu divila; i tázala se ho jedenkráte, kterak ku vší haně a potupě mlčeti, i tak mnohé křivdy a protivenství bez odporu snášeti může? Načež hrabě odpověděl: „Řekni mi, Delfíno, co by tu prospělo se hněvati, hněvem bych své protivníky nenapravil, aniž bych si sám polepšil, protož k ukrocení hněvu užívám prostředku, kteryžto sdělím ti k následování, představuju si Krista, kterak stoje před svými soudci křivě byl obžalován, potupen, posmíván a uplván, poličkován, než ku všemu mlčí. A co jest hana, jenž se dotýká mne, člověka hříšného, proti oné potupě, kteroužto Kristus můj Pán jako Beránek nevinný trpělivě snášel?“ Tak Elzear a Delfína nabyla odtuď bezpečného prostředku k utišení mysli a k spokojení svého srdce při vší pomluvě a osočování svých protivníků. *(Lohn. bibl.)*

e) Síli v utrpení; nemoci;
viz i: „kříž 3 b!“

Sv. *Augustin* byv tázán, proč Kristus na dřevě kříže umříti volil, odpověděl: „Kdyby Kristus na př. ukamenován aneb mečem sťat byl, museli bychom na upamatování smrti Jeho meč, aneb kámen, neb jiný nástroj mučenický sebou nositi, což by bylo obtížné ano i nemožné. Velmi snadno ale můžeme křížek ze dřeva neb z jiné látky při sobě míti, ano můžeme kříž i na čele udělati a takto ustavičně nástroj spasení svého sebou nositi.“ *(Sv. Augustin.)*

Sv. *František z Assisi* trpíval mnohé bolesti. Jedenkráte přišed k němu klášterní bratr, útrpně pravil k němu: „Milý otče! proste pak, aby Bůh tento hořký kalich od vás odňal, aneb alespoň milostivěji s vámi jednal; neboť těžce se vás dotýká ruka Jeho.“ Odvece František: „Co jsi, synu můj! nikdy nerozvažoval Krista v jetsemanské zahradě? Nikdy jsi neslyšel slova Jeho: Otče! ne má, nýbrž Tvá vůle se staň? Tak má mluviti každý, kdož s Kristem trpěti žádá.“ A sepjav ruce modlil se: „Pane, jak Ty chceš, ne jak já chci, se staň!“ Ano on si i žádal pět ran Krista Pána pocítiti na svém těle, čehož mu Bůh i popřál, tak že ty rány po celý život svůj na sobě měl a mnoho bolestí zakusil, čemuž se velice těšil, že podobnější svému Spasiteli se stane. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

A rozjímaje umučení Páně ustavičně plakal, tak že skoro o zrak přišel, maje nesmírnou soustrast s Kristem. A často žádal bratří, aby v hodině smrti mu umučení Páně předčítali. *(Sv. Alfons Lig.)*

Podobně i sv. *Majdalena z Pazzis* odpověděla sestře, když ji vyzývala, aby Boha prosila za odvrácení nemoce. *(Deharbe.)*

Když jistá *osoba*, kteráž u velikém utrpení a strasti postavena byla, sv. Františku sál. si svou strast stěžovala úpěnlivě, avšak oddaně, dal jí svatý toto potěšení: „Hle, mé dítě, ty jsi nevěsta Ukřižovaného, ne však oslaveného Ježíše; protož záleží ozdoba tvá svatební ne ze zlatých řetězů, prstenů, nýbrž z křížů, hřebů a trní, a krmě o tvé svatbě jsou: žluč, ocet a hysop. Tam ale nahoře ozdobí nás rubíny, smaragdy a diamanty a předloží nám čisté víno, manu a strdí.“ *(Sv. František sál.)*

Bl. *Germana Cousin*, pasačka, byvši od macochy velmi trýzněna, nalezala útěchu v umučení a smrti Páně. V Jeho ranách nejraději spočívala a když se na horách sama u svého dobytka octnula, tu dala se do modlení a rozjímala si přehořké utrpení Páně a dodávala si mysli k věrnému následování Spasitele svého. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Gertruda* pozorujíc kříž a umučení Páně, prosila Krista, aby i jí popřál utrpení, by zaň a proň něco mohla trpěti. A vskutku každou bolest Kristu ukřižovanému obětovala a tělo své mrtvila a náruživosti přemáhala. *(Mehlera příkl.)*

Sv. *Johanna z Kříže* trpěla a snášela mnohé nemoce s veselou myslí a říkávala: „Ó, kéž bych mohla maličko

zbývajících mi ještě krůpějí krve z lásky k Tobě, Spasiteli světa, vyceditі! Jen ještě víc křížů, ó Pane! jen víc ještě muk a hořkostí, neboť trpím pro Tebe, ukřižovaná lásko!“ (*Mehlera: příkl.*)

Sv. *Klára* v posledních dnech radostně zvolala, rozjímavši již tak dlouho před tím utrpení Páně: „Nekonečný dík povinna jsem Spasiteli svému, oněť mi podal kalich utrpení, ó, kalich ten přesladce chutná, všecko jest snesitelné a lehké srdci mému, proto že je můj Vykupitel miluje!“ (*Sv. Klára.*)

Sv. *Lidvina*, snášíc mnoho a mnoho let nesmírné bolesti, navykla si denně rozjímati o umučení Páně a obírala se jím ve dne v noci. Tím naplněna byla takovou duchovní sladkostí a radostí, že už někdy ani vlastních bolestí necítila a že jí tak přicházelo, jako by Pán Ježíš cítil bolesti její, tak že zvolati mohla se Šalomounem: „Můj milý jest mi kytičkou myrhy, kterou nosím na prsou.“ (*J Bílého: Legenda.*)

Bl. *Marie Klaudie z Pontaliersu*, v zemi burgundské, jsouc donucena vlast opustiti a cizinou putovati a byvši tázána, zda-li při rozloučení svém s nejmilejšími přátely a známými svými, jež v Burgundě zanechati musela, veliká žalost srdce její nepojala, odpověděla: „Od té doby, co jsem nejsvětější příbytek v ranách Kristových vzala, nalezla jsem tam také Burgund, vlast svou a všecky známé a přátele své a to s takovou slastí, že jsem nikdy ani půl hodinky, ano ani jedinkého okamžení dlouhé chvíle nepocítila.“ (*Mehlera legendy.*)

Sv. *Vincenc paulanský* často byl osočován, však nikdy nestýskal si, aniž dokazoval svou nevinu. „Jen skutky nechť mně ospravedlní,“ říkával k přátelům svým. Jedenkráte byl u královny obžalován, kteráž mu domlouvala. „Vaše milosti královská!“ dí sv. Vincenc, „jsem veliký hříšník.“ A když naň královna nalehala, aby se ospravedlnil, vece on: „Horší věci byly žalovány na Krista a neospravedlňoval se.“ (*Podstr. výkl.*)

Jistý poustevník přišel kdys do *Alexandrie* na trh a ku kramáři přistoupil, kterýž samé zlaté a stříbrné křížky na prodej měl. I rád by byl si jeden koupil, avšak neměl peněz. Tu mu pravil prodávač, že dává zadarmo a daroval poustevníku křížek, za nějž se tento poděkoval. Načež prodávač: „Dobře jest, bratře, že za kříž děkuješ!“ Druhého dne napadla poustevníka zimnice i stal se smutným, nemaje více radosti na tomto křížku. Vzav jej do ruky, našel na něm napsáno: „Čtverodenní zimnice.“ I poznal hned, kam slova ta čelí. Když jej zimnice opustila, vrátil se na trh, aby kramáře vyhledal, ale nenaleznul ho. I pomyslil si, žeť to vůle Boží, odešel domů a trpělivě zimnici snášel až do konce života svého. (*Mehlera příkl.*)

Když *Alfons*, král portugalský, se stísněným srdcem proti pěti králům saracenským pole sbíral, měl vidění, aby na praporu svém dal vyobraziti 5 ran Kristových a s ním aby proti nepříteli táhl. Alfons tak učinil a dosáhl skvělého vítězství. (*Klinkáče: legendy.*)

Jistá zbožná kláštérnice francouzská *Alžběta* poranila se velmi ve tmě na oku, tak že se ihned zapálilo. Any sestry nad ní plakaly, pravila ona radostně: „Ó, ty drahé utrpení!“ I muselo jí býti oko vypíchnuto a vyříznuto, což snášela tiše jako beránek a když se tomu lékaři velmi divili a jeden i oko vyříznuté vyzdvihl, řka: „Vizte oko svaté!“ doložila Alžběta: „Nemohla jsem naříkati, ana jsem se zabývala se Spasitelem na kříži a tisíckráte zvolala: O můj Spasiteli! jakou sladkostí mne naplňuje přítomnost Tvá!“ A když jí oznámili, že snad i o druhé oko přijde, doložila: „Co na tom, pak budu tím jasněji Spasitele viděti.“ (*Beda ct.*)

Josefa, jediná dcera zámožných rodičů, těžce ležíc nemocná nechtěla hořkého léku píti. Tu vzala matka obrázek Spasitele na hoře olivetské představující a ukazujíc ho dí: „Milá Josefo, popatř na tento krásný obrázek, považ, jak přehořký kalich utrpení Kristus ochotně přijímá a z lásky k nám až na dno vyprázdňuje. Kdyby byl nepil, neuzdravil by nemocnou duši naši. A ty bys nechtěla trochu hořkého léku píti, abys se uzdravila? Nestydíš se za to před Ježíšem?“ I popatřila Josefa na matku a po krátkém přemýšlení vypila z lásky k Ježíši odporný lék, hledíc při tom na obrázek. Matka pak pověsila obrázek blízko lůžka nemocné a kdykoliv dceři trpký lék podávala, ukázala mlčky na

obraz a nemocná pokojně a radostně z ruky matčiny i nejtrpší lék přijímala, až se pozdravila. (*Klinkáče: legendy.*)

Bohabojná Markéta rakouská, choť Filipa III., krále španělského, ležela mnoho let nemocná, sklíčena jsouc bolestmi velkými. I navštívila ji přítelkyně, aby ji potěšila. Majíc útrpnost s dlouhou a bolestnou nemocí nábožné trpitelkyně, pravila k ní na kříž ukazujíc: „Pros přec Ukřižovaného, aby tě z nemoci tvé vyprostil.“ Tu nemocná povstala a jako svatým hněvem uchvácena, pravila: „Jak, ty mi ukazuješ kříž a radíš, abych Ukřižovaného o vysvobození z nemoce prosila? On pní na kříži a nežádá sobě dolů, an to vůlí Boží bylo, ach! a já ubohá hříšnice měla bych sobě žádati, aby kříž odňat byl ode mne? Nikoliv! Ráda chci s Kristem na kříži pnčti, dokuď se to Bohu líbí. Ráda chci z lásky k Božskému Spasiteli svému toto všecko a ještě více trpěti, an On pro mne nevyslovně mnoho trpěl.“

(*Fr. Labata.*)

Jistý *sluha Páně* ponořen byl u velikém zármutku, neboť mu bylo velice na cti utrháno a ukřivdění toto uvalilo naň zášt a pronásledování. Tu se v hořkosti srdce svého obrátil k Pánu, řka: „O můj Vykupiteli! jak dlouho ještě chceš povolovati, abych takto trýzněn byl? Ty víš, že vinen nejsem ničím z toho, co zlí jazykové potupně vynesli na mne!“ A když se takto modlil, zdálo se mu, jako by viděl svého Spasitele, an před soudci svými stojí, od lidu jsa posmíván, pohrdán a trýzněn a tato slova praví: „A pro jakou vinu se mnou tak potupně nakládáno?“ A ta slova tak mocně dojala muže stísněného, že se pojednou rozveselil pro utrpení své, jímž se podobným stal Božskému mistru svému. Od té doby nenaříkal více, alebrž děkoval Pánu, že jej hodným učinil trpěti nevinně s Ježíšem.

(*Klinkáče: legendy.*)

f) Sílí v mukách a smrti.

Sv. *Eulalie*, teprv 12 roků stará, předstoupila před ukrutníky, aby smrt mučenickou podstoupila a činila pohanům výčitky pro ukrutnost jejich. I chopili ji a obsypali celé tělo její, jako druhdy tělo Božského Spasitele, samými ranami, ale ona radostí uchvácena pravila: „Můj Vykupiteli! jak šťastna jsem, že část bičování Tvého na těle svém nésti mohu. Tys toho nezasloužil, ale já hříšnice bych měla pro hříchy své na tisíc kusů roztrhána býti.“ Pak ji vrhli do plamenů, kdež zemřela, velebíc Boha.

(*Mehlera příkl.*)

Když sv. *Marek* a *Marcellin* byli pro víru Kristovu ukřižováni, velice radovali se z té milosti jim udělené, že jako Spasitel jejich na kříži trpěti a umírati mohli. (*Podstr. výkl.*)

Když císař Galerius Maximian co vítěz z Persie domů se vracel, zastavil r. 297 v Samosatě syrské, aby tam 50. rok panování svého slavil. I rozkázal obyvatelům, aby v chrámu bohům všickni obětovali. *Hipparchus* a *Filoteus*, mužové vznešení a urození, před několika roky na křesťanství obrácení, neukázali se toho času nikde. Uzavřevše se v domě Hipparchově modlili se denně sedmkráte před křížem na stěně k východní straně zavěšeným a rozjímáním hořkého umučení a smrti Kristovy k mučenictví se připravovali. A jak radostně a potěšně brali se pak na popraviště, aby se se smrtí zasnoubili! (*Klinkáče legendy.*)

Bl. *Alquirinus* z řádu cisterciáckého byv v posledním, smrtelném boji otázán, jak se má? odpověděl: „Dobře, všecko jest připraveno, nalezám se v požehnání sladkosti.“ Opět otázán, má-li snad vidění? doložil: „Ano, vidím Krista, an mi s jasným obličejem ukazuje rány své a dí: ‚Hříchy jsou ti odpuštěny, pojď, viz a polib rány mé, kteréž jsi tak velmi miloval a tak často v nemocných ošetřoval!‘“ (*Hartunck.*)

V životopisu sv. *Filipa nerejského* se vypravuje o jisté bohabojné klášternici, která v posledních dnech života mnoho pokušení k malomyslnosti ano i k zoufalství snášela, bědujíc, že jest zavržena. Všecko těšení bylo u ní marné a proto obrátily se klášternice na sv. Filipa o radu. Nebeskou přívětivostí záře přistoupil světec k lůžku nemocné, řka: „Za koho, dcero milá, umřel Kristus na kříži?“ „Za hříšníky!“ „A kdo jsi ty?“ „Veliká hříšnice.“ „Dobře tedy,“ odvětil sv. Filip, „tedy ráj přináleží tobě!“ A slova ta: ráj přináleží tobě, utkvěla tak hluboce v srdci jejím, že osvobozena jsouc od veliké malomysl-

nosti důvěru silnou až do posledního vzdechnutí zachovala. (*Klinkáče leg.*)

Sv. *Mikuláš tolentinský*, jenž vroucí ctitel byl umučení Páně, leže na smrtelné posteli a byv již zaopatřen dal si přinésti krucifix, v němž kousek z pravého kříže zadělán byl, a zočiv ho slzami lásky oplýval k Spasiteli svému a prosil Ho, aby ho mocí umučení svého spasiti ráčil. Častěji si opakoval: „Přeju si rozdělen býti a býti s Kristem“ a vypustil ducha. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Jeden *bratr* z řádu cisterciáckého, kdykoliv okolo kříže šel, volal: „Ó Pane Ježíši Kriste! prosím Tě pro Tvé bolestné utrpení a bolesti, kteréž jsi za mne vytrpěl, zvláště když jsi umíral, smiluj se nad mou hříšnou duší v poslední hodince. Amen!“ A prosba jeho se splnila, umřel šťastně. (*Caesarius.*)

j) Povzbuzuje k lásce ku Kristu; vytrvalosti; ctnosti.

Se sv. *Františkem* máme se často u paty kříže vrhnouti na zem a plni plamenné lásky vzdychati a volati: „Pane Ježíši! dej, aby plamenná a přesladká moc lásky Tvé ducha mého pronikla, abych z lásky k lásce Tvé umříti mohl, an Ty's z lásky ke mně umříti ráčil.“ (*Sv. František.*)

Kdykoliv bratr *Jakub z Tuderta* umučení Páně slyšel: povždy nejen, přemožen láskou, jíž ku Kristu vzplanul, plakal, nýbrž i vzlykal hlasitě. (*Sv. Alfons Lig.*)

Jistá zbožná *panna* spatříc ukřižovaného Krista zvolala nevýslovnou láskou proniknuta: „Ó Bože, ó lásko přenesmírná, dej mi tak mocný hlas, by zaznívал od východu až do západu, do nebe i do pekla, aby lásku Tvou zvěstoval a aby všickni Tě poznali a milovali!“ (*Marchantius.*)

Sv. *Markéta*, napotomní královna škotská, ptala se jednou co čtyrleté děvče, uzřevši kříž, sestry, co by to byl za obraz. Sestra jí odvětila, že jest to kříž a že představuje, jak na něm Kristus za lidi zemřel. Markéta pozorovala uslzenýma očima milého Pána Ježíše, objala kříž a zlíbavši ho, pravila s pohnutím: „Ó můj ubohý Spasiteli! od nynějška náležím Tobě zcela.“ Rozjímání každodenní umučení Páně utvrzovalo ji v pobožnosti. Od Ukřižovaného naučila se trpělivosti a tichosti, jíž později královského chotě svého Malkolma, muže velmi prchlého, v spravedlivého a křesťanského vládce obrátila. Když pak po zbožném životě smrti byla již blízka a tu se dozvěděla, že manžel její v bitvě zákeřnicky zavražděn jest, líbala kříž a děkovala Spasiteli, že jí v tomto životě ještě za hříchy její tento zármutek seslal a brzy na to skonala klidně. (*Lohn. bibl.*)

Ctihodný *Jan z Avily* († r. 1569) zvláštní zbožnost choval ku Kristu ukřižovanému. Rozjímáním umučení Páně zdokonaloval se ve ctnosti a žádal horoucně s Kristem trpěti a jiné povzbuzoval, aby v kříži a utrpení se radovali. (*Richter.*)

Jan z Inkontrů, mladík velmi útlý, chtěl opustiti řeholi zvláště pro bičování a do světa se odebrati, pozorovav ale rány Kristovy, zastyděl se, porovnávaje bolesti své s bolestmi Kristovými, zůstal v klášteře a vše sebe obtížnější přicházelo mu sladké a radostné. (*Hartunck.*)

Vincenc Karaffa největší zalíbení nalezal v rozjímání umučení Páně, ježto v něm obsaženo jest, v čem zbožný život pozůstává. Aby na utrpení Kristovo nezapomněl, povždy nosil na prsou kříž, na němž Spasitel pní. A tímto rozjímáním vydobyl si neobyčejné trpělivosti v nehodách a radosti, že i on může trpěti. (*Herbsta výb. př.*)

Karel Klarentin, narozen v Pikardii v 17. století, již od maličkosti nalezal velké potěchy v rozjímání umučení Páně. Studovav v Amiénsu byl vzorem ctnosti, zvláště pak trpělivosti svým spolužákům. Kdežto spolužáci naříkali na tuhou zimu a obtíž studování říkával: „Jak, nemáme nic pro Krista trpěti, jenž pro nás tak mnoho snášel?“ Klarentin upadl později v nebezpečnou a velmi bolestnou nemoc. Tu si postavil před postel kříž, aby povždy naň pohlížeti mohl. Na otázku zpovědníkovu, jak se mu vede, odpověděl: „Ctihodný otče! tělo mé arci mnoho trpí, ale duše jest plna útěchy.“ Zpovědník patrně dojat, podal mu kříž, jejž nemocný zulíbal a několikráte vyslovil: „Má láska jest ukřižována a já žiju až dosud. A kdo může útok na mne učiniti pod takovýmto štítem? Kříž jest můj meč, můj štít,

má tělesná stráž.“ Smrti se nezhrozil, naopak se těšil nadějí na nebe a umíraje sevřel kříž pevně a zvolal se Spasitelem: „Dokonáno jest! Otče! v ruce Tvé poroučím ducha svého.“ I umřel co do věku mlád, stár ale co do moudrosti kříže. (*Quillem.*)

Dva upřímní *přátelé*, klerik a doktor, stali se poustevníky. Než po nějakém čase chtěl klerik, jehož samota omrzela, pouště opustiti, kdežto doktor ustavičně byl vesel. Klerik oznámil úmysl svůj doktoru neknězi a tento mu poradil, aby umučení Páně rozjímal a pak že i on nabude mysle veselé a spokojené. A spolu mu vyjevil, že na kříži a při rozjímání umučení Páně vidí troje písmeny, v nichž čte: zlaté: Kristovy ctnosti a skutky; červené: Kristovy rány a umučení; a černé: spravedlivý soud Boží. (*Lyraeus.*)

3. Proto:

a) Oslavuj dobrými skutky!

U dvora *krále neapolského* bývala na velký pátek zvláštní slavnost. Král totiž udílel toho dne mnohým zločincům milost. Nejprv byl král s komonstvem svým sv. obřadům v kostele přítomen. Při líbání a odhalení sv. kříže políbil nejprv biskup sv. kříž a pak dvorní domácí úředník a položil svazek dekretů ve stříbrné nádobě, v nichž se jmena omilostněných nalezala, pod kříž. Potom políbil nejvyšší dvorní soudce taktéž kříž a vzav dekrety četl ty, jimž milost dána jest. L. P. 1824 dostalo se 27 zločincům královské milosti. (*Quillem.*)

b) Rozjímej často!

Bl. *Anežka*, stavši se abatyší, konávala v pátek obzvláštní pobožnost. Ležíc na zemi pod křížem, několik hodin rozjímala o přehořkém umučení Páně; potom stojíc pod týmž křížem rozvažovala a stíhala všelikou muku bolestné Matky, až pro žalost srdce tvář její slzami skropenou viděli. (*Drahé kameny.*)

Sv. *Armella*, panna, zvláštní pobožnost chovala k pěti ranám Krista Pána, když jednou těch pět ran na krucifixu pozorovala. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Bernard*, opat, rozjímal každodenně přehořké umučení Páně. Uvil si takořka v duchu kytičku z bolestí a muk Páně a choval v srdci svém, aby vždy milosrdenství Boží měl na paměti. A tímto rozjímáním v štěstí nikdy nezhrdnul, v neštěstí pak nezmalomyslněl. Proto se také vyobrazuje, an má na hlavě trnovou korunu, na zádech kříž těžký, u kříže pak mučenické nástroje; okolo těla vine se mu provaz, v levé ruce drží svítilnu, v pravé košík s mučidly; před ním stojí sloup, na něm kohout a vedle sloupu nalezá se umývadlo. (*Mehlera příkl.*)

Říkával, že bez rány (utrpení) ani nechce žíti, pozoruje rány Kristovy. (*Caraffa.*)

Sv. *Edmund* ještě než zemřel, zulíbal rány Kristovy, žádaje, aby z pramene toho i v smrti čerpal. (*Hartunck.*)

Sv. hrabě *Eleazar* byv kdys tázán, kde by se nejraději zdržoval, pravil: „Já se zdržuji v ranách Kristových, tu vesele žiju po žádosti srdce svého a nežádám sobě, dokuď živ budu, žádného lepšího příbytku na zemi. (*Mehl. př.*)

Sv. *Felix*, napotom kapucín, co pasák vstával v noci v tichosti a chodíval k jednomu dubu se modlit, do jehož kůry kříž si vyřezal a tam nezřídka v slzách a úpění rozjímával si přehořké umučení Páně a časem i mrskával se a pamatuje na korunu trnovou kladl si růženec na hlavu. An neuměl čísti, říkával, že jen šesti písmenám se učí a sice pěti červeným a jedné bílé; vyrozumívalť pak pěti červenými písmenami pět ran Krista Pána a pod bílou písmenou nepoškvrněnou čistotu Panny Marie. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Juliana*, jeptiška, do umučení Páně ponořovala se s takovou hloubí a vroucností, že půda, kde klečela, někdy celá slzami byla polita a někdy ani v kostele nemohla se udržeti, aby soucitem nevykřikla, tak že ji vyvésti musely, aby nebylo vytržení. „Kéž bych,“ říkávala, „před všemi lidmi smrt kříže mohla pro Krista podstoupiti, abych poněkud mohla odvětit tu lásku, kterou nám Kristus smrtí svou na kříži prokázal.“ (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Kazimír*, kníže polský, zabýval se rozjímáním umučení Pána Ježíše a

povždy bolestí nad bolestí Spasitele hořké proléval slzy. *(Quillem.)*

Obyčejný předmět rozjímání bývalo u sv. *Kolety*, panny, přehořké umučení Páně. Zde oživovala svou horlivost, zde také rozněcovala se k nejvroucnější lásce, ku Kristu, který nás ku smrti miloval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Vypravuje se, že *Klára de Monte Falcone* bez ustání rozjímala Krista, jak těžký kříž nesl na Golgotu a bolestí nad trpícím Spasitelem ve vidění Krista, kříž nesoucího, spatřila, an jí dí, že v srdci jejím kříž svůj si chce postaviti a v něm že i musí zemříti. I vzala Klára s radostí kříž Kristův do srdce svého a až do smrti neviděla jiného na světě leč kříž Kristův. *(Fr. Massl)*

Benedikt Josef Labré nikdy nepustil ukřižovaného Spasitele z mysle. Kdykoliv spatřil kříž, pravil ku Kristu: „Ne Ty, Božský Spasiteli, alebrž já zasloužil jsem umučen býti; tento kříž měl jsem já nésti a na něm ukřižován býti a nikoliv Ty!“ *(Herbsta výb. př.)*

Bl. *Marie ogniacenská* zvláštní pobožnost a úctu chovala ku kříži a umučení Páně. U kříže Páně rozjímávala si přehořké umučení Krista Ježíše pro hříchy naše; tam nahlížela velikost milosrdenství Božího, tam i velkost a ohyzdnost hříchů poznávala. Jedenkráte proniklo ji umučení Páně takovou bolestí, že do mdloby upadla a napotom nebyla v stavu bez prolévání slz na nesmírnou tu lásku pomysliti, že se Kristus za naše hříchy na dřevo kříže přibiti dal. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Pavel z Kříže* nalezal v rozjímání umučení Páně jedinou útěchu. I chodil v roucho černé přioděn, po zemi s křížem v ruce, ukazoval lidem, co Pán Ježíš trpěl a napomínal k pokání a zanechání hříchu. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Rosa limanská* stále na své hlavě věnec nosila, který vnitř plný trní byl, aby stále v paměti a v srdci nosila Spasitele našeho trním korunovaného a tak aby mu podobna byla. *(Macana výb.)*

Albert velký každodenně rozjímal umučení Páně a k tomu i jiných povzbuzoval, ještě, jak pravil, hodina takového rozjímání větší cenu do sebe má, než celý rok ztrávený v přísném a tuhém pokání. *(Sv. Albert vel.)*

Markéta lotarinská aby povždy umučením Páně se zabývala, ustavičně nosila kříž s sebou a pokaždé si ho stavila nad ložnicí. *(Sander.)*

Ctihodný *Palafor* v duchu ustavičně dlel u Ukřižovaného a jako ptáče skákal se hřebu na hřeb a rozjímal lásku Kristovu a hříšnost lidskou, pro niž na kříž připjat jest. *(Herbsta výb. př.)*

Jistý *služebník Boží*, jenž dokonalý a osamotnělý život vedl, přál sobě velice věděti, jak by nejlépe Bohu sloužil. I viděl ve snu Spasitele zcela zraněného, obnaženého a chvějícího se pod křížem, an mu dí: „Nejvíce se mi líbí u mého sluhy, aby mi pomohl kříž nésti, což se stává, když všecky muky a všecka trápení moje rozjímaje myslí svou mne sprovázeti a spolu se mnou v srdci cíti bude.“ *(Ludolf.)*

4. Již představení jest dojemné.

V Oberammergavě v Bavorsku provozuje se letos opět umučení Páně na způsob divadelní hry, což se každých deset let opakuje za náramného návalu diváků, jichž bývá až 6000 ze všech i nejvyšších stavů. Divadelní představení bývá jednou v témdni po celé leto. Očití svědkové vypisují dojem takového divadla s velkým nadšením. *(Blahověst 1870.)*

Úmysl.

I. Vůbec.

1. Naň přijde mnoho.

Kain a Abel obětovali, ale s jak rozdílným úmyslem? *(Gen. 4.)*

Zabili Kain Abela; David Goliáše; Joab Abnera a Amasia; David Uriáše; Herodes Antipas sv. Jana křt.; Agrippa sv. Jakuba; sv. Petr slovem Ananiáše a Safíru, avšak úmysl byl rozličný.

Smál se Abraham, smála se i Sára, když jim Bůh syna připovědděl, jak rozdílně ale? *(Gen. 17, 18.)*

Matka Mojžíšova vychovala syna ne pro mzdu, ale z lásky k dítěti.

Řekli: Farao (*Ex. 9.*), Saul (*1 Kr. 15.*) David (*2 Kr. 12*); Manasses (*2 Par. 33, 12.*) Judas (*Mt. 27, 4.*): „Zhřešil jsem!“ ale s jak protivným úmyslem!

Absolon lichotil lidu u brány města za zlým úmyslem (*2. Kr. 15, 2.*).

Synové Ruben a Gad a polovice kmenu vystavěli si oltáře, avšak za rozdílným úmyslem. (Jos. 22.).

Poslal David pro Uriáše, ale ne aby si odpočinul, ale aby cizoložství zakryl. (*2 Kr. 11*).

Esther okrášlovala se, aby vůli Boží vyplnila, Jezabel ale, aby se bezbožnému Jehu zalíbila (*Esth. 2, 4. Kr. 9, 30.*).

Šalomoun ukázal královně ze Sáby poklady, aby vyjevil dobrotu Hospodinovu (*3 Kr. 10*) Ochoziáš, aby se jimi chlubil.

Sv. tři králové a Herodes hledali dítě Ježíš (*Mt. 2.*), avšak za rozličným úmyslem.

Sv. Maří Majdalena líbala nohy Ježíšovy (*Luk. 7.*), a Jidáš tvář Jeho (*Mt. 26.*), ale s jak rozdílným úmyslem!

Fariseus a publikán modlili se v chrámu (*Luk. 18.*), avšak za rozličným záměrem.

Do pokladnice v chrámu jerusalemském fariseové mnoho peněz metali a chudá žena jen dva halíře uvrhla (*Mr. 12.*), ale jak se lišil úmysl.

Za Pánem Ježíšem chodili jedni, aby Ho v řeči polapili (*Luk. 14.*), jiní, aby učení Jeho slyšeli (*Luk. 5.*), jiní, aby nasyceni byli (*Jan 6, 26.*).

Herodes chtěl viděti Pána Ježíše (*Luk. 23.*); také Zachaeus (*Luk. 18.*), ale rozdílný byl jich úmysl.

Když vévoda *Krištof* jednou do kostela se ubíral, spatřil, ani několik rolníků se hádají. I otázal se Krištof, oč se hádají? Načež pravil jeden rolník: „Hádáme se, zdaž veřejně almužnu pro příklad udělovati máme, anebo tajně, aby levice nevěděla, co učinila pravice.“ Načež Krištof: „Jedno i druhé jest chvalitebné. Než dáváš-li tajuě, nemluv o tom více, aniž sám si na tom uvnitř zakládej, pak neví levice, co učinila pravice. Chceš-li ale dáti jiným dobrý příklad, pak veřejně almužnu uděl, avšak se vší vnitřní pokorou, ať si tě pak lidé třeba pomlouvají. Takto udělíš almužnu, dáš dobrý příklad a budeš i snášeti zneuznání a úštěpky lidské, jako náš Spasitel. (*Před. u Kat. 1856.*)

Jeden *nábožný otec*, kdykoliv něco důležitého předsevzal, zastavil se vždycky na chvilku a zamyslel se. Jeden z učeníků jeho, který mu jednou nějakou záležitost přednesl, a na rozsouzení jeho čekal, ptal se ho, řka: „Co rozjímáš, proč mi neodpovídáš?“ Nábožný ten otec odpověděl: „Na této poušti viděl's nedávno myslivce, který vyšel na lov s lučištěm a šípem. Pozoroval's jistotně, jak se zastavil, šíp v přímém směru na luk položil, ostře na cíl měřil a pak teprv spustil. Tak to dělám i já, kdykoliv něco nařídíti anebo podniknouti chci, cíl a konec nejdřív pevně do líce vezmu a tážu se, zda-li slouží to, co podniknouti chci, k slávě Boží a k spasení bližního? Neboť kdyby toho nebylo, neprospívalo by to docela nic. Bedlivě rozvažuji, zda-li tím spůsobem, jak tu práci vykonati hodlám, cíl a konec její bezpečně se dosáhne. Dobrý úmysl, v kterémž co konáme, dává skutkům našim teprv pravou cenu Pro Boha musíme vše konati.“ (*Kr. Šmíd.*)

Jeden udatný *vůdce*, jenž v mnohé bitvě vyhrál, avšak i mnohou zemi zpustošil, ztrativ bitvu, byl se sluhou svým těžce raněn a v lese, kamž se utekl, od poustevníka stříbrovlasého vlídně přijat. Poustevník vida, že blízci jsou smrti, těšil je. Sluha bědoval, řka: „Ó, jest-li pak já se do nebe dostanu, ješto jsem nic neučinil, leč, že jsem bedlivě ošetřoval koně pána svého, jáť jsem jen bídný sluha. Arci pán můj se do nebe dostane, ant tak mnohého vítězství dobyl.“ Kmet útrpně se podíval na reka a pravil: „Proč pak jste bojoval?“ „Abych jmeno své co hrdina proslavil,“ odvětil vůdce. „Pro pýchu a hrdost vaši tedy prolil jste tolik krve nevinné a zpustošil tolik zemí? Vizte, sluha váš jest prostý muž, avšak co konal, platí u Boha více, než co jste vy z marnosti vykonal.“ Tak pravil poustevník a modlil se za umírající.

(*Urban.*)

2. Posvěcuje jednání.

Sv. *Ignác z Lojoly* s Františkem xav. a některými soudruhy cestoval z Francie do Španěl. Tu se k nim přitovaryšil jistý rolník a prosil je snažně, aby mu dovolili zavazadla jim nésti. Vyvolení

služebníci Boží každého rána nežli dále putovali, trvávali jednu hodinu až do východu slunce v rozjímání Božských věcí. Nezištný průvodčí činil to po nich. I on poklekl a tiše až k odchodu klečel. Muži Boží, vidouce, že několik dní tak činí, tázali se ho jednou na cestě: „Čím se zaměstnáváš, když ráno po celou hodinu klečíš na kolenou? Jaké máš při tom myšlenky?“ Rolník odpověděl: „Jáť jsem prostý člověk. Neumím hrubě přemýšleti. Tu si povždy myslím: Můj Bože, tito mužové jsou tvoji služebníci, ale znají se v tom dobře, aby s Tebou rozmlouvali; já jsem jejich nosičem. Já tedy s nimi spojuji srdce své a vše, což oni myslí a mluví před Tebou, ať myslím, mluvím a věnuji Tobě také já.“ Svatí uslyševše tato slova, podivili se této nábožné prostotě a pokoře dotčeného muže.

(*Blahověst 1857.*)

Sv. *Ignác*, mučeník, tvrdil o jednom křesťanském zedníku, že si chystá tolik korun v nebi, kolik kamenů klade do zdi a kolik ran s kladivem činí, protože všecku tu práci svou z nejčistšího ohledu, totiž pro Boha, konal.

(*Macana výb.*)

Jistý řeholní *bratr* tak velmi v cviku všecko pro Boha konati prospěl, že stoupaje po schodech u každého schodu zvolal: „Pro Tebe, ó Pane!“

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

„Ach, kterak spasen budu? Já chudák neumělý, kdybych jen věděl, jak bych si zalíbení Boží a spasení pojistil.“ Tak vzdýchal dnem i nocí úzkostlivý poustevník, trápě se. Tu se mu zjevil anděl a přivedl ho k vesnické chaloupce, kde chudá děvečka přívětivě myla zem, zpívajíc si:

Každý krok a každý čin
přijme od nás Hospodin,
jen když ve všem Jeho čest
naše první starost jest.

Potom uvedl poustevníka anděl do kostela, kdež kazatel nadšeně kázal, až posluchači, mocně dojati, slze prolívali. Hrdě bral se na to kazatel po kázaní lidem a vysokomyslnost bylo na něm znáti. I otázal se anděl poustevníka, kdo více před Bohem učinil, zdaž kazatel aneb děvečka. A když poustevník odvětil, že jistě kazatel, vece anděl: „Mýlíš se velice; neboť Bůh hledí především na zbožný úmysl, kterýmž skutkové Bohu milými se stávají. Zapiš si to tedy do srdce a jednej dle toho!“

(*Klinkáče: legendy.*)

Zbožný císař *Jovian* ve všech podnicích, utrpeních, pracích, obtížích a válkách za heslo si vyvolil: „Cílem života mého jest Kristus.“

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jistý *poustevník* měl poustevnu svou daleko od pramenu vzdálenou, i umínil si, že si ji blíže pramene vystaví, aby se nemusel tak namáhati a více času měl k rozjímání. Právě jednou, jda pro vodu, zanášel se touto myšlenkou, an se mu anděl strážce zjevil a mu oznámil že počítá jeho kroky, any z lásky k Bohu konané mají velkou cenu. Tu nepomyslil poustevník více na to, aby poustevnu si přeložil. (*Scherer, Exempel-Lex.*)

3. Dobrý prospívá.

Abulfeda, znamenitý arabský kníže, spatřil kdys navečer nádeníka v hlučné ulici, an utrmácen celodenní prací těžký kámen z cesty odstraňuje. „Co pak děláš zde tak pozdě?“ otázal se ho Abulfeda. „Zde ležel velký kámen,“ odvětil dělník, „i uhodil jsem se oň velmi. Ješto pak se stmívá, mohl by se i někdo jiný oň uhoditi a proto ho valím stranou.“ I zaskvěla se slza radosti v oku Abulfedovu a obrátiv očí svých k nebesům, pravil: „Ó Bože! jak mnohá věc jest velká před lidmi, malá ale u Tebe, a jak mnohá u světa nepatrná věc má velkou zásluhu před Tebou. Snad mnohem a mnohem větší skutek dnes proveden jest, který nemá takovou cenu u Tebe, jako tento ač nepatrný šlechetný skutek nádeníkův z lásky k bližnímu vykonaný.

(*Šmída: Repert.*)

K perskému králi nesměl se za starých časů nikdo bez nějakého daru přiblížiti. Jeden nuzný člověk, nemaje docela ničeho, co by obětoval králi, jenž sloul *Artaxerxes*, přinesl mu v dlani drobet vody. I zalíbila se tato dobrá vůle králi tak velice, že mu zlatou mísu a tisíc zlatých peněz daroval.

(*Xenofon.*)

Až podnes v městě Padově ve Vlaších žije šlechtický rod, jmenem *Montagnáni*, jehož původ tento jest. Berta, manželka císaře Jindřicha IV., jela

skrze Montagnáno, kteréžto místo bylo vzdáleno od Padovy den cesty. V tom místě vyšla císařovně jedna selka vstříc, podávajíc jí, ana nic jiného neměla, darem klubko velmi tenkých nití, které byla sama napředla. Dárek ten z upřímného srdce daný tak císařovně se zalíbil, že za odplatu selce tolik zemi darovala, jak mnoho těmi nitěmi ob sáhnouti mohla. A od této selky pochází onen šlechtický rod Montagnáni. (*Macana výb.*)

4. Buď pro Boha!

Sv. poustevníka *Agathona* otázal se jeden mladý poustevník: „Proč pak nyní tolik lásky mezi lidem není jako jindy?“ „Proto,“ vece stařec, „že křesťané prvních dob pohlíželi vzhůru a srdce své vzhůru pozdvihovali; nyní ale oči obrácené mají na zem a věci pozemské hledají. (*Friedl. Stunden.*)

Sv. opat *Antonín* ve všem hleděl na úmysl a k čistému i učeníky své povzbuzoval. Tak pravil k jednomu učni: „Chceš-li mlčelivost provozovati, nemysli, že konáš ctnost, alebrž měj se za nehodného, abys mluvil.“ (*Rauchenbichler.*)

Sv. *Augustin* vše co konal a psal, jen ke cti a chvále Boží činil. „Kdo jen svou čest vyhledává,“ dí, „jest zloděj a vrah; neboť Tobě, ó Pane Bože, čest a slávu ukrádá.“ (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Bernard* znamenaje někdy, že se v srdci jeho ozývá marná ctižádost, rychle vzdechl: „Pro tebe jsem to nezačal, pro tebe to neskončím.“ (*Sv. Bernard.*)

Sv. *František Borgiáš* nekázával vždy tak, jak si toho posluchači žádali, často se jim nelíbil předmět anebo spůsob jeho přednášky. A přece každým kázaním mnoho spůsobil, že kázal pro Boha. (*Mehl. př.*)

Jindy zase se vyznal svému bývalému druhu, jenž se divil, kterak všemu pohodlí u dvora mohl odvyknouti, že každého rána vzbuzuje v sobě předsevzetí, že všecky nepříjemnosti tohoto dne trpělivě bude snášeti.

Sv. *Honorác*, opat, povždy pravý a dobrý úmysl měl na mysli, tak že i v noci ve snách dobrými myšlenkami, aby vše z lásky k Bohu konal, se zabýval. (*Barry.*)

Heslo sv. *Ignáce z Lojoly* i řádu jeho bylo, jak známo: „Vše k rozmnožení cti a chvály Boží.“ (*Macana výb.*)

Sv. *Jan Klimakus* tázal se kuchaře klášterního, co by mysl jeho činilo tak veselou a pokojnou, ješto mu strojení pro 230 osob klášterních krom pocestných a chudých tolik lopotné práce každého dne činí. „To já pro všecky, jako pro jednoho, pro Boha mého činím,“ byla odpověď jeho. (*Sv. Jan klim.*)

Sv. *Majdalena z Pazzi*, představená kláštera, učila své sestry všecko konati pro Boha. (*Macana výb.*)

Sv. *Rosa limanská* při pracích svých ustavičně s Bohem se obírala a všecko ve jmenu Božím a pro Boha konala. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Tomáš akv.* všecko co konal, konal z dobrého úmyslu pro Boha. (*Surius.*)

Když jeden představený missionářského ústavu sv. *Vincenci paul.* psal, aby missie. konal v zemích vzdělaných, ješto tím řád na vážnosti by získal, odepsal mu svatý: „Váš návrh jest velmi lidský a odporuje křesťanské prostnosti. Uchovej Bůh, abych něco ze světských ohledů konal. Dobrota Boží požaduje, abychom vše konali pro Boha!“ (*Sv. Vincenc paul.*)

Kardinál *Farnesius*, napotomní papež Pavel III., měl ve svém znaku letící šíp k cíli směřující s nápisem: „Takto musíš šíp vystřeliti!“ (*Scherera Exempel-Lex.*)

Jednoho starého *mnicha* z řádu minoritův tázal se mladý, jak dlouho již v řádu žije. I odpověděl stařec: „Možno, že ani okamžik!“ A když se tomu tento divil, doložil: „Vím sice, že jsem před 75 lety oděvem řeholním přioděn byl, ale jak často a jak dlouho jsem v tomto čase skutky své z lásky k Bohu konal, že se Bohu líbily, nevím vskutku.“ (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Ďábel pokoušel jednou jistého *sluhu Páně*, aby se velmi nenamahal a nemrtvil, ješto od věčnosti radosti nebeské zbaven jest. Načež sluha: „Pro slávu nebeskou nesloužím Bohu, nýbrž proto, že jest, který jest.“ Zahanben vzdálil se pokušitel. (*Rodriguez.*)

Srbové, nechť cokoliv podnikají, vždy dodají: „Ako Bog da!“ (Dá-li Pán Bůh). Ptal se jednou jeden Turek svého

kmotra Srba, půjde-li zítra na trh a Srb odpověděl jemu: „Půjdu, ako Bog da!“ I dí na to Turek: „Hej, i já půjdu, ať si Bůh dá, nebo nedá!“ Ráno přijde Srb k Turkovi a volá na něj: „Nuže, kmotře, jděmež na trh!“ Ale Turek na to: „Věru, nemohu, v noci mně vlci sežrali koně.“ *(Kal. Moravan 1864.)*

Jeden zbožný *učitel* pravil kdysi ku svým žákům: „Milé dítky! znám dvě slova, která když v srdci svém budete chovati, naleznete pokoj v životě, útěchu v smrti a naději za hrobem. A slova ta jsou: „S Bohem!“ Ano s Bohem vstaňte a den ten zapsán bude v knize života, s Bohem ulehněte a sladce budete odpočívati. S Bohem jděte do školy a naučíte se slovům pravého života, s Bohem začněte každé dílo a podaří se vám, s Bohem přestaňte a dílo následovati bude vás. S Bohem užívejte radosti a zdvojnásobí se, s Bohem snášejte utrpení a bude lehké a snesitelné, s Bohem umírejte a smrt bude vám cesta k Bohu, s Bohem jděte do hrobu a odpočiňte si v něm až k zmrtvých vstání. Proto, milé dítky, nezapomeňte nikdy na slova: „S Bohem!“ *(Šmída: Repert.)*

5. Obnovuj ho!

Po smrti sv. *Aloisia* našli knížečku, kterouž vlastnoručně psal a v níž i předsevzetí bylo a úmysl, kterýž až do konce života svého zachoval: „Všemožně chci se přičiniti, aby všecky mé skutky byly dobré a Bohu se líbily a k Němu mne vedly.“ *(Mehlera příkl.)*

II. Co část pokání.

1. Vzbuď; nezruš ho!

Když *Israelité* za časů soudců modlářství se dopustili, rozhněvav se Hospodin, dal je v ruce Filištínských, od nichž byli velmi souženi po 18 let. Potom volali k Hospodinu, připověděli polepšení a všecky modly bohů cizích vyvrhli a Bůh slitoval se nad nimi. *(Soud. 10, 15.)* Tak i David měl úmysl se polepšiti *(Ž. 118, 106.)*; podobně marnotratný syn *(Luk. 15.)*; Zacheus připověděv, že nespravedlivý statek navrátí *(Luk. 7.)*; sv. Petr, sv. Pavel *(2. Kor. 7, 9.)*; sv. Majdalena a j. Takový úmysl žádal Kristus i od ženy cizoložné, aby více nezhřešila. *(Jan 8, 11.)*

K sv. Františku xav. přišel jistý *Duro*, bohatý kupec, jenž oznámil mu, že se chce polepšiti a nyní zcela Bohu sloužiti, protože nalezl duchovního vůdce a i dobrovolné chudoby se více nebojí, an o živobytí své se již postaral. Svatý František mu ale nedůvěřoval a vskutku Duro, rozdal sice něco jmění mezi chudé, aby statek nespravedlivý navrátil, avšak brzy se v něm probudila zase žádost po jmění a tak ho sv. František co muže nespolehlivého do řádu svého nepřijal. *(Herbsta př.)*

Před věky viděn byl *v Cařihradě* neobyčejný úkaz na nebi. Tu se vykládalo, že město toto hříšné ohněm s nebe bude ztráveno. Uděšení obyvatelé činili pokání dle příkladu ninivetských. I vyšli ven s císařem za město a odebrali se v kajicnosti na místo podál města. Když se pak den přiblížil, v kterýž mělo se to státi, poslali, aby viděli co se přihodilo. Avšak uslyševše, že město stojí, obrátili se domů a navrátili se k předešlému hříšnému životu. *(Stolberg.)*

O pouti *porciunkula* potácel se opilec z hospody k blízkému můstku k domovu Jeden člověk šel za ním, obávaje se, aby snad s mostu nespadl. Opilec se na mostě zastavil a sám ku sobě mumlal: „Už mnoho roků chodím do městečka, abych o porciunkuly odpustků dosáhl a nikdy je nepřenesu přes most.“ *(Scherer, Exempel-Lex.)*

2 Budiž všeobecný; opravdový!

Chromantius, místodržitel v Římě, pohan, postížen byl nevyléčitelnou nemocí a žádný lékař mu pomoci nemohl. I uslyšev o sv. Šebestianu, jenž toho času zázraky činil, dal si zavolati Šebestiana a otázal se ho, čí by mocí zázraky činil. „Mocí Ježíše Krista,“ byla odpověď. Šebestian ho poučil i o Kristu. Tu řekl Chromantius, že uvěří, jestli ho Kristus uzdraví, což Šebestian i přislíbil, jest-li všecky své modly, jichž měl 200, zničí. Chromantius přislíbil, avšak nemoc jeho ještě se zhoršila. Tu pravil k přivolanému Šebestianu: „Tys

mně pěkně oklamal, slíbil jsi mi uzdravení a jsem ještě více nemocen.“ „A zničil jsi všecky bůžky? nenechal jsi si žádného?“ „Jednoho ovšem,“ jektal místodržící, „jsem si nechal, ale jest velmi něžný, z ryzého zlata a předkové moji dávní vždy ho také ctili.“ „A kdyby obraz ten,“ pravil sv. Šebestian, „tak drahý byl jako celý svět, přec jej, chceš li uzdraven býti, odkliditi musíš.“ A když to místodržící konečně učinil, uzdraven jest.

(*Mchlera př.*)

Sv. *Augustinu* před obrácením zdálo se nevyhnutelnou potřebou, ukájeti tělesných žádostí; než s pomocí Boží i toho se odřekl a i všech příležitostí k hříchu se varoval, že s osobou jiného pohlaví o samotě ani nechtěl mluviti. (*Sv. Augustin.*)

Za času sv. *Františka sál.* byla posádka pevnosti allingské všem prosto pášnostem a nepravostem oddána. Muž tento apoštolský tak srdcem všech hříšníků pohnul, že jako Ninivetští opravdu k Bohu se obrátili a v kajicnosti také setrvali. (*Ber. Bercaster.*)

Alderik, pocházeje ze slavného francského rodu, byl v 12tém roce věku svého dán ke dvoru císaře Karla vel. Císař si pacholíka velmi zamiloval a když uslyšel, že Alderik se chce světa vzdáti, přislíbil mu deset hrabství. Avšak Alderik zůstal při svém předsevzetí a vskutku se vzdal světa.

(*Wiser-a Pred.-Lex.*)

V Bavořích přišel ku knězi *Hofreuterovi*, jenž v minulém století žil a pro lásku k hříšníkům vysoce ctěn byl, jistý hostinský, jemuž již po deset let břímě hříchu jeho jako kámen na srdci leželo, kteréhož ale přece milost Boží konečně k pokání pohnula a proto si umínil k dotčenému knězi se utéci a duši svou spasiti. Přijda ku dveřím věhlasného zpovědníka, zastyděl se tak a zmalomyslněl, že si netroufal na dveře zaklepati. Tu však vyšed kněz, pravil zpříma, jakoby o všem již známost měl: „Příteli, vy se chcete zpovídati, není-liž pravda? I pojďmež, jsem ochoten hned vás vyslyšeti.“ Když hostinský chvíli tu šťastně, kteréž se tak velice bál, přestál a na kůň sedl, pravil jako ku bratru: „Nuže, komoni můj! nyní pojecháš o centnýř lehčeji domů“ Od té doby byl člověk ten zcela změněn; po šesti letech dokonával a když mu na smrtelném loži farář místní svátostmi umírajících posluhoval a k smrti jej připravoval, pravil: „Prosím, račte po smrti mé velebnému pánu Hofreuterovi k jeho potěšení a oslavě milosti Boží říci, že jsem od zpovědi, kterouž jsem před šesti lety u něho činil, svému předsevzetí věren zůstal a nižádného smrtelného hříchu nespáchal, anoť že jsem i všedního hříchu po celý ten čas zúmyslně se nedopustil.“

(*Zollnera: kat. káz.*)

Jeden smilstvu oddaný *hříšník* otázal se zpovědníka o radu: „Kdykoliv jsem se zpovídal, umínil jsem si, že smilstva ošklivého se více nedopustím, avšak bohužel úmysl ten při nejbližší příležitosti jsem zrušil.“ Zpovědník, přemýšleje maličko, odpověděl: „Máš pravou vůli, to nepatrné, co ti uložím, vykonati?“ A když hříšník přisvědčil, otázal se ho ještě jednou: „Znáš hříšný život mládí a obrácení sv. Máří Majdaleny a sv. Augustina?“ „Ano!“ „Nuže, kdykoliv vstaneš, povždy řekni: Co Majdalena a Augustin mohli, nemohl bych i já? Totéž rci, kdykoliv pokušení anebo příležitost k hříchu tě překvapí.“ Hříšník rady té uposlechl a obnovuje povždy úmysl, nezhřešil více. (*Fuhlrott, Mater.*)

Na jedné faře drželi *Redemtoristé* svaté missie. Mezi přemnohými obrácenými hříšníky byla i jedna ženština, která po mnoho let prostopášný vedla život. I učinila v doživotní sv. zpovědi ten pevný úmysl a předsevzetí, že se nikdy více proti čistotě neprohřeší a byť i zemříti měla. A tu ji jednou na odlehlém místě přepadl zpustlý člověk a chtěl, aby mu po vůli byla. Žena se ale bránila všemožně. I vytáhl zpustlec nůž a vyhrožoval jí smrtí, ona ale zvolala: „Raději chci zemříti, než zhřešiti.“ A snad by i smrti dosáhla, kdyby lidé nepřicházeli a tak daremníka nezahnali. (*Zollnera: kat. káz.*)

Upřímnost,

viz: „pravda; lež!“

Úřad,

viz i: „povinnost!“

Buď v něm spokojen; svědomitě ho zastávej!

Jistý *řeholník*, který byl v klášteře provisorem, t. j. světské záležitosti kláštera obstarávati musel, prosil bl. Jordána pro Boha, aby ho toho úřadu sprostil. Bl. Jordán mu řekl: „S takovým úřadem mohou čtyry věci spojeny býti: nedbalost, netrpělivost, namahání a zásluha. Ty dvě první promiju, ale druhé dvě ukládám za odpuštění hříchů.“ (*Bl. Jordán.*)

Sv. *Hanno* († 1075), arcibiskup kolínský, zastával úřad svůj s největší horlivostí, zaváděl opravy v klášteřích, zakládal kostely i kláštery, velmi horlil i proti simonii a velký vliv měl i na řízení říše německé, co kancléř Jindřicha III. a vychovatel Jindřicha IV.

Bl. *Ivo Odrorvąž z Koňských*, biskup krakovský, zastával úřad svůj co nejsvědomitěji. Dobré skutky, které svému lidu a Církvi své prokazoval, téměř jsou bezpříkladné; divili se mu, kde tolik prostředků nabral, když po 3 roky neúrodné celé krajiny živil. Vystavěl i mnoho kostelů a nadal je důchody ze svého jmění aneb desátky ze statků biskupských. V společném životě byl dobrým rádcem a smírcem svárlivých pánů. Zemřel r. 1229.

John Felton statečně zastával úřad svůj a odvážil se přibíti bullu papeže Pia V., kterouž královna anglická Alžběta prohlášena za kacířku, na vrata biskupského paláce v Londýně, začež odsouzen jest k smrti provazem r. 1560.

Úřad svůj pilně zastávali: Mojžíš, Aron, Josue, proroci; Pán Ježíš, svatí apoštolé.

Tomáš Morus, kancléř anglický, zastával úřad svůj s takovou svědomitostí, že jedenkráte v rozepři vlastního zetě, na jehož straně právo nebylo, proti němu rozhodl a horlivost jeho byla tak velká, že všecky od mnoha let nashromážděné a neodbyté práce po svém předchůdci dokonale do pořádku a ku vyřízení přivedl. (*Václav Jelínek.*)

V Haidě byl zatčen tamější poštovní výpravčí M. a sesazen ze svého úřadu, neboť vyšlo na jevo, že schází v poštovní pokladně značný obnos asi 900 zl.

(*Čas*: „*Čech*“ *1880.*)

Ve Vídni zatčen pokladník effektovního odboru v bankovním domě Rotschildově, jmenem *Gasser*. Zpronevěřil 500.000 zl. v papírech, jež prohrál na burse.

(*Tamtéž 1880.*)

R. 1853 zavraždil v městysi *Onatově* varhaník tamějšího katolického chrámu jistého správce, vyzpovídal se na to ze svého zločinu knězi Kabylovičí a udal ho pak u soudu za vraha. A skutečně nalezla se u kněze bambitka, k níž se koule hodila, kterou byl správce zastřelen. Svědomitý kněz, nechtěje prozraditi tajemství ve sv. zpovědi sobě svěřené, byl usvědčen ze zločinu vraždy a odsouzen ku ztrátě všech práv a nucené praci v Sibiři. Ndp. biskup žitomírský, Borowskij, vykonal u přítomnosti nesmírného množství lidu obřady, jimiž nešťastník všech práv duchovního stavu pozbyl. Veškeré obecenstvo při obřadech těch slzelo, neboť byl Kabylovič u osadníků ve veliké úctě a vážnosti. Zatím uplynulo více než 20 let. Bývalý varhaník blížil se ku konci svého života. Týrán jsa svědomím, vyznal veřejně, že on to byl, jenž správce onoho před lety zavraždil a sice za tou příčinou, aby si mohl vzíti jeho manželku, již prý náruživě miloval. Bohužel, že vyznání to přišlo pozdě. (*Varšavský Courier.*)

Kancelista okresního soudu *v Mimoni* oznámil tamějšímu soudci, že c. k. adjunkt Ferd. Lanna, který krátce před tím odcestoval, zpronevěřil 589 zl. sirotčích peněz.. Okresní soudce radil poručníkovi, který byl peníze odevzdal adjunktovi, aby psal Lannovi a jemu pohrozil, že udá věc soudu, nevrátí-li ihned peněz. Obratem pošty došlo 600 zlatých a Lanna omlouval se, že za návalu práce obmeškal peníze odvésti. Zatím zjistilo se, že ještě i 25 zlatých jiných peněz sobě zůstavil a proto byl pohnán před porotu v České Lípě. V obou případech uznán jest vinným. Soud vyměřil mu trest tří měsíců těžkého žaláře. (*Čas.*: „*Čech*“ *1879.*)

Vídeňský detektiv, *Filip Plachner*, byl tyto dny, když zatýkal jistého pomocníka truhlářského, tímto bodnut, tak že na místě zůstal mrtev.

(*Čas.*: *Čech 1878.*)

Karel Schulz, kupec a poštmistr ve Veltrusích, zastával úřad svůj co poštmistr od r. 1863 až do r. 1875. V poslední době byl často ve finančních nesnázích, z nichž pomáhal si tím, že zpronevěřoval v menších částkách poštovní peníze, až dospěla suma do 1589 zlatých 68 kr. a tu byl prozrazen a konečně odsouzen do těžkého žaláře na jeden rok a k náhradě poškozenému eráru. (*Tamtéž 1877.*)

Utrhání na cti.

1. Jest ohavné.

Římané drželi na cti utrhání za veliké provinění. Tomu, kdo se ho dopustil, dali na čele vypáliti C, to jest calumniator, na cti utrhač; aby se ho každý varovati mohl. (*Mehlera příkl.*)

David, žalmista Páně, volá k Bohu, aby ho od zlých lidí uchoval, řka: „Naostřili jazyky své jako hadí: jed hadů litých jest pode rty jejich.“ (*Žalm 139, 4.*)

Sv. apoštol *Jakub* vyzývá důtklivě, abychom jazyk na uzdě měli (*Jak. 1, 26.*); a nazývá ho ohněm a světem nespravedlnosti. (*Jak. 3, 5—10.*)

R. 1829 rval se jinak hodný *čeledín* v M., následkem pranice odpůrce za několik hodin zemřel. Čeledín, ač činu svého velmi litoval, odsouzen jest na 5 roků do vězení. Vytrpěv si svůj trest, odebral se do cizé krajiny, kdež 3 leta věrně sloužil a příkladně se choval, tak že všeobecně byl ctěn a rolník i jedinkou dceru mu za manželku dáti chtěl. Any se již přípravy k oddavkám dály: přišla do toho místa i jedna obchodnice s ovocem z krajiny, odkudž čeledín pocházel a vyjevila, že čeledín byl v káznici. Ze svatby nyní sešlo a ubohý čeledín odebral se do Ameriky. Tu ovocnářka vychvalovala dobré vlastnosti čeledínovy, avšak bylo již pozdě, nemohla napraviti, co utrháním na cti způsobila. (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jana lucemburského, krále českého, došla zpráva od protivníků královny Elišky, že jej královna obmýšlí vyhnati ze země a zmocniti se panství ve jmenu prvorozeného svého syna Václava. Král Jan slepě uvěřiv křivé pověsti, přijel nenadále do Lokte, zmocnil se hradu, v němž manželka jeho přebývala a kázal ji odvésti na Mělník, kdež ji zanechal o samotě; dítky pak ještě malé od ní vzal a Václava, teprv tříletého, zavřel s dvěma chůvama do tmavé věže na hradě loketském, kdež nevinné pachole nechal celé dva měsíce (1319).

(*V. Vl. Tomek*: *Dějiny české.*)

Nešlechetně a hanebně si počínali němečtí *kněží* za knížete českého Spytihněva II. Oniť sočili tak dlouho na slovanské služby Boží v klášteře na Sázavě, až Spytihněv jim dal sluchu a Víta opata, synovce sv. Prokopa i mnichy slovanské vyhnal a na Sázavě usadil mnichy německé r. 1056.

(*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

2. Škodí duši; časně.

Jistý *Angličan* na cti utrhoval bližným. Když se smrtelně roznemohl, byl napomenut, aby se dal zaopatřiti. Avšak zoufale odpověděl: „Nemohu, nemohu, zlý jazyk můj mne již odsoudil!“ a v nekajicnosti skonal.

(*Speculum exemplar.*)

Jistý *muž* po celý čas života svého utrhal jiným na cti a sebe ustavičně vychvaloval. Maje ale umírati, upadl v zuření a tu jazyk, jímž tak často na cti jiným utrhal, si rozkousl.

(*Tom. Cantipratanus.*)

R. 1606 utrhal na cti jeden *šlechtic* v Rakousku několika řeholníkům a ukazuje prstem na místo, kde klášter stál, doložil: „Brzo-li svrženi budou s místa toho tmáři!“ Za několik hodin ale kráčeje sám oným místem, spadl s něho do prohlubně a napolo mrtev domů donešen jest. Tu uznal chybu svou a prosil ty, jimž na cti utrhal, za odpuštění. (*Drexelius.*)

3. Chovej se!

a) Varuj se ho; zamezuj!

První *křesťané* povždy se řídili dle napomenutí sv. Jakuba apoštola a žád-

němu, ba ani ukrutným císařům, co je pronásledovali, na cti neutrhovali.

(Mansi.)

Sv. *Augustin* měl v pokoji svém, v němž stoloval, tento nápis vyvěšený: „Kdož by nepřítomným na cti chtěl utrhati, nesmí u mého stolu obědvati.“ A když jednou pozvaní hosté se proti tomu pravidlu prohřešili: vstal ihned sv. Augustin, domluvil jim přísně a chtěl se do vedlejšího pokoje odebrati.

(Possidius.)

Sv. *Jan*, almužník, nejbedlivěji ochraňoval čest a dobré jmeno bližního. Jednou se počalo u jeho přítomnosti jednomu mládenci na cti utrhati, který klášterní pannu unesl. I uslyšev Jan, jak se mu zlořečí a se odsuzuje, laskavě je pokáral, řka: „Nechtějte, synáčkové, tak kvapně bližního svého odsuzovati, neboť upadáte tím v dvojí hřích, předně přestupujete přikázaní: Nesuďte, aby jste nebyli souzeni a pak nevíte, jest-li ty osoby snad se již neobrátily a pokání nečiní.“ *(Sv. Jan Almužník.)*

Jan Avila všeho na cti utrhání se zdržoval a slyšel-li koho, že čest bližního kálí, ihned do kůže se tloukl, řka: „Starejme se jen o sebe a člověku tomuto popřejme času 30ti dní, abychom se přesvědčili, jak si počínati bude.“

(Jan Rev.)

Jistý mladý *tovaryš* truhlářský měl ten ošklivý zvyk, že se o svých spolubližních často velmi přísně vyjádřoval, ano bylo to skoro jeho nejmilejším vyražením o chybách jiného si pohovořiti. Při tom ale předce nebylo srdce jeho ještě zkažené, nebo želel velmi často svých hříšných řečí, ano mnohdy želel jich v tom okamžiku, kdy je z úst vypustil. Jedenkráte, bylo mu právě 23 let, šel do kostela, by se připravil ku velkonoční sv. zpovědi. I poklekl tu před nejsvětější svátostí oltářní. Když tu sám sebe zpytoval, připadl mu na mysl, jak mnoho a jak tiše Spasitel náš pro nás trpěl, ano jak posaváde tolik jest od lidí posmíván a zlehčován, a přece ve své neskonalé lásce stále dobrotivě čeká na naše obrácení a polepšení; naproti tomu jak on ubohý hříšník jest tak nelaskavý a neshovívavý ke svým spolubratřím, ano mnohdy k takovým, kteří mu nikdy ničím neublížili. Rozjímaje takto, počal Boha snažně za odpuštění prositi a ukončiv modlitbu svou, učinil slib, že toho dne, kdyby opět se chyby své dopustil a mluvil křivě o spolubližních svých, vloží co dobrovolnou pokutu jeden tolar do chudé kasy. — Bylo to na zelený čtvrtek, když přistoupil ku stolu Páně. V následující Boží hod stál ještě s několika soudruhy před domem. V tom šel okolo něho jeho bývalý spolužák, tento si však počínal tak velmi vznešeně, nosil hůl, sklíčka na očích, pečetní prsten na ruce a p. Bývalého spolužáka si ani nevšímnul. To zamrzelo našeho mladíka a v podrážděnosti se mu hrnuly z úst řeči ne právě lichotivé. Zrovna byl v nejlepším proudu, an tu zavzněl zvonek provázející kněze k lůžku umírajícího. Náš truhlář rychle poklekl; v tom mu však projela myšlenka hlavou, jaký slib učinil před touto svátostí nejsvětější. Když kněz byl zašel, spočítal náš přítel rychle peníze co měl na hotovosti; napočítal však pouze jeden tolar a tři stříbrné groše. To bylo všecko. On však nicméně chtěl věrně dostáti slibu svému a jakkoliv to bylo proň dosti citelným trestem, přece vložil hned odpoledne při vkročení do chrámu svůj tolar do schránky pro chudé. Že mu však skorem žádné peníze na útratu nezbyly, měl po celý týden dosti času o tom přemýšleti, jak to není dobré, mluviti zle o bližních bez potřeby. Od té doby, jakmile otevřel ústa k mluvení, ihned rozpomenul se na onen tolar a to výborně účinkovalo. Během šesti neděl dvakráte ještě dopustil se té chyby a pokaždé také bez průtahu vykonal pokání, ježto si byl sám uložil. Teď jest již na dobro ze všeho utrhání na cti vyléčen, tak že zřídka kdy přijde do pokušení, aby o někom i jen nelaskavě mluvil. Myslím, že by mnohému podobný lék neškodil.

(Čas.: Václav 1880.)

Když se *Platovi* vypravovalo, že jej někteří utrhačnými řečmi pronásledují, odpověděl: „Budu tak živ, aby jim nikdo nevěřil.“ *(Pláto.)*

b) Snášej trpělivě!

Sv. *Heribert*, arcibiskup v Kolíně nad Rýnem, snášel úkory přemnohé, od císaře Jindřicha, jenž utrhačům ucha naklonil, tichou myslí, až se konečně

císař sám o lichotě utrhačů viděním přesvědčil a arcibiskupa za odpuštění žádal. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Bedřich, vévoda saský, k utrhačům velmi opatrně se choval, jimž říkával: „Chci vás vyslyšeti, jste-li hotovi tak mluviti u přítomnosti těch, o nichž řeč jest.“ (*Macana výb.*)

c) Neposlouchej ho!

Uslyšel-li sv. *Jan*, almužník, utrhajícího nepřítomným, bez prodlení tu řeč na jiné věci obrátil. Setrval-li utrhač ve svém nelaskavém mluvení, zamlčel se Jan, ale poznamenal sobě jmeno jeho a po dokonané rozprávce přikázal služebníku svému, aby toho člověka nikdy více k němu neuváděl, leč by tento připověděl, že jazyka svého utrháním neposkvrní. (*Macana výb.*)

Sv. *Machetes*, opat, přišel-li někam do společnosti a mluvilo-li se zde o Bohu a Božských věcech, poslouchal co nejradostněji a co nejpozorněji a výmluvně i mluvil. Mluvilo-li se o věcech obyčejných pro vyražení, jimiž se ani Bůh ani lidé neuráželi, vyrážel i on společnost. Pak-li ale někdo jen slovem čest bližního urazil, upadl v tak hluboký spánek, že ho nikdo zbuditi nemohl, pokud bližnímu na cti utrhati se nepřestalo. (*Cassianus.*)

Jednoho dne čekaje sv. *Tomáš z Villanovy* v předsíni, až k císaři Karlu V. povolán bude, musel tam utrhačné řeči některých dvořenínů poslouchati. I jsa svatou horlivostí rozpálen, jal se s příslušnou opravdivostí a laskavou přísností takto k nim mluviti a je k mlčení přivoditi: „Prosím, nemáte-li co jiného, propuste mne odtud!“ (*Macana výb.*)

Jednomu *mnichu*, jenž staršího se o radu tázal, jak by si počínati měl, an od opata často k pekaři bývá posílán na pomoc, kdež mladí lidé mnoho mluví a klevetí, odpověděl tento, aby to činil jako ve škole, kdež chlapci bzučíce své úlohy, dávají pozor na sebe: tak i on na řeči nedbal a svou práci konal pilně. (*Sv. Efrém.*)

František Suarez, muž velmi zbožný, nemohl utrhání na cti poslouchati a pak-li kdo ve společnosti někomu na cti utrhal, ihned vstal a pravil: „Buďto ustaň od takových řečí, anebo odejdu.“ (*Jan Rhbo.*)

d) Omlouvej; ukaž nelibost; netrp!

Sv. *František sál.*, když se utrhalo nepřítomným, vzdychával: „O té lidské bídy, té lidské bídy.“ — „My všichni samými křehkostmi jsme obklíčeni“ — „My sami ze sebe ničeho dovésti nemůžeme, leč hřešiti.“ — „My bychom ještě hůře klesli, kdyby nás pravice Božská neochraňovala.“ (*Sv. František sál.*)

Sv. *Zita* zpozorovala li něco hříšného, dala obyčejně mlčením svou nelibost na jevo. Když ale někdo utrháním na cti jednal proti křesťanské lásce, aneb nečistými řečmi proti mravnosti, vyslovila svou ošklivost a hanu. (*Blahověst 1861.*)

Jistý *biskup* byl velký zástupce trpících na cti. Uslyšev jednou hosta svého, že mezi stolováním nelaskavé řeči proti nepřítomnému si dovoluje, velmi nemile to nesl a chtěje mu dobré ponaučení dáti, hned povolal služebníka a kázal rychle přivésti toho, jehož dobré jmeno zlým jazykem bylo zlehčováno. Užasl nad tímto rozkazem utrhač, jemuž ale biskup vážně odpověděl: „Slušno i druhou stranu vyslechnouti, je-li tomu tak, jak jsme nyní z úst vašich uslyšeli, aneb aby se ospravedlnil.“ (*Silbert.*)

Císařové *Vespasian* a *Titus* tak utrhače na cti pronásledovali, že je dali mrskati a veřejně voditi. (*Alexandr alex.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, byl k utrhačům velmi přísný; v přítomnosti jeho nesměl nikdo na cti utrhati nebo nečistě mluviti. (*J. Bílého: Legenda.*)

Utrpení;

viz i: „nemoc; neštěstí; trpělivost!“

1. Každý mu podroben; nezoufej; Bůh ho dopouští; slzy mu ulevují.

Solon, uviděv jednoho přítele nemírně pro utrpení naříkati, uvedl ho na hrad a napomenul, aby se na všecky stavení podíval, což když tento učinil, pravil: „Rozvaž si, jak mnoho zármutku panovalo a panuje až dosud v těchto obydlích a povždy panovati bude, a považ, že ty jim ujíti nemůžeš.“ *(Val. Max.)*

Dne 15. září 1875 vzal si *v České Lípě* muž ze zármutku, že mu žena umřela, život. Zůstalo po něm několik malých dítek. *(Čas.: Čech 1875.)*

Utrpení dopustil Bůh na Abrahama, aby syna obětoval *(1. Mjž. 22.)*; Josefa, aby prodán od bratří a v Egyptě do žaláře uvržen byl; na Joba, aby statků a dětí zbaven byl *(Job 1.)*; na Tobiáše, aby zraku zbaven byl I Kristus byl pokoušín od ďábla. I Maria, apoštolé a svatí museli mnoho snášeti, aby v dobrém prospěli.

Avšak i potěšeni byli:

Jakub, naleznuv opět oplakaného syna Josefa *(2. Mjž. 45.)*.

Noemi a Ruth opuštěny nalezly šlechetného dobrodince Booza *(Ruth)*.

Ezechiáš nemocný dostav ujištění, že ještě 15 roků živ bude *(2. Kr. 20.)*.

Tobiáš, nabyv opět zraku a jmění *(Tob. 14.)*.

Job nabyv opět zdraví, jmění a dítek *(Job)*.

Mardochaeus, byv vysvobozen z rukou Amana *(Esth.)*

Susanna, byvši skrze Daniele od smrti vysvobozena *(Dan. 13, 35.)*.

Maria, když dítě její Ježíš útěkem do Egypta bylo zachováno; když po 3 dnech ztraceného Ježíše nalezla; když ukřižovaný Kristus z mrtvých vstal a pak vstoupil na nebesa.

Nemocní a nešťastní, potěšeni byvše a uzdraveni Kristem.

Maria a Marta, když Lazar z mrtvých byl vzkříšen

Apoštolé a ženy, plačící při smrti Kristově, když vstal z mrtvých.

Natalie Borisovna, kněžna Dolgorukova, choť Ivana Dolgoruky, nar. 1714, byla po celý život svůj neštěstím stíhána. Ledva že se v 16. roce zasnoubila s milovaným, sličným a v carově milosti stojícím Dolgorukým, zemřel nenadále dobrodinec jejich car Petr II. a rodina Dolgorukých byla vypovězena do Berezova. Kněžna snášela vše s mužem a strávila s ním 8 roků u vyhnanství, kde od něho byla odloučena a zavřena. Když bylo dovoleno, aby se navrátila do Rus, byl muž její již mrtev, načež šla do kláštera.

Jistý *muž* vydal se do sv. země, aby památná místa, kde náš Spasitel žil a působil, navštívil. Po příhodném putování přišel poutník do velké pustiny, kde i zbloudil. Tři dni již bloudí, nenalezá ni člověka, ni chatrče, ni stromu stinného, chleb a voda mu došly, takže umdlen k zemi klesl a smrt očekával. Než když nejhůř, Bůh jest s pomocí svou nejblíž. Sklíčeného a smrt již očekávajícího nalezl přívětivý kmet, poustevník. I podal mu občerstvujícího pokrmu a nápoje, vedl ho pouští, ano doprovodil až do sv. země, cíle zbožného poutníka. *(Zollnerova kázaní.)*

Slzami bolesti své ulehčovali:

Agar, byvši se synem Ismaelem z domu Abrahamova vyhnána *(1. Mjž. 21, 16.)*; Abraham nad smrtí manželky Sáry *(1. Mjž. 23, 2.)*; Jakub, že mu syn Josef se ztratil *(1. Mjž. 37, 34.)*; lid israelský 30 dní, když zemřel Aron a Mojžíš *(4. Mjž. 20, 30. a 5. Mjž. 34, 8.)*; Israelité, když pokolení Benjamínovo zahynulo *(Soudc. 21, 2.)*; Anna, žena Elkánova, že jest neplodná *(1. Kr. 1, 7.)*; obyvatelé města Galaad, uslyševši, že město Jabes od Ammonita Naase obleháno jest *(1. Kr. 11, 1.)*; Samuel nad Saulem, že Bohu se zpronevěřil *(1. Kr. 15, 35.)*; Jonathas a David, že David pronásledován jest od Saula *(1. Kr. 20, 41.)*; David a národ israelský, že město Siceleg zpustošeno jest *(1. Kr. 30, 4.)*; David nad smrtí Jonathase, Saula a mnoho lidu *(2. Kr. 3, 31.)*; David nad smrtí Absolonovou *(2. Kr. 18, 33.)*; Ezechiáš, když mu Jeremiáš oznámil blízkou smrt *(4. Kr. 20, 3.)*; Tobiáš zchudnuv *(Tob. 2, 5.)*; Sára, dcera Raguelova, tři dni a noci, aby ji Bůh nemoce osvobodil *(Tob. 3, 10.)*; Sára,

matka Tobiášova, když se vydal na cestu *(Tob. 5, 23.)*; Juditha, když Holoferna chtěla usmrtiti *(Jud. 13, 6.)*; Mardochaeus, uslyšev zkázonosný rozkaz králův *(Esth. 4, 1.)*; národ israelský, když Judas zemřel *(1. Mak. 9, 20.)*; Antiochus nad Oniášem *(2. Mak. 4, 37.)*; otec syna ďáblem posedlého, prose za jeho uzdravení *(Mar. 9, 23.)*; Maria, sedíc u hrobu Mistrova *(Jan 20, 11.)*; Ježíš nad Lazarem *(Jan 11, 35.)*; nad synem jediným zemřelým vdoviným *(Luk. 7, 13.)*; nad městem Jerusalémem *(Luk. 19, 41.)*; Maria Magdalena a Petr nad hříchy *(Luk. 7, 38. a 22, 62.)*.

2. Prospívá spasení; povzbuzuje k důvěře v Boha.

Sv. *Munegundis* stala se svatou utrpením, jež Pán na ni seslal. Měla dvě velmi krásné dcery, jež pečlivě vychovala a jichž i svou marnivostí podporovala. Obě dcery ale záhy zemřely. I upadla matka téměř v šílenství a žádala si smrti. Po prvním návalu bolesti se ale vzpamatovala a pravila sama k sobě: „Jak, nebyla jsem velmi bláhová, že jsem Božské prozřetelnosti předhůzky činila? Což jsem nevěděla, že mé děti umříti mohou? Snad umřely proto, abych i já i ony pro Boha zachráněny byly. Nuže, nyní, ó Bože, chci Tobě zcela náležeti a Tobě celým srdcem i sloužiti.“ A slibu svému také dostála, vzdala se zcela světa a sloužila jedině Bohu. *(Sv. Řehoř tur.)*

Jeden kupec prosil sv. *Terezii*, aby ho v modlitbách Bohu odporučovala. Terezie vyplnila žádost jeho a když se napotom s ním sešla, řekla mu, že Bohu jest milý a na důkaz slov těch že Bůh sešle naň nehody, nic že více se mu na světě nebude dařiti. A tak se i stalo. V brzku ztroskotaly se kupci na moři lodě a to po dvakráte, tak že úplně chudým se stal. Vše ale snášel trpělivě, věda, že Boha má a v Něm že i žije a konečně i šťastně zesnul v Pánu. *(Silbert.)*

Jeden *slepec* dal se donésti k hrobu sv. Tomáše kanterburského a nabyl na přímluvu tohoto svatého opět zraku. Později ale, vzpamatovav se z první radosti, zpomenul si, že neřekl k Bohu při prosbě, jestli to jest k jeho spasení. I šel ihned opět k hrobu a modlil se, aby, jestli to k spasení jeho prospívá, opět oslepl. A vskutku oslepl, setrval v slepotě až do smrti, veda velmi zbožný život a zemřel blaženě. *(Šmída hist. kat.)*

Sv. *Gertruda*, byvši v těžkém trápení postavena, byla od Pána Ježíše takto potěšena: „Nermuť se ve svém trápení, neboť s tebou bydleti jest rozkoš má, a abys i ty se mnou bydlela, sesílám tobě protivníky, abys nenalezajíc nikde stálosti a věrnosti, tím důvěrněji ke mně se utíkala.“ *(Macanovy příkl.)*

3. Počínej si!

a) Snášej ho trpělivě!

Astyages, král medský, odejmul tajně místodržiteli svému Harpagu syna. Pak jej zabil, upekl a předložil otci za pokrm. Po hostině poručil ukrutný král, aby se ostatní kosti syna přinesly a oznámil otci, co jedl, otázav se ho, co tomu všemu říká, zda li se mu to líbí? A Harpagus nerozlobil se, nezuřil, nýbrž klidně odpověděl: „Cokoliv král činí, líbí se mi.“ *(Jan Nep. Černohouz.)*

Mojžíš pohanění Kristovo za větší sobě pokládal zboží nad egyptský poklad *(K Žid. 11, 26.)*.

Job, byv obklíčen vším neštěstím nezhřešil rty svými *(Job 1, 22.)*.

Apoštolé, byvše zmrskáni, radovali se, že jsou hodni učiněni trpěti pohanění *(Sk. ap. 5, 41.)*.

Sv. Pavel se chlubil v křížích svých *(Gal. 6, 14.)*.

Abraham snášel trpělivě protivenství, maje syna obětovati na rozkaz Boží.

David snášel vše neštěstí trpělivě a modlil se k Bohu *(Ž. 19, 1.)*.

Josafat v soužení děkoval Bohu *(2. Par. 20, 12)*.

Kristus sám trpěl rád tak mnohá protivenství *(1. Petr 2, 21.)*.

Maria Panna stala se matkou bolestnou.

I první křesťané pro Boha vše rádi snášeli.

Vy (pohané), když vás zlé potká, hned jste malomyslni a křesťané nikdy nejsou stálejší a nikdy se víc v Boha nedůvěřují jako ve dnech soužení a neštěstí. *(Antonius Pius, císař.)*

Po smrti svého manžela Ludvíka, landkraběte durynského a hesenského, navštívena byla sv. *Alžběta* nejtrpčím utrpením. Neboť švagr její ihned se opovážil proti všemu dědičnému právu Alžbětu a jejího nedospělého syna o landkrabství připraviti. I vypudil ji z knížecího hradu, zbavil všech statků a za marnotratnici zemských důchodů vyhlásil, aniž jí obydlíčka v nemocnici, kterouž založila a stavěti dala, popřál. I muselať ta nevinná s osiřelými dítkami jako sprostá žebračka ve vlastní zemi žebrati a často pod širým nebem noclehovati; neboť každý trestu jejího pronásledovníka a jeho náhončí se obával, za to, že ji pod střechu přijal. Tiše a bez reptání snášela Alžběta tento na sebe uvalený těžký osud, aniž byla malomyslná, alebrž plesala jako mnozí jiní sv. mučeníci uprostřed těch utrpení, považujíc je za znamení lásky milostivého Boha. (*Macanův výb. př.*)

Sv. *Alžběta*, uslyševši, že manžel její Ludvík při tažení do zaslíbené země zemřel, takto se modlila: „Ty víš, ó Pane! že jsem manžela svého nade všecky rozkoše světa milovala, že pak se Tobě zalíbilo, mně jej vzíti, tak jsem s vůlí Tvou spokojena, že bychť mohla jediným vlasem hlavy své proti vůli Tvé ho k životu zase povolati, nechtěla bych toho učiniti.“ (*Sv. Alžběta.*)

Sv. *Augustin* často volával: „Pane, zde řež, zde pal, jen na věčnosti odpusť!“ (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Flavian* byl věrným následovníkem na cestě dokonalosti a kříže. Obětoval všecko Bohu, čím vládnul, peníze i statky, vlast i domov, ano i ženu a děti a podrobil se ochotně rozkazu, kterýž jej k vyhnanství odsoudil. Avšak i ve vyhnanství ukázala se dokonalost jeho; nebo považuje soužení svá za dopuštění Boží, tím vroucněji Boha miloval a tím ochotněji vůli svou vůli Boží podroboval, až byl r. 363 strastiplný život svůj dokonal. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *František Borgiáš*, když byl pronásledován, aneb bolestmi duševními a tělesnými svírán: tak trpělivě, ano tak vesele se choval, že bylo viděti, že po větším utrpení touží.

(*H. J Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. *František Borgiáš* musel jednou několik hodin za temné noci a velkého sněžení přede dveřmi státi, aniž v domě ho klepati slyšeli. Když mu konečně podřízený otevřel a všickni se zhrozili, co se sv. Františku stalo, pravil tento s úsměvem: „Nejvyššímu Pánu se líbilo, že na mne několik hodin sníh sypati dal!“ (*J. E. Veith.*)

Sv. *František z Regis* († 1640) velmi se radoval, pak-li utrpení Bůh naň seslal, ba on utrpení ne utrpením, alebrž lásky Boží důkazem nazýval. V pronásledování volával: „Ó kéž bych, můj Bože! ještě více pro jmeno Tvé mohl trpěti.“ „Musím se vám upřímně vyznati,“ pravil kdys ku svým druhům, „že bych život za nesnesitelný měl, kdybych pro Krista nemohl trpěti, utrpení jest má největší útěcha na tomto světě.“ (*Richter.*)

Sv. *František sál.* čím více musel obtížností zakoušeti, tím byl pokojnější, podoben palmě, kteráž tím hlubší zapouští kořeny, čím více vítr na ni dorážíš. Podoben třem mládencům v peci ohnivé nabyl rosy z plamene, růží z trní, perel v moři a sladkosti z nejtrpší trpkosti, bouře vedly ho do přístavu a u nepřátel svých došel spásy. Tento druhý Samson hledal med z úst lvových a v boji nalezl pokoj. (*Jan Kamus.*)

Sv. *Františka římská*, byvši odloučena od manžela svého, jenž do vyhnanství byl dán, oloupena všeho jmění, všech pokladů zbavena, vším protivenstvím a soužením obklíčena, vyvolila si pak za přísloví slova Jobova: „Pán dal, Pán vzal, jakž se Pánu líbilo, tak se stalo: buď jmeno Páně požehnáno.“ (*Macana výb.*)

Sv. *Genovefa* mnoho trpěla, když od svého manžela Sifrida nevinně zavržena po 6 let na poušti bydlela; však pohled na kříž jí dodával síly a trpělivosti. Dočkala se té útěchy, že od svého manžela byla nalezena a s velkou slávou domů uvedena. (*Živ. svat.*)

Sv. *Kristina* z řádu Voršilek trpělivě snášela všecka soužení a protivenství tohoto světa a říkávala: „Jestiť velká čest pro nás, bývámeli s Božským Spasitelem na kříž přibiti.“ (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, uslyšev o úmrtí své výborné matky Blanky, vrhl se před oltářem ve své kapli a sepjav ruce modlil se: „Děkuji Ti,

ó Bože a Pane můj, že's mou máteř přehodnou lásky mé až posud zachoval. Bylať dar milosrdenství Tvého, jej Ty nyní zase nazpět žádáš a já nemám, proč bych si naříkal. Já ji miloval nade všecka stvoření láskou nejvroucnější, jelikož se ale Tobě zalíbilo, opět k sobě ji vzíti, budiž sv. jmeno Tvé chváleno a velebeno na věky!“

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když přátelé sv. *Urbana*, papeže a mučeníka, v žaláři uvězněného prosili, aby se modlil za odvrácení protivenství, odpověděl jim Urban: „Proto by jste neměli plakati, ale se radovati; neboť jen skrze mnohá protivenství do království nebeského nám vejíti lze.“

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Ctihodný kněz *Jindřich Boudon*, jenž ustavičně na jazyku měl slova: „Bůh a jen Bůh!“, aby všecko jen ke cti Boží konal, byl očerněn a ukrutně pronásledován a přece nikdy nepozbyl vnitřního pokoje, nikdy nežaloval, nikdy nebyl zarmoucen, jen volal: „Bůh mne chce zkoušeti a proto musím trpěti, musím se tomu i radovati, ač již svět o mně soudí, co chce, jen když se to Bohu líbí.“ (*Pred. u. Kat. 1853.*)

Gelimer, král Vandalův, byl tak římskými voji obklíčen, že na milost vzdáti se musel. I poslal smírce do nepřátelského táboru, po němž vůdce římského o tři dary žádal a sice: o chleb, houbu a citeru. Tázán jsa, co by to znamenati mělo, odpověděl: „O chleb prosím, jímžto bych hlad mohl ukojiti; když pak jsa o chlebě živ, marnost všech pozemských věcí rozvažuje, budu plakati, houbou chci stírati slzy; než ztrátou a neštěstím duch se pozvedne a srdce se otuží a tu chci na citeře chváliti Boha a tak žalost má opět se v radost obrátí.“ (*Podstránského výkl.*)

Maria z Medicis, manželka francouzského krále Jindřicha IV. a matka tří synů, známa světu pro slávu světskou, jakož i pro strašné osudy, které musela trpěti, zamilovala si ve vlasti své pannu Pasitheu Kroji, kterouž pro nábožnost a mravnost všeobecně ctili. Tuto povolala si královna do Paříže. Pasithea přišla a přinesla královně velký dřevěný kříž. I ulekla se Marie a nechtěla ho pro velkost přijmouti, avšak konečně na snažné prosby si ho ponechala. A hle, brzy úkladně zavražděn jest manžel královny a v domácích válkách po 8 dní držena jest v zajetí a napotom vypovězena u velké chudobě žila v Holandsku a pak v Anglicku, až v Kolíně n. R. v utrpení zemřela. (*J. E. Veith.*)

Jedna zbožná *panna* viděla ve vidění na den Nanebevstoupení Páně Krista, an byl ozářen nebeským světlem se zarmouceným obličejem. I otázala se Spasitele, proč by zarmoucen byl. „Proto,“ odvětil Kristus, „že nemám nikoho, jemuž bych kříž svůj odevzdal.“ „Pane,“ vskočila mu kvapně panna do řeči, „odevzdej mi kříž svůj!“ „Nuže měj si ho, od nynčka budeš zneuznána!“ Toto zneuznání snášela panna radostně chtíc s Kristem býti nejen na hoře Tábor, alebrž i na hoře Kalvarii. (*Mehl př.*)

Jistý *poustevník* měl daleko pro vodu od poustky své. I mrze se na to, že se má trmáceti, umínil si, že starou poustku opustí a novou u studánky si vystaví. Když pak vraceje se od studánky, přemýšlel o stěhování, napomenut jest andělem, aby toho nečinil, ješto by se o velkou zásluhu u Boha připravil. I uposlechl poustevník a nemrzela ho cesta více. (*Frencla Postilla.*)

b) Děkuj za ně Bohu; raduj se z něho!

Sv. *Hildegarda* čím více utrpení snášela, tím více děkovala Bohu a říkávala: „Čím více utrpení můj Ježíš na mne sesílá, tím jsem jistější, že mne miluje.“ (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Jan zlat.* tvrdí, že nic není světějšího nad jazyk v trápení a zármutku Bohu díky vzdávající. I on, byv do vyhnanství od císařovny Olympie odsouzen, díky Bohu za to vzdával. (*Macana výb.*)

Sv. *Terezie* radovala se, že Bůh utrpení na ni seslal a proto často říkávala: „Soužení a protivenství jsou darové našeho Otce nebeského!“

(*Klinkáče*: *Legendy*)

Sv. *František xav.*, apoštol Indie a Japanska, radoval se ve svých soužení ch a protivenstvích, kteréž pro víru, již tam rozhlašoval, trpěl a říkával: „Kdo jednou okusil, jak sladko jest trpěti pro Ježíše, volil by raději umříti, než bez kříže živ býti.“

(*Sv. František xav.*)

Sv. *Ondřej avelinský* slul dříve Lancellotus; vstoupiv pak do řehole mnohými prosbami vyžádal si u představeného, aby obdržel jmeno Ondřej, vzav si apoštola téhož jmena za vzor, že chce býti kříže vroucím milovníkem.

Sv. *Háta* s největší radostí kráčela do žaláře a jako by na hody pozvána byla, poroučela smrt svou Pánu. (*Macana výb.*)

c) Žádej ho!

Sv. *Bernard* tak ochotně a vděčně každý křížek z ruky Páně přijímal, že spůsob měl říkati: „Ó jak bych byl šťastný, kdybych měl sílu všech lidí, abych všecken kříž celého světa sám nésti mohl.“ (*Sv. Bernard.*)

Sv. *František xav.* radoval se ve svých souženích a protivenstvích, modlívaje se: „Pane, neodjímej toho kříže ode mne, leč by's mi jiného seslati ráčil.“ (*Silbert.*)

Z utrpení se radovali, ba po něm toužili:

Sv. *Jan z Kříže* modle se, aby mu Kristus mnoho utrpení popřál.

Bohumír Kappenberg žádaje v kříži, aby tělo jeho jen v něm dokonalo.

Sv. *Maria z Pazzis* a sv. *Terezie*, přejíce sobě jen trpěti, anebo zemříti. (*Richter.*)

Jedna *panna* dospěla k neobyčejné svatosti, že se všickni tomu divili. Na otázku, jak k té svatosti dospěla, odpověděla: „Nikdy jsem takového utrpení nezakusila, abych byla nežádala ještě většího z lásky ku Kristu trpěti, povždy jsem ho považovala za dar Boží a necítila se ani za hodnou, abych ho snášela.“ (*Rodriguez.*)

Útrpnost.

1. Měj ji!

Markus Marcellus, šlechetný Říman, dobývaje ozdobného města Syrakus, nastávající zkázy jeho oplakal a tak před vyléváním krve v něm slzy sám pro ně vyléval. Pečoval též o to, aby čistota panenská ctně i na nepřátelích šetřena byla; nebo dříve než poručil vítězně do města vtrhnouti, vydal zápověď, aby žádný neporušoval svobodné osoby. (*Sv. Augustin.*)

Neohrožený plavec *Mungo Park* cestuje Afrikou, byl při bouři opuštěn a hladov uvržen pod strom. Tu se ho ujala jedna černoška, ošetřovala a zpívala mu s domácími, any bavlnu předly, krásnou píseň. (*Wilhelm.*)

Dcera králova z útrpnosti ujala se Mojžíše, když do řeky Nilu vhozen byl.

Mojžíš, vida, kterak dcerám Jetrovým se ubližuje, útrpností jat ujal se jich a pomohl jim stáda napojiti.

Rahab z útrpnosti schovala vyzvědače (*Josua*).

Abraham spěchal Lotovi ku pomoci (*1. Mjž. 14, 14.*).

Ruben a Judas nad Josefem (*1. Mjž. 37, 21.*).

Gideon nad hladovým mužstvem (*Soudc. 8, 5.*).

Abdiáš nad pronásledovanými proroky (*3. Kr. 13, 4.*).

Eliseus s chudou vdovou (*4. Kr. 4, 1.*).

Sv. Pavel, bera s jinými na strastech účastenství (*2. Kor. 11, 29.*).

Tobiáš byl útrpný, nebo vida, že krajanům jeho se ubližuje, těšil je a pomáhal jim (*Tob. 1.*).

Job, vysvobozovav chudé a sirotky (*Job 29.*).

Isaiáš nad zkázou Babylona (*Is. 21.*) a Jerusaléma (*Is. 22*).

Pán Ježíš se zástupem lačnícím (*Mt. 14*), s plačící vdovou (*Luk. 7.*), nad zkázou Jerusaléma (*Luk. 19.*), s plačící Martou a sestrou její (*In. 11.*).

Panna Maria v Káni galilejské: „Nemají vína.“

Sv. Veronika s Pánem Ježíšem, podavši mu roucho k utření.

Sv. Pavel s bratřími Israelity (*Řím. 9.*) a s každým (*2. Kor. 11, 29.*), s Onesimem (*Filem. 1.*).

Sv. *Eduard*, král anglický, potkal jednou na ulici Irčana, na rukou a nohou zmrzačeného, a jelikož král útrpně a vlídně se k němu blížil, svěřil se mu, že už šestkráte navštívil chrám sv. Petra od krále založený a tam o uzdravení prosil, že mu ale zjevil sv. Petr, že se uzdraví, jestli ho král sám na zádech do kostela donese. Nerozmýšleje se, vzal dobrý král mrzáka na ramena a sprovázen množstvím lidu donesl ho do

chrámu sv. Petra, kde hned ozdravěl a později na útraty královy pouť do Říma vykonal. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Alexandr, král macedonský, dobývaje města dříve pochodeň rozsvítil a toto rozhlásiti velel: „Dokuď pochodeň hoří, ještě je odpuštění k doufání, jak uhasne, pak milost více nebude míti místa.“ (*Macana výb.*)

Alexandr I., car ruský, nalezl kdys na břehu říčky Viliy lidi, kteří rolníka z vody zdánlivě již mrtvého vytáhli. Ihned seskočil s koně a hleděl utopence vzkřísiti, tře mu spánky a žíly na rukou. Utrmáceného třením dojel lékař Vylia, jenž utopenci chtěl žilou pustiti, avšak krev netekla a po třech hodinách pravil lékař, že se již vzdává vší naděje. Alexandr ho ale žádal, aby ještě jednou se o to pokusili. Lékař uposlechl a hle, vyřinula se krev a utopenec povzdechnul a životu navrácen jest. Tu zajásal Alexandr řka: „Pane Bože, toť nejkrásnější den života mého!“ I dokonali oba, car i lékař, dílo své a car obdaroval i rolníka, jehož na životě zachránil. (*Mehlera příklady.*)

Když *Alfons*, zbožný král arragonský, město Gaetu oblehal, vypudili obklíčení obyvatelé ženy, děti a starce z města, aby déle potravu zachovali. Vojínové Alfonsovi chtěli tyto bezbranné zase nazpět do města vehnati mečem a mocí, tak že ubožáci tito byli mezi dvěma ohni a skalinami. Což uslyšev útrpný král, ačkoliv takto města brzy by byl dobyl, pravil: „Pro dobytí města nebudu nemilosrdným a neútrpným; raději bych celou říši svou ztratil!“ I nasytil ubohé a rozpustil, kam chtěli jíti. (*Mehl. příkl.*)

Angličané ztratili jednou proti Indiánům bitvu. Největší část vojska byla zajata a strašně povražděna. Tu chtěl také jeden starý Indian mladého Angličana sekerou skoliti. Než najednou odhodil sekeru a dav se do hlasitého pláče pravil: „Máš ještě otce?“ „Ano, žil ještě, když jsem z vlasti své odcházel.“ „Ach, jak nešťastný musí býti, že tě ztratil. I já jsem měl syna a on padl v bitvě. Nuže, žij a vrať se k otci, aby se z tebe mohl radovati.“ Angličan *Williams* vskutku se do své vlasti navrátil, nalezl otce, bratry na živu a začasto vděčně zpomínal na starého Indiana. (*Šmída*: *Repert.*)

R. 1850 cestovala *S. de Cartagi*, choť bojara Cartaga z Jas v Multansku do Bernu a tu v Štýrsku když odpočívali a krásnou přírodu pozorovali, vypukl oheň na jednom voze, tak že se oděv na sirotku Kateřině vzňal. Ihned přispěla jí Cartagi ku pomoci, dala ji ve svém skvostném voze do nejbližšího místa dovésti a těšila ubohou všemožně. Kateřina podlehla však ranám a zemřela. (*Šmída*: *Repert.*)

V Blumenhagenu nalezl pastýř *Hoppenwohrt* u vesnice ve sněhu nemocného člověka. Když představený ubožáka se nechtěl ujmouti, dovezl si ho Hoppenwohrt sám na trakaři domů, vzal mu oděv plný vší, dal jiný a položil na své lůžko. Pak se tázal nemocného, jaké by byl víry. Nemocný se vyznal, že až posud málo na Boha dbal a prosil o kněze. Hoppenworth odešel ihned večer ještě k duchovnímu, aby na druhý den k nemocnému přišel; ale druhého dne šel sám zase ku knězi, aby mu cestu ukázal sněhem a chtěl dáti mu za obtíž cesty peníze, které arci farář nepřijal a napotom kráčel před knězem, jenž na koni jel, sněhem. Nemocný se s Pánem Bohem smířil a brzy zesnul v Pánu, pastýř pak radoval se, že i o duši zesnulého se postaral. (*Mehl. př.*)

Císař *Jindřich* nemoha za dlouhý čas jednoho města, jež oblehal, dobýti, poručil vojínům, když konečně přece města se zmocnil, aby všecky obyvatele, jakž jim byl oznámil, nevzdají li se, pobili a ani dítek neušetřili, ani žen. Měšťané, nevědouce si rady nižádné, shromáždili všecky dítky v městě od 6 až do 10 let a vyslali ku císaři do ležení. Když dítky k císaři přišly, padly před ním na zem a žalostně volaly: „Ó pane, smiluj se!“ Pohled na nevinné a hořekující dítky císařem tak hnul, že se dal do pláče a města ušetřil. (*Hunolta káz.*)

V táboře u Pešti splašili se u jednoho kočáru koně. Jedna z osob v kočáře se nalezajících vyskočila z něho tak nešťastně, že si holenní kost roztříštila. Nikdo si ubožáka nevšímal. Císař *Josef II.* ale ihned seskočil s koně a spěchal k raněnému. Ordonance jeho musely bez prodlení pro vojenské polní rauhojiče jeti a jednomu jenerálu na-

řízeno, aby přivedl císařova osobního ranhojiče. Péči o raněného odevzdal pak císař svému švakru. (*A. Hellmuth.*)

Karel, král anglický, tak dalece byl útrpný a lidský, že mu bylo velmi nepříjemné viděti utrpení aneb slyšeti naříkání. (*Tom. Macaulay.*)

Císař *Lev IV.*, ukrutný obrazoborce, poručil jistému Nicetu, aby sv. opata Studitu, jenž věřící v úctě obrazů utvrzoval, až do kostí zmrskal. Studita radostně se svléknul a obnažil tělo své. Spatřiv ale Nicetas jeho mrtvením vychudlé tělo, útrpností až k slzám jat jest. I předstíraje, že sám ho mrskati bude, vzdálil ostatní a položiv na ramena sv. opata kůži, mocně tloukl, aby to za dveřmi slyšeli. Pak se sám poranil a krví svou potřísnil mučící stroje a odešel, ukázav venku stojícím nástroje pokrvácené. (*Mehl. př.*)

Sv. *Luchesius* k chudým a neduživým tak útrpným a ku pomoci ochotným byl, že je na cestách nalezna na ramena vzal a domů odnesl a o ně péči měl. Když jednoho dne láska takové břemeno naň vložila, potkal ho rozpustilý pacholík, jenž k němu úsměšně pravil: „Luchesi, že pak se s takovým ďábelským břemenem taháš?“ I odpověděl mu poněkud rozhorleně Luchesius: „Bídníče! co to mluvíš? nenesu-liž v náručí samého Krista, jenž dí: ‚Cožkoliv jste učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili?‘“ (*Macana výb.*)

Do hostince, v němž se mnozí vznešení páni a paní i s farářem v *Lustenu* bavili, přišel starý slepec, jejž vnuk vodil a počal na harfu hráti a k tomu i zpívati. Než zpěv ten byl všem tak nepříjemný, že starce vypískali. Tu pravil farář k starci: „Půjč mi harfu tvou a poodpočiň si.“ I počal nyní sám hráti a zpívati tak utěšeně, že všickni mu tleskali. „Dobře,“ pravil tento, pohrav chvíli, „nyní, starče, sbírej si zpropitné.“ I vybral tolik, že vnuk pravil: „Ó dědečku! za celý rok nevybrali jsme tolik.“ Oba děkovali vroucně faráři a líbali mu ruce. Hosté chválili hru a zpěv farářův, více ale dobročinnost jeho. (*Kr. Šmíd.*)

Papež *Pius IX.* uslyšel, že jeden šlechtic zemřel, vydědiv z nepatrných příčin své dva syny. Dědicem všeho měl se státi onen kněz, který první na den pohřbu v kostele mši sv. přečte. Papež chtě poslední vůli šlechticovu vyplniti a spolu synům pomoci, četl sám nejprv mši sv. a stav se takto všeho dědicem, dědictví odevzdal darem synům nebožtíkovým. (*Krönes: Real-Lex.*)

Tyto dny odbyt žebrák na Poříčí v Praze v jistém bytu za nepřítomnosti rodičů chlapcem, který pravil, že nemají rodiče sami co jísti a on sám že má také hlad. Žebrák dostavil se odpoledne zase do bytu a daroval chlapci kus chleba, který proň byl vyžebral. (*Čas.: Čech 1878.*)

Když r. 1806 *Prusové* Lužicí táhli, byl v městě B. jeden vojín u chudé vdovy, která mnoho dítek měla, ubytován. Vojínu se mělo dostati chleba, piva a dvou grošů. Než uviděv hodný vojín nedostatek vdovy, vše jí odpustil. (*Dolz.*)

Robert, pilný nádeník, přišel v stáří svém o manželku a dva syny a konečně i oslepnul. Tu musel se žebrotou živiti a sedával u kostela. Baruška, chudá dívka, ráda by mu byla přispěla. Nemohouc jinak, vodívala ho každodenně ke kostelu a navečer zase domů, až se ho jeden rolník ujal a do domu svého přijal. (*J. Mandl.*)

Kníže *Kamil Rohan* jel ve své ekypáži ve Brusce Chotkovou silnicí. Zpozorovav, že stařičký muž při cestě žalostivě prosil za dárek, dal zastaviti a daroval starci značnou část peněz. K slzám pohnut, vypravoval pak stařeček kolemjdoucím, jak těšiti se budou jeho vnukové, kteří celý den neměli již ničeho v ústech. Nebožáci snášejí krutou prý nouzi od té doby, co rodičové povážlivě onemocněli a tudíž potřebným je obstarávati nemohou. Dar ten pak zbaví stařečka delší dobu starosti, čím je nakrmí a poskytne snad rodičům zotavení. (*Čas.: Čech 1880.*)

Jistá kněžna u *Rýna* šla s komornými na procházku a tu spatřila chudou ženu s kojencem. I otázala se jí útrpně kněžna, zda-li dítko jest nemocné? „Ovšem,“ odvětila chudá žena, „ubožátko umírá hlady, ještě nemám mléka mateřského“ a dala se do pláče. A hle, kněžna, která právě také kojila, posadila se na mez a nakojila dítko cizé ženy. (*Herbsta př.*)

Shakespeare navštívil kdys známou paní, kterouž už dávno neviděl. Seznal, že jí umřel manžel a že jí se špatně vede, ana prohrála při a měla ještě tři nezaopatřené dcery. Útrpností jat nářkem paní dal jí všecky své peníze, věda ale, že na dlouho jí nepomůže, pravil slze: „Ach, dnes ponejprv naříkám, že nejsem bohat!“ (*Mehl. př.*)

Když r. 1788 Turci vesnici Szadovu přepadli, dali se bezbranní obyvatelé na útěk a tu utekla i jedna matka, zanechavši ohavnice $2^1/_2$ roku staré dítě, ana s ním nemohla dosti spěšně utíkati Což když hrabě *Sztaray*, plukovník, zpozoroval, ujal se opuštěného dítěte, vzav ho, ačkoliv kule sršely, k sobě a když Turci odraženi jsou, dal ho necitelné matce nazpět.

(*Leop. Chimani.*)

V *Třebíči* na Moravě klouzala se na řece Jihlavce 10letá dceruška jistého obuvníka. Led se probořil a dívka zmizela v hlubině. Hošík jeden z obce Hrotovic, asi 12letý, vrhl se bez rozmýšlení za dívkou a šťastně ji vynesl z vody. (*Čas. Čech 1879.*)

2. Prospívá:

a) Časně:

aa) Tělu: jmění; věku; životu.

Sv. *Veronika* uzřevši tvář Spasitelovu krví zbarvenou, z útrpnosti strhla roucho s hlavy své a podala Spasiteli svému, aby tvář si utříti mohl. A Kristus navrátil jí roucho a na důkaz lásky své obličej svůj krví zbarvený na ně vytiskl. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Za *Alexandra*, krále macedonského, hnal jeden vojín mezka, jenž několik pytlů peněz nesl, ku královskému paláci. Vojín, vida, že mezek dále nemůže, vzal mu z útrpnosti několik pytlů a nesl sám na zádech. Král ho ze stanu pozoroval. A když mu vojín peníze odevzdával, pravil milostivě král: „Nuže, hodný vojíne, pytle, co jsi sám nesl, aby's mezku ulehčil, patří nyní tobě; jsi jich pro útrpnost se zvířetem hoden.“ (*Příklady hodných.*)

Balduin, král jerusalémský, bojovav s Araby přemohl je a zahnal na útěk. Tu nalezl na bojišti nemocnou Arabku. Útrpností jat neublížil jí, nevzal do zajetí, alebrž přikryl ji vlastním pláštěm a zanechal jí pokrmu a nápoje, což jejímu muži, když ji nalezl, bylo velmi milé. Když napotom Balduin sám později v zajetí upadl, dal se mu onen muž poznati a z vděčnosti ho i vysvobodil, tak že Balduin ku svému vojsku se navrátil. (*Šmida: Repert.*)

Když r. 1809 Francouzové za císaře Napoleona I. až k Vídni přitáhli, chtěl jeden francouzský jenerál na návrší kláštera v Melku baterii postaviti a tu se měla i zahrádka jednoho klášterníka benediktinského zničiti. Na žádost klášterníkovu jenerál zahrádky té ušetřil. A hle, když napotom Francouzové z Ruska utíkali, přišel onen jenerál, vychrtlý, ubledlý a poraněn, do téhož kláštera a zde se mu dostalo útulku a v též zahrádce ve stínu mnohé zažil blažené chvíle. A ten mladý řeholník stal se později opatem a jmenuje se *Vilém Eder*.

(*W. Volksfrnd.*)

Starý voják s dřevěnou nohou přišel do jedné vsi a náhle se tu rozstonal. Malá *Hátička*, dceruška chudého košátníka, majíc s ním nejsrdečnější útrpnost, každého dne ho navštěvovala a pokaždé mu darovala groš, který za jahody dostávala, začež jí vojín žehnal a pohnutím až plné oči slzí měl. I jel tudy nějaký vysoký důstojník vojenský v skvostném kočáru a uslyšev, co chudobné děvče pro vojína učinilo, postaral se oň, Hátě pak daroval tolik dukátů, kolik grošů dala vojínovi. (*Kr. Šmid.*)

Jistý šlechtic, provázeje *Jindřicha IV.*, krále francouzského, na honu, pozoroval v lese starého muže, an pod těžkým svým svazem chrastí byl na zem klesl. Seskočiv s koně pomohl nešťastnému; než vida, že se těžce poranil, obdaroval jej a kázal svému sluhovi, aby jej vzal na koně a k nejbližšímu lékaři s ním dojel. Což když král se dozvěděl, pochválil šlechetného jinocha a od té doby byl mu velice nakloněn.

(*Podstr. výkl.*)

Císař *Josef II.*, uslyšev o jednom hodném důstojníku, že má deset dítek, umínil si, že ho navštíví. Císař vstoupiv do světnice důstojníkovy právě o obědě, uviděl zde jedenácte dítek a otázal se důstojníka, zdaž jich má jedenáct? Když pak se dozvěděl, že jedenácté dítko jest sirotek, kterého se ujal, mysle si, že

ho mezi desíti také vyživí, pravil Josef patrně velmi dojat: „Hodný muži! ode dneška já budu všecky dítky stravovati, vy pak i nadále dávejte jim příklad ctnosti a počestnosti. O nejstaršího vašeho syna pak se budu zvláště starati a jmenuji ho ihned důstojníkem.“

(*Weihnachtsblüthen 1852.*)

„Dej si na okno talíř a sv. Mikuláš ti nadělí všechno, co si přeješ,“ pravil Ladislávek Janovi, který malého žáčka měl na starosti provoditi ze školy domů. „Ach, mně nenadělí!“ vzdýchal Jeníček. „Proč? Nemodlíš-li se? Neposloucháš li? Lžeš li? Nejsi-li hodný? Škádlíš-li se střičky?“ „Někdy také zlobím, ale tím to není!“ „Čím by to jiným bylo?“ „Nevím. Snad že jsme chudi . . . Vždyť ty také hřešíš a máš vždy plný talíř . . .“ Ladislávek zamysliv se pravil: „Zeptám se na to matinky. Modli se jen, Jeníčku, a pros za kalhoty a boty. Tužky, pera, papír a knihu ti dám ze svého, i něco sladkého . . .“ Bylo před sv. Mikulášem a Ladislávek optal se vskutku matinky. „Jeník bydlí na konci města a tam až nejspíše sv. Mikuláš netrefí,“ odpovídala stará chůva za překvapenou matinku. „Divné, že sv. Mikuláš o tom domku neví. A Jeník jest tak chudý a zimou se třese, že jest bos a má jen lehký kabát.“ Celý den byl Ladislávek zamyšlený, k večeru pak poprosil sestru Márinku, aby, an sám psáti neumí, napsala mu psaní na sv. Mikuláše, že jí dá ráno dvě jablíčka z nadělení. Márinka vyžádavši si ještě dva ořechy psala, co jí Ladislávek napovídal: „Milý sv. Mikuláši! Vím, že jsi dobrý a štědrý a že rád podílíš hodné dítky. Každý rok mi toho hodně nadělíš. Vidíš a Jeníčkovi nic nenadílíš. On je ale mnohem lepší mne a je chudý . . . Že prý tam nezabloudíš. Prosím Tebe, dej mi na talíř jen dvě jablíčka a čtyry ořechy pro Márinku a naděl na můj talíř Jeníčkovi šaty. Z toho budu míti velkou radost, větší než ze všech hraček . . .! Viď, že to tak učiníš! Prosím Tebe, vyslyš mne!“ Psaní to dal Ladislávek na talíř. Když děti v blaženém očekávání usnuly, četla matinka list Ladislávkův, který s nadpisem: „Svatému Mikuláši“ ležel na jeho talíři. Matka radostí až slzela a děkovala Pánu Bohu, že má tak citelné a útrpné dítě a políbivši ve snu Ladislávka pomodlila se zaň, aby jí ho Bůh hodným zachoval. Za prvého šera ranního probudily se nedočkavé dítky a zajásaly nad dárky, jež jim sv. Mikuláš nadělil. Jen Ladislávek nejásal, ale spěchal ku svému talíři. Na talíři jeho byl balíček s nápisem: „Chudému Jeníčkovi.“ Pod balíčkem ležela dvě jablíčka a čtyry ořechy. Sv. Mikuláš vyplnil přání Ladislavovo. Ladislávek dal Márince slíbenou odměnu a vskočil do postýlky. A když se ho otázaly děti, co mu sv. Mikuláš nadělil, odpověděl, že nic. A když se divily, že nepláče, pravil: „Proč bych plakal, jsem rád, že chudý Jeníček bude míti šaty. Vždyť jsem za to prosil.“ „Rozdělíme se,“ navrhovala Márinka a tak se i stalo, že radost byla všeobecná. Nicméně zazářila očička Ladislávkova ještě jasněji, když odevzdával Jeníčkovi ve škole balíček a tento radostí zaplakal. „To je přece nejkrásnější dárek,“ pravil malý dobroděj. „Hračky se rozlámou, mlsky snědí, ale radost, že chudý Jeníček má oblek a netřese se zimou, zůstane v srdečku.“ V poledne, když Ladislávek přišel ze školy domů, uviděl vrchovatý talíř nadělení a na něm lístek, jejž mu matinka přečtla: „Dobročinnému Ladislávkovi! Tvé přání jsem vyplnil, Jeníčkovi oblek nadělil, který byl přichystán pro tebe. Zkoušel jsem tě, zdaž toho nebudeš litovati, ale ty jsi se osvědčil. Pročež ti nadílím na jiný talíř, aby's nevyšel prázden. Zůstaň dobročinným, štědrým, dávej chudině, odříkej se vždy nejen mlsků, ale i jiných lákadel světa a budeš šťasten . . .“ „Těší-li tě nadělení?“ tázala se matinka. „Těší,“ odpovídal Ladislávek, „ale ještě více mne srdečko skákalo, když jsem Jeníčkovi dával šaty . . . .“ Matinka zulíbala synáčka a zvolala: „Ty štědrý, dobrý Mikuláši! Nemohl mi krásnějšího nadělíti dobrý biskup, než takové srdce milého dítěte. Milovati bližního, sdíleti se s chudinou, těšiti se z radosti jiných, přáti ze srdce všem lidem, toť nejlepší dar nebes! Nezapomeň, Ladislávku, nikdy, nezapomeň na dnešní radost tvou . .!“ Ladislávek nezapomněl a zůstal vždy chudině štědrým, dobročinným dárcem. Chudina ho arci za to nemohla povznésti mezi svaté, ale jmeno

jeho bylo ctěno a velebeno a vřelé modlitby za jeho štěstí vznášely se k nebesům ze srdcí vděčných a šťastných lidí. Co prorokoval sv. Mikuláš, vyplnilo se: Ladislávek byl šťasten.

(*V. Lužická.*)

Leopold, vévoda rakouský, chtěl město Solothurn obléhati. I vystavěl přes řeku Aar most, jenž se pod vojíny zbořil. Což když obleženci spatřili, spěchali tonoucím loďmi a provazy ku pomoci a mnohé zachovavše propustili. Vysokomyslností tou hnut, zanechal Leopold oblehání města a táhl dále.

(*Ill. Jugendfr.*)

Slečna *Marie* šla jednou na procházku okolo rybníka, v němž kluci nezbední psíčka utopiti chtěli. Sželelo se jí ubohého psíčka a koupivši ho vzala s sebou na hrad. Psíček brzy jí uvykna, všudy běhal za ní. Když šla jedenkráte spát do své komnaty, tuť psíček pod postel hledě, štěkal náramně. Marie svíčkou posvítivši uzřela člověka přehrozného, který, jsa loupežník, schoval se pod postelí. Ona volala o pomoc, všickni domácí se sběhli a sloužící chopivše se loupežníka, ku právu ho dodali. Při výslechu se vyznal, že mínil slečnu zabiti a hrad vykrásti. Marie, děkujíc Bohu za šťastné osvobození, pravila: „Kdož by byl pomyslil, že to ubohé zvířátko, kteréž jsem vytrhla smrti, jednou mně život zachová.“

Dobře kdo s hovádky jedná,
za to jeho Bůh sám žehná.

(*Fr. Svoboda.*)

Marie záhy již ztratila otce, byla však od hodné matky zbožně vychována. Když pak i matka brzy zemřela, stala se Marie opuštěným sirotkem. Nemilosrdní lidé vyhnali ji z domu a ubohá šla do neznámého světa a tu v lese zbloudila. Uslyšela tu najednou křik poraněného zvířete. Byla to liška. Útrpně obvázala jí Marie rány a očekávala důvěrné od Boha, že i o ni se postará. A vskutku pomoc Boží byla na blízku. Velkostatkář přišel na ni, honě, a dozvěděv se její osud, vzal ji s sebou na zámek a dal ji vycvičiti a postaral se o ni. (*Schwäbl.*)

V pozdním chladném večeru r. 1840 vracel se řecký děkan *Travník*, zahalen v teplý kožich, před Božím narozením domů a tu za Černovicemi spatřil ve sněhu ležeti zmrzlého vojína. Ihned vzal ho do vozu a v nejbližší hospodě přiváděl k životu tak dlouho, až vojín ožívl. Duchovní radostí naplněn obdaroval všecky, co pomáhali a dav i hospodskému na výživu vojína, odejel. Vojín, pookřáv a naleznuv všecky spisy své v pořádku, pozeptal se po příbytku dobrodincovu a vydal se na cestu. Zrovna namířil k jeho obydlí, aby se mu poděkoval. Jak ale ustrnul, když v příbytku spatřil sem tam kmitající světlo a přistoupiv blíže uviděl čtyry muže, ani mu ruce svazovali a již žhavé uhlí mu na prsa sypati chtěli, aby ho k vyznání donutili, kde má peníze. Ihned namířil vojín oknem a jednoho z loupežníků zastřelil. Pak přistoupil k zadním pootevřeným dveřím, nasadiv bodák na ručnici a poranil i druhého a druzí utekli. A tak zachoval svému ochranci život, kterýž se mu vroucně poděkoval a 800 zl. stříbra ve lvovské spořitelně proň uložil. (*Vlastimil 1841.*)

Strašlivá bouře sehnala se nad městem *Varšavou*. Vítr byl přenáramný a pršelo, jen se lilo. Jakás stará, churavá paní, byvši venku od bouře překvapena, spěchala po městě do svého obydlíčka. Vítr ji před palácem knížete Poňatovského překvapil, porazil a málo chybělo, že by se byla v louži utopila. Kněžna, velmi útrpná paní, viděla to oknem. I pospíchá dolů, volá na sloužící a velí jim, aby ubohé ženě pomohli a do předního pokoje ji přivedli, až by bouře přešla. Sotva že kněžna ze svého pokoje odejde, udeří do něho blesk a zapálí právě v tom místě, kde byla kněžna prv stála. Láska k lidem ji z tohoto místa odvedla, kdež by byla jistě smrt nalezla. (*Jos. V. Vlasák.*)

Paní *Werthová* procházela se s dceruškou Růženou na louce. Růžena padla do vody a jistě by se byla utopila, kdyby ji byl cestující jeden mladík nevytáhl. Matka poděkovala se jinochu a žádala, aby nějaký čas u nich se zdržel, že ale mladík pospíchal, dala mu na památku pamětní peníz s vyobrazením Rodičky Boží. A hle, po čase ve válce s Ruskem poznala Růžena, nyní provdaná za hraběte Voronova, tím penízem svého zachranitele a vysvobodila ho ze Sibíře, kamž co za-

jatec dopraven byl, tak že do své vlasti šťastně se navrátil. (*Šmída*: *Repert.*)

West, bohatý kupec, ujal se v zimě napolo skřehlého pacholíka. Tu zbloudili a přišedše k jedné opuštěné hospodě, vešel tam nejprv chlapec a schovav se za kamna, uslyšel, kterak se hostinský se ženou radí, aby kupce zavraždili. I oznámil pacholík tiše vše kupci a tento se zachránil ještě v čas útěkem, při čemž mu pacholík cestu jemu známou ukazoval. Z vděčnosti se ujal nyní kupec chlapce a postaral se o jeho budoucnost. (*Chr. Kinderzeitg.*)

V čas *války* žádalo v jedné vsi několik vojínů o průvodčího. Chudý nádeník měl s nimi jíti a ješto bylo velmi zima, prosil úpěnlivě, aby mu někdo plášť půjčil. Nikdo mu ho nepůjčil, až jeden starý muž, jenž z otčiny válkou byl vypuzen a co chasník kovářský bídně se živil, se ustrnul nad nádeníkem a mu svůj plášť půjčil. Vojáci odtáhli, toho večera ale ještě přijel do vsi slíčný důstojník v skvostném oděvu a dav se dovésti k onomu starému muži, poznal v něm svého otce, jejž vroucně objal. Syn Bedřich musel před několika lety na vojnu, kdež pro schopnosti udatnost a správnost se stal důstojníkem. Otce pak nemohl nalézti, až v onom plášti, co nádeníku půjčil, poznal plášť svého otce a tak ho nalezl. Oba plakali radostí a syn pak se staral o otce. (*Kr. Šmíd.*)

J. P., tovaryš obuvnický, dostav za vyučenou, odebral se do čininy na zkušenou. A tu jda jednou lesem, uslyšel vzdychání a nářek. I šel po hlase a nalezl vojačku napolo bez sebe, mající nově narozené děťátko při sobě. Bylo to v poslední vojně francouzské. Šlechetný mládenec vzal ubohé dítě na ruku a matku na záda a nesl je v posledním parnu několik hodin cesty až do nejbližší vesnice. Tam nalezl v hospodě domácí lidi, kteří se nad ubohou smilovali a ji opatřili. Druhého dne byl křest, hospodská a tovaryš byli kmotři. Tovaryš ten udal i místo, odkuď jest. Matka poděkovala se tovaryšovi co nejsrdečněji, řkouc: „Milý mládenče! Tys mi prokázal službu velikou, službu lásky. Tento skutek tě jednou v stáří bude těšiti.“ Zatím uplynulo 36 roků a tovaryš stav se doma mistrem, navštíven byl od důstojníka; důstojník mu padl okolo krku a vyznal se mu, že on jest to dítě, jež zachránil i s matkou. Vděčnost ta naplnila obuvníka citem přeradostným.

(*Blahověst 1857.*)

bb) duši; vede ku polepšení; ctnosti.

Že onen *lotr* na pravici nepřipustil, aby Ježíšek, když do Egypta prchal, od spoludruhů zavražděn byl, dostalo se mu té milosti, že při smrti na kříži odpuštění došel

Z útrpnosti ujal se hodný Zadok a jeho manželka Hanna opuštěného Lazara a milosti proto došli u Boha a šťastně zemřeli.

Mezi trestanci *galejními* v jednom francouzském přístavu nalezal se i muž neobyčejné velikosti, jenž tam na mnoho let odsouzen jest. Podařilo se mu uprchnouti a šťastně dostal se do širého pole. Na útěku přišel u večer k malému domku, i vešel tam, aby o sousto chleba prosil. Než nastojte! Nalezl tam starce, obstoupeného ženou a dětmi hořce plačícími. „Co je vám?“ tázal se zběh. „Ach,“ odpověděl stařec, „veškeré nářadí má se mi pro 40 franků, které za činži zaplatiti nemohu, prodati a nikdo mi peníze nechce zapůjčiti, ach po mně jest veta, jsem ztracen.“ A opět bolestné lkání ozývalo se ve světnici. „Utište se,“ zvolal uprchlík, „já vám pomohu. Kdo uprchlého galejníka přivede nazpět, obdrží 50 franků odměny. Já jsem uprchlý galejník. Svažte mne a veďte k soudu!“ Stařec užasl a zamlčel se, pak ale pravil: „Ach, kdož by tomu věřil, že já, stařičký muž, vás obra chytil? Ne, to nejde!“ „Proč by nešlo?“ pravil uprchlík, „přines rychle jen provaz, abys mne svázal.“ Stařec konečně překonán důvody, svolil a se srdcem krvácejícím svázaného trestníka vedl k nejbližšímu soudu. Trestník do žaláře uveden, ano starci se vyplácí 50 franků. Se všad se ho táží, kterak se jemu slabému starci podařilo, ouoho obra lapiti a jako psíčka na provázku vésti? Tu ujal se poctivý stařec vypravovati příběh pravdivý. S udivením všickni naslouchali. Ředitel vězení předvolal zločince a tento teprv po dlouhém nalehání k šlechetnému činu se přiznal. Nedlouho i celá událost byla uveřejněna. Čeho všeobecně přáno, stalo se. Velkomyslný zločinec byl milostí královou

na svobodu propuštěn a žil ještě dlouhá leta jako vzorný občan i křesťan.

(*Jos. Svoboda.*)

b) věčně.

Kliment, dobrosrdečný a zbožný mladík, často a rád chudým pomáhal. Jednou šel na hřbitov, aby se za dobrodince svého pomodlil, a tu na cestě nalezl chlapce chudobného, jenž hořce plakal. Útrpně se ho otázal Kliment, proč pláče? Chlapec odpověděl, že jest sirotek, nedávno že ztratil otce i matku, že chtěl ku svému dobrodinci jíti a tu že si zabodl trn, jenž mu velké bolesti působí; pro pláč sotva že mluvil, Kliment ho těšil, vytáhl mu trn a dal mu peníze co u sebe měl. A hle, ještě této noci měl Kliment sen, kdež přívětivě mu anděl za trny podával krásné růže a ho vybízel, by povždy byl milosrdný a potom že hojné získá zásluhy u Boha. Kliment uposlechl rady anděla a stal se otcem chudých a sirotků.

(*Šmída*: *Repert.*)

Jistý německý *zeman* nalezl na honbě ženu jednu s dcerou ve sněhu a hadry přioděnou. I smiloval se nad ní, posadil na vlastního koně a dovezl k nejbližší hospodě, kdež je nakrmil, hojně obdaroval a i vlastní plášť daroval. Za to ho Bůh již na světě, jak sám na smrtelné posteli se vyznal, tím vyznamenal, že se stal klášterníkem a povždy šťastně útokům ďábelským odolal.

(*Damian.*)

Válka.

1. Nedůvěřuj mnoho v moc svou; zamezuj ji!

Tigránes, král arménský, spatřiv, kterak Lukullus s malým vojskem proti jeho ohromným plukům táhne, posmíval se, řka: „Přicházejí-li co vyslanci, pak jich arci jest mnoho, pak li ale co vojínové, pak málo.“ Avšak brzy mělo se mu dostati trestu. Úplněť byl na hlavu poražen. (*Plutarch.*)

Důvěřujíce v sebe poraženi jsou Kodorlahomor a spojenci od Abrahama (*1. Mojž. 14, 19.*); Amalekitští (*2. Mojž. 17, 10.*); Sisara (*Soudc. 4, 14.*); Madianští (*Soudc. 6, 14.*); Filištinští od Samuela (*1. Kr. 7, 7.*); od Davida (*1. Kr. 17, 47.*); Israelští od Abiáše (*2. Par. 13, 13.*); Zara od Asy (*2 Par. 14, 8.*); Holofernes od Judity (*Jud.*); Sýrští (*1. a 2. Mak.*)

Jindřich I., císař, stál s vojskem svým proti vojsku Arnolda, vévody bavorského, jenž sám Jindřicha za císaře uznati nechtěl. I zželelo se císaři prolívati krev a proto před celým vojskem vyzýval Arnolda, aby boje se vzdal, zbytečně krev neprolíval a se mu podrobil. Arnold těmito slovy hnut, stal se Jindřichovým přítelem. (*Crantzius.*)

2. V ní se chovej!

a) Nepřítelem nepohrdej; zákeřnicky nenapadej!

Když někteří přívrženci *Jindřichovi* se nad tím horšili, že odpůrce Rudolf, císař, slavně jest pohřben, pravil Jindřich: „Umlkněte! chci, aby každý z mých odpůrců tak slavně byl pohřben.“

(*Matěj Castrit.*)

Banner, hlavní vůdce švédský v třicetileté válce, dobýval v Čechách jednoho města po druhém, při čemž jeho vojsko pálilo a hubilo zem spůsobem neslýchaným. Kněži katoličtí, zvláště jesuité, byli chytáni a vražděni, kostely hanobeny, obrazy bořeny, vše, co se odnésti dalo, nakládali nepřátelé na lodě a vyváželi po Labi ze země; co odnésti nemohli, kazili a rušili. Několik tisíc městeček a vsí bylo od nich vypáleno aneb vydrancováno, úrody na polích zničeny; lidé bezbranní utíkali před nevázanou chasou do lesů a do hor, kdež hladem a zimou pomírali.

(*V. Vl. Tomek*: *děj. české.*)

Když kdosi císaři *Janu* radil, aby Jindřicha, jenž nároky na Čechy činil, dal otrávití, nepřivolil císař, alebrž pravil: „Kdybys to bez mého vědomí byl učinil, dal bych tě na kříž pověsiti a ty se opovažuješ takovou radu mi dávati?“ (*Aen Silvius.*)

b) Buď tu lidský; čiň nepřáteli dobře!

Alcinous, syn krále Antigona, hodil hlavu v bitvě u Argos padlého krále Pyrrha otci před nohy, doufaje, že otec z pohledu na hlavu bude se radovati. Avšak Antigonu se nelíbila synova ukrutnost, vyhnal ho holí od sebe

a smutnil nad mrtvolou nepřítele. Brzy na to nalezl Alcinous Helena, syna Pyrrhova, v bídném oděvu. I těšil ho v neštěstí a předvedl před otce. Otec syna pochválil, avšak i doložil, že měl mu jiný lepší oděv dáti. *(Šmída: Rep.)*

Demetrius, zvítěziv nad loďstvem Ptolomaea, dal mrtvoly padlých pohřbiti a všem zajatcům daroval svobodu. *(Ravisius textor.)*

Dromocheres, král Gethů, propustil Lysimacha, kteréhož co zajatce chytil, na svobodu. *(Ravisius textor.)*

Zajatý král *Porus*, Alexandru vel. představen, na otázku, co by si od něho vyžádati chtěl: „Ničehož," odpověděl, „než aby si zacházel se mnou královsky." Načež mu Alexandr země jeho nejen navrátil, ale i novými rozšířil. *(Jos. Smetany: všeob. děj.)*

Když byl sultán *Asan* řeckého císaře Diogena ve válce zajal, velmi laskavě se k němu choval a pozvav jej k stolu, tázal se ho, jak by s ním jednal, kdyby on byl jeho zajatým? Diogenes vzdorně odpověděl: „Dal bych ti notně natlouci a proklál bych tě." „Ale já," pravil Asan, „nechci v ukrutnosti tě následovati. Vím, že ti káže Kristus nepřátele milovati, proto přijmi svobodu od toho, jehož nenávidíš." Tak zahanbiv císaře bez výplaty jej propustil. *(Baronius.)*

Sultán turecký *Asan*, přemohl císaře cařihradského Diogena a zajav, dal ho k sobě přivésti a vstav s trůnu, pozdvihnul Diogena a objav ho, řka: „Nezarmucuj se, císaři, tak již věci na zemi se mají a mění, ostatně s tebou budu zacházeti jako s císařem a nikoliv jako s věznem." *(Zonaras.)*

Basilius, císař východní, přemoha Samuele, knížete bulharského roku 1024, dal 15.000 zajatých Bulharů oslepiti vyjma jednoho, aby slepce do vlasti nazpět uvedl. Ukrutnost ta Samuele tak dojala, že v brzku hořem zemřel. *(Zonaras.)*

Belisar, rodem Slovan, vynikal co nesmrtelný hrdina od Eufratu až k Dunaji, od Kavkazu až k Alpám, hrozné bylo nepřátelům jmeno jeho a sláva nepřemoženého vůdce rozhlášena. On neprznil nikdy vítězství zuřivostí, aniž bojoval pro triumfy; neb i s černou nevděčností se potkav a byv jmění a volnosti zbaven, přece vždy přispěl zase státu, když toho potřeba žádala. *(Podstránského výkl.)*

Boleslav Pobožný, král polský, vždy šetřil ve válce bedlivě zákonův lidskosti.

Když *Čeněk*, palatin uherský, pravil k císaři Zikmundu, že neprozřetelně jedná, an nepříteli poraženému daruje život a jeho statky, ba i za přítele ho přijímá, odpověděl tento: „Tobě zdá se dobré a prospěšné nepřítele usmrtiti, avšak já usmrcuju nepřítele, an ho šetřím a činím přítelem, povyšuje ho." *(Aeneáš Silvius.)*

Filip Maria, vévoda milánský, zajav v boji na moři Alfonse a dva bratry jeho, propustil je všecky na svobodu a hojně obdaroval. *(Ravisius textor.)*

Císař *Julian* přikryl Nebridia, když Cařihrad oblehal a ho zajal a tento o milost jej žádal, pláštěm, aby ho vojínové nepoznali a mu neublížili. *(Ravisius textor.)*

Ladislav, král uherský, vida, kterak vojínové jeho přemožené nepřátele vraždí: dal ihned znamení, aby vojínové nazpět se odebrali, řka: „Šetřte krve utíkajícího nepřítele, snad že se obrátí a víru pravou přijme." *(Bonfinius.)*

Mikuláš z Flüe, bratr Klaus zvaný, musel v 23tém roce věku svého zbraně se uchopiti a tu se stal praporečníkem a konečně i setníkem 100 mužů. A tu povždy velkodušně se choval k nepříteli, ochraňoval vdovy a sirotky, ujímal se čistoty panické a všemožně zabraňoval loupení. A k tomu napomínal i později, když se stal poustevníkem, vojíny, co ho navštívili. *(Richter.)*

V bitvě u *Landshutu* ve Slezsku r. 1760 padl pod jenerálem de la Motte Fouqué kůň. Nepřátelé, dorážejíce mocně ku předu, chtěli i jenerála zavražditi. Avšak věrný sluha jenerálův, Trouška, svým tělem kryl pána svého, volaje: „Což chcete komandujícího jenerála zavražditi? Dejte mu milost!" Nadplukovník pluku Lövenstein, svob. pán z Voithu, uslyšev to, poručil, aby jenerálu se dala milost a dal mu sám jiného koně. *(Leop. Chimani.)*

Když jednou kdos k císaři *Rudolfu* přišel a mu řekl, že za jistou odměnu odpůrce jeho Otakara, krále českého, zavraždí: odpověděl císař: „Ačkoliv

Otakar můj nepřítel jest, musím přece k němu právo a spravedlnost zachovati!“ (*Krönes*: *Real-Lex.*)

V třicetileté válce svedena jest bitva. Hřmění děl umlklo, krvavé zbraně odpočívají a nic není slyšeti než vzdychání raněných a chrapot umírajících. Unavení vojínové vrhli sebou na lůžko krvavé na rozdupané zemi poseté mrtvolami k odpočinku. — Jistý kupec ze Flensbergu, slouže co dobrovolník ve vojště, posadí se a utírá si obličej kouřem a potem začazený a ušpiněný, vytáhne láhev, aby se posilnil a občerstvil. Tu zaslechne za sebou strašné vzdychání, ohlídne se a vidí švédského vojína v krvi se váleti; nohy jeho obě jsou uraženy a ubohý lká a touží po ochlazení. Kupec podává mu plnou láhev. V tom okamžení bohaprázdný Švéd bambitku vezma a vypálí ji na něho, než kule chybí. Tiše podává kupec láhev k ústům svým, vyprázdní ji až do polovice a podává ji umírajícímu nepříteli, řka: „Vidíš, nyní dostaneš již jen polovic!“ Hle, tak občerstvuje šlechetný vojín nepřítele již již umírajícího. (*Ant. Fridrich.*)

R. 1746 vedla se válka mezi Angličany a Španěly. Tu přepadla kapitána anglického Villiama Eduarda u přístavu amerického bouře. I musel buď zahynouti anebo do španělského přístavu vplouti. Villiam volil poslednější a vzdal se Španělům sám. Španělský místodržitel dal mu ale vzkázati: „Kdybychom vás přemohli na moři, stali byste se naší kořistí a zajatci. Takto ale bouří přinuceni, museli jste v přístav náš vplouti, hledajíce u nás ochrany. Opravte si loď a odplujte. Dám vám průvodní list, až přes Bermudu. Pak ale se chraňte španělské lodě a děl!“ Poopravivše si loď, odplouli a dostali se šťastně do Londýna. (*K. Stöber.*)

Když císaři *Zikmundovi* dělali mnozí výčitku, že přemožené nepřátele nepronásleduje, pravil: „Dosti zvítězil, kdo nepřítele k útěku přivedl.“ (*Aen. Silvius.*)

c) Odpusť mu!

Když *Alfons*, král arragonský, dobyv Stefata, přijal vůdce a vojíny, kteří ho pomlouvali a mu zlořečili, velmi laskavě, ani mnozí mysleli, že k smrti je odsoudí, řekl jim: „Chci raději pro mírnost a lidskost k nepříteli chválen býti, než pro vítězství.“ (*Panormitanus.*)

Když *Ludvík II* město Kapuu obléhal, že k řeckému císaři odpadlo: vzali obyvatelé, obklíčeni a sklíčeni jsouce, tělo sv. Germana a nesouce ho z města prosili za milost, kteréž i dosáhli, an Ludvík byl zbožný a mírný. (*Cuspinianus.*)

Velvezír *Malek* dostal jedenkráte jednoho řeckého císaře do zajetí. „Ty's můj zajatý,“ řekl jemu Malek, „co chceš, abych tobě učinil? „Vedeš-li válku co král,“ odpověděl císař, „propusť mne na svobodu; vedeš-li válku co kupec, prodej mne; vedeš-li však ji co řezník, usmrť mne.“ Velvezír ho propustil bez výplaty. (*Jindy a Nyní 1830.*)

Když proslulý vůdce *Radecký* roku 1848 do Milánu táhl, napomínal vojíny, aby nepřátelům odpustili, čím jim ve válce ublížili. (*Šmída*: *Repertorium.*)

Ačkoliv *Richard*, lví srdce nazván, při oblehání hradu Chatelesu šípem smrtelně poraněn jest, byl hrad ten dobyt. Tu poručil, aby ten, jenž šípem ho poranil, k posteli jeho předveden byl. Tento očekávaje jistou smrt, mluvil s králem hrubě. Avšak Richard pravil k němu mírně: „Milý příteli! připravil jste mne o život, avšak já vám daruji život váš, abych následoval Božského Spasitele, jenž nepřátelům svým a těm, co Ho ukřižovali, odpustil. (*Herbsta př.*)

3. Lidskost prospívá.

Císař *Dioklecian* přemohl s 20 tisíci muži nesčíslné množství vojska perského, tak že král Narseus se musel dáti na útěk. Dioklecian zajal i královu choť a dcery, k nimž se velmi šetrně choval, čímž Narseus pohnut, mír s Římany uzavřel a Mesopotamii navrátil. (*Aventinus.*)

Staří nepřátelé Římanů, *Samnitští*, obklopili jednou celé římské vojsko ze všech stran a uzavřeli v hlubokém úžlabí, tak že bylo zcela v moci jejich. Pak poslali posly k Hereniovi, váženému a moudrému starci, aby se ho otázali, co mají činiti. I odpověděl jim Herenius: „Nechte Římanů v pokoji odejíti!“ Ježto se odpověď vůdcům samnitským nelíbila,

otázali se ho po druhé a tu jim dal za odpověď: „Vyhlaďte Římany až do jednoho, ať nezůstane žádný!“ I podivili se vůdcové a požádali ho po třetí o vysvětlení výroků sobě odporujících, načež kmet: „Pobijete-li nepřátelé své, zvítězíte ovšem, darujete-li jim ale život a svobodu, zvítězíte taktéž, arci způsobem mnohem lepším; nemáteť se více co báti nepřátel, z nepřátel stanou se vám přátelé a dobudete si opravdivé slávy.“

Císař *Zikmund* pravil jednou k Laurenciu, palatinu uherskému, když mu předhazoval, že nepřátel šetří, ano i do řady miláčků svých dává: „Tobě se zdá slušno a prospěšno, protivníka připraviti o život, poněvač umrlý válku vésti nemůže, já však zabijím nepřítele šetře ho a činím si z něho přítele, povyšuje ho.“ (*E. Veith.*)

P. *Scipio* přemoha Hasdrubala, vůdce karthaginienského a zajav Masinissova vnuka, daroval mu svobodu, čímž si ustavičné přátelství jeho získal. (*Sabellus.*)

Vánoce,

viz: „svátky 4 a!“

Vášeň.

Škodí; odpírej jí!

Z vášně zabil Kain Abela (*1. Mojž.*); bratří prodali Josefa. (*1. Mojž.*)

David dal utratiti Uriáše. (*2. Kr. 11.*)

Minulého roku přišli v Kojetíně na Moravě dva *husaři* do hospody a dali se s hospodským do hádky ohledně politiky. Ještě hospodský byl jiného náhledu, přivedli si ve vášni ještě jiných husarů a započavše opět hádku, rozsekali ubohého hospodského a nožem prohnali, tak že proud teplé krve na vrahy se vyřinul a je co lité šelmy poznamenal. (*Škola B. Srdce 1868.*)

Otec sv. Hermenegilda *Leovigild*, král gotský v Španělsku, arián, z přílišné slepé vášně proti vlastnímu dítěti, vždy sotva se zpamatovav, zase do téhož hříchu hněvu upadl, až ho konečně dal zavražditi. (*J. Bílého: Legenda.*)

V Bělči v Uhrách zmocnila se 86leté vdovy po statkáři, Julie z Bodroghy, náruživá náklonnost k hezkému mladému vojínu v záloze, Pavlu Moricovi, který se však tvrdošijně vdově vyhýbal. Když zaslechla, že mladý muž se chce oženiti, povolala ho k sobě pod jistou záminkou a činila mu zde jisté nabídky. Poněvadž je však mladík zamítl, uchopila ručnici a zastřelila jej, načež si sama uřízla břitvou hlavu a klesla mrtva vedle mrtvoly ubohého mladíka. (*Čas. „Čech“: 1878.*)

Mladá *vdova*, mlynářka, v Boršově usedlá, vzala si před rokem do služby chasníka, který měl naději, že bude mlynářem. Naděje však ho sklamala. Mlynářka nejevila k němu zvláštní nějaké náklonnosti a mluvila s ním jako s každým jiným. V neděli šla mlynářka s jedním známým rolníkem k muzice a to mnoho znamená, tolik totiž, že rolník jest jejím vyvoleným. To chasníka rozlítilo v největším stupni a nutilo ho k pomstě. Jsa druhý den ráno sám s mlynářkou v pokoji, vyňal z kabátu revolver a v zápase třikráte střelil na mlynářku. Na štěstí nebyl ani jeden výstřel smrtelný. Jedna rána vnikla do krčního svalu, druhá pak poranila lehce ukazováček pravé ruky a třetí kule byla sukní zachycena. Mlynářka utekla se do sousedního domku. Mladý vrah udal se pak sám u soudu v Mor. Třebové. (*Tamtéž 1880.*)

V Mostném zemřeli dva manželé Jakub Cebula a Eva, jeho manželka, v týž den. Cebula čítal 78 roků a skonal sešlostí věkem; manželka jeho, jsouc ve věku 58 let, pohádala se s dětmi svými stran dědictví a následkem přílišného rozčilení byla raněna mrtvicí, tak že ještě odpoledne odebrala se na věčnost za chotěm svým. (*Tamtéž 1880.*)

V hostinci na *Černohradě* u Prahy servali se v noci dva mladíci k vůli děvčeti. Rvačka nabývala stále větších rozměrů, až tu zakročila policie, proti níž ale obrátila se veškerá zloba rváčů. Zvláště zuřivě si počínal dělník Čeněk

Knirš z Vyšehradu. Nezbývalo, než učiniti zuřivce pomocí zbraně neškodným a jeden ze strážníků ťal jej do hlavy. Bez vědomí byl pak neústupný rváč odnešen. (*Čas. Čech 1880.*)

Do hostince ve Veselí u Choltic přišel hadrář *Josef Dostal*. Žebral o trochu kořalky. Přítomný obuvník Laul dal hadráři naliti celý litr s tou podmínkou, že vypije kořalku najednou. Dostal podmínku přijal a jediným douškem litr vyprázdnil. Na to odešel do chléva a usnul. Druhého dne nalezen byl v chlévě mrtvý. Smrt následovala následkem nemírného pití kořalky. (*Tamtéž 1880.*)

V Horním Lochově u *Kazdy* jest pokoj a klid, dokuď jeho nezvedený a opilství hovící syn nezavítá do domova. Bývá sice často v některé trestnici na službě, což bývá pro otce nejlépe; neboť sotva že přijde domů, nastanou křiky, nesváry a pranice. Syn chce peníze na kořalku, na to a ono; otec, chudý chalupník, nemá a tudíž dáti nemůže. Před nedávnem zase přišel syn z jičínské trestnice, kdež si byl odseděl šestiměsíční žalář pro výhrůžky, jimiž otci svému hrozil. Sotva, že překročil práh otcovský, začal láti a láteřiti. Za několik dní dostal zase chuť na pálenku, žádal otce za peníze, když však tento mu je dáti nechtěl, zuřil, roztloukal okna, bombardoval otce hrnci, ba hnal se po něm i cihličkou. Kazda, nanejvýš rozčilen touto surovostí synovou, uchopil ručnici a střelil zuřivce do nohou, tak že má obě nohy roztříštěny. (*Tamtéž 1880.*)

V Kladrubech, v okr. novobydžovském, stihal 26letý syn hostinského, *Fr. Kuhn*, 19letou dceru rolníka, Em. Schlögerovou, láskou svou. Dívka však jej nechtěla vyslyšeti, načež Kuhn si umínil, že se jí pomstí. Dne 9. dubna 1877 večer počíhal si na dívku a poranil ji těžce ze dvouhlavňové bambitky do hlavy. Na to postřelil též sebe dosti nebezpečně. (*Tamtéž 1877.*)

František Menzl ze Zdic přišel jednoho dne pozdě na večer do kořalny v Březové, kdež po celý týden ve dne v noci meškal a za dobu tu za 7 zl 90 kr. kořalky vypil. Osmého dne pak onemocnél a následkem nestřídmého požívání kořalky zemřel. (*Tamtéž.*)

V Mikulovce u Vsetína na Moravě zemřel jistý *mladík*, hovící přílišnému pití pálenky. Vypravuje se, že byl tak nenasytný piják tohoto záhubného nápoje, že denně až 12 litrů ho vypil. Onemocněl na černou žloutenku a v kratičké době zemřel. (*Tamtéž.*)

Josef Moravec, domkář z Milešovic, jest kořale zcela oddán. Jest vdovcem a má tři hochy ve stáří 14, 12 a 6 let. Zaměstnáním jeho jest potáceti se z hostince do hostince a zavítá-li domů, nestará se o domácnost, týrá spíše své syny. Nejstarší vyhledal si službu. Tak přišel opět jednou Moravec z hostince domů. Hoši prosili o kousek chleba, neboť měli již nesmírný hlad. Ne však, že by nějaká starost anebo útrpnost otcovská jím hnula, nikoliv, za jejich prosbu odměnil je bitím a tlučením, až krev z nich tekla, ba hrozil jim i oběšením. Na volání o pomoc přiběhli sousedé a odevzdali Moravce strážníkovi, jenž ho odvedl k soudu, začež i odsouzen jest. (*Tamtéž 1880.*)

Na navsi v Lesově u Ostrova nalezena mrtvola žebráka *Jana Müllera*, který se byl, jak lékař zjistil, přílišným požitím kořalky sám usmrtil. Bylať ho ranila mrtvice. (*Tamtéž.*)

Jistá *žena* z vesničky Niederlaube u Děčína nalezena jest oběšena; však lze bylo seznati z různých znamení, že žena ta byla násilným spůsobem zavražděna a na to teprv oběšena. Podezření padlo ihned na jistého velmi surového, zlopověstného člověka, jenž se ustavičně staral o to, vstoupiti v bližší poměr s dcerou oné ženštiny. Ješto se mu to nezdařilo, pronásledoval obě brutálním spůsobem a konečně zavraždil matku vzdorné milenky. (*Tamtéž 1880.*)

V Olšanech u mor. Šumberka byla obtěžována služka tamního hospodáře Schreibera dotěravostí brusářského pomocníka, jenž jí svou lásku nabízel. Nevědouc si jiné pomoci, obrátila se na svého pána s prosbou, by dotěravce odbyl. Schreiber tak učinil. Odbytý milovník přísahal však pomstu. K večeru téhož dne přiblížil se ku stavení Schreiberovu a když Schreiber se ho otázal, co tu hledá, vytáhl břitký nůž a vrazil mu ho do krku, tak že se ihned mrtev k zemi skácel; Schreiberův syn, jenž otci na pomoc spěchal, byl taktéž těžce

poraněn do ramene a jeho ženě zběsilec pořezal prsty, když se byla nože chopila. Zuřivec byl zatčen. (*Čas. Čech 1879.*)

V Opatovicích vyhledal si tamější kovář, jsa prací přetížen, tovaryše jakéhosi Suchánka. Žena kovářova, ačkoliv měla již s mužem 11 dítek, z nichž jest 5 na živu, zahořela hříšnou láskou ku Suchánkovi a dohodli se, že prchnou do Ameriky. Aby si zaopatřili peněz na cestu a živobytí, nalehala žena na muže, aby jí vyplatil 300 zl. přinešené věno. Kovář však nesvolil. I číhal Suchánek na kováře s dvouhlavňovou bambitkou a spustil, na štěstí bambitka selhala. Tu zuřivec bušil hlavní do kovářovy hlavy. Na pokřik přišli dva sousedé a odtrhli Suchánka od kováře a dovlekli ho k soudu. Zárubová byla obžalována ze spoluviny tohoto zločinu, k čemuž se i přiznala, prosila však soud úpěnlivě za milost, aby byla společně se Suchánkem uvězněna. (*Tamtéž 1880.*)

V lednu r. 1880 dostal se v Krnově obuvník *Josef Pohl* se svým nevlastním synem do hádky pro jakousi malichernou věc. Otec rozhorliv se, tloukl syna toporem a tak jej poranil, že ztrýzněný zemřel. Nelidský otec odveden k soudu. (*Tamtéž.*)

V Stříbrnicích u Jičína zavraždil domkář *J. Zmatlík* svou manželku. Co člověk zpustlý opustil svou ubohou ženu, přidržev se kuběny Kateřiny Obešlové, s níž po delší dobu žil v důvěrném poměru. Poslední čas naléhala tato ženština na milence svého, aby nějakým spůsobem sprostil se manželky, ana jim překážela. „Co mám jiného dělati, nežli ji zavraždit,“ pravil jednou Zmatlík a Obešlová přisvědčila, řkouc: „Pomohu při tom.“ Po půlnoci ze dne 24. na 25. března vkradl se Zmatlík s milenkou svou do komůrky, v níž spala žena jeho. Vrhl se na spící a pomocí Obešlové ubohou zardousil. Druhého dne nalezena v posteli mrtva. Ihned byl Zmatlík s kuběnou zatčen a do Jičína odveden. (*Tamtéž 1880.*)

Jistý *bratr*, vyhledav sv. Agathona, pravil: „Otče! náruživosti nechtějí ode mne odstoupiti.“ Agathon odpověděl: „Příčina toho leží v tobě; dělej jim všecko navzdor, co se jim nelíbí; budeš vidět, že budou od tebe utíkati.“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Na ostrově *Kubě* zachovává se ten obyčej, že rodiče dítky své na popravu nějakého zločince vedou a mezi odpravením jim lehký políček dávají s tímto napomenutím: „Mějte se na pozoru přede vší náruživostí, přemáhejte ji, aby jste nebyli zlodějové, loupežníci neb vrahové, jako tento, jemuž milosrdný Bůh račiž býti milostiv.“ (*Macana výb.*)

„Vášeň,“ pravil jistý moudrý *opat*, „ukazuje se v srdci, v tváři, na jazyku, v skutku. Chceš-li ji zmoci, chraň se, aby nevnikla do srdce tvého. Jest-li se tam vplížila, braň ji, aby nevstoupila ve tvář tvoji. Dostala-li se i tam, měj na uzdě, aby nevypuknula v slovo. Když se i to stalo, tedy dej pozor, aby se nestala vášeň skutkem!“ (*Podstr. výkl.*)

Opatu *Theodoru* naříkal si jeden mnich, že ačkoliv již osm roků proti zlým náruživostem bojuje, přece jich ještě zcela neodstranil. I odvětil mu Theodor: „Ó, milý bratře! ty si naříkáš na boj osmi roků a já žiju již 60 roků na této poušti a v tomto čase nebylo dne, kde bych proti zlým náruživostem boj byl podstoupiti nemusel.“ (*Zollnerova kázaní.*)

Vděčnost.

I. K Bohu;

viz i: „modlitba 3 b!“

1. Jest naše povinnost; nejlepší láska k Bohu.

Bůh sám přikázal, aby Israelité každoročně památku dne slavili, kdež z egyptského otroctví vysvobozeni jsou (*2. Mjž. 13.*). I manna z vděčnosti měla se vedle archy úmluvy uschovaná chovati (*2. Mjž. 16.*). Výslovně Bůh vděčnost požadoval (*5. Mjž. 6, 10.; Ž. 106, 1.; 104.; 106.*). I dvanácte kamenů měli Israelité postaviti, že šťastně přes Jordán přešli (*Jos. 4.*).

O letnicích slavili památku zákonodárství na Sionu.

V Levitiku naznačeno, jak při obětech na poděkování si počínati mají a v Deuteronomium žádá se oběť prvotin.

Noe děkoval Bohu po potopě světa (*1. Mjž. 8, 20.; 1. Mjž. 24, 27.*).

Abraham vystavěl Bohu oltář a vzýval Jeho jmeno (*1. Mjž. 21, 7.—8.*).

Eliezer, naleznuv Rebeku.

Jakub, byv potěšen nočním viděním, pomazal z vděčnosti kámen olejem (*1. Mjž. 28.*).

Josue, dobyv města Hai, přinesl Hospodinu oběť na poděkování (*Jos. 8.*).

David, uslyšev skrze proroka Nathana, že říše jeho potrvá, děkoval Bohu s pokorným srdcem (*2. Kr. 7.*).

Debora a Barak prozpěvovali Bohu chvalozpěvy, že přemožen jest Sisara (*Soudc. 5.*).

David děkoval Bohu za dobrodiní (*Ž. 11, 5—3.*).

Raguel a Anna, že dcera a Tobiáš na životě zachráněni jsou, děkovali Bohu (*Tob. 8, 17—18.*).

Ezechiáš, obdržev zdraví (*Isai. 38.*).

Esdráš s lidem Bohu děkovali (*2. Esdr. 8, 6.*).

Slepec od narození, byv uzdraven u Jericha, děkoval (*Luk. 18.*).

Sv. Pavel vybízel Thesalonicenské k díkům (*1. Thes. 5, 18.; 2. Thes. 1, 3.*).

I Církev sv. vybízí k díkům, na př. při mši sv. „Gloria“ a jindy „Te Deum“. I za obžinky děkuje.

První křesťané pozdravovali se: „Deo gratias“, což i v mnohých starých klášteřích se uchovalo.

Sv. *Saba*, výtečného poustevníka, přepadli divoši agarenští. I sháněli se po jídle a nápoji a ničeho nenalezše, dali se do nadávek a pohrůžek. Saba neodpovídaje ani slova, rozestřel ovčí kůže a rozložil na ně několik kdyní a něco jiného ovoce. Bylo to všecko, co měl. Tak se z nouze divoši najedše pokojně odešli. Za několik dní však dostavili se divoši opět; přinesliť na znamení vděčnosti k Sabovi pokrmů všelikých hojnost. „Ó běda nám!“ zvolal tu sv. Saba, „divoši pamatují na nepatrné dobrodiníčko a jsou z toho vděční; my pak přijímajíce každodenně nových milostí z rukou Božích, nevděkem Bohu splácíme!“ (*Blahověst 1849.*)

Za církevního sněmu *v Kostnici* vyjeli si dva urození páni na procházku a tu spatřili pastýře, an hořce pláče. Jeden z útrpnosti se ho otázal, proč naříká? Za dlouhou chvíli teprv odpověděl pastýř: „Proto pláču, že až posud dosti vděčným jsem nebyl k Bohu, že ze mne učinil člověka, tvora tak vznešeného a nikoliv tak ošklivé zvíře, jako tam tu žábu.“ I pohnut jest pán ten velmi těmi slovy. (*Mehl. př.*)

V jedné osadě bydlel vznešený *pán*, bohatý na časných statcích, ale chudý na duši, nemilovalť pravdy nebeské. Jednou navečer šel na svá pole a přišed k bídné chatrči jednoho chudého otce, jenž měl mnoho dítek, slyšel nahlas mluvit, i zůstal státi a poslouchal, jak tento chudý otec se právě modlil a vroucí díky činil Otci nebeskému za to, že jemu a jeho dítkám dává každodenní pokrm, nápoj, oděv; též dítky modlily se s ním hlasitě a pobožně. Tu pravil pán ten sám k sobě: „Kterak to, že tito nuzáci Bohu za skrovný pokrm a oděv děkují, kdežto já, maje všeho hojnost, Bohu díky nevzdávám?“ I přemýšlev o tom, napravil se a bez modlení se u něho nestolovalo, i chudým udílel hojně. (*Škola B. Srdce 1868.*)

Aischines, žák Sokratův, vida že spolužáci mistru z vděčnosti rozličné dary přinášejí, on pak mu pro chudobu ničeho dáti nemůže, šel k Sokratu a řekl mu: „Pro chudobu nemohu ti darů na důkaz vděčnosti dáti, avšak přináším ti, co mám, dávám sebe samého.“ „Vskutku!“ vece na to Sokrates, „ty's mi dal dar, jenž dary všech ostatních předčí. Takovýmto darem nejhodněji se odměníme, milí žáci, Bohu za prokázaná nám dobrodiní; neboť naše srdce a sice celé chce Bůh míti a tím se spokojí, milujeme-li Ho z celého srdce svého.

(*Seneka.*)

2. Proto:

a) měj!

Helesban, král ethiopský, dobyv velkého vítězství nad nepřítelem, vzdal Bohu díky a pozdvihnuv oči k nebesům modlil se: „Velký císaři nebeský a všemocný Pane! S Tvou pomocí jsem zvítězil a nemám, co bych Tobě hodného Ti dal na vděk. Než vše, co mi patří, království a panování se chci dnes ještě vzdáti.“ A po těchto slovech odložil

roucho královské a odebral se na poušť, kdež zbožně žil. (*Nicefor.*)

Plato děkoval Bohu každodenně, že se co Řek a sice za času Sokratova narodil, který ho vší moudrosti učil. (*Krönes, Lex.*)

Sv. opat *Antonín* říkával, že každá stvořená věc trojím hlasem volá: „Vezmi! Odplať! Varuj se!“ t. j. vezmi dobrodiní, čiň díky a chraň se trestu, jenž přijde na nevděčníky. (*Macana výb.*)

Sv. *Augustin* nevýslovným vděkem naplněn byl k Bohu za všecka dobrodiní a vděčnost tu i od každého žádal. (*Krönes Real-Lex.*)

Sv. *Beatus*, apoštol Švýcarův, umíraje, těšil žáka svého Achata, řka: „Milý věrný Achate! Nermuťmež se, alebrž děkujme Bohu, že nás tak dlouhý čas ve víře a v lásce své zachoval.“ (*Šmída: Repert.*)

Sv. *Filip ner.* sám vděkem k Bohu naplněn byl a žáků svých k vděčnosti k Bohu vybízel a sice za starosti a nepříjemnosti. (*Alvera, Mater. Samml. II. 69.*)

Sv. *František Borgiáš* nesmírným vděkem k Bohu naplněn byl, že Jeho milostí svèta se vzdal, peklu ušel a v pokušeních obstál. Proto i lhostejně a klidné snášel smrt milené dcery své. (*Bartoli.*)

Sv. *Jan zlat.* k vděčnosti ve svých spisech vyzývá a vděkem k Bohu i pověžd sám v radosti i žalosti naplněn byl. Vrátiv se r. 403 z prvního vyhnanství, držel v Cařihradě řeč, v níž duchaplně a vroucně Bohu děkoval za vytrpěná utrpení. (*Alvera, Mater. Samml. II. 65.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, zvítěziv několikráte nad Egyptskými, svolal knížata a vůdce a k tomu je vybízel, aby Bohu byli vděčni a vděčnost tu plněním Jeho přikázaní ukazovali. (*Jonvilius.*)

Sv. *Vincenc z Pauly* něžně vděčným byl k Bohu a i jiných k tomu měl, aby Bohu za všecka dobrodiní, zvláště za dobré skutky, co konali a za ctnosti a pomoc Boží děkovali. (*Leb. d. Heil. Stapf.*)

Alfons, král aragonský, velkým vděkem k Bohu naplněn byl a začasto říkával: „Velkými díky Bohu zavázán jsem zvláště pro tyto tři příčiny: že mne učinil rozumným tvorem, dále křesťanem a konečně králem křesťanů!“ (*Aen. Sylvius.*)

Obyvatelé okolí *Bayonne*, kteréž asi v objemu 40 hodin africké pouště se podobá, slaví každoročně slavnost, jdouce se zelenými ratolestmi do chrámu, kdež je kněz posvěcuje, aby Bohu za všecka dobrodiní, ač velmi střídmě žíti musí, děkovali. (*Blüthen, Kr. Šmíd.*)

Eusebius tvrdí, že viděl tu sochu Krista Pána představující, kterouž dala z vděčnosti před dům svůj postaviti ona žena, anaž 12 let krvotokem trpěla a pak od Něho dotknutím se podolku roucha Jeho uzdravena jest. (*Eusebius.*)

Za krásného dne jarního, kde ze všech koutů vyletovali a třepetali se k oblakům skřivánci a prozpěvovali novou jakousi píseň Pánu všech pánův — aspoň mně se zdála býti novou a v Boží přírodě bylo již hodně živo, nebylo ani človíčka a daleko široko ani chalupy, kudy jsem chvátal. Jediný kolovrátkář stál uprostřed silnice se svým nástrojem a točil a točil a kolovrátek vřískal o závod se skřivánky a pěnkavami svou píseň, — také jakousi novou. Dojda k němu, zaklepal jsem mu na rameno a pravil: „Komu pak vyhráváte? vždyť to žádný neslyší.“ „A že to žádný neslyší? a Pán Bůh to slyší a Tomu já vyhrávám, že jsem dnes dobře spal a krásného dne se dočkal.“ Chudák! když nicčeho neměl, čím by se mohl vděčným ukázati, aspoň na kolovrátek Pánu Bohu zahrál. (*Škola Bož. Srdce. 1877.*)

Jeden missionář nalezl v západní Indii u stromu starého *Indiána*, jenž pro mdlobu nemohl dále. I dozvěděl se od něho, že ráno vyšel z domu, avšak že zbloudil a nyní že zde stane se snad potravou hadů a divé zvěře. „Ó ubohá manželko! ó ubohé opuštěné dítky!“ vzlýkal stařec. Missionář ho vzal do své chýše, posilnil pokrmem a nápojem a vykázal mu i pohodlné lůžko. V noci ale uslyšel missionář najednou šramot a již se domníval, že Indián mu snad chce ublížiti. I poslouchal a naslouchal a uslyšel Indiána napolo hlasitě takto se modliti: „Ó Ty velký Duchu, jak Ti děkuju, že's mi dal dnes slunce svítiti, že žádný had mne neuštknul, žádné dravé zvíře mi neublížilo. Děkuji Ti, že tento dobrý muž se mne ujal a z nebezpečného lesa do svého obydlí přijal. Ó dobrý duchu, přispěj i jemu a jeho

přátelům na cestách, dej jim slunce svítiti, chraň je před hady a divou zvěří a nepřítelem zlým. A pakli někdo z nich zbloudí a na cestě ležeti zůstane, sešli mu dobrého muže, aby ho do chýše své přijal!“ Tak se modlil Indián a missionář doložil u sebe: „Dej mi, ó Bože, vedle tohoto divocha místo v ráji!“

(*Ewald.*)

Císař *Konstantin veliký*, zvítěziv nad Maxentiem, rozličným spůsobem vděčnost k Bohu za to ukazoval, zvláště, že veřejně víra Kristova se vyznávati směla.

(*Nicefor.*)

Císař *Leopold I.*, zbožný kníže, z vděčnosti k Bohu, že Vídeň před Turky zachráněna jest, vystavěl kostel sv. Leopolda, a že mor Bůh zapudil, zřídil sochu nejsv. Trojici. — Podobně i císař Karel VI. z vděčnosti vystavěl ve Vídni krásný kostel sv. Karla.

(*Šmida*: *Repertorium.*)

Myslík, rolník v Zálesí, byl muž velmi spořádaný a šetrný a že Bohu sloužil věrně, žehnal mu tento v hospodářství. Za manželku pojal osobu sice chudou, ašak ctnostnou a pracovitou a za několik roků šetrností zaplatil všecky dluhy. Něž tu najednou vytasil se soused Koukal s dlužným úpisem na 1500 zl., které prý otec Myslíkův jeho otci a tím i jemu dluhuje, ač celá ves o tom věděla, že dluh ten zaplacen byl a že starý Myslík za úroky velký kus pole Koukalovi v užívání dal, když vyhořev peníze vypůjčiti se musel. Myslík zaplativ u rychtáře Pletáka dluh, nechal na stole dlužní úpis ležeti, kterýž tento pro příhodu si uschoval. Nyní pak bezbožný Pleták dal mladému Koukalovi dceru svou za manželku a k tomu ho přiměl, aby Myslíka o 1500 zl. požádal a k tomu konci si i advokáta vzal. Myslík arci zprávou tou byl ohromen a zvláště manželka jeho velmi hořekovala, patříc na dítky své. Myslík však vše odevzdal Bohu a i sám nelenil, hledaje si svědkův, avšak nikdo mimo jednoho souseda za svědka se mu nepostavil. Soud ujímal se Myslíka, co muže správného, avšak scházel ještě jeden svědek. V den řízení dostavil se však vojín, jenž tehdáž u starého Pletáka sloužil, z čista jasna před soudem a vše přísahou dotvrdil, že dluh zaplacen jest, ba i vlastní sestra svědčila proti Koukalovi, že Myslík v největší tísni od placení dluhu osvobozen jest, vinníci pak zaslouženého trestu došli. Zbožný Myslík na poděkování Bohu dal mši sv. čísti, jíž s celou rodinou svou přítomen byl. Slze stály i zmužilému Myslíku v očích, když se kněz po mši sv. za v Pánu zesnulé rodiče jeho i na poděkování Pánu Bohu modlil. Bylyť to slzy vděčnosti a lásky. Celá rodina navracela se pak domů se svatou radostí a den tento stal se jí po všechna budoucí leta polovičním svátkem.

(*Frant. Sláma.*)

Jistý obstarožný neohrožený *myslivec* doprovázel společnost do vysokých hor švýcarských a tu najednou se zaleskla slza v oku jeho, když na pustou silnici přes ledovec Limmernalp ukazoval. Byv otázán, proč slze roní, vyjevil, že to slza vděčného srdce a jal se vypravovati takto: „Musel bych Boha nepamětliv býti, kdybych, jda okolo tohoto místa, vděčně si na pomoc Boží nevzpomenul. Zde, milí pánové, na tomto ledovci, vidíte ve vzdálí tmavou čáru na ledu? tam jest příkop několik sáhů hluboký, v němž ledová teče voda. Myslíte si asi, že ztracen jest, jenž by se sněhu dolů sklouzl do prohlubně strašné. Právě zde na tomto nebezpečném místě byl bych nalezl před několika roky hrob, kdyby mne byla mocná ruka Boží z nebezpečí nevytrhla. S dvěma druhy honili jsme na Alpách kamzíky. Vrch byl sněhem pokryt. Tušili jsme kamzíka a pronásledovali ho kvapně, an sníh pode mnou se utrhnul a já padal do prohlubně; i roztáhl jsem se a zachytil kusu ledu, drže se nad vodou. Nadarmo mne hleděli druhové vysvoboditi. Rychle běželi k nejbližší asi míli vzdálené chýši pro provaz, zanechavše mne v hrozném postavení. Již až po kolena byl jsem ve vodě a očekával již jistou smrt. Tu jsem uslyšel volání věrných druhů, kteří, nenalezše v chýši provaz, upletli jej z plátěné přikrývky a vhodili ke mně. I obvázal jsem ho okolo těla s velkým namahánim a nyní mne táhli vzhůru, ale ach, když jsem již byl ve výšce, přetrhl se provaz a já na štěstí padl zase na též místo. I poopravili provaz a po druhé šťastně mne nahoru vytáhli. Měl bych tudíž kdy na tuto zázračnou pomoc Boží zapomenouti? Neměl bych,

kdykoliv okolo tohoto místa jdu, svému Pánu, svému zachovateli, slzu díkův co oběť věnovati?“

(*Magazin moral. Erzählungen.*)

Na ostrově *Chios* přebýval v dávných časech člověk ušlechtilé povahy, který z Asie sem přišel, obydlí blíže pomoří si vystavěl a vysázel na výslunních výšinách keře vinné, onu úrodnou rostlinu své vlasti. I rostly krásněji než sobě pomyslil a nesly víno výborné. Zbožný *Philon*, tak se nazýval člověk tento, miloval Boha i svého bližního. Myslil u sebe, jak by Stvořiteli za úrodu a obživení lidstva děkovati mohl, ano i za vznešený dar vína a sladké hrozny občerstvující a pravil: „Bůh mně mnoho dobrého prokázal, a obveselil srdce mé; já za to chci lidem dobře činiti a je obveselovati: toť bude dík i oběť Bohu nejmilejší.“ I učinil tak, jak si umínil: obveseloval a občerstvoval nemocné a smutné ve krajině vůkol, ano i pocestné, kteří k němu přicházeli. A nemocní a zarmoucení chválili sílu vína, řkouce: „Totě dar Boží!“ Více však vychvalovali upřímnost dobrodince svého; neboť pravili: „Totě muž Boží!“ — Když jednoho dne bouře se strhla a moře vysoko se vzdýmalo, tu bylo vi děti, jak v dáli vlny lodí zmítají a jak lidé v ní se třesou bázní před vzteklostí bouře. Philon ale stál na pomoří, pln bolesti a útrpnosti; neboť se více dmulo moře a hnalo loď k ostrovu Chilos. Vůkol ostrova byly skaliny skryté v moři. Tu přihnána jest loď větrem na skálu a pohlcena ve vlnách proudu. Ti pak, kteří v ní se nacházeli, chtíce svůj život zachovati, plavali na prknách roztříštěných a vlny je vyvrhly na břeh; toliko pán a ředitel lodě byli těžce raněni, neboť je přirazily vlny ku skále. I kázal je Philon vnésti do svého domu, vymyl rány vínem a olejem a posilnil i občerstvil raněných nejstarší šťávou výborných hroznů. A oni počali se pozdravovati a zdřímali libě; neboť je občerstvovala síla vinní. Ke korábníkům ale řekl: „Jděte i vy do příbytku mého, abyste se posilnili.“ A rozkázal služebníkům svým, aby jim chleba a vína udělili. I stalo se. Pak uvedl Philon vznešenějších z lodě — byliť to učeníci moudrého Pythagora — pod stín stromů citronových a palmových do zahrady a napojil je vínem. A když pak se rozehřála srdce a otevřeli se rtové jejich: mluvili o Bohu, o stavu člověka, o nesmrtelné duši a pěli chvalozpěvy a duše jejich se pojily vroucně, jako se pojí šťáva zrn hroznových a činí nápoj výborný. Tak seděli pospolu až zvířetnice vysoko nad hlavy se jim vznesla. Tu slyšán byl povyk z obydlí a křik veliký mnohých hlasů. I vzchopil se Philon se všemi moudrými a přijdouce do příbytku, nad míru se ulekli. Neboť povzbudilo víno hrubých myslí plavců k ukrutné rozepři. A oni zbořili příbytek dobrodinců i všecko nářadí jeho a z číší vinných učinili zbraně. Země se napájela krví zbitých a raněných a po celém domě se rozléhal vzteklý hluk. (*Bedř. Krummacher.*)

Placilla, choť císaře římského Theodosia, vidouc, že manžel její vírou živou málo prospívá, napomenula ho, aby k Bohu byl vděčným a pamatoval na ta dobrodiní, kterých mu Bůh prokázal a pak že Mu jistě horlivě sloužiti bude. (*Nicefor.*)

Jistý *rolník*, jda kdys přes své velmi krásné osení, pozoroval je radostným okem a sejmuv klobouk pravil: „Ani bych neměl jda tímto krásným osením z vděčnosti k Bohu klobouk na hlavu dáti!“ (*Kr. Šmíd.*)

Na poděkování za vítězství u Chlumce dobyté dal *Soběslav I.* r. 1126 starou kapli sv. Jiří na vrchu Řípu nově z kamene vystavěti; s povolením biskupa Menharta byla kaple ta posvěcena od olomouckého biskupa Jindřicha Zdika, syna českého kronikáře Kosmasa.

(*Klement Borový: Dějiny církevní.*)

Podobně i r. 1130 uniknuv smrti, jíž spiknutím ohrožen byl, přijeda do Prahy, sesedl s koně před hradem, změnil oděv a bosýma nohama jako kající hříšník kráčel přímo do chrámu sv. Víta, aby vzdal díky slavné Bohu a sv. patronům zemským za ochranu života. I tu národ, vyjda mu vstříc v nekonečném plesání zpíval: „Gospodi pomiluj ny!“; všemi zvony se zvonilo a byla radost všeobecná, že Bůh ráčil zachovati milovaného knížete. Pražská kapitola jej ve chrámě slavně vítala, modlitby zaň konala a Tě Boha chválíme zpívala. (*Zapova Kronika.*)

Na břehu mořském v *Selandu* byl jeden divoch od jiného kmene chycen a do loďky uvržen. Vězeň Tajeto ale šťastně unikl nepříteli svému a vskočiv do vody, nalezl útulku na jedné anglické lodi. Sotva, že ale se poněkud zpamatoval, ihned Bohu za zachránění své, ač byl pohan, děkoval a chytiv rybu, vhodil ji co oběť opět neporušenou do moře. (*Vierthaler.*)

b) I za utrpení děkuj!

Sv. *František seraf.* ve všelikém soužení takto srdcem vroucím vzdychával: „Díky Tobě vzdávám, Pane Bože, za všecky bolesti mé; a to budiž mé potěšení, Tvé vůle plnění.“ (*Macana: výbor.*)

V čas neštěstí a protivenství — praví Jan Akvila — jediné díky Bohu více platí, než takových šest tisíc v štěstí a zdraví. (*Jan Akvila.*)

Sv. *Klára*, ač 20 rokův byla nemocná, ustavičně za to Boha velebila. (*Wiser, Lex.*)

Sv. *Servulus*, jenž od maličkosti až do vysokého stáří trpěl na pakostnici, říkával, když ho jiní litovali: „Bohu díky za bolesti, kteréž na mne seslal.“ (*Richter, Goldgrube.*)

Jindřich VI., král anglický, byv od Eduarda trůnu zbaven a uvězněn a když před jeho očima syna mu usmrtili, děkoval Bohu, že zde na světě očistec si odbude. (*Týž.*)

II. K lidem.

1. Ctnost Bohu milá.

a) Bohu jest milá; odměňuje se.

Sv. *Dominik* s bratrem Bertrandem ubírajíce se kdys do Paříže, setkali se na cestě s několika rytíři německými, s nimiž několik dní dále cestovali. Šlechetní rytíři, vidouce chudobu řeholníků, na každém noclehu pozvali je k stolu. Tu čtvrtého dne dí sv. Dominik k soudruhu svému: „Hle, bratře, jak mne to tlačí na svědomí, že se nemůžem těmto lidem ani jedinkým dobrým slovem zavděčiti za dobročinnost jejich. Poklekněm a modleme se, aby nám Bůh dal jejich jazykem mluviti a zvěstovati jim Krista.“ Bratří poklekli, modlili se a povstavše k nemalému podivení, jali se jazykem německým mluviti o věcech Božích. A tak to trvalo až došli do Orleansu, kdež se šlechetní Němci rozžehnali se svatými průvodci svými. (*Blahověst 1858.*)

Albert, vévoda belgický, posílal potají každý den schudlému jednomu šlechtici vybraná jídla ze stolu svého. Sluha, který je donášel, nesměl ale říci, kdo by byl dobrodinec tento. I podivil se šlechtic, když dostal tou měrou oběd poprvé, divil se tím více, když se to stávalo den po dni. Čím dál, tím více vzmáhala se v něm žádost, poznati dobrodince svého. Než sluha tajil, jak mu veleno, jmeno vévodovo. A tu počalo hoře svírati srdce citelnému šlechtici. „Ach, bojím se,“ říkával, „bojím se, že budu muset umříti, prvé než mi bude lze vděčnost osvědčiti dobrodinci svému.“ (*Blahověst 1856.*)

Vdova po jednom zasloužilém důstojníku rakouském byla se žádostí o výslužné odmrštěna a nalezala se v největší bídě. A hle, tu sluha mimo nadání jí přinášel za kvitanci peníze po několik roků, čímž mohla vdova štědrého dárce poznati. Konečně se dozvěděla, že dobrodinec její jest polní maršálek, hrabě Josef Koloredo. Ihned pospíšila k němu a co nejvroucněji se kmetu poděkovala. Hrabě překonán díky a pohnut pravil: „Buďte přece moudrá, vždyť já sám potřebuju peněz.“ Avšak ihned sáhl dobrosrdečně do tobolky a dal vdově 100 zl. řka: „Zde, milá paní, přijměte tuto maličkost!“ (*Christl. Kurzweil.*)

b) Nejlepší jaká? i zvířata ji jeví.

viz i: „zvíře 1 d!“

Jistý *venkovan* daroval sv Antonínu, arcibiskupu florenckému, košík pěkného ovoce, očekávaje dukát. Ale sv. Antonín dávaje vše chudým a nemaje právě ničeho, přívětivě mu poděkoval: „Zaplať Pán Bůh!“ Sedlákovi se to ale nelíbilo i stěžoval si. Sv. Antonín dozvěděv se o tom, zavolal sedláka, přinesl váhy a na jednu misku položil ovoce a na druhou lístek, na němž bylo napsáno: „Zaplať Pán Bůh!“ A hle, miska s cedulkou hluboko sklesla, načež

sv. Antonín: „Neviň mne z nevděčnosti, synu můj! ale poznej, že Božská dobrodiní, jimiž se tobě splacuje, mnohem větší jsou nad dobrodiní tvá!“

(*Kal. „Moravan“ 1856.*)

K sv. *Gerasimu* na poušti přiběhl lev, ukazuje mu jednu tlapu, která krvácela. Svatý vymyv ránu, přikládal léčící bylinky, obvázal tlapu, že v brzku se zhojila. Od té doby lev se od něho nevzdálil, leč když si vyšel na lov. V noci spal lev před celí a ve dne Gerasima sprovázel. A když Gerasim zemřel, doprovázel vděčný lev mrtvolu jeho, ostříhal dnem i nocí mrtvého pána svého nic nejeda, konečně byl mrtev na hrobu nalezen, který kosti dobrodince jeho kryl. (*Macana výb.*)

2. Její vznešenost a prospěch.

a) Šlechti.

Artemon Sargievič Matvejev, bojar ruský, jehož cár pro moudrost a poctivost si velmi vážil, byl i miláčkem národa. Obýval jen skromný domeček, ačkoliv mu cár Michalovič kamenný palác vystavěti chtěl. Konečně ale sám pravil, že palác si vystaví ze svých prostředků, až bude míti kamení. A hle, sotva že se v Moskvě rozneslo, že Matvejev chce stavěti palác, ale že nemá potřebného kamena, přivezlo mu ochotné obyvatelstvo náhrobky ze hřbitovů. Hned to oznámil Matvejev cáru, jenž se z té vděčnosti obyvatelů ku Matvejevu velmi těšil a ho i napomenul, by kámen ten přijal, což se i stalo. (*Ignác Tůma.*)

V jedné vesnici v údolí poblíž vysoké hory Mont-Blanku žil starý *Bernard* se svými třemi syny velmi vděčnými. Jednoho dne otec onemocněl a očekával v prudké horečce návrat syna Jana, jenž odešel pro lékaře. Konečně lékař přišel. Nemocnému kladl rozličné otázky, tepnu ohmatal, pozoroval jazyk a pak potěšil nemocného. Obrátiv se, pokynul třem synům, kteří úzkostlivě kolem lůžka stali. Všickni čtyři odebrali se do vzdáleného kouta. Lékař pravil: „Jest to velmi prudká horečka. Nemoc dosáhla stupně nejvyššího, nastane doba rozhodující a jakmile nemocný úlevy pocítí, musí užívati chininu.“ „Co jest to, pane?“ „Chinin, můj milý, jest velmi drahý lék, kterýž si v městě opatřiti můžete. Bude ho aspoň za půl druhého zlatého třeba, ostatně napíšu recept. Ty umíš čísti, Viléme, není-li pravda?“ „Ano, pane!“ „A ty se také postaráš, aby otec léku užíval.“ „Jistě.“ Když lékař byl odešel, pohlédli na sebe Vilém, Petr a Jan v němém rozpaku. Jejich celé jmění dělalo asi 50 krejcarů a lék musel přec okamžitě opatřen býti; kterak měli sobě pomoci? Kde hned tolik peněz vzíti? Byli v trapných nesnázích. „Slyšte,“ zvolal pojednou Petr, „vím, kterak bychom si s hor ještě do soumraku pět, až i šest zlatých opatřiti mohli.“ „S hor?“ „Ano,“ tvrdil Petr; „vypátral jsem orlí hnízdo v šterbině ohromné propasti. V městě žije pán, který by mladé orly s radostí koupil. Nelekám se pranic a cítím v sobě dosti odvážlivosti z hnízda je vybrati, ano tu jde o život našeho drahého otce. Musíme orly za dvě hodiny míti.“ „Já vyberu to hnízdo,“ pravil Vilém. „Nikoliv, ponechej toho mně,“ zvolal Jan, „jsem nejmladší a tudíž nejobratnější.“ „Já mám první právo se toho odvážiti,“ namítal Petr, „neb já jsem hnízdo vypátral.“ „Nuže losujme!“ navrhl Jan. „Napiš tři čísla, Viléme, vlož je do mého klobouku a kdo z nás číslo první vytáhne, ať vybere hnízdo.“ Jak to tré srdcí bije! Starý Bernard ležel ještě v horečce, když každý ze tří synů vděčných toužil, aby svůj život nasaditi mohl pro zachránění otcovo. Los padl na Petra, kterýž byl hnízdo vypátral, než se vzdálil, objal ještě svého otce, řka: Nebudeme dlouho pryč, otče, ale nyní musíme všickni tři odejíti.“ „Co hodláte činiti?“ „Povíme ti to, až se navrátíme.“ Vilém sejmul se stěny starý meč otcův, jenž byl Bernardovi posud co upomínka z dávných dob jeho vojenských pozůstal. Jan hledal silný provaz, jakého horalé tamnější ku kácení stromů používají a Petr, když na ves přišli, poklekl před starým dřevěným křížem, aby vroucnou modlitbu k Stvořiteli vykonal a takto se posilnil. Pak ubírali se dále a v brzku dosáhli okraje propasti. Nebezpečenství nezáleželo pouze v možnosti, že by odvážlivec mnoho set stop hluboko spadl, nýbrž i že by od dravých ptáků uchvácen byl, kteří propast hrůznou obývali a na něž museli býti připraveni. Petr, jenž těmto ne-

bezpečím vzdorovati měl, byl ušlechtilý mladý muž dvaadvaceti roků. Když byl vypočítal, jak hluboko sestoupiti musí, upevnili bratří provaz kolem těla jeho a počali jej spouštěti. S mečem v ruce dosáhl šťastně šterbiny, která ukrývala hnízdo. Byli v něm skutečně čtyři mladí orlové, žlutohnědé barvy a jeho srdce plesalo radostí při tomto pohledu. Vzav hnízdo pevně do levé ruky, volal radostně na své bratry: „Mám je, vytáhněte mne vzhůru!“ Jakmile však první hnutí provazu ucítil, spatřil ku ustrnutí svému nad sebou dvé ohromných orlů, jichžto zuřivý křik patrně svědčil, že to staří jsou. „Zmužilost, bratře! Zachraň se! Neboj se ničeho!“ Petr tiskl hnízdo na svá prsa a mával pravou rukou mečem nad hlavou. Nyní počal strašný boj; orlové křičeli a doráželi naň, mladáta vřískala a zmužilý Savojan mávaje šťastně mečem, zaháněl dravce ostřím, jehož lesk ve vzduchu se odrážel a jemu zmužilosti dodával; ze skály, o kterouž leckdy narazil, lítaly jiskry. Konečně ucítil prudké trhnutí provazu, který jej nad propastí držel. Vzhůru pohlédnuv uzřel kterak provaz mečem značně rozsekán jest. Divoce vyvstalé oči Petrovy ztrnuly na okamžik a zavřely se pak hrůzou; měl se za ztracena. Mráz probíhal jeho žílami, on chtěl již již bezvládně hnízdo a meč pustiti, když v okamžiku tom jeden z orlů za hlavu jej uchopil a obličej mu roztrhati hrozil. Savojan vzmužil se opět, bránil se posledně udatně. Myšlenka na starého otce jej sílila. Výše a výše stoupal provaz, již slyšel i přívětivé hlasy bratrů, kteří mu dodávali zmužilosti, v brzké vítězství doufajíce; avšak Petr nemohl jim odpovídati, nebyl slova mocen, síly jeho byly vyčerpány. Dosáhnuv konečně kraje propasti a hnízdo s mladými orly tak těžce dobyté stále ještě pevně v rukou drže, byl přivítán a znovu k životu probuzen jásáním svých bratrů; leč kdo popíše jejich ustrnutí, když uzřeli vlasy Petrovy, které asi před hodinou ještě černé byly jako havranní peří, nyní tak bílé, že jej Jan a Vilém sotva poznati mohli. Přestalé smrtelné úzkosti, krutý zápas uprostřed hrozného nebezpečí, dopomohly mu ku předčasným šedinám. Mladí orlové byli nejřidšího a nejvzácnějšího druhu. Ještě téhož dne byli do města donešeni a prodáni. Lékař prohlásil po několika dnech, že žádného nebezpečenství již není se co báti. Bůh vyslyšel modlitbu zdárného syna a požehnal obětavosti jeho.

(*Čas. Václav 1880.*)

V zámku Oslavanech zemřela r. 1880 baronka *Salamanka Ortenburgová.* K pohřbu její dostavilo se mnoho aristokracie a úřednictva, jakož i velké zástupy vesničanů. Kromě těch dostavila se zvláštní deputace. Přes padesát polonahých žen a dětí cikánských přišlo v největší nepohodě a dešti k pohřbu, aby vzdaly baronce poslední čest. A co pohnulo je k tomu? Poblíže Oslavan zemřel před více lety cikán. Z této příčiny dala vystavěti vznešená paní ve vsi cikánům domek, kde by chráněni byli před zimou. Na lidumilný tento čin cikáni nezapomněli.

(*Čas. „Čech“ 1880.*)

Princ *Eugen savojský* byl od krále francouzského, jemuž sloužiti ve vojště chtěl, zavržen. Když ale Eugen i ve válkách proti Turkům, vstoupiv do vojska rakouského, i v tažení proti Francouzům se vyznamenal, učinil mu král francouzský návrh, aby do královské služby francouzské přestoupil, avšak šlechetný Eugen zamítl takovýto zrádný a hanebný čin, uznávaje nyní Rakousko za vlast svou a nechtě se státi nevděčným.

(*Čas. „Zlaté Klasy“ 1855.*)

Dvacetiletý syn domkáře *J. Stejskal* vyhledával každé příležitosti k hádce s domkářem J Havlíčkem. Před krátkou dobou povstala mezi nimi opět prudká hádka, kteráž brzy vyvolala rvačku. Když 11letý syn Havlíčkův viděl, že otec je týrán, skočil s postele, volaje matku na pomoc a sám chtěl otci pomáhati. Když se však vmísil v rvačku, udeřil jej Stejskal tak prudce, že hoch naraziv o roh stolu klesl bez sebe k zemi. Několik dní na to zemřel.

(*Čas. Čech 1880.*)

Ludvík XIV., král francouzský, kázal v Alžíru hnízda loupežníků na nábřeží hrubou střelbou bořiti, nad čímž obyvatelé zoufalost pojala. I chytali tu Afričané Francouze, vázali je před děla a tak jich rozdrcené údy až do dobývajících korábů metali. Jeden alžírský lodní správčí spatřil mezi nešťastnými jednoho Francouze, jenž ho ve Francii přátelsky pohostil. I hleděl ho všemožně

zachrániti, obětuje zaň všecko své jmění a na kolenou oň prose, avšak nadarmo. „Dobře tedy!“ zvolal, vida, jak dobrodince jeho k mělu přivazují, „vypalte! Když ho nemohu vysvobodit, aspoň s ním umříti mohu.“ Vůdce hrubý té ukrutné lůzy přece se tím pohnul a ochotně nyní svolil, aby Francouz zachován byl. (*Dobroslav 1821.*)

V posledním veřejném zasedání pařížské akademie bylo přečetné a velmi vybrané obecenstvo přítomno slavnosti „udílení cen ctnosti“ v paláci Mazarinově k slzám dojato vypravováním Julia Simona o osudech slečny *Leontiny Nicolle*, která z dětinné úcty k matce své mládí, svůj život, sny a naděje pohřbila dobrovolně v ústavu choromyslných. Řečená dáma nabyla znamenitého vychování a nemalých vědomostí; přece však ucházela se před třiceti roky o místo opatrovnice v pařížské útulně pro choromyslné. Konečně vyhověno žádosti její a s nemalou radostí nastoupila povolání své, ač bylo tak trpké a nesnadné. Avšak zřeknutí se světa u dámy této nebyla žádná nešťastná láska, oklamané srdce, neb nějaký podobný, zhusta se vyskytující motiv, podnět zavdala čistá a vroucí láska dětinná k matce, jež byla — choromyslnou. Leontina nemohla ji v domácnosti opatrovati a proto zaopatřila jí ošetřování v řečené útulně. Avšak, aby nebyla vzdálena od matky své, vyžádala si jmenovaná místo v tomtéž ústavě. Jedinkou její myšlenkou byla jí matka, které obětovala každou prázdnou chvíli. Z jednoho utrpení vcházela do druhého a měla toliko jediného průvodce: vědomí, že své dětinné povinnosti vyhovuje. Plných 27 let způsobem takovým žití své trávila. Před rokem zemřela ubohá, šílená matka v náručí své dcery, kterou sotva poznala a jejíž obdivuhodné služby, prýštící se z vroucí lásky dětinné, v návalu své choromyslnosti — nevrle odmítala. (*Čas. Čech: 1879.*)

Chudobný nádeník *Tomáš* díval se v zimě na trochu dříví, co u chaloupky měl a naříkal, že nevystačí a prosil Boha o pomoc. A hle, dříví mu, jako zázračně neubývalo. Slyšelť *Vítek*, syn bohaté vdovy v sousedství, jeho nářek a s povolením matčiným v noci vždy tolik polen ke dříví nádenníkovu položil, co ve dne odebral, což jednou nádeník, když měsíc svítil, zpozoroval. Vítek šel následujícího jara do světa a když za několik let domů se vrátil, spatřil štěpnici svou, která dříve byla zanedbaná, v nejlepším pořádku. I řekla mu matka, že Tomáš stromy všecky vroubil a zočkoval a štěpnici v tak dobrý stav přivedl. Vítek se Tomáši poděkoval a žádal ho, aby povždy u něho pomoci hledal. (*Kr. Šmíd.*)

b) Prospívá.

Fl. Vespasianus, napomenut od přátel, aby se varoval a na pozoru měl před Mejem Pomposianem, o němž jde pověst, že bude jednou panovati. A nejen se ho nebál, alebrž i konsulem učinil. Když se tomu přátelé jeho divili, pravil jim: „Však si jednou zpomene na toto dobrodiní!“ (*Erasmus.*)

Znamenitého ranléka francouzského *Dupuytren-a* navštívil jednou, an mnohými pracemi celý utrmácen sobě na večer odpočinouti chtěl, stařičký venkovský farář, stěžuje si na podebraninu v krku. Urputně mu řekl ranlék, ohledav ránu, že mu není pomoci. Stařeček vyslechnuv vše pokojně dal mu na stůl pětifrank v papíře zaobalený, řka, že by mu více dal, kdyby měl a že nyní co 65letý kmet na smrt se půjde připravit. Slova ta hnula tak ranlékem, že kněze zadržel a ho ujistil, že snad přece bude lze pomoci, podvolí-li se bolestné operaci. I odebral se kněz do ústavu pro nemocné a podvoliv se u přítomnosti 5 až 600 posluchačů professora přebolestné operaci s největší trpělivostí, až se tomu všickni divili a navrátiv se uzdraven domů, přinesl právě za rok ranléku košíček s ovocem z vděčnosti. Hluboce dojala ranléka vděčnost stařičkého kněze, že, když v smrtelnou nemoc upadl, stařeček ho zaopatřiti musel. (*Blahověst 1847.*)

3. Měj ji!

viz i: „žák 1 c!“

Antonius Pius daroval lékaři Gallenu, jenž ho z nebezpečné nemoce uzdravil, korunu svou, řka: „Antonius jest císař Římanů, Gallenus nemocí.“ (*Svetonius.*)

Jedenkráte žádal starý vojín *Césara*, svého vojenského vůdce, aby jej před

soudem zastupoval. Tento, zdráhaje se osobně to učiniti, chtěl mu jiného dáti zástupce. Tu vojín odhaliv prsa dí: „Když jsi ty, Césare. v boji byl v nebezpečí, já neohlížel se po nikom, kdož by za tě bojoval; tuto viz jizvy těch ran, kteréž jsem pro tebe dostal, abych tvůj život zachoval.“ A César zapýřiv se, učinil dle žádosti svého zachranitele. (*Svetonius.*)

Když římský konsul *C. Aurelius Cotta* ostrova Lipari i s hlavním městem dobyl a donutil, aby se vzdalo, zpomenul si na velkomyslnost, kterouž král tohoto ostrova římským vyslancům kdys prokázal, ani na cestě do Derfu od liparských mořských loupežníkův přepadeni a oloupeni byli. Potomci tohoto krále byli trůnu zbaveni. Cotta službu tu potomkům splatil, že je zase uvedl v panování a od daní Římanům osvobodil, což se nestávalo. (*Gehrig.*)

Darius, šlechetný král perský, pravil k jednomu vznešenému rytíři krále Alexandra, když mu, an v krvi tonul a smrti blízek byl, podal vodu: „Příteli! největší mám bolest, že ti nemohu tvé dobrodiní odplatiti. Ale Alexandr ti to zajisté odplatí a Alexandru požehná Bůh hojně za velkomyslnost, kterouž matce, manželce a dítkám mým prokázal. Podávám mu skrze tebe svou pravici.“ (*Becker.*)

Rekové *Diomedes* a *Glaukus* chtěli se spolu potýkati, aniž by se znali. Již chtěli na sebe udeřiti, an Diomedes se najednou zastavil, řka: „Jak, mám s tebou bojovati a nevím ani s kým? Odlož tedy škrabošku, abych snad smrti tvé litovati nemusel I odhodili škrabošky oba a hle, Diomedes poznal Glauka, jenž ho nedávno přátelsky pohostil. Tu pravil Diomedes: „Rozmilý příteli, jenž jsi mne pohostil, před nebem nechci se státi tobě nevděčným!“ I objali se spolu vroucně. (*Homer.*)

Egyptčané velkou vděčností k lidem, ba i k zvířatům se prokazují. (*Diodorus Sic.*)

Filipp, byv v Thébách od Filona velmi pohostině častován a obdržev od něho mnoho dobrodiní, chtěl ho hojně obdařiti a když tento se zdráhal darů přijmouti, pravil král: „Takovým způsobem mne chceš oloupiti, abych vděčným se ti neprokázal, an až posud v darech a dobrodiní od nikoho přemožen nejsem.“ (*Plutarch.*)

Staří *Římané* vděčnými se prokázali k husám, které kapitol[illegible]m křikem zachránily, že je v chrámu Junony na veřejné útraty vydržovali. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Císař *Tiberius* velmi obdaroval Bationa, vůdce pannonského, že ho jednou, když od nepřátel ze všech stran obklíčen byl, ze záhuby vysvobodil. (*Svetonius.*)

Abraham vděčen byl svému věrnému sluhovi Eliezeru a žehnal mu a přál, aby smrti nespatřil.

Jakub vděčen byl Sáře, když mu oznámila, že syn jeho žije.

Mojžíš vděčným se prokázal k dceři Faraonově, že se ho ujala.

Jethro k Mojžíšovi, že hájil jeho dcery, přijal ho do domu svého a dal mu dceru za manželku (*2. Mjž. 2, 16. až 21.*).

David k Jonathasovi, ujav se po jeho smrti zmrzačilého syna jeho Mefibosetha; dále k Berzellaovi starci, jenž ho na útěku podporoval i jeho přijal do dvora svého (*2. Kr. 9.*; *3. Kr. 2, 7.*).

Israelité byli vděčni Gedeonovi, že je z rukou Madiánských vysvobodil (*Soud. 8.*).

David, obdržev z Amalekitských velkou kořist, poslal dary přátelům, kteří mu v nouzi přispěli (*1. Kr. 30, 26.—31.*).

Oba Tobiášové vděčně podávali archandělu Rafaeli polovici všeho, co přinesl (*Tob. 12, 5.*).

Asverus k Mardocheovi (*Esth. 6.*).

Nabuchodonosor a Darius k Danielovi (*Dan. 4.*).

Vděčni byli i:

Farao k Josefovi (*1. Mjž. 41, 17.*); Raguel k Mojžíšovi (*2. Mjž. 2, 20.*).

Josue ženě Rahab; že vyzvědače jeho vysvobodila, kázal život její i přátel jejích zachovati (*Jos. 6.*).

David k Abiatharovi (*1. Kr. 22.*); k mužům z Jales (*2. Kr. 2, 5.*).

Saul k Sinitským (*1. Kr. 15, 6.*).

Eliáš vdově Sereffte (*3. Kr. 17.*).

Eliseus vdově sunamitské (*4. Kr. 4.*)

Naaman Eliseovi, poslav mu dary (*4. Kr. 55, 15, 16.*).

Jeden z desíti malomocných, kteréž Kristus uzdravil; onen slepec u Jericha:

tchýně Petrova, která z vděčnosti Kristu přisluhovala; sv. Máří Majdalena, která i po smrti Kristově u Jeho hrobu plakala; vdovy k Tabitě, žádajíce, aby ji sv. Petr vzkřísil *(Sk. 9.)*; Lydia k Pavlu žádavši, aby ho směla pohostiti *(Sk. 16.)*; sv. Pavel z vděčnosti, že místodržitel Publius jej a druhy jeho vyčastoval, uzdravil modlitbou jeho syna *(Sk. 28.)*.

Sv. *Cyprián* přijal jmeno Coecilius z vděčnosti ku knězi Coeciliu, který ho ku křesťanství obrátil.

Eusebius caesarienský přijal jmeno doktora a mučeníka Pamphila.

Josef, dějepisec, přijal jmeno Flavius od císaře Flavia Vespasiana, který mu hodnosti udělil. *(Cornelius.)*

Sv. *Řehoře*, biskupa arménského, ujala se jedna žena z vděčnosti, že ho slyšela slovo Boží hlásati, když strašně ztrýzněn od krále Tiridata uvržen jest do vlhké prohlubně a poskytovala mu napotom, když poněkuď se zotavil, pokrm a nápoj, takže na životě zachráněn jest. *(Šmída: Repertorium.)*

Sv. *Sabinu*, biskupu z Assisi, poskytovala jedna křesťanská paní, když ve vězení dlel, rozličné pokrmy. Z vděčnosti uzdravil Sabinus později jejího slepého vnuka modlitbou. *(Šmída: Repertorium.)*

Alfons, král aragonský a sicilský, od nikoho se nedal vděčností a úslužností zahanbiti. *(Panormitanus.)*

Obyvatelé města *Antiochie* takovou láskou a vděčností ku svému bývalému biskupu Meleciovi byli naplněni, an jim mnoho dobrého učinil, že své dítky po něm jmenovali, jeho podobiznu na mísy, číše a nádoby vyrýti dali, aby tak povždy svého dobrodince na mysli měli. *(Sv. Jan zlat.)*

Domingo, statkář v Americe, měl věrného sluhu mouřenína, jemuž mnoho dobrého prokázal, ba i svobodu mu udělil, takže se stal majetným a oženiv se žil šťastně. Zatím prodal Domingo vše, odebral se do Paříže, kdež o všechen majetek přišed, opět se navrátil do Ameriky. Tu opuštěn prosil Boha o přispění a hle, onen otrok bývalý sešel se s ním a z vděčnosti rozdělil se s ním o majetek svůj. *(Šmída: Repertorium.)*

Jaromír, kníže český, zajat byl na honu od Vršovců a krutě mučen. Hovora, knížecí lovec, spatřiv to, ihned spěchal do Prahy nazpět a Pražané knížete vysvobodili. Z vděčnosti propustil Jaromír Hovoru z poddanství a učinil jej zemanem, což se slavným způsobem na hradě pražském stalo. *(K. Vl. Zap: Kronika.)*

Malý *Jeník* pásl stádo vepřů a že měl malou službu, nemohl si ani střevíce koupiti. Proto ale byl Jeník vesel a pohlížeje na krásnou přírodu, ukazoval v oku ohnivém ducha čilého. Jednou ho zastihl kardinál, pospíchaje do Říma a poznav v Jeníku čilého pacholíka, povzbudil jej, aby přišel do Říma a tam studoval. Pacholík uposlechl rady té a v brzku cestoval do Ženevy, kdež, ano bylo strašné vedro, a an šel bos, pro bolesti, kteréž v nohou cítil, plakal. I uslyšev nářek ten jeden obuvník, daroval mu střevíce s přáním, aby se stal kardinálem. Jeník dospěl vskutku až do Říma, našel zde u onoho kardinála podpory a jsa pilný a mravný přivedl to až na kardinála a arcibiskupa v Ženevě. I nezapomenul na onoho obuvníka a že upadl v bídu, podporoval ho a živil až do smrti. Na památku svého nízkého rodu dal si obraz vymalovati, an co pacholík pase stáda. *(Šmída: Repertorium.)*

V sedmileté válce nalezl na bojišti jeden *pruský husar* mladého rakouského důstojníka, jenž ho prosil, aby ho usmrtil a bolesti jeho učinil konec. Než husar donesl jej do nemocnice na ramenou a tak od jisté smrti vysvobodil, začež mu tento z vděčnosti dal na památku hodinky. Po válce byli husaři rozpuštěni a tu hledal si onen husar službu u knížete Esterhazy-ho. Když mu byl předveden, poznal v něm kníže svého ochrance, což i hodinky dokázaly, a zaopatřil mu dobrou službu. *(Chr. Kinderzeitung.)*

Chlapeček mlynářův padl do vody a byl by se utopil, kdyby ho byl soused, vesnický kovář, nevytáhl. Rok na to vyšel v kovárně oheň a skoro celý dům již hořel, než to kovář zpozoroval. I vyběhl a zachránil se s dětmi a se ženou. V tom leknutí zapomněli na nejmenší dcerušku. Dítě se dalo v hořícím domě do pláče, nikdo však ne-

chtěl se pro ně odvážiti. V tom přiběhl mlynář, skočil skrze plamen, vynesl šťastně dítě, dal je kováři do rukou a pravil: „Chvála Bohu, že mi dal příležitosti, oplatiti vám, co jste mi půjčil. Vytáhl jste mi syna z vody a já vynesl s pomocí Boží dcerušku vaši z ohně.“ (*Kr. Šmíd.*)

Jistý *kníže* musel v čas války, přestrojen za rolníka, na útěk se dáti. I byl od jednoho rolníka vlídně přijat a uschován, že nepřátelé ho nenalezli. Když kníže opět vlády nabyl, povolal onoho rolníka k sobě a ctil ho u dvora jako svého otce. (*Wiser.*)

Leopold babenberský zachoval na honbě císaři Jindřichu I. život, že medvěda, který naň dorážel, zabil, ano císaři lučiště prasklo. I poděkoval Jindřich Leopoldu za zachránění života a dav mu rozlámané lučiště ujistil ho, že začkoliv vykázav se tímto lučištěm, žádati ho bude, obdrží. Uplynulo mnoho roků a tu přistoupil jednou k synu Jindřichovu, jenž zatím zemřel, Ottonovi I. a žádal císaře, aby mu východní tak zvanou Marku daroval, což mu i císař, uzřev lučiště, udělil. (*Šmída: Repert.*)

Když papež *Lev XII.* ještě co papežský vyslanec v Augsburgu těžce onemocněl, ujal se ho jeden tamní lékař a neunavností svou na životě ho zachoval. Když vyslanec se stal papežem, nezapomenul na dobrodiní lékařovo, sám mu psal a děkovav mu udělil jemu a rodině jeho papežského požehnání. (*Šmída: Repertorium.*)

Milánští, když císař Bedřich pomocí českého krále Vladislava Milána dobyl, poslali tomuto, že velmi lidumilně se k nim choval, darem svícen, kterýž měl od Šalomouna pocházeti, a deset tisíc dukátů, což král do chrámu sv. Víta v Praze odvezl. (*Dubravius.*)

Jistý *missionář* z tovaryšstva Ježíšova rozstonal se následkem neunavné práce a péče morem raněných sám na morovou ránu. I nemálo ho to rmoutilo, že nemohl se nikterak odsloužiti těm, jenž s nebezpečenstvím života oň péči měli, až mu konečně napadlo: „Prosím Boha, abych zásluhy, jež trpělivostí a odevzdáním u Něho nabýti doufám, za vás obětovati a na vás přenésti mohl!“ (*J. E. Veith.*)

Prefekt *Modestus*, byv na přímluvu sv. Basilia, biskupa v Cesarei, a modlitbu jeho z nebezpečné nemoce vyhojen, veřejně hlásal, že má mu za život co děkovati a vždy byl mu napotom oddán. (*Sev. Raf. Voborník.*)

Když *Napoleon I.* ve vojenské škole v Brienně se vzdělával, jídával rád ovoce a tu mu začasto jedna ovocnářka čekala. Když školu tu opouštěl, zůstal několik tolarů ovocnářce dlužen, kteréž mu ona odpustila. Zatím Napoleon se stal císařem a tu nezapomenul na onu ovocnářku, alebrž vyhledal ji a postaral se o jejího syna i dceru. (*Thusnelda.*)

Jeden bohatý bezdětný *pán* ujal se chudého nadaného pacholíka a vzal ho za svého syna a dědice. Mladík, když dobrodinec zemřel, každého dne se postavil před jeho podobiznu a celé hodiny zde trávil slze, připomínaje si lásku dobrodincovu a celuje jeho podobiznu. (*Hunolta káz.*)

Papež sv. *Pius V.* musel jednou u jistého rolníka přenocovati, jenž, ač chudý byl, ho vyčastoval, jak jen mohl. Když Pius později se stal papežem a jednou z kostela šel, poznal mezi davem lidstva onoho rolníka. I zavolal si ho ihned a otázal se ho, jest-li před mnoha lety jednoho kněze, dominikána, u sebe přes noc nechal? Rolník se nemohl více upamatovati, za to nezapomenul na to papež a přehojně se mu odměnil. (*Hunolta: káz.*)

Sv. Otci *Piu IX.* zachoval jistý Giovanni život, vytáhnuv ho z rybníka, kamž co pachole upadl. Za to ovčáka tohoto z vděčnosti Pius co papež i s dcerou bohatě odměnil. (*Blahověst 1870.*)

Papež *Sixtus V.* povznesl se z nízkého rodu na sv. Stolici, byl ť ve svém mládí chudým pastýřským pacholíkem. Když ponejprv do Říma přišel, byl tak chudý, že musel lidi žádati o almužnu a obdržev dárkův, nevěděl, má-li jimi zahnati hlad, aneb má-li si koupiti střevíce, jichž potřeboval. I stál tu zamýšlen před jednou boudou a když ho jeden kupec v rozpacích pohříženého spatřil, otázal se ho, co jej hněte? Pacholík mu zjevil bídu svou a kupec ho nasytil. Nyní si mohl pacholík i střevíce koupiti. Když se pak stal papežem,

pamatoval na onoho kupce a hojně mu dobrodiní odměnil. *(Leop. Chimani.)*

Jedné bohaté *vdově*, kteráž byla velmi štědrá, upadl jediný syn do studně, kdež by se byl jistě utopil, kdyby mu byl sv. Theodosius ku pomoci nepřispěl. Uslyševši matka od synáčka, kdo ho na životě zachoval, ihned spěchala do kláštera a se slzami v očích Theodosiu děkovala. *(Fr. Hunolt.)*

Vdova.

1. Nevdávaly se.

Anna, urozená římská paní, nijakým spůsobem od svých příbuzných a přátel k tomu se nedala pohnouti, aby podruhé se vdala, řkouc: „Buď by byl budoucí manžel můj hodný a pak bych se musela ustavičně strachovati, abych ho neztratila, anebo zlý a tohoto zla mohu si, nevdám-li se, ušetřiti.“ *(Beyerlinck.)*

Kornelia, dcera Afrikána a manželka Tiberia Graccha, nevstoupila po smrti manželově v sňatek s králem Ptolomaeem. *(Beyerlinck.)*

Marcella větší otázána od matky, proč co vdova opět se nevdává, odpověděla, že nechce.

Valeria po smrti manžela Servia se více nevdávala. *(Beyerlinck.)*

Marcia, mladší dcera Katonova, otázána, proč co vdova se nevdává, odpověděla, že nenalezá muže, jenž by po ní více toužil, než po jejím jmění. A ustavičně pro svého manžela truchlila. *(Beyerlinck.)*

Sv. *Galla*, dcera římského konsula, ztratila již v prvním roce svého manžela a nevdávala se více, ač jí k tomu lékaři radili, řkouce, že pro ohnivou povahu dostane vousy, což se i stalo. Později vstoupila do kláštera. *(Sv. Řehoř.)*

Sv. *Makrina*, sestra sv. Basilia a sv. Řehoře nyz., pověstná pro svou neobyčejnou krásu, žila s manželem jen několik dní a tu více se nevdala, alebrž jen Bohu sloužila. *(Sv. Řehoř nyz.)*

2. Zůstaly věrny.

Vdovy v *Goe* nenosí více oděv barvy veselé a hlavy si napotom vždy stříhají. *(Listy z Indie.)*

Sinenští u velké vážnosti mají vdovy, které se více nevdávají; dostávají dary a i mnohými svobodami obdařeny jsou. *(Beyerlinck.)*

Císařovna *Marie Terezie* stavši se vdovou, dala si překrásné vlasy své ostříhati a nosila od této chvíle až do své smrti smuteční oděv. Osmnáctého každého měsíce odebrala se do své komnaty, zcela černě potažené a modlila se tam; v tento pamětní den za zesnulého nesměl ji nikdo vytrhovati. Každoročně v den úmrtí dne 18. srpna navštívila hrob císařův u kapucínů ve Vídni. V Inšpruku založila nadání pro 12 panen, kteréž se za věčný poklid zesnulého modliti musely. *(A. Hellmuth.)*

3. Chovej se!

a) Buď čistotna!

Čistotu zachovaly co vdovy:

Juditha, nepoznavši muže po smrti manžela. *(Jud. 8.)*

Ruth, jižto Booz blahoslavil. *(R. 3, 10.)*

Anna, vdova Fanuelova. *(Luk. 2, 36.)*

Sv. *Alžběta*, dcera krále uherského, ovdověvši v mladém věku, obrátila péči svou na chudé a nemocné; krmila lačné, zarmoucené těšila, nemocné navštěvovala, sama jim pokrmy připravovala a postele stlala a chudým mrtvým opatřovala slušný pohřeb, protož nazvána byla matkou chudých.

Sv. *Eufrasia*, římská paní, jsouc ještě mladá, velmi urozená a mocná, ovdověla a byvši od císaře k druhému manželství vyzvána, opustila raději všecko své jmění a odebrala se tajně do Thebondy, kdež o sv. tichosti mezi svatými živa byla a zemřela.

Quirina, matka sv. Vavřince justin., patriarchy benátského, stavši se vdovou v roce 24tém věku svého; ztrávila celý ostatní život v zdrženlivosti a čistotě a podle předpisu sv. Pavla spravujíc dobře svůj dům a vychovávajíc syny své v bázni Boží, trvala dnem i nocí na modlitbách, udělovala hojné almužny

chudým a nabízela syny své skutkem i slovem k milosrdenství.

(*Macanovy příklady.*)

Sv. *Felicitas*, mučenice, urozená paní římská, byla matkou sedmi synů. Po smrti manžela svého zaslíbila se věčnou čistotou, byla toliko živa Pánu Bohu a jedině v službě jeho útěchy v protivenství hledala. Syny vychovati v bázni Boží, bylo největší starostí její. Její obcování čisté a svaté bylo všem dušem věrným příkladem nejskvělejším, ba i mnozí pohané, vidouce její život, zamilovali si víru Kristovu.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Klotilda, choť Klodovika, krále francského, po smrti manželově do Turonu se odebrala a zde čistě po celý čas života svého žila, slouže Bohu a málo kdy Paříž navštívivši.

(*Sv. Řehoř tyr.*)

b) Služ Bohu!

Sv. *Brigitta* byla po smrti svého chotě ještě skoro třicet let živa. Jsouc nyní mnohých starostí a překážek zbavena, oddala se s největší horlivostí životu kajicnému. Nejprv rozdala statky svým dětem, pak se odděla v roucho hrubé a neustále se cvičila ve skutcích milosrdných a kajicných.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Eleonora*, choť Jindřicha III., krále anglického, ztrativši svého manžela, umínila si vdovství své zcela obětovati Bohu a proto vstoupila do kláštera, kdež zbožností a nevšední štědrostí se vyznamenala. (*Jan Černohouz.*)

Sv. *Johana Františka ze Chantal* stavši se v 28tém roce věku svého vdovou, zcela službě Boží se zasvětila a slibem se zavázala, že více se neprovdá. Skvostná roucha rozdala chudým, rozpustila čeleď štědře obdařenou, žila sama pro sebe a čas věnovala jen dítkám, modlitbě, pracím domácím, chudým a nemocným. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Kateřina jan.* stavši se vdovou, odtrhla se úplně od věcí stvořených a spojila se s Bohem co nejsrdečněji a konala dobré ctnosti a skutky.

(*H. J. Karlíka: Živ. svatých.*)

Sv. *Ludmila*, patronka naše, dává nám krásný příklad vdovství. Co vdova odřekla se vší slávy a nádhery světské a v tiché zbožnosti a dobročinnosti trávila tu život svůj. Zemřela světu a rozkošem jeho zcela a žila více Bohu a ku spasení duše. Tělem sice žila na světě, duchem ale více meškala v krajinách věčnosti. Zvláště pak vychovala bohabojně vnuka svého sv. Václava.

(*Frencla: Postilla.*)

Sv. *Olympias*, stavši se po 18 měsících manželství vdovou, nevdávala se více, ač proto musela mnoho snášeti a ač jí bylo teprv 18 roků. Když své statky nazpět obdržela, použila důchodů nesmírných k dobročinným skutkům. Sama byla živa co nejskromněji a snažila se přikázaní, jež apoštol o vdovách dal, co nejsvědomitěji plniti. V oděvu byla jednoduchá a stydlivá. Udělovala jen dobrodiní a odumřela světu a proto pro ctnosti své vůbec byla ctěna.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Symforosa*, matka sedmi synů, ovdověvši, žila po smrti manželově se svými dětmi, velmi nábožně je vychovávajíc, modlila se a konala dobré skutky.

(*H. J. Karlíka: Životy svat.*)

Františka, hrab. Slavatova, po smrti manžela svého Joachima, slíbila před zpovědníkem Pánu Bohu, že dochová vdovskou čistotu. Na ten slib pořád pamatujíc, prosila den jak den Ducha svatého o milost zdrželivosti. Život její lze ustavičnou Boží chválou nazvati. Vstávala o 4. hodině. Procitnuvši, žehnala znamením sv. kříže čela, úst a prsou, vzývajíc nejsv. Trojici, aby ráčila celý ten den říditi její myšlenky, řeči a skutky. Velebnou svátost klečmo pozdravivši, modlila se s komornou růženec, prosila matku milosrdenství, svatého Josefa, pěstouna Páně, svého anděla strážce a jiných svatých o přímluvu před Bohem, aby ji v ten den všelikého hříchu uchovati ráčil. Čítala v nábožné knize. Obcujíc nejsv. oběti, rozjímala skroušeně muky Páně. Po skrovném obědě rozmlouvala o věcech nebeských. O 6. hodině večer odbývala s komornou růženec. Chodívala často k sv. zpovědi a přijímala třikráte do téhodne. Povždy sloužila Bohu, odpouštěla protivníkům, jednoduchý oděv nosila, z jmění svého velikou pomoc činila chudým, na zvelebení služeb Božích dávala peníze, pokoru skutkem konala, mrtvila se. (*Drahé kameny.*)

Přibyslava, sestra sv. Václava, ctihodná matrona a od kolébky Kristu

Pánu sloužiti naučena, ovdověvši, více se nevdávala, nýbrž se zcela službě Boží odevzdala, neustávajíc na modlitbách, postech a bděních trvati dnem i nocí. (*Čas. kat. duch. 1847.*)

c) Pečuj o vychování dítek!

Anthusa, matka sv. Jana zlat., ztrativši ještě mladá manžela, zůstala vdovou, aby všecku svou péči vychování svého syna mohla věnovati. Onať zaopatřila synu svému nejlepší učitele a vedla ho k dobrému, tak že učitel Janův Libánius zvolal: „Jaké to matky ti křesťané mají!“ (*J. Bílého Legenda.*)

Eutychia, matka sv. Lucie, ovdověvši záhy, nevdala se více a dala si zvlášť na tom záležeti, aby se Lucie víře křesťanské dokonale vyučila a kroky své přikázaními Kristovými dokonale spravovala. I vodila dcerušku k hrobům sv. mučeníků a povídala jí o slávě a blaženosti, jakáž mučeníky v nebi očekává. A tak sv. Lucie již v útlém věku příkladu sv. mučeníků následovati se snažila a panenství Kristu zaslíbila.

(*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Kvirina, matka Vincence, patriarchy benátského, ušlechtilá žena, ovdověvši v 24 roce věku svého, více se nevdávala, alebrž veškerou péči na vychování dítek svých obětovala. Žila zbožně, mrtvila se a dobré skutky konala, stavši se všem vzorem zbožnosti a dobročinnosti. (*Surius.*)

Marina, matka sv. Fulgentia, biskupa v Ruspě, porodivši syna, brzy na to stala se vdovou. I vychovávala dítě velmi pečlivě nejprv sama, pak ho odevzdala výtečným učitelům. Zůstavši vdovou přivedla to výtečným vychováním tak daleko, že viděla, an synáček prospívá v moudrosti, pobožnosti a ctnosti a v milosti u Boha i u lidí.

(*J. Bílého: Živ. svat.*)

Matka sv. *Petra Nolasky* stavši se vdovou zdvojila péči o jinocha 15letého a slovy i příkladem svým k bohabojnosti, častému modlení a sv. věcí rozjímání vzbuzovala.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

4. Vdov se ujímej; neubližuj jim!

viz i: „skutek milosrdný duchovní 4 b“; „hřích proti Duchu sv. 3!“

Sv. *Ivo* byl právní a horlivě před právem hájil vdov a sirotků a sám se za obhájce nabízel a vše to konal bezplatně, ba i sám útraty platíval.

(*Frencla: Postilla.*)

Císařovna *Eudoxia* z lakoty utlačovala vdovy a sirotky a nešetřila práva žádného. (*J. Bílého: Legenda.*)

Velikonoce;

viz: „svátky 4 b!“

Věci poslední.

1. Pamatuj na ně!

Na tržišti v Athenách objevil se jednou *Diogenes*, mudrc, co obchodník, vystavěl si skvostnou boudu, na kterou velkými písmenami napsal: „Zde se prodává moudrost!“ Sám pak ohnivými slovy okolojdoucí pobízel, aby tak vzácné zboží kupovali. Darmožrout jeden to uslyšev, poslal k němu služebníka, řka: „Jdi a optej se kupce, jak mnoho moudrosti prodá za tři groše?“ Diogenes přijav peníze, dal mu za ně toto naučení: „Pomni při všem na konec!“

(*Hungari.*)

Na ně pamatovaly moudré panny. (*Mat. 25.*)

K sv. *Filipu ner.* přiběhl jeden mladík a vypravoval mu plnými ústy, že otec jej na vysoké školy pošle. Sv. Filip tázal se krátce: „A co potom?“ „Inu potom bude ze mne učený muž.“ Svatý: „A co potom?“ Mladík: „Potom budu zastupitelem právním a každý bude mne ctíti.“ Svatý: „A co potom?“ Mladík: „Pak sobě koupím statky a skvostně budu žíti.“ A svatý ještě jednou se táže: „A co potom?“ a když mladík umlkl, odpověděl sám: „A potom zemřeš a potom nastane soud!“ Toto slovo poslední jako blesk projelo duši mládence, tak že myšlenky a snahy své obrátil k nebi. (*Okáče kázaní.*)

Sv. *Notker* žerty a šprýmy nerad poslouchal, neřku-li že by je sám byl dělával, nýbrž vždy na jazyku měl: „Pamatuj na poslední věci a nikdy nezhřešíš.“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Bohabojný arcibiskup kambriánský, *Vilém Gremberg*, měl ve svém pokoji na klekadle, ano i pod svým erbem tato pamětihodná slova napsána, která často čítával: „Na nitce život, na životu smrt, na smrti pak věčnost!“ (*Macana výb.*)

Jistý *poustevník* otázán, která kniha by ho nejvíce dojímala, odpověděl: „Kniha, která na mne největší dojem činí, má jen tři listy. První list její jest černý a pamatuje mne na smrt; druhý jest bílý a připomíná mi věčnou radost blažených; třetí ale jest červený a oznamuje mi věčný plamen zatracenců.“ (*Lohn. bibl.*)

2. Prospívá.

a) Chrání od hříchu.

Sv. *Jan Eliáš* v modlitbách a lkání trávil celé noce a aby před hříchem byl jist, měl smrt, spravedlivý soud Boží ustavičně na mysli a nezhřešil. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Měli jsme v klášteře na hoře Horeb *bratra*, kterýž po vlažném a nepořádném živobytí těžce onemocněl a upadl do bezcitelnosti. Když opět pookřál, uzavřel se do komůrky a byl napotom ještě 12 let přísně o samotě a o skrovném pokrmu živ. Po uplynutí toho času znovu onemocněl. Tu otevřel dvířka cely své a bratří shromáždivše se u smrtelného lůžka, prosili jej, aby jim na rozžehnání několik slov promluvil. Načež nemocný řekl: „Odpusťež, bratří moji! žádný, kdož smrti, soudu, pekla a nebe jest pamětliv, nebude nikdy s to, aby se dopustil hříchu.“ (*Sv. Jan klim.*)

b) Vede k pokání.

Sv. *Roland* z řádu kazatelského zanedbával v mládí veškeré služby Boží a za to hodovával tím veseleji ve společnostech. I stalo se jednou, že přesycen jídlem a pitím, potají se vytratil ze společnosti a přišed domů, chtěl se ze své podnapilosti vyspati. Než nemohl nikterak usnouti a když tak o tom a onom přemýšlel, přišly mu na mysl také tyto otázky: „Kde jest nyní kvas ten, kterýž jsme slavili? Všecko pominulo a co mi z toho zbylo? Nic, leč unavené údy, přeplněný žaludek a obtížené svědomí. Jak by se mi vedlo, kdybych ještě této hodiny před soudnou stolici se dostaviti musel? Ó, jak draze bych musel zaplatiti radosti ty, kterýchž jsem požíval?“ A když tyto a podobné myšlenky vstupovaly mu na mysl, vzchopil se Roland z lůžka svého a též noci ještě ubíral se k poblízkému klášteru dominikánskému, kdež ochotně přijat jest a co kajicník také v pověsti velké svátosti život svůj dokonal. (*Mehlera příkl.*)

Bohabojný jeden *biskup* rozněcoval se k upřímné zkroušenosti a opravdové lítosti, že v samotě rozjímal a si živě představil: hrob, nebe, peklo a horu Kalvarii. Tělo, ono mistrovské dílo Boží, stává se pokrmem červů. A příčina zohyzdění těla jest smrt a smrt následek hříchu. Kterak bych tedy hřích mohl milovati? Od hrobu povznášel se k nebi, místu radosti nesmírné, nevyslovné. A pro nebe jest určen každý člověk bez rozdílu stavu. A překážkou nebe jest hřích. Kterak bych mohl milovati tedy škůdce tohoto, hřích? Pak se v duchu odebral do pekla, místa pláče, muk a zoufání bez konce. A proč přicházejí ubozí do pekla? Pro hřích. Ó, učiň Bože, abych z celého srdce hříchu nenáviděl! Posléze obrátil se ku kříži na hoře Kalvarii. A tu kleče, pod křížem rozjímal muky Kristovy nevyslovné. A původem bolestí Kristových jest opět hřích. Ó chci raději všecko, ba i smrt podstoupiti, než hříchu se dopustiti. (*Blahověst 1851.*)

Věčnost.

1. Jest potřebná; i pohané věřili; nemůžeme si ji představiti.

Jistý *kníže*, jenž v Rakousku žil a 90 roků věku svého dosáhl, nečinil po celý život svůj nic jiného, leč jedl, pil a hrál a hodoval. Rozkošník ten nevěděl, co jest chudoba, bolest a neštěstí. Když se o jeho smrti císař Bedřich IV. dověděl, pravil: „Tu mám nejzřejmější důkaz, že duše lidská nesmrtelná jest a že jest život věčný; nebo spravedlivý Bůh musí tam učiniti narovnání, abychom poznali, jak bezbožní bez trestu procházejí a ctnostní bez odplaty umírají.“ *(Aeneáš Silvius.)*

Jakýsi *mladík*, šlechtic, který jen v lenosti a rozkošech čas mrhal, potkal mnicha přísné řehole, jdoucího bosýma nohama, druha ze studií. I osmělil se jej osloviti, řka: „Ctihodný otče, vy jste si vyvolil přísný stav, jehož vám nezávidím, není li více žádného života po smrti.“ Mnich pohledl přísným okem na rouhavého mladíka a řekl: „Co máš ale ty k očekávání, je-li ještě jiného života na věčnosti?“ *(Leop. Chimani.)*

Dle učení *Řeků* a *Římanů* vedl po smrti duši Merkur, posel bohů, do podsvětí. Podzemí bylo tak hluboko pod zemí, jako nebe nad zemí. U vchodu byl palác noci, kde i spaní, smrt, sny, žalosti, starosti atd. přebývaly. Za palácem přišel stín (duše) člověka k řece Styxu, přes kterýž zamračený lodník Charon za 1 neb 2 oboly převážel. Kdo nezaplatil aneb pohřben nebyl, nebyl převezen a musel 100 roků blouditi po břehu; proto dávaly mrtvolám 1 neb 2 oboly do úst. Za Styxem bděl trojhlavý pekelný pes Cerberus, jenž řval strašně a každého do podsvětí, ale žádného ven nepustil. Nedaleko seděli soudcové podsvětí: Minos, Aeakus a Rhadamanthus, kteří duši na louku blažených anebo na louku zavržených odsoudili. V pravo bylo Elysium, říše blažených, obklíčen řekou Lethou, z níž kdo se napil, na život pozemský zapomenul. A zde na krásné louce se veselili a milovali. *(Šmída: hist. kat.)*

U Slovanů připadaly slavnosti na počest zemřelých na jaře a slavily se spolu s omlazením čili znovuzrozením přírody a to jest důkazem, že Slované věřili v další život po smrti. Za těchto slavností čili zpomínek lili víno na mohyly mrtvých a stavěli na ně stravu i pokrmy, myslíce, že se toho všeho nebožtíkům dostane.

(K. Vl. Zap: Kronika.)

Staří *Germané* domnívali se, že padlí v bitvě hrdinové do Valhaly se dostanou a sladký nápoj z lebek nepřátel pijou a s bohy na honech divokých kanců se vyráží a tyto jedí. — Indové míní, že duši, ukončivší své cestování, konečně moksy, t. j. blaženého dívání se na Boha dostane. *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Určitě mluví o věčnosti Písmo sv.: *(1. Mojž. 35, 29, 25.; 8, 10.; 49, 28—33.; 50, 1—13.; 5. Mojž. 32, 50 a 34, 5—7.; Řím 11, 33.)*; Kristus mluví o věčnosti *(Mat. 25, 31.; Luk. 16, 19.; Mrk. 9, 42—47.; Ezechiel 37, 1—14.; Daniel 12, 2.)*

V jednom klášteře milovali se dva *mnichové* zvláštním přátelstvím. Láskou k sobě rozníceni, nejraději o těch věcech spolu rozmlouvali, jenž nad hrob sáhajíce rouškou tajemství zastřeny jsou. I dali sobě slovo, že kdo z nich dříve zemře, tomu druhému se zjeví a jak to tam na věčnosti vyhlíží, oznámí. I stalo se po několika letech, že jeden z nich umřev, velký zármutek druhému způsobil. Na živě pozůstalý stále na nebožtíka pomýšleje, neustál modliti se zaň a té chvíle dočkati se nemohl, zda-li se mu skutečně zjeví. Jednoho dne, an v podobných myšlenkách pohřížen samotný ve své komnatě seděl, náhle se mu zjeví oželený přítel a na otázku: „Nu, kterak jest to na věčnosti?“ odpověděl: „Ani, jak ty myslíš, ani jak jsem já myslel, ale zcela jinak!“ *(Pr. Ondrák.)*

2. Pro ni čiň mnoho!

Již *Cicero* pravil: „Moudrému nic pozemského se nezdá velkým, porovná-li to s věčností.“

Olympius, velmi zbožný mnich, dobrovolně se uvěznil v drsné skrýši blíž Jordánu a když se ho kdosi po příčině otázal, odpověděl: „Milý synu! toto všecko velmi skrovné jest, porovnáš-li to s věčností.“ *(Langius.)*

Pater *Akvila* praví: „Kdo ve věčnost věří a přece se nepřičiňuje, aby svatě

žil, zasluhuje, aby byl zavřen do blázince."

Justus Lipsius po celý život svůj připravoval se na věčnost a přece doba hroznou se mu zdála, kdy do ní vstoupiti měl. V úzkosti se utekl ku P. Marii a žádal o přímluvu, aby spasení dosáhnul. (*Wiser, Lex.*)

3. Pamatuj na ni!

David, král, často rozjímal o věčnosti. (*Ž. 76, 6. 7.*)

Sv. *Augustin* připomínaje si věčnost, úpěnlivě vzdychával: „Pane, zde pal, zde sekej, zde muč, jen na věčnosti odpusť!" (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Bernard*, ač jen malých poklesků se dopustil, praví o sobě: „Umínil jsem si, že nikdy se nezasměju, dokuď neuslyším hlasu od Boha: „Pojďte blahoslavení!" Nikdy neustanu plakati, dokuď neuslyším, že osvobozen jsem od výroku: „Jděte ode mne, zatracenci!" (*Sv. Bernard.*)

Kdykoliv sv. *Terezie* čtla o budoucích radostech anebo o věčných mukách pekelných, říkávala jako u vytržení: O, věčnost, věčnost! Věčně se trápiti, věčně se radovati, bez konce v mukách, bez konce v radostech trvati!" (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Terezie*, kolikrátkoli uslyšela hodiny bít, vždy hluboce a skroušeně vzdechla: „Ach, zase jsem o jednu hodinu bližší věčnosti!" (*Macana výb.*)

Císař *Karel V.* nosil na pravici své prsten, v němž místo drahého kamene vloženy byly malé hodinky, aby pamatoval na prchající čas a věčnost. (*Pr. Ondrák.*)

Jeden *mnich*, ukryl se v poustevně a zde opakoval slova: „Ó, věčnosti! ó, věčnosti!" (*Sv. Alfons Lig.*)

Prospíváť.

a) Vede k polepšení.

Papež *Alexandr* všemožně se přičiňoval, aby jednoho zkaženého a spustlého vojína obrátil, avšak nadarmo. I daroval konečně vojínu krásný prsten s tou žádostí, aby, kdykoliv naň pohlédne, si zpomenul na věčnost. A hle, již za několik dní přišel vojín k papeži, vrhnul se mu k nohoum skroušeně, činil pokání a opravdu se polepšil. (*Wiser.*)

Josef Mansi, notář, vypravuje o sobě: „Šel jsem v záležitostech svých okolo chrámu Panny Marie, kdež bylo právě kázaní. Zvědavost táhla mne do chrámu. Kazatel mluvil o věčnosti. Slovo věčnost proniklo srdce mé tak, že mně stále znělo v uších a buďto že jsem jedl nebo spal neb cokoliv jiného činil, zdálo se mně, jako bych neustále slyšel: „Ó věčnosti, kteráž nikdy nebudeš míti konce!" I nemohl jsem to déle vydržeti; roztrhl jsem vazby, které mne poutaly k světu a v kláštěře nalezl jsem přežádoucího pokoje." (*Mansi.*)

Jedna *paní*, která Bohu nesloužila, obrátila se na slova P. Avily: „Pomněte povždy na ta dvě slova: „vždycky, vždycky!" (*P. Avila.*)

Jedna mladá *paní*, která odpoledne a navečer ve společnosti v karty hrávala, navrátivši se jednou domů, nalezla děvečku, ana ve vzdělávající knize četla. I pravila k ní: „Ó ubohá blouznilko! jak jen můžeš tak dlouho v takové knize čísti?" I lehla si, ale nemohla spáti, i házela sebou a vzlykala, napotom pravila k služce: „Četla jsem v tvé knize slovo, které mi nedá spáti — věčnost" I dojmulo slovo to mladou paní tak, že se hraní v karty vzdala a opravdu o spasení své se starala. (*Mehlera: příklady.*)

Jistý *kněz* kdys večerem povolán jest k nemocnému. Když byli sami dva, osvědčil churavec bez okolku: „Vašnosti, já vás dal zavolati, jenom aby se nedalo lidem pohoršení. Ostatně můžete sobě ušetřiti práce. Vaší potěchy není mi potřebí. Já nevěřím, že jest věčnost. Mluvme o něčem jiném!" Kněz, pravý to muž Boží, zarazil se poněkud, ale nepozbyl ducha. Pomlčev za některou chvilku, modlil se k Bohu o pomoc a světlo s hůry; načež mlčky hodinky vyňal a prstem ukazuje na dvanáctou, hlasem důstojným vece: „Až tudy bude ručička, seznáte, přesvědčíte se, zda li jest věčnost čili nic." To pověděv, odebíral se od nemocného, zaslepenou duši poručenu činé Bohu. A hle, slovům jeho požehnal Bůh. Neminulo čtvrt hodiny a již byl u kněze posel, žádaje, aby se vrátil k němu. Duchovní otec pospíšil sobě a nevěrec byl již zcela proměněn. Víra se vrátila do srdce a on se skroušeně vyzpovídal

a s pohnutým srdcem přijav nejsvětější Svátost zesnul v Pánu. (*Blahověst 1856.*)

b) Síli v povolání; utrpení.

Kdys přišel mladý *mnich* k bohabojnému kmetu, opatu Alexandru, žádaje ho: „Otče, uděl mi požehnání. Zde u vás mne to cele omrzelo. Dovol, ať v pokoji odejdu odsuď.“ „Synu můj!“ vece na to věhlasný kmet, „omrzelost tvoje jest mi znamením, že's posuď nepomněl náležitě ani na radost nebes, ani na hrůzy muk pekelných. Bys to byl učinil, oč, že by se ti neošklivila ni modlitba, ni práce sebe těžší. A protož radím tobě: nepřenáhluj se a svědomitě skoumej, co tě zahání od nás.“ (*Blahověst 1856.*)

Tomáš Morus, zůstav Bohu a Církvi věren, byl do vězení uvržen a k smrti odsouzen. Tu ho manželka s pláčem žádala, aby pro ni a dítky své králi Jindřichu VIII byl po vůli. Avšak Morus otázav se manželky, kolik asi roků štěstí pozemské by trvalo a obdržev od ní za odpověď, že asi 20, odpověděl: „Chceš tedy věčně trvající čest a neskonalou blaženost za mrzké štěstí 20 roků vyměniti? Ó zachovej mne Bůh před takovou výměnou! Raději chci vše ztratiti, než věčnou blaženost!“ (*Annegarn, Weltg.*)

Když sv. *Polykarp* se soudruhy byli strašně mučeni, že ti, co to viděli, až plakali, tito ani nepovzdechli. Majíce věčnost na mysli, rádi, jakož i všickni mučeníci, snášeli muka. (*Ruinart, Acta Mart.*)

c) Vede k svatosti.

Sv. *Bruno*, pamatuje na věčnost, nemohl ani spáti a myšlenka ta utužovala ho v horlivosti a kajicnosti. Tu přemýšlel, jak by lásku k Bohu v sobě roznítil a věčnou blaženost, až ho zvláštním radostným pocitem naplňovalo, že již zde blaženost nebeskou cítil. Zpomínal si i na tresty věčné, jaké hříšníky očekávají a hrozil se jich. (*Sv. Bruno.*)

Alexandrův bratr, nástupník království škotského, vzdal se zároveň koruny pro věčnost, aby sloužil Bohu v kláštеře. Alexandr sám, přemýšleje o věčnosti a porovnávaje korunu pozemskou s korunou věčnou, taktéž se odřekl panování, aby v dobrovolné chudobě Bohu sloužil. (*Rambeck.*)

Jeden *biskup* proto bohumilý život vedl, že začasto k sobě říkával: „Každého okamžiku stojím na prahu věčnosti.“ (*Drexelius.*)

Když P. *Pavel Segneri* jednou myslel na věčnost, učinila myšlenka ta naň takový dojem, že několik nocí po sobě ani spáti nemohl a pak tím tužší vedl život. (*Sv. Alfons Lig.*)

Věrnost,

viz i: „čeleď 1 f; poddaný 1 b!“

1. Jest potřebná; i nepřítel ji ctí.

Filip August, král francouzský, aby před bitvou věrnost svých vojínů upevnil, dal přinésti číši vína a napiv se, pravil: „Kdo v životě i smrti mým chce býti soudruhem, následuj mne!“ A vojínové, chápajíce se jeden po druhém číše, brzo ji vyprázdnili. (*Šmída: hist. kat.*)

Jistý pohanský setník z vojska *Augustova* jsa polapen a přiveden k Antonínovi, proti němuž bojoval, byv tázán, co by se s ním učiniti mělo, odpověděl: „Kaž mne zabíti; neboť ani darováním života ani trestem smrti nemohu přiveden býti, abych přestal býti vojínem Augustovým a k tobě se přidal!“ Za kteroužto věrnost jemu život darován jest. (*Valerius Maximus.*)

Když *král* jeden mienil knieže jednoho v noci zahubiti, učinil jemu toho večera dobré bydlo před sebú a dal jemu píti silné víno, chtě, aby sě podpil a nevystřihl sě úkladu toho. A rytieř kniežete toho proslyšav, co král miení, chtěl věrně pomoci své hospodě. Když šel s ním od dvora do domu jeho, uznamenal, ano od krále špeh před domem; i počne ten rytieř jda hádati sě s svým pacholkem a tak v duom vejidú. A pověda knieżeti svému králóv úklad, obleče jeho v rucho pacholka svého; nechaje tam v domu pacholka,

vyvleče knieže z domu a tepa jej jako svého pacholka a laje jemu jako pacholku. Pak vráti sě sám do domu jako knieženi a jako tam polože knieže, poide sám do své hospody. A tak sklama špeheře tyto. A v noci z své hospody spusti se zdi své knieže po provaziech. A tuto přijdúc knieżete v domu nenaleznú. I jmú pacholka a rytieře toho. A pak to král zvěděv, kak jsú pomohli knieżeti svému, otázal své rady, co by ti hodni byli, ješto jej tak sklamali. A když řekli jedni: této smrti jsú hodni, a druzí této, král řekl: „Jistě tito smrti nejsú vinni, ale hodni sú vše cti, že sú tak věrni byli pánu svému.“

(*Knihy o hře šachové.*)

2. Dochází odplaty.

Sv. *Michal*, archanděl, byl povýšen, že věren zůstal Bohu svému a že hájil jeho čest a slávu, kdežto Luciper s přívrženci pro odboj do pekla uvrženi jsou.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

3. Zachovej slovem i skutkem!

Triumpura, král v Končině, uzavřev s Lusitánskými pokoj, měl na žádost některých svých poddaných podezřelé Lusitány zavražditi. Avšak Triumpura nepřivolil, řka: „Raději mi vezměte žezlo a život, avšak věrnost svou ve slově nezruším nikdy!“ (*Lipsius.*)

Císař *Zikmund* pravil k jednomu starému vojínu, jenž ho žádal, aby učinil, co slíbil: „Tehdáž jsi přehnaně žádal.“ I odvětil vojín: „Tehdáž jsi mi měl prosbu mou odepříti, nyní ale se ctí ve věrnosti státi máš.“ Načež císař: „Maje si voliti, musím v slovu svém státi, abych věrnost neporušil a čest svou nepokálel.“ (*Aen. Silvius.*)

Joab, vůdce Davidův, poslal posly k Davidovi, řka: „Bojoval jsem proti Rabbath a má se vzíti město Vod. Nyní tedy, sebera ostatek lidu, oblehni město a vezmi je sám, aby, kdyby ode mne pohubeno bylo město, jmenu ému nebylo připisováno vítězství.“

(*2. Král. 12, 27.*)

Věrností se i vyznamenali: Eliezer sluha ku pánu Abrahamu (*1. Mjž. 24.*); Jakub věrně sloužil ujci Labanovi (*1. Mjž. 31.*); Josef pánu, nechtě se dotknouti manželky jeho (*1. Mjž. 39.*); upřímně oznámil i králi radu, aby lid svůj při hladu zachoval (*1. Mjž. 41.*); Rahab věrně učinila, co jí vyzvědači nakázali (*Jos. 2, 6.*); Gabaonitští věrně Israelitům pomáhali (*Jos. 8, 10.*); věrně varoval Jonathas Davida před zlostí otcovou (*1. Kr. 20.*).

David věrně se ujal Abiathara, syna Achimelechova, kterýž sám vyvázl z rukou Saulových (*1. Kr. 22, 22.*).

Obyvatelé Jábes Galaad věrně pochovali Saula (*1. Kr. 31, 12.*).

Urias pro věrnost ani nevyšel z ležení (*2. Kr. 11, 11.*).

Michol Davidu (*1. Kr. 19.*).

Ethaj věrně setrval při Davidu, když před Absolonem z Jerusaléma utíkal (*2. Kr. 15.*).

Lid nechtěl, aby David s nimi táhl proti Absolonu (*2. Kr. 18, 3.*).

Když veškeren Israel od Davida odpadnul a Léby se přidržel: přidrželi se muži Juda Davida (*2. Kr. 20, 2.*).

Tři nejsilnější mužové věrně hájili Davida v boji s Filištinskými (*1. Par. 11, 14.*).

Ruth Noemi (*R. 1, 15.*).

Jojada, nejvyšší kněz, věrně se přidržel Joasy (*4. Kr. 11.*).

Oniáš, nejvyšší kněz, a jiní kněži věrně hleděli jmění vdov a sirotkův zachovati proti Heliodoru (*2. Mak. 3, 22.*).

Kristus chválí věrnost sluhův (*Mt. 25.*).

Lid věrně sbíral pro nuzné v Judsku (*2. Kor. 9.*).

Věrně se ujímal sv. Pavel Onesima otroka (*Fil. 1.*).

Věrně varovali někteří z knížat Asie sv. Pavla v Efesu, aby se nevydával do divadla (*Sk. 19, 31.*).

Anaxarchus byv od Nikokreona mučen, aby spoluvinníky udal, řekl: „Tento úd těla nebude nikdy v moci tvé,“ je neudal, ano rozkousnuv si jazyk vyplivnul ho na tyrana. (*Laertius.*)

Birka z Násilé Bernard, královský hejtman opavský, vyznamenal se zvláštní věrností a ráznosti ku králi Jiřímu z Poděbrad za jeho strastiplných posledních let panování. Jen jemu měl Jiřík co děkovati, že v horním Slezsku vzpoura proti němu nikdy v plné míře vzplanouti nemohla. (*Dějiny české.*)

Když místodržitel *sultána egyptského* byv od vůdce lusitanského na moři po-

ražen, od tohoto mír žádal a tento chtěl aby mu lusitánští zajatci a Mirhocemus, vůdce lodí egyptských, vydáni byli, pravil místodržitel: „Zajatce ti sice odevzdám, ale Mirhocema nikoliv. Mirhocemus sice utekl, ale kdybych ho i ve své moci měl, nikdy bych ti ho nevydal, ať bych se proti věrnosti prohřešil, což zajisté nemůžeš žádati.“

(*Osorius.*)

František I., král francouzský, věrně povždy stál při císaři Karlu V. a nikdy ho neopustil, ač mnozí k tomu mu radili. (*Lipsius.*)

Zlatou svatbu slavil tyto dny cukrářský pomocník *A. Mildner* v Litoměřicích. Řečený dělník jest v závodě pana Bärwinkla již na 50 roků.

(*Čas. Čech 1878.*)

U rolníka Josefa Kratochvíle ve Slapech blíže Tábora slouží čeledín *V. Skalák* již na 45. rok. (*Tamtéž.*)

Aloisie Lečová z Hořic vstoupila r. 1825 do služby u domácího pána Waltra v Králové Hradci, kdež slouží posud. Po 44leté věrné službě obstárlá služka nedávno onemocněla, i došla u pánů svých všemožného ošetřování na odměnu zachovalosti své a věrnosti.

(*Tamtéž 1879.*)

Roku 1855 byla *v Paříži* paměti hodná svatba. Mladý bojovník, zuav, táhnuv proti Rusům zanechal doma švarnou mladou nevěstu, kteráž mu věrnost přislíbila. Navrátil se sice, ale obě ruce mu byly ustřeleny a i omrznuté nohy až po kolena se mu musely useknouti. Smutné to shledání. A přece ho nevěsta za manžela pojala, sám císař Napoleon III. dal se pobočníkem svým zastoupiti a i císařovna věrné nevěstě bohaté dary poslala.

(*Kal. Moravan 1856.*)

Když *Sanktius*, král španělský, špatně říši svou spravoval a na místo něho na radu papeže Innocence bratr Alfons králem se stal, neopustil Sanktia praefekt Flectius a proň až do smrti bojoval. Teprv když Sanktius zemřel, uznal Flectius Alfonse za krále. (*Lipsius.*)

Před 14 dny zemřela *v Cerhovicích* jakási Dorota Vrzalova, svobodná, 63letá, která v jedné rodině úplných 46 roků sloužila. — V loni zemřel tam 83letý stařec, Fr. Pánek, který po 42 roky byl postilionem. — Mimo to slouží na tamnější poště dosud jakási Anna Pichlova, svobodná, 69letá, již 36 roků.

(*Čas. Čech: 1878.*)

Víra.

viz i: „náboženství!“

1. Katolická.

a) Jest pravá a bezpečná,

viz i: „náboženství 1 b!“

Jednoho *kardinála* otázal se v žertu jeden protestant: „Co byste činil, kdybyste v naší zemi protestantské zemřel, an byste se musel na místě kacířském dáti pochovati.“ I odvětil kardinál: „Nikoliv v kacířském, já bych si dal hrob o několik střevíců hlouběji vykopati a dostal bych se tak mezi katolíky.“

(*Hopfenstock.*)

Na bl. P. *Dvořáka* (Hofbauera) rozzlobil se jistý protestantský dvořenín; veřejně sluhu Páně tupil a velkých bučičů sv. víry mu nadávaje, doložil, že zůstati se má a umříti v té víře, v které se kdo narodil. Na to bez rozpaku ihned vážně odpověděl P. Klement: „A prcč tedy, prosím, Martin Lutr nezůstal ve své víře a v ní neumřel?“ Nad tím zaražen, odvětil protestant: „Všickni jsme synové téhož Otce, jenž jest v nebesích, ať již jsme té neb jiné víry.“ Na to trefně u vší mírnosti sluha Páně: „Je-li Bůh Otcem vaším, kde jest matka vaše? Nám katolíkům svatá, římská, katolická a apoštolská Církev matkou jest.“

(*Škola B. Srdce. 1876.*)

Krásný květnový den vylákal jednoho citlivého *mladíka* do Boží přírody, kdež vše v nové síle a kráse rostlo a kvetlo. I oživily se v jinochu zbožné pocity. Maje svazek spisů od Zschoka v ruce kráčel mezi osením k blízkému lesíku, odkudž na krásnou vyhlídku do údolí se těšil a přemýšlel o velké lásce Boha, která prý vírou se nedá obmeziti, ještoto víra jako víra I usadil se v háji pod stinným stromem u kříže, na nějž když pohledl, opět se ozývalo

v nitru jeho: víra jako víra. I šel okolo protestant a pohledmuv na krásný kříž, pravil, nesmeknuv ani klobouk: „Škoda peněz na kříž, toť pověra a modlářství.“ I zadumal se mladík, an okolo právě šel německý protestant, jenž holí ohledával kříž, řka: „Pasť to na hloupé pověrečné katolíky!“ I zavzdychnul si mladík, když šel okolo žid a spatřiv kříž se zamračil a snad by byl i kamenem, jejž měl v ruce, po něm hodil, kdyby byl nezahlídnul mladíka. Tu bolestí se naplnilo srdce jinochovo. V tom ale se přiblížil katolík, zdaleka již sejmul čepici, útrpně pohledl na kříž, klekl a pomodliv se vroucně s uslzeným okem políbil sv. kříž a ještě jednou se uctivě před ním poklonil. Tu připadalo mladíku, jako by mu někdo přivolával: „Jest víra jako víra?“ I přistoupiv ku kříži a přečta si slova: „V žádném není spasení, leč v Kristu ukřižovaném,“ zvolal unešen sv. citem: „Ne, není víra jako víra, na kamenu víry, na kříži seznal jsem spasení. Jeden jest Bůh, jedna víra. Bože, věřím, odpusť mi!“

(*Prediger und Katech.*)

Melanchton, Lutherův ctitel, byl umíraje od matky své tázán, které by přece víry, katolické, či které on učil, se přidržet měla, odpověděl: „Tato má jest lahodnější, ale ona katolická bezpečnější.“ (*Melanchton.*)

b) Jest samospasitelná; i nevěrec uznává.

Tomáš Moore, přítel Byronův, básník, jakéhož Anglicko od smrti Byrona posud nemělo, byl mnoho let na rozpacích, kterého náboženství by následovati měl. I počal křesťanství opravdově a důkladně skoumati a konečně musel se přiznati, že důsledně a pravým smyslem jen v katolické Církvi člověk křesťanem býti a se nazývati může. (*Mehl př.*)

Jistý *učený muž* opovrhoval sám náboženstvím, přece ale své dítky v něm bedlivě učiti dával. Tázán jsa, kterak se to s jeho zásadami srovnává, dí: „Přejuť svým dětem více vnitřní spokojenosti a radosti, nežli sám zakouším, čehož se jim dostane, jest li více než já budou věřiti.

Jistý úředník, *neznaboh*, jenž si často z náboženství posměch činíval, své bezbožné zásady i dcerušce své jediné vštěpoval. Ač matka šlechetná při každé příležitosti slovem i příkladem jí hlásala nábožnost a ctnost, nicméně plevel otcův bujně vzrůstal. Jedináček nenadále se roznemohl, nemoc se tak zhoršila, že lékař vší naděje se vzdal. Se slzavýma očima stál otec u lože rozmilé dcery a stíral jí smrtelný pot ze studeného již čela. V tom zvedlo se dítě a upřevši strhaný zrak v oko rodiče, pravilo vážně: „Vímť, otče, že můj konec se blíží; protož řekni mi: čemu mám věřiti, zda-li tomu, co ty jsi mluvíval, čili tomu, čemu mne má zbožná matka učila?“ Tu jako bleskem poražen, sklopiv oči, odpověděl otec: „Dítě, věř jen, čemu tě tvá dobrá matka učívala.“ Na to dcera sepjala ruce a sklonivši hlavu, usnula v Pánu.

(*Podstránského výkl.*)

c) Proto se k ní navrať!

První *obrácenec* v 19. století jest Bedř. Leop. hrabě ze Stolbergu, jenž r. 1800 vyznání víry učinil a zvláště církevním dějepisem prospěl. — Roku 1803 dr. Mikuláš Möller se svou nevěstou; v Drážďanech Karel Bedřich z Rumohru, znamenitý kritik, ve Vídni Adam Möller z Nittersdorfu, výtečný publicista; r. 1806 v Hollandsku J. Le sage; Brech; v Římě publicista svob. pán z Eksteina a umělcové bratří Jan a Frant. Rippenhausen; r. 1808 v Kolíně nad Rýnem básník Bedřich ze Schlegelu i s chotí; ve Würzburku slovútný lékař žid Julius; r. 1810 ve Vídni Jan Em. Veith; v Římě Zacharíáš Werner; v Berlíně Jan Er. Biester; Mikuláš Böhl; Bedřich Aug. z Klinkovströmu, Švéd; umělec Overbeck Jan Bedřich; malíř Vilem ze Schadova; Karel Vogel z Vogelsteinu; r. 1817 princ Bedřich Aug. Kar. z Hessen Darmstadtu a panující tehdáž vévoda v Sasku-Gothě Bedřich IV.; r. 1818 Eduard z Schenku, stal se ministrem v Bavořích; r. 1819 Bed. Ludv. hrabě Senfft z Pilsachu; r. 1820 Kar. Ludvík z Halleru; holandský rabín Weil z Mastrichu; v Bonnu professor Burchart Freudenfeld; r. 1821 v Římě hraběnka Burghausova atd.; r. 1826 Bedř. Ferdinand, vévoda z Anhalt-Köthenu, pak i jeho bratr atd. a tak povždy, zvláště pak za našich časův v Anglicku. (*Blahověst 1867.*)

Manning praví o svém obrácení takto: „Nalezal jsem se v Římě, navštěvoval jsem musea, zříceniny památných budov, kostely a sledoval jsem obřady církevní. Neměl jsem nikdy ani nejmenší pochybnosti o pravdě protestantismu, jehož knězem jsem byl; nikdy jsem nepomýšlel na to, abych náboženství své změnil. V tom ohledu neučinilo na mne nic dojem, co jsem viděl a byl jsem právě tak vzdálen katolictví jako při svém odjezdu z Anglie. Jednoho dne však vstoupil jsem do chrámu sv. Ludvíka. Nejsv. svátost oltářní byla vystavena, zdá se mi za příčinou devítníku. V chrámu bylo vše prostičké, několik svící hořelo. kněži klečeli na kůru a několik věřících modlilo se v kostele. Nebylo tu nádhery jako v chrámu sv. Petra. Cítil jsem však v srdci svém tajemné pohnutí, nabýval jsem světla a byl jsem přivábeu vznešeností. Poprvé v mém živobytí zdálo se mi, že tu musí býti pravda a že není nemožno, abych se jednou stal katolíkem. Nebylo to ještě obrácení; bylo to však volání Boží. Nezavřel jsem srdce své volání tomu, modlil jsem se, skoumal jsem, studoval jsem se vší horlivostí a upřímností, jakéž jsem byl schopen. Světlo vzrůstalo ve mně každým dnem a milost Boží dokonala vše ostatní.“ — Nebyla zajisté nejprospěšnější konvérse, jako bylo Manningovo se stanoviska světského, který jako hodnostář anglikánské církve měl bohatství, vliv, výborné postavení, přátely a slávu. To vše bylo ztraceno jeho obrácením se k nenáviděné Církvi římské, ale on všeho toho nedbal a uposlechl hlasu s hůry a stal se katolíkem. (*Čas. Čech 1878.*)

Zachariáš Werner, narozen r. 1768 v Královci pruském, byl stoupencem Kantovým a v krátkém čase k vznešeným hodnostem povýšen. Procestovav rozličné země evropské přišel konečně do Říma, kdež mu dopřáno pravé náboženství poznati. Trvaje v přátelských rozmluvách s knězem Ostinim, jenž později kardinálem se stal, přiznal se ku katolíkům. vstoupil pak do řádu Redemptoristů a proslul co výtečný kazatel ve Vídni. Jednou byl ve společnosti vznešených protestantů, kteří mu velice pro jeho přestoupení domlouvali, konečně jeden z nich veřejně pravil: „Nemohu žádného člověka ctíti a si vážiti, který svou víru mění.“ Rychle jemu Werner na to odpověděl: „Právě proto jsem si nemohl vážiti Luthera.“

(*Blahověst 1871.*)

2. Víra jest:

a) Dar Boží.

Toť platí o Zacheovi (*Luk. 19.*); o sv. Máří Majdaleně (*Luk. 7.*); o lotru na kříži (*Luk. 23, 42.*); o setníku pohanském, Korneliu, kterýž od apoštola Petra v ní byl vyučen (*Skut. ap. 10.*); o komorníku královny Kandaces (*Sk. ap. 9.*); o obrácení sv. Pavla zvláště (*Sk. ap. 9.*).

Alfons Ratisbonne, žid ze Strassburku, jehož bratr dávno křesťanem a v Paříži knězem se stal, byl před rokem 1842 jizlivý hance a tupič víry katolické. Téhož roku přišel do Říma, kdežto v chrámu sv. Ondřeje, před oltářem Marie Panny milostí Boží pohnut, jako zázračným spůsobem na víru Kristovu byl obrácen a na křtu sv. z vděčnosti k Rodičce Boží jmeno Maria přijal. (*Podstránského výklad.*)

V životě sv. Františka zmínka se činí o jakémsi Indianu *Davidovi*, kterýž pohan jsa uznával, že náboženství pohanské nemůže býti pravé, protož na mahomedánskou neb tureckou víru se obrátil. Než islam či zákon turecký a podobně i víra židovská, již zkoušel, ho nespokojily, i žádal Boha vroucně dnem i nocí, aby mu pravého světla poznati dal. Brzy na to přišel do Indie sv. František xaverský, jehož když hlásati slyšel, pravdu Kristovu poznav stal se křesťanem. (*Podstránského: výklady.*)

Jakýs velmi starý *muž* z Balamy v Africe blížil se k smrti, byl pohan, jeho dcera ale i švakr její byli křesťané. I prosili ho i jiní se slzícíma očima, aby se stal křesťanem, čemuž zcela odporoval. Tu se švakr odebral k hrobu sv. Štěpána a skroušeně se modlil, aby se obrátil. Vzal z hrobu i několik květin a položil je tajně nemocnému pod podhlavnici. Druhý den vykřikl na smrt nemocný časně ráno, aby běželi k biskupu, a že tento nebyl doma, přivedli jiného duchovního a tomu nemocný vyznal, že věří v jediného Boha. Byv řádně poučen byl i pokřtěn a klidně zemřel. Čí dar jest tedy víra?

Věř, že víra, naděje a láska
křesťanských jest ctností hlavní částka!
Bez života polepšení
není hříchův odpuštění.
(*Rothberger, příkladové.*)

Placid, znamenitý vůdce vojenský za císaře Trajana, byl sice pohan, však muž velmi šlechetný. Jednoho dne na lovu jelena honě uzřel mezi jeho parohama skvoucí kříž a slyšel prý líbezný hlas napomínající ho, aby se stal křesťanem. Toho Placid jsa poslušen šel ku knězi křesťanskému, od něhož se vyučiti a pokřtiti dal. Na křtu sv. nazván byl Eustach. i napotom potvrdil víru Kristovu korunou mučenickou.
(*Macanovy příklady.*)

b) Požaduje srdce i vůle.

Isnarde, Francouz, odřekl se za času francouzské revoluce zcela víry. Než neštěstím a změnou osudu přišel o své jmění a upadnuv v nemilost lidu, musel se skrývati, aby smrti ušel. Tu v samotě se mu otevřely oči a rozjímal o víře Kristově a obrátil se a sice více ho k tomu, jak sám se napotom vyznal, pohnulo srdce než rozum, ježto rozum začasto chybuje, kdežto srdce vedeno ctností tak lehko se nesklame. I oddal se modlitbě a poznal pravdu a skončil ctnostně. (*Šmída: Repert.*)

Jistý *mladík* co nevěřící si počínal, z čehož nábožní rodičové jeho velmi se rmoutili; on pak, že nemá daru víry, se vymlouval. Duchovní pastýř slyše marnou jeho výmluvu, dí mu: „Není v moci nemocného, uzdraviti se, avšak na něm závisí, užívati prostředků proti nemoci! takť i na tobě jest, milý synu! Boha o dar víry prositi. Nenít On povinen tobě ho dáti, než slíbil ho každému, kdož oň prosí a přičiní se.“ Slova tato si jinoch k srdci připustil i zbožným člověkem se stal.
(*Podstránského výklad.*)

c) Za zjevenou Bohu děkuj!

Jistý zbožný *křesťan* maje na mysli zjevení Boží s vděčným srdcem se modlíval: „Ó můj Bože a Otče! Musel jsem školou života blouditi, jako bloudící pocestný pouští syrskou; na široké holé písčině nenalezl bych nižádného místa aniž občerstvení srdci svému! Než Tvé Božské zjevení jest mi poslaným vůdcem na poušti tohoto života, kterýž nebeskou potravou prahnoucí duši mou občerstvuje. Dík, tisícerý dík budiž Tobě za světlo Tvého Božského zjevení, jež tak blahodějně na temný svět a do opuštěného srdce svítí.“ (*Mehl. příkl.*)

3. Budiž:

a) Osvícená.

David mluví o víře co o svíci (*Ž. 118, 105.*).

Esdráš, kněz, četl zákon Boží od jitra až do poledne a lid poslouchal s velkou pilností (*2. Esdr. 8.*).

Dvanáctiletý Ježíš po tři dni trval v chrámu mezi doktory, jichž poslouchal a se otazoval.

Sv. apoštolové vše zanechavše Krista následovali, aby učení Jeho stále slyšeti mohli.

Maria Magdalena sedíc u nohou Páně poslouchala slova Jeho (*Luk 10, 39.*).

Nikodém přicházel k Pánu Ježíši v noci, který jej v spasitelných pravdách vyučoval (*Jan 3.*).

Zástupové valili se k Ježíši, aby slyšeli slovo Boží (*Luk. 5, 1.; Mar. 3, 9.; Mat. 15; Jan 6.*).

Komorník královny Kandaces četl i na voze zákon Páně (*Sk. ap. 5.*).

První křesťané shromažďovali se v noci v podzemních skrýších, v lesních jeskyních, kdežto s nebezpečenstvím života slovo Boží poslouchali.

Sv. *Jan zlat.* chválí horlivost posluchačů svých, že ochotně a pilně přicházejí pro pokrm duchovní.

Sv. *Martin*, co 10letý chlapec chodíval tajně proti vůli otce, pohana, k shromážděním křesťanů, kdežto bedlivě poslouchal; tak vyučen křtu sv. požádal a později biskupem se stal.

Sv. *Augustin* před svým obrácením chodíval v Miláně často na kázaní sv. Ambrože a srdce jeho pohnulo se slovy výtečného řečníka, otevřelo se pravdě.
(*Podstránského výkl.*)

b) Pevná!

Sára pochybovala a smála se, že bude matkou a byla za to od Boha pokárána.

Mojžíš a Aron pochybovali, že ze skály se vyprýští voda a za trest nesměli do zaslíbené země vjíti.

Naaman, chtě se malomocenství zbaviti, musel pochybnost ohledně koupání v Jordánu odstraniti.

Zachariáš, andělu neuvěřiv, oněměl.

Ti, co reptali, že Kristus jim chce své tělo za pokrm dáti, nechal Kristus odejíti *(Jan 6, 51.)*.

Kristus se horšil na ty, co neuvěřili ani jeho zázrakům *(Luk. 11, 29.)*.

Pevnou a živou vírou naplněn byl po svém obrácení sv. *Augustin*, tak že napsal: „Spíše bych pochyboval, že žiju, než že pravda není, co jsem co slovo Boží přijal. Proto věřím i to, co nemohu pochopiti, ana by jinak víra má nebyla nadpřirozená a záslužná.“

(Sv. Augustin.)

Sv. *Terezie* byla tak pevné víry, že, jak sama se vyznala, ďábel sotva asi u ní by byl co pořídil. A když uslyšela, že má před soud inkvizice představena býti, smála se tomu, ještě pro každou pravdu sv. náboženství a pro každý sv. obřad tisíckráte by byla zemřela. *(Herbsta výb. př.)*

Když kněz v zámecké kapli v Paříži, kde se mimo jiné drahé poklady také koruna Páně nalezala, mši sv. sloužil, viděno jest prý místo sv. hostie přeslíčné pachole ode všech, jenž přítomni byli. Ú velkém počtu hrnul se lid, aby zázrak ten uzřel. I král *Ludvík* pozván jest, aby se podíval, on ale odpověděl: „Ne, kdo nevěří, ten nechť přistoupí, aby je viděl; já je vidím na každý den okem víry.“ *(Mehlera: příkl.)*

Jeden zbožný, víře katolické věrný měšťan *v Lutichu* byl od jednoho pochybovatele ve sv. náboženství v rozmluvě o tajemstvích sv. víry ustavičně tázán, jak se dají vysvětliti a rozumem pochopiti? I odpověděl: „Doufám do království Božího vejíti branou: Věřím!“

(Jan Em. Veith.)

Jistý prostý *sedlák* počal najednou na pravdě slova Božího i na svém spasení pochybovati. Nábožný kněz, jemuž své pochybnosti a vnitřní boje a úzkosti svěřil, snažil se jeho vrtochy zaplašiti, vypravuje mu tento příběh: „Císař Napoleon přehlížel jednou své vojsko. Mezi velením vypadla mu z ruky otěž a kůň uběhl. Však v tom přikročil jeden prostý vojín a chopiv koně za uzdu vedl ho k císaři, kterýž dí jemu: „Děkuji, kapitáne!“ „U kterého pluku, Vaše milosti císařská?“ táže se vojín. „Při mé tělesné stráži,“ odpověděl císař a tryskem dále ujížděl. Voják spolehaje se na slovo mocnářovo odloží pušku a hned k vojenskému náčelnictví spěchá. „Co chce ten člověk?“ ptá se ho jeden z jenerálů. „Člověk tento,“ dí odhodlaně vojín, „jest kapitánem u tělesné stráže.“ „Ty?“ diví se jenerál. „Já, pane jeneráli, tak císař pravil.“ „Ach, odpusťte, pane, to já nevěděl,“ řekl jenerál se vší úctou, a přece neměl vojín ani postavy, ani šatu, ani kordu, jak by se slušelo na kapitána. Více než vše platilo slovo mocnářovo, jemuž voják i jenerál svatě uvěřili. — A ty by jsi nechtěl věřiti slovu nejvyššího Pána, Pána nebes a země?“ dí kněz. A sedlák pochopiv příčinu, proč může a má věřiti Bohu, do smrti nepochyboval více.

(Podstránského výklad.)

V Urmi, městě chaldejském, bydlí velmi vzorná rodina Ctnosti činí ji svatyní a účinná láska útočištěm potřebným. Otec a hlava čeledi té výtečné jest Polák, jenž z vlasti své sám se vyhostil. Pojav mladou Chaldejčanku za manželku dal se do služby u vojště perského krále, kdež pro svou hrdinskou mysl a šlechetné mravy, ač katolík, se stal vrchníkem. Padnul v bitvě a zanechal tři syny svého jmena hodné. Dva starší byli dle vůle otcovy ve vojště. Jednomu z nich bylo 18 roků, když ho král všemožně přemlouval, aby se stal mohamedánem. Avšak jinoch odpověděl: „Otec můj padl pro tebe na bojišti a podobně i já jsem hotov učiniti. Víry své ale nezapru, hle, tuť meč, ó králi, obrátiž ho proti věrnému sluhu svému!“ Slova ta dojala krále tak, že ihned ho povýšil. *(Blahověst 1848.)*

aa) Varuj se hloubání!

Sv. *František z Assisi* jda kdys okolo školy, která za velmi učenou se držela, a slyše, že se tu mnoho o jsoucnosti Boží mluvilo a hádalo, pravil: „Co to má znamenati? Zdaž neučení a prostí neobcují s Bohem? proč tedy učení se hádají a rozumují, jest-li jest Bůh?“

(Fr. Pustet.)

Dva *učenci*, kteří začasto zbytečnými otázkami a hloubáním čas mařili, hádali se kdys, z jakého asi dřeva byl kříž, na němž Kristus zemřel. Což když

slyšel jeden prostý zbožný muž, pravil sám k sobě: „Co pak na tom záleží, víme-li, z jakého dřeva kříž zhotoven byl. Ne pro druh dříví, alebrž pro smrt Kristovu jest kříž ctihodný. Hlavní věc jest, abychom na hořké umučení Kristovo mysleli a Jemu i v sebe větších utrpeních podobni byli.“ (*Th. Nelk.*)

Znamenitý biskup *Sailer* měl co jinoch mnoho pochybnosti ohledně víry. Nejvíce ho trápila myšlenka: „Věříš, že Kristus jest Syn Boží, protože o Něm apoštolé co o Synu Božím kázali, což ale, jestli apoštolé sami klamali anebo se klamali?“ I oznámil pochybnost svou jednomu missionáři jenž mnoho a dlouho kázal v Indii. Missionář jako by pochybnost tu ani neslyšel, vypravoval Saileru po tři dni o svých cestách a příhodách na missii. Konečně ale třetího dne pravil missionář: „Což ale, věříš slovům mým?“ „Jak bych nevěřil tobě muži tak pravdomluvnému a ctnostnému?“ „Nuže, věříš-li mně, jenž nejsem ani Petr ani Jan, kteří Pána Ježíše viděli, Jeho slova slýchali a Ducha sv. přijali a tak mnoho pro víru tu podstoupili, kterak by's nevěřil těmto apoštolům, kteří víru, co hlásali, životem svým ukazovali a ji i krví svou zpečetili?“ I unikla pochybnost z duše Sailerovy a víra živá zaujala místo pochybnosti. (*Sailer.*)

c) Budiž živá!

Živou víru měl Abraham. Dle vůle Boží opustil vlast, odebral se do neznámé země. Dle vůle Boží chtěl i jedinkého syna Isáka obětovati.

Mojžíš odepřel slouti synem dcery Faraonovy, vyvolil si raději protivenství, trpěti s lidem Božím.

Tobiáš v zajetí assyrském chodíval do Jerusaléma do chrámu Páně, povždy sloužil jen Bohu.

Abel, obětoval nejlepší. Josef egyptský šel raději do žaláře, než by zhřešil; tři mládenci Sidrach, Mizach, Abdenago dali se uvrhnouti do ohnivé pece, než by se klaněli králi; Eleazar, sedm bratří makabejských obětovali život, než by přestoupili půst; dvě ženy za Antiocha pro obřízku přišly o děti, pro svěcení soboty o život; Mathatiáš a synové zemřeli.

Apoštolé a mučeníci obětovali život svůj pro víru, první z nich sv Štěpán.

Živou víru měli první křesťané. Spolu věřili, všecko měli obecné, se vším se dělili vespolek. Jednomyslně trávili ve chrámu, jednomyslně si pomáhali (*Sk. 2, 44.*).

Sv. *Justin*, prvé pohanský mudrc, vypravuje o ctnostech a skutcích křesťanů, zvláště o jich pohostinství ve své „Apologii“. (*Sv. Justin.*)

Co jsme dříve smilstvu oddáni byli, milujeme andělskou čistotu; co jsme pověrečné věci konali, jsme služebníci pravého Boha; co jsme dříve jmění nade všecko drželi, dáváme své potřebným; co jsme dříve v nepřátelství a různici žili, žijeme v svornosti a modlíme se za své nepřátele.

(*Sv. Justinus.*)

Křesťané zdržují se vší nepravosti, každé krádeže, vší křivopřísahy, vší lži a podvodu. (*Plinius mladší.*)

Krásně udává ctnosti prvních křesťanů v III. století i Tertullian.

(*Tertullian.*)

Japanští, byvše sv. Františkem xav. obráceni, skvěli se všemi ctnostmi. Ač byli přehorlivi, přece naříkali na svou netečnost a lhostejnost a neměli se za hodny jmena křesťana. Svědomitost jejich byla taká, že i sebe menšího poklesku hořce litovali a že museli i od věrozvěstů na uzdě držáni býti. — Cestující Portugal psal domů, že se vyznamenávají zvláště postem a mrtvením; kdo patří na modlící se obrácence, myslí, že má samé Svaté před sebou; krátce, kdo pozoruje život těchto křesťanů, musí si přáti, aby i sám byl křesťan.

(*Šmída: hist. kat.*)

Asi před rokem obrátila se v městě Dulfé *Arménka* s 5 dítkami na katolickou víru. Zatím zemřel manžel, jenž zdržuje se za kupectvím v Indii, odkázal choti 2000 tomanů na penězích. Peníze ty dostaly se úřadu a tu žádali Arméni, aby Arménka prvé patriarchu arménskému ruku políbila na znamení, že se od víry katolické odvrací. Než šlechetná paní pravila: „Mněť víra milejší, než zlato!“ Arméni podrželi sobě peníze, šlechetná ale žena, zbavena dědictví, neželela pro Boha ztráty této a došla brzy blaženou smrtí odplaty u Boha.

O děti její osiřelé stará se katolický missionář. (*Blahověst 1848.*)

Velikou víru ukazovali křesťané v Korintu, jak dosvědčuje sv. *Klement* papež: „Jste v pověsti dobré co výborní žáci sv. Pavla u všech církví. Anebo kdo znaje vás, nezná i vaší skálopevné víry, vašeho cnostného obcování? Každý se obdivuje vaší skromnosti a důstojnému chování. Pod správou duchovních děláte pokrok v evandělické dokonalosti. Rodičům prokazujete povinnou úctu, mladým jste vzor mravů a počestnosti. Jste poníženi bez pýchy, raději posloucháte než poroučíte; co poutníci si zaopatřujete jen to nejpotřebnější, mající vždy nebe a přikázaní Boží na mysli. U vás panuje nevinnost, upřímnost, milosrdnost, zvláště k chybujícím. Jak krásné svědectví živé víry vydáváte svými skutky!“

(*Sv. Kliment papež.*)

Také v novějších časích *vyznavači* Kristovi v Kytaji (v Číně), v Japansku, v Turecku a jinde mnohá protivenství trpěli a dosavád trpí, ano přemnozí pro víru Kristovu i život obětovali. Jaká tam pro Krista horlivost, ukazuje toto: Nedávno byli čtyři mladí Kytajci z propagandy římské co missionáři do svých krajin vysláni. Před odchodem řekl kardinál jednomu z nich: „Žádám ti, synu můj, aby hlavu tvou někdy čepice biskupská zdobila.“ Mladý Kytajec ale odpověděl: „Nikoli čepicí biskupskou, ale šatem kardinálským žádám někdy býti přioděn.“ Kardinál uslyšev tuto řeč a měv ji za výraz hrdé mysli, tázal se ho na smysl těchto slov a obdržel odpověď, které celý svět křesťanský se diviti musí: „Vaše Eminencí!“ odvece Číňan, „já si žádám, aby tento černý oděv můj někdy pro víru Spasitele tak všecken krví mou byl zbarven, aby kardinálskému oděvu veskrze byl podoben.“

(*Macana příkl.*)

Jistá křesťanská *panna* v Soluni, jsouc pronásledována vášnivou láskou velmože tureckého, nijak k sňatku nechtěla přivoliti. Tu se náruživost Turka obrátila v krvavou mstivost. Uplatil dva svědky, aby přísahali, že se slavným slibem zavázala, že se chce poturčiti. Ihned ji zatknuli. Ale ani lesk drahého šatstva a zlata ji neomámil, aniž rozkoše slibované, pak-li velmože pojme za manžela; jen slova bylo od ní slyšeti: „Můj Ježíši, víš, že jen Tobě náležím, buď mne vysvoboď, anebo povolej k sobě!“ I vyslyšel ji Pán, druhého dne ráno nalezli ji ve vězení mrtvou.

(*Blahověst 1848.*)

d) Budiž stálá!

viz i: „mučenictví; stálost v dobrém!“

Císař *Valens* horlil o zvelebení kacířství arianského. Vladař jeho Modestus vyháněl biskupy katolické a dosazoval arianské. I sv. Basilius měl se odříci víry katolické a proto ho před soudnou stolici povolav, jemu pochleboval, hrozil, ale nadarmo. Basilius byl co skála nepohnutelný a tak důvodně a pronikavě mluvil, že vladař zdaje se býti uražen, rozvzteklen zvolal: „Tak k Modestovi ještě žádný člověk nemluvil jako ty!“ „Ty jsi bezpochyby ještě nikdy s biskupem katolickým nemluvil,“ byla srdnatá odpověď sv. Basilia. I řekl mu vladař přísně: „Rozmysli se, Basilie, zýtra buď císaři povolíš, aneb u vyhnanství dán budeš.“ „O jen hned učiň,“ doložil sv. Basilius, „co učiniti chceš, neb stojím za to, že zýtra tentýž budu, který dnes jsem.“

(*Macana příkl.*)

Když *Isdegardes*, král perský, sv. Benjamina, jáhna, všemožně usiloval od víry katolické odvrátiti, řekl mu tento: „Oznam mi, o králi! jaký by jsi ortel vynesl na toho vojína, který by vojsko tvé opustil a k nepřátelskému by se připojil?“ „Odsoudil bych ho k nejukrutnější smrti,“ byla odpověď jeho. „I jak kruté smrti by byl hoden ten,“ doložil sv. Benjamin, „jenž by Boha svého a Pána všech věcí se opovážil zapříti pouze proto, aby chatrnému stvoření se zalíbil.“ (*Sv. Benjamín, jáhen.*)

Sv. *Primus*, mučen ohněm, radostně zpíval: „Ohněm jsi mne, ó Bože, vyčistil, jako stříbro se čistí.“ (*Nadasi.*)

Za francouzské revoluce měli *kněží* ve Francii přísahu skládati na ústavu, kteráž čelila proti víře, čemuž arci přemnozí se nepodvolili. Tak šli čtyři kněží z biskupství Sens a Mans raději do vyhnanství. V Havre ale byli od stráže zadrženi a tu na nich žádáno, aby na ústavu přísahali, avšak kněží odvětili, že právě proto jdou raději do vyhnanství.

Tu volala rozkácená lůza, že to jsou kněži odbojní a dva ihned zavraždili, ty druhé dva, když ve víře zůstali nepovolni, hodili je do vody. Když pak vyplavali a volali: „Nemůžeme přísahati!“ vhodili je opět do vody a lůza ukrutná stála u řeky tak dlouho, až se oba utopili. (*Šmída: hist. kat.*)

Theodorikus, král africký, měl velmi věrného sluhu. Sluha, aby králi se zavděčil, změnil víru a stal se ariánem. Král ho za to ale odsoudil k smrti, řka: „Kdo Bohu věrnost zachovati neumí, jak ji zachová člověku?“ (*Cedrenus.*)

Císař *Anastasius*, jenž Eutychiany pod svou ochranu vzal, zapudil r. 513 Eliáše, patriarchu jerusalémského, an učení tomu se protivil, do vyhnanství a na místě jeho ustanovil eutychianského mnicha Severa za biskupa s tím rozkazem, aby všichni ho poslouchali. Čemuž když Theodosius, arciotec mnichů, odporoval, poslal mu císař, ať u lidu měl velkou vážnost, mnoho peněz, aby prý tím více chudé podporovati mohl, chce ho takto sobě získati. Theodosius rozdal všecky peníze chudým. Když pak ale císař od něho žádal, aby vyznání víry podepsal, kdež dvě přirozenosti od sebe se odlučovaly, nepodepsal je Theodosius, ba napsal a poslal císaři obranu proti bludu, dokládaje, že raději smrt podstoupí, než aby blud podepsal. Ještě co 90letý stařec podnikl cestu do Palestiny, aby věřící ve víře utvrdil.

(*Richter.*)

4. Prospívá.

a) Blaží v životě i smrti.

Sv. *Justin*, jenž r. 167 mučenickou smrt podstoupil, vypravuje, že v mládí toužil po pravdě a že ji co pohan hledal v knihách pohanských mudrců, avšak marně. Jednou procházeje se co jinoch na břehu mořském a zpytuje o vyšších pravdách, spatřil najednou před sebou vážného kmeta, jenž se naň laskavě usmíval. I dali se spolu do řeči a tu mu stařec ukázal, že marně hledá u pohanských mudrců, aby věci Božské a cíl člověka poznal. Pravdy ty že hledati musí v Písmě sv. — Nyní četl a skoumal Justin Písmo sv. a Písmem sv. a ústním vyučováním nalezl v křesťanské víře utěšení a vysvětlení, jakéhož marně u pohanských mudrců hledal. (*Sv. Justin.*)

Angličan *Byron*, muž velmi učený, kterýž nešťastným obyčejem brzy klonil se k ctnosti, brzy k nepravosti, brzy k bludu, při tom ale mocně po pravdě a ctnosti prahnul; vydal svědectví, jakou úctivostí k blahodatné víře katolické byl pojat. Chtěl také, by jedna z jeho dcer katolicky byla vychována a znám jest jeden list od něho, v němž toho příčinu uvádí, poněvač v žádné církvi světlo pravdy tak jasně nesvítí, jako v katolické. (*Podstránského: výkl.*)

V Paříži zemřel nedávno znamenitý lékař Dr. *Lembert*, o němž řečnil v pohřební řeči přítel jeho takto: „Přítel můj chtěl, aby zůstal pokojík jeho světlý. „Nenechávejte mne ve tmách,“ pravil. „Podejte mi Krista!“ Já mu podal krucifix a jak tu sobě vzdychal. „Vezměte bibli a čtěte mi Joba.“ Já mu četl z Joba. A když byl posleze připomenul všelikou pomoc a potěchu, kterouž mu poskytlo náboženství a ti, kdož byli okolo něho, stiskl mi ruku řka: „Takovou dobrotivou matkou jest Církev!“ a sklesl hlavou na podušku. Já doložil: „Takovým otcem jest Bůh!“ A on naklonil hlavy, aby řekl nám na to: „Ano, kteréhož jsme my již nedoslechli.“ Tak umřel on.“ (*Adolf Dumas.*)

Montesquieu, Francouz, nebyl co křesťan bez úhony, přece se ale rozhorlil proti všem, kteří na křesťanskou víru viny metali, jichž do sebe nemá. „Divná věc,“ píše, „křesťanské náboženství, ježto jen blaženost budoucího života před očima míti se zdá, zakládá naše štěstí již v životě nynějším.“

(*Podstránského: výkl.*)

Za sedmileté války šel král *Bedřich* pruský údolím horním, aby pohleděl, proč s kanony tak zvolna se jede a tu ho doprovázel Šmettau, šlechetný jenerál. Král z dlouhé chvíle dráždil zbožného Šmettaua, tázaje se ho, co dělá jeho zpovědník v Berlíně a posmíval se mu. Šmettau odpověděl králi: „Vaše královská Milosti, jste vtipnější a učenější a ještě jste i král, jest boj náš duševní nestejný. Proto ale nedám si víru svou odejmouti, což by i mně i vám škodilo.“ „Jak to?“ otázal se král. Tiše řekl na to Šmettau: „Protože bez víry mohl bych vás i třeba

zraditi a v boji opustiti.“ Bedřich se zamlčel, pak veselým hlasem Šmettaua oslovil: „Řekněte mi přece, čemu věříte?“ „Věřím v Božskou Prozřetelnost, která i vlasy na hlavě mé sčítané má; ve vykoupení skrze Krista a na blažený život po smrti“ „Věříte tomu s důvěrou?“ „Ovšem že!“ Pohnut a dojat tisknul král jenerálu ruku, řka: „Jste šťastný člověk“ a od té doby neposmíval se více Šmettauovi. (*Nelk.*)

Roku 1849 držela se v *Tulonu* ve Francii missie u trestanců. A hle, i ti nejzarputilejší zločincové, kteří až posud v zoufalství a tím i v převelké rozervanosti žili, nalezali napotom ve víře velké útěchy a trpělivě snášeli trest zasloužený. I nyní prolévali slzy, ale nebyly to slze zoufalství, nýbrž slze lítosti. (*Šmída*: *Repertorium.*)

b) Prospívá i tělu.

Mojžíš za pevnou víru svou vyvolen od Boha za vůdce národu israelského. (*2. Mojž. 2, 3.*)

Daniel za věrnost svou v pravé víře důstojenstvím a majetkem od Boha odměněn jest. (*Dan. 6.*)

Synové *israelští* ušetřeni jsou ran egyptských. (*2. Mojž. 8, 22.*)

Joas, pokuď se pravé víry držel, měl se dobře; když ale od Boha odpadnul, mnoho skrze Syrské sužován jest. (*2. Par. 23.*)

Abraham pro víru miláčkem Božím se stal. (*1. Mojž. 22.*)

Vírou hradby města *Jericha* zříceny jsou. (*Žid. 11, 30.*)

Vírou *Rahab* s nevěřícími nezahynula. (*Žid. 11, 31.*)

Král *Karriarik*, jenž v VI. století nad jednou částí španělské země panoval, oddán byl ariánskému bludu. I měltě syna dlouhou a bolestnou nemocí ztrudněného. Všecko vynasnažení nejslovútnějších lékařů bylo nadarmo. Syn chřadl a smrti se blížil. I bylo poraděno králi, aby uzdravení od Boha žádal na přímluvu mnohým zázrakem již proslulého sv. Martina. Král ihned poslal k hrobu sv. Martina velké dary, avšak syn se nepozdravil Nyní napadlo králi, že snad pro svůj blud a od katolické Církve oddělení, oslyšán byl. I protož veřejně prohlásil, že bude-li syn jeho na přímluvu sv. Martina uzdraven, považovati to bude za důkaz pravdy katolické víry a že s celým svým lidem do lůna církve katolické se navrátí. Noví vyslancové posláni jsou k hrobu sv. Martina, opět se modlili za nemocného a hle, ku všech podivení, syn najednou se pozdravil; král pak s celým dvorem stal se katolíkem.

(*Stolberg.*)

5. Proto.

a) Pros o ni a děkuj za ni Bohu!

V *Satelkoně*, arménském městě, žil za času císaře Galeria, jenž křesťany strašně pronásledoval, vznešený úředník Eustratius, muž velmi zbožný a na ctnosti bohatý, avšak neměl dosti odvahy, aby víru svou veřejně vyznával. Když uslyšel, že Lysias, místodržitel arménský, ukrutník, do Satelkony přišel, aby ke cti bohům obětoval: utekl se Eustratius do své komůrky a zde úpěnlivě Boha prosil, modle se: „Dej mi, ó Bože, sílu, abych jmeno Tvé oslavil!“ A hle, milosti té a síly se mu dostalo. (*Šmída*: *Repertorium.*)

(*Alfons Moudrý*, bohabojný král kastilský, plakal často radostí rozjímaje štěstí, kteréhož se mu povoláním k pravé víře dostalo. „Ustavičně děkuji Bohu svému,“ říkával, „ne za to, že králem jsem, nýbrž za to, že jsem katolíkem.“ (*Mehl. příkl.*)

b) Vyznávej slovem i skutkem; važ si ji!

Sv. *Justin* stoje před soudcem v Římě, takto mluvil: „Dlouho jsem po pravé vědomosti u pohanských mudrců pátral, však nadarmo. Konečně odloživ předsudky proti křesťanům, u nich jsem pravdu, tuto perlu drahou, nalezl.“ „Tak ty bídníče,“ zvolal rozhorleně soudce, „vyznáváš náboženství křesťanů?“ „Nebyl bych mudrcem,“ odvece Justin, „kdyby mi pravda, odkudkoli přichází, nebyla vítána.“ (*Podstránského*: *výkl.*)

Sv. *Longin* byl onen žoldnéř, jenž bok Krista Pána otevřel. Uzřev znamení a divy, které se při umučení Páně staly, poznal, že Ježíš jest Syn Boží, Jehož potom i veřejně vyznal, řka: „Jistě Syn Boží byl tento.“ Byv později pro veřejné hlásání Krista ku pohanskému vladaři přiveden, mluvil takto: „Já jsem křesťan, prvé jsem byl

otrokem hříchu, nyní svobodným jsem učiněn skrze tajemství sv. kříže, otevření boku Kristova a vodu křestní" Pro ta slova mu zuby vytlučeny a jazyk vyříznut. (*Sv. Longin*)

Sv. *Vincenc*, jáhen, byv s Valeriem, biskupem saragoským, za Diokleciána k soudu povolán, odpověděl soudci, jenž je k modlářství nutil, s povolením biskupa: „Ty's nám víru zapříti radil; nuže věz, že mezi námi křesťany za ohavnost se pokládá zapřením víry se Bohu rouhati. A proto veřejně vyznáváme, že ctitelové náboženství Kristova jsme a služebníci jednoho pravého Boha, který věčně věkův žije." Byv na to trápen a mučen, podlehl bolestem. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jak veřejně víru svou vyznávati máme, dávají nám překrásný příklad *Indiáni* v Colville, o nichž P. Chirouseus, jich missionář, píše: Za příčinou Božího Těla sešlo se ohromné množství Indianů z blízka i z daleka, někteří přišli i ze vzdálenosti tří i čtyr set mil; po dvě neděle před slavností přicházely davy po stu, dvou stech i třech stech a rozbily své stany kolem kostela; mladí, staří, silní, slabí, slepí, chromí, krátce všichni se přičinili, aby se na této slavnosti květin, jak ji ve své řeči nazývají, zúčastnili. Jednotliví kmenové se při svém příchodu k sobě zachovali velmi vlídně; při příchodu jednotlivých kmenů se postavili Indiáni z Colville ve dvou řadách se svým praporcem míru u dveří chrámových, aby své bratry v Kristu přivítali, několikráte se vystřelilo, pak si na vzájem tiskli ruce a uváděli nové příchozí na místo jim určené. Pak nastala ta nejdůležitější práce duchovní. Dva missionáři seděli od prvního rozbřesknutí až do půlnoci ve zpovědnicích; zbývaly jim k odpočinku jenom dvě hodiny a mnohdy i tu byli voláni k nemocným. Tak to bylo po osm dní před slavností bez přetržení a žeň byla hojná. O slavnosti ráno přistoupilo přes sedm set Indiánů ku stolu Páně Bylo vskutku velmi vzdělatelné patřiti na ně, jak nábožně se modlili Větší část obyvatelů tohoto údolí přišla také se poklonit svému Pánu a dala tím na jevo, že jejich víra dosud je živá. I vojsko dostavši dovolení a občané dostavili se k slavnosti; kostel byl přeplněn, ženy byly všecky v kostele, muži z větší části venku. Dvacet nejlepších Indiánů, oděných rochetami a červenými plášti, klečelo co čestná stráž po obou stranách presbyteria. Před začátkem služeb Božích promluvil starý náčelník několiv slov ku bělochům a prosil je, aby se slušně chovali a nedali Indiánům pohoršení. „Co my činíme," pravil, „činíme ke cti Boží a nedáme si v tom od nikoho překážeti; chcete-li se nám proto, běloši, posmívati a šašky si z nás tropiti, svého úmyslu nedosáhnete; a proto uděláte nejlépe, když se buď zachováte dle našich pravidel, nebo odejdete." Slavná mše sv. započala; Indiáni zpívali velmi krásně gregoriánskou andělskou mši. Při pozdvihování zvěstoval výstřel příchod Pána ku svému lidu a při „Domine non sum dignus" byl druhý výstřel důkazem vděčnosti nebeskému hostu. Při tichých částech mše sv. zpívali chovanci sester příhodné hymny. Při „Ita missa est" začal průvod; napřed šly ženy s praporem „Naší milé Paní", pak muži taktéž s vlající korouhví „Nejblahoslavenější Panny". Pak čestná stráž s hořícími svícemi, pak kaditelnice a pak bylo viděti nebesa, pod nimiž nesl důstojný otec Pána Ježíše Krista, jenž ve své lásce ráčil na své tmavé a prostomyslné děti lesa tak milostně patřiti. Za Nejsv. Svátostí šly sestry se školní mládeží, pak ženy a děvčata údolí; pak děti indiánské. Procesí se ubíralo kolem paty pahorku zdélí asi půl míle. Pohled na celý průvod s pahorku, na němž kostel stojí, byl velmi krásný a zajisté i andělé se mu těšili, vidouce přes 2300 nábožných lidí, z nichž dva a dva ve vzdálenosti asi tří stop za sebou kráčeli, hymny zpívajíce, růženec se modlíce a pod.; ano byl to pohled nezapomenutelný! Také byly upraveny krásné oltáře a u každého se udělilo nábožnému shromáždění požehnání. Když se přišlo k poslednímu oltáři, šly ženy v témž pořádku napřed do kostela, muži pak, kteří stáli od kostela až k patě pahorku, se rozstoupili na dvě řady a prostředkem nesena byla Nejsv Svátost, již provázelo padesát mužů na koních a dítky sypající kvítky. Tak donesen host do svého stánku, jejž si Jeho láska

mezi lidmi připravila. Asi o třech hodinách se lid rozešel.

(*Zpráva Leopold. nadace 1879.*)

V Japansku měl jeden pohan za služku křesťanku, která s ostatními ku kříži na modlení chodívala. Pán jí to zapovídal a pohrůžkami k odpadlictví nutil, ona ale statečně odpověděla: „Nepřijala jsem víru, abych se jí zase odřekla a opět modlám sloužila.“ Nabyvši potom zase času s ostatními ku kříži vyšla. Hospodář ale nad tím se rozvztekliv, když se vracela, v cestu jí vstoupil, meč vytrhl, na ni se obořil a hlavu ji sťal. (*Blahověst 1848.*)

R. 1848 přišel pozdě navečer jistý cizinec do hostince v jižním *Německu*. Zde byla společnost rozjařena vínem a tu jeden osvícenec počal katolíkům láti co tmářům a nepřátelům svobody, v čemž mu ostatní přizvukovali. Ještě cizinec mlčel, obrátil se naň onen mluvka a pravil: „Jaké pak víry jste vy?“ Cizinec odpověděl zcela klidně: „Může se zde mluviti svobodně?“ „Arci že,“ odpověděli všickni jednohlasně. „Nuže,“ pravil tu cizinec. „je-li zde svobodno, mluviti, myslím, že jest i svobodno mlčeti. Dobrou noc, pánové!“ a vzdálil se, kdežto všickni zaraženi umlkli.

(*Šmída: Repert.*)

Taxiba, stav se vládcem v Japansku, napočátku křesťanům byl přízniv, pak ale kazatele zapudil a zapověděl víru křesťanskou. Tu se rozloučily dvě dvorní dámy, any byly křesťanky, s královnou, pravíce jí, že zůstanou křesťankami, ano i smrt pro víru svou podstoupí. Královna obě milovala velmi a všemožně hleděla u dvora je udržeti a radila jim, aby jen na oko dělaly, že nejsou křesťanky, uvnitř ale křesťankami zůstaly. I odvětila jí vážně jedna z paní, Majdalena jmenem: „Královno! křesťané nemají dvojí obličej, lži a pravdy; v jejich obličeji zračí se i jich duše a srdce. Kdo víru svou nevyznává, ten ji zapírá. Můžeme tudíž pro přízeň pozemského krále nebeského Pána neposlušny býti?“ I propustila je královna, obě pak paní zůstaly v Ozace, očekávajíce krále, kdyby je snad co křesťanky usmrtiti chtěl. (*Mehlera příkl.*)

Jistý znamenitý *učenec*, muž velmi nábožný, takto veřejně vyznal před svými žáky: „Sedmdesáte let žiju, mnohých radostí zakusil jsem, než nejčistší a nejtrvanlivější byly ty, které hledalo srdce mé, když bylo skroceno uzdou sv. víry. To dím na mou čest, na mé svědomí. Sedmdesáte let žiju, v nichž jsem i mnohých utrpěl strastí, však nikde jsem nenalezl tolik útěchy a síly, jako u pramene víry. Sedmdesáte let žiju a nejednou na popraží hrobu jsem stál, a tu seznal jsem, že jen víra s to jest, hrůzy smrti zahnati, bouři svědomí utišiti a nás bezpečně z této časnosti do věčnosti přivésti. Toť před Bohem svědčím!“ (*Podstr. výkl.*)

Ferdinand III. víru katolickou tak miloval, že začasto říkával ku svému synu Leopoldu I., že by se raději říše své vzdal, než aby nepoužil každé příležitosti k rozmnožení víry; že by raději i s chotí a dítkami o holi šel do vyhnanství, než aby nějakou křivdu Bohu anebo Církvi dopustil. Oněť se i modlíval, že by ihned od kata se dal odpraviti, kdyby to katolické Církvi prospělo. (*Avancinus.*)

c) Všemožně zachovej!

Sv. *Gordiu*, mučeníku († 304), radili mnozí, aby jen slovem víru svou zapřel, v srdci ale jí věren zůstal. I pravil rozhorleně muž Boží: „Věru! jazyk můj, vzácný to dar Boží, k tomu nikdy přiveden nebude, aby Tvůrce svého zapřel!“ (*Šmída: hist. kat.*)

Sv. opat *Pafnucius* upadl v ruce tyrana, jenž mu hrozil strašnými mukami, pak-li od víry katolické neodpadne. Tu zvolal zbožný kmet s úsměvem: „Jak malicherné a nepatrné jsou nástroje tvé k mučení, nemáš-li ukrutnějších, musím se ti jen smáti. Věz, že stav kněžský, znaje ho již po šedesáte roků, větší a strašnější muky v sobě chová. Pak-li těmito muky od víry jsem neodpadl, tím méně odpadnu tvými.“

(*Sv. Pafnucius.*)

Afrates, anachoreta, opustiv Eremum a odebrav se do Antiochie, byl od císaře Valense otázán, proč do samoty se odebral? I odpověděl, že tak učinil z horlivosti k víře, ještě by o ni doma snadno přijíti mohl. (*Theodoret.*)

Na *Hormisda*, vznešeného Peršana, horšil se velmi král, poněvadž nechtěl Krista zapříti. Za trest byl ode dvora vyhnán a v prosté hadry oděn poha-

něčům velbloudů připojen. Jednou ho potkal král perský a hnut jsa milosrdenstvím dal jej uvésti nazpět do paláce svého a obléci v předešlé skvostné roucho, napomínaje ho, aby se odřekl náboženství. Než Hormisdas odvrhl ihned skvostná roucha, řka: „Domníváš-li se, že pro toto skvostné roucho zapru víru svou, vezmi je nazpět!“ Takto učiniv navrátil se opět k povržcnému stavu, ku kterémuž byl odsouzen. (*E. Veith.*)

Když Turci město *Chios* na ostrově téhož jmena dobyli, zvolili nejkrásnější děti z nejvznešenějších rodin a odeslali do Cařihradu. Nejprv násilně je obřezali a pak chtěli, aby, pro službu sultánovu určeni, víry se vzdali. Avšak marně jim činili sliby, marně je i ukrutně bičovali. Když pak po mučení ani mluviti nemohli, měly vyzdvihnouti ruce na znamení, že od víry křesťanské odpadávají, avšak nikdo tak neučinil, ba jeden chlapec tak stiskl ruku svou, že mu ji ani za živa, ani po smrti otevříti nemohli. (*Kal. Moravan 1859.*)

d) Rozšiřuj!

viz i: „horlivost 3 c!“

Sv. *Filip*, apoštol, sotva že sám Spasitele svého Krista Ježíše nalezl, již se vynasnažoval, by také jiní lidé jej poznali. (*H. J. Karlika: Živ. svat.*)

Císař *Justinian II.* knížata amasgorské skrze kněze, jakož i celý národ k víře pravé přivedl. (*Zonaras.*)

Vyznání apoštolské.

a) Prospívá.

Sestra sv. *Ambrože* trpěla často v duši své veliká pokušení a rozličné úzkostlivosti. Tu jí psal sv. Ambrož, aby proti všem těmto pokušením světa a ďábla se uchopila štítu apoštolského vyznání víry, jeho pomocí zajisté že zvítězí. (*Sv. Ambrož.*)

Za času císaře *Konstantina* hádal se jistý pohanský mudrc s katolickými biskupy o víře. Oně bystrostí rozumu a výmluvností svou všecky důvody jejich porážel; pravdomluvnosti pak Boží a vážnosti Církve podrobiti se nechtěl. Mezi posluchači stál prostičký katolík, jenž z náboženství více nevěděl, leč že jest jeden Bůh ve třech osobách a že Kristus, Syn Boží, pro nás byl ukřižován. Tenť co druhdy David, prakem a štítem pevné víry ozbrojen, postaviv se proti učenému Goliáši, jal se mluviti takto: „Slyš, mudrci, ve jmenu Ježíše Krista pravdu: Jedenť jest Bůh, kterýž stvořil nebesa i země, člověka z hlíny učiniv, nesmrtelného ducha mu vdechl, který vše z ničeho mocí svého slova spůsobil a duchem svatosti své utvrdil. Slovo toto Synem Božím nazváno, smilovavši se nad námi, tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Kristus počat z Ducha sv. narodil se z Marie Panny —“ Tak prostě celé snešení apoštolské vyloživ: „věříš-li tomu?“ se mudrce otázal, „vždyť pak věřiti musíš, nechceš-li blouditi, nemáš-li zahynouti.“ A mudrc slovy prostého katolíka byl tak dojat, že se pokorně poddal víře katolické. (*Eusebius.*)

b) Modli se často!

Nezapomínejte denně apoštolské vyznání víry se modliti, jak ráno tak i na večer. Opakujte ho často, prospívát velmi, ještoť se v něm co v zrcadle zhlídáme. (*Sv. Augustin.*)

Sv. *Petr*, úd řádu dominikánského, co sedmiletý pacholík proti vůli strýce svého, urputného kacíře ariánského, naučil se ve škole snešení apoštolskému, kteréž měl u tak veliké vážnosti, že ho častěji v životě svém jakožto obrany proti bludařům užíval. On, jsa ukrutně trýzněn od kacířů, se ho modlil, ano už polomrtev nemoha více mluviti, krví svou na zemi to slovo napsal: „Věřím!“ (*Podstránského výklad.*)

Vladař.

1. Jeho potřebnost a obtížnost.

a) Jest ho zapotřebí.

Staří *Medové* povstali proti svému králi a zabivše ho v boji, mezi sebou se usnesli, že žádného více voliti nebudou a beze vší vrchnosti sami se říditi budou. Netrvalo to však dlouho, povstaly mezi jednotlivci a pak mezi všemi dohromady různice a krveprolití

a již již měli od cizých národů obklopeni býti a kořistí jejich se státi. Tu zmoudřeli, znovu krále a úřady nad sebou ustanovili, čím pokoj s blažeností opět k nim se navrátil.

(*Valoucha: katech.*)

Sv. *Isidor*, jenž blíž Pelusia v Egyptě co poustevník žil a pro svatosť andělem v lidské postavě nazýván byl, zastával již v V. století vladařů, an praví, že mocnářů jest zapotřebí, ješto je Bůh sám ustanovil, aby národu panovali a ješto by v národu bez vládce snadno různice povstávaly a ješto i u zvířat jako u včel, čápů náčelníka nacházíme.

(*Sv. Isidor.*)

b) Jest břímě velké.

Alfons, král arragonský, často přával si, aby každý z jeho poddaných stal se králem, aby poznal obtíže a starosti panování. (*Panormitanus*)

Jistý *král*, když mu královskou korunu podávali, držel ji nějaký čas v ruce a pak zvolal: „Ó více lesklý než šťastný skvoste, kdyby kdo poznal, jak mnoho nebezpečí, obtíží a nehod přinášíš, nezdvihl by tě ze země, kdyby tě nalezl!“

(*Erasmus.*)

Císař *Antigonus*, vida, že syn jeho k poddaným spurně a nelaskavě se chová, pokáral ho za to, řka: „Což nevíš, synu, že naše panování jest vznešené otroctví?“ (*Aelian.*)

Filip III., král španělský, jsa v 43. roce věku svého smrti blízek, pravil: „Ó, moji poddaní, mluvte při mém pohřbu a smrti, co uvidíte. Zvěstujte, že král při smrti má tím větší úzkosť! Ó, bych byl někde na poušti Bohu sloužil, nemusel bych se nyní tak velmi soudu Božího strachovati!“

(*Sv. Alfons Lig.*)

Karel V. pravil, odevzdávaje svému synu Filipu II. vládu: „Milý synu! velké břímě na tebe vkládám; neboť po celé své panování neměl jsem ani hodinu bez velkých starostí a úzkostí.“

(*Richter.*)

Císař *Theodosius* obědval jednou v klášteře a vyrážel se při skrovné stravě velmi vesele. Po obědě pravil k mnichům: „Ó, vy šťastní, opravdu přešťastní! Já jsem se v paláci narodil a v paláci vychován jsem, ale nikdy jsem bez starostí neobědval.“ (*Engelgrave.*)

c) Jest nebezpečné; poddaní ho následují.

Saturninus, když ho vojsko za císaře prohlásilo, s pláčem důstojnost tu přijímal, řka: „Nevíte ani, bratří, jak těžká věc jest panování; meče, šípy, všeliké zbraně hrozí nám ze všech stran; obávati se musíme i strážců a přátel.“ (*Pontanus.*)

Letopisové nám dosvědčují, že poddaní následují vladaře v jednání.

František I., král francouzský, nosil krátké vlasy, aby se rána jeho vedle ucha tím spíše zahojila a hle, žádný u dvora jeho dlouhých vlasů míti nechtěl.

Alexandr vel. a král *Alfons* měli krk maličko skřivený a i všickni dvořenínové se skřiveným krkem chodili.

Národ *mouřenínský* krále své tak miloval, že tak živi býti, tak se nositi, tak jísti, tak píti, tak choditi se snažili, jak krále svého viděli a snad i oko by si byli vyloupali, kdyby král jejich byl jednooký. (*Macana výb.*)

Proto nazývá *Solon* národ stínem vládců, an ho následuje.

Sv. *Tomáš z Villanovy* jmenuje krále největší kazatele a to vším právem, an dobrý příklad králův prospívá Církvi více než všickni kazatelové.

2. Hodni byli.

Egyptané volili krále tímto spůsobem a přáli mu. Na planině, kdež měl býti korunován, tázali se: „Jest zbožný?“ a tu zvolenec ruce své k nebi pozdvihl. Po druhé se tázali: „Jest spravedlivý?“ Tu zvolenec si hodil na krk řemen. Po třetí: „Jest štědrý?“ Po těchto slovech házel zlaté a stříbrné peníze mezi lid. Po čtvrté: „Jest pracovitý?“ Tu vzal zvolenec na sebe a nesl k paláci pluh od rolníka mu podaný. Před palácem přijeli jinoši s odznaky královskými. V paláci na nádvoří volali jiní mladíci a všickni přítomni: „Umřeme, abys byl živ!“ (*Sabellius.*)

Tataři, volíce si knížete, shromáždují se na planině a kdo buď volbou, buď rodem zvolen jest, postaví na stolec a všickni zvolají: „Prosíme, chceme, poroučíme, abys nám panoval.“ I odpovídá zvolenec: „Když to ode mne žádáte, musíte činiti, co vám poručeti budu.“ I odpoví zase všichni. „Budeme

činiti.“ Načež kníže: „Řeč má bude tedy mečem.“ Pak ho ssundají na koberec a k sedícímu praví: „Pohlédni vzhůru a poznej Boha, viz na koberec, na němž sedíš, budeš-li dobře panovati, všecko se ti stane po vůli, pak li zle, Bůh tě poníží!“ *(Josef du Bois.)*

M Ulpius Trajanus, císař římský, byl v míru i ve válce stejně veliký; onde moudrostí, spravedlností, dobrými ústavy k ochraně poddaných a podpoře chudých, zde přemožením nepokojných Dáků a Parthů. *(Podstránského: výkl.)*

Tilius Flavius Vespasian byl císař, kterým Římanům šťastnější doba vykvetla. Prázden nešlechetností svých předchůdcův, vládl spravedlivě, hledaje vždy míru a blaha svého státu. První po Augustu zemřel přirozenou smrtí, zůstaviv říši nástupce svého Tita. *(Tamtéž.)*

Dobří vladařové byli:

Samuel, jenž spravedlivě vládl. *(1. Kr. 12, 1, 3. 4.)*

David. *(1. Kr. 18, 14.; Sir. 49, 5.)*

Šalomoun, vyjma modlářství. *(3. Kr. 3)*

Ezechiáš. *(4. Kr. 18, 3.)*

Josiáš, jemuž nebylo podobného. *(4. Kr. 18.)*

Josafat žádal od soudců spravedlnost. *(2. Par. 19, 5)*

Joas dobře činil. *(2. Par. 34, 2.)*

Esdráš a *Nehemiáš* báli se Boha. *(2. Esdr. 5.)*

Šimon mak. vyhledával jen blaho národu. *(1. Mak. 14, 4.)*

Císař *Karel IV*, otec vlasti naší, vyznamenal se v každém ohledu co vládce dle srdce Božího. Staral se o vezdejší blaho svých poddaných orbou, vinařstvím a obchodem i řemeslem. Ne méně péčoval o víru Kristovu a sám zbožným příkladem předcházel.

Ludvík, hrabě duryňský a manžel sv. Alžběty, slýchal denně mši svatou, ke všem, kteříž k němu přicházeli, byl vlídný a laskavý, nešlechetníci se ho ale báli. On byl nevinnosti ochrance, radou moudrý, v slově věrný a ve skutcích nejvýš spravedlivý; k služebníkům mírný. A proto lid ho miloval a spravoval se jeho příkladem, byl poslušný a pokojný. Po celé zemi duryňské panovala svornost, pokoj a bezpečnost. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Marie, královna neapolská, byla velmi hodná a zvláště r. 1860 a 1861, když Gaeta od Piemontských oblehána byla, dávala všem podivu hodný příklad zmužilosti, vytrvalosti a sebezapření. Proto ji také vojínové ctili co matku a vším právem. Tak když kdysi v noci jeden umírající vojín žádal, aby ho navštívila, vstala ihned v noci. Vojín Bavoran žádal ji, aby věci co u sebe má, poslala jeho manželce a dítěti. A královna přislíbila tak učiniti, načež blaženě vojín zemřel. *(W. Volksfrd.)*

Přemysl Otakar II., král český, byl muž osobní povahy ušlechtilé; byl pobožný a spravedlivý, uměje přísnost pojiti s mírností; miloval vědy a umění; ku poddaným svým jak v Čechách tak v zemích německých byl stejně laskav a obzvláště rád ujímal se chudých a utištěných proti mocným a vznešeným. *(V. Vl. Tomek: dějiny české.)*

a) Miluje víru; jest pravý křesťan.

Sv. *Ludvík*, král, jak v domácí tak ve vojenské polní správě podivu hodný, s jakousi nesmírnou pilností jak spravedlnost tak jiný královský úřad zachovávaje: přece každodenně při dvou mších býval, nešpor a komplet říkával, rozjímal denně, nemocnice navštěvoval, každý pátek se zpovídal a kázaní nezanedbal a přece jeho královský dvůr mnohem správnější byl a slavnější všech předešlých králů. *(Sv. František sál.)*

Sv. *Václav*, vévoda český, horlivě si počínal ve věcech duchovních a při tom nezanedbal povinnosti své světské. *(Sv. František sál.)*

Kníže český *Břetislav*, syn Vladislavův, jal se hned na počátku panství svého hubiti ostatky pohanských obyčejů, které se tu i tam ještě zachovaly v lidu. I nařídil všecky háje, v nichž se modloslužba konala, v zemi spáliti a všecky hadače a čarodějce pohanské vyhnal ze země. *(Vl. Tomek: dějiny české).*

Karel Tlustý panovav Německu, Italii a i Francii, náboženství zcela oddán byl a všecko ke cti Boží konal. *(Cuspinianus.)*

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, byl za časů tehdejších nejmocnějším pánem na světě, byl také po celý svůj život upřímným a zbožným katolíkem a zachovával přikázaní Boží a církevní

s takovou horlivostí, že jej vůbec za muže a panovníka svatého pokládali. (*J. Kř. V.*: *Císař Karel IV.*)

b) K poddaným se chová laskavě; lásce jich důvěřuje.

Když *Antigonu* přátelé jeho radili, aby, až dobude Athén, město to náspy opevnil, by mu neodpadlo, odpověděl: „Povždy jsem byl toho mínění, že žádná hradba není tak pevná, jako přízeň a láska občanů.“ (*Erasmus.*)

Actisones, král aethiopský, když Egyptčané pro ukrutnost proti králi Amasimu se vzbouřili, za krále egyptského uznán jest pro svou lidumilnost a mírnost a laskavost. (*Diodorus Sic.*)

Král *Pyrrhus*, když, vydobyv slavného vítězství, orlem nazván jest od vojínů, pravil moudře: „Vskutku! mohu orlem nazván býti, což ale jedině vám, vojínové, co děkovati mám, jenž jste tak udatně bojovali a mně perutě dali, abych tak vysoko povznésti se mohl!“ (*Hunolta kázání.*)

Sesostris, král egyptský, co panství svému podmanil, lidumilností a vlídností sobě naklonil, čině dobře a odpouštěje těm, co proti královské důstojnosti se prohřešili a uděluje rozličné dary. (*Diodorus Sic.*)

Titus, císař římský, jest vzor vlídnosti a dobrotivosti na trůnu. Jeho vláda byla péče milostivého otce o milené dítky své. (*Jos. Smetany*: *Všeob. děj.*)

Eleazar, hrabě z Ariano, nastoupil po otci trůn neapolský. Lid ho nechtěl za vladaře uznati a tak po tři leta hleděl odbojníky láskou a mírností získati. Přátelé, zvláště pak příbuzný jeho Taranto mu radili, aby odbojníky dal pověsiti a pak že bude míti pokoj. Načež Eleazar: „Já nechci vládu svou nastoupiti věšením a pronásledováním, alebrž dobrotou. Nechci se podobati lvu, ale beránku.“ A hle, obyvatelé a odbojníci, dozvěděvše se o tom, byli zahanbeni a poddali se. — Jindy zase nalezl psaní na otce, v němž otci jeden setník radil, aby Eleazara vydědil, ješto se více mnichu než vladaři podobá. Ačkoliv list ten i Eleazara i manželku jeho Delfinu velmi mrzel, přece se Eleazar na setníku nemstil, alebrž jednoduše psaní spálil. Taktéž spálil i listy, v nichž se mu křivdy jemu učiněné připomínaly, aby se na těch, co mu křivdy učinili, nemusel mstíti. (*Surius.*)

Císař *Karel V.* poslal svému místodržiteli v dalekých končinách amerických množství prázdných pouze svým podpisem znamenaných listů s tím plnomocenstvím, aby všem, kteréž by za hodné uznal, aneb kteříž by se napravili a upustili od zpurného a odbojnického smýšlení svého, aby jim na listech těchto dary a odměny vyhotovil. A tato štědrost a velkodušnost mocnáře tohoto způsobila v krátkém čase všeobecný pokoj. (*J. E. Veith.*)

Maximilian I., král český, byl jeden z nejosvícenějších a nejspravedlivějších panovníků svého i všech potomních věků. V ohledu na náboženství bylo přísloví jeho, že na trůn Boží sedají, kdož vládnouti chtějí svědomím lidským; protož nehledě na rozdíly ve víře, choval se ke všem poddaným svým tak, jak žádala obecná slušnost a spravedlivost. (*Václav Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

Maxmilian Josef I., král bavorský, byl velmi lidumilný, tak že se stal miláčkem národa. Jednou přestrojen procházel se ulicemi Mnichova, aby o potřebách lidu sám se přesvědčil. Tu potkal sedláka s vozem dříví, jenž ho neznal a dříví ku koupi nabízel, že ho dá lacině. I koupil ho král vskutku za tři zlaté a nyní se mělo dříví složiti. V tom přišla k místu chudá žena s dítkem, již se král otázal, zda-li by vůz dříví nepotřebovala. „Ovšem že bych potřebovala,“ odvětila žena, „avšak my chudí lidé nemůžeme si na celý vůz pomysliti, kupujemeť jen polínka.“ Král daroval dříví té ženě a spolu jí dal i tolar pro dřevoštěpa a zmizel. (*Leop. Chimani.*)

Císař *Rudolf* vládl v pozdějším čase mírněji a laskavěji, než na počátku panování svého a když se mu to předhazovalo, odpověděl: „Že jsem byl přísný a nelaskavý, začasto jsem želel, že jsem byl ale mírný a smířlivý, nikdy.“ (*Aen. Silvius.*)

Když *Stanislav*, král polský, trůnu se vzdal, bylo mu Lotrinsko za náhradu dáno. Jsa dobromyslný, zůstal beze všeho dvorského lesku. Své poddané velice miloval, a žádaje všecko očitě viděti, cestoval mnoho let ve prostém kočáře s nemnoha služebníky po svých

krajinách. Kde viděl špatná stavení, dal nová stavěti; často obdarovával, vysvobozoval, spomáhal a kde pomoci nemohl, uděloval potěchy, které z úst zeměpána nejlepší bývají léky. Někteří z dvořenínů neradi to viděli, že pán jejich tak prostě beze vší ochrany své země projíždí. „Můj Bože!“ zvolal šlechetný kníže, „vždyť se snažím býti otcem svých poddaných a otec mezi svými dítkami nemá se čeho obávati!“ A on také neměl se čeho obávati. Lid mu dal příjmí: „Dobrotivý.“ (*Podstr. výkl.*)

Císař *Trajan*, jsa tázán, proč by, neohlédaje se na svou vyvýšenost, s každým tak přátelsky jednal, odpověděl: „Neměl-li bych takovým císařem k poddaným býti, jakéhož bych, poddaným jsa, císaře chtěl míti?“

(*Sv. František sál.*)

Václav, král polský, kráčel jednou úzkou ulicí sídelního města; bylo to v zimě a okluzko. Nedaleko krále padl sklouznuv lehce a chudě přioděný kmet. Václav sám nejprv starci přispěl a pozdvihnuv ho, vlídně se tázal, zda li si neublížil. To spatřiv jeden vzácný dvořenín, přiskočil, aby králi plášť zvedl, jenž s něho spadl. Hluboce se pokloniv, vyslovil: „Vaše milosti, králi!“ z čehož stařeček vyrozuměl, že sám král mu ku pomoci přispěl. Až k pláči pohnut, chtěl se králi k nohoum vrhnouti; tento však, zaobaliv zimou se třesoucího kmeta ve svůj plášť, zmizel postranní uličkou dříve, než mu stařeček mohl vyjeviti díky. (*Podstr. výkl.*)

c) Pečuje o blaho poddaných.

Aviang Zeb, který r. 1707 co císař mongolské říše zemřel, pracoval pozdraviv se z nemoci o věcech státních. Jeden ministr mu vytýkal namáhání to a stavil před oči smutné následky. Avšak Zeb zlostně se naň podívav pravil k ostatním: „Nemusíte-li i vy uznati, že jsou doby, kde vladařové mají vlast svou hájiti a připraveni býti bojujíce k smrti? A tento prostý lichotník chce mi zameziti, abych síly své říši neobětoval. Což neví, že proto mne prozřetelnost Boží vládcem učinila, abych blaho poddaných svých podporoval?“

(*Mehl. př.*)

Sv. *Ferdinand*, král španělský, nastoupiv vládu, položil si za cíl, aby poddané blažené a šťastné učinil. Proto za rádce vyvolil si jen moudré a spravedlivé muže; rozkázal nový zákonník sepsati, aby spravedlivě se soudilo a každému hleděl všemožně pomoci.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Alfred veliký, král anglický, moudře spravoval říši svou, přísně hledě na zachování prospěšných zákonů a pečoval všemožně o vzdělání lidu svého. Největší však zásluha Alfonsova spočívá v tom, že položil základ svobody anglické. Ve státu jeho měla panovati rovnost před zákonem; žádná svévole, žádné násilí mocnějších proti slabším nemělo volnost občanskou zamezovati. Ještě v poslední vůli své promluvil vážná slova: „Angličané mají tak svobodni býti, jako myšlenky jejich.“

(*Podstr. výkl.*)

Císař *Justinian*, rodem Slovan, zvěčnil jmeno své zvláště zákonodárstvím, nebo sám jsa ve právech dobře zběhlý, dal sebrati učeným Tribonianem rozsudky a zásady právní ze 2000 kněh nejvýtečnějších právníků a sestaviti je v jeden velký kodex s pandekty a předcházejícími institucemi. (*Tamtéž.*)

Jindřich IV., král francouzský, všemožně pečoval o blaho říše své a na shromáždění stavů v Roueně r. 1596 pravil: „Nepovolal jsem vás sem, abyste vůli mé a slovům přisvědčovali, alebrž abyste mi upřímně poradili.“ Začasto i říkával: „To si žádoucně přeju, aby v neděli každý ve Francouzsku i ten nejmenší kuře upéci si mohl.“ I musel si korunu i proti vlastním odbojným poddaným vybojovati a tu bojuje proti Francouzům, s bolestí před bitvou se modlil, aby mu Bůh korunu i život odejmul, pak-li to blahu Francie prospěje. A když mu radili, aby odbojné Paříže útokem vydobyl, nepřivolil, řka: „Raději nechci toto město míti, než abych ho zpustošil a obyvatelů zbavil.“

(*Mehl. př.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti, staral se svědomitě o všecky země, zvláště o Čechy; pomýšlel na všecky potřeby vlasti naší. Zveleboval Prahu; nespouštěl s očí vzdělanost a náboženství, mravnost a Církev; přemýšlel o prostředcích ku podporování obchodu a průmyslu, rolnictví a hornictví; byl podněcovatelem výtvorův uměleckých; po-

dával pomocnou ruku i chudině s nouzí a bídou zápasící. Spravedlivým spůsobem rozšiřoval říši svou. V Praze založil Nové město roku 1348; rozšířil Malou stranu 1351; položil základ ku kamennému mostu 1357; vystavěl mnoho klášterů a chrámů, zvláště sv. Víta na hradě pražském; chrám sv. Jarolíma, nyní Emaus, s klášterem kněží, kteří slovanského jazyka v liturgii užívali, dále Karlov; přičinil se o povýšení pražského biskupství na arcibiskupství r. 1344 a založil biskupství v Litomyšli; založil i universitu pražskou a panovav 30 roků zemřel r. 1378 v 63. roce věku svého. *(Dějiny české.)*

Císař *Karel veliký*, ač pocházel ze surového národu, vysoko vyniká nad věk svůj; vedl' podmaněné národy k pořádku, osvětě a mravnosti a tím se stal velikým. *(Podstránského výkl.)*

Leopold, vévoda lotarinský, nastoupiv r. 1690 vládu, nalezl mnoho vesnic a polí zpuštěných. I přičinil se všemožně, aby blahobyt poddaných zvelebil, kdežto v ostatní Evropě válka zuřila. Podporoval šlechtu, vyplácel za ně dluhy a zaopatřoval jich dcery a vskutku blahobyt v zemi spůsobil. Když mu jeho ministr štědrost jeho velkou předhazoval a pravil, že tak o své vlastní jmění se připravil, odvětil: „Tím lépe, tím bohatší budou moji poddaní.“ Jindy zase, uslyšev že jeden kníže mnoho pro poddané své učinil, pravil: „Toť byla jeho povinnost; zítra bych se vlády vzdal, kdybych nemohl nic dobrého učiniti!“ *(Mehl. př.)*

Ludvík IV., kurfiřt falcký, uslyšev v radě, že zvěří poddaní mnoho škody trpí a tím spůsobem že zaň modliti se nebudou, pravil: „Raději chci, aby pražádná zvěř nebyla, než aby poddaní pro mne škodu trpěli!“ a proto poručil, aby časté honby na zvěř se držely. *(Mehl. př.)*

Soběslav I., kníže český, odvrátiv slavným vítězstvím u Chlumu nad německým císařem Lotharem (1126) nebezpečenství zevnější, hleděl tím více domácího pořádku a dobra zemského. Vystavěl nové hrady a staré opravil, hrad pražský dle spůsobu vlašského obezdil, kostely ozdoboval stavbami nádhernými, jakož slavný chrám sv. Petra na Vyšehradě, založený od otce jeho Vratislava a zachoval zemi českou v míru utěšeném, kteréhož požívala až do smrti jeho. *(V. Vl. Tomek: dějiny české.)*

Jako *Václav II.* neznal a necítil onoho času žádný mocnář důležitost povolání svého. Praví se, že důvěrníkům svým říkával: „Kdybych o někom věděl, jenž by ještě s větší upřímností a horlivostí pečoval o všeobecné dobré, milerád bych mu nejvyšší moci postoupil, sám pak do kláštera zbraslavského se odebral.“ *(Blahověst 1852.)*

d) Trpí s poddanými; za ně obětuje i život.

Alexandr veliký vytrhna s nevelikým počtem válečného lidu mnohá království si podmanil a téměř půl Asie panování svému podrobil, když konečně táhl do Egypta skrze vypráhlou písčitou pustinu stál v takovém nedostatku, že vojsko žízní téměř hynulo, anoť nikde krůpěje vody k nalezení nebylo. Když pak jeden z vojínů šťastně kdesi ve skále trochu nashromážděné vody nalezl a vůdci svému v přilbici k občerstvení obětovně přinesl, vzal Alexandr přilbici a vylil vodu před obličejem svého vojska, řka: „Nechci píti, chci žízeň jako druzí snášeti; stoje v čele vojska svého, nechci poslední býti v jeho nesnázích.“ *(Ant. Marek.)*

Za dávných časův oblehl nepřítel veliké jedno město. Obyvatelé trpěli již bídu velikou a každý očekával v úzkosti a ve strachu na okamžení již již se blížící, až nepřítel mocně do města vtrhne. Byloť sice prorokováno, že nepřítel města nedobude, pak-li král města toho padne smrti za oběť. Avšak tito milovali krále svého všickni velmi a proto nežádali smrti jeho; ale i nepřítel věděl dobře o proroctví tom a proto každému vojínu přísně se nařídilo, aby žádný neublížil králi. Tento ale, *Kodrus* jmenem, uzavřel, že milerád život svůj vydá za blaho a štěstí svých poddaných. Proto, aby ho nikdo nepoznal, oblekl prostý šat přes královský oděv a široký klobouk posadil na korunu svou. Pak se odebral do táboru nepřátelského, pustil se s některými bojovníky schválně do půtky a tak byl brzy zavražděn. Nepřátelé, když v domnělém člověku poznali krále Kodrusa, prchli okamžitě,

pamětlivi jsouce proroctví a město bylo zachováno. (*Okáče kázaní.*)

Alfons, král španělský, v městě od Maurů obleženém sebe i lidu svého po delší čas udatně bránil. I stalo se, že při výpadu z tvrze jediný syn jeho od nepřátel zajat jest. Tu myslili Maurové, že město již v rukou mají. Přivedše zajatého na blízko města, tak že jej z městských hradeb viděti bylo, volali na obležené: „Alfonsi! buď vzdej město, anebo syn tvůj musí zemříti.“ Jak hrozné to postavení pro srdce krále, otce. Jak bolestná volba! buď lid svůj v ruce tyranů v otroctví vydati, buď svého milého a jediného syna v oběť smrti dáti. Láska k synu a láska ku vlasti dlouho v srdci krále zápasily. Tu vrhl Alfons svůj vlastní meč přes hradby městské dolů, volaje: „Nechať zemře syn a zachován jest lid můj! Přirozenost musí podlehnouti, věrnost musí zvítěziti!“ (*P. Stöger.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti české, procházel se jednoho dne se svými syny Václavem a Sigmundem po paláci hradu svatého Václava (pražského). Přistoupiv pak k oknu a dívaje se na města pražská, počal Karel srdečně plakati. Dvořané opodál stojící netroufali se jej tázati, proč by tak srdečně plakal. Konečně však osmělil se přece dvorský maršálek a přistoupiv k císaři tázal se Karla, proč pláče? Načež mu císař odpověděl: „Jest mi oznámeno od Boha, že tito synové mojí nepřátelé budou této české země a jeden z nich zkazí město toto. Bych mohl znáti a věděti, který z nich jest ten, chtěl bych mu sám svou rukou hlavu stíti.“ Dvorský maršálek chtěje pak císaře těšiti, pravil mu: „Milostivý císaři, račte to Pánu Bohu poručiti, On to ráčí v lepší proměniti a ze zlého lepší učiniti.“ I řekl mu císař: „Dejž to Pán Bůh!“

(*J. Křt. V.*: *Císař Karel IV.*)

Když *Rudolf z Habsburgů* jednou za nesnesitelného vedra letního před svým vojskem kráčel, přinesli mu ženci na poli džbán čerstvé vody. I nepřijal Rudolf daru toho, řka: „Nežízním pro sebe, nýbrž pro své průvodčí!“ (*J. E. Veith.*)

e) Každému jest přístupný.

Císař *Ferdinand I.* jednoho času přísně domlouval svému komorníku, že jednu chudobnou vdovu před něj pustiti nechtěl, dokládaje i toto: „Jest-li my nepustíme před sebe lidi chudé, i co nám medle stane před stolicí Boží?“

(*Jan Beckovský*: *Poselkyně.*)

K císaři *Rudolfovi habsburgskému* každý měl přístup. I stalo se jednou, že stráž špatně oděného muže nechtěla vpustiti. Císař zpozorovav to, zvolal: „Hned ho vpusťte! což proto jsem se stal vládcem, abych se zavíral?“

(*Mehlera příklady.*)

Marie Terezie, císařovna, na nějaký čas zastavila obecné audience. Tu mluvil jednou kazatel dvorní: „Jak se mají králové o tom, co národové trpí, dozvěděti, když za neproniknutelnou zeď se ukrývají? Králové, buďte otcové chudých, vdov a sirotků; jinak nejste hodni korunu královskou nositi!“ Se slzami v očích navrátila se císařovna domů a pravila sama k sobě: „Nyní ať jsou všecky brány paláce mého nešťastným otevřeny; budoucně chci je slyšeti!“ Když pak u dvora smělost kazatelovu kárali, zapověděla řeči takové císařovna, řkouc: „On činil svou povinnost a i já budu činiti mou! Nechte hodného muže na pokoji!“ A od té doby měl k císařovně každý přístup. (*Mehl. př.*)

Václav II. odbyl jednou nevlídně chudobného muže, kterýž byl přišel prosit o ochranu proti jeho úředníkům. I litoval tohoto překvapení král tak velice, že si tajně nohu popálil, chtěje se takou měrou sám potrestati. Divil se každý, proč král najednou schroml, až pak kněžice Alžběta, nevlastní sestra Václavova, vyzvěděla na králi toto tajemství.“ (*Blahověst 1852.*)

f) Daně nepřetěžuje; penězi neplýtvá.

Císař *Antonius*, přijmím filosof, když ve válce peněz se mu nedostávalo: prodal všecko zlaté a stříbrné náčiní, drahokamy, ba i okrasy své manželky veřejnou dražbou, aby velkými daněmi národ nepřetížil. (*Weber.*)

Bl. *Karel*, hrabě z Flandrie, za nejdůležitější péči měl, hned jak nastoupil vládu, že prohlédati chce ku časnému a věčnému blahu poddaných svých. Jelikož byl bohat, zmírnil daně a poplatky a když nastala drahota a hlad, prominul jich docela. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Ferdinand*, král španělský, dobrými skutky a válkami proti Maurům byl v peněžných nesnázech; přece ale nechtěl poddaným ukládati nových daní. A když jeden rádce přece k nové dani radil, odpověděl: „Bůh uvaruj! abych kdy přijal návrh tvůj; prozřetelnost Božská mi pomůže jinými cestami. Bojím se více proklínání jedné chudé vdovy, než celého vojska nevěřících.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Kníže *Bedřich* český sháněl peníze, kteréž slíbil císaři za udělené sobě knížectví, i utiskoval proto národ český velkými daněmi proti všemu předešlému obyčeji. Z toho netoliko lid obecný, ale i panstvo vzbouřilo se proti němu náhle, i musel utéci ze země (1182).

(*V. Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

Ludvík XII., král francouzský, muse jednou veda válku novou daň 10.000 tolarů poddaným vypsati, pravil slze: „Přísahám před Bohem všemohoucím, že jen z největší nouze daň tu vypisuju a neumru-li, vše poddaným vynahradím!“

(*Mehl. příkl.*)

Viktor Amadaeus I., vévoda savojský a král sardinský, rozmnožil státní jmění, vojsko a pečoval o veřejnou bezpečnost a při každém vydání ukazoval velkou znalost. I války, jež vedl, donucovaly ho k šetrnosti, kterouž šetrnost vyhlašovali poddaní za lakomství. Když jednou neznán s jedním vojínem na stráži dlouho rozmlouval a se dozvěděl, jak dlouho slouží a kolikkráte byl již poraněn, pravil král, rozloučiv se s vojínem: „Proč pak nežádáš krále, aby ti dal větší službu.“ „Co pak bych mohl od něho žádati,“ odvětil vojín, „ten mi nedá ničeho.“ Král pousmáv se poslal druhého dne vojínu 50 tolarů s podotknutím: „Viktor Amadaeus neplýtvá penězi poddaných, avšak umí zásluhu odměniti.“ (*Mehl. př.*)

Jan lucemburský, český král, byl všude jinde v cizých zemích vysoce slaven a vychvalován pro své rytířské spůsoby a zvláště pro svou štědrost; neb rozhazoval peníze bez míry; ale doma proklínal jej obecný lid pro veliké útisky, které se mu dály pro královu nenasycenost. Když přišel po čase obyčejně v několika letech jednou do země, nestávalo se to z jiné příčiny, než buď pro válku se sousedy, nebo pro vydírání peněz k novému naplnění své pokladnice. Všelijak ochuzoval lid a rozhazoval zemské důchody.

(*V. Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

j) Dohlíží na úřady; nedychtí po zemích cizých.

Císař *Aurelian* dal všecky úředníky, kteří dřívství a nespravedlnosti se do pustili, usmrtiti.

Císař *Theodosius velký* vydal zákon téhož trestu na úředníky lid okrádající.

(*Mehl. př.*)

Alexandr, král macedonský, dychtě po zemi, zlatu a stříbru, stal se velkým podmanitelem, avšak v 33. roce věku svého zimnicí zahynul. (*Herder.*)

Týž byv otázán, kam by po dobytí a podmanění veškerých zemí chtěl obrátiti své záměry, odpověděl: „Do měsíce!“

Sv. *Guntram*, král burgundský, nepouštěl se nikdy v marné a zbytečné války, alebrž vždy všemožně o to pracoval, aby všeliké rozepře v pokoji a bez krveprolití se urovnaly.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Alexandr Severus, byv od přátel kárán, že zapomínaje na důstojnost císařskou drahého oděvu, zlata a drahokamů neužívá, odpověděl: „Panování záleží ve ctnosti a nikoliv v okrase těla,“

(*Antonius.*)

Přemysl Otakar II., král český, slavně zvítěziv nad uherským králem Belou IV., přemlouván byl od vojevůdců svých, aby si celou říši uherskou podmanil, což mu tehdáž nebylo těžko. Velkomyslný král ale neuposlechl. „Ačkoliv všeobecné bylo mínění,“ tak psal papeži Alexandru IV., „abychom celé Uhersko vládě své podrobili: domnívali jsme se přec, že lépe v přátelství žíti s dobrým přítelem, než v nepřátelství zničiti jej.“

(*Dějiny české.*)

3. Špatni byli; zanáší se malichernostmi.

Špatní vladařové byli:

Abimelech, tyran, zabil bratry své, 78 mužů; začež při oblehání města Sichem sám od sluhy se dal zabiti (*Soudc 9.*).

Saul nespravedlivě panoval a konečně sám se zabil (*1. Par. 10.*).

Jeroboam, modlář, trestán od Boha a nepolepšil se (*Král. 13.*).

Achab Nabotovi vzal vinici, začež ho Eliáš trestal (*3. Kr. 21.*)

Amasiáš, odstoupiv od Boha, v spiknutí zabit byl (*2. Par. 25.*).

Baltazar ukradl nádobí v chrámu Jerusalémském a zabit jest (*Dan. 5.*).

Antioch, král syrský, pronásledoval židy a bídně zahynul (*2. Mak.*).

Šalomoun, že v stáří upadl v modlářství, musel uslyšeti, že říše jeho po smrti se rozdělí.

Domicián, římský císař, nedbaje na povinnosti své vladařské, po celý den chytal jen, mučil a bil mouchy.

Hartabus, hyrkánský král, chytal po všecken čas krtky a sysly.

Bientes, král z Lydie, chytával žáby.

Orepus, král macedonský, dělal svítilny. (*Jan Nep. Černohouz.*)

4. Buď!

a) Zbožný.

Sv. *Kanut*, král dánský, žil jako svatý. Jeho palác byl příbytkem pobožnosti, cudné kázně a mravopočestnosti. On sám přísným postem krotil své tělo, vroucně se modlíval.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

U peruanských Indianů bývali jich králové, Ingové řečení, prvé než na trůn nastoupili, po několik dní v hadry a vetchá roucha odíváni a po městě jako chudí žebráci kráčívali, znamenajíce tím, že chudí a chudoba jim na srdci leží a že s nimi útrpnost míti a o ně se starati budou. (*Cornelius a Lapide.*)

Karel X. než nastoupil vládu odpustil muži, jenž pro smrt Ludvíka XVI., bratra jeho, hlasoval, uplacen byv od Filipa Egalité; ba přivedl mu i kněze k loži smrtelnému, dal ho pohřbiti a na hrobě i kříž vzdělati. (*Deharbe.*)

Boleslav II., kníže český, neobyčejnou zbožností se vyznamenal, že (panovav 967—999) Pobožným nazván jest. Onť založil v Praze r. 993 biskupství, dále první klášter v Čechách v Břevnově, druhý u sv. Jiří na hradě pražském. Zakládaje pak právě třetí klášter v Čechách na ostrově řeky Vltavy u Davel umřel. (*Dějiny české.*)

Na vévodovi *Jindřichu*, manželi sv. Hedviky, měli poddaní pravého otce; on byl ochrance a zastupitel chudých a nešťastných, obrance a hajitel práva a spravedlnosti, horlivý podporovatel bázně Boží a všelikého dobra a nebylo nic šlechetného a nic dobrého v zemi, při čemž by nábožný vévoda účastenství nebyl měl.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Pipin, majordomus ve Francii, jenž otěže vlády ve svých rukou držel, každoročně na počátku času postního ozdobu moci své odložil a bos z paláce svého do St. Petrsbergu, kdež sv. Plechelm, apoštol z Geldernu († 732) přebýval, se odebral, aby se zde poradil, jak by dle vůle Boží panoval a v říši zbožnost rozmnožoval. (*Richter.*)

b) Obezřelý.

Císař *Karel V.* prvé než něco podnikl, dlouho a mnoho o tom přemýšlel, dle v samotě a nikoho k sobě nepřipustě, stavě se mnohdy i nemocným, jen aby věc dobře podniknul.

(*Jeho životopis.*)

K císaři *Otovi* dostavili se kdys dva mužové, jenž o kus pole rozepři mající žádali, aby císař sám nad věcí jejich rozhodnul. Jelikož ale rozhodnutí velmi nesnadné bylo, an oba vážné důvody přednesli, učinil moudrý císař zkrátka takto. Položiv za pole odhádanou cenu, přiřknul jednomu pole, druhému dal peníze a tak odešli oba stejně uspokojeni. (*Klinkáče Legendy.*)

c) Spravedlivý.

Darius, král perský, ač pohan, pečoval o všecky rozličné národy své a spravoval je moudře. Židy měl ve vážnosti a podporoval je; pod ním dostavili svůj druhý chrám, na Féničany byl zvláště laskav. (*Jos. Smetany*: *vš. děj.*)

Čtem, že jedna žena před ciesařem *Filippem* súd měla, a když ciesař odsúdil, odvolala se od jeho súdu řkúc, že sě odvolává od súdu ciesaře Filippa opilého k němu opět, až střiezev bude.

(*Knížky o hře šachové.*)

Když básník *Simonides* Themistokla, přítele svého, kdys prosil, aby mu nápomocen byl při nespravedlivé při, odvětil vůdce athénský: „Pak-li se proti pravidlům básnictví prohřešíš, jsi špatný básník a tak i já, kdybych se provinil proti zákonům, byl bych špatný člověk

a špatný vládce a proto mne žádostí svou ušetři!“ *(Mehl. př.)*

Sv. *Edmund*, král v jedné částce Anglie, držel co vládce nešlechetníky na uzdě opatrností, silou a spravedlností, ale k chudým byl štědrým, sirotkům pak a vdovám pravým otcem. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Guntram*, král burgundský, zakázal soudcům křivě souditi; zapověděl jim také darů bráti aneb jinak podle tváří souditi. Každý zločin a každá nespravedlivost měla přísně potrestána býti, kdekoliv se jen vyskytla. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Kanut*, král dánský, konal přísně právo a spravedlnost; vdovy a sirotky zastával a neúprosně trestal i bohatýry říše své, pak-li nespravedlivě utlačovali nižších. Tak jednoho místodržitele pro drancování lodi na moři odsoudil a dal pověsiti. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Štěpán*, král uherský, věda, že láska ku vlastní řeči a národnosti každému vštípena jest, ona že jest hlas Boží v nás, stejně spravedliv byl ku všem národnostem říše své a v závěti své i syna Emericha k tomu napomínal, aby všecky poddané rovným právem miloval. *(J. Bílého: Legenda.)*

Alfons, král arragonský, přísně spravedlnost vykonával a začasto říkával: „Vládcové, kteří spravedlnost zanedbávají, podobají se těm, kteří nakažlivou nemocí umírají. *(Panormitanus.)*

Balduin, arcibiskup trevirský, bratr císaře Jindřicha VII., byl pán velmi vlídný, mírný a spravedlivý. V zemi na panstvích mu poddaných zavedl pokoj a pořádek. Utiskující a nespravedlivé šlechtice, zvláště pak lupiče, kteří co šlechta v palácích a zámcích bydleli, bez milosrdenství dle zásluhy dal utratiti a doupata lupičů zničil zcela. Aby dluh země své velmi zadlužené vyplatil, dal i své vlastní jmění. Umřel r. 1354. *(Mehl. př.)*

Na císaři rakouském *Františku I.*, jehož heslo bylo: „Justitia regnorum fundamentum“ chválí se zvláště spravedlnost a vlídnost, které mu všeobecnou vážnost a náklonnost poddaných zjednaly.

Císaře *Hadriana* zastavila kdys jedna žena, aby žalobu její slyšel. A když Hadrian odpověděl, že nemá nyní času, pravila: „Tak tedy nepanuj!“ A hle, Hadrian, dav si předhůzku tu líbiti, ihned ji vyslyšel a při v její prospěch rozsoudil. *(Herbsta př.)*

Císař *Leopold II.* dostal jednoho večera, právě an chtěl spát jíti, zprávu, že člověk nedávno uvězněný za nevinného uznán jest. Císař rozkázal, aby byl hned zítra na svobodu propuštěn a šel do ložnice své. Ale myšlenka, že nevinný ještě celou noc v nejistotě o svém osudu zůstati má, nedala císaři pokoje. O půlnoci vstal a vyhotovil rozkaz, aby vězeň ihned propuštěn byl. *(Kal. Moravan 1856.)*

Císař *Marcian* všemožně hleděl, aby opět spravedlnost v říši své uvedl a co nejpřísněji trestal soudce nespravedlivé. *(Mehlera příkl.)*

Soběslav II., kníže český, konal neobyčejnou a přísnou spravedlnost a za svou nejhlavnější povinnost pokládal, hájiti chudého a ubohého před bohatým a zámožným, když se tento proti onomu nějakých křivd dopouštěl. *(Dalemilova kronika.)*

Svatopluk, vládce rozsáhlé říše moravské, panoval nad národy svými spravedlivě; protož se památka jmena jeho zachovala v lidu moravském podnes. *(V. Vl. Tomek: děj. české.)*

Císařové *římští* Theodosius, Arkadius a Honorius, synové jeho, vydali zákon, aby nikdo, kdo je urazí buď z nerozmyslu anebo z hlouposti anebo ze zlé vůle, nebyl trestán, ještě toho zákon Kristův požaduje. *(Hunolta káz.)*

d) Smiřlivý; milosrdný; štědrý.

Císař *Tiberius*, byv od nepřátel pobádán, aby se nad těmi pomstil, co naň směšné a potupné verše sepsali, pravil: „Ve svobodném státu budiž i myšlenka svobodná.“ *(Erasmus.)*

Král *Alfons*, byv jednou kárán, že velmi mírně a laskavě ku svým se chová, ba že i těm, co mu velmi ublížili, odpouští, odpověděl: „Chci raději mírností a laskavostí mnohé zachovati, než jen některé přísností zničiti.“ *(Panormitanus.)*

Alfons IV., král arragonský, ctil svobodu poddaných a když mu manželka jeho Eleonora předhazovala, kterak mohl zpupné řeči vasalů ve Valencii poslouchati, kterouž drzost bratr jeho, král kastilský, smrtí trestá, odpověděl

jí před celým shromážděním: „Můj národ, drahá choti, jest svobodný a ve svobodě zrozený a tuto mu nechceme odejmouti; netrpíť žádné otroctví jako jiní národové a proto mne ctí poddaní, co svého pána a já si jich vážím co věrných lidí a druhů!“ *(Mehl. př.)*

Císař *Antonius Pius*, byv kárán, že některým obžalovaným daroval svobodu a jim odpustil, odpověděl: „Panování nemá pozůstávati v trestání, alebrž v mírnosti a laskavosti.“ *(Xiphilinus.)*

Za šlechetné císařovny *Marie Teresie* přijmuli v 7leté válce Čechové za krále Karla bavorského. Po zapuzení Bavorů a Francouzů z Čech učinila královna přísné provolání na všechny, kteří se z té příčiny utekli do Bavor, aby se v šesti nedělích navrátili do země. Skoro všichni uposlechli a učiněn byl soud nad těmi, kteří se dopustili hanlivých slov neb popouzení lidu proti císařovně, však nikdo trestán nebyl na hrdle. Ba i Karlu Davidovi, úředníku královskému, který se byl nejhruběji provinil na popravišti, an měl býti sťat, oznámena jest milost a propuštěn jest na svobodu.

(V. Vl. Tomek. dějiny české.)

Když císaři *Severu* choť a matka předhazovaly, že jest mírný a milosrdný, odpověděl: „Učinil jsem vám důstojnost císařskou příjemnější, milejší, ano i jistější a delší.“ *(Brusonius.)*

Vladislav, kníže český, jsa muž dobrého srdce, smířil se se Soběslavem, ačkoli na osočení Vacka úkladně dal zabíti a v odboji město v Kladsku spálil, když jej zase žádal o zapomenutí předešlých rozepří a dal jemu nejprvé Hradec nad Labem, potom Brno k výživě, ba i Bořivoje, bratra svého, povolal do Čech a navrátil mu knížectví, podržev sobě toliko krajinu zálabskou.

(V. Vl. Tomek: dějiny české.)

Zigan, náčelník kalmuckých Tatarů v Asii, byl r. 1715 na honbě nepozorností od jednoho otroka šípem pravého oka zbaven. Ihned dvořeninstvo náčelníkovo chtělo otroka usmrtiti, čemuž Zigan nepřipustil, řka: „Musíme tu úmysl a nikoliv čin posuzovati. Tento člověk náhodou mne poranil, kdežto povždy věrně mi sloužil. Dostalo by se mi jeho smrtí opět zraku?“ Než velkomyslný muž daroval otroku i svobodu a připomenul mu, aby po vždy, bude-li mu toho zapotřebí, u něho pomoci hledal a se ho, an má jen jedno oko, neštítil. *(Mehl. př.)*

Když po smrti vévody Albrechta Vídeňané se vzbouřili, napotom ale *Bedřicha* o milost žádali, odpustil jim Bedřich a nechtěl ani jednoho trestati, což přemnozí dvořenínové neschvalovali, ani mu Vídeňané již třikráte se zpronevěřili. I odpověděl jim Bedřich: „Vím, že v tak velkém a lidnatém městě ve Vídni velmi mnoho nevinných jest a většina buřičů že byla jen svedena. A proto by byla nespravedlnost, abych pro provinění několika všecky potrestal. Jsem před Bohem hříšník a prosím Ho o milost a ne spravedlnost a proto záhodno jest, abych i já milosrdnost a ne spravedlnost konal.“ I učinil tak a celá Vídeň zajásala. *(Pred. u. Kat. 1855.)*

e) Pečuj o víru a duševní blaho poddaných!

Numa Pompilius, král římský, byl vládce mírný, ač pohan, a moudrý vzdělávatel lidu svého potřebným uměním a náboženskými spůsoby.

(Jos. Smetany: všeob. dějiny.)

Sv. *Eduard*, král anglický, i o zvelebení víry v říši své pečoval a říkával: „Nejlepší prostředek k oblažení království jest, aby služby Boží a bázeň Boží v zemi ve vážnosti a v uctivosti byly, jelikož blahobyt země s dobrým stavem náboženství a Církve souhlasí.“

(H. J. Karlíka: Živ. sv.)

Sv. *Ethelbert*, král v Kentu, všemožně se přičiňoval, aby víru Kristovu v říši své rozšířil a vskutku dočekal se té radosti, že uviděl všecky své poddané co křesťany. *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *Jindřich*, císař, vládl s křesťanskou spravedlností, dbal i to, aby poddaní byli věrní katolíci a vyvolil si i jen moudré rádce. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Ladislav*, král uherský, hleděl všemožně v zemi dobrý řád a mrav upevniti a kleslou kázeň Boží opět pozdvihnouti. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Leopold*, markrabí rakouský, horle o čest Boží, povolal horlivých kněží, stavěl nové kostely, opravoval staré, ozdoboval prosté, slovem činil vše, aby lid z nevědomosti své se probral, pověr se zbavil a čistým náboženstvím pro-

niknut pravým lidem Božím se prokazoval. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Ludvík*, král francouzský, pokládal se za nástroj Boží, v jehož ruce vloženo bylo blaho duševní a tělesné veškerého národa francouzského a pamětliv jsa soudu Božího, vydával vše, co by k slávě Boží a prospěchu bližního bylo. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Osvald*, král northumbrický, pečoval nejen o vezdejší blaho poddaných, ale zasadil se i všemožně, aby i u víře dobře vycvičeni a utvrzeni byli. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Štěpán*, král uherský, s vroucí horlivostí k tomu pracoval, aby národ jeho na víru Kristovu byl obrácen.

Ludvík XVI., král francouzský, sloužil Bohu nejvroucnější nábožností, v povinnostech královských osvědčoval největší svědomitost, byl i co manžel i co panovník cti nejhodnější. *(Veverky: Sbír. káz.)*

Alfons, král arragonský, právě křesťanským příkladem předcházel poddaným svým, jehož moudrost druhdy daleko proslynula. Vědělť král ten, že lidé nemající náboženství vždy také špatnými poddanými bývají; protož snahou svou směřoval přede vším k tomu, aby náboženství a ctnost v srdcích poddaných jeho se uhostily. Toho docílil zvláště vlastním příkladem. I pronesl jednou: „Jest ovšem cos velikého bohatýrství, když se král v čelo vojsk svých postaví; ale ještě větší a slavnější jest král, když příkladem svým celý národ na cestu práva a čistých mravů uvádí.“ *(Mehl. příkl.)*

Císař *Konstantin*, dobyv pomocí Krista a znamením sv. kříže slavného vítězství nad pohanským Maxenciem, přijal sám víru Kristovu a náboženství křesťanské vyhlásil za státní a všemožně o rozkvět a rozšíření jeho v říši své se staral *(Sv. Alfons Lig.)*

Císaři *Ottonovi* na rozmnožení Církve více záleželo, než na rozšíření vlády světské; proto rozmnožoval kláštery a v nich školy. Následovalť věrně slov, která k němu arcibiskup mohučský Hildibert pronesl, an mu žezlo odevzdával: „Toto znamení musí tě vždy pamatovati, že máš mírně a laskavě panovati, sluhy Církve, vdovy a sirotky ochraňovati a že povždy z rukou tvých se má olej milosrdenství prýštiti.“ Onť umíraje vyznal se, že panování jest věc velmi nesnadná. *(J. Smetany: vš. děj.)*

f) Zlé trestej! sám jsa spravedliv.

Ludvík IX., král francouzský, právě když se modlil žalm 106, dostal návštěvu a tu byl žádán, aby jednomu k smrti odsouzenému zločinci trest prominul, avšak Ludvík prosbu tu oslyšel, řka: „Knížata, kteří mohouce, zločin netrestají, tak se proti Bohu proviňují, jako by se sami zločinu toho dopustili.“ *(Annal Franc.)*

Jistý mořský *loupežník* když byl polapen odbyl vtipně a pravdivě Alexandra Velkého. Neboť když se král tentýž otázal, odkuď by měl právo k loupení na moři, odpověděl on: „Odkuď i ty k loupení veškeré země: já však čině to chatrnou lodičkou, nazván jsem lotrem; ty pak velkým loďstvem totéž čině, nazván jsi panovníkem.“ *(Sv. August.)*

j) Buď hrdinný; korunovace si važ! Varuj se nespravedlnosti!

Karel V., král francouzský, chtěje vyzkoumati ducha syna svého, dal před něho postaviti dva stoly; na jeden položil korunu a žezlo, na druhý meč a železnou přilbu, i dal mu na vůli voliti si dar Mladý princ dlouho se nerozmýšleje, sáhl po meči a přilbě; a tážícímu se otci po příčině dí: „Tímto (ukazuje na meč a přilbu) dobývá se ono.“ *(Podstránského výklad.)*

Dějiny české neznají příkladu, kde by který *král český* z bitvy byl utekl; nebo Přemysl Otakar II. a Ludvík I. oba porážky své zaplatili životem. I hrdinný král Jan český padnul u Kreščáku l. P. 1346 bojuje statečně se slovy: „Tohoť bohdá nebude, aby král český z boje utíkal.“ Jemu po boku bojoval i syn Karel IV. *(J. Křt. V.: Císař Karel IV.)*

První křesťanský císař, jenž se církevně posvětiti či korunovati dal, byl *Theodosius mladší* († 540); korunování samo vykonával patriarcha Proklus. Císař totiž pozdvižen jest na štítech a patriarcha konaje zvláštní modlitby obvázal čelo jeho diadémem, přítomný lid hlasitě volaje přál korunovanému dlouhého života. Když pak korunovaný císař

na trůn vstoupil a se znamením sv. kříže požehnal, činil řeč k lidu.

(*Mehlera příklady.*)

Císař *Karel IV.*, otec vlasti naší, pětkráte se dal korunovati. Korunu pak, kterou pro vlast českou s velikým nákladem si dal zhotoviti, daroval na všechny budoucí našemu milému sv. Václavu, patronu a dědici země české, tak že ji od té doby naši předkové korunou sv. Václava nazývali a tak nazýváme ji až podnes.

(*J. Křt. V.: Císař Karel IV.*)

Přemysl Otakar II, král český, vstoupiv v manželství s Kunhutou, dcerou Rastislava Michailoviče, knížete haličského, přivedl ji do Prahy, dal se zároveň s ní slavně korunovati na království od arcibiskupa mohučského.

(*V. Vl. Tomek: dějiny české.*)

Václav II, král český, dal se roku 1297 slavně korunovati. Tu bylo hostů jeho 28 knížat z rozličných zemí sousedních, mezi nimiž Albrecht saský, Bolek vévoda svidnický, Jindřich hlohovský a knížata opolská, brandenburská i míšenský, nade všecky jiné nejslavnější Albrecht rakouský, kterýž přijel se 7000 koni; neb podle četného komonstva čítala se sláva knížat. Všichni hosté, domácí i cizí, kteří přišli, měli s sebou koní 191.000. Všechny potřeby jídla a pití byly již napřed zjednány u veliké hojnosti. Na pražském trhu kázal král učiniti studně, ze kterých víno teklo; 800 hřiven stříbra, což jest tolik jako nyní 16.000 zl. ve stříbře, vydáno bylo z pokladnice královské toliko za vejce do jídel. Veliká byla skvostnost a nádhera v oděvích královských; toliko koruna cenila se za 2000 hřiven, meč a štít za 3000, na kterémžto štítu, celém pozlaceném, byl lev ze samých perel vypodoben; dlouhé roucho královské, které se cenilo za 4000 hřiven, děláno bylo ze samých šupin zlatých a pět drahých kamenů na každé šupiné. Tu k hodům slavným vystavěno bylo veliké stavení dřevěné na lukách při Vltavě, kdež nyní jest Smíchov. Rytíři v turnaji se potýkali, ve městě tancovali a veselili se; domy měšťanů pokryty byly sukny a šarlaty skvostnými a v noci všecko slavně osvíceno mnohými pochodněmi.

(*V. Vl. Tomek: dějiny české.*)

Ludvík IX., král francouzský, chtěl kdys, aby mu sněm nespravedlivé velmi zákony potvrdil. Než sněm se tomu protivil co zákonu blahu říše velmi škodlivému a vyslal předsedu sněmu ještě s jinými ku králi, aby ho upozornil, že jsou sice věrní poddaní, ale libovůle královy poslouchati že nebudou a proto buď aby zákony ty nespravedlivé odvolal, anebo že všickni se vzdají úřadu svého, ješto nespravedlnosti sloužiti nebudou. Král až k slzám statečností mužů těch dojat, pochválil je a vzal návrhy své nazpět. (*Mehl. př.*)

5. I za zlého se modli!

Již *Jeremiáš* povzbuzuje skrze Barucha, učeníka svého, jaté židy, aby se modlili za Nabuchodonosora, krále babylonského. (*Bar. 1, 11.*)

Kristus sám osobní daň platil (*Mat. 17, 23.*) a k tomu vybízel. (*Mat. 22, 21.*)

Podobně napomíná sv. *Pavel*, abychom za krále se modlili (*1. Tim. 2, 1.*); k císaři se odvolal. (*Sk. 25.*) I sv. Petr k tomu vybízí. (*1. Petr 2, 13.*)

A první *křesťané* modlili se za vládce i pohany, takť dosvědčuje Athenagoras, Tertullian.

Vlast.

1. Zachovej se k ní!

a) Buď jí hoden; za ni se nestyď; jí nezraď!

Aristoteles pravil k jednomu, jenž se vychloubal, že ze znamenitého města pochází: „Na tom nezáleží, alebrž, zdali vlasti své hoden jsi.“ (*Laertius.*)

Anacharsis pravil k Attiku, jenž mu předhazoval, že v Scythii se narodil: „Mně se předhazovati může vlast, ty pak vlasti.“ (*Laertius.*)

Proto *Alexandr veliký*, aby vlast svou Macedonii proslavil, otuživ se od mládí, podmanil si téměř celou Asii.

Když r. 1809 *Francouzové* až k Vídni se dostali, přišlo jedno oddělení vojska k jisté vesnici a žádali o průvodčího lesem. Řeklo se jim, že jen jeden v obci cestu tu zná. I dál si jej důstojník

předvolati a vyjevil mu svou žádost. Rolník ale odvětil: „Zachovej Bůh! toho neučiním.“ Důstojník mu z počátku hrozil, pak měšec s penězi nabízel, ale rolník nesvolil. Zatím přišel vůdce a uslyšev, o co se jedná, pravil k rolníku: „Buďto nám ukážeš cestu, anebo tě dám zastřeliti.“ „Nuže! tedy zemřu co věrný poddaný císaře svého a nestanu se zrádcem.“ Dojat podal mu vůdce ruku, řka: „Jdi jen domů, hodný muži, já i bez vůdce cestu naleznu.“ (*Mehler, Kat. Handb.*)

b) V nouzi jí ku pomoci přispěj!

V Řecku v Athenách žil spravedlnosti milovný muž *Aristides*. Oť vždy hájil právo potlačených, opíral se křivdám a všemu, co by vlasti škodilo. To se nelíbilo ctižádostivému Themistoklu, i osočil Aristida, že po vládě dychtí. Měšťané se sešli, by hlasovali, zdaž má býti Aristides z vlasti vypovězen. Tu se bral Aristides na ulici a na požádání jistého člověka, jenž vyznal, že mu Aristides neublížil, ale že ho mrzí, jako by on sám byl spravedlivý, napsal jmeno své a byl na 10 let z vlasti vyhnán. — S nesmírným vojskem přitáhl perský král Xerxes proti Řekům, zkázou hroze vlasti Aristida. V nouzi zpomněli si Atheňané na Aristida, povolali jej z ciziny, stydíce se za zpáchanou na něm křivdu. Ctnostný Aristides přišel, pomohl osvoboditi vlast od zkázy a stal se chloubou krajanů svých. (*Cornelius Nepos.*)

Pohrdnuv pohodlím a rozkošemi světa opustil vzácný muž *Lucius Quinctius Cincinnatus* Řím a usadil se venku na svém skrovném statečku. Rukou, jíž mečem vládnul, uchopil se pluhu vzdálen hluku světa. Nepřátelé pozdvihli se proti Římu, vojska mocná táhla a hrozila zkázou, Římané nesvorní nevěděli si rady. I vyslali posly k Cincinnatovi, nabízejíce mu po čas války v nesnázi vládu. Muž u pluhu přijal posly, oblekl podávaný mu šarlat, sedl na kůň, vedl vojsko proti nepříteli a poraziv jej, vrátil se zas k pluhu svému. (*Fr. Daneš.*)

Sára Bache, dcera Benjamina Franklina a manželka kupce Bache, vyznamenala se rozšafností, ctnostmi a vlasteneckou obětovností. R. 1780, když vojsko americké mělo veliký nedostatek oděvu, spůsobila Sára sbírku, nakoupila potřebných látek a zaměstnávala 2200 ženštin šitím obleků pro vojáky. Také v nemocnicích ošetřovala osobně raněné vojíny.

2, Povinnosti k ní.

a) Miluj ji!

Epaminondas, vůdce thebánský, tak vlast svou miloval, že ni nejmenším činem proti ní se neprovinil. Když Artaxerxes, král perský, jistým Diomedem jej chtěl podplatiti, pravil: „Nepotřebuji a nechci peněz. Chce li se mnou král o tom vyjednávati, co by Thebánským prospělo, učiním to zadarmo; pak-li ale ne, nemá král dosti zlata a stříbra. Za lásku k vlasti nevyměním všecky poklady tohoto světa!“ (*Mehl. př.*)

Mezi hrdinami řeckými, jenž proti Troji táhli a tuto při vydobytí tohoto města slavného se vyznamenali, byl zajisté *Ulysses* ten nejmoudřejší. Když se vracel hrdina ten domů a chlípná Kirke mu rozkošný život slibovala, chtíc, aby u ní zůstal, pokládal to za větší štěstí, toliko dým vlasti své zdaleka spatřiti, než v rozkoších v cizotě se potáceti. A přece byla vlast jeho Ithaka úzký, nepatrný a skalnatý ostrov. (*Frencla: Postilla.*)

Lásku k vlasti ukázali:

Jakub, muse utéci z domova, po letech vrátil se do domu otcovského (*1. Mjž. 30, 25.*) a umíraje žádal, aby ve vlasti pochován byl (*1. Mjž. 49, 29*).

Mojžíš pro národ svůj těžkých podstoupil bojů, neděsil se ani moci ani ukrutnosti krále a národu, pohrdnuv spásou svou, zjednal svobodu. (*Sv. Ambrož.*)

Judita vydala se z lásky k vlasti do táboru nepřátelského a zabila Holoferna (*Jud. 8*).

Esther odvážila se života pro národ svůj a vyprosila mu milost (*Esth. 2.*).

Mnozí proroci hájili vlast a národ proti zpupným králům.

Tobiáš v zajetí zemřelé krajany své pochovával.

Daniel a tři mládenci v Babyloně šetřili dobrých mravů svých otců.

Mathatiáš a syn jeho Judas mak. pro vlast udatně bojovali.

Pán Ježíš nám dává ale nejkrásnější příklad. Hledalť nejprvé ztracené ovce Israele; ve vlasti učil, chodě z místa na místo; plakal nad Jerusalémem a na kříži za své nepřátely se modlil. Co člověk počal míti vlast a rodiče *(Sv. Petr Chr.)*.

I sv. apoštolé nejprvé hlásali Evandělium ve své vlasti.

Podobně i mnozí křesťané co vlastenci se vyznamenali.

Opat *Jarloch* miloval vlast svou upřímně, složiv v letopisech svých, cožkoli se důležitého v Čechách za jeho živobytí událo. O dějiny řádu premonstrátského má Jarloch trvalou zásluhu, poněvadž ve svých letopisech mnohých klášterů téhož řádu původ a vzrůst pravdivě líčí. *(Drahé kameny.)*

Slovutný skladatel hudební *Mozart* tak císaře Josefa II. a vlast svou miloval, že, když mu ředitelství u královské pruské dvorní kapely s ohromným příjmem ročním 3000 říšských tolarů nabízeno bylo, ho nepřijal. *(Gehrig.)*

b) Miluj ji skutkem!

A. Fulvius zavraždil syna svého, mladíka velmi sličného, nadaného a cvičeného, že ku zrádci Katilinovi se přidal, řka: „Nezplodil jsem tě Katilinovi oproti vlasti, alebrž vlasti oproti Katilinovi.“ *(Val. max.)*

Ani ubozí *Karthagenští* od krutých Římanů ze všech stran obklíčeni byli, tu rychle kována nová zbraň, z nedostatku železa ze stříbra i ze zlata rozlitých soch a nádob obecních i soukromých, v nouzi této ochotně poskytnutých; lana pletena z vlasů Puničanek, kteréž si i nejvznešenější matrony volně nechaly ostříhati. I krvavě dobyli Římané města Karthaga. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Lacedaemon jeden, uslyšev, že syn jeho v boji padl, pravil: „Proto jsem ho zplodil, aby pro vlast uměl i zemříti“. *(Cicero.)*

Hrdinný *Mucius Skévola* (levák), chtěje drahou otčinu svou krále Porsenny, Řím oblehajícího, oprostiti, vedral se do nepřátelského táboru až do stanu samého krále, aby jej zavraždil, avšak mylně místo tohoto písaře jeho probodnuv mečíkem, jat byl a uslyšev vyhrůžku královu, že ohněm potrestán bude, ihned pravici svou do ohně na blízkém ohnisku se nalezajícího vstrčil a s úžasnou rekovností tak dlouho v něm držel, až celá spálena byla, kterýmžto hrůzným skutkem, jakož i doložením Muciovým, že ještě 300 jiných jinochův římských rovněž tak neohrožených bezživotí Porsennovo hledá, král tento poděšen, nejen Mucia na svobodu propustil, nýbrž také od oblehání města upustil, čímž ustrašený Řím zachován. *(Blahověst 1857.)*

Když *Gallové*, poplenivše vše vůkol, příměří učinili s Římany, a za tisíc liber zlata odtáhnouti slíbili, tu volně obětovaly matrony římské své klenoty pro vlast. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Jistá *Spartánka* měla pět synů ve vojště a očekávala výsledek bitvy. Když otrok přišel, otázala se ho, třesouc se na celém těle: „Jakou zprávu přinášíš?“ „Pět synů tvých usmrceno jest.“ „Na to jsem se tě neptala, bídný otroku, alebrž jest-li naši zvítězili?“ A když to otrok stvrdil, ihned spěchala do chrámu poděkovat se. *(Herbsta př.)*

Vůdce spartánský chtěl vojínův dlouhou řečí k udatnosti před bitvou povzbuditi. Tu mu ale jeden mladík radostně volal vstříc: „Jen málo slov, za to ale mnoho činů!“ hořelť touhou bojovati a za vlast i umříti a co činil, činil rád a přeochotně. *(Beda Weber.)*

Xenofon, uslyšev, že syn jeho Gryllus v bitvě proti Thebánským hrdinsky padl, nehořekoval, alebrž pravil: „Věděl jsem o tom, že jsem ho smrtelného na tento svět zplodil!“ *(Abraham z Gynterrodu.)*

Za času *sedmileté války* posílali chudí rolníci, nemajíce ničeho, o překot své syny do války. Aby královské pruské hřebčince zachovali, rozebrali si koně mezi sebe a živili je. Po bitvě u Kolína, ješto koní byl nedostatek, dávali poddaní králi sami dobrovolně koně, jichž bylo okolo 4000, kteráž oběť arci velmi dobře působila i na vojsko. *(Mehl. př.)*

c) Haj ji!

Dematria uslyševši, že syn její ve válce zbaběle si počínal, zavraždila ho, když domů se vrátil. *(Val. max.)*

Když Porsenna, vládce etrurský, s velkou mocí k Římu táhl a již s vrchu Janova do města se řítil, chránil *Horacius Cocles* (jednooký) sám jediný most

přes Tiberu tak dlouho, až most za ním svržen a tak proud nepřátelský zastaven. (*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Ačkoliv sv. *Markéta*, královna škotská, svého chotě krále Malkolma k tomu měla, aby války co nejvíce se uvaroval a mír miloval, přece mu představovala, že jest to jeho povinností, aby ve zbrani a vedení války se cvičil, by vlast patřičně v čas potřeby hájiti mohl. (*Dr. Richter.*)

Když Attila, král ukrutných Hunův, nazván metlou Boží, se svou nepřemožitelnou lůzou až k samé Paříži vtrhl a takový strach obyvatelům toho města nahnal, že před ním mnozí do ciziny utíkali, tu sv. *Jenovefa* pozdvihši svého hlasu k důvěře v Boha napomínala a docílila, že Attila s nepořízenou od města odtáhnouti musel. (*Valoucha kat.*)

Když roku 1428 Angličané severní Francie se zmocnivše Orléans oblehali, povstala na obranu vlasti 17letá dívka, dcera prostého rolníka, panna *Johanna d'Arc* a odehnala 8. května 1429 Angličany od města, pak je porazila u Patay a dovedla krále Karla VII. do Remeše ke korunovaci. Sama pak byla co oběť za vlast od Angličanů jata a co čarodějnice dne 13. května 1431 upálena. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Když v 30leté válce r. 1642 pevnost Olomouc upadla v ruce švédského vůdce Torstensohna, zbylo na Moravě jen jedno město, *Brno*, v rukou Rakušanů. Tu stavěly se ihned hradby a opevňovaly, při čemž studující statně pomáhali a když se Švédové přibližovali, bránilo město i 70 studujících, tvoříce zvláštní oddělení. Všickni, vojsko, studující a lid, bránili se za vůdce Ludvíka Rattuita de Souches tak udatně, že Torstensohn k největšímu zahanbení musel s nepořízenou odtáhnouti, což ho tak velmi mrzelo, že říkával, že by ihned tři tuny zlata vyplatil, kdyby byl nepočal Brno oblehati. Proto odměnil i císař Ferdinand III. studující hrdinné. (*Chimani.*)

Při oblehání *Bělohradu* v turecké válce r. 1789 chtěl rakouský dělostřelec dělo vypáliti, ana mu kule pravou ruku utrhla. I nedaje ni nejmenší bolest na sobě hodný vojín znáti, vypálil rukou levou, řka k druhům: „Což myslí Turci, že mám jen jednu ruku a že neumím i levou vypáliti?“ Po těch slovech odešel dát si ránu obvázati. (*Leop. Chimani.*)

V krvavé bitvě u Wagramu r. 1809 stál pluk Kerpen (nyní Hess) u Neusiedelu a byl od mnohem silnějšího nepřítele přepaden. Tu náčelník pluku baron *O'Brien* odrazil ho šťastně s vojem svým, při čemž pod ním kůň zastřelen byl. Než sotva že Brien zpozoroval, že nový nepřátelský voj přichází, aby umdlený pluk prorazil, uchopil se praporu a volal k vojínům: „Pro vlast umřeme a zvítězme!“ Podruhé byl nepřítel poražen, avšak Brien kulí zasáhnut padl k zemi drže pevně prapor. Udatný Brien byl však šťastně vyléčen a za odměnu dostalo se mu řádu Marie Terezie. (*Vaterl. Jugendfr.*)

Čechové povždy hájili statečně vlast svou a dobyli nesčíslných slavných vítězství nad nepřátely. Tak abych jen několik příkladů uvedl: u Wogatisberku (630) a Domažlic přemohli Dagoberta, krále franckého, pod Samem; udrželi se r. 805 proti Karlu velikému; za Boleslava I. potřeli zpupné Maďary r. 955, když byli dříve již u Augsburku poraženi; u Chlumu zničil kníže Soběslav I. r. 1126 vojsko císaře Lothara; král Přemysl Otakar II. úplně porazil Maďary na hlavu r. 1260 a za válek husitských odolali celé Evropě. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Když r. 1552 Turci město *Jager* oblehali, vyznamenaly se tu ženštiny v pevnosti neobyčejnou srdnatostí. Kdykoliv nepřátelé na pevnost útok činili, nosily ženy ty na nejnebezpečnější místa mužům vařící vodu a kamení; ano mnohé i v boji se zúčastnily, tak že vůdce mluvě k vojínům pravil: „Nepotřebuju vás, vojínové, teprv k udatnosti povzbuzovati, ježto udatné ženy krásný vám dávají příklad“. Tak jedna paní, jsouc od matky vybídnuta, aby mrtvého manžela pochovala, odvětila: „Nyní není čas ku pohřbu, alebrž k bránění!“ a sama v boji se zúčastnila a po boji teprv manžela pochovala. (*Vaterl. Jugendfr.*)

Jaroslav ze Šternberka, slavný hrdina, postavený od krále Václava I. proti Tatarům v Olomouci, svedl s nimi bitvu krutou, v níž mnoho Tatarů zahynulo, tak že se vyklidili z Moravy. (*V. Vl. Tomek: dějiny české.*)

Beneš Hermanov, statečný hrdina český, hájil výborně napadenou vlast a přemohl Dětřicha, markrabí míšenského, pod Hrubou Skálou, jakž čteme v královdvorském rukopise.

Ve válce proti Napoleonu I. vyznamenala se zvláště *Augustina Bedřiška Krügrova*, dcera rolníkova z Fridlandu. Sama bojovala proti nepříteli a po válce dostalo se jí, ana raněna byla, přiměřeného zaopatření. *(J. V. Sommer.)*

Jistý *občan* táhl, ač byl churav, pro vlast do boje a když se ho kdosi otázal, kam se vydává se svým nemocným tělem? odpověděl: „Abych za vlast svou zemřel. *(Val. Max.)*

Jiří Plachý, jesuita a profesor v Praze, hájil a uhájil pražský most oproti Švédům.

Vůdce baron *Rehling* dostal rozkaz, aby s dvěma sty vojínů jisté hradby v podobě měsíce v Solnohradsku vystavěné chránil. Dva tisíce francouzských granátníků dobývalo hradby té a teprv po druhém útoku dobyli hradeb, ano oněch 200 mužů hrdině zahynulo.

(Šmída: Repertorium.)

Jan Rözsas, otec několika dítek, radostně opět vstoupil k vojsku vlast svou hájit. V bitvě u Rábu zasáhla jej puma a poranila, porazivši ho k zemi. Druhové počali nazpět utíkati, ale Rözsas v největších bolestech zvolal: „Ku předu, bratří, nestarejte se o mne, jsem rád, že hrdině mohu za vlast umříti!“ I vzmužili se vojínové a nabyli opět svého stanoviska, nesouce s sebou raněného Rözsase, který za několik dní ranám v nemocnici podlehl. *(Leop. Chimani.)*

Udatný hrabě *Mikuláš Zriny* hájil r. 1566 uherskou pevnost Sigeth proti Turkům, jichž 160.000 bylo. Po dvacaterém útoku zůstalo posádky jen 217 mužů, většina domů byla v ssutinách a přece Zriny nevzdal se, alebrž obleknuv nejskvostnější roucho, vypadl se svými na nepřítele a bojoval hrdinsky, učiniv strašnou zpoustu mezi nepřáteli, až ranami poset mrtev sklesl k zemi, bráně se i zuby. Když pak Turci do pevnosti vtáhli, přišlo jich 2000 výbuchem o život. 7000 Janičarů a 20.000 Turků padlo u pevnosti té. I nepřítel ctil udatnost Zrinyho a poslal císařskému vůdci Salmovi hlavu jeho se vzkazem: „Na znamení přátelství odesílám vám hlavu udatného vůdce, přítele vašeho. Mrtvolu jeho jsem co mrtvolu reka pochoval.“

(Šmída: Repertorium.)

d) Za ni i život obětuj!

Buris a *Spartis* odebrali se ku Xerxovi, králi perskému, aby co oběť padli, kterou Lacedaemonští dle orakula přinésti měli, že vyslance perské zavraždili. I žádali Xerxa, aby je za Lacedaemonské jakoukoliv smrtí usmrtili. Král podiviv se jich vřelé lásce k vlasti a zvláštní rekovnosti, daroval jim život a žádal, aby u něho navždy zůstali. Avšak odpověděli: „Jak můžeme zde žíti, ani jsme opustili vlast, otcovské zákony a měšťany, pro něž jsme se na smrt vydali?“ *(Stobaeus.)*

Marcus Curtius, hrdinský mladík římský, obětuje se za vlast, sednul na kůň a vrhl se do propasti.

(Podstr. výkl.)

Konsul *Publius Decius*, vida v bitvě Římanův s Latinci r. 340 před nar. Kr., že vítězství na žádnou stranu se nekloní, co dobrovolná oběť se zasvětil smrti a pak s nadšeností vraziv v jádro nepřátelských šiků, smrti sice jistě došel, ale tím také spolu bitvu v prospěch Římanův rozhodnul. *(Blahověst 1857.)*

Epaminondas, hrdinský vůdce Thebánských, bojuje statečně v bitvě smrtelně poraněn byl. Umíraje tázal se, zdaliž štít jeho zachován a nepřítel poražen jest? A když slyšel, že onen jest zachován a nepřítel zahnán, zvolal: „Nyní se přiblížil konec života mého, ale lepší a vznešenější počátek nastal. Nyní teprv se rodí Epaminondas, poněvadž takto umírá!“ *(Valerius Max.)*

Leonidas, jenž proti Xerxovi, králi perskému, u Thermopyl udatně hájil vlast, sám se 300 Spartany hrdinské zasvětil se smrti. *(Podstr. výkl.)*

Když knížata židovská z hrdinského rodu makabejských svrhli břímě syrských utiskovatelů a vysvobodili Jerusalém od otroctví a pohanství, táhl na ně Antiochus Eupater, král syrský, s mnohými vojsky a 32 slony a uspořádal řady vojska svého tak, že při každém slonu stálo tisíc mužů v pancířích a pět set jízdných výborných. Věže dřevené byly na každém slonu a na nich nástroje válečné. I povstal tu hluk veliký. Judas pak táhl proti němu s malou

hrstkou vojska. I uzřel Eleazar jedno z těch zvířat přiodíno pancíři královskými a mysle, že tu král se nalezá, běžel k němu směle do prostřed houfu, zabíjeje na pravo i na levo a všed pod nohy slona a lehna pod něj, zabil ho a slon svalil se naň. I umřel tu.

(Knih. Mak.)

Švýcar *Arnold z Winkelriedu*, znamenav v bitvě sempašské r. 1385, že jeho krajané nejsou s to, aby prorazili les dlouhých kopí Rakušanů, vyskočil, volaje: „Chci vám, krajané, proklestiti cestu, starejte se o mou ženu a mé dítky!“ Pak rozpjatýma rukama tolik kopí shrnul, kolik jich shrnouti mohl a stlačiv je dolů celou tíží svou na ně se vrhl a zabodnuv hroty nepřátelské do prsou svých, proklestil krajanům cestu přes mrtvolu svou do otevřeného šiku nepřítele, kterážto obětovná rekovnost i vítězstvím Švýcarův korunována.

(Blahověst 1857.)

Ve válce Františka I., krále francouzského, s Karlem V., králem španělským, měl *Bayard* u Rebbe nedaleko Milána zadní voj vojska chrániti. Udatně odrážel Španěly, až konečně sám smrtelně raněn jest. I žádal, aby ho posadili pod strom, odkudž by nepřítele viděl. Políbiv ještě kříž u své šavle a potěšiv přátele a známé zemřel za vlast svou.

(Gehrig.)

Při bránění *Bělohradu* proti Turkům l. P. 1456 spatřil jeden vůdce český Turka, an na zeď vylezl a znak i prapor turecký na ní vztýčil a spolu znamenaje, kterak většina vojínů tím zastrašena na útěk do hradu se dáti chtěla, ihned se Turka chopil a s ním zápasil. Nevěda však žádného prostředku jiného, by Turka zničil a jeho prapor srazil, leč toho, aby se i s Turkem spolu do propasti vrhl, tázal se Jana Kapistrana, dole stojícího, zdali činem tím spasení svého dojde? A když mu to Jan přislíbil, vrhl český vojín ten sebe i Turka dolů a zachoval smrtí nepřítelovou a svou život neporušený svým soudruhům.

(Dubravius.)

Na silnici z *Bilbao* do Valmasedy ve Španělích, tam kde po pravé straně cesty bystrý potok se vine a polovice příkré skály k nebesům strmí, viděti prastarý most od Maurův v smělý oblouk zdělaný, jenž oba břehy spojuje a tak široký jest, že po něm dva lidé jíti mohou. Pod mostem jest kříž s nápisem: „Modlete se za jednu duši!“, ješto zde zemřel strašnou smrtí hrdina pro vlast. Za časův Napoleonových, když válka i zde zuřila, táhlo jedno oddělení vojska francouzského vesnicí Villaverda a jsouce zde neznámi, přinutili jednoho sedláka, aby jim ukázal cestu, avšak sedlák, naplněn láskou k vlasti, zavedl nepřátely před ústí jedné úžlabiny střežené hloučkem bojovníkův. I byli Francouzové od Španělů pobiti a na kusy rozsekáni. Jen jediného člověka měli Francouzové v moci, na němž hněv svůj si vylíti mohou a to jest Španěl, vůdce jejich. I trápili ho všemožně a ještě neměli více času, konečně zastřelili.

(Antonín Fridrich.)

Francouzští rekové po dvě léta 1346 a 1347 udatně bránili tvrz kaletskou proti Angličanům, až posléze, nemajíce žádné potravy, anglickému králi Eduardovi pod tou výminkou se vzdáti měli, aby sice život obyvatelů ušetřen byl, všickni ale aby město opustili a šest z nich aby králi na potrestání t. j. k usmrcení vydáno bylo. Výminky tyto oznámiv lidu velitel pevnosti Eustach St. Pierre sám hned co první obět na smrt se odhodlal a když ještě čtyři příbuzní jeho dále se tutéž smrt podstoupiti uvolili, dojal příklad této hrdinské obětovnosti zástup shromážděný tak, že velké množství jinochů se k šesté oběti nabízelo, tak že věc ta losováním rozhodnouti se musela. Když pak ostatní obyvatelé hojné slzy roníce se rozžehnávali s městem, rekové tito vedeni jsouce k smrti, ničeho od nepřátel si nežádali, než aby jim vážnosti neodepřeli, kteréž prý zasluhují. Avšak choť Eduardova přišedši v tom do stanu králova, pohnula jej, že jich životy ušetřil.

(Blahověst 1857.)

Ondřej Hofer, hrdinský obhajce Tyrolska proti Francouzům, když mu ke cti velká slavnost v Innomostí uspořádána byla, nechal na sobě prosté roucho své, žil střídmě a modlíval se jako kdy jindy zbožně růženec. Když pak od Francouzů jat byl, jako pravý hrdina podstoupil klidně smrt za vlast svou.

(Herbsta př.)

3. Lásku ale nepřeháněj!

Ve válce Rusů s Turky leželo, jak vůdce *Muravěv* vypravoval, deset mrtvol tureckých vojínů, kteří raději hladem zemřeli, než aby byli od nepřátel Rusů pokrmu přijali *(Zeitgsbl.)*

Jedna *španělská žebračka* přišla se třemi otrhanými dítkami do Francie žebrajíc. Tu se nad ní jeden zámožný pán smiloval a chtěl si nejstaršího chlapce vzíti a dáti ho řemeslu vyučiti, jaké by se mu líbilo. Avšak žebračka odvětila: „Na žádný spůsob nechci dítě své tak pokořiti. Což nevíte, jak on může doma vlasti své prospěti. Lépe jest, aby syn můj hladem zemřel, než aby v otroctví u Francouzů byl.“ *(Dolz.)*

Voda svěcená;

viz: „svátostniny 5!“

Vražda.

1. Dopustili se jí; jest ukrutná

Nero, římský císař, tyran krvežíznivý nesčíslný počet křesťanů zabil, ano i vlastní matku Agripinu.

Podobně i *Dioklecián* mnohé křesťany zavraždil. *(Podstr. výkl.)*

Tiberius, nevlastní syn Augustův, byv vyhlášen za císaře, šlechetného Germanica, syna bratra, jenž stál u všeobecné vážnosti a lásce, ze žárlivosti otrávil. *(Tamtéž.)*

Kain byl první vražedník, zabiv Abela *(1. Mojž. 4.)*.

Jakubovi synové mstíce poskvrnění sestry Diago na Sichemitských. *(1. Mojž. 34.)*

Farao usmrcoval v Egyptě pacholíky. *(2. Mjž. 1, 22.)*

Mojžíš usmrtil Egyptčana. *(2. Mojž. 2, 12.)*

Abimelech ukrutník 70 bratří zabil. *(Soud 9.)*

Absolon zabil bratra Amnona. *(2. Kr. 13.)*

David usmrtiti dal Uriáše. *(2. Kr. 11.)* Šalomoun Adoniáše, Joaba a Semei.

Joab, vůdce Davidův, dopustil se trojí vraždy a sice na Abneru, Absolonu a Amasonu, začež i sám zavražděn jest.

Jezabel ohavná byla příčinou vraždy Nabotha. *(3. Kr. 21.)*

Joas král zavraždil Zachariáše. *(2. Par. 24.)*

Herodes ukrutný zavraždil pacholata v Betlemě; a jeho syn téhož jmena zavraždil sv. Jana křt.

Fariseové a zákoníci usmrtili Pána Ježíše, k čemuž jim Kaifáš radil a Pilát svolil.

Židé, ukamenovavše sv. Štěpána.

Boleslav ukrutný, kníže český, vlastního bratra sv. Václava zabil.

Drahomíra, matka jeho, zardousiti dala sv. Ludmilu.

Genserich, král vandalský, zuřil nejen proti nepřátelům, ale i proti poddaným a vlastnímu rodu svému. Syny bratra svého zavraždil a matku jejich utopil. Za něho více krve vandalské prolili katané, než nepřátelé. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Jistý *Holandčan*, jenž při divokých radovánkách lidu na housle hrával, tak po vraždě a krvi lidské dychtil, že 34 vražd se dopustil a sice ani ne ze msty, ani pro krádež, alebrž že v tom, jak sám se vyznal, zvláštní zalíbení nalezal. *(Serruier.)*

Bratr vévody z Bourbon-Kondé, hrabě *Charolais* v tom nalezal potěšení, že na pokrývače střílel a tomu se těšil, když někdo z nich na zem padl a strašně se zohavil. *(Lakretelle.)*

Rolník *Kovářík* v Blučině měl svou chalupu na ženu a dítky připsanou. Ježto však nepořádnému životu jako zhýralec přes příliš navyknul, ale na pití peněz neměl, k hroznému odhodlal se činu. Kovářík umínil si celou svou rodinu otráviti nebo umořiti. Kováříkova žena která mu 7 dětí zrodila a zdraví dobrému se těšila, po kratičké nemoci zemřela. V krátkém čase na to zemřely dvě dítky Kováříkovy. A opět jedno bez kněze sám odnesl na hřbitov, jemuž ještě za živa truhličku dal zhotoviti. Jednomu dítku kudlou rozřízl oko, chtěje se ho zbaviti, druhému tímže nožem řezal na tváři bradavici. Mezi tím zemřelo třetí dítko. Tu se stalo, že jedna

z holčiček Kováříkových přiběhla na faru, žalujíc, že více k tatínkovi nepůjde, nebo prý by ji otrávil. „Lízinku také otrávil“, pravila. „Dal se jí napíti kořalky. Mně také dal, ale já jsem jen něco málo spolkla, ostatní jsem vypustila z úst a hned zvracela.“ Tak se rozličné věci vypravovaly o Kováříkovi; dával prý dětem lízati utrejch, pak prý jim jej dával do chleba. Když se mu konečně tato usmrcující exekuce dařiti nechtěla, chtěl dítky umořiti, nedával jim jísti. Konečně se celé věci uchopila ruka spravedlnosti a Kováříka odvezli do Brna

(Čas.: Čech 1877.)

Muž jeden, jenž manželku a sedm dítek zavraždil, učinil při soudu toto vyznání: „Nejprv zavraždil jsem tři dítky z prvního manželství, což jsem učinil při chladné zcela mysli, pak jsem beze vší příčiny sprovodil první manželku ze světa. Znovu jsem se na to oženil a splodil čtyry dítky. Proč jsem tyto otrávil, ani nevím. Když se mi dítko narodilo, těšil jsem se tomu, v brzku ale pominula tato radost a otrávil jsem ho. Při všech těchto vraždách nepociťoval jsem ani nejmenší lítosti a nezpovídal jsem se z nich, připadalo mi, jako bych byl mouchu usmrtil. Teprv při vraždě posledního děcka probudilo se ve mně svědomí a nemaje více pokoje, byl jsem rád, že jsem upadl v ruce spravedlnosti. I druhé manželce jsem něco jedu přimíchal, avšak bez účinku.“ *(Pfister.)*

Blíže *Asniéres* u Paříže na řece Sekvaně nalezena jest v loďce rybářské opětně rozřezaná mrtvola mladého muže; hlava a nohy scházejí a také jeho střeva jsou z trupu odstraněna. To jest v Paříži za krátkou dobu již druhý ohavný zločin, jenž působí všady hrůzu a ošklivost. Ostatně se podobné případy staly také na jiných místech na př. v Hamburku. *(Čas. „Čech“: 1878.)*

Jistá *uherská paní* urozeného rodu používala z počátku lidské krve co prostředku, aby krásu svou zachovala, koupajíc se v krvi mladých lidí, takže 650 mladých děvčat připravila o život, které do svého zámku vlákala. Sama usmrcovala obětě za největšího mučení, až konečně dosáhla zaslouženého trestu.

(Wagner.)

Jeden *zločinec*, jenž mnohých dopustil se vražd, vyznal soudci, že při vraždách s ubohým nikdy neměl útrpnosti.

(Herbsta výb. př.)

2. Příčina: lakomství; msta.

V *Cařihradě* nalezl jeden sluha v hluboké studni mrtvolu strašně zohavenou bez hlavy. Sluha arci se ulekl a vyprávěl, co byl viděl. Za několik měsíců stříleli na témž místě střelci a když se upotili, chladili žízeň vodou z téže studně. Najednou mnozí hlasitě vykřikli, vylovivše hlavu. Na křik ten přikvapil sem i jistý Cara Musul Alimet, jenž peníze na velké úroky půjčoval a uzřev hlavu, jížto obličej k němu obrácen byl, zděšen a zlým svědomím hnut, nahlas udal, že on muže toho, jenž Gurat Oglani se jmenoval a kupec byl, zavraždil z lakoty a drahokamy mu odejmul. Vrah dosáhl zaslouženého trestu.

(Hellermagazin 1834.)

Dne 10. dubna 1880 spáchána v Lenešicích u Loun úžasná vražda. Ohavníkem jest dělník *Cifka*, asi šedesátník, jemuž se zachtělo jmění své 65leté příbuzné Anny Štaklerové. O polednách navštívil Štaklerovou a pochutnával si na vdolkách, kteréž mu stařena předložila. Když se najedl rozpoltil sekerou k zemi shýbnuté výměnkářce hlavu a tak bušil i dále do ubohé ženy. Na to strčiv mrtvolu pod postel prohledal byt, vzal s sebou hotové peníze, kteréž stařena měla uspořené. Zavřel světnici a v noci pak na trakaři, a sice třikráte za sebou odvezl si domů peřiny, šatstvo, nábytek ano i drobný dobytek. Když čtvrté noci četníci do světnice zavražděné vrazili, nalezli zde vraha, pochutnávajícího si na mase, kteréž si na ohništi dříve uvařil. Vrah chtěl poslední zbytky kořisti odvléci domů a tu byl polapen a k zločinu se ihned přiznav odveden do Loun. *(Čas. „Čech“.)*

Dne 3. ledna 1876 otrávil rolník *Hlavík* v Radotíně na Moravě svého výminkáře. Příčina ukrutného toho zločinu jest lakota. Aby se výměnkáře zbavil, přišel k němu návštěvou a tu nasypal mu nepozorovaně do polívky a do kořalky síry. Dne 4. ledna byl výměnkář zaopatřen a o polednách zemřel ve velkých bolestech. Hlavík se již přiznal a byl soudu odevzdán. *(Tamtéž.)*

V Köncselu v Uhrách měl jistý *Ondřej Kovács* se svou sestrou spor, poněvadž mu nechtěla na jeho jmeno dáti připsati hospodářství, které stejným dílem oběma náleželo. Dne 2. ledna 1876 přišel napilý domů, přetáhl sestře přes hlavu pytel a lehtal ji tak dlouho, až v křečovitém smíchu ducha vypustila. *(Tamtéž.)*

V Galaci byl za jasného světlého dne zardoušen a oloupen bankéř *Geraim Paisini* od cukrářského pomocníka ve svém domě. Vrah prchl. Mimo mnohé jiné papíry cenné odcizeno i více obligací půjčky města Bukurešti. *(Tamtéž.)*

Dne 8. června 1800 přijeli z *Norimberku* dva cestující, mladí muži, po poště do vesničky Guzbergu. V hostinci spolu hovořili dosti pokojně, pak se vzdálili a šli na procházku do blízkého lesíka. Ne dlouho na to přišel jeden z cestujících smrtelně postřelen na hlavě do vesnice nazpět a prosil, aby jen bratra hledali, který snad také v lese zastřelen jest a brzy zemřel. Odpoledne dostavil se bratr sám a hořekoval nad smrtí bratrovou. Než byl od soudu ve vazbu vzat a tu se konečně vyznal, že sám bratra zavraždil a sice proto, že bratr nechtěl s ním v obchod vstoupiti, od něhož značného prospěchu očekával. I došel zaslouženého trestu. *(Herbsta výb. příkl.)*

V Lukanii odbývalo se přelíčení. Obžalovanou jest šedesátiletá žena. Jest v obličeji snědá, šilhá a jest škaredá. Zločin její jest nepřetržitou řadou dětských vražd. Stařena se nabízela, že zaveze každé dítko nemanželské ve Vallo narozené do nalezince v Salerně, zatím však je odnášela domů a vraždila je. Pohnutkou toho hnusného zločinu byla ziskuchtivost, nebo vydělávala si svými nabízenými službami dosti peněz. Nyní jest se jí zodpovídati prozatím z vraždy pěti dětí, kteréž jí jsou dokázány. Dvě z nich zardousila, tři otrávila. Protivný cynismus, s jakým odpovídá na dané jí otázky a ku všemu se přiznává, přesahuje meze veškerého domyslu. Byla odsouzena k doživotní nucené práci v káznici, poněvadž zločiny její padly v čas, kdy byla ohlášena královská amnestie. *(Čas. Čech 1879.)*

V Novém Miletíně na Moravě prodala stařena *Švarcová* svůj domek, vyhradivši si v něm za výminek světnici. Výminkářka byla však majiteli domu nepohodlnou a hádky byly na denním pořádku. Dne 31. prosince 1876 pozvala si Švarcová dceru a sousedku s dětmi na oběd. Sotva že se najedly, dostavilo se u všech prudké vrhnutí a křeče. Na rychlo přivolaný lékař zjistil, že všecky jsou otráveny otrušíkem. Švarcová následkem požití toho zemřela, ostatní se uzdravily. Podezření padlo ihned na majitele domku a proto byl i zatčen. *(Tamtéž 1877.)*

Fr. Preisler zavraždil v Jablonci dne 4. února 1880 domkáře Karla Weidnera a jeho dceru Annu, uchvátiv je a nutě je, aby mu vydali 300 zl., o nichž věděl, že je mají. *(Tamtéž.)*

R. 1819 zavraždil mladý muž *Jiří Wachs* v Moosburgu jednoho obuvníka, jeho manželku a tříletého synka; jen 9letá dceruška, o níž se taktéž domníval, že jest mrtva, přišla k sobě. A příčinou hrůzné vraždy této byly stříbrné hodinky, po nichž se nešťastníku zachtělo, když je u obuvníka spatřil. Místo sv. zpovědi šel na zelený čtvrtek do špatné hospody a pak šel k obuvníku dát si spravit boty a tu z lakomství strašnou vraždu tu vykonal. Než brzy chycen dosáhl zaslouženého trestu. *(Herbsta výb. př.)*

Nedaleko dráhy před Běchovicemi nalezena jest mrtvola mladého muže, v níž poznán 22letý lesní příručí *Diviš*. Na první pohled bylo jasno, že spáchána zde vražda; byť nešťastný mladík ubit svou vlastní ručnicí, která celá krví zbrocená byla na témž místě nalezena. Diviš byl návštěvou u jednoho hajného na hodech jaternicových a nesl si domů jaternice. Cestou nejspíše byl od pytláků přepaden a zavražděn. Že to nebyla loupežná vražda, ale vražda ze msty, nasvědčuje, že u zavražděného nalezeny byly všechny jeho věci, jako hodinky, prsteny a peníze a kolem rozházeny byly jaternice, které s sebou nesl. Dle udupané půdy a jiných známek musel se Diviš zoufale brániti. *(Čas. Čech 1880.)*

Pozlacovač *J. G.* na Smíchově jest již po delší dobu v nepřátelství s J. H., tovaryšem mydlářským. Onehdy se v noci

setkali v hostinci a dali se do hádky, kterouž hosté utišili. Když však ráno ve 3 hodiny J. H. odcházel domů, šel za ním pozlacovač G. a bodl jej nebezpečně do hlavy a do ramene. (*Tamtéž 1879.*)

V červnu r. 1879 nalezen byl nedaleko Záhončic okresu klatovského dělník *Josef Huspek* mrtev. Vyšetřováním bylo zjištěno, že ho zavraždil zednický tovaryš Jos. Toman ze Strážova, s nímž žil zavražděný již po delší čas ve sváru a rozepři. Vrah byl zatčen a také se již k činu svému přiznal. (*Tamtéž.*)

Manželé *N.* v Osi, u nichž jakási služka sloužila, byli dlužni svému sousedu částku peněz. Při vyplácení částky té přepadli souseda a zbodali ho tou měrou, že měli jej za mrtvého. On však přišel k sobě a pohnal manžely před soud. Tu naleháli tito na služku svou, aby svědčila, že soused dorážel na ně nožem a že pouze v sebeochraně jej zranili. Služka však nedala se svésti, pověděla pravdu a ze msty ji řečení manželé v noci utloukli a hodili do vody. (*Tamtéž.*)

V Krumlově zastřelil dne 18. června porybného knížete Schwarzenberga *J. Wastla* jeho nemanželský syn, malíř A. Illek, ranou z revolveru. Na to střelil Illek sám sebe do hlavy a do prsou a poranil se smrtelně. Wastlovi bylo 76 let a zastřelil prý ho syn ze msty, že mu nechtěl v jeho rozervaných poměrech peněžných vypomoci. (*Tamtéž.*)

Majitel hospodářství *Ferles* ve Vlkýšově uškrtil své nemanželské dítko, tříletou dcerušku Terezii Mudrovou, načež po zpáchané vraždě hodil mrtvolu její do vody. Byl soudem odsouzen k zaopatření dítka toho, ze msty však, aby se ho zbavil, usmrtil je. (*Tamtéž.*)

A. Peřinová, provdaná domkářka v Lysicích, měla tajný poměr s kočím Musilem, jehož následky nezůstaly však tajnými. Porodila beze vší pomoci děcko a zardousivši je, ukryla mrtvolu na půdě. Však zločin její byl brzy prozrazen, ona zatčena a odevzdána soudu. (*Tamtéž 1880.*)

3. Vyzrazuje se.

V Antiochii byl jeden muž navečer, maje s sebou psa, od vojína zavražděn. U mrtvoly položil se věrný pes skuče. Ráno hrnuli se lidé k mrtvole, přišel i vrah, ukazuje útrpnost. Sotva ale že ho pes spatřil, vrhl se naň a držel tak dlouho, až z vraždy se přiznal, načež byl utracen. (*Sv. Ambrož.*)

V jedné obci u *Děvína* nalezena byla v žitě mrtvola ženštiny. Žena ta se byla v obci usadila a poctivě šitím živila, nemajíc se žádným nic, jen s jedním mladým jinak počestným mužem měla známost. V podezření měli sice onoho muže mnozí, avšak soudně se nemohlo proti němu zakročiti. Farář naleznuv u ženy krví potřísněný kámen, shromáždil celou osadu a mluvě tu o hanebném vrahu, vyzýval ho, aby sám se udal. Pak žádal od každého, aby na znamení nevinnosti na kámen sáhl a přísahal, že jest nevinen. Když na onoho muže řada přišla, sklesl zblednuv k zemi a zvolal strašlivým hlasem: „Jak bych mohl lháti, tato krev svědčí proti mně, já jsem vrah, Bůh buď mi milostiv!“ I odevzdán jest vrah soudu a došel zaslouženého trestu. (*Ebersberg.*)

Před třemi lety stala se vražda blíže *Paběnic* u Kutné Hory. Josef Dousek ve spolku s lehkou ženštinou a Josefem Turýnem potuloval se světem. Blíže Paběnic potkalo tyto lidí neštěstí t. j. někdo jim zabil třetího ve spolku, Douska. Dosud po vrahu se pátralo marně, až konečně tyto dny vypátrán byl vrah v Horách Ratibořských u Tábora v osobě Karla Černého, kdysi soudruha Douskova a neprávě Turýnem zvaného. Při zatčení choval se tak výhrůžně k četníkům, že musel býti v železech dopraven do žaláře. (*Čas. Čech 1880.*)

Ve Francii v jednom městečku žil bohatý vdovec bezdětný, maje u sebe bratrova syna, který čekal na dědictví. Najednou se strýc ztratil a nemohl býti nalezen, proto se mu dědictví nemohlo vydati. I šel synek k soudu a udal, že se mu zdá, že viděl v studni tvář svého strýce. Odebrala se tam komise. Sudí a všickni ostatní se dívali do studně, ničeho tam však neviděli. Mladík pravil, zíraje sám dolů: „Vidíte tamhle tvář strýcovu!“ Sudí se díval opět, pak pravil: „Vy tedy také musíte věděti, jak se tam dostal.“ Mladík zatknut; mrtvola strýcova vskutku ze studně vy-

tažena a ve výslechu se pak mladík přiznal, že nemoha se dočekati dědictví, strýce do studně uvrhnul.

(*Škola B. Srdce 1874.*)

Po *francouzské válce* ve Frankfurtu na Odře provdala se jedna vdova, myslíc, že manžel její v bitvě padl. Zatím ale domněle mrtvý navrátil se r. 1806 ze zajetí francouzského. Přišel domů v noci a žena užasla, jakož i druhý muž. I usnesla se žena s druhým mužem, kterého více milovala, že prvního zavraždí. I uškrtili ho, vstrčili do pytle a odnášeli k řece. An se pytel na cestě roztrh, zašila ho čerstva žena, avšak když mrtvolu házeli do vody, spadl tam i druhý muž a utopil se. Žena v zoufalství volala o pomoc a tu vražda prozradila se a vinice dosáhla i zasloužený trestu. (*Václav Štěpán.*)

Před devíti roky byla manželka jakéhosi ve vídeňském předměstí „Währing" zvaném bydlícího *Ondřeje Hastery* nalezena mrtva, aniž by se bylo podařilo vypátrati vraha. Tyto dny mimo nadání vyšlo na jevo, že manželku před 9 roky zavraždil vlastní její manžel. Vrah byl okamžitě zatčen; ruka spravedlnosti zastihla jej sice pozdě, ale přece. (*Čas. Čech 1878.*)

V Hollandě zabil tajně jeden sloužící svého bohatého pána, všecky jeho poklady pobral a do Anglicka se přeplaviv zde obchod provozoval. Po čase stal se bohatým kupcem, vůbec váženým mužem, ano konečně měšťanostou. Každý ho měl za hodného člověka. Po mnohých letech měl nad jedním vrahem před velikým shromážděním soud smrti pronésti. Ale když k tomu přišlo, nebyl s to, ani slova promluviti, zcela zbledl a třásl se, až najednou, nemoha déle své procitlé svědomí k mlčení přemluviti, zvolal: „Jak tohoto nešťastníka k smrti odsouditi mám, sám jsa vražedníkem?!" Na to k velkému zhrození všech přítomných celý svůj zločin vypravoval a asi v smyslu těchto slov skončil:

Těm, jichž hříchy nikdo neví,
myslíš, Bůh že něco sleví?
Náhle jako blesku proud
zastihne je Boží soud.

(*Valoucha: Katechismus.*)

V Telnicích blíže Chlumu žije již asi 20 roků rodina nádeníka *Kubiše*. Měl dvě dcery. Starší poněkuď blbá 17letá Františka uprchla roku 1866 s jistým pruským vojákem, po 2 letech se však zase navrátila. Rodiče nebyli návratem děvčete valně potěšeni. Po několika dnech však oznámila manželka Kubišova, že dcera poznovu uprchla z domova. Druhá dcera Kubišova se provdala za jistého obuvníka. Rodiče však zanevřeli na zetě a dobrá shoda mladých manželů byla jim trnem v oku. Nastaly tudíž sváry v rodině. Při hádce pak řekla dcera: „Vidím, že mne chcete zabiti jako Františku." Slova ta udána soudu. Vyšetřováním vyšly proti manželům Kubišovým tak závažné okolnosti na jevo, že oba byli zatčeni. Na blízku hnojiště nalezeny v zemi zakopány zbytky mrtvoly zavražděné dívky.

(*Čas. Čech 1878.*)

Dva *loupežníci* o půlnoci vykradli bohatého mlynáře. Ač kohout zakokrhal a jeden z nich nazpět jíti chtěl, ukonejšil ho druhý a zasadivše mlynáři, jenž se bránil, smrtelnou ránu, prchli s penězi. Po třech letech zůstali na hospodě v odlehlé vesnici přes noc. Ze spaní je probudil kohout. Tu rozmlouvajíce spolu, proklínali kohouta, který prý je kokrháním na vraždu mlynářovu pamatuje. I usnuli opět, ráno ale, když se probudili, zatkli je ozbrojení lidé, ant byl hospodský v noci rozprávku jejich slyšel a vše oznámil úřadu. I byli pro vraždu tu odpraveni. (*Kr. Šmíd.*)

Nábožný *Meinrad* žil v pusté hornaté krajině v jeskyni, slouže Bohu a pečuje o blaho bližního. Zbloudilé občerstvil a vyvedl na pravou cestu, nemocným v okolí pomáhal kořením a bylinami, znaje jich léčivou moc, od loupežníků ztrýzněné uzdravil a mnohého hříšníka obrátil. I pastýřové rádi u něho dleli, an je poučoval; byl samá láska k lidem i zvířatům. Od jednoho rytíře dostal na památku stříbrnou lampu, kterouž před oltářem v poustevně pověsil. Tu se jednou právě modlil, an ho bohaprázdní dva lidé přepadli, zavraždili a stříbrnou lampu vzali. Žádný je nemohl míti v podezření. V tom ale přiletěli dva krkavci, jež Meinrad krmíval, a spatřivše jej mrtvého, dali se do žalostného křiku a lítali okolo vrahů tak

dlouho, až přišli pastýři a poznavše krkavce Meinradovi šli k jeskyni, uviděli poustevníka zavražděného a hned se pustili za vrahy a naleznuvše u nich lampu, předvedli je před soudce, kdež oba z vraždy se přiznali a zaslouženě odpraveni jsou. (*Leop. Chimani.*)

Na hranici dvou obcí zavraždil jistý *muž* cizince; když jej oloupil, chtěl mrtvolu jeho hoditi do blízkého potoka. V tom ale vystoupil měsíc ze mraků a poštovní kočí zahučel na troubu: „Myslíš na to!“ I ulekl se vrah tak, že mrtvolu shodil se sebe a utekl. Mrtvola byla nalezena a pohřbena. Při pohřbu ale vybízel kněz všech přítomných, aby ruky pozdvihli k nebi, že nikdo z nich vrahem ubohého cizince není. Učinil tak i přítomný vrah, když ale právě v tom okamžení kolemjedoucí vozka zapěl: „Myslíš na to!“, nemohl více vrah svědomí vzdorovati, přede všemi se vyznal z vraždy a došel zaslouženého trestu. (*Auerbach.*)

V Norfolku byla r. 1836 jedna nepříliš majetná *osoba* zavražděná nalezena a sice měla krk břitvou podřezaný. Porotci a lékaři byli toho mínění, že sama se podřezala. Jen jeden porotce, stoje zdaleka, zvolal: „Vražda se zde spáchala! Pohleďte jen, máť černé vlasy, mezi nehty ale vidíte vlasy zrzavé, jistě že se bránila!“ I pohledli všickni na zetě, jenž měl zrzavé vlasy, jali ho a on konečně k vraždě se přiznal.

(*Hellermagazin.*)

Poctivý *posel úřední* nesl jednou velkou sumu peněz v chladný, bouřlivý večer zimní a byl od loupežníků přepaden, zavražděn a oloupen. Mrtvé tělo jeho našli ležet ve sněhu, zbroceném krví daleko vůkol. Vrchní toho úřadu prohlednul krvavé to místo ještě v noci s hořícími pochodněmi. I spatřil tu stříštičku s nějaké hole a tajně vzal ji k sobě. Druhého dne, když vešel do úřední síně, pozoroval s ustrnutím, že schází taková stříštička na sukovce úředního sluhy, která stála v koutku u dveří a vskutku přilehala nalezená stříštička do vylomeniny na holi. Vrchní rozkázal hned chopiti sluhu jakožto vraha a spoutati ho. Zlosyn na začátku tvrdošíjně zapíral, němá stříštička svědčila ale proti němu. Zbledl, když to viděl, a přiznal se, že ze ziskuchtivosti zabil dobrého člověka. Balík s penězi schoval vrah pod hromadou dříví, aniž ho otevřel a nespatřil ani peněz, pro které vraždu zpáchal. Při velkém shonu lidu byl odpraven mečem. (*Kr. Šmid.*)

V Pozňansku zavraždili r. 1837 tři čeledínové pána svého, otce 11 dítek a mrtvolu schovali v hnoji. Rodina, nemohouc se otce dočekati, poslala dceru, aby se čeledínů zeptala, kde by pán byl. Čeledínové odvětili, že neví. Tu spatřila dcera na zemi punčochu otcovu, kterouž znala, avšak neříkajíc ničeho, zdvihla ji a oznámila vše ihned soudci. Soudce brzy čeledíny překvapil, ani pokojně spali a rázným vystoupením jich k tomu pohnul, že z vraždy pána svého se vyznali. I byli zaslouženě utraceni.

(*Silberhorn.*)

Jistý bohatý mlynář *v Rakovníku* provdal před časem svou dceru. Aby nemusel zeti dáti slíbených 15.000 zl. věna, zavraždil jej sekerou, když byl tento u tchána návštěvou. Svědkem vraždy byl jen nedospělý syn mlynářův, který musil otci přísahati, že vraždu do smrti nevyzradí. Po nějakém čase otec zemřel a skoro vše své jmění dcerám odkázav vydědil syna, jenž pak udal vše u soudu. Vyšetřováním vyšla na jevo pravda tohoto strašného udání. Kosti z mrtvoly nalezeny jsou zahrabané za stodolou blíže mlýna.

(*Čas. Čech 1878.*)

Dne 10. září 1879 o půl 10. hodině večerní pozorovala stará paní na lávce v pařížské ulici Rue de la Blouse muže nesoucího košík, z něhož vyhazoval předměty do stoky. I šla za ním, neznámý pak zpozorovav ji dal se na útěk. Stará paní se sousedkou zavolaly strážníka a v naznačeném místě nalezl tento lidskou ruku. Stařenka omdlela. Dále nalezeny i ostatní částky těla mimo hlavy, vnitřností a prstů. Druhého dne vydala paní před soudem svědectví. Mezi policejními sluhy stál také strážník *Prévost*, který pravil soudruhům: „To bude asi velmi nesnadno vraha vypátrati.“ V tom okamžení stařenka naň pohlédla a opět by byla klesla do mdlob. „To jest ten vrah! To jest on!“ volala. Přítomní mysleli, že stařena šílí, avšak Prévost na smrt zbledl a utekl ze dveří. Chycen přiznal se k děsnému činu. Jednou přišel k němu podomní ob-

chodník s klenoty Lenoble. Zachtěv klenotů vyjednával s klenotníkem o koupi zlatých hodinek v ceně 150 franků, při čemž jej častoval vínem. Při pití udeřil jej náhle kladivem do hlavy, že mrtev sklesl k zemi. Na to šavlí rozsekal jeho tělo, hlavu uschoval v posteli, vnitřnosti zakopal v poli a ostatní údy házel do městských stok, při čemž však zpozorován onou stařenou. Hlava se v posteli vskutku nalezla. Prévost byl 14 let vojákem a 10 let policejním agentem a byl posud úplně zachovalým. (*Čas. Čech 1879.*)

Jistý *řezník* poslal svého tovaryše do Olomouce, aby tam za 30 zl. nakoupil skopců. Tovaryš jmenem Methud zastavil se na cestě v hospodě, pustil se do hry a všecky peníze mistrovy prohrál. U vedlejšího stolu pil právní písař víno, kterýž chtěje zaplatiti, vyndal velkou bankovku a dostav nazpátek, ubíral se dále. Za ním v patách ubíral se Methud, připovědě spoluhráčům, že zítra, vraceje se z města, zase tu vynajíti se dá. Po několika hodinách přinesli dva pocestní mrtvolu toho písaře, ujišťujíce, že ho nedaleko od silnice v křoví nalezli. Druhého dne se Methud vrátil a hrál opět. Psa bylo slyšet často skučet a na otázku, co by mu bylo, řekl Methud, že se na cestě pral s jiným psem, který ho pokousal. „Já mu ránu vymyju," řekl hospodský. I chtěje tak učiniti, spatřil na jeho krku želízko, jež vytáhnuv, přirovnal k nožíku, kterýž mrtvý ještě v rukou držel. Želízko úplně padlo do zlomeniny perořízku, jímžto se písař, byv přepaden, bezpochyby bránil a tak byl vrah prozrazen. Bez prodlení byl svázán a již na cestě k soudu přiznal se k zločinu tomu. (*Macana výb.*)

V jistém *saském městečku* vykopal ze země hrobník lebku, ježto hřebíkem prohnána byla. I podiviv se tomu, donesl ji k faráři, že snad vražda tu zpáchána byla. Lebka ležela již v zemi asi 25 roků. Farář z matrik a lidských výpovědí seznal, že to hlava jistého kováře tohoto městečka, jehož před 25 lety pochovali. Dále poznal, že manželka tohoto kováře brzy po pohřbu se vdala za jednoho tovaryše, s nímž dříve již nedovoleně obcovala a že tito manželé ještě spolu žijou. Maje podstatné podezření, zavolal si ženu a vyptával se na nemoc jejího prvního manžela a zdali by ho nepoznala. Tu najednou před ustrašenou ženou odkryl lebku a pravil k ní: „Nu hle! totě hlava tvého nebožtíka manžela. Neznáš ji a nevíš-li pak, jak tento hřeb do ní přišel? Přiznej se, nešťastnice, z vraždy, kterouž jsi bez pochyby s nynějším manželem zpáchala, lebka tato svědčí sama proti tobě!" Žena jako hromem omráčena přiznala se z vraždy a vypravovala, kterak tehdáž s nynějším manželem nebožtíku, když tvrdě spal, kladivem hřeb do hlavy vrazili, takže hned skonal. I byli oba vražedníci soudu odevzdáni a odpraveni. (*Hlasatel český 1808.*)

R. 1866 nalezen rolník *Jiří Plachý* v lese u Lipůvky mrtev. Podezření padlo na známé pytláky bratry Štěpánkovy. Avšak oba byli z vyšetřování propuštěni. Dne 27. června 1879 pohádali se oba bratří o králíka. Žena jednoho přišedši vytýkala druhému: „Ty's lump, ty's zastřelil Plachého." Na to pravil Jan Štěpánek: „Já ho nezastřelil, ale tvůj muž, já ho jen hlavní dorazil." To slyšeli lidé, udali soudu a po vyšetřování odsouzen Fr. Štěpánek k smrti, Jan k těžkému vězení na 16 let. (*Čas. Čech.*)

Ve Štokholmu zavraždil jistý sluha pána svého, setníka u francouzského pluku. Strašně zohavenou mrtvolu nalezli ráno v posteli. I psalo se mnoho v novinách o ukrutnosti neznámého vraha. Za několik roků vzal v Německu jeden důstojník na strážnici z dlouhé chvíle staré noviny, v nichž právě ona vražda popsána byla. V tom šel okolo strážnice mladý cestující a když průvodní list ukazoval a smekl, vypadl mu z čepice kousek papíru. Důstojník, že papír červeně byl načárkován, všiml si toho a zdvihnuv papír, četl na něm jmeno onoho zavražděného. I dal hned mladíka jmouti a při výslechu vyznal se nešťastník z vraždy a došel zaslouženého trestu. (*Dolz.*)

Ve Švýcařích mezi horami nalezen v úvozu Savojan popíchán a mrtev; vedle něho pak ležela malá klícka s ježkem, dále rozbitá skříň, v níž bezpochyby byla opice. Vrah nemohl vypátrán býti. Šestnácte let uplynulo, když právě v té krajině byla honba. Mezi

jezdci byl i syn župana z Rigli, studující na prázdninách. Co milovník přírody usedl si do hustého křoví a četl knihu. I uzřel dva myslivce, ani se divili, že on stráž svou opustil. Nepozorovavše studenta a uslyševše volání: „Hojdajo! hojdajo," pravil jeden z nich, že to jako hlas Savojana Odallia, kterého zavraždili a na něhož ani živá duše více nepomyslí. Druhý ho káral ze slov těch, aby mlčel, když pak opět bylo slyšeti: Hojdajo! hojdajo! opakoval opět první nahlas, že to jako hlas Savojana. — Po honbě žalovali tito dva myslivci, že syn županův z Rigli opustil svou stráž. I žádal obžalovaný, aby mu žalobníky předvedli a když byli oba myslivci předvedeni, dosvědčili, že nalezli místo jeho prázdné a tudíž sami tam zůstali. „Nuže," zvolal mladý Švýcar z Rigli, „tedy svažte oba, neboť oni jsou vrahové Savojana Odallia!" I stalo se a oba myslivci přiznali se u soudu a obdrželi zasloužený trest.

(Čas. Zlaté klasy 1856.)

V Třeboni zavraždil 15letý loupežník ženu a dcerušku, aby ukradl 2 dvacetníky a deset stříbrných šestáků. Když byl k mrtvolám veden, kráčel hrdě shromážděným lidem a volal: „Udělejte mi místo!" Zapíral. Třetího dne se přiznal, příčinou toho byl prý sen. První noc spal dobře, však druhou měl strašné sny, mrtvoly ho pronásledovaly, hrozíce mu, slyšel zpěvy pohřební a hudbu truchlivou, plakal. *(Národ.)*

Před 14 lety přišel do Lomnice v Budějovicku obchodník, aby vybíral peníze za bagouny a ubytoval se u hostinského *Vaňka*. Od té doby zmizel obchodník ten. Hostinský byl vyslýchán a vyjádřil se, že obchodník záhy z rána z domu jeho odešel do Budějovic. Minulý týden 1879 dostal se Vaněk do hádky se sousedem, který za řeči prohodil, kdyby se kopalo ve studni zasypané, že by spadl z kopy groš. Soud, který o tom byl zpraven nepodepsaným listem, dal v dotčené studni kopati a ve hloubce pěti sáhův nalezena hůl a něco doleji kostra lidská a kostra psí. Manželka obžalovaného, když to vše slyšela, pravila poděšena: „Vždyť jsem ti vždy říkala, že se vše prozradí." Hospodský byl dodán krajskému soudu do Budějovic. Myslí se, že as o 18.000 byl obchodník oloupen. *(Čas.: Čech 1879.)*

4. Nemá pokoje; dochází trestu.

Před lety sedával před ústavem zaopatřovacím jistého města *starec* se svislou hlavou, složenýma rukama, zraky své neustále k zemi upíraje. Tak sedával celé hodiny, jen opětné utírání slzí, jež mu po lících kanuly, a vzdýchání dokazovalo, že ještě žije. Se žádným nemluvil, společnosti a lidí se štítil. Jednoho dne, an tu zase seděl, běžel ulicí pes nesa umrlčí hlavu a položiv starci k nohoum utekl. Stařec, patrně dojat, pravil: „Ano, ano! přicházíš konečně, dobře! hned půjdu za tebou!" Pak vstal a potáceje se ubíral se do své komůrky a ráno mrtev nalezen jest.

(Škola B. Srdce 1870.)

Král *Aristobulus* byl velmi ukrutný, zavraždiv i matku i bratra. Avšak brzy, roznemohl se, že i krev plival, litoval provinění svého, nemaje žádného pokoje. I stalo se, že jeden sluha, vynášeje jeho krev vyházenou na míse, upadl a krev rozlil na místě, kde bratr Aristobulův dokonal; v čemž poznal král, že Bůh o jeho proviněni ví, řka: „krev matčina a bratrova volá k Bohu o pomstu!" Tak hořekuje, kajicně vypustil duši, panuje toliko jeden rok.

(Podstr. výklad.)

Bessus, zrádný místodržitel nešťastného krále perského Daria, zavraždil pána svého, aby se Alexandru velkému zavděčil. Avšak vražedník Bessus i sám od Alexandra lapen, ukrutnou smrtí potrestán jest. *(Jos. Smetany: vš. děj.)*

Boleslav II., král polský, zavraždil vlastní rukou biskupa sv. Stanislava v kapli, že ho pro pohoršení, jakáž smilstvím dával, z Církve vyobcoval. Bezbožný král od té doby bloudil po světě jako Kain; a že se mu každý co proklatému vyhýbal a ho pro ukrutnost jeho nenáviděl, utekl do Uher, kdež honiv zvěř od vlastních psů roztrhán byl.

Císař *Maximinus*, zavraždiv svého předchůdce, byl sám napotom od vojska zabit a tělo jeho psům a dravcům ponecháno. *(Stolberg.)*

Omar, kníže na východě, nastoupiv vládu, pozval okolní knížata a náčelníky říše své k hostině. Mezi těmito na-

lezal se i náčelník kmene Kurdův, muž udatný, jenž veselostí a šprýmy hosti velmi bavil. Tu mezi hostinou přinešena byla i mísa zakrytá, kterouž onen náčelník otevřel. Sotva že to učinil, zbledl a počal se na celém těle třásti. Byly v míse dvě koroptve s červenou jako krev omáčkou. Všickni pobízeli náčelníka, aby si vzal a Omar velmi se tomu divil, proč si nebere. Tu se vyznal náčelník, že před mnoha lety co mladík přepadl karavanu a obrav kupce nedaroval mu život, ač ho pro milosrdenství Boží o to žádal. V tom lítly koroptve okolo a kupec umíraje zvolal: „Tyto dvě koroptve budou jednou na tebe před soudem žalovati, že's mne nevinného zavraždil.“ „A na ta slova, ó vládce, jsem si zpomněl,“ pravil ustrašeně náčelník. I odpověděl Omar: „Věz, ohavníče, že ne nadarmo nosím meč, abych život poddaných hájil. Slova umírajícího nyní se naplňují. Vyveďte vraha a odpravte!“ (*Schubert.*)

Usmrcení nevinného *Sokrata*, jenž musel jed píti, bylo na původcích pomstěno. Athenští brzy poznali ohavnost a nespravedlivost svou. Žalobník Sokratův Melitus byl k smrti, ostatní pak účastníci k vyhnanství odsouzeni. A všickni nepřátelé jeho upadli ve veřejné opovržení, že mnozí si až život vzali. (*Galleti.*)

Sv. *Kilián*, apoštol Franků, žádal vévodu Gosberta, jenž se s jinými urozenými pány pokřtiti dal, aby od sebe manželku zemřelého bratra zapudil. Vévoda přislíbil tak učiniti. Geilana ale dala, když vévoda nebyl doma, svatého Kiliana dvěma ničemníky, an se o půlnoci právě modlil, zavražditi a na místě tom konírnu vystavěti. Brzy na to se ale jeden z vrahů zbláznil a udav spoluvinníka, mečem se usmrtil. Gosbert dal ho ihned jíti, avšak soud na radu jednoho, jehož Geilana podplatila, přiměl vévodu k tomu, aby ničemníka propustil a potrestání Bohu křesťanskému ponechal. I uposlechl rady té vévoda. A hle, trest Boží dlouho nečekal. I spoluvinník i Geilana se zbláznili a usmrtili, kdežto vévoda od zbojníků byl zavražděn, syn jeho vlády zbaven a celá rodina zahlazena. (*Stolberg.*)

Strýc sv. *Melara* přiměl vychovatele Cerialtána k tomu, aby chovance ze světa sprovodil. I srazil Cerialtán Melarovi hlavu a učatou strýci Rinoldovi přinesl. Avšak zlý Cerialtán maje odměnu přijmouti oslepl na obě oči a náhle zemřel. I Rinoldo brzy na to zemřel smrti bídnou. (*J. Bílého: Živ. svat.*)

Tuňa a Gomoň, vrahové sv. Ludmily, patronky naší, bohatstvím zhrdli a činili šlechtě zemské úkory, z čehož reptání a potržky v zemi a Drahomíře vladařce úzkosti vzešly. Drahomíra ujednala se šlechtou jich záhubu. Zvětřiv to Tuňa s veškerým přátelstvem prch z knížectví; také Gomoň pokusil se se o útěk s bratrem svým; Drahomíra kázala vše jich potomstvo zůstavené pobiti jedním dnem; když pak Gomoň s bratrem na útěku dostiženi byli, utraceni jsou dle nálezu sněmovního smrtí ohavnou. (*Drahé kameny. 1871.*)

Ti, co se vraždy sv. Václava zúčastnili, došli zaslouženého trestu. Dva z nich *Česta a Tuža* vzali za své způsobem bídným jednoho dne. Česta utíkaje na koni spadnul s něho na znak a na místě mrtev ležeti zůstal. Tuža i s koněm v bahně se utopil. *Tyra* na honbě střítil se pádem strašlivým se skály a nepovstal více. *Hněvsa* trest Boží snášel mnohá leta, zvěděv o tom, jak bídný konec ostatní vrahové Václavovi vzali, zachvácen jest zoufanlivou malomyslností. Neustále dlel doma, ani z komnaty sobě netroufaje. Nejedl, nespal mnohdy za kolik dní, i vlastního stínu se lekal, lidí se bál, ani svým nejbližším nedůvěřoval a obyčejně za dveřmi uzamýkanými o samotě meškal. Časem zmocnila se ho i zuřivost, až konečně, smířiv se s Bohem, v bitvě proti Maďarům padl. (*Jos. Ehrenberger.*)

V Bontillo v madridské provincii byli dva mladí mužové k smrti odsouzeni, poněvadž v čas závějí ubohé cestující přepadali a olupovali. Královna jim udělila milost, avšak pro závěje se jim jí nedostalo; telegrafická depeše nemohla se v čas na místo popravní pro závěje dodati a když přišla, bylo již pozdě; oba byli před půl hodinou odpraveni. (*Zufälle die nicht Zufälle sind.*)

Jeden *cestující* zavraždil svého spolucestovatele, by mu peněz odjal. Když pak mrtvolu na ramena vzal, aby ji na osamělém místě obral, tu ale mrtvý ruce tak pevně okolo něho ovinul, že

nijakým spůsobem mrtvoly se zbýti nemohl, až konečně v zoufalství do řeky Rýna se vrhnul, kteráž ho opět mrtvého i s mrtvolou zavražděnce na břeh vyvrhla. (*Surius.*)

Jistý *hanoveránský* bohaprázdný a necitelný dragoun potkal žida, u něhož mnoho peněz očekával. I přivázal žida na strom, a vzal mu peníze. Žid marně prosil o život a konečně pravil: „Ničemníku! trestu Božímu neujdeš; na tomtéž stromě budeš oběšen“. Na jedné výpravě, kdežto všickni dle rozkazu vůdce v pevném stanovisku pod ztrátou života zůstati měli, usnul dragoun, kořalkou opilý, na koni, jenž z pevného stanoviska po třikráte utekl. Tu rozkázal vůdce, aby dragoun, nedbaje rozkazu, byl pověšen a oběšen. Dragoun spatřiv známý mu strom, padl na zem a zvolal: „Ó Bože! jak jsi spravedlivý!“ Tu vypravoval zločinec všem, co židu učinil. I vykopali vskutku mrtvolu žida, dragoun pak byl oběšen.

(*Šmída: hist. kat.*)

Za časů papeže *Klementa VIII.* byl za živa zdánlivě mrtvý pohřben. Ubožák ten dole v kryptě procitnul, volal o pomoc, tapal po tmě, zavadil často do kostí tam nashromážděných a byl blízek zoufalství, když se krypta otevřela, aby novou mrtvolu přijala do lůna svého. I vyvedli ubožáka ven a když se zotavil, tázali se ho nejedni, jaké byly sny neb vidění tanuly na mysli jeho, když bez sebe byl? I řekl bez zapření člověk ten: „V mladých letech svých zpáchal jsem ve zlosti vraždu, to mně bez ustání vyčítáno; napořád slyšel jsem pohrůžku: „Nuže zrádce, přišel čas trestu tvého!“ (*Klinkáče legenda*)

Konstans II., císař byzantinský, bratra svého Theodosia dal otráviti a když se lid vzbouřil proti mocnému ukrutníku, uprchnul do Sicilie, kdež od důstojníka stráže své zavražděn.

(*Jos. Smetany: všeob. děj.*)

Leta Páně 1694 seděli v městě *Kolíně* tři šlechetní měšťané v hostinci a tu, an sníh venku poletoval, pravil zlatník Berthold ku svým přátelům, že očekává bratra svého, jenž v Americe zbohatnul a nyní, ještě mu zemřela manželka a dítky, u něho chce stáří své ztráviti. I ostatní radovali se. Zatím ale zaslechl řeč tu kameník Hanes, muž spustlý a tu si umínil, že bratra Bertholdova zavraždí, ještě má dítky a špatně se mu vede. I přehlušil hlas ozývajícího se svědomí a šel na silnici. Vskutku sešel se tu u prohlubně v lese s bratrem Bertholdovým a zavraždiv ho oloupil. Přišed domů ale, nalezl z domu svého spáleniště, dítky pak a manželka uhořely mu. I udal se sám u úřadu a došel spravedlivého trestu. Zlatník zemřel brzy hořem nad smrtí bratrovou, ona prohlubeň pak nazvána po zavražděném prohlubní Ondřejovou.

(*Šmída: Repertorium.*)

Tři *loupežníci* zabili a obrali kupce, kterýž s množstvím peněz a klenotů se ubíral. Zloupené poklady do své skrýše snesli; potom nejmladšího poslali do města, nakoupit potravy. Jak odešel, pravili druzí dva: „Což bychom se tím velkým bohatstvím s tím chlapíkem dělili? Jakmile se vrátí, zabme ho, pak podíl jeho připadne nám.“ — Mladý loupežník, jda cestou, myslil: „Jak bych já byl šťastný, kdyby vše to bohatství mně náleželo. I otrávím já své společníky a tak to celé bohatství mně se dostane.“ V městě nakoupiv potravy a dav jedu do vína, s tím se vrátil zpátky. Když vstoupil do jeskyně, vrazili mu druzí dýky své do srdce, že mrtev padl na zemi. Potom se posadivše, jedli, jedem otráveného vína pili a v přeukrutných belestech zemřeli. Uprostřed nashromážděných pokladů byli pak mrtvi nalezeni. (*Podstr. výklad.*)

Ukrutný císař *Michal III.* při schůzích lidem nosy, uši ano i hlavy dával uřezávati, ba i svého spoluvládce Basilia na houbě chtěl usmrtiti. Než r. 867, opiv se, usmrcen jest sám. (*Ber. Bercaster.*)

Offa, merziský král, zavraždil úkladně Eihelberta, krále východní Anglie, jenž se o ruku dcery jeho ucházel a zmocnil se všech zemí zavražděného. Avšak strašně byl i sám i celá rodina potrestána od Boha. Všickni synové mu brzy po sobě zemřeli. On sám výčitkami svědomí trýzněn, chřadnul a za dvě leta zemřel v největších bolestech. Mrtvola neměla ani po smrti pokoje, rozvodněná řeka zanesla ho do moře. Nejstarší dcera Ethelride, nevěsta zavražděného, vstoupila do kláštera. Elfleda, ztrativši po 11 měsících manžela, jí následovala.

Fadburga, nejmladší, upadla v Italii do takové nouze, že musela žebrati. *(Stolberg.)*

V Paříži vynešen jest na počátku prosince 1866 ortel nad lodníky, kteříž kapitána, dva kormidelníky a čtyry jiné osoby na lodi zabili a do moře vhodili, sami pak na kocábce utekli. Z počátku pro nedůstatek důkazů ze soudního vyšetřování propuštěni byvše nicméně neušli trestu spravedlnosti. Do všech končin světa se zločincové ti rozutíkali; dva byli v Číně, jeden v severní Americe, dva ve francouzských koloniích na Senegalu a jeden v Brasilii. Za 5 měsíců však podařilo se soudu admiralskému, všech na tisíce mil od sebe vzdálených vrahů se zmocniti. Žádný z nich nevěděl o druhém, každý doufal, že zapíráním si pomůže z nesnáze. Když pak při prvním veřejném přelíčení všickni do sálu uvedeni byli, hleděli na sebe ve spolek jako na příšery, takže předseda soudu hluboce dojat jsa, před obecenstvem shromážděným zvolal: „Ejhle, tuto prst Boží!“ Tři námořníci odsouzeni jsou k smrti, ostatní k doživotnému trestu na galérách. *(Blahověst 1867.)*

Manucha, zlopověstný loupežník mořský, zavraždil sv. Placida, opata benediktinského kláštera nedaleko města Messiny, a 29 druhů a vykonav s druhy hanebnými ohavný skutek, zapálili loupežníci klášter a odebrali se opět na své lodě. Když ale ukrutníci na hlubinu mořskou vyjeli, povstala náramná bouře, která loďmi sem a tam ukrutně zmítala a vlnami zahrnovala, takže se brzy potopily. Všickni, kteří se na lodích nacházeli, byli od vln mořských pohlceni. *(Leopold Chimani.)*

Rosamunda zavraždila manžela svého Alboina, krále Longobardů, že ji nutil, píti z lebky vlastního otce. Později podala i Helmigisu, s nímž ještě za živobytí manžela svého hříšně obcovala a s nímž se i zasnoubila, jed. Sotva že tento jed pocítil ve svém těle, donutil i Rosamundu ostatek dopíti, takže i ona bídně skonala. *(Herbsta výb. př.)*

Leta Páně 1287 za císaře *Rudolfa I.* umyslili sobě někteří židé bernští ve Švýcařích, že nějaké křesťanské dítě zavraždí. I přilákal jeden ze židů pacholíka Rudolfa do domu a zde ubohé dítě nemilosrdně a ukrutnými mukami usmrtili. Než vražda ta přišla přece na jevo, židé smrti pacholíkovy vinní byli kolem lámáni, ostatní pak z města vypovězeni.

Téhož roku zavraždili židé asi 14letého mládence *Wernera* na zelený čtvrtek, vražda se opět prozradila a viníci přísně byli ztrestáni.

Taktéž r. 1472 zabili židé z nenávisti náboženské dvouleté pachole Šimona. I tu vražda přišla na jevo a trest viníků neušel. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Viterich, urozenec západních Gothů, zohaviv strašně a usmrtiv krále Linvu II., sám vstoupil na trůn. Po sedmi letech pak od spiklenců usmrcen jest. *(Ber. Bercaster.)*

Vlastislav, lech mocný mezi Lučany, byv od knížete českého Neklana u Turska přemožen a v bitvě zabit, zanechal jediného syna, mladé pachole, kteréž Neklan kázal chovati na jednom hradě nad řekou Ohří pod opatrováním pěstouna jeho. Tento, jsa rodem Němec z Durynk, chtěl se zavděčiti Neklanovi a pachole sobě svěřené zabil a hlavu jeho poslal knížeti, žádaje odměnu za to, že jej prý osvobodil od budoucího nepřítele. Ale Neklan zhroziv se nad ohavností toho činu, kázal mu za odměnu zvoliti sobě smrt, kterou by chtěl sejíti ze světa. I oběsil se nevěrný Durynk na olši. *(V. Vl. Tomek: dějiny české.)*

Zikmund, jenž otce svého roku 517 co král v Burgundsku následoval, dal na radu a žalobu své druhé manželky Siegerice, syna z prvního manželství zavražditi, ješto macochu veřejně urazil. Když vražedný skutek byl vykonán a Zikmund mrtvolu synovu spatřil, probudilo se v něm svědomí, takže zarmoucen na mrtvolu se vrhl, ji líbal a od ní rozloučiti se nechtěl. I pravil mu jeden jeho starý sluha: „Pane, neplač nad synem, umřelť nevinen co mučeník, jest šťasten; raději plač nad sebou!“ I uznal král vinu svou a činil v klášteře pokání, avšak za trest dopustil naň Bůh, že přišel o království. *(Herbsta výb. př.)*

Vražda sebe.

1. Její hanebnost.

a) Dopustili se jí; jest hanebná.

Samovraždy se dopustili:

Saul v bitvě proti Filištinským (*1. Kr. 31, 4.*).

Abimelech při oblehání města Sichem (*Soudc. 9.*).

Achitofel, přívrženec Absolonův, oběsil se (*2. Kr. 17, 23.*).

Zambry, vůdce krále Ely, zapálil palác a shořel v něm (*3. Kr. 16.*).

Ptolemeus Macer jedem se otrávil (*2. Mak. 10.*).

Jidáš isk. osidlem se oběsil (*Mt. 27, 5.*).

I pohané *Athénští* a *Thebánští* vydali zákon, aby mrtvoly samovražedlníků znamením potupy na čele se poznamenaly a veřejně na palouku pohaněly.

I u *Římanů* mrtvoly samovrahů veřejně byly pohaněny a pohřbu zbaveny. (*Zollnera: kat. káz.*)

Když nešťastný *Ludvík XVI.*, král francouzský, ve vězení dlel, vstoupil Santerre s úsměvem do vězení, že lhůta tří dnů, o niž žádal, není mu povolena. Ludvík soudil z radostného pohledu Santerreova naopak. Tiše se jal Ludvík snídati a velmi se tomu podivil, že mu vzali nůž a vidličku a sluha u přítomnosti dvou zřízenců musel mu vše rozkrájeti. Ludvík, vida to, zvolal: „Ó nešťastníci! což se domnívají, že na život si sáhnu? Což nevědí, že sv. náboženství samovraždu zapovídá?“ (*Mehl. kat. Handb.*)

Císař *Napoleon I.*, kterýž milliony svých vojínů v mnohých bitvách padati viděl, haněl důtklivě samovraždu, jež při výpravě egyptské v jeho vojště počala se rozmáhati. Vůdce Napoleon, pln jsa nevole, vydal rozkaz, dle něhož pokládal samovrahy za bezectné sběhy, kteří zbavujíce se života, opouštějí své stanovisko na stráži. (*Quillois.*)

Sám *Rousseau* a jiní nevěrci líčí samovraždu co hroznou nepravost. „Chceš přestati žít?“ píše Rousseau, „ale rád bych věděl, proč žíti jsi započal? — Jsi-li tu proto, abys nic nedělal? Zdaž nemáš svého povolání? Když jsi dílo vykonal, můžeš podvečer odpočinouti. Co odpovíš soudci, až na tobě bude počet žádati? — Ty díš: život jest zlo na zemi! Ano, zlo jest pro šťastného hříšníka, ale dobro pro člověka poctivého. Jen naprav své žádosti a nezažehnej domu, aby's práce si uspořil, spořádati ho. — Nemluv! na mně záleží, chci-li žíti, nebo umříti! Spíše musel by's říci, že smíš také nebýti člověkem, že smíš se protiviti svému původci a klamati své povolání. — Samovražda jest krádež, ježto se páchá na člověčenstvu. Navrať, co jsi obdržel, dříve než život opouštíš.“ (*Rousseau.*)

b) Nedá se ani utrpením omluviti, jen choromyslnosti; proto ji Církev trestá.

V Doubravě u Hořic zastřelil se v červenci r. 1879 23 roků starý svobodný chalupník *J. Antoš* a sice proto, že mu téhož dne veřejně chalupa prodána byla. (*Čas. Čech.*)

V Buškovicích okresu podbořanského vyhnal jistý rolník svou 67letou matku z domu. Nebohá stařena vzala si to tak k srdci, že se v zahradě na stromě oběsila. (*Tamtéž 1879.*)

V lese u Krupky nalezli v červnu 1879 mladého muže oběšeného. Poznali v něm syna jedné vdovy *z Cinvaldu*, který se byl ze strachu před odvodem již před měsícem vzdálil a oběsil. Matka sebevraha se z toho zbláznila. (*Tamtéž.*)

Již po delší čas nemocný žebrák *Jan Hora*, otec tří malých dítek, otrávil se ve svém bytu v Libni. Citelná nouze a nedostatek práce byly prý příčinou sebevraždy. (*Tamtéž.*)

Nalezenec *M.* učil se u jednoho pražského obuvníka po 2 leta obuvnictví a dle všeho neměl právě zlaté časy. Také řemeslo mu nešlo a mimo toho koktal, tak že byl neustále terčem vtipů se strany svých kolegů. Kdosi daroval mu 2 kr., při čemž se vyjádřil, že si udělá dobrý den ještě naposledy. Na to koupil si za 2 kr. housku a pak nalezen jest v dílně oběšený. (*Tamtéž.*)

V Praze v Křemencové ulici oběsila se vdova po majiteli bání *Kateřina šl. z Novických*, matka sedmi nezaopatřených dítek. Bída prý přiměla nešťastnou paní k sebevraždě. Nářek dítek nad mrtvolou matky byl srdcelomný. (*Tamtéž.*)

Anna Rocova, 22letá služka z Plzně, nemohla si nikterak službu v Praze opatřiti. Pokuď co měla, prodávala kus za kusem a když byla vše prodala, odhodlala se k samovraždě. Mrtvola její byla dne 26 března 1879 vytažena u Nových lázní z Vltavy. V tobolce měla lístek, na němž příčina smrti jest udána. *(Tamtéž.)*

Vdovy *Blanky Skardeonie* chtěl tyran z Padovy Ezelin zneuctiti a tu vdova, aby čistotu zachránila, raději skočila s okna, aby se zabila Avšak byla zachráněna a ohavný Ezelin učinil jí násilí a zneuctil. Po ohavném činu tom usmrtila se Skardeonie na hrobě svého manžela. *(Mehlera: příklady.)*

Ze zoufalství vrhla se u Dluhoště v Dolních Rakousích žena hlídače *J. Vokouna* i se čtyřmi dítkami do rybníka, v němž utonula i s dětmi. Týrání se strany muže bylo nešťastnici podnětem k zoufalému skutku. *(Čech 1878.)*

De Volfarticích u České Lípy oběsil se zámožný statkář *Štěpán Blumentritt* na švestkovém stromě. Učinil tak v nepříčetném stavu. *(Tamtéž 1880.)*

J. Gryglevský, známý a velmi nadaný malíř polský, vrhl se s druhého poschodí radnice v Gdaňsku, kde právě maloval veliký obraz, na dláždění z choromyslnosti, že jest slíděn a stihán a roztříštiv si hlavu, skonal. *(Tamtéž 1879.)*

V Horosedlech zemřela 49leté selce *Alž. Račkové* jediná dcera. Smrt dítěte účinkovala na matku tak, že zšílela a v stavu tom se oběsila. *(Tamtéž 1877.)*

Dle církevního zákona nesmí samovrah, jenž v příčetném stavu vraždu vykonal, pohřben býti, ani na místě posvátném odpočívati. *(Quillois.)*

2. Příčiny jsou:

a) Nevěra.

Ve *Francouzsku* zastřelil se $12^1/_2$ roku starý chlapec a co bylo příčinou samovraždy té? Nevěra, v niž ubohý chlapec zabředl, sveden od jiných. *(Quillois.)*

Osmiletý synek jistého občana *v Chotouni* u Jílového pokusil se učiniti životu svému konec samovraždou. Nejprvé skočil do vody, jsa však vytažen, věšel se na stromě a byv uříznut, vrhl se s hambalku v kolně do přízemí, při čemž si ublížil na těle. Tázán jsa, proč tak učinil, odpověděl, že jej mrzí svět. *(Čech 1878.)*

Malešovský *podučitel* zastřelil se pro nešťastnou prý lásku. Býval na učitelském ústavu nejslabším žákem, náboženstvím opovrhoval, v Boha nevěřil a přece obdržel výnosnější místo, aby svou chudičkou matku mohl podporovati. Sebevražda se však nezdařila a nyní léčí se v kutnohorské nemocnici, kamž přinesli dne 1. února čekatele učitelství, jenž se na hřbitově třikráte střelil z revolveru též z nešťastné lásky. *(Tamtéž 1880.)*

Chudý *nádeník* vyšel v zimě 1262 časně ráno, aby v okolí londýnském suchého hloží nasbíral. Tu zpozoroval v doubravě slušně oděného pána, an sem tam přechází. Nádeník, poznav v cizinci důstojníka, ukryl se za dubem. Neznámý vytáhnuv z kapsy bambitku, zoufale se chtěl zastřeliti, avšak rána selhala. Tu vyskočil nádeník z úkrytu a vyrval nešťastníku druhou bambitku. Vztekaje se pro toto odzbrojení chtěl kordem ochrance probodnouti. Nádeník mu ale zmužile řekl: „Jen bodni! I já se smrti nebojím jako ty, ale trpělivostí tě předčím. Dvacet let žiju v bídě, mám ženu mrtvicí raněnou, pět nahých dětí, volajících o chleb, jehož jim dáti nemohu, ale Bohu chci ponechati konec bídy své.“ Slova ta účinkovala, jako omráčen zůstal důstojník státi, až se mu oči slzami zarosily. I vyňal tobolku a dal jí nádeníku a zaznamenav si jmeno jeho, slíbil, že i on sám břímě své trpělivě bude snášeti, dokuď mu ho vyšší ruka neodejme. *(Mehl. příkl.)*

Bylo to leta Páně 1836 v létě, an jistý *neznaboh* padl v souboji. Jedva že pak pocítil nebezpečné poranění, aby se zhostil poslední pomoci, kteréž se umírajícím poskytnouti může, zvolal zpurně: „Žádnou Církev, žádného kněze.“ *(Frencla: Postilla.)*

Jistý *obchodník* měl z počátku obchodu svého mnoho štěstí, oženil se šťastně a měl se svou manželkou tři dítky, které nad míru miloval. Tu mu umřela žena a zároveň všecko štěstí ho opustilo, bylať choť jeho bohabojná, ctnostná a přičinlivá, kdežto on byl nepořádný, nedbanlivý a Boha zpuštěný. I odstěhovalo se s hodnou manželkou

i jeho štěstí. Bůh ho navštívil křížem, aby se obrátil, ba vyslal naň i ostřejší metly, chudobu, nouzi a hlad. Avšak co nešťastník se měl polepšiti, zabil nejprv všecky své tři dítky a konečně i sebe. (*Jelínek.*)

Ve Svratce okresu hlinského oběsil se v minulých dnech 80letý chalupník *Jan Honzák* na půdě svého domku. Učinil prý tak z omrzelosti života. (*Čech 1878.*)

V Rastenburku učinil žák gymnasiální životu svému hrozným spůsobem konec. Večer okolo 9. hodiny viděl jakýsi klempířský pomocník na místě nedaleko města ležícím se rozblesknouti. Přiběhnuv k místu viděl tělo lidské, jehož obličej byl roztrhán a celý zakrvácen. Co zatím stráž povolána byla, vzchopil se raněný, učinil as 30 kroků a perořízkem čtyry rány do prsou si zasadil. Skonal na cestě do nemocnice. V dopisu jednomu ze spolužáků zanechaném píše: „Jsem příliš lenivý, než abych pracoval. Nevěřím v žádného Boha a v žádné z mrtvých vstání. Zetlelé mé tělo přejde v byliny a tyto stanou se potravou zvířatům. Žijte blaze!“ (*Augsb. Postzeitung.*)

V Berlíně skočil chlapec, volaje k soudruhu svému: „S Bohem!“ zcela vesel do řeky a ve Frankfurtě otrávil se žák, byv od učitele svého lehce pokárán. (*Škola Bož. Srdce. 1877.*)

Fr. Trneček, 86 roků starý nádeník, bydlící u svých příbuzných v Bubenči odešel 20. června z domu pod záminkou, že bude se ve Stromovce procházeti, aby si pooddechl. A vskutku viděli ho někteří dlouho do večera se procházeti. Když se setmělo, odebral se k ramenu Vltavy a v sebevražedném úmyslu skočil do vln, které ho i pohřbily. Mrtvola jeho byla z Vltavy vytažena. Omrzelost života dohnala starce k samovraždě. (*Čech 1879.*)

b) Marná pýcha.

Stoikové v hrdosti své považovali samovraždu za cos velebného. Tak *Seneka* děkuje bohům, že samovraždou uniknouti může svému osudu.

Lukrecia, jinak šlechetná matrona římská, nemohši přežíti násilné porušení své cti, dýkou probodla své srdce, manželi věrné, hledajíc v tom slávu a chválu. (*Jan Sika.*)

V Elsteru učinil dvanáctiletý školák ze strachu před trestem pokus, dáti se přejeti parostrojem. Lapací přístroj před parostrojem odhodil jej stranou, avšak značně jej porouchal. (*Augsb. Postztg.*)

V Loebavě oběsil se 12letý chlapec, poněvadž škodu na vysutých hodinkách ze svých peněz nahraditi měl. (*Tamtéž.*)

Devatenáctiletá *dcera* jistého úředníka v Berlíně vzala si život proto, že její vlastní román od redakce „Gartenlaube“ přijat nebyl. To dojalo dívku tak, že vzala si život, ještě prý přece v sobě cítila talent, býti nástupkyní proslavené Marlitty. (*Čech 1879.*)

Na malostranském německém gymnasiu v Praze přeřezal si v červnu 1879 jistý *žák* 5. třídy mezi vyučováním perořízkem žíly na levé ruce, poněvadž byl z mathematiky špatnou známku dostal. Nešťastný mladík byl do bytu svých zarmoucených rodičů odvezen. (*Tamtéž.*)

V Olomouci skočil 14letý žák 8. třídy měšťanské školy *M Navrátil* z věže kostela sv. Mauricia a zůstal ihned mrtev. V lístku udává za pohnutku uraženou hrdost, že k trestu písemnému pro nepokojné chování připsal urážlivé poznámky a tudíž znovu pokárán byl. (*Tamtéž 1878.*)

Chovanec učitelského ústavu ve sv. Hypolitu, 19letý z Tullnu rodilý *Karel Ortlieb*, položil se v sebevražedném úmyslu na koleje a byl vlakem v pravém toho slova smyslu přepůlen. Uražená ctižádost byla příčinou hrozné této samovraždy. (*Tamtéž.*)

V kadetní škole v Praze pohádali se dva kadeti pro zcela nepatrnou příčinu. Dozorce nad světnicí osopil se zejmena na kadeta *J.* tak hrubě, že tento rozhorlen pravil: „Nedělejte hlouposti a buďte tichým, vám do toho nic není.“ Dozorce oznámil to v prvním návalu uražené autority velitelstvu školy, které předvolalo kadeta k raportu. Obdržev tento druhého dne obsílku, sejmul pušku a střelil se ze zoufalství, že bude vyloučen, do prsou. Po 3 hodiny trvavších strašných bolestech vypustil ducha. Kadet J. byl výtečným žákem a v třetím ročníku, zkoušky odbyl vždy s vyznamenáním. (*Tamtéž 1879.*)

Jistý selský *synek* v Štítníku, dopálený nad opovrhováním své lásky se strany slíčné milenky, vyhrožoval, že si udělá něco takového, nad čím nevěrné jistě vlasy vzhůru vstanou, načež mu ona odpověděla, aby třeba do studně skočil. Mladík vyvedl na to dvouročního divokého hřebce na pole, přivázal se k němu za nohy a vložil navlhčený hořící závitek prachu do uší hřebce, který v divém běhu uháněl polem. Když hřebec doběhl s vyhořeným prachem na dvůr rolníka, zůstaly jen nohy s těla nešťastného milence. *(Tamtéž.)*

Ve vídeňském Novém městě otrávil se 16letý syn školníka tamnější vyšší reálky. Příčina samovraždy byla nepatrná. Profesor Binder prý udeřil ve škole hocha kouskem kůže proto, že nechtěl říci, kdo byl příčinou propuklého smíchu a hluku. Hrdý žák hned pravil, že pohany takové nesnese a že jest dnes ve škole naposledy. Za hodinu po vyučování našel jej otec na záchodě mrtvého. Otrávil se cyankálím. *(Tamtéž.)*

c) Smilstvo.

Jeden *anglický švec* v Háku, když osoba, s níž v nedovoleném poměru žil, na šibenici oběšena byla, odkázav věci své koruně anglické, oběsil se sám na též šibenici. *(Herbsta př.)*

Jedna *Angličanka*, která až do 50. roku věku svého rozličné nepravosti, zvláště pak smilstvo páchala, udělala si v kuchyni oheň a nahá doň skočila. Vytáhli ji ještě z ohně živou a tu se vyznala, že z omrzelosti života tak učinila; po dvou hodinách umřela. *(Herbsta př.)*

V Novém Brazdíně u Brandýsa n. L. žil ženatý rolník, otec 4 dítek, v nedovoleném poměru s 26letou dcerou tamního hostinského. Následky hříšného poměru toho se objevily a žena rolníkova, jakož i celá obec stíhaly vinníky. Nešťastníci uzavřeli, že životu svému konec učiní. A stalo se. Rolník střelil nejprv souložnici a pak sebe do prsou. Byl hned mrtev. Dcera hostinského je posud na živě, ač o uzdravení její se pochybuje. *(Čech 1878.)*

Sluha *Dominiko*, očerniv hanebně paní svou hraběnku Idu u manžela, že oknem ji tento do prohlubně vyhodil, když pak po mnoha letech hraběnku hrabě v samotě naleznul a ji odprosil, tu tento Dominiko, obávaje se zaslouženého trestu. jako Jidáš životu svému sám konec učinil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Když dne 19. června 1879 k večeru nádeník *Václav Drexler* z Brníkova z pole přišel domů, nalezl ve světnici svou 22letou dceru Terezii a její nemanželské 8 dnů staré děcko na zemi mrtvé leželi. Shledalo se, že Terezie Drexlerova svému dítěti a pak samé sobě břitvou krk podřezala. Břitva krví potřísněná nalezena byla na podlaze. Příčinou toho činu byla prý nešťastná láska. *(Čech.)*

Nádeník *Matěj Jestřáb*, 33 roků starý, v obci Pasekách u Písku, učinil blbému děvčeti z téže obce násilí, což bylo soudu oznámeno. Ze strachu před trestem oběsil se Jestřáb na půdě své chalupy. Zanechal zde ženu bez dětí. *(Tamtéž 1879.)*

V Kušvardě vzal si rolník *P.* asi před třemi měsíci za manželku Annu M. ze sousední vesnice. Líbánky uplynuly jim rychle a novomanželé zdáli se býti velmi šťastnými. Avšak štěstí to netrvalo bohužel dlouho. Manžel totiž zpozoroval ku svému největšímu ustrnutí, že jeho žínka již dříve měla nějaké důvěrné známosti, jichž následky nedaly se více zatajiti. Dotazoval se jí tedy na jmeno svého soka, slíbiv jí úplné odpuštění, vyzná-li se upřímně. Však marny byly všecky prosby a přimlouvání, mladá žínka nechtěla za žádnou cenu prozraditi svého bývalého milovníka, nad čímž se muž tak rozhorlil, že ji vypudil z domu. Odešla k svým rodičům, kdež nalezena druhého dne mrtva. Soudní komise seznala, že zemřelá otrávila se fosforem. *(Tamtéž 1880.)*

Znal jsem *mladíka*, — praví Zollner — jenž se zavraždil sám. A co bylo příčinou samovraždy? Rodiče mu předhazovali nedovolenou lásku s lehkou osobou a nešťastník zastřelil se. *(Jan Zollner.)*

Není tomu dávno, co v městečku *N.* jistá padlá osoba nevinné dítě své utopila a brzy na to sama do roztopené pece vlezla a se k neslýchanému podělení všech upálila. *(Valoucha kat.)*

Dne 19. července asi o 10. hodině večerní přišel do tak zvaného „parku“ *v Rakovníku* mladík a posadil se na lavičku, od níž nedaleko dva muži v trávě leželi. Hned na to zavzní střelná rána a mladík skácí se s lavičky na zem. Řečení muži přiskočivše nalezli jej již mrtvého; střelil se do srdce a smrt následovala okamžitě. V mladíku poznán Karel Láska, malíř pokojů. Příčinou smrti byla — láska. *(Čech 1874.)*

Lord *Schelburn* byl od jedné paní, od níž nečistou lásku žádal, oslyšán a proto se r. 1834 vrhl do jícnu Vesuvu. *(Herbsta př.)*

Zeman, řídící učitel v Nové Pace, dětmi hojně požehnaný, otrávil se cyankálím. Příčina sebevraždy byl strach před následky trestního vyšetřování pro zločin násilného smilstva, zpáchaného na žačkách. *(Čech 1878.)*

d) Podvod.

V Bechyni zastřelil se v únoru 1872 měšťan a stavitelský mistr Sk., zanechav vdovu po sobě a dva hochy. Příčinou samovraždy bylo: vybral co jednatel jedné pojišťovací společnosti v okolí soběslavském peníze na pojištění proti krupobití a neodvedl společnosti ničeho. Náhodou potlouklo ale v okolí soběslavském a když se poškození u společnosti o prémie hlásili, byli odmrštěni, jelikož nebyli co pojištění zaznamenáni. Hlásili se tedy u Sk., ten se omlouval, poškození ale byli netrpělivi, hlásili se dále, až konečně věc vypukla a Sk. měla býti část jeho majetku zabavena. Té hanby Sk. snésti nemohl a proto si sáhl na život. *(Pokrok 1872.)*

V Terstu zastřelil se všeobecně vážený a nad míru nadaný advokát dr. *Arrogo Hortis*. Střelil se dvakráte z revolveru. Při prohlídce v bytu a dalším pátráním vyšlo na jevo, že nešťastník přes půl milionu peněz dílem pupilárních, dílem z různých konkursních podstat zpronevěřil. *(Čech 1878.)*

U krejčovského mistra Šulce zaměstnaný postříhač *Antonín Fousek*, muž ve věku již pokročilém, zpronevěřil mistru svému rozličné látky i peníze. Před několika dny vyšly nesprávné manipulace stříhače na jevo. Tento vida, že to s ním zle vypadne, odejel z Prahy do Votic, kdež se v jistém tamnějším hostinci oběsil. *(Tamtéž 1880.)*

Jedenáctileté děvče, dcera drůbežnice *E.* z Libně, skočilo tyto dny v sebevražedném úmyslu do Vltavy a utonulo. Učinilo tak ze strachu před trestem, který je očekával, poněvadž promlsalo 6 krejcarů, za něž koupiti si mělo písánku. *(Tamtéž 1878.)*

Téhož roku zpáchal ve Vídni 13letý školák *M. Janíček* celou řadu krádeží. Když vyšly na jevo, nadějný školák odešel do komory a tam se na šátku oběsil. *(Tamtéž.)*

V kasárnách u bývalé Nové brány v Praze zastřelil se v lednu 1880 desátník *A. Jechl* 35. pěšího pluku. Již po delší čas ponechával si Jechl peněžité částky, kteréž na vojíny posílány byly. Chování se Jechlovo bylo jednomu z vojínů velmi podezřelé a protož hlásil se u svého představeného k raportu. To dověděl se Jechl od svých soudruhů, když se pozdě v noci z hostince navrátil, kde tak vesele si vedl, že to jeho soudruhům až nápadné bylo. Závodčí, chtěje ráno do světnice Jechlovy vstoupiti, nalezl dveře zavřeny. Když tyto se vypáčily, nalezli Jechla u postele v kaluži krve mrtvého. Zastřelil se; rána projela mu srdcem. *(Tamtéž.)*

Včera ve 3 hodiny ráno (26. srpna 1871) zastřelil se v Černínských kasárnách závodčí *Emil L.* u 13. praporu myslivců ranou z ručnice. Zpronevěřil peníze na stravování vojska. *(Pokrok 1871.)*

Jan Schrepfer spustiv se Boha a víry dopouštěl se všelijakých ničemností a podvodů, ano i pravil, že umí divy činiti, až konečně r. 1744 se zastřelil, předstíraje před velkým množství lidu, že nyní jistě zázrak učiní. *(Herbsta př.)*

e) Lakomství.

V Krušovicích oběsil se zámožný rolník *J. U.* Před 3 roky vdal nevlastní svou dceru a slíbil ji velké věno. Dcera postonávala a otec nechtěl peníze vyplatiti. Dcera před rokem zemřela a zanechala dítě. Vdovec chtěl peníze pro dítko, ale tchán nechtěl platiti. Věc přišla k soudu a rolník J. U. byl odsouzen vyplatiti 500 zl. Rozsudek ten jej tak dojal, že šel a vzal si život. *(Čech 1879.)*

Jeden *lakomec* těžce onemocněl, že lékař o něm pochyboval. I ulekl se toho velmi, více ale, že s penězi se musí rozloučiti a dědicům je zanechati. Jakmile se lékař vzdálil, spálil 50.000 franků v papírech. Zatím ale nemoc se obrátila a nemocný se pozdravoval. Cítě nyní lakomec, že zcela se uzdraví, nemohl toho snésti, že sám o peníze se připravil a oběsil se.

(*Zollnera kat. kázaní.*)

Jeden *bohatý pán* daroval sluhovi svému na znamení spokojenosti a uznalosti los a tu doufal sluha, že velké výhry se mu dostane. A vskutku po nějakém čase přišed večer pán domů, oznámil sluhovi, že los jeho vyhrál 30.000 tolarů. Sluha zaslechnuv to zavrávoral a odešel do sklepa. Pán, nemoha se sluhy dočekati, šel do sklepa a zde ho nalezl na dveřích oběšeného, spolu bylo i na dveřích napsáno: „Já jsem los svůj už dávno prodal!“

(*Th. Nelk.*)

f) Marnotratnost.

Damar, nejstarší syn Miltonův, měl výborné vlohy a zasnoubil se i s bohatou dědičkou. Avšak žil velmi prostopášně a marnotratně a velmi se zadlužil. Tu i život mu byl obtížným, tak že hanebník stráviv několik hodin ve společnosti 4 kuběn se zastřelil, an za několik hodin jeho otec do Londýna přišel dluhy za syna zaplatit.

(*Herbsta výb. př.*)

Z posádky rokycanské zmizel nadporučík *Otakar Kalivoda* a bylo veškeré pátrání po něm marné. Čtvrtého dne odebrala se do jeho bytu zvláštní komise. Vstoupivším do bytu, kterýž násilně musel býti otevřen, zjevilo se hrůzné divadlo. Na pohovce ležela mrtvola nadporučíkova v ustydlé již krvi. Vedle ní nalezen šestihlavňový revolver, kterýmž nešťastník roztříštil si lebku. Příčina sebevraždy byly dluhy. (*Čech 1880.*)

Dne 10. července 1879 byla v rameni Labe nalezena mrtvola jednoho obyvatele vsi *Podolky*. Týž se utopil ze zoufalství, že všecky své peníze utratil.

(*Tamtéž.*)

Markýs * v 75. roce věku svého se zastřelil a sice z té příčiny, že s jednou osobou nedovoleně obcoval a mnoho peněz promarnil. (*Herbsta výb. př.*)

Večer položil se u *Mokropsů* na plzenské dráze syn jedné vdovy z Horních Mokropsů, jmenem Josef Belek, na koleje před přijíždějící nákladní vlak, který jej na kusy roztrhal. Nešťastník promrhal své dědictví 5.000 zl. a sáhl si nyní na život. (*Čech 1878.*)

j) Opilství; karban.

Ve Frýdku oběsil se v komoře nedávno *švec*, proto že mu žena nechtěla dáti peníze na kořalku. V tom samém domě podřezal si z téže příčiny jistý zedník krk. (*Tamtéž 1879.*)

Čeledín hraběte Kolovrata-Krakovského v Rychnově nad Kněžnou vyšel si v lednu 1880 bez dovolení svého představeného k taneční zábavě. Tančil po celou noc, popíjel statně a byl nad míru vesel. K ránu si vzpomněl, že bude prý svou extravaganci ze služby propuštěn; v zámku rychnovském dbá se velmi přísně na kázeň. Vyšel z taneční síně ven a procházel se asi půl hodiny. Na to vstoupil opět do taneční síně, dal si zahráti smuteční pochod a tančil o překot. Rozloučil se s veškerými známými přátelsky, odešel do konírny, kde se otrušíkem otrávil.

(*Tamtéž 1880.*)

V Újezdci blíže Prahy tančil v jistém hostinci také *vojín* hudební kapely pěšího pluku Pürkerova a velmi vesele se bavil. O 4. hodině rozloučil se a odešel z hostince. Dvě hodiny později nalezen jest v nedalekém lese oběšený.

(*Tamtéž 1878.*)

V Horšově Týně zastřelil se tyto dny opilství a karbanu oddaný mladý *statkář* a již častěji před tím říkával, že tak učiní. (*Nár. Listy 1872.*)

Skalák *Vincenc Hanuš* ve Svatoňovicích u Vítkova usmrtil se tím, že si dal patronu dynamitu do úst a ji pak zapálil. Hlava sebevraha byla hrozným spůsobem na kusy roztrhána. Hanuš byl oddán pití kořalky. (*Čech 1878.*)

V srpnu 1877 zastřelil se na půdě domu č. 746 v Široké ulici v Praze kamenotiskař *Václav Puhon* v stavu úplně opilém. Než si na život sáhl, vypil za 40 kr. kořalky. (*Tamtéž.*)

Před nějakým časem otrávil se jistý *Belin* v Paříži opiem, prohrav v herně

200.000 franků i s ročním důchodem své paní, mladé Angličanky.

(*Herbsta výb. př.*)

h) Špatná společnost; špatné knihy.

Před několika lety, jak noviny ohlašovaly, nalezli *v Cambrai* ve Francouzsku pod jedným dubem zastřeleného mladíka. Na blízku ležela bambitka a na lístku, jenž při něm v oděvu našli, bylo tužkou psáno: „Kdož mrtvolu mou nalezneš, věz, že jsem pět let žil dle vůle a přikázaní sv. Evandělia a že jsem úplně šťasten a spokojen byl. Avšak na neštěstí převeliké upadl jsem mezi tak zvané osvícence a ti mne tam přivedli, kde mě nalezáš. Prosím za odpuštění celé křesťanstvo, jemuž činem zlým dávám pohoršení. Prosím za odpuštění svého ctihodného faráře, kéž bych se byl dle jeho napomínání řídil! Zvláště pak žádám za odpuštění své milé rodiče, jež zajisté velmi zarmoutím. Jim jsem chtěl život svůj obětovati, jim jsem chtěl býti podporou v stáří, ale nemohu, život můj stal se mi nesnesitelným.“ (*Jan Zollner.*)

Dne 25. dubna 1796 vrhla se mladá *paní* v Paříži s královského mostu do řeky. Sekvany. Nadarmo ji hleděli zachrániti. Když ji vytáhli, nalezli u ní poslední svazek jednoho románu, na němž byla rukou paninou napsána slova: „Já jsem zrazena, jako vy, musím i já umříti.“ (*Mehlera: Kat. Handb.*)

V Paříži vrhlo se 16leté *děvče*, majíc oči zavázány, s třetího poschodí domu na dvůr. Ubohá to dcera jakéhos dělníka, vžila se následkem čtení románů v myšlenku, že to pro ni hanebné, pracující třídě náležeti a že tedy lépe jest zemříti. (*Škola B. Srdce 1877.*)

3. Varuj se jí; zamezuj!

Jistý *Francouz* chtěl se zastřeliti. Když mu bambitka třikráte selhala, odhodil ji těmito slovy: „Věru, ta jest moudřejší než já.“ (*Jindy a Nyní 1830.*)

V Limogesu chodil jednoho dne zamýšlený člověk sem tam po mostě, až konečně do řeky skočil. Což když uviděl 13letý pacholík *Vigouroux*, syn jednoho ptáčníka, ihned zavolal bratra svého, a oba umějíce plavati, nešťastníka šťastně zachránili, z čehož oba ušlechtilí mladíci srdečně se radovali a když se od nešťastníka k sobě přišedšímu dozvěděli, že bída k samovraždě ho přiměla, darovali mu peníze, které lidé, jenž četně se sešli, jim za odměnu podávali.

(*Huber.*)

Kněz *de Prefontaine*, čestný kanovník ve Versaillesu, vyšel si jednou na procházku a tu se sešel s mužem, jenž, drže bambitku v ruce, se chtěl zastřeliti. Duchovní se ulekl a napomínal ubohého a upozornil ho, že samovražda jest i hřích i zbabělost, a byť nás i sebe větší neštěstí potkalo, máme ho trpělivě snášeti. Zoufalec uznal hanebnost počínání svého a na radu kněze vstoupil do řádu trappistů, kdež kajicně skonal. (*L'ami.*)

Vůle Boží,

viz i: „přikázaní Boží!“

1. Plnění obveseluje; vede do nebe.

Sv. *Martin* býval vždy veselé mysle, protože vůli svou vždy vůli Boží podroboval a i v smrti těšil zarmoucené učeníky své, že osiří, slovy: „Tvá vůle staň se, ó Pane!“ (*Severus Suplicius.*)

Jistý *stařec* byv otázán, v čem by úzká cesta do nebe pozůstávala, odpověděl: „Úzká cesta do nebe pozůstává v tom, aby člověk svou vůli vůli Boží podrobil. Jen kdo zapřev se zcela sám vůli Boží vyhledává, může se sv. apoštoly říci: Hle, všecko jsme opustili a následovali Tebe!“ (*Lohn. bibl.*)

2. Proto.

a) Hleď plniti!

Sv. *Augustin* obrátiv se žádal sobě, aby nic jiného nemusel činiti než plniti vůli Boží a tak býti zvláštním nejvěrnějším služebníkem Jeho.

Podobně i nábožný *Ludvík* granadský.

(*Lohn. bibl.*)

Sv. *František xav.* psal na kolenou list sv. Ignáci, vroucně ho žádaje, by

mu vyprosil u Boha tu milost, aby vůli Boží co nejdokonaleji poznati a co nejochotněji plniti mohl. (*Lohn. bibl.*)

Sv. *Fulgentius*, biskup v Ruspě, co nejvíce i v kázaní i v řeči obyčejné povzbuzoval k tomu, abychom vůli svou krotili, ji Božské podřídili a takto dokonalosti pravé dosáhli. (*Räss u. Weiss.*)

Sv. *Vincenc paul*, kdykoliv něco započínal, Boha přítomného si mysle, volával se sv. Pavlem: „Pane, co chceš, abych činil?“ A to proto, aby dokonale vůli Boží plniti mohl. (*Silbert.*)

b) Vůli svou vůli Boží podrobuj!

Vůli Boží plnili:

Abraham, kterýž na rozkaz Boží obětoval syna Hospodinu (*1. Mojž.*); Noe všecko činil (*1. Mojž. 6, 7.*); Mojžíš (*2. Mojž. 3, 13.*).

Josue chodil podle slov Páně.

David, o němž Bůh sám svědectví dal (*Skut. 13, 22.*). Týž se modlil: „Nauč mne činiti vůle Tvé, nebo Bůh můj Ty jsi (*Ž. 142, 10.*).

Matatiáš a synové jeho (*1. Mach. 2.*)

Zachariáš a Alžběta (*Luk. 1, 6.*).

Kristus hledal vůle Otce svého (*Jan 6, 38.*; *4, 3.*).

Maria, uposlechnuvši Boha, by se stala matkou syna Božího (*Luk. 1, 38.*).

Všickni apoštolové, poslouchajíce Boha (*Skut. 4, 19.*).

I všickni Svatí.

Sv. *Kateřina z Janova*, kteréž se Kristus zjevil, dostala naučení, kterak by dokonalou státi se mohla, těmito slovy: „Kdo sebe sám zapírá, kdo svou vlastní vůli mé podrobuje, ten dokonalým bude. Pročež ať se od tebe nikdy nezaslechne: Já chci, či já nechci; neříkej nikdy mé, nýbrž naše; za třetí neomlouvej se v nižádné věci, nýbrž buď vždy ochotna na sebe žalovati.“ I poslouchala Světice hlasu toho po celý čas života svého. (*Klinkáče: Legendy.*)

Sv. *Kateřina* ze Sieny kladla pokaždé, kdykoliv sv. Otčenáš se modlila, obzvláštní důraz na slova: „Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi!“ Nezřídka, pozastavivši se pravila k sobě: „Jak to stojí s tebou? Děje se také vždy skrze mne vůle Boží?“ Těmito slovy se povždy k věrnému plnění Božské vůle povzbuzovala. (*Mehlera příklady.*)

Blahoslavená *Koletta* z Voillet († 1447), která řád klarisek zlepšila, co nejvíce sestrám svým připomínala, aby vůli svou krotily a Boží podřizovaly, jako i Kristus ve všem vůli Otce svého nebeského plnil. (*Richter.*)

Sv. *Lidvina* modlívala se často takto: „Nejmilejší mi jest, pakli, ó Pane, přísně se mnou nakládáš; neboť největší slastí mi jest, abych vůli Tvou vždy plnila. (*Lohn bibl.*)

Blahoslavený *Ludvík* z Granady povždy prosil Boha o tu milost, aby vůli Jeho povždy plnil. (*Krönes: Real-Lex.*)

Sv. *Pastor*, opat, co nejhorlivěji bratřím na poušti radil, aby vůli svou potlačili a ji dle vůle Boží uspůsobovali. (*Räss und Weiss.*)

Sv. *Řehoř* nyz. všemožně vůli svou vůli Boží podřizoval, udávaje za pravidlo, že ve všem vůle Boží má rozhodovati. (*Jan Em. Veith.*)

Jan opat, byv, umíraje požádán, aby svým bratřím co dědictví nějakou dobrou zásadu zanechal, pravil: „Nikdy jsem se neřídil dle vůle své, aniž jsem někoho něčemu učil, co bych byl sám dříve nekonal.“ (*Živ. svat.*)

Blahoslavený Jindřich *Suso* dnem i nocí s útlou svědomitostí vůli Boží naplňoval; přikázaní Boží až do podrobna zachovávati bylo mu slastno a lehko. (*Klinkáče legendy.*)

Sv. *Vincenc* dal řeholi své pravidlo: „Vše čiň proto, proto že to vůle Boží. A podle toho se i sám věrně choval. Hlásal pravidlem i životem, aby každý vůli svou s vůlí Boží srovnával. (*Macana výb.*)

Vůle poslední.

1. Učiň ji!

Isaiáš prorok, z rozkazu Božího napomenul krále Ezechiáše, aby zřídil dům svůj, protože umře. (*Is. 28, 1.*)

Tobiáš, domnívaje se, že umře, vůli poslední učinil. (*Tob. 4.*)

Sv. *Ambrož* nám ukazuje poslední vůli Spasitele našeho v těchto slovích: „Kristus, původce blaženosti, učinil tuto

poslední vůli: apoštolům odkázal protivenství, židům tělo, nebeskému Otci ducha svého, Panně panice, lotru ráj, hříšníku peklo, kajícím kříž!“

(*Sv. Ambrož.*)

Sv. *Bernard* v poslední vůli své mezi jinými takto o sobě vyznává a bratřím k následování odporoučí. „1. V živobytí svém žadného jsem nepohoršil. 2. Vždy jsem méně svému úsudku věřil, nežli jiného. 3. Byv uražen, pomsty jsem nehledal.“ Tak řeholi své odkázal svou lásku, pokoru a trpělivost.

(*Sv. Bernard.*)

Sv. *Cyprian*, dozvěděv se, že v Římě papež sv. Xistus, sv. Vavřinec a jiné osoby umučeni byli, pořídil o svém zboží a hotovil se k smrti.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Otec sv. *Rocha* Jan záhy světských věcí a poslední vůle pamětliv byl, dokavaď ještě zdráv na těle a duši byl.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

2. Pamatuj tu na duši svou!

Sv. *Alžběta*, hraběnka durynská, přijavši den před smrtí sv. svátosti umírajících, odkázala všecko své jmění chudým, ponechavši sobě jen jednoduché roucho, v němž ji měli pohřbíti. (*Annal. Min.*)

Sv. *Karel borom.*, když r. 1576 vypukla morová rána, učinil nejprv vůli poslední. Tisíc mší sv. mělo se zaň čísti; třikráte officium mortuorum modliti, napotom pak ročně jednou. Kostelu daroval své kostelní náčiní a oděv, kollegium kanovníků svou knihovnu. Přátelům a příbuzným odkázal jen na památku obrazy. Jmění své konečně všecko daroval chudým v nemocnici.

(*Lyraeus.*)

Dagobert, král francouzský, při zdravém rozumu o duši svou se postaral. Povolav syny a mnoho přátel, oznámil vůli svou poslední. Za dědice vyhlásil syny své, avšak postaral se nejprv o duši svou, učiniv značné odkazy všem kostelům, aby tři dni v týhodnu zaň mše sv. se sloužila. (*Ammonius.*)

Závěť královny *Kristiny* španělské určuje mezi jiným značnou část peněz, aby za duši zemřelé čteno bylo 5000 mší, za jejího manžela rovněž tolik, 1000 za duše zemřelých dítek a 500 za zemřelé vnuky. Dále zanechává značnou část chudým ve Španělsku a Francii.

(*Čech 1879.*)

3. Čiň i tu ještě dobře!

Sv. *Efrém*, předvídaje již svou smrt, učinil i poslední vůli, v níž všem ctnostným odporučoval ustavičnou modlitbu a duchovní cvičení. Učeníkům svým a všem přátelům dává své otcovské požehnání; žádá, aby ho po smrti nechválili, udává spůsob svého pohřbu; prosí, aby se zaň modlili a peníze, co má, mezi chudé rozdali.

(*Herbsta výb. př.*)

Sv. hrabě *Eleazar* učinil i poslední vůli, v níž štědře na své služebníky, na chudé, na kostely a kláštery pamatoval. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Jan*, almužník, biskup alexandrinský, odkázal celý svůj skrovný majetek chudým. (*Metafrastes.*)

Jeden bohatý *měšťan* v městě Arles ve Francouzsku, v poslední vůli učinil duši svou dědicem všeho svého mohovitého i nemohovitého jmění. Přátelé jeho chtěli vůli tu zničiti a za neplatnou prohlásiti, myslíce si všecko přivlastniti. Tato pře donesla se k soudcům a ti po dobrém uvážení vyhlásili testament za pravý, pravíce, že jeho duše musí skrze ruce chudých v užívání toho odkazu býti ponechána. Všecko se tedy prodalo, zřídil se chudý dům, který až posavád trvá a duši kšaftovníka úroky modliteb chudých odvádí.

(*Macana výb.*)

Belánský Josef, biskup báňsko-bystřický († 1843) byl horlivý pastýř, pravý otec svých. Vykonav mnoho dobročinných skutkův za živobytí učinil i mnoho v poslední vůli; nadace na mše sv., na kazatele 800 a 600 zl. stř.; nadaci k uctě P. Marie a sv. Jana Nep., ve sv. Kříži u Hronu 210 zl., na 3 arciděkany ve svém biskupství 2000 zl., k zaopatření neduživých kněží založil na sv. Horách dům, k němuž 2000 zl., na biskupský špitál v Kremnici 1000 zl., pro konvertity v diécesi 2279 zl. 30 kr. stř., pro chudobné, kteří se hanbí žebrati 683 zl., na opatrovnu v Bánské Bystřici 560 zl., na opravu škol v Kříži a lepší opatření jich učitelů 2400 zl., k podporování chudých slovinských žákův 40.000 zl. (*Mich. Chrástek.*)

Jan Buchhamer v Saalfeldenu leže na smrtelné posteli, odporučil v poslední vůli své 700 zlatých, aby se odevzdali těm, kteří právě krupobitím velkou utrpěli škodu. *(Pureberl.)*

Ve Vídni zemřel v březnu 1880 Jan Buresch, ředitel městských statků. V posledním pořízení založil nadaci v obnosu 25000 zl. pro vídenská gymnasia a universitu. Uděleny budou podpory synům vídenských úřadníků, státních úřadníků, důstojníků, doktorů práv a lékařství. *(Čech.)*

V Pánu zesnulá paní Theresie *Demartini* věnovala pražským chudým 1276 zl. 66 kr. v posledním pořízení, kteréžto obnos bude přidělen běžnému jmění pražského chudinského fondu. *(Tamtéž 1880.)*

Bohatý kupec z Chiu *Jiří Demokaitis* učinil ve své závěti tyto odkazy: králi řeckému dal ve prospěch lidumilných a národních účelů 700.000 franků; na zřízení blázince v Athenách 500.000 fr.; ku stavbě řeckého gymnasia v Chio 300.000 fr.; ku stavbě nemocnice v Chio 130.000 fr.; 60.000 fr. pro sirotčinec královny Amalie v Athenách a 25.000 fr. lidumilné společnosti v Chio. *(Čas: Neologos.)*

Ve *Frankfurtě* zemřela nedávno 88letá paní. Nemajíc žádných příbuzných odkázala všecko své jmění 120.000 zl. katolické obci k dobročinným účelům. *(Blahovčst 1857.)*

Ignác Pavel *Husar*, obchodník ve Vídni, jenž r. 1809 zemřel, odporučil ve své poslední vůli dva tisíce k tomu účeli, aby úroky ty se každého roku po případu rozdělovaly mezi nešťastné měšťany, kteří ohněm škodu utrpěli. *(Vaterl. Jugendfr.)*

Ve Varšavě zemřel r. 1879 dr. *Katarzynski* a zanechal jmění 72.000 rublů. Z toho poručil 15.000 krakovské „Společnosti nauk", a 12.000 dobročinnému spolku ve Varšavě, z nichž polovice má obrácena býti na opuštěné sirotky a polovice na stipendia pro chudé studenty, dále pak 3000 zl. na podporu schludlých umělců, kreslířů; ostatní příbuzným ve vlasti i za hranicemi. *(Čech.)*

V Brandýse nad Orl. zemřela vdova po učiteli v Hlenech *Klouškova*. V závěti své učinila škole brandýsské odkaz 400 zl. na založení školní knihovny. *(Tamtéž 1880.)*

R. 1782 zemřel v Domeskirchenu v Meklenbursku kostelník a varhaník Jiří *Krüger*. Dědictvím a šetrností vyzískal si jmění na 6000 tolarů. V poslední vůli odkázal přátelům 1000 tolarů, ostatní pak odporučil kostelu a škole, aby dítky se mohly učiti. *(Dolz.)*

Kněz *František Metelko*, Slovinec, bývalý profesor a ctihodný spisovatel, odkázal veškeré své jmění k dobrým křesťansko-vlasteneckým účelům. Hlavním dědičem jsou lublanské dítky do 15 let, ostatní dostalo se jiným ústavům a účelům. *(Blahovčst.)*

V měsíci únoru 1833 zemřel kardinál *Rohan Chabot*, arcibiskup besanconský; neunavný, horlivý a nadmíru miloval i ovečky své, což i poslední vůlí svou ukázal. Odkázalť 30000 franků na opravu chrámu metropolitní, 10.000 franků na okrasu téhož chrámu, jakož i všecky klenoty své témuž chrámu odporučil; dvěma malým semenářím 8000 franků; 6000 franků na ozdobení kostela seminářského; 6000 fr. úroku vysokým školám a 4000 fr. chudým. Summa odkázaná obnáší ročních důchodů 36.000 fr. *(Čas. kat. duch. 1833.)*

J. Schebke, soukromník v Praze, jenž v únoru 1880 zemřel, zůstavil tyto odkazy: Bartolomějskému chudobinci 200 zlatých, nemocnici milosrdných bratří v Praze 200 zl., nemocnici Alžbětinek taktéž 200 zl., ústavu slepců 200 zl., dětské nemocnici Františka Josefa 500 zlatých, spolku k podporování nuzných dítek 500 zl., milosrdným sestrám Karla borom. 500 zl. a siročinci u sv. Jana Křtitele 200 zl. *(Čech 1880.)*

K. Uetzová, majitelka domu ve Vídni, rodilá z Náměstí na Moravě, darovala rodišti svému 30.000 zl. s tím podotknutím, že se má po její smrti úroků z této sumy užíti ve prospěch vdov, sirotků a školy její rodiště. *(Tamtéž 1876.)*

R. 1812 zemřel ve *Vídni* jeden zámožný pekař, jenž ve své poslední vůli mnoho peněz dobročinným ústavům odporučil a mezi jiným i nařídil, aby těm, co 10 roků v jeho domě bydlí, se odpustila půlletní, všem ostatním pak čtvrtletní činže. *(Vaterl. Jugendfr.)*

Ve Vinohradech zemřela jistá *Vokounová*, která učinila tyto odkazy: akad. čtenářskému spolku 200 zl., k zakupování obědů pro české právníky 100 zl,

nadaci Skuherského 100 zl., chudým z farnosti týnské v Praze 100 zlatých, z far. křížovnické 50 zl., z far. svatoštěpánské 50 zl., chudobinci u sv. Bartoloměje 100 zl., milosrdným bratřím v Praze 50 zlatých, na chrám sv. Víta v Praze 50 zl., chudým ve Vinohradech 100 zl., spolku Eliška tamtéž 100 zl., spolku sladovnických v Praze 200 zl. a na národní divadlo 50 zl. *(Čech 1878.)*

Farář *Williger v Aargavě* učinil krátkou ale pěknou poslední vůli: „Bohu ducha, zemi prach, chudině majetnost!“ takto se osvědčil šlechetný tento kněz Páně. *(Blahověst 1852.)*

V městě Neuburku v Bavorsku zemřela v březnu t. r. zámožná vdova *Wolfová*, kteráž většinu značného jmění odkázala k dobročinným účelům, tak věnovala 12000 zl. ku zřízení beneficia v osadě sv. Ducha v témž městě; 5000 zl. jednotě pro rozšiřování víry katolické; 5000 zl. tamní nemocnici a 5000 zl. sv. Otci Piu IX *(Blahověst 1870.)*

Pražský měšťan *Zlatohlávek* odkázal pražské obci velký činžovní dům v Mariánské ulici, odhadnutý na 110.000 zl. Čistý výnos domu tohoto má dle vůle zemřelého připadnouti městskému sirotčinci. *(Čas. Čech 1877.)*

Výchova,

viz i: „rodiče!“

1. Její důležitost; prospěch a povinnost.

a) Jest velmi důležitá.

Lykurg, moudrý zákonodárce spartánský, přinesl jednou dva psy z jedné čubky na řečiště, z nichž jednoho k honbě vycvičil, druhého pak doma lenošiti a krmiti dal. Na jednu stranu řečiště mísu s masem a chlebem, na druhou stranu zajíce a pustil stejně oba psy. A hle! pes co byl doma odchován, běžel hltavě k míse, co druhý, ačkoliv také jako onen velmi hladový byl, se za zajícem pustil. Tu pravil Lykurg hlasitě: „Zde vidíte, milí občané! moc a sílu výchovy, jak vychováním oba psy rozličně si počínají.“ *(Fr. Hunolt.)*

V Persii mnoho vynakládají rodiče na vychovávání dítek. Dítky tam navštěvují školy, aby se učily spravedlnosti, zvláště pak k tomu jsou vedeny, aby milovaly pravdu, čistotu, střídmost a poslouchaly. A tak na srdci jim jest výchova, že školy daleko se nacházejí od tržiště, aby se nenaučily znáti podvodnost a lest. *(Xenofon.)*

Císař *Trajanus* nařídil a poručil, aby z obecné komory a na obecný groš každého roku pět tisíc pacholat z dobrých a poctivých rodičův pošlých chováno a k dobrému vedeno bylo.

Item císař *Karel veliký* tři slavné akademie ustanovil a štědře nadal, jednu v Paříži ve Francouzsku, druhou v Bononii a třetí v Padově ve Vlaších. Založil také a vystavěl mnoho bohatých klášterův v zemích německých a v říši, kteříž toho času nic jiného nebyli než školy, v nichž se mládež dobrým mravům a svobodným uměním učila a počestné křesťanské kázni hned z mládí zvykala. *(Adam z Veleslavína.)*

Již v starém zákoně výchova mládeže rodičům mnohonásobně na srdce kladena jest. Poučení mnohá obsahuje: Kniha moudrosti, přísloví a Sirach.

I v novém zákoně dosti napomenutí, ba na Boha samého ukazováno *(Žid. 7, 8.)*.

I stát důležitost vychování uznává. Tak již mudrc Plato chtěl, aby dítky se staly majetkem státu a stát aby si je sám vychovával.

Církev sv. zvláště povždy o dobré vychování pečovala a pečuje, zařídivši v časech, kde pěst panovala, při klášteřích a dómech školy; později university a farní školy, semenáře pro mládež.

Jelikož matka sv. *Markéty* záhy zemřela, byla tato k vychování dána na venek k chudé ale nábožné ženě, která její kojnou a první vychovatelkyní byla. Bůh to tak řídil, že tato chudá žena nedávno křesťankou se stala, o čemž Edesius, otec, ničeho nevěděl. Tam v tiché samotě, vzdálena hluku městského, vychována nábožnou pěstounkou, vzrůstala Markéta v pannu slíčnou sice, ale nad míru cudnou a spolu zbožnou. *(Škola B. Srdce 1876.)*

R. 1830 oznámil jeden zámožný *kupec* v J. radostně bratru svému, že dva sy-

nové jeho z německé školy vystoupili a proto, an je dá k obchodu, uspoří dva mládence. Bratr, méně zámožný továrník, mu odpověděl: „Ty chceš synům svým více jmění zachovati a myslíš, že budou šťastnější. Já mám ale jiný úmysl. Chci dítkám výborné vychování a vycvičení zaopatřiti, jsa přesvědčen, že jim to více prospěje, než peníze.“ Načež kupec: „Jsi marnivý, an daleko s dítkami saháš, dítky jsou také kapitál, který se musí vytěžiti. Nepřijď mi ale s tvými vzdělanými syny jednou žebrati!“ Oba bratří jednali, jak se vyslovili. Synové kupcovi učili se obchodu, o náboženské a vědecké vzdělání jejich otec nepečoval. Továrník s velkou arci obětí dal syny své vzdělati a oba dosáhli vysokého úřadu a blahobytu. Zatím upadl kupec neštěstím a prostopášností synův v chudobu, že již roku 1854 u bratrovců hledal podporu a v chudobinci zemřel. (*Ze života.*)

Jistý vznešený a bohatý *kupec* nevychovával dítky své v bázni Boží, měl dva syny a jednu dceru. Nejmladší syn — následek to špatného vychování — zprznil vlastní sestru, nad čímž se rozhněval starší bratr a hrozil mu, že vše poví otci. Bezbožný mladík z bázně před trestem a zuřivosti a hanby vraziv bratru meč do těla, utekl. Nešťastný otec poznává pozdě již špatné vychování dítek svých, avšak i on byl v noci od nezdárného syna týmž mečem zavražděn. Nešťastník toulaje se po delší čas z místa na místo a zoufaje si, šel náhodou na kázaní, v němž se jednalo o Božské shovívavosti a hle, následkem kázaní toho se tak obrátil, že vyzpovídav se skroušeně, lítostí nad hříchy svými mrtev k nohoum zpovědníkovým klesl. (*Herold.*)

Ludvík XI., král francouzský, pilně pečoval o vychování svého syna Karla VIII. a vyvolil mu za vychovatele Ambasia a zapověděl domácím sluhům všem, aby snad vychovateli překážky se kladly. (*Aemilianus.*)

V obci *W.* odbývala se veselka a tu dle obyčeje ženich svobodným svým druhům dává na pivo. I šli tito do hospody, hrálo a tančilo se, přišlo i k rvačce a když několik jich vyhodili, vyráželi se až do rána. Vesele navrátil se i U. domů a když mu matka noční rvačku vytýkala, rozlobil se a zbil ji, ano, hanebník, an již zápis měl, vyhodil plačící rodiče z domu.

V jiném stavení téže obce ležela již několik roků nemocná, stará matka. I podával jí pokrm, odháněl mouchy a věrně obsluhoval hodný syn. Má ještě tři ženaté bratry. Po smrti otcově povstala mezi hodnými dítkami hádka, kdo si matku k sobě vezme, aby ji až do smrti živil. Nejstarší bratr na to se odvolával, že jemu umírající otec matku odporučil. Nejmladší pak dal se do pláče a tak dlouho ostatních prosil, až mu matku přenechali. A obsluhoval ji upřímně, trpělivě, nyní neobsluhuje ji sám, ale, an se oženil, pomáhá mu i jeho hodná manželka.

A příčina tohoto rozdílného chování se dítek k rodičům jest — výchova. (*Oester. Volksfr. 1849.*)

Václav a *Boleslav* byli knížecí bratří. Václav, vychovanec sv. Ludmily, zůstal na dobré cestě, tak že i podnes jmeno jeho se vzývá na zemi. Boleslav přišed do rukou nešlechetné Drahomíry, vzrostl v hodného zlosyna, tak že co druhý Kain konečně prolil vražedlně krev bratrovu, zabiv mečem Václava svatého. (*Ant. Marek.*)

b) Dobrá prospívá.

Susanna čistotu zachovala, že zbožně vychována jest (*Dan. 13, 3. 63.*); že dobře vychováni byli, stali se i hodnými: Josef egypt.; Samuel; Esther; Tobiáš mladý atd.

Matka sv. *Theodora Siceoty*, kteráž v hostinci sloužila za děvečku a nectně se chovala a syna toho nemanželsky zplodila, umínila si, že věrně povinnosti mateřské plniti bude. Majíc na paměti, jak velmi působí příklad rodičů na děti, ihned opustila hostinec a žila v skrytosti, starajíc se jedině o vychování synáčka. A Bůh požehnal snaze její, viděla, kterak dítě v bázni Boží víc a více prospívá, kterak se stal vzorným knězem a poustevníkem a jak ho Bůh co věrného sluhu svého již na zemi oslavil. (*Stolberg.*)

Jistý *důstojník*, jenž v mládí dobře byl vychován a v mnoha bitvách se vyznamenal, dopustil se hanebného poklesku, pro kterýž k smrti odsouzen jest. Ve vězení se nechtěl obrátiti a

zoufaje si, chtěl se sám usmrtiti, an ho navštívil duchovní, bývalý jeho učitel, kterýž ho šťastně s milostí Boží ku pokání přivedl, tak že důstojník, s Bohem smířen, co křesťan trpělivě zasloužený trest smrti podstoupil. (*Mettenleiter.*)

Sailer Jan Michael narodil se roku 1751 v Bavořích. Byl syn chudých rodičů, řízením Božím došel učeností a zbožností až biskupství v Řezně, kdež i r. 1832 zemřel. Štěstí tomu položili křesťanští rodiče jeho základ. Sám vypravuje, že matka jeho učila jej co pětileté pachole ze srdce se modliti. Modlíval-li se otec co hlava rodiny, cítil v duši své útlý synáček, co ze srdce byl mluvil otec. Jsa dítě nejmladší, sedával u stolu uprostřed matky a otce, by ho vždy pozorovati mohli. Modlívali-li se rodičové jeho, bylo mu tak zbožně okolo srdce, jakoby v chrámu Páně se nacházel. Matinka jeho, předouc len neb konopí, vypravovala synáčkovi o Vykupiteli světa, který tak velmi maličkých miluje, rozmlouvala o životě věčném, nezapomínajíc dle napomenutí sv. Františka sál. mnoho a často mluviti s Bohem o synu svém Janu. Otec, obuvník, pilně hledě práce hovoříval s dítětem o Božské prozřetelnosti a bázni Boží. „Za let nejútlejších," píše Sailer, „dychtivě toužil jsem po životu věčném; bázeň Boží příkladem rodičů do srdce vštípená, opanovala všecku mysl, všecky kroky moje, tak že ani zlý příklad, ani utrpení a nesnáze, ano ani hřích nebyly s to uškoditi mi. Díky tobě, milá máti, věčně zůstanu dlužníkem!" (*Jan Sailer.*)

Jistý pilný *truhlář*, jenž mnoho peněz vydělal, uspokojoval se s jednoduchou stravou a oděvem a vyhýbal se všem zbytečným vydáním. I otázal se ho jednou jeho soused: „Ale, kam pak dáváte ostatní peníze, co uspoříte?" „Dílem jimi splácím dluhy, dílem si je dávám na úroky." „Snad žertujete?" „Nikoliv! Vězte: peníze, co na mne rodiče od mého narození vynaložili, považuji za dluh, který musím oplatiti; peníze ale, jimiž hledím děti své řádně vychovati, považuji za kapitál, který mi i s úroky v stáří mém navrácen bude. Jako rodiče na mé vychování a vzdělání peněz nešetřili, činím i já na svých dětech a doufám, že i ony dluh mi zaplatí." (*Mehl. př.*)

c) Jest povinnost rodičův.

Filipu, králi macedonskému, přineseny jsou téhož dne tři radostné zprávy: první, že Parmenio, vůdce vojska jeho, Illiriky, tak zvaný národ slovanský, přemohl; druhá, že ve hrách a kolbách olympických jemu všickni Řekové díky vzdávali; a třetí konečně, že se mu toho dne narodil syn Alexandr, potomně pán skoro celého světa. Tu zplesal radostně a zvolal: Ó já nejblahoslavenější, však nad to vše pokládám se býti tím šťastnější, že mi syn narodil se téhož času, kteréhož živ jest Aristoteles, muž nejučenější, jenž ho naučí všemu dobrému, jakž přisluší na velkého mocnáře a panovníka!" (*Plutarch.*)

Perští králové k dobrému zvedení svých synů čtyry nejslovútnější muže za vychovatele volívali, z nichž jeden musel býti velmi moudrý, aby je úctě Boží učil; druhý velmi spravedlivý, aby je učil každému, což jeho jest, dáti a pravdu milovati; třetí velmi zdrželivý, aby je učil přemáhati žádosti, aby jimi uměli vládnouti; čtvrtý velmi udatný, aby je nabízel k zmužilosti a k neohrožené srdnatosti v nebezpečenství a k trpělivému snášení všech nepříznivých osudů. (*Plato.*)

Sivenius, císař čínský, ač pohan, přece synu svému netoliko učené a moudré, ale také rozšafné a ctnostné muže za vychovatele dal; a znamenav, že synu nastává nebezpečí, otrávenu býti, co nejpřísněji mu zakázal, aby ničeho do úst nebral, leč co od jiných dříve bylo požíváno. (*Macana výb.*)

Solon, mudrc pohanský athénský, snažně o to pečoval, aby mládež vlastenecká jak k literním umění, tak i k dobrým mravům záhy vedena byla. Jeho přičiněním a zákony od něho danými musel každý otec syna svého v tom vycvičiti, čeho k budoucímu stavu potřeboval. Dcery byly v jednom domě zase ženským pracím cvičeny. I nad mravy jejich držena přísná dohlídka od města. (*Aleš Pařízek.*)

Nábožný otec sv. *Benedikta* a sv. *Scholastiky*, ztrativ záhy manželku svou vyhledal pro spanilé sirotky dobrou pě-

stounku Cyrillu. Ont vynaložil všechnu péči, aby dětem svým dal dobré vychování, pevně jsa přesvědčen, že rodičové nemohou dětem lepšího zanechati dědictví nad dobré vychování. A věda, že nemůže dosti záhy začíti se s mravným vychováním, snažil se co nejbedlivěji mravné zásady vštěpovati v útlá srdce svých dítek.

(*P. S. Navrátil*: *Život sv. Benedikta. 1880.*)

Jistý *francký myslivec*, jenž při malých příjmech živiti musel sedm dítek, odebral se ku svému pánu, Františku Ludvíku, arcibiskupu bamberskému a würcburskému, a prosil ho, aby mu jistou milost prokázal, řka: „Mám sedm dítek, poctivě je živím a jsem spokojen, jen jedno mám přání, aby se ve sv. náboženství, v čtení, psaní, počítání a jiných vědomostech vzdělaly. V krajině ale, kde žiju, není žádné školy, a domácího učitele držeti si nemohu, aniž je pro malou službu do vzdálené školy dáti mohu. Avšak pomožino by mi bylo, kdybych místo své vyměniti směl s jiným myslivcem, jenž nemá žádných dítek a na jehož blízku škola se nachází. On má sice větší příjem o sto tolarů, avšak peníze ty bych mu ročně já dával, ještě se mi jen o vzdělání dítek mých jedná. Jedná se mi jen o vaše, nejdůstojnější pane, svolení.“ I líbila se arcibiskupu tato otcovská starostlivost a péče a svolil. Myslivec, jenž místo své měl vyměniti, milerád také svolil a nežádal ani 100 tolarů. Potěšen kníže, že má tak hodné služebníky, dal darem myslivci, jenž měl sedm dítek, 100 dukátů, tomu druhému dával pak ročně ze svých vlastních peněz 100 tolarů.

(*Mehl. př.*)

Don Pedro otázal se před svou smrtí lékaře, má-li rodinu. Lékař mu odpověděl, že má mnoho dítek. „Starejte se tedy přede vším,“ pokračoval Pedro, „aby byly dobře vychovány. Co umírající žádám vás snažně za to. Co mne a bratra mého Miguele se dotýče, bylo vychování naše zanedbáno tak, že ještě v mužném věku nevědomi jsme byli jako zvířata. Teprv zkušeností a tovaryšstvem se vzdělanými lidmi poznal jsem zanedbané vychování a hleděl ho vynahraditi, ač se mi to zcela nepoštěstilo. Muž má jiné starosti a nabývá zkušenosti oběťmi a těžko mnohé vědomosti si vydobývá, kterých by si byl v mládí lehce a hravě vydobyl.“

(*Mehlera příkl.*)

2. Špatná.

a) Kazí děti; rodiče tu trestu hodni jsou.

Obuvnický tovaryš *Bohumír*, zprvopočátku hodný a dobrý, klesl konečně až tak hluboko, že se stal vrahem. Prvé než hrdlem svým smířil uraženou spravedlnost, sepsal vlastnoručně všecky příběhy a osudy celého svého života. V tomto svém životopisu připisuje všecko své neštěstí vlastní matce, která prý ho v dětinství špatně vedla a místo co jej pokárati a potrestati měla, když se toho i onoho dopustil, ještě ho za to pochválila. (*Fr. Černohouz.*)

Před některým časem utekl 16letý výrostek *Jan Klier* v Klobukách za Slaným rodičům svým a živil se odcizenými penězi. Když mu peníze došly, vrátil se potají domů a odehnal stádo husí do Slaného, kdež je prodal za babku. Byl zatčen. (*Čech 1878.*)

Před zdejší pražskou porotou měl dne 27. prosince 1876 16letý hodinářský učeník *Josef Kühnel* z Karlína zodpovídati se ze zločinu krádeže. Nenabyv řádného vychování zvyknul si záhy potulkám a marnotratnosti. Když se mu nedostávalo k ukojení libůstky peněz, zastavil několikeré hodinky, jež mu dány byly do správy a když ani to nestačilo, dopustil se krádeže. Byv totiž od jedné paní ve čtvrti sv.-Petrské vyzván, aby jí v jejím bytu spravil hodiny, odebral se k ní a zatím, co odešla na chvíli ven, ukradl z uzamčeného stolku 400 zl. hotových peněz a za 400 zl. skvostů. Skvosty ještě téhož dne zastavil, koupil si elegantní jízdecký oblek a najav si koně, projížděl se kolem Prahy. Dlouho však radost jeho netrvala. Soudním vyšetřováním se totiž zjistilo, že ony peníze a skvosty nemohl nikdo jiný ukrásti než Kühnel. Proto byl vzat do vyšetřovací vazby, kdež se k zločinu přiznal a porotou do těžkého žaláře na 18 měsíců odsouzen jest. (*Tamtéž 1876.*)

Poznala jsem kdys jednu *matku*, která tehdáž měla dva hošíky, jednomu bylo

5 let a druhému 3 leta. Její muž vyučen jsa řemeslu tesařskému zdržoval se velmi málo doma; a tudíž manželka jeho měla vše na starosti, totiž děti i hospodářstvíčko. Matka, kterážto si musela více výživy nežli dětí hleděti, zamkla je pokaždé do světnice, když šla na př. do lesa anebo na trávu. Milé dětičky samy sobě ponechané dělaly co chtěly, mnohdy i velké škody matce spůsobily. Matka když domů přicházívala, vadila se a klela: prazatra .... děti, já vás rozsekám, já vás zmaluju, že vás ani če .. nepozná; co jste mi to zas vyvedly? — Děti takto neprozřetelně kárané, mnoho si toho nevšímaly, nýbrž čím dál byly pořáde horší. Co se jednoho dne stalo? Matka jsouc v požehnaném stavu onemocněla a Pán Bůh dal jí dcerušku. Starší hoch vida, že si jich matka nevšímá, usmyslil si udělati nějaké vyražení. Vyhledav sobě sirky, vstrčil je do kapsy, vzal mladšího bratra za ruku a šli ven. Když přišli ven, povídal mladšímu: „Pojď, půjdeme na půdu.“ I šli. Vylezli po žebříku nahoru, kdež bylo dosti slámy. Starší hoch počal o kalhoty škrtati sirkami, až se mu to povedlo; pak odhodil sirku a sláma začala rychle hořeti. Starší hoch vida, kterak hrozně oheň se vzmáhá, celý polekaný popadl mladšího bratříčka a hodil ho dolů a sám také za ním dolů skočil; skočili na hnojiště a tím stalo se, že sobě žádný ruky nebo nohy nezlámal. Pomyslete si, milé matky, co asi měla šestinedělka za leknutí a hrůzu, když se lidé do její světničky hrnuli a jí řekli, že jí nad hlavou hoří. Spěšně popadli matku i dítě její a pak nábytku co mohli vynesli ven, matku však do jiného stavení do teplé postele dali. Za půl hodinky nebylo ani památky po chaloupce; zbyloť jen trochu oharků a popele. Její manžel, když se dozvěděl, co se stalo, dal se do bědování a nářku, že prý nic pojištěno nemá, jak prý si opět pomůže k novému obydlí? — Hleďte, matinky, co pochází z neprozřetelného vychování dětí. Jakž ale mohla tato matka jinak jednati, když se jí samé od jejich rodičů jiného vychování nedostalo; doma neslýchala sama nic nežli klení a vádu, ale o Bohu málo kdy co a proto také tak málo radostí se na svých dětech dočekala. (*Čas. Ludmila 1880.*)

V Německu v jednom městečku byl kdys chlapeček na ulici plačící, který vzdáliv se z otcovského domu zabloudil. Lidé, chtíce ho domů dovésti, ptali se ho: „Jak se jmenuje tvůj otec?“ „Satan,“ odpověděl chlapec. Divíce se, tázali se ho podruhé, ale dostali tutéž odpověď. „Jak říkají tvé matce?“ tázali se chlapce dále. „Také satan,“ byla odpověď. „Jak se jmenuje dům, kde přebývají tvoji rodiče?“ „Dům satanův.“ Již počala hrůza obcházeti ty dobré lidi, an tu přichází člověk, který znal chlapce a hádanku jim vyložil. — Bylo to dítě zlobivých, nepořádných rodičů, kteří mnohokráte každodenně se plísníce, druh druha satanem jmenoval, ano ve zlosti i na synáčku se chladíce, „dítětem satanovým“ jej jmenovali. Když těch hádek a svárů již přespříliš bylo, říkávala čeleď: „To jest ohavný dům! to jest pravý dům satanův!“ Tento rejstřík pamatoval si ubohý synek a nevěděl se jináče pojmenovati. (*Mehl. příkl.*)

Před několika dny stál ve *Velkých Svatoňovicích* u Úpice před vraty statku 14letý synek jistého tamnějšího rolníka. Náhodou ubírala se okolo statku dvě děvčata na procházku za ves. Výrostek je zastavil a když se byl dověděl, kam jdou, vyzval dívky, aby vzaly ho s sebou. Když děvčata se zpouzela, odběhl chlapec do světnice, sňal se stěny broky nabitou pušku otcovu, běžel za utíkajícími děvčaty a střelil po nich. Obě dívky byly považlivě raněny. Jedna má v nohou 18 a druhá 10 broků. (*Čech 1880.*).

Jednomu rolníku z Trhových Svinů zapálil 11letý školák *V. Steinhauer* stodolu. Tentýž se dal v kostele zavříti, ukradl některé věci; na to vyskočiv oknem koupil sirky, zapálil stodolu J. Straského a opatřiv si pak mlsky a kuřlavý tabák, schoval se v polích do žita, kdež ho četnictvo vypátralo. Škoda činí 1000 zl. (*Tamtéž 1879.*)

Jeden *římský měšťan* měl pětiletého synáčka, kterého rozmazleně a špatně vychovával. Jak se synáčkovi něco dle vůle jeho nestalo, rouhal se dle příkladu otcova Bohu Když se jednou synáček nebezpečně rozstonal, viděl před sebou zlé duchy a ďábla, o nichž otec často mluvil, a zlořeče Bohu, prosil otce, aby

je zahnal. Otec neviděl ničeho, dítě ale nešťastné v rouhání skončilo život svůj. (*Sv. Řehoř, papež.*)

Mudrc *Diogenes* dal jedenkráte ji stému otci políček, když slyšel, an syn jeho mluví rozpustile. (*B. Klerik.*)

V Spartě dvoum otcům znamenitá pokuta se uložila, protože jich synové počali mezi sebou hádky. (*Plutarch.*)

b) Trestá se.

Zednický učeň *Jelínek* v Jemnici ukradl v kuchyni své mistrové třešňové koláče. Po krádeži netroufal si však vrátiti se do domu mistrova, i odešel do blízké vesnice Dančovic, kdež byl od sedláka přijat za pacholka. Rodiče, kteří s touto změnou povolání nebyli spokojeni, přišli tam, aby ho přiměli k návratu. Matka jeho svázala věci synovy a vzala je na záda, čímž tohoto pohnula, že s ní šel. Cestou pak povstala mezi nimi hádka, při které syn matku povalil na zem a zasadil jí několik ran nožem, takže bez sebe zůstala. Byla ještě týž den na poli nalezena a do Jemníka dopravena, kdež jest v lékařském ošetřování. Nezdárný syn po skutku svém uprchnul, byl však záhy chycen a soudu odevzdán.

(*Čech 1877.*)

Syn váženého obchodníka *v Jičíně* chtěl se odebrati na světovou výstavu do Paříže, k čemuž mu scházely peníze. Pomohl si k nim spůsobem snadným. Vypáčil stolek a uzmul z něho 1300 zl. S částkou tou zmizel z Jičína. Otec dal vlastního syna zatykačem stíhati.

(*Čech 1878.*)

R. 1600 žili v *Neapoli* bohatí manželé, kteří si přáli syna za dědiče statků jejich. Po dlouhém modlení dal jim Bůh synáčka. Avšak milovali ho nerozumně a všecko mu promiňovali. Když mu bylo 16 roků, zemřel otec a slabá matka nemohla u mazánka ničeho pořídit. Lichotila mu a mazlila se s ním, ač byl ničema. I zacházel s matkou příkře a často ji i zbil, ba jednou ji strhl k zemi a šlapal po ní nohama. Nešlechetník zemřel v mladém věku co zoufalec. (*Letopisy kapucínů.*)

Jistý *sedlák* v Čechách měl 4 syny; rodičové oba byli zbožní, pracoviti a vůbec váženi; všem čtyrem synům pomohli na dobré selské grunty. A čeho se dočekala matka? Přečasto hořekovala: „Ach, co jsem já ubohá matka provinila, že moje děti přišly o grunty a skoro na žebrotu, kromě jiného zlého.“ A co bylo toho příčinou? Rodičové byli na dítky tuze dobři a shovívavi; zvlášť matka jim všude nadržovala a postrkovala a bylo jim to na záhubu.

(*Čas.: Ludmila 1878.*)

Jistý nezdárný *syn* přišed z veselky domů, kdež se stala hádka a pračka, byl od své matky a otce napomínán. I rozdurdil se nezdárný syn tak, že matku k zemi povalil a ji ztrýznil. Když otec na křik manželky přikvapil a syna pokáral, pravil nezdárný syn: „Tento dům jest můj; vy oba nemáte zde co poroučeti a proto ihned se mi vykliďte z domu!“ Rodiče mu dali totiž již dříve dům připsati, aby k odvodu se nemusel stavěti. I museli nebozí rodiče dům svůj opustiti, hořekujíce, že syna svého dříve nedrželi na uzdě.

(*Öster. Volksfr. 1849.*)

Agata *Wernerova* již záhy ztratila matku, byly jí čtyry leta. Otec se opět oženil s jednou vdovou, kteráž z prvního manželství měla jednu dceru, Annu, jež byla skoro téhož věku jako Agata. Annu, která byla velmi lehkomyslná, milovala matka slepě, Agatu nemohla vystáti a byla na ni velmi přísná, ano, nebyl-li otec, což se zhusta stávalo, doma, i bila ji. Ve škole byl učitel s Agatou velmi spokojen, kdežto Annu často musel kárati, pro co macocha Agatě ještě více ubližovala. Otec byl slabý a brzy i hořem zemřel. Po smrti otcově vyhnala macocha Agatu a nedala nic na její pláč a nářek. Pozdě večer odebrala se Agata na hřbitov a hořce plakala nad hroby rodičů a modlila se. Tu ji viděla jedna selka a slyšela její nářek a ješto jí nedávno jedinká její dcera zemřela, vzala si ji k sobě. Radostí plačíc odebrala se Agata k ní a ješto byla velmi hodnou, poslušnou a zbožnou, odkázala jí selka statek svůj. Zatím stávala se Anna, ana jí matka ve všem povolovala, denně horší, promarňovala peníze na ozdobný oděv, až matka zcela zchudla. Tu se odebrala do blízkého města a páchala nepravosti, až v 20. roce věku svého v nemocnici na ošklivou nemoc zemřela.

(*Šmída: hist. kat.*)

V Záhřebě stála dcera, žena z Jestřebníčka, před soudem od vlastního otce obžalována, že mu nadává psů a že nechce zdechnouti, že již dlouho výminek užívá a že jemu, majíc v ruce hůl, hrozila zabitím, neumře-li brzo. Při soudu si odpustili a soudce řekl otci: „Jakou dceru jste si vychoval, takovou máte, teď musíte trpěti od ní za špatné vychování. *(Hlas 1877.)*

3. I zanedbaná škodí.

Pohanský mudrc *Krátes* znamenaje, že rodiče ne o moudré vzdělání a vychování, ale o časné zaopatření dítek péči mají vzdechl a vystoupiv na nej vyšší místo v městě volal: „Měšťané! co myslíte? Všechen čas mrháte, abyste dětem poklady skládali, ale o vzdělání duší jejich jste vší péče prázdni, jako by statky tohoto světa u vás větší ceny měly, než ctnosti. *(Macanovy příkl.)*

Lykurg, zákonodárce spartánský, vydal i zákon, aby, pak-li se děti něčím proviní, rodiče, co praví původcové a přestupníci, potrestáni byli. Provinil-li se syn, potrestali otce; pak-li dcera, matku. A sice se to stávalo proto, že, jak myslili, rodiče špatně na dítky dohlíželi a vychování jich zanedbávali. *(Hunoltova kázaní.)*

Roku 1838 stála ve Francouzsku dívka *Honoria Gillois*, $10^1/_2$ stará před soudem, ana ve čtyřech dnech do studně shodila dvě malé dívky a i třetí téhož věku, jako sama byla, hoditi chtěla. Při výslechu se ukázalo, že zanedbané vychování bylo příčinou skutků těchto. I byla odsouzena k 20letému žaláři. *(Herbsta výb. a př.)*

Do jednoho dvora *u Prahy* přišel chlapec asi šestnáctiletý, hladový a otrhaný a prosil ovdovělou hospodyni o skyvu chleba. Útrpností jata dala mu vdova nejen jíst do sytosti, nýbrž ponechala ho i tři dni u sebe a aby nezahálel, dala mu malé práce vykonávati. Ale chlapec nejsa práci zvyklý, odešel čtvrtý den a odcházeje žádal, aby mu za práci jeho zaplatila. Rozhorlena nad tou hrubou nevděčností odpověděla hospodyně, že za malou práci jeho byl jídlem a bytem dosti bohatě zaplacen. Ale chlapec rozhněvav se, šel a založil oheň do její stodoly, která se vším i s příbytkem vdovy zcela shořela. Jsa při činu ještě postížen a svázán k právu doveden, odpověděl na otázky lhostejně, že nevěděl, že zapáliti jest cos zlého.

A tutéž odpověď dalo i jisté 14leté děvče soudci, když dvůr jednoho hospodáře zapálilo. *(Jelínek.)*

Mikuláš Tournier, 27 roků starý, odsouzen jest r. 1844 k smrti co náčelník loupežnické, vražedné roty. I očekával Tournier pokojně smrt a vyprávěl, jak k zločinům přišel. První příčina byla špatné zanedbané vychování, zvlášť nedostatek sv. víry; neboť ač 27 roků stár, nebyl ještě u sv. přijímání, ba ani pokřtěn. Kněz Montes otevřel mu oči, vštípil mu první ponětí o dobrém a zlém a co byl u sv. přijímání, pln odevzdanosti a důvěry byl. V žaláři navštíven byl dvakráte od matky a jednou od otce, na jehož nedbalost byl u soudu sekvanského naříkal. Před samým utracením obejmul ještě jednou otce Montesa a když byl za odpuštění prosil, slovy: „Můj Bože, odpusť mně!“ pak vida nástroje smrti zvolal: „Zlořečeni všickni rodičové, jenž děti plodí a jich nevychovávají!“ *(Mehlera příklady.)*

4. Dobrá požaduje.

a) Dobrý příklad.

O dítkách sv. *Brigitty* může se říci, že již s mlékem mateřským bázeň Boží v sebe ssály; matka byla jim první učitelkou ve sv. náboženství učíc je bedlivě zlé náruživosti přemáhati, vady a chyby vykořeňovati, ctnosti v duši rozsívati, modlitbami k Bohu mysl povznášeti, skutky milosrdné vykonávati. Vyučování její vnikala v útlá srdce dítek tím hlouběji, ješto viděly, že matka čemu učí, sama koná, že skutky slova předcházely, je provázely a jich následovaly. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Homobonus*, obchodník velmi zámožný, všemožně péčoval o to, aby v rodině jeho panovala zbožnost. Sám s dítkami se modlil a krám jeho podobal se více chrámu Páně. Vůbec pak dítky vychovával více dobrým příkladem. *(Pfister.)*

Rodiče sv. *Tarasia* dali synu svému výborné vychování ponejvíce vlastním příkladem, bohabojností a rozšafností; zvláště pak matka vedla jej k čistotě

a zdrženlivosti a bedlivě ho všeho zlého tovaryšstva vystříhala.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Na bl. *Tomáši kempenském* se co nejjasněji ona sv. pravda potvrdila, že nejlepší katechismus pro děti jest dobrý příklad rodičů; nebo jsouce sami spravedliví, bohabojní, vyučovali též děti své podle zákona Kristova.

(*Čas. kat. duch. 1841.*)

Otec *Jakuba Balmese*, kněze to španělského výtečného, byl nezámožný kožišník a živil se poctivě řemeslem, po boku maje ženu šlechetnou, ježto se jemu i celé rodině pravým stala pokladem. Statečného otce příklad byl synu prvním učitelem, bohabojnost ušlechtilé, moudré, přísné matky stala se nadanému dítěti vzorem a první školou, v níž naučil se Boha znáti a milovati. Matka každodenně chodívala na mši sv. a s ní i útlý pacholík; matka s obzvláštní vroucností vinula se k P. Marii, horlivým ctitelem Rodičky Boží stal se po matce i syn. (*Blahověst 1855.*)

Jistý *otec*, jenž pití byl oddán, zapovídal jednou svému synkovi klíti s tím doložením, že Bůh všecko slyší. „Opravdu?“ tázal se chlapec, „zdali pak ale Pán Bůh také všecko vidí?“ „Zajisté!“ otušil otec. „To tě lituju, milý otče,“ dí synek, „nebo tě včera viděl opilého!“ (*Podstr. výklad.*)

Hlavní základ mravní zvedenosti položen jest *Otmaru Konrádu*, prelátu rajhradskému na Moravě, slavnému a zbožnému to muži, ušlechtilou křesťanskou matkou Kateřinou. Tato zbožná duše svítila milému synu, vlastní nábožností a vštípila do srdce sémě a zárodek těch ctností, kterýmiž později proslynul synáček její. Každá žena, vídávajíc dobrou matičku prelátovu v kostele a jinde, musívala ji bezděky blahoslaviti, čehož sobě pro zbožnost a příkladný život u Boha i lidí u plné míře zasloužila.

(*Blahověst 1848.*)

b) Modlitbu.

Jedna zbožná matka naříkala si sv. *Františku sál.*, že svému synáčku lásku k sv. náboženství nemůže vštípiti, ačkoliv pořáde mu káže a domlouvá. I odpověděl jí sv. biskup: „Místo abys pořáde se synáčkem o Bohu mluvila, mluv raději s Bohem o synáčku!“ (*A. M. Veilch.*)

K stařičkému faráři *Flattichu*, jenž byl výtečný učitel a vychovatel, přivedl jeden úředník synka, aby u něho vychování převzal. „Musím se ale vyznati,“ pravil, „že můj synáček jest nenapravitelný. Napomínal jsem kluka, bil, mořil hladem, avšak marně.“ I tázal se ho farář, jestli i jiného prostředku neužíval. „Nechal jsem ho i mrznouti,“ a tak vypočítával všeliké tresty. Tu se otázal Flattich, jest-li se za syna i pilně modlil. „To jste velmi chybil,“ pravil Flattich, „že jste tohoto mocného prostředku neužíval.“ I užíval Flattich sám pilně modlitby a hle, z pacholíka stal se řádný muž. (*Mehlera příkl.*)

Zbožný *Spener* měl velmi nezdárného syna; nadarmo ho napomínal, nadarmo trestal. Tu nešťastný otec utekl se k Bohu vroucnou modlitbou a Bůh vyslyšel ho. Poslalť na syna těžkou a bolestnou nemoc, která synu oči otevřela, takže ucítiv v sobě mocnost modlitby otcovy, když se pozdravil, zcela se polepšil a ctného a vynosného postavení dosáhnul a otci povždy jen radost činil.

(*K. Stöber.*)

c) Moudrou kázeň.

Cyrus, král, měl dva syny, z nichž jeden nejvýbornější, druhý pak nejhorší schopnosti vyjevoval. K hodnému měl se Cyrus vždycky tvrdě, k rozpustilému přívětivě. Znamenav toho podivného nakládání králův přítel Chrisippus, jal se ku králi takto mluviti: „Pane můj, tvého jednání nemohu pochopiti, dobrého syna stále tresceš a bezbožnému všecko prominuješ.“ „O Chrisippe milý,“ odvece král, „že syn, kterého netresci, zůstane bez dědictví, ten pak, kterého kárám, bude království mého dědicem.“

(*Macanovy příklady.*)

Moudré kázně při vychování jest zapotřebí. Na to poukazuje Písmo sv.: Kdo šetří metly, nenávidí syna svého; ale kdo jej miluje, v čas jej trestce (*Př. 13, 24.*). Tresci syna svého, abys nezoufal (*Př. 19, 18.*). Viz i (*Přísl. 22, 15.*; *23, 13—14.*; *Sir. 7, 26.*; *26, 13.*).

Bedřich I., král pruský, chtěl býti lidumilným a nemohl vystáti, že lidé před ním utíkali. Když jednou, procházeje se, shlédl, že dva rolníci z bázně před ním ustupují, běžel za nimi a šlehaje je špaňhelkou opakoval: „Vy ne-

zvedové, báti se mne nemusíte, ale milovati, ano milovati mne máte!“

(*Scherer, Exempel-Lex.*)

Jedna obstárlá *děvečka*, která školní světnici čistila, viděla, kterak skvostně přioděný pacholík mladšímu kousek černého chleba vyrval, aby ho sám snědl. Rozlobivši se děvečka, vykrákala chlapce a vzavši mu chleba dala mladšímu. Chlapec cítil se uraženým, běžel domů a naříkal si otci, že děvečka mu vykrákala. Otec byl hrabě a krajský hejtman, což arci děvečka nevěděla. Byvši k hraběti povolána, padla mu k nohoum a prosila za odpuštění a vypravovala, jak věc se přihodila. Než hejtman laskavě ji podaroval a pravil: „Děkuju ti, stařenko, že's syna mého včas potrestala a uvidíš-li opět, že se syn můj něčeho nespravedlivého dopouští, jen ho opět potrestej!“

(*Šmída: Repertorium.*)

Děti jedné *kramářky* seděly zarmouceny přede dveřmi. Sousedka, která právě šla okolo, otázala se: „Ale, paní sousedko! řekněte mi, proč jsou vaše dítky tak smutny?“ Kramářka odpověděla: „Bijeme je dost, aby byly vesely, ale nic to neprospívá.

(*Einsiedel, Zeitvertreiber.*)

Jakýsi *otec* měl syna povahy rozpustilé a dovolil jemu všecko. On házel na každého, kdo se bral okolo domu a otec se tomu smával. Vážný jakýs muž, jemuž se taktéž stalo, obrátil se a řekl: „Zanech takové nezbednosti, aby se smích tvůj v pláč neproměnil!“ Otec, slyše to, ještě více se smál a pacholík svou rozpustilost odtud dvojnásob provozoval; ano, když byl větší, házel po lidech kamením a blátem. Tu chtěl otec tomu bránit, syn pak se mu jen posmíval. Však krátce kosti syna nezbedného bělily se na šibenici před očima otcovýma. Otec na ně ale dlouho nepatřil, nebo v proudu slzí oči jeho brzy shasly. (*Podstránského výklad.*)

V jednom městě stěžovala si jistá *panička* přednostovi, an právě na procházku vycházel: „Nevím, kterak už s dětmi nakládati, nechtějí mne dokonce poslouchati; nebo jakkoliv jich napomínám, kolikráte prosím i s nimi se vadím, nebo něco přislibuju, co si samy přejou, přece nechtějí poslouchati!“ Rozumný přednosta uvedl paní ku stromu a řekl: „Tento jest strom, kterého si lidé za našich časův málo všímají; vezměte z něho několik prutů, svažte je dohromady a kdykoliv se svévolnost dítek rozkazům vašim protiví, použijte jich odhodlaně, ale bez hněvu a mnohých slov. Tento hlavní prostředek často pomohl!“ Panička tak učinila, jak jí byl přednosta radil, a věru, prostředek účinkoval; neposlušné děti brzy navykly na slovo poslouchati. (*Podstr. výkl.*)

5. Vlastnosti.

a) Budiž: záhá; mravná!

Tobiáš záhy už učil syna, Boha se báti a hříchu varovati (*Tob. 1, 10.*).

Kristus volal dítky, řka: Nechte dítek a nebraňte jim ke mně jíti: nebo takových jest království nebeské (*Mt. 19, 14.*).

První křesťanští rodičové, jak medle dítky ku poznání rozumu přicházely, učili je apoštolskému vyznání víry a vštěpovali jim prosby, zpěvy a jiné modlitby při službách Božích.

(*Sv. Jan zlat.*)

Matka sv. *Klementa z Ancyry*, obávajíc se, aby synáček její, čtyrletý teprv, sliby neb hrozbami k odpadlictví od víry sveden nebyl, začasto a záhy mu opakovala: „Pomni, dítě, že věc, o kterouž jde, život věčný jest!“ A to opakovala mu den po dni, ráno i večer. A slova ta utkvěla hluboko v srdci jeho, tak že po celých osmadvacet let s velikou zmužilostí a statečností pro Krista trpěl, bojoval a i zemřel. (*Jan Kypet.*)

Sv. *Markéta*, královna švédská, často volávala dítky své k sobě, vyptávala se jich na to, čemu se naučily, vyučovala je sama zvláště povinnostem křesťanským a přede vším hleděla jim, pokud srdce jejich útlá byla, vštípiti radost ku ctnostem, lásku k Bohu, bázeň soudu Jeho, nenávist k hříchu, uctivost a vážnost ku kostelu, lhostejnost ku věcem zemským. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Nothburga* byla tak šťastná, že záhy již byla vedena od rodičův k zbožnosti a pracovitosti. Začasto uváděla jí matka na mysl, že Otce nebeského má milovati nade všecko a Jemu zcela i důvěřovati. Při každé příležitosti ji upozorňovala. Když slunce vycházelo, říkávala: „Viz, milé dítě, tak patří Bůh do

našeho srdce a ví, co si myslíme.“ Při práci pravila: „Viz, Nothburgo, jako květina se obracuje k slunci, tak i my modlitbou obráceti se musíme k Bohu.“ Při zpěvu ptáčka: „Jako ptáček i ty máš Boha chváliti a velebiti.“ Když srpem trávu žala: „Jednou i nás smrt požne, mysli na smrt a buď zbožná, čistá a krásná, jako květinka, aby's po smrti líbezně květla v ráji nebeském.“ Takovými rozmluvami upoutala matka dceru na Boha a odtrhla ji od světa. I na to hleděla, aby mezi špatné a marnivé dívky nepřišla. Jednoduše avšak čistě ji odívala a sama učila šíti a punčochy plésti. (*Ott, Legende.*)

Jeden čtyrletý *pacholík* ukazoval, ani se přítomní divili, velkou zručnost ve zpěvu, tanci a tělocviku, při čemž ale hojně proklínal a nadával. Když pak se otce tázali, zdaž dítě umí i kříž udělati a se modliti, odpověděl: „Nikoliv, k tomu jest chlapec ještě příliš malý.“ (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Za Alexandra I., cára ruského, přišla jedna nuzně přioděná *paní* do kadetní školy v Toule a vyňavši diplom šlechtický svého zemřelého manžela, prosila snažně představeného, aby její dva syny do školy přijal, by řádného vychování se jim dostalo. Představený ihned zavolal pacholíky, kteří venku čekali, a objav je, dal jim ihned oblek, daroval prádlo a jiné maličkosti. Matka radostí tu až slzela. (*Dolz.*)

Rodiče sv. *Markéty*, císařovny německé, jsouce sami velmi zbožni, dali dceru svou do kláštera v Erfurtu, aby tam vychována a ve všech potřebných vědomostech vycvičena byla. (*Šmída: Repert.*)

Jedna *paní*, která chtěla za vzdělanou platiti, pravila k jednomu anglickému duchovnímu: „Já nevštěpuju dítkám svým ničeho.“ I odvětil jí kněz: „Nevštěpujete-li vy dítkám svým ničeho, vštěpuje tím více ďábel.“ (*Šmída: Repert.*)

O obyvatelích *osad zámořských*, kteří se plavbou, kupectvím a obchodem živí, dočítáme se, že dítky své již záhy, v mládí nejútlejším, k tomuto povolání připravují. Sotva že se hošík běhati naučil, musí s otcem na loď, leze po lanech, koupá se v moři a jak mile jen trochu práce zastati dovede, má již podíl na zisku. Tak děje se, že si dítky již záhy práce všímají a proto bývají z nich neohrožení plavci a námořníci, dobří obchodníci. (*Čas. Ludmila 1878.*)

Matčiným návodem zvykal sedmiletý *Klement Marie Hofbauer* úctě k Panně Marii, ochotnému poslušenství k sv. Církvi a slitovné lásce k bližnímu. Neboť byl-li hošík od neděle až do pátku pořád hodným, usmála se naň mamička, řkouc: „Klimešku, zítra (v sobotu) smíš se mnou Rodičku Boží postem uctíti; místo snídaně vezmeš nějaký krejcárek a dáš žebráčkovi!“ Klementovi záhy umřel tatíček; vdova truchlá zavedla svého synáčka k Božím mukám a ukazujíc mu prstem na obraz umučeného Spasitele, pravila: „Hle, otec tvůj! choď cestou Jemu milou!“ Chlapeček uposlechl, vždy chvátal do školy a do kostela; pilně se učil, mravně se choval, rád se modlil, slovu Božímu a mši sv. důstojně obcoval. Domácí učitel i duchovní pastýř vzbuzovali mládež, by sobě příklad vzala a brala z čackého Klementa. Konečně se stal knězem řeholním kongregace nejsv. Spasitele a zbožně a svatě žil a umřel 15. března 1820. (*Drahé kameny.*)

b) Budiž zbožná!

Sv. *Joachim* a sv. *Anna* dostavše na dlouhou prosbu dceru *Marii Pannu*, vychovali ji zbožně a odevzdali ji tříletou kněžím, aby ji v chrámě k službě Hospodinově odchovali. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Rodiče sv. *Alfonse Liguori* vychovávali dítky své velmi zbožně. Zvláště matka shromážďovala každodenně dítky své kolem sebe a vyučovala je ve sv. náboženství, varovala před hříchem co hadem. Sama předcházela jim ve všem dobrým příkladem. (*M. Jeancard.*)

Matka sv. *Aloisia z Gonzagy*, Marta Tana, žena nábožná a všelikými ctnostmi křesťanskými ozdobená, vynasnažovala se všemožně, synáčka, jehož za dar Boží považovala, záhy již na bázeň Boží navykati a pacholík záhy již dychtivě ssál pěkná naučení, jež mu nábožná matka dávala. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Sv. biskup *Ambrož milánský*, jenž později sv. Augustina Bohu a Ježíši získal, vychován jest po časné smrti otce svého od nábožné matky a sestry své

sv. Marcelliny. Vychování toto tak se dařilo, že ušlechtilý jinoch, vynikaje záhy neobyčejnou přísností mravní, zachoval se od mrzké zkaženosti, obyčejné u mládeže římské. (*Blahověst 1852.*)

Rodiče sv. *Eligia* vedli synáčka od nejútlejšího věku k bázni Boží, učíce ho slovy i skutky dobré milovati, zlého nenáviděti, Boha vždy na očích míti, vše na Něho potahovati, pravdy víry křesťanské znáti a věrně je zachovávati. A Eligius následoval naučení rodičů svých tak svědomitě, že srdečné z toho potěšení měli. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Rodiče sv. *Bernarda* pocházeli z nejpřednějších rodin v Burgundsku a vychovávali dítky, zvláště pak matka Aletha, tak, aby nejen v uměních světských se vzdělaly, alebrž aby i bohabojnost a dobré mravy do srdcí svých přijaly. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Rodiče sv. *Burkharda*, prvního biskupa würzburgského, znajíce výborně cenu a důstojnost ctnosti a bázně Boží, vedli též synáčka od dětinství slovy i příkladem ku všemu dobrému a šlechetnému. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

K nejvýbornějším matkám zasluhuje zajisté přivtělena býti matka sv. *Františka Salesia*. Vodívalať ho za ruku do chrámu, vypravujíc mu na cestě, že jest to dům Boží, a vštěpujíc do útlého srdce jeho uctivost k domu tomuto. Čí tala mu také životy svatých a nabízela ho k následování jich. Navštěvujíc pak chudé, brala ho s sebou a velela mu jim posluhovati, aby takto srdce jeho v útrpnosti se cvičilo a sílilo. Další pak život sv. Františka osvědčil dosti, že kdož na náboženství zakládá vychování dítek, na pevnou skálu staví. (*Macana výb.*)

Rodiče sv. *Hedviky*, vévodkyně, na slovo byli vzati jak zbožností, tak i dobrotou a hleděli k tomu se vší pilností, aby žádné z osmi dítek, jimiž jich Bůh požehnal, nepřišlo k zatracení. Že práce jejich marná nebyla, ukázalo se zvláště na Hedvice, kteráž již v útlém věku neobyčejnou bystrostí rozumu, jemností mysle a nábožností duše se vyznamenávala. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Zbožná byla rodina sv. *Isidora*, biskupa. Otec se nazýval Severianus, matka sloula Theodora. Jak bohumile dítky své vychovávali, poznáváme z toho, že dítky jejich staly se svatými. Jsou pak to: sv. Leandr, biskup sevillský; sv. Fulgentius, biskup karthaginenský; sv. Florencia, jeptiška, a sv. Isidor, mezi nimi nejmladší. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Bl. *Jan Berchman* měl velmi nábožné ale chudé rodiče. Narodil se v Brabantsku. Jakmile malý Jan počal mluviti, bylo hlavní starostí zbožné matky, naučit ho vyslovovat jmena Ježíš a Maria a modliti se, vůbec časně vštípiti mu dokonalou bázeň Boží a všemožnou ošklivost před hříchem. Takto položila nejpevnější základ k jeho časnému i věčnému blahu. (*Škola B. Srdce 1869.*)

O vychování dítek píše sv. *Jeroným* nábožné Letě: „Ty musíš svou dcerušku vychovávati ve chrámu Páně, jako byl Samuel, a na poušti, jako Jan křt. vychován byl, t. j. uč ji časně modliti se, Boha znáti a Jeho se báti a drž ji doma, vzdálenou společnosti nešlechetných dítek. Odstraňuj ji od lehkomyslné, pošetilé, štěbetavé, mlsné a chlípné osoby. Je-li tvá dceruška trochu váhavá v práci, nedělej jí proto trpkých výčitek, ale chval u přítomnosti její pilnost a tím ji ku pilnosti povzbudíš a přivedeš. Ona nesmí ani na otci, ani na matce něco spozorovati, co by ji k hříchu popudit mohlo. Přílišným a dlouho trvajícím učením nemá být obtěžována, sice by se jí protivilo. Pečuj o to, aby dceruška tvá nenavykala v řeči slova jenom z polovice vyslovovati, aneb zlato a nádherný oděv milovati, nebo jedno by jí na řeči a druhé na ctnosti škodilo. Zřiď duchovní i tělesné zaměstnání její tak, aby příjemná a spasná proměna času jí ukracovala. Uč ji tkáti a přísti. Potrava její ať jest prostá; v jídle ať jest mírná. Zlořečení, nadávání, nepotřebné přísahání a lež ať jí nikdy z úst nevychází; ona musí jako anděl žíti.“ (*Sv. Jeroným.*)

Matka sv. *Kajetána* obětovala ho, jakmile na svět přišel, Bohu a odporučila ochraně Rodičky Boží a záhy ho vedla ku ctnosti, jíž příklad nám Kristus dal. A výchova ta zbožná vydala i blahodějného ovoce. Kajetán horlivě potlačoval v sobě všecky zlé náklonnosti, byl velmi zbožný, bál se Boha a vyznamenal se i zvláštní pokorou i neúhonností mravův a takovou lásku k bližnímu choval, že ho lidé již co pacho-

líka za svatého prohlašovali; založil i řád Theatinův. (*Mätzler.*)

Otec sv. *Karla borom.*, hrabě Hilbert ze šlechetného rodu Borromeův, a choť jeho Markéta medicejská všecky dítky, dva syny a čtyry dcery, tak zbožně vychovali, že výborně plnily přikázaní Boží a Boha nade vše milovali; nejvíce ale mezi všemi vynikal Karel.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svatých.*)

Otec sv. *Koletty* byl nad míru dobrotivý a k chudým laskavý a štědrý; matka pak tak byla nábožná, že alespoň jednou v týhodnu k sv. zpovědi a ku stolu Páně chodívala. Z toho již lze souditi, že oba pilně k tomu hleděli, aby také k bázni Boží a ctnostnému životu navykala.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Sv. *Ludvík*, král francouzský, sám dítky své k tomu měl, aby se Boha bály, světem a marnostmi jeho pohrdaly, všech hříchů se střežily a sebe zapírati se učily; sám vodíval je na služby Boží, modlíval se s nimi pospolitě, a každého večera ke všemu dobrému je povzbuzoval a v pátek jim ani dovolených her a vyražení nepovolil. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Rodiče sv. *Petra z Alkantary* i rodem i nábožností byli znameniti. Hlavní jejich péče byla, aby synáčka více pro nebe než svět vychovali a proto ho přivykali, Bohu v duchu a pravdě se klaněti, bohabojně živu býti a ctnostně jednati. Sami pak mu v tom předcházeli nejlepším příkladem. Při všem ukazovali k nebi, při všem odkazovali na Boha. (*Leop. Chimani.*)

Albert III., vévoda bavorský, byl hodný otec a velmi se přičinil, aby dítky své řádně vychoval. Při vychování řídil se dle této zásady: „Vychovej dříve mládež pro Boha a potom teprv pro svět.“ „Milý synu! — říkával — buď nejprv křesťan, pak člověk a konečně kníže.“ (*Münch. Jugendfr.*)

V Césarei v Kapadocii žili manželé *Basilius* a *Emiliana* vychovávali s bábou sv. Makrinou tak zbožně dítky své, jichž bylo deset, i slovem i příkladem, že se staly svatými a sice: sv. Basilius, Řehoř naz., Cesaria a Gorgonia.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

Emma, výborná matka sv. *Eduarda*, krále francouzského, dobře vychovávala syna svého. Již z mládí obracela mladistvou mysl Eduardovu na Boha, a záhy sila v útlé srdce jeho kázeň a bázeň Boží. A símě bedlivě pěstováno ujalo se, vzrostlo a záhy přinášelo výborné ovoce ctností. Eduard skvěl se tichostí a přímostí, pokorou a zbožností a vynikal i pilností a obohacoval rozum vědomostmi a uměním.

(*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Jana Gersona, znamenitého učence a kancléře francouzského, zbožně vychovávala matka a s prospěchem. Chtěl-li co dítě jísti, pravila k němu matka: „Milé dítě, ničeho nemáme na této zemi, o všecko musíme Boha prositi, jenž nám vše laskavě dává. Klekni si tedy a pros Ho, aby ti dal jísti!“ A když se Jeníček kleče se sepjatýma rukama modlil, nepozorovaně nechala s hůry padati kaštany, ořechy, jablka, hrušky, chleba, jakoby spadly s nebe. A když radostně pacholík vstal a dary jí ukazoval, pravila matka: „Vidíš, milé dítě, jak rád má nebeský Otec zbožné dítky, dávej pozor, aby's povždy byl hodný a nábožný a pilně se modlil.“

(*Zollnera*: *kat. káz.*)

Odevzdávajíc nábožná a šlechetná hraběnka *Gondy* své syny pod správu sv. Vincence paulánského, osvědčovala mu, řkouc: „Mnohem více si přeji, aby ti, kteréž mi ráčil Bůh svěřiti, byli jednou svatí na nebi, než aby se stali velicí na zemi.“ (*z Gondy hraběnka.*)

Ve vsi Ker-Martinu v dolejším Bretaňsku žili zbožní manželé *Helorius* a *Azona*, živíce se z malého hospodářství. Měli jedinkého synáčka Ivona, kterého velmi zbožně vychovávali. Matka začasto říkávala: „Synáčku! musíš se státi svatým!“ I vysvětlovala mu, kdo svatý jest, jak svatého Bůh miluje a ctí, jak mnoho milostí mu uděluje a jak velká odměna svatého v nebi očekává. Kdo Boha nade všecko miluje, přikázaní Jeho svědomitě zachovává a s Kristem každý kříž trpěli snáší, jest svatý. Synáček matku rád se sepjatýma ručičkama poslouchal a s okem zářícím a tváří uzardělou a přisliboval, že Boha a Krista milovati bude a každý kříž ponese. Otec pak odporučoval synáčkovi skutky milosrdenství. Ivo následoval ponaučení matčina i otcova, studoval pilně v Paříži, kdež modlitbou a bděním nevin-

nost svou zachoval, jakož i že začasto k stolu Páně přistupoval. Začasto si tu vzpomínal na slova matčina: „Synu! musíš se státi svatým," zvláště v čas pokušení. V andělské čistotě stal se knězem a co kněz tak se choval, že ho svatým knězem nazývali. (*Jugendbibl.*)

Karel, vévoda štýrský, a choť jeho *Maria*, princezna bavorská, vychovávali dítky své velmi křesťansky, pečujíce přede vším o jich duši. Sotva že dítky prsty uměly vládnouti, byly k tomu vedeny, aby kříž dělaly, ruce při modlitbě spínaly a nábožně se chovaly. Jakmile pak uměly mluviti, musely jim opatrovnice jmeno Ježíš a Maria předříkávati, dítky se musely i modliti a mši sv. přítomny býti a sice klečíce.

(*Ludv. Mehler.*)

Císař *Konstantin veliký* miloval tři syny své láskou srdečnou a protož měl neustálou péči o dobré a počestné zvedení jejich. I svěřil jejich vychování mužům, kteří se skvěli všemi ctnostmi, aby takto netoliko učením ale i příkladem v umění a svatosti života prospívali. Byl-li od nich vzdálen, napomínal jich snažně v listech svých, aby jim známost Boha a sv. náboženství vůbec nad všecko zemské zboží a nad samé království dražší a vzácnější byla, aby byli Církvi Boží celým srdcem oddáni a aby byli křesťané v pravém smyslu bez přetváření.

(*Frenclova Postilla.*)

Leonidas, znamenitý řečník, synu svému Origenovi velel každodenně z Písma sv. se učiti a odříkávati. (*Eusebius.*)

Poctiví rodiče *Jakub* a *Anna Macan* zbožně vychovávali dítky své a vychování to tak působilo, že z rodu Kruhovského, z něhož Anna pocházela, ve 34 letech čtyři synové k hodnosti duchovní povoláni byli. I syn Jakub Macan stal se knězem velmi horlivým a spisovatelem. (*Čas. kat. duch. 1850.*)

Maria z vtělení, která co karmelitka roku 1618 zemřela, byla manželkou jistého Acaria a porodila mu 6 dítek. I vychovávala dítky své zbožně, vštěpujíc jim lásku k Bohu, ku pravdě; hleděla, aby dítky i laskavě se chovaly k čeledi. Cvičila je i ve ctnosti odříkání a sebezapření a vůbec hleděla, aby hodní lidé z nich se stali.

(*Ondřej Duval.*)

Pellisier, francouzský maršál, jenž r. 1855 Malakova ve válce krimské dobyl, nestyděl se, sám dcerušku svou učiti dělati kříž a modliti se.

(*Vácsl. Honejsek.*)

O vánočním týhodnu r. 18 . . probudil mne o půl 12 hodině v noci nářek a klepání na dveře ze spaní. I otevřel jsem okno a uslyšel slova: „Ach, račte přijíti, otec nám umírá!" Na to následoval pláč. Ihned zčerstva jsem dospěl do blízkého domku a již ze zdálí bylo slyšeti nářek mnoha hlasů. Matka mi pravila: „Právě mi umřel manžel! Ó běda mně, osm dítek, z nichž nejmenší ani rok není staré a nemají více otce!" I rozhlednul jsem se a uviděl v postelích dítky, any hořekovaly. „Bůh vás navštívil," pravil jsem k ní sdílně, „lidská rada, lidská pomoc vám nepřispěje, avšak Bůh jest náš Otec a nedá dítkám vašim zahynouti." S pláčem mne žena doslechla, pak ale pravila: „Otec jest mrtev a tak pečlivě se o dítky staral, tak starostlivě je vychovával, každé neděle chodíval na kázaní; duchovní čtení bylo jeho vyražení; kdo bude nyní v křesťanském duchu dítky vychovávati? mne co slabé ženy málo se budou báti." Udiven pocítil jsem její bolest a pohlednul k nebi; v tom se ale ozval hlas mužský, byl to strýc a kmotr rodiny: „Ženo, vašim dítkám chci otcem býti; nebudou-li poslouchati, použiji otcovské přísnosti a lásky." „Ó buďte," pravila tu žena, „otcem dítkám mým, drahý strýčku, a pomozte mi je vychovávati." I upokojila se žena v bolesti své, já pak pomodliv se s rodinou, radostně opustil jsem dům. (*Mehl. př.*)

Když r. 1758 předměstí *Zelle* v ruce Francouzů upadlo a zapáleno bylo, utíkala jedna bohatá vdova s dcerou z místa požáru; i zastavili ji vojínové a prohlíželi jí a dceři šaty, nemá-li u sebe skvosty. Tu se jí ujal jeden mladý důstojník a sám vzal prádla a jiných věcí, co mohl unésti, a vyvedl obě z předměstí. Zatím most shořel a tu s nebezpečím vlastního života převedl vdovu a dceru a opustil je. Navečer jim přinesl ještě kostelní náčiní a žádal je, aby je kostelu odevzdali a vše, co vykonal, si zaznamenav, žádal, aby mu to vdova, dcera a svědkové podepsali, by se otci vykázati mohl, co dobrého učinil ve

válce, an ho otec, starý vojín, při loučení žádal, aby poctivost svou zachoval a důkaz toho mu i podal. (*Dolz.*)

c) Budiž obezřelá!

Již pohan *Plutarch* haní otce, kteří své dítky svěřují k vychování lecjakému ničemovi, což se stává z nevědomosti časem, ale i z lakotnosti, marnosti, neb jiných daremných ohledů. (*Plutarch.*)

Sv. *Aloisius*, aby v duchu vojenském se cvičil a zalíbení ve vojenství nalezl, byl od otce již co 4letý pacholík dán do ležení, kdež se klíti a nestydatě mluviti naučil, aniž by slovům těm ještě rozuměl. Sotva že to jeho vychovatel spozoroval, ihned upozornil chlapečka, že tak mluviti se nesluší a vzbuzoval v něm ošklivost před hříchem, tak že sv. Aloisius po celý život svůj toho litoval a nevinnost svou zachoval.

(*Ott, Leg.*)

V domě rodičů sv. *Moniky* měli starší i zkušeností i ctností bohatou služku, která více za úda rodiny považována byla. Měla dohlídku na děti, které ji museli poslouchati. Jí děkovala sv. Monika ponejvíce své dobré vychování. Cvičilať ji, poučovala a napomínala, ničeho neprominula a byla na ni velmi přísná. Monika nesměla mimo času jísti, aby ji učila na uzdě se držeti. A sv. Monika byla vděčnou k této hodné služce, ještě po smrti děkovala jí na hrobě a vypravovala o ní svému synu, Augustinu. (*Sv. Augustin.*)

Matka *Adelaida* a babička Theofano staraly se o vychování syna a vnuka, mladého německého krále Ottona III. Obě měly spásu Ottonovu na mysli a proto povolaly si znamenité učence Meinwerka, Bernwarda a Geberta za učitele a vychovatele, aby Otto prospíval v moudrosti, učenosti, pokoře a dobrých mravech. (*Richter.*)

Jindřich IV., král francouzský, byl statkáři dán na vychování, kdež i pracím rolnickým učiti se musel, aby jim rozuměl a tak se z něho stal znamenitý král, byv cvičen i v umění vojenském.

(*Engelgrave.*)

d) Budiž laskavá; bez zlosti!

Když jednou jistý opat sv. *Anselmu*, biskupu, si naříkal, že při vší přísnosti své ze žáků svých nic vyvésti nemůže, odpověděl mu sv. biskup: „Při vychování hlavním zákonem býti má láska otcovská, podobná zlatníku, kterýž chtě z kusu zlata nádobu vyvésti, tu je klepá, tu je hladí, tu ohýbá, tu opět vydouvá; neboť slabé duše dítek musí se mírností, dobrotivostí, vlídností, trpělivostí posilovati a k Bohu vésti.

(*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Dne 14. června 1811 hrálo si několik pacholíků lehkomyslně v Lichtenthalu, předměstí vídeňském, před okny jednoho soustružníka. Soustružnice napomínala povykující chlapce s okna a když tito se počali smáti, hodila po nich hrncem. Na neštěstí padl hrnec květinový na hlavu 4letého chlapečka, jenž leknutím za několik hodin zemřel.

(*Leop. Chimani.*)

R. 1842 zavřel v *Š.* rozlobený otec pro malé provinění hošíka do sklepa, jenž dlouhý již čas se neužíval. Za krátký čas počal hošík naříkati a bědovati. „Prosím vás pro Boha, pusťte mne, sežerou mne!“ Otec, dozvěděv se to, nechtěl chlapce pustiti, řka, že tak mluví ze svévole, aby se dostal ven. Zatím bědoval chlapec tím více až konečně bylo jen vzdychání temné slyšeti. Teprv za několik hodin vešli se světlem do sklepa a tu našli již mrtvolu chlapcovu napolo od krys ohlodanou. Otec byl od soudu potrestán.

(*Augsb. Postztg.*)

Ve škole —ské byl desítiletý *hošík*, velmi nedbalý a rozpustilý, ano i maličkosti spolužákům odcizoval. Býval často trestán ve škole i doma, než nadarmo. Učitel dlouho přemýšlel, až si umínil, že použije pravidla sv. náboženství. I slyšev zase, že nešťastník se dopustil malých krádeží a prostopášnosti, uronil slzu a po modlitbě vyvolav ho soukromí, pravil k němu: „Zda-li víš, proč tě vyvolávám?“ Hošík zatvrzele naň hleděl. „Víš dobře, že tě miluji a přece mne ustavičně hněváš. A když jsi někoho rozhněval, co máš učiniti?“ „Odprosit ho,“ odpovídá dítě a chce učitele odprositi. „Počkej,“ praví učitel, „ty nejen mne a spolužáky jsi rozhněval, ale i Pána Ježíše, o Něm jsi často slýchával, že dítky miluje a jim žehná. Věz, On tě nemůže milovati a proto Jej odpros. Pročež poklekni zde před obrazem Ukřižovaného a řekni:

Pane Ježíši! odpusť mi, že jsem Tě tak velmi urážel a hněval, chci se ode dneška polepšiti!“ Neváhá dlouho nešťastné dítě, již padá na kolena, hořce pláče, aniž lze mu zastaviti proud slzí, ještě jindy při vší domluvě, ano i tělesném trestu ani slzičky neunořilo. Od té chvíle nebylo zapotřebí na chlapce žalovati, byl‘ poslušný, mravný, činil každému zadost, ano mezi první žáky náleží. — Trestej v pravý čas, na pravém místě, ve vší trpělivosti a lásce.

(*Podstránského výklad.*)

e) Dbej zvláště na duši; víru!

Aemilius Paulus, římský pohanský konsul, jenž macedonského krále Persea přemohl a říši jeho podmanil, všemožně se o vychování dítek svých staral. Nejlepší učitele povolal z Řecka, aby dítky jeho ve vědách cvičili a o tělo i duši se starali; sámť býval vyučování přítomen. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Sv. *Basil*, sv. *Řehoř naz.* a sv. *Karel borrom.* tak dobře od svých rodičů byli vychováni, že v městě Athenách, kde přednější dva se učili, a v Miláně, v němž poslední cvičen byl, jen dvě ulice znali: jednu, která do chrámu, a druhou, jež do školy vedla.

(*Podstránského*: *výkl.*)

Navracuje se onehdy z Břetislavy do Trnavy musil jsem na stanovisku *B.* čekati. I procházím se a tu mne pozdravily dvě čisté dítky: „Pochválen buď Ježíš Kristus!“ důvěrně. I dal jsem se s nimi do řeči a ptám se na některé články víry a ku podivu odpovídaly výborně. V tom přišel otec pobízeje mne, abych vešel do pokojíka. Vejdu a naleznu v chudém tomto domečku cestářském víru a bohabojnost křesťanskou v plném květu. Dav svou radost na jevo svolil jsem, aby matka sama se vyptávala. I prošla s nimi krátce celý katechismus a dítky odpovídaly určitě, při čemž matka pěkné i naučení vyvodila mravní. Pochváliv dítky ptám se, do které školy posílají dítky. I odpověděla matka, že ona sama sv. náboženství vyučuje, proto že jsou v cizině; přistěhovaliť se z Čech do Uher. A tu si vděčně vzpomněla i na bývalého správce duchovního svého, jenž ji dobře vycvičil, že sama se stala učitelkyní svých dítek. (*Blahověst 1852.*)

V Alexandrii žili dva otcové, bohatí kupci, kteří měli syny v stejném stáří. I poslali je do Efesu za obchodem. Oba mladíci byli dobře vychováni, avšak v Efesu se zkazili, uvrhli v prostopášnost a zapřevše víru otců klaněli se modle Dianě. Což když přítel Kleon otcům oznámil, zarmoutil se jeden z otců a rozhněval na syna. Zarmoucen odebral se k druhému otci a zvěstoval mu, čeho se o synech dozvěděl. Druhý otec tomu se jen smál a pravil: „Jen když se synu mému dobře v obchodu vede, ostatně ať činí, co chce.“ I rozhněval se hodný otec ještě více na syna

(*Bedř. Krummacher.*)

Jeden *otec*, když se učitele tázal, jak má syna svého k štěstí nejkratší cestou vésti, on mu takto učiniti kázal: „Uč ho Boha znáti, čítati a psáti; místo jmění dej mu rozum jasný a pak bude synáček tvůj šťastný.“ (*Podstr. výkl.*)

Císař *Theodos* hledal pro syna Arkadia zbožného vychovatele. Papež Damasus schválil mu římského jáhna Arsenia, muže jak učeností, tak pobožností proslulého, jemuž Theodos odevzdávaje syna pravil: „Budete mu zajisté otcem více než já,“ čím chtěl říci, jak velký vliv má dobré vychování na život lidský. Pozoruje jednou, že syn jeho sedí, an Arsenius stoje učil, kázal ihned synu povstati a všecky ozdoby se sebe složiti. Tak smýšlel velký císař Theodos o poctě, jaká se má prokazovati učitelům.

(*Stolberg.*)

Vyražení.

1. Vůbec.

a) Jest dovoleno.

Tak přikázal Bůh, aby Israelští po skončené žni po sedm dní konali slavnost na poděkování za úrodu zemskou a na upamatování bydlení svého v stanech na poušti a spolu, aby se veselili.

(*3. Mojž. 23, 40.*)

Pán Ježíš časem obveselením nepohrdal. Tu jej spatřujeme, kterak v domě přítele Lazara s ním i se sestrami roz-

mluvou důvěrnou se baví; tam jej vidíme zase při svatebním veselí, jinde zase na hostině, u př. u Zachea, Šimona malomocného.

I sv. apoštolé se vyráželi:

Sv. *Petr* veselil se u setníka Kornelia *(Skut. 10.)*.

Sv. *Pavel* nepohrdal poctou, kterou mu věřící na jeho cestách prokazovali.

Sv. *Jan*, evandělista, bavíval se každého dne s krotkou koroptví a poučil jednoho myslivce, že vyražení nám třeba jest.

S obzvláštním potěšením jsem v životě sv. *Karla borromejského* četl, že Švýcarům něco dovolil, co jiným přísně zapověděl.

Sv. *Ignác Lojola* jednou ku hraní pobídnut neodepřel.

Sv. *Alžběta*, královna uherská, nacházejíc se někdy při poctivých shromážděních z kratochvíle ustanových, hrála, žertovala i tančila a to bez ujmy své pobožnosti. *(Sv. František sál.)*

b) Jest potřebné.

Sarochus, král tatarský a syn Tamerlána velkého, vyrážel se, aby od prací se zotavil, tím, že šípy na luky, Aeropus, král macedonský, stoly a svítilny, Attalus, císař asiatský, sošky zhotovoval. *(Josef du Bois)*

Sv. *Antonín*, opat, vyrážíval se v prázdných dobách se svými bratřími nevinnou hrou a když se jeden myslivec nad tím horšil, poučil ho, že vyražení jest nám potřebné. *(Šmída: hist. kat.)*

Sv. sourozenci: *Benedikt* a *Školastika* sice nejraději milovali samotu, kde v obcování s Bohem nejsladší útěchy čerpali. Ale jednou za rok přece se chtěli viděti a spolu pohovořiti, aby se k nové horlivosti nábožné vespolek povzbudili. *(Jan Bílý.)*

Sv. *Filip ner.* ještě jako stařec někdy vyšel s houfem mladých lidí za město, kde někde pod širým nebem hráli a potom oběd požívali. Filip měl z toho radost, když byli hodně veseli, ke konci ale dával jim naučení, jak bohabojný život vésti mají. Když mladíci, kteří v jeho domě přebývali, hrajíce velký hluk dělali a někdo se nad tím pozastavoval, říkával Filip: „Pro mne mohou na mých zádech dříví štípat, jen když nepáchají hříchy.“ A viděl li někoho zasmušilého, dal mu vždy lehounký políček, řka: „Buď přec vesel!“ *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *František Borgiáš*, aby se povyrazil, zaměstnával se hudbou a honbou. Líbezně zpívával nábožné písně a v kostele hrával a časem i na honbě brával podílu. *(Ott.)*

Sv. biskup *Petr Damiani* pro vyražení něco vyřezával. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Řehoř naz* i když se do samoty odebral, a tam svatý a kající život vedl v postech, bdění a modlitbách, měl vyražení v zahrádce, kterouž vlastnoručně vzdělával. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Albert IV., vévoda rakouský, byl dovedný architekt.

Ferdinand I., vévoda etrurský, drahokamy leštil, zbraně zhotovoval, zlato čistil.

Císař *Karel V.* zhotovoval hodiny.

Císař *Rudolf II.* kresbou se zabýval.

Vilém, vévoda bavorský, odevzdav říši synu svému Maximilianu, ručními prácemi se zabýval; zhotovoval umělé hodiny. *(Gazophylacium.)*

Alfons X., král kastilský a zvolený císař německý, zabýval se pro zábavu astronomií a mnoho slavně vynalezl.

Podobně i *Robert*, král sicilský, astronomií se zabýval. *(Gazophylacium.)*

Zábavou rozličnou se těšili:

Atheas, král škotský, svého koně sám ošetřoval.

Nero se zabýval hudbou, malířstvím a plastikou.

Valentinian, císař, taktéž malířství pěstoval.

Cyrus stromy vysazoval.

Gambrivius, král Tuskonů, orbou se zaměstnával.

Amasis, král egyptský, pro zábavu vedl obchod. *(Gazophylacium.)*

Fenelon, velectěný arcibiskup ve Francii, každodenně míval několik vojenských důstojníků k obědu pozváno a dovolil jim po obědě, aby si nějakou chvíli pohráli. Někteří měli to muži tak počestnému a nábožnému za zlé a vedli si na arcibiskupa u představeného jezovitského kláštera stížnost. Přednosta, přítel Fenelonův, ač o poctivosti Fenelonově nepochyboval, přece mu to oznámil. Fenelon odpověděl: „Nedivím se, že mne lidé neprávě posuzují, mající mne křivé v podezření. Protož po-

slyšte pohnutky mé. Dokavaď důstojníky zvu a u sebe chovám, kde je při hře pozorovati mohu, mohu se za jich chování a řeči zaručiti, ješto nikdo nic neslušného nemluví ani nekoná. Avšak zdaž by si tak důstojníci počínali, kdyby v hostinci obědvali a tam hráli? Zkušenost nás o tom přesvědčuje. Zdaž tedy proto zasluhuju pomluvy, když je hledím od míst nebezpečných zdržovati?“ Přednosta arci o tom nikdy nepochyboval, ostatní ale se mohli poučiti, že dle zevnějška nikdy nemáme souditi. *(Rothberger, příkladové.)*

Papež *Innocenc VIII.* svobodných hodin pro vyražení k tomu použil, že stromy v zahrádce své čistil a očkoval. *(Josef du Bois.)*

c) Užívej mírně a opatrně! jinak škodí.

Herodes, slavě den narození svého, oddal se zcela plesu radovánek, že opojen rozkoší slíbil Herodiadě, mrzké tanečnici, vše dáti, začkoliv by žádala, byť to i půl království bylo. Následkem toho zavražděn jest ve vězení sv. Jan, muž Boží a velký předchůdce Páně, jemuž sám Herodes úcty a vážnosti nemohl odepříti a později toho dlouho pykal a želel. *(Sv. František sál.)*

Musel-li sv. *Ludgor*, biskup, k jakým hodům jíti, choval se vždy střídmě, jen o nábožných věcech rozmlouvání trpěl a co nejdříve mohl, zas domů se navrátil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Císař *Gracian* staral se náruživě jen o honbu a jiné kratochvíle, zanedbávaje řízení říše. A to bylo příčinou, že Maximus, vůdce ve Velké Britanii, ho přivedl o říši, ba i o život r. 383. *(Richter.)*

Václav I., král český, náruživě miloval honbu a zameškával tím péči o dobrou správu země. Když se jednou hnal lesem za zvěří, vrazil okem do ostré snětě, tak že konečně docela na ně neviděl; pročež nazývali jej kronikáři králem Václavem Jednookým. *(V. Vl. Tomek: dějiny české.)*

Když císař *Valentinian II.* v sobě velkou náruživost pro hry o závod zpozoroval, umínil si, že jim obcovati nebude více, leč by toho slušnost požadovala. A jakmile uviděl, že náruživost k honům mu v řízení státu překáží, dal všecku zvěř pobíti, která k tomu účelu na zvláštním místě se chovala. *(Richter.)*

R. 1826 hrál si *v Ženevě* otec s dvouletým synáčkem u otevřeného okna, houpaľ se synáček sem tam, při čemž ho otec držel za oděv, avšak, nastojte, oděv se přetrhl a ubohý synáček spadl oknem ze čtvrtého poschodí na zem a ihned se zabil. Nešťastný otec zmaten skočil za synem a zaplatil to taktéž smrtí. *(Leop. Chimani.)*

d) Užívej s Bohem; nezanedbej povinnosti!

Sv. *Karel borromejský* vyrážel se jednou s několika duchovními na kulečníku. Uprostřed hry připadla jednomu z nich myšlenka na smrt a pravil: „Co bychom nyní činili, kdyby se nám zvěstovalo, že se máme za hodinu dostaviti k soudu Božímu?“ Na to dí jeden rychle, že by šel a domodlil se, co ještě z hodinek kanonických nedokonal; druhý opět, že by hledal svého zpovědníka a činil pokání; a tak každý chtěl něco zvláštního činiti. Když pak došlo na sv. Karla, dí on usmívaje se: „Co se mne týče, já bych dohrál, neb jsem započal hru tuto s tím úmyslem, bych se Bohu líbil a myslím, že bych v tomto okamžení nemohl ničeho činiti, co by Mu bylo milejšího a příjemnějšího.“ *(Instructions pour eclairer.)*

Císař čařihradský *Michael* vyrážel se rytířskými hrami. Tu přikvapil co nejrychleji posel a oznámil, že skoro ve všech provinciích vypuklo vzbouření proti císaři. Ihned aby císař pomýšlel na obranu, ješto koruna se nalezá v největším nebezpečí. A co učinil císař? Rozlobil se na posla, že ho ve vyražení znepokojuje a takovými malichernostmi obtěžuje. *(Fr. Hunolt.)*

Král *Menedem*, dovoliv synu svému jíti k veřejným radovánkám, přimlouval mu, by se pamatoval a nezapomněl, že královský jest syn. *(Výklad káz. Veverky.)*

Má matka ztrávila 53 let v manželství a já se nevím upamatovati, že by kdy byla k někomu na besedu vyšla. Její noha byla utvrzena v domácnosti a prstové její ustavičně pracovali. V den sváteční po službách Božích čítala a velmi nemile to nesla, když jí to někdo překazil. *(Cas. Ludmila 1880.)*

e) Nebaž po něm i dovoleném!

Sv. *Ambrož*, arcibiskup v Miláně, nedbal o vyražení zcela, a v tom toliko vyražení hledal, že v pracích se střídal.

Sv. *Bernard* nerad vyražení a tovaryšstva hledal.

Sv. *Filip ner.* nenáviděl všeliké vyražení, toliko v návštěvě kostela a nemocných vyražení hledal.

Maria Klotilda francouzská, královna sardinská († 1802), hledala vyražení v tom, že stejně smýšlející osoby, anebo klášter navštěvovala.

Mikuláš z Flue, navrátiv se z polní práce, v modlitbě se vyrážel.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Když sv. *Aloisius* od světsky smýšlejících druhů ku hraní a jiným marným vyražením pobádán byl, odpověděl: „Co jsou všecka vyražení oproti radostem věčným?“ (*Wisera Lex. f. Pred.*)

Dante, nejpřednější básník z novějších italských, vynikal i velikostí ducha i povahy. Byl skromný a vůbec mysli tiché a vlídné, vždy vyhledávaje více samoty, než hlučných zábav. (*Boccaccio.*)

Karolinka, dcera paní Srdínské, těšila se velmi na maškarní ples a matka jí slíbila, že ji tam povede. Karolinka dlouho na ples ten čekala, avšak uslyševši před plesem brzy, že v bídě jest jedna rodina, anoť jim vše shořelo, prosila matku, aby na ples ten nešly a peníze, co by utratily, raději chudobné rodině té darovali, čemuž arci matka mileráda svolila.

(*Bibliotéka mládeže.*)

f) Hříšného se varuj!

Staří Římané učinili Řekům návrh, aby zavedli v zemi své krvavé hry gladiatorů, v nichž zdivočilá luza pohanská tolik obliby nalezala. A tu, když senát v Athenách o návrhu tom rokoval, jakýsi *Demorax* statně se tomu opřel, ukazuje na zkázu mravů, kterouž by zavedení oněch krvavých her mělo v zápětí a konečně dodal: „Nežli zavedení her gladiatorských uzavřete, musíte dříve v rum obrátiti chrám milosrdenství.

(*Blahověst 1862.*)

Sv. *Ludvík*, biskup tolosanský, syn Karla chromého, krále, přišel v mladosti do zajetí do Aragonie k Jakubovi králi. Jednoho dne nabízeli ho ti, kteříž nad ním stráž měli, k jakémus neslušnému obveselení, aby se vyrazil. On pak jim odpověděl: „Zdaž není vám ještě dosti na tom, že tělo mé ve vězení jest? chcete-liž, aby také duše má v zajetí uvedena byla? Bůh mne chraň! takového obveselení já nenávidím.“

(*Sv. Ludvík, bisk. tolos.*)

Robert Bellarmín, kardinál a arcibiskup v Kapui († 1613), vyrážel se sice časem hudbou, avšak světských a nemravných kusů a písní nikdy neužíval. (*Krönes Real-Lex.*)

2. Divadlo.

a) Škodí.

Sv. *Jarolímu* nejednou na mysl se namanuly věci, kteréž byl před časy v divadlech římských vídal a slýchal, z čehož pak mu mnohá a těžká pokušení povstala. (*H. J. Karlíka*: *Živ. sv.*)

Znamenitý francouzský spisovatel her divadelních *Corneille* poznal později, že divadelními kusy málo dobru obecnému prospěl a proto jako za pokání přeložil Tomáše kempenského do franštiny.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Filip II., poznav záhubu divadla, vyhnal všecky herce a herečky ode dvora, co lidi, kteří jen smyslnosti a lenosti lahodí, škodí a v srdci nezřízené žádosti vzbuzují, any moudrost a víru umrtvují. (*Mehler*, *Kat. Handb.*)

Jedna duchaplná *paní* byvši kdys otázána, co o divadle soudí? odpověděla: „Divadlo jest učitel jedné hodiny a svůdce mnoha roků. (*Mehlera příkl.*)

František Posadas z řádu sv. Dominika († 1713) nenáviděl špatná divadla a všemožně věřící před nimi chránil. Vliv jeho na obyvatele v Kordově byl tak velký, že všecka divadla do základu zbořili. (*Richter.*)

Racine, spisovatel smutnoher, později divadlo ani nenavštěvoval a napomínal i syna svého, aby se vyražení toho vzdaloval.

Jiný spisovatel dramatický pravil k jednomu kazateli: „Brojíte a horlíte proti divadlu a to vším právem, neboť stokráte více hříchu zplodilo, než se dá mysliti.“

Riccobani, dramatický herec a spisovatel, po 50 letech se vyznal a z vlastní zkušenosti dokazoval, že divadla vůbec by se měla zrušiti. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Jedenkráte navštívil jsem známého, muže rozšafného. Seděl u psacího stolku zasmušen. U šicího stolku seděla milost paní se slečnou dcerou, obě též zasmušilé. Spatřiv všecky poroučel jsem se brzy a známý mne doprovázel. Sotva jsme se octli na ulici, otázal se mne: „Všimnul jste si mé paní a dcery?“ „Ano,“ odvětil jsem, „jsou jaksi rozladěny.“ „Jako obyčejně po divadle,“ doložil on, načež pokračoval: „Včera byly zase v divadle a dnes jim není v domácnosti nic vhod. V divadle vidí, jak se jejich pohlaví každý koří a s nimi jedná, jako by byly bohyně a co na prknech viděly, chtějí pak míti i v domácnosti. A poněvadž jim muž pro vážné práce a starosti tolik přepjaté pozornosti věnovati nemůže, jest zle — jest veta po domácí spokojenosti. Žádná práce jich netěší, sedí, vzdychají a naříkají na nudný život a krutý osud. Bez odporu bylo by v našich rodinách více spokojených manželek a dcer, kdyby jim divadla a romány nepomátly rozum.“ Tak mluvil můj známý a já kladu k jeho slovům pouze: „Zkušenému věř!“

(*Jan Kypet.*)

b) Varuj se ho! i pohané jim opovrhovali.

Bossuet, biskup v Meauxu, velmi horlil proti špatnému divadlu, řka, že ten, kdo divadlo zastává, trestu Božímu neujde.

Podobně činil i *Fenelon*.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Mladík *Nebridius*, jinak zbožný a Boha milující, rád se vyrážel ve společnostech. I napomínal ho sv. Augustin, aby divadla se vystříhal. Nemoha ale jednou druhům svým odolati, šel s nimi přece do divadla a umínil si, že po celé představení očí neotevře. I dostál po nějaký čas předsevzetí tomu. V tom ale povstal hluk a jásot, když vystoupil herec v oplzlém oděvu a oplzlosti představoval. Nebridius otevřel oči a ihned přizvukoval jásotu a kochal se s ostatními v smilstvu. (*Sv. Augustin.*)

I *pohané*, jakož u př. píše Cicero, považovali hry divadelní, kteréž ovšem hříšné byly, za nedovolené: „Hříčky tyto a vesměs kratochvíle divadelní za lehkost mravů považuji, aby posluchači nejen cti měšťanské zbavováni, ale i v opovržení uvedeni byli u ostatních měšťanů.“ Tak smýšleli Řekové, Římané, Sokrates, Solon, Cicero, Seneka a jiní. (*Cicero.*)

Římští censorové, kteří nad mravností bděli, začasto divadla zničiti horlili, any mravům jsou na úkor.

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

3. Hra. Varuj se jí; zamezuj!

Sv. *Ignác z Lojoly* nenáviděl hru co pramen lakomství, svárů a jiných hříchů.

Sv. *František Borgiáš* považoval hru za věc křesťana nedůstojnou, říkávaje: „Ztrácíme při hře peníze, čas, zbožnost a dobré svědomí.“ (*Richter.*)

Císař *Josef II.* odpověděl, když při dvoře versailleském o hře řeč byla a kdos jej se otázal, zda li také jest milovník hry, takto: „Nikoliv, já nehrám; prohrá-li král ve hře, prohrají jeho poddaní.“ (*Klinkáče Legendy.*)

Turci hráče o peníze jakéhokoliv způsobu nenávidí a i přísně trestají.

(*Cuspinianus.*)

4. Hra v karty.

a) Vede k nepravostem; vraždě.

V *Londýně* bydlel bohatý kupec, který jedinkého syna měl, Eduarda; pro přílišnou a nezřízenou lásku k němu dočekal se na něm velkého hoře. Mladík ten oddal se nemírnému hraní a vždy byl nešťasten; již ani ty peníze nestačily, co mu otec na vyražení poskytoval. Konečně karbanem tak se dal omámiti, že otci z pokladny směnku na 36.000 zlatých odcizil. I proměnil ji a v několika hodinách všecky peníze prohrál. Nemaje čím sázeti, zastavuje zlaté hodinky, drahé prsteny, stříbrné přesky, ale všecko prohrál; chtěl se peníze vypůjčiti, ale nikdo mu nepůjčil. Pln zoufalosti chtěl život svůj v řece Temži skončiti, ale v pomatenosti přišel k domu otcovskému. Třesa se na všem těle patří do okna, jest-li ho někdo z domácích vidí, neb se mu zdálo, že své těžké provinění na čele má napsané. Mezi tím přijel ku dveřím vedlejšího domu vůz, do něhož bohatý žid vstupoval. V tom okamžení uzavřel Eduard bohatého žida zabiti. „Kam jedete, Mojžíši?“ tázal se mladík. Žid

mu ochotně místo oznámiv, sám se mu nabídl, že k službám jeho volný jest. „Jen několik řádek napíšu," řekl a co střela letí do svého pokojíka, beře na sebe jiný oděv, ozbrojí se dvěma bambitkama a pospíchá k lesíku, kudy Mojžíš jeti musel. Tento, nemoha se Eduarda dočekati, odjel. V lese přiskočí Eduard k vozu, žádá o 4000 liber šterlinků a spolu hned míří bambitkou, jest-li mu jich hned nevydá. Vozka, vida pána svého v nebezpečí, rychle skočil s kozlíku, porazil Eduarda na zem a byl by jej utloukl, kdyby mu žid toho nebyl zapovídal. Již byl Eduard napolo mrtvý. I vzavše mu bambitky, vnesli ho málo živého do vozu, navrátili se do Londýna a odevzdali Eduarda jako loupežníka ku právu, které ho k ohavné smrti odsoudilo. Na místě popravním v hořkosti srdce tato slova promluvil: „Mládeži přítomná! vezmi si výstrahu ze mne a viz, kam mne karban přivedl. Já poddav se náruživosti ke hře padal jsem z nepravosti do nepravosti, až nyní ohavnou smrtí umírám. Ach, zlořečený karban!" Ta byla poslední slova nešťastného Eduarda.

(*Macana výb.*)

J. Blažek hrál s dvěma známými zapovězenou hru „jednadvacet" v hostinci v Krasonově a když stále prohrával, smáli se mu soudruhové, nejvíce ale mistr zednický Kalenda. Blažek se naň rozhorlil a udeřil jej na cestě k domovu do hlavy a do prsou, následkem čehož Kalenda ihned vypustil ducha.

(*Čas. Čech 1876.*)

Výminkář *Ant. Freier* ze Vtelna hrál s několika jinými v karty. Z radosti nad tím, že dostal pěknou kartu, vzkřikl, ale pojednou sklesl se stolice, pustil karty a za krátko byl mrtev. Ranila ho mrtvice. (*Čas. Čech 1878.*)

Dne 20. července 1879 večer seděli sousedé v hostinci Ratla v Cetkovicích na Moravě hrajíce v karty. K 10. hodině večer pohádali se dva sousedé, domkář Fr. Karásek s podnájemníkem J. Kratochvílem, při čemž jeden druhému vyčítal falešnou hru, tak že sousedé, chtíce míti ticho, vystrčili hádající se ze dveří. Krátce po té našli sousedé domů se ubírající podnájemníka ležeti mrtvého nedaleko hostince. Nešťastník byl bodnut do prsou. Podezření padlo hned na domkáře, jenž se též přiznal, že prý z nepozornosti spáchal čin při zápasu. Domkář byl později k soudu odveden. (*Čas. Čech.*)

Jakýsi *rolník* z okolí Mělníka přivezl na pražský trh plný vůz sušených švestek. Prodav je dobře, zašel do hostince, posilnil se a podnapiv se pustil se s neznámými dvěma pány do hry v karty; ale štěstí mu nepřálo. Za nedlouho prohrál všecky utržené peníze, ba prodal i vůz a koně, aby mohl ve hře pokračovati. Leč i tyto peníze prohrál. Teprv když viděl, že je úplně na holičkách, a že i oba páni z hostince se vytratili, poznal svou hříšnou pošetilost a lotrovství neznámých. Počal naříkati a chtěl za cizinci, leč ti byli již dávno v prachu.

(*Čech 1877.*)

Ženatý jeden *řezník* v Plchovicích u Chocně, který nemohl nijakou mocí zdržeti se hry v karty, pojal tu myšlenku, že si zkomolí ruce, aby karet nemohl již do nich vzíti. Před několika dny úmysl svůj provedl. Prohrav totiž poznovu 50 zl. uťal si tři prostřední prsty levé ruky. (*Čech. 1879.*)

V Borovém u nov. Hrádku hrálo několik sousedů karty, při čemž povstala krutá rvačka, jež se skončila velmi smutně. Tkadlec Jos. *Nyč* jest tak ubit, že za nedlouho skonal. Vedle Nyče jest též soupeř jeho tkadlec Škoda tak zkrvácen, že se každé chvíle očekává jeho smrt. (*Čech 1874.*)

Několik *dělníků* z litovelské parketárny slavilo dne 17. května 1876 modrý pondělek; jeden obehrál své soudruhy o 6 zl. Obehraní vyčkali si na šťastného hráče a když domů se ubíral, přepadli a uškrtivše jej hodili ho do kaluže. Zločincové chyceni četnictvem přiznali se k zločinu. (*Čech 1876.*)

V hostinci na *libeňské silnici* hrali v noci tři nádenníci v karty. Dostali se do hádky, kterou hostinský utišil. Když napotom jeden hráč ubíral se domů, dohonil ho druhý hráč a zasadil mu nožem několik ran do hlavy a do obličeje a oloupil mu šátek a 2 zl. na penězích, načež lupič dal se na útěk. Těžce raněný byl dopraven do všeobecné nemocnice. (*Čech 1879.*)

Fr. *Lustig*, 28letý zámečnický pomocník z Holešovic, sešel se večer s několika známými a odešli do jedné ka-

várny na uhelném trhu v Praze. Dali se do hry v karty. Lustig pozoroval, že jej čistí přátelé jeho šidí a počal jim domlouvati. Nastala hádka. Jeden z podvodnických hráčův udeřil ho porculánovou miskou tak prudce do hlavy, že mu rozbil čelní kost. (*Čech 1879.*)

Syn jistého pekaře v *Praze* hrál náruživě rád v karty zvláště hazardní hry. Nic nepomáhala přátelská napomenutí, prosby, vyličování zhoubv náruživosti té. Konečně otec syna oženil, domnívaje se, že hry se vzdá, zařídil mu živnost a přidal na začátek 1000 zl. Syn na čas vskutku na karty zapomenul. Jednou ho však navštívili jeho přátelé a vyzvali, aby si s nimi šel zahrát a že odporoval, posmívali se mu, až konečně přece šel. Nejprvé hráli zcela nevinnou hru, když však mu vstoupilo již pivo do hlavy, odvážil se i na hry hazardní, ana manželka jeho doma umírala úzkostí, aby do staré vášně opět nepadl. Obavy její se uskutečnily. Od onoho večera neminula ani jediná noc, kdeby se svými soudruhy nebyl karbanil. Takto hrál a hrál, až celé své i jmění ženino prohrál, ba dělal dluhy, takže mu byla živnost prodána. Teď jest podomkem, kdežto manželka jeho odešla ku svým rodičům.

(*Čech 1880.*)

V Řehnicích přihodil se zvláště nešťastně končící se ukaz surovosti. Starostlivá žena totiž dozvěděvši se, že se manžel její do hraní karet dal, šla pro něho, načež on ji tak notně kopl, že ubohá na místě mrtvá zůstala.

(*Čas. Boleslavan 1860.*)

Bratranci *Čeněk Řezníček* a *Frant. Dušek* hrali v obci Hlíně u Chrasti karty. Nepohodli se. Řezníček vytáhl nůž a rozpáral Duškovi břicho. Druhého dne těžce zraněný zemřel. (*Čech 1879.*)

Jeden mladý *studující* upadl ve zlou společnost, kdež se karbanu oddal. Tím spůsobem přišel o vše co měl a přece karbanu nezanechal, alebrž dělal mnoho dluhů. Tu neměl pokoje; ani dlužníci žádali od něho peníze, neměl od čeho by byl živ a otci se nechtěl svěřiti. I vyšel za město a spatřiv zde cizince peníze počítati, zabil ho. Avšak poznal, že ty peníze mu otec poslal i s listem, v němž dojemně ho káral. I vidí slze matky, bratří, sester, poznává v zavražděném vlastního ujce a proto sám se udal u soudu a došel zaslouženého trestu. (*Pureberle.*)

V květnu hrálo několik mužů *v Červené Vodě na Šumbersku* v karty. Jeden z nich vyhrál značnou sumu. Ten, který při tom nejvíce ztratil, žádal část peněz nazpět, což mu odepřeno bylo. Nad tím se tak rozlobil, že se pomstit umínil. Šel ven a když po chvíli za ním kdosi vystoupil, pustil se do něho v domnění, že jest to spoluhráč, na němž tolik ztratil. Porazil ho na zem a tloukl ho tak, že mu pod pěstí ducha vypustil. VystřízliveV litoval arci svého činu, šel do Šilperka a udal se sám soudu. Jest ženat a otcem několika dětí.

(*Škola B. Srdce 1872.*)

b) Vede k samovraždě.

V Opatově nalezli dne 3. března 1875 mrtvolu 40letého *Jana Antoše*, nájemce zahrad, na místě, kde byl led prosekán. Včerejšího dne hrál v hostinci se známými zapovězenou hru v karty až do půl noci. Prohrál 75 zl., což se ho nemálo dotklo a proto si učinil smrt.

Obchodník se senem *Fr. Šubert* z Komořan přivezl týž den jako obyčejně do Prahy seno na trh a dobře s ním pochodil. Když se vracel domů, pozdržel se trochu v hospodě v Řetěnicích a zahrál si v karty. Ale štěstí mu nepřálo a prohrál v makao všecky své peníze stržené. V zoufalství vyběhl ze šenkovny a oběsil se. (*Čech 1875.*)

Č. J., syn máselníka z uhelného trhu, prohrál všecky své peníze v kartech, načež se druhého dne v bytu svém zastřelil. (*Čech 1879.*)

V Přestavlkách u Janovic zastřelil se mladý rolník jmenem *Drahota* v červnu 1874. Prohrál v kartech drahně peněz, určených na obilí. (*Čech 1874.*)

Ženatý nádeník *Kalina* v Libni zastavil hodinky a dva prsténky jen za tím účelem, aby mohl jíti do hospody a zahrát si v karty. Stalo se mu po vůli — zahrál si a peníze prohrál. V neděli ráno nalezli jej oběšeného.

(*Čech 1879.*)

Úředník *v Kezdi-Vásárhely*, jenž hrou v karty množství peněz prohrál, jel nedávno k jeskyni Büdo u Forjy v Sedmihradsku a položil se v sebevražedném úmyslu na místo, kde se velmi mnoho

kyseliny uhličité vyvijí. Jeho domácí lidé chvátali pro něj, však toliko jeho mrtvolu nalezli. (*Čech 1879.*)

Kočí Vojtěch *Plachý* v Karlíně prohrál asi 70 zl. v kartách, což ho tak velice dojalo, že se ve stáji na řemenu oběsil. (*Čech 1880.*)

V pokoji v hostinci *Plateisu* v Praze postřelil se poručík R. od 36. pluku Degenfeldova a zemřel brzy na to. Poručík se dal v kavárně na novém Městě do hraní karet s hráči „kozáky“, po nichž policie delší čas pátrá. Ve hře byl poručík ošizen o 300 zl. Policejní agenti přivolali stráž, kteráž chtěla poručíka zatknouti, kdežto falešní hráči již byli prchli. Nešťastnému poručíku, kterýž byl udán velitelství, ustanoven čestný soud, jenž by ho byl zbavil důstojenství. V bázni před soudem a utrpěv velké škody na penězích nezřízeným karbanem, sáhl si nešťastník na život. (*Čech 1874.*)

V obci *Dolních Řepčicích* (okr. litoměřický) byl již po několik dní domkář Ignác Rösler pohřešován. Dne 24 ledna nalezli ho na stromě oběšeného. Vyšetřilo se, že týž prohrál v karbanu přes 100 zlatých, což ho k sebevraždě dohnalo. (*Čech 1876.*)

V Šumicích na Moravě prohrál jakýsi Václav Sp. na večer 10 zl. v kartách. Po té odešel v nepříčetném stavu domů, kdež založiv na půdě, na hambalku se oběsil. Mrtvola samovraha a paliče nalezena úplně spálena, majíc ještě na krku kus provazu. (*Tamtéž 1878.*)

c) Zamezuj!

Sv. *Bernard* sien. jednoho malíře karet k tomu přiměl, aby místo karet obrazy Pána Ježíše maloval a ho všemožně i podporoval. (*Surius.*)

V červnu r. 1879 odevzdáni byli pražskému trestnímu soudu tři falešní hráči, kteří hlavně nezkušené venkovany v Praze podvádějí a při příležitosti i okrádají. Poslední obětí jejich byl mlynářský chasník, který pracuje v Karlíně. Maje při sobě několik set zlatých, zašel do jednoho hostince na Poříčí na pivo, kdež ho donutili do hry v kuželky a pak v Karlíně v karty. Šalený občánek opět prohrával. Konečně pak ho i okradli. Chasník sháněl se po penězích, ale marně. Konečně se podařilo policii falešné hráče a zloděje polapiti. (*Čech 1879.*)

5. Hra v kostky.

a) Jest ohavná; škodná.

Chilon Lacedaemon, přišel do Korinthu, aby s městem tím se spojil, spatřiv ale první měšťany hráti v kostky, ihned s nepořízenou odešel, řka: „Nechci, aby Lacedaemonští slávu svou poskvrnili, že s hráči v kostky se spojili.“ (*Platina.*)

Lartes Volumnius, král Vejentů, hraje v kostky a šťastně táhnuv, řekl: „Usmrť!“ a ani právě římští vyslancové vstupovali, mysleli kati, že je mají usmrtiti a vskutku je i usmrtili. (*Val. Max.*)

Paryfatis. královna perská a matka Artaxerxe, hře v kostky tak byla oddána, že hrajíc se synem, jedním vrhem 1000 dareiků prohrála. (*Plutarch.*)

Král *Ptolemaeus* náruživě hrával v kostky s urozenými dvora svého. Jednou právě při hře zavolal si vrchního dozorce věznů a dal si přečiny jich čísti. Poslouchal, aniž by byl přestal hráti a vydával rozsudek: „Tento,“ pravil, „budiž ze země vypovězen; onen na galeje odveden; onen metlami mrskán, onen oběšen!“ Viděvši a slyševši to manželka jeho Berenice, útrpností a nevolí jata, vzala kostky a pravila rozhořčeně: „Jaká to hra, kde se jedná o život nešťastníků? Vinní arci musí potrestáni býti, avšak ukrutné jest, při hře někoho odsuzovati a nelidské jest, v bolesti a trestu odsouzenců se kochati.“ (*Krönes: Real-Lex.*)

Staří *Germanové* hře v kostky tak oddáni byli, že když někdo prohrál i svobodu svou dal v sázku a pakli prohral, dal se, byť byl i mladý a silný, dobrovolně svázati a nastoupil otroctví. (*Sabellus.*)

Kazimír, kníže polský, hrál s rytířem Janem Konariem v kostky a sice ani oba zaujati byli, aby vyhráli, dlouho do noce. Konarius prohráv všecko, ve zlosti a zoufalosti krále do hlavy udeřil a utekl. Druhého dne byl před Kazimíra předveden, ani všickni dvořeníné žádali, aby pro urážku jeho veličenstva k smrti odsouzen byl. Avšak Kazimír odpověděl: „Nižádným spůsobem nebude Konarius utracen, jenž z prohry zločinu se do-

pustil. Já jsem více vinen, že zapomenuv na stav a hodnost svou, ku hře jsem ho vyzval. Děkuju mu, že udeřením mne upomenul, abych ničeho, co pro mou důstojnost se nehodí, nepodnikal!“ I odpustil mu úplně a peníze, co vyhrál, dal nazpět. (*Cromerus.*)

Leta Páně 969. povstalo spiknutí proti řeckému císaři *Niceforu*. Večer před osudnou nocí dostal Nicefor psaní, v němž mu spiknutí oznámeno jest a sice že vrahové v paláci se nalezají. Nicefor dal skrze komorníka palác prohlédati, avšak tento nenalezl nikoho, protože z úcty do komnaty císařovniny nešel. Neuspokojil se Nicefor s tím, alebrž poslal bratru Lvovi rozkaz, aby s vybranými vojíny na večer na hrad se dostavil. Lev obdržev zapečetěný list, hrál právě v kostky, kterouž hru náruživě miloval. Neotevřel list až po hře, což se stalo bratru osudným. Přišel do paláce již pozdě. Nicefor byl již zavražděn a Cimesces za císaře prohlášen. Nehájil vraždu bratrovu, alebrž dal se s rodinou svou na útěk do kostela sv. Žofie. (*Stolberg.*)

b) Varuj se jí; zamezuj!

Plato, uviděv jednoho mladíka v kostky hráti, přísně mu proto domlouval; když pak mladík se omlouval, že hra ta jest nepatrná, odpověděl: „Není nepatrné, malichernosti uvyknouti.“ (*Laertius.*)

Sv. *Bernarda* žádal kdys jeden člověk, jenž dříve náruživě hru v kostky miloval, aby ho přijal do kláštera, a přijat jest. Avšak samota se mu brzy znechutila a proto oznámil sv. Bernardu, že vystoupí a ve světě opět živ bude. „Co budeš ale ve světě dělati?“ pravil sv. Bernard, „když neumíš pracovati?“ „Budu hráti v kostky a tím se vyživím, jako dříve.“ „Nuže jdi!“ vece sv. Bernard, „ale z penězˇ, co ti nyní dávám, odevzdej mi každého roku úroky!“ což i hráč přislíbil. Za rok se hráč vskutku dostavil a tu se vyznal, že nejen ničeho nevyhrál, alebrž i o to, co mu Bernard půjčil, přišel a opětně žádal, aby do kláštera byl přijat. Svatý ho přijal, řka: „O peníze jsem sice přišel a abych o tebe a duši tvou nepřišel, přijímám tě opět.“ Hráč činil pokání a zemřel co svatý. (*Mchl.*: *Kat. Handb.*)

Sv. *Bernard* sešel se kdys s jedním hráčem v kostky, jenž ho vyzval, aby si s ním v kostky zahrál, že dá v sázku duši svou, sv. Bernard aby dal koně. Sv. Bernard svolil a ujednáno, že ten vyhraje, kdo bude míti více očí. I házeli a sv. Bernard vyhrav žádal, aby se obrátil. Hráč vskutku dojat velmi, vedl napotom bohumilý život. (*Surius.*)

Sv. *Ludvík*, král, zvěděv, že jeho bratr, hrabě andegavský, s panem Valterem nemurským v kostky hrají, ačkoliv nemocen leže, sotva se mohl na nohy postaviti: nicméně do jejich pokoje se dokulhal a kostky i dobrou částku peněz oknem do moře vrhl. (*Sv. František sál.*)

Filip Adeodatus, král Gallů, zapověděl hru v kostky nejpřísnějšími zákony. (*Stumpfius.*)

6. Hudba. Historický vývin; jest mocná.

Hudbu vynalezl *Tubal*, bratr Lamechův. (*Josef.*)

Řekové připisovali vynález hudby *Dionysiu*, Eusebius pak sám bratřím Zethu a Amfionu, kteří za času Kadmových žili. (*Eusebius.*)

Berosus vynález hudby připisuje *Bardovi*, králi Gallů, protož Gallové nazývali mudrce a básníky „bardové“. (*Berosus.*)

Ponticus Chamaeleon vynalezl prý hudbu, byv k tomu v samotě povzbuzen ptactvem zpěvavým. U Řeků prý ji vynalezl *Pythagoras*. (*Laertius.*)

Noty vynalezl jistý *mnich*, jenž hymnus sepsal na oslavu sv. Jana křt. (*Beyerlinck.*)

Sokrates ve vysokém již věku hudbě se učil. (*Erasmus.*)

David užíval hudby, hraje na harfu a jak se praví vůbec na 36 nástrojích.

Hudba přešla i do chrámů křesťanských.

David hudbou zaháněl zasmušilost Saulovu.

Damon hudbou vléval mládeži lehkomyslné vážnost.

Asklebiades hudbou odstraňoval různice.

Thales kretenský hudbou léčil nemoce. (*Weber.*)

Cajus Gracchus poručil sluhovi, aby, kdykoliv by ho viděl rozlobeného, mu zahrál a tak hněv zapudil.

Terpander lesbický byv do Sparty, kdež vzbouření a různice povstaly, pozván, příjemnou hudbou a zpěvem tak všecky okouzlil, že různice se vzdali a v přátelství opět navrátili.

(*Ravisius textor.*)

7. Kouření. Bylo trestáno.

Roku 1604 uložil *Jakub I.*, král anglický, daň na kuřáky a šňupáky a vydal mistrovskou knihu proti obojí nemoudré navyklosti.

R. 1610 zapověděl *Amurat IV.*, turecký císař, kouření tabáku a uložil za trest, aby každému při kouření postíženému Turku dýmku do nosu vrazili a tak aby byl k posměchu všech po Cařihradě voděn.

Roku 1624 dal papež *Urban VIII.* všecky ty do klatby, kteří by v kostele tabáku užívali.

R. 1634 bylo přivážení tabáku do Moskvy pod vymrskáním ze země zapovězeno.

Na r. 1661 nalezá se v politických zákonech v Berně zápověď tabáku.

Ku konci 17. století horlili mnozí kazatelé veřejně s kazatelny proti kouření a šňupání a pan Kašpar Hofman v Kvedlinburku nazval dokonce tabák: duši v propast uvádějící bytností a nálezem pekelným.“ (*Jan Štěpánek.*)

Ve švýcarském kantonu *Obwaldenu* bylo v červnu 1874 ze zdravotních ohledů obnoveno nařízení, dle něhož nesmí nikdo před 18. rokem stáří kouřiti nebo šňupati. Kdo by proti tomu jednal, bude peněžitou pokutou anebo bitím trestán. (*Noviny 1874.*)

Obecní rada *v Grabsu* v kantonu sv. Havelském zakázala přísně kouření tabáku nedorostlým hochům a vydala oznámení, dle kterého obdrží odměnu 5 franků, kdo udá nezletilého chlapce, který byl při kouření napaden. Rodičové a poručníci jsou zodpovědni z přestupku svých dítek a svěřenců. Podobný zákaz vydán též obecní radou v Buchsu. Podobné opatření neškodilo by i u nás. (*Čech 1876.*)

Purkmistr předměstí *v Trevíru* rozkázal, že nesmí na silnicích, na veřejných a zábavných místech nikdo kouřiti, kdo nedokonal 16. rok věku svého. Kdo by rozkaz ten přestoupil, potrestán bude pokutou 3—9 marků anebo po případě přiměřeným vězením.

(*Tamtéž 1878.*)

8. Loterie;

viz i: „pověra B. 6!“

Škodí; varuj se jí!

Dne 24. září 1877 uprchl zřízenec společnosti vodárny *v Brně*, zpronevěřiv asi 1000 zl. Dne 29. dostavil se sám k soudu a udal, že peníze prohrál v malé loterii, jelikož chtěl vyhráti terno. (*Čech 1877.*)

Jistý *důchodní* měl mnoho peněz v disposiční pokladně svěřeno. I zachtělo se mu, státi se boháčem a proto sázel do loterie, až všecky mu svěřené peníze prosázel. Brzy na to žádány od něho peníze. I řekl žádajícímu, aby se posadil, že půjde do pokladny. An se důchodní dlouho nevracel, šli ho hledat a nalezli u pokladny mrtvého, podřezalť si krk, nalezli i lístek: „Své a mně svěřené peníze prohrál jsem v loterii.“

(*Wiser-a Lex.*)

Rolník *Jiří* vsadil do loterie a vyhrál značnou sumu peněz a nyní, stav se bohatým, považoval se za nejšťastnějšího člověka na světě. Zatím ale neměl ani na tom dosti, sázel opět do loterie, až konečně statek mu dán do dražby. Ještě jednou vsadil, co měl a když nevyhrál, utopil se.

(*Šmída: Repertorium.*)

Lékař *Lauvergne* byl jednou povolán k ženě, která v blbství upadla. Dvanácte roků žila nyní v odlehlé komůrce z almužny příbuzných. Tu konečně přišla k rozumu a vyznala se, že povždy doufala, že z loterie vyhraje a v loterii že 60.000 franků prosázela, ba i skvosty, nářadí a prádlo. (*Wiser-a Lex.*)

Při posledním tahu *v Pešti* vyhrála jistá služka v uherské obci Galseči terno v obnosu 400 zl. Když peníze vyzdvihla a domů se vracela, přepadl ji jakýsi muž a zavraždiv ji, oloupil ji o výhru. Představený obce, v které dívka sloužila, jest co podezřelý z vraždy zatčen. (*Čech 1877.*)

Jistá krámská *v Praze* byla náruživou loteristkou. Prosázela poslední groš; a

když nebylo žádných peněz více, okrádala svého pána. Nemohouc později více zpronevěřené sumy uhraditi, oznámila pánovi, že byla okradena. Týž oznámil krádež na policii, která krámskou vyslýchala, při čemž se tato zapletla, že vina její poznána a vinice trestnímu soudu odevzdána jest.

(*Tamtéž 1878.*)

Obchodník v Praze *Ferd. S.* byl druhdy majitelem dvou domů velkých, jež ale během pěti rokův prohrál oba v malé loterii. O každém tahu sázel až i dva tisíce a professor Orlice byl stálým jeho rádcem. Vyhrál ovšem dosti často, konec konců byl ale, že přišel o oba domy i o svůj obchod. Po té stal se obchodnickým cestujícím a před několika dni byl mu vyplacen dědičný podíl 2000 zl. po tetě. Meškal na cestách a v pátek odpoledne vrátil se do Prahy, kdež dozvěděl se o otrávení v nouzi nalezající se rodiny na Smíchově. Krev starého loteristy se v něm ihned vzbouřila a uzavřev se do svého pokoje, pomocí snáře začal vypočítávati číslice, které vyjíti musí. Měl jich na plném půl archu v nejrůznějších kombinacích. Když přišel do loterní síně, bylo mu řečeno, že jest již pozdě. Šel do druhé, do třetí a všude obdržel tutéž odpověď. Byl všecek nešťasten, neb stále měl před očima velké živé terno. Poněvadž telegrafický úřad loterní čísla nesmí přijmouti, nezbývalo hráči nic jiného, nežli vsednouti rychle do vlaku a odjeti do Vídně. Učinil tak a ve Vídni prosázev celkem přes 1100 zl., očekával netrpělivě své velké terno. Ono však nepřišlo, nýbrž loterista vyhrál toliko extratem 210 zl. Jak zmoklá slepice vrátil se opět do Prahy.

(*Tamtéž 1877.*)

Žena jistého pekaře v Praze na Malé straně byla náruživou loteristkou. Každý krejcar, který jí přišel do ruky, prosázela. Onehdy přinesl domů učeník 20 zl., jež u jistého hokynáře vyupomínal. Paní mistrová nakázala učeníku, aby mistrovi řekl, že hokynář budoucí týden zaplatí a celých 20 zl. vsadila na číslo 4 do první koule. Přišel den tahu, avšak čtverka nevyšla. Paní mistrovou dojala prohra takovou měrou, že mrtvicí raněna sklesla a za chvilku skonala.

(*Tamtéž 1878.*)

Dne 2. srpna 1875 odpoledne zdál se jakýs člověk na uhelném trhu *v Praze* tím podezřelý, že chtěl se sebe oděv prodati, a že se při tom choval nejvýš podivně, vzali ho policejní strážníci. Na policii se okázalo, že člověk ten jest pamatený a že jest to mlynářský chasník z Opatovic. Mysl jeho neustále jest zaměstnána loterií. Z pomatené jeho řeči vyšlo na jevo, že vsadil v Opatovicích 5 zl. do loterie pražské a zcela jistě vyhrá. Pojede pak do Hamburku, zkoupí hromadu obilí a bude je zasílati do Ameriky. Bohatství bude dosaženo. Netřeba tuto připomínat, že nastávající tento liferant není první případ, kde se člověk z loterie zbláznil. (*Tamtéž 1875.*)

Ve Veselí vyhrál před pěti lety řemeslník F. náhodou terno 1000 zl. Nemaje na tom dost, nevynechal později ani jediného tahu, až konečně celou výhru opět prohrál. Když byla výhra pryč, sáhl na vlastní jmění a hrál tak dlouho, až prohrál poslední groš. Vida, že nejen sebe, nýbrž i svou četnou rodinu lehkomyslností svou ožebračil, stal se zádumčivým a onehdy sešílel. Ubohá žena jeho s pěti dítkami jest nyní odkázána na to, co obdrží od dobrých lidí.

(*Tamtéž 1877.*)

Představený německé obce *Spitzkunnersdorfu* vypůjčil si, kde mohl, u svých přátel peníze, dohromady asi 10.000 mark a s nimi pak prchl ze své obce a sice přímo do Prahy. Pronásledovala ho fixní myšlenka, že na ně vyhraje ohromnou sumu peněz. Šel tedy a všech svých 10.000 mark najednou vsadil do loterie; jak se samo sebou rozumí, prohrál a za zcela obyčejnou nehodu tuto se oběsil.

(*Tamtéž 1880.*)

Václav Trnka, policejní inšpektor v Kremži, 43 roků starý, otec 4 dítek, otrávil se dobrovolně. Týž byl náruživý hráč v malé loterii a vyhrál před časem 9000 zl. To mu dodalo ještě větší chutě ku hře, tak že konečně všecko své jmění prosázel, ba se i dlužiti musel. Konečně ho život omrzel.

(*Tamtéž 1877.*)

V okresu *turnovském* žije člověk, který široko daleko po celém okolí zná všecka čísla domů. Kdyby se mu zdálo o domu, jehož číslo snad zapomněl, jde se na ně podívat, byť musel jíti celý den. Jsa náruživým loteristou, prosázel již tisíce

a terna přece ještě nevyhrál. Sám říkává: „Kdybych vyhrál sedm tisíc, doma míti nebudu, co mne stála již loterie.

(*Tamtéž 1879.*)

Úředník při železnici *V.* oženil se před třemi roky a dostal se ženou 1500 zl., které uložili do spořitelny. Ona byla dobrá hospodyně, on také neutrácel a žil skrovně a co uspořili, ukládala žena do spořitelny. Proto také nemálo se ulekla, když prohlížejíc spořitelní knížku, shledala, že peníze až na několik zlatých jsou vybrány. Když se proto vadila s mužem, vyňal tento z úkrytu 713 loterních cedulí a přiznal se skroušeně, že všecky peníze prosázel, slibuje polepšení. Avšak žena mu nevěřila a odešla od něho.

(*Tamtéž 1877.*)

Ve Zbinech u Doks oběsil se 79 roků starý výměnkář *Václ. Weber.* Byť všecko v loterii prohrál, načež den před smrtí pravil: „Poněvadž nyní nemám více peněz, abych mohl do loterie sázeti, oběsím se.“ Druhého dne na to nalezli ho na půdě oběšeného. (*Tamtéž 1879.*)

V listopadu r. 1871 prohlížel si ve *Vídni* muž asi šedesátník u loterie vyvěšená čísla, rozličné to kombinace, jež mají výhrychtiví vsaditi a utrhl již některé, aby s nimi běžel do světničky kolektanta, když náhle někdo se ho pevně za límec uchopil a od tabule loterní odtáhl. „Ty lumpe, zase vsadíš poslední svůj krejcar!“ zuřila jeho žena, pradlena, a k dosvědčení své upřímnosti neváhala i políčků přidati. Luza se sběhla a ujímala se sazeče. Žena ale křičela: „Co chcete vy? Tento starý osel je můj muž a měli jsme dům na Landstrasse a já kromě toho dědila 30.000 zlatých a všechno, dokládala plačíc, „je v době 10 let prohráno v malé loterii. Žádáte ještě více? Nyní musím ke skromné výživě pradlenou býti, on pak jakmile krejcar si vyžebře, běží k loterii jej prosadit.“

(*Škola B. Srdce 1872.*)

Kněžna *N.*, náruživá karbanice, byvši po dlouhý čas nešťastnou, složila v ruce zpovědníka svého slib, že nesedne nikdy více k hracímu stolku. Plných 30 let plnila kněžna slib daný, nikdo neviděl ji opět u hracího stolku seděti — neboť karbanila vždy stojíc.

(*Čas. Svornost 1875.*)

9. Masopust.

a) Původ.

Masopust vzal původ svůj nejprv v Egyptě, odkudž se dostal k Řekům a pak k pohanským Římanům, zvláště pak v Italii velmi se oslavoval. Již jmeno samo ukazuje na původ pohanský, an se i bachanalie nazýval ke cti boha Bachusa anebo Saturna. Prováděly se tance, oplzlé hry, pitky a všemožné necudnosti. Muži i ženy v houfích po ulicích táhli, provádějíce všelikě kratochvíle a ohavnosti ku cti bohyně Venuše.

Proto také pravil jeden turecký poslanec, pozoruje masopust i u *křesťanů*, že se diví, kterak křesťané po tři dni masopustní všelikým divokostem se oddávají, jakoby rozumu pozbyli.

(*Krönes: Real-Lex.*)

Čas ten nazván jest *Carneval* (Carovale), že jako předvečer popeleční středy naposledy se smělo maso jísti. I mírné vyražení se tu užívalo. Avšak časem se dne toho zneužívalo a hanebných rozkoší a rozpustilostí užívalo, ač to měla býti příprava na půst.

Často slýcháme, že masopust, hody masopustní jsou zbytky zděděné z pohanské dávnověkosti, čemuž i slovo ostatky zdá se nasvědčovati. Než to platí jen o maškarádách, tancích a všelikých rozpustilostech, ježto se znenáhla křesťanským obyčejům přimísily. Hody masopustní zvlášť v posledních čili ostatních dnech (odtud jmeno ostatky) před začátkem 40denního postu mají vlastně původ svůj v křesťanské dávnověkosti, kdežto nábožní předkové naši a vůbec všickni křesťané věrně zachovávali církevní přikázaní o postu. Podobá se, že již za časů apoštolských půst před velikonocí se zachovával, jakožto příprava ku památce utrpení a vzkříšení Pána Ježíše; však jisto jest, že již v 3. století byl v Církvi nařízen. V některých křesťanských sborech začínal se druhdy půst hned 70. dnem před velikonocí; jinde postili se 60, opět jinde 50 dní před svátky velikonočními (odtud pocházejí jmena neděl Septuagesimae — náš devítník — Sexagesimae a Quinquagesimae). Aby pak mezi křesťany jednota byla, nařídila Církev sv., aby všickni katoličtí křesťané 40 dní před velikou nocí a sice: od popeleční středy

počnouce se postili. — Staří křesťané zachovávali půst s velikou přísností, zdržujíce se nejen masa, nýbrž i vajec, mléka, másla, sýra po všech 40 dní, jak se to dosavad koná v církvi východní. Křesťanští otcové a hospodáři nejen o vlastní spasení dbali, nýbrž i péči měli, aby žádný z domácích církevní přikázaní nepřestupoval a proto hleděli v čas, aby odstranili všeliká pokušení, vše co by k hříchu mohlo svésti, zvláště pak křesťanské matky a hospodyně tak svou domácnost pořádaly, aby zásoby masa a jiné v čas postu zapovězené krmě v poslední dni před postem se ztrávily. Za tou příčinou v ten čas (hned v poslední čtvrtek — tučný — a 3 dni přede středou popeleční) držívaly se hody, k nimžto bohatší své přátele a chudé zvali. — Hody ty v pozdějších časech, když dobré křesťanské mravy zacházely, v žranice a pitky se zvrhly a v těch dnech všeliké svévole a rozpustilosti se prováděly, ježto na pohanské doby upomínají.

(*Dle Schl. K. Blatt. Blahověst 1878.*)

b) Kristus se tu uráží.

Sv. *Gertrudě* zjevil se Kristus v čase masopustním náramně zohaven, hořekuje, že tyto dni nesmírně urážen bývá.

(*Josef du Blois.*)

V Domažlicích přišel v masopustní pondělí známý nezbeda Kresl přestrojený za maškaru mezi mší sv. do kostela. Byl z kostela vyveden a hned zatčen. (*Čech 1879.*)

Jonáš, šašek císaře Ferdinanda II., obsluhoval při tabuli. A tu se nedal v poslední dni masopustu ani spatřiti. Po mnohém hledání nalezli ho u sv. Štěpána (ve Vídni). A když se ho císař tázal, proč náhle zmizel, odpověděl: „Po celý rok přijímá Bůh návštěvy velkých pánů i lidu a tu mi blázni nesmíme se ani ukázati. V těchto dnech ale, kdežto jiní jsou blázni, chceme my rozumni a opatrni býti a Pánu všech pánů v nejsv. Svátosti oltářní se klaněti.“ (*Hunolta kázaní.*)

V Puchlovicích okr. kralohradeckého slavili hosté masopustní úterý velmi hlučné. Hostinec Fr. Kučery byl nabit. Jako pak se obyčejně stává, rozpřede se vždy mezi některými podařenými kvítky, až již trochu té šedé jim vleze do hlavy, nějaká hádka, jež přechází v pranici a tato se často končívá nebezpečným poraněním jedné i více osob. Tak se stalo i v Puchlovicích. Domkář Jos. Likovský a dělník Jan Vítek dali se do sebe. Z hádky přešli v pranici, počali noži na sebe dorážeti, při čemž byl Likovský tak nešťastně poraněn do břicha, že v krátce skonal. Vrah jeho Vítek byl zatčen. (*Čech 1880.*)

Jistý vznešený francouzský *šlechtic*, jenž udatností i slávy si vydobyl, zemřel v cizině. Hned se vydal přítel jeden zemřelého na cestu, aby vdově Flaminii smutnou zprávu tu oznámil. I přemýšlel, jak by nejlepe smrt manželovu vdově oznámil. Přišed do Paříže nenašel ji doma, nýbrž při plesu, kdež co královna plesu provozovala právě umělecký tanec, v kterémž se i vyznamenala. Poslanec po tanci přistoupiv k ní šeptal do ucha, že jí má něco důležitého oznámiti. I vešli do vedlejšího pokoje, kdež jí vyslanec se slzou v oku úmrtí manželovo oznámil. Jak se ale podivil, když manželka sice několik slz prolila, ale snažně ho žádala, aby nikomu zprávu tu neoznamoval, ješto by ples se zkazil a nad to ještě že v příštím týhodnu se chystá ples, kdež ona hlavní osobou býti musí. Cizinec, ač v duchu velmi rozhorlen, dal jí slovo, že do určitého času tajemství zamlčí. Takto nechal masopustu uplynouti a když již radovánky všecky minuly a škaredá středa nastala, přišel dle úmluvy opět a vypravoval jí u přítomnosti několika přátel a přítelkyň celou tuto událost. Jaké vzdýchání a jaký nářek vedla nyní sobě! Bledá jako smrt klesla k zemi a rychle museli ji položiti do postele, kdežto zpamatovavši se ustavičně hořekovala.

(*Peter Firmian.*)

V Šopce u Mělníka odbýván maškarní ples, k němuž se dostavil také syn jistého váženého tamějšího měšťana v oděvu kněze. Vyzýval přítomné zvláště ženské k zpovědi a také některé zpovídal, tropě si při tom ze svátosti té ušklebky a choval se vůbec tak výtržně a pohoršlivě, že dp. farář v Šopce uznal za dobré, žalovati výtržníka pro zločin rušení náboženství. (*Čech 1878.*)

V Žalanech u Biliny uspořádala vesnická chasa na konci masopustu průvod s maškarami. Někteří oblekli se za

komedianty, vydlužili se vůz od panoramy, zapřáhli do něho voly a jeden z chasníků, čeledín Václav Langer, 47 roků starý, vlezl na střechu vozu. Za chvíli se voli zplašili, Langer spadl s vozu, zlomil vaz a byl na místě mrtev. (*Čech 1880.*)

c) Hříchy zamezuj; truchli; čiň dobře!

Proti prostopášnostem masopustním povždy biskupové i kněží kázali. Tak sv. Augustin zapřisahal ovečky své, aby v čas ten rozpustilostem se neodávaly. Sv. Pirmius, apoštol jihozápadních Němcův, napomínal v 8. století nově obrácence, aby pohanských těchto nespů sobův se varovali. Bl. Tomáš z Kory takovou ošklivost proti masopustu měl, že poždy, maje provaz okolo krku a umrlčí hlavu v ruce s velkým výsledkem proti němu kázal. Podobně i kněz Angelus Joynuse, který hodnosti vévodské a maršalství francouzského se vzdal, aby v klášteře kapucínském Bohu sloužil, napomínal celé město — Paříž, aby v těchto dnech křesťansky se chovalo.

I Církev hříšné radovánky v tom čase zapovídala a posty a skutky kajicné nakazovala, jak již sv. Isidor sevillský dosvědčuje. I v 2. koncilu v Toursu r. 557 půst ustanoven.

I v církevním právu mnohá nařízení proti rozpustilostem v lednu se nalezají a vinníkům klatba se ukládá.

Podobně sv. *Karel borom.* mnoho nařízení dal a v listech pastýřských na čas masopustní naříkal. (*Scherer, Exempel-Lex.*)

I světské zákony mnohé rozpustilosti zákonem zapovídaly.

R. 1653 rozdělili se obyvatelé v *Bononii* na pět oddělení, bylo jich pět set; první oddělení měli před sebou kříž, druhé znamení smrti, třetí znamení posledního soudu, čtvrté znamení muk pekelných, páté znamení radosti nebeské. Tento průvod táhl městem o masopustě a přemnohé, co naň se dívali, pohnul k pokání.

R. 1640 držela se v Římě po tři dni masopustní zvláštní pobožnost, aby lidé od hříchu se odvrátili. (*Lohner.*)

František *Michal* z Barey, muž svatý, tak velmi nad hříchy, které v čas masopustní se páchaly, zarmoucen byl, že na místo, kde ženy ku kratochvíli, tanci a hanebnostem shromážděny byly, pospíšil a hlasitě volal: „Přislib mi, ó milá dcero, že po tyto tři dni žádného hříchu se nedopustíš a i já tobě připovídám, že po celý rok zvláště za tebe modliti se budu! A těmi slovy mnohé od kratochvíle odvrátil. (*Sv. František.*)

Sv. *František sál.* měl také v roce jistý čas žalosti určený a ten byl čas masopustní. Neboť znamenav, že se v tom čase Bohu nejhorší potupa činí, jakož i Církvi hana: truchlil nad tím velmi. (*Čas. kat. duch. 1846.*)

Sv. Kateřina sien. zvláště v posledních masopustních dnech oddávala se modlitbám, aby Bohu za urážky žadost činila.

I sv. Majdalena z Pazzis tyto dni i v noci vstávala, do kostela šla, aby za zaslepené lidi se modlila. Podobně i sv. Gertruda.

Sv. Petr Kanisius tyto tři dni přísně se postil.

R. 1853 drželi mnozí obyvatelé ve Švýcarsku zvláštní průvod. Mnozí páni a paní ustrojili se za milosrdné bratry a sestry a navštívili chudobné v jich obydlí, udělivše jim mnoho darů.

Proto i sv. Filip ner. zavedl ten zbožný způsob, aby tyto tři dni nejsv. Svátost oltářní vystavena byla. (*Wiser.*)

Kardinál *Lambertini*, napotomní papež Benedikt XIV. již co arcibiskup v Bolonii velmi pečoval o slavení 40hodinné modlitby, aby divokost masopustu zamezil.

Sv. *Lidvina*, která jako Job strašných bolestí snášela, uslyševši hluk těch, co na masopustním průvodu se shromáždili a zúčastnili, bolestí naplněna, že Kristus hříchy má býti urážen, prosila Spasitele, aby jí na pokání hříchů těch většími bolestmi obdaroval, což se i stalo. (*Josef du Blois.*)

d) Rouhání dochází trestu.

R. 1570 navštívili vévodové *Hohenlohe* příbuzného Eberharda ve Waldenbergu a aby masopust oslavili, přestrojovali se. Při strojení ale vzňal se oheň svící, následkem kteréhož tři vévodové o život přišli. (*Faber.*)

V letošním masopustě 1870 chtěli si v *Lilienfeldu* v Rakousích někteří prostopášníci zvláštní kratochvíli připraviti,

uspořádalit mlýn na staré báby, by semleny v něm, co mladice z něho vyšly. V úterý vyšel celý houf dobrodruhů k vykázanému místu, veza sebou zamýšlený mlýn. Předcházel je co vůdce jeden za mouřenína přestrojený, sedě v největší veselosti na koni a nemaje žádné šavle opásal si velký, břitký řeznický nůž. Po chvilce slezl sice a nechal druhého jeti, před určeným místem opět se vyšinul na koně, avšak tak nešťastně, že nůž do břicha si vrazil a mrtev k zemi sklesl. *(Škola B. Srdce 1870.)*

Na konec masopustu dělal jeden *umírajícího* a provedl úlohu svou tak, že všichni tomu se divili. Než žert ten smutně skončil; anť člověk ten ku všeobecnému strachu vskutku byl mrtev. *(Wiser.)*

10. Tanec.

a) Kdy dovolen; opatrnosti tu třeba.

Ženy israelské tančily ve společnosti se sestrou Aronovou Marií *(2. Mojž. 15, 20.)*.

I král David tancem oslavoval Hospodina, když archa úmluvy do Jerusaléma přenešena jest *(2. Kr. 6, 5.)*.

Juditha, zabivši Holoferna, prozpěvovala chvalozpěvy a tančila se ženami *(Jud. 15.)*.

Pohanské tance spojeny bývaly s ohavnostmi, tak tančili Israelité kolem zlatého telete *(2. Mojž. 32.)*.

Dcera Herodiady za tanec žádala hlavu sv. Jana křtitele *(Mt. 13.)*.

Sv. *Alžběta durynská* pravila, když ze zdvořilosti jednou potancovala: „Jeden tanec postačí pro svět, ostatních se ale z lásky k Bohu zdržím.“ *(Scherer, Exempel-Lex.)*

Sv. *František sál.* odpověděl jedné paní, když se ho tázala, zdaž z ochoty k manželu na bály choditi smí? „Dovoluju vám toho, avšak pod tou výminkou, abyste po celý čas, co se tam zdržovati budete, povždy myslela jen na smrt.“ *(Mehl.: kat. Handb.)*

Dvě slečny tanec náruživě milující těšily se na ples, k němuž pozvány byly, doufajíce zálibu svou v tanci ukojiti. Jedna tančila velmi nepřejíc si ani oddechu. Byl-li tanec u konce, již jí nohy opět pálily a nemohla se ani dočkati, až zase s novým tanečníkem do kola se dostala. Nejmenší přestávka zdála se jí býti ztraceným časem. Tak pokračovala, až ples se ukončil. Počítala pak s velkou samolibostí tance, v nichž se zúčastnila. Ó kýž by jich méně bylo bývalo! Nepřetržité prudké pohybování zpěnilo jí krev, dostala píchání do boků, a musela v několika dnech krátkou radost zaplatiti životem. Opatrněji počínala si její přítelkyně. Tato užívala mírně, aniž by se byla unavila, poskytnutého jí vyražení, vynechala časem některé tance, aby s větší chutí a novou silou tančiti mohla, a odešla z plesu se zdravím vhodným pohybováním spíše zvýšeným než ohroženým. Stejné samomilství vedlo obě; ale slepé bylo při jedné, moudré při druhé. *(Girandeau.)*

b) Pohané ho nenáviděli; Církev trestala.

„Nikdo netančí, nechť jest sám, nebo ve společnosti, leč se byl opil, neb na mysli pominul.“ Tak psal Cicero, když měl konsula Murenu hájiti, obžalovaného, že tančil. *(Cicero.)*

Demosthenes, slovutný řečník, družinu krále Filipa tím hleděl uvésti v pohrdání, když je obvinil, že veřejně prováděli tance.

Kdo chtěl v *Římě* nemravnou osobu vylíčit, pravil o ní, že tančí uměleji, než se sluší na ženskou. Sám vilný básník Ovid tanec nazývá osením všelikých nepravostí. — Římský senat za času Tiberia vyhnal všecky veřejné tanečníky z města a císař Domicinian propustil senatory, kteří divokým se oddávali tancům. *(Podstr. výkl.)*

Tanec zapověděly: koncil v Cařihradě pod pokutou vyobcování; koncil v Laodicei a Leridě i při veselkách; koncil v Cáchách jmenuje tanec něco nectného; koncil v Africe jmenuje ho špatným jednáním; koncil v Rouenu něco bláznivého, koncil v Toursu lest a léčky ďábelské. *(Krönes: Real-Lex.)*

c) Škodí tělu i duši.

Sv. *Karel borom.* nazývá tanec kruhem, jehož centrum jest ďábel a periferií jeho otroci. *(Krönes: Real-Lex.)*

V taneční zábavě, jež se ve velkých Pavlovicích na Moravě odbývala, tančil *L. Berka* kvapík; najednou klesl k zemi a zůstal bez sebe ležeti. Ačkoliv byla

lékařská pomoc hned po ruce, zůstaly všecky pokusy, jej k životu vzkřísiti, marny. *(Čech 1875.)*

Hrabě *Bussy Rabutin* sám se vyznává ve svých spisech, jak nebezpečný jest tanec, což z vlastní zkušenosti poznal. *(Bussy Rabutin.)*

Jistá mladá *dívka* přišla o posledních masopustních dnech domů na návštěvu, k rodičům. I jdouc v neděli okolo hospody, kdež se vše točí v divokém víru, vejde a netrvá to dlouho, je také v kole, a sotva že jednou v kole se otočila, klesá z náručí mladíkovi, oči se zavírají, rty a prsty modrají a jest po všem, náhle zemřela. *(Blahověst 1865.)*

V masopustě r. 1382 byl v Děvíně nádherný tanečný ples. Děvínský arcibiskup *Ludvík*, bratr míšenského markrabí, pozapomenuv na svátost kněžského stavu, skákal a točil se v kole s paničkami. Splašen výkřikem: „Dům hoří!“ pádil někudy ven a srazil vaz. *(Drahé kameny.)*

V noci na středu uspořádali židé na Mělníce ples, který však byl náhlou smrtí jednoho hosta přerušen. Tamní finanční komisař *Vincenc Profeld* padl totiž náhle v tanci a dříve, než se kdo nadál, byl mrtev. Bylať jej ranila mrtvice. *(Čech 1874.)*

23letá služka *J. Strnadová* z Hostivaře, sloužící v Praze, přišla záhy ráno z nějaké taneční zábavy a ulehla. Když ji pak šli budit, aby vstala, našli mrtvolu. Jak zjištěno, zemřela následkem velkého namáhaní při tanci ochrnutím srdce. *(Čech 1878.)*

Valdenští ve Francouzsku tvrdili v 12. století, že tance původce jest ďábel a že kdo tančí, zhřeší proti desateru Božímu. Modlám se klaní, marnivosti se slouží, křivě přísahá, neděle znesvěcuje, napomínáním rodičů se pohrdá, duše usmrcuje, smilstvo a cizoložstvo páchá, lže se a podvádí, cizý statek žádá. *(Richter.)*

V malém a úhledném domečku, jehož pozadí obývala dobrá a šlechetná paní *Hřebíková*, bydlela ještě jiná mně dobře známá paní s dcerou. Paní Veroňová, vdova po úředníku, byla velmi nábožná a vedla opravdu křesťanský a bezúhonný život. Ale vychovávala dceru svou příliš shovívavě. Zhoubné následky se později jevily a staré matce život ztrpčovaly. Karolina čítala již 27 let a neměla naděje na slušné zaopatření. Bylať Karolina slabého těla i ducha, ale při tom nad míru ješitná, domýšlivá, marnivá a lehkomyslná. Pro tyto nectnosti dělali si mladíci a dívky z celého města z ní jen zlomyslné vtipy. Ačkoliv paní Věroňová při malém výslužném téměř nuzně žila, musila marnivosti dceřině pro domácí pokoj hověti. Nebylo plesu a zábavy v městě, aby tam i Karolina nebyla, vynikajíc nad všechny družky nádherným oděvem. Nemajíc krásy budila svou štěbetavostí v každé společnosti všeobecnou pozornost na sebe a domnívala se v marnivosti, že se lidé koří její kráse, že obdivují bystrost jejího ducha. Byl jsem po mnohá leta rádcem paní Věroňové a navštěvoval jsem její dům i její sousedku paní Hřebíkovou a proto dobře seznal jsem Karolinu. Její bledá a nažloutlá pleť svědčila zřejmě, že Karolina není zdráva a lékař ujišťoval mne, že trpí skutečnou organickou vadou srdeční, která i náhlou smrt přivádí. Proto jsem šetrným způsobem i matku i dceru na to upozornil a přimlouval, aby Karolina se chránila všelikého rozčilení a pohnutí mysli, jmenovitě hněvu a lítosti, pak též uhřátí a tanečních zábav. Všecky však domluvy byly marny. Jednou v 8 hodin, jda od paní Hřebíkové kráčel jsem okolo obydlí Věroňovy a zaslechl Karolinu s matkou rozmlouvati. „Mluv si co chceš, maminko, zůstane při tom, co jsem řekla,“ horlila Karolina. „Dnes večer půjdu do společnosti k paní P—, byť bych i smrt z toho míti měla! Vždyť přece víš, že jest ta zábava uspořádána ke cti pana N., který pozejtří naše město opustí. Nyní jdu do svého pokojíku, abych se ustrojila.“ Matka upozornila dceru na výrok lékařův a farářův, že se má vystříhati hlučných společností a tance. „Ach ten lékař!“ smála se Karolina. „Ten dělá z komára velbloud, a farář, ten by chtěl, abych žila jako jeptiška.“ Matka prosila dceru a bědovala: „Můj Bože, jaký to dnes hrozný večer. Slyš jen, jak vítr burácí a déšť s oblak se proudí. Nech toho dnes a zůstaň doma!“ „Ale, matinko! Ty mi žádné radosti nepřeješ. Dnes musím do společnosti!“ Po těch slovech bouchla dveřmi a odešla na-

horu, hubujíc na služku, že jí prádlo špatně vyžehlila. Tato rozmluva mne zarmoutila a teskliv odešel jsem domů. Bylo již pozdě v noci. Venku burácel dosud vichr a já, pomodliv se církevní hodinky zadumán hověl si v lenošce, an najednou zaslechnu prudké trhnutí zvoncem. Přiběhnu k oknu a slyším: „Pro Bůh, velebnosti, jen rychle k paní Věroňové. Slečna Karolina je mrtva a milostpaní snad již v posledním tažení.“ Na chvilku ohromen ihned jsem šel napřed, nařídiv panu kaplanu, aby s nejsvětějším Tělem Páně za mnou k Věroňovům přišel. Paní Věroňovou zastihl jsem zachvácenou na loži prudkými křečmi. Lékař ihned přišed nařídil, čeho bylo třeba a nyní spolu spěchali jsme nahoru. — Karolina totiž se dlouho nevracela ze svého pokojíka, což paní Věroňové nebylo divné a proto pro útěchu modlila se z modlitební knihy. Kroky Karoliny v hořejším pokojíku nebylo najednou slyšeti přes čtvrt hodiny a tu myslila matka, že Karolina nejspíše před zrcadlem sedí, vlasy plete a tváře si líčí a modlila se dále. Již bije půl desáté a tu matka se lekla, co asi dívka tak dlouho nahoře dělá, že nejde. Proto otázala se služky, zdaž Karolina odešla do společnosti? „Nikoliv, milostpaní,“ odpovídá služka. „Ještě není tomu půl hodiny, co jsem nahoře u ní byla; nesla jsem jí že lízko na vlasy; nechtěly jí dobře pohromadě držeti a slečna pravila, že už brzy bude hotova. Jest dnes velmi mrzuta a rozčilena; neboť si trochu roztrhla ty nové bílé hedbávné šaty!“ „Jdi již nahoru, Bětuško! a podívej se, co tam tak dlouho dělá, jen ji nepopuď, víš, že jest churava. A řekni jí také, že již jest půl desáté!“ Bětuška klepá, ale nikdo se neozývá. I myslila, že slečna usnula. Klepá opět a bázeň se jí zmocňuje. Konečně vstoupí do pokoje. Karolina sedí v lenošce před zrcadlem, jde k ní Bětuška a vykřikne pronikavým hlasem. Na vzkřik ten přikvapí paní Věroňová a sotva uzří Karolinu, již klesá k zemi vedle mrtvoly své dcery; leknutím zachvátily ji prudké křeče. Jen s těží podařilo se Bětušce ubohou paní dolů snésti a na postel uložiti; pak zavolala několik sousedek a běžela pro lékaře a pro mne. — Lékař, jak již praveno, nezdržel se dlouho u paní Věroňové. Zanechali jsme ji péči sousedek a již spěcháme vzhůru k pokojíku Karoliny. Divadlo, jaké jsem zde uzřel, do smrti mi z mysli nevyjde. U okna, naproti dveřím, stál stolek a velké zrcadlo. Kolem zrcadla po celém stole u veliké směsici krabičky na pomádu, pentličky, prsteny, rukavičky, kytičky a p. A uprostřed této spousty seděla v lenošce před zrcadlem Karolina již studena — mrtva. Hlavu měla opřenou o pravou ruku a loket ruky o stůl, kdežto svislá levice dosud želízko na vlasy křečovitě svírala. Na rukou a na krku měla zlaté náramky a perle. Oděna byla v bílý, hedbávný šat. Obličej byl obrácen k zrcadlu. Mrtvola dívala se do zrcadla a ze zrcadla pohlížel na nás její obraz. Bylo to skutečně děsné divadlo, při mdlém kmitání světla patřiti takměř na dvě mrtvoly — na skutečnou před zrcadlem a v zrcadle na její obraz — jak tu proti sobě sedí a jedna na druhou hledí. Při bedlivějším pozorování mrtvoly Karoliny znamenali jsme kolem její rtů nádech marnivého samolibého úsměvu, jehož mrazivý dech smrti nesetřel, ale jako na potupu marnivosti lidské kolem rtů zanechal. Ubohá nešťastná Karolina! Chtěla se vystrojiti za královnu plesu a přistrojila se za nevěstu smrti, která ji zachvátila právě v okamžiku, když na oltář marnivosti oběť kladla. Doufala, že na plesu vzbudí všeobecný obdiv, a nyní každý s hrůzou zraky své odvrací od ní. Karolina musela býti již asi půl hodiny mrtva; bylať již studená a tuhá. Všecky pokusy lékaře zůstaly bez výsledku. Pytváním mrtvoly bylo zjištěno, že Karolina zemřela organickou vadou srdeční. Zlost a rozčilení způsobily náhlou smrt; Karolina stala se před časem obětí své marnivosti. Viděl jsem v životě již mnoho mrtvých, kteří různý dojem na mne učinili. Viděl jsem lidi, jimž ještě po smrti na obličeji znáti bylo, že zemřeli klidně a smrtí spravedlivých; viděl jsem též lidi, kteří násilnou smrtí zemřeli a na jejichž obličeji se všecky ty hrůzy zračily, jež ubožáci v poslední hodince trpěli: ale tak děsného dojmu neučinila na mne mrtvola žádná, jako tato do plesu vystrojená mrtvola s marnivým úsměvem

kolem rtů a s želízkem na vlasy v ruce, před zrcadlem sedíc. Jdeme a nevíme — kam. (*J. Kypet.*)

Při jedné maškarádě *ve Vídni* l. P. 1870 vábila jedna horlivá tanečnice zvláštním svým jednáním veškerou pozornost na sebe. Lékař přítomný ji pozorovav dosvědčil, že se náhle zbláznila a nešťastná dáma musela býti zavedena do bláznice. (*Škola B. Srdce 1870.*)

Právě před několika nedělemi povstala z nebezpečné dlouhé nemoci jistá *žena*; uhnala si ji tančením o masopustě, dostala totiž silný krvotok a byla dlouho v nebezpečenství života. (*Čas. Ludmila 1878.*)

V Záhřebě tančil jistý učitel na plesu se židovkou, ale maje nohy seslabené dnou padl tak nešťastně, že si jednu nohu zlomil. (*Čech 1879.*)

d) Varuj se ho; zvláště v postě!

Sv. *Eligius*, biskup, když jedenkráte na den sv. Petra na jisté faře proti divokým tancům a podobným kratochvílím horlil, rozhněvali se mnozí naň, že úklady životu jeho strojili. Eligius ale jim pohrozil trestem Božím a ten se i vyplnil, ano padesáte tanečníků duchem zlým se posedli. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Císař *Bedřich IV.* říkával, že raději zimnici se podrobí, než aby k tanci se odhodlal. (*Mehl. př.*)

Dvě *dcery* prosily jedenkráte svého otce, aby jich dovolil do města na trh, kde chtěly zajíti k tanci. „To se nesluší pro vás," pravil otec, „já vás vychoval v nevinnosti; tam byste se mohly zkaziti." „Vždyť ty a ty," předstíraly dcery, „také tam půjdou." Načež odpověděl otec: „Již mnozí a mnohé tam chodili, však ztratili zdraví, ano i život, a co více, svou čest, svou nevinnost. Chtěly byste jich v tom následovati? Nechtějte býti jako ovce, z nichžto, když jedna do propasti skočí, všecky skákají za ní. Jsouť to zvířátka nerozumná, člověk ale má rozum a kdo chvátá v záhubu, proto že to jiní činí, je také tak hloupý, jako ta ovce." (*Podstr. výklad*)

Kornelia, zbožná paní, kdykoliv proti své vlastní vůli s manželem musela tančiti, dala si do střevíců hrách, aby při tanci bolest a nikoliv rozkoš pocítila. (*Hunolta kázaní.*)

Slečna *Viktorina z Galard-Terraube* upoutala v 16. roce věku svého pro svou krásu, živost a duchaplnost mnohé na sebe. Tu byla pozvána do plesu na tanec a matka ukázala jí pozvání a zkoušejíc ji otázala se, co má odpověděti? Dcera odvětila: „Musím odříci." „Ale jakým spůsobem?" vyptávala se matka dále. Načež dcera: „Nesmím žádné výmluvy užiti, neboť při budoucím pozvání musela bych opět jiné hledati. Poncjprv jsem pozvána a proto zcela určitě odpovím: Umínila jsem si, žádný ples a tanec nenavštíviti." A matka byla s odpovědí tou zcela srozuměna. (*Quillois.*)

R. 1846 dávali v jednom *slezském městečku* v postě starému faráři jako na potupu ples. Bylo to v sobotu. Tu ale povstal oheň, mnozí shořeli, jiní pak velmi se popálili a v brzku zemřeli. Všickni pak poznali v tom trestající ruku Páně. (*W. Sonntagsbl.*)

11. Žert.

a) V čas prospívá, v nevčas a špatný škodí.

Sv. *Berno* žádal Viléma akvitánského, aby v Clugny klášter si směl vystavěti, ana se mu krajina velmi líbila. Avšak vévoda odpověděl: „Tomu nemohu svoliti, protože zde chovám lovecké psy." Načež žertem vece Berno: „Pane, zde lehká pomoc; vyžeute psy a přijměte sem mnichy!" Odpověď ta se Vilému tak zalíbila, že svolil, aby klášter v Clugny se vystavěl. (*Čas. Filotheca.*)

V Berouně žije schudlý muž B., jenž v potu tváře vydělává chleb svůj a jehož hlavní podporou jest v Hamburku zaměstnaný syn. Letos v dubnu obdržel chuďas telegram, aby ihned pospíšil k umírajícímu synu. Ubožák prodal, co měl, aby sehnal na cestu. Když však, všecek rozčilen, vstoupil do bytu synova, nalezl jej veselé mysli a úplně zdravého. Zde teprv se vysvětlilo, že s ubohým starcem ztropil si nepředložený a nejvýš trestuhodný tento žert jistý přítel jeho syna. Nyní upoután jest chuďas následkem leknutí, dlouhé cesty a rozčilení na lůžko a bezpochyby hrubý

žert nerozumného panáčka životem zaplatí. (*Čech 1878.*)

V Jablonném odbývána svatba dívky Marie Freudenthalovy, která si brala bohatého selského synka. Jak již na venkově bývá, dovedli svatebníci mladý párek domů k hostinč za hlučné střelby z pistolí a pušek. Když pak při hostině všeobecná veselost dostoupila svého vrchole, odebrala se mladá žínka do kuchyně, kamž ji mladý manžel následoval. Veselá žínka schovala se mu za děvčata, muž ji chytal a nemoha ji hned chytiti, chopil se pušky, stojící v kuchyni v koutě a žertem namířil. „Strašáků se nebojím," laškovala mladá choť, „jen střel!" Mladý muž, maje za to, že puška není nabitá, stiskl kohoutek. Ale, ó hrůzo! rána vyšla a žena, přímo do srdce střelena, sklesla na zem a za nedlouho skonala. Poslední slova její byla slova útěchy nešťastnému manželi, jenž u její smrtelného lože zoufal. (*Tamtéž.*)

V Hrotovicích se objevovala jisté blouznivé děvečce jakási postava, zahalená bílým hávem od paty až k hlavě. Jednou jí poručila, aby se šla utopit, že jí odbila poslední hodinka. Pokusila se, ale voda ji nechtěla přijmouti. Schovala se z bázně za seno na půdu, aby ji smrt nenalezla; ku podivu i tam ji našla její pronásledovatelka a ještě ji přikryla slamou a tak celých devět dní vydržela v zimě a hladu. Vše do času! Smrt poznána v osobě vlastního hospodáře. Děvečka dána do nemocnice, na rukou a nohou velmi omrzlá a se smrtí zavedeno soudní vyšetřování. (*Tamtéž 1880.*)

Karel K. z V. u Melníka byl, vraceje se domů z beřkovského cukrovaru, v lesíku nedaleko V. přepaden a o 300 zl. oloupen. Přijda domů ulehl a z leknutí dostal horečku. Za chvílku na to vstoupí do světnice starší jeho bratr a s hlasitým smíchem hodí uzmutou tobolku s 300 zl. na stůl. Byltě sám vlastního bratra ze žertu přepadl a oloupil. Vida však, v jakém stavu bratr jeho se nalezá a slyše nářek jeho manželky a pěti nedospělých dítek, odešel do stodoly a tam se z revolveru střelil dvakráte do hlavy. Na štěstí jest poranění jen lehké. (*Tamtéž 1878.*)

Karel, král akvitánský, druhý syn císaře Karla II., navracel se jednou s družinou z honby domů. Tmělo se již. Nedaleko paláce potkal Karel přítele Alauna. I učinil si žert, dal družině znamení, aby vytáhli meče a všickni obklopili nyní Alauna volajíce: „Zabte ho!" Alaun, neznaje v soumraku Karla, bránil se mečem a tu Karla tak nešťastně na hlavě poranil, že následkem této rány za dvě leta zemřel. (*Stollberg.*)

Jistý mladý *manžel* chtěl choť svou postrašiti. Vypůjčil si v její nepřítomnosti rakev, postavil ji do prostřed světnice, rozsvítil kolem ní svíce a obleknuv se do rubáše lehl si do rakve. Sotva že byl s přípravami hotov, otevřela mladá choť dveře a spatřivši rakev se zdánlivou mrtvolou chotě klesla k zemi svíjejíc se v křečích. Několik minut ležela bez vědomí. Nescházelo mnoho, že by byl lehkomyslný žert skončil opravdu tragicky. (*Čech 1876.*)

Jistý *zámečnický učeník* nesl měch k opravě. Na ulici potkal (v Praze) kamaráda, ševcovského učeníka, a chtěje si z něho ztropiti žert, fouknul mu měchem do obličeje. Ve měchu však byly železné piliny, které se hochovi dostaly do očí a tak obě zranily, že jest se obávati, aby chuďas neoslepl. (*Tamtéž 1879.*)

Siconulf, kníže ze Salerma, navracuje se se spojencem emirem Abdul-Fadarem ze šťastné výpravy a jda po schodech vzal emíra žertem, aby sílu svou ukázal, pod rukama, vyzdvihl a nesl až nahoru, kdež ho srdečně objal a políbil. Avšak pyšný Saracen cítil se žertem tím velmi uraženým, opustil ihned Salermo, nedbaje na přívětivá a chlácholivá slova Siconulfova, i s vojskem a přešel k nepříteli, Radelchisu, vévodovi z Beneventu, a co největší nepřítel Siconulfův zpustošil strašně knížectví Salermo. (*Stollberg.*)

Na Smíchově praskla v červnu roku 1878 jistému kočímu na sudu lihem naplněném obruč a lih počal vytékati na ulici. Jistý nerozumný metař v žertu vytáhl sirku a zapálil jí na ulici vyteklý lih. Týž vzňal se mžikem a kdyby byl plamen také vůz a onen poškozený sud zachvátil, bylo by se stalo velké neštěstí; na štěstí podařilo se udusiti plamen. (*Čech 1878.*)

Někteří občané *v Soběšicích* sešli se o svátcích v tamnějším hostinci, kde k nim přisedl také výměnkář Fr. Šima. I nutili ho do pití, pravíce, že vše zaplatí a když už byl dost spitý, namíchali rozličných kořalek do piva a skoro mocí mu to lili do krku. Polomrtvého odnesli pak domů, aby se prospal, chudák Šima se však více neprobudil. Trestní vyšetřování je zavedeno.

(*Tamtéž.*)

Dvacítiletý *Fr. Springer* přišel dne 6. července 1877 do Ctiměřic u Říčan navštívit svého bratra. Tento chtěje ho žertem postrašiti, uchopil v síni stojící pušku a namířil na bratra. Mysle, že ručnice není nabita, spustil. Rána však vyšla a Fr. Springer padl k zemi. Broky vjely mu do pravé tváře.

(*Tamtéž 1877.*)

Jeden *studující* zemřel na souchotě. Několik druhů jeho umínili si, že u něho budou v noci bdíti. Jeden šel v 11 hodin večer pro víno a tu vyvedli ostatní žert. Dali mrtvého do vedlejší komnaty a jeden vzal na sebe rubáš a položil se do rakve. Když pak onen víno přinesl, pili a žertovali a žádali toho, co víno přinesl, aby zemřelému pil na zdraví. Sotva že tak učinil, povstal druh z rakve, aby se, jak bylo umluveno, poděkoval. Tím ale se ten, co přinesl víno, tak ulekl, že mrtev sklesl k zemi.

(*Leop. Chimani.*)

Na den sv. Mikuláše vyráželo se v obci *Václavech* u Rakovníka několik výrostků hrou v karty. Jeden z nich nacpal jistému J. Rohrovi do dýmky střelného prachu, načež ho nutil, aby si zapálil. Sotva že to učinil, vzňal se prach a popálil Rohra tak silně v obličeji, že musel lékařskou pomoc hledati.

(*Čech 1877.*)

b) Nevěrecký netrp!

Sv. *Hugo*, opat z Clugny, žerty nevčasné a vůbec nenáviděl a každého, kdo je pronášel, káral. (*Wiser.*)

Vzkříšení.

Jeho možnost a jistota.

a) Jest možné.

V ruce zprachnivělé již *mumie* egyptské nalezla se i seschlá cibule, tak že sotva již cibuli se podobala. I ovlažili ji a hle, v brzku oživla a počala růsti a zelenati se, ačkoliv jistě více než dva tisíce roků s mrtvolou lidskou pohřbena byla. Takovou moc ku vzkříšení vložil Tvůrce do cibule, neměl by ji vložiti i do těla lidského? (*Schubert.*)

Kristus vstal z mrtvých a podobně i my (*Řím. 8, 11.*). Písmo sv. mluví o vzkříšení mnohých. Tak na hrobě Elisea vzkříšen jest jeden mrtvý (*4. Kr. 13.*). Kristus sám vzkřísil dceru Jairovu, mládenečka v městě Naim a Lazara; sv. Petr vzkřísil Tabitu (*Sk. ap. 9, 36.*).

Sv. *Irenej* píše, že bludaři nikoho nemohou vzkřísiti, jakž učinil Kristus.

(*Ad. haer. II., 56.*)

Sv. *Benedikt* vzkřísil jednomu rolníku syna, podobně učinili i sv. Martin tur., sv. František xav. atd., sv. Stanislav povolal mrtvého za svědka proti Boleslavu II., králi polskému.

U dvora jednoho *krále*, jenž nedávno se stal křesťanem, nalezal se i šlechtic jeden, kterýž proti víře katolické mnohé námitky činil. Král povolal jednoho kněze, aby šlechtici námitky jeho vyvrátil a ho obrátil. I zavedena rozprava a z dlouhé řeči šlechticovy seznal kněz tři námitky a sice proti těla vzkříšení, všeobecnému odhalení hříchů a zahanbení hříšníků. I vyvrátil mu první námitku takto: Kdo všemohoucnost Boží dobře zná. sezná, že Ten, jenž všemu, co dýchá, život dává, mu život může i vzíti; obé jest proň stejně snadné. Ať se prach zprachnivělého těla kamkoliv rozpráší, všude jest v rukou Božích a Bůh o něm co vševědoucí všude ví; my arci to pochopiti tak snadno nemůžeme. Pravil jste, že tatáž látka snad ve víceru tělech zemřelých se nalezala a komu tedy v čas vzkříšení bude náležeti? Avšak jest otázka, byla-liž tatáž látka ve víceru těl. Ostatně pozbýváme ustavičně těla svého a nabýváme jiného. Hubneme a zase tloustneme a přece máme totéž tělo. Jak malé jest tělo u nově narozeného dítěte. Člověk dospělý má velké tělo; otázka, jest to totéž tělo, co měl, když se narodil? To jest tajemství našeho času, proč bychom nechtěli tudíž i budoucímu ta-

jemství věřiti? proč bychom to nevěřili Bohu, jehož mocí a moudrostí svět tento povstal? Aniž se potřebujeme strachovati, kam ta všecka těla se vejdou, o to se postará Bůh. I ta námitka, bude-li míti tělo naše tutéž tvářnost, jest malicherná; nejvýš moudrý Bůh zajisté i moudře vše zařídí.“

(Bonaventura.)

b) Jest jisté, čemuž i pohané věřili.

Již *Ezechiel* ve starém zákoně měl vidění o z mrtvých vstání, kterak se stane. *(Ezech. 37, 1—14.)*

I sv. *Jan*, evandělista Páně, popisuje z mrtvých vstání.

(Zjev. sv. Jana 20, 11—13.)

Sv. *Marta*, sestra Lazarova, pevnou víru svou ve vzkříšení vyznala, když o bratru svém Kristu pravila: „Vím, že vstane bratr můj při vzkříšení v den nejposlednější.“ *(Jan 11, 24.)*

Když sv. *Taciana Dula*, mučenika, vladař pohanský se tázal, bude-li také vzkříšení z mrtvých, odpověděl tento: „Ovšem, nebo jak by mohl Bůh souditi svět, kdyby se mrtví nevzkřísili?“

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Eutyches, který vzkříšení těl nevěřil a i knihu proti němu psal, v nemoci své znamenav, že se blíží poslední hodina života jeho, blud svůj veřejně odvolal; nebo u přítomnosti mnohých vzav kůži těla svého do ruky, několikráte tato slova opakoval: „Věřím a vyznávám, že my všickni těly svými z mrtvých vstaneme, i bloudil jsem velice, že jsem tomu na odpor smýšlel a učil.“ Učiniv toto vyznání víry, odporučil ducha svého Bohu a usnul tiše.

(Sv. Řehoř I.)

I mnozí pohané se těšili z mrtvých vstáním.

Zdáť se mi, že na jisto můžeme přijmouti, že lidé z mrtvých povstanou, i že pak dobrým dobře, zlým se zle povede. *(Plato.)*

Vše toto pomine, ale nezahyne i smrt, jíž tak mnozí se bojí, život zastaví sice, avšak neodejme na vždy. Den nastane, kterýž nás zase na světlo přivede a protož může každý dobré mysli odcházeti, jelikož se zase navrátí. *(Seneka.)*

Zend-Avesta praví: Zoroaster tázal se kdys Ormuzda: „Vítr odnáší prach mrtvol, voda ho přijímá, jak stane se z něho zase tělo, jak povstane mrtvý?“ Načež Ormuzd: „Já držím rozsáhlého, na nesčíslné hvězdy bohatého Asmana (nebe) ve vzdušném moři, jsem stvořitel všech věcí. Zajisté spatří jednou tvé oči vzkříšením vše obnoveno, oživeno. Kosti dostanou žíly a svaly a po vzkříšení neoddělí se více; neboť v tom čase vydá změněná země kosti a vodu a krev a rostliny a vlasy a oheň a život, jakož bylo na počátku věcí. Člověk opět se objeví na zemi.

(Šmída: hist. kat.)

Peršané věřili, že po boji nastane vzkříšení.

Egyptčané právě za tou příčinou balzamovali mrtvoly a věřili, že duše do jiného tvora putují.

Podobně i věřili Indové, temně Řekové a Římané. *(Krönes: Real-Lex.)*

c) Příčina odporu jest tělesenství.

Těl z mrtvých vstání nechtěli věřiti Saduceové *(Mt. 22, 23.; Sk. 23, 8.)*; za času sv. apoštola Pavla: Hymenaeus a Filetus *(2. Tim. 2, 17.)*; Marcion; Basilides; Carpocrates; Saturnin; Apelles a bludaři manichejští, valentinianští, basilinianští, valdenští a albigenští. Za našeho pak věku upírají ho i přemnozí protestanté. *(Val. Jan Jirsík.)*

Důstojník *Manstein* slyše o komsi, že nevěří v těla vzkříšení, zvolal: „Jistě člověk ten žije jako hovado chce v zemi zůstati.“ *(Podstr. výkl.)*

2. Tělo bude oslaveno.

Sv. Pavel mluví o oslavení těla našeho *(Fil. 3, 21.)*.

Třidcet dva roky po smrti sv. *Antonína* pad. vystavěli kostel jemu ke cti a vložili do něho jeho ostatky a tu nalezli celé tělo zetlelé až na jazyk, jenž byl neporušený. Sv. Bonaventura, jenž byl přítomen, políbil ho uctivě, řka slze: „Ó šťastný jazyku! jenž nepřestáváš Boha chváliti, jenž mnohých ku chvále Boží jsi povzbuzoval. Nyní ukázal Pán, jak velmi jsi Mu milý!“ *(Butler.)*

A kdo z nás by neznal neporušený jazyk sv. *Jana Nep.*, jenž v chrámu u sv. Víta se přechovává!

Kdo nezná krev sv. *Januaria*, mučeníka, která v Neapoli v nádobě se chová a každoročně tekutou se stává!

Podivné proměnění těla po zmrtvých vstání objevilo se částečně na mnohých svatých po jich smrti. Tak na sv. Lidvině; sv. Františku z Assisi; sv. Janu Sarkandru. Když sv. František z Assisi odevzdal Bohu duši svou, proměnilo se všecko, což nedokonalé na jeho těle bylo; vrásky vysokého věku jeho se ztratily a skvěla se na něm krása věku mladistvého; oči jeho byly jako nevyhaslé, takže nikdo nemohl věřiti, že by mrtev byl. *(Ludv. Blosius.)*

Sv. *Romuald*, syn vévody ravenenského, spatřil sv. biskupa a mučeníka Apollinarise, když jej vroucně o jeho přímluvu vzýval, pojednou v biskupském rouchu a lesku nadpřirozené jasnosti před sebou státi a jasnost jeho byla větší jak slunce. *(Sv. Petr dam.)*

Když sv. *František xav.* zemřel, položili mrtvolu jeho vápnem, aby tím dříve zprách nivěl. Když ale za půl třetího měsíce hrob jeho otevřeli, aby se podívali, zdaž maso již shnilé jest a aby kosti jeho s sebou do Indie vzali: nalezli i obličej i celé jeho tělo zcela čerstvé a když mu pravou nohu rozřízli, vyprýštila se krev a spolu libá vůně. A tak zachovalou mrtvolu tu nalezli i po dvou letech, tak že Diaz Corvoglio, který sv. Františka dobře znal, zvolal: „Ach, onť žije!“ *(Zollnera: kat. káz.)*

Když sv. *Jan z Fakundo* zemřel, zastkvěla se tvář jeho krásou podivnou a i mnoho zázraků se stalo jeho přímluvou. *(J. Bílého: Legenda.)*

Tělo sv. *Kateřiny boloňské*, která r. 1463 zemřela, nalezlo se později tak krásné a zachovalé, jako by světice ta ještě žila a vůně líbá rozprostírala se kolkolem. *(Zollnera: kat. káz.)*

Sotva že sv. *Marie Majdalena z Pazzis* skonala, občerstvilo se její dlouhou nemocí a tuhou kázní vychudlé tělo a stalo se tak krásné a skvělé, že všickni, kteříž tu stáli, radostným úžasem a vroucnou nábožností se naplnili a dívánim se ani nasytiti nemohli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Neporušená zůstala ruka sv. *Oswalda*; z ostatků sv. prvomučeníka *Štěpána* rozšiřovala se líbezná vůně.

3. Sílí v utrpení i smrti.

Vzkříšení věřili a jím se těšili:

Job na hnoji sedící *(Job. 19, 25—27.)*.

Proroci: Isaiáš, Ezechiel a Daniel *(Is. 26, Ez. 37, Dan. 12.)*.

Sedm bratří makabejských s matkou svou *(2. Mak. 7, 9—23.)*.

Judas, poslav peníze na oběť do Jerusaléma *(2. Mak. 12, 43.)*.

Marta *(Jan 11, 24.)*.

Pán Ježíš učil Saducejské *(Mat. 22, 31.)*.

Sv. Pavel před vladařem Felixem *(Sk. ap. 24, 15.)*, před farisey *(Sk. ap. 23, 6. až 7.)*.

Sv. *Arkadiu*, mučeníku, že nechtěl modlám obětovati, byly všecky údy useknány a sice nejprv prsty u rukou a nohou, pak hnáty, lokte, ramena, jakož i chodidla, holenč, stehna a kyčle, až pak co pouhý trup v krvi své plyna ležel, tak že sami katané a přítomní diváci slzíce trnuli. Arkadius ale hleděl s nevýmluvnou radostí na své vůkol ležící údy, vece: „Ó blažení údové, nyní teprv jste mi mili, ješto v pravdě Bohu náležíte, jsouce mu za oběť přinešeni. Nikdy jsem vás tak nemiloval, když na mém těle jste byli. Tak zajisté přislušelo se, abychom na čas od sebe odloučeni byli, abych vás opět jednou nesmrtelné přijal. Vy jste teď údové Kristovi a již poznávám dobře, že Kristu přináležím!“ *(Frencla: Postilla.)*

Sv. *Jakub*, zmrzačelý, měl jazykem Božského Spasitele zapříti, rukama bohům obětovati kadidlo, nohama obraz Ukřižovaného šlapati. Než neohroženě povstav proti vrahům pravil: „Jak se můžete domnívati, že bych údů svých, any Bohu zasvěceny jsou, zneužívati mohl? Vytrhněte ž mi jazyk, utněte ruce a nohy, to můžete učiniti, ale proto nezapru Boha a Pána svého!“ A nyní nastalo mučení po celých 9 hodin; jeden úd po druhém mu odňat; než statečný mučeník volal, sladkostí a vnitřním potěšením naplněn: „Jdi jen, ruko má; jdi jen, noho má, jdi jen, jazyku můj atd. V den soudu a z mrtvých vstání věčný Stvořitel vás zase všecky shledá a v celek krásný sloučí. Jemu jste sloužily, On vám za to odplatí!“ *(Lohn. bibl.)*

Sv. *Josef Oviolo*, španělský kněz, jenž po celý svůj život neunavně o spasení

své a svého bližního pečoval, pozoruje, že brzy zemře, došel si k známému řemeslníku a řekl mu: „Milý příteli, prosím tě, půjč mi postel, neboť brzy zemřu.“ I ulehl si na vypůjčenou postel a očividně chřadnul. Když ti, co ho navštívili, plakali nad jeho bolestmi, vece jim, „Buďte jen, přátelé, veselé mysle; Bůh mne vzkřísí k novému životu a přijme do své říše, kdež budu Jeho jmeno na věky velebiti a na věky Jemu chvalozpěvy prozpěvovat.“ A zpívaje skončil r. 1703 život svůj tiše.

(*Zollnera*: *káz.*) .

Sv. *Ignác*, mučeník, maje lvům předhozen býti, těšil se, že povstane co krásné, velebné slunce. (*Jeho životopis.*)

Když se tázali umírající matky mé — sv. *Moniky* — zdaž se neleká zanechati těla tak daleko od vlasti, odpověděla: „Nikde není daleko Pánu Bohu; a není se obávati, aby nevěděl v den poslední, odkuď by mne vzkřísil.“

(*Sv. Augustin.*)

Peršan *Barachjesus* byv pro víru katolickou od soudců napomenut, aby tělo své na zmar nepřivedl, odpověděl: „Já jsem tělo své sám nestvořil a neuvádím ho také sám na zmar. Jesti pak Jeden, který je stvořil a Ten je zase z mrtvých vzkřísí a za to od vás požádá počet, proč jste je zrušili.“ Na to byl bičován, rozřezán a roztrhán.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Kněhtiskař *Franklín* pamatoval vždy na smrt, o čemž svědčí náhrobní nápis, jejž si sám sepsal: Zde leží tělo Benjamína Franklína, tiskaře — jako deska staré knihy — jejíž obsah vytržen a která názvu a okrasy zbavena jest — k potravě červům; — práce však není ztracena — vyjdeť, jak se důvěřoval, ještě jednou — v lepším vydání — rozmnožená a poopravená od původce.

(*Benj. Franklín.*)

Jistému Peršanu *Jonáši* byly pro víru prsty u rukou i prstce u nohou usekány, při čemž tryznitelé jeho se mu posmívali, říkouce, že prsty jeho rozsívají, že pak v čas žní jich mnohem více naklidí; načež on zmužile odpověděl: „Tohoť nebude, než vím, že Pán mé celé tělo obnoví i oslaví v den odplaty.“ (*Lohn. bibl.*)

Jistý vznešený *pán* zabloudil kdys, vdáliv se od svých, v lese a zaslechl tu najednou líbezný hlas, hlasu andělskému se podobající. I jel za hlasem a spatřil před sebou chudého, v nuzné hadry oděného, malomocného muže, an v houšti hnijící maso s těla svého snímá a na zem vrhá. „Ó ubohý člověče!“ jal se tu šlechtic mluviti, „kdo pak to asi zpíval prvé v této pustině?“ „Já, milý pane!“ odvětil malomocný. „Jak můžeš zpívati,“ vece na to šlechtic, „an bys ve své bídě spíše měl naříkati?“ Načež malomocný: „Zpíval jsem a sice z radosti. Vímť, že mne od nebe dělí jen toto tělo mé a protož čím více vidím, že hnije a zaniká, tím více se raduji, děkuje Bohu vřele, že již brzy osvobozen budu a pravého pokoje nabudu.“ (*Rodriguez.*)

Pionius, mučeník, maje budoucí vzkříšení na mysli, vesele se ubíral k popravišti a konečně na kůl přibit zvolal: „Ó kéž lid mou smrtí by byl přesvědčen, že vskutku z mrtvých vstaneme!“ (*Šmída*: *Repertorium.*)

Theodosia, mučenice, nebála se mučidel, alebrž vesele pozdravila spoludružky a druhy, říkouc: „Ó jak šťastni jsme, že za Krista můžeme trpěti. Vytrvejme jen ve víře a brzy vstaneme opět k novému životu. Nuže, mějte se dobře.“ (*Šmída*: *Repertorium.*)

Tomáš Morus, kancléř anglický, těšil se několik dní před odpravením, že vstane z mrtvých, že při smrti jen oděv — tělo — se sebe svlékne.

Vzkříšení Krista;

viz: „Ježíš B 4.!“

Vyznání apoštolské;

viz: „víra 6!“

Zahálka.

A. Tělesná.

1. Její ohavnost a trestuhodnost.

b) Jest ohavná; počátek vší nepravosti.

Již nejstarší zákonodárcové považovali zahálku za pramen vší neřesti. Tak v Egyptě pod trestem smrti musel se každý na konec roku vykázati, čím se po celý živil. Dle zákona Solona, Drakona, Pisistrata a Perikla byl lenoch vypovězen do vyhnanství.

(Feierstunden.)

Alexandr velký říkával: „Pracovati jest královské, lenošiti otrocké.“

(Podstr. výkl.)

Kleomenes, král spartánský jsa otázán, proč by nepřátele, které v tolika bitvách přemohl, zcela nezničil, dal za odpověď: „Jak neupadli bychom, kdybychom žádného nepřítele neměli, v zahálku, kteráž jest počátek vší nepravosti?“

(Hunolta káz.)

b) Jest trestu hodná, ač ji svět miluje.

V Amstrdámě mají výborný prostředek proti lenosti. Lenocha dají do úzké dobře uzavřené světničky, kdež toliko jedno povyšenější místo se nalezá. Do této světničky teče voda a nemůže jinak býti odstraněna jedině pumpou zde stojící. Nechce-li tedy lenoch ve vodě se utopiti, musí pumpovati.

(Kal. Moravan 1861.)

Před branou radního domu v městě *Gentu* prosil jednou jistý žebrák radních pánů ze zasedání se ubírajících o almužnu, předstíraje, že od mnoha let trpí na tajný neduh, kterýž pojmenovati se ostýchá. I dala se mu hojná almužna. Když pak se na to vzdálil, poslal jeden z těch radních svého sluhu k němu, aby se ho zeptal, jakou by měl nemoc, že mu chce všemožně lékařskou pomocí přispěti, jestliže se vyjeví? Načež žebravý potutelně se usmívaje, odpověděl: „Trpím na nemoc, která mne činí k práci zcela neschopna a ta jest zahálka,“ načež zmizel. *(Lohn. bibl.)*

Athenští lenochy jako zločince trestali. *(Val.-Max.)*

Bramané, indičtí mudrcové, chlapce lenivé vystrčili z domu. *(Podstr. výkl.)*

Drako, král bithynský, ty, co zahálce oddáni byli, dal kamenovati. *(Faber.)*

Massilienští lenochy z města vyháněli. *(Val.-Max.)*

Nabatenští lenochy a ty, co zděděné jmění promarnili, přísně pokutovali. *(Alex. alex.)*

U Římanů, byl-li někdo nezaměstnán nalezen, hned k obecnímu dílu byl odsouzen. *(Podstr. výkl.)*

Zákonem sardonským pokuta ustanovena jest na zahálku a každý z práce své účet musel klásti. *(Aelianus.)*

I Solon na zahálku trest ustanovil. *(Plutarch.)*

Králové škotští, jako Eugenius IV., Kennethus, Macchabaeus lenochy k práci donucovali a pakli neuposlechli, ze země je vyhnali. *(Böethius.)*

Jistý *Servulus Vakcius* trávil v nečinnosti a rozkoších život svůj a lid mu s jásotem přivolával: „Sláva tobě, Vakcie, ty sám jediný umíš dobře živ býti!“ *(Seneka.)*

2. Škodí tělu i duši.

Archias, král thebánský, sedě při hostině obdržel list s tím doložením, že v něm důležité věci jsou obsaženy. Král odvětil, že tak vážné věci na zejtřek musí odložiti, než v tu noc byl od Sikarů zabit. *(Macana výb.)*

Hannibal dobyv slavných vítězství nad Římany, snadno si je mohl podrobiti; avšak oddav se v rozkošné Campanii nečinnosti, přivedl vojsko své o tvrdou mužnost a cvik a následek toho byl, že pak se zlenošilým vojskem ničeho více nemohl pořídit.

(Jos. Smetany: všeob. děj.)

Když *Karthaginenští* po dlouhé krvavé bitvě zcela zničeni jsou a Římané nad tím všeobecně jásali a se radovali; vzdychal vůdce římský Scipio hluboce sám jediný, řka: Nyní se nalezá náš stát, an nemá žádného zevnějšího nepřítele, v největším nebezpečí; neboť umístí se v něm zahálka a s ní nepravosti a záhuba státu.“

(Hunolta kázaní.)

Pro lenost zahynula města, Sodoma a Gomorrha *(Ez. 16, 49.)*; Adam lenoše zhřešil *(Gen. 2.)*.

Židé na poušti lenošíce, žádali maso *(Num. 11.)*; upadli v modloslužebnost *(2. Mojž. 32.)*.

Zahálkou klesli i Samson u Dalily *(Soudc. 16.)*.

Abner neostříhaje pána svého Saula *(1. Kr. 26.)*.

David, zůstav doma *(2. Kr. 11.)*; Šalomoun oddal se smilstvu a modlářství *(3. Kr. 11, 4.)*.

Apoštolé nemodlili se s Kristem na hoře Olivetské *(Mt. 26.)*.

Lenosti se dopustili: dělníci, nepracujíce *(Mt. 20, 6.)*; služebník, jenž hřivnu zakopal *(Mt. 25, 28.)*; panny lenivé, nemajíce oleje *(Mt. 25.)*; proto i kárá sv. Pavel lenivce *(2. Thess. 3, 10.)*.

Sv. Antonín, biskup florentinský, přišel do jednoho domu, v němž přebývala chudobná vdova s třemi dcerami, kteréž velmi pilně pracovaly a při tom byly velmi bohabojné. I zalíbilo se mu to tak velice, že, když odcházel, udělil jim hojné almužny. Po roce vyptával se na ně, zdaliž by ještě tak pracovité byly a bohabojné? Uslyšel pak k největší žalosti své, že prvnější pilnost jejich i bohabojnost zmizela a že jsou nyní velmi rozpustilé, protože dostavše peníze zanechaly práce a oddaly se zahálce. *(Macana výb.)*

Císař *Konstantin*, ač jinak štědrý k chudým byl a chrámy stavěl, leností svou mnoho celé říši škodil. *(Vollaterranus.)*

Chýše chudého *Mikuláše* stála mezi křovím a bodláčím a ořešinami, kdež Mikuláš si ve stínu hověl, an jeden rolník s vozem naplněným snopy kolem jel, na kterýž vůz Mikuláš závistivě hleděl. Rolník zůstal státi a pravil k Mikuláši: „Kdybys jen tolik půdy vzdělal, na níž sobě hovíš, měl bys více žita, než by na vůz se vešlo. Proč pak nevzděláš půdu kolem domku?“ Mikuláš se zastyděl, polepšil se a kliděl hojně ze vzdělaného pole. *(Kr. Šmíd.)*

Misnia, hříšnice veřejná, šla k sv. opatu Albertu k sv. zpovědi a že nad hříchy velmi plakala, dal jí rozhřešení. Misnia ale upadla zase v brzku v předešlý hříšný život. Milostí Boží však poznavši se přišla kajicně k svatému k svaté zpovědi a tu ji svatý odkázal na druhý den, aby horlivou modlitbou tím lépe se na sv. zpověď připravila. Druhého dne jí svatý pravil: „Přede vším se musíš vystříhati zahálky, neboť ta jest příčinou, že jsi opět do hříchu padla. Budoucně musíš pilně pracovati a se postiti a potom nezhřešíš více a jen pod tou výminkou ti rozhřešení dávám.“ Misnia uposlechla rady té a blaženě skončila život svůj. *(Rambeck.)*

Jistý *mnich*, oddav se zahálce, byl od nečistoty velice pokoušen. Což dozvěděv se opat, navedl některé naň, aby ho vinili z rozličných nepravostí a tím lenivost jeho obrátili v čilou péčlivost, ku kteréž se musel přičiniti, aby se očistil a dokázal nevinnost svou. Když pak po roce seznal, že se ospravedlnění jeho nepřijímá, rmoutil se nad tím velmi. I tázal se ho jednou opat mimochodem, bývá-li posud trápen útoky tělesných žádostí, jako druhdy? Načež tento: „Otče, mně nelze ani živu býti a smilstvo páchati mělo by se mi zachtíti?“ *(Sv. Jarolím.)*

Jistý moudrý *muž*, vida lenocha, an v lenošce se dal nésti, pravil: Tento mladý pán šetří si nohou, aby v stáří tím spíše pěšky běhati mohl.“ *(Šmída Repert.)*

Sigmund, král polský, pro časté odkládání „zítřejší“ nazván, jedině svou nedbalostí na sebe i celou říši velkou záhubu uvedl. *(Podstr. výkl.)*

Statkář sedlal koně, chtěje do města jeti. Viděl sice, že schází koni na jednom kopytě podkovák, pravil však: „Pro jeden podkovák nebude snad zle,“ a odejel. Ještě byl neurazil ani půl cesty, tu ztratil kůň podkovu. „Kdyby tu byla na blízku kovárna,“ řekl sám sobě statkář, „dal bych koně okovati; však tři podkovy také stačí. Kůň však odštípl si na kamenité cestě kousek toho rohu, na němž podkovy nebylo a kulhal. Brzy na to vyskočili dva loupežníci z lesa, aby jezdce oloupili. Na kulhavém koni nemohl jim uniknouti a oni mu vzali koně i s řemením, a i vak jeho a peníze. „Toho bych se byl nenadál,“ prohodil statkář, „že přijdu skrz jediný podkovák o koně.“ Truchlivě a zdlouhavě

vrátil se pěšky zas domů a dětem svým vštípil bystře do mysle pravidlo:

„I v nejmenším nedbalost
spůsobí ti škody dost.“

(Kr. Šmíd.)

Znám jest *Václav*, syn Karla IV., krále našeho požehnané paměti, že se marnotratenství, ukrutnosti, opilství a lenosti tak všecek podal, že i trůnu svého byl zbaven a po třikráte do vězení dán. Aniť jiní slovou: velicí, nábožní, svatí,“ on si zasloužil jmeno: „lenivý.“ *(Macana výb.)*

Nedaleko od nás, vypravuje *Zollner*, žila matka, která byla velmi přičinlivá, a velmi schránila, jak říkala, pro svého miláčka, jedinkého syna. I podařilo se jí a choti jejímu, že synu, když se ženil, odevzdali hezký dům, vynosný obchod, velkou zásobu zboží a ještě deset tisíc v hotovosti, takže syn jen od úroku mohl dobře žíti. Avšak od mladosti na zahálku uvyklý zanedbával obchod zcela a místo aby pracoval, chodil po radovánkách, dával hostiny, hrál o velké peníze a za 8 roků přišel nejen o vše, co od rodičů dostal, ale udělal ještě 4000 zl. dluhu. Nepořádným životem umřeť i záhy po delší trapné nemoci.

(Jan Zollner.)

3. Netrp u jiných; varuj se jí sám!

Pisistratus, athénský král, povolal všecky lenochy na náměstí, dal jim potah a obilí a poručil, aby pole vzdělávali a tak pracovali.

(Pred. u. Kat. 1853.)

Císař *Tiberius* dal jednoho ze svých ministrů, an již velmi stár byl, za věrné služby na odpočinek a vykázal mu značný roční příjem. Ministr dal si tu, uslyšev o tom, máry přinésti, položil se do nich a pravil ku svým: „Plačte, miláčkové a přátelé moji, plačte nade mnou; neboť za živa jsem pochován.“ Což když císař uslyšel, dal si ho zavolati a ptal se ho po příčině, načež tento odvětil, že dán byv do výslužby, za živa pohřben jest, an vydán jest zahálce. Tu ho uvedl císař opět v jeho úřad a přál mu co zmrtvých vstalému štěstí.

(Hunolta kázaní.)

Čínský císař *Vitey* vydal přísný zákon, aby jeho poddaní, zvláště pak ženské, nikdy nezaháleli. Nikdo ba ani manželka císařova nebyl od tohoto zákona osvobozen. A proto jen jako zázrakem bylo ženskou na ulici viděti.

(Mendoza.)

Sv. Adléta, císařovna, nic tak nenaviděla, jako zahálku, protož se ustavičně nějakou prací zaměstnávala a vůbec povinnosti bedlivé hospodyně s největší svědomitostí konala a plnila.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. Antonín, patriarcha mnichů, nežádal sobě nic vroucněji, než aby byl prost vší nečinnosti a zahálky.

(Podstránského výklad.)

Sv. Arduin a mistr jeho Venerius nezaháleli nikdy, nýbrž bez přestání něco pracovali, buď tělesně buď duševně se zabavujíce. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Ctihodný *Beda* nikdy nezaháleł, povždy studiemi se zabýval, čítal, psal, učil a tak všem pokušením těla šťastně ušel. *(Brevíř.)*

Bl. *Jan Berchmann* tak se zahálky bál, že povždy sebou knihu nosil, aby v ní mohl čísti, když někde musel čekati. *(Krönes: Real.-Lex.)*

Jednou spatřil sv. *Ignác z Loj.* tři bratří, kteříž o polednách stáli zahálejíce u vrat. I šel k nim, káže jim, aby bez prodlení odnesli hromadu kamení na blízku ležící do nejhořejšího patra. Po třech měsících nalezl tytéž bratry u též brány opět zahálející. I museli na rozkaz jeho opět kamení to na předešlé místo odnésti, při čemž jim dával výstrahu: „Nic není služebníku Božímu nebezpečnějšího než zahálka. *(Mehlera příklady.)*

Sv. Lidvina napomínala přítelkyně slovy: „Nebuďtež nikdy, milé přítelkyně zahálčivy; zahálka jest hrob ctnosti a matka hříchu, zvláště pak pro panny jest jed.“ *(Mehlera příklady.)*

Sv. opat *Markulf* všemožně zahálku od svých mnichů zaháněl a jim práci ukládal, říkávaje: „Zahálka jest polštář ďáblův.“ *(Rambeck.)*

Sv. Paškal Baylon, pasák, úhlavním byl nepřítelem vší zahálky a proto vše, co dělati měl, dělal v určitý čas.

(H. J. Karlíka: Živ. svat.)

Sv. Regina, nechtíc v zahálce tráviti, pásávala ovce své pěstitelky.

(J. Bílého: Legenda.)

V klášteře, v němž sv. *Tomáš* z Villanovy dlel, nesměl žádný bratr lenošiti,

musel buď ve vědách neb v kostele pracovati. Tomáš ve všem tom byl vzorem. *(J. Bílého: Legenda.)*

Opat *Pavel*, jeden z nejzbožnějších poustevníků, uložil si, že každého dne jistou práci z palmových listí udělá. Když pak za rok přemnohými těmi pracemi obydlí své naplněné měl, spálil vše, aby snad do lenosti neupadl. *(Cassian.)*

Ant. Slomšek, arcibiskup, v celém životě svém neznal zahálky; popřával si jen tolik oddechu, co ukládala mu povinnost o zachování zdraví; i na procházkách míval vždy sebou papír a olůvko, aby mohl zaznamenávati, co by právě napadlo mu dobrého. Nestačil-li ku práci den, nastavil noc, odepřev si spaní. *(Čas. kat. duch. 1872.)*

B. Duševní (lhostejnost).

1. Jak si počíná. Škodí.

b) Nerada slyší slovo Boží.

Když *Felix*, místodržitel ,se svou manželkou Drusillou uvězněného apoštola Pavla o spravedlnosti, zdrželivosti a budoucím soudu mluviti slyšel: zarazil se a pravil: „Jen již odejdi, až budu míti čas, povolám tě k sobě.“ *(Skut. ap. 24. 25.)*

První rodiče, zapomenouce na Boha, upadli v hřích *(1. Mojž. 2.)*.

Lidé za času Noema, jsouce nedbali ve věcech Boha se týkajících zpustli a zahynuli, jakož i v Sodomě a Gomorrhě.

David, Šalomoun, mnozí králové, ano všecken lid israelský často zapomínali na Boha a spasení své.

Mnozí Židé za času Pána Ježíše byli vlažni, netečni, o nichž praví, že kráčí cestou širokou, že jsou jen povoláni proti Němu; že na duši škodu trpí.

b) Škodí; bídně končí.

Pro zahálku hrozil Bůh biskupu laodicenskému *(Zjev. 3.)*.

I sv. Pavel na ně žehrá. *(Fil. 3, 18.)*

Panny lenivé nevešly na svatbu *(Mt. 25.)*.

Služebník lenivý uvržen do temností zevnitřních *(Mt. 25.)*.

Dle vlastní zkušenosti a dle zkušenostní mnohých jiných, mohu vším právem říci, že mezi zločinci ze sta bylo padesát ve víře lhostejných čtyřicet nevěrců a deset jen věřících. *(Descuret.)*

V jednom klášteře anglickém žil jistý bratr *Euprepian*, jenž svému řemeslu dobře rozuměl a pilně ho i provozoval, o ctnost ale zachovávání klášterních pravidel málo dbal a ku všemu byl lhostejný. Nadarmo mu vňukal Bůh spasitelná myšlení, nadarmo byl napomínán i slovem i příkladem svých bratří. A hle, když se nebezpečně roznemohl, upadl v zoufalství a viděv před sebou ustavičně peklo, bídně nezaopatřen zahynul. *(Beda ctih.)*

Grünberg, syn bursovníka v Berlíně a směnkáře vedl ve Vídni, kamž ho otec poslal, bohupustý život. Tu měl jednou lístek od kasíra jednoho vídeňského obchodníka, otci zaslati. Z lehkomyslnosti poslal lístek později. Bylo ale již pozdě. Bankrotem jednoho domu obchodnického, přišel strýc i otec jeho o všecken majetek. Otec v zoufalství se zavraždil a syn, neuměje si sám chleba vydobývati, živil se napotom bídně žebrotou. *(Ebersberg.)*

Rada *West* jeda jednou domů nevzal, ač krutá zima byla, cestující do kočáru, ba ani hostinskému neoznámil, by pro cestující pokoj vytopil. Doma byla manželka jeho nemocná a že poslal pozdě pro lék, zmátl se učeník ospalý v lékárně a poslal ubohé jed, následkem čehož mu choť zemřela a i cestující by se málem byli, an pokoj pro ně vytopen nebyl, kouřem z uhlí udusili. Pak arci pozdě již West litoval, že ihned a rád cestujícím neposloužil. *(Kotzebue.)*

Peciválův *Kašpar* tak se nerad modlil a tak nedbale do kostela chodil, že v této jeho duchovní lenosti v celinké dědině pověstným byl. Tím ale také celý jako zpustlý vyhlížel, každému se zošklivil, mnozí se ho zdaleka štítili a vůbec nemodleným ho nazývali. Sám Bůh ho opustil a v ničem žádného zdaru a požehnání mu nedal.

Nad vše dražší nebes radosti
chtěl by's za trošku své vlažnosti?
(Valoucha kat.)

Jistý *poustevník*, jenž se sv. Makariem v témž domě a s ním se modlíval, tak bohat byl milostí, že modle se podle

Makaria druhdy srdečně se rozželel; vřelať v něm milost. Byl mu dán i dar uzdravování a nejen ďábly vymítal, ale i vzkládáním rukou svých léčil na rukou i nohou sklíčené a hroznými neduhy obtížené. Avšak po té stal se nedbalý a oslavován jsa od světa a libuje si v něm, hrdostí nabubřel a upadl v prohlubeň hříchu. *(Sv. Makarius eg.)*

Jistý *zločinec*, byv k smrti odsouzen, vyžádal si před smrtí jistého kněze z jednoho řádu. Když rychle přišel, pravil odsouzenec: „Milý otče duchovní, i já jsem jednou mezi vámi přebýval, i já byl mnichem. Po delší čas jsem byl horlivý a zachovávaje svědomitě pravidla řehole, byl velmi spokojen. Však bohužel pomalu počal jsem býti vlažným, pak jsem se stal věrolomným a utekl konečně z kláštera, dopouštěl se nejhanebnějších hříchů a zločinů, až jsem dospěl, kde mne vidíte. Poslal jsem proto pro vás, milý otče, aby jste zpravil bratří o tom, co jste slyšel a příklad můj byl jim k výstraze.

(Gilbert.)

2. Prostředek: zpomínka na smrt.

Byl jistý *mládenec*, který docela marnostem světským se oddal a nic dobrého učiniti a konati nechtěl. Jemu tedy poradil kněz, aby častěji rozjímal o slovech: „Molem tobě podestláno bude a přikrytí tvé budou červové *(Is. 14, 11.)*. To obměkčilo srdce jeho, že se zcela obrátil a po celý život Bohu horlivě sloužil.

Podobně i jistá vznešená *paní* z příčiny pohodlí a duševní vlažnosti nechtěla žádné těžké pokání přijmouti a konati. Tu jí uložil zpovědník, aby, kolikrátkoliv si ruce své umývati bude, tato slova vyslovila: „Toto maso bude pokrmem červů.“ To pomohlo a žádné pokání nebylo jí napotom těžké.

(Škola Bož. Srdce 1871.)

3. Varuj se jí.

Když sv. *Filipu ner.* ve vysokém věku představovali, že pro stáří a slabost nemůže již tolik snésti, říkával, usmívaje se: „Nebe není pro lenochy!“

(Alverá. Mater.-Sammlg.)

Sv. *František sál.* rozmlouval rád se sv. Františkou z Chantalu o potřebnosti a vlastnostech horlivosti a psal jednou: „Nikdy nejsme u konce, povždy musíme počínati. Písmo sv. píše: Když dokoná člověk, tehdy počne *(Sir. 18, 6)*. Dobré snad jest, co jsme až dosud činili, ale co potom počneme, bude lepší; a pakli jsme toto dokonali, počneme něco ještě lepšího a tak čiňme, pokuď neumřeme.“

(Sv. Fr. sál.)

Sv. Malchus rozmrzel se z počátku velmi na život klášterní a opustil klášter. I upadl v takovou chudobu, že musel ovce pásti. Tu na pastvě pozoroval neunavnou činnost mravenců. I rozjímal sám o sobě, že tak málo se stará o spasení duše své, ana milost Boží se mu podává. I zastyděl se za svou duševní lenost, vstoupil opět do kláštera a vedl tu až do smrti tuhý život.

(Šmída: Repert.)

Zapírání sebe.

viz i: mrtvení se; pokání co ctnost; půst; smysly; střídmost!

1. Jest potřebné; vedeť do nebe.

Sv. *Bohumír* (Gottfried), byl k sobě tvrdý a neuprositelný. Když mu jedenkráte kuchař trochu lepších pokrmů přinesl, pravil bolně: „Nevíš, že tělo se zpouzí, když se mu lahodí?“

(J. Bílého: Legenda.)

Jeden mnich měl pod správou mládence *Pamfilia*, kterýž svatosti života vyučen býti žádal. I vyučen jest jí tak, že se z něho stal velký svatý. A užíval toho prostředku, že každé ráno, když vstal, představoval mu mnich potřebu zapírání sebe samého a říkával: „Dávej pozor na žádosti a náklonnosti své a skrocuj je, abys jim nepovolil. To ostříhá tebe od hříchu a učiní tě dokonalým.

(Macana výb.)

Jistý mladý *poustevník* otázal se staršího, proč z tolika, co po dokonalosti touží, málo jen dokonalými se stávají? „Proto,“ odvětil kmet, „milý synu! že ten, kdo dokonalým se státi chce, musí nejprv žádostem svým zemříti a jen málo jest těch, co oběť tu přinášejí.“

(Zwickenpflug.)

Jistý zbožný *kmet* byv otázán, kterou úzkou cestou se do nebe dostaneme? odpověděl: „Zapíráním sebe!“ *(Šmída: Repert.)*

2. Jím se skvěli.

Alexandr velký, když perského krále Davida porazil a jal, byly i manželky téhož od vojska Alexandrova jaty a vítězi odevzdány. Tento pak nedotknuv se jich, ale poctivě je drže, manželi náležitému, králi Dariovi, odevzdal. Načež pak onen: „Velkého vítězství dobyl Alexandr, zvítěziv nade mnou, ale mnohem slavnějšího, zvítěziv nad sebou!“ *(Frencla: Postilla.)*

Jak velmi se musel *Demosthenes* zapírati a cvičiti, aby, maje několik přirozených vad, za znamenitého řečníka se vycvičil! Ostříhal si vousy a vlasy, aby nemohl nikam jíti a tím více se cvičil. Aby si odvykl ramenem pohybovati, pověsil si meč na rameno; do úst si dal kamínek, aby si odvykl koktati; u burácejícího moře se cvičil v řečnění, překřikuje hlomoz vln mořských, aby hlas měl silný a v shromáždění ho všickni slyšeli. *(Scherer-a Exempel-Lex.)*

Epiklet, mudrc, za pravidlo života svého si učinil slova: Zdržuj se, snášej!“ *(Scherer-a Exempel-Lex.)*

Plato, pohan, začasto jen jednou za den jedl, přemáhaje se; podíl svůj daroval bratřím a nikdy netoužil po nějakém úřadě. *(Krönes: Real-Lex.)*

Sokrates, ač pohan, kdykoliv, maje převelikou žízeň, k studni přišel, navážil si několikráte vodu a zase ji vylil, aby se v zapírání sebe cvičil. Aby měl příležitost zapírati se, pojal za manželku svárlivou a hubatou Xantippu. *(Plutarch.)*

Abraham zapříti se musel, když vyjíti musel z rodné země *(Gen. 12, 4.)*, když obětovati měl jedinkého syna Isaka *(1. Mjž. 22.)*.

Josef *(Mjž. 19.)*, neoddav se tělesným rozkošem.

Davidovi, bojujícímu proti Filištinským, zachtělo se vody, kteráž byla za nepřátely u Betlema. I prosekali se tři silní mužové skrze vojsko Filištinských a naválili vody z cisterny betlémské a přinesli Davidovi. David ale, přemoha se, vylil vodu, a obětoval Hospodinu *(2. Kr. 23.)*.

Judita v stanu smilného Holoferna *(Jud. 13.)*.

Susanna *(Dan. 13.)*.

Eleazar *(2. Mak. 6, 19.)*.

Daniel a mládenci, vzdavše se skvostných pokrmů *(Dan. 1.)*.

Jakub sloužil za Ráchel sedm let a zdálo se mu to málo dnů pro velikost lásky. A když ho Lában obelstil, sloužil u něho sedm jiných let *(1. Mojž. 29, 20, 30.)*.

Ti co o závod běželi, zdržovali se ode všech věcí, aby korunu obdrželi *(1. Kor. 9, 24. 25.)*.

Sv. Pavel *(2. Kor. 12.)*.

Zvláště Pán Ježíš po celý život se zapíral; i sv. apoštolé.

Sv. *Aleš*, vyznávač, opustil tajně nevěstu a dům otcovský a navrátil se po 17 letech do otcovského domu zbídněný a žádal rodičů svých bohatých a urozených, aby ho, ani ho neznali, u sebe podrželi. I učinili mu po vůli, majíce velký zármutek, že jedinký syn je opustil, a tu si vyvolil vedle schodů prostou komůrku, v níž až do smrti od nikoho nepoznán žil. Trpěl i milerád mnoho od domácích sluhů, kteří mu bláznů nadávali, špinou ho polévali a drobty jako psu házeli, což vše trpělivě Aleš snášel. Více ale musel bojovati s city, vídalť denně miláčky své, nevěstu, otce, matku, slyšel, jak se trápí, že o něm ničeho nevědí. A tak ztrávil zde, slouže jen Bohu, 17 let, a teprv po smrti byl od rodičů poznán. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Alžběta*, královna, již co osmileté děvčátko počala tělo své posty a jinou kázní mrtviti, aby tělesnost nad duchem převahy nenabyla. Bojovalať snažně proti své vůli, dusila v sobě samolibost, potlačovala náklonnost k marnostem světským. *(J. Bílého: Legenda.)*

Když jednou sv. *Benediktu* jeden z bratří políček dal, ani dost málo nejsa tím popuzen, i druhou tvář mu nastaviv zuřivost jeho přemohl. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *František Borgiáš* nesl jednou pod pláštěm mísu polévky do vězení a potkal se se svým synem, jenž s četnou družinou mimo jel. I zastyděl se svatý poněkud za to, co pod pláštěm nesl, aby se ale zapřel, vytáhl mísu z pod-

pláště a nesl ji na hlavě, aby ji všickni viděli. *(Sv. Alfons Lig.)*

Sv. *František Borgiáš*, když žil ještě co vévoda v Kandii, byl náruživý lovec sokolů a volavek. Jednou, aby se zapřel, maje celé hejno před sebou, zavřel oči a zplašil ptáky, vzdaje se tak radosti. *(Hunolta káz.)*

Sv. *František Salesius* takovou se skvěl tichostí, že se zdálo, jako by mu byla přistvořena. A přece jen po dlouhém tichém boji a vytrvalém zapření sebe samého se až na vrch křesťanské tichosti dostal, která mu všecka srdce získala. Nebo dle vlastního vyznání jeho byla zlobivost hlavní jeho náruživostí. *(Macana výb.)*

Bl. *Gabriel florentinský*, jsa blízek smrti, dostal pro slabost žaludku chuť na ptáčka, avšak když mu ho přinesli, nedotekl se ho, zapíraje se i v poslední době života svého. *(Bagatta.)*

Sv. *Janu dam.* přikázal Abraham, starý mnich, aby od mnichů upletené koše do Damašku na prodej nesl, s tím doložením, že je pod určitou, ač příliš vysokou, cenu dáti nesmí. I vzal koše, ani slovem neodmlouvaje a chatrně oděn, pospíšil do města, v kterémž druhdy co vysoký úředník v největší slávě živ byl. I nosil veřejně zboží své na prodej, že však cena byla přepjatá, smáli se mu všickni i tupili a haněli jej, což on s pokornou mlčelivostí snášel. Tu ale naskytnul se jeden z předešlých služebníků jeho, kterýž poznav bývalého pána svého, slitoval se nad ním a všecky koše za určitý peníz odkoupil a Jan přemoha takto marnomyslnost a hrdost navrátil se s obdrženými penězi k mistru a pokorně je odvedl. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Jan*, mnich, byl v jednom klášteře v Egyptě zahradníkem a dosáhl 85 roků věku svého. A hle, ač sám ovoce v zahradě obstarával, tak se zapíral, že po celý ten čas až do své smrti žádného ovoce nepožil. *(Bolland.)*

Sv. *Paulín*, římský měšťan, znám pro svou moudrost, aby se před světem ponížil, vzdělával co zahradník půdu.

Sv. *Alexandr*, prvé pohanský mudrc, stav se křesťanem žil mezi uhlíři, by světu ušel.

Colnago, aby se ponížil, přestrojoval se, brával na se škrabošku a běhal se zdechlým psem, jehož za sebou vlekl, po ulicích města, kde velmi ctěn byl, a nechal na sebe jako blázen bláto a kamení házeti. *(Hunoltova kázaní.)*

Král *Karloman*, jemuž se čest prokazovaná zhnusila, odebral se do kláštera a pásl zde dobytek.

Sv. *Sába*, opat, jda jednou v klášterní zahradě po svých pracích, uzřel jabloň přelíbezné ovoce nesoucí. I utrhl si jedno jablko, aby je snědl. Aby se ale přemohl, odhodil jablko, svatosvatě slibuje, že po celý život svůj žádného ovoce více jísti nebude a slib svůj i splnil. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Tomáš akv.* v nemoci své velikou chuť jevil, kdyby jistých malých rybiček k jídlu obdržel. I byly mu brzy opatřeny, chutně připraveny a předloženy; on pak jich nepřijal, aby tak chtíče svého krotil. *(Macana výb.)*

Sv. *Vavřinec Justinian* když mnichem byl, ani v té nejkrutší zimě k ohni nepřistoupil. Jedenkráte zval ho jeden z bratří, aby se šel ohřát a když se zdráhal, chopil se ruky jeho, jež byla celá zkřehlá; i zvolal s podivením: „Ó bratře! velkou horkostí musíš uvnitř rozpálen býti, necítíš-li zimu, kterou jsi zkřehl.“ *(Živ. svat.)*

Alfons, král arragonský, když vojsko Jakuba Candoly k útěku donuceno bylo, musel bez stanu a jídla přenocovati v poli. I podal mu v té nouzi Jan Esenitanus polštářík a bochníček chleba, avšak Alfons nepřijal to, řka: „Nesluší se, aby vládce jedl, ano vojsko lační.“ *(Antonín Panormitanus.)*

Jeden *anachoreta* byl od svých bratří hostů donucen, aby v hodinu jemu neobyčejnou s nimi jedl a když se ho napotom otázali, že snad proto jest smuten, odvětil: „Tehdáž jsem zarmoucen, když se dle vlastní vůle své řídím.“ *(Živ. svat.)*

Kdysi navštívil vznešený *Angličan* trappistský klášter v jižním Francouzsku. Převor představoval mu všecky k věčnému mlčení zavázané bratry, z nichž u jednoho zastaviv se, pravil: „Zde patřte, milý lorde, toť nešťastný vojín, kterýž pro strach utekl z boje a proto zneuctěn v zoufalosti do našeho kláštera vstoupil.“ Při těchto slovech vřela krev řeholníkova: hněv a pýcha sršela mu z očí a hrozný boj duše obrazil se

v tváři jeho, než pohledna na kříž, sepjal ruce, poklonil se pokorně představenému a celý bledý němě z pokoje odešel. Lord pohnut výjevem tímto, tázal se převora, proč že tak zahanbil tohoto nešťastného? „Milý pane!“ odvece on, „ukázati jsem chtěl, jakou moc má do sebe poslušnost, volená z lásky Kristovy. Bratr onen byl jeden z nejstatnějších důstojníků, jenž ve zmíněné bitvě konal divy chrabrosti. Viděl jste boj jeho při křivém obvinění; avšak spatřil jste také jeho hrdinské sebezapření!“ (*Šmída: Repert.*)

Bratr klášterní *Glycerius*, jda skrze vinici, uzřel pěkný a zralý hrozen, any všecky ostatní ještě nedozrály. Pln laskominy chtěl ho již utrhnouti, an mu napadl zákon klášterní. Pykaje svého chtíče, běžel hned k mistru Hilarovi a sám na sebe žaloval. Hilar přihlédaje k dobré vůli a k přímé mysli zarmouceného bratra, povolil mu teď hrozen utrhnouti, slibuje, že Bůh ho před záhubou ochrání. I šel tedy Glycerius a utrhl hrozen, avšak ho z pokory nepožil. (*H. J. Karlíka: Živ. sv.*)

Opat *Hellen*, jda kolem starého stromu, v němžto včely se usadily a cítě libou vůni medu, měl velkou chuť okusiti ho. Již již chtěl kus plástu ulomiti, ale zdržel se, řka: „Odstup žádostivosti!“ „Milý otče,“ pravil jinoch, jenž opata doprovázel, „což jest to něco zlého, med požívati?“ „Nikoli,“ odtušil opat, „přece však jest to hanba a hřích, když starý muž neumí přemáhati své žádosti. Moudré jest, časem i dovolených příjemností se odříkati, aby člověk tím snáze překonal nedovolených.“ (*Mehl. př.*)

Jistý *hrabě* opustiv všecko, co měl, vstoupil do řádu sv. Františka. I pomáhal stavěti klášter a uvolil se, sobě a ostatním bratřím chleba vyžebrávati. Jednou šel o mléko žebrat se džbánem a tu na veřejné silnici potkal své dva syny, ani na koni jeli. Otec se poněkuď zarazil, brzy se ale vzpamatoval, řka k sobě: „Což za chudobu se chceš styděti? Nuže, ukaž veřejně, že ve džbánu máš vyžebrané mléko!“ I uchopil se džbánu a vylil si mléko na hlavu. (*Bellarmin.*)

V bitvě u Wattigny r. 1793 utrpěl podplukovník marquis *z Chastelleru* 11 čestných poranění. Zastřelen byl mu i kůň, tak že na bojišti sláb zůstal ležeti mezi mrtvými. Tu ho spozoroval jeden dragoun od pluku Koburg a nabízel mu svého koně, při čemž břicho si držel, aniž by naříkal. Chasteller tu spozoroval, že ubohý vojín jest na břichu poraněn a že drží v ruce vnitřnosti, které se mu tlačily ven a proto nechtěl koně přijmouti. Teprv na snažnou prosbu vojínovu, že on více císaři prospěti může, koně přijal a když ku svým dojel, lékaře k dragounu poslal, který se šťastně vyhojil a za svou šlechetnost a sebezapření záslužný peníz dostal. (*Vaterl. Jugendfr.*)

Kněz *Filip Jeningen* († 1704) cvičil se vždy v pokoře křesťanské a tichosti a zapírání sebe. Každou nepříjemnost, každé pohanění snášel s radostí a díky, pohlížeje vždy na Krista, Jehož obraz povždy u sebe nosil. Jednoho dne, jda jistou vsí, byl od jedné ženy špinou polit. Nad tím se Jeningen ale nehoršil, alebrž s úsměvem pravil: „Zaplať jí to Bůh!“ (*Šmída: Repert.*)

Když *Karel XII.*, král švédský, co sedmiletý pacholík s matkou jedl, podal psu kousek chleba, při čemž ho hltavý pes tak kousl, až mu krev počala téci. Princ ale zatajil bolest a ubrouskem si zaobalil ruku a stavěl se lhostejným, aby pes nebyl trestán. Zatím ale bolest byla vždy palčivější a že mu krev tekla, bledl. Královna, zpozorovavši blednoucího synáčka, tázala se ho, zdaž mu není nanic, an jí. Princ ale mlčel, až teprv důstojník přítomný zpozoroval, že mu krvácí ruka, načež se mu ruka obvázala. (*Leop. Chimani.*)

Mahomed II., znamenitý císař turecký, měl i jednoho dvořenína, s nímž ve všem se radil a jenž mu pravdu říci povždy směl. Jednoho dne pravil tento k císaři: „Vaše Veličenstvo! všecko se vám obdivuje, jste slunce mezi panovníky, vydobyl jste již přemnohého vítězství a slávy, vládnete přemnohými zeměmi. Avšak stín temný vrhá na slávu vaši, že jste se dal podmaniti ženskou, Irenou totiž, která vás krásou a milostí tak jala, že se nestydíte, dívce se kořiti.“ Tu dal si Mahomed dívku tu předvolati, která milostně a lichotivě k císaři se dostavila. Tento ale, arci ukrutně, před očima dvořenína ji zabil. (*Bussieres.*)

Mamun, král arabský, měl jednou diamant zvláštní krásy a velkosti, který odevzdal dvorskému klenotníku, aby jej zasadil do zlata. Několik dní na to klenotník přijda vrhnul se k nohoum panovníkovým a vyňal z kapsy diamant na čtyry kusy roztlučený, neboť byla těžká kovadlina náhodou padla na kámen drahý a jej rozdrtila. Mamun nezměniv barvu obličeje, dí poklidně: „Nuže, udělej mi tedy čtyry prsteny.“

(*Čas. Zlaté klasy 1855.*)

Jistý *mladík* žádal jednoho znamenitého mudrce, aby ho přijal za žáka. Tento mu ale dříve uložil, aby s odsouzenými provinilci po tři leta kamení k řece do hor nosil. Mladík učinil tak a za tři leta opčtoval prosbu svou a tu mu uložil mudrc, aby ještě tři leta všecken posměch a všecky křivdy snášel, ano svému ubližiteli ještě peníze dal. Mladík i tuto zkoušku šťastně obstál a tu mu mudrc dovolil, aby šel do Athen. U brány potkal se se starcem, jenž se mladíku posmíval a úštipky si z něho dělal. Mládík se nerozhněval, ba stárci se ještě poděkoval. Tu mladíku pravil kmet: „Jdi do školy mudrcké, nebo ty's jí hoden, umě se zapírati.“ (*Herbsta př.*)

Jakýsi *poustevník* jda kdys zahradou a vida tu rozličné zeleniny a ovoce, dostal laskominy na okurku, a chtěje laskominám svým vyhověti, od zahradníka ji sobě vyprosil a domů zanesl. Tu však poznal, jak velice žádostem těla se ještě přemoci dává; protož sobě pevně umínil, okurku tu, vlastně sebe potrestati. Aby okurku měl stále před očima, pověsil ji na místě, kudy mu bylo často jíti a čím častěji se na ni podíval, tím více se přemáhal, tak že se posléze okurky té nejen nedotknul, ale i všecku chuť na ni v sobě dokonale utlačil. (*Klinkáče: Legendy.*)

Soliman, císař turecký, uzřev s hory salachejské město Damašek, jehož krásnému položení a nádhernosti paláců se dost podiviti nemohl, zvolal: „Vítej mi, zemský ráji,“ a vzdechnuv hluboce, pravil: „Ponévadž mi toto krásné město z daru Božího bylo v moc dáno, nevejdu v ně, obávaje se, že by srdce i ducha mého zajímalo a tak bych na nebe zapomněl.“ To řeknuv odešel a více ho nespatřil. (*Macana výb.*)

Před nedávnem byl v Praze okraden advokát dr. *Š.* od jisté ženštiny. Zlodějka byla dopadena při činu a přiznala se též ku všemu. Jednoho dne byl požádán dr. Š., aby hájil při soudu jistou zlodějku. Dr. Š. to přijal, ale nemálo se podivil, když při přelíčení poznal, že má vlastně hájiti zlodějku, která jej okradla. Dr. Š. přijal nevděčný úkol ten a zastával se svěřenky své velmi vřele. Především poukázal k tomu, že učinila tak jen z bídy a nouze, že nepozornost služky jeho, která nechala byt otevřený, k zločinu ji uvedla a že škoda, kterou tím Š. utrpěti měl, nemůže býti nikterak tak veliká, jak se udává. Zároveň vyslovil obhajce pevnou naději, že se svěřenka jeho polepší a podruhé krásti nebude. Soud přidal se k těmto náhledům obhajce a vyměřil na jeho vřelou přímluvu obžalované jen mírný trest.

(*Čech 1876.*)

Když *Theodosius*, Arkadiův syn, cestoval v horku slunečním po Bithynii a žíznil náramně, přinesl mu vojín nádobu, plnou čerstvé vody. I obdaroval ho za tu službu, ale nádobu s vodou mu navrátil, voliv s průvodčími svými žízen trpěti. (*Macana výb.*)

Jistý *vůdce* přemohl nepřítele v krvavé bitvě, zmocnil se polovice říše jeho a pomstil se i nad úhlavním nepřítelem domu svého. Což když se od něho matka jeho listem dozvěděla, odpověděla mu: „Nepřítele umíš poráželi, ale sebe přemoci neumíš. Sebe přemoci jest ale vítězství největší.“ (*Jugendbibl.*)

Zaříkání se.

viz: „proklínání!“

Závist.

1. Její ohavnost.

a) Jest hanebná; neopouští ani v smrti.

Jistý *král* dovolil závistníku a lakomci, aby si od něho cokoliv vyžádali, avšak s tím vyhražením, že ten druhý dostane jednou tolik, než první, co prositi bude. Nyní umlkli oba, ještě každý z nich chtěl druhým býti. Konečně povolil král závistníku, aby nejprv prosbu svou přednesl. A čeho si vyžádal? Dobrého snad něco? nikoliv, tuť by druhý dostal jednou tolik. I prosil, aby mu dal jedno oko vypíchnouti, by druhý přišel o obě. (*Jakob de Vitriaco.*)

Tři závistníci, cestujíce pospolu, nalezli měšec peněz. I sestoupili s koní a posadili se k nim a seděli tak celý den a celou noc, nejedše, nepivše a nespavše, hlídali sebe. Když pak druhého dne král muže ty nalezl, otázal se jich, co činí? I chtěl tu jedenkaždý z nich ostatní dva obelstiti a první pravil ku králi: „Jsme všickni tři závistníci a každý by z nás rád tyto peníze nalezené pro sebe podržel.“ „Jak pak jsi ty závistivý?“ otázal se ho král. — „Tak jsem zavistný, že žádnému, ani svému vlastnímu dítěti nic dobrého neučiním.“ „A já,“ pravil druhý, „tak závistivý jsem, že ani jinému nepřeju, činí-li mu někdo dobře.“ „Já pak,“ doložil třetí, „zlobím se, činí-li mi kdo dobře.“ Načež král: „Dle vašich řečí soudě jste nemocni a nemůžete tudíž peněz potřebovati, ostatně chci vaši nemoc dle možnosti vyléčiti. Tebe prvního dám zavříti, abys nemusel žádnému dobře činiti. Tebe druhého dám odpraviti, abys nemusel na to patřiti, činí-li kdo dobře. Ty pak třetí nedáš se vyhojiti a proto té pošlu do některého milosrdného ústavu, aby tě život omrzel.“ (*Pověsti východních zemí.*)

Císař *Trofilus*, jsa blízek již smrti, dal Theofobusa, kterého ze závisti uvěznil, prvé ještě odpraviti a hlavu krvácející vzav do ruky zvolal: „Nebudu já živ, Theofobuse, nebudeš i ty více žíti!“ a vypustil ducha. (*Engelgrave.*)

b) Jinému nepřeje; všecko zvěstuje.

Ráchel neplodná nepřála sestře Lie plodnost (*Gen. 30, 1.*).

Aman, ačkoliv u veliké přízni a lásce u krále stál, přece závistivým okem hleděl na žida Mardochea. (*Esther 3, 13.*)

Josua, dozvěděv se, že Eldad a Medad, mužové z lidu, dar proroctví na sobě mají, pravil závistivě Mojžíšovi, bratru svému, aby toho netrpěl a jim mlčet poručil. (*4. Mojž. 11, 26.*).

Architofel nepřál Chusajovi, že Absolon rady jeho uposlechl a oběsil se (*2. Kr. 17, 23.*).

Učeníci sv. *Jana křtitele*, uslyševše, že lid davem k Pánu Ježíši se hrne, zlobili se a žalovali to mistru svému. (*Jan 3, 26.*)

Knížata kněžská nepřáli Kristu, že činí zázraky a že dítky Mu přivolávaly: „Hosanna! požehnaný synu Davidův!“ (*Mt. 21.*; *Luk. 15.*).

Kněží a úředníci chrámu a Saduceové nepřáli sv. Petru a Janu, že učili lid a zvěstovali Ježíšovo vzkříšení (*Sk. 4, 1.—2*); a že činili sv. apoštolé zázraky (*Sk. 5, 18.*).

Sv. *Řehoř* vzbudil učeností svou závist v srdcích mnohých odpůrců svých, kteří byli tak zatvrzeli, že i po jeho smrti všemožně o to usilovali, aby jeho spisy spáleny. (*Podstr. vyklad.*)

Filip, král francouzský, a *Richard*, král anglický, dobyvše ostrova Cypru, měli táhnouti do země sv., aby ji vyrvali z rukou nepřátel. Záviděli sobě vzájemně úspěchu a slávy vítězných bojů a proto vrátili se oba s nepořízenou domů. (*Tamtéž.*)

Janu lucemburskému, králi českému, když se syn jeho Karel z Francie r. 1333 do Čech navrátil a k tomuto lid český důvěrou se zdvihl co k budoucímu panovníku, se nelíbilo, co se líbilo lidu českému. Záviděl otec synu přízeň lidu a proto mu odňal správu zemskou a sám se přistěhoval na delší čas do Prahy s druhou manželkou svou Beatricí. (*V. Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

Jistý starý *poustevník* na poušti skytské přepustil mladšímu poustevníku, jenž k němu přišel, poustevnu svou. Mladý poustevník slynul výmluvností u hlásání slova Božího a proto ho mnozí bratří s radostí poslouchali. Ze závisti vypověděl onen starý poustevník, ještě k němu bratří nikdy nezavítali za jeho

celý život, aby mu naslouchali, mladšího. A ješto se z poustevny tento ani po druhém a třetím vybídnutí nehýbal, uchopiv provaz chtěl ho vyhnati, což by se bylo jistě stalo, kdyby byl mladší před ním na kolena nepadnul a pokorou svou ho nepřemohl. *(Hunolta kázaní.)*

Actius Syncerus, muž velmi ostrovtipný a učený, když u přítomností krále Bedřicha mezi fysiky dána byla otázka, co zvláště bystrosti zraku napomáhá, též byl přítomen. Když pak rozličné prostředky udány byly, pravil Actius: „Já myslím, že nejlepší prostředek pro bystrost zraku jest: závist; neboť," doložil, ani lékařové se cítili slovy těmi uraženými, „závist všecko zvěštuje."
(Pontanus.)

c) Osočuje.

Aristides, jeden z největších mužů v Athenách, kterého vždy spravedlivým nazývali, upadl pro zaslouženou vážnost, jakou mu spoluměšťané prokazovali, u některých vůdců lidu v závist. Tito pak vymohli, že Aristides bez viny z vlasti na deset let vypovězen jest, jakýž ortel ostracismem čili soudem střepinovým prohlášen byl, kdež kdo byl pro vyhnanství, jmeno na střepinu napsati musel. Tu při hlasování potkal jeden měšťan, jenž neuměl psáti, Aristida a neznaje ho, prosil jej, aby mu jmeno Aristides na tabulku napsal. Aristides ochotně to učinil a otázal se měšťana, zdali mu Aristides něco zlého učinil? „Nikoliv," odpověděl onen, „ale to velké oslavování jeho spravedlnosti se mi protiví." *(Blahověst 1871.)*

Rozšafný zákonodárce *Lykurg* získal si pro své velké činy a moudré zákony, které v Lacedemonu ustanovil, vznešené jméno a velkou vážnost u lidu. Avšak ti, kteří jeho moudrost snésti nemohli, z nenávisti u lidu v takovou ošklivost ho přivedli, že byl kamenován a z města potupně vyhnán. *(Mehlera příklady.)*

Na Daniele sočili závistiví úředníci u krále Daria tak dlouho, až ho uvrhnul do jámy lvové. *(Dan. 6, 17.)*

d) Jinému škodí, ba ho i vraždí.

Aristoteles mistru svému Platonovi tak záviděl, že velkou část děl Platonových spálil. *(Ravisius textor.)*

Marie a Aron ze závisti sočili proti Mojžíšovi, zdali Hospodin jen skrze Mojžíše mluvil *(4. Mojž. 12, 1.—2.)*.

Někteří židé, kteří viděli, an Kristus Lazara zmrtvých vzkřísil, sočili Naň u fariseův *(Jan 11, 46.)*.

Sv. Jeroným měl pro svou učenost a znalost Písma sv. mnoho závistníkův, kteří ho osočovali a daremné pověsti o něm roztrušovali, ač vedl život svatý.
(J. Bílého: Legenda.)

Sv. Jan Klimák, mnich na hoře Sinai, měl velikou důvěru u lidu, což mu někteří z bratří záviděli, pravíce, že po marné cti a chvále touží. On ale poznav příčinu nevole jejich, po celý rok přísné mlčení zachovával, čím dal důkaz pokory. Tím zahanbeni poznali utrhači chybu svou, prosíce ho snažně, aby opět otevřel ústa svá a útěchu rozsíval v srdce lidská. *(Životy svat.)*

Sv. Vendelín, pocházeje z královského, rodu škotského a zastávaje ve Francouzsku dobrovolně službu pasáka, věrně sloužil pánu svému a přece neušel závisti ostatních čeledínů, kteříž ho u jeho pána ač marně osočovali a v podezření uváděli. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Waldštein, slavný vojevůdce Ferdinanda II., byl ze závisti od nepřátel u císaře osočen, co zrádce a v Chebu r. 1634 zavražděn.
(V. Vl. Tomek: dějiny české.)

Pan *Záviš* z Falkenšteina, muž krásný, ducha bystrého a udatného, pojal až vdovu a matku krále Václava II. českého za manželku a tu ponejvíce sám řídil říši českou. Po smrti Kunhuty pojal Záviš za manželku Juditu, sestru krále Ladislava uherského, kteráž když mu po roce (1288) porodila pachole, strojil slavné křtiny, k nimž zval i krále Václava, a krále Ladislava. Avšak závistníci Závišovi namluvili Václavovi, že jemu Záviš strojí ouklady a navedli jej, aby slíbil přijíti ku křtinám, však tak, aby Záviš přijel pro něho na hrad pražský. Záviš přišel radostně a tu byl zatknut a uvrhnut do žaláře a později před hradem Hlubokou sťat.
(V. Vl. Tomek: dějiny české.)

Boethius A. M. Torquatus S. získal si ku konci 5. století po Kr. přízeň krále ostrogotského Theodoricha, kterýmž povolán k nejvyšším úřadům. Později však ze závisti pro svou spravedl-

nost od dvořanů královských osočen jat a sťat jest r. 524. (*V. Zelený.*)

Filip, král macedonský, spojenec Římanův, započal bez vědomí těchto válku, začež se v Římě odpovídati měl. I vyslal Filip místo sebe miláčka svého, mladšího syna Demetria do Říma, který vlídností svou odpuštění otci vymohl, začež Filip na Demetria zanevřel. Toho použil starší syn Perseus, závidě bratru náklonnost Římanů, uvedl ho u otce v podezření, jako by ho o život chtěl připraviti. Prchlivý otec Filip uvěřil a dal Demetria usmrtiti. Perseus ale později, od Římanův byv přemožen a jat, vo vězení hladem zemřel. (*Mac. výb.*)

Římský císař *Kaligula* choval pro ohyzdnost svou, kteréžto sobě byl vědom, vzteklou zášť proti všem, jenž byli slíčné postavy. Tak dal uškrtiti Esia Prokla, mladíka znamenité krásy a slíčnosti tělesné. (*Frenclova Postilla.*)

Tentýž ze závisti dal stříhati vlasy těm, kdož krásné měli. I sochy znamenitým mužům anebo na oslavu skvělého skutku vystavěné zcela zničil.

(*Svetonius.*)

Kambyses, král perský, zavraždil bratra svého ze závisti, že silněji luk napínati uměl, než on sám.

(*Svetonius.*)

Romulus, první král římský, ze závisti bratra svého Rema mečem zabil; avšak i sám úkladně ze světa sešel; neboť zmizel nenadále.

(*Podstr. výklad.*)

Tiberius, císař římský, vida, kterak vítězoslavně Germanicus přemáhá nepřátele, ze závisti odvolal ho do Asie a konečně, nemoha slávy jeho snésti, dal nevinného otráviti.

(*Jos. Smetany: vš. děj.*)

Ze závisti ďábelské přišla smrt na okršlek země. (*Kn. moudr. 2, 24.*)

Ze závisti zabil Kain bratra Abela. (*1. Mojž. 4.*)

Ze závisti zasypali nepřátelé Isáku studně. (*1. Mjž. 26, 15.*)

Ze závisti prodali bratří Josefovi bratra do otroctví. (*1. Mjž. 37.*)

Saul, uslyšev, že ženy chválí Davida, ze závisti ho hledal zabíti. (*1. Kr. 18.*)

Národové okolní ze závisti překáželi Israelitům stavícím chrám. (*2. Esdr. 4.*)

Dělníci záviděli spoludělníkům mzdu. (*Mt. 20, 9.*)

Nejvyšší kněží vydali Krista ze závisti na smrt. (*Mr. 15, 10.*)

Židé ze závisti, že nemohli moudrosti Štěpánově odolati, ukamenovali ho. (*Sk. 7.*)

Sv. *Benedikt*, opat, tráviv 35 let v samotě, donucen byl jedovatým jazykem závistivého ošemetníka Florentina, aby milenou svou poustku opustil, než nešlechetník ten brzy došel zaslouženého trestu, an pod ssutinami sbořivší se galerie pohřben jest.

(*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. *Facius* narodil se r. 1190 ve Veroně a vyučil se tu zlatnictví. Byl muž velmi ctnostný a dobročinný. Že pak měl mnoho práce, pronásledovali ho ostatní zlatníci a to tím více, čím byl trpělivější. Konečně se odstěhoval do Cremony, kdež všeobecně byl ctěn a vážen. Touhou po domovu jat, navrátil se opět do Verony, kdež ho staří závistníci přivedli až do žaláře. Když ale při povstalé válce Veronští žádali Cremonských o pomoc, udělili jim ji jen pod tou výminkou, aby Facius obdržel svobodu. Facius založil nyní řád sv. Ducha k obsluze nemocných, navštěvování uvězněných a potěšení chudých, až co dozorce a vrchní správce téhož řádu v 80. roce věku svého roku 1272 zemřel.

(*Šmída: Repertorium.*)

V Ataku u Mobyleva v Besarabii žije kníže *Kantakuzeno* s mladou manželkou. Mladá kněžna uléhajíc na lože, napila se vody ze sklenice na nočním stolku stojící, načež usnula. Za nedlouho se probudila cítíc hrozné bolesti a na rychlo přivolaný lékař vypátral, že voda jest opiem otrávena. Pátralo se a přišlo se na stopu pokusu úkladné vraždy. Před časem vzal k sobě kníže dvě cikánky, z kterých jedna stala se jeho choť, druhá její komornou. Komorná však tolik záviděla své soudružce její veliké štěstí, že jí nasypala do vody opia, aby ji usmrtila. (*Čech 1879.*)

Ze závisti byly slavnému a zasloužilému vůdci *Belisaru* obě oči vypíchnuty, takže v bídu uvržen, o chleb musel žebrati. (*Annegarn.*)

Před nedávnem žili v *Belgicku* dva malíři, oba v umění svém výteční, jenom že jeden druh druhu nepřál podobnou čest a slávu; nemohl snésti

chválu a obdivování, jakéž lidé umělec-kému dílu jeho vzdávali. Obmýšlel vše-lijak, jak by soka svého o vážnou po-věst tuto připravil, vynasnažil se tedy všemožně při každé příležitosti hanéti práce a výrobky jeho, jakož i neslu-šnou prý za ně cenu, najal sobě mnohé náhončí, aby to samé roztrušovali, obrazy nenáviděného druha káleli a rozbíjeli. Nikterak ani tak ani jinak nemohl cíle svého dosáhnouti, ana sláva potupeného ještě více vzrůstala, a tudíž vášeň řev-nická na nejvyšší stupeň vystupovala, takže, aby soupeře na vždy byl zbaven, smrt jemu přísahal a brzy na to úklad-ně ho zavraždil. (*Fr. Řezáč.*)

Jindřich a Jitka ve škole velmi ne-stejně se chovali. Jindřich byl často trestán, sestřička jeho, první školačka, denně chválena byla. Po první hlavní zkoušce, dostala Jitka krásné modli-tební knížky se zlatou ořízkou a pěk-ným obrázkem. Když šli domů, dělal závistný Jindřich, jakoby nic zlého ne-obmýšlel, knížku od sestry vyloudil a v ní přemítaje nechal ji najednou do kalužiny padnouti. Sestřičce div že ža-lostí srdce nepuklo, an bratr, zdvihaje knížku, ještě hodně s ní třepal, takže se po listech a zvlášť po obrázku vše-cko bláto rozmazalo. (*Valoucha kat.*)

Slovutný malíř *Leonardo* dokonal pře-krásný obraz, kterýž znalci z široka daleka přicházeli obdivovat. S nadšením mluvilo se vůbec o tomto mistrovském díle, z čehož jistý jeho sok velmi se rmoutil. On dávno tajnou zášť v srdci svém k němu choval, i jen na vhodnou příležitost čekal, aby se mohl pomstíti, kteráž nyní se mu udála. Leonardo za jistou příčinou na několik dní odešel; což když uslyšel zlostný nepřítel, do jeho dílny se vloudil a obraz strašně porouchal. Mistr z cesty se vrátil, první jeho pohled byl na zamilovaný obraz; než ach, což shledal? Místo ušlechti-lého obrazu jen zříceniny. Srdce jej bolí, rukama lomí, svou ztrátu žalostně oplakává. (*Podstránského: výkl.*)

L. P. 1643 slavil v *Paříži* jeden vznešený mladík oddavky se slečnou, o jíž ruku mnozí se ucházeli. Ze zá-visti přistrojili se tito večer o svatbě za maškary a vstoupili do domu mla-dého muže. Ještě všickni hosté se do-mnívali, že maškary chtějí svatbu ob-veseliti, nedivili se, když mladému muži maškary pokynuly, aby vešel do vedlej-šího pokoje. Zde ale nešlechetníci dali muže na máry a potancujíce odešli. An muž dlouho se nevracel, vešli hosté do vedlejšího pokoje a zde ubohého nalezli na márách uškrceného.

(*Zollnera kat. káz.*)

V Kirchdorfu zapálil 1806 jeden zpu-stlec *Simmler* zeti svého vlastního bratra stavení, tak že mu v brzku hospodářské stavení, obilím naplněná stodola, 3 koně, 12 kusů hovězího dobytka a všecko ná-činí shořelo, že škodu přes 3000 zl. utrpěl a všickni, an oheň v 1 hodinu po půl noci povstal, sotva život svůj zachránili. A proč ošemetník zapálil? Jak se u soudu sám vyznal, jen ze zá-visti. (*Herbsta výb. př.*)

Soliman, mocnář turecký, měl čtyry syny. Když nejstarší, přemoha Peršany, vítězoslavně domů se vracel a Byzantin-ští radostně ho přivítali, dal ho ukrutný otec ze závisti zardousiti. Mrtvola byla vojínům předhozena a herold vyvolával: „Jen jeden pán má býti na nebi a jen jeden i na zemi!“ Mladší, že nad smrtí bratrovou plakal, byl otráven. Tu se dal třetí na útěk, avšak od Peršanů vy-dán, sekerou byl odpraven.

(*Baronius.*)

Za časů tak zvané reformace v Anglii upadla i *Marie Wardova*, zakladatel-kyně ústavu anglických panen r. 1630 v podezření kacířství a dána i do vě-zení, kdež onemocněvši nepodepsala spis, jímž kacířství odvolati měla, do-kládajíc se před Bohem, že pevně se drží víry Kristovy. Byla i zaopatřena. Než tu se vyjevila její nevinnost a ona z vězení jest propuštěna, byvši ospra-vedlněna. A příčina jejího uvěznění byla závist, která o ní lživé věci roztrousila.

(*Herbsta: výb. příkl.*)

2. Mimovolně jinému prospívá.

Papež *Hadrian VI.* podivným řízením Božím se stal papežem. Závistníky a nepřáteli byl zapuzen ode dvora císař-ského, avšak právě tím způsobem se dostal do Španělska, kdež se stal bi-skupem, pak kardinálem a konečně i pa-pežem. (*Hunolta káz.*)

Zahradník vsadil při svém domě vinný kmen, který celou zeď domu revím za-

krývaje hrozny nesl výborné. Soused jemu ho závidě pořezal času nočního rév nejpěknějších. Uzřev zahradník z rána kmen vinný, zarmoutil se velice, neboť tehdáž nebylo známo, že užitečná je kmenu vinnému řezba. „Tak bych splakal," pravil zahradník, „jak tento kmen nad svým pořezáním plakati se zdá!" A ejhle, vinný kmen toho roku tak mnoho měl krásných hroznů, jakých let předešlých nemíval nikdy. I šťastně zahradníku na mysl přišlo, vinné kmeny uřezáváním plodnější učiniti.

Čím škoditi nám zlostník usiluje,
to v štěstí naše Bůh sám obracuje.
(Fr. Svoboda.)

3 Škodí sobě; dochází trestu.

Agis, král spartanský, uslyšev, že údové zapuzené královské rodiny důstojnost mu závidí, pravil: „Tudíž nosí dvojí břímě: vlastní neštěstí, na němž by mohli dosti míti a mé štěstí, kteréž je taktéž tíží." *(Dolz.)*

Hadrian císař záviděl Trajanu slávu tak, že Armenii, Assyrii, Mesopotamii, kteréž země Trajan vybojoval, Parthům odstoupil a most, který Trajan s velkým nákladem přes Dunaj vystavěl, zničil. *(Ravisius textor.)*

Meleager strašnou závist měl, když Alexandr velký Taxila, krále indického, za to, že mu daru udělil, hojně byl obdaroval, což byl Alexandrovi i řekl, přiopiv se. Alexandr se sice zlobil, ale nepotrestal ho, řka: „Závistníci sami se souží a žerou a toť trest postačitelný". *(Sabellus.)*

Jistý Říman *Mutius* tak byl závistivý, že, kdykoliv uslyšel o štěstí jiného, se v mysli trápil a soužil a ustavičně zasmušilou tvář měl. *(Makrobius.)*

Tai-Oum, císař čínský, byl jeden z nejmoudřejších panovníků. Do rady své povolal i čtyři velmi moudré muže, které na šlechtice povýšil. I záviděli jim to mnozí a haněli a tupili ony muže slovy i hanlivými spisy. Císař na slovo rady odpovídal závistníkům tím, že po každém hanopisu ony muže vyznamenal. Tu obrátili závistníci a počali ony čtyři muže všemožně vychvalovati a velebiti. Císař, prohlédaje velmi dobře zlý úmysl závistníků, poručil, aby onu chvalořeč v letopisech zaznamenali. *(Dolz.)*

Themistokles uslyšev, že Miltiades pro vítězství, kteréhož u Marathonu nad Peršany dobyl, všeobecně jest ctěn, vážen a chválen, celé noce nemohl závistí spáti. *(Plutarch.)*

Theofrast říkával, že drží závistníky za nejnešťastnější lidi, ježto nejen svými nehodami, ale radostmi bližního znepokojováni bývají. *(Stobaeus.)*

V jistém dosti živném městečku žil *kupec*, kterému se velmi dobře vedlo, neboť provozoval samojediný obchod se smíšeným zbožím. Nastřádal si takto značného jmění. Byli by se tu ale dobře dva i tři kupci vyživili. Proto přistěhoval se sem nový, mladý kupec a zřídil si také obchod. I jemu se vedlo dobře, ačkoliv u něho méně se kupovalo. Starý kupec se však nad tím velmi mrzel, že prý mu tu cizinec jeho živnost kazí, nazýval jej drzým vetřelcem a dával mu vůbec jmena špatná. Zmocnila se ho závist, když viděl, jak domnělý jeho sok dosti obstojně prodává; mrzutě přijímal lidi, kteří k němu přicházeli, mrzutě je odbýval, tak že chodili k němu už neradi a vždy více a více přecházeli k druhému kupci. Neboť ten byl ku každému vlídný a každému ochotně posloužil. Závistník myslil, že mu tento škodí a zatím si škodil sám svou mrzutostí, nevlídností a urážlivými řečmi, které o něm pronášel. Závist jej opanovala docela, hleděla mu s očí, kalila jeho štěstí, okrádala jej o spokojenost, byla příčinou, že jmění jeho se tenčilo a že i na těle chřadl. V krátkém čase se změnil až k nepoznání: seschl, sežloutl v tváři, onemocněl. Ale přece neudusil v sobě toho červa závisti, který jej tak velice trýznil a mučil. Lidé přestali konečně choditi k němu kupovat, proto že se jim stal odporným pro svou závist. On vida, že se mu v obchodu zde již dařiti nebude, vyprodal vše a odstěhoval se jinam. Ale s ním odstěhovala se jeho závist, která vždy víc v něm rostla, tak že se rmoutil nad každým, komu se dobře vedlo a považoval jej za svého škůdce. Žil velmi nešťastně, až se pak nebohý sám k smrti utrápil. V městečku převzal po něm jiný kupec obchod. Byli tu tedy zase dva. Ale co učinil nyní ten starší? Šel k svému sousedu, přál mu štěstí a těšil se, že oba budou pokojně živi vedle

sebe, že si nebudou překážeti a navrhl mu, by si dával společně s ním zboží přiváženi, tím že to přijde oběma mnohem laciněji. Oběma se vedlo velmi dobře a při tom byli vždy nejupřímnější přátelé, pomáhajíce si vzájemně tu radou, tu penězi. (*Joussiaeu.*)

Když kdys v komnatách císaře *Bedřicha* příležitostně nahodila se otázka: který by prostředek očím nejvíce byl prospěšný? rozhodl se jeden pro modrý amethyst, jiný pro modrá skla; jiný vychvaloval rozličné byliny; ale Jakub Sanazar, slovutný španělský lékař, od něhož se nejspolehlivější prostředek očekával, chopiv se slova, pravil: „Není účinlivějšího prostředku k sesílení zraku nad závist; neboť tato působí, že člověk všecky věci větší vidí, nežli skutečně jsou.“ (*Mehlera příkl.*)

Jistý důstojník žádal císaře *Josefa II.* o podporu pro choť a nemocnou dceru. „Mám u sebe jen 24 velkých dukátů,“ pravil císař, „postačí-li?“ „To jest příliš mnoho,“ pravil přítomný komorník, „24 malých dukátů by úplně postačilo.“ „Máš je u sebe?“ tázal se císař. Ihned vytáhl komorník 24 dukátů malých a dal je císaři. Císař je přidal k 24 velkým dukátům a dal všecky důstojníku, řka: „Poděkujte se za to tomuto pánu, jenž mi ani tu radost nepřeje, abych vás podporoval.“ (*Dolz.*)

Jan, příjmím Vandál, dlouho již císaři Theodosiu II. výborně sloužil. Pro věrnost, vtip, umění válečné, udatnost a sílu stal se římským vůdcem. Tohoto vyznamenání záviděl mu bídný vykleštěnec Chrysafas, jenž byl nejvyšším komorníkem a vůdce císařské tělesné stráže a mimo tělesné krásy jen pro hanebnost znám byl. Proto dal Chrysafas Jana skrze Anegisala zavražditi, začež se Anegisal stal nástupcem zavražděného. Avšak i Chrysafa zastihl spravedlivý trest; po smrti císařově byl na rozkaz císařovny Pulcherie zavražděn. (*Mehl. příkl.*)

R. 1519 dokonávala se v tyrolském městě Bozenu stavba překrásného gothického chrámu, při níž mladý stavitel *Jan Lutz* došel nemalé chvály. Avšak chválu tu záviděl mu jeden z tovaryšů, a umínil si, že ho zahubí. Mistr bývalť každého rána první na lešení. I nastrojil závistník prkno, po němž se vcházelo na lešení, tak že každý spadnouti musil. Pasť šlechetnému mistru byla nastrojena. Zatím tovaryš, podnapiv se podvečer v hospodě, předpovídal nenáviděnému mistru divné věci, nectně ho hanobě. Pozdě na noc se rozešel se soudruhy a tu si vzpomněl, že něco důležitého na lešení zapomněl. I vydal se na osudnou cestu, vyšel nahoru, vstoupil na prkno nalíčené, to se smeklo a nešťastník skácel se dolů a těžce zraněn dopadl země, aby vyznal hanebný úklad svůj. (*Blahověst 1856.*)

Když znamenitý malíř a řezbář *Michael Angelo* z Florence do Říma přišel, záviděli mu velmi Rafael urbinský a jiní umělci. I zhotovil tajně Bacha, an se Satyrem si hrá, co nejmistrněji. Jméno své barvou zatřel, ulomil soše ruku, natřel ji a zakopal sochu na jedné vinici, kdež dům stavěti se měl. A vskutku nalezli ji tam za rok, když ku stavbě domu kopali základy a obdivovali se soše co velmi umělecké. Také všickni umělci chválili dílo to, jen Michael Angelo lecos na soše haněl, takže povstala tuhá hádka. Rafael sám tvrdil, že dílo to má nesmírnou cenu a že by cena jeho byla nevyslovitelná, kdyby měla ruku. Tu vytáhl Angelo schovanou ruku, ukázal jim zastřené jmeno své a vypravoval, jak vše se stalo. Zahanbeni odešli závistníci, vidouce, že šli do pasti. (*Lohn. bibl.*)

Jistá *selka* měla pěkný statek a hojnost dobytka a přec vždy se mrzela, vidouc, že jiní také mají. Večer když dobytek z pastvy přicházel, postavila se před dveře domu svého a hubovala hlasitě, kdykoliv spatřila, že ten neb onen soused má také pěknou ne-li lepší krávu. Spatřila-li na sousedovu poli pěkný len, ihned se zlobila, řkouc: „Jiným se všecko daří, mně nic!“ Tak se zlobila a mořila bez ustání. Proto také byla tvář její celá žlutá a když sousedka zdědila 100 tolarů, upadla závistnice do nemoce, z níž více nepovstala. (*Rochov.*)

4. Boj se jí!

Jistý vznešený *Říman* měl výborné vlohy a schopnosti, kterými veliké a rozsáhlé věci podnikati uměl. I stavěl se napotom býti blbým a nepatrným, aby skryl ostrovtipnost svou a utajil

velkého ducha svého, by takto se uchránil před žárlivostí a závistí jiných. (*Tacitus.*)

Alois Silveira byl u jednoho velmože v Portugalsku tajemníkem. Jednou měl velmož psáti na papeže a Sylveira dostal rozkaz, aby psaní to vyhotovil. Když pak je předložil, uznal je pán za mnohem výbornější, než své vlastní, kteréž u přirovnání s ním nebylo ani hodno čtení. Což když Sylveira poznal, sebral své věci a dal se na útěk, boje se závisti pánovy. (*Frencla: Postilla.*)

Zažehnávání,

viz: „pověra 7!“

Zdrávas Maria, modlitba,

viz: „Maria III. 1, a!“

Zdrávas Královno, modlitba,

viz: „Maria III. 1, b!“

Zdraví.

1. Jeho cena.

a) Jest velký dar; proto si ho važ!

Řádný *chasník*, ač výborný dělník, nemohl při cestování dlouho dostati žádné práce. Roztrhav střevíce musel je, nemaje na nové, zahoditi a truchliv sedl si tu na lávku před hospodu. V tom přijel nějaký vojenský důstojník ve skvostném kočáru a zastavil před hospodou. I vzdychal tu cestující: „Kdybych byl tak šťastný, jako onen pán, mát kočár a koně a já nemám ani střevíců.“ Když ale důstojník vystupoval, tu poznal, že nemá nohou; přišelť ve vojně o obě, tak že ho museli do hostince nésti. Tu pravil chasník k sobě: „A kdyby mi dával ten pán kočár a koně i všecko své jmění za zdravé nohy, neměnil bych s ním přece stav svůj, ano raději bych až do smrti bos chodil.“ (*Kr. Šmíd.*)

Staří *Římané* přinášívali na vrchu kvirinálském každoročně bohům velkou slavnostní oběť, aby jim zdraví zachovali. (*Giraldus.*)

Král *Antiochus* by byl rád dal israelitům ukradené poklady, ano i sám by se byl stal židem, kdyby byl opět ztraceného zdraví nabyl. (*Zollnera káz.*)

Pan učitel šel se svým *Prokůpkem* do sousedního městečka na posvícení. Vcházejíce v ně spatřili u Božích muk člověka beznohého, an se k nim šoupaje za almužnu prosí. Když jej učitel, pln útrpnosti nad ním, nadělil, ptal se ho jakým neštěstím mrzákem se stal? „Ach,“ povzdechl si žebrák a jal se vypravovati: „Když jsem byl jako tento chlapeček, vyvedl mne husákův Vojta na rybičky; šli jsme okolo mlynářovy pily, kde bylo několik klad. Nikoho zde nevidouce lezli a běhali jsme po nich, až se jedna na mne svalila a nohy mi rozdrtila.“ (*Valoucha kat.*)

b) Buď za ně Bohu vděčen; za obdržené děkuj!

Lokman, arabský učenec, byl tak chudý v mládí, že musel bos choditi. Tu jednou zasmušen uzřel u chrámu člověka, jenž neměl žádných nohou. I potěšil se nad tím velmi sám a děkoval Bohu, že mu dal zdravých nohou a chodil od té doby rád bos. (*Mehl. příkl.*)

Choť *Ludvíka XIII.*, krále francouzského, na poděkování, že zdraví po nemoci opět nabyla, 15.000 dukátů mezi chudé rozdala, kteréž peníze na masopustní vyražení se obětovati měly. (*Prediger und Katech. 1856.*)

2. Prostředek: střídmost; práce; půst;

viz i: „půst I., 1 b, bb!“; „střídmost 1!“; „stáří 1 b!“

Demokritus říkával, že lidé od Boha zdraví prosí, jehož moc a sílu na sobě ani neznají; ještoto jsouce nepořádně živi, sami si zdraví ničí. (*Val. Max.*)

Hippokrates, byv otázán, jakým způsobem si zdraví zachovati můžeme, odpověděl: „Pokrm, nápoj, spaní, vše budiž střídmé.“ (*Stobaeus.*)

Jeden *perský král* poslal arabskému knížeti učeného a dovedného lékaře, aby nemocné léčil. Lékař již několik roků byl v Arabii a přece ho nikdo nepovolal k sobě, nad čímž si u knížete stěžoval. I pravil mu kníže: „Lidé v mé říši žijou tak, že jedí jen, když mají hlad a to ještě střídmě.“ Tu odvětil lékař: „To jest arci nejlepší prostředek trvalého zdraví a tím způsobem jsem zde zbytečný.“ (*Th. Nelk.*)

Sokrates, že vždy střídmě byl živ, byl zdráv povždy a nepotřeboval nikdy lékaře. (*Laertius.*)

Sv. *Ulrich* upadl co pacholík v těžkou nemoc, tak že matka jeho každého dne očekávala, že zemře. I navštívil zámek otce Ulrichova jeden duchovní a když mu matka nemocné dítě ukázala, pravil: „Živte dítě chlebem a čistou čerstvou vodou!“ Matka uposlechla a Ulrich se uzdravil. (*Bauberger.*)

V Amsterodamu žil bohatý muž, jenž po celý den sedě v lenošce kouřil, v poledne a až do večera notně jedl a popíjel a pak ku spaní lehal. Tím způsobem se rozstonal, nechtělo mu chutnati a na rozličné nemoce trpěl. Všickni lékaři v Amsterodamu nemohli mu pomoci, ač přemnoho léků vypil. Konečně uslyšel o jednom lékaři, který byl asi 100 hodin vzdálen a proto mu psal. Lékař poznal ze všeho ihned, že mu schází střídmost a pohybování se a proto mu odepsal: „Milý příteli! máte velmi zlou nemoc a pak-li rady mé neuposlechnete, musíte zemříti. Máte v břichu sedmihlavého strašného hada, s kterým sám musím mluviti a proto musíte sám ke mně přijíti a sice pěšky, pak smíte jen dvakráte za den jísti a sice jen prostou stravu!“ Bohatec ihned se vydal na cestu. První den velmi špatně se mu to šlo, že byl velmi tlustý, čím dále ale, tím lépe, pořád se mu ulehčovalo a když konečně k lékaři dorazil, byl již skoro zcela zdráv. Tu se ho lékař opět tázal, co mu schází a bohatec odvětil, že nyní již skoro pranic. Načež lékař: „Zvíře ve vás již zahynulo, avšak máte v sobě ještě vejce a proto musíte tímtéž způsobem domů se navrátiti, aby zvíře se nevylíhlo a pak můžete vysokého stáří dosáhnouti,“ při čemž se usmíval. Bohatec porozuměl nyní lékaři a odměniv ho hojně byl od té doby střídmě živ a dosáhnul 80 roků věku svého a každého roku posílal lékaři 20 dukátů se srdečným pozdravem. (*Hebel.*)

Jistý mladý *pán* málo pracoval, za to ale hojně a hlučně se vyrážel a následkem toho ustavičně stonal. I povolal si výtečného lékaře, aby ho vyléčil. Lékař seznav neduh, pravil k mladíku: „Pro vás vím jen ten lék, abyste často se řídil dle slov Božích: „V potu tváří máš sobě chleba vydobývati.“ (*Šmída: Repert.*)

Rodiče *Jindřichovi* byli velmi bohati a dávali synáčkovi všecko, co jen chtěl a tak ho rozmazlili. Velmi záhy však zemřeli a Jindřich přišel k ujci, bratru matčině. Tam se mu to nechtělo na začátku líbiti. U rodičů zahálel, zde musel pracovati. Dříve jídal vzácné krmě, teď se musel spokojiti se stravou prostou. V městě míval veselé schůzky často až pozdě do noci, na vesnici chodilo se spát po práci v pravý čas. Ačkoliv Jindřich těžce novému živobytí přivykl, nahlížel přece brzy, jak mu svědčilo. Dříve býval skoro pořád churav a bledě vyhlížel a musel častěji užívati. Teď ale byl zdráv a sesílil jako strom, byl červený a nikdy neužíval. I říkal pak častěji: „Strýc má pravdu, že práce, pokoj, střídmost, lékařům dá výhost!“ (*Fr. Svoboda.*)

3. Hleď si ho zachovati; v nemoci uchyl se k lékaři!

C. Marius snášel operaci na nohou s největší trpělivostí. (*Plutarch.*)

Sv. *Aloisius z Gonzagy* když nebezpečně se rozstonal, lékařů rozkazy zachovával svědomitě a i nejodpornějších léků rád užíval.

(*H. J. Karlíka: Živ. svatých.*)

Když sv. *Augustin* před smrtí do nemoce upadl, vzpomenuv si na rozkaz Boží: Cti lékaře pro potřebu. Dej místo lékaři, nebo i jej Pán stvořil (Sirach 38.), povolal si lékaře, kdyby byla vůle Boží, aby se pozdravil a Bohu a Církvi sloužil. (*Macana výb.*)

Když bratří sv. *Jana firmanského* navštívivše ho, napomínali, aby se s lékaři poradil, neodpíral, alebrž uposlechl jich rady. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Když lazebníci byli přichystáni sv. *Josefu z Leonissy* raka prsu, který ho již dlouho trápil, vyříznouti, obávali se někteří, že pro nesmírné bolesti sebou trhati bude a operaci zmaří, protož mu radili, aby se svázati nechal. Ale sv. Josef ukázal jim kříž, jejž v rukou držel a pravil: „Zdeť mám nejpevnější ze všech vazeb, tato mne udrží, že sebou ani nehnu.“ *(Valoucha: katech.)*

Sv. *Vavřinec Justinian* vstoupiv do kláštera sv. Jiří na ostrově Alga, rozstonal se v noviciátu na krk tak těžce, že dle výroku lékařů bez bolestného řezání uzdraven býti nemohl. Tázán jsa, zdaž operaci se podvolí, odpověděl srdnatě: „Ano, podrobím se jí.“ A když i sám lékař, maje tu operaci vykonati, se chvěl úzkostí, pravil k němu utěšenou myslí: „Řežte jen zmužile, vaši nástrojové nejsou zajisté tak ostří, jako byly drápy, jimiž sv. mučeníky drali. Anebo myslíte snad, že Ten, kterýž tři mládence v ohnivé peci zachoval, není dosti mocen, aby i mně potřebné stálosti a trpělivosti udělil?“ Operace se šťastně vykonala, všecky bolesti snášel svatý s podivuhodnou trpělivostí, s pomocí Boží se uzdravil a ještě dlouho mezi bratry bohabojně žil.

(Leop. Chimani.)

Alfons, král arragonský, dal si hnijící loket proseknouti, nedav ani slovem bolest na jevo. *(Josef du Bois.)*

V Ješovicích hojila jistá baba mastičkářka pakostnici mastí, skládající se z lučavky královské, rtuti a různých mastnot. Ubohý churavec po druhém namazání otekl a za 8 dní skonal. Proti dryáčnici zavedeno trestní vyšetřování. *(Čas. Čech: 1878.)*

Když r. 1803 ve vesnici *H.* a celém okolí strašná zimnice zuřila, uchýlili se mnozí ne k lékaři, alebrž k jednomu mastičkáři. Tento dal každému z nemocných tři pilulky a zimnice vskutku pominula, za to ale druhého anebo třetího dne opuchli a za 8 dní mnoho jich zemřelo. Daremný lazebník dal do pilulek mnoho jedu. *(Goldkörner.)*

Ludvík XI., král francouzský, vyhledal si nejznamenitějšího lékaře v říši své a platil mu měsíčně 10.000 skudů, aby o jeho zdraví pečoval.

(Hunoltova kázaní.)

Babské léčení bylo příčinou smrti manželky sklenáře *Neumanna* v Žižkově, která měla podebranou ruku a uposlechla rady jedné své známé, aby si přiložila na otevřenou ránu rozříznutou žábu. Učinila tak, ale s výsledkem velmi nešťastným. Do rány vnikla jedovatina a nešťastnice skonala brzy za velkých bolestí, ač jinak byla zdravá a statná. Dle výroku lékaře měla žába ve vnitřnostech hnijící maso, čímž se krev otrávila. *(Čas. Čech 1880.)*

Jeden *otec* měl jedinkého syna, jenž trpěl prsním neduhem. Jednoduchý prostředek a pořádný život by byl syna zachoval. Avšak nerozumný otec uchýlil se k jednomu mastičkáři, který mu dal prášek pro vrhnutí. Syn prášek užíval a muse silně vrhnouti dostal chrlení krve a za několik hodin zemřel.

(Mehl. př.)

Ve vesnici *Podebulsu* v Durynsku byla r. 1787 jedna paní od vzteklého psa pokousána a tu hledala pomoci u jednoho obuvníka. Tento jí dal napsaný lístek s máslem sníst. Rozumní lidé arci radili paní té, aby raději u zkušeného lékaře pomoci hledala, že pak neuposlechla, popadla ji napotom vzteklina, na niž za strašných bolestí zemřela. *(Mehlera příkl.)*

Lakýrník *H. Šilhavý* v Praze měl po nějaký čas velkou bolest v krku a na prsou. Činil to i ono, však nic nechtělo prospěti. Konečně šel na radu k sousedce své, proslavené „truc-doktorce“, která mu slibovala poraditi neomylný prostředek proti bolestem jeho. „Vezměte jen,“ pravila, „několik paklíčků sirek, seškrabte z nich hlavičky a pak je v kořalce rozpuštěné vypíte! Uzříte, že všecka bolest v krku a na prsou vám přestane, jak by rázem utal.“ Lakýrník nevěřil sice příliš její zkušenosti, avšak když jej sousedka svatosvatě ubezpečovala, že pravdu mluví, poslechl. Seškrábal hlavičky ze dvou paklíčků sirek a vypil je. Než sotva se to stalo, pocítil veliké bolesti a málo již chybělo, že by se bylo vskutku splnilo proroctví o pominutí všech bolestí, jichž mrtví ovšem necítí. Otrávený lakýrník rychle dopraven do všeobecné

nemocnice a zde mu poskytnuta pomoc. Má se za to, že bude vyléčen. Zda-li mu radikální prostředek paní sousedky pomůže od bolesti v krku a na prsou, není dosud známo, ačkoliv jej zmíněná truc-doktorka za nejlepší vyhlašuje. *(Čas. Čech 1880.)*

Zikmund, spáliv si prst u nohy, dal se na radu lékaře operovati a bolest snášel co nejtrpělivěji. *(Eneáš Silvius.)*

4. Pečuj i o zdraví jiného!

viz i „skutek milosrdný tělesný II. 5!“

O tělo a zdraví bližního pečovali:

Bůh sám u národu židovského, ano zdraví největší poklad na světě jest (*Sir. 30, 13.*), dav mu zákony ohledně těla: kterých zvířat smí požívati (*3. Mjž. 4.*), zvláště pak pro horké ponebí zapovězeno maso vepřové; poručil mu časté koupele (*3. Mjž. 11, 39. a 21, 1.*); malomocný musel za obcí zůstávati, aby jiných nenakazil (*3. Mjž. 13, 14.*); chudým pro studené noce nesměl nikdo roucho odejmouti (*2. Mjž. 22, 26.*); dělníku hned navečer mzda se musela vyplácet (*3. Mjž. 13, 19.*); hroznů každý do syta se směl najísti (*5. Mjž. 23, 24.*); chudým se na vinicích a sadech ovoce nechávalo (*5. Mjž. 24, 19.*); při stavbě pozor se musel dáti (*5. Mjž. 22, 8.*); na svátky letnic chudým se mělo něco poskytnouti a každého sedmého roku otroci nabyli svobody a potřebným byli zaopatřeni (*5. Mjž. 15, 14.*).

Josef egypt. uchoval svou moudrostí jak Egyptčany, tak otce i bratří od hladu.

Ezechiáš král povolal si v nemoci zkušeného v lékařství Isaiáše proroka.

Podobně jednali Mojžíš, David, Esther, Judita.

Kristus hladové nasycoval (*Mr. 8, 2.*); nemocné uzdravoval a sice celé zástupy (*Mt. 4, 24.*) atd.; malomocného (*Mt. 8, 2.; Mr. 1, 40.*); deset malomocných (*Luk. 17.*); služebníka setníkova (*Mt. 8, 5.*); švegruši Petrovu a mnohé jiné (*Mat. 8.*); šlakem raněného (*Mat. 9.*); ženu 12 roků krvotok trpící (*Mt. 9, 20.*); dva slepce u Jericha (*Mt. 9.*); hluchoněmého a slepého; ženu 18 roků nemocí sklíčenou (*Luk. 13.*); vodnatelného (*Luk. 14.*); mrtvicí raněného (*Luk. 5.*); muže s rukou uschlou (*Mt. 12.*); syna králíka v Kafarnaum (*Jan 4.*); nemocného 38 let u rybníka (*Jan 5.*); což i sv. apoštolé činili: Petr a Jan uzdravili chromého u dvéří chrámových (*Sk. ap. 3, 1.*); Petr churavce (*Sk. 5, 15.*); Eneáše v Lidě (*Sk. 9.*); Ananiáš uzdravil Šavla (*Sk. 19, 12.*); Pavel chromého v Lystře (*Sk. 14.*); podobně vyzývá i sv. Pavel Timothea (*1. T. 5, 23.*), aby i o tělo a zdraví své pečoval.

Sv. *Kosmas* a *Damian*, mučeníci, byli lékaři a všemožně pečovali o zdraví bližního. Modlitba a důvěra provázela je k loži chorých a často sotva že nad nimi kříž udělali, vstali zdrávi s lože. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Tomáš z Villanovy* pro chudé nemocné platil zvláštního lékaře, zařídil jim lékárnu, dal jim strojiti zdravých pokrmů a navštěvoval je osobně. *(J. Bílého: Legenda.)*

Zenobius, kněz a mučeník, mnoho roků co lékař o zdraví bližních pečoval.

Theodot, biskup laodicenský, taktéž co lékař blahodějně působil. *(Eusebius.)*

Zdržení se masitých pokrmů;

viz: „půst!“

Zdvořilost.

1. Povinnost; spůsob.

a) Jest naše povinnost.

„Vy se ráčíte tak ponížit, že děkujete za pozdravení ševcovskému učeníku?“ pravil kdosi k *hraběti*. „Ovšem,“ odslovil hrabě, „nerad bych, aby byl ševcovský učeník zdvořilejší než hrabě.“ *(Čas: Zlaté klasy 1855.)*

Když se stal *Kliment XIII.* papežem, dostavili se k němu vyslanci všech mocností, aby mu přednesli svá přání. Když vstoupili společně do síně uvítací, poklonili se několikráte papeži, který je již očekával. Kliment klonil se též několikráte před vyslanci. Tu upozornil papežský ceremonář Klementa na to, že se neměl co papež ukloniti. „Áh tak!“

zvolal tento, „nemějte mi za zlé, — nejsem ještě tak dlouho papežem, abych už byl zapomenul, co se sluší!“
(*Edvin Freedleye.*)

b) Spůsob pozdravování.

Kristus pozdravoval slovy: „Pokoj vám“ a tento spůsob pozdravování i apoštolům přikázal (*Mt. 10.*).

Apoštolé, pozdravujíce Krista, jmenovali Ho Mistře! Pane!

Křesťané již za prvních časův pozdravovali se: „Pán s vámi!“ dle spůsobu Israelitů. Mimo toho obyčejně užívali: „Bohu díky.“ Francouzové a Španělové pronášeli slova: „Líbám ruce.“ — Biskupy pozdravovali za prvních dob, že se dotýkali jich kolen. I líbání se užívalo. Nyní pak se užívá: „Pochválen buď Pán Ježíš. — Až na věky! Amen.“

Již *Židé* pozdravovali se a ukazovali zdvořilými. Spůsob pozdravování jest vůbec u národů východných mnohem slavnější, než u nás a řídí se i dle osoby, kterouž pozdravují.
(*Šmída: Repertorium.*)

Již staří Hebreové pozdravovali se buď slovy: „Pokoj tobě!“ (*Soudc. 19. 20.*), buď: „Bůh ti buď milostiv (*1. Mojž. 43. 39.*), Jehova buď s tebou!“ (*Ruth 2, 4.*); anebo požehnání Jehovovo budiž s vámi; žehnáme tě ve jménu Jehovově (*Ž. 129, 8.*). A na to odpovídali: „Pozdrav tě anebo vás Jehova!“ (*Ruth 2, 4.*). Vyptávali se i po zdraví (*Soudc. 18, 15.*). Také se líbali. Nižší činil před vyšším hlubokou poklonu (*1. Mojž. 23, 7.*; *1. Kr. 9, 8.*), padl na kolena (*2. Kr. 1, 13.*; *Mt. 27, 29.*); anebo až na zem se položil (*1. Mojž. 19, 1.*); anebo jeda sestoupil dolů (*1. Mojž. 24, 64.*). Při odchodu zase si žehnali, poklonili se, poklekli atd. viz loučení Tobiášovo.
(*Freiburger Kirchenlex.*)

Rus padý před pánem na zem, objímá kolena a líbá je. Poláci až k zemi se skloňují; Slované vůbec se líbají; Turek složí ruce před sebe, položí na prsa a pokloní se hluboce. — Obyvatelé v Hindu v Bengalsku pozdravují se dávajíce pravou ruku na čelo a sklonice hlavu ku předu. Anebo hluboce se pokloní, rukou dotknou se země, pak čela a nazývají se otroky. — Obyvatelé manilských ostrovů pokloní celé těle hluboko, položí ruce na tváře, pozdvihnou jednu nohu a ohnou kolena. Vůbec počínají si obyvatelé východní skoro co otroci, padajíce na zem a líbajíce nohy. — Při hostině v Persii jde hostitel hostům vstříc, poklonami hlubokými je uvítá, běží napřed a opět je u dvéří zdvořile očekává. — V Číně potkajíce se dva na koni, sestupuje nižší s koně; děti a čeleď padají před pány na kolena. — V Japansku nižší zouvá sandály. — V Siamu vrhá se nižší na zem. — Na Ceylonu dávají si dlaň na čelo a hluboce se pokloní; před vyšším padají na zem, vyslovujíce asi padesátkráte jeho jmeno a důstojnost, vyšší si nižšího ani nevšímne. — Obyčejný Arab volá: „Pokoj s tebou!“ klada při tom levou na prsa na znamení, že přání mu jde od srdce. Pozdravený odpovídá: „Pokoj budiž i s tebou!“ (*Panorama des Universum.*)

2. Prospívá: jmění; přízni; míru.

Artaxerxes, král perský, daroval jednomu rolníku, jenž mu v ruce podal trochu vody, za ochotu tu 1000 dukátů.
(*Menochius.*)

Dítěti hodnému stonala matka, vdova po nádeníku a žádala o trochu polívky, ač ani krejcaru nebylo v domě. Slze pravil synáček: „Postarám se již. Půjdu do lesa sbírat houby a prodám je.“ I šel do lesa a tu ho jeden cestující žádal, aby mu ukázal cestu do vesnice Hammelbachu. Pacholík ochotně doprovodil cizince až k místu, odkud zblouditi nemohl. Za ochotu tu dal cizinec mu peněz, za nějž občerstvení matce hojně koupiti mohl. (*Leopold Chimani.*)

Několik *dívek* vyšly časně ráno z vesnice na trh, aby potraviny prodaly. Na cestě se nejmladší Marii udělalo špatně. I prosila ostatních, aby ji neopouštěly, a chvílku na ni posečkaly, až by si oddechla. Avšak vymlouvaly se, že by na trh přišly pozdě, jen Tekla zůstala u ní. Služba ta se jí odměnila. Jel okolo kočí s prázdným kočárem a poprošen vzal dívky a dovezl je do města. Tím spůsobem přišly obě dříve do města a prodaly věci dráže, než ostatní.
(*Leopold Chimani.*)

Na náměstí hrálo si několik dítek, mezi nimiž byla i Dorotka *Velebovic*, děvčátko úslužně a ochotné. V tom přijde nějaká neznámá paní a ptá se,

kde zůstává přednosta Neruda? Dítky se dívaly na cizou paní a jedno větší děvčátko pravilo: „Ten zůstává na druhém konci městečka v tom velikém novém domě.“ „Nemohla byste mne tam některá dovésti?“ pravila cizá paní. Když se k tomu žádné z dítek nemělo, nabídla se Dorotka, že ji tam dovede. Cestou poznala paní, že jest to děvčátko velmi vlídné a rozumné. Když přišly až k domu p. Nerudy, vtiskla cizá paní Dorotce stříbrný dvacetník do ruky a pravila: „Děkuju ti, žes byla tak ochotna, však my se ještě uvidíme. Jak pak se jmenuješ? čí pak jsi?“ „Jmenuju se Dorotka, otec můj jest městský poslík Veleba.“ „Dobře,“ doložila paní, „jdi domů; já si na tebe opět vzpomenu.“ Dorotka se cizé paní za obdržený dárek poděkovala a chvátala radostně domů. Cizá ta paní byla sestra přednosty Nerudy. Bylať vdova po znamenitém úřadníku, i přišla, aby se v městečku usadila. Bratr ji chtěl míti sice u sebe, ona ale, jsouc samotě zvyklá, najala si byt pro sebe. Sotva že se byla do něho odstěhovala, přišla si také pro Dorotku, i pravila rodičům, že se jí děvčátko líbí a že si ji vezme za vlastní. Rodiče byli rádi; neboť měli mimo Dorotky ještě čtyři menší dítky, o jichžto ošacení a vyživení nemalou starost měli. Dorotka se měla u paní té velmi dobře a dobrá paní podporovala i rodiče její. Když Dorotka dorostla, dala jí paní ta hodné věno a provdala ji za bohatého kupce. A když byla zemřela, odkázala jí také větší část mohovitosti své, an byl jediný bratr Neruda dosti bohat a žádných dítek neměl. Dorotka si vzala rodiče potom k sobě, bratry i sestry a péčovala o ně co dobrá dcera a co upřímná sestra.

(*Podstránského výklad.*)

Ladislav byl roztomilý chlapec, ku každému byl přívětivý a zdvořilý a s radostí každému, kde jen mohl, posloužil. Bratr jeho Daniel byl všecek zdivočilý, nevlídný a zpurný a když mu někdo domlouval cenil naň zuby, dětem hry kazil a je bil. I vyšel z nenadání v domě otce těchto dítek oheň. Ladislav a Daniel spali v jedné komoře. Než procitli, stál celý dům v plamenu. Rodičové jejich nevěděli leknutím, co činiti. Nejprv vynesli dvě maličké děti. Tu ale přiběhl jejich dobrý přítel a soused a uslyšev křik těch dvou chlapců, spěchal po schodech do komory a nemoha oba na jednou vysvoboditi, donesl Ladislava na místo bezpečné. Vrátil se ovšem hned, aby i Danieli pomohl, ale bylo již pozdě. Daniel skočil v největší úzkosti s okna a zlomiv nohu, musel až do smrti kulhati. Proč asi soused dříve Ladislava zachránil?

Přívětivost, ochotnost,
přátele nám vzbuzuje;
svéhlavost a urputnost
přátely nám zapuzuje. (*Jais.*)

Sv. Bernard již samým zevnějškem a obcováním všecky k milování Boha a čistotě života vyzýval; jevilať se v těle jeho jakási duchovní milostnost; v tváři jeho utkvěla jasnost nadpozemská.

(*Baronius.*)

Sv. František Borgiáš byl ku každému vlídný a úslužný, kteráž zdvořilost takové přízně císaře a choti jeho Isabelly mu v krátkém čase vydobyla, že ho císařovna s nejpřednější dvořankou Eleonorou de Castro zasnoubila, císař pak jej markhrabětem lombayským a nejvyšším podkoním učinil.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Honorác* získal si svou vlídností srdce bratří všech. (*J. Bílého: Legenda.*)

Blahoslavený dominikán *Jordán* vábil každého k sobě svou přívětivostí a vlídností; bylť jasné tváře, dobré mysle a a šlechetné postavy.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Sv. *Lucian*, kněz a mučeník, již mírným pohledem svým, jakož i zbožným a vlídným mnohé na víru křesťanskou obrátil; bylať ve vzežření jeho taková jasnost, příjemnost a světlost, že se zdálo, jako by paprsky metal a že se více andělu podobal a že žádný naň patřiti nemohl, aby nebyl roznícen k víře a milování Krista. (*Baronius.*)

Jeden *dvořenín* byv otázán, čím si přízeň množství získal a je k sobě připoutal, odpověděl: „Kloboukem a měšcem!“ t. j. vlídností a štědrostí.

(*Frencla: Postilla.*)

Císař *Karel veliký* pro vlídnost a lidskost takové dosáhl slávy, že všickni králové a knížata přátelství jeho žádali, s nimiž i spolek uzavřel. (*Cuspinianus.*)

Opat *Pafnucius* nepil žádného vína. Jednou se dostal mezi loupežníky, kteří

právě víno pili. Vůdce ho ihned poznal a věda, že víno nepije, vytáhl meč a pravil k starci: „Nebudeš-li píti, usmrtím tě!“ Pafnucius chtěl ale vůli Boží vyplniti a pil, aby loupežníka získal. Tu náčelník litoval činu svého a prosil kmeta smutně za odpuštění. Načež Pafnucius: „Doufám, že Bůh pro tuto číši ti bude zde i na věčnosti milostiv!“ „A já přislibuju Bohu,“ odvětil náčelník, „že od dnešního dne nikomu neublížím.“ A tak získal Pafnucius povolností Bohu hříšníka pro vůli Boží. *(Gabler-a příkl.)*

Gellon syrakuský, muž ctností a udatností znamenitý, velmi vlídně s přemoženými Karthagenskými zacházel a že k sousedům vlídně a laskavě se choval, lásky poddaných si získal a až do smrti v míru žil. *(Diodorus Sic.)*

3. Měj vždy a ku všem!

Plato se vyznamenal neobyčejnou vlídností a zdvořilostí ku všem. *(Laertius.)*

Sv. *František sál.* tak ke všem lidem každého druhu bez výminky a rozdílu stavu a náboženství byl vlídný, přívětivý, laskavý, útrpný a snášelivý, že si vůbec krásné jmeno „anděl“ zasloužil. *(Macanův výb.)*

Sv. *Germana*, opata, učinila nejrozsáhlejší láska a vlídnost věhlasným a pověstným. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Sv. *Jan z Boha* povždy byl vlídný a veselé mysli, jeho vyražení bylo vždy mírné a vážné. *(J. Bílého: Legenda.)*

Sv. *Jan z Kříže*, jakkoliv k sobě byl přísný a tvrdý, k jiným byl povždy vlídný a přívětivý; mrzutou mysl na něm nikdo neviděl, ani tvář zamračenou, več někteří ctnost a bohabojnost kladou. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Sv. *Konrád* byl při vší přísnosti na sebe samého k jiným nad míru přívětivý a úslužný a celá jeho zevnitřnost jevila vnitřní pokoj a poklid duše. *(H. J. Karlíka: Živ. svat.)*

Ačkoliv sv. *Román* byl řeholníkem a vzdálen hlomozu světského, přece byl vlídným, protože byl opravdu pobožným. *(J. Bílého: Legenda.)*

Na tváři sv. *Tomáše akv.* jevila se vždy vnitřní radost a spokojenost duše; v obcování byl přívětivý a laskavý. *(H. J. Karlíka: Živ. sv.)*

Papež *Agatho I.* tak byl vlídný a laskavý, že nikdo od něho smutný neodešel. *(Platina.)*

Král *Bedřich II.* s každým vlídně jednal a každého si i naklonil, každého i uctivě, kdo ho na ulici potkal, pozdravil. Jednou pravil při hostině, že kdykoliv si v Berlíně vyjede, musí skoro ustavičně klobouk držeti v ruce. Načež baron z Pölnitzu vece: „Vaše milosti nemusí každému poděkovati, kdo vás pozdraví.“ Tu pravil král: „Proč pak ne, milý barone, vždyť jsou to lidé, jako já.“ *(Mehlera příklady.)*

Šlechetný arcibiskup *Fenelon* chodíval sám pěšky v Cambrai na procházku a při kanonických visitacích chýše rolníků navštěvoval, u nich sedával a je těšíval. Starci, kteří ho viděli, dlouho s radostí o něm mluvili s úctou, říkajíce: „Tam na té dřevěné židli seděl arcibiskup u nás.“ *(Mehlera: příklady.)*

Ba jednou pomohl jednomu rolníku, jemuž tele uteklo, hledati, až ho, běhaje s rolníkem celý den, nalezl.

Císař *Karel V.*, největší mocnář tohoto světa, provázeje vyslance bratra svého, kráčel po chodbě s pochodní před ním a svítil mu. *(Frencla: Postilla.)*

Konrád, syn císaře Jindřicha III., každého služebníka a ministry otce svého jmenem: bratře! poctil a velmi vlídně s nimi zacházel. *(Hedio.)*

Ludvík, král bavorský, ku všem byl velmi vlídný, každého pozdravoval, s každým si pomluvil a při tom velmi obezřele si počínal. *(Cuspinianus.)*

Papež *Mikuláš III.* tak zdvořile a vlídně ku každému se choval, že vůbec vlídný nazván jest. *(Vollateranus.)*

Jistý *muž* byl, kdykoliv s někým mluvil neb obcoval, ku podivu uctivý a zdvořilý, že všem nápadné to bylo. I otázán, jak se ku každému tak uctivě chovati může, odpověděl: „Představuji si vždy, že se nacházím ve společnosti kraleviče a vedle toho že nic neslušného dovoliti si nesmím.“ *(Škola B. Srdce 1867.)*

Biskup *Roger* horlivě zastával úřad svůj; neustále vyučoval, radil; vlídnost jeho, s jakouž s každým obcoval, byla tak lahodná a lákavá, že i odpůrcové jí dojati ho ctili. *(J. Bílého: Legenda.)*

Spytihněv, kníže český, byl k vysokým i k nízkým laskavý, avšak také spravedlivý a přísný.

(*V. Vl. Tomek*: *dějiny české.*)

Kralevič *Rudolf* rakouský podniká v okolí loděnickém velmi často výlety do okolí. Tu u potoka loděnického spatřil ve vodě se broditi stařičkého muže a tázal se ho česky, co tam dělá. Stařeček odvětil, že chytá raky. „Ukažte mi, jak to děláte," vybízel jej kralevič a venkovan, nedada se pobízeti, sahal do děr, až vytáhl velikého raka. „Děláte to pro zábavu?" tázal se opět kralevič. „Nikoliv," odvětil venkovan, „mám velkou rodinu a musím se tak živiti. Nachytané raky odnesu do města a tam je prodám a tak si něco přivydělám." „Dobrá, tedy chytejte dál a až budete hotov, přineste raky do loděnického letohrádku." Teprv teď se starci rozbřesklo, kdo by to mohl býti a dal se tudíž s dvojnásobnou chutí do práce. Večer přišel do letohrádku Cifkova a dal se ohlásiti. Kralevič se tázal: „Kolik jste jich přinesl?" „Čtyřicet," odvětil stařec. „Nuže, tuto se vám zaplatí," dí opět kralevič a poručil svému pobočníku majoru Eschenbachrovi, aby starci zaplatil 40 zlatých. Radost tohoto nelze ani vylíčiti.

Jindy zase potkal stařenku, pasoucí dvě kozy. Držela je na provaze a s patrnou zálibou patřila na ně, jak čile sem tam pobíhají a nejlepší květinky vyhledávají. Mladý lovec poznal ve stařence na první pohled vlídnou, dobromyslnou osobu. Přistoupil k ní a dal se zúmyslně s ní česky do hovoru: „Pozdrav Bůh, stařenko, jak pak se daří?" „Ach, jak přívětivě mluvíte se mnou, mladý pane! Ba taký nebožák jako já musí se den ze dne trápiti, aby jenom mohl býti živ, avšak dík Bohu, jde to, pokud jsem jen zdráva." — „Aj, máte se vskutku tak zle?" — „Arci, mladý panáčku, tito jsou dva moji miláčkové, živitelé a podpory mého stáří." — „V pravdě, jsou to hezká dvě zvířátka, hned bych jedno koupil." — „Já však žádné neprodám, zvláště poněvadž je teď hojnost zelené travičky." — „Dobře-li však vám zaplatím?" — „I pak bych vám mohla na nejvýš tu starší, tam tu šedou kozu, prodati, té druhé by bylo škoda." — „Já bych však zase rád měl tu mladší." — „To nejde, ta mi dává denně 7 žejdlíků mléka a bez těch býti nemohu. Ale i ta druhá je dobrá, za 4 zl. můžete si ji vzíti." — „Pak vám dám 6 zl. a vezmu si tu mladší." — „Ach, to je mnoho peněz, pán není zajisté řezníkem, Bůh vám požehnej, ale ubohá kozička dostane u vás dobrou píci!" — „To se rozumí!" Tak smlouva uzavřena. „Dejte mi tuto na desítku zpátky!" — „Ach, milý pane, ráčíte snad žertovati. V mé světnici dole ve vesnici neseženu ani 10 kr., tím méně" — — „To je vskutku osudné, ale víte co, nechte si zatím desítku a pro ty 4 zlaté zajdu si k vám do osmi dnů." — „Ale vždyť můj celý majetek nestojí za desítku. Nikoliv, mladý pane, vezměte si své peníze a přineste mi, nebudete-li litovati této koupě, těch 6 zl. za kozu do mého příbytku v Ch..." — „To nejde, činím vám jiný návrh: Nechte mi u sebe tu kozu ještě 8 dní a dávejte jí dobře žráti. Za to můžete si nechati ty 4 zl. za píci. Po osmi dnech přijdu si pro svou kozu." — „Čtyry zlaté za 8 dní, ne to je příliš mnoho, mladý pane, myslíte to do opravdy?" — „Nu, vemte jen a s Bohem!" Nechal jí peníze v rukou a již byl v houštině. Ubohá pasačka nevěděla ani, sní-li či bdí a umínila si konečně neznámému kupci vymluviti tak nevýhodnou pro něho koupi. Den co den honila své kozy na totéž místo doufajíc, že tam tajemného kupce zase potká, avšak marně. Osm dní uplynulo a ženu trápily výčitky svědomí, že takovou sumu vzala, nerozměněná ještě desítka zdála se jí páliti v rukou, — tu přijde k ní místní starosta a praví jí, právě když mu žal svůj chtěla vyložiti: „Vím vše, Jeho císařská Výsost korunní princ Rudolf přeje si, abyste si o těch 10 zl. nedělala těžké srdce a byste si podržela též onu prodanou kozu!" Kdož popíše radost stařeny. Z počátku strnula úžasem a jen proud slzí jevil, co se ve vnitru jejím děje. Konečně pak propukla ve slova: „Tak tedy princ a nemá ani zlaté šaty! To bych si skutečně nebyla pomyslila!" (*Čech 1880.*)

Před nedávnem jel kníže *Adolf Schwarzenberg* v pozdní noční době se svou chotí ze staré obory do zámku na Hlu-

bokou. Na silnici setkal se s kramářským povozem, u něhož se byla náprava zlomila. Kníže i kněžna vstoupili z kočaru, kněžna svítila a kníže s kramářem spravovali zlomenou nápravu. Teprv když vše bylo opět v pořádku, vydali se knížecí manželé na další cestu. *(Budivoj 1879.)*

Zemřelí.

1. Pomáhejme jim! činiliť i pohané a židé.

Církev sv. od počátku svého zachovává ten spůsob, že se modlí za zemřelé dítky své, pamatujíc na ně při konání novozákonní oběti oltářní při offertorium a memento a po sv. pozdvihování a slavíc památku jejich třetího, sedmého, třicátého dne po úmrtí jejich, jakož i ve výroční den smrti, též ten den po všech svatých na den všech věrných dušiček. *(Macana výb.)*

Zavedla i hodinky za zemřelé a zvláštní obřady při pohřbu i bratrstva k tomu cíli se utvořila, aby se za duše v očistci modlila; nejznamenitější jest bratrstvo de S. Maria in Monterone v Římě, založené r. 1841 a r. 1860 od papeže Pia IX. stvrzené bratrstvo od Senanque ve Francii ustanovené.

(P. Gaudentius, Ablass-Bruderschaft.)

V *Egyptě* chodívají bohaté paní každý čtvrtek s otroky a otrokyněmi, kteří rozličné pokrmy nesou, na hřbitov a s nimi i objednané plačící ženy. Na hřbitově zpívají paní žalostné písně a s nimi hořekují i objednané ženy, při čemž posýpají květinami hroby příbuzných a kladou na ně pokrmy. A pak pozvavše duše zemřelých k hodu, požívají pokrmu v domnění, že i zemřelí na hodu podílu berou a se vyrážejí.

(Pred. u. Kat. 1854.)

U Židů býval ten obyčej, že synové za otce zemřelého skrze jedenáct měsíců každého dne jisté modlitby vykonávati museli.

David po smrti krále Saula, nepřítele svého, postil se až do večera; též píseň složil, kterouž pokolení Jůdovo zpívati muselo. *(2. Král 1.)*

Judas machabejský 12.000 drachem stříbra poslal do Jerusaléma na oběť za hříchy mrtvých. *(2. Mach. 12, 43.)*

Pán Ježíš modlil se u hrobu Lazara *(Jan 11, 41.)*; podobně i apoštolové a první křesťané.

a) Pomáhejme modlitbou!

Římané po smrti svých dali se do všeobecného nářku.

Hebreové později i ženy si zjednávali, aby za zemřelé naříkaly a roztrhli roucha svá na znamení smutku.

Při pohřbu *křesťanů* za dob zbožných s obnaženou hlavou se modlili a i na hrobních pomnících čtenářové k modlitbě ze vyzývali.

Sv. *Ambrož* kojil se sice nadějí, že oba císařští bratří Gracian a Valentinian II. požívají již věčné blaženosti, avšak přece nepřestával se za ně a za svého bratra modliti a mši sv. obětovati. Podobně i při pohřbu císaře Theodosia velkého v řeči vybízel přítomných, aby za duši císařovu se modlili

(Jirsíka: pop. dogm.)

Faustině, která velmi nad smrtí sestry se rmoutila, psal: „Tvá sestra potřebuje více modlitby a obětě a nikoliv slz“. *(Ep. 39.)*

Sv. *Bernard* od úmrtí své matky si ustanovil, každého jitra sedm žalmů kajících za duši její se modliti, což i zachoval věrně. A i za jiné zemřelé se modliti vybízel. *(Macana výb.)*

Sv. *František xav.* bydlev v Malace, městě obchodním v Indii, po slunce západu po městě chodil a zvonečkem a zpěvem obyvatelů napomínal, aby se za duše v očistci modlili. Když se odsud dále odebral hlásat divochům sv. Evangelium, město Malaka zachovalo tento spůsob muže sv., ustanovivši muže, který v jedné ruce svítilnu, v druhé zvoneček nose, vybízel k modlení za dušičky v očistci. Kterýžto spůsob se po mnohých krajinách v Indii k prospěchu živých i mrtvých velice rozšířil.

(Macana výb.)

Sv. *Františka* římská uviděla anděla strážného jedné duše v očistci, kterak ji tam uvedl a pak dával pozor na modlitby a dobré skutky, které se na světě za ni konaly. *(Fuhlrott, Mater.)*

Sv. *Koleta*, panna, prosívala Hospodina, aby se smilovati ráčil nad dušemi v očistci a brzy je uvedl do radosti své. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Když sv. *Ludgarda* uslyšela, že ctihodný opat foniakský Šimon zemřel, modlila se co nejvroucněji ihned v komůrce k Bohu, aby odloučené duši opatově milostiv býti ráčil. Po mnohých modlitbách oznámil jí v zjevení Kristus, že prosba její vyslyšána bude. A když sv. Ludgarda zdvojila vroucí modlitbu opět se dověděla, že duše ta vskutku již z očistce vysvobozena jest, začež co nejsrdečněji Bohu se poděkovala. (*Klinkáče*: *Legendy.*)

Sv. *Mikuláš* tolentinský zvlášť za duše v očistci při mši sv. se modlíval a mnoho jich z očistce vysvobodil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Odilia*, která od svého otce mnoho musela snášeti, modlila se zaň, když zemřel, tak dlouho, až od Boha ujištění dostala, že otec její vysvobozen jest od muk očistcových. (*Herbsta př.*)

Sv. *Terezie* modlila se 20 rokův za duši duchovního, jemuž byla mnoho co povinována a dočkala se té radosti, že tento z očistce do nebe se dostal. (*Život sv. Terezie.*)

Kdykoliv sv. *Tomáš z Kantilup* pohřeb potkal, slezl s koně a teprv až odříkal hodinky za mrtvého, jel dále. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Jistý zbožný *biskup* viděl ve snu pacholíka, kterak se zlatou udicí a stříbrnou nití ryby u potoka loví a po nějakém čase krásnou paní vylovil. Druhého dne na to uviděl vskutku na hřbitově téhož pacholíka, an se modlí za matku. Z toho seznal biskup, že modlitba zbožného dítěte jest zlatá udice, kterouž matka jeho z očistce vysvobozena byla. (*Šmída*: *Repert.*)

Josefinka řezala zelené haluzky zimolezu, Miladka poslední jiřinky. Skrze plot pokukovala na ně Klárka, dceruška mlatce u bohatého otce oněch děvčátek. „Dejte mi také květinku“, žebronila. „Nesmíme; máme je rozpočteny a chceme je dáti naší zemřelé sestřičce Klotildě.“ „A kam jí je dáte? K ní přece nemůžete.“ „Na hrobeček; uvíjeme z nich věneček. Pozítří jest dušiček a tu hned ráno rozsvítíme na něm mnoho svíčiček a velkou svítilnu.“ „Proč to všecko uděláte?“ vyzvídala Klárka. „Což nevíš,“ pravila Miladka, „že v den dušiček pamatujeme na naše milé zemřelé? To je svátek jejich a my je navštěvujeme, přinášíme jim dárky, modlíme se za ně, poklekneme na jejich hrobích, rozsvítíme jim hodně světel.“ „Ach, to je krásné!“ vzdychla Klárka. „Ještě jsi nebyla na hřbitově o dušičkách?“ „Nebyla.“ „Nikdo ti ještě neumřel?“ „Umřel.“ „Umřel?“ divily se obě dívky, „a nezdobíš jeho hrob na dušičky? Kdo to byl? Bratříček či sestřička?“ „Maminka!“ vyrazila ze sebe Klárka s pláčem. „Maminka!“ vykřikly obě dívky současně, Josefince vypadl kosíček s ruky, pochopilť žal osiřelého děvčete. „Už dávno?“ „V letě o růžích,“ odpovídala Klárka s pláčem. „A nedáš jí věnec na hrob, nerozsvítíš jí svíčičky?“ „Chci, chci!“ pravila Klárka. „Jen když to vím...! Nikdo mi ještě neřekl, že mám rozsvítiti svíčku za dušičku její. Modlím se za ni každý den.“ Děvče pro pláč nemohlo dále mluviti. I daly hodné dívky Klárce dvě jiřinky a zimolez na věnec. Klárka se těšila, že bude moci hrob matčin okrášliti. Dívky vypravovaly doma matince o Klárce. Matka Klárku omlouvala, že ji nikdo o tom ještě nepoučil. „Jest to krásná památka a slavnost v našem náboženství, že zdobíme hroby našich milých posledními květy podzimu. Dárkem tím je ctíme a před celým světem dosvědčujeme, že jsme jim zachovali věrnost, lásku a vděčnou upomínku. Tak zůstáváme s drahými zesnulými v ustavičném spojení, naše květy přinášejí jim naše vzkazky, naše vzdechy a zpomínky, které jsme vpletly do věnce. Jako věnec nemá konce, když ho spojíme v kolo, tak nemá konce láska naše. Duše je v nebi, nebo v očistci, za ni se modlíme.“ „Ubozí, kdož tak nečiní,“ vzdychla Milada. „Jak jsem ráda, že jsme se sešly s Klárkou a že jsem ji mohla poučiti.“ Dívky donesly Klárce ještě nitě a květinky. Když domů se vrátily, vypravovaly matince, že Klárka pláče, an otec chudý nemá peněz na svíčičky. I uzavřely dívčinky, že za své uspořené peníze Klárce svíčičky koupí. — Bylo dušiček a jasný ač mrazivý a větrný den. Na hřbitově malínském bylo živo, jako by tam život sídlel a ne smrt. Hroby proměněny v kvetoucí zahrady, na sta světel plálo

na nich a u každého klečel, plakal nebo se modlil někdo z milých žijících. Jako nová neznámá říše zjevil se hřbitov příchozím na den dušiček ve svém ozdobení a osvětlení. A přece tam bylo ještě dosti hrobů neozdobených, neosvětlených, zapomenutých, u nichž nikdo nekleče l a se nemodlil. Ubozí zapomenutí! Na otázku dívek odpověděla matka, že jsou to hroby chudých, kterým pro práci ani času, ani mysli na povznesení citu, ani peněz na ozdobení hrobů nezbývá. Než i chudé dítky přicházely alespoň s jednou svíčičkou na hroby svých miláčků a zajisté, že jednoduchá svíčička měla větší ceny do sebe, než světla planoucí na hrobích bohačů, jež rozžehala okázalost, anebo ruka cizá, placená. Jen láska tu rozhoduje. I Klárka šla na hrob matky své, v jedné ruce malý věneček, ve druhé svíčičku držíc. Než nemohla chuďas hrob matčin ani poznati, byl ozdoben a plný světel; Klárka zvolala: „Je jako zahrada! Jak je to krásno! Matičko, milá matičko, zajisté to učinil dobrý můj andělíček. Modlila jsem se k němu a prosila, aby mi pomohl ozdobiti hrob tvůj, když nemám ani na svíčičku!“ Klárka položila svůj věneček, klekla na hrob, rozžehla svou svíčičku a začala se modliti. Brzy přešla modlitba její v usedavý pláč. „Chudinka!“ plakala s ní Milada. „Ach, jak je to zlé, když není matinky“ vzdychla Josefínka. „Andělíčku, prosím tě, odnes mne k mé matince,“ plakala a modlila se dívka na hrobě. „Mně se stýská! Matičko, matičko, vezmi mne do hrobečku! Ach, ty nevíš, jak se mi vede zle! Celé dny pláču, jen v noci ke mně přicházíš. A hladu mám dost a dost, milá matičko. Už také nemám šatičky, jsem bosa a je mi zima. Do školy nemohu pro malého Jeníčka.“ Obě sestřičky objaly matinku vřele a plakaly na srdci jejím s Klárkou o závod. Matinka také zápasila se slzami. Konečně se rozhodla a vzala si Klárku k sobě a stala se jí andělíčkem, jako dříve dala hrob matky Klárčiny ozdobiti andělíčkem lásky k bližnímu. *(V. Lužická.)*

Roku 336 založil císař *Konstantin I.* bratrstvo, kteréž mnoho tisíc údů počítalo, jichž povinnost byla, mrtvé k hrobu doprovázeti a za ně se k Bohu modliti. *(Macana výb.)*

Kněz *Ludvík Monakus*, mnich, modlíval se za duše v očistci růženec. *(Hunolta kázaní.)*

b) Mši sv.

Sv. *Ludvík*, král francouzský, v poslední vůli své syna takto prosil: „Synu můj, prosím tě, pamatuj na mne a na ubohou duši mou. Přispěj mi k pomoci skrze mše sv., almužny, modlitby a jiné dobré skutky; učiň, abych všeho, cokoliv dobrého činiti budeš, účasten byl.“ *(Sv. Ludvík.)*

Sv. Malachiáš, irský arcibiskup, již mnoho mší sv. obětoval za svou zemřelou sestru a pak přestal. Již měsíc uplynul, co Malachiáš za ni mši sv. poslední sloužil, ana se mu sestra zcela utrápená ve snu zjevila a oznámila, proč ji z očistce nepomáhá, načež více Malachiáš na sestru nezapomněl. *(Sv. Bernard.)*

Sv. Mathilda po smrti svého manžela, krále Jindřicha, odešla do kláštera, kde modliti se za svého manžela nepřestávala, mše sv. za duši jeho čísti dala a co živa, v sedmý, třicátý a ve výroční den jeho zesnutí památku za duši jeho pobožně konala. *(Macana výb.)*

Matka má *sv. Monika* umírajíc pravila: „Pochovejte kdekoliv tělo mé, nic vás starost o ně nezarmucuj; jedině o to vás prosím, abyste pamatovali na mne při oltáři Hospodinově, kdekoliv budete. *(Sv. Augustin.)*

Před učeníkem sv. Filipa z Neri, *Alfonsem* octnul se po ukončených službách Božích jistý Jan Animuccio, kterýž byl ředitelem kůru ve Vatikáně a také v oratorium sv. Filipa tutéž službu častěji zastával. „Přednes,“ pravil Jan Animuccio, „Filipu moji prosbu, aby před Pánem mne byl pamětliv!“ Když teprv onen muž rychle zmizel, napadlo Alfonsu, že muž onen již před třemi lety zemřel. Filip ale splniv žádost nebožtíka pravil po několika dnech bratřím družiny své: „Náš přítel Animuccius jest již u cíle!“ *(Mehlera příklady.)*

Sv. *Řehoř* vel. vypravuje, že za duši jistého Justa mnicha, dal sloužiti 30 mší sv. a hle, když 30. mše sv. odečtena jest, zjevil se Just svému bývalému představenému a oznámil mu, že z muk vysvobozen jest. *(Dial. 2, 4. c. 55.)*

V národním shromáždění v městě *Attigni* r. 765 učinili si všickni shromáždění biskupové a opati slib, že, kdo z nich umře, zaň ostatní všickni a sice každý 30 mší sv. sloužiti bude a jistý počet žalmů a mší sv. i od jiných kněží čísti nechá. *(Stolberg.)*

Když *Jan z Alvernie*, kněz františkán, na den všech věrných dušiček zbožně za ně mši sv. četl, uviděl při pozdvihování, ano mnoho dušiček z očistce vysvobozeno jest. *(Sv. Antonín.)*

Císař *Lotar* každodenně, když jen možno bylo, kromě obyčejné mše sv. ještě jednu za mrtvé sloužiti dával; při první se modlíval za sebe a své, za zdar říše a za tělesné a duchovní blaho svých poddaných; při druhé ale zpomínal s pohnutým srdcem duší v očistci a milosrdenství Božímu pro krev a tělo Páně je poroučel. *(Ber. Bercaster.)*

Jindřichu Susovi zjevil se zemřelý přítel jeho a naříkal si, že zaň neslouží mši sv. Suso vymlouval se, že se zaň modlil, aby z očistce vyvázl! Jindřich Suso četl za přítele napotom několik mší sv. a tento mu s díky oznámil, že se nalezá již v nebi. *(Šmída: Repertorium.)*

Jistý umírající *vojín* prosil svého vnuka, aby koně, na němž jezdíval; prodal a zaň po smrti mše sv. sloužiti dal. Avšak vnuk si krásného koně nechal a na dědečka zapomenul. Tu se mu po šesti měsících zjevil děd se zlostnou a smutnou tváří a dělal mu kruté předhůzky, že vůli jeho poslední nevyplnil v očistci jej trápiti nechává, zač ho co nejdříve Bůh zde na zemi časnou smrtí a po smrti očistcem trestati bude. I stalo se, vnuk brzy zemřel, vykonav dříve doživotní zpověď. *(Tomáš Cantipratanus.)*

Za tou příčinou povstalo mnoho spolkův, kdež údové se zavazují, že za zemřelé spoluúdy dají buď mši sv. sloužiti, anebo ji sami sloužiti budou, aby z očistce co nejdříve po smrti vysvobozeni byli. Takový spolek jest „mancanský spolek," který v Bavorsku povstal a jenž na 50.000 údův čítá. I v Čechách jest spolek „300 duchovních", kteří se zavazují za každého zemřelého úda mši sv. sloužiti. I v dědictví sv. Jana nep., sv. Cyrilla a Methoděje, sv. Prokopa se kněží zavazují v oktavě patrona spolku mši sv. za živé i mrtvé údy čísti.

c) Almužnou; milosrdenstvím.

Již Tobiáš k almužně za mrtvé syna vyzýval *(Tob. 4, 7.—11.)* a anděl Rafael pronesl, že almužna zemřelým prospívá *(Tob. 12, 9.)*.

Sv. Brigitě zjevil se její zemřelý manžel Ulfo a žádal ji, aby stříbrné náčiní a koně, jež ho za živobytí tak velmi těšily, prodala a chudým rozdala, stříbrné číše pak kostelům darovala, ješto podobné skutky Bohu se líbí. *(Mehl. příkl.)*

Sv. Gertruda almužnou a jinými dobrými skutky dušičkám v očistci pomáhala. *(Dionys carth.)*

Když ujec sv. *Idy z Toggenburku* zemřel, pravila Ida k jeho dětem: „Ach! jak bude se váš otec trápiti, což mi ze zjevení známo, pročež po celý rok udělujte masa, chleba a máslo." I uposlechly ji děti a dozvěděly se, že pro tu almužnu a modlitby sv. Idy polovic trestů již vytrpěl. I učinily podobně ještě jeden rok a otec byl zcela z očistce vysvobozen. *(Mehlera příklady.)*

Sv. Kateřině kordonské zjevil se Roy Gomez, vévoda pasternský a pravil: „Ó kdyby věděli lidé, z jak velkého trápení duše v očistci almužnou vysvobozují a jak velkou zásluhu si vydobývají, udělovali by hojně almužnu, aby se za ně modlili." *(Mehlera příklady.)*

Alethius mladý a urozený pán římský, jemuž choť Rufina, dcera sv. Pavly, zemřela, shromáždil chudé z celého města v chrámu sv. Petra, dal jim pokrm a almužnu na ten úmysl, aby zesnulá z očistce vysvobozena byla. *(Sv. Pavlín.)*

Eusebius, vévoda sardinský, uděloval desátý díl příjmů svých na almužnu za duše v očistci. *(Hunolta kázaní.)*

Kněz Jan *Fabricius*, jenž leta Páně 1656 v Minstru zemřel, takovou útrpností k dušičkám v očistci naplněn byl, že umíraje, nemaje jiného, co poslední vůli zanechal, aby všecky mše sv., co by zaň se konaly, dušičkám v očistci přičtěny byly. *(Fr. Hunolt.)*

V klášteře ve *Fuldě* byl ten obyčej, že když řeholník zemřel, po 30 dní se mu dávala strava, jakoby byl na živu, kteráž se udělovala chudým, aby zesnulému almužna ta přičtěna byla. I stalo se jednou, že správce kuchyně Edelhard z lakoty almužny té neuděloval.

I zjevil se tu opatu kláštera zesnulý a hořekoval, že almužna ta zaň se neuděluje a jemu z očistce, trápení to nesmírného, nepomáhá. (*Trithemius.*)

Kristof *Landoral*, arcibiskup sevillský, od dětinství hojné almužny udílel na ten úmysl, aby to dušičkám v očistci pomohlo. Když pak jednou u velkou bídu upadl a sám ničeho k jídlu neměl, rmoutil se nad tím velmi, že za dušičky almužny uděliti nemůže a proto šel do kostela, aby se za ně alespoň pomodlil. (*Hunolta kázaní.*)

Pamachius, římský šlechtic, dal, když mu manželka zemřela, všecky chudé z města svolati a dal jim potraviny, aby almužnou tou velmi milované zemřelé manželce přispěl. (*Sv. Paulín.*)

Sv. Efrém umíraje žádal v poslední vůli přátele své, aby zaň po smrti nezapomenuli, ale lásku k němu almužnou, modlitbou a mši sv. zvláště 30. dne po úmrtí ukazovali.

Když jeden student v Padni od svého přítele zavražděn byl neopatrností a matka jeho vrahu odpustila, oznámil zavražděný ve snu matce, že odpuštění to Bohu tak líbilo, že mu odpustil trápení očistce, v němž by se byl dlouho nalezati musel. (*Sv. František sál.*)

d) Kajícími skutky.

Sv. Armella, panna, zvláštní útrpnost měla již co děvče pro duše v očistci. Když velkou práci a těžkou konala, velkou zimu neb parno trpěla, radovala se z toho, nebo to obětovala za duše v očistci; rovněž někdy postila se, snášela žízeň, aby to přišlo vhod dušičkám. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. Dominik třikráte za den se bičoval, jednou i na ten úmysl, aby to ubohým dušičkám v očistci pomohlo. (*Marchantius.*)

Sv. Filip ner. vyprosil si od Boha milost, aby za duše v očistci měl bolavou nohu, což mu velkou bolest působilo. (*Arm. Seel. Hilfe.*)

Sv. Kateřina sien. aby otec její očistce ušetřen byl, postila se, bděla, bičovala a jiné kající skutky konala (*Tamtéž.*)

Sv. Lidvina za ubohé duše v očistci obětovala nesmírné bolesti své a mnohé z nich vysvobodila. (*H. J. Karlíka: Život svatých.*)

Bl. Uršula vyprosila si u Boha, že mnoho bolestí snášela za sestru svou klášterní Kristinu, o níž se domnívala, že v očistci jest, a když umírala, děkovala jí Kristina za milosrdnost její.

Františka, karmelitánka, za duše v očistci o vodě a chlebě se postila, začasto až do krve bičovala, všecky obtíže mileráda snášela a odpustky jim zjednávala. (*Scherer, Exempel-Lex.*)

2. Prospívati věčně i časně.

Sv. Augustin doznává, že se modlí za duše v očistci v naději, že i ony, až do nebe přijdou, zaň orodovati budou. (*De civ. Dei.*)

P. *Alfons Lotersi* že za duše v očistci se modlil, strašného pokušení zbaven jest.

Markéta Ebnerová, z řádu sv. Benedikta že za duše v očistci mnoho kajících skutkův konala, v ctnosti velkých pokroků učinila.

Při smrti jednoho muže umírajícího, jenž za živobytí mnoho dušičkám pomáhal, dostavily se duše, kteréž z očistce vysvobodil a těšily a sílily ho v boji posledním. Totéž stalo se i sv. Markétě kortonské.

Jeden šlechtic, který pro duše v očistci mnoho obětoval, byl ve spaní napomenut, aby ihned se dal zaopatřiti. Sotva že zaopatřen byl, ihned zemřel. (*Arm. Seel. Hilfe.*)

Zvěčnělý farář z *Arsu* věrně dušičkám pomáhal a i jiné k tomu vybízel, říkávaje: „Ó hodně se modleme za duše v očistci; milý Bůh nám jednou 100krát odplatí, co jsme pro ně učinili.“ (*Škola B. Srdce 1878.*)

R. 1620 žil v Římě *mladík*, jenž špatným životem svým veřejné pohoršení dával, při tom ale na dušičky modlitbou, almužnou a mší sv. pamatoval. A jednání to bylo příčinou, že vyváznuv jednou z nebezpečí smrti, na přímluvu duší v očistci se obrátil a napotom bohabojný život vedl. (*Hunolta kázaní.*)

Vilém *Friessem*, kněhkupec v Kolíně na Rýně, měl čtyrletého synáčka, jenž se mu r. 1849 nebezpečně roznemohl. I uchýlil se do kostela a přislíbil Bohu, že rozdá v mnoha výtiscích knížku, v níž se ku pomáhání dušičkám v očistci

povzbuzovalo, bude-li synáček jeho uzdraven. A hle, Bůh prosbu jeho neoslyšel, synáček se mu uzdravil.

(Hunolta kázaní.)

Kariglius píše, že jeden dobrodinec duší v očistci v nehodách a zármutcích útěchy docházel od dušiček. Podobně vyznal o sobě i P. Martin Roa.

Jeden *kupec* nešťasten byl mnoho roků v obchodu. I dal sloužiti mnoho mší sv. za duše v očistci a hle, v brzkém čase počal obchod jeho kvésti. *(Manzin.)*

Zlatodějství,

viz: „pověra 9!“

Zoufalství,

viz: „hřích proti Duchu sv. 2!“

Zpěv,

viz: „obřady 5!“

Zpověď co vyznání,

viz: „pokání co svátost 2, 4!“

Zpověď doživotní,

viz: „pokání co svátost 2, 4 f!“

Zpověď veřejná,

viz: „pokání co svátost 2, 4 e!“

Zpovědník.

1. Neruší pečeť; buď horlivý; zlořád netrp!

viz i: „pokání co svátost 2, 4, d, bb!“

Sv. *Ambrož* s veselým vesel byl a s plačícími plakal. Kdykoliv se mu někdo z hříchů svých zpovídal, pláčem svým pohnul i jej k pláči. O hříších pak, z nichž se mu někdo zpovídal, se žádným nemluvil, leč s Bohem, u Něhož za hříšníky se přimlouval. *(Sv. Pavlín.)*

Ctihodný *Egid Gonzales*, aby mnoho duší Bohu vyzískal, ještě co stařec mnoho hodin zpovídával, ano ještě téhož dne, kde byl zaopatřen svátostmi umírajících, zpovídal.

A sv. *Ignác* důtklivě bratří svých napomínal, aby horlivě slyšeli sv. zpověď.

(Lohn. bibl.)

Jistý vznešený bohatý muž *v Neapoli* byl u světa ve velké vážnosti, ale i znám pro špatnou pověst. Nemoha u jednoho zpovědníka rozhřešení hříchů dosáhnouti, odebral se k jinému, jenž z úcty ku osobě vzácné rozhřešení mu dal. Bohatec, jenž byl i bystrého ducha, vtiskl zpovědníku 20 skudů do ruky, řka: „Tu máte na cestu!“ „Na jakou cestu?“ odvětil zaražen kněz. „Do pekla,“ vece bohatec, „půjdeme tam oba, já, že se nechci polepšiti, a vy, že jste mi rozhřešení udělil.“

(Sv. Karel borrom.)

Konstancie, manželka císaře Jindřicha VI., ukrutného, měla za zpovědníka velmi ctnostného kněze z Floris v Kalabrii, Jáchyma. I uvedla ho ponejprv do kaple, kde měla trůn, na nějž se po schodech šlo, na straně pak byla stolice pro zpovědníka. Jáchym spatřiv to, pravil otevřeně: „Považ, císařovno, že sem co hříšnice přicházíš. A proto sestup dolů a vykonej jako každý jiný sv. zpověď!“ A hle, císařovna pokorně uposlechla a klečíc vykonala sv. zpověď.

(Šmída: hist. kat.)

2. Buď: svědomitý; neohrožený; útrpný!

Jan, postící zvaný, patriarcha cařihradský, poručil zpovědníkům, aby se i na druh hříchů vyptávali. (*Ritual řecké církve.*)

Concil trulanský nařídil, aby zpovědníci na druh hříchů se vyptávali a na paměti měli i lítost kajicníka. A knihy poenitenční ve středověku obsahují i otázky, jež zpovědník zpovídajícím se předkládati má. (*Binterim.*)

Sv. *František sál.* pozoruje, kterak jistý velký hříšník beze vší skroušenosti se zpovídá, hořce se rozplakal a tázán jsa po příčině, odpověděl: „Milý synu, já proto pláču, že ty ne pláčeš!“ Slova ta pohnula hříšníka ke skroušené lítosti. (*Podstr. výkl.*)

Sv. *Hilarius* mluvíval ve zpovědnici k hříšníku s mírností ale i rázností. Jeho slova pronikala i kosti kajicníka i nejzatvrzelejšími hříšníky hýbal a když viděl kajicníka v lítosti se rozplývati, povzbuzoval ho otcovsky k důvěře a k milosrdenství Božímu. (*Herbsta př.*)

Zločinec, který vraždu zpáchal, přišel k *Hammerschmidovi*, spisovateli znamenitému v 17. století a později faráři týnskému v Praze, vyzpovídal se mu a žádal rozhřešení. Nešťastník zdráhal se vyplniti, což mu ukládáno. Že mu pak zpovědník rozhřešení odepřel, rozlítil se, vytasil meč knězi hroze smrtí, pak-li ho ihned nerozhřeší. Zbožný kněz beze strachu obnaživ prsa pravil: „Zabí mne, chceš-li své nepravosti vraždou duchovního dovršiti. Věz, že mne nikdy nedonutíš, abych ti dovolil zhřešiti a tudíž sám se dopustil svatokrádeže.“ Touto neočekávanou neohrožeností zpovědníkovou byl vrah tak pohnut, že se Hammerschmidovi vrhl k nohoum, s pláčem odpuštění žádal a svatě slíbil, že ho poslechne. Dostatečně lítost jeho zkoumav rozhřešil ho zpovědník a podal mu po dvou dnech nejsv. svátost. Dav mu pak potřebné otcovské napomenutí, propustil kajícího. (*Blahověst 1852.*)

Biskup *Porcellot* chtě jednou mši sv. sloužiti poslal sluhu pro kněze, aby ho vyzpovídal. Petr Fourrier, zbožný farář v Motaincouru, byl přítomen a biskup ho žádal, aby ho vyzpovídal, že jedním slovem bude hotov. Fourrier nechtěl, pak ale svoliv zpovídal biskupa dvě hodiny a nestranně mu hříchy jeho vytýkal. Biskup se polepšil napotom opravdově a děkoval, že zpovědníka nestranného a přísného dostal. (*Herbsta př.*)

Sv. *Hugo*, biskup v Grenoble († 1132), měl s kajícími hříšníky ve zpovědnici velkou útrpnost a začasto plakal, aby hříšníky k lítosti pohnul. (*Richter.*)

Jistý *zpovědník* velmi se nad tím těšil, kdykoliv velký hříšník k němu k sv. zpovědi kajicně přišel. Nazýval je velkými rybami, kteréž rybář rád loví. Srdce mu radostí plesalo, protože Bůh k nim zvláštní milosrdenství chová a on sám nástrojem milosrdenství Božího se stává; že čím větší hříšník jest, tím větší radost v nebi nad ním jest a že čím více v hříších kdo vězí, tím více odvahy a síly má zapotřebí, aby se z nich vyznal. (*Mehl. příkl.*)

3. Vyvol si moudrého; poslouchej ho!

Kdo na cestě dokonalosti ku předu se dostati touží, musí se moudrému zpovědníku odevzdati a jej co samého Boha poslouchati. (*Sv. Filip nerej.*)

Sv. *Kateřina Tomáš* zvolila si za zpovědníka ctihodného starce, který v opuštěném klášteře nedaleko jejího příbytku jako poustevník a kajicník žil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Terezie* měla kdys zpovědníka nemoudrého, příliš povolného, což jí nemalou přinášelo škodu. Jindy měla zas zpovědníka, jenž s ní velmi příkře nakládal, ji zarmucoval a trýznil, což jí velký spůsobilo nepokoj, tak že ho nejednou opustiti chtěla. Než právě tento jí nejvíce prospěl. (*Sv. Terezie.*)

Když sv. *Terezie* se dozvěděla, že zbožná paní Kateřina z Kordie mnohé kající skutky konala, chtěla jí proti radě zpovědníkově následovati. Avšak přemohla se, uposlechla zpovědníka a v nitru jejím ozýval se hlas: „Dcero má, kráčíš dobrou a jistou cestou, pohlížíš na kajicnost, co ona světice konala, já ale více si vážím poslušnosti.“ (*Mehl. př.*)

Zrada.

1. Jest hanebná; nedrží slovo; přetvařuje se.

Když Řekové u Thermopyl s výsledkem se proti perskému nepříteli Xerxovi hájili, zradil je jakýs *Efialtes*, vyzradiv Peršanům tajnou cestu přes horu Oetu, kudy Řekům v zad mohli vpadnouti. Tu padl hrdinný král Leonidas se třemi sty Spartanů za vlast. (*Jos. Smetany: všeob. děj.*)

Torkvát, ostrovtipný pohan, přišel za času Diokleciána k papeži, jakoby víru křesťanskou přijmouti chtěl a když mu papež sv. Tiburc předhazoval jeho vady co odpadlíka, přislíbil polepšení, zatím ale udal vše pohanům, tak že Tiburc svázán a napotom stat jest; on udal i sv. Haštala, jenž v největších mukách pro Krista dal život svůj. (*J. Bílého: Legenda.*)

Když za času *Liciniana* 40 vojínů mladistvých a rekovných pro víru křesťanskou mučeni byli, jsouce v tuhé zimě do vody ponořeni, odstoupil přece z nich jeden, zradiv Krista, na jehož místo se ale dobrovolně jeden strážný dostavil, tak že přece 40 mučeníkům hnáty nejprv přelámány a těla pak do ohně vmetána jsou. (*Jan Nep. Černohouz.*)

Když v Nizozemsku *Markéta* místodržitelkyní byla, dostala se všecka psaní, co po dvě leta na Filippa II., krále španělského, psala, do rukou nepřátel králových. Ano někdo se chlubil, že každé slovo, co král v soukromých anebo veřejných poradách mluví, v Nizozemsku mu známo jest. (*Famianus Strada.*)

Eduard, král anglický, učinil s Janem, králem francouzským, na mnohá leta příměří, avšak právě v tom čase zmocnil se zrádně pevnosti de Guines. (*Josef du Bois.*)

Lakotný *Jidáš* neušetřil ani dobrodince, Mistra a Pána svého, ale zradil Ho za hanebnou mzdu úhlavním nepřátelům Jeho. (*Mt. 26.*)

Když r. 1402 *Sigmund* bratra Václava IV. ve hradě jeho královském v Praze věznil, zdvihli se věrní králové k brannému odporu; v čele jejich Prokop moravský. Sigmund oblehl jej na hradě Bezděži; pod ubezpečením vyzval jej k sobě, aby se umluvili o pokoj; ale jakž Prokop přišel, jal jej a dal odvésti do Prešpurku v Uhrách. (*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

Vladislav II, kníže český, přislíbil Soběslavovi, když (1161) náhle do Moravy vpadl a Olomouce dobyl, dobré zaopatření v zemi, když by se dobrovolně vzdal a přišel ke dvoru jeho. Což když Soběslav učinil, byl zrádně zajat a vsazen zase do předešlého vězení svého na Přimdě. (*V. Vl. Tomek: Dějiny české.*)

Druhdy vylákal *Kain* sladkými slovy Abela, nevinného bratra svého, ven a zavraždil ho.

Podobně pozval *Absolon* Amana, bratra svého na hody, aby zabil ho a nasytil krvežíznivou pomstu.

I lstný *Joab* objal Amasa, vůdce vojska, a políbil ho, aby v okamženi tom jej probodl.

Aod přinesl Eglonu, králi Moabitův, dary a mluvě s ním o samotě, zabil ho. (*Soudc. 3*)

Dalila, byvši podplacena, zradila Samsona. (*Soudc. 16.*)

Joab řekl k Amazovi: „Zdráv buď, můj bratře.“ A držel pravou rukou podbradek Amazův, jako líbaje ho. Amaz pak nešetřil meče, kterýž měl Joab, jenž udeřil ho v bok a vykydl střeva jeho na zem, aniž druhé rány přiložil, a umřel. (*2. Král. 20, 9.*)

2. Zarmucuje; škodí jiným

Davida krále zastihlo mnohé soužení a mnohý zármutek, avšak ze všeho toho nic jej tak neponížilo a nebolelo, jako že se Architofel, jeden z nejpřednějších důvěrníků a rádců, proti němu vzbouřil a na stranu nezdárného Absolona postavil. „Kdyby nepřítel můj zlořečil mi, snesl bych to ovšem. A kdyby ten, kterýž mne nenávidí, proti mně se byl pozdvihl, byl bych se snad skryl před ním,“ zvolal a naříkal David, „ale ten člověk jednomyslný, vůdce můj a známý můj, kterýž spolu se mnou sladkých požíval krmí; v domu Božím jednomyslné jsme chodívali.“ (*Ž. 54.*)

Rmoutilo ho, že i Saul, jemuž oddán byl, zrádně ho chtěl zavražditi (*1. Kr. 19.*).

Obyvatelé města Ceilu chtěli Davida vydati v ruce krále Saula (*1. Kr. 23.*).

David zrádně dal Uriáše zavražditi (*2. Kr. 11.*).

Ismael zrádně zabil Godoliáše (*4. Kr. 25, 25.*).

Antioch zradou dobyl Jerusaléma (*1. Mak. 1.*); podobně i Antioch Eupator (*1. Mak. 1, 6.*).

Trofon zrádně zavraždil Jonathu (*1. Mak. 13.*).

Ptolaemeus zabil Šimona a dva syny jeho (*1. Mak. 16.*); podobně i Apollonius mnoho židů v Jerusalémě (*2. Mak. 5.*).

Židé zrádně chtěli sv. Pavla zavražditi (*Sk. 23.*).

Alexius Angelus, byv od svého bratra Isáka za velkou cenu ze zajetí tureckého vysvobozen, lstivě se Isáka zmocnil a vyloupav mu zrádně oči uvrhl do vězení. (*Egnatius.*)

Císař mexický *Maxmilian* byv zrazen od vůdce Lopeza a k smrti odsouzen, pravil odevzdávaje Eskobedovi meč: „Tu máte meč, jelikož jsem se stal obětí hanebné zrady, což kdyby se nebylo stalo, snad by jste zítra svůj mi odevzdati přinucen býval.“ (*Meth. Halabala.*)

Císař *Napoleon I.* táhna do pevnosti Malty, kteréž se podplacením zmocnil, pravil, dívaje se na velmi silné zdě a věže s úsměvem ku svému pobočníku: „Dobře ještě, že zde nahoře lidé nám otevřeli, jinak bychom se sem nikdy nedostali.“ (*Scherer, Exempel-Lex.*)

Svatopluk, synovec Rastislava, knížete moravského, zrádně se dal v ochranu císaře německého Ludvíka a vtrhnuv s Němci do Moravy, dal ukrutně Rastislava zraku zbaviti a do kláštera uvězniti. (*V. Vl. Tomek: děj. české.*)

Theodorikus, král francký, po dlouhé a kruté válce učinil smír s Hermenfredem, králem durynským, dav mu čestné slovo, že se mu nic nestane, aby vešel na hrad tolbiacenský. Když pak Hermenfred vskutku přišel, shodil ho se zdi, že zlámal vaz a dítky Hermenfredovy nedospělé dal zrádně usmrtiti. (*Fulgosus.*)

3 Trestali; dochází trestu.

Egyptčané těm, co tajné věci nepřátelům zrádně oznámili, vyřezávali jazyk. (*Diodorus.*)

Karthaginští zrádné vůdce ve válce na kříž věšeli. (*Valerius Max.*)

Zambri zrádně zabiv pána svého Elu a ujav se vlády sám, za 7 dní zavražděn jest (*3. Kr. 16, 10.*).

Sellum zabiv Zachariáše, krále israelského, panoval toliko jeden měsíc (*4. Kr. 15, 10.*).

Synové Sennacheribovi zabivše zrádně otce svého, nedošli přece vlády (*4. Kr. 19, 37.*).

Judas mak. zrádce dal pobiti (*2. Mak. 10.*).

Ethelwold, důvěrník starobritického krále Edgara, měl svému pánu, když ovdověl, Alfredu, o jejíž kráse a mravopočestnosti všeobecně se mluvilo, namluviti. Ethelwold ale sám zahořel láskou k Alfredě a když se domů ku králi navrátil, zrazoval pána svého od sňatku, pravě, že ho není hodna. Král na Alfredu zapomenul a dovolil Ethelwoldovi, aby on Alfredu za manželku si pojal, kterouž napotom před králem ukrýval. Zatím ale opět slyšel o kráse neobyčejné Alfredy a žádal si ji viděti. Tu se vyznal Ethelwold manželce své ze všeho a prosil a zapřisahal ji, aby co nejošklivěji se přistrojila a obličej zpotvořila. Alfreda ale se ustrojila co nejskvostněji, tak že král, spatřiv ji, si umínil ji za choť vzíti a Ethelwolda dal zavražditi. (*Herbsta výb. př.*)

Císař *Karel IV.*, veda válku proti Filipu rakouskému, přislíbil zrádcům, aby Filipa přemluvili, by od války ustál, peníze. Což když se vskutku stalo, dal jim falešné peníze a když si na to stěžovali, pravil Karel: „Odejděte, hanebníci! za zradu dostali jste i přiměřenou mzdu!“ (*Grantzius.*)

Čechové, vedouce válku s Ludvíkem, králem německým, odrazili útok, avšak se ztrátou lidu velikou; pročež poslali do ležení německého k markrabí Thakulfovi, aby s ním umluvili pokoj. Tož, když ještě marně smlouvali, Němci z nenadání proti slovu danému udeřili znovu na jejich ležení a úsilně ho dobývali. Nad tím se zazlili Čechové velice, sebrali všecku sílu a učinili takovou porážku Němců, že museli od útoku upustiti a Čechové vtrhli do vlastního jejich ležení. Tu museli Němci prositi o pokoj, rukojmě dáti, vydati všecku zbraň, všecky vozy a věci k válce po-

třebné a odebrati se ze země cestou, kterou jim Čechové nařídili.

(*V. Vl. Tomek. dějiny české.*)

Načerat, nejmocnější pán v zemi české za knížete Soběslava I., zradil nejprv Soběslava, spůsobiv spiknutí, že syn Soběslavův za knížete českého zvolen nebyl. Napotom však i proti tomuto zvolenému Vladislavovi II. se pozdvihl, avšak v bitvě u Malešova i sám bídně zahynul (1142). (*Jan Nep. Černohouz.*)

Bohatý jakýs *Němec* z kolonie v Rusku vracel se jednoho dne z města Feodosie domů a měl s sebou svou 13letou dceru. Jel na voze pozdě již k večeru. V městě prodal mnoho lenu a měl s sebou peníze. Na zpáteční cestě zastavil se v krčmě, od žida obydlené, aby sobě a koním oddechu popřál. Již když z města jel, pozoroval za sebou dva Tatary. Když se z krčmy vypravil, zpozoroval opět Tatary za sebou a věda, že touží po penězích a nemoha umdlené koně více poháněti, rychle dal dceři všecky peníze a propustil ji od sebe do pustin, přidav krátké naučení, jak by peníze a život zachránila; sám pak tryskem ujížděje, připravoval se k obraně. Statné a odhodlané děvče pomyslilo, že bude nejlépe, navrátí-li se do krčmy a tam přes noc zůstane, ješto se jí žid zdál vlídný. Šťastně se tam dostala a s pláčem žida prosila, aby ji zachránil a svěřila se mu, že má peníze. Žid, potěšiv ji, vzal od ní peníze a dovedl ku své jediné dceři do komůrky, aby tam si odpočinula a se vyspala. — Netrvalo dlouho, vrazili dva Tataři rozvzteklení do krčmy a hrozili židu smrtí, nepoví-li, kam Němec peníze dal, kteréž přece u něho zde v krčmě viděli. Žid vše oznámil jim a prosil je, by mu aspoň dílec nějaký z těch peněz dali. Tataři se mu vysmáli a žid zradu přísně musel pykati. Tataři rozdělivše se o peníze, umínili si, že děvče hodí do rozpálené pece, an žid chtěl právě chleb péci. I odebrali se do naznačené jim komory a ve tmách nalezše asi 14leté polonahé děvče, zardousili je a mrtvolu hodili do pece. Žid nesměl ani ceknouti, ba musel Tatarům ještě posluhovati a je častovati. Ani zlosynové hodovali, náhle, jako když s nebe spadne, vrazí do krčmy tlupa četníků a v jich čele, vedouc je, as 13leté polonahé děvče. Žid sotva je spatřil, jako omráčen na zem padl a vzkřikl: „Ouvé, moje jediná dcera v plameni!“ Uslyševši totiž ono německé děvče, jež žid ku své dceři do komůrky byl zavřel, ty dva Tatary, že rozvztekleni a plni zuřivosti vrazili do krčmy, strachem vylezlo úzkým okénkem z komůrky na dvorek a odtuď pádilo, co mohlo, na nejbližší stráž, aby vše povědělo a pokuď možná, i pomoc přivedlo. Lotři pak místo něho ve tmě zabili židovo děvče a do pece uvrhli. Utekšímu děvčeti vše se vydařilo. Trojlístek lotrů, Tataři a žid, dovedeni na místo, kde ubitý Němec ve své krvi ležel. Lotři totiž nenalezše u něho, vyjma několik kopejek, žádných peněz, ubožáka utloukli, ba i zohavili; též koně ubili a vůz převrhli; pak se v pověstnou krčmu vrátili.

(*B. Hakl, Blahověst 1876.*)

Prkoš, župan bilinský, háje hranice české jen na oko, neboť jemu Němci mnoho peněz poslali, pustil Sasy do země. Za to poslal kníže český Břetislav po smíru na Bilinu služebníky své, kteří Prkoše jali a jakožto zrádci vlasti nejprv obě oči vypíchali, ruce i nohy uřezali a konečně do řeky Biliny ho uvrhli, kdež bídně se utopil.

(*K. Vl. Zap*: *Kronika.*)

Strůjcům pádu *Přemysla Otakara II.*, krále českého, a zrádcům jeho nebylo valně těšiti se ze zdaru své nešlechetnosti. Arci zrádce Filip korutanský obdržel sice žádané knížectví v léno, ale nevešed nikdy ve skutečné držení jeho, umřel (1279) v požívání pouze těch statků, které mu byl někdy Otakar propůjčil. Ani Jindřich bavorský nedostal se ke vládě země rakouské nad Emží, za jejíž cenu zradil byl přítele svého; a uherského krále Ladislava Kumana život nešlechetný vzal konec (1290) vražednými dýkami vlastních jeho milostníkův. Boreš z Risenburka nedočkal se ani konečného pádu svého zrazeného pána; potomstvo pak jeho nenabylo nikdy více předešlé své moci a slávy. A co mám říci o starostě velikého rodu Vítkovcův, o Záviši z Rosenberka? Muž ten dostoupil ovšem potom ještě i vrchole moci a štěstí, aby dokrvácel konečně pod strojem katovým!

(*Fr. Palacký*: *Dějiny české.*)

Jistý Kappadočan *Valens* zrádně se vplížil v přátelství sv. *Ursicina*, mučeníka, a když si důvěry jeho získal, zradil ho. Za to ale dosáhl i zaslouženého trestu; když sv. Ursicinu hlavu sťal, ukamenován jest od rozhořčeného lidu. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

První rod panující v Čechách, rod *Přemyslovcův*, mnoho zrady zakusiti musel od rodu Vršovcův, kteří sami toužili po vládě a příčinou byli mnohých sporů v Čechách, ano i krveprolití. Za to se jim dostalo i zaslouženého trestu. Nejprv utrpěli mnoho od Boleslava III., Ryšavce, když o masopustě r. 1003 nejčelnější Vršovce zavraždil; po druhé dal r. 1108 kníže Svatopluk všecky Vršovce zahubiti, že zcela v dějinách českých zanikli.

(*Jan Nep. Černohouz*: *Vršovci.*)

Zvíře.

1. Jeho užitečnost a vlastnosti.

a) I divé dá se ochočiti.

Jednoho času chytilo několik mladíků velkého krvežíznivého draka, kteréhož do Alexandrie přinesli a králi *Ptolomeu* darovali. Strašný byl pohled na dravce toho; oči se jen jen svítily, zuby byly velmi ostré a tlama otevřená naplňovala hrůzou a strachem. Čeho mohl dosáhnouti i lidi i zvířata roztrhal a sežral. A přece tento tak divoký a žravý drak zkrotl tak, že lichotě se svislou hlavou ruku tomu lízal, kdo mu dal pokrmu. A příčina tohoto zkrotnutí byl hlad. Odejmuli mu potravy a postem ho zkrotili.

(*Diodorus Siculus.*)

Sulpicius a Kassian navštívili jednou poustevníka, jenž je uvedl k několika vzdáleným palmám. A hle, zde ležel lev, čehož se oba velmi ulekli, poustevník ale utrhl se stromu ovoce a lev žral z jeho ruky a pak odešel.

Titéž znali jiného poustevníka, s nímž obědvala každodenně vlčice, která mu z vděčnosti ruce lízala.

Poustevník *Goderich* bydlel u řeky Very v chýši, která byla hady naplněna a hle, hadi mu pranic neublížili, ba nechali se od něho chytiti a seděl-li u ohně, ovinuli se okolo jeho nohou.

Poustevník *Gutlach* žil s vlašťovkami velmi důvěrně, takže mu na ramena, ruce a prsy lítaly, prozpěvujíce.

(*Šmída*: *Rep.*)

Nedaleko *Saarbrucku* v Porýnsku jel jednospřežný vůz s nákladem s kopce dosti příkrého písčitou polní cestou, na nížto si hrálo několik dětí. Když se povoz, jehož vozka z nějaké příčiny ostal daleko vzadu, blížil, utekly děti vyjma děcko asi dvouleté, kteréž si klidně dále hrálo. Co se stalo? Kůň, když dojel až před samé dítě, zastavil se a čekal nějakou chvilku, až by se dítě rozmyslelo a uteklo. Ale když dítě se nehýbalo z místa, chopil je kůň za šatičky a odložil je stranou do křoví, načež se bral s vozem cestou dále.

(*Nordd. Allg. Ztg.*)

b) Prospívá.

Bedřich vel., král pruský, jídával rád chutné ovoce, zejmena třešně. Že však i vrabec třešněmi nezhrdá: rozkázal Bedřich, by vrabci po celé říši byli pronásledováni, chytáni, stříleni a všemožným spůsobem hubeni. Za odměnu vysazeny na hlavu každého opeřeného třešňojídka dvě grešle, na tehdejší dobu peníz dosti znamenitý. Stala se tehdy všeobecná honba na vrabce; staří i mladí; myslivci i nemyslivci tisícerá úklady jim strojili. Honba ta po dvě leta trvavši, stála hezkou sumu peněz. Brzy nebylo vrabcův, ale též ani třešní ani jiného ovoce. Ano za krátkou dobu neměly stromy ani listí, za to tím více housenek. I byl král netoliko přinucen rozkaz svůj odvolati, nýbrž musel i vrabce v cizině nakoupiti, by v říši jeho opět se rozmnožili a housenky hubili. Od těch pak dob třešní jim více nezáviděl. (*Podstránského výklad.*)

Ve Švýcarsku na hoře sv. *Bernarda* se nalezá klášter, kdež 10 mnichů bydlí a pocestné a zbloudilé do domu přijímají. Celý rok chodí mniši po horách a vyhrabávají a křísí sněhem zavaté, při čemž jim pomáhají psi, majíce na krku láhev s vínem a koš s chlebem ku posile zemdlených a když člověka větří, rychle se vracejí a štěkotem nález svůj oznamují a pak mnichům pomáhají

vyhrabávati. Jeden z takových čtvernohých pomocníků Barry sloužil 12 roků v klášteře a 40 osobám život zachránil. Jeho horlivost v službě byla úžasná. Jak na hoře mlha vystupovala a sníh poletoval, již neměl doma stání; nepokojně běhaje, znamení dával, že by čas byl vydati se na cestu. Byl-li sám vyslán a nalezl-li nešťastného, vrátil se rychle do kláštera, aby pomoc opatřil. Když zvíře sestárlo, dal ho převor do Bernu dopraviti, kde v krátce zdechl. Kůže Barryho vycpaná nachází se v tamním museu. *(Podstr. výkl.)*

c) Jest věrné.

Když *Aipius Junius* k smrti odsouzen jest, doprovázel ho do vězení pes a když byl pán utracen, strašně pes naříkal a když konečně mrtvolu hodili do řeky Tibery, vskočil tam i věrný pes.

(Plinius.)

Jeden *Arab* byl přepaden i s karavanou, poraněn a s ořem do otroctví vlečen. Tu v noci s největším namáháním dostal se poraněný Arab ku svému oři, přeřízl mu provaz, za nějž byl uvázán a loučil se s ním cítě již smrt. A kůň porozuměv pánu chopil zuby opasek, uháněl tryskem a donesl jej k stanům domácím a vrhna pána svého na písek k nohoum jeho ženy a dítek a klesl zdechlý přílišným namáháním, zachrániv tak pána svého.

(Zlaté Klasy 1855.)

V *Černovicích* v Bukovině hrálo si na předměstí nedaleko velmi hluboké studně čtyrleté dítko samo, u něhož se nalezal jen domácí pes. Hrajíc si přiblížilo se dítko k studni, kamž i, že byla nepřikryta, spadlo. Věrný pes ihned skočil za dítkem a popadnuv ho za šaty držel nad vodou, až by mu někdo ku pomoci přispěl. Na štěstí pozorovala vše jedna žena, která dítko šťastně vytáhla a rodičům odevzdala.

(Zufälle die nicht Zufälle sind.)

Obuvník *A. B.* z Třiblic posilnil se na popeleční středu pálenkou, načež se vydal na cestu do Koštic. Ráno byl nedaleko Třiblic nalezen zmrzlý. Zajímavo jest, že pes od pána svého se nehnul a když dokonal, lehl si tiše jemu k boku. Jak mile se někdo blížil, štěkal, jakoby úmrtí svého hospodáře chtěl zvěstovati. Když pak mrtvola zmrzlého do umrlčí komory byla odvežena, následoval pes povoz, načež neodešel do domu pána svého, nýbrž na místo, kde obuvník život svůj skončil. *(Čech 1875.)*

Jistý *pán* v Drážďanech prodal řediteli pařížské zahrady zoologické malého překrásného pudla. Pudl odvežen byl do Paříže, avšak za několik dní se ztratil a nebylo po něm ani stopy. Teprvé po třech nedělích telegrafoval drážďanský pán řediteli, že pes, vykonav přes 100 mil cesty, vrátil se domů. Spolu oznámil řediteli, že peníze vrátí a příchylné, věrné zvíře nevydá. *(Tamtéž 1878.)*

Kramář kráčeje jednou v mrazivý večer z trhu domů podle vozejku s jedním koněm, na němž měl náklad, spatřil — bylo právě mnoho sněhu — psíka, an z houští k němu běží a žalostně kňučí. Kramář mysle, že zbloudil, chtěl ho na vůz vzíti, avšak pejsek, jako by volal, zaštěkl a běžel k houští. I šel tam a tu našel hezkého chlapečka an pevně na malém ranečku spal. Kramář ho chtěl probuditi, avšak chlapec odpovídal slabounce jen jako ve snu. I položil ho útrpně na vůz a zavinul a tu chlapec, přišed k sobě, vypravoval, že matka jeho jest vdova po myslivci a se živí šitím a pletením. Chlapce poslala na trh do města, aby jí u známého kupce nakoupil mušlínu; krajek, tkaniček a příze; chlapec však zbloudil a div nezmrzl. Hodný kramář schválně si zajel k matce a odevzdal jí syna. Matka uleknutá děkovala za zachránění syna Bohu a dobrému kramáři. Kramář odmítal díky, řka, že pejsek, co nástroj Boží, synu vlastně zachránil život.

(Kr. Šmíd.)

Ve Veselí na Moravě zachránil pes dva lidské životy. Jistá Th. Ž., manželka řezníka, šla se svým jediným synáčkem do řeky Moravy se koupat. Hoch pojednou se octne v hloubce a matka v prvním leknutí vrhne se za dítětem. Voda však zavře se nad oběma. Po chvíli vztáhne matka ruku z vody; ale kdo pomůže? jsou zde toliko děti na blízku. Avšak jest zde přece někdo, kdo pomoci chce. Pes domácí sedí na břehu a vidí, v jakém nebezpečí jeho paní s dítětem se nalezá. Vrhne se do vody, uchopí za ruku nešťastnou ženu, kteráž druhou rukou opět dítě své

k sobě tiskne a vyvleče je z jistého hrobu opět k životu. Událost tato, ač podivná se zdá, přece jest pravdivá.
(*Moravská Orlice.*)

d) Jest vděčné.

Jindřich Achner, hodinář, za panování anglického krále Jakuba I. v Maroko se zdržuje, dostal darem dvě mladá lvíčata, lvíčka a lvíčku. Achner vzal lva do spacího pokoje a dlouho ho ošetřoval a ochotil. Ochočeného daroval jednomu kupci francouzskému, který ho zase daroval králi, kdež sedm let v Tovru chován byl. Tam vstoupil jednou Achnerův sluha Bull, aby na divokou zvěř se podíval. Lev poznal ihned Bulla a řvaním a pohybováním dával na jevo, aby blíže přistoupil. Bull vstoupil za mříž a tu se lev úlisně jako pes k dobrodinci svému vinul, jeho ruce, nohy a obličej líbaje a radostí naň skákal. Po odchodu Bullovu řval lev strašlivě a za několik dní ani dost málo nežral. (*M. Král.*)

Beaumarchais, znamenitý básník, spatřil jednou osla, kterýž velkou tíží mlóka přemožen sotva kráčel. I ustrnul se nad oslem Beaumarchais a podával mu trávu, ano nechal ho i v zahradě napásti a napojil ho. Za nějaký čas za francouzské revoluce musel Beaumarchais se dáti na útěk, aby na životě se zachoval. I bloudil tu, až se dostal k domku a k chlévu, kdež osel sebou zmítal a velký povyk učinil, tak že obyvatelé vzbudil. Dcera majitele otevřevši chlév pustila osla, který k Beaumarchaisovi přiskočil a všelijak mu vděčnost svou a radost ukazoval. Byl to tentýž osel, nad nímž Beaumarchais se byl smiloval. Poznala ho i dcera, která tehdáž s oslem jela a oznámivši vše otci, pobídla ho do světnice. Beaumarchais byl velmi vlídně přijat a směl se zde pozdržeti, až opět života svého byl jist. (*Abbé Sevigny.*)

Mladý *Bernardin de Saint-Pierre*, znamenitý spisovatel, vzal kočku, kterou jedna děvečka nemilosrdně zbila, domů a ošetřoval ji. Kočka se pozdravila a chytala zase myši, utíkala ale před každým člověkem, jen svého dobrodince milovala, k němu se vděčně tulívala.
(*Kaufmann.*)

Drak, jehož si jistý člověk od mládí vychoval a ochotil, hájil svého živitele před loupežníky a zachránil ho.
(*Hunolta káz.*)

V Karthagu chodil jistý *Hanno* s dvěma ochočenými lvy co se psy. A tyto divoké šelmy skrotil dobrodiním, jež jim prokázal. (*Hunolta káz.*)

Jakýsi *Hespis samoský* byv bouří zahnán se spolucestujícími k břehu africkému a vystoupiv z korábu, před lvem naň s otevřenou tlamou dorážejícím utíkaje rychle na strom vystoupil. I lehl si lev pod strom, vydávaje ryky temné a žalostné, jako by za pomoc žádal. Tuť onen na stromě znamenal, že zvířeti veliká kost v jícnu se příčila. I sestoupiv spěšně dolů vyňal lvu kost nebezpečnou z jícnu. Lev zůstal dobrodiní toho pamětliv, i přinášel dobrodinci svému a soudruhům jeho po celý čas, dokuď na břehu se zdržovali, z toho, co ulovil, že se všickni uživili.
(*Sv. Ludvík gran.*)

Za času císaře *Jindřicha Ptáčníka* byl jistý cizí rytíř v paláci císařském od psa, který co živ nikomu neublížil, znenadání pokousán. Pes oháněje se ohonem běžel k pánu svému a hned zase na rytíře se řítil. Vůkol stojící nemohouce si chování psovo vysvětliti, dotírali na cizince tak dlouho, až se přiznal, že před dávnými časy prvnějšího pána téhož psa usmrtil.
(*Sv. Ludvík gran.*)

Byli *koně*, kteří nad úmrtím svého pána tak truchlili, že zármutkem i slze prolévali. Oř krále Nikodema po smrti pána svého ničeho požívati nechtěje tak dlouho lačněl, až zcepeněl. Jiní usmrcení pánů svých na vrazích kopáním i kousáním mstili. (*Plinius.*)

Kupci přistáli kdys k jednomu ostrovu a tu spatřili, an *lev* bojuje s jedovatým hadem, jenž ho ovinul a jistě by byl jej zahladil. Z útrpnosti osvobodili lva kupci od hada, zabivše ho. A hle, pokuď byli kupci u ostrova, přinášel jim každodenně vděčný lev kůži vzácného zvířete. (*Sv. Petr dam.*)

Lev, zápasiv jednou s velkým hadem a nemoha ho překonati, byl by jižjiž podlehl, kdyby se jistý lovec k tomu právě nebyl nahodil a hada potřel. Zvíře vděčné od té doby přidrželo se vysvoboditele svého, provázejíc ho na

lov a nedalo se ani odehnati. Když muž ten konečně na loď vstoupil, chtě do vlasti své odplouti a lva na břehu zůstavil, skočil lev do vody a plul za lodí, až umdle, prvé než se mu ku pomoci přispělo, ve vlnách utonul. *(Sv. Ludvík gran.)*

Jistý *otrok* pro kruté nakládání pánu utekl a do Afriky se odebral. Bloudil na poušti dlouho, až konečně do jedné jeskyně vstoupil. Brzy na to přišel lev, maje nohu silně zakrvácenou a řva žalostně, o pomoc prosil. Otrok se ulekl velmi, lev ale přistoupil k němu, ukazuje nohu raněnou. Na to mu člověk vytáhl velký zabodlý trn z nohy. I ustála bolest zvířete a rána se časem zahojila. Od té doby ukazoval lev rozličně vděčnost svou; popřál člověku i obydlí v doupěti svém, i nejlepší částku toho, co sobě ulovil, každodenně mu přinášel, čímž se člověk živil. Později ale člověk ten dopaden, odveden jest do Říma a odsouzen, aby při krutých veřejných hrách k obveselení lidu v divadle s divokou zvěří zápasil. Týmž časem chycen i lev a do Říma přiveden. Náhodou měl otrok s tímto lvem bojovati. Zuřivě vyrazil lev ze železné závory, ale zvětřiv dobrodince svého, lichotivě se k němu plazil, dávaje i ohonem na jevo, že dobrodince poznal. Muž ten vypravoval celou příhodu se lvem a puštěn i se lvem na svobodu, jehož napotom vodil po světě a za peníze lidem ukazoval. *(Appian.)*

Jistý *pán* měl kočku, sobě velmi oddanou. Když umřel a k hrobu nesen byl, doprovázela tělo, a navštěvovala pak dlouho ještě hrob jeho. *(Jindy a Nyní. 1830.)*

Jednomu od přírody krvožíznivému *pardálu* zachoval jeden bloudící mladé, vytáhnuv je z prohlubně, za to ho provázel vděčně pardál lesem a chránil před loupežníky, až jistého místa došel. *(Hunolta káz.)*

Vděčnost a věrnost *psů* stala se příslovím. Tak když jeden pán od loupežníků přepaden a zavražděn byl, ani v smrti pes jeho ho neopustil, nýbrž, ačkoliv sám ranami pokryt, poslední síly své na to vynaložil, aby dravou zvěř od milovaného pána odháněl.

Jiný pes jakéhosi Jasona Lucia po smrti pána svého ze zármutku hladem pošel.

Za konsulů Appia Junia a Publia Silia v Římě pes, náležeje jistému k smrti odsouzenému Římanu, nechtěl se ze žaláře, v němž pán jeho byl vězen, ani hnouti, ba ani po odpravě neopustil mrtvolu jeho, dávaje žalostným vytím zármutek na jevo. A když mu kdos hodil kus chleba, nesl ho pes k ústům pána svého, jako by ho krmiti chtěl a když mrtvolu pánovu uvrhli do Tibery, chtěl pes pána před utonutím zachrániti. *(Plinius.)*

Jistý *pes* celou noc u mrtvoly zavražděného pána svého žalostně vyl až do rána, kdež se množství lidu k tomu místu shromáždilo, mezi nimi i vrah člověka onoho. Sotva že ho pes spatřil, osopil se naň, vztekle ho trhaje a tak ho co pachatele zločinu toho udávaje. *(Sv. Ambrož.)*

2. Mučení dochází trestu.

Soud rady *abonské* v zemi finské důležitý jest. Stalo se, že vozka psa vozem přejel, kterýž se polozcepenělý ku dveřím jistého kožešníka dovlekl. Kožešníkův synek byl tak ukrutný, že ubohé zvíře nejprv kamenoval a potom hrnec vařící vody na ně vylil. Jeden z radních, který naproti zůstával, patřil na tu nelidskou ukrutnost; ihned šel a skutek ukrutný radě přednesl, kteráž uzavřela jednomyslně, aby mladý ukrutník především do vězení vsazen byl. A když rada povahu té nešlechetnosti dokonale povážila, byl o trhu u přítomnosti mnoha lidí takto potrestán: Biřic, obnaživ ho od krku až po pás, četl mu tento rozsudek: „Mladý člověče, poněvadž jsi svému spolutvoru, jenž se k tobě při smrti utekl, netoliko pomoci odepřel, nýbrž i jeho bolesti rozmnožil a jej dvojnásobnými mukami usmrtil, má se ti jmeno, jehož jsi zasloužil, na prsa připnouti a dá se ti 50 ran na potrestání.“ Nyní pověsil mu biřič černou tabulku na krk, na níž psáno bylo: „Člověk krvežíznivý!“ Na to mu jiný biřič dal 25 ran a první zase četl: „Ucítiž, mladý člověče, jen něco málo z oněch bolestí, jimiž jsi ubohé zvíře mučil, a chceš-li někdy v poslední hodinku u Pána všech tvorů dojíti milosrdenství, budiž i sám člověkem milosrdným.“ Na to mu dal

druhý biřič 25 ran a jakkoliv k živému Bohu volal a o smilování prosil, nebyla mu ani jedna rána prominuta. (*Macana výb.*)

Za starých časův moudrá rada řecká, *areopag* zvaná, uslyševši, že jakýs rozpustilý mladík ptáčatům oči vypichoval, kázala ho bez prodlení zabiti; nebo za to měla, že z ukrutného mladíka vyroste ukrutný muž a divoký tyran. (*Šmída: hist. kat.*)

Císař římský *Domician* byl ukrutný tyran, jenž tisíce lidí nevinných dal ukrutně trýznit a popravit. Však Domician již co dítě zvířata, zvlášť pak mouchy, trýzníval, a napotom když dospěl a císařem se stal, každodenně v jisté době se uzavřel a ku své rozkoši zlatou jehlicí mouchy bodával. (*Šmída hist. kat.*)

Sv. *Efrém*, jsa pohanský chlapec ještě, v rozpustilosti tak dlouho po krávě kamením házel a ji honil, až polozcepenělá k zemi sklesla a jsouc to kráva cizá byla od zvěře v noci roztrhána. Za to ho Bůh potrestal, že z křivého podezření obviněn nevinně po delší čas ve vězení dlíti musel. (*Stolberg.*)

Jistý *surový člověk* zapřáhl psa k trakaři a když ubohý pes pro žízeň nemohl dále, stloukl ho nemilosrdně a pustil. Pes se vztekl a pokousal v obci Lösici mnoho psů, ano i lidí. (*Breiner.*)

Poklasných *Havel* byl strašný kazisvět. Sotva že dostal nový šat, již jej zamazal, každou školní knížku za několik neděl celou potrhal. Nebylo obilí, jež nepošlapal, stěny, kterou nepoškrábal, stromu, který nezlomil neb nepořezal. Co mu přišlo na oči, pokazil. Jednou mu napadlo, ptáky vybírat; šel tedy do blízkého háje, kde skutečně několik hnízd našel, ptáčky pobil aneb vajíčka roztloukl. Podruhé se osmělil i na vysoké stromy vylézti, ale špatně se mu to vyplatilo! Hned s druhého s hrozné výšky spadl a potloukl se tak na celém těle, že v nesmírných bolestech třetího dne skonal. (*Valouchův katech.*)

Vesnický *hospodský* chtěl vyprovoditi cizého pocestného, který cestoval pěšky, aby mu ukázal cestu. Děti šly právě okolo hospody ze školy a dívaly se na pána. Hospodský chtěl psa s sebou vzíti a odvázal ho se řetězu. Pes ale jako vzteklý s jiskřícíma očima vrhnul se na jednoho chlapce, že ho ulekaný hospodský sotva krvácejícího z tlamy zuřivého psa vytrhnul. A když hospodský velmi tomu se divil, ať pes ani kuřeti neublíží, vysvětlil mu to soused, řka: „Tento rozpustilý klouček častěji sekal toho psa proutkem, který na řetězu hájiti se nemohl. Já ho často varoval, avšak on se mi vysmál. Pes si to pamatoval a teď se na něm vymstil.“ (*Kr. Šmíd.*)

V neděli odpoledne dne 18. června 1871 vybíral v oboře ve *Hvězdě* truhlářský učeník Josef Hrůza na vysokém stromě ptáčata z hnízda. Ač byl lehkomyslný hoch varován, přece neuposlechl a škrábal se výše. Pojednou ale spadl dolů a zůstal bez sebe ležeti. Byl sice k sobě přiveden, trpí ale velké bolesti uvnitř těla. (*Pokrok 1871.*)

Ukrutný *chlapec* ve všech křovích vyhledávaje hnízd, ptáčatům s radostí bezbožnou vypichoval oči. Máti ho napomínajíc říkávala: „Bohaprázdné dítě, pamatuj na mne, nepolepšíš-li se, zajisté Bůh tebe potrestá.“ Hoch ale nezdárný tajně se tomu směje, čím dál, tím hůř počínal sobě. Jednou v neděli šel místo kostela do lesa, nových tropit ukrutností. Tam spatřiv na vysokém dubu velké hnízdo, vylezl na strom a vzav mladého ptáka z hnízda, shodil ho dolů. Chtěl již po druhém sahati, v tom přiletěvše staří, jsouce zuřiví ptáci draví, přeostrými zoby obě oči jemu vyklinuli.

Dítě, jenž cti Bohu, rodičům nevzdává,
jistě hrozná pomsta jednou očekává.
(*Fr. Svoboda.*)

Karel, syn jednoho rolníka, záhy již ukazoval a projevoval ukrutné srdce. Největší radostí mu bylo, mohl-li zvířata mučiti. Chytil-li vrabce, utrýznil ho pomalu až k smrti; chytil-li brouka nějakého, utrhl mu křídla; červy, mouchy a podobná zvířátka rozsekával. Povždy nosíval kamení u sebe, aby jím zvířata mučiti mohl. Kdekoliv šel bylo slyšeti vrčení a štěkot psů, na něž kamením házel. Kočkám usekával ocas, uši, ano mnohdy i nohy a lil na ně vařící vodu. Před ním neobstálo žádné hnízdo, všecka ptačátka zničil. Nadarmo ho napomínal učitel, poučuje ho, že každé zvířátko

jest tvor Boží a že mu ubližovati nemáme; naopak Karel tak se zatvrdil, že na nářku nebohých zvířat nalezal potěšení. Tuto ukrutnost provozoval Karel až do 13. roku, kdež ho ruka Páně zastihla. Jednou navštívil pivovar, kdež mu klobouk spadl do káděe, an ho chtěl chytiti, přišel z rovnováhy a padl do vařícího piva. Zachytil se sice rukama, ale obě nohy si zcela popálil. I odnesli ho domů a daleko bylo slyšeti nářek jeho. Než ještě kněz k němu přišel, dal se do přemýšlení a poznal konečně ukrutnost, jakouž páchal na ubohých zvířatech. Kněz měl ho co těšiti. I museli Karlu obě nohy odejmouti a žil napotom co mrzák ještě 25 let na výstrahu všem, jenž zvířata svévolně mučí. (*Pred. u. Kat. 1851.*)

V Kyrici v pruském vládním okresu postupnickém vedl vůdce osm slonů dne 2. listopadu 1874. Vůdce šel si pro koně, opustiv na chvíli silná zvířata. Té chvíle použil purkmistr Neumann a přistoupiv k slonům, udeřil z nich malého. Sotva to učinil, uchopil purkmistra velký slon rypákem, sevřel ho a mrštil jím takovou silou o zem, že okamžitě byl mrtev. (*Čech 1874.*)

Lotr jeden zpáchav více vražd padl konečně v ruce spravedlnosti a byl k smrti odsouzen. Když pak byl již na popravišti, zvolal: „Nikdy bych se nebyl takových vražd dopustil, kdybych si byl v mladosti neuvykl, ubohá zvířátka mučiti. Tím se zatvrdilo srdce mé, že jsem se posléz neostýchal i lidi vražditi.“ (*Mehlera příklady.*)

V lese u Radostova okresu kralohradeckého vybíral v červnu roku 1879 11 roků starý školák *Vinc. Pazler* na vysokém dubu mladé vrány. Při tom spadl, zlámal si obě ruce a na těle se ještě tak těžce potloukl, že nyní v beznadějném stavu leží. (*Čech 1879.*)

21 roků starý čeledín *v Pacelentě* dráždil čápa v hnízdě, sahaje po něm. Rozdrážděný čáp zobákem trýznitele zobl v prst, který se nejprv podebral a pak tak zhoršil, jakož i celá ruka, až jedovatinou zemřel. (*Preuss. Staatsz. 1846.*)

J. Vlach, 12letý chlapec z Poděbrad, vylezl dne 18. dne 1876 na topol, chtěje z hnízda vybrati mladé ptáky. Avšak nezvednost svou draze zaplatil. Ve výši několika sáhů zlomila se pod ním větev a on spadnuv, zůstal na místě mrtev ležeti. (*Čech 1876.*)

3. Proto:

a) Neubližuj mu!

Arabové, *Maurové a Marokáni* zvláštní mají zalíbení v koních. Koně také nikdy nebijou, vlídností je ochočují, tak že na slovo je poslechnou. A kdoby dal koni velké břímě, bývá potrestán. (*Příklady hodných.*)

I *Japanci* s ochočenými bůvoly, s nimiž ořou, nikdy špatně nenakládají a nikdy je nebijou. (*Dolz.*)

Sv. Isidor, rolník, měl útrpné srdce i k dobytku a proto ho nikdy netýznil, netloukl nemilosrdně, neproklínal ho a i zvířatům dobře činil. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. Meinrad, poustevník, přátelil se i se zvířaty, kteráž na blízku jeho poustevny žila. Krmíval je zbytkami svých pokrmů. Zvláště byli dva mladí krkavci naň uvykli a tak zkrotli, že jej každodenně navštěvovali, potravu z jeho rukou žrali a vždycky dlouho u něho pobyli. A tito krkavci prozradili později i jeho vrahy. (*Leop. Chimani.*)

V Anglicku každý, kdo nějaké zvíře svévolně bije, nelidsky týrá, v práci ho přehání aneb zneužívá, pokutován jest 50 zl. Mimo to ustanoveno, že každý za přestupníka zákona považovati se má, kdo zvíře ku práci žene, když jest nemocné, aneb mu nad jeho sílu břemen ukládá. Pod pokutou 40 šilinků nemá nikdo zvíře dráždit neb štváti. Zvíře, které se má zabiti, musí ve 3 dnech zabito býti, však mezi tím časem má se pokrmem opatřiti. Také zakázáno, že pohodní nemají býti obchodníky v koních.

Podobné přísné zákony o trýznění zvířat stávají také v říši rakouské.

Jako jinde, tak i u nás v Čechách jest od několika let spolek proti týrání zvířat, jenž vydává časopis a co rok odměny rozdává. (*Podstr. výkl.*)

Jistý *člověk* chtěl psa utopiti. An se pes bránil, stloukl ho nemilosrdně a padl s ním do vody. Což vida pes, vytáhl pána svého a přines ho na břeh, radostně ho lízal. A ukrutník, sebrav

se, hodil opět hodného psa do vody, kdež tento i zahynul. (*Breiner.*)

František byl velmi rozpustilý a neposlušný, že rodiče často ho trestati museli, zvláště pak trýznil a mučil pudlíka Vrčáka, brzy ho táhaje za dlouhé huňaté uši, brzy ho chtě poraziti, aneb na něm seděl a jezdil. Ač ho matka často napomínala, nedbal na její radu a výstrahu. An otec jednoho dne nebyl doma, chtěl si František na psu vyjeti, ale nesměl. U jednoho hostince spatřil velkého cizího psa, jehož František hned hladil, což se psu, ještě cizincům byl uvyklý, líbilo. Než František chtěl i na tom cizém psu jeti, sedl naň, pes ale, nerozuměje žertům, shodil Františka se sebe a kousl ho do ruky. Rána byla dosti značná a František vytrpěv hodně bolesti nechával od té doby psy na pokoji. (*Jais*)

Filip Grieser, syn zámožného rolníka ve Švábsku, pozorovával, pracuje na poli, rozmanité brouky, krásné motýly, veselé ptactvo prozpěvující chválu Boží a srdce jeho naplnilo se radostí a díky. Jednou mu poručil otec, aby nasekal jetele, an sekal, vylítla koroptev a tu nalezl hnízdo koroptví s vejci. I nechal kus jetele státi, kdež hnízdo se nalezalo, aby vejce na zmar nepřišla. Přišed domů, oznámil vše otci a přimlouval se za hnízdo. Otec svolil, ano i pochválil útrpného syna. (*Mehl. př.*)

Karel Bedřich, velkovévoda bádenský, takový byl přítel slavíků, že velmi se horšil, pak-li je někdo chytal a do klece zavíral. Dvorní zahradník Saul měl slavíka v kleci v zahradě. Když ho velkovévoda uslyšel tlouci, pravil k zahradníku: „Víš-li pak, Saule, co slavík zpívá?“ „Nevím, milostivý pane.“ Zpívá odvětil Karel: „Saule, Saule, proč mne pronásleduješ?“ Po těch slovech otevřel vévoda klec a pustil slavíka do povětří. (*Šmída: Repert.*)

Karel, vévoda z-Kalabrie, každodenně býval soudu přítomen v Neapoli a aby nikomu přístup nebyl zamezen, dal zvonek zřídit a když jím někdo zvenčí zazvonil, musel sluha ihned dvéře otevříti. I stalo se jednou, že hladem vyzáblý kůň zazvonil a od sluhy za všeobecného smíchu soudců předveden byl. Jen Karel se nesmál, alebrž vážně pravil k soudcům: „Což nevíte, že i toto zvíře nároky má na spravedlnost? Proč pak necháte koně hladem se mořícího běhati ulicemi?“ Capele, jemuž kůň náležel, omlouval se, že kůň za stravu nestojí, ještě není k potřebě více. Avšak Karel pravil: „V mladí doprovázel vás kůň v 20 bitvách a dlouho vám sloužil a proto, nevděčníku, ať mu dopřejete stravy v domě svém!“ (*Mehl. př.*)

V obci Klech u *Mělníka* vlezlo dvanáct cizých husí jistému rolníku do žita a rolník se tak popudil, že pochytav husy, všem jim uřezal jazyky. Ovšem že ubohá zvířata pošla. (*Čech 1874.*)

Martin *Kleesattel*, farář v Halsbachu, muž pokojný a vážný držíval si v domě ochočené třesořitky a vyrážel se s nimi. Jeden vznešený pán, jenž faráře navštívil, divil se tomuto počínání farářovu. A tu mu farář oznámil, že proto má ptáky ty rád, protože ptáci ti mouchy lapají a tyto bez velkého mučení o život přicházejí. (*Kr. Šmída.*)

I *Mohamedáné* uznávali, že zvířatům ubližovati se nemá. Tak poručil kalif Abu Bekr, aby se velbloudu nad míru nenakládalo, mu neubližovalo a utrmácenému břímě se odejmulo. Sestárlý aneb schromlý neměl se zabíjeti, alebrž živiti. (*Stolberg.*)

Otec vida, kterak synáček jeho much nachytav, je do malých sánek papírových zapřahá, a když se jich dost namučil, je nohama zašlapuje, přísně jej proto káral, řka: „Dítě, chraň se toho bedlivě, abys jakéhokoliv živočicha pro vyražení své buď trápil, aneb zabíjel; neboť Pán Bůh zvířatkům jako tobě života milostivě udělil. Jsou ovšem živočichové, kteří nám jsou obtížni neb škodlivi, aneb zdraví a životu našemu nebezpečni; takových odstraniti a je zabiti dovoleno: ale pro vyražení je mučiti a zabíjeti, je tolik, co stvoření Boží ohaviti, což Bohu, Jenž jest pouhá láska, jest velice nemilé, ano samému trýzniteli škodlivé, nebo tím zvyká ukrutnosti a na zlý konec přichází; mnohý od takových počátků pak vraždy lidské se dopustil a ohavnou smrtí sešel.“ (*Podstr. výkl.*)

Jistý pán na ptačím trhu v *Petrohradě* velmi se přičiňoval, rozmnožiti počet obyvatelů ve velkých klecích. Chodě od jednoho ptáčníka k druhému, kupoval

ptáky domácí a zaplativ ptáčníku, bez odkladu dvířka klecí zotvíral, jimiž opeření vězňové pozvolna vylétali, aby si hověli v stínu blízkých lesů. Když, někteří váhali použíti daného dovolení, tu je pan opatrně vyndal a cestu ku svobodě jim ukázal.

Láska k holubům u *Rusův*, i u všech Slovanů jest známa, jakož i důvěra holubů k lidem. Že původ toho šlechetného obyčeje leží v dobromyslnosti slovanského národu, jsou svědkové tisícové krkavců, havranův a kavek v Petrohradě usedlých a tak bezpečně tam hnízdících, jako drůbež na našich dvořích, jimž tam uděleno právo, umříti chorobou stáří. Žádnému ani nenapadne ubližovati ptákům těmto, ač barva i hlas nemnoho příjemného do sebe mají.

(*Podstránského výklad.*)

Ve *Švédsku* byl r. 1860 vydán zákon: kdo člověka poraní, jemu ruku, nos anebo uši uřezá: zaplatí 26 zlatých; kdo pak zvíře mučí: 66 zl. za trest.

(*Šmída*: *Repert.*)

Byla jistá přerozkošná *víska* ovocným stromovím jako lesem obklíčena. Stromy květouce líbeznou vůni z jara vydávaly; rozličné ptactvo na nich hnízdilo a vesele prozpěvovalo. Na podzim všecky větve ovocem se ohýbaly. Ale několik nezbedných chlapců počali hnízda ptačí vybírati; proto se ptactvo poznenáhla odtuď vytratilo. Jarního času nebylo více ani ptáčka slyšeti a v zahradách bylo ticho a smutno. Škodlivé housenky, které dříve ptáci sbírali, ožraly listí i květ; stromoví stálo nahé jako uprostřed zimy a zlopověstní chlapci, kteří jindy hojnost ovoce měli, ani jablíčka více neuzřeli. (*Podstr. výklad.*)

Blízko *u vesničky* byl háječek. Na pěšince ku háječku hrálo si několik malých kloučků, čekajících na své matky, až půjdou z lesa. Pojednou vypátral jeden z nich mraveniště a počal je rozhrabovati. Hoši se velice radovali, když viděli, jak ta malinká zvířátka jako o závod sem tam běhají. V tom přišel hošík moudřejší a ptal se, co to zde mají? „Mraveniště," odpověděl jeden, „my je rozkopali; podívej se, jak ti mravenci sem tam běhají!" „To není hezké od vás, že jste jim obydlíčko jejich rozbořili. Pan učitel nám povídal, že máme nechat každé zvířátko na pokoji; a k tomu jsou mravenečkové zvířátka docela neškodná a velmi pracovitá. Vám by to zajisté také nebylo milé, kdyby vám nějaký zlý člověk chalupu pobořil." (*Podstr. výklad.*)

b) Měj s ním útrpnost! dochází odplaty.

Dravec pronásledoval holuba v širém poli, kterýž v úzkosti své vzal útočiště k mladíku jednomu, nalezajícímu se na poli, chtěje se ukrýti v šatu jeho. Ten ukrutník ale odehnal ubohé zvířátko a hodil je dravci do pazourů, od kteréhož ihned roztrháno bylo. Vrchní soud *athenský* odsoudil za to nelidského mladíka — ovšem s přepjatou přísností — na smrt udávaje, že velmi nebezpečným údem jest ten, jenž vší útrpnosti jest prázden. (*Okáčova kázaní.*)

Xenokrates, mudrc athénský, seděl kdys venku, an přiletěl vrabec, utíkaje před jestřábem, jenž ho pronásledoval. Xenokrates ho přijal na klín a schoval a když jestřáb se vzdálil, pustil ho zase, pravě: „O pomoc mne žádajícího jsem nezradil!" (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Se zvířaty měli útrpnost:

Bůh sám, an poručil, aby zvířatům se neubližovalo (*2. Mjž. 23, 5; 5. Mjž. 22, 10; 5. Mjž. 25, 4; 5. Mjž. 22, 6.*); odpočinku jim Israelité měli přáti (*3. Mojž. 25, 7.*); i o stromech (*5 Mojž. 20, 19.*); podobně mluví Bůh o zvířatech k Jonášovi, když Ninivé mělo býti potrestáno. (*Jonáš 4.*)

Jakub šetřil dobytka svého (*1. Mojž. 33, 13.*) Rafael taktéž činil. (*Tob. 11, 3.*)

I sám Spasitel odvolává se na zvířata (*Mt 10, 19.*).

Sv. *Anselm*, arcibiskup kanterburský, jeda jednou s komonstvem na zámek Heysem, spatřil v houští zajíčka, kteréhož psi pronásledovali. I nevěda si zajíc rady utekl se pod koně arcibiskupova. Sloužící tropili si žerty, avšak arcibiskup daroval zajíci svobodu.

(*Šmída*: *Repert.*)

K sv. apoštolu *Janu*, miláčku Páně, když bydlel v Efesu, přiletěla pronásledovaná koroptev, hledajíc u něho útočiště. On se slitoval nad tím ustrašeným zvířátkem, vzal je klidně k sobě, dal mu potravy a nápoje a nechal je u sebe, dokavade u něho zůstati chtělo. Za to měla se koroptev k sv. apoštolu velmi

důvěrně; sedávala na jeho klínu, hledívala naň svýma červenavýma očkama přívětivě, nechala se od něho hladiti a zobala pokrm z jeho ruky.

(Leop. Chimani.)

Za tuhé zimy r. 1434, kdež i velká jezera ve Švýcarsku zamrzla, vydala rada v *Curychu* rozkaz chvalitebný, aby ptáčkům, kteří u lidí útočiště hledali, se neubližovalo a dala jim zrní sypati.

(Ewald.)

Selské děvče sedělo před domkem a jedlo mléko s chlebem. V tom jel muž s 20 beránky, maje je na trakaři, na trh. Ubohá zvířátka byla na nohou svázána, stěsnána a majíce hlavy dolů, žalostně bečela. Ubohá dívka útrpností až hnuta. Muž vytáhl jednoho beránka a položil před dívku, řka: „Vezmi si, dítě, beránka, jest mrtev, čiň s ním, co chceš.“ Dívka překvapena dala mísku s mlékem stranou a hladila beránka. A hle, beránek najednou sebou hnul a otevřel oči. I zaradovala se dívka, dala si beránka na klín, zahřívala ho a beránek přiháze l vždy více k sobě. Tu mu dala mléka a beránek žral a posilniv se, počal vesele skákati. Radostně odnesla útrpná dívka beránka domů a měla z něho dlouho radost.

(Krönes: Real-Lex.)

Byla tuhá zima. *Mína*, jediná dcera zámožných rodičů, sbírala a schovávala drobty, ježto pozůstaly; dvakráte za den vycházela na dvůr, kde drobty rozhazovala. Ptáčkové nebeští přilétali a sbírali je. Rodiče, pozorujíce dceru, ptali se: „Proč to činíš?“ — „Vždyť je všecko pokryto sněhem,“ odpověděla Mína, ubohá zvířátka nemohou si ničeho vyhledati, proto je krmím.“ Na to dí otec: „Vždyť je všecky nemůžeš opatřit!“ Dívčina odvětila: „Což jiné dítky nečiní jako já, podobně jako lidé bohatí obživují chudých?“ — A otec i matka těšili se z útrpného dítěte.

(Podstr. výkl.)

Dvě vesnické děti šly za velké zimy do mlýna, nesouce na hlavě pytlíček žita. Když šly okolo mlynářovy zahrady slitovalo se malé *Hátě* těch žlutých ptáčků, kteří hladoví na ojíněném křoví seděli. I rozvázala pytlíček a nasypala jim několik hrstek zrní. Blažej, bratr její, s ní se vadě, pravil: „O blouznilko dobromyslná! Jen počkej, my dostaneme míň mouky a trestána budeš od rodičů.“ Háta se leknouc, dí: „Inu, snad jsem toho činiti neměla, avšak myslím, že nebudou rodiče dobromyslnost mou za zlé pokládati, a nám Bůh jinak požehnati může.“ Když děti pro mouku přišly, ejhle v pytli útrpné Háty dvakrát tolik mouky bylo, co v Blažejovu pytli. Blažej tomu se divil. Háta zázrakem to míti chtěla. Než mlynář poctivý, slyšev tehdáž dětí rozmlouvání u plotu dí: „Tvé srdce s hladovým ptactvem útrpné tak se mi zalíbilo, že jsem ti naměřil dvojnásobně. Ačkoliv já jsem ti přidal mouky do pytle, přec to můžeš pokládati za Boží požehnání, kteréhož Bůh udělil tobě, aby odměnil tvé dobromyslnosti.“

Srdce plné outrpnosti
všudy nabývá milosti.

(Fr. Svoboda.)

c) Čiň mu dobře; buď mu vděčen!

Sv. *Isidor*, rolník, jeda jednou, ana celá příroda sněhem pokryta byla, do mlýna, ustrnul se nad ptactvem a vysypal mu z pytle zrní, aby se nasytilo.

(Erholungst.)

Bedřiška, princeska pruská a choť vévody z Corku Bedřicha anglického a sestra krále Bedřicha Viléma III. pruského, byla velmi zbožná a milosrdná paní. I na zvířata nezapomínala, ptáčkům sama chleba drobila a jim jej házela, zvláště pak ošetřovala kohouta, jenž ji každodenně budíval.

(Mehl. příkl.)

Když se vracely na jaře vlašťovky a v síni jednoho *rolníka* s veselým švitořením do starého hnízda se zase usadily, pravila matka: „Dětičky, nezahánějte tyto dobré ptáčky, nýbrž je nechte pokojně lítat sem i ven. Kdo vyhání vlašťovky ze stavení, vypuzuje si také štěstí z domu. Soused náš zbořil hnízdo vlašťovčí v komoře své a rozšlapal vajíčka — a od té doby vedlo se mu zle a pořád hůře, až přišel na mizinu.“ Otakárek ptal se otce, zdali tomu tak jest? Otec odpověděl: „V jistém ohledu tomu skutečně tak. Soused se spustil nábožného prostého obyčeje svých otců. Dědové i otec jeho dopřáli vlašťovkám ochotně místo pod střechou svou a bývali rádi, když je ti veselí a švitořní ptáci časně ráno k práci budí-

vali. Soused však, jenž byl necitelný k lidem i k zvířatům a přes půlnoc v hospodě sedával, mrzel se nad tím, že ho vlaštovky ráno ze sna budily a proto zahubil jejich hnízdo. Hrubost a nevlídnost člověka toho, jenž se poddal marnotratnosti a lenivosti a zahnal také vlašťovky, byly vlastně toho příčinou, že prchlo štěstí a požehnání z domu jeho nebo kde se uhostí hřích a nepravost, tam odtuď se vystěhuje pokoj a požehnání Boží. *(Podstr. výklad.)*

V severních krajinách království *švédského* jest obyčej, že při mlácení každý sedlák několik nemlácených snopů schová k vánocům. O vánocích rozestaví sedláci na tyčkách snopy okolo chalup. Ptáci toho času těžko potravy nalezají a tudíž velký hlad trpí. Ptá-li se kdo obyvatelů oněch krajů, proč tak činí, odpovídají: „Všecko se raduje v tom čase, v kterém narozen jest Spasitel všeho míra; záhodno tedy, aby se i ptáci radovali a veselé svátky vánoční slavili.“ *(Podstr. výkl.)*

V kruté zimě posadil se čermáček *rolníkovi* na okno, jako by poohřiti se chtěl. I otevřel rolník okénko a přijal důvěrného ptáčka ochotně do obydlí svého. Tu ihned broučky ze stěn spuchřelých vybíral a sbíral drobty, které ze stolu padaly. Dítky rolníkovy rády měly toho ptáčka. Když pak se jaro přiblížilo a křoviny se zastínily listem, otevřel rolník okénko a malý jeho host odletěl do blízkého lesíka, ustlal si hnízdečko a prozpěvoval veselou píseň. A když opět zima se přiblížila, navrátil se čermáček i se samičkou do příbytku rolníkova. Tu radoval se rolník i dítky jeho, spatříce tato zvířátka, kterak radost se jevila z čistých očiček. A dítky pravily: „Ti ptáčkové tak vyhlížejí, jako by nám něco říci chtěli.“ Načež odpověděl otec: „Kdyby mohli mluviti, řekli by, že důvěra důvěru budí a láska že opět plodí lásku.“ *(B. Krummacher.)*

Alexandr velký živil ve stáří svého koně Bucefala, jenž mu mnohé služby prokázal. *(Krönes: Real-Lex.)*

d) Nemazli se s nim!

Mnozí lidé, zvláště dámy, mají neslušný zvyk, že dávají se i ve tváři od psa lízati, čili jak říkají někdy líbati. Co z toho pochází, vidíme v *Berlíně*. Zdravá služebná dívka začala náhle churavěti, aniž příčinu vypátrati lze bylo. Konečně dověděl se lékař, že služka ráda se dávala líbati psíkovi svých pánů. Služka má v játrech červy přenešené ze psa, ježto jen pes podobnou nemocí trpí. Dívka musí zemříti a snáší krutě bolesti. Teprv před několika léty zemřela tímž spůsobem 22letá nadějná dcerka ze zámožné rodiny berlínské. Pes jest sice dobré zvíře, ale takovéto lásky ani si nežádá, ani jí nezasluhuje. *(Čech 1879.)*

Roku 1860 zemřel v Londýně šlechtic *Sir Bortey*, který byl zvláštní miláček psů, ještě ho pes od vrahů vysvobodil. Psi této čubky živil masem a pamlskami, pro ně zřídil zvláštní pokoj, pro ně držel dva sloužící, vyváděl je i na procházku a zahynul-li některý pes, slavně ho pochoval a držel proň smutek a vůbec se s nimi mazlil. Mezi psy i zemřel, v poslední pak vůli nařídil, aby se na jich ošetřování značná část peněz ročně vynakládala a aby na jeho pomníku ve čtyrech rozích vytesáni byli z kamene i psi. *(Münch. Jugendfr.)*

Když kapucín *Felix* římskou paní jednu viděl, ana se s psíčkem mazlí a ho objímá, pravil: „Jak více by ti to prospělo, kdybys tak milovala Boha, jako miluješ toto zvíře.“

Jedna francouzská *paní* poručila ve své poslední vůli zamilované své kočce roční důchod, ano nařídila dědicům, aby kočku třikráte za týden navštěvovali jinak že dědictví nedosáhnou. I povstala soudní rozepře, při níž arci kočka prohrála. *(Mehl. př.)*

Mahomed tak miloval kočky, že jich velké množství choval a když někdy kočka na šatu mu usnula, raději oděv dal vystřihnouti, než aby kočku probudil. Jak ukrutně ale ošemetník pronásledoval křesťany! *(Šmída: Repert.)*

V jistém městě ve *Vlaších* žila dosti nábožná osoba, která měla malého psíka, jemuž pečlivě sloužila, ba celé hodiny s ním pohrávala. Nemírná a nemístná tato láska ku zvířeti odvracela ji i od modlitby a Boha. Ještě napomínání zpovědníka P. Zuchi ho bylo marné, uložil jí tento, přinesa jí malé Jezulátko z vosku, řka: „Když tedy nechceš od své pošetilosti upustiti a zvíře odstra-

niti, měj si je; ale slib mi, že každý den, když půjdeš večer spát a psíka na měkkou postel uložíš, toto děťátko, jež ti daruji, položíš na zem pod postel, pamatuj ale, bys to věrně vyplnila!“ I slíbila to a byla velmi potěšena, že nemusí psíka odstraniti. Přijde první večer, již se ubírá na lože a když jako jindy zvíře uložila do postele, vezme malé Jezulátko, aby je dle nařízení kněze pod posteľ na zem položila; — ale v tom okamžení rozbřesklo se v duši její, teď poznala neslušnou a nepatřičnou náklonnost svou ku zvířeti, pochopila, že tím vlastně Boha odstrkovala a hořké slzy vyhrkly jí s očí, ano celou noc v žalu a lítosti oplakává zaslepenost svou a slibuje od nynějška jen Boha milovati. A skutečně druhý den ráno dáno zvíře pryč z domu a srdce její obrátilo se s celou vroucí láskou k Spasiteli.

(*Škola B. Srdce 1878.*)

Zvony,

viz: „chrám 6 b!“

Žádost zlá,

viz: „myšlení!“

Žák.

1. Hodný jest.

a) Pilný; pozorný.

Sv. Jan Zlat., tento nejvýtečnější kazatel a mudrc, jemuž v Církvi tak snadno nikdo se nevyrovná, všecku svou učenost své bedlivosti ve škole děkuje. (*Valoucha: katech.*)

Ireneus, biskup a mučeník, k mistru a učiteli svému, sv. Polykarpu, tak velkou uctivost a lásku měl, že na každé hnutí jeho bystrý pozor dával, a co na něm pěkného znamenal, všemožně také konati se snažil. Jeho řeči a mluvení poslouchal velmi pozorně a bedlivě a tak hluboce si je v paměť a srdce vštípil, že jich jaktěživ, ba ani u vysokém věku více nezapomenul. Za to ho miloval také sv. Polykarp velice. (*J. Bílého: Legenda.*)

Polemon, mudrc athenský, s takovou horlivostí od svých žáků byl poslouchán, že si v zahrádce, kdež Polemon vyučoval, stánky zhotovili, aby ho ustavičně mohli poslouchati. (*Laertius.*)

b) Jest věrný; poslušný; trest rád přijímá.

Sv. Jan, miláček Páně, věren svému Mistru Kristu zůstal, neopustiv ho ani pod křížem.

Sv. Lukáš, evangelista, neopustil sv. Pavla, když ponejprv a podruhé uvězněn byl, ani ho všickni ostatní žáci a učeníci opustili.

Sv. Vavřinec takovou láskou lnul k učiteli a mistru svému papeži Xistu, že když tento na popravu veden jest, za ním s pláčem běžel, řka: „Kam jdeš? Otče bez syna; kam pospícháš kněze svatý, bez sluhy svého? Neostavuj mne zde, Otče svatý!“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Samuel ctil a poslouchal svého učitele a pěstouna Heli (*1. Kr. 3.*).

Ježíš, když byl ve 12 letech a zůstal v Jerusalémě, poslouchal a otazoval se v chrámě učitelů (*Luk. 2.*).

Apoštolé a učeníci Páně milovali a poslouchali svého mistra a učitele Pána Ježíše.

Sv. Pacificus, františkán, již co žák na slovo byl vždy a v každé okolnosti učitelův poslušným, proto ho učitelové představovali za vzor poslušnosti ostatním žákům. (*J. Bílého: Legenda.*)

Sv. Romuald v mládí velmi těžce pochopoval a nedělal v učení velkých pokroků. Nad tím se zlobil jeho učitel a tloukl ho začasto do pravého ucha. I pravil tu jednou trpělivý žák: „Prosím vás, pane učiteli, bíte mne na levé ucho, neboť na pravé už pranic neslyším.“ (*Šmída: Repert.*)

c) Jest vděčný.

Když se *Athеňané* po velké porážce na útěk dáti museli, utíkal i Alcibiades na koni. Spatřiv ale mezi těmi, co pěšky utíkali, svého učitele Sokrata, ihned dojel k němu a ochraňoval ho, až do bezpečného místa se dostali, při čemž mnoho Athenských pobito bylo. (*Lebensbilder.*)

Alexandr, král macedonský, říkával: „Svému učiteli Aristotelovi více jsem povinen, než svému otci. Tomuto mám děkovati, že žiju, onomu pak, že umím moudře žíti.“ Rodiště Aristotelovo, město Stagíru, ještо Filip, otec jeho, zbořil, dal Alexandr opět vystavěti a když po smrti otcově nastoupiv trůn odešel do Asie, nezapomněl na svého učitele a často mu psával. (*Lohn. bibl.*)

Pohanský mudrc a státník *Cicero* o svém věku píše: „Kdo mezi námi, došed šlechetného vychování, by nevzpomínal svých vychovatelů, učitelův a vůdcův? Komu by samo místo, kde duch jeho byl sycen a vzděláván, netrvalo u vděčné památce?“ (*Cicero.*)

Hormuz, perský král, měl svého někdejšího vychovatele, pak rádce a přítele v takové poctivosti, že v přítomnosti jeho nikdy nechtěl na se vzíti královské odznaky a když mu někteří dvořané připomínali, že ctí takto učitele více než tělesného otce, dal jim za odpověď: „Ano, přátelé milí, neboť od otce mám život a království, oboje jen na čas krátký, však ctnosti, za něž svému učiteli Buzurgovi mám děkovati, sprovázeti mne budou na věčnost.“ (*Stolberg.*)

Císař *Markus Aurelius* ku svým učitelům největší úctu a vděčnost na jevo dával, a co v srdci pro ně cítil, také skutky dokazoval. Oběma svým vychovatelům Frontovi a Rustikovi, postavil čestné sloupy, a třetího Julia Prokula za konsula povýšil a z vlastního jmění mu tolik prostředků propůjčil, aby podle stavu svého mohl živ býti. Ve svém denníku, kterýž vydal pod jmenem „Rozjímání,“ vyznal veřejně, jak mnoho má svým učitelům děkovati. Dokuď žili ctil a statky je zanášel, po smrti pak zavěšil podobizny jejich na své modlitbě, a hroby jejich věnci okrášloval. (*Příklady hodných.*)

Pythagoras, mudrc krotonský, když uslyšel, že učitel jeho Pherecydes na ostrově Delos nebezpečně se roznemohl, neprodleně tam odplul a pečoval co nejvíce o jeho uzdravení. Když pak nicméně Pherecydes umřel, dal jej slavně pochovati a teprv do Italie se navrátil. (*Podstránského výklad.*)

Vděčni byli učeníci sv. *Martina*, biskupa túrského, kteří při smrti jeho velmi naříkali a se slzami v očích ho žádali, aby je neopouštěl. (*Šmída: Repert.*)

Když císař ruský *Alexandr I.* roku 1814 Paříž navštívil, odebral se i k vdově plukovníka Laharpe-a, jenž býval jeho učitelem. Neobtěžoval si tu po schodech až do 4. poschodí jíti. Vdova překvapena neobyčejnou návštěvou, uctivě zůstala před ním státi. Tu pravil Alexandr: „Vy jste se, paní, velmi změnila.“ „Není divu,“ odvětila vdova, „i já jsem politickými roztržkami a válkou mnoho utrpěla.“ Načež císař: „Tak to nemyslím, ale že tak důvěrně se nechováte ke mně co bývalému žáku svého manžela.“ Tu dojata jala se vdova císaře vychvalovati, šlechetný kníže jí ale pravil: „Mám-li takové ctnosti, kteréž jiným se líbí, komu jinému mám za to co děkovati, než dobrému a rozumnému vedení vašeho manžela zesnulého a věru velmi jsem tomu povděčen, že alespoň částečně vám na místě vašeho manžela vděčnost svou ukázati mohu.“ (*Leop. Chimani.*)

Stařičký již učitel psaní, jenž královnu pruskou *Aloisii* v mládí v Darmstadtu krasopisu učil, navštívil ji v Berlíně a dal se co dávný známý z Darmstadtu ohlásiti a byl ihned od královny přijat. Královna se velmi těšila, že se s ním sešla a pohovořivši s ním, jakož i přítomný král, otázala se ho, za jakou asi příčinou tak dalekou cestu byl konal. Učitel odpověděl, že chtěl jen bývalou žačku svou co matku viděti. I musel přijíti učitel ku královské hostině a tu mu odevzdala královna zlaté náčiní k jídlu, na němž byla její podobizna, řkouc: „Přijměte, milý, starý učiteli, tuto maličkost co upomínku na bývalou vaši žačku, již to velmi těší, že ještě jednou se vám může poděkovati!“ Stařec překvapen nemohl ani slova promluviti a jen slza zaleskla se mu v oku. Král pak oznámil překvapenému, že může, kdy mu bude libo,

poštou zvláštní z Berlína do Darmstadtu přijeti. *(Mehl. př.)*

Hrabě *z Blütenheimu* odevzdal syna svého Karla zbožnému duchovnímu Eberhardu, aby ho cvičil a vychovával. Eberhard dal si všemožnou práci a Karel, nadaný chlapec, dělal velké pokroky a miloval a ctil Eberharda jako otce a díval se mu na oči, co by si žádal. Když Karel studia svá dokonal a s Eberhardem se loučil, pravil tento: „Milý Karle! dělal's mi mnoho radostí. Zůstaň zásadám, kteréž jsem ti vštípil, věren a požehnání Boží nemine tě. Po 12 letech nastoupil Karel po otci zemřelém panství a chtě učitele svého bývalého Eberharda navštíviti, dozvěděl se, že tento laskavý muž, osočen nepřátely z úřadu svého propuštěn jest a že se neví, kde nyní žije. Zamyšlen šel městem, ana ho stařičká paní požádala, aby od ní koupil výkresy, by si mohla chleba koupiti. Výkresy ty dal jí její syn Eberhard, který vypuzen z úřadu svého sám bídou hyne. Tu se dal hrabě k Eberhardu vésti a zde co vděčný žák objal učitele svého a postaral se oň a matku jeho a když Eberhard zemřel a hraběte žádal, aby matku jeho stařičkou neopouštěl, učinil tak, ano dal Eberhardovi i náhrobek postaviti, na němž napsal, an ho u otce svého uložil: „Zde v tomto hrobě odpočívají moji otcové, Blütenheim, jenž mne zplodil, a Eberhard, jenž mne učil života právě užívati. Proto záhodno, aby oba v jednom odpočívali hrobě.

(Erholungsstunden.)

Hrabě *Hohenwart* byl co kanovník učitelem arcivévody, napotomního císaře Františka I., a stal se napotom biskupem v St. Pöltenu. František měl podobiznu svého učitele ve svém pokoji zavěšenou. Když arcibiskup vídeňský zemřel, navštívil biskup císaře a spatřiv tam svou podobiznu nemálo byl překvapen. Císař pozoruje to, pravil: „Co myslíte, kdo to jest?“ S úsměvem odpověděl Hohenwart: „Nemýlím li se, jest to biskup ze St. Pöltenu.“ Císař uchopiv se ruky Hohenwartovy stiskna ji vece: „Zmýlil jste se, to jest arcibiskup vídeňský.“ Tímto spůsobem oznámil císař svému někdejšímu učiteli jeho povýšení. *(Jansa.)*

Šlechetný *Gellert* lidumilným chováním vyzískal si lásku žáků svých, kterouž k němu i po jeho smrti chovali. Jednoho dne navštívil jeho hrob v Lipsku vzácný pán a děkuje mu na hrobě vroucně za vše, co dobrého mu prokázal, pomodlil se zaň a na upomínku naň vzal si z hrobu i něco země.

(Příklady hodných.)

Když byl arcikníže rakouský *Karel* uslyšel, že jeho někdejší učitel, jenerál Spanochi, upadl do zajetí francouzského, psal hned jenerálu Moreauovi: „Vím sice, že není po spůsobu válečném, žádati za propuštění zajatého jenerála: nicméně povinna se cítím, přimlouvati se za svého někdejšího učitele, jehož mám u velké poctivosti.“ Tento cit vděčnosti k učiteli tak pohnul i srdcem nepřítele, že zajatce neprodleně propustil, a jenerál Spanochi byl za 48 hodin ve Vídni. *(Podstránského výkl.)*

Ludvík, šlechetný a velkomyslný král bavorský, dal svému bývalému učiteli, slovutnému a učenému biskupu Sailerovi, v řezenském dómě velebný pomník postaviti. *(Mehlera příkl.)*

Když dědičný hrabě *Josef Karel z Ortenburgu* na podzim r. 1798 s hraběnkou z Erlachu se dal oddati a jeho učitel a vychovatel, jenž 13 roků úřad svůj velmi svědomitě a horlivě zastával, jinam se odebral, děkoval mu hrabě, děkovala zvláště matka Karlova, která mu list zaslala, v němž ho přítelem nazývá a velmi mu děkuje za vychování jejího syna a spolu přiložila i 1000 zlatých rýnských a žádala, aby i nadále jí a synu zůstal přítelem. *(Mehl. př.)*

Jan Michael Sailer cestoval kdys s Krištofem Šmídem a an do jednoho městyse přišel, přihlásil se k němu v hostinci jeden úředník s paní svou a dítkami a děkoval mu, že on jest původce jeho nynějšího štěstí, ještě ho co učitel od bezcestí chránil a k pilnosti povzbuzoval a jeho odporučením i nynější místo dosáhl. I paní a dítky děkovaly Sailerovi a spolu ho chtěly i poznati. Slze kanuly úředníku s očí, plakala i manželka jeho s dítkami, jakož i Krištof Šmíd, jenž vše pozoroval.

(Kr. Šmíd.)

Jistý *Savojan* přičinlivostí to až na klíčníka ve vězení v Paříži přivedl, kdež k vězňům velmi útrpně se choval. Tu se dozvěděl jednou, že mezi těmi,

co na listině uvězněnců napsáni byli, se nalezá i bývalý učitel a vůbec přítel Savojanů Salignac de la Motte Fenelon. Ihned pospíšil k němu a se slzami v očích hájil ho oproti vojínům, kteří ho na popraviště vésti měli. Fenelon pravil k němu: „Utiš se, milý Josefe, smrt není žádné zlo pro toho, kdo Boha se bojí a doufá, že skrze Krista spasen bude. Že béřeš na mém osudu podílu, vlévá v tomto okamžiku balsám útěchy v srdce mé. Měj se dobře, milý příteli, a zpomínej časem na mne!“ „Ba nezapomenu nikdy!“ pravil vděčný Savojan a velmi těžce se od učitele svého odloučil. (*Münch. Jugendbibl.*)

V jisté švábské vesnici vypukl v noci oheň a zničil i školu. Učitel *Zeller*, otec četné rodiny, ztrativ takto všecko, nevěděl, kam by hlavy své sklonil. Když druhého dne zamyšlen před najatým obydlím seděl, viděl, any školní dítky k němu se blíží a rozličné věci k jídlu, prádlo a oděv mu přinášejí a ho prosí, aby zármutku se nepoddával a věci ty přijal, že i zítra rodiče o něco proň poprosí. I zastkvěla se v oku učitelovu slza radosti nad vděčností žáků a žákyň, ani mu v nouzi ku pomoci přicházejí. Tu vystoupilo i děvčátko chudobné a podalo mu obrázek a žádalo ho, aby jej laskavě přijal, ano mu jiného daru dáti nemůže. Učitel patrně dojat vzal obrázek ten, na němž vyobrazen byl trpící Job a kterýž obrázek děvčátko od katechety dostalo. „Vskutku, milé dítě, velkou radost jsi mi učinilo tímto obrázkem, chci se jako Job modliti, trpěti a doufati, že i mně Bůh pomůže.“ I pomohlo se vskutku učiteli na prosbu hodných žáků.

(*Šmída*: *hist. kat.*)

V listopadu 1874 dlel v Jindřichově Hradci *S. D. Schwarz* (Sewards), doktor veškerých práv, advokát a notář v New Yorku ve Spojených státech amerických, navštíviv svého bývalého profesora, nyní ředitele gymnasialního v Hradci. V Americe zbohatnul a nabízel z vděčnosti řediteli buď doživotní pensi v obnosu služby, jakouž v Klatovech měl co profesor, kdež se Schwarze co chudého žáka ujal a podporoval, anebo zřízení nějaké nadace pro chudé studující, kteráž by jmeno pana ředitele měla. Pan ředitel Růžička vzdal se dobra vlastního ve prospěch chudého žactva žádaje, aby nějaké stipendium pro chudé studující jindřicho-hradeckého, klatovského a táborského gymnasia zřízeno bylo. Dr. Schwarz přistoupil k tomuto šlechetnému návrhu a složil k tomu cíli 2000 zl. co jistinu nadační, z kteréžto úroky co nadaci bráti bude jeden neb dva žáci. Nadace tato bude se jmenovati Růžičko-Sewardská. (*Čech 1874.*)

Valdštýn, známý vojevůdce, studoval v Goldbergu na gymnasium a byl k spolužákům nevlídný a vzdaloval se jich. Proto ho jednou učitel jeho Fechner přísně přede všemi žáky pokáral, když se spolužáky nechtěl si hráti a když se mu zdálo, kterak se mu vše koří, smál se mu Fechner, když sen svůj vypravoval a předpověděl, že nebude-li pilnější, sotva že z něho co kloudného bude. Valdštýn vzal si slova ta opravdu k srdci a předčil napotom všecky žáky. Když potom Valdštýn co proslulý vůdce jako nepřítel do Goldbergu přišel, obával se ho Fechner, mysle na onen sen a na svou přísnost. Avšak Valdštýn poděkoval mu za jeho vychování, poručil vojínům, aby dům jeho chránili a dal mu na důkaz vděčnosti 200 tolarů. Stařičký učitel radostí nad vděčností bývalého žáka svého až slzel.

(*Šmída*: *Repert.*)

2. Špatný. Jest daremný; dochází trestu.

Šest chlapců z předměstí zálabského *v Kolíně*, škole ještě neodrostlých, 9 až 14 roků starých, sestoupilo se v loupežnický spolek. Potloukali se po polích a lesích, dopouštěli se krádeží a z lupu pak žili. Tři z nich byli zatčeni, kdežto ostatní ještě bloudí po lesích. Na zálabí ukradli několik husí, kuřat, kachen a j., v poli nařezali si kedlubů a zelí a v lese pak si připravovali malé hostiny, ba majiteli zelí ukradli štěnata s čubkou. Štěnátka zabili a upečené snědli, čubu pak v Hradišku prodali. (*Čech 1880.*)

V Litovli na Moravě povstala mezi dvěma bratry, školáky, hádka a rvačka, při níž jeden druhému vrazil nůž tak hluboko do prsou, že by týž málem zasáhl srdce. (*Tamtéž 1878.*)

Dne 2. července 1879 bodl 17letý žák *Ant. Mattas* z Makarské v Terstu, kteréhož profesor Aqujari pro poklesek byl káral, téhož nožem do prsou, čímž spůsobil mu netěžké poranění. Po spáchaném zločinu vyřítil se mladý zbůjník na ulici, kdež porazil dítko nesoucí láhev. Toto se velmi poranilo střepy. Strážník brzy na to zatkl nadějného studentíka. (*Tamtéž.*)

Na návrší *u Podbaby* zatčeno bylo 5 žáků z měšťanských škol, poněvadž zapálili ze svévole nalezající se tam chrastí. (*Tamtéž 1878.*)

V platnýřské ulici *v Praze* prodával 12letý hoch háčky na připevňování plátna. Když odcházel z domu, ukradl košili, která visela na dvoře na provaze. Byl však spozorován, chycen a po citelném napomenutí propuštěn na svobodu.

Devítiletý chlapec *v Žižkově*, žák 2. třídy, který sotva umí čísti, byl poslán pro proso a mezi tím, co mu je krupař měřil, strčil do kapsy mosazné závaží, kteréž v jiném krámu za 2 kr. prodal. Ještě téhož dne byl poslán pro sůl. Odcházeje z krámu nechal dvéře pouze přivřené. Když pak obchodnice z krámu odešla do vedlejšího pokoje, vplížil se zpět do krámu a z přihrádky pohodlně vybíral peníze. Uslyšev blížící se kroky z pokoje, uschoval rychle peníze do kapsy a obchodnice, jež byla vešla do krámu, tázal se chladně, že se maminka ptá, mají li také zelí. Po záporné odpovědi odešel a druhý den ve škole rozdával peníze. (*Tamtéž 1879.*)

U Novoměstských krámů masných dali se dva *žáci* německé školy obecné do rvačky, při čemž jeden, jmenem Libiš, vrazil soku svému Strádalovi perořízek do obličeje a tvář i nos mu rozřízl. Libiš, kterýž byl si schválně počíhal za kašnou na Strádala, učinil tak ze msty. (*Tamtéž 1879.*)

Na Senovážném náměstí postížen byl jistý *školák*, an právě nožem pytel s kávou rozpáral a z něho vybíral kávu. (*Tamtéž 1879.*)

V *S.* blíže Plesu ve Slezsku musel učitel žáka pokárati, následkem čehož zlostný chlapec do učitele se pustil. Chytil jej totiž proti všemu nadání za plný vous a počal nemilosrdně škubati. Z počátku hleděl učitel bez cizí pomoci chlapce se zbaviti, on však jako kočka drápy své do brady mu zaťal. K volání na pomoc dostavila se na bojiště učitelova manželka se synkem a druhým učitelem. Teprv těmto podařilo se zdivočilého chlapce odtrhnouti. (*Schles. Volksztg.*)

Dva zpustlí *hoši*, jeden 11 a druhý 9 let stár, dobyli se do bytu nádeníka Slováka v Toušeni, když se tento mimo dům při práci nalezal. Mladiství lupičové povalili malého syna Slovákova, který doma hlídal, na zem, otevřeli si truhlu a vybravše z ní peníze a jiné věci prchli. Oba nezdarové patří sice do školy, ale po celý čas do školy nepřijdou. (*Čech 1879.*)

V srpnu r. 1879 poprali se dva *školáci* ve Vlašské ulici na Malé straně. Jeden z nich, 11 roků starý syn úředního sluhy, Turýnek, vrazil při rvačce svému soupeři nůž do těla a těžce ho zranil. (*Tamtéž.*)

Ve *vídeňské* obecní vyšší reálce vydávána byla 15. července 1880 studujícím vysvědčení; a tu vystřelil jistý studující na svého spolužáka dvě rány z bambitky a poranil jej tou měrou, že musel býti poraněný dopraven do nemocnice. A podnětem k děsnému činu tomu bylo, že jeho spolužák dostal z některých předmětů lepší známky. (*Tamtéž 1880.*)

V jedné škole u *Naumburku* panoval zlozvyk, že mnozí mladíci v noci povykovali. Jeden z učitelů všemožně tomu hleděl přítrž učiniti a proto vstával a dával pozor na výtržníky a pak je kárával. I stalo se, že jednoho dne vraceje se ze zahrady šel tmavou chodbou do ložnice a tu — štěstí jeho, že holí tapal — sklapla pasť a hůl okamžitě rozdrtila. A tak pouze notně se učitel ulekl, ač pasť naň samého byla nastražena. — Za několik roků dostal učitel od jednoho bývalého žáka list, v němž mu oznamoval, že on naň pasť tu nastražil a za to že ho Bůh i spravedlivé potrestal, ať v bitvě u Zorndorfu (r. 1758) o obě nohy bezmála přišel. Jak mile se pozdraví, že sám přijde, aby ho za odpuštění na kolenou požádal. (*Mehlera příklady.*)

Jistému učiteli *v Brně* ukradena byla

tobolka se 60 zl., kterou ve škole na stole zapomněl. Jakožto zloděj vypátrán 11letý Antonín Römer, který již roku 1876 pro krádež trestán byl. Největší část ukradených peněz promrhal s 2 syny jistého obchodníka v plodinách. Byl arci za to přísně potrestán.

(*Čech 1878.*)

Žaloba.

1. Křivá jest hanebná z pohnutek; škodí.

Josef na křivou přísahu manželky Putifarovy dán do žaláře. (*1 Mjž. 39.*)

Nabot, byv křivě obžalován od nešlechetné Jezabely, byl ukamenován. (*3 Kr. 21, 9—10.*)

Představení samaritánů žalovali ze msty, ani na stavbě chrámu podílu nebrali, židy u krále Artaxerxe, že nebudou až chrám vystaví, daně platiti a tím museli židé, majíce meč v ruce, chrám stavěti. (*1 Esd. 4, 11, 24.*)

Co krve bylo prolito, že Alkimus Gadase mak. a bratří obžaloval u krále Demetria křivě, že mu přátele povraždili a jej ze země zapudili. (*1. Mak. 7, 4—6; 2. Mk. 14, 8—10.*)

Kristus byl na křivou žalobu k smrti kříže odsouzen (*Luk. 23, 2.*); sv. Štěpán ukamenován (*Sk. ap. 6, 11.*); sv. Pavel na dvě leta do vězení uvržen. (*Sk. ap. 24, 5.*)

Sv. *Kunhuta*, choť císaře Jindřicha sv., byla u manžela obžalována, že s jedním rytířem z komonstva drží. Kunhuta se podvolila soudu Božímu, jdouc bosýma nohama po žhavém železe a jsouc zachráněna ukázala nevinnost svou.

(*P. Alois Noel.*)

Sv. *Pavel thebský*, jemuž rodiče záhy zemřeli, zdědil po nich značnou část jmění. Jeho lakotný švakr chtěl ho u pohanského soudu co křesťana zažalovati, aby si k bohatství tomu dopomohl. Dověděv se toho Pavel vzdal se veškerého jmění svého a stal se poustevníkem. (*Krönes: Real-Lex.*)

Proti sv. *Štěpánu* mladšímu svědčili uplacení svědkové, že s jistou vzácnou vdovou v nepořádném obcování jest a když vdova ku lži přiznati se nemohla, byla strašně mrskána, že brzy zemřela.

Jiný ošemetník zase křivě ho žaloval, že dvořaniny k sobě láká a svádí, na kterouž křivou žalobu klášter a kostel zapálen a sv. Štěpán jat jest.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Aetius, znamenitý vůdce a státník, křivou žalobou na rozkaz císaře Valentiniana III. zavražděn jest.

Kněze *Graciána* a jiné ještě karmelitány zažalovali zlostní a bezbožní závistníci hanlivým spisem u krále. Což když sv. Terezie uslyšela, rozhněvala se hněvem spravedlivým na daremné žalobníky a sama psala králi, odkryvši hanebnost udávačů a tak nevinnost knězí zachránila. (*Richter.*)

Před lety vyhořel v Krepenstedtu větrný mlýn. Na blízku hořícího mlýna nalezen tamější mlynářský učeň *Günther*, maje ruce a nohy svázány, ústa šátkem zacpána. Přepadli prý jej — vypravoval — v noci dva mužové, kteří svázavše jej mlýn zapálili. Jeden muž prý mu jest znám a sice jakýs Schrader z Krepenstedtu, jenž druhdy byl zaměstnán ve mlýně. Güntherovi přemnozí nevěřili, že byl špatný a Schrader, otec rodiny a majitel domu, vůbec vážen. Přece však Schrader před porotu halberstadtskou pohnán a nemoha neviny své dokázati byl na 15 let do káznice odsouzen. Günther po celých 7 let čím dál tím hlouběji klesal, až konečně sám v ruce spravedlnosti se vydal a přiznal, že onen větrný mlýn, chtěje krádeže spáchané utajiti, sám zapálil. Schrader byl dne 17. listopadu 1876 propuštěn z káznice, v níž přes 7 let nevinně trpěl. Avšak majetek jeho jest rozprodán, rodina rozptýlena a on vydán největší bídě v šanc. (*Čech 1876.*)

Když Karel velký, císař, proti Sasům táhl, rozloučil se srdečně s chotí svou Hildegardou a dítkami a odevzdal ji pod ochranu nevlastního bratra *Talanda*. Že ale Hildegarda nechtěla Talandovi býti po vůli, obžaloval ji u císaře, když domů se navrátil, že mu byla nevěrná a že se prohřešila s jistým panošem Kurtem. Karel rozzlobiv se, uvěřil a dal Hildegardu do vězení. Nadarmo prosily dítky otce, aby jim matku navrátil; císař ji odsoudil, aby v řece dravé uto-

pena byla. Hildegarda, jsouc si nevinny své vědoma, odevzdala se do vůle Boží a ochranou Nejvyššího zachráněna jest. Bloudivši v lese nalezla konečně v jednom panenském kláštеře útulku. Zatím litoval Karel přenáhlení svého, zvláště pak že z dítek učinil sirotky a litostí až onemocněl, tak že mu lékaři radili, aby se vydal na cesty a tu vejda do kostela onoho kláštera, spatřil tam choť svou modliti se. I nechtěl ani očím svým věřiti, vstoupiv do kláštera a dav se s Hildegardou do řeči, odprosil ji a tu teprv poznal nevinnost manželčinu a ohavnost bratrovu. Taland neušel trestu Božímu, hrýzlo ho svědomí a upadl i ve velmi bolestnou nemoc. Hildegarda se nehněvala naň, ba v nemoci často ho navštěvovala a těšila. Tu odprošoval povždy Taland hodnou Hildegardu. (*Leop. Chimani.*)

Podobné se vypravuje i o sv. *Idě z Toggenburgu*, kteráž na křivou žalobu od manžela svržena se skály jest, avšak Bohem zachráněna.

I sv. *Jenovefu* zachránil Bůh tímtéž spůsobem.

Za krále *Sapora II.* podstoupil i Simeon, biskup v Seleuce smrt mučenickou. Brzy se roznemohla královna a tu žalovali židé u krále na křesťany, a sice udali, že dvě sestry biskupovy královnu očarovaly ze msty. Že pak sestry, byvše předvedeny před soud, víry své vzdáti se nechtěly, byly strašně umučeny; od hlavy až dolů byly přepilovány a každá část na šest dílů rozsekána. (*Mätzler*: *Legende.*)

2. Vyjevuje se; dochází trestu.

Mahomed, zákonodárce Turků, poroučí, aby, kdo křivě svědčí, obráceně na osla posazeni byli a v koňskou kůži zaobaleni po ulicích vedeni a posmíváni byli.

Římané křivým svědkům vpalovali na čelo písmenu K, aby každý jich co prokletých se varoval.

U *židů* dostalo se křivému svědku trestu, jaký by byl dostal ten, jenž toho zločinu, jemuž onen svědčil, dopustiti se měl. (*5 Mojž. 19.*)

Církevní zákon jmenuje křivého svědka navždy nectným. (*Krönes*: *Real-Lex.*)

Titus, římský císař, falešného žalobníka a udávače, jenž obohatiti se chtěl, přísně trestával, buď je veřejně dal mrskati, aneb na pustý ostrov vypudil, anebo za otroky prodal. (*Stolberg.*)

Křivě žalovali nebo svědčili:

Chlípná manželka Putifarova křivě žalovala Josefa eg. (*1 Mj. 39.*)

Dva chlípní starcové křivě žalovali a svědčili proti Susaně (*Dan. 13.*) a byli sami utraceni.

Místodržitel oproti Danielu. (*Dan. 6.*)

Dva muži z návodu Jezabely svědčili proti Nabothovi (*3 Kr. 21, 13.*) a Jezabel došla trestu.

Aman žaloval u Assvera krále Mardochea a sám oběšen jest.

Fariseové křivě žalovali a svědčili proti Pánu Ježíši, až Ho přivedli na kříž (*Mt. 26, 50*) a tak i židé u Piláta (*Mt. 26, 60.*). Vojínové podplacení křivě svědčili, že tělo Kristovo bylo ukradeno (*Mt. 28, 12.*).

Křiví svědkové svědčili i proti sv. Štěpánu, že se rouhal. (*Sk. 6, 13.*)

Tertullus, návodem Ananiáše a starších lidu, žaloval na sv. Pavla (*Sk. ap. 4, 5.*).

Sv. *Alžběta*, královna portugalská, byla u chotě od Dionysa ze závisti obžalována, že drží s mladým pážetem. Avšak trestu neušel Dionys, byl sám místo onoho pážete, řízením Božím, do rozpálené pece uvržen, páže ale zachován. (*Annal. Ord. S. Franc.*)

Ariáni obžalovali sv. *Athanáše*, že biskupa Arsenia usmrtil a na důkaz vytasili se s rukou, kterou prý Athanáš k čárům mu ufal. Zatím ale mezi soudem dostavil se za mrtvého a zavražděného udaný Arsenius a ukázal obě ruce své a spolu dosvědčil, že ho Ariáni uvrhli do vězení, z něhož šťastně se dostal, aby nevinně obžalovaného hájil a zachoval. (*Římský breviář.*)

Na sv. *Athanasia* žalovali, že jednu pannu znectil. Na soudu pak, když tu nestydatou ženu představili, o které pravili, že ji Athanasius znectil, tu vystoupil zcela tiše kněz Timotheus a když ona svou žalobu přednesla, tázal se jí: „Mluvil jsem já kdy s tebou? Byl jsem v domě tvém?“ Ona však křičela nahlas: „Ano, ty's to, ty's mi násilí učinil!“ a všelicos necudného povídala. Ale nyní svět viděl, že ona Athanasia ani nezná. Zahanbeni jsouce,

museli nepřátelé hanebnici tu odkliditi. (*J. Bílého*: *Legenda.*)

Sv. *Emmeran* biskup byl křivě obžalován, jako by se byl s Utou, dcerou vévody bavorského Theodora prohřešil, ana byla v jiném stavu a sama, zamlčujíc původce Sigibalda, na biskupa vše strkala, mníc, že jest v Římě, kamž právě se odebíral. Mladší Utin bratr sám sv. Emmerana probodl. Brzy se nevinnost jeho ukázala. Uta a Lanbert byly ze země vypovězeni a bídně život svůj skončili. (*Kr. Höflinger Leg.*)

Sv. *Otmar*, opat v sv. Havlu, měl nepřátele ve dvou šlechticích, kteříž po statcích kláštera toužili a jmění kláštera si přiosobovali. Sv. Otmar hájil se až u krále. Tu ze msty uplatili jednoho bratra Lamberta, jenž pak o sv. Otmaru rozšiřoval, že jednu ženu zneuctil. I byl Otmar před soud pohnán a uvězněn. Než trest Boží zastihl nešlechetného Lamberta; zimnicí schromen vyznal nyní, že sv. Otmar jest nevinen.

(*Herbsta výb. příkl.*)

Sv. *Řehoře* divotvorce, když co jinoch studoval, přepadla veřejně jedna kuběna a žádala, aby jí dal mzdu za to, co s ní užil. I zlobili se přítomní na ni, sv Řehoř ale pravil, aby jí jen dali, co žádá. Již počali o čistotě sv. Řehoře mnozí pochybovati ana žena ďáblem najednou posedlá byla, jehož sv. Řehoř z ní vypudil. (*Sv. Řehoř nyss.*)

Rolník *V. Čihák* z Radvanic u Uhlířských Janovic stál r. 1877 před porotou kutnohorskou pro zločin žhářství. Že však svědkové mluvili v jeho prospěch, nebyl Čihák uznán vinným. Později ale vzati jsou svědkové do vyšetřování a odsouzeno pět osob pro křivé svědectví k žaláři od 1 do 5 měsíců. Čihák bude nyní státi před soudem po druhé. Jest obviněn, že zapálil ze msty stodolu svého souseda. (*Čech 1880.*)

Fausta, manželka císaře Konstantina velkého, sváděla nevlastního syna Krišpina často k cizoložství. Že ale Krišpin nikdy nepřivolil, zažalovala ho u manžela, že ku zlému ji chtěl svésti, na kterouž obžalobu Krišpin vlastní rukou Konstantinovou usmrcen. Později ale se ukázala nevinnost Krišpinova a ošemetná Fausta byla taktéž utracena.

(*Zwickenpflug.*)

Na papeže *Damasa* žalovali nepřátelé, že se dopustil cizoložstva a proto papežem býti nemá, avšak u soudu 40 biskupů ukázala se nevinnost jeho, takže protivníci, důvody překonáni byvše, umlkli, ano i křivé žaloby dobrovolně odvolali. (*H. J. Karlíka*: *Živ. svat.*)

Císař *Konstantin* velký vydal na křivou žalobu trest smrti. (*Stolberg.*)

Jistý král měl vznešeného *úředníka*, kterýž byv žádostiv vinice souseda svého, doléhal naň, aby mu ji prodal. Tento však nechtěl, že to dědictví po otci. Za nějaký čas zemřel vlastník vinice a tu si ihned úředník onen ji přivlastnil. Pozůstalá vdova hájila se, dokládajíc, že nebožtík manžel vinice neprodal. Úředník však jí odvětil, že ji koupil bez jejího vědomí a odvolal se i na dva svědky, kteří byli co poctivi známi a stvrzovali, že úředník vskutku nebožtíkovi sám peníze doručil. Ubohá vdova utekla se v úzkosti k samému králi, pravíc, že by musela o koupi věděti anebo peníze míti. Král poručil věc ještě jednou vyšetřiti a že svědkové pro úředníka svědčili, byla mu vinice přiřknuta. Utisknutá vdova utekla se po druhé ku králi. I povolal král svědky sám každého zvlášť. Vyptávaje se prvního, nemohl opět ničeho pořídíti. Tu najednou se ho otázal: „Umíš-li pak se modliti modlitbu Páně?“ „Umím,“ odpověděl svědek. „Modli se tedy, ale na hlas, abych to slyšel.“ Když učinil dle vůle královy, odveden jest do vzdálené síně a povolán druhý svědek. Sotva že ho zočil král, promluvil naň přísně: „Vyznej pravdu, jak se všecko dalo s tou vinicí. Soudruh tvůj vyznal pravdu; zamlčíš-li jedinkého slova, dvojnásob tě potrestám.“ Ten mysle, že vše prozrazeno, padnul k nohoum královým a prosil za milosrdenství, řka, že vše vyzná. „Služebník váš,“ jal se nyní mluviti, „jest náš známý a penězi nás porušil, abychom byli svědkové, jak bude od zemřelého souseda kupovati vinici, kterou za živa prodati nechtěl. I doprovodili jsme ho na hřbitov, vykopali jsme hrob, otevřeli víko u rakve, načež váš služebník zemřelému tolik peněz do ruky vložil, což mu za živa za jeho vinici podával. Když pak to učinil, obrátil se k nám, řka: „Nyní vás za svědky beru, že jsem slušnou část peněz vlastníkovi té

vinice osobně doručil, kteréž on také beze vší odmluvy přijal.“ My pak jsme se mu v takové svědectví uvázali a také jsme mu ho vydali. Ale doručených peněz služebník váš v hrobě nenechal, nýbrž vzal je opět ssebou.“ Vyslechnuv král ošemetný úskok, kterýmž vdova měla býti utlačena, rozhněval se hněvem spravedlivým a kázal oba svědky na mnoho let vsaditi do tuhého žaláře, podvodníka pak bez milosrdenství za živa pohřbíti ale vdově přiřknul spravedlivé dědictví její. *(Blahověst 1850.)*

Marie, ubohá, byla od jednoho zpustlého člověka, že mu nechtěla býti po vůli, křivě obžalována z krádeže a i k smrti odsouzena. Trest Boží hanebníka ale neminul, upadl brzy v šílenost, v níž po 7 roků trval.
(Domainko: Beisp.)

Notto, dvořenín krále Klotara, obžaloval ze závisti biskupa Arnulfa, že smilstvu oddán jest a že asi nadarmo ho královna v noci nenavštěvuje. I potrestal ho Bůh. Dostal bolesti nesmírné v břiše, upadl sám v hřích, na kterýž biskupa žaloval, byl sám u krále obžalován, usvědčen a odpraven.
(Zwickenpflug. Christl.)

Kupecký pomocník *Rathouzský* na Žižkově udal dva dělníky pro vlastizrádu. Oba dělníci odsouzeni k několikadennímu žaláři. Nyní však vychází na jevo, že udání to bylo nepravé. U příslušného úřadu učiněno oznámení již o tom a tak se octnul udávač sám ve vyšetřování. *(Čech 1876.)*

Roku 1864 dělo se *v Pádově* ve Vlaších hnusné vyšetřování. Jeden milosrdný bratr byl obžalován, že v nemocnici na jednom mladíku hanebnost zpáchal, načež byl svědky usvědčen a odsouzen. Následkem toho museli se řeholníci z nemocnice stěhovati. Hlavním svědkem byl jakýsi Josef Ruzza, který přísežně tvrdil, že na vlastní oči zločin páchati viděl. Nyní přinášejí padovské listy toto odvolání: „V Pádově v měšťanské nemocnici dne 30. června 1878. Josef Russa, nyní na smrtelné posteli, dříve než duši svou v ruce spravedlivého Boha vydechne, vyznává u přítomnosti svědků podepsaných, že r. 1864 k nutkání jisté třetí osoby křivopřísežně před soudem osočil z podomie frátera Vincence Ambrosiniho, synovce P. Modeny z kongrace Camillianů, jako by byl zločin ten na vlastní oči viděl. Ono falešné udání i přísahu nyní odvolává a vlastnoručním podpisem stvrzuje Josef Ruzza. Kromě toho podepsali se ještě 4 svědci. — Ovšem o tomto odvolání liberální listy, protože jsou liberální, se ani nezmíní. Věci podobné se jim nehodí do krámu. Výstražný to příklad křivého svědectví. *(Čech 1878.)*

V Paříži vyzradila 8letá holčička, dceruška obchodníka mlékem, na své rodiče, že zabili svého pacholka a do řeky Sekvany ho tajně hodili. Na základě této výpovědi dětské byli rodičové vzati do vyšetřovací vazby a vězněni 8 měsíců. Konečně hlásil se u soudu jakýsi člověk, oznámil, že byl pacholkem mlékařského obchodníka, že pak nastoupil, dalekou cestu a nyní se vrací, uslyšev, co se jeho bývalým pánům za vinu klade. Co nyní dělat? Dítko vypravovalo s takovou jistotou a s takovými podrobnostmi, že soudcové byli v největších rozpacích. Praví se, že blázni a děti mluví pravdu. Nuže, není snad pravda, co tady 8letá holčička mluví? Pohrozilo se jí, začlo se s ní přísně mluviti a ne jako dříve, zvědavě. Už se ví všechno. Rodičové nezabili nikoho. A kde má původ vypravování dítka? Soused měl zášť proti obchodníku mlékem, lichotil se dítku jejich a naklonil si ho tak důkladně, že ho přiměl konečně k obvinění rodičů z vraždy. Soused byl odsouzen k 5000 franků náhrady nevinně vězněným rodičům. A co bude z ubohého dítěte? *(Čech 1880.)*

3. Na ni málo dbej! slyš i druhou stranu!

Sv. Jan, patriarcha alexandrinský, veřejně prohlásil, že na tajnou žalobu nic dbáti nebude. *(Räss u. Weiss.)*

Když král *Klotar* opět Burgundska se zmocnil, poslal tam ministra Farulfa, aby spravedlnost konal. Farulf rozhněval se na sv. Lupa, biskupa senského († 623), že mu žádných darů neposlal a proto obžaloval ho křivě u krále. Král, uvěřiv žalobě, poslal biskupa skrze pohanského setníka Landegefila do vesnice Ausene do vyhnanství, kdež Lupus obrátil pohany. Zatím ale se přesvědčil

král, že Lupus křivě byl obžalován, povolal ho k sobě, odprosil a učinil jeho kostelu mnoho dobrého. (*Räss u. Weiss.*)

Sv. Ondřej avel. z řádu theatinů velmi blahodárně působil v Placenci, mnoho zatvrzelých hříšníků přivedl ku polepšení. Kdo co někomu vzal, vše vynahradil; hříšná vyražení přestala. A tohoto zbožného muže nešlechetníci obžalovali u vévody z Parmy, řkouce: „Ondřej jest pokrytec, v zpovědnici jest velmi přísný, kdežto doma vede rozmařilý život“ Aby se o pravdě slov těch přesvědčil, odebral se vévoda do bytu svatého, když zpovídal a co tu nalezl? Slamník, dřevěnou sesli, hlíněné umývadlo, krucifix a několik papírových obrázků. (*Geistliche Lesung.*)

Jistý *panáček* vyhnal sloužícího na hodinu, protože dostal o něm zprávu, že je nevěrný, aniž ho dříve byl vyslechnul. Pak ale se ukázalo, že byl člověk ten nevinen. I pravil tu otec toho pánka: „Bůh ti dal dvě uši, jedním poslouchej žalobníka, druhým však musíš také obžalovaného vyslechnouti.“ Při rozepřích mají býti slyšány obě strany, aby se nestala křivda. (*Kr. Šmíd.*)

Žárlivost.

1. Škodí sobě i jiným.

Sv. *Agatha Hildegardis*, hraběnka v Korutánsku († 1024), byla u svého manžela Pavla očerněna z nevěrnosti. Pavel jsa žárliv velmi sužoval proto choť svou, ba jednou v zběsilosti ji shodil s hradeb hradních. Bůh ale Agathu zázračně na životě zachoval. Hrabě nyní teprv přesvědčiv se o nevině manželčině činil tuhé pokání. (*Richter.*)

Dne 15. června 1879 odpoledne vystřelil *v Aši* jistý dělník dvakráte po své milence, aniž ji však nebezpečně poranil. Na to vyběhl do pole a tam se zastřelil. Kule projela mu srdcem, tak že byl na místě mrtev. Příčinou činu toho byla žárlivost. (*Čech 1879.*)

V Basilei měl měšťan *Krištof Bongartener* manželku svou v podezření cizoložstva se sluhou, u něhož, jak se domníval, nalezl své přesky u obuvi. I dorážel na choť, aby se vyznala, že vše jí promine, jinak že ji zabije. Z bázně se manželka nevinná k domnělému činu přiznala a utekla ku své sestře, brzy ale zase na domluvu přátel k manželi se navrátila. Hned druhé noci manžel nejprv ji těhotnou, pak čtyrletou dcerušku zavraždil a sám skočiv dolů s patra zlomil vaz. (*Surius.*)

Raymond de Castel-Roussillon žárlil v 12. století na troubadoura Cabestainga, jenž se u jeho dvora zdržoval a v ohnivých písních opěval jeho choť Markétu, že jej dal zavražditi a choti své jeho srdce na způsob zvěřiny připravené požíti. O čemž když se tato dozvěděla, skočila s pavlánu a zabila se. Její příbuzní vypověděli ukrutníkovi válku a uvěznili jej. (*Jiljí Jahn.*)

Eleonora, královna anglická, choť Jindřicha II., ze žárlivosti otrávila domnělou milenku svého manžela Rosamundu Cliffordovou a později i své syny popudila ku vzpouře proti otci, začež po 16 let u vězení jest držána. Žila v 12. století.

V málém Barchově u nového Bydžova zabil syn tamnějšího představeného *Gracíka* ze žárlivosti svou milou. Kuchyňským nožem ji popíchav, zasadil jí mnoho a vesměs smrtelných ran. (*Čech 1879.*)

Jindřich, hrabě *z Toggenburku*, uzřev na prstu myslivce svého Kuna svatební prsten hraběnky, zlostí a žárlivostí se třesa, beze všeho soudu ubohého Kuna k ocasu koně dal přivázati a s hradu dolů hnáti, tak že do smrti byl usmýkán; hraběnku pak nevinnou oknem vyhodil do náramné propasti. (*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Dne 9. června šel 47letý skladní hlídač při dráze *František Jeřábek* s milovnicí 23letou Johanou Šťastnou přes Vyšehrad, což vidouc žena jeho, s níž několik roků již nežije, vylila naň z plechové nádoby kyselinu sirkovou. Palčivou tekutinou přišel nešťastník hned o zrak a milovnice jeho byla v tváři lehce popálena; též byla i hokyně, kteráž nedaleko stála, kyselinou postříkána a na ruce popálena. (*Čech 1874.*)

Justina, jedna z nejurozenějších dívek římských, slynuvši i nevšední krásou dostala se hrubému a ukrutnému muži za manželku, jenž ji, mladičkou ženu, ze žárlivosti dal zavražditi. *(Josef du Bois.)*

V Hodňově blíže Krumlova setkal se v hostinci kovář Ad. Meininger s mlynářským *Ferd. Hafnerem*. Oba nevražili na sebe pro dívčici, která zprvu se milkovala s Meiningrem, později však dala mu výhost a zamilovala se do Hafnera. Meininger těžce nesl nevěru tu a setkav se nyní se sokem počal hádku a z hádky rozpředla se pranice, v níž však utrpěl od Hafnera rozhodnou porážku. Zvolav: „Však já ti ukážu, co to znamená, choditi mi za děvčetem," odešel z hostince. Když pak Hafner, chtěje se domů odebrati, vykročil večer ze dveří šenkovny do síně, zastoupil mu Meininger cestu a vrazil mu hluboko do prsou dlouhý kapesní nůž. Přepadený skácel se ihned mrtev k zemi. Vrah byl druhého dne zatčen a dodán soudu. *(Čech 1880.)*

V. Charvát, 22letý řeznický pomocník, šel v Olomouci po Kapucínském náměstí, zpomínaje v duchu na svou milenku, která mu dnešek odepřela, poněvadž páni nedovolili. Jak muselo mu asi býti, když tu při matném světle plynu zahlédl najednou svou milenku s dvěma neznámými ruku v ruce! Aby rozbolněnému nitru ulevil, začal do obou mlátiti, trhati jim kabáty, zkrátka byl by snad zšílel, kdyby ho nebylo zachránilo spravedlivé rámě strážníkovo, kteréž dovleklo ho do tiché samoty, aby zde mohl rozjímati o nevěrnosti ženské. *(Tamtéž 1880.)*

Čeněk V., domkář z Oujezda u Boskovic, byl připoután milostným poměrem k Elišce K. Než netrvalo dlouho a tu vyčíhaly žárlivostí zostřené oči Eliščiny, že V. jakousi zvláštní pozornost věnuje Evě Sv., dceři to jednoho sedláka. Eliška mu ustavičně činila výčitky, viníc ho z nevěry. Avšak sklamaná Eliška viděla jednou milána svého státi s nešťastnou Evou. Tu podvedená Eliška vrhla se na sokyni svou s ostrým nožem a zasadila jí takovou ránu do prsou, že se tato mrtva k zemi skácela. Na to se obrátil vztek její proti nevěrnému milenci a i tomuto zasadila několik, avšak jen lehčích ran. Žárlivost se vybouřila. Elišku odvedli do vězení a s ní také jejího milence. *(Tamtéž 1876.)*

S. Kratochvíl, 30letý tkadlec v Husovicích na Moravě, zastřelil se v zahradě u svého domku. Příčinou samovraždy byla žárlivost, neboť vyčítal stále své choti, že s jeho přátely má milostné pletky. Večer v návalu zlosti roztrhal na sobě své šaty a řekl, že se ráno zabije. Sebevrah zanechal dvě malé dítky. *(Čech 1880.)*

V červenci r. 1880 vyšlehly plameny z domu *J. Kůžely* v Kaňku. Po nastalém poplachu hledáno náčiní k hašení, zvláště žebříky. Jeden nalezen, jak čouhal ze sklepa. Lidé chtěli jej vytáhnouti, avšak marně tahali. Konečně spozorovali, že na něm visí nájemník. Rychle přeřízli provaz a podařilo se jim skutečně, jej ještě vzkřísiti. Věc se brzy vysvětlila. Nebohý nájemník domníval se, že má příčinu na majitele domu Kůželu býti žárlivým; protož chtěje se mu pomstíti, zapálil dům a odešel do sklepa, aby se tam oběsil. Byl zachráněn, aby hned s četníkem se odebral k soudu v Kutné Hoře. *(Tamtéž 1880.)*

Jistý *kupec* v Kadixu obdržel smutnou zprávu, že jeho jediný syn na africkém pobřeží s velkým nákladem naloženou lodí zahynul. I štítil se společnosti lidské a jen časem bursu navštěvoval. I vplížil se jednou do komnaty manželčiny a tu spatřil u ní jinocha; oba spolu důvěrně rozmlouvali a tak v řeči byli pohříženi, že ho ani nezpozorovali. I zahořel kupec hněvem, vida, jak se domýšlel, štěstí své domácí zničené. S očí mu sršel oheň; i uchopil tulich a vida, že mladík manželku jeho objímá, probodl ho. Umíraje vztahoval po něm mladík ruce; byltě to jeho ztracený syn, jenž při ztroskotání lodě život svůj zachoval. *(Mehl. př.)*

V obci Lhotě na Zbirovsku střelil v minulých dnech chalupník *Fr. Hošek* svou manželku, kterou podezříval z nevěry, do břicha, tak že to životem zaplatí. Po té střelil se sám do srdce a skácel se mrtev. *(Čech 1878.)*

J. Litschmann ve Čtyryceti Lánech na Moravě zpozoroval, že jeho choť udržuje s pacholkem nemravný poměr. Počíhal si jedné noci na něho, chtěje

jej při činu dopadnouti. Zpozorovav, jak pacholek oknem vlezl do světnice manželčiny, vstoupil se sukovitou holí do pokoje a vyplativ hanebníka nebernou mincí, vyhodil jej z domu. Čeledín myslel na pomstu. Vlezl později do stavení a seznav, že vše spí, zapálil ve stáji. Oheň se rozšířil a strávil celé stavení, čímž způsobeno Litschmannovi přes 3000 zl. škody. *(Tamtéž 1880.)*

Vévoda *Ludvík přísný* nalezal se u Rýna, zanechav v Donauwörthu choť svou. Tato psala dvě psaní, jedno manželi a druhé na vévodu Jindřicha Rucho, plukovníka. Než psaní Ruchovo omylem se dostalo do rukou Ludvíkových. I upadl Ludvík pro několik zdvořilých slov v žárlivost a mstou a zlostí naplněn ihned jel do zámku manželčina. Sotva že hradu dospěl, zavraždil hlásného a komornou, jinou komornou shodil s věže a nevinnou manželku druhého dne utratil, sám pak za noc zcela sešedivěl. Později poznav nevinnost manželčinu činil tuhé pokání, putoval do Říma a vystavěl skvostný klášter mezi Mnichovem a Augšburkem, jejž velikými dary a statky nadal. *(Šmída: hist. kat.)*

Znal jsem *manžela* a otce, kterému dal Bůh ženu ctnostnou. Požehnání Boží bylo s nimi a děti jejich prospívaly ctnostmi u Boha a lidí. Ale ďábel záviděl jim toho štěstí, učinilť muži poctivost ženinu podezřelou a jejich štěstí bylo v okamžení to tam. Předhůzka stíhala předhůzku, povstaly hádky a sváry a símě pekelné přineslo ovoce hrozné. Jedno dítě zastávalo svedeného otce, druhé se drželo soužené matky. *(Mich. Okáč.)*

František de Mendoza byl nejprv nejvyšším komořím rakouského prince Ferdinanda, bratra císaře Karla V. Pro zlý skutek utekl do Paraquaye, kdež pro vědomosti a dobré chování cti velké nabyl. Místodržitel don de Irala tak si ho zamiloval, že jej učinil vůdcem v Assumcioně, kdež si ho všickni velmi vážili. Když napotom se rozhlásilo, že don de Irala na cestách zavražděn jest, přátelé a lichotníci Mendozu za místodržitele navrhli, zatím ale zvolen jest don Diego de Abreu, kterýž Mendozu odsoudil k smrti, ač se marně k císaři odvolával. I oddal se Mendoza klidně v osud svůj a připraviv se sv. svátostmi k smrti, zmužile kráčel na popraviště. Ani ho přemnozí litovali, ano i plakali, žádal si Mendoza ještě promluviti k lidu a pravil: „Právě dnešního dne a tohoto měsíce zavraždil jsem ze žárlivosti choť svou a domácího kaplana a proto poznávám v tom spravedlnost Boží, že i já na popravišti život svůj skončiti musím.“ *(Mehl. př.)*

Ze žárlivosti polila v Olomouci jistá *ženština* svého milence vitriolem ve tvář a tím značných poranění mu způsobila. Těžce poraněný dopraven do nemocnice a žárlivá milenka k soudu. *(Čech 1879.)*

Minulou neděli rozšlapal jistý *podomek* v Plzni své vlastní tříleté dítě. Učinil tak trápen myšlenkou, že žena jest mu nevěrna a že dítě není jeho. Týral dítě to již po delší dobu a nutil je, aby sedělo pod stolem, ba učil je štěkati po svém psu, aby v něm matku jeho ponížil. Konečně v zlosti rozsápal se jako zvíře a rozšlapal je. *(Tamtéž 1875.)*

V červnu r. 1879 rvali se *v Praze* dva milenci a sice vdova Anna F. a kloboučník bez práce Jos. V. Rvačku započala žárlivá milenka a sice sluneční kem, který o hlavu svého znejmilejšího úplně rozbila. Když zmalovala kloboučníka na červeno, dala se Anna F. na útěk. Zraněný milovník ji dohonil a nyní se list obrátil. Anna F. dostala jich tolik, že byla samá krev a modřina. Konečně zakročil obecní strážník. *(Tamtéž 1879.)*

Mladí dva výrostkové čekali *u Regenstaufu* v Bavorsku v bezpečném úkrytu a s revolvery na dva jiné, jimž prý ze žárlivosti přísahali krvavou pomstu. Tu brali se cestou dva lidé a zákeřníci vystřelili majíce za to, že to jsou očekávaní. Obě kule trefily, jeden z raněných zemřel hned, druhý bude sotva při životě zachován. Vrahové přesvědčili se pozdě, že se zmýlili v osobách. *(Tamtéž.)*

Dne 31. prosince 1873 byl v Oseku 68letý major a majitel domu *Sander* ve svém bytě zavražděn nalezen. Vraždu spáchal nájemník zavražděného Fr. Hockauf a sice ze žárlivosti, ponévadž prý se Sanderem mladá jeho žena milkovala. *(Tamtéž 1874.)*

V Mutějovicích chtěl rolník *Václav Sedmera* při divadelním představení spoluúčinkovati. Avšak žena jeho vzpírala se tomu a zapřísahala se, že představení krvavým spůsobem překazí. Dva dni před představením sňala dvouhlavňovou ručnici se stěny. Jednu ránu vystřelila na prázdno, druhou vehnala si do prsou. Muž ranami polekán vyběhl, avšak žena utíkala přes dvůr k domku výminkáře Feilera. Tu klesla bez sebe k zemi. Smrtelně raněnou odnesli domů, kde v málo hodinách v strašných bolestech zemřela. Sebevražda ta přičítá se bezdůvodné žárlivosti. (*Tamtéž 1876.*)

Tyto dni nalezeni byli novomanželé *Ludvík P. Toth* a jeho manželka v Gyomě ve svém příbytku mrtvi. Udusili se plynem uhelným, vycházejícím z kamen do komnaty, v níž odpočívali. Při prohlídce kamen shledáno, že byly roury u kamen zacpány hadry. Mladá vdova Klára Csáki, s níž měl Toth před svou svatbou milostný poměr, planouc žárlivostí a pomstou vplížila se do pokoje novomanželů, zacpala roury u kamen a pomstila takto bezpráví sobě učiněné smrtí obou. Vražednice i s pomocnicí odevzdána jest soudu. (*Tamtéž 1880.*)

V Mladé Boleslavi žil husita *Vavřinec*. Ten svou husitskou manželku v podezření vzal, že mu věrna není a umínil si, že ji za to krutě ztrestá; byltě člověk zádumčivý. I vyvedl manželku za město, kde starý pustý hrad se nacházel; tam měl věci potřebné upravené, daleko široko nebylo človíčka. Zavedl ji tam do jednoho ukrytého výklenku a — za živa ji zazdil. Její prosba, její pláč, její zoufalost, proklínání neobměkčilo srdce ukrutníka. Bez manželky se vrátil domů. Když pak ani na zítřek jí lidé neviděli, počaly řeči po městě, ženy se scházely a hádaly, co se asi událo. Ženy, obávajíce se, že asi něco zlého se přihodilo, počaly ztracenou manželku hledati a když druhého dne nikde jí nenašly, přibraly k sobě manžely své, prohledaly všecky vody, kde by ji byl snad utopil, prokopaly zahrady, lesy a pole a sklepy, kde by ji byl zahrabal, hledaly na pustém hradě, ale nenašly ničeho Čtvrtého dne byla celá Boleslav na nohou a všecko nadarmo. Jedna žena hledala zase na pustém hradě, zalezla na místo nejvzdálenější a tam spatřila čerstvou zeď! Jako by meč do ní vrazil, tak ji myšlenka hrozná projela! Začala skulinami se dovolávati, ale nikdo se neozval. Tu ve své zoufalosti křičela, že hrůza bylo, nehtem škrábala tu čerstvou zeď, kamením otloukala, až lidé se sběhli a zeď bourati počali. Rozbourali zeď a — co tu spatřili? Ve výklenku leží nešťastná manželka pohledu zoufalého, — leží tam bez sebe. Křísili ji a s pomocí Boží se jim povedlo, že nešťastná k sobě přišla.

(*Letopisy hernhutské.*)

Ve Verčeli v Lombardsku obžaloval manžel ze žárlivosti choť svou z cizoložství a naznačil i jednoho mladíka co spoluvinníka. Ubozí, ač nevinni, byli strašně mučeni, aby se přiznali. Jinoch mukám podlehl, choť, že se přiznati žádným spůsobem nechtěla, přece k smrti jest odsouzena. (*Binet.*)

2. Tudíž:

a) Varuj se jí!

U *Římanů* byl obyčej, že když manžel někam odcestoval a domů se pak navracoval, sluhu napřed poslal, aby oznámil, že pán se již domů vrací a že zde bude hned. Obyčej ten byl proto, aby snad manžel manželku ve společnosti mužských nenalezl a zbytečně ji v podezření neměl. (*Plutarch.*)

Turci jsou velmi žárlivi a proto manželky své zavírají, že sotva slunce na ně svítí, u veřejnosti jsou ženy vždy závojem zastřeny. (*Busbequius.*)

I *Písmo svaté* důtklivě napomíná, abychom žárlivosti se varovali. (*Sir. 9, 1.*)

Sv. *Isidoru*, rolníku, řekli lidé, že žena jeho chodí za pastýřem, který u chrámečku Marie Panny pase a že tam s ním nedovoleně obcuje. Isidor si na počátku řeči té ani nevšímal, pak ale, aby se přesvědčil, potajmu pozoroval manželku svou a tu k největší radosti seznal, že ona velkou úctu chová k Rodičce Boží a ji v chrámu tom navštěvuje. I pohrdal od té chvíle zlomyslnými pomluvami.

(*J. Bílého*: *Legenda.*)

Alfons, král arragonský, říkával: „Potom jen žijou manželé šťastně, když muž jest hluchý a žena slepá, t. j. když muž nedbá, pak-li žena s kým mluví,

a žena, pak-li se mnoho nedívá, kam muž chodí a s kým zachází.“

(*Krönes*: *Real-Lex.*)

Když farář mladému *muži*, kterýž hezkou a ctnostnou manželku nesnesitelnou žárlivostí trýznil, domlouval: omlouval se tento, že velmi manželku svou miluje. S důrazem pravil mu farář: „Trpíte klamem jako všickni žárlivci. Velkost lásky musí státi v pravém poměru k velkosti vážnosti. Čím pohrdáme, to nemilujeme; čím více si ale něčeho vážíme, tím více i milujeme. Čím více choť milujete, tím větší ctnosti musíte jí připisovati, a čím žárlivější jste, tím více pochybujete o její mravní ceně a urážíte tu, kterou, jak díte, milujete.“ (*Scherer*, *Exempel-Lex.*)

Jistý *zeman* byl velký přítel a ctitel Rodičky Boží; jí ke cti dal zbudovati kapličku v zámku a často za dne, ba i v noci ji navštěvoval. Z toho vzala si manželka jeho pohoršení, domnívajíc se, že manžel jí jest nevěrným. Žárlivostí jata chtěla se jedné noci i usmrtiti. V čas ještě byla na životě zachována a poznavši tu Paní, k níž manžel její láskou pravou zahořel, zastydčla se za svou žárlivost a spolu s manželem stala se věrnou ctitelkyní Rodičky Boží.

(*Sv. Alfons Liguori.*)

b) Snášej trpělivě!

V 15. století žila v Bretaňsku zbožná vévodkyně *Františka*, dcera Ludvíka z Amboise a manželka Jana V., vévody z Bretanie. Manžel na řeči lidské byl na choť svou žárliv a trýznil ji. Choť snášela vše trpělivě a odevzdaně do vůle Boží, čímž manžela svého úplně ze žárlivosti vyléčila.

(*Räss u. Weiss.*)

Žebrák.

viz i: „chudoba 4!“

Žebroty nezneužívej; ji zamezuj!

K *Ign. B.* v Libni přišel asi 17letý výrostek a žebral. Byv odbyt, chtěl se násilím vedrati do kuchyně, služka však uzamkla dveře. Rozlícený žebrák vyrazil z domu a rozbil holí několik tabulí v okně. B. pustil se za výrostkem a dohoniv jej dal ho zatknouti.

(*Čech 1879.*)

R. 1879 zatkla policie při noční hlídce ve Smolči u Písku 40 let starého žebráka Jos. *Kosmu* z Lhoty smetanové. Při prohlídce nalezly se u něho různé spořitelní knížky, v hotovosti 102 zl. 59 kr., celkem jmění v obnosu 2071 zl. 7 kr. Otrhanec byl krajskému soudu do Písku dodán. (*Tamtéž 1879.*)

V *Liberci* zatkli nějakého krejčovského tovaryše ze Lhoty, který dělaje se hluchoněmým zvonečkem žebral. Když byl u magistrátního úřadu tázán, k čemu má zvonek, pravil bez dlouhého rozmýšlení: „Já neumím německy a Liberčané neumějí česky. Tak sobě rozumíme nejsnadněji, když jim povím zvonečkem, co chci.“ Po takovém přiznání byl odevzdán soudu, poněvadž dělal se mrzákem, což bylo přetvářkou. (*Tamtéž 1879.*)

V *Londýně* zemřel před nedávnem žebrák, jenž zanechal dědicům svým 65.000 liber šterlinků čili 650.000 zl. Žebrák ten provozoval řemeslo po 30 roků po ulicích londýnských.

(*Tamtéž 1878.*)

Vypočítalo se, že bloudí *Německem* na 200.000 žebráků ročně a že si vyžebrají asi 73 milionů, nepočítaje dárků naturálních. Dle toho vyplácí se žebrota nejlépe. U jednoho zatčeného žebráka našlo se 16 mark a 98 pfeniků, jež si vydělal za tři dny. (*Tamtéž 1879.*)

V *Obříství* u Mělníka chodil nějaký tulák žebrotou. Nejsa s výsledkem žebroty spokojen, pohrozil, že prý zanechá ve vsi po sobě památku. Na návsi hrálo si 3leté děvčátko. Beze vší příčiny vrhl se tulák na ně a zbil je klackem tak, že druhého dne zemřelo. Surovost tato rozčilila obyvatele tak, že bídného chlapa hned na místě ztrestali a pak do Mělníka okr. soudu odevzdali. (*Čech 1877.*)

Do průjezdu domu u Doušů na svatováclavském náměstí v *Praze* přišla asi 12letá žebračka a věnovala neobyčejnou pozornost 4leté dcerušce domovníkově. Hladila děvčátko, hejčkala, tulila k sobě a sundala mu naušnice, načež pak odešla, aniž by kdo byl ihned krádež zpozoroval. (*Tamtéž 1880.*)

Josef Richter žebral v bredovské ulici

a ukradl tam jisté rodině prádlo a šatstvo; byl však postižen a zatknut.
(*Tamtéž 1880.*)

Na Smíchově zemřela 84letá *Anna S.*, která žebrotou chodila. Po pohřbu chtěli se oba synové rozděliti o nepatrné svršky, jež matka zanechala. Ale jaké bylo jejich radostné udivení, když v podušce našli zašito 87 pruských tolarů a 1100 zl. v bankovkách. (*Tamtéž 1877.*)

Jistý 19letý pražský tulák a 15letý dratař žebrali na *Vinohradech*. Přišli také k jisté paní, která je však odbyla. Žebráci obořili se na paní, dratař vzepřel svou hůl mezi dveře, aby paní nemohla zavříti a druhý ničema plval paní do tváře a hrozil jí bitím. Paní volala o pomoc a ničemové se dali na útěk, vzali však ještě s sebou visací lampu na schodech. Domovnice, která volání panino slyšela, pustila se za mladými ničemy, z nichž dohonila jednoho na svatováclavském náměstí a hned jej dala zatknouti; druhý zatčen byl v Nuslích.
(*Tamtéž 1878.*)

Ve *Vinohradech* kulhal se na berlích nuzný žebrák. Vylezl šťastně až do 3. poschodí a obdržel všude dárky. Když však se vracel dolů, potkala ho mezi prvními a druhými schody služka a náramně se podivila, vidouc, jak žebrák spěchá dolů. Věc se brzy vyjasnila. Manželka hospodářského správce pohřešila své zlaté hodinky i s řetízkem. Ležely na stolku a žebrácký zloděj hleděl se s nimi v čas ukliditi. Hodinky s řetízkem mají cenu 120 zl. Žebrák se asi chromým jen stavěl.
(*Tamtéž 1880.*)

Magistrát v městě *Providence* v soustátí severoamerickém pomohl si od žebráků-tuláků. Zařízena tam ohrada na dříví a vyzváno jest měšťanstvo, aby každému tulákovi místo almužny dali lístek do ohrady; tam že dostane se každému za 2 hodiny práce dobrého oběda a za celý den 50 kr. mzdy. A hle, do ohrady přišlo za půl roku jen 57 žebráků. Ostatní vyhýbali se městu tomu a raději potulovali se jinde, než by šli na dvě hodiny pracovat.
(*Tamtéž 1879*)

Žena.

1. Byly požehnané; vyznamenaly se rozličnými ctnostmi; cti je!

Čtyry ženy ve star. zákoně nazývají se požehnanými mezi ženami: Jáhel, že zahubivši nepřátelského vůdce Sisaru, vysvobodila lid israelský (*Soudc. 5.*); Ruth, jež opustivši vlast svou, následovala tchyni (*Ruth 2.*); Abigail, manželka Nábalova, jenž ukrotila pomstu Davidovu (*1. Král. 25.*); a Juditha, že potřela Holoferna (*Jud. 13, 23.*).

Sv. Julita, panna, mučenice, byvši k smrti ohněm odsouzena, pravila se sv. nadšením k ženám na blízku stojícím: „Jestli pro sv. víru trpěti třeba, nebuďte nesmělé a vrtkavé, předstírajíce slabost ženskou. Jsmeť z té samé hmoty udělány jako muži a jako oni jsme stvořeni k obrazu Božímu. Jaký medle div! Zdaž nejsme ve všem příbuzné mužům? a když Bůh ženu stvořil, nevzal toliko masa ale i kosti muže. To nám budiž naučením, že i my ženy, tak jako muži stálost u víře a trpělivost v soužení Bohu za oběť přinésti máme.“ (*J. Bílého: Legenda.*)

Moudré byly ženy: Zenobia, královna palmitánská, která všem řečem rozuměla a dějiny alexandrinské vyprávěti uměla. (*Pollius treb.*)

Manželka císaře Augusta byla rádkyně manželova a začasto hněv jeho krotila.

Helena Flavia Augusta, dcera krále britanského, napsala mnoho kněh na př. o nesmrtelnosti duše.

Johanna lotarinská udatně ve vojsku bojovala.

Sv. Kateřina sien. zvláštní bystrost ducha ukázala v písmě i v řeči.

Markéta, choť krále z Navary, v Písmě sv. velmi zběhlá byla

Semiramis tak byla moudrá a obe zřelá, že bez ní choť Ninus ničeho ne podniknul. (*Pollius treb.*)

Moudrostí se vyznamenaly: Sára, bojíc se o Isáka (*Gen. 21.*); Rebeka, přelstivši Isáka (*Gen. 27.*); Rahab zachovavši se (*Jos. 2.*); Debora, soudivši lid (*Soudc. 4.*); Noemi, starajíc se o Ruth (*Ruth. 2.*); Anna, matka Samuelova, moudře se hájivši (*1. Kr. 1.*); Abigail, zachránivši choť

svého (*1. Kr. 25.*); žena thekuitská, smířivši Absolona s Davidem (*2. Kr. 14.*); žena v Abele, zachránivši město (*2. Kr. 20.*); Bethsabé, matka Šalomounova zachovavši mu panování (*3. Kr. 1.*); žena, která živé dítě své raději sousedce ponechati chtěla (*3. Kr. 3.*); královna ze Sáby (*3. Kr. 10.*); žena sunamitská (*4. Kr. 4.*); Holda, prorokyně (*4. Kr. 22, 14.*); Sára, dcera Raguelova (*Tob. 3.*); Juditha, (*Jud. 8.*); Esther (*Est. 7.*); sv. Alžběta (*Luk. 1.*); především Maria Panna (*Luk. 1, 2.*; *Jan 3.*); Maria Magdalena (*Luk. 7.*; *Mt. 27.*).

Adléta, dcera Rudolfa burgundského, kterou co mladistvou vdovu po italském králeviči Lotharovi císař Oto I. r. 951 za manželku pojal, měla až do smrti své velké a blahočinné účastenství ve vládě říše německé, jak za manžela svého, tak i za syna Oty II. a vnuka Oty III. Vynikalať netoliko krásou, ale i rozumem a pobožností.

Krok neměl žádných synů, ale tři dcery spanilé a věhlasné: Kaši, Tetu a Libušu. Kaši znala všeliké byliny a léčivé síly jejich proti neduhům lidským. Teta byla učená v nauce a náboženství; od ní dostal jmeno hrad Tetín, který založila blíž města Berouna. Nejmladší Libuša čili Libuše pro svou spravedlnost, vlídnost a laskavost po smrti otce Kroka přijata byla za panovnici nad národem českým.

(*V. Vladivoj Tomek*: *Děj. české.*)

Vírou se vyznamenaly a nesklamaly: Rahab, byvši zachráněna (*Žid. 11.*; *Jos. 2.*); Ruth, přidrževši se Noemi (*R. 1, 2.*); vdova sareptská věříc Eliseu (*3. Kr. 17.*); matka makabejská (*2. Mak. 7.*); ženy nejprv uvěřily v Ježíše (*Luk. 1.*); Panna Maria uvěřila slovům andělským *Luk. 1.*); Anna stařena (*Luk. 2.*); Maria Majdalena (*Luk. 7.*); žena krvotokem trpící (*Luk.*); žena chananejská (*Mt. 15.*); Samaritánka (*Jan 4.*); Martha (*Jan 11.*); ženám se Kristus z mrtvých vstalý nejprv ukázal (*Mt. 28.*); Lydia, uslyševši kázaní sv. Pavla, uvěřila a dala se pokřtíti (*Sk. 16.*).

Zbožností a útrpností vyznamenaly se: Rebeka, davši i velbloudům Eleazarovým napíti (*Gen. 24.*); báby egyptské více Boha se bály (*Ex. 1.*); dcera Faraonova ustrnula se nad Mojžíšem (*Ex. 2.*); Rahab schovala vyzvědače israelské (*Jos. 2.*); žena schovala v studni posly k Davidu (*2. Kr. 17.*); přící se ženy o dítě živé u Šalomouna, pravá chtěla své sousedce je postoupiti (*3. Kr. 3.*); vdova sareftská ustrnula se nad hladovým Eliášem (*3. Kr. 17.*); žena sunanitská pohostila Elisea (*4. Kr. 4.*); Josaba uschovala Joasa před Athaliou (*4. Kr. 11.*); Esther z lásky k lidu vydala se v nebezpečí (*Esth. 5.*).

Maria ze zbožnosti ani vdávati se nechtěla (*Jan 2.*); ukázala útrpnost v Káni galilejské (*Mt. 2.*); Martha a Maria častovaly Krista (*Jan 12.*); žena chananejská z útrpnosti k dceři žádala Krista o pomoc (*Mt. 15.*); ženy obsluhovaly Krista (*Luk. 8.*); doprovázely Ho na cestě křižové (*Luk. 23.*; *Jan 19.*); navštívily Jeho hrob (*Mr. 16.*); vdova poslední, co měla, dala do pokladnice (*Luk. 21.*); žena velebila Krista, ani fariseové Kristu zlořečili (*Luk. 11.*); žena Pilátova chtěla Krista zachrániti (*Mt. 27.*); ženy doprovázely sv. apoštoly (*1. Kor. 9.*); Tabita pro zbožnost a milosrdnost z mrtvých vzkříšena jest (*Sk. 9.*); Marek přenocoval v domě Marie, matky sv. Jana (*Sk. 12.*); Lydia pohostinsky i přijala sv. Pavla (*Sk. 16.*).

Dagmar, dcera krále českého Přemysla Otakara I., královna dánská, byla královna velmi milostná, skvěla se neobyčejnou dobrotou a nábožností. Po 8letém manželství zemřela a ještě na smrtelné posteli prosila manžela svého Waldemara, aby milosrdenství prokazoval nešťastným a opuštěným a pak vysílala k nebi modlitbu o blaženost země a štěstí krále a chotě svého. Proto památka její udržela se v lidu dánském až na naše časy.

Isabella Kateřina, manželka Albrechta Valdštýna, byla velmi pobožná a nazývána proto od současníků: „princeps religiosissima.“ Rozena byla hraběnka z Harrachů a sestra kardinala arcibiskupa pražského Arnošta Albrechta z Harrachů.

Hedvika královna polská (narozena r. 1371 v Krakově) vzala si za manžela Viléma Jagiella, sousedního knížete litevského, který dříve 1386 se dal pokřtiti. Byla pak paní pobožná, vlasti a jazyka svého milovná, přála vědám a měla blahodárný vliv na svého, man-

žela jemuž pomáhala šířiti křesťanství v Litvě.

Zbožností velikou jakož i moudrostí pravou vyznamenala se sv. Ludmila, matka národa českého; anebo neodchovala nám ona sv. Václava, knížete našeho znamenitého, jehožto památku vděčně ctí národ náš?

(Jan Nep. Černohouz.)

A života toho zbožného báby své následovala i Dúbravka, dcera Boleslava ukrutného, ana i Mečislava, manžela svého, i celý národ polský přivedla na víru Kristovu, takže posud každý Polák s úctou vyslovuje jmeno Dúbravky.

Udatné ženy byly:

Debora, táhnouc proti Sisaru *(Soudc. 4.)*; Michol spustivši Davida oknem v koši *(1. Kr. 19.)*; Abigail, zachovavši zmužile manžela svého *(1. Kr. 25.)*; Esther, davši se v nebezpečí života za lid svůj *(Esth. 5.)*; matka makabejská, podstoupivši smrt se syny svými *(2. Mak. 7.)*.

Maria snášela radosti i žalosti s Kristem.

Maria Magdalena setrvavši u smrti Pána Ježíše *(Jan 20.)*.

Augustina, dívka saragosská, († 1857) byla nejprv prodávačkou občerstvujících nápojů. R. 1809 když Francouzi Saragossu po 62 dní obléhali, vyznačila se hrdinskou činností v obraně otčiny a když dělostřelci španělští vedle ní umírali, začala sama páliti z děl, proto jmenována poručníkem španělské armády, obdařena řády a opěvána.

Alžběta, manželka knížete českého Fridricha, kněžna uherská, byla ducha udatného a statečně bránila (1179) hrad pražský proti Soběslavovi za nepřítomnosti manželovy a šťastně ho, jakož i později (1184) uhájila.

(V. Vl. Tomek: dějiny české.)

Eleonora, velkovévodkyně toskánská, choť Kosmy I. medičejského, byla paní velmi udatná. Sama zajala náčelníka protivníků svého muže; provázela též svého manžela proti městu Sieně.

Elfrida, dcera Alfreda velkého, po smrti svého manžela sama vládla (912). Porazivši Dány vyhnala je z Anglicka. Pro udatnost svou byla též králem Elfridem jmenována.

Po smrti Libuše panny, kteréž byly při jejím dvoře na Vyšehradě, smyslily si panovati nad muži a vystavěly si hrad naproti Vyšehradu Děvín. Odtud bojovaly s muži a vůdkyně jejich byla *Vlasta*, panna krásná a hrdinská.

(V. Vl. Tomek: dějiny české.)

Anna, choť krále anglického Richarda II., dcera císaře Karla IV., vyznamenala se tělesnou i duševní spanilostí. Hned po svém zasnoubení roku 1381 získala si všeobecnou lásku národu milostivou přímluvou u svého manžela za účastníky spiknutí Wata Tylera přeukrutnými pokutami stíhané, kterouž vymohla na králi udělením všeobecné amnestie. Za to dostala příjmí „dobré královny anglické.“ I tiché ctnosti její utvrdily úctu lidu k ní na celé její živobytí.

Bertha, manželka burgundského krále Rudolfa II., žila v X. století a byla vzorem dobré hospodyně. Představuje se na současných památnících sedící na trůně a předoucí. Na ni vztahuje se pořekadlo v zemích druhdy burgundských dosavad v lidu obecné: „Za dobrých starých časů, když královna Bertha předla.

Jindřich Suso, když ho v jedné z těch nejšpinavějších ulic města potkala chudá žena, ihned se vyhnuv do bláta ustoupil, aby místem suchým projíti mohla. Žena vidouc, že muž tento tak se pokořuje, pravila: „Můj otče, co činíte? Vždyť jste řeholník a kněz! Proč mi přenecháváte cestu, ježto jsem pouze žena chudobná? Není mi se styděti za takou mi prokázanou čest?“ Bratr Jindřich odvětil: „Má sestro! zvykl jsem sobě, vážiti si žen a je ctíti, neboť ony mne pamatujou na královnu nebeskou, Matku mého Boha, jížto jsem dík tolikerým zavázán.“ Tu pozdvihla žena rukou svých k nebi a pravila: „I budu tedy prositi tu mocnou královnu, jižto v nás ženách ctíte, aby vám před smrtí vaší zvláštní milost vyprosila.“ *(Lenz: Mariologie.)*

2. Bývá rozličným hříchům a vášním podrobená.

Drahomíra, manželka knížete Vratislava českého, byla žena nad míru svárlivá a v náruživosti, jíž se oddala, dala sv. Ludmilu na hradě Tetíně zardousiti.

(Jan Nep. Černohouz.)

Na velkostatku Velkidvor u Vilna v Rusku zastřelila se z revolveru u pří-

tomnosti svého manžela velmi slíčná hraběnka *Josefina Jelinská.* Příčina samovraždy té byla, že manžel nechtěl ještě ten rok odejeti s ní do Paříže a že teprvé za rok chtěl tak učiniti. (*Čech 1876.*)

Před nedávnem byl zatknut v Rosicích nádenník *Fr. Karník* na udání své manželky, že ji týral a zabitím vyhrožoval. Při závěrečném přelíčení u pražského soudu ukázalo se však, že Karník manželku svou nikdy netýral, nýbrž, že hodná ženuška ze vzteku svého manžela udala. Karník byl propuštěn na na svobodu. (*Čech 1880.*)

Ludvík XIV., král francouzský, pravil o dvou příliš známých paničkách: „Stojí mne to více práce tyto obě paní v dobrém srozumění, než Evropu v pokoji udržeti.“ (*P. V. Marehal.*)

Služka v Praze *Alžběta Švancarova* dala se se svou družkou Antonií Liškovou do tuhé hádky. Již odedávna nemohla Švancarova družku svou vystáti a pronásledovala ji na každém místě. Hádka nabývala vždy větších rozměrů, neboť jazyky ženské sobě tak snadno neustoupí. Aby slovům svým dodala váhy, chopila Švancarova hrnec vařící vody a vylila ji na levou stranu těla Liškové, tak že ji povážlivě opařila. (*Čech 1880.*)

Chtivé a zvědavé ženy byly:

Eva, chtíc ze zapovězeného stromu jísti (*Gen. 2.*); Sára, chtíc míti syna (*Gen. 16*); Rebeka, hned řekla: „Půjdu s Eleazarem (*Gen. 24.*); dcery Lotovy, počavše s otce (*Gen. 19.*); Rachel, toužíc po dětech (*Gen. 30.*); Dina, chtíc viděti ženy krajiny (*Gen. 34.*); manželka Putifarova, svádějíc Josefa (*Gen. 39.*); Axa, dcera Kalebova, žádajíc od otce více pole (*Jos. 15.*); žena Samsonova, toužíc po tajemství síly mužovy (*Soudc. 14.*); Dalila (*Soudc. 16.*); Anna, matka Samuelova, toužíc po dětech (*1. Kr. 1.*); žena, která živé dítě sousedce ukradla (*3. Kr. 3.*); Jezabel, toužíc po vinici Nabothově (*3. Kr. 21.*); žena sunanitská řekla k muži: „Půjdu k Eliseovi (*4 Kr. 4.*); Athalia, toužíc po vládě (*4. Kr. 11.*); matka Tobiášova Anna, očekávajíc denně syna (*Tob. 10.*); Esther, vyžádala si, aby ještě 300 mužů usmrceno bylo (*Esth. 9.*). Žena chananitská (*Mt. 15.*); matka Zebedeův, žádajíc o povýšení synův (*Mt. 20.*); dívka Rhode, nechajíc dveře zavřené, oznámila, že Petr jest venku (*Sk. 12.*); Herodias, toužíc více po hlavě sv. Jana, než po polovici království (*Mt. 4.*); žena vdova neúprosná (*Luk. 19.*).

Jest také na ženy přírok, že nestrpie toho rády, což zapovie. A tak pravie toho potvrzujíc, že dal muž jedné ženě pušku. Ptačka v ní zavřel a zapověděl jí, aby pro nic v tu pušku nenahlédala a neotvierala jie, že jest tam ptáčka vsadil, aby jeho nepustila. A ona nestrpěvši toho, otevře pušku, chtíce zvěděti, co by tam bylo. A ptáček vyleti a tak muž pozna všetečnost její. (*Knihy o hře šachové.*)

O druhé ženě takto pravie, že byl muž jehlu polékl v dieře někaké a zapověděl ženě, aby nevčinievala prstu do té diery, ale nepovie proč. A tato nemohúc strpěti toho sáhne tam prstem a splišti to polécenie, že jí jehla prst probodne. A muž uzře, ana prst probodeny uvázala, nalaje jie a z jejie všctečnosti nemúdré.

O třetie pravie takto, že muž byl jed postavil v konvici a zapověděl ženě a řka: „Neroď píti z konve této, jedť jest v ní, umřeš, napieš-li sě.“ Avšak ona nestrpěla, než vždy sě napila i umřela. (*Tamtéž.*)

Eva sama oslovila hada (*Gen. 3.*); manželka Samsonova jiným tajemství oznámila (*Soudc. 14.*); podobně i Dalila (*Soudc. 16.*); manželka Tobiášova v posměch uváděla víru chotě svého (*Tob. 3.*); manželka Amanova pošetile pravila, aby Mardochaeus oběšen byl (*Esth. 5.*); manželka Jobova pošetile mluvila (*Job. 2.*); matka Zebedeův nesmyslnou žádost Kristu přednesla (*Mt. 20.*). Na slovo žvavé děvečky zapřel sv. Petr Mistra svého (*Mt. 26.*); žvavé mluvila i Samaritánka. (*Jan 4.*).

Čte sě v římských skutciech, že sě v Římě stalo, že šel pacholík s otcem v radu mezi římské pány a když přišel domóv, mátě jeho tázala, aby jí pověděl, co sú páni v radě mluvili. A robenec nikakž nechtěl pověděti řka, že nemá i jeden rady pronositi. A čím sě robenec viece tvrdil, nechtějie pověděti, tiem pilnějšie mátě chtěci zvěděti, až sě i hroziti počne robenci. A robenec nemoha jie odbyti zamysli, řka: „Milá matko! neprav toho žádnému, platilať by to má hlava. Toť sú páni v radě

uložili, aby každý muž dvě sobě žině pojal.“ A ona, uslyševši to od syna, také pod tajemstvím pověděla to druhé, a ta opět dále, až pak obecně zberúce sě všecky ženy římské hlukem šly před římské pány volajíc, aby jim té křivdy nečinili. A páni se tomu vzdivie, co jest to? zdali jest zázrak někaký, vidúc láji ženskú, any volají jako bez smysla ostyděvše sě? Až ten robenec i povie panuom, kterak jej mátě k tomu nutila, chtiec na něm zvěděti, oč sú páni v radě byli a nemoha jie odbyti, že jest tak musil to zamysliti, aby jie tudy odbyl. (*Knihy o hře šachové.*)

Eva svedla Adama (*Gen. 3.*); Sára zapřela, že se smála (*Gen. 18.*); Lotovy dcery opily otce (*Gen. 19.*); Rachel zakryla modly před otcem (*Gen. 31.*); žena Putifarova lživě Josefa obžalovala (*Gen. 39.*); báby hebrejské klamaly krále (*Ex. 1.*); dcery moabské svedly Israelity (*Num. 25.*); Rahab schovala vyzvědače israelské (*Jos. 2.*); Jahel lstivě usmrtila Sisaru (*Soud. 4.*); žena Samsonova pláčem vylákala tajemství (*Soud. 14.*); Dalila taktéž (*Soud. 16.*); Michol zachovala manžela Davida (*1 Kr. 19.*); žena ukryla v studnici posly k Davidu (*2 Kr. 17.*); Judita oklamala Holoferna (*Jud. 10.*); Herodias lstí zničila sv. Jana Křtitele (*Mr. 14.*); Safira s Ananiášem přelhala sv. Petra (*Sk. 5.*).

A také *muž* jeden káral ženu z něčeho, řka: „Svýmať sem to očima viděl.“ A stál s ní nad někakú vodú. A ona omlúvajíc se vece: „Muži, móžeš mi lépe věřiti, než svýma očima; a ty teď vidíš očima, bych s tebú byla v této vodě. Avšak to vieš, že tam nejsma.“ A tak muže z toho, čehož jest dobře jist byl, svedla. (*Kniha o hře šachové.*)

Simon magus založiv kacířství, byl podporován od kuběny Heleny.

Marcion poslal do Říma ženu, aby napřed proň lidi sváděla.

Montanus pomocí zlata a dvou bohatých žen Prisky a Maximilly ku kacířství svedl.

Arius nejprv sestru knížete v kacířství uvedl.

Donatus v kacířství podporován jest hmotně od Lucilie. (*Sv. Jarolím.*)

Jistý *obyvatel* pražský navrátiv se jednoho dne večer do bytu svého, spatřil ku svému podivení, že jest byt prázden; choť jeho, která s ním po 25 let již byla oddána, zmizela a s ní spořitelní knížka na 200 zl. (*Čech 1879.*)

Iréna, císařovna byzantská, pověstná krásou, duchem, ale i zločiny svými, stala se r. 769 manželkou císaře Lva IV., kterého r. 780 otrávila. Nyní vládla za nedospělosti syna svého Konstantina VI. a když ji ten odstraniti hleděl, dala jej oslepiti. R. 802 byla svržena s trůnu a zemřela v nouzi na ostrově Lesbos.

Kapelník *Loukotský* v K. netěšil se valné lásce své ženy, kteráž mu ztrpčovala život. I předložila mu kávu, avšak velmi nechutnou. Proto, když ničeho nepozorovala, přelil muž kávu mu podanou do hrnku jejího. Žena kávu tu, ničeho netuše, vypila a otrávila se fosforem, který muži byla namíchala. Muž jí však rychle přivolal lékaře. (*Čech 1879.*)

Pan *N.*, obchodník a majitel domu v Praze, měl v prádelníku uschovanou spořitelní knížku na 400 zl.; znějící na jmeno jeho snachy. Služka M. K., která u obchodníka již dlouho sloužila, věděla o knížce a vyzvedla na ni bez vědomí pánů 200 zl. ve spořitelně. Předstírajíc, že se matka na smrt roznemohla, dala výpověď ze služby. Čelední knížka její, kterou zanechala po svém vystoupení u p. N., byla též v prádelníku u knížky spořitelní. Služka poslala si pro knížku a při té příležitosti podíval se pán i do knížky spořitelní a tu shledal, že se v ní stala změna. Zločin služky byl zjištěn a ona zatčena. (*Tamtéž 1880.*)

Na svato-Václavském náměstí chycena byla *zlodějka*, právě když odcizila s pavlače prvního poschodí kabát, pověšený k sušení. V koši nalezena pokrývka, již tamtéž byla ukradla. (*Tamtéž 1879.*)

Obchodnímu jednateli *A. F.* uprchla mladá žena jeho. Na cestu vzala si 1000 zl. (*Tamtéž 1879.*)

Žert;

viz: „vyražení 11!“

Život.

1. Jest pomijitelný; krátký.

Na to upomíná nás často Písmo u př. (*2. Kr. 14, 14.*; *1 Kor. 29, 15.*; *Job 7, 6.*; *Ž. 89, 9*; *Luk. 12, 19*; *Jak. 4, 15*; *1 Petr 1, 24.*)

Epicharmus když uslyšel při hostině přátely, kterak si tolik a tolik roků ještě žíti přejou, pravil: „Proč se hádáte o těch několik dní? My všickni, co jsme se sešli, byť bychom ještě sebe déle žili, jsme blízci smrti a proto připravujme se jen na odchod z tohoto světa!“ (*Aelianus.*)

U starých *Řeků* doprovázeli mrtvolu ku hrobu tři kůrové. Nejprv šli kmetové, jenž mladíkům zpívavě volali: „My jsme bývali, co vy jste.“ Mladíci jim odpovídali: „My jsme, co jste vy bývali.“ A konečně děti dokládali: „My budeme, co vy jste.“ (*Plutarch.*)

Xerxes, prohlížeje nesmírné vojsko své, dal se do pláče. Když pak se ho Artabanus otázal, proč slze prolévá, odpověděl: „Jak krátký jest život náš! Myšlenka ta vzbuzuje ve mně pláč.“ (*Herodot.*)

Alfons král, uslyšev některé mluviti o bídách života lidského pravil: „Komédie jest život náš, jehož poslední jednání jest smrt.“ (*Panormitanus.*)

2. Jest čas utrpení; použí pro nebe!

Císař *Severus Pertinax* poručil vojínům, aby se při jedné slavnosti ověnčili. Jeden vojín ale nikterak bobkem se ověnčiti nechtěl, nýbrž držel ho v ruce. A na otázku, proč tak činí, odpověděl: „Nesluší se na křesťana, aby zde na zemi se ověnčoval, an život lidský pro křesťana jest čas utrpení, aby tam na věčnosti odměněn býti mohl!“ (*Tertullian.*)

Hrozný orkán zuřil v noci ze dne 22. na 23. října v jisté části severní *Ameriky*. Ve Filadelfii shodil se 400 domů střechy, 118 domů částečně pobořil a mimo to poškodil 31 kostelů, 27 škol, 79 mlýnů a pobořil dva mosty. Pět osob zabito, na 50 jiných raněno a pohmožděno. (*Čech 1878.*)

Dne 22. srpna vyháněl výminkář *Martin Brož* z Rynarce ještě s dívkou asi 14letou na pastvu dobytek, v kterémž se též nacházel obecní býk. Mezi tím skočil býk na ubohého starce, povalil ho k zemi a zasadil mu rohy svými do hlavy a do spánku tolik ran, že ubohý stařec, maje nohy i ruce přetlučené a četnými ranami poset jsa, skonal. (*Tamtéž 1879.*)

Dne 22 srpna 1879 vezl *Fr. Bůlka*, baráčník z Nemělkova u Velhartic, dříví z lesa domů. Na cestě splašily se krávy a Bůlka přišel pod kola, jimiž byl nebožák tak pohmožděn, že za krátko skonal. Zůstala zde po něm vdova se šesti sirotky. (*Tamtéž.*)

Za poručnictví *Otíka* brandenburského za nezletilého krále Václava II. strašná panovala bída v Čechách. Neboť rolníci utíkali před loupežnou chasou německou do lesů a do hor a pole ležela ladem, k čemuž když ještě přidružil se neúrodný rok, přišel hlad veliký. Lidé chudí drali se do domů bohatých a brali jim hrnce z ohnišť jejich, jiní jedli kůru se stromů, rozličné kořeny a trávy, ano i těla mrtvá, člověčí i zvířecí. Mnoho lidí zemřelo hladem, konečně vznikly nemoce nákažlivé a zahubily lidí na tisíce, tak že nestačily hroby ku pohřbu jejich, nýbrž házeni byli do jam velikých. Nouze a bída tato trvala po celý rok až do nové hojné úrody r. 1282. (*V. Vl. Tomek: dějiny české.*)

Počátkem jednoho týhodne stihlo *hlídače* na dráze u Dívčic ve třech dnech několikero neštěstí. Utopil se mu předně synáček v jakési jámě hluboké trávou porostlé. Svezl se do jámy a nemoha se pomoci dovolati, bídně zahynul. Za druhé ranila ženu jeho mrtvice po celé pravé straně těla. Třetí nehoda dotkla se jeho majetku. Před nedávnem koupil si krávu, na kterouž dosud 30 zl. dlužen jest — ta skokem s jakéhos břehu v zadní části těla se rozčelila a zabita býti musila. Osudem stíhaný muž ten jest otcem 5 nezaopatřených dítek. (*Čech 1877.*)

Fr. Fridrich, obchodník zvěří, byl blíže Králové Hradce, když přes koleje kráčel, od parního stroje zachycen, který mu hlavu od těla odtrhl, tak že byl na místě mrtev. (*Tamtéž 1879.*)

Ve mlýně u Golčova Jeníkova hrál si *stárek* s velkým nádvorním psem. Tento,

jinak dobromyslné zvíře, chňapl pojednou po ruce stárkově. Ten tak velice se ulekl, že následkem toho sešílel. (*Tamtéž 1879.*)

V *Jindřichově* ve Slezsku hrály si dvě děti, dvouleté děvče a čtyrletý její bratříček, na dvoře své tety, kam je byla dovedla matka docházejíc na pole. Na dvoře shledlo děvčátko na hromadě dříví sekeru. Zavolalo bratříčka a tak obě děti začaly s ní pohrávati. Hošík chopil se sekery, nebyl však dosti silen, aby ji mohl udržeti v rukou, sekera vypadla mu z ruky a padla na špalek na ručku děvčete. Pohmoždila ji značně prsty, ač jinak není nehoda velká Na pláč dítek vyšla teta a spatřivši, co se stalo, poslala pro lékaře a spolu pro matku na pole. Hoch vyslaný volal matce už z daleka naproti: „Běžte rychle domů, František usekl Bertě ruku!“ Vyděšená, téměř bez smyslů, letěla matka na místo neštěstí. Tam spatřila plno zvědavců a lékaře, který nesl děcko se zavázanou rukou. Spatřivši to, vykřikla hrozně a klesla mrtva k zemi. Okolostojící pomáhali jí, přikvapil i lékař, aby jí poskytl lékařské pomoci, ale marně. Byla mrtva. (*Tamtéž 1880.*)

V Přeboři uniklo tamnímu kupci a hostinskému *G.* jeho tříleté kvetoucí dítko, bedlivému zraku rodičů a běželo, netuše hrozící mu nebezpečí, na železniční koleje, vedoucí ku vsi. O desáté hodině přiletěl vlak a nešťastnému dítku utrhl hlavičku. Nářek rodičů jest téměř zoufalý. (*Tamtéž 1879.*)

V obci *La Chapelle Monche* v kraji Orne, zastavily se dítky ze školy jdoucí na ledě na poblízkém rybníku. Při klouzání se však led náhle prolomil a všech dvaapadesáte dítek zmizelo pod ledem; jen čtyry vyvázly životem. (*Cech 1879.*)

Jistý *K.*, bývalý měšťan slanský a majitel domu, schudnul tak, že jsa stařec sedmdesátiletý, živil se jen žebrotou. Za posledních dnů ochuravěl a nemaje žádného přístřeší, byl rád, že mu jistý občan pod horou slanskou poskytl útulku v prázdném chlívku. Zde ležel stařec u veliké nečistotě. Dal si zavolati kněze, aby mu udělil poslední pomazání. Kněz musel k němu vlézti do chlívku. Nešťastný stařec ještě žije a před několika dny odpoledne v pravém slova smyslu doškrábal se ještě do kostela, kde městským žebrákům udílí se týdenní almužna. Jistý dobrodinec dověděv se o jeho veliké bídě poskytl mu aspoň to nejpotřebnější. (*Tamtéž 1879.*)

V druhém hlavním městě Číny *Kantoně* rozburácela se dne 15. dubna 1878 strašná větrná smršť, při které přes 10.000 obyvatelů o život přišlo. Několik set domů bylo v městě tak rozmeteno, že ani kámen na kamenu nezůstal. (*Tamtéž 1878.*)

V *Kotikách* v záp. Čechách chtěli dva tovaryši kovářští, jdouce na lože, zatopiti si ve své studené světnici, aby se trochu ohřáli. Ještě nebylo kamen, vzali si železný kotlík a v něm rozdělali oheň. Ráno šel mistr své tovaryše budit, však našel místo nich dvě mrtvoly na posteli. Udusili se uhelným plynem. (*Tamtéž 1879.*)

J. Křen, 42letý majitel mlýna v Sopotnici okr. ústeckého n. Orl.; přišel při prohlídce mlýna mezi dvě mlýnská kola, jimiž byl zachycen a strašně poraněn, tak že v okamžiku zemřel. Ubožák byl úplně rozdrcen, rámě mu bylo odděleno od těla, tvář zohyzděna až k nepoznání. Stárek byl jen asi 20 kroků vzdálen a neslyšel předce ani výkřik bolesti neb úzkosti. (*Tamtéž.*)

Při porážení dříví v lese Javorníku u Zdislavic byl 22letý selský synek *Jan Kudrna* ze Zdislavic padajícím stromem zachvácen a tak těžce do hlavy udeřen, že za krátko na to zemřel. (*Tamtéž 1879.*)

Na *Moravě* pokousal nakažený pes dvě děti; den na to pak vyšel oheň u jednoho rolníka, shořel mu stoh slámy. Sotva se z leknutí vzpamatovali, druhý den již opět udeřil zvon na poplach; hořel jednomu chalupníku chlév slámou krytý. (*Tamtéž 1879.*)

Anna Pelcová v Budišově měla 4 statné syny. Ve válce r. 1866 padli dva ze synů těch v bitvě u Králové Hradce. R. 1867 vydal se třetí syn na zkušenou, však netrvalo to dlouho a matka dostala zprávu, že byl syn její zavražděn. Čtvrtý syn, poslední naděje matčina, zaměstnán byl ve mlýně u Budišova. V noci dne 2. března 1879 znamenala mlynářka, že mlýn jde jaksi podivně. Vešedši do mlýnice spatřila Pelce mezi koly zachyceného. Zastavila stroj, však nešťastný mladík měl již hlavu od

těla odtrženou. Nešťastná matka, když uslyšela o úžasné smrti posledního syna, div že nepozbyla rozumu.
(Tamtéž 1879.)

Asi před rokem byl vzteklým psem kousnut jistý *železniční úředník* v Pešti. Rána se zahojila a nejevily se žádné účinky. Tu najednou letos v noci onemocněl úředník vzteklinou. Rozškrábal a pokousal manželku tak, že to musí životem zaplatiti. Také kuchařka a děvečka byly nešťastníkem kousnuty. Jen úsilovnému namahání v domě bydlícího hostinského a syna jeho podařilo se vzteklivce zkrotiti. Hodili mu na hlavu mokré pokrývky a pak jej svázali. Pokousané osoby odevzdány jsou péči lékařské, pochybuje se však o jich uzdravení. *(Tamtéž 1878.)*

Ve Vinohradech nesla *Anna Pokorná*, 11letá dcerka nádeníka z Nuslí, tříletou sestřičku, žebrajíc. Když se vracela, sklouzla a padla i s dítětem tak nešťastně, že si rozbila lebku.
(Tamtéž.)

Na spálené ulici žil zámečnický mistr *Jan Š.* Měl 3 syny a dařilo se mu dobře, že si koupil dům na starém městě. Avšak přišel úpadek řemesla, Š. zemřel a rodina upadla konečně v takovou bídu, že synové se rozešli do světa po práci a matka odstěhovala se na Žižkov, živíc se bídně hotovením krabic na sirky; vydělala sotva 30 kr. denně. Doufala ve své syny v cizině. Avšak před půl rokem dostala matka zprávu z Německa, že syn její nejstarší zemřel na souchotě. Brzy na to zahynul druhý její syn ve sklárně ve Valdenburku v pruském Slezsku strašnou smrtí, stržen byv řemenem mezi dva kotouče a rozmačkán. Těchto dnů dostala konečně ze Štrasburku zprávu, že syn její skočil s mostu do Rýna a utonul; učinil tak z hladu, že práci dostati nemohl. Poslední tato rána byla pro nebohou matku příliš krutá — zšílela.
(Tamtéž 1877.)

Zdejší lékař *T.* volán byl do bytu dělníka pod Emausy k nemocnému dítěti. Po krkolomných schodech dostav se do podzemního bytu, pro tmu nemohl najíti lůžka nemocného dítěte. Umírající dítko leželo na polozbořeném nějakém podstavci u samé zdi, s níž vlhko potůčkem stékalo. Vedle dítěte ležela zmořená matka zaobalená v cáry rovněž těžce nemocná. Lékař předepsal léky, ale poněvadž nebylo v bídě té ani grošc, zanechal i potřebné na ně peníže. *(Tamtéž 1879.)*

V *Praze* bydlel ode dávna chudý krejčí se ženou a dvěma syny. Ač byl chud, že sotva se uživil, staral se svědomitě o své děti, které se mu také dobře zvedly. Jeden byl knězem, druhý učitelem. Před rokem onemocněl náhle jeho syn kněz a zemřel. Minulou sobotu zemřel učitel. Otec kmet byl tímto dvojím neštěstím tak dotknut, že hořem zemřel. I měli otec i syn společný pohřeb do společného hrobu na hřbitově ve Volšanech. Matka ještě žije.
(Tamtéž 1879.)

Jan Spousta, statkář z Březové u Žebráka, byl zachvácen velkým neštěstím. Na jeho dvoře stál vůz, na němž byl naložen mlatící stroj. Tíž stroje vyzdvihla voj vozu. Nešťastnou náhodou zavěsil se na ni šestiletý Spoustův syn, čímž byl vůz uveden do pohybu. Naložený mlátící stroj přišel z rovnováhy a spadl na tříletou dcerušku Boženku, kteráž na neštěstí stála na blízku a zabil ji na místě. Ubohá matka, vidouc smrt ubohého dítěte, klesla do mdlob, a byši opět ku životu vzkřísena, přišla o řeč. Nešťastný otec a manžel, jehož miláčkem zabitá Boženka byla, nebyl, když se neštěstí přihodilo, doma.
(Tamtéž 1879.)

Dne 14. února 1879 zemřel *J. Studený*, ředitel kůru u sv. Jindřicha. Následkem smrti otcovy zbláznil se syn jeho, bývalý úředník magistrátní a dopraven byl do ústavu pro choromyslné. Za zemřelým manželem následovala již 23. února manželka jeho. *(Čech 1879.)*

Svoboda, mladý, teprv 9 měsíců ženatý statkář v Řečanech u Přelouče měl táhnouti do Bosny a rozloučil se již se všemi svými přátely. Tu snesla se nad krajem hrozivá bouřka, blesk udeřil a Svoboda sklesl mrtev. Bohužel, zapálil blesk také statek, který shořel až do podvalí. *(Tamtéž 1878.)*

Obchodník *P.* z Počernic zasnouben byl s dcerou bohatého obchodníka v Šeborově. V pondělí masopustní měla býti svatba. Přípravy byly již učiněny, hosté sezváni a v sobotu přišel ještě ženich k rodičům nevěstiným, chtěje různé zá-

ležitosti uspořádati. V kruhu rodinném bavil se až do 11 hodin. Ač ho nevěsta zdržovala, by tak pozdě domů nechodil, vydal se na zpáteční cestu. Bezpochyby však zabloudil a unaviv se chtěl si odpočinouti. Zatím usnul a druhého dne nalezen byl ztuhlý. (*Tamtéž 1879.*)

Mlynářský *Šroll*, jenž byl zaměstnán v pořičském mlýně u Náchoda, chtěl zamrzlé vodní kolo z vody vydobýti. Když práci dokončil, začlo se kolo náhle pohybovati a nepřipraveného dělníka strhlo s sebou takovou sílou, že měl obě nohy přeraženy a mnoho ran po celém těle. Šroll zemřel za 2 hodiny ve strašných bolestech. (*Tamtéž 1879.*)

Na staveništi zaměstnanému tesaři *Tomáši Wetterschlagerovi* ve Vídni přinesli dva synkové jeho v stáří 9 a 11 let oběd, který snědl, načež mladšího synka poslal se sklenicí k studni pro vodu. Sotva se tento vzdálil, sřítila se dolů dlouhá a široká železná plocha, jež položena byla na lešení, vážící přes 5 centů, padla na 11letého hocha tesařova a na místě jej usmrtila. Otec rychle přiskočil k místu neštěstí, odvalil plochu, však viděl, že nešťastné dítko jest rozmačkáno. Nářek otcův byl srdcelomný. (*Tamtéž 1879.*)

Manželé *Vňoučkovi* ve Václavicích okr. benešovského trpěli v poslední době mnoho bídy. Měli tři dítky. Otec odhodlal se konečně jíti do Bosny, kdež doufal něco vydělati. Předešlý týden šťastně se vrátil domů přinášeje peníze. Radost chudých manželů netrvala dlouho. Dva dny po příchodu manželově vypukl v chalupě zlomyslnou rukou založený oheň. Bylo to v noci a ubozí obyvatelé stěží jen zachránili nahé životy. Matka vzpamatujíc se z prvního leknutí pohřešila dvě své dítky. Domnívajíc se, že zůstaly v hořícím stavení vrhla se bez rozmýšlení do světnice dýmem již přeplněné. Sotva že sem vnikla, sřítil se strop a ubohá žena hořícími trámy zraněna a popálena klesla bez vědomí k zemi. Podařilo se ještě vynésti ji živou. Dítky její byly již před tím, ovšem bez jejího vědomí, ze světnice vynešeny a zachráněny. Ubohá leží nyní těžce nemocna. Peníze, které byl manžel její z Bosny přinesl, vzaly za své v plamenech. (*Tamtéž 1879.*)

Vladař jeden cestoval po své říši, aby poznal poddané a dobře jim činil. Na cestách doražil do jedné vesnice a tu vidí přede dveřmi domečku letitého starce zhřívati se na slunci. Vlasy jeho jsou bílé jako sníh, tvář i čelo vráskami pokryté a při tom vlídnost, přívětivost a bodrost sama, že kníže se s ním dá řeči a se ho táže, kolik mu jest roků? S úsměvem na rtech dí stařec: „Dvacet!“ „Jak,“ táže se hněvivě kníže, „stojíš jednou nohou v hrobě a lžeš ještě, čině si ze mne posměch, což nevíš, že jsem vladař země?“ Uctivě a vážně odpovídá na to stařec: „Co dím jest pouhá pravda a kdybych ihned zemříti měl, nemohl bych jinak mluviti i kdybych stál před pánem všech pánů. Neboť teprv dvacet let tomu, co jsem počal žíti pro věčnost Bohu a Pánu svému. Šedesát let jsem byl živ světu a málo tu na Boha a věčnost dbal. Těžkou nemocí ale jsem poznal bídu svou a že tolik let marně jsem žil. Uzdraviv se posud jsem zdráv a nemohu dosti Bohu děkovati, že mi milosti popřává, abych se polepšil a napravil. Dnes jest den mého narození, dnes tomu právě dvacet let, co jsem se obrátil.“ (*Ant. Fridrich.*)

Žvavost.

1. Počíná si. Její mrzkost.

a) Vypíná se; neumí mlčeti.

Demosthenes, znamenitý mudrc řecký, jednomu, kterýž při stole chvástal, pravil: „Kdybys tak moudrým byl, jakým se býti děláš, nikdy bys tak mnoho nemluvil.“ (*Frencla Postilla.*)

Tlachal jest ješitný, dotěrný hejsek, jenž by rád své zásluhy světu vybubnoval, avšak právě opak vyřídí. Náš darmotlach jest hlupec bez zvláštní obliby, který jen mluví, aby mluvil. Nejprv začal s řečmi, které byť třeba jako kůl od plotu ulomeny byly a jako palice na oko se hodily, však se přece dají slyšeti. Pak když stavidlo se mu zarazí, myslil bys, že víc neukane. Ale, že již má před sebou tvora o dvou uších, neuvázne ti na úskalí, ale hned

zase — ulom kůl, kde ulom — hovoří dále. A takoví lidé jsou prý dobří společníci, leč proto, že nedali rozhovoru váznouti. (*Horác.*)

Midas, král ve Frygii, měl dlouhé uši. I hanbil se král velice za své dlouhé uši, ukrýval je všemožně dlouhou vlásenkou. Poněvadž ale před holičem svým je ukrýti nemohl, zakázal mu pod trestem smrti, aby nikomu, co viděl, nezjevil. Ale klevetivý holič boje se jednak o život, jednak nemoha prudkému puzení tlachavosti navyklé odolat, vyhrabal v zemi jamku a když nesměl do ucha lidského, šeptal do té jamky několikráte za den: „Náš král má oslí uši, dlouhé uši má Midas.“ (*Jelínek.*)

b) Jest marná; směšná; nesnesitelná.

Když kdosi řečníka jednoho před *Agesilaem*, králem lacedaemonským chválil, že o nepatrných věcech dlouhou umí provésti řeč, odpověděl král: „Já bych ani ševce nedržel za dobrého, který by mi na malou nohu velké střevíce ušil,“ dávaje tím na srozuměnou, jak marná jest žvavost. (*Plutarch.*)

Vyslanec z Perintha, poslaný ku králi Agisu, dlouho mluvil, aniž by mu byl Agis porozuměl. A když se konečně otázal, co má Perintským odpověděti, řekl mu krátce Agis: „Řekni, že ty jsi mluvil mnoho, já pak nic.“ (*Plutarch.*)

Demokrites zpozorovav, že kdosi velmi mnoho mluví o tom, čemu nerozumí, pravil: „Tento se nenaučil učiti se.“ (*Valerius Max.*)

Menedem, nemoha již žvavost jednoho člověka snésti, otázal se ho, má-li pozemky? a když odpověděl, že jich má mnoho, doložil: „Nuže jdi a vzdělávej je dobře, aby's o ně nepřišel.“ (*Laertius.*)

2. Škodí sobě i jiným.

Zabul byl žvastal, oznámiv vše, co Saul o Abimelechu řekl Abimelechu a tak Sichem shořel a přemnozí zavražděni jsou. (*Soud. 9.*)

Doneg podobně donesl Saulu, že Abimelech utíkajícímu Davidu chleba z archy a meč Goliášův vydal. A na zprávu tu dal Saul 85 kněží usmrtiti a město Nobe zcela vyvrátiti a vše lidi i zvířata pobíti. (*1 Kr. 22, 9.*)

Samsonova manželka (*Soud. 14.*) a Dalila (*Soud. 16.*) vyzradily tajemství Samsonovo a uškodily mu.

Sv. *Antonína*, arciotce poustevníků, navštívil jednou jeden opat, jenž přivedl sebou dva prostořeké a štěbetavé učeníky. Sv. Antonín, chtěje hosta svého poněkud pokárati, pravil k němu: „Těším se, že jsi tak přívětivé a hovořivé učeníky sebou vzal.“ „Ovšemť,“ odvece opat, „jsou to dobří lidé, toliko škoda, že vchod do příbytku jejich není žádnými dveřmi ohražen,“ narážeje tu na slova žalmisty Páně: „Polož, Hospodine, stráž ústům mým a dvéře vůkol rtům mým.“ (*Ž. 140, 3.*) (*Frencla: Postilla.*)

Slečinka *Adléta*, asi devítiletá, vyšla si jednou v letě za krásného rána sama do zahrady na procházku; byla velmi žvavá. I v zahradě sešla se s dvěma ošacenýma mladíky a tu jim vyžvatlala, že jen tetinka a vychovatelka její samy jsou doma a že se budou odsud stěhovati a že bedny jsou již naloženy drahocennými věcmi. Ano i to jim řekla, kde otec má peníze a kde od nich jsou klíče, že je má tetinka. I klenoty kde jsou jim řekla a jak dům se střeží. Byli to zlodějové, přišli o půlnoci a ještě nikdo doma nebyl, všecko vykradli. A neštěstí to spůsobila Adléta svou žvavostí. (*Bibliot. mládeže.*)

3. Proto:

a) Varuj se jí!

Římané žvavost nenáviděli a proto užívali dvou písmen M. a T. t. j. mlčky a tiše. (*Beyerlinck.*)

Hubaři jednomu, kterýž velice uvykl žvavosti, dal sv. *Bernard* tuto radu: „Važ slova svá, prvé než je pronášíš. Připomínej sobě, že sama přirozenost učí tě mlčelivosti; neboť proto dal nám Bůh dvě uši a jenom jeden jazyk, abychom byli rychlejší k slyšení než k mluvení.“ (*Macana výb.*)

Sv. *Jan zlat.*, patriarcha cařihradský, byl citlivý a velmi učený, bystrého rozumu a neobyčejné výmluvnosti. Proto ale ve společnostech mlčíval, nenáviděje z celého srdce žvavost. (*Räss u. Weiss.*)

Blahoslavený *Jordán* napomínal bratry, aby klevet a marných řečí zanechali, řka: „Víte, nejmilejší, že byť žalm

sebe výše se zpívati počal, poznenáhla hlas zpěváků padá a se láme: taktéž byť bychom vespolek o svatých věcech rozmlouvati započali, pro slabost brzy v marné řeči padáme. A tuť musíme, jako dobrý kantor v kůru dělává, při příležitosti padlý hlas povýšiti.

(*Bl. Jordán.*)

Sv. *Koleta*, panna, odřekla se všech zbytečných řečí a nikdy úst neotevřela, leč kdy Boha velebiti, anebo bližnímu pomoci chtěla.

(*H. J. Karlíka: Živ. svat.*)

Když jednou benátský vyslanec *Capello*, jsa u papeže Benedikta XIV. u audience, ustavičně žvavě papeži do řeči skákal; i pravil tu konečně papež: „Nechodíváte často do divadla.“ „A proč?“ tázal se vyslanec. „Protože,“ odvětil papež, „jak víte, když lékař mluví, sluha jeho mlčí.“

(*Šmída: Repert.*)

Zbožný *farář arresský* byl namnoze znepokojován od dotěrné osoby, která mu ustavičně své povídačky vypravovala, jež on již nazpaměť věděl. „Dcero má!“ pravil jí jednou, „v kterém pak měsíci nejméně mluvíte?“ „To já nevím, otče můj!“ „To musí zajisté měsíc únor býti; neboť ten není tak dlouhý, jako ty ostatní.“ (*P. V. Marchal.*)

Když jeden *mladík* žvavý u jistého mudrce se chtěl učiti řečnictví, žádal od něho tento dvojí plat, a když mladík tomu se divil, doložil: „Proto žádám dvojí plat, že dvojnásobně se musím namáhati. Nejprv tě musím naučiti mlčeti a pak teprv mluviti.“ (*Dolz.*)

V některých *německých* krajinách trestali žvavce tím spůsobem, že museli kámen na spůsob hlavy okolo krku nositi. Tak u př. v Mühlhausenu v Elsasku. (*Münch.*)

b) Netrp; neslyš ji!

Bl. *Josafat Kuncevič* co opat šprýmovného a daremného tlachání zapovídal, řka: „Mluvte o věcech spasitelných!“ (*Blahověst 1865.*)

Aristoteles slyšev a neslyšev jednou tlachala, jenž se mu posléz omlouval, že ho dlouhou chvíli utesknil, odpověděl: „Nicméně, neboť jsem na jedno slovíčko z toho, co's pravil, nedal pozoru!“ — A když témuž zase nesmysl přes nesmysl pravil a pokaždé dokládal: „Není-li to ku podivu?“ odpověděl mudrc: „Nikoli; ale to mi divno, že tebe člověk o dvou zdravých nohou, an tolik daremnosti žveš, poslouchaje, vystojí.“ (*Theofrast.*)

OBSAH.

1. **Alleluja,** viz: „obřady 1 d!“ str. 652.
2. **Almužna,** viz i: „skutek milosrdný!“ str. 1.
   1. Jest naše povinnost str. 1.
   2. Prospívá: str. 2.
      a) Časně:
         aa) Na jmění, důstojenství, dětech.
         bb) Na životě.
         cc) Duši, vedeť k víře Kristově.
         dd) Vede k pokání; krotí hněv Boží.
         ee) Blaží v životě i smrti.
      b) Prospívá věčně str. 7.
      c) Prospívá jiným.
   3. Vlastnosti: Uděluj: str. 8.
      a) Rád a hned.
      b) Hojně
      c) Moudře.
      d) Šetrně.
      e) Skrytě.
      f) Pro Boha a nebe.
   4. Komu? str. 17.
      a) Každému.
      b) Stydlivým.
      c) Nehodným neuděluj!
   5. Každý i chudý ji udělovati může. str. 19.
3. **Andělé.** str. 20.
   1. Pojem; jsou; počet; jmena; stupně; bytost; vyobrazení.
   2. Jich účel. str. 22.
      a) Oslavují Boha a slouží Mu vykonávajíce trest Jeho.
      b) Ochraňují nás:
         aa) V bídách a nehodách.
         bb) V ctnosti.
         cc) Orodují za nás, přednášejíce Bohu naše modlitby.
         dd) Ochraňují v nemoci i smrti.
   3. Ctěme je! str. 25.
4. **Anděl strážný.** str. 26.
   1. I pohané v něj věřili.
   2. Ochraňuj nás. str. 26
      a) Na cestách.
      b) V bídě a nemoci.
      c) V nebezpečí života.
      d) V pokušení a hříchu.
      e) V ctnosti a čistotě.
      f) I v smrti.
   3. Cti ho a buď mu vděčen! str. 33.
5. **Anděl Páně,** modlitba, viz: „Maria III. 1. d!“ str. 459.
6. **Astrologie,** viz: „pověra B 1!“ str. 848.
7. **Autorita,** viz: „představený, poslušnost, vláda!“
8. **Bázeň vůbec,** viz i: „svědomí zlé“. str. 34.
   1. Jest přirozená, prospívá.
   2. Škodí. str. 35.
      a) Vede k hříchu.
      b) Škodí zdraví; vede k samovraždě; přivádí smrt.
   3. Zapuď ji; viz i: „stálost v dobrém 2.; skutek milosrdný duchovní 1; poslušnost 2 b)!“ str. 36.
9. **Bázeň Boží,** viz i: „spasení své!“ str. 38.
   1. Pojem; jest základ pravého poměru člověka k Bohu a vyplývá z všemohoucnosti, svatosti a spravedlnosti Boží.
   2. Měj. str. 38.
   3. Vzbuzuj. str. 40.
   4. Prospívá časně i věčně. str. 40.
      a) Sílí v čistotě a ctnosti.
      b) Posiluje v mukách.
10. **Bdělost,** viz i: „smysly!“ str. 41.
    1. Pojem.
    2. Jest nám potřebná.
    3. Měj ji.
11. **Biřmování svátost.** str. 43.
    1. Historicky; jest svátost.
    2. Uděluje ji biskup, kněz.
    3. Jeho potřebnost. str 44.
    4. Účinek.
       a) Sílí v ctnosti; pokušení; mučenictví, viz i: „Duch sv. dary!“
       b) Hojí i tělo, ač zůstává boj.
    5. Kmotr budiž zbožný. str. 45.
    6. Jmeno zvláštní, proč? str. 46.
    7. Přijímej ho zbožně!
12. **Bludařství.** str. 46.
    1. Pojem; přehled; příčina.
    2. Těžko se odkládá; varuj se ho, docházíť trestu. str. 47.

3. Odstraň ho bojem; modlitbou; obrácením.

13. Bohatstvo, viz i: „statek pozemský!“ str. 48.
1. Každý po něm touží, ač jest pomíjitelné.
2. Samo o sobě neblaží.
3. Škodí; nadýmá; vede k hříchu; porušuje svědomí, mravy; přivádí věčnou záhubu. str. 50.
4. Nepřikládej mu srdce; pohrdej jím. str. 52.
5. Použij k dobrému, viz i: „almužna, skutek milosrdný tělesný!“ str. 53.

14. Boží tělo, viz: „oltářní svátost 5 a!“ str. 686.

15. Bratr, viz: „rodina 2. 3!“ str. 1010.

16. Bratrstvo, viz: „Maria III. 1. 6!“ str. 461.

17. Bůh a Jeho vlastnosti. str. 56.
1. Jest.
   a) Hlásají sv. Otcové.
   b) Dokazuje rozum, tělo naše.
   c) Hlásá příroda.
   d) Doznává i nevěrec sám.
2. Jest jeden Bůh. str. 58.
   a) Hlásají pohané.
   b) Oznamuje Písmo sv.; sv. mučeníci.
3. Jest.
   a) Nevystižitelný.
   b) Jest nejvýš blažený a dokonalý.
4. Vlastnosti vůbec rozjímej! str. 61.
   1. Jest věčný; pamatuj; důvěřuj Mu! str. 61.
   2. Jest pouhý duch; věř; klaň se Mu! str. 62.
   3. Jest všemohoucí. str. 63.
      a) Toť hlásá příroda; co jest člověk proti Němu?
      b) Důvěřuj v Něj! viz i: „důvěra v Boha!“
   4. Jest nejvýš dobrotivý. str. 66.
      a) Poznávají i pohané; hlását příroda; miluj Ho!
   5. Jest všudy přítomen. Prospívát. str. 67.
      a) Chrání od hříchu.
      b) Sílí v utrpení; vede k ctnosti a pokání; nepamětlivost vede k hříchu.
   6. Jest vševědoucí, což hříšníka děsí. Prospívá. str. 69.
      a) Chrání od hříchu.
      b) Sílí v pokušení, utrpení; vede k ctnosti a pokání.
   7. Jest nejvýš moudrý, viz i: „prozřetelnost Boží!“ což hlásá věda, příroda i zvířata obtížná. str. 71.
   8. Jest nejvýš svatý, viz i: „ctnost; hřích!“ str. 73.
   9. Jest nejvýš pravdomluvný a ve slibech svých věrný. str. 73.
   10. Jest nejvýš spravedlivý, viz i: „svědomí; soud co trest Boží!“ str. 74.
      a) Chrání nevinnost.
      b) Trestá hříšníka.
   11. Jest nejvýš milosrdný a shovívavý, viz i: „milost Boží; pokání co polepšení; na milosrdenství Boží hřešiti; v nekajícím životě setrvati!“ str. 76.
   12. Jest nezměnitelný, služ Mu! viz i: „sloužení Bohu!“ str. 78.
5. Znej Ho; klaň se Mu, viz i: „klanění se Bohu!“ str. 79.

18. Cíl. str. 79.
1. Jest sloužení Bohu; pamatuj; oblažujeť.
2. Jest nebe, pamatuj, viz i: „nebe 1. b, 3. a!“ str. 80.

19. Církev. str. 80.
1. Co jest? Jest potřebná.
2. Její známky.
   a) Jest jedna.
   b) Jest svatá.
   c) Jest katolická; rozšiřuj; viz i: „horlivost 3 c!“
   d) Jest apoštolská.
   e) Proto jen ona jest pravá a samospasitelná.
3. Proto ji. str. 83.
   a) Miluj!
   b) Poslouchej; drž se jí!
   c) Haj; modli se za ni, rozšiřuj! viz i „horlivost 3 c!“
4. Nepřítel dochází trestu. str. 85.

20. Cit, viz: „smysly 2!“

21. Cizoložství. str. 86.
1. Potupy jest hodno, nenáviď!
2. Povždy i u pohanů přísně se trestalo.
3. Škodí. str. 87.
   a) Vede k různicím, k odpadlictví.
   b) Vede k vraždě.
   c) Dochází trestu.
4. Varuj se ho; nesvol! str. 89.
5. Měj útrpnost; hleď polepšiti! str. 90.

22. Ctnost. str. 90.
1. Každý ji míti může.
2. Vlastnosti
a) Jest vznešená.
b) I lidem jest milá.
c) Jest stálá.
d) Nebojí se veřejnosti.
3. Prostředky. str. 92.
a) Modlitba; pomněnka na Boha, pokora, trpělivost.
b) Cvik a pozorování ctnostných.
4. Jest potřebná. str. 93.
5. Prospívá. str. 94.
a) sobě, blaží, viz i: „radost 1!"
b) Prospívá i jiným.
6. Proto
a) Ji si zamiluj; po ní touži!
b) Měj ji!
c) Važ si i u jiných; k ní povzbuzuj!

23. Ctnosti Božské, viz i: „víra, naděje, láska!" str. 97.
Vzbuzování s odpustky spojené; vzbuď i v smrti!

24. Ctižádostivost, viz: „čest; důstojenství; pýcha; sláva!"

25. Cvičení duchovní, viz: „modlitba 2. f!" str. 504.

26. Čáry, viz: „pověra B) 2!" str. 849.

27. Čas. str. 98.
1. Jest drahocenný.
2. Zmařený nenahradíš.
3. Použij k dobrému!

28. Čeleď. str. 100
1. Budiž hodná, Kristus sám tě ctí.
a) Buď poslušná!
b) V hříchu ale nesvol!
c) I hrdého pána poslouchej!
d) Buď zbožná!
e) Buď pracovitá!
f) Buď věrná!
g) Buď srdečná!
2. Hodná pánu prospívá. str. 104.
a) Na jmění.
b) Neopouští ho v neštěstí.
c) Obětuje proň i život.
d) Prospívá i jeho duši.
3. Chovej se! str. 107.
a) Měj víru, ducha vzdělávej!
b) Následuj hodného pána!
4. Špatní byli. str. 108.

29. Čest, viz i: „důstojenství; sláva; úřad; pýcha!" str. 109.
1. V čem pravá pozůstává?
2. Pravou.
a) Měj!
b) Haj!
c) Ztracené si vydobuď!
3. Jiným prokazuj a ji zastávej!
4. Vady. str. 110.
a) Marné nehledej!
b) Vedeť k ukrutnosti; dochází trestu.

30. Čistota, viz i: „rada evangelická!" str. 113.
1. Jaká cnost.
a) Jest ctnost vznešená.
b) Bohu i lidem jest milá.
c) Proto ji i pohané a nekřesťané ctili.
2. Jest možná ctnost. str. 114.
a) Možno ji zachovati.
b) Chrání se všeho nebezpečí.
c) Bůh ji chrání.
3. Prospívá jmění a zdraví.
4. Prostředky vůbec. str. 116.
a) Samota a vzdání se světa
b) Bdělost a pracovitost.
c) Varování se druhého pohlaví; útěk; odpor.
d) Mrtvení se; modlitba.
e) Znamení sv. kříže; sv. zpověď; nejsv. svátost oltářní.
f) Úcta Rodičky Boží a Svatých.
5. Proto. str. 118.
a) Měj!
b) Miluj!
c) Zachovej všemožně, v bídě, v pokušení; ba i smrtí!
6. Cti a chraň i u jiných! str. 123.

31. Člověk. str. 123.
1. Jaký tvor.
a) Jest tvor vznešený.
b) Jest dítě Boží; pro nebe určen.
2. Slabosti. str. 124.
a) Nakloněn jest ku zlému.
b) Podroben jest neduhům a smrti.

32. Čtení, viz i: „Písmo sv.!" str. 126.
1. Dobrých knih, zvláště Písma sv.; života Svatých prospívá.
a) Obveseluje a sílí.
b) Obracuje.
2. Proto:
a) Čti!
b) Rozšiřuj!
3. Špatných kněh čtení škodí věčně i časně. str 129.
4. Proto je
a) Nečti!
b) Zničuj!

33. Dispense od půstu, viz: „půst 3. c!“ str. 957.

34. Dluhy, viz: „statek nespravedlivý 2, marnotratnost 1. b; 2. d! str. 131.

35. Dokonalost, viz: „cnost!“

36. Dostiučinění. str. 131.
1. Povždy se konalo.
2. Konej
   a) tobě ve sv. zpovědi uložené!
   b) Ulož si sám! viz i: „pokání co ctnost; mrtvení se!“
   c) Buď odhodlán, dobře činiti a více nezhřešiti!
   d) Příležitosti zlé se varuj! viz i: „příležitost zlá 2 a, c!“
   e) Pohoršení naprav, viz i: „pohoršení 2 b!“
   f) Učiněnou škodu na jmění, cti a křivdu naprav! viz i: „statek nespravedlivý 1 c; 2; pomluva 3 b; utrhání na cti 3 a!“
3. Tresty v prvotní Církvi; pokání veřejné.

37. Duch sv. str. 135.
1. Jeho bytost; zjevení; odpůrcové.
   a) Jest pravý Bůh; pochází od Boha Otce i Syna.
   b) V jaké spůsobě se zjevil; Jeho odpůrcové.
2. Působí na rozum a vůli; posvěcuje. str. 136.
3. Jeho dary: str. 137.
   a) Dar moudrosti; paměti a řeči.
   b) Dar rozumu a vědění, zázraků.
   c) Dar rady; viz i: „rada dobrá!“
   d) Dar síly, viz i: „stálost v dobrém, víra!“
   e) Dar umění, vědění; předvědění; proroctví; vidění; extase; uzdravování nemocných; obcování se zvířaty a rostlinami.
   f) Dar pobožnosti, viz i: „nábožnost!“
   j) Dar bázně Boží, viz: „bázeň Boží!“

38. Duchovní, viz i: „kněz!“ str 143.
1. Hodný jest:
   a) Horlivý.
   b) Jest milosrdný, obětovný; i život svůj dává za své.
   c) Hájí stádo své a neopouští ho.
2. Proto ho miluj, cti; neposmívej se mu!

39. Důstojenství. str. 147.
1. Pochází od Boha.
2. Jeho cena.
   a) Jest břímě.
   b) Samo o sobě neblaží.
3. Proto:
   a) Nebaž po něm!
   b) Maje ho, nezhrdni!

40. Duše. str. 150.
1. Jest.
2. Vlastnosti
   a) Velké jest ceny i pokálená.
   b) Jest nesmrtelná, viz i: „sen 1!“
   c) Jest neohrožená.
   d) Sobě jest přítomná.
3. Proto ji:
   a) ušlechťuj; Bohu věnuj!
   b) Na ni vždy pamatuj!
   c) Ji zachovej i smrtí!

41. Důvěra v Boha. str. 153.
1. Budiž pevná!
2. Prospívá: str. 154.
   a) V bídě; ctnosti; mukách.
   b) Nikdy tě nesklame.
3. Proto ji: str. 160.
   a) Měj!
   b) Nedůvěrnosti se varuj!
   c) V sebe nedůvěřuj!

42. Ďábel. str. 162.
1. Jest; Bůh ho co ďábla nestvořil.
2. Působí
   a) Bojuje zvláště proti ctnostnému, jen svolujícího svede.
   b) Hříšníka trápí.
3. Svádí zvláště v smrti.
4. Zbraň proti němu: str. 163.
   a) Odporuj!
   b) Ozbroj se pokorou!
   c) Bdi; zpytuj svědomí; pracuj!
   d) Modli se; důvěřuj v Boha!

43. Děti. str. 165.

A) Dítky hodné.

1. Jich cena.
   a) Hodné byly.
   b) Jsou chlouba a radost rodičův; Bůh sám je ctí.
   c) I zvířatům vrozena jest láska.
2. Počíná si: str. 167.
   a) Ono rodiče miluje.
   b) Vyplňuje přání; neoslyší!
   c) Jest vděčné.
   d) Rodiče ctí.
   e) Jim slouží, zvláště v nemoci.

f) Je poslouchá.
aa) Ve zlém neposlouchá.
bb) Jim se svěřuje a je nezarmucuje.
g) Jim pomáhá.
aa) Podporuje je a živí.
bb) Neopouští je.
cc) V neštěstí i smrtí vysvobozuje a hájí.
dd) Za ně se nestydí.
ee) Snáší horlivě jich vady.
h) Pamatuje i duchovně na ně.
aa) Modlí se za ně.
bb) I po smrti na ně pamatuje.
3. Dochází odplaty. str. 184.
4. Cti a miluj i macochu! str. 186.

B) Dětí zlé. str. 187.

1. Jest ohavné, trest a zármutek rodičův.
2. Počíná si:
a) Rodiče neposlouchá.
b) Je nenávidí a vraždí.
c) Jimi pohrdá.
d) Jim se posmívá.
e) Je haní.
f) Jim zlořečí.
j) Je opouští.
h) Jim škodí.
3. Dochází trestu. str. 194.

44. Divadlo, viz: „vyražení 2!“

45. Exkomunikace. str. 197.
1. Nalezáme už u Židů.
2. Kristus dal Církvi své moc do klatby dávati a Církev povždy práva toho používala.
3. Tupičové klatby došli trestu.

46. Extase, viz: „Duch sv. 3 e!“

47. Jazyk, viz: „smysly 3; mlčelivost; žvavost!“

48. Ježíš. str. 198.

A) Jeho osobnost.

1. Jest Messiáš a co takový proroкován; předobrazen; očekáván.
2. Jest Syn Boží; druhá Božská osoba.
3. Jest pravý Bůh.
a) Odpůrcové Jeho Božství.
4. Jest spolu člověk.
a) Má dvě vůle.
5. Jest Spasitel, Utěšitel.
6. Jest náš Pán.
7. Jest král a příklad ctnosti.

B) Jeho životopis. str. 203.

1. Vtělení rozjímej!
2. Narození naplňuje radostí.
3. Trpěl mnoho.
4. Vstal z mrtvých.
5. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boží.

C)

1. Proto Ho miluj i smrtí. str. 205.
2. Jej následuj a Jemu důvěřuj!

49. Ježíš jmeno. str. 207.
1. Slavnost Jemu ke cti.
2. Jest nejsladší.
3. Jest mocné
a) V nebezpečí života.
b) V mukách a smrti.
c) V boji.
d) Uzdravuje.
e) Křísí z mrtvých.
f) Obracuje.
j) Kácí modly.
4. Proto Ho:
a) Miluj!
b) Cti!
c) Opěvuj a oslavuj!
d) Vzývej!

50. Ježíš, pozdravení. str. 211.
1. Původ jeho vůbec a v Čechách zvláště, odpustky.
2. Bohu jest milé.
3. Jest
a) Vznešené.
b) Jest mocné.
4. Proto nestyď se za ně!

51. Jinověrec, viz i: „kacířství!“ str. 213.
1. Jsou ve víře nejisti.
2. Nepohrdej jím; neubližuj mu!
3. Obracuj:
a) modlitbou;
b) dobročiněním;
c) láskou; vlídností; příkladem!

52. Jmeno Boží. str. 218.
1. Jest mocné.
2. Proto Ho:
a) oslavuj; úctu rozšiřuj!
b) Jím vše začínej a Jemu vše připisuj! viz i: „pracovitost 3; úmysl I. 4!“
c) S úctou vyslovuj!
3. Zneuctění se varuj, docházíť trestu.

53. Jmeno dobré, viz: „čest“!

54. Hádání, viz: „pověra B. 4.“ str. 853.

55. Hana, viz i: „kárání; posměch!“ str. 221.
1. Jí se dopustili.

2. Bývá bezdůvodná; braň; haj se; trestej!
3. Prospívá duši.
4. Snášej ji!

56. Hanba. str. 222.
Bolí, zničuje, vede k samovraždě.

57. Hněv. str. 223.

A) Spravedlivý.
Šlechtí, jest dovolen.

B) Hříšný. str. 224.
1. Všude jsi mu podroben, zohavuje tě.
2. Jaký jest:
a) Jest hřích veliký.
b) Jest popudlivý.
c) Jest nesmířitelný.
3. Škodí sobě. str. 226.
a) Vede k rouhání a odpadlictví.
b) Škodí časně.
c) Škodí na zdraví; přivádí i smrt.
Škodí jiným:
a) Na zdraví.
b) Usmrcuje.
4. Kroť u sebe. str. 230.
a) V něm nejednej!
b) Bojuj odporem!
c) Pozoruj hněvivce!
d) Použij sv. zpovědi! modli se!
5. Kroť u jiných!
a) Tichostí a mlčením, viz i: „tichost 2 b!"
b) Kárej ho!

58. Hodinky církevní, viz: „Maria III. 1. f!" str. 461.

59. Horlivost. str. 234
1. Bývá sužována, nedochází časné odměny.
2. Přílišná, falešná, nerozumná (fanatism) škodí.
3. Měj
a) o čest Boží;
b) v dobrém;
c) o rozšíření Církve sv.;
d) o spasení bližního, viz i: „spasení jiných!"

60. Hospic, viz: „skutek milosrdný tělesný 3. b!"

61. Hra vůbec, viz: „vyražení 1!"

62. Hra v karty, viz: „vyražení 4!"

63. Hra v kostky, viz: „vyražení 5!"

64. Hřích vůbec. str. 239.
1. Nepochází od Boha, ač každý v něj upadá a všude ho nalezneš.
2. Co jest?
a) Jest ohavný, snižuje tě.
b) Jest pravé zlo a příčina všeho zla, viz i: „hříšník!"
c) Jest nevděk k Bohu.
3. Dochází trestu.
4. Proto
a) Boj se ho; nenáviď!
b) Varuj se i jednoho!
c) Nesvol v něj!

65. Hřích prvotní. str. 242.
1. Jest; i pohané měli o něm tušení; vysvětlovali ho; od něho byli osvobozeni.
2. Účinek: zohyzďuje naši duši působí na zvířata.
3. Proto měj na mysli; prvním rodičům nepředhazuj!

66. Hřích smrtelný. str. 244.
1. Co jest?
a) Jest největší zlo.
b) Jest ohavný; činí nešťastným.
2. Proto se ho:
a) boj; měj v ošklivosti!
b) Varuj se ho; nesvol!

67. Hřích všední. str. 246.
1. Dochází trestu; proto ho i na jiném trestej!
2. Proto:
a) Jeho se varuj!
b) Jej lituj!

68. Hříchové hlavní, viz jednotlivé!

69. Hříchové proti Duchu sv. str. 248.
1. Opovážlivé spolehání se na milosrdenství Boží.
a) Nespolehej, viz i: „pokání co polepšení 5!"
b) Dochází trestu.
2. Zoufalství. str. 249.
a) Jest ohavné; bídně končí.
b) Zbraň: odpor; útěk k Bohu.
c) Nepoddávej se mu!
d) Odstraňuj i u jiných!
3. Poznalé pravdě odpírati. str. 253.
4. Milost Boží bližnímu záviděti, viz i: „závist"! str. 255.
5. K spasitelnému napomínání zatvrzelé srdce míti, viz: i „kárání!" str. 255.
a) Jest Bohu nemilé; dopustili se.
b) Dochází trestu.
6. V životě nekajícím setrvati. str. 256.

70. Čtvero hříchů do nebe volajících. str. 260.
1. Zúmyslná vražda, viz: „vražda!“
2. Sodomský hřích. Páchali; dochází trestu; nesvol!
3. Utiskování chudých, vdov a sirotků, viz i: „lichva!“
   a) Dopustili se; jest ohavné.
   b) Tíží svědomí; varuj se ho; dochází trestu; viz i „skutek milosrdný duchovní 4. a, b, c!“
4. Ujímání mzdy. Dopustili se; dochází trestu; varuj se ho!

71. Devatero cizých hříchův. str. 263.
1. K hříchu raditi, viz i: „rada zlá!“
   a) Radili.
   b) Nesvol; škodí duši; dochází trestu.
2. Veleti hřích, viz i: „vražda!“ Dopustili se; dochází trestu.
3. Povolovati k hříchu.
4. Poňoukati k hříchu, viz i: „pokušení!“
   a) Dopustí-li se, jest ohavné; dochází trestu.
   b) Nesvol!
5. Vychvalovati hřích, viz i: „lichotenství!“ Dopustili se; dochází trestu.
6. Tajiti hřích. Varuj se!
7. Netrestati hřích, viz i: „rodiče, vychování!“
8. Podílu bráti. Dochází trestu.
9. Zastávati hřích. Dochází trestu.

72. Do hříchu návrat, viz i: „návyk zlý“. str. 268.
Varuj se ho, povstaň z něho!

73. Hříchův odpuštění. str. 269.
Již pohané po něm toužili; blaží nás.

74. Hříšník, viz i: „milost Boží!“ str. 270.
1. Jest nešťastný v životě i smrti.
2. Vede se mu:
   a) Dochází pro ohavnost trestu.
   b) Bůh mu shovívá.
3. Proto:
   a) Nepohrdej jím!
   b) Měj s ním útrpnost; kajícího podporuj!
   c) Hleď ho obrátiti, viz i: „spasení jiných!“
   d) Modli se zaň!

75. Hudba, viz: „vyražení 6., obřady 5!“

76. Chlouba. str. 275.
1. Dopustili se, dochází trestu.
2. Jest směšná; varuj se jí; viz i: „pokora!“

77. Chrám. str. 277.
1. I pohané měli; původ u křesťanů; největší na světě.
2. Zneuctění škodí víře a dochází trestu.
3. Chrám.
   a) Jej stav!
   b) Okrašluj!
4. Chovej se k němu. str. 279.
   a) Jej miluj; drž v čistotě!
   b) Navštěvuj! viz i: „služby Boží; neděle; mše sv!“
   c) Vstup do něho s čistým srdcem; v slušném oděvu!
5. V něm se chovej! str. 281.
   a) Slušně a uctivě;
   b) tiše; nemluv!
6. Částě: str. 282.
   a) Oltář; historicky; měj v uctivosti!
   b) Zvony; historicky; největší na světě. str. 283.

78. Chudoba, viz i: „rada evangelická! str. 284.
1. Její hodnota:
   a) Bohu milá; jest nad bohatstvo; cti netratí.
   b) Prospívá; blaží.
2. Chudí byli.
3. Chovej se!
   a) Miluj ji!
   b) Snášej! Bůh se jí ujímá.
4. Žebráku buď skromný; trpělivý; žebroty nezneužívej! str. 288.
5. Duchovní chudobu měj! str. 289.

79. Chvála. str. 290
I. Chvála jiných. Varuj se jí!
II. Chvála od jiných.
1. Bývá nespravedlivá; jen od hodných má cenu.
2. Proto:
   a) Nehledej ji!
   b) Nepřijímej ji!
   c) Utíkej jí!
III. Chvála sebe. str. 293.
Jen časem potřebná; varuj se jí!

80. Chyba. str. 294.
1. Svou vyznej; lituj; naprav!

2. U jiného.
a) Zakrývej; trestej!
b) Snášej!

81. Kacířství, viz i: „jinověrec!“ str. 295.
1. Pramen: pýcha; vášeň; dochází trestu.
2. Nenáviď ho; neobcuj s ním!
3. Obracuj: dobročiněním; láskou; bojováním!

82. Kadidlo, viz: „svátostniny 2!“

83. Kárání, viz i: „skutek milosrdný duchovní 1!“ str. 298.
1. Karateli neměj chybu sám!
2. Kárej!
a) Jest naší povinností.
b) Neboj se ani pronásledování!
c) Prospívá bližnímu.
3. Konej!
a) V čas.
b) Šetrně a laskavě!
4. Přijímej rád a ochotně!
5. Neuposlechnutí dochází trestu.

84. Katechismus. str. 302.
Obsahuje vše v sobě, proto v něm čítej a si ho važ!

85. Kázaní. str. 303.
1. Jen u některých nepůsobí; vůbec obracuje.
2. Připrav se na ně!
3. Slyš! str. 307.
a) Slyš rád a horlivě!
b) Slyš pozorně a uctivě!
c) Obracuj na sebe; žádným nepohrdej!
4. Zanedbání škodí.

86. Kazatel. str. 310.
1. Vlastnosti.
a) Buď horlivý! viz i: „kázaní!“
b) Buď neohrožený! viz i: „skutek milosrdný duchovní 1 b!“
2. Kaž jednoduše a životem!
3. Čerpej z pokory, lásky, modlitby, kříže!

87. Klanění se Bohu. str. 312.
Konej!

88. Kmotr, viz: „křest 8., biřmování 5!“

89. Kněz, viz i: „duchovní!“ str. 313.
1. Jeho důstojnost.
2. Hodný jest.
a) horlivý,
b) obětovný,
c) smířlivý,
d) o literaturu pečlivý,
e) nezištný a nábožný.
3. Proto ho:
a) Cti!
b) Poslouchej o podporuj ho!
c) Modli se zaň i za nehodného!
4. Coelibát jest potřebný. str. 320.
5. Zneuctívání a pronásledování dochází trestu.

90. Kněžství co svátost str. 323.
1. Ač důstojné jest těžké.
2. Kněžství nalezneš u všech národův.
3. Připrav se na ně!
4. Posvěcuje; vtiskuje nezrušitelné znamení.

91. Kniha, viz: „čtení“. str. 126!

92. Knihovna, viz: „čtení 2. a!“. str. 127.

93. Kometa, viz: „pověra! 5“ str 854.

94. Kouření, viz: „vyražení 7!“

95. Krádež, viz i: „statek nespravedlivý!“ str. 325.
1. Jest hřích; nedědí.
2. Varuj se i malé; těžko se jí odvyká.
3. Škodnost. str. 326.
a) Prozrazuje se.
b) Vymlouvá se.
c) Tresty světské a církevní.
d) Škodí si; vede k samovraždě.
4. Proto: str. 332.
a) Varuj se jí!
b) Zamezuj a trestej záhy!
c) Varuj se i lesní a pytláctví!

96. Krása. str. 333.
1. Ji měli.
2. Omamuje; vydobývá přízně, ač jest marná a pomíjitelná.
3. Bývá původkyně nehod a hříchu.
4. Ještě nebezpečna, měj se před ní na pozoru!

97. Křest. str. 335.
1. Historicky; kdo ji uděluje a komu se uděluje.
a) Historicky.
b) Z potřeby může každý člověk křtíti.
c) Uděluje se pohanům, dětem.
2. Jest potřebný. str. 337.
3. Způsob: vody; žádosti; krve.
4. Účinek: str. 338.
a) Ospravedlňuje; obnovuje; oblažuje.

b) Otvírá nebe; činí dědici nebeskými.
c) Činí dítky Božími a bratřími mezi sebou.
d) Vtiskuje nezrušitelné znamení.
e) Uděluje i dar uzdravování nemocných; prospívá i tělu.
5. Kmotrovství. str 342.
a) Vol si zbožné!
b) Kmotrovství nezamítej!
6. Slib nezruš; obnovuj! str. 343.
7. Křest.
a) Nezanedbej; upřímně po něm touži!
b) Nevinnost zachovej!
c) Važ si ho; buď zaň vděčen!

98. Křesťan. str. 346.
1. Původ a vznešenost toho jmena.
2. Pravý jest:
a) Opravdu šťasten.
b) Jest Bohu vděčen a jmena toho hoden.
c) Jmeno své vyznává a jím se chlubí.
d) Pamatuje na své povinnosti.
e) Dává i život za Krista; viz i: „stálost v dobrém; láska k Bohu; mučenictví!"
3. Špatný škodí.

99. Křesťanství, viz i: „Církev!" str. 350.
1. Jest původu Božského a proto i slavně zvítězilo, anoť ušlechťuje.
2. Pronásledovatelé bídně zahynuli.
3. Rozšiřuj, viz i: „Církev; horlivost o rozšíření Církve!"

100. Křivda, viz i: „skutek milosrdný duchovní; tichost; trpělivost!"
1. Snášej; jestiť ctnost vznešená.
2. Odpusť jí, viz i: „smířlivost!"
3. Učiněnou naprav!

101. Kříž, viz i: „umučení Páně!" str. 354.
1. Jeho předobrazení; užívání; kříž Kristův.
2. Jest největší poklad; mocný v boji.
3. Prospívá. str. 356.
a) Vede k polepšení; viz i: „umučení Páně 2 a!"
b) Sílí v pokušení; utrpení; smrti viz i: „umučení Páně 2 d; 2 e!"
c) Podává učenost; lásku ku Kristu.
4. Chovej se!
a) Stav ho!
b) Cti v něm!
c) Cti ho!
d) Haj ho! na něm zemřeli.

102. Kříže znamení. str. 361.
1. Jest v katolické Církvi všeobecné: proto nestyď se za ně; užívej ho!
2. Jest mocné:
a) V pokušení.
b) Vyhání pýchu a ďábly.
c) Pozdravuje nemocné; křísí mrtvé.
d) Prospívá v boji.
e) Ničí oheň a jed.
f) Pomáhá i v jiných nehodách.

103. Křížová cesta str. 365.
1. Původce a následovník.

104. Lakomství. str. 365.
1. Dopustili se ho; každému jest vrozeno.
2. Vlastnosti.
a) Jest hnusné a pošetilé; lakotí pro jiné.
b) Jest nenasytné.
3. Počíná si. str. 368.
a) Jest špinavé.
b) Nepřeje ani sobě ani jiným.
c) Nečiní nic dobrého.
4. Škodí si: str. 370.
a) na jmění.
b) Vede ku krádeži a zradě.
c) Vede k ukrutnosti a vraždě.
d) Zůstává i v smrti.
5. Dochází trestu. str. 375.
6. Proto: str. 377.
a) Varuj a vzdej se ho!
b) Zamezuj!

105. Láska k Bohu str. 378.
1. Co za ctnost.
a) Zahrnuje v sobě všecka přikázaní.
b) Každý ji míti může; jest Bohu milá.
2. Jeví se:
a) Vzdává se světa; jest nezištná.
b) Jeví se slovem i skutkem.
c) Varuje se hříchu; ráda trpí, ba prosí i o utrpení.
d) Obětuje za Boha i život; viz i: „stálost v dobrém; víra!"
3. Oblažuje. str. 381.
4. Budiž:
a) dokonalá;
b) nade všecko;
c) vroucí!
5. Proto:
a) Pros o ni!
b) Vzbuzuj ji!

106. Láska k bližnímu, viz i: „útrpnost; skutek milosrdný; nepřítel!“
1. Jest naše povinnost.
2. Měj ji!
3. Prospívá: str. 389.
a) v bídě;
b) v nebezpečí života;
c) v nebezpečí utonutí;
d) v nebezpečí ohně.

107. Láska k sobě; viz i: „chlouba; chvála!“ str. 394.
1. Škodí; vede k hříchu; hubí dobré skutky.
2. Varuj se jí!

108. Lenost, viz: „zahálka!“

109. Lest. str. 396.
1. Dopustili se jí; jest hanebná.
2. Škodí sobě i jiným.
3. Ví si pomoci.
4. Kdy jest dovolena.

110. Lež. str. 398.
1. Pramen, ohavnost.
a) Dopustili se, pramen jest sobectví.
b) Opovržení jest hodná a křesťana nedůstojná.
2. Škodí:
a) sobě i jiným.
b) Dochází trestu; ji trestali.
3. Nelži ani v mysli; ani z dobrého úmyslu; ani v žertu! str. 401.
4. Proto:
a) Varuj se jí i malé!
b) Nenáviď; vyznej se z ní!

111. Lichotenství, viz i: „chvála od jiných!“ str. 404.
1. Jaké jest:
a) Dopustili se ho; jest hanebné.
b) Jest směšné; přehání.
2. Škodí; dochází trestu.
3. Proto:
a) Boj se ho a nenáviď!
b) Neslyš ho a nevěř mu!

112. Lichva, viz i: „čtvero hříchů do nebe volajících, 3!“ str. 407.
1. Dopustili se; jest hřích do nebe volající.
2. Jest necitelná a vymyšlující.
3. Dochází trestu.
4. Varuj a vzdej se jí; zamezuj!

113. Litanie, viz: „Maria III. 1. e), modlitba 2. j!“.

114. Lítost, viz i: „pokání co ctnost; mrtvení se!“
1. Přirozená a zevnější jen nepostačí. str. 410.
2. Její potřebnost a vlastnosti.
a) Jest potřebná.
b) Jest dar Boží; pros o ni a ji vzbuzuj!
c) Jest skroušená; vyznává se.
d) Jest vroucí; nade všecko.
3. Blaží; prospívá; jest dar Boží.
4. Měj ji!

115. Lhostejnost ve víře, viz: „zahálka duševní!“

116. Loterie, viz: „pověra B 6.; vyražení! 8.“

117. Macocha, viz: „rodiče C; děti A 4!“

118. Manželství. str. 416.
1. Původ; nerozlučitelnost; obřady.
a) Jest původu Božského; svaté; nerozlučitelné; co u protestantů?
b) Obřady; historicky.
2. Volba. str. 418
a) Ptej se Boha o radu; s nevěrcem nevstupuj!
b) Varuj se pokrevenství a smíšeného; škodíť.
c) Hleď i na jmění, avšak s mírou!
d) Nehleď na bohatstvo a krásu!
e) Hleď na ctnost a náklonnost!
f) Nezhřeš dříve; nevstupuj proti vůli rodičův!
3. Příprava. str. 424.
a) Další. Varuj se hříšného obcování!
b) Užší. Modli se; přijmi sv. svátosti, v den sňatku čiň dobře!
4. Manželství. str. 425.
a) Ono má nepříjemnosti, blaží; mnohému jest potřebné.
b) Špatné jest nešťastné.
5. Hodní se. str. 426.
a) Milují.
b) Povzbuzují se k dobrému; jsou svorni.
c) Neopouštějí se.
d) Zachovávají čistotu manželskou mnozí i ustavičnou.
6. Manžel hodný. str. 430.
a) Hledí manželku obrátiti.
b) Zlou trpělivě snáší.
c) V hřích nesvolí.
d) Ztrátu trpělivě nese.

7. Manželka hodná. str. 432.
a) Jest poslušná.
b) Jest věrná.
c) Jest trpělivá.
d) Modlí se za manžela.
e) Obracuje k pravé víře, ku ctnosti.
f) Dává zaň i život.
8. Žarlivosti co velmi škodné se varujte! viz: „žárlivost!“

119. Maria. str. 438.
I. Její bytost.
1. Jest bez hříchu prvotního počata.
2. Jest Matka Boží; odpůrcové.
3. Povždy zůstala pannou.
4. Jest jen tvor, ač Matka požehnaná.
II. Její moc: str. 440.
1. Matka naše; Matka milosrdenství.
2. Jest uzdravení nemocných.
3. Jest útočiště hříšníkův.
4. Jest potěšení zarmoucených
a) v bídě; nouzi; nebezpečí života;
b) v pokušení, zvláště proti čistotě.
c) Jest útočiště neplodných.
d) Jest útočiště umírajících.
5. Jest pomocnice křesťanův.
III. Úcta její jest prastará; ctímet Jí Krista. str. 454.
1. Ctíme Ji modlitbou vůbec.
a) Modlitbou: Zdrávas Maria.
b) Modlitbou: Zdrávas Královno.
c) Modlitbou: Anděl Páně.
d) Ctíme Ji litaniemi.
e) Církevními hodinkami.
f) Pobožností májovou.
j) Bratrstvem.
h) Růžencem; viz: „růženec!“
2. Ctíme Ji návštěvou v kostele.
3. Ctíme Ji poutí.
4. Ctíme Ji svěcením svátkův.
5. Ctíme Ji dobrými skutky; almužnou; postem.
6. Ctíme Ji stavěním chrámů.
7. Ctíme Ji obrazy; škapulířem.
8. Ctíme Ji spisy.
IV. Proto: str. 467
1. Nezarmucuj Ji hříchem!
2. Miluj Ji!
3. Vzývej Ji!
4. Následuj Ji!

120. Maria jmeno. str. 469.
1. Jest sladké a mocné zvláště v smrti.
2. Cti a vzývej!

121. Marnivost. str. 470.
1. Jeví se v titěrnostech; jest směšná a škodná; rozhazuje.
2. Neblaží; dochází trestu.
3. Tudíž:
a) Varuj se jí!
b) Zamezuj i u jiných!

122. Marnotratnost. str. 473.
1. Jeví se:
a) rozhazuje.
b) Jest lehkomyslná; neblaží.
2. Škodí
a) Vede k chudobě.
b) Svádí k podvodu; vraždě.
c) Vede k zoufalství; samovraždě.
d) Dochází trestu.
3. Varuj se jí!

123. Masopust, viz: „vyražení 9!“

124. Matka, viz: „rodiče 4!“

125. Milosrdnost, viz i: „nepřítel, smířlivost!“ str. 481.
1. Prospívá sobě i jiným.
2. Konej ji!

126. Milost Boží. str. 485.
1. Jest potřebná; žádá prázdné srdce a spolupůsobení.
2. Shovívá; podivně působí; zvláště obracuje hříšníky.

127. Mládí. str. 493.
1. Použij; nespolehej na ně!
2. Žili ctnostně; jiní nešlechetně.

128. Mlčelivost, viz i: „smysly 3.; jazyk!“ str. 494.
1. Těžko se vydobývá, ukazuje ale ducha.
2. Prospívá.
3. Měj ji!

129. Modlářství. str. 497.
1. Dopustili se; jeho původ.
2. Jest pošetilé, podvodné, ukrutné; dochází trestu.
3. Varuj se ho; zamezuj!

130. Modlitba. str. 500.
1. Jest rozmluva s Bohem; vespolná páska; opravdu těžká.
2. Způsob. str. 501.
a) Jest vnitřní.
b) Jest zevnitřní, s obřady spojená.
c) Spojena budiž se životem; prací, viz i: „pracovitost!“
d) Rozjímání. str. 502.
aa) Prospívá.
bb) Konej ho!

e) Střelní modlitba.
f) Cvičení duchovní.
j) Litanie.
3. Cíl. str. 505.
a) Chvála Boha.
b) Díkůčinění; viz i: „vděk k Bohu!“
c) Prosba.
4. Předmět. str. 507.
a) Nepros o věci hříšné a malicherné!
b) Konej za sebe, své spasení!
c) Konej za jiné; prospívá.
5. Místo. str. 509.
a) Všude, zvláště v samotě.
b) V kostele.
6. Čas. str. 510.
a) Vždy.
b) Počínaje něco.
c) Ráno.
d) Večer prospívá.
e) Před jídlem a po jídle; prospívat jest naše povinnost.
f) V bídě a utrpení.
j) V pokušení, viz i: „pokušení!“
7. Její potřebnost a povinnost. str. 518.
Proto ji
a) nezanedbej!
b) Miluj!
8. Její moc a užitek. str. 520.
a) Dochází vyslyšení.
b) Sílí; naplňuje slastí, ač ji vždy nežádej!
c) Odporučuj se modlitbě jiných!
d) I nevyslyšení prospívá.
9. Vlastnosti. str. 524.
a) Připrav se!
b) Budiž pokorná a kajicná!
c) Budiž prostá!
d) Budiž pobožná!
e) Budiž vroucí!
f) Odevzdej se do vůle Boží!
j) Budiž důvěrná! viz i: „důvěra v Boha!“
h) Budiž vytrvalá!
ch) Konej se ve jmenu Pána Ježíše!
10. Vady.
Varuj se: vychloubání; roztržitosti; ospalosti!

131. Modlitba Páně. str. 530.
1. Její vznešenost a mocnost.
a) Jest vznešená a slastiplná.
b) Jest mocná.
c) Proto znej ji a modli se zbožně!
2. Předmluva. str. 535.
a) Otče náš! sílí.
b) Jenž si v nebesích! těší, viz i: „nebe!“
3. Jednotlivé prosby. str. 537.
a) První; viz i: „modlitba co chvála; jmeno Boží; horlivost; rouhání; přísaha; proklínání!“
b) Druhá; viz i: „Církev; hříšník; spasení!“
c) Třetí; viz i: „vůle Boží odevzdanost do vůle Boží; důvěra v Boha!“
d) Čtvrtá; viz i: pokrm; pracovitost; šetrnost; střídmost; almužna!
e) Pátá; viz i: „nepřítel; smířlivost; milosrdnost!“
f) Šestá; viz i: „pokušení; myšlení zlá; příležitost zlá!“
j) Sedmá; viz i: „hřích!“
4. Amen.

132. Moudrost. str. 539.
1. Pravá.
a) Měli ji; jen ve víře nalezneš.
b) Pramen jest: láska k Bohu; modlitba; vede k pokoře.
c) Pros o ni; hledej; uč jí jiné!
2. Světská; ví si pomoci; prospívá.

133. Mrtvení se, viz i: „pokání co ctnost; půst; smysly; zapírání sebe; střídmost!“ str. 541.
1. Musí míti v duši základ; duševní jest vznešenější.
2. Prospívá, avšak nepřeháněj!
3. Konej rozličným spůsobem!

134. Msta, viz i: „nepřítel!“ str. 547.
1. Jest ohavnost
a) Jest neukrotitelná; ji vyhledávali.
b) Křesťana jest nedůstojná; i zvířata ji jeví.
2. Škodí:
a) sobě.
b) Škodí jinému na jmění; životě; duši.
3. Tudíž
a) Odstraň; varuj se jí!
b) Msti se šlechetně!

135. Mše sv. str. 556.
1. Historický původ; již apoštolé ji přinášeli; ani protestanté ji upříti nemohou; ve vězení ji četli.
2. Kristus se v ví proměňuje; jí Krista nejvíce ctíme.
3. Přináší se ze zvláštní potřeby; za zemřelé; viz i: „zemřelí 2. b!“
4. Při ní přisluhovali; štipendia dávali.

5. Prospívá. str. 558.
a) Sílí; jest pramen milosti.
b) Prospívá v bídě na jmění.
c) Sílí v pokušení; vede k pokání.
6. Čti!
a) Připrav se; čti často!
b) Čti zbožně!
7. Slyš!
a) Připrav se; slyš celou!
b) Slyš často!
c) Slyš uctivě a nábožně!
8. Rouhání dochází trestu; viz: „rouhání 4. f!“

136. Mučenictví. str. 562.
1. Bylo časté a kruté.
2. Rádi ho postoupili; viz i: „stálost v dobrém; víra!“
3. Nevyhledávej ho!

137. Myšlení a žádost zlá. str. 564.
1. Každý jim jest podroben; prospívají; je zkrotili; jim podlehli.
2. Prostředky:
a) bdělost; odpor; útěk;
b) mrtvení se; pracovitost; půst;
c) bázeň Boží; rozjímání; modlitba.

138. Náboženství, viz i: „víra!“ str. 567.
1. Zjevené; katolické pravé.
a) Zjevené jest nám potřebné; nalezneš ho vůbec u všech národův; pohanské marné jest.
b) Není každé pravé, jen katolické.
2. Jeho cena.
a) Blaží.
b) Jest pravé umění; uč se mu; jen nevědomec ho tupí.
3. Rozšiřuj ho!

139. Nábožnost. str. 569.
1. Nemiluje zasmušilost; ctí každého.
2. Prospívá sobě i jiným.
3. Proto
a) Měj ji!
b) Cvič se v ní; cti i u jiného!

140. Naděje křesťanská. str. 575.
1. Budiž pevná!
2. S ní pracuj! nesklame tě.
3. Sílí v utrpení i smrti; viz i: „nebe!“
4. Měj ji! viz i: „důvěra v Boha!“
5. Marné se varuj; lidí vystříhej!

141. Návyk. str. 577.
1. Vůbec jest mocný.
2. Zlý.
a) Byli mu oddáni; jest zhoubný.
b) Pomalu a chtě se ho vzdáš.
c) I po vzdání se ho bdi!

142. Nebe. str. 579.
1. Pojmenování a co za místo.
a) Jest místo vznešené a blažené.
b) Jest náš cíl naše vlast.
c) Patří na Boha; tam vzati jsou.
2. Každý ho cestou rozdílnou dosáhnouti může.
3. Proto
a) Měj na mysli; touži po něm!
b) Sílit v utrpení i smrti.

143. Neděle. str. 586.
1. Původ; obraz.
2. Svěť
a) Příkaz světský.
b) Varuj se těžké práce; radovánek!
aa) Kdy těžká práce dovolena?
c) Navštěvuj kostel; modli se; čiň dobře!
d) Pro svěcení dali i život.
3. Svěcení prospívá i časně. str. 592.
4. Nesvěcení dochází trestu.

144. Nemilosrdnost. str. 595.
1. Dopustili se jí; jest Bohu nemilá a necitelná.
2. Varuj se jí!
3. Dochází trestu.

145. Nemoc. str. 599.
1. Jsou rozličné; také trest Boží.
2. Prospívá i nemoc; i pohled na ni.
3. V ní se neopouštějte; pohlížej na nemocné; s mrzákem měj útrpnost!
4. Snášej:
a) trpělivě a rád;
b) odevzdaně do vůle Boží.
c) Buď připraven na smrt!
d) Po ní děkuj Bohu!

146. Neohroženost, viz: „duše 2. c!“

147. Neopatrnost, viz: „opatrnost 3!“

148. Neposlušnost. str. 609.
Dochází trestu.

149. Nepřítel. str 610.
1. Jest velké zlo; nevěř mu! milovati ho, šlechtí.
2. Chovej se k němu!
a) Odpusť mu! viz i: „smířlivost; milosrdnost!“
b) Modli se zaň!
c) Čiň mu dobře!
d) Získej láskou!

150. Nesmrtelnost, viz: „duše 2. b!“

151. Nespravedlnost. str. 622.
1. Hájili jí a dopustili se jí.
2. Varuj se jí; zamezuj i u jiných!
3. Dochází trestu.

152. Neštěstí. str. 624.
1. Kdy opravdové? na každého a všude čeká.
2. Prospívá spasení.
3. Počínej si!
   a) Těš se v něm; nezmalomyslni!
   b) Uteč se k Bohu!
   c) Snášej trpělivě!

153. Nevděk. str. 629.
A) K Bohu. Dopustili se ho; jeví se hříchy.
B) K lidem.
1. Jest hanebný; odplata světa; viz i: „přízeň!“
2. Bolí velmi, avšak nedbej naň!
3. Dochází trestu.

154. Nevěra. str. 634.
1. Druhy.
2. Příčiny: pýcha; zaslepenost.
3. Jest pošetilá a pověrečná.
4. Škodí sobě i jiným.
5. Dochází trestu.

155 Obcování svatých, viz i: „modlitba 4. c; 8. c!“ str. 639.
Prospívá nám i jiným.

156. Obraz, viz i: „kříž!“ str. 640.
1. Užívali ho pohané, židé, křesťané.
2. Chování se k němu.
   a) Jemu se neklaníme.
   b) Cti ho a úctu haj!
3. Prospívá.
   a) Povzbuzuje k zbožnosti a cnosti.
   b) Vede k polepšení.
   c) Sílí v pokušení a utrpení.
4. Nepřátelé.
   a) Obrazoborci byli.
   b) Neúcta dochází trestu; viz i: „rouhání 4. ch!“
5. Špatný škodí; netrp ho!

157. Obřady, viz i: „svátosti jednotlivé!“ str. 648.
1. Jsou potřebné, jímají; cti je!
2. Oděv; prospívá.
3. Popel; užíval se.
4. Světlo; užívalo se.
5. Hudba a zpěv.
   a) Užívaly se.
   b) Prospívá.
   c) Konej zbožně!
   d) Alleluja.

158. Obžerství. str. 654.
1. Jest hanebné; Církev ho trestala.
2. Škodí duši, tělu, jmění.
3. Varuj se ho! viz i: „střídmost!“

159. Oči, viz: „smysly 4!“

160. Očistec, viz i: „zemřelí!“ str. 655.
1. Jest; dokazují: pohané, Písmo sv., tradice, odpadlíci.
2. Jaké místo.
   a) Jsou v něm muky strašné.
   b) Málo kdo mu ujde.
3. Pomáhej dušičkám; pamatuj i na sebe!
4. Původ svátku: všech věrných zemřelých.

161. Odevzdanost do vůle Boží. str. 659.
1. Jest jádro ctnosti; budiž úplná!
2. Prospívá nám i jiným.
3. Měj ji!

162. Oděv. str. 663.
1. Vady při něm.
   a) Na něm jen nezáleží; neměj mnoho!
   b) Varuj se tu nádhery; marnivost! viz i: „marnivost 3 a!“
   c) Varuj se necudného!
2. Jaký má býti.
   a) Nos oděv slušný a čistý!
   b) Nos jednoduchý!

163. Oděv církevní, viz: „obřady 2!“

164. Odpadlictví. str. 666.
1. Příčina: smyslnost, pýcha, lakomství.
2. Jest opovržení hodno; neobcuj s ním!
3. Dochází trestu.
4. Proto
   a) Varuj se ho!
   b) Dopustiv se ho, napravse!

165. Odprošení. str. 672.
1. Jest potřebné co část pokání.
2. Ctí nás a prospívá nám.

166. Odpustky. str. 674.
1. Jich čas a druhy.
2. Prospívají živým i mrtvým.
3. Použí; rouhač dochází trestu.

167. Olej, viz: „svátostniny 3!“

168. Oltář, viz: „chrám 6. a!“

169. Oltářní svátost. str. 676.
1. Jest svátost; Kristus v ní jest opravdově přítomen.
2. Prospívá:
   a) v tělesných nehodách;
   b) v pokušení; vede k obrácení.
   c) Jest pramen lásky a milosti Boží.
3. Úcta.
   a) Její úcta jest prastará; nedej ji poškvrniti!
   b) Cti; navštěvuj; koř se Jí!
4. Klaň se Jí, když se k nemocnému nese.
5. Boží Tělo; původ; súčastni se, jestiť dojemný.
6. Čtyřicetihodinná pobožnost; beř podílu!

170. Omluva. str. 687.
1. Jest následek hříchu, ač nepodstatná.
2. Nehledej ji!

171. Opatrnost. str. 688.
1. Jest potřebná.
2. Prospívá sobě i jiným.
3. Neopatrnost škodí.
4. Opatrnost měj!

172. Opilství. str. 695.
1. Jeho ohavnost.
   a) Jest hanebné a nenasytné.
   b) Jest nenapravidelné snadno mu navykneš.
2. Trestalo a nenávidělo se.
3. Škodí
   a) Sobě.
      aa) Vede v záhubu.
      bb) Přivádí časnou smrt.
      cc) Vede k žvavosti a smilstvu.
      dd) Vede k zoufalství; samovraždě.
   b) Škodí jiným.
      aa) Dává pohoršení; uvrhuje v bídu.
      bb) Škodí a vraždí.
4. Proto
   a) Odvykej mu; vzdej se ho!
   b) V něm nejednej!
   c) Varuj se ho!
   d) Zamezuj i u jiných!

173. Ordalie, viz: „soud co trest Boží 3!“

174. Ostatky. str. 704.
1. Je ctili: pohané, židé, křesťané ba i protestanté.
2. Jich moc:
   a) Uzdravují nemocné.
   b) Křísí mrtvé.
   c) Chrání před morem a v bídě.
   d) Pomáhají ve válce.
   e) Vedou k polepšení.

175 Otroctví. str. 710.
1. Původ a stav.
2. Z otroctví vysvobozuj! viz i: skutek milosrdný tělesný 6. b!“

176. Papež. str. 713.
1. Jeho odznaky; kolik; jest břímě.
2. Papežův zásluhy.
3. Jeho primát uznáván vždy, i od protestantův a bludařův.
4. Proto
   a) Cti ho!
   b) Poslouchej ho!
5. Jeho nepřátelé došli trestu; viz i: „rouhání 4. i!“

177. Panictví, viz: „čistota!“

178. Pečeť zpovědní, viz: „pokání co svátost 4. d!“

179. Peklo. str. 719.
1. Co za místo.
   a) Jest.
   b) Jest místo trápení.
   c) Trvá věčně; trest tu rozdílný.
2. Pomněnka prospívá.
   a) Pamatuj a boj se ho!
   b) Vedeť k polepšení.
   c) Chrání od hříchu a rozkoše.
   d) Sílí v utrpení a pokušení.
3. Rouhání dochází trestu.

180. Penízky, viz: „svatostniny 4 a!“

181. Pilnost, viz: „pracovitost!“

182. Písmo sv, str. 725.
1. Jeho vznešenost a těžkost.
   a) Jest kniha vznešená.
   b) Nemůžeš sám si ho vykládati; jen Církev sv., která ho neporušené zachovává.
2. Čtení a slyšení prospívá. str. 727.
   a) Utvrzuje v ctnosti; vede k štěstí.
   b) Obracuje.
   c) Sílí v zármutku; v bídě těla i duše.
3. Čti ho:
   a) Pilně!
   b) Čti s úctou a zbožností!
   c) Čti rozumě; nepřekrucuj!
4. Dále.
   a) Znej ho!
   b) Slyš úctivé; řiď se dle něho!
5. Zaopatři si ho; cti a měj v úctivosti!
6. Zneuctění dochází trestu.

183. Pobožnost čtyřicetihodinová, viz: „oltářní svátost 6.!“

184 Pobožnost májová, viz: „Maria III. 1. j!“

185. Pobožnůstkářství, viz: „pokrytství!“

186. Poctivost. str. 733.
1. Šlechtí; jí se vyznamenali.
2. Prospívá již časně.

187. Poddaný. str. 744.
1. Hodný jest:
   a) Uctivý a poslušný.
      aa) Ve zlém neposloucha.
   b) Jest věrný.
   c) Obětuje jmění i život.
   d) Vládce miluje; modlí se zaň; platí rád daně.
2. Zlý reptá; dochází trestu.

188. Podezření viz i: „soud lidský; soudlivost!“ str. 749.
1. Bývá křivé.
2. Škodí jiným.
3 Varuj se ho; snášej trpělivě!

189. Podvod str. 754.
1. Dopustili se; jest hanebný.
1. Přichází na jevo.
3. Dochází trestu.
4. Varuj se ho sám; netrp, trestej i u jiných!

190. Pohané, viz i: „modlářství!“ str. 758.
1. Klesli hluboko; neupokojuje, ač mají přirozený zákon.
2. Hleďje obrátiti, viz i: „horlivost!“

191. Pohoršení, viz i: „příklad zlý!“ str. 759.
1. Dali a došli trestu.
2 Těžko se napraví; škodí velmi.
3. Proto:
   a) Boj se ho; varuj!
   b) Dané naprav!
   c) Zamezuj ho!
   d) Na farisejské nedbej!

192. Pohostinství, viz: „skutek milosrdný tělesný III.!“

193. Pohřeb str. 762.
1. Všude ho nalezneš ač rozdílně.
2. Jest dojemný; budiž jednoduchý!

194. Pokání co ctnost, viz i: „mrtvení se; půst!“ str. 765.
Konej rozličným spůsobem!

195. Pokání co polepšení, viz i: „milost Boží; hříšník!“ str. 767.
1. Původ:
   a) Jest dílo milosti Boží.
   b) Jest ovoce dobrých skutků; viz i: „almužna; skutek milosrdný!“ — Ovoce přímluvy; viz i: „modlitba; Maria; Svatí!“
2. K obrácení používá milost Boží:
   a) Horlivosti zbožných lidí; viz: „horlivost; hříšník; spasení jiných!“
   b) Dobrého příkladu; viz: „příklad dobrý!“
   c) Moci pravdy a rozjímání.
   d) Kázaní; sv. zpovědě, viz i: „kázaní; zpověď!“
   e) Zázraků a dobrodiní.
   f) Nehod; trestů; viz i: „neštěstí!“
3. Konej: blažíť!
4. Budiž trvalé a opravdové!
5. Neodkládej jím; škodíť; viz i: „hříchové proti Duchu sv. 1. 6.!“

196. Pokání co svátost. str. 772.
I. Jest svátost:
   a) Potřebná, mocná, obracuje.
   b) Prospívá.
      aa) Navracuje pokoj duše; blaží.
      bb) Prospívá i jiným.
II. Její částky. str. 775.
1. Zpytování svědomí; viz: „zpytování svědomí!“
2. Lítost viz: „lítost; pokání co ctnost, mrtvení se!“
3. Pravý úmysl, viz: úmysl co část pokání.“
4. Vyznání.
   a) Povždy se konalo i u pohanův.
   b) Jest potřebné, což i protestanté a nevěrci doznávají.
   c) Vyznej se!
      aa) Skroušeně a upřímně.
      bb) Krátce, avšak úplně i ze všedních hříchův.
      cc) Hříchu nezamlčuj ani z falešného studu!
      dd) Konej u jednoho zpovědníka!
   d) Pečeť zpovědní. str. 780.
      aa) Jest potřebná.
      bb) Zachovej knězi i věřící i smrtí!
   e) Veřejné konali.
   f) Zpověď generální. str. 783.
      aa) Konali v rozličných příhodách života.
      bb) Jest potřebná a prospěšná.
5. Dosti učinění, viz: „dostiučinění!“
III. Konej!
   a) Alespoň v čas velkonoční.
   b) Před nebezpečím.
   c) Často.
   d) Neodkládej jím!

4. Rouhání dochází trestu, viz: „rouhání 4 e!“

197. Pokoj, viz i: „svornost; různice!“ str. 787.

I. Pokoj domácí.
1. Jeho vznešenost; prostředky.
a) Jest Bohu milý; pochází z lásky k Bohu.
b) Blaží.
c) Prostředek; trpělivost; sousedé.
2. Proto:
a) Miluj ho!
b) Zachovej ho!
c) Rozšiřuj!

II. Pokoj zemský. str. 789.
1. Prospívá; miluj ho!
2. Zachovej ho!
3. Pros oň; děkuj zaň!

III. Pokoj srdce.
Oblažuje; viz i: „svědomí dobré!“

198. Pokora. str. 791.
1. Její potřebnost; základ ctností.
a) Jest potřebná.
b) Jest základ všech ctností; bez ní není ctnosti.
2. Prospívá; Bohu jest milá; šlechtí; i časně prospívá.
3. Prostředky.
a) Neštiť se jí; cvič se v ní!
b) Rozjímej své slabosti; modli se!
4. Jeví se.
a) Poslouchá; jest trpělivá.
b) Ponižuje se.
c) Utíká před chválou a důstojenstvím; viz i: „chvála; důstojenství!“
d) Ukazuje se i v smrti.
5. Měj ji!

199. Pokrm. str. 802.
1. Naň mnoho nepřijde.
a) Nedbej naň mnoho!
b) Příliš oň nepečuj; za každý Bohu děkuj!
2. Práce a hlad ho koření.
3. Užívej!
a) Jednoduchého.
b) Střídmě; viz i: „střídmost!“
4. Varuj se mlsnosti; lahůdek!
5. Pohrdání jím dochází trestu!

200. Pokrytství. str. 805.
1. Dopustili se ho; jest hanebné.
2. Škodí sobě i jiným.
3. Varuj se ho; odlož; zamezuj!

201. Pokušení. str. 808.
1. Každý; všude a vždy mu jest podroben.
2. Jest potřebné; prospěšné; záslužné.
3. Prostředky:
a) Odpor a záhý boj.
b) Pokoř se; uteč!
c) Pracuj; mrtvi se! viz i: „mrtvení!“
d) Důvěřuj v Boha!
e) Modli se; mysli na Boha!
f) Pamatuj na smrt; peklo!
4. Proto:
a) Varuj se ho!
b) Nesvol!

202. Polepšení se, viz: „pokání co polepšení!“

203. Popel, viz: „obřady 3; svátostniny 4!“

204. Pomazání, svátost. str. 816.
1. Historicky; častěji se může přijmouti.
2. Prospívá.
a) Sílí duši; zahání bázeň před smrtí.
b) Uzdravuje i tělo.
3. Tudíž:
a) Touži po něm!
b) Přijmi! viz i: „smrt 6 b!“
aa) Záhy.
bb) Rád a veřejně.
cc) Kajicně.
dd) Uctivě a zbožně.
4. Netup ho! viz i: „rouhání 4 e!“

205. Pomluva. str. 821.
1. Její hanebnost a pramen.
a) Dopustili se; jest hanebná; nedá se napraviti.
b) Pochází ze závisti a zlého srdce.
2. Škodí:
a) Sobě časně i duši.
b) Škodí jiným.
3. Proto:
a) Varuj se jí; znej sebe!
b) Učiněnou odvolej!
c) Snášej trpělivě; vycházíť na jevo!
d) Nedbej na ni!
e) Neslyš ji!
f) Netrp ji a trestej!

206. Poslušnost, viz i: „rada evandělická!“ str. 828.
1. Jest ctnost vznešená.
2. Jaká dovolená.
a) Boha zcela poslouchej; hříšné se varuj!

b) Lidská nebudiž proti Božské! viz i: „bázeň vůbec 3!“
3. Prospívá časně i věčně.
4. Poslouchej rád a hned!

207. Posměch, viz i: „hana!“ str. 834.
1. Dopustili se ho; jest hanebný!
2. Dochází trestu.
3. Chovej se v něm!
a) Snášej trpělivě!
b) Čiň zaň dobře!

208. Pouť. str. 838.
1. Povždy u všech národů se konala.
2. Konali ji.
a) Do Jerusaléma.
b) Do Říma.
c) Do jiných míst.
3. Konej!
a) Zbožně; horlivě.
b) Polepši se!
4. Prospívá.
5. Nezneužívej!

209. Pověra. str. 842.

A) Vůbec.

1. Co jest? dopustili se jí.
2. Jest hřích hnusný.
a) Jest ohavná a pošetilá.
b) Jest ukrutná.
3. Příčina: nevěra; nevědomost; zkaženost; podvod; bázlivost.
4. Škodí tělu i duši; bývá nenapravitelná.
5. Opovrhuj a zamezuj! i církev zapovídá.

B) Zvláštní druhy. str. 848.

1. Astrologie.
Jest pošetilá a klamná; škodí.
2. Čarování. str. 849.
a) Jest pošetilé.
b) Jest ukrutné.
c) Varuj se ho; zamezuj!
3. Víra v duchy str. 852.
Škodí; podvádí.
4. Hádání. str. 853.
a) Jest pošetilé a klamné.
b) Škodí; nedbej na ně!
5. Kometa. Značí prý neštěstí. str. 854.
6. Loterie, viz i: „sen; vyražení 8!“
Jest pošetilá a škodná.
7. Nemocných léčení. str. 854.
Jest pošetilé; škodí; zamezuj!
8. Víra v strašidla. str. 856.
a) Jest směšná.
b) Příčina: bázeň; podvod; nestřídmost.
9. Zlatodějství; poklady. str. 859.
Jest pošetilé a podvodné.

210. Povinnost. str. 860.
Konej věrně a svědomitě!

211. Povolání. str. 862.
1. Vol si ho s Bohem; následuj ho!
2. Zastávej horlivě i smrtí! viz i: „povinnost!“

212. Pozdravování, viz: „zdvořilost!“

213. Poznání sebe, viz i: „zpytování svědomí!“ str. 863.
1. Jest těžké, ač potřebné.
2. Prospívá.
3. Pros o ně; pečuj a měj!

214. Pracovitost. str. 865.
1. Její povinnost a potřebnost.
a) Jest naše povinnost.
b) Jest potřebná.
2. Prospívá.
a) Časně.
b) Duši.
3. Konej!
a) Vždy s Bohem a pro Boha! viz i: „úmysl!“
b) Miluj vždy i ve stáří!

215. Pravda. str. 872.
1. Jest vznešená, ač bývá pronásledována.
2. Dovoleno, časem ji zamlčeti.
3. Prospívá.
4. Tudíž:
a) Ji hledej!
b) Miluj ji!
c) Mluv neohroženě; dané slovo drž!

216. Procesí. str. 877.
1. Čas a spůsob.
a) Povždy se konalo.
b) Konej i ty zbožně!
2. Prospívá v bídě a nouzi.
3. Původ procesí o křížových dnech a na den sv. Marka.

217. Proklínání, zařikání se. str. 879.
1. Jeho hanebnost a trestuhodnost.
a) Ačkoliv se ho užívalo, jest hříšné.
b) Dochází trestu.
2. Proto:
a) Varuj se ho!
b) Máť zvláště rodičův smutné následky.

c) Odlož!
d) Neslyš; marného se neboj!
e) Zamezuj ho!

218. Proroctví, viz: „Duch sv. 3 e!“

219. Prozřetelnost Boží. str. 885.
1. Jest; důvěřuj.!
   a) Jest.
   b) Důvěřuj Jí! viz i: „důvěra v Boha!“
2. Působí podivuhodně.
   a) Vede osud náš.
   b) Pomáhá v bídě.
   c) Zachovává život náš.
   d) Obrací; viz i: „milost Boží!“

220. Přátelství. str. 895.
1. Pravé.
   a) Těžko ale přece ho nalezneš.
   b) Jest nad zlato.
   c) Zakládá se na ctnosti; pravé měli.
2. Prospívá.
   a) Duši.
   b) Blaží.
   c) V nozi, bídě neopouští.
   d) Důvěřuje; pro ně se mnoho učiní; ač v hříchu nesvolí.
3. Vol opatrně a zbožně; pravého si važ!
4. Špatné.
   a) Jen v štěstí trvá; v neštěstí opouští.
   b) Svádí; zrazuje.

221. Předsevzetí, viz: „úmysl!“

222. Představený. str. 903.
1. Byli povždy i hodní.
2. Volba čeledě.
   a) Čeleď vol si hodnou!
   b) Pros o ni Boha! docházíť odplaty.
3. Jeho povinnost.
   a) Čeleď miluj!
   b) Dávej jí dobrý příklad!
   c) Chovej se k ní vlídně!
   d) Pečuj o časné i věčné blaho!
4. Špatný; dochází trestu.

223. Přijímání. str. 908.
1. Spůsoba a spůsob.
2. Účinek závisí arci od přijímatele.
   a) Spojuje s Kristem; povzbuzuje k dobrému; chrání od hříchu.
   b) Naplňuje slastí.
   c) Sílí v utrpení; práci; boji.
   d) Posiluje i v smrti.
   e) Živí tělo.
   f) Uzdravuje i tělo.
3. Příprava:
   a) Touži po něm!
   b) Budiž pořádná!
   c) Měj i slušný oděv!
4. Přijímej: str. 913.
   a) Pokorně a skroušeně.
   b) Uctivě.
   c) Vroucně a zbožně.
   d) S vírou.
5. Po něm:
   a) Děkuj Bohu; mluv s Kristem!
   b) Varuj se žvavosti a vyražení!
6. Přijímej!
   a) Alespoň v čas velikonoční.
   b) Často.
   c) Duchovní prospívá.
   d) Važ si ho!
7. První. str. 917.
   a) Příprava budiž pilná a vroucí!
   b) Blaží.
   c) I rodiče beřte podílu!
8. Nehodné škodí; dochází trestu.

224. Přikázaní str. 921.
1. Vůbec. Plň dle ducha!
2. Boží, viz i: „vůle Boží!“ jsou krásná; plň je vždy věrně!
3. Církevní. Povždy se dávala, plň je!

225 Příklad. str. 924.
1. Vůbec. Působí mocně na jiné.
2. Dobrý.
   a) Prospívá velmi.
   b) Dávej ho!
   c) Následuj ho!
3. Zlý. Škodí; nenásleduj ho! viz i: „pohoršení!“

226. Příležitost zlá. str. 929.
1. Škodí velmi duši; spasení.
2. Proto:
   a) Varuj se jí!
   b) Mrtvi se; odstraň ji!

227. Přísaha. str. 933.
1. Její svatost; dovolenost, spůsob.
   a) Jest dovolená.
   b) Jest svatá i pohanům a zločincům.
   c) Zevnější spůsob.
   d) Drž ji!
2. Konej s rozmyslem!
   a) Nekonej lehkovážně! škodíť.
   b) Bojuj oproti!
3. Hříšnou:
   a) Nečiň!
   b) Nesplň!
4. Křivou:
   a) Konali.
   b) Trestali.

c) Dochází trestu.
d) Neskládej ji!
e) Zamezuj!

228. Přízeň lidská, viz i: „nevděk k lidem!“ str. 945.
1. Jest nestálá.
2. Nebaž po ní!

229. Půst. str. 947.
I. Vůbec.
1. Jeho užívání a prospěch:
a) Povždy se držel.
b) Prospívá:
aa) Duši.
bb) Tělu, zdraví; viz i: „střídmost!“
2. Zachovávej.
3. Posti se!
a) S duchem a pokorou, varuje se marnosti.
b) Spoj s modlitbou; prací; almužnou!
c) Ukrývej ho!
d) Nepřeháněj!
II. Církevní.
1. Druhy a tresty.
a) Druhy; nedržení jest neposlušnost.
b) Tresty církevní a světské.
c) Rouhače Bůh trestá.
2. Zachovávej!
3. Od něho osvobozuje:
a) Nouze; nemoc.
b) Pohostinství.
c) Dispens; varuj se ale pohoršení!

230. Pýcha. str. 963.
1. Kdo jí podroben, jak si počíná.
a) Každý jest jí podroben; bývá ukrutná.
b) Nadýmá se.
c) Jest pošetilá.
2. Škodí.
a) Dochází trestu.
b) Vede k nevěře; kacířství; samovraždě.
c) Vede k ohavnostem a zahynutí.
3. Prostředek.
a) Mysli na slabost svou!
b) Pozoruj ctnostné a Boha!

231 Pytláctví, viz: „krádež 4 c!“

232. Rada. str. 967.
I. Dobrá, viz i: „skutek milosrdný duchovní 3!“
1. Dali; prospívá.
2. Hledej u Boha a hodných lidí!
3. Řiď se dle ní!
4. Nepohrdej jí; škodíť.
II. Zlá.
1. Dali; dochází trestu, viz i: „devatero cizích hříchů 1!“
2. Na ni nedbej!

233. Rada evandělická. str. 971.
1. Rozuměj jí!
2. Druhy.
a) Dobrovolná čistota. Ji měli; viz i: „čistota; manželství 5 d!“ str. 972.
b) Dobrovolná chudoba. Ji měli; viz i: „chudoba!“ str. 975.
c) Dobrovolná poslušnost. Ji měli; viz i: „řehole; poslušnost!“ str. 979.

234. Radost. str. 981.
1. Pravou oplývá jen ctnostný, viz i: ctnost 5!“
2. Světská.
a) Jest nebezpečná; sama neblaží.
b) Náhlá škodí.
c) Slušná jest dovolená; viz i: „vyražení 1 a!“
3. Zlá škodí; dochází trestu.

235. Rod, viz i: „stav!“, str. 984.
1. Nepyšni se jím!
2. Za nízký se nestyď!
3. Bůh naň nehledí, alebrž na ctnost.

236. Rodiče, viz i: „výchova!“ str. 987.
I. Hodní.
1. Bezdětenství prospívá.
2. Hodní dítky své milují i nezdárné.
a) Láska ta není proti Božské.
b) Hodní mívají dobré, mnohdy zlé děti.
3. Rodiče.
a) Mějte dítky na očích, pečujte o zdraví i duši!
b) Veďte je k spasení; zbožnosti!
c) Žádnému nenadržujte!
d) Kárejte a trestejte!
e) Dávejte dobrý příklad; za ně se modlete!
f) V smrti jim žehnejte!
j) Je pochovejte; nad smrtí příliš se nermuťte!
h) Neproklínejte je! viz: „proklínání 26!“
4. Matka. str. 1000.
a) Dítko Bohu obětuje.
b) Sama je kojí.
c) Chrání i životem.
d) Působí i po smrti.

II. Špatní. str. 1004.
1. Byli; mívají i hodné; obyčejně špatné dítky.
2 Dětem škodí.
a) Vedou slovem i příkladem dítky ku zlému.
b) Nadržují jim a netrestají je.
c) Je i vraždí; jim zlořečí, viz: „proklínání 2 b!“
III. Macocha hodná prospívá; zlá ubližuje. str. 1007.

237. Rodina, viz i: „rodiče!“ str. 1009.
1. Budiž zbožná!
2. Bratří. str. 1010.
a) Hodní.
aa) Se milují.
bb) Podporují a pomáhají si i životem.
b) Špatní si ubližují a se vraždí.
3. Zlá žije v různici; hříchu; ubližuje si; vraždí se.

238. Rolník, viz: „stav 1, e!“

239. Rouhání. str. 1017.
1. Jest ohavné.
2. Proto:
a) Varuj se ho; neposlouchej!
b) Nenáviď!
c) Zamezuj; pokárej!
3. Tresty církevní a světské.
4. Dochází trestu. str. 1019.
a) Proti Bohu.
b) Proti Panně Marii. str. 1024.
c) Proti svatým. str. 1025.
d) Proti sv. víře. str. 1027.
e) Proti sv. svátostem. str. 1028.
f) Proti mši sv. str. 1029.
g) Proti sv. obřadům a spůsobům. str. 1030.
h) Proti kostelnímu náčiní. str. 1032.
ch) Proti sochám. str. 1032.
i) Proti kněžím. str. 1035.

240. Rozjímání, viz: „modlitba, spůsob d!“

241. Rozkoš, viz i: „smilstvo!“ str. 1037.
1. Nečiní spokojeným.
2. Jest marná a duši škodná.

242. Rozmysl, viz: „řeč 16!“

243. Různice. str. 1038.
1. Příčina bývá nepatrná; pýcha; původce dochází trestu.
2. Škodí.
a) jmění a zdraví.
b) Vede k vraždě.
3. Proto:
a) Varuj se jí! viz i: „svornost!“
b) Zamezuj!

244. Růženec. str. 1044.
1. Původ a zařízení jeho.
2. Prospívá velmi.
3. Proto:
a) Měj!
b) Modli se!

245. Řeč. str. 1049.
1. Dobrá.
a) Prospívá; proto jí užívej!
b) Mluv s rozmyslem!
2. Varuj se!
a) Řeči marné.
b) Neslušné a rouhavé; viz i: „rouhání!“
3. Nestydatá.
a) Škodí; dochází trestu.
b) Neslyš a netrp ji!

246. Řehole. str. 1052.
1. Jich druhy a působení.
2. Jest místo spasné, ač se zapíráním spojené.
3. Chtě vstoupiti,
a) Poraď se s Bohem!
b) Rozmysli se!
c) Cítě povolání, vstup!
d) Podivně Bůh volá; nenuť!
4. Chovej se!
a) Zachovávej pravidla!
b) Drž čistotu; poslušnost; chudobu! viz: „rada evandělická!“ Prohřešení proti chudobě dochází trestu.

247. Samovražda, viz: „vražda sebe!“

248. Samota. str. 1057.
1. Ji milovali.
2. Prospívá.
a) Bohu jest milá; obveseluje.
b) Vede k pokání; ctnosti.

249. Sen. str. 1060.
1. Přichází také od Boha, zvláště co předtucha; pak naň dbej!
2. Marného si nevšímej; na nebezpečný dbej!

250. Simonie, viz: „svatokupectví!“

251. Sirotek, viz: „skutek milosrdný duchovní 4 a!“

252. Sirotčinec, viz: „skutek milosrdný duchovní 4 a!“

253. Skutek milosrdný tělesný.
I. Vůbec.
1. Jest potřebný.
2. Prospívá.
a) Časně.
aa) Získá lásku a odjímá trest Boží.
bb) Blaží v životě i smrti.
b) Prospívá věčně.
3. Uděluj a sice pro Boha! viz i: „úmysl!“
4. Každý ho udělovati může.
II. Zvláště.
1. Lačné krmiti, viz i: „almužna!“ str. 1070.
a) Krm a sice pro Krista!
b) Prospívá na těle i na duši.
2. Žíznivé napájeti. str. 1073.
a) Napájej!
b) Prospívá tělu i duši.
3. Pocestné přijímati. str. 1075.
a) Jest naše povinnost.
b) Přijímej!
c) Prospívá tělu i duši.
4. Nahé odívati. str. 1082.
a) Jest naše povinnost.
b) Odívej!
c) Prospívá:
aa) časně sobě i jiným;
bb) věčně.
d) Odívej každého pro Krista!
5. Nemocné navštěvovati str. 1087.
a) Navštěvuj!
b) Ošetřuj!
c) Čiň tak pro Krista!
d) Prospívá:
aa) tělu a duši;
bb) jinému.
6. Vězné vysvobozovati. str. 1097.
a) Navštěvuj!
b) Vysvobozuj! viz i: „otroctví 2!“
7. Mrtvé pochovávati. str. 1101.
a) Pochovávej!
b) Dochází časné odměny.

254. Skutek milosrdný duchovní. str. 1104.
Konej ho; prospívá.
1. Hřešící trestej! viz i: „kárání!“ str. 1105.
a) Trestej laskavě!
b) Trestej, byť by's i škody utrpěl!
c) Trestem jiným prospěješ.
2. Neumělé uč! viz i: „kázaní!“ str. 1109.
3. Pochybujícím dobře raď! viz i: „rada dobrá!“
4. Zarmoucené těš! str. 1117.
a) Ujímej se sirotků a chudých!
b) Ujímej se vdov!
5. Křivdy trpělivě snášej! viz i: „křivda; hana; trpělivost!“ str. 1124.
6. Ubližujícím milerád odpouštěj viz: „smířlivost!“
7. Za živé i za mrtvé k Bohu se modli! viz: „modlitba za jiné; zemřelí!“

255. Sláva, viz i: „důstojenství!“ str. 1128.
1. Vlastnosti.
a) Jest marná; bez ceny.
b) Jest nestálá; viz i: „nevděk; přízeň lidská!“
c) Jest nebezpečná; nenasytná.
2. Škodí; vede k hříchu; vraždě.
3. Nevyhledávej ji!

256. Slib. str. 1131.
1. Nečiň hříšně, ani lehkovážně; dochází trestu.
2. Učiněný obnovuj; splň!
3. Zrušili ho; došli trestu.
4. Církev ho může změniti; zrušiti.

257. Slib křestní, viz: „křest 6!“

258. Sloužení Bohu. str. 1139.
1. Jak a kdy?
a) Konej zcela!
b) Děj se v mládí; statně; v každém stavu! sílíť i v v smrti.
2. Zanedbání škodí časně i věčně.

259. Slovo Boží, viz: „kázaní!“

260. Služby Boží, viz: „neděle; svátky; mše sv.!“ str. 1142.
1. Již ve starém zákoně; jsou vznešené.
2. Obětuj na ně; konej důstojně; prospívají.
3. Chovej se k nim!
a) Navykej v mládí; nezameškej!
b) Navštěvuj pilně; zbožně!
4. Rušení dochází trestu.

261. Smilstvo. str. 1144.
1. Podlehá mu; jest ohavnost.
a) Každý mu podroben, ač jest hanebné.
b) Bývá nepolepšitelné.
2. Tresty církevní; světské; samo se trestá.

3. Škodí.
a) Činí nešťastným, podrývá zdraví.
b) Vede k vraždě; samovraždě.
c) Zaslepuje; vede k odpadlictví.
4. Prostředky:
a) Útěk, varování se samoty.
b) Modlitba; sv. zpověď; půst.
5. Proto:
a) Varuj se ho; nesvol!
b) Zamezuj!
6. Samoprzeň škodí.

262. Smířlivost, viz i: „milosrdnost; nepřítel!“ str. 1154.
1. Šlechtí.
2. Měj ji!

263. Smrt. str. 1157.
1. Jest pokuta; každý jí podroben.
2. Její strašnost.
a) Jest sama o sobě strašná, zvláště u pohanů.
b) Ctnostnému křesťanu jest radostná.
3. Čas a místo.
a) Co do času jest nejistá.
b) Všude na nás čeká; vše ničí.
4. V ní počíná si.
a) Nešlechetník boje se jí zoufá.
b) Spravedlivý se jí neleká.
c) On po ní touží.
5. Pamatuj na ni! str. 1170.
a) Chrání od hříchu.
b) Polepšuje, ničí pýchu, smilství.
c) Pamatuje na věčnost; učí dobře žíti.
6. Připrav se na ni! str. 1178.
a) V životě.
b) V smrti viz i: „poslední pomazání!“
7. Nad smrtí miláčkův se nermuť! viz i: „manželství 6 d; rodiče 2 j!“

264. Smysly, viz i: „bdělost!“ str. 1181.
1. Vůbec.
a) Obracej k Bohu!
b) Drž na uzdě; jinak škodí.
2. Cit.
a) Mluví také.
b) Zvrhuje se; kroť ho!
3. Jazyk. Nezneužívej; kroť! viz i: „mlčelivost!“ str. 1182.
4. Oči. str. 1183.
a) Jest dar Boží, dobře jich užívej!
b) Svádí k hříchu.
c) Drž je na uzdě!
5. Ucho. Použí k dobrému!

265. Snoubenci, viz: manželství 2., 3!“

266. Sobectví, viz: „lakomství!“

267. Souboj, str. 1187.
1. Časem jest dovolen; užívalo se ho.
2. Jest hanebný a nerozumný.
3. Trest církevní; světský; trestá se sám.
4. Příčina: pýcha; smilstvo.
5. Vzdej se ho; zamezuj i u jiných!

268. Soud lidský co úsudek, viz i: „soudlivost!“ str. 1191.
1. Jest klamný a nestálý.
2. Chovej se!
a) Nepřenáhli se v něm!
b) Nedbej naň mnoho!

269. Soud co trest Boží, viz i: „Bůh nejvýš spravedlivý!“ str. 1193.
1. Rozličný Bůh na hříšníky posílá.
2. Prospívá; přijímej rád!
3. Ordalie.

270. Soud soukromý. str. 1196.
1. Jest; jaký?
a) Jest; pohané v něj věřili.
b) Jest strašný.
2. Pomněnka chrání od hříchu.
3. Chovej se!
a) Připrav se naň!
b) Boj se ho!

271. Soud poslední. str. 1198.
1. Jest; jaký?
a) Jest; předcházeti bude antikrist.
b) Jest strašný.
2. Na něm se vše vyjeví; všickni se tam shledáme.
3. Pomněnka prospívá. Polepšuje.
4. Chovej se!
a) Pamatuj se naň!
b) Boj se ho!
c) Nežertuj s ním!

272 Soudce. str. 1201.
1. Vlastnosti.
a) Buď spravedlivý! viz i: „spravedlnost!“
b) Buď moudrý!
2. Nespravedlivi byli a došli trestu.

273. Soudlivost, viz i: „soud lidský. str. 1206.
1. Jí jest podroben; dochází trestu.
a) Jest nám vrozená; dopustili se jí.
b) Dochází trestu; příčina: neznání sebe!
2. Varuj se jí!

274. Spasení. str. 1208.
I. Své.
1. Každý ho zvláště láskou dosáhnouti může.
2. Povinnost naše jest.
a) Nezanedbej ho nikdy!
b) Boj se o ně!
c) Pečuj o ně!
II. Bližního; viz i: „horlivost; hříšník; kárání!“ str. 1212.
Pečuj o ně i smrtí!

275. Spokojenost. str. 1215.
1. Měli.
2. Kde ji nalezneš.
a) Hledej v sobě; v samotě!
b) Nenalezneš ji v bohatství a věcech pozemských.
3. Nepotřebuje mnoho; vše snáší.
4. Nespokojenost škodí; příčina: těžkomyslnost.

276. Spravedlnost. str. 1219.
1. Její potřebnost a vznešenost.
a) Jest potřebná.
b) Šlechtí; blaží; i chátra ji ctí.
2. Nehledí na osobu; dává každému, co jeho jest.
3. Prospívá tělu i duši.
4. Konej! viz i: „soudce 1 a!“

277. Stálost v dobrém a u víře, viz i: mučenictví; láska k Bohu; víra!“ str. 1225.
1. Jest potřebná.
2. Měli a pro ni i život dali.

278. Starost. str. 1232.
1. Nejhlavnější měj o duši! viz i: „spasení své!“
2. Chovej se v ní.
a) Přednes a odevzdej Bohu! viz i: „odevzdanost do vůle Boží!“
b) Nemírné se varuj! viz i: „důvěra v Boha!“

279. Stáří. str. 1233.
1. Dosáhneš ho:
a) Ctností.
b) Střídmostí; pracovitostí; viz i: „střídmost 1; půst 1 b, bb!“
2. Za ně se nestyď; neposkrň ho!
3. Stáří:
a) Cti!
b) Poslouchej; živ!
c) Neposmívej se mu! nectění dochází trestu.

280. Statek pozemský, viz i: „bohatství!“ str. 1241.
1. Můžeme ho míti, ač sám neblaží.
2. Počínej si!
a) Příliš oň nepečuj; aniž mu přikládej srdce! viz i: „chudoba, duchovní!“
b) Použí ho k dobrému viz i: „almužna!“
c) Pohrdej jím; ztrátu trpělivě snášej!

281. Statek nespravedlivý. str. 1244.
1. Jeho škodnost.
a) Nedědí časně ani věčně.
b) Nepřijímej ho!
c) Navrať ho!
2. Učiněnou škodu nahraď; nalezené navrať; dluhy zaplať!

282. Stav. str. 1252.
1. Jeho povolání. Chovej se v něm!
a) Bůh povolává do něho, vol s Bohem!
b) V každém možno Bohu sloužiti.
c) Se svým buď spokojen; plň ho!
d) V rolnickém žili.
2. Nepohrdej žádným, ani pro jednoho celým!

283. Strach, viz i: bázeň vůbec!“ str 1254. Škodí.

284. Strašidlo, viz: „pověra B 8!“

285. Střídmost. str. 1255.
1. Jest potřebná; prospívá zdraví; viz: „půst 1 b, bb!“
2. Pros o ni; měj ji!

276. Stud. str. 1259.
1. Všemožně zachovej!
2. Prospívá; falešný zapuď!

287. Svatí. str. 1261.
1. Kdo? Kanonisace.
a) Každý se jím státi může.
b) Kanonisace jest nesnadná.
2. Jich úcta a přímluva.
a) Božskou úctu jim nevzdávej!
b) Přímluva jich jest mocná.
3. Každý má patrona; činili i zázraky; původ svátku všech Svatých.
4. Proto je:
a) Cti!
b) Vzývej je!
c) Následuj je!
5. Odpůrcové dochází trestu, viz i: „rouhání 4 c!“

288. Svátky, viz i: „neděle; mše sv.; služby Boží!“ str. 1269.

1. Historický vyvin.
2. Těžká práce. Nesvěcení.
   a) Těžká práce zapovězena.
   b) Nesvěcení dochází trestu.
3. Svět!
4. Svěť:
   a) vánoce.;
   b) velkonoce!

289. Svatokrádež. str. 1273.
1. Dopustili se; nedědí.
2. Dochází trestu.
3. Varuj se jí; zamezuj!

290. Svatokupectví. str. 1276.
1. Dopustili se; došli trestu.
2. Varuj se ho! Zamezuj!

291. Svátost. str. 1276.
1. Kolik; milost; účinkují.
   a) Sedm jich, což blaží; jsou velká milost.
   b) Nezávisí od udělovatele.
2. Připrav se na ně řádně!
3. Posměch dochází trestu, viz i: „rouhání 4 e!"

292. Svátostniny. str. 1278.
1. Vůbec. Užívalo se žehnání; jsou mocné.
2. Kadidlo. Užívalo se ho.
3. Olej. Užíval se; jest mocný.
4. Penízek.
5. Popel.
6. Voda svěcená.
   a) Užívalo se jí.
   b) Prospívá.
   c) Nezneužívej!

293. Svědectví, viz: „žaloba!"

294. Svědomí. str. 1281.
1. Dobré.
   a) Měli; Bůh jím vládne.
   b) Ničeho nepodržuje; ani smrti se neleká.
   c) Sílí v utrpení i smrti.
2. Úzkostlivého se varuj!
3. Zlé.
   a) Měli; prozrazuje se.
   b) Probouzí se zvláště v smrti; vyznává se.
   c) Trýzní vždy a všude.

295. Svědomí zpytování, viz i: „poznání sebe!" str. 1288.
1. Jest potřebné.
2. Prospívá. Vede k polepšení; pokoře.
3. Konej!
   a) Často.
   b) Denně.
   c) Nástinu užívej obezřele!

296. Svět. str. 1290.
1. Jeho marnost a šalba.
   a) Jest marný.
   b) Jest pln šalby; v něm pravého štěstí nenajdeš.
2. Hlásá všemohoucnost Boží; čti v něm! nemudruj o něm!
3. Nepřikládej mu srdce; vzdej se ho!

297. Světlo, viz: „obřady 4!"

298. Svornost, viz i: „pokoj domácí; různice!" str. 1292.
1. Prospívá; Bohu i lidem jest milá.
2. Vypros modlitbou; miluj!
3. Zachovej i obětí!

299 Svůdce, viz: „devatero cizých hříchův 1, 4, 5, 9; pohoršení; příklad zlý!"

300. Šetrnost. str. 1293.
1. Jest potřebná a prospěšná.
2. Všímá si i maličkosti; používá pro chudé.
3. Proto:
   a) Měj!
   b) Přílišné se varuj!

301. Škapulíř, viz: „Maria III., 7. b!"

302. Štědrost, viz: „almužna 3 b!"

303. Štěstí. str. 1298.
1. V čem pozůstává pravé; nepravé hledali pohané; dává náhoda.
2. Vlastnosti.
   a) Jest nestálé, viz i: „nevděk k lidem; sláva; přízeň lidská!"
   b) Bohu bývá nemilé; škodíť duši.
3. V něm pamatuj na neštěstí!

304. Tajemství. str. 1301.
1. Nelze ho pojmouti; proto v něm nehloubej!
2. Zachovej; nesvěřuj! škodíť!

305. Tanec, viz: „vyražení 10!"

306. Tichost, viz i: „trpělivost!" str. 1302.
1. Snáší ráda křivdy, viz i: „křivda; milosrdný skutek duchovní 5!"
2. Prospívá.
   a) Získá si lidi.
   b) Krotí hněv, viz i: „hněv 5 a!"
3. Měj ji!

307. Tovaryšstvo. str. 1307.
1. Vůbec. Hleď tu vyhověti; návštěva buď řídká!
2. Dobré. Hledej! prospívát velmi.
3. Zlé.
a) Škodí velmi.
b) Varuj se ho!
c) Nedej se svésti; odstraňuj!

308. Tradice, viz i: „příležitost zlá!“ str. 1311.
1. Jest ve star. i novém zákoně; i u protestantův.
2. Jest možná.
3. Jest potřebná.

309. Trojice. str. 1312.
1. Jest. Dosvědčují pohané; Písmo sv.; sv. Otcové; Církev i zázraky.
2. Jest nevyzpytatelná; nehloubej! jest nebezpečné.
3. Tudíž.
a) Cti!
b) Vzývej a vyznávej!
c) Buď vděčen!

310. Trpělivost, viz i: „tichost!“ str. 1316.
1. Jest vznešená; záslužná.
a) Pros o ni!
b) Měj! viz i: „křivda; skutek milosrdný duchovní 5; nemoc 4; neštěstí!“
c) Měj i při ztrátě miláčkův! viz i: „manželství 6 d; rodiče 3 j!“

311. Ucho. viz: „smysly 5!“

312. Učitel. str. 1319.
1. Hodni byli, učí více příkladem.
2. Buď rozumný, horlivý, laskavý, žehnej učňům i v smrti!

313 Ujma v jídle, viz: „půst!“

314. Ukrutnost, viz i: „nemilosrdnost, vražda!“ str. 1321.
1. Vede bídný život; nelidsky si počíná; vraždí.
2. Dochází trestu.
3. Varuj se jí!

315. Umění. str. 1328.
1. Nikdo nám ho nemůže vzíti; prospívá.
2. Tudíž:
a) Baž po něm; zjednej si ho!
b) Miluj ho; marným se nechlub!
c) Cti i u jiných!

316. Umučení Páně. str. 1330.
1. Působí.
a) Hlásá lásku Kristovu.
b) Budí útrpnost s Kristem; oblažuje.
2. Rozjímání prospívá.
a) Vede k obrácení; viz i: „kříž 3 a!“
b) Chrání od hříchů; připomíná je.
c) Krotí hněv.
d) Sílí v pokušení; viz i: „kříž 3 b!“
e) Sílí v utrpení; nemoci; viz i: „kříž 3 b!“
f) Sílí v mukách a smrti.
j) Pozbuzuje k lásce ku Kristu, vytrvalosti; ctnosti.
3. Proto:
a) Oslavuj dobrými skutky!
b) Rozjímej často!
4. Již představení jest dojemné.

317. Úmysl. str. 1339.
I. Vůbec.
1. Naň přijde mnoho.
2. Posvěcuje jednání.
3. Dobrý prospívá.
4. Buď pro Boha!
5. Obnovuj ho!
II. Co část pokání.
1. Vzbuď; nezruš ho!
2. Budiž všeobecný; opravdový!

318. Upřímnost, viz: „pravda; lež!“

319. Úřad, viz i: „povinnost!“ str. 1345.
Buď v něm spokojen; svědomitě ho zastávej!

320. Utrhání na cti. str. 1346.
1. Jest ohavné.
2. Škodí duši; časně.
3. Chovej se!
a) Varuj se ho; zamezuj!
b) Snášej trpělivě!
c) Neposlouchej ho!
d) Omlouvej; ukaž nelibost; netrp!

321. Utrpení, viz i: „nemoc, neštěstí, trpělivost!“ str. 1349.
1. Každý mu podroben; nezoufej; Bůh ho dopouští; slzy mu ulevují.
2. Prospívá spasení; povzbuzuje k důvěře v Boha.
3. Počínej si!
a) Snášej ho trpělivě!
b) Děkuj za ně Bohu; raduj se z něho!
c) Žádej ho!

322. Útrpnost. str. 1353.
1. Měj ji!
2. Prospívá.
a) Časně.
aa) Tělu: jmění, vděku, životu.
bb) Duši: vede ku polepšení; ctnosti.
b) Věčně.

323. Válka. str. 1360.
1. Nedůvěřuj mnoho v moc svou; zamez ji!
2. V ní se chovej!
a) Nepřítelem nepohrdej, zákeřnicky nenapadej!
b) Buď tu lidský; čiň nepříteli dobře!
c) Odpusť mu!
3. Lidskost prospívá.

324. Vánoce, viz: „svátky 4 a!"

325. Vášeň. str. 1363.
Škodí; odpírej jí!

326. Vděčnost. str. 1365.
I. K Bohu, viz i: „modlitba 3 b!"
1. Jest naše povinnost; nejlepší láska k Bohu.
2. Proto:
a) Měj!
b) I za utrpení děkuj!
II. K lidem.
1. Ctnost Bohu milá.
a) Bohu jest milá; odměňuje se.
b) Nejlepší jaká i zvířata ji jeví; viz i: „zvíře 1 d!"
2. Její vznešenost a prospěch.
a) Šlechtí.
b) Prospívá.
3. Měj ji! viz i: „žák 1 c!"

327. Vdova. str. 1377.
1. Nevdávaly se.
2. Zůstaly věrny.
3. Chovej se.
a) Buď čistotná!
b) Služ Bohu!
c) Pečuj o vychování dítek!
4. Vdov se ujímej; neubližuj jim! viz i: „skutek milosrdný duchovní 4 b; hřích proti Duchu sv. 3!"

328. Velkonoce, viz: „svátky 4 b!"

329. Věci poslední. str. 1379.
1. Pamatuj na ně!
2. Prospívá.
a) Chrání od hříchu.
b) Vede k pokání.

330. Věčnost. str. 1381.
1. Jest potřebná; i pohané věřili; nemůžeme si ji představiti.
2. Pro ni čiň mnoho!
3. Pamatuj na ni!
Prospívá.
a) Vede k polepšení.
b) Sílí v povolání; utrpení.
c) Vede k svatosti.

331. Věrnost, viz i: „čeleď 1 f; poddaný 1 b!" str. 1383.
1. Jest potřebná; i nepřítel ji ctí.
2. Dochází odplaty.
3. Zachovej slovem i skutkem!

332. Víra, viz i: „náboženství!" str. 1385.
1. Katolická.
a) Jest pravá a bezpečná, viz i: „náboženství 1, b!"
b) Jest samospasitelná; i nevěrec uznává.
c) Proto k ní se navrať!
2. Víra jest:
a) Dar Boží.
b) Požaduje srdce i vůle.
c) Za zjevenou Bohu děkuj!
3. Budiž.
a) Osvícená.
b) Pevná.
aa) Varuj se hloubání.
c) Budiž živá!
d) Budiž stálá! viz i: „mučenictví; stálost v dobrém!"
4. Prospívá.
a) Blaží v životě i smrti.
b) Prospívá i tělu.
5. Proto:
a) Pros o ni a děkuj za ni Bohu!
b) Vyznávej slovem i skutkem; važ si jí!
c) Všemožně zachovej!
d) Rozšiřuj!
6. Vyznání apoštolské. str. 1396.
a) Prospívá.
b) Modli se často!

333. Vladař. str. 1396.
1. Jeho potřebnost a obtížnost.
a) Jest ho zapotřebí.
b) Jest břímě velké.
c) Jest nebezpečné; poddaní ho následují.
2. Hodni byli.
a) Miluje víru; jest pravý křesťan.
b) K poddaným se chová laskavě; lásce jich důvěřuje.

c) Pečuje o blaho poddaných.
d) Trpí s poddanými, za ně i život obětuje.
e) Každému jest přístupný.
f) Daně nepřetěžuje; penězi neplýtvá.
j) Dohlíží na úřady; nedychtí po zemích cizích.
3. Špatni byli; zanáší se malichernostmi.
4. Buď!
a) Zbožný.
b) Obezřelý.
c) Spravedlivý.
d) Smířlivý; milosrdný; štědrý.
e) Pečuj o víru a duševní blaho poddaných!
f) Zlé trestej! sám jsa spravedliv.
j) Buď hrdinný; korunovace si važ! Varuj se nespravedlnosti!
5. I za zlého se modli.

334. Vlast. str. 1408.
1. Zachovej se k ní.
a) Buď jí hoden; za ni se nestyď; ji nezraď!
b) V nouzi jí ku pomoci přispěj!
2. Povinnosti k ní.
a) Miluj ji!
b) Miluj ji skutkem!
c) Haj ji!
d) Za ni i život obětuj!
3. Lásku ale nepřeháněj!

335. Voda svěcená; viz: svátostniny 5!"

335. Vražda. str. 1414.
1. Dopustili se jí; jest ukrutná.
2. Příčina: „lakomství, msta.
3. Vyzrazuje se.
4. Nemá pokoje; dochází trestu.

337. Vražda sebe. str. 1425.
1. Její hanebnost.
a) Dopustili se jí; jest hanebná.
b) Nedá se ani utrpením omluviti; jen choromyslností; proto ji Církev trestá.
2. Příčiny jsou:
a) Nevěra.
b) Marná pýcha.
c) Smilstvo.
d) Podvod.
e) Lakomství.
f) Marnotratnost.
j) Opilství; karban.
h) Špatná společnost; špatné knihy.
3. Varuj se jí; zamezuj!

338. Vůle Boží, viz i: „přikázaní Boží!" str. 1431.
1. Plnění obveseluje; vede do nebe.
2. Proto:
a) Hleď plniti!
b) Vůli svou vůli Boží podrobuj!

339. Vůle poslední. str. 1432.
1. Učiň ji!
2. Pamatuj tu na duši svou!
3. Čiň i tu ještě dobře!

340. Výchova. str. 1435.
1. Její důležitost; prospěch a povinnost.
a) Jest velmi důležitá.
b) Dobrá prospívá.
c) Jest povinnost rodičův.
2. Špatná.
a) Kazí děti; rodiče tu trestu hodni.
b) Trestá se.
3. I zanedbaná škodí.
4. Dobrá požaduje:
a) Dobrý příklad.
b) Modlitbu.
c) Moudrou kázeň.
5. Vlastnosti.
a) Budiž záhá; mravná!
b) Budiž zbožná!
c) Budiž obezřelá!
d) Budiž laskavá; bez zlosti!
e) Dbej zvláště na duši; víru!

341. Vyražení. str. 1449.
1. Vůbec.
a) Jest dovoleno.
b) Jest potřebné.
c) Užívej mírně a opatrně! jinak škodí.
d) Užívej s Bohem; nezanedbávej povinnost!
e) Nebaž po něm; i dovoleném!
f) Hříšného se varuj!
2. Divadlo. str. 1452.
a) Škodí.
b) Varuj se ho; i pohané jím opovrhovali.
3. Hra. str. 1453. Varuj se jí; zamezuj!
4. Hra v karty. str. 1453.
a) Vede k nepravostem; vraždě.
b) Vede k samovraždě.
c) Zamezuj!
5. Hra v kostky. str. 1456.
a) Jest ohavná; škodná.
b) Varuj se jí; zamezuj!

6. Hudba. str. 1457. Historický vývin; jest mocná.
7. Kouření. str. 1458. Bylo trestáno.
8. Loterie; str. 1458. viz i: „pověra!“
Škodí; varuj se jí.
9. Masopust. str. 1460.
a) Původ.
b) Kristus se tu uráží.
c) Hříchy zamezuj; truchli; čiň dobře!
d) Rouhání dochází testu.
10. Tanec. str. 1463.
a) Kdy dovolen; opatrnosti tu třeba.
b) Pohané ho nenáviděli; Církev trestala.
c) Škodí tělu i duši.
d) Varuj se ho, zvláště v postě!
11. Žert. str. 1466.
a) V čas prospívá; v nevčas a špatný škodí.
b) Nevěrecký netrp!

342. Vzkříšení. str. 1468.
1. Jeho možnost a jistota.
a) Jest možné.
b) Jest jisté, čemu i pohané věřili.
c) Příčina odporu jest tělesenství.
2. Tělo bude oslaveno.
3. Sílí v utrpení i smrti.

343. Vzkříšení Krista; viz: „Ježíš B 4!“

344. Vyznání apoštolské; viz: „víra 6!“

345. Zahálka. str. 1472.

A) Tělesná.

1. Její ohavnost a trestuhodnost.
a) Jest ohavná; počátek vší nepravosti.
b) Jest trestuhodná; ač ji svět miluje.
2. Škodí tělu i duši.
3. Netrp u jiných; varuj se jí sám!

B) Duševní — lhostejnost.

1. Jak si počíná. Škodí.
a) Nerada slyší pravdu Boží.
b) Škodí; bídně končí.
2. Prostředek: zpomínka na smrt.
3. Varuj se jí!

346. Zapírání sebe; viz i: „mrtvení se; pokání co ctnost; půst; smysly; střídmost!“ str. 1476.
1. Jest potřebné; vedeť do nebe.
2. Jím se skvěli.

347. Zařikání se; viz: „proklínání!“

348. Závist. str. 1481.
1. Její ohavnost.
a) Jest hanebná; neopouští ani v smrti.
b) Jinému nepřeje; všecko zvětšuje.
c) Osočuje.
d) Jinému škodí, ba i ho vraždí.
2. Mimovolně jinému prospívá.
3. Škodí sobě; dochází trestu.
4. Boj se jí!

349. Zažehnávání, viz: „pověra 7!“

350. Zdrávas Maria, modlitba; viz: „Maria III. 1, a!“

351. Zdrávas Královno, modlitba; viz: „Maria III. 1, b!“

352. Zdraví str. 1487.
1. Jeho cena.
a) Jest velký dar; proto si ho važ!
b) Buď za ně Bohu vděčen; za obdržené děkuj!
2. Prostředek: střídmost; práce; viz: „půst I. 1 b, bb; střídmost 1; staří 1 b!“
3. Hleď si ho zachovati; v nemoci uchyl se k lékaři!
4. Pečuj i o zdraví jiného! viz i: „skutek milosrdný tělesný II. 5!“

353. Zdržení se masitých pokrmův; viz: „půst!“

354. Zdvořilost. str. 1490.
1. Povinnost; způsob.
a) Jest naše povinnost.
b) Způsob pozdravování.
2. Prospívá: jmění; přízni; míru.
3. Měj vždy a ku všem!

355. Zemřelí. str. 1495.
1. Pomáhejme jim; činiliť i pohané i židé!
a) Pomáhejme modlitbou!
b) Mší sv.
c) Almužnou; milosrdenstvím.
d) Kajícími skutky.
2. Prospíváť věčně i časně.

356. Zlodějství; viz: „pověra 9!“

357. Zoufalství; viz: hřích proti Duchu sv. 2!“

358. Zpěv; viz: „obřady 5!“

359. Zpověď co vyznání; viz: „pokání co svátost 2, 4!“

360. Zpověď doživotní; viz: „pokání co svátost 2, 4 f!“

361. Zpověď veřejná; viz: „pokání co svátost 2, 4 e!“

362. Zpovědník. str. 1500.
1. Neruší pečeť; buď horlivý; zlořád netrp! viz i: „pokání co svátost 2, 4 d, bb!“
2. Buď svědomitý; neohrožený; útrpný!
3. Vyvol si moudrého; poslouchej ho!

363. Zrada. str. 1502.
1. Jest hanebná; nedrží slovo; přetvařuje se.
2. Zarmucuje; škodí jiným.
3. Trestali; dochází trestu.

364. Zvíře. str. 1505.
1. Jeho užitečnost a vlastnosti.
a) I divé dá se ochočiti.
b) Prospívá.
c) Jest věrné.
d) Jest vděčné.
2. Mučení dochází trestu.
3. Chovej se k němu!
a) Neubližuj mu!
b) Měj s ním útrpnost! dochází odplaty.
c) Čiň mu dobře; buď mu vděčen!
d) Nemazli se s ním!

365. Zvony; viz: „chrám 6 b!

366. Žádost zlá; viz: „myšlení!

367. Žák. str. 1515.
1. Hodný jest:
a) Pilný; pozorný.
b) Jest věrný; poslušný; trest rád přijímá.
c) Jest vděčný.
2. Špatný. Jest daremný; dochází trestu.

367. Žaloba. str. 1520.
1. Křivá jest hanebná z pohnutek; škodí.
2. Vyjevuje se; dochází trestu.
3. Na ni málo dbej; slyš i druhou stranu!

368. Žárlivost. str. 1524.
1. Škodí sobě a jiným.
2. Tudíž:
a) Varuj se jí!
b) Snášej trpělivě!

369. Žebrák; viz i: „chudoba 4!“ str. 1528.
Žebroty nezneužívej; ji zamezuj!

370. Žena. str. 1529.
1. Byly požehnané; vyznamenaly se rozličnými ctnostmi; cti je!
2. Bývá rozličným hříchům a vášním podrobena.

371. Žert; viz: „vyražení 11!“

372. Život. str. 1534.
1. Jest pomijitelný; krátký.
2. Jest pln utrpení; použí pro nebe!

373. Žvavost. str. 1537.
1. Počíná si. Její mrzkost.
a) Vypíná se; neumí mlčeti.
b) Jest marná; směšná; nesnesitelná.
2. Škodí sobě i jiným.
3. Proto:
a) Varuj se jí!
b) Netrp; neslyš ji!